This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

Critisk Historie af Danmark,

udi den hedenske Tid,

fra

ODIN til GORM den Gamle.

Ved

Peter Friderich Suhm.

ASTOR LIBRARY
NEW-YORK

II. Bind.

Kiøbenhavn, 1775.

Trykt hos Brødrene Johann Christian og Georg Christopher Berling.

Og findes tilkiøbs hos dennem saa og i Mummens Boglade paa Børsen No. 5.

Fortale.

Det vil vel synes nogle deels unyttigt, deels i det mindste for vidtløftigt, at jeg saa længe og saa nøye opholder mig ved critisk at igiennemgaae vor gamle Historie, men jeg svarer hertil, at det baade er nødvendigt, saa og har ikke ladet sig gjøre kortere, om jeg har villet komme til nogen Vished i den; Vished og Sandhed, som jeg anseer for den vigtigste Deel af Historien, thi ellers blive jo alle de Betragtninger man anstiller over, og alle de Lærdomme man trækker af den, uvisse, vaklende, ja som oftest falske. Intet skulde have været mig

selv kiærere, end snart at komme i behageligere og mindre besværlige Tider, men da jeg haver besluttet at udtømme, om mueligt, alt hvad der kan siges i vor gamle Historie, saa har jeg ikke kunnet blive kortere. Derfore har jeg og seet mig nød til at indbefatte ikkun Undersøgelserne over Saxonis 4 første Bøger i denne Deel, tilligemed Tillæg til og Anmærkninger over mine forrige 6 Dele af dette Værk; giemmende til næste Bind Undersøgelserne over de 5 følgende Saxonis Bøger; hvorpaa skal følge et Bind med Tabeller, og Forklaringer over dem, og endeligen efter nogle Aar en critisk Undersøgelse over alle vore gamle Skribenter, tilligemed alle Hielpemidler til vor gamle Historie. Men saasnart Tabellerne ere udkomne, kan Publicum vente, at jeg legger Haand paa den egentlige og rette Historie, og udfører den saaledes, som jeg i Fortalen for næst foregaaende Bind haver givet det tilkiende.

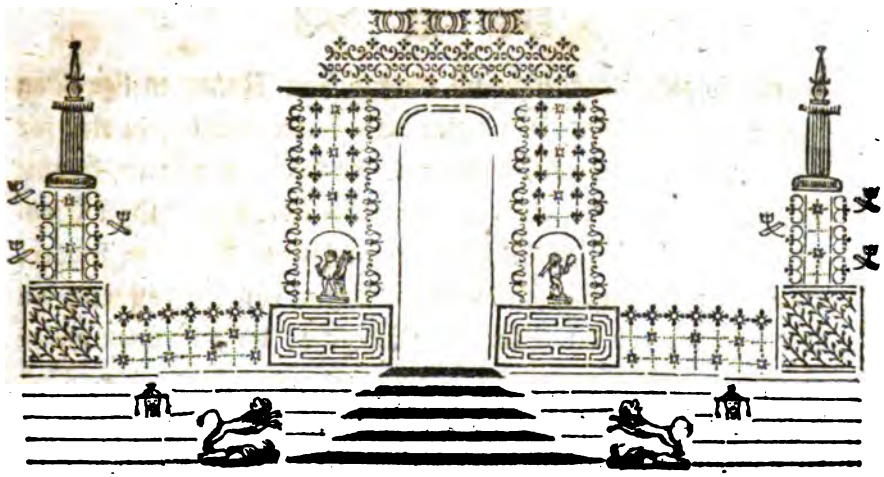

Tanker over Saxos Konger.

Forend jeg gaaer hver af Saxos Konger igiennem, maae jeg i Almindelighed give et Begreb om hans Chronologie, og da beklageligen tilstaae, at han haver slet ingen Aarstal, og at han i Almindelighed derfore forvirrer Tiderne. Ved Synchronismer kan man ei heller stort hielpe sig frem hos ham, saasom Tiden af de Irlandske, Gothiske, Orcadiske, Estniske, Helsingiske, Huniske, Biarmiske, Slaviske, Britanniske, Skotske, Alemaniske, Saxiske, Finske, Norske, Svenske, Curlandske og Russiske Regentere, er ligesaa ubekiendt, og som af vore maae fornemmelig ved Hielp af ham udredes. Saa meget er vist, at han for Christi Fodsel sætter 24 Konger, og efter den 40, indtil Gorm, som dode omtrent 939,

hvoraf følger, naar man vil tillegge hver Konge en lige lang Regiering, at hans Dan maae være blevet Konge 564 Aar for Christi Fødsel, thi naar man dividerer 939 Aar med 40, komme 22½ Aar ud for hver Konge, paa noget lidet nær. Og i Tidsrummet for Christi Fødsel har han fra Dan til Frode 18 Ledder, og efter Christi Fødsel fra Frode til Gorm har han omtrent 32 Leed, thi her kan det ei saa nøye beregnes, da han nogle gange ikke kalder Eftermanden Formandens Søn. Vil man nu dividere 32 i 939, saa komme 29⅓ Aar ud paa noget lidet nær, og naar man da multiplicerer dem med 18, saa er hans Dan fød 528 Aar for Christi Fødsel, og for saavidt komme begge Regninger efter Regieringer og Ledder vel nok overeens. Men betragter man derimod, at han fra Gotric, som levede i Caroli Magni Tid, har til Gorm, i en Tid af 140 Aar 12 Regieringer, altsaa i det høyeste kun 12 Aar paa hver, og 11 Ledder, hvorved hvert Led bliver i det høyeste af 13 Aar, saa giver det en grundet Mistanke imod hans Chronologiske Rigtighed, thi det er klart, at disse sidste Regieringer og Ledder ere alt for korte, og ligesaa klart, at derved kun komme 28 Regieringer paa 800 Aar, altsaa noget over 28½ Aar paa hver, og ligeledes 21 Ledder i samme Tidsrum, altsaa noget over 38 Aar paa hvert; hvilke begge, heldst det sidste, ere øyensynligen for lange. Naar man nu nøye vil følge hans Konge-Liste, saa møde der mange chronologiske Ting, som vise dens Urigtighed. Saaledes nævner han længe for Christi Fødsel under Skiold P. 6. Alemanner, et gandske nyt Folk, hvis Navn i det tilligste først opkom i det 2 Sæculo efter Christum; Dog kan han maaskee her efter det, som de Franske brugte i hans Tid, og endnu bruge, have forstaaet alle Tydske herved, og saadan Unøyagtighed finder man alle-

vegne

vegne hos ham, og maae jeg ogsaa tilstaae, at vel neppe nogen Skribent er altid gandske frie herfor. Det lader og at han har troet, at under Gram P. 6 vare Sverrige og Gothland alerede foreenede sammen, som dog er skeet i langt senere Tider, med mindre de have i de ældre været foreenede, og ere blevne atter adskilte. Ligeledes giores vel det Danske Navn P. 5 for gammelt, naar det tillegges den første Kong Dan, hvorvel jeg maae tilstaae, at naar man fastsætter Dans Levetid efter den forhen af mig antagne Regel, taget af Saxo alene, saa stiger det ei høyere op end til Darii Hystaspis Tid, da jeg antager, at den mellemste Odin er flygtet hid nord, efter hvis Tid det ei kan have været meget længe, inden det Danske Navn er opkommet, hvorfore man ikke heller saa gandske kan forekaste Saxo, at have manglet al Sandsynlighed, naar han P. 5 nævner alerede Tydske under den første Kong Dan, og P. 6 Svenske, og P. 8 Sieland, Finner og Norske under Gram, thi efter den Regning man kan bringe ud af ham, maae Gram kun have regieret 400 Aar for Christo, og 300 Aar efter finder man Tydske, eller Teutones, som han kalder dem, staae med en utallig Hær ved Italiens Grændser, og det uden Tvil de samme Teutones, som grændsede op til Danmark. Men mere vanskeligt at troe er det, naar han ligeledes under Gram P. 8 nævner alerede Saxer, og under Hading P. 12 Curetes d: Kurlændere, P. 15 Helsingeland, hvilket dog først blev beboet, og fik det Navn nogle hundrede Aar efter Christi Fødsel, og P. 17 Biarmer, hvis Navn jeg ogsaa høyligen tvilet paa at være saa gammelt. Derimod kan Den Gulland P. 12, og Britannien, samt Jylland, begge P. 18, deres Navne gierne række op til den Tid, som efter forrige anførte Tidsregning kun bliver omtrent 370 Aar for Christo, da Britaniens Navn

vidst var alerede til, og Gullands og Jyllands rimeligen ogsaa, saafremt det første er bleven opkaldet efter de Gother, der fulgte med den mellemste Odin, og det sidste efter Joter, naar de have været samme Navn som Cimbrer. Under Frode nævnes P. 25 Friesland, Rhinen, Byen London i Britannien, hvis Navne gierne kunne have været saa gamle; Hvorimod Germaniens P. 25 vist er yngre, Skotlands P. 24 vel ogsaa, heldst da Saxo derved forstaaer det i Britannien, og ei det i Irland, og Uslands P. 21 gandske vist yngre. Under Helgo P. 28 Sclavia, hvis Navn særdeles i de Egne er gandske vist meget yngre, hvorimod jeg staaer i Tvil om Byen Stade. Under Hother P. 40 det Norske Helgeland, hvis Navn er tilforladeligen meget gammelt. Under Vermund P. 59 Slesvig, hvis Navn vel er meget gammelt, men hvormed jeg dog ikke tor opstige til for Christi Fødsel, da det synes mig troligt, at dette Stæd først er kommet til Anseelse ved den Saxiske Odin. Under Fridleif P. 66 Halland, hvis Navn vist maae række til den Alder, saafremt det er giort af Herulernes; P. 67 Irland og Byen Dublin, af hvilke man tilforladeligen veed, at det første er endnu ældre, da det alerede staaer hos Aristotelem, og det andet forekommer omtrent 200 Aar efter Fridleif hos Ptolemæum, saa det derfore ikke er urimeligt, at dets Navn haver alerede kunnet være bekiendt under Fridleif. Da Frode Fredegode regierede, nævnes P. 73 Lessoe, hvis Navn maae efter Edda være endda noget ældre; P. 89 Elv-Floden i Tydskland, som da alerede forekommer hos Romerske Skribenter; Orkenoerne, hvorom maae siges det samme; Sundmor og Nordmor, hvis Navne ere vist meget gamle; Jemteland, som derimod er meget yngre, og sildigere beboet; Estland, hvis Navn forekommer alerede hos Pytheam

længe

længe tilforn; Øland og Holmgaard, som jeg stader i Tvil om; Könogard, som, hvis det haver Navn af Huner eller Chuner, gierne kan række til Christi Fødsel; Jarnberland, og begge Laplande, hvis Navne nok ere yngre, da vore beste gamle Skrifter kalde Lapperne Finner; P. 90 Skaane, som vist er endda ældre; Wermeland, som uden Tvil er langt yngre, og Sobøyer vel ogsaa; P. 93 Samsøe, hvis Navn har været bekiendt i de allerældste Tider. Efter Christi Fødsel forekommer under Frode Ingels Fader P. 105 Sember, hvis Navn forekommer hos Ptolemæum, og Semgaler, som jeg tviler paa, og P. 106 Byen Hannover, som uden Tvil er meget yngre, og ei findes hos Ptolemæum. Under Ingeld P. 110 Upsal, som er meget ældre, og fra den sidste Nordiske Odins Tid. Under Frode P. 121 Fyen, hvis Navn synes og at være ældre. Under Sigar P. 127 Blaaemænd, hvorved forstaaes Morer, og til hvilke vore Nordiske vel først have giort Krigstoge længe efter Sigars Tid, med mindre man her vil forstaae Indvaanerne af Blekind ved dem, da deres Navne nok kan række til den Tid. Under Harald P. 138 Vigen, 139 Trønder, og 145 Pannonia, hvis Navne ere langt ældre. Under Snio P. 159 sætter han Langobardernes Udvandring, som er meget for seent, hvad enten man betragter de faae Konger han haver mellem Snio og Godefrid, eller og vil beregne Kongernes og Leddernes Tal fra Frode Fredegode til Snio; Og her er og begynder fornemmelig den store Mangel i Saxonis Chronologie, som stedse vedvarer, indtil Gorm, thi fra Godefrid og til ham haves alt for mange Ledder og Konger, og dette er endda kun, naar man betragter Saxonis Chronologie hos ham selv, uden at jævnføre den med andre Skribenter. Hvad Folk og Stæder Saxo efter Snio nævner, passer sig gandske vel

med Tiden. En Mangel er det og i Saxonis Chronologie, at da han antager kun een Odin, nævner han ham dog som levende under saa mange Konger, der dog maae efter ham selv have levet længe efter hinanden. Imidlertid hvorvel Saxonis Chronologie kan ei engang bestaae med ham selv indbyrdes, saa kan dog af det nu anførte sees, at de fleste Stæder og Folk, som han nævner, gierne kan bestaae og forenes med hans Tidsregning. Den fornemste og første Grund i Saxonis Chronologie er ellers denne, at han lader Christus fødes under Frode Fredegode. Suffridus Petri (1) gior sig megen Umag for at giøre Saxonis Konge-Liste mistænkt, giendriver ogsaa vel Pantaleon, som haver villet tillegge hver Konge en Regiering af 50 Aar, men feiler dog selv i adskillige Stykker, som naar han siger, at nogle af Saxonis Konger for Christi Fødsel regierede neppe een Dag, at Dans Tid falder ind efter Alexandri Magni Død, hvilket han grunder paa den Fabel, at Friser og Saxer vare Levninger af hans Macedoniske Krigshær, og at Jutho, som han gior til en Friser, og som vel aldrig har været til i Verden, har levet paa een Tid med vor første Kong Dan, saa og at Saxo, atter en digtet Person, det Saxiske Folks Stifter, kom til Hadeler Land 300 Aar for Christi Fødsel, og at Dan var blevet vor Konge 7 Aar forend denne Saxonis Ankomst; Derpaa opregner han saa noye efter Aarstal de Danske Kongers Bedrifter indtil Hadding, at det ei kan andet end falde en mistænkeligt, heldst naar man betragter hvem han beraaber sig paa, nemlig Saxo, som dog har intet der kan hielpe ham, J. Magnus, hvilken han her uden Critique følger, og endeligen fornemmelig sine Frisiske Skribenter, som

(1) Ant. Fris. l. 2. c. 4. p. 291 — 295. c. 5. p. 303 — 319. c. 6. p. 323 — 331.

ſe, man haver ſtor Aarſag til at tvile paa, om de nogenſinde have ægte været til. Den lærde Islandſke Biſp Brynjolf Svendſön haver i et Brev til Oluf Worm (2) af 1651 alerede indſeet, at man haver giort Kongerne hos Saxo meget ældre, end de virkeligen have været, ved ilde at forſtaae ham, (hvorvel man maae tilſtaae, at han ſelv haver givet Anledning til ilde at forſtaae ſig, ved ofte ilde at bruge de gode Efterretninger han havde). Dette maae ellers i Almindelighed anmærkes ved Følgen af Saxonis Konger, hvorefter hans egen Tids Regning faſt alene kan indrettes, 1) at han haver anſeet Lethræ Konger for at have regieret over det heele Danmark, venteligen fordi de undertiden giorde det, fordi den Danſke Konge-Æt blev efter deres forſte Konge Skiold kaldet den Skioldungiſke, fordi Lethra var det fornemſte Offerſted i heele Danmark, og endeligen fordi de fleſte af dem, der virkeligen vare Over-Konger, gemeenligen opholdte ſig der, baade for dets nu anforte Fortrins ſkyld, ſaa og fordi det laae i Midten af deres ganſke Rige. 2) At han af Konger der have haft eet Navn, har undertiden giort af een, to, tre og flere, og undertiden af to og tre kun een. 3) At han enten har undertiden urigtig forſtaaet ſin Islænder Arnold, eller og denne ſelv været ilde underrettet. 4) At han dog haver havt mange gamle Viſer og Beretninger, ſom nu ere borte, og at man derfore ei ſtrax bor forkaſte hvad han ſiger, naar han er i Modſigelſe med de nu værende Islandſke Efterretninger, thi da han haver levet ſaa længe ſiden, at man neppe haver nu omſtunder nogen Islandſk Codex fra den Tid, ſaa kan enten han eller Arnold have tildeels havt bedre Codices, end de nu værende, thi det vilde være en ſlet Regel, at Saxo ſkulde altid ſtaae tilbage for de Islandſke Skrifter,

(2) Ep. Wormii p. 1065.

ter, uden at betragte Omstændigheder. 5) At han, ved at have hørt, at Dan udbredte det Danske Navn over det hele Rige, er faldet paa den vrange Meening, at han og maatte være den første Konge, og som han vidste at Landet var længe beboet for Odin, og at Odin levede for Christi Fødsel, saa maatte og Dan og flere Konger have længe hersket her for Christi Fødsel. 6) Kan det og vel være at han ikke haver anseet Herkomsten fra en hedensk Gud, som Odin, for hæderlig nok, som Torfæus (3) vil, og derfore med Glæde ledet Konge-Slægten fra Dan, hvortil han og havde megen Anledning, i Henseende til Dan Mykillati. 7) Havde han adskillige Efterretninger om den Saxiske Odin, hvilken han dog vrangeligen blandede med vor, og som denne Saxiske levede temmelig seent, saa havde han Feye til at sætte ham længe efter sin Dan. 8) Og som han giorde Hother til Hrolf Krakes Eftermand, og man af Edda seer, at der haver været en gammel Tradition, at Hother krigede med Odin, og Saxo kun antog een ret Odin, om hvilken han rigtigen, naar det anvendes paa vor Odin, havde hørt, at han levede for Christi Fødsel, saa maatte og Hrolf Krake nødvendigen have efter dette Systema levet for Christi Fødsel. 9) At som han meente at altid een Konge havde regieret over det heele Danmark, saa indsatte han i sin Konge-Liste strax hver den, om hvilken han hørte, at han havde været Dansk Konge, hvorvel han kun havde regieret i et eller andet Landskab. 10) Synes det heel rimeligt, at Saxo ey har kiendt den Islandske Konge-Liste, og derfore været nød til selv at sætte sine Konger i Orden, saa got som han kunde, hvortil han maaskee dog har havt Hielp af en og anden Konge-Liste, der rimeligviis ei alle have i alting stemmet overeens

(3) Ser. c. 7. p. 66.

eens med hans, og alt dette ſlutter jeg af de mange andre Konge-Liſter vi have, hvoraf nogle maae være opſatte, ſaaledes ſom vi nu have dem, ſtrax efter Saxonis Tid, og hvilke vel i Hoved-Tingene komme overeens med Saxo, men dog i mange Poſter vige fra ham; Og heraf ſlutter jeg ogſaa, at Saxo ei haver havt den egentlige Skioldunga Saga, ſom rimeligvis haver fulgt den Islandſke Konge-Liſte, hvorvel jeg tilſtaaer, at han maae have havt Stykker, tagne af den. 11) De Konger, ſom Saxo har, bør heldſt ſoges i Danmark ſelv, eller og hos Gotherne, der havde ſaa megen Sammenhæng med den, thi Torfæus (4) ſynes mig at gaae for vidt, naar han mener, at Saxo og Svend Aagefen have overlagt med hinanden, at udelade Odin, ſom de Danſke Kongers Stamfader; Allerheldſt den ſidſte ſætter dog Skiold, Odins Søn, i Spidſen; Saa og at fremmede Kongers Begravelſe i Danmark, ved Leilighed, at de ere blevne der i Strid, og hvilke ofte have været anſeeligere end vore egne Kongers, ſom man ſeer af Angantyrs og hans 11 Brødres paa Samſoe, at det haver vel og undertiden forledet Saxo til at ſætte fremmede Konger ind iblant vore (5); Dog herimod ſtrider, at Saxo haver ei ladet ſig forlede hertil ved Angantyrs Høy, ei heller ved Boes, endſkiønt han ſelv taler om begge diſſe Høye, og gior de derudi begravne rigtig nok til Fremmede og ei til Danſke. 12) Ved det Saxo haver fornemmelig havt Poeter at gaae efter, eller og Sagn, grundet paa Poeter, og vore Poeter brugte meget figurlige Talemaader, ſaa har hans Hiſtorie derved faaet ſaa fabelagtig en Anſeende, og er bleven fuld af Kiæmper, Drager, Guder ꝛc., da dog ved de første kun forſtaaes ypperlige Stridsmænd,

(4) Serie p. 497.
(5) Ib. p. 220.

mænd, ved de andre undertiden Skibe, og undertiden Voldsmænd, og ved de tredie anseelige Mænd, som for deres Snildhed ꝛc. ere bleone holdte for Guder. Imidlertid er det dog bedre, at Saxo har anfort Sagnen saaledes, som han har haft den for sig, end at han skulde have forandret den, og søgt at giøre den rimelig, thi nu kan man lide paa at have vore Fædres Overleveringer, og selv udsøge det Sande i dem. Jeg vilde ønske, at han havde været lige saa troe i Kongernes Orden, og ei forandret den efter sine Sætninger, i det mindste ikke uden at sige det, saa og Aarsagen hvorfor. I Blomstervalla Saga iblant Arnæ Mss. n. 522 i 4to P. 101, 104 og 106 i min Afskrift kaldes en Konge en Drage, som laae og ruede over kostelige Skatter, hvorved vel betegnes en rig og giærig Konge. 13) Det feiler ikke at han jo haver havt mange flere Poemata, end dem han har oversat, i det mindste synes Indholden at vise det paa mange Stæder. 14) Endskiønt ingen af Saxo's Udgivere have ladet sig mærke med, at der feyler noget i ham, eller at der ere bedærvede Læsemaader, saa forholder det sig dog saaledes, og skal jeg i min Historie ved forefalden Leilighed give det tilkiende. Den første Udgiver, som alene har havt Manuscript, og hvilket bekiageligen nu ei mere findes, har ei antegnet Lacuner, hvoraf jeg slutter, at saadanne ei have vist sig tydeligen i Manuscriptet, men derfore dog virkeligen været der, og at en uvidende Copiist har skrevet det. Hvor meget ellers bedærvede Læsemaader kunne forvirre, enten ved Udskriverens eller Udgiverens fyld, derpaa har jeg fundet disse mærkelige Exempler i Waddingi Annales Minorum T. 9 P. 220 og 221, hvor der opregnes alle Minoriter-Klosterne i Provincia Datiæ, som var inddeelt i 8 Custodier,

der, og det efter 3 adſkillige Manuſcripter, hvoraf jeg til en Prove vil kun tage den forſte og ſidſte Cuſtodie.

Cuſtodia Novergiæ (Norvegiæ) habet.

Codex Mſſ. Vaticanus.	Codex impreſſus.	Codex Mſſ. Aracoelitanus.	Bor læſes:
Maſtrant.	Meſtracis.	Meſtracis.	Marſtrand.
	Orugellæ.	Orugelle.	Koningelle.
	Tuſterim.	Thuſterim.	Tureröen eller ſnarere Tronhiem.
	Aslojæ.	Alloye.	Asloyæ.
	De Bergis.	De Bergis.	De Bergis.

Cuſtodia Riſchildenſis (Roſchildenſis) habet.

Rochildis.	De Riſchildis.	De Riſchildis.	Roſchildis.
Calſiburch.	Caludburch.	Caludburch.	Calundburg.
Ilesveſth.	Neſtueth.	Neſtuerch.	Neſtueth.
Huume.			Hafniæ.

Enhver ſeer heraf, hvor forſkiællige og tilligemed bedærvede diſſe 3 Codices ere, og at Paven har i ſit Vatican ei havt det beſte. Og diſſe ere ei endda de her meeſt fordærvede Kloſter-Navne, ney Odenſe kaldes Othomaz, Octonis og Octonie, og Yſted i dem alle 3 Ustach, Visbye kaldes Visbi, Vueriſſu, Verbislu, Slesvig kaldes Selesnith, Sclerish, og Scherich; Tondern kaldes Tundir, Tanduæ og Canduc; Upſal kaldes Obſaliaz, Pſallam og Pſalm, og ſaa fremdeles. Alle diſſe bedærvede Navne kunne vi nu vel rette, fordi de indeholde nye og bekiendte Navne, fordi man desuden kiender de Nordiſke Minoriter-Kloſtere, fordi de ere tagne af vort Sprog, og endelig fordi man

kan see, i hvad Egn hver har ligget, men hvor vanskeligt, ja ofte umueligt bliver det derimod ey at rette Landes-, Folks-, Stæders ꝛc. Navne hos Plinium, Ptolemæum, heldst i Asien. 15) Fordi Saxo udelader mange Ting, som nu findes i vore egne gamle Kroniker, eller hos Islænderne, saa maae man derfore ikke slutte, at de Skribenter ere alle yngre end Saxo, eller at den Sagn de have fulgt, er forst opkommet efter ham, og altsaa intet værd, ney, baade kan Saxo have havt dem, og hort Sagnen, og dog ei villet anfore den, fordi den streed imod hans Systema, og ogsaa kan den og de vel have været til i hans Tid, og ei været ham bekiendte, ligesom jeg er vis paa, at meget ogsaa undgaaer mig.

I. DAN.

Dans Hiſtorie.

Dan har Saxo blandet med og giort af Wodan, eller Odin og Dan Mykillati (1). Saxo (2) begynder med at Dan og Angul vare Brodre; Dette meener jeg at høre til Dan Mykillati, ſom ægtede den Danſke Prindſeſſe Olufa, hvis Broder var Hugleik, ellers og kaldet den Saxiſke Wodan, og ſom var Stifter af en nye Konge-Stamme i Slesvig, eller den Angliſke Hovedſtad; og altſaa blive Dan og Angul, eller Stifteren af det Angliſke Rige, Brodre paa en vis Maade, hvad enten man gior Olufa til Vermunds eller Olufs Dotter; Lidt længere gaaer Slægtſkabet ud i Fald man antager, at Dan haver været en Son af Olufa, og Hugleik af hendes Broder Oluf, hvilket jeg dog ei troer at være rigtigt, thi ſaa veed man ei hvad man ſkal giøre af Humble, ſom Saxo udgiver for Dans Fader; Desuden ſtrider dette imod Codex Flateyenſis, hvorefter Olufa var Moder til Frode, ſom af alle andre giores til Dans Son. Dog maae jeg tilſtaae, at efter vore gamle Skrifter maae Olufa og Oluf have været Sodſkende, og har da Hugleik været en Son af Oluf, ſaa bliver han en Broder-Son af Olufa; Men efter den anden Sætning kan man antage, at denne Humble har været Dans Mor-Fader. Mærkeligt er det, at alle de, ſom jeg haver anfört paa Tavle I. A, giøre, ligeſom Saxo, Dan til den forſte Konge, og Humbles Son; En ſtor Deel af dem udgive denne Humble for Kon-

(1) Torfæus p. 247. 272.
(2) P. 5.

Dans Historie.

ge i Sverrige, men Riim-Kroniken siger, at han var Dommer i Sielland; Lyschander legger Skaane til; n. 16 og 18 giøre Humble til Konge i Upsal; men n. 19 kalder ham Ypper-Konge i Upsal (hvilket vel dog bliver et Nomen Appellativum, og saa meget som den ypperste øverste Konge, Yiod-Konge, at sige i det Land), og gior Nor og Østen til hans Sønner, hvilken Synchronismus med Nor bestyrker mig i den Tanke, at denne Humble har været Dan Mykillati Mor-Fader, thi Fader kan han ei have været, saasom Danp var det efter Snorro, og Sviger-Fader ei heller, saasom det var enten Vermund eller Oluf. Vil man giøre Dan til en Søn af Olufa, saa bliver enten Oluf eller Vermund hans Mor-Fader, og saa er der intet Sted for Humble. Desuden grunder dette, at Dan haver været en Søn af Olufa, sig ikke paa noget Vidnesbyrd, men alene paa en Giætning, for at jævne Chronologien desbedre; Da derimod et Slægtregister i Codice Flateyensi udtrykkeligen udgiver Olufa for Moder til Frode, hvilken efter Snorro og Langfedgatal var en Søn af Dan Mykillati. Men da Dan Mykillati regierede, herskede ingen Over-Konge udi Sverrige af det Navn Humble, ja det som mere er, der haver aldrig regieret nogen af det Navn. Det bliver derfore rimeligt for mig, at denne Humble haver kun regieret i det Svenske Gotland, enten Vest- eller Øst-, thi hvert havde sine egne Konger, og man finder ingen steds Listen af dem. Denne Formodning bestyrkes og noget derved, at J. Magnus kalder Humble en Gothisk Konge; Og som Danp, Dans Fader, var kun Konge i Skaane, saa er det rimeligere at han har faaet en Dotter af sin Naboe-Konge, end af det længere bortliggende og mægtigere Sverrige. Og som Gotland og dets Konger stode ofte under de Svenske Konger, og reent havde mistet sine egne Konger, og lydde

lydde under Sverrige, da vore Konge-Lister bleve fattede i Pennen, saa var intet lettere end at kalde en Gothisk Konge en Svensk; Allerheldst hertil kommer, at udi denne den første Danske Konges Herkomst fra Sverrige stikker uden Tvil en mørk Tradition om Danmarks første Bebygning fra de Kanter, og om vor Odins Ophold udi Sverrige, hvilken Odin var Fader til den første Konge i Lethra, nemlig Skiold. At nogle ville giøre Humble til Dommer i Sieland er vel fornemmelig skeet af Kiærlighed til Fædrenelandet, men deri kan og stikke en mørk Tradition om Landets Beboening forend Skiold, Odins Søn, regierede der, og følgeligen ogsaa dets Beboening længe for Dan Mykillati. Vel anføre de til Bestyrkning af deres Sætning Humble Øre, Humble Bæk udi Sieland, men de kunne vel enten have faaet Navn af en anden Humble, eller og maaskee af Humle o: Lupulus. Mærkeligt er det, som jeg har viist i min Indledning (3), at Dans Levetid falder efter Saxo, naar man vil tillegge Kongerne hos ham for Christi Fødsel, lige saa lang Avlings-Tid, som efter Christi Fødsel, ind omtrent da Darius Hystaspis Søn regierede udi Persien, for hvilken jeg haver med Schöning formodet efter andre Grunde, at vor mellemste Odin er flygtet hid nord, saa at det derfore ei bliver urimeligt, at en mørk Tradition om denne Wodan, tilligemed den, at Danmark haver Navn af Dan Mykillati, haver formaaet Saxo til ei alene at sætte Dan først i Spidsen, men endog at lade ham leve saa længe for Christi Fødsel. Og dette kunde og bringe en paa de Tanker, at Dans Fader Humble vedkom denne mellemste Odin, men som dette gaaer saa langt tilbage i Tiden, da det ei er venteligt, at nogen udførlig Efterretning kunde haves fra den, saa

Dans Historie.

driſter

(3) P. 92.

Dans Hiſtorie.

driſter jeg mig ikke til at antage denne Formodning. Mærkeligt er det, at nogle forbigaae reent at nævne Angul, og end mere at n. 9 udgiver Löthar, uden Tvil den ſamme, ſom den ſtrax efter kalder Lödö, for Dans Broder, thi dette viſer, at de have ſammenblandet adſkillige Ting, og tiener meget til at bekræfte min Sætning, at udi Dan ſtikker baade Odin og Dan Mykillati, thi det er klart, allerhelſt n. 9 udelader Saxos tredie Konge Lother, at den ved ſin Löthar forſtaaer ham. Og da nu Torfæus (4) vidner, at Saxiſke Skribenter udgive en Lotherus for Wodans Broder, og jeg ſelv haver fundet dette hos Albinum, ſaa maae Dan hos n. 9 rigtig nok blive Odin eller Wodan. Men her forefalder et andet Spørsmaal om de Saxiſke Skribenter have ret i at tillegge Wodan en Broder ved Navn Lother. Skulde der være noget ſandt herudi, ſaa maatte man antage, at han havde været en Broder af den Saxiſke Odin, hvilket bliver rimeligt derved, at juſt Saxiſke Skribenter giøre ham til en Broder af deres Wodan, og da var det ikke heller utroeligt, at udi ham ſtikker Saxos Hother, ſom baade efter Saxo og Edda havde ſaa meget at beſtille med Odin og hans Søn Balldur. Dette kunde og beſtyrkes noget derved; at Edda ſiger aldeles ikke, hvem Hödur, ſom den kalder ham, var, men alene nævner, at han var en Aſer. Og at n. 9 haver tænkt paa noget ſaadant, ſees tydeligen deraf, at den giør Bögi til Dans Søn, hvis Navn har ſaadan Overeenſtemmelſe med Boe hos Saxo, der dræbte Hother. (Naar Lyſchander i den ſkrevne Fortale for hans ſtore Kronike vil, at Böge haver drevet Vitto tilbage, ſom tragtede efter Jylland, og derpaa ladet først kaſte den ſtore Grøft og Vold fra Slien tvers over Landet hen til Eyderen, og kaldet den

(4) Ser. p. 247.

den Bogisværk, saa maatte den uden Tvil være anlagt i den Saxiske Odins Tid, og opkastet af hans Son til Forsvar imod Saxerne, som da stode i Forbund med Hother). Udi Edda kaldes denne Boe, Vale, hvilket kommer deraf, at den hele Tildragelse med Odin, Balldur, Hother ꝛc. haver en dobbelt Oprindelse: En mythologisk, som aleene er opkommet af physiske Grunde, og hvis Oprindelse bør søges i de allerældste Tider, fra den mellemste Odins og maaskee forhen: og en historisk, som allerrimeligst henhører til den Saxiske Odins Tid; Og da forekommer mig Navnet Vale at være mythologisk, og Boe historisk. Naar jeg og betragter, at Saxo sætter den Svenske Konge Aisilus udi Vermundi Tid, og siden giver ham ud for en Broder af Hother, som han dog lader leve længe for Vermund, saa seer jeg heraf at han maae have havt en Tradition, hvorefter Hother ei kan have levet længe efter Vermund, og følgeligen gierne med Vermunds Sonne-Son, den Saxiske Odin, allerhelst man kunde slutte af Edda, at Hother var gammel, da han dræbte Balldur, saasom han udgives for blind, med mindre derudi stikker en Mythologie, og at Haudur i Edda betyder Natten. Fremdeles synes de meste Krige imellem Balldur og Hother, at have været forte i Jylland, thi at Saxo mænger Sverrige ind, kommer vel meest deraf, at han blander Hother med den Svenske Kong Ortar; Nogle gange synes og Krigen at have været fort i Sieland, og ingen Under, da det lader, at Balldur haver paastaaet at regiere der, hvorom mere siden. Men om Hother eller Lother haver været en Son af Vermund, Uffo eller en anden, derom skal jeg handle udi hans Historie. Det meste jeg haver imod, at disse Krige mellem Balldur og Hother ere skeede, da Dan Mykillati regierede, er dette, at Dan synes ogsaa at have regieret over

Dans Historie.

Dans Hiſtorie.

Jylland; Denne Vanſkelighed kunde vel hæves ved at ſlytte Krigen ned til Frode den Fredſommeliges Tid, ſom var en Søn af Dan; Thi man kunde tænke, at hans Fredelighed havde været ſaa ſtor, at han derover havde glemt at ſee paa Rigets Rettigheder. Dog herom mere ſiden. Men endſkiønt nu dette kan være ſaaledes, ſaa troer jeg dog, at udi Löthar eller Lödö hos n. 9 ſtikker derhos ogſaa vor ſidſte Odin ſelv; Thi 1) kaldes Odin udi det Galiſke Sprog hos Oſſian Löda, og hvo veed, om ei flere Folk kunne have kaldet ham ſaa, og 2) ſiger n. 9 udtrykkelig, at Skyld ɔ: Skiold var en Søn af Lödö. Og heraf ſees ogſaa, at naar Dans Fader Humble giøres af adſkillige til Konge i Upſal, ſaa kan det og være kommet deraf, at Odin, ſom virkelig var Fader til den førſte Konge i Lethra, boede i Upſal; Men at han giøres til Dans Fader, maae ingen undre ſig over, ſaaſom Dan ſkulde med al Magt være vor førſte Konge. At Nor og öſten udgives i n. 19 for Dans Brødre, er uden Tvil kommet deraf, at efter den var Nor Konge i Norge, og öſten i Sverrige, og en temmelig udbredt Tradition førte Norges Navn fra Nor, ſom og havde bevaret den Sandhed, at Danſke, Svenſke og Norſke vare af eet Blod og een Herkomſt, altſaa maatte deres Regentere og have været Brødre, allerhelſt Nor og Dan ſkulde være de førſte i Norge og Danmark, og deres Fader maatte nødvendig være Konge i Sverrig, ſaaſom Traditionen havde bevaret, at Norge og Danmark vare blevne beboede fra Sverrige af, hvilket Navnet Öſten ſynes mig ogſaa at vise. Da nu öſten er det ſamme Navn ſom Eiſten, og Snorro vidner, at Eiſten var en Søn af Kong Adils, ſaa tænker jeg at n. 9 er bleven

forle-

forledet til at giøre ham til en Broder af Dan og Nor, ved det han havde hørt noget om, at Dan, nemlig Mykillari, levede ei længe efter Nor, at Hother, som havde med Odin at bestille, levede efter Hrolf Krake, og skulde være efter Saxo en Broder af Atisio eller Adils, der var Fader til Eisten, og endelig at Odin havde levet i de allerældste Tider, og er maaskee Saxo selv ved denne Eisten eller østen hans Levetid, endskiønt han ikke nævner ham, bleven forledet til at lade Eistens Fader Atislus leve med Vermund, som levede med Dan. Og som man seer af alle Ting, at Forfatteren af p. 9 haver været en meget uefterrettig Skribent, saa er det ingen Under, at han ogsaa her haver blandet Personer og Tider sammen. For ret at forstaae, hvad jeg forhen haver skrevet om Dans Forfædre, vil jeg tilføye disse 5 Genealogier. Dans Historie.

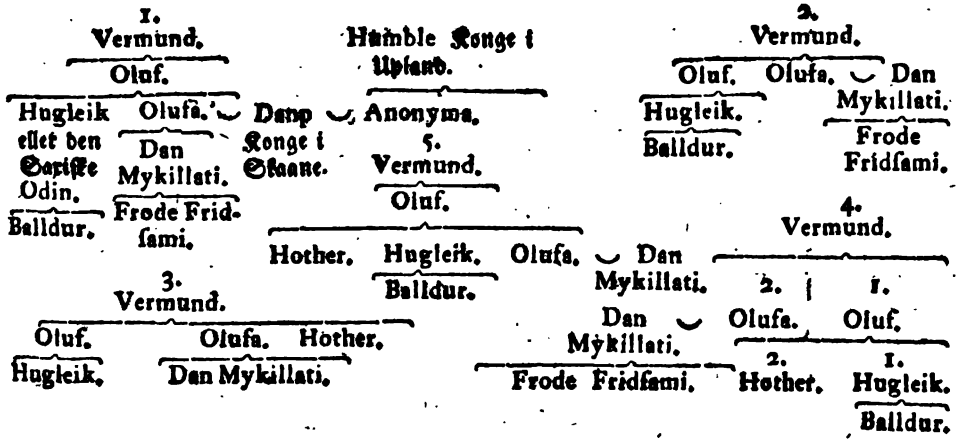

Af hvilke jeg holder den 5 eller og 4 for de rigtigste. Saxo skriver videre: Dan & Angul, a qvibus Danorum, cæpit origo . . . non solum conditores gentis nostræ, verum etiam rectores fuere, og

Dans Hiſtorie.

frembeles, at endſkiønt de regierede, saa havde de dog ikke Konge-Navn, efterdi det endda ikke var i Brug hos os; Og at Angul, som var Stifter af det Angliſke Folk, gav Navn til det Landſkab, som han forestod, og at hans Efterkommere bemestrede sig siden Britannien, og kaldte det efter deres Fæderneland". Her maae vel legges Mærke til at Saxo siger, at Dan og Angul vare Stam-Fædre for de Danske, thi det viser den noye Forbindelse mellem Danske og Angler, hvilken og meget befæstes ved det besynderlige Sted hos Othar (5): And tha toegen dagas ær he tho Hæthum Come, him væs on thæt steorbord Gotland and Sillende and iglanda fela. Ón thæm landum earndodon Engle, ær hi biden on lond comon; hvilke sidste Ord Buſſæus sætter saaledes over: Hanc regionem incoluerunt Angli priusquam huc venerunt, men mig synes at det er klart af Hickesii Angel-Saxiske Grammatica (6), at det her ei kan oversættes anderledes end: Has regiones, og som det er vist, at ved Gotland forstaaes her Norre- og Sonder-Jylland, ved Sillende Sieland, og ved de ei faa Øer: Lesſoe, Anholt og flere i Cattegattet og Sundet, som og Langeland, Fyen ꝛc., saa synes heraf at flyde, at ei alene Othar, men end og den Engelske Kong Alfred selv, til hvilken han fortaalte denne sin Reise, have holdt for, at Angli ikke alene ere komne fra Sonder-Jylland, men endog Norre-Jylland og de fleste Danske Øer. Nu er det vel ikke rigtigt, at de egentlige Angli ere komne andensteds fra, end fra Sonder-Jylland, men imidlertid er det dog unægteligt at Norre-Jyderne have fulgt med dem, og ere blevne for Slægtskabs, Folges og Omgangs skyld anseete for deres

(5) Hos Langebec t. 2. p. 117.
(6) P. 11.

deres Brødre; Og hvad hindrer da at antage, at mange fra de Danske Øer have og fulgt med dem. Saavel dette Sted, som den nær Beliggenhed af de Danske Øer ved Jylland giøre det troligt. End mere ved dette Vidnesbyrd, saa og ved Sprogets nær Lighed bliver det rimeligt, at Indvaanerne af de Danske Øer og Angler have været nær beslægtede, og Saxo siger det ogsaa. Men naar ere de blevne saa nær beslægtede? Saafremt Angli ere Ptolomæi Angili Suevi, og have først boet inde i Tydskland, i det Hildesheimiske ꝛc., som det synes, saa bliver det jo vanskeligt, og om man end vilde antage dem og Angli Saxones for tvende adskilte Folk, saa er det dog unægteligt, at Angli have beboet Sønder-Jylland alerede i Taciti Tid, og at de, da de ginge over til Britannien, bleve regnede til Saxerne og ei til de Danske; Og lad end være, at der formedelst Naboelaug haver været temmelig Overeenstemmelse imellem Danske og Saxer, endog i Sprogene, saa vise dog de selv samme Sprog, at der og haver været anseelig Forskiæl mellem dem. Naar er der da bleven saa anseelig en Overeenstemmelse mellem Angler og Danske, som man maae slutte af Saxo og Othar. Den første veileder os selv dertil ved at giøre deres Stiftere Dan og Angul til Brødre, hvilke jeg mener igien at have fundet i Dan Mykillati og Hugleik. Da har den odinianske Gudstieneste ret tilgavns udbredet sig iblant Anglerne, og siden strax efter til Saxerne; Da har det Angliske og Danske Sprog faaet mere Lighed sammen, og Naboelaug og Omgang haver vedligeholdt dette. Men ikke desmindre, som Angli havde fra Førstningen af enten været virkelige Saxer, eller og vare fra lang Tid siden blevne fra Suever til Saxer, og des-

Dans Historie.

uden-hvede midt imellem virkelige Saxer og Jyder, som da nærmede sig mere Saxerne end de Danske, saa beholdte de dog lige til deres Overgang til Britannien, og en Tid efter, mere Overeenstemmelse med Saxerne end med de Danske, og derfore bleve de ogsaa kaldte Saxer og ikke Danske, og denne Forbindelse er vel blevet bestyrket ved Hugleik selv, i det han har kaldet Saxerne til Hielp imod Dans Afkom. Men naar jeg betragter, at Anglerne have dog havt saa megen Lighed med de Danske, og derhos ere blevne regnede til Saxerne, saa synes mig herudi at have fundet en nye Grund imod den Meening, at Saxerne ere komne fra Norge, thi vel have Norske og Danske fra det første af fælles Udspring, saa og er der, og har altid været, stor Lighed mellem deres Sprog, Sæder og Troe, men der har dog altid været saa stor Ulighed, at man derfore bør anse dem for tvende adskilte Folk, allerhelst de have i gamle Dage stedse havt deres særskilte Konger og Regieringer. Stammede derfore Saxerne, og følgeligen Anglerne med, fra de Norske, saa burde der have været mere Overeenstemmelse mellem Norske og Angler, end imellem Danske og Angler. Men derfore nægter jeg ikke, at jo endeel Norske Colonier have paa adskilte Tider nedsat sig paa de Cimbriske Kyster, thi det vidner Historien.

Naar Saxo skriver, at den Aquitanske Skribent Dudo leder de Danske fra Danais (ɔ: Grækerne), saa maae han enten selv have begaaet en Hukommelse Feil, thi Dudo har skrevet den Normanniske Historie, eller og maae der være en Læse- eller Copists Feil hos ham, hvilket jeg snarere troer. Imidlertid seer man dog

Dans Historie.

dog heraf, at han haver læst udenlandske Skribenter, og at han haver været omhyggelig for at samle Efterretninger, og findes dette Sted endnu hos Dudo. At han siger, at Dan og Angul komme til Regimentet, og blive valgte for deres Tapperheds skyld, passer sig maaskee vel paa vor Odin, men vist ogsaa paa Dan Mykillati, og i Henseende til Angul heel vel paa den Saxiske Odin. Dersom det ei var temmelig afgiort, at Hugleik var en Søn af Olaf, saa kunde man troe, at Humble havde været hans Fader, og at det havde givet Anledning til at giøre Humble ogsaa til Dans Fader; Og da maatte man troe, at Hugleiks Moder havde været en Dotter eller Søster af Olaf, thi paa den Maade kunde han endda blive saa nær beslægtet med Dan Mykillati, at de gierne kunde kaldes Brødre, og da kunde man let begribe, hvi Dan Mykillati kom til Regieringen paa Derne, og ei Hugleik. Udi Fortalen (7) skriver Saxo, at Danmark haver forhen været beboet af Gigantes, og beraaber sig paa de store Steene, der findes paa Grav-Høyene. Uden Tvil har han hørt noget om Jøterne, vort Lands ældste Beboere, og at deres Navn var det samme som Kiæmper. Jeg haver forhen vist (8), at endeel Skribenter giøre Dan selv til en Gigas, og at derudi stikker Traditionen om Jøterne; hvilket bekræftes end mere ved det Saxo (9) paa et andet Sted fortæller om Forskiælen mellem Gigantes og Magi, hvilke sidste vege i Legems Forlighed meget for de første, men overginge dem langt i Forstand, saa at de derfore efter jævnlige Krige undertvunge dem, og tilegnede

(7) P. 4.
(8) T. 6. p. 82.
(9) P. 9.

Dans Hiſtorie.

egnede ſig ei alene Herredommet, men endog Guddommelighed; Og ved Giftermaale mellem begge diſſe ſlags opkom det tredie ſlags, ſom hverken i Forlighed eller Klogt lignede de forrige, men dog ogſaa blev anſeet for guddommelig. Det er klart, at Saxo forſtaaer ved Magos, Odin og hans Følge, Aſer og Gother. Og ſom han ſiger at tvende Slags tilegnede ſig Guddommelighed, ſaa peger han herved paa tvende Odini. Mærkeligt er det ellers, at han lader det ſidſte ſlags fødes her i Norden, hvilket ſynes ei at paſſe ſig paa vor ſidſte Odin, men ſnarere paa den Saxiſke, hvorimod igien ſtrider, at den Saxiſke Odins Tieneſte ſynes ei at have været antaget af de egentlige Danſke, og udi Norden ei at have ſtrakt ſig uden for den Cimbriſke Halvoe. Dog om den ſidſte Odin ſelv ei er fød her i Norden, ſaa kan dog mange af dem, der ſloge ſig til hans Partie, været fødde her, endog gudommelige Perſoner, ſom det ſynes om Uller, Ballder, Sif, Hler, Gefion, Skade, Ran ꝛc., og heraf ſlutter jeg, at den ſidſte Odin haver ſtammet fra den mellemſte.

De ſom mene, at denne Saxonis Dan haver været til, og den forſte Konge over det hele, beraabe ſig paa Danerliung ved Viborg, hvor de Danſke Konger bleve hyldede i gamle Dage, og mene at denne Dan er bleven hyldet paa en der værende Steen; Men Wadſkiær (10) tænker, at dette ſnarere paſſer ſig paa Kong Dan Mikillati, hvilket jeg juſt ei gandſke vil nægte, men dog ſnareſt troer, at Danerliung haver Navn af Danſke, og Danſke Konger i Almindelighed. Nogle mene og (11), at denne

(10) Skueplads p. 106.
(11) Nörniſſon p. 38.

denne Dan haver bygget Leyre, og at han ligger der begravet i en Hoy, hvoraf det ſidſte paſſer ſig paa Dan Mykillati, men det forſte paa Skiold, ſom var den forſte Konge paa Oerne af Odins Slægt, om hvilken haves Efterretning. Annales Eſromenſes (12) tillegge Dan kun en Regiering af 3 Aar, ſom paſſer ſig hverken paa Skiold eller Dan Mykillati. Med mindre man vil troe, at han ei haver regieret længere, efterat han havde bragt gandſke Danmark ſammen. Paa Langeland viſes endnu en Grav ved den Bondebye Humble, ſom efter Sagn ſkal have Navn efter Kong Humble, og han i Hoyen der ligge begravet. Noget for Pontoppidan ſkrev ſine Marmora Danica, det er omtrent for 40 Aar ſiden, ſkal og Herreds-Fogden Niels Hanſen ved Efterſogelſe udi Hoyen have fundet et Beenrad af ugemeen Storrelſe. Pontoppidan (13) mener, at det nok er rimeligt, at Kong Humble haver opholdt ſig paa Langeland, ſiden det kaldes i Knytlinga Saga (14) Kongsland, men jeg troer ſnarere, at det er en Copiiſt-Feil. Overalt naar han, for at fremfore mere om Humble, anforer Meurſium, ſaa taler denne ei om Kong Humble Dans Son, men om Humble Dans Fader, hvis Boelig ved Skoven Humbli, mellem Roeſkild og Ringſted, ſkal efter Meurſius (15) have været prægtig, og Levninger deraf endnu ſees, dog Gram (16) forkaſter dette, uden Tvil med Billighed, og tænker ligeſom jeg, paa Planten Humle. Men endſkiont denne Humble vel aldrig har været til ſom Regent i Danmark, ſaa

(12) Ap. Lang. t. 1. p. 223.
(13) Marm. Dan. t. 1. p. 261.
(14) C. 32. p. 62.
(15) Col. 3.
(16) In Meurſ. col. 4. not. a.

Dans Hiſtorie.

veed dog Irenicus (17) meget god Beſkeed om ham, thi hun for-tæller, at han hedde Hunulphus, og var gift med Geſilde, og avlede med hende Angul og Dan, om hvilken ſidſte Methodius Martyr ogſaa ſkal tale. Da denne Skribent haver alerede ud-givet ſin Bog 1518, og gandſke vidſt haver for ſin Tid mange gode og uventelige Efterretninger, ſaa er det forunderligt, hvor han har faaet dette fra. Henninges (18), ſom ſkrev ved 1598, veed endnu bedre Beſkeed, thi han ſiger, at Humblus, Hume-lus eller Humillus var en Nepos af Hunulpho, og regierede over Marcomannerne paa den Cimbriſke Halvoe, og hans Kone Ge-ſilde var fra Sverrige, og dette haver han fornemmelig taget af J. Magno (19) og Lazio (20), ſom ikke ere ſaa artige at ſige os, hvorfra de have alt ſaadant. Lyſchander (21) haver ſamlet ſam-men alt hvad han har kunnet komme over om Humle og Dan, og holder det altſammen for rigtigt. Hvad ovenmældte Metho-dius, ſom var Biſp i Tyro, og døde 311, angaaer, da har man under hans Navn Apocalypſis eller Revelationes, ſom dog kun endnu ere trykte paa Latin, og er et ham aabenbare paadig-tet Skrift. Men endſkiønt jeg haver læſt det hele lumpne Værk igiennem, ſaa haver jeg dog ikke fundet det mindſte om os Dan-ſke, alene at der tales om; at Antichriſtus ſkal komme af Stam-men Dan (22), hvoraf nok er taget Anledning, at tænke paa de Danſke. Naar J. Magnus (23) ſkriver, at Dan ſagte at forraa-

de

(17) Exeg. p. 110. 111.
(18) 4 Mon. part. poſtr. p. 195.
(19) L. 2. c. 1 — 3. p. 77 — 79.
(20) De emigr. gent. p. 646.
(21) D. K. Slægtebog p. 127 — 129.
(22) Orth. Heroldi p. 398.
(23) L. 2. c. 4.

de sin Broder Angul, da han begiærte at være med deelagtig i Riget, saa troer jeg nok at der mellem Dan Mykillati og Hugleik kan have tildraget sig noget saadant, thi har Hugleik været en Son af Oluf, saa havde han og mere Ret til Riget end Dan, og har han været en Dotter-Son da ligeledes. Oedman (24) mener, at den saa beromte Danaholm, hvor Grændserne af Danmark, Norge og Sverrig løbe sammen, skulde have Navn af denne Kong Dan; Men det er meget rimeligere, at den har Navn af de Danske.

Endelig siger Saxo, at Dan avlede med Gyritha, et forneemt Tydsk Fruentimmer, tvende Sonner, Humble og Lother. Hendes Navn mener Lyschander (25), at være det samme som Margrete, (et Græksk Navn, der dog først er indkommet med Christendommen), og legger til, at han siden ægtede en Svensk Høvdings Dotter, en Dotter-Dotter af Siger, men avlede ingen Born med hende. Og dette andet Giftermaal har han taget af J. Magno, som dog tillegger Dan kun een Kone, og kalder hende Gyritha, en Nepris af den Svenske Kong Seggo (26), hvorudi maaskee stikker Gefion, saasom det lader, at Odin boede i Sverrige, da Skiold ægtede hende og Sige, er et Navn af Odin. Fremdeles tillegger Lyschander Dan tvende Dottre: Drotte gift med den Svenske Høvding Dommer, (da det dog er af den sandrue Snorro klart, at hun var en Soster af Dan Mykillati, men just dette viser, at i Saxos 1 Dan stikker Dan Mykillati). Og Dagred, om hvilken intet vides; og i Henseende til hende og flere Ting

(24) Bahus Beskr. p. 5.
(25) P. 129.
(26) L. 2. c. 4.

Dans Historie.

beraaber han sig paa den bekiendte Mester Chustiern Pedersen, som først gav Saxo ud 1514, og som efter gamle Documenter skal have skrevet en Bog om denne Kong Dans Slegt og Affode; Hvilken Bog er mig gandske ubekiendt, og uden Tvil nu omstunder bortkommet. Hvad Grythe angaaer, da kommer det mig rimeligt for, at ved hende forstaaes Gefion, som var gift med den første Lethriske Regent Skiold; Thi Snorro vidner, at hun blev fundet af Odin paa Fyen, og at hun havde 4 Sønner, som vare Joter, og dette gior mig troeligt, at hun haver selv været af Jotisk Herkomst, og det maaskee af de Tydske Joter fra Jylland. Grythe var af en anseelig Herkomst; Gefion maae og have været det, siden hun kunde formaae den Svenske Konge til at afstaae Sieland, og siden Odin vilde give sin Søn til hende. Det er og rimeligt, at han har søgt at besvogre sig med Joterne, af hvilke de Nordiske endda ved hans Ankomst besadde de Danske Øer.

Naar udi den saa kaldte Erici Pomerani Kronike siges (27), at Dan ved Jydernes Hielp: Syoniam, Scaniam ac omnes alias insulas Daciæ sibi subjugavit, saa vil Torfæus (28) have ved Syonia forstaaet Sveonia d: Sverrige, da dog heele Sammenhængen og Læsemaaden selv viser, at her bør læses Fyonia d: Fyen, hvorover ogsaa Langebec (29) haver uden Betænkning sat Fyonia ind i Texten. Mærkeligt er det, at Cornerus (30), som øyensynligen har havt Erici Kronike for sig, siger alene: Quo triumpho peracto, Dan factus æst Dominus Juthorum & eorum, qvi in

(27) P. 262.
(28) Ser. p. 453.
(29) T. 1. p. 150.
(30) Ap. Ecc. t. 2. p. 475.

in Scania habitabant, ac in coeteris inſulis Daciæ, hvoraf jeg ſnart kulde ſlutte, at der i de ældſte Codices af Erico ei haver ſtaaet andet; thi at Fyen og end mere Skaane ſkülde ved Jydernes Hielp være bleven undertvungen enten af Dan Mykillati eller Godefrid, hvilke jeg forhen haver viiſt at være ſkiulte under denne Tildragelſe, paſſer ſig ikke paa nogen af dem. Dog maae jeg tilſtaae, at udi den Danſke Kronike, ſom endes med 1314, og ſom er næſten en pur Overſættelſe af Erici Kronike, ſtaaer ligeſom i den, ſaa at dette om Jyderne maae dog være gammelt i Erici Kronike. I denne Danſke ſtaaer ellers Fyen, hvilket bekræfter Læſemaaden: Fyonis. Mærkeligt er det, at da hos Ericum og Cornerum ſiges kun, at en mægtig Konge angreb Jyderne, ſaa legges her til, at han var fra Thydesland ɔ: Tydſkland. Og ſom tilligemed ſiges i dem alle, at Jyderne befæſtede Kovirke ɔ: Dannevirke, for at beſkytte ſig imod hans Anfald, ſaa er det klart, at han maae have regieret i Tydſkland, og da de Frankiſke Skribenter vidne, at Godefrid var den forſte, ſom opforte Danevirke, for at ſætte ſig i Sikkerhed imod Carolum Magnum, ſaa er det klart heraf, at Godefrid ſtikker i denne Hiſtorie, med mindre man vil troe, at Kovirke er ældre, og fra Dan Mykillati Tid. Imidlertid haver jeg forhen viiſt (31), at noget af Dan Mykillati er og blandet herind, og da tænker jeg ved den mægtige Konge at bor forſtaaes den Angliſke Hugleik, og at Dan da kun haver faaet det egentlige Jylland, med mindre man vil troe, at det var en Saxiſk Fyrſte, ſom angreb Jyderne, og at Dan ved den Leilighed indſatte Hugleik i Synder-Jylland. Saxo paa Plattydſk, ſom dog haver en Hoben betient ſig af Erici Kronike, ſiger og, at en Tydſk Fyrſte angreb Jy- Dans Hiſtorie.

(31) T. 6. p. 180.

Dans Hiſtorie.

derne, og at de ſiden hiulpe Dan til at undertvinge Skaane, Fyen ꝛc. Men heel mærkeligt er det, naar den ſiger, at Angul var en Broder af Dans Frue Grita, og at hun var Tydſk, thi derſom man troer, at her kun er taget Feyl i Navnet Grita, og det ſat i Stædet for Olufa, ved det Dan Mykillati er blevet blandet med Skiold, ſaa haver man her tydeligen min Mening, at Olufa og Angul, eller Hugleik, have været Sødſkende. Annales Eſromenſes (32) ſige, at det var den første Keiſer Auguſtus, ſom angreb Jyderne, men et gammelt Fragment i Margine ſiger, at det var Veſores, Konge i Ægypten; Beretter og, at Dan blev af Jyderne taget til Konge paa den Steen Danærugh, eller Danærig, ſom Hvitfeld (33) kalder Danerliung, og at Dan regierede i 3 Aar, og avlede i det 3 Aar med ſin Huſtrue Dania en Søn ved Navn Ro, ſom blev Konge efter ham. Den Danſke ſkrevne Kronike n. 16, ſom ſlutter med 1316, ſiger, at Humlæ havde 4 Sønner, Snoræ, öſten, Dan, Angull (hvor jeg troer at Snoræ er kun en haard Udtale af Nore, Nor), at Keiſeren drog til Danevirke, at Dan blev taget til Konge paa Danerlyung, og fik ſiden Skaane, Fyen ꝛc., og at hans Dronning hedte efter nogle Danguiæ, og efter andre Gretæ (Hvitfeld (34) kalder hende Dangina, vil at Grethe har været fød i Saxen, og mener at Dan haver havt tvende Huſtruer), og endelig at Dan bygde Lethra. N. 18 kommer overeens med n. 16. Af alt dette ſlutter jeg, at ved denne Keiſer ſigtes til Carolus Magnus, ſom var den første Keiſer i det nye veſtlige Rige, og at Dronning Dania vil kun ſige ſaa meget ſom en Danſk Dronning. Vil man

(32) Ap. Lang. t. 1. p. 224.
(33) T. 1. p. 5.
(34) Ib. p. 5.

man antage, at ved Dan, Fader til Ro, forſtaaes Dan Mykillati, og at Frode, ſom virkeligen var hans Søn, bør ſættes her i Stædet for Ro, ſaa kan det meget hielpe paa Chronologien, om man troer, at Dan haver avlet ham i ſin Alderdom, thi at han juſt ſkulde have avlet ham i hans ſidſte Leve-Aar, bliver ei troligt, naar Dans høye Alder betænkes; Og ſom Frode blev meget gammel, ſaa kan man maaſkee tillegge ham en Regiering af 70 Aar, og da kunne de Uroligheder mellem den Saxiſke Odin, Balldur og Hother gierne være ſkeede i hans Ungdom. At n. 19 eller Annales Eſromenſes udgive Ro for en Søn af Dan, dertil maa vel være Aarſag, at de ſynes, at ikke have anſeet for Danſke Konger uden dem, der regierede over det Heele, hvorover de og kun have i alt 16 Konger indtil Godfried; Og vidſt ſynes det at være, at efter Dan Mykillati haver ingen regieret over det heele Danmark indtil Helghi, ſom her udgives for Dans Sønne-Søn. Men hvad Ro angaaer, da ſkal jeg handle om ham paa et andet Sted. Mærkeligt er det, at Sveno Aggonis (35) udgiver ogſaa Helghi for en Sønne-Søn af Skiold, ſom han gior til den første Konge, men kalder derimod Helghi Fader Haldan; Sag at det ſynes, at begge diſſe Skribenter have kiendt faa andre Konger end dem, der regierede over det Heele, og altſaa maaſkee ſluttet ſig til, at de have fulgt ſtrax paa hinanden, og den ene været Søn af den anden. Petrus Olai (36) fortæller det meeſte af alt dette, og har intet nyt, uden at han ſkriver Conwerchi, vil at Dan ogſaa har undertvunget Friſia, gior ham til en Søn af den Sielandſke Dommer Humble, og lader ham regiere indtil Alderdom, og doe paa ſote Seng, hvilke tvende

(35) P. 8.
(36) Ap. Lang. t. 1. p. 74 — 77.

Dans Historie.

tvende sidste Ting passe sig paa Dan Mykillati. Han siger og, at Dan var den ældste Broder, hvilket vel nok passer sig paa Dan Mykillati og Hugleik, og at Dan ved heele Folkets Valg blev nogle Aar efter Faderens Død Konge over Sieland, Moen, Falster og Lolland, og siden over de andre Lande, som jeg og troer at passe sig paa Mykillati, thi ved Fader forstaaes her hans Sviger-Fader Vermund, og hans Sviger-Broder Oluf regierede uden Tvil for ham paa Øerne; Og at Angul ved Dans Hielp erobrede Landet Anglia, som jeg og troer at være rigtigt, omendskiønt jeg næsten holder for, at de siden ere blevne Uvenner, hvorvel det og kan være, at den Konge, som angreb Jyderne, og derved nødde dem til at overgive sig til Danskен, haver været en Saxisk Konge, og at Dan har just ved den Leilighed selv faaet Jylland, og hans Broder Angeln, saa at Angul haver maaskee først siden udi Mindre-Aarigheden af Frode, Dans Søn, villet giøre sine Rettigheder giældende. Men da Anguls Fader havde eyet Angeln, saa maae man troe, at det i hans Alderdom har faldet frá igien, og at Dan har paa nye undertvunget det, da han fik Jylland, og givet Angul det. De 3 Aar, som en Skribent tillegger Dan at have regieret, forstaaes maaskee efter Angelns Undertvingelse, thi da var han først Konge over heele Danmark. Og siden Dan avlede saa seent en Søn med Olufa, saa er det vel mueligt, at han først kan have hast Grytha, og med hende avlet Humle, kaldet efter sin Mor-Fader, og Lother, hvilke begge have udi Frodes Mindre-Aarighed forestaaet Regimentet, og den sidste været den samme som Hother; Og at de ei bleve virkelige Regentere, dertil kan have været Aarsagen, at deres Moder ingen Konge-Dotter var, og fornemmelig at Frodes Moder var en Dotter af den Sielandske Konge. Og dette System holder

holder jeg endnu for det rigtigste. Efter denne Hypotheſe er det gierne mueligt, at Humle kan have været Fader til hans Kone Grytha, og hun altſaa en Gothiſk Prindſeſſe, og ingen Tydſk, hvilket ſidſte derimod vedkommer Gefion, og heraf ſlutter jeg, at Humle og Lother, Dans Sonner, kunne maaſke have regieret i det mindſte i Skaane, men derimod ikkun været Formyndere for Sieland. Thomas Geysmer, ſom ſlutter med 1431, og egentlig har giort et Slags Uddrag af Saxo, men haver derhos betient ſig af Erici Pomerani Kronike, har derfore om denne Kong Dan det ſamme ſom Ericus, undtagen at han ſiger, at Princeps Teotonie angreb Jyderne. Meſſenius (37) vil, at den öſten, Konge i Sverrige, ſom nogle giore til Dans Broder, fulgte paa Urbar, og han igien paa Thor, alle Konger i Sverrige, og at Thor var en Son af Snore, ſom havde det Tilnavn Humble, eller Gumble, og var desuden Fader til Dan og Angul, men Thor var Fader til Nor og Got, (rettere Gor), Fader til Geter, og Geter til Oſten, med Tilnavn Gylfe, Konge i Sverrige, hvilken, for at hævne ſin Faders Død paa de Norſke, ſatte dem ſin Hund Suerting til Konge. Og denne Snore ſkal have levet 123 Aar for Chriſti Fødſel, og Lother, en Son af Dan, 60. Af dette ſees, at Meſſenius forſtaaer ved Snore, Snær, Konge i Fin- og Qvænland, og ved Thorre, hans Son, Afguden Thor; At han følgelig forer vor Dan fra Jotiſk Slægt, hvilket jeg vel ikke troer at være rigtigt, hvad den Fæderne Side angaaer, men vel mueligt, at han dog paa Moderne eller anden Maade haver været beſlægtet med Joterne, allerheldſt adſkillige af vore Kroniker giore ham til en Gigas; Og endelig at han ſætter ham i meget gamle Tider ved det han lader ham leve ſaa nær,

Dans Hiſtorie.

(37) T. 1. p. 5.

Dans Historie.

og tildeels med Odin, Gylfe, Snær, Thorre, Nor, hvoraf det med de forſte vel gaaer for langt tilbage i Tiden, men med de ſenere nærmer ſig noget mere den rette Tidspunkt; Og at han haver giort ham ſaa gammel, kommer deraf, at han vi haver ſkiælnet imellem vor ſidſte Odin og den Saxiſke Odin. ei heller mellem Saxo's Dan og Dan Mykillati. Underligt er det, at han og ſiere giøre den Oſten, ſom ſatte ſin Hund til Konge i Norge, til en Svenſk Konge, da han dog efter Snorro var en Uplandſk fra Norge. Da noget ſaadant, eller og noget, ſom haver givet Anledning til denne Fabel, ſynes at være ſket med Jyderne, endog for Chriſti Fødſel, ſaa have de vel blandet diſſe twende Ting ſammen, og for den høye Alders ſkyld henført det til Sverrige, hvor de vidſte at Othin levede; Navnet Upland har vel og bragt dem i Forvirring, og at henføre til Sverrige hvad ſom vedkom Norge. Den Svenſke Kronike, ſom Meſſenius haver udgivet, og ſom ſynes at være ſkrevet ſtrax efter Kong Carl Knudſöns Død 1470, og hvilken haver ſamlet mange ſtridige Beretninger, ſiger (38), at den forſte Gothiſke Konge var Erich, ſom lod optage Skaane, og ſiden de Danſke Øer (udi hvilken Tradition ſtikker deels Dannmarks forſte Bebygning fra Scandinavien af, deels den Skaanſke Kong Rig, ſom forſt lod ſig kalde Konge her i Norden), og for dette anfører han Biſp Ardan, det er Jornandes, fordi han ſiger, at Berich var den forſte Gothiſke Konge, ſom førte dem ud fra Scandinavien til Gothiſcanzia, (hvilket bør ſøges ſønden for Øſterſøen), Derpaa regierede Göderich, Erichs Søn (ſom er Jornandis Gandaricus den Store), ſaa Philmer den Store, hans Søn (ſom er Jornandis Filimer, men alle diſſe have været Gothiſke Konger, og regieret uden for Scandinavien),

(38) P. 4. 5. 6. 9. 36. 37. 47. 48. 49.

navien), som og kaldes Vilchinus (hvilket er taget af Wilkina Saga); Derefter Inge, Philmers Søn, som døde i Upsala, og hvis Broder blev udjaget af Hernit, Russernes Konge, men siden tilstædet under ham, og imod Skats Erleggelse, at regiere i Sieland (hvilken Broder Ericus Olai P. 24 og den Svenske Rim-Kronike P. 3 kalder Nordian, og den første lader regiere over de Danske Øer, men den sidste over Withalahed, som dog bliver det samme; Og tænker jeg, at udi denne Fortælling stikker Skiold, Odins Søn, som fik Sieland af den Svenske Kong Gylfe, og det rimeligt som et Lehn; Rim-Kroniken udelader Inge, men Ericus har ham P. 25); Efter Inge regierede hans Sønner Nearch og Fro, eller Frode, hvilke efter deres Død bleve holdte for Guder (det er klart at Nearch er Niord, og Fro, Freyr, som levede paa een Tid med den Danske Frode, og udgives Inge, Tyrkernes Konge, af Are Frode for Fader til Niord, som af nogle holdes for Odin selv, og af andre for en Sønne-Søn af Odin ved denne Inge; Rim-Kroniken udgiver Frode for en Sønne-Søn af den Russiske Konge Hernit, men Ericus Olai giør begge til Sønner af Inge, og fortælle de begge, at der var saadan god Fred i Frodes Tid, hvilket passer sig heel vel paa Freyr og hans Synchronus Frode; Man kunde og falde paa de Tanker, at Inge var Odin); Urbar var en Søn af Fro (og herudi komme de alle 3 overeens; Rim-Kroniken alene fortæller, at han havde sit Gifte fra Norge), han efterlod 3 Sønner, östen blev Konge i Sverrige, Nor i Norge og Dan over de Danske Øer (og udi alt dette komme de og alle 3 overeens, og stikker herudi deels Skiold, og deels Dan Mykillati, som jeg forhen haver forklaret, og kan maaskee een af hans Forfædre, efter Tiden mueligst Rig, have paa Moders Side stammet fra Freyr, og denne, foruden

Dans Historie.

Dans Hiſtorie.

Fiolner, havt Urbar til Son). Siolm var öſtens Son, og druknede i et Miod-Kar; Og berettes dette af dem alle 5 (og heraf bliver det klart efter Poeten Piodolfur hos Snorro, at Urbar og de flere ere ſatte paa den urette Tid, og have aldrig regieret i det egentlige Sverrige, thi det er aabenbare, at Siolm er Piodolfurs Fiolner, ſom og druknede i Miod, og ſom var en Son af Freyr, diſſes Frode). Fremdeles beretter denne Kronike, at Dan regierede over 5 Oer, Sieland, Moen, Falſter, Lolland og Fyen, hvilke da kaldtes Wetalaheedh; At Jyderne havde ſtaaet under Upſala Konger, men vare da faldne fra dem; At den forſte Keiſer Auguſtus bekrigede dem, hvorover de opkaſtede Dahevirke, og kaldte Dan til Hielp, ſom ſtrax fordrev Fienden, hvorover Jyderne giorde ham paa den Steen Dannik til deres Konge, og fulgte ham ind i Wetalaheed og Skaane, og lode alle Byer ſværge ham. Derpaa kaldte Dan ſine fornemſte Mænd til ſig, og ſpurgde dem hvad hans Rige ſkulde hede. En Hovding ſvarede: Du heder Dan, lad det hede Danmark. Derpaa regierede han i 3 Aar, og hans Son Ro med Grythe begrov ham i en Hoy udi Kiobſtæden Lethra i Sieland, ſom han ſelv havde ladet bygge, og giort riig. (Derſom Annales Eſromenſes, der ſlutte med 1307, vare endnu ikke til, hvorudi alt det ſamme ſtaaer paa Latin, undtagen at de kalde Dans Fader Ypper, hvilket maaſkee er giort af Urbar, og Dans Dronning Dania, ſom maaſkee er en Skriver-Feyl, ſaa vilde man letteligen falde til, at beſkylde denne Skribent for ſelv at have digtet, hvilket viſer, hvor varſom man herudi bor være, da ſaa meget af gamle Skrifter er bortkommet, og da ſaa meget ligger maaſkee endnu ſkiult i Krogene; Hvad ellers Tingene ſelv angaae, ſom her fortælles, da haver jeg forhen underſogt dem, undtagen at Ro

udgives

udgives for en Son af Dan, hvorom jeg skal handle noget hereftter). Magnus Matthiæ (39) vidner, at nogle give Dan Dangina til Hustrue, hvoraf han slutter, at han enten haver havt tvende, eller og een af tvende Navne. Denne Dangina er uden Tvil den, som Annales Esromenses kalde Dania, thi ellers er hun ikke forekommet mig, og skal maaskee Læsemaaden der være Dangina. Beringius (40) fortæller om Dan efter Saxo, og efter Frisiske Skribenter, af hvilke han har taget Witto, som Dan uddrev af den Cimbriske Chersoneso; Maaskee man og herover kunde falde paa ved ovenmældte mægtige Tydske Konge at forstaae Frisser. Hans Hustrue Gretta skal have været i Slægt med de Saxiske Konger, og hans Broder Angul skal han have sat til at beskytte Grændserne mod Saxerne. Dog alt dette er kun Slutninger, grundede paa Saxonis Hypothese. Bønderne paa Moen have en Tradition om en Klinte-Konge der, som ventelig har Navn efter Klinten eller Næsset paa Moen, og hvilken de kalde Joden af Upsal, som efter min Mening vil sige Jetten af Upsal, og hvorved maaskee sigtes til Odin; hvorover jeg og anforer det her under Dan; Han skal efter en anden Tradition have forliget sig med sin Ligemand, en Konge paa Stevens Klint, og de begge angrebet den tredie af samme Slags, kaldet Grop, og ihielslaget ham paa Rygen. Den Moenske Klinte-Konge skal have havt en Huno til Eftermand, efter hvilken Huno Soe kaldes, og skal hans Slot have været bygt ved Maglebye-Øster. Huno skal være med en Skare af unge Mandskab draget ud til Tydskland og Italien, og derfra ikke være kommet tilbage (41). Dette sidste tilligemed disse nye Ef-

Dans Historie.

(39) In Serie R. Daniæ in Arnæ Mss. n. 854. 4to.
(40) Flor. Dan. p. 1 — 4.
(41) D. Atlas T. 3. p. 144 og 145.

Dans Hiſtorie.

terretninger forvolde, at jeg ikke troer, at dette gaaer saa langt tilbage i Tiden som Odin, men at det snarere horer til det 9 Sæculum, saafremt noget sandt er herudi; Og da have disse vel ei været Konger, men snarere kun Anforere af Soerovere. Ved denne Leilighed vil jeg og anfore tvende Meeninger, som staaer i samme Danske Atlas (42) om Oprindelsen til Moens Navn, efterdi jeg ikke forhen haver sagt noget om Moens Etymologie, nemlig enten af Maanen, fordi den er bleven dyrket der, eller og af en Moe ved Navn Fane, som siden blev gift med den Soe-Helt Grön Jette, af hvilken Grön-Sund skal have Navn, og være bleven kaldet Fane Fiord; Til Bevis anfores et saa kaldet gammelt Vers, som dog er i gandske nye Stiil. Ved den Landsbye Frenderup sees en Familie Grav, omsat med en Steen-Muur, (venteligen af Kampe-Steene, som ei egentligen ere murede sammen, men som staae et Stykke fra hinanden), 170 Alne lang, og 15 Alne breed, hvor bemældte Grön Jette, Fane og deres Slægt siges at være begravede. Men jeg troer snarere, at Moens Navn haver samme Oprindelse som Den Man, eller Maun ved Engelland, hvilket uden Tvil har Navn af det Celtiske Ord Man d: Lille, et Ord, som jeg troer og at have været i Brug i vort ældste Sprog, siden vi have mindre, mindst. Petrus Olai (43) vil, at Dan og har hedet Danaus, Thanaus, Than, og at Floden Thanais har Navn af ham. Man kunde herved falde paa den Meening, at da Than, Dan, Don, Dun, Den betyder i mange Sprog en Flod, og mange af de Vande, som omgive vore Oer, ligne Floder for deres Sneverheds skyld, at da Danmark, og de Danske havde Navn af Dan d: en Flod, men da man

(42) P. 143 og 144.
(43) I Langh. Ser. t. 1. p. 73-74.

man herover maatte udstrække Danmarks Navn til det Heele fra meget gamle Tider, hvilket strider imod Historien, saa bortfalder denne Meening igien; Han vil og at Dan er fød i Sieland, og derfore bleve alle de følgende Konger tagne af Danmark, og regierede mange Aar over hele Norden, indtil de Svenske, Norske og flere fortrode herpaa, og toge sig Konger af deres egne Folk, og gave Landene Navne, enten efter disse Konger, eller og af anden Aarsag. Men til denne Sætning finder jeg ikke mindste Grund i noget gammelt Monument. Iblant Rostgaards Mss. n. 34, som og i hans Catalogus kaldes n. 164, og som forvares paa Runde Taarn, staaer p. 409 en Udskrift af gamle Kroniker, hvor Fasciculus temporum p. 417 er det sidste Skrift, som anføres, hvoraf man maae slutte, at det kan ei være tilligere samlet end sidst i det 15 Sæculo, og synes Sproget at vise, at det horer endog til det 16: Der skrives p. 411 saaledes: Det skal man vide, som Isidorus skriver, at under Danske Mænds Navn og Gierninger forstaaes og befattes Scyther, Giodinger, Hune Hær, Wandaler og flere, som ere her nævnte, og herefter nævnes skal, hvilke alle dette Skytiske og Giodenske Danmark haver udi fordum Tid, som af sit eget Liv og Lemmer naturlige fød og givet af sig, saa de fordi rettelig og beqvæmelig regnes skal for Danske Mænd og Folk. (Noget saadant findes nu ei i Isidorus, men vel omtrent det samme om Dacien, hvilket denne Skribent da ogsaa, som saa mange andre haver blandet med Danmark; Hos P. Diaconum forekommer omtrent noget saadant om Scandinavien). P. 415 staaer der: Thi af den samme Magogh fødes Giodinger, og ere hans naturlige Affødinge; Disse samme indtoge først Sverriges Land, og Giodinge Land udi Sarugs Abrahams Oldefaders Tid; De komme først ind i disse Danske

Dans Historie.

Dans Historie.

Danſke Riger, ſom da vare ede for Folk og uderkede, thi ingen maaſkee haver beſiddet diſſe Lande fra Synfloden indtil denne Tid. Derefter fortæller han, at diſſe Giodinger ſode ſig forſt regiere af Hovdinger, og da Gedeon var Dommer i Iſrael, toge de Dan Humblis Son, ſom var en mægtig Kiæmpe, til deres Konge. (Det er klart, at han fornemmelig følger Erici Pomerani Kronike, ſaa og at han ved Giodinger forſtaaer Gother, Spørsmaal derfore, om dette eller omtrent ligedanne Ord hos Islænderne ei ofte ogſaa betyder Gother, hvorvel jeg derfore ei nægter, at derved jo ofte ogſaa forſtaaes Hovdinger, Optimates) p. 416 ſkrives: Gothi eller Giodinger, ſom ſiden kaldes Danſke; Der og p. 446 begaaes den latterlige Feyl, at giøre Dacia Ripenſis til Ribe i Danmark, og at lade Keyſer Aurelianus fødes der; Ja p. 448 anføres et Danſk Vers, hvorudi det ſamme ſtaaer, men hvis Sprog ſtrax røber ſin Nyehed. En Tydſk Hiſtorie over Danmark i Folio, ſom jeg beſidder i Manuſcript, ſom ender med Canuti 6 Død, og hvorudi Huitfeld anføres, antager Dommere forend Dan, giør Dan til en Son af Humble, Dommer i Sieland, mener at Dani i Skaane og Sieland, tilligemed deres beſlægtede Cogeni, og Cimbri i Jylland ere blevne enige om, at giøre Dan til Konge, og tænker at hans gode Regimente haver formaaet Indvaanerne paa Smaaøerne til, frivilligen at underkaſte ſig ham. Hans Teutoniſke Dronning ſiger han at have været fra Meklenborg, (ſom dog kun er en pure Slutning, fordi de egentlige Teutoner boede der). Wilhelmus Abbas, ſom vel var en Fremmed, men levede med Saxo, giør og (44) Dan til vor første Konge, og ſiger at de Danſke

(44) Hos Lang. T. 2. p. 154.

Danſke ere blevne kaldte efter ham. Petrus Olai (45) legger Friſia til de Lande, ſom Dan ved Jydernes Hielp undertvang ſig, og forſtaaer maaſkee Friſia minor herved. Magogs og Gogs Afkom vil han og forſt at have faaet det Navn Godinger udi Skaane, fordi de forſt begave ſig did, og derfra udſpredde ſig indtil hid, (hvorved han nok forſtaaer Sieland, hvor han er fod (46)). Ligeſom nogle af vore Skribenter tillegge Dan en Dronning ved Navn Dania eller Dangipa, og have venteligen meent, at Danmark har Navn af hende, ſaa vil den Engelſke Skribent Bromton (47), at Anglia ſkal have Navn af Angela, en vis Saxiſk Hertugs Dotter. Da nu Saxo ſkriver, at Angul var Styrer og Stifter af det Angliſke Folk, ſaa ſlutter jeg heraf, at Angul har giftet ſig med en Saxiſk Prindſeſſe, for derved at beſtyrke ſig imod Dans Afkom, og at hun er kun bleven kaldet Angela, fordi hun var giftet med Angul, og ved Vildfarelſe bleven tillagt hende, hvad ſom tilkom Manden. Imidlertid tillegge andre Angul en Dotter, ved Navn Engela, ſom maaſkee dog er en anden Perſon, og ogſaa alene kaldet ſaa, fordi hun var en Angliſk Konges Dotter. Arngrim i et fortrefligt Skrift, ſom er endnu utrykt, og findes iblant Bartholins Samlinger paa Runde Taarn, og kaldes Supplementum Hiſtoriæ Norvagicæ, og er egentlig et Tillæg til den Norſke Hiſtorie, ſom Jens Mortenſön udgav til Kiøbenhavn i 8vo 1594, hvorfore og Arngrims Supplement alerede er krevet 1597, og er langt vidtloftigere end Kroniken ſelv; I den, ſiger jeg, findes folgende mærkelige Ting, deels til Dan, og deels til vor ældſte Hiſtorie: p. 5 efter min Uptkrift. Heldve-

Dans Hiſtorie.

(45) Ib. t. 1. p. 75.
(46) Ib. p. 69.
(47) In Scr. 10 Angl. col. 728.

Dans Historie.

derus har i en Calender for det Aar 1597, da Arngrim skrev, fastsat Dans Levetid til Aar 2860 efter Verdens Skabelse, og 4 Aar for Davids Fødsel, men Arngrim vilde gierne, at han skulde opgive sine Grunde; P. 6—9 opregnes alle Odins Forfædre, ligesom i Langfedgatal, (altsaa er dette Slægtregister ei af de nyere bleven interpoleret efter de Engelske Slægtregistere), og i Edda-Fortale, (hvilket ogsaa viser, at Edda-Fortale er ældre end 1597, og uden Tvil skrevet af den samme, som haver samlet Edda selv, da samme Meeninger findes i Fortalen, som i Edda, nemlig af Oluf Hvitefkalld, en Broderson af Snorre Sturlesön, som forandrede og udvidede det Arbeyd, som Snorro herved havde begyndt, hvorefter ogsaa den Trojanske Herkomst er indkommet i Edda, ovrtimod Snorronis Meening udi Heims-Kringla), hvorved det er at mærke, at Sceaf, som Angel-Saxerne sætte ind imellem Heremod og Skiold, sattes alerede her, hvoraf jeg slutter, at enten haver Sceaf været et Tilnavn for en af dem, eller og er han indsat paa sit urette Sted, da maaskee den Saxiske Odin forstaaes ved ham, og dette kunde blive saa meget des troligere, om man vilde anse ham for at have været paa Faders Side Broder til Grythe, Dans Dronning, og holde hende for en Svensk Prindsesse, og troe hans Moder at have været en Dotter af den Sielandske Oluf, thi da kunde man antage, at han er bleven opfød hos Oluf, i Haab om at blive hans Efterfølger, men har i Barndommen maat flygte for Dans større Magt til Skaney ɔ: Gothia i Sverrige, i en vid Mening, som Fablen om Sceaf tilholder, og er derfra siden kommet til Slesvig, at regiere. P. 12 klages over, at Saxo har giort det Danske Navn for gammelt, og forvendt Kongernes Orden, (altsaa har Arngrim indseet dette længe for Torfæus). P. 13. giores Gylfe, som regierede

i Sver-

i Sverrige, da Odin kom der, til en Prompot af Gor Nors Broder, (men dette er en Feyl, ved ei at skille imellem tvende forskiellige Gylfer); Det samme igientages p. 46 og 49, undtagen at Gylfe rettere giøres der kun til en Nepos af Gor; P. 13 udgives Inge, Konge i Sverrige, for en Søn af Odin. (Da nu Snorro gior ham til en Søn af Niord, saa maae man næsten troe, at Arngrim haver med nogle af vore Gamle anseet Niord og Odin for een Person, hvorvel urigtigen, saasom det baade strider imod Snorro, og vor Gudelære desuden viser, at Odin og Niord have været tvende forskiellige Guder. Mærkeligt er det ellers, at Are Frode p. 76 kalder Niords Fader Ingvi, Tyrkernes Konge; Da nu Niord kaldte sin Søn ogsaa Inge eller Ingvi, saa giver det en stærk Formodning, at hans Fader haver hedet saa; Are nævner ei Odin; om han har forstaaet ham ved Ingvi, skal jeg lade være usagt, saa meget er vidst, at Snorro sætter Odin som Regent næst for Niord, og lader ham regiere over Tyrker, tilligemed Æser, men derimod gior han ham ei til Niords Fader); P. 14. Da Odin mærkede at de gamle Trojaners Navn var navnkundig i Europa, saa foregav han, at Priamus havde hedet Odin, og Hecuba Frygge, som hans egen Hustrue hedte; Han roste sig ogsaa af at anlegge sin nye Stad Sigtun efter de gamle Trojaners Maade. (Jeg tviler meget paa, at Odin og hans Selskab haver vidst af Trojanerne at sige, eller deres Navn været da bekiendt her i Norden), og da han blev Konge i Sverrige, lod han sig kalde Niord; P. 16 anføres en Genealogie, (ligesom den ene i Flateyar Bog), hvoreftr Inge og Skiold blive Brødre og Odins Sønner, og Olava Vermunds Dotter, gift med Dan, som her kaldes den anden, og Moder til Frode 3; Roe, Halfdans Søn, og Frode 4 Sønne-

Dens Historie.

Dans Historie.

Son udgives efter et andet Skrift for Fader til Valdar den Mil-de o: Gavmilde (dette staaer anderledes i Langfedgatal, thi der udgives Halfdan ei for en Son af Frode 4, men af Ingiald, og Spørsmaal, om der ei er saa Son i Stædet for Vagner, hvorvel jeg tilstaaer, at efter Hrolf Krakes Saga har Kor sagen Son havt af det Navn), og Valdar igien Far-Fader til Harald den Gamle, som var gift med Heidreks Dotter (hvilket er taget af Hervarar Saga); P. 18 fastsættes, at Odin ei har forandret vort gamle Sprog, men de Beviser af Navne, som anføres, ere just ei de fasteste, saasom de forudsætte, at Nor og Fædre have været ældre end Odin; P. 24 sluttes af Sprogs og Sæders Lighed gandske rigtigen, at enten stamme de Nordiske fra de Tydske, eller og begge fra eet og det samme Folk (thi at Tydske skulde stamme fra Nordiske er gandske uantageligt, baade for Landets Beliggenhed, saa og fordi de Tydske vare alerede i Taciti Tid et meget gammelt Folk); P. 26 siger han heel mærkeligen at eye 26 ældgamle Membraner, som han haver benyttet sig af til dette Værk, foruden dem han haver havt til Laans. (Ilde, at den store Mand ei allevegne haver anført sine Kilder, allerhelst han har adskilligt, som nu ei findes i noget Islandsk Skrift; Følgende Skrifter er jeg dog kommet efter, at han har betient sig af: Heims Kringla, Knytlinga S., Hervarar S., Regnars S., Hrolf Krakes S., Fundinn Noregs, Orvar Odds S., Langfedgatal, Edda, Orkneyinga S., Flateyar Bog. Altsaa bør denne store Mand egentlig anseés for Restaurator af den Islandske Litteratur efter Reformationen, og ei O. Worm, eller Brynjolf Svendsön, som den lærde Schlözer mener i Isländische Litteratur 1 Theil P. 9. hvorvel de begge have store Fortieneſter af den; Ei heller kan man med ham tilskrive den sorte Død Undergangen af

den

den Islandske Litteratur, og Reformationen igien dens Opkomst; Nei, det Island mistede sin Frihed og kom under de Norske Konger, det betog dem Mod, Geist og Videnskaber, og de saa store Mænd, som levede efter den Tid, vare endnu fødde under Friheden; Imidlertid bleve dog Islænderne ved at høyt agte deres Litteratur, og at udskrive deres Skrifter, saa at fast alle de Membraner, som endnu ere tilovers, ere skrevne i den Tid fra Frihedens Tab indtil Reformationen, ja de fleste Annaler ere endog i den Tidspunkt først forfattede. Men Reformationen derimod havde næsten giort Ende paa den Islandske Litteratur, havde ei Arngrim 50 Aar efter dens Indførsel paa Island opstaaet, thi man satte da ikke Priis paa noget andet end theologiske Ting, man foragtede den gamle Litteratur, som overtroisk og af de Catholske Tider, ja man ødelagde Codices med Flid. Det er og langt fra, som den fortrefflige lærde Schlözer vil P. 10, at det Islandske Sprog har saa meget forandret sig, thi enhver Islandsk Student kan forstaae lette historiske Skrifter paa de fleste Stæder, og om nogle af de trykte Islandske Sögur ere dog ilet oversatte, saa kommer det deels af slette og ulæselige Codices, deels deraf, at Stympere have oversat dem. En anden Sag er det med Poeterne, heldst de Mythologiske, thi de ere vanskelige i alle Sprog, og der udfordres en særdeles Studering til at forstaae dem). P. 27 Klager han over, at Membranerne vare allerede meget sorte og ulæselige; P. 45 formodes, at Den Gylland har først hedet Gorland, af Kong Gor, siden Gautland af Kong Gaut, og endelig bleven forandret til Gotland, Gothia, (men har Gautland Navn af Gaut, da behøves ikke Gor, som kun er grundet paa en Fremgang af Forandring i Udtale). P. 526 igientages atter, at Oluf blev gift med

Dens Historie.

Dans Historie.

Dan 2; P. 527 berettes, at Dan 1. var Konge i Jylland, at hans Son Dan 2. overvandt Kongen i Sieland, hvilket dog kun staaer i Overskriften af Capitlet, men i Capitlet selv staaer, at Rig, en vis fornem Mand, ægtede Dana, en Dotter af Danprir, Herre til Danpsted; Siden lod han sig i sit Landskab kalde Konge, og avlede Dan med Dana, efter hvilken Dan alle hans Undersaatter bleve kaldte Dani; Og dette Danpsted har maat ligge i Danmark, og saavidt man af Historiens Omstændigheder kan slutte udi Jylland, som de Norske kalde Reid Gotland. P. 528, Overskriften af det 7 c. lyder saaledes: Dan 2. den syvende Konge i Sieland, og 1. i gandske Danmark. I C. selv siges: Hvilke og hvor mange der have regieret i Jylland imellem Dan 1. og Dan 2. kan ikke vides, ei heller hvilke der imedens have regieret i Sieland; Dog er det klart heraf, at der maae have været nogle Konger imellem Dan 1 og 2, fordi vore Skrifter sige paa dette Stæd, at Dan 2. var af Dan 1. Afkom og Blod, ligesom der havde været nogle Ledder imellem; P. 529; Da Dan 2. regierede i Jylland, regierede en vis Aleif i Sieland, af samme Navn, som den Aleif Herleifs Sonne Son, jeg forhen haver omtalt i Slægtregisteret, (udi det haver han p. 526 udgivet en Herleif for Konge i Danmark, som maae være den samme som Saxos, og alle nu overblevne Islandske Skrifters Fridleif 2, efterdi han gior ham til Fader af Havar Handrame, men han gior ham og til Fader af Leif, med Tilnavn den Frækne, og denne tillegger han 6 Sonner, hvis Navne alle endes med Leif, og deriblant en Aleif; Skulde nu denne anden Aleif have stammet fra ham, siden han har samme Navn, og regierede i Sieland, saa er det rimeligt, at hans Forfædre have regieret i Sieland, siden denne Aleif var Konge der, og blev overvundet af Dan 2; Men da Arngrim imidlertid

fort-

fortsætter Linien fra Havar ved Frode, Vermund og hans Dotter Olufs, som blev gift med Dan 2, saa er det Spørsmaal, hvor disse have regieret; Arngrim siger det ikke; I Sieland og Jylland kan det ikke have været efter hans eget Systeme; Da Frode Fredegode, Herleifs eller Fridleifs Fader, regierede tilligemed sine Forfædre i Leyre, saa var det troeligt, at hans Afkom indtil Olufs ogsaa havde regieret der, saa længe man ikke vidste af nogen Linie, men nu Arngrim giver os en anden, og gior den til Herfær i Sieland, saa maae man sætte Havars Linie et andet Sted; Efter Saxo, jevnfort med Engelske Skribenter, maae Vermund og hans Søn Oluf, hvilken Arngrim reent forbigaaer, have regieret i Angeln og endeel af Jylland, og derfore kunne dog Dan 2. og Forfædre have regieret i den øvrige og nordre Deel af Jylland; Men hvorfra haver Arngrim dette om de Sielandske Konger fra Herleif, og om Aleifs Overvindelse ved Dan 2; Han forsikrer af Islandske Skrifter; Han er en stor og sanddrue Mand, maae derfore have havt noget at gaae efter. Nu omstunder findes intet saadant i de Islandske Skrifter, som ere komne til os; Han tier og reent med, hvor Vermund egentlig har regieret, dog siger han P. 529, at den Aleif, som Dan 2. overvandt, ei kan være den samme Aleif, som var en Søn af Leif, eftersom Frode, Havars Søn, blev denne sidstes og hans Sønners Efterfolger; Heraf slutter jeg at han har troet, at Frode og hans Søn Vermund have regieret i Sieland; Maaskee man kunde antage, at Havar aldeles ei havde regieret, og hans Søn Frode i Forstningen ei heller, saasom han var for ung da Far-Faderen døde, allerheldst Saxo P. 102 tillegger ham kun 12 Aar da han kom til Regieringen; Det var da mueligt at Leif og hans Sønner havde forestaaet Regieringen i hans Mindre-Aarighed. Herved falder mig ind,

Dans Historie.

ind om Aleif 2. ei er Oluf, Vermunds Søn, og om maaske Dan 2. haver med Magt trængt ham og hans Søn Hugleik fra Riget, allerheldst Arngrim ellers ikke nævner denne Oluf. Men nu staae endda Leif og hans 6 Sønner tilbage, om hvilke, ei findes det mindste i noget af vore gamle Skrifter; Alene i Alfs S. siges, at en Norsk Konge Hiorleif ihielslog Reidar, Konge i Sieland, indtog det, satte sin Svoger Solve derover, og efterlod sig tvende Sønner, Hiorolf og Half, om hvilken Fyrste og hans Afkom intet videre mældes i vore gamle Historier. Navnene passe sig nogenlunde; Landet ogsaa; Men denne Hiorleif levede i det 6 Sæculo efter Hrolf Krake, altsaa strider Tiden herimod; De vare og Norske Prindser; Arngrim gior derimod sine til Danske; Det bliver derfore vel best at antage, at de have stammet fra Herleif eller Fridleif 2., og forvaltet Danmark i Frodes Mindre-Aarighed; Thi at de ikke findes i Langfedgatal eller Codice Flateyensi er intet Bevis, saasom det er tydeligt at man der kun haver villet meddele Hoved-Linien indtil Gorm), men som det dog ei er rimeligt at have været den samme, efter at Frode, hin Aleifs Farbroder-Søn, fulgte ham i Regimentet; Men Dan 2. ægtede Olofa, en Sønne-Dotter af bemeldte Frode. Hvorom alting er, saa overvandt Dan 2. denne Sielandske Kong Aleif med megen Berømmelse, og vorede saaledes, at heele Riget blev kaldet Dania efter ham. P. 551; Denne Dan 2. blev kaldet Mikillate, som paa en indskrænket Maade oversat betyder den Stolte, men i en vid Mening den Prægtige; Han var en stor Krigsmand, og forte sig prægtig op; Han havde en, som bar Konge-Navn, til Opvarter; Saa og tvende Baroner (det er Herser), som altevegne fulgte med ham, sadlede hans Hest, og holdte Stige-Boglen. Derefter fortæller Arngrim ligesom Snorro om Brenne-

Old

Old, og om Haugs-Old, som Dan 2. begyndte, men legger P. 532 til, at deraf kom det, at dristige og stærke Folk siden brode Hoyene op, og toge ud de skionneste Vaaben, Guld og Solv, men ikke uden Fare for den Strid de maatte holde med Dodningerne. Videre bliver han ved, at Dans Hustrue Olava fødde ham Frode 3, ved hvilken Konge-Slægten blev fortsat. P. 829 Dan 2. regierede paa samme Tid som Agne i Sverrige; Af ham finge Riget og Indbyggerne Navn, da Kongerne forhen hedte Skioldunger. (Men det mærkværdigste af alt dette er, at her antages tvende Dan, som skulle have regieret i Jylland, og derfra have indtaget det øvrige Danmark. Er dette rigtigt, da falder mit System om Skaane over Ende, thi da maae det egentlige Danske Rige og Folk have begyndt fra Jylland. Følgende Grunde ere for denne Meening. 1) At Arngrim, en sanddrue og oplyst Mand, siger, at have alt dette af Islandske Skrifter, saa man ikke kan troe, at han enten haver villet bedrage, eller er bleven bedraget. 2) Fortæller han desuden adskillige artige Omstændigheder om Dan Mykillati, der ei komme denne Sag ved, og dog vise, at han maae have havt gode Efterretninger. 3) Vidner han udtrykkelig, at Danpstad laae i Jylland, som efter Navnet at domme synes at have Navn af Danp, eller Danprir, som han kalder ham. 4) Nævnes Danpstad i Hervarar S. tilligemed Arheim, hvilket Navn synes at være bevaret i Aros d: Aarhuus; 5) er det mærkeligt, at Saxo haver 3 af det Navn Dan, hvoraf den ene kan giores til Halfdan men de tvende andre maae man begge givre til Dan Mykillati, hvilket vel er rigtigt nok paa en vis Maade; Dog er der noget om Dan 1, heldst hans Giftermaal med Gyrithe, som man nødes til at henføre til Skiold, og som man da kunde tillegge Dan

Dans Historie.

Dans Historie.

1, heldst om man vilde lade ham regiere i Jylland, efterdi han ægtede et Tydsk Fruentimmer; Dog kunde man vel og lade ham regiere i Skaane, og lade Dan 2. stamme fra ham, allerheldst i Peringskiolds Snorro T. 1. p. 20 Drotts Fader kaldes Din en Son af Rig, og hun giores til en Soster af Dan Mikillati; Men herimod strider 1) at Arngrim vakler i Dan 2. Fader, thi snart lader han ham stamme fra Dan 1, snart gior han ham til hans Son, og snart gior han ham til en Son af Rig, som viser enten adskillige, eller og uvisse Beretninger; 2) Gior han Danp til Rigs Svigerfader, da dog Snorro gior ham udtrykkelig til Rigs Son; 3) Er det vanskeligt efter ham at sige, hvor Dan 1. da fra det første haver regieret, siden Rig og Danp regierede i Jylland, med mindre man og vilde anvise ham Plads der, siden Jylland er stor; 4) Taler han ei det mindste om Skaane, og bliver det vanskeligt at vise, naar dette Landskab er bleven foreenet med det øvrige Danmark, dersom det ei er skeet under Dan Mykillati; 5) Giore ingen af vore egne gamle Skrifter Jylland til Dans første Rige; 6) Strider herimod alt hvad jeg haver paa mangfoldige Stæder anført, for at vise, at Skaane haver været det egentlige og første Danmark; 7) Beroer Arngrims Sætning vel meget derpaa, at han gior Jylland til Reid-Gotland, som det vel i visse Tilfælde kan være, men neppe paa det Stæd i Hervarar S., hvor just Danpstad og Arheim omtales, paa hvis Navne det og meest beroer, at sætte Danps og Rigs Land udi Jylland, hvorvel jeg tilstaaer, at skal Reid-Gotland i Hervarar S. søges i Danmark, saa bør der søges i Jylland. Dersom Arngrims Kilder engang skulde blive opdagede, og man da finde, at de dare paalidelige, og klare, saa tilstaaer jeg, at man da snarere burde troe, at Dans første Rige havde været i Jylland, end i

Skaane,

Skaane, saasom man dog haver ingen gammel Skribent, der udtrykkeligen siger det sidste). Langebec (48) formoder, at Kowirke har været det første og ældste Navn af den Grav, som er bleven gravet ved Slesvig af Kong Godfrid, eller og for ham, og hvis Navn maaskee endnu findes i Kograber, og at Pyra ꝛc. have siden befæstet den med Volde, Mure ꝛc. Jeg tænker at denne Grav er fra Dan Mykillari Tider, og at den i Godfrids er bleven befæstet med Træ-Mure. Aventinus (49) har en underlig Beretning, at Dacus eller Danus, de Danskes Stifter, var en iblant Tuisco, den første Konge i Tydskland, hans Generaler. At ellers det Navn Dan har endog i meget sene Tider været brugeligt her i Norden, kan sees deraf, at Aar 1310 vare i Sverrige tvende Adelsmænd, den ene kaldet Dan Tungbaldsen, og den anden Dan Katewinesen (50). Dans Historie.

2. HUMBLE.

Humble, maaskee den Gothiske Konge Amalus, maaskee og en Regent i Skaane, længe for Christi Fødsel, og Stifter af de Danske der. Maaskee ogsaa Humble i Hervarar Saga. I 9 Konge-Liste sættes Bögi i Stædet for Humble. Udelades i 11 Konge-Liste, ligeledes i 13, i 17. Saxo p. 144 taler under Harald Hyldetand i Forstningen af det 8 Sæculo om Humli, Regum fortissimo; Tviler paa at han er den i Hervarar S. Stepha- Humbles Historie.

(48) Scr. t. 1. p. 150. not. f.
(49) Annal. Boic. l. 1. p. 8.
(50) Hvitfelt T. 1. p. 347.

Humbles Hiſtorie.

phanius (1) mener, at Humble haver regieret over Skaane og Sieland, og paa denne De efterladt ſit Navn i adſkillige Stæder, ſom Humble-Ore, Humble Bæk, (og dette haver han fornemmeligen taget af Riim-Kroniken ꝛc.). W. Lazius (2) kalder ham Humelus, og mener, at han haver regieret over Marcomannerne paa den Cimbriſke Cherſoneſus, at den Amaliſke Slægt iblant Gotherne haver Navn af ham. J. Magnus (3) ligeledes Humelus, Dani Son, ſom han ſiger at være bleven aſſat ved ſin Farbroder Gothilas, Konge i Sverrige, og hans Broder Lother ſat i hans Stæd; Nu fortæller vel Saxo ogſaa, at Humle blev aſſat, men at det alene ſkede ved hans Broder Lother; Om Dans Fader Humle har jeg ellers i min Indledning p. 47 handlet. Paa Langeland er og en Landsbye Humble, ſom meenes at have Navn af en Kong Humble (4). Ved Viborg findes og en Humledal (5), ſom maae være opkaldet efter en gandſke anden Humle, end den, der vare Dans Fader og Son; at ville falde paa den Tanke, at den kan være opkaldt efter den Plante Humle, gaaer neppe an, fordi Amlets Hede, Normansdal ꝛc. nævnes ogſaa ved Viborg, og de uden Tviſt maae have Navn af gamle Konger og der ſkede Ting. Maaſke man kunde falde paa den Huniſke Kong Humle, om man vilde giore Reidgotland i Hervarar S. til Jylland. I Riber Stift er og et Humle Sogn, og Humle Havn ved Limfiorden, hvorom Svend Aageſen alerede taler under Navn af Humlæ (6). Maaſkee at de Jydſke Stæder

(1) In Sax. p. 28.
(2) L. 9. p. 646.
(3) L. 2. c. 4. p. 79 og 80.
(4) Danſke Atlas t. 3. p. 608.
(5) Danſke Atlas t. 4. p. 597.
(6) D. Atlas t. 5. p. 829.

Humbles Hiſtorie.

Stæder, ſom bære Humles Navn, kan være blevne opkaldte efter den Huniſke Kong Humle, ſaafremt ved Reidgotaland i Hervarar S. ſkal forſtaaes Jylland. Torfæus (7) vil vel gierne giøre denne Saxos Humle til Humle i Hervarar S., allerheldſt han havde en Dotter-Søn ved Navn Löder (Hlaudur), men han falder dog ſtrax derpaa noget derfra igien, ved det han hos Saxiſke Skribenter haver fundet en Lother, Broder af deres Wodan, ſom han mener at kunne have været Formynder for Skiold; Maaſkee ſiger han og, at en Humle kan have havt Deel i Regieringen med Skiold. Men mig ſynes at alting bliver meget ſimpelt, derſom man antager, at Dan Mykillati haver med ſin første Dronning Grythe, eller Geſilda, en Gothiſk Princeſſe, avlet Humle og Lother, ſom ved Fødſelen vare Konger i Skaane, og den ene efter den anden Formynder for deres unge Broder Frode, ſom herſkede paa Øerne. Dette bekræftes og derved, at Dan ſkal have havt to Koner, og den ſidſte, efter nogle, hedet Danis, hvilket Navn er vel bleven hende tillagt derfore, at hun bragte det, ſom ſiden formedelſt Reſidencen i Leyre, blev anſeet for Hoved-Delen i Danmark, nemlig Øerne, til hendes Mand Dan Mykillati, og da han var den første af ſin Linie, ſom reſiderede i Leyre, ſaa haver man derfore tilſkrevet Leyres Anlæg den Dan, ſom man ſatte i Spidſen for alle vore Konger. Hvad det Vers angaaer af Voluſpa, ſom Torfæus anfører, at Odin gav Siælen, Hænir Talen, og Lodur Legem og Farve, da kan herved maaſkee ſigtes til den Saxiſke Odins Broder Lother, allerheldſt den Saxiſke Odin ſelv blev anſeet for en Gud, og ſaafremt denne Lother, hvilken maaſkee Saxo da uretteligen kalder Hother, haver regieret i Jylland. Men det kan og være at den Hother, ſom

(7) Ser. p. 247 og 248.

Humbles Historie.

Odin og Balldur stridede med efter Saxo, haver været den samme Lother, som var Dans Søn, saa at det bortfalder, at Odin haver ført Krig med sin Broder Lother. Antager man at Dan Mykillati haver erhvervet begge Jyllande, ved at forsvare dem imod Saxerne, og derpaa afstaaet Synder-Jylland til Angul, og selv forbeholdt sig Norre-Jylland, saa er det vel mueligt at Lother, om han er den samme som Hother, kan og have regieret i Jylland. Udi Magni Gothil-As synes mig at kiende Gothernes As, ved hvilket Navn den Saxiske Wodan gierne kan forstaaes, efter som han synes at have blandet sig i Stridighederne mellem Humle og Lother, og dette kan have været første Anledning til Stridigheden mellem Saxos Hother eller Lother og Odin, som var og, om ei Humbles Farbroder, saa dog hans Morbroder. N. 2. 3. 4. 5. 6. 7. ere alle enige deri, at Humle regierede efter sin Fader Dan, og blev fanget og afsat af sin Broder Lother, fordi han var uskikket til Regieringen, hvilket sidste dog Saxo ikke siger, saa at Erici Pomerani Kronike bør ansees for Kilden hertil, hvoraf alle de andre have øset. Efter disse Omstændigheder er det gandske mueligt, at de Stæder paa Sieland, og maaskee i Jylland, have Navn efter denne Humle, og at han kan ligge begravet paa Langeland, hvorhen han maaskee haver begivet sig efter sin Afsættelse. Men da bliver Humle i Hervarar S. en gandske anden, saa og den Gothiske Amalus, endskiønt jeg derfor ikke nægter, at jo Navnet kan i sig selv være eet, og kun forskiællig ved Dialecterne. Og den Meening, at Humle skulde have været Stifter af de Danske i Skaane, falder da og reent bort, allerhelst alle vore Skribenter optegne fornemmelig Spor efter ham i Jylland og paa Øerne, og den desuden grunder sig meest derpaa, at en

Humle

Humle udgives for Fader til vor første Dan. Lyschander siger (8), at Humle havde sin Svoger Jutho, en Fyrste af Synder-Jylland og Saxen, til Hielp imod Lother, men blev tilsidst slaget ihiel i denne Krig efter en Regiering af 8 Aar, og avlede med bemældte Jutbonis eller Vithonis Dotter Adela, som var en Dotter-Dotter af den Cimbriske Hovding Böghi, to Sønner, Dan, som for Faderen blev ombragt af Lother, og Böghe, som efter Lother kom ved sin Morfaders Vittonis Hielp til den Danske Krone, og regierede 5 Aar imedens Skiold var ung, men blev siden dræbt af ham. Disse Aarstal haver Lyschander uden Tvil selv sat efter Giætning. Naar overveyes, at n. 9 sætter Bögi efter Dan, og udgiver ham for Dans Søn, saa bliver det klart, at herved sigtes til Saxos Boe, som overvandt Hother (eller Lother), og som var en Søn af Wo-Dan. Petrus Olai (9) skriver ligesom n. 2 ꝛc., at Humle var uduelig, og blev afsat af sin Broder, men derpaa, efter nogle Kroniker, ihielslaget af ham. Irenicus (10) vil, at Dans Dronning Grytha har været den Suevisse Konges Dotter, som nok kan lade sig høre, naar derved tænkes paa Dan Mykillati og Olufa, Vermunds Dotter, thi Vermund regierede over Anglerne, som til en Tid vare et Slags Suever. Han udelader Humle reent, og taler alene om Lother. J. Magnus (11) beretter, at den Krig, som den Saxiske Anfører Jutho, af hvilken Jylland har Navn, førte imod de Danske, blev ført da de havde faldet fra Humle, Dans Fader, og at de derover maatte kalde Humle paa nye til Hielp, som da gav dem Dan

Humbles Historie.

(8) P. 130.
(9) Lang. t. 1. p. 77.
(10) P. 111.
(11) L. 2. c. 2.

Humbles Historie.

Dan til Regent. Den Frisiske Skribent Suffridus Petri (12) haver meget at bestille med Jutho, som han siger først at have hedet Wyte, og at have været en Son af Frisernes Stifter Friso; Levet 308 Aar for Christi Fødsel; Egtet Cumera, den Cimbriske Konges Bocchi Dotter, og med hende faaet det Slesvigske til Medgift. Derpaa angreb han ved Hielp af sin Farbroder Saxo de Danske, som derover holdte sig til den Svenske Kong Humle, som gav dem sine Sonner Dan og Angul til Regentere. Dan regierede 20 Aar, hans ældste Son Humle 2 Aar, og giftede sig med Adela, Juthonis Dotter, og avlede Dan med hende, som blev dræbt af sin Farbroder Lother, der og satte sin Broder Humle af. Men efter 5 Aar angreb Jutho ham med Cimbrer, Saxer og Friser, imedens Lother førte Krig med de Svenske, som han strax giorde Forbund med. Udi et stort Slag omkom Humble, men Lother blev fanget og omkommet efter 6 Aars Regiering, og Fred derpaa giort imellem Danske og Jutho, paa Vilkaar, at Lothers Son Skiold skulde regiere, og opfødes i Jylland under Juthonis Opsigt. Af dette sees, at Lyschander haver dog havt noget at gaae efter med sin Jutho, og at han ikke saa meget har digtet, som ilde sammensat Tingene. Altid kan man vel ikke komme efter hans Kilder, men meget er og bortkommet, eller ligger i Skiul siden hans Tid. Det samme gielder og om J. Magno. Overalt synes mig af alt dette at udfinde, at Jutho er den Saxiske Woden eller Angul, og at han haver mænget sig udi de Danskes Stridigheder i Frodes unge Aar, thi her bør allevegne sættes Frode i Stædet for Skiold. At han kaldes Jutho, kommer deraf, at han foreenede Norre-Jylland med sit Rige, og som han

(12) L. 2. c. 5. p. 304 — 319.

han havde giort sig de Danske til Fiender, saa maatte han holde sig til sine Naboer paa den anden Side, nemlig Saxerne, og fra den Tid af troer jeg først at Anglerne og Jyderne ere blevne egentligen regnede til Saxerne, og de første forvandlede fra Suever til Saxer. Det at Dan skal have ægtet en Teutonisk eller Sueviſk Konges Dotter, vedkommer maaskee denne Wodan, som derved har faaet desstørre Ret til Angeln, og hende forstaae maaskee nogle Engelske Skribenter ved den Angela, som skal have givet Angeln Navn, og fra hvilken de Angel-Saxiske Konge-Slægter stammede, og da hun haver været gift med Wodan, som, om han just ikke stiftede det Angliske Navn, saa dog gav det en gandske nye Skikkelse, saa kunde derfore begge Dele letteligen siges om hende. Men da Jutho siges og at have ægtet den Cimbriske Konges Dotter, saa er det vel mueligt, at Wodan haver havt Dans Dotter til anden Hustrue. Og fra denne Tid af førte Danske og Saxer jævnlige Krige sammen om Jylland. Suffridus beraaber sig paa adskillige Frisiske Skribenter, som endnu ere utrykte og ubekiendte, men derfore er det dog haardt, at sige, at han haver digtet dem, hvorvel man maae tilstaae, at han haver enten selv ilde betient sig af dem, eller og at de have skrevet slet. Da Lother fik Hielp fra Sverrige, hvorved maaskee kun det Svenske Gotland forstaaes, og Hother havde efter Saxo saa meget at bestille i Sverrige, saa gior dette min Giætning rimelig, at Dans første Dronning har været fra det Svenske Gotland. Men ere Lother og Hother een Person, saa troer jeg, at de Saxiske Skribenters Foregivende falder bort, om Lother at have været deres Wodans Broder, thi dertil kan det nær Svogerskab mellem Wodan, og Lother eller Hother have givet Anledning, men vel mueligt, at vor sidste Odin haver havt en

Humbles Historie.

Humbles Historie.

Lother til Broder, og dette givet Anledning til Bildfarelse. Henninges p. 195 udgiver Angela for en Dotter af Angul, og gifter hende med den Saxer Geroldo. Den lærde Leger Bring (13) haver en sindrig Mening, at Saxo haver giort Humble af Hilmir, et Navn, hvormed Poeterne undertiden kalde Konger (14), saa at Humble skulde ei have været Navnet af Dans Fader. Men da Saxo tillegger ogsaa Dan en Son af det Navn Humble, og endeel andre af vore gamle Skrifter vise, at det haver været et virkeligt Nomen Proprium, saa holder jeg mere med den Opløsning, som jeg forhen haver givet, allerheldst Hilmir viger noget langt fra. Den Danske Historie paa tydsk Mst. i Folio beretter temmelig omstændelig, at Humle søgte tilligemed de ham troe Stænder, at forlige sig paa en venlig Maade med sin Broder Lother, men altsammen forgiæves; Dog hvorfra han har dette, kan jeg ikke finde. Autor til den Danske Chronographie paa Latin iblant Arnæ Mst. n. 852 i 4to, og som er skrevet ved Aar 1591, vil p. 8 i min Udskrift, at Dommeren Humble, Fader til Dan, har bygget et Slot østen for Soroe, hvor der endnu paa en Høy, som er omgivet med en Grav, saaes da Levninger af det udi en Skov, kaldet Humble Øre; Det samme igientager han P. 267 og 268. Altsaa har Sagn om en Dommer Humble været her længe for Lyschanders Tid. Imidlertid er det dog langt fra, at jeg herved vil bevise denne Dommers Virkelighed, tvertimod jeg troer snarere, at om der er noget i Sagnen om dette Slot, det da vedkommer Humble, en Son af Dan Mykillati, som levede i det 3 Sæculo. I Kiæmpe-

(13) De orig. Dan. p. 10.

(14) Kenningar, voce Kónning.

pe-Viſerne (15) forekommer en Humble, Dronning Elenes ældſte Son, ſom ſigtede med den bekiendte Sivard Snaren Svend, og det i Kong Nilaus hans Paaſyn; Da nu denne Konge har efter al den Sagn, ſom forekommer i Danſke Atlas, hvorom paa et andet Sted, regieret i Thye, og efter Viſen boet paa Bratingsborg, af hvilket Navn et efter gammel Sagn haver ligget i Jylland, ſaa ſlutter jeg heraf, at Humle haver opholdt ſig i Jylland; Da nu Sivard Snaren Svend er den bekiendte Sigurd Fofnisbane, ſom opholdt ſig hos Halfrek, Konge i Jylland, ſaa bliver det ikke utroligt, at Nilaus er Halfrek under et andet Navn. Men da denne Viſe dynger ſammen alle gamle bekiendte Danſke Kiæmper, alene for at bringe dem alle frem paa eengang, ja deriblant endog den Svenſke Hr. Iver Blaa P. 45, ſom levede midt i det 13 Sæculo, hvoraf dens Nyhed ſees, ſaa kan man derfore ei meget lide paa den i det Hiſtoriſke, eller troe, at en Humle haver levet med Halfrek og Sigurd. Saa meget ſees heraf, at der have været adſkillige af det Navn Humble, og ſom have levet paa færſkilte Tider. P. 48 udgives Humble for en Son af Kong Abelon i Birtingsland (hvilket ei vil ſige andet end et Strids-Land, et Land, hvor der boer tapre Folk). Humbles Hiſtorie.

3. LOTHER.

Lother. Enten den Lother, ſom de Saxiſke Skribenter giøre til Odins Broder; Eller en Konge i Skaane, og Dans Fader, eller og Hother, ſom levede i Odins Tid, enten

(15) P. 41—49.

Lothers Hiſtorie.

vor eller den Saxiſkes, eller og Lother i Hervarar Saga. Saxo ſiger, at Humle blev efter ſin Faders Død valgt til Konge ved Stemmer, men ved Magt aſſat af ſin Broder Lother. Da man ſeer at vore Fædre gemeenligen bleve ved Konge-Stammen, ja endog den ferrige Konges Søn, ſaa have derfore endeel nyere (1) villet paaſtaae, at Danmark haver fra de ældſte Tider været et Arve-Rige, og mener Sperling, at Valg haver forſt begyndt at faae Stæd Aar 1165, da de Fornemme erklærede Knud, for at ſkulle være Valdemari I. Eftermand, (hvilket dog mange da anſaae for et Indgreb i Val-Rettigheden), og at det blev beſtyrket, da Abel, ſom var mistænkt for ſin Broders Mord, behøvede Geiſtlighedens og Adelens Hielp til at beſtige Thronen. Og endſkiønt de vel fore endeel Grunde an for denne deres Meening, ſom ikke gandſke ere at foragte; Hvortil kan legges, at Tacitus (2) vidner, at de Svenſke Konger havde i hans Tid Eenevolds Magten, og at mange nyere (3) anſee det Svenſke Rige for at have været arvelig fra de ældſte Tider, ſaa og at Johannes Iperius i Chronico S. Bertini (4), vidner, at da Athelſten regierede i Engelland, kaldtes alle Konge Børn Reges, og alle Hertugs Børn Hertuger; Hvilket, hvad de forſte angaaer, ogſaa haver været brugeligt her i Norden; Og heraf ſkulde man ſnart ſlutte, at de tilegnede ſig en Arve-Ret til Thronen; Heraf kan og forklares, hvi ſaa mange Konger forekomme hos os, heldſt i det 9 Sæculo: Saa er dette dog vidſt, at endſkiønt jus Publicum ei var ſat paa ret faſte Fødder i diſſe barbariſke Tider, heldſt i vort Nor-

(1) Schlegel conject. p. 3. Sperling de Rege p. 171 — 209. 258. 259. 295. 315. Torf. Set. p. 248.
(2) Germ. c. 44.
(3) Scheffer Upſ. c. 330. 331.
(4) In Martene theſ. nov. Anecd. t. 3. col. 547.

Norden, saa tilegnede dog Folket sig altid Magt, at vælge sine Konger, hvorvel det sielden gik fra Konge-Stammen, ja endog gemeenligen valgte den afdøde Konges Søn, ja som oftest den ældste, fordi han var af en modnere Alder, og havde meer Erfarenhed, end hans yngre Brødre; Og dette giorde, at Konge-Slægten selv ansaae sig for at have en Ret til Thronen. Hvo vil nægte at de Tydske Keysere vælges, endskiønt Keyserdommet er udi 300 Aar blevet i den samme Slægt, ja endog ofte Søn efter Fader valgt, mange gange ad Rad; Og dette er skeet i oplyste og siebne Tider. Saxo beretter, at Lother regierede ilde, og blev derfore dræbt af de Danske. n. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 16 og 18 berette det samme, og ere ogsaa alle enige deri, at Lother fangede sin Broder Humle, som losde sit Liv ved at sige sig fra Regimenter; alene n. 5 vil, at Lother dræbte ham med egen Haand. N. 17 gaaer Humle reent forbi, og fortæller hverken at Lother regierede ilde, eller at han blev dræbt. N. 9 har ham ikke paa dette Stæd, men taler derimod om en Löthar Dans Broder, og giør Skyld, en Søn af Lödö, til den tredie Konge, og haver jeg forhen formodet, at her stikker udi Lödö en af Odins egne Navne, allerheldst Skiold virkeligen var Odins Søn. N. 2 og 17 sige, at Lothers Dronning heed Ulvild, hvilket ikke kan være, saafremt Hother stikker i Lother, thi da har hans Dronning efter Saxo hedet Nanna. Med mindre man vil antage, at Dan Mykillati haver havt en Broder af det Navn Lother, og hans Dronning hedet Ulvild. Vel sandt at efter Edda var Nanna Kone af Balldur, og ei af Hother eller Haudur, saa at man derfore kunde troe, at Saxo havde feylet i denne Omstændighed, allerheldst man tydeligen seer af mange andre Ting, at han taler om samme Balldur og Hother, som Edda. Men paa den anden

Lothers Hiſtorie.

Lothers Historie.

Side svarer jeg hertil, at endskiønt det vel saaledes forholder sig, saa seer man dog og tydeligen af Forskiællen i mange Omstændigheder, naar man sammenligner Saxonis og Eddæ Fortællinger, at den sidste taler alene om de ældste og mythologiske Balldur, Hödur ꝛc., men at den første derimod haver blandet tvende, der have levet paa adskilte Tider, sammen, og noget hos ham kan vel vedkomme de ældste, men at det meste dog vedkommer yngre, som kaldte sig efter Guderne, og da give alle Omstændigheder ved Haanden, at det maae have tildraget sig i den Syriske Odins Tid, og efter Dan Mykillati. Og just den Omstændighed med Nanna, som Saxo saa udførlig beskriver at have været Hothers Dronning, bringer mig meget til at troe, at han taler om en senere Balldur og Hother, end Edda. Men hvad de ældste angaaer, da er jeg meget uvis paa, om de virkeligen have levet, og en Balldur og Hödur have været Uvenner; hvis saa, da maae det have tildraget sig i vor mellemste Odins Tid, thi den sidste synes ej at have ført Krig, eller og om det er altsammen pur mythologisk og physisk, hvilket jeg snarest troer. Petrus Olai (5) siger, at Humble blev, fordi han var uduelig til Krigen, først af sin Broder og Adelen affat, og siden, efter en anden Kronike, ihielslaget af ham, og Lother derpaa for sit Tyrannie ihielslaget af Folket. Men en anden Kronike skal sige, at Lothar var en Broder af Dan, og at Bögi Dans Søn regierede efter ham, og derpaa Skiold, Bögi Søn, hvilket, undtagen i det sidste, kommer overeens med n. 9. Da n. 13 uderlader Skiold reent, og n. 17 gior ham ei til Konge, og de, tilligemed n. 2, ere just de, som tillegge Lother Ulvild til Dronning, saa tænker jeg at hun er den Alvilde, som Saxo og flere sige at have været Skiolds Dronning.

(5) P. 77.

ning. Lyschander (6) veed paa en Prik, hvor længe Lother har regieret, nemlig 17 Aar, hvilket dog ei kan være andet end en Giætning. Han lader ham fanges af Vitto, Fyrste i Sønder-Jylland og Saxen, og derpaa overgives til sine Undersaatter, som dræbte ham, hvilket altsammen han haver taget af Suffrido Petri. Og endskiønt jeg vel tilstaaer, at Vitto, saafremt han er Angul eller den Saxiske Odin, haver havt Deel i dette, saa skal jeg dog, naar jeg kommer til Hother, vise, at det er gaaet noget anderledes til. Messenius (7) siger, at den første Odin kom, da han flyede for Romerne, til Rusland, indtog det, og satte sin Søn Boe der til Konge, drog derpaa til Saxen, som han og erobrede, og derefter angreb den Danske Kong Lother, som maatte flye til Jylland, hvorpaa de øvrige Danske, og Siellandsfarerne i sær, antoge Balldur Odins Søn for Konge, som paa det Stæd Bredenblich neden for Leihra, tæt ved Roskild, indførte en nye Maade at ofre til Guderne. Derpaa samlede Lother Folk af Sverrig, Norge og Jylland, angreb, overvandt og ihielslog Balldur. Men Odin paaførte ham derpaa Krig, ved Hielp af sine Sønner, Vecta den Saxiske, og Boe den Russiske Konge, og dræbte Lother, ikke Hother; og indtog derpaa Danmark, Sverrig og Norge, 24 Aar for Christi Fødsel. Og derpaa satte han sin Søn Heming, (Seming) til Konge i Norge, Skiold lod ham beholde Danmark, maaskee fordi han havde ægtet den Troldqvinde Gefvion, ved hvis Hielp Odin havde erholdet saa stor Seyer. Og udi dette troer jeg, at Messenius har Ret, naar kun den Saxiske Odin sættes i Stædet for vor Odin, man ei lader denne Odin med Magt erobre Rusland,

Lothers Historie.

(6) P. 131.
(7) T. 1. p. 5 og 6.

Löthers Hiſtorie.

land; og man udelader alt hvad ſom virkeligen vedkommer vor Odin, nemlig Geſion, Skiöld, Seming, Nedſættelſen i Sverrige. At Balldur ſkulde have indrettet et viſt Offer i Sieland, troer jeg paa, naar derved forſtaaes den Saxiſke Balldur, men gierne kan det være, at han paa et nyt Sted haver indrettet Offer efter den gamle Maade, med mindre han havde lært noget ſaadant af Saxerne. At den Konge Balldur ſtridde med, hedde Lother, og ei Hother, kommer mig og rimeligt for, thi Saxo haver venteligen kun givet ham det ſidſte Navn, fordi han haver blandet ham med den Eddiſke Hödur. Naar ellers Navnet Hlaudur betragtes i Hervarar S., ſaa er det Spørsmaal, om ei Hother og Lother ere eet Navn efter de adſkillige Dialecters Forſkiællighed. Mærkeligt er det, at Edda udgiver Rinda lige ſaavel for Moder til Odins Søn Vale, der dræbte Hödur, ſom Saxo til Odins Søn Boe, der dræbte Hother, thi heraf ſees efter mine Tanker, at Samleren af Edda haver og ſammenblandet adſkilte Tider og Tildragelſer, og mythologiſke og hiſtoriſke Ting, thi at Rinda bliver Moder til Boe, kan vel ei let tvilles paa, men at Rinda, en Ruſſiſk Prindſeſſe, ſkulde og være Moder til den mythologiſke Vale, vil ei let i mit Hoved. Naar Meſſenius lader Boe fødes for Balldurs Drab, da haver han vel og Ret, thi ellers bleve baade Odin og Lother for gamle, og haver Saxo kun giort det, fordi han for meget haver fulgt de Eddiſke mythologiſke Fortællinger om Vale. Sandt nok, naar man betragter Critiquens Tilſtand i hans Tid, og at han fandt paa begge Tider en Odin, Balldur og Hother, ſaa kunde han let bringes til at henføre det altſammen til een Tid, og at tilſkrive ogſaa Boe alt hvad ſom fortaaltes om Vale.

Hvad

Hvad den Mening angaaer, at denne Lother skulde være Hlaudur i Hervarar S., da falder den saa meget mere bort, saafremt Reidgotaland der ikke bor søges i Danmark. At Lother skulde have været Far-Fader til Dan Mykillati, bliver saa meget mere urigtigt, naar Humle ei har været Dans Fader, og desuden sige alle vore, at Lother var enten en Søn eller en Broder af Dan. Naar jeg eftertænker alt dette om Lother, saa kan den Lödur, der, som Gud, alene forekommer i Voluspa, maaskee være Dans Søn, som med Tidens Længde er bleven anseet for guddommelig, eller og den Lother, som var Broder til Dan, af hvilken man siden haver giort Wodan og Odin. Overalt er dette vidst, at der have været mange Konger og Kongelige Personer af samme Navne, og at man for Navnets Ligheds skyld ei strax bør henføre alting til een Mand. Den Danske skrevne Historie paa Tydsk i Folio lader Lother ogsaa dræbe Humbles eneste Søn Dan; og beretter, at Skaaningerne skulde fra, og satte en vis Atislus over sig. Denne Leilighed betienede Vitho eller Jutho, Gothernes Herre paa Chersonoso, hvis Dotter var gift med Humble, sig af, for at sætte ham i Frihed, hvilket og lykkedes ham; Da forligede Lother sig med Atisle paa Vilkaar, at han skulde beholde Skaane, og derimod hielpe ham. I paafølgende Trefning satte Humble Livet til, og Lother blev fanget, som derpaa blev dræbt, og hans Søn Skiöld giort til Konge. Dette er nok tildeels taget af J. Magno L. 2 C. 4 P. 79 og 80, hvor der siges, at den Svenske Konge Gothilas hialp til at afsætte Humle, og indsætte Lother; Af Suffrido L. 2 C. 5 P. 310 og 311, som siger, at Jutho angreb Lother, da han havde Krig med de Svenske, hvilken derpaa ei alene giorde Fred med dem, men endog fik dem til Hielp, og dog blev overvundet, fanget og

Lothers Historie.

Lothers Historie.

dræbt. Men hvorfra ovenmeldte Tydske Skribent egentlig har faaet, at Lothers Modstander hedte Atislus og regierede i Skaane, har jeg endnu ikke kundet finde. Om han har maaskee giort ham af den Atislus, som Saxo omtaler i Vermunds Tid, men Saxo lader den dog regiere i Sverrige. Saa meget er vidst, at denne Tydske Skribent har en forunderlig Gave til at giøre Tildragelserne sammenhængende og sandsynlige, hvor end Historien ikke siger det. Saa meget er vidst, at om man giør Lother til Horther, og flytter ham ned til Dan Mykillati og den Sapiske Odins Tider, saa lader Saxo selv ham have meget at bestille i Sverrige.

4. SKIOLD.

Det er bekiendt, at de Islandske Konge-Lister i Langfedgatal og de tvende i Flateyar Bogen Col. 10, saa og Edda i Fortalen og Fab. 66, og Rimbeigla Mss. P. 57 giøre Skiold til Odins Søn og vor første Konge, og at i den sidste nemlig tilligemed siges, at Skiold raadde over det Land, som nu kaldes Danmark, men derimod blev kaldet, da Asiæ Mænd komme ind, Godland, og Folket Godiod, saa og at der bleve satte Grænder mellem Skiolds Rige og hans Broders Ingfreyrs, hvilket nu kaldes Sverrige; At Odin og hans Sønner vare kloge Folk, erfarne i Trold-Konster, smukke af Udseende og stærke af Kræfter; Og at Skiold var en berømmelig Mand, og havde et stort og folkeigt Rige, og at der var god Fred i hans Tid. I Eddæ Fortale siges, at Odin foer længer nord paa fra Saxen, og kom

i Reid-

i Reidgotaland, hvilket nu kaldes Jylland, og satte der sin Son Skiold til Regent; og Fab. 1 at Odin fik ved Gefions List Sieland fra Sverrige, som derfore kaldes af Poeten Brage Danmarks Forogelse. Snorro (1) vidner og, at Gefion fik Sieland fra den Svenske Kong Gylfe, og ægtede siden Skiold, Odins Son, og boede begge udi Hleidre. Svend Aggonis (2) følger Islænderne, som han selv siger, og gior Skiold til den første Konge over de Danske, vil og at han er bleven saa kaldet, fordi han herligen forsvarede alle Rigets Grændser (venteligen af Skiold d: Clypeo, som Langebec anmærker), og af ham ere Kongerne blevne kaldte Skioldunger, men maaskee han snarere haver Navn af en ældre Skiold, som forekommer i Langfedgetal og de Angel-Saxiske Genealogier, med hvilket sidste Saxo P. 6 kommer overeens; og derfore finder man og udi Orvar Odds S. P. 48, at en Konge er undertiden i Almindelighed bleven kaldet Skioldunge. Eddæ Fortale siger og, at de Danske Konger bleve kaldte Skioldunger efter ham. Forskiællen er, at Islænderne ville, at de Danske Konger ere blevne kaldte Skioldunger efter Skiold, fordi han var deres Stamfader, da Saxo derimod, som ei antager ham for den første Konge, vil, at de ere blevne kaldte saa efter ham, fordi han var en berømmelig Herre. Men den første Mening er den retteste, og kommer overeens med den almindelige Brug udi Norden. Torfæus (3) anmærker heel vel, at om end Saxo ikke gior ham til den første Konge, saa sætter han ham dog iblant de første Danske Konger; Han siger og, at Skiold maae være bleven af vore Forfædre dyrket som en Gud,

Skiolds Historie.

(1) T. 1. p. 5.
(2) C. 1. ap. Lang. t. 1. p. 44.
(3) Ser. p. 246. 247.

Skiolds Historie.

efterdi hans Billede blev iblant andre Afguds-Billeder sønderbrudt af St. Olaf (hvorved dog maaskee kan sigtes til en ældre Skiold, som var en af Odins Forfædre). Edda og Snorro sige, at Gefion giftede sig i Jotunheim, hvorom jeg forhen haver givet min Mening tilkiende, at det betyder at Joter boede da paa de Danske Øer, saa og i Jylland, og at de hiulpe Odin og Skiold. Har Gefion været for gift, og havt 4 voxne Sønner, saa synes det neppe troligt at Skiold haver havt Børn med hende, og da kunde man maaskee antage, at han først havde havt Alvilda. Det lader ellers, at de fleste Islændere have troet, at Skiold haver regieret over det heele Danmark, lige som Saxo troer om sin Dan. Men efter Snorro P. 5 gaaer det nok an, at lade hans alene regiere paa Øerne. Skaane ꝛc. har han vidst ikke havt, thi der boede de rette Danske, og Skiold herskede over Gotherne. Derimod er det mere vanskeligt at fraskrive ham Jylland, thi der synes efter Eddæ Fortale hans Rige endog at have taget sin Begyndelse, og han siden at have faaet Sieland til, og endeel af hans Eftermænd, hvoriblant Vermund synes at have besiddet Jylland forend Dan Mykillati; Skiolds Sønne-Søn Frode synes og at have været en meget mægtig Konge. Men hertil svarer jeg, at det er temmelig uvist om vor sidste Odin, som var Fader til Skiold, haver været i Saxen og Jylland, og at det snarere tilkommer den langt senere Saxiske Odin, og vel heller ikke i Odinsée, thi det hører og enten til den Saxiske Odin, eller og til Mit-Othin, eller maaskee til dem begge. Hvad Vermund angaaer, da haver han eyet Synder-Jylland, som det synes, og maaskee noget op i Norre, thi Jelling har efter Saxo hørt ham til. Frode kan vel paa sin viis have været mægtig, endskiønt han eyede kun Øerne og et Stykke i Jylland, som det synes, og meget af

hans

hans Hiſtorie hos Saxo tilkommer Frode Fridſami. Danmarks Strækning og Beſkaffenhed ſynes og at vise, at det i de ældre Tider haver lige ſaavel ſom Norge, Sverrige og Tydſkland maat være delt udi ſmaae Stater og Riger. Vilde man troe, at Skiold havde eyet Jylland, og det for Herne, ſaa kunde man let finde hvi han kom i Krig med de Tydſke, ſom da vare hans Naboer, og hvorledes han kunde komme i Kaſt med en Biorn, ſom Saxo vil P. 5, og ſaa kunde man der lade ham have Alvilda, og ſiden, da han blev ældre, ægte Gefion. Men udi denne Tvil troer jeg dog, at det er beſt at lade Skiold regiere over Sieland og Smaaeoerne, undtagen Fyen, thi jeg ſkal ſiden vise en og anden Konge at have undertiden regieret over Jylland for ſig. Imidlertid ere der dog mange deels tydelige, deels mørke Vidnesbyrd for den Sætning, at Skiold har eyet Jylland, i det mindſte mere end Sieland, hvilket jeg udlegger ſaaledes, at han har beſiddet endeel deraf. Saaledes ſiges i n. 116 i 8vo iblant Arnæ Mſſ., ſom forer Titul: Om Odin og Strid hans, og ſom egentlig er et Stykke af Snorro, hvorvel med nogen Forandring, udi min Udſkrift p. 10 og 11; Odin ſatte ſin Søn Skiold over Danmark; I Reſenii Edda 66 Fabel af Wormii Codex: at Skiold boede og regierede i det Land, ſom nu kaldes Danmark, men da kaldtes Gotland. I Codice Wormiano ſtaaer det p. 66. I Rimbeigla efter min Udſkrift p. 57 og 58 ſiges: at Skiold regierede over det Land, ſom nu kaldes Danmark, og da kaldtes Godland, og Folket Godiod, at Grændſer bleve ſatte mellem Skiold og hans Broder Ingfreyr, ſom regierede over det Land, ſom nu kaldes Suia Rige; Og at Skiold havde et ſtort Rige under ſig, og ſom havde mange Indvaanere. Mærkeligt er det, Skiolds Hiſtorie.

Skiolds Hiſtorie.

at alt dette, og meget mere, indtil p. 71 fattes i n. 168 i 8vo iblant Arnæ Mſſ. Nu er det vel vidſt, at den Codex ei inde holder den rette Rimbeigla, men meget andet den uvedkommende, imidlertid ſlutter jeg efter Navnet Rimbeigla, at domme, at alt det Hiſtoriſke ei vedkommer den rette gamle Rimbeigla, ſom alene havde med Aſtronomiſke Ting at giore; Og viſer ogſaa mange Stæder i den egentlig ſaa kaldte Rimbeigla, at den er overmaade meget bleven interpoleret i nyere Tider, og at enhver Udſkriver har ſat noget til. I Fortalen for Grotta Saungr, udi den ſkrevne eller Sæmundi Edda, ſiges ligeledes, at Skiold boede i og regierede det Land, ſom nu kaldes Danmark, men da kaldtes Gotland. Jens Mortenſön Norſke Kronike, trykt i Kiøbenhavn 1594 i 8vo, ſom er et Slags Udtog paa Danſk af Heimskringla, og ſom nu neppe findes paa Islandſk, og er ved den beromte Hvitfeldts Omſorg bleven udgivet, ſiges det ſamme, ſom i Snorro, hvorved jeg altid forſtaaer Peringſkiolds trykte Edition. Arngrim ſiger i ſit ſkrevne Supplement til den p. 519 alene, at Skiold fik Danmark, ſom dog forte da ei det Navn, p. 521, at han boede i Leyre, og regierede tilligemed over Jylland, ſom han forſt havde tilegnet ſig, og at de Islandſke Annaler mælde næſten ei noget om Skiold og mange af hans Eftermænd deres Bedrifter, ja ikke engang Aarene, men næſten de blotte Navne og Konge-Følgen, (hvoraf det er klart, at Arngrim ei har havt Skioldunga Saga, og at den maaſkee haver allerede været borte i hans Tid), og endelig at heraf ſees, at Hrolf Krake ei forſt har bygget Leyre, men kun udpyntet den. I den fortrefflige Membran af Heimskringla n. 45 i Folio iblant Arnæ Mſſ.

Mſſ. P. 11 udi min Udſkrift læſes ligeſom i den trykte Snorro P. 5, hvilket beſtyrker den Mening, at Skiold ei har eyet meget uden for Sieland, og ſmaae Oerne, maaſkee noget lidet i Jylland, og det juſt paa Grændſerne mellem Nord- og Syd-Jylland, thi det ſidſte haver for ſaavidt tilligemed Saxen tilhort hans Brødre Vegdeg ꝛc., og det første haver maaſkee Odin ei kunnet tilegne ſig. I Undals Overſættelſe af Snorro, udgivet ved Worm, ſaa og i min ſkrevne Papirs Snorro paa Danſk ſtaaer derimod, at Odin ſatte Skiold over Danmark, og at han boede i Leyre; Hvorimod alt det om Handelen med Gefion og Gylfe er udeladt. Iblant Arnæ Mſſ. folge følgende den trykte Snorro; N. 93 i Folio, ſom er en Danſk Overſættelſe af Snorro ved Lauritz Hanſen Bonde, og dediceret til Friderik 2, men ei gaaer videre end til Hagen Jarl den Onde paa Lade hans Død, og ſtaaer det F. 10. P. 2; N. 94, hvorudi ſtaaer ſkrevet 1587, ſaa den i det mindſte maae være fra det Aar, og er et Danſk Udtog af Snorro, ſom gaaer til Hagen Hagenſens Død; N. 884 i 4to er og et Danſk Udtog af Snorro til Hagen Hagenſens Død, men juſt defect paa dette Stæd, og mangler alting lige indtil Hako. N. 883 i 4to, ſom er et Danſk Udtog af Snorro, der ligeledes ender med Hagen Hagenſens Død, og foran i hvilken ſtaaer 1573 paa en Maade, ſom viſer, at den maae være ſkrevet i bemældte Aar, kommer og heri overeens med den trykte Snorro; Saa at man af alt dette ei kan ſlutte ander, end at Snorro virkelig haver ſkrevet ſaaledes, og bliver da dette en ſtor Styrke for den Meening, at Skiold ei haver regieret over meget andet end Sieland og Smaae Oerne, thi ingen af de andre her anforte Islandſke Skribenter kan lignes med Snorro. Den Danſke ſkrevne Hiſtorie paa tydſk i Folio

Skiolds Hiſtorie.

Skiolds Hiſtorie.

i Folio fortæller heel omſtændelig og med megen Sammenhæng, hvorledes Skiold ſendte til Atislus, ſom regierede i Skaane, om at give ſig under ham, men paa Nei til Svar, bekrigede og nedlagde ham i en Tvekamp. Denne Atislus er uden Tvil giort af Saxo's Attalus P. 6. men hvorfra denne Skribent har, at Atislus har regieret i Skaane, kan jeg ikke finde. Alvilde giør han til en Teutoniſk Prindſeſſe, hvilket dog ei ſtaaer hos Saxo, men at en Teutoniſk Prinds friede til hende. Han anmærker rigtig nok, at Saxo bruger Alemaner her i ſtæng for Tydſke i Almindelighed. Udi Danſke Atlas (4) forekommer i Aarhuus Stift, Skanderborg Amt, Sabroe Herred, Lading Sogn ved Skioldelev Bye en Grav-Hoy, kaldet Skiolds Hoy, hvor Kong Skiold ſiges at ligge begravet, (endſkiont jeg nu vel tilſtaaer, at om Skiold har eyet Viborg, Thye, Venſyſſel, ſaa er det og rimeligt, at han har ogſaa eyet al den ovrige oſtre Deel af Norre-Jylland, til lige over for Fyen, allerheldſt hans Sønneſøn Frode Fredegode maae efter Saxo have beſiddet Jelling; Men ſaa troer jeg dog, at det er ei ham, ſom ligger her begravet, ſiden han egentligen boede i Leyre, hvorvel jeg tilſtaaer, at han kan være død paa ſine Omreyſer i Landſkaberne, men ſnarere en liden Konge i Jylland, thi det er venteligt at mange have i Danmark ladet ſig kalde efter ham). I Aalborg Stift, Aalborgs Huus Amt, Aars Herred, Broerſtrup Sogn, findes paa Grunden af Sverup Præſtegaard endeel Hoye, af hvilke nogle kaldes Ting Hoyene, og andre Skiolds Hoyene, og i Nordoſt fra dem en mærkelig bred, jevn og ottekantet Hoy, hvis lige ikke let findes andenſteds, hvori Bønderne ſige at Kong Skiold ligger begravet, (her have vi altſaa nok en Grav-Hoy af en Kong Skiold, hvilket

(4) T. 4. p. 209. not. m. T. 5. p. 25. not. g. p. 454. not. h.

ket, om det er rigtigt, viser, at den ene af dem kan i det mindste ei være vor Skiolds Grav, men Spørsmaal om denne sidste er en Grav-Hoy; Ting Hoyene i det mindste ere det ikke, og her ere adskillige, som kaldes Skiolds-Hoyer; Nu er det ikke rimeligt, at lutter Skiolder ligge i dem; Spørsmaal om den store ei har været en Hoy, hvorpaa Kongerne i den Egn bleve valgte; Det var Umagen værd at lade grave i den, og Skiolds-Hoyene have maaskee Navn deraf, at vore Fædre have lagt deres Skiolde der fra sig, thi de komme bevæbnede til Thinge). Saaledes findes i samme Stift udi Thye Land, i Hundborg Herred, Skioldborg Sogn, og Synder- og Nor-Skioldborg Byer, som skal have Navn enten af Kong Skiold, som der har havt en Borg, eller at Indbyggerne have der i gamle Dage ved noget fiendtligt Anfald forskandset sig, og indsluttet sig i deres Skiold-Borg d: Forsvar eller Fæstning, og dette sidste anseer jeg for det rigtigste; Spørsmaal derfore, om ei den forrige anseelige Hoy ogsaa haver været en Befæstning. Den Sætning at den sidste Odin haver udgivet sig for at være den samme, som den ældre, der var bleven fød paa nye, bliver og troelig derved, at i Oluf Digrbeins S. P. 31 i min Udskrift iblant Arnæ Mſſ. n. 65 i Folio siges, at Olavi Sancti Frænder troede, at Oluf Digrbeins Aand oplivede Olavi Sancti Legeme, ja at de sagde det til ham selv. I Gange Hrolfs S. P. 317 i min Udskrift iblant Arnæ Mſſ. n. 152 i Folio, C. 36, hvilken vel egentlig er en Roman, og som det synes, skrevet i det 14 Sæculo, hvorfore den dog kan indeholde noget sandt, og haver den ogsaa søgt i mange Ting at rette sig efter vore Fædres Skikke, og indblandet hist og her en og anden historisk Efterretning, hvorvel paa en forvendt Maade, i den siges: At Skioldungerne havde paa den Tid, (i det 9 Sæculo), dette

Skiolds Historie.

Skiolds Historie.

Rige, (hvilke sidste Ord ere vanskelige at forklare, thi de følgende vise, at derved ei forstaaes gandske Danmark, og de foregaaende ere en Geographie over hele Landet, som for det meste synes at være taget af Adamo Bremensi; Imidlertid lader det, at Autor haver regnet Sieland, Øerne og Skaane til Skioldungernes Rige, thi de Lande erede sidste, som han taler om), men dog havde andre Konger og Jarler ikke mindre Riger at regiere over, end de i Danmark, (og af disse Ord skulde jeg slutte, at Skioldungerne ikke engang regierede over saa meget, som jeg forhen anførte; Ikke heller skulde jeg troe, at han meente, at de vel alene regierede over Smaae-Øerne mellem Jylland og Skaane, Samsoe, Als, Lolland, Langeland, Bornholm, som han opregner dem, efterdi han strax efter denne sidste skriver: Höfdu Skiolldungar i þenna tima þetta riki, hvorvel hele Historien af det 9 Sæculo viser, at de rette Konger Harde Knud, og Gorm ogsaa udi Forstningen, havde ei ret meget at raade over; Men imod denne Forklaring strider, at Bornholm havde da efter Other sin egen Konge, og dets Fraliggenhed synes og at fordre det; Overalt er dette vidst, at de egentlige Konger vare mægtige til, ligesom de vare stridbare, og paa Færde, og reiste om), endskiønt Skioldungerne bare høyre Hæders Navn, for deres Navns og Slægts skyld, (nemlig fordi de stammede fra de gamle Konger og Guder. Og saaledes som Skribenten her beskriver Danmarks Tilstand, var den lige til Gorm den Gamles Tid, og kunde efter sin Beliggenhed og sine Indvaanernes Sæder ei være anderledes). Hos Langebec (5) forekommer et Islandsk Skrift, som efter hans Mening er efter Skriften at domme, skrevet i det 14 Sæculo, (men kan derfore være forfattet forhen), og som er en histo-

risk

(5) T. 2. p. 34. 25.

vist Misskmask; Derudi fortælles, ligesom i Rimbeigla, om Odin, Skiold ꝛc., og troer jeg derfore, at det er dette Stykke, som siden er bleven indflikket i Rimbeigla. I Rimbeigla staaer i min Udskrift P. 58: Mannaryke var og mixed og fridur godur, men her P. 34: I hans riki var ser mikid, og fridr gødr, hvilket sidste nok ogsaa er rigtigere, og hvoraf sees, at der haver været Fred og frugtbare Aar under Skiold, og heraf slutter jeg, at han ei har brugt megen Magt til at forskaffe sig Undersaatter, men at hans, Faders og Folges Klogskab, saa og Tanken om deres Guddom, haver forhvervet ham de fleste Undersaatter. Skiolds Historie.

Saxo skriver, at Skiold var meget ung da han kom til Regieringen efter sin Fader Lother (hvilken dog burde hede Odin, og dette giør den heele Sag meget tvilraadig, at Skiold skulde være saa ung, da han kom til Regieringen, thi Odin gav ham efter Snorro Rige imedens han endnu selv levede, og da han var den første af sin Slægt, som herskede derover, saa er det ikke rimeligt at Odin haver sat et Barn til et Regimente, som først skulde befæstes; Da nu Lother horer til en senere Tid, nemlig Dan Mykillati og Frode Fridsami, og Frode virkelig var ung da hans Fader Dan døde, saa er det meget rimeligt at Saxo haver her tilskrevet Skiold hvad som vedkommer Frode), og at han engang traf paa Jagten, som han af sine Formyndere, der med stor Flid opdroge ham, havde faaet Lov at følge, en stor Biørn, som han, i Mangel af noget Gevær, qvalte med sit Bælte, Saafremt denne Tildragelse er hændet med en Dansk Konge, saa vil jeg hellere tilskrive Frode end Skiold den. Dog mueligt, særdeles om man antager, at Skiold har eyet noget i Jylland, at det kan være der skeet med ham i hans Ungdom, før han kom til Regieringen, og da maatte man antage, at han er kommet hid

Skiolds Historie.

nord, forend han var 15 Aar. Schönning (6) staaer i nogen Tvil, om dette bør henføres til Danmark, eller Norge, da nu ingen Biorne findes i det første Rige, og man heller ingen vis tilforladelig Efterretning haver om, at der forhen haver været Biorne, men i Norge ere Biorne nok, hvortil kommer, at der i Norge haver været en Kong Skiold, Son af Skelver, Konge paa Vors, og Sønne-Søn af den bekiendte Halfdan den Gamle, hvis Slægt kaldtes efter ham den Skioldungiske, og siges at have udspredet sig i Austurveg, det er de ved Østersøen beliggende Lande (7), og mener Schöning, at de Norske have derved ogsaa forstaaet Danmark, Gotland og Sverrige, og er det vidst, at det sidste kaldes Austurveg af Poeten Þiodolfur (8), (saa at denne Skiold vel mueligt haver havt et lidet Rige i Danmark, rimeligst i Jylland, og at Saxo derved er bleven bragt i Forvirring, og har blandet ham med den bekiendte Danske Kong Skiold). Dog siger Schöning endelig, at man ei maae domme et Lands forrige Tilstand af dets nærværende, saa at han tilstaaer, at det vel er mueligt, at dette med Biornen kan have tildraget sig i Danmark; Spørsmaal om denne Norske Kong Skiold ei er den Skiold, som tilligemed hans Hustrue Hiele ligger efter Sagn begravet i to store Høye udi Jylland, i Aarhuus Stift, Kalloe Amt, Synder-Hald Herred, Kold Sogn, imellem de tvende Bondebyer Kold og Nimtoft. Dog staaer dette mig for Hovedet, at Sagnen ei siger, at Skiold var Konge. Naar Saxo (9) siger, at Skiold overvandt de Strids-Kiæmper, Attalus og Scatus, saa viser Schiöning, at derved forstaaes de Brødre Eckil, og Skekil, som i tredie Leed stammede fra Meiter Gorrs

(6) T. 1. p. 172.
(7) Kenningar i Edda, under det Ord Konge.
(8) H. K. t. 1. p. 22.
(9) P. 6.

Skiolds Historie.

Gorrs Søn, og hvis Alder indfalder med den Norske Skiolds, men som levede meget længe efter den Danske Skiold. Fremdeles fortæller Saxo, at da Skiold var 15 Aar var han allerede overmaade stör og stærk, og at han satte dovne og vellystige Folk udi Bevægelse, og bragte dem til Tapperhed (hvilket ei vil sige andet end at han øvede dem i Krige). Dette vedkommer uden Tvil Skiold, Odins Søn, og slutter jeg heraf, at han kun har været 15 Aar da han blev Regent, en Alder, hvorudi Menneskerne i de Tider allerede vare skikkede til at regiere, da fast alting kom an paa Styrke og Tapperhed, og de ved deres haardføre Levemaade bleve tillige stærke. Saxo siger og, at alle efterfølgende Danske Konger bleve kaldte Skioldunger efter ham for hans rare Egenskabers skyld. Hvorimod Arngrim Jonsen i et Brev til Worm (10) mener, at de ere blevne kaldte saa af Skiold, Clypeo, hvilke begge Meninger dog kunne forenes sammen, ved at antage, at Skiold selv, eller rettere den ældre Skiold haver Navn af et Skiold. Forfatteren af S. Cuthberti Levnet (11) siger, at Scaldingi ødelagde Engelland i det 9 Sæculo, og regner den Danske Kong Halden til dem. Det er efter mine Tanker klart, at ved disse forstaaes Skioldungi, hvorvel nogle (12) have tænkt paa Floden Scaldis, Schelde, hvor en Deel af den Normanniske Krigshær og Flode havde i lang Tid sit Ophold. At vore Konger ere almindeligen blevne kaldte Skioldunger, kan foruden Saxo sees af adskillige gamle Skrifter (13), og at de Norske ogsaa have havt baade Skioldunger og

(10) Steph. in Sax. p. 31.
(11) In Script. 10. col. 69. 70.
(12) Dufresnes gloss. t. 4. col. 720. v. Scaldingi.
(13) Edda i Kenningar i Ordet Konge., Ragnars Vise i hans S. p. 48. carm. 18.

Skiolds Hiſtorie.

Ynglinger, der ſtammede fra Halfdan den Gamle, og hvilke tildeels havde ſmaae Riger i Danmark, ſaa at derfore intet var lettere for Saxo, end at blande de Norſke og Danſke Skioldunger ſammen, det beviſer Schöning (14). Saxo beretter og, at Skiold figtede i Tvekamp med den Alemanniſke Anforer Scato, udi begge Krigshæres, de Danſkes og Tydſkes Paaſyn, og at han ihielſlog ham, og derpaa lagde Alemanner i Skat, og under ſit Herſkab. Striden var om et meget ſmukt Fruentimmer Alvilda, ſom Skiold derpaa ægtede, og avlede Gram med hende. Paa et andet Stæd (15) haver jeg forhen været af de Tanker, at Saxo giorde her Forſkiæl imellem Alemanner og Tydſke, men det er klart af hele Sammenhængen, at han haver brugt diſſe tvende Navne, ſom Synonyma, om et og det ſamme Folk. Naar jeg betænker, at Schöning (16) har viiſt af det gamle Poema Hundluliod, at Halfdan den Gamle regnedes ſelv blant Skioldunger, og at det altſaa let har kunnet ſkee, at en Poet i det mindſte har kunnet kalde ham Skiold; At han gandſke vidſt var Fader til Gram; Og endelig at Halfdans Dronning hedte Alveig (17), hvilket Navn Saxo let har kunnet latiniſere til Alvilda, hvorvel jeg tilſtaaer, at Alvild, Ulvild vare og brugelige Navne hos os; Saa og at Saxo ei ſiger, hvis Dotter Alvilda var, ſaa hun derfore gierne kan efter Islænderne have havt Eymund, Konge i Holmgard, til Fader, og at han her kalder den, ſom Skiold ſtred med, Scatus, ligeſom den

(14) T. 1. p. 163. 164. 179. 180.

(15) Tronh. Saml. t. 1. p. 272.

(16) T. 1. p. 173.

(17) Schöning ib. p. 163. codex Eddæ Wormii p. 341, hvor hun kaldes Alvig hin Spake, en Dotter af Emund, Konge i Holmgard.

den han kort forhen har sagt om, at han blev dræbt af Skiold udi Tvekamp; Saa slutter jeg af alt dette, at dette vedkommer den Norske Kong Halfdan. Sandt nok, at Saxo udtrykkelig kalder Scatum en Alemanner, og at Skekill, som jeg forhen haver antaget for Scatus, levede ei med Halfdan, men med hans Sønne-Søn Skiold; Dog hertil svarer jeg, at da denne Scatus ei siges af Saxo at være den samme, som den kort forhen af ham anførte Scatus, saa kunne de vel og have været tvende adskilte Personer, den første Skekill, som levede med den Norske Skiold, og den anden en virkelig Alemanner, som sloges med Halfdan. Og som Halfdans Afkom nedsatte sig deels i Jylland, og Halfdan selv giorde mange store Bedrifter i Østersøen (18), saa kan han gierne være kommet i Kast med Saxerne, hvilke uden Tvil forstaaes her ved Tydske og Alemanner. Og vil man troe, at han haver faaet sin Dronning udi Rusland selv, som det lader, saa kan gierne en Saxisk Soerover være efter de Tiders Viis kommet did for at begiære Prindsessen, paa samme Tid som Halfdan. Men hører nu Alvilda Halfdan til, saa har Skiold venteligen alene havt Gefion, og hun, uagtet hun var temmelig til Aars, fødet Fridleif. Hvad Saxo videre fortæller om Skiold anseer jeg virkeligen at tilhøre vor Skiold, saasom det altsammen angaaer Ting, der meget vel passe sig paa en nye Stats-Indretning. Naar Schöning (19) fortæller, at omtrent 40 Aar for Christi Fødsel nedsatte sig nogle fra Helgeland paa Øen Bornholm, saa maae det omtrent være skeet i Skiolds Tid, og derfore bør anføres udi hans Historie, efter som Bornholm er siden bleven

(18) Schöning t. 1. p. 163.

(19) T. 1. p. 98 og 99.

Skiolds Hiſtorie.

ven regnet til Danmark, hvorvel den ei tilhørte Skiold. Endeel (20) mene, at Skioldenesholm udi Sieland haver Navn efter Kong Skiold, fordi han ſkal have reſideret der; Dog dette beroer vel alene paa Navnets Lighed. Men dog viſes der endnu Levninger af en gammel Bygning, ſom kaldes Slottet, og foregives at have været Skiolds Bolig. Udi Valdemar 3. Tid nævnes alerede dette Sted, ſom et faſt Slot, og tænker jeg at denne gamle Bygning er fra ham. Sheringham (21) anmærker rettelig, at af Edda, ſom kun gior Skiold til Konge over Jylland, (hvortil dog ogſaa Sieland maae leggés), kan med Rette ſluttes, at Skiold ei haver regieret over hele Danmark. Udi Fortalen for den gamle Viſe Grottaſaungr, ſom endnu er utrykt, ſiges fra Skiold, Odins Søn, Skioldunger at have ſtammet, og at han herſkede i de Lande, ſom nu kaldes Danmark, men da kaldtes Gotland. Torfæus (22) antager, at Skiold er fød i Aſien, ſom maaſkee er rigtigt, og var 20 Aar, da han kom til Regimentet, ſom jeg efter det foregaaende dog nedſætter til 15; og regierede 10 Aar, ſom efter dette kan gierne udſtrækkes til 15; avlede Fridleif, ſamme Aar da han kom til Regieringen, det er da han var 20 Aar, men jeg troer at han har avlet ham Aaret efter, da han var efter min Regning 16 Aar, thi ſom Gefion, der efter Snorro blev udſendt fra Fyen til Sverrige, maae alerede have været noget til Alders da Skiold ægtede hende, ſiden hun da havde 4 voxne Sønner, ſaa tor jeg ei nedſætte Fridleifs Fødſel ſenere. Vel ſiges Gefion udi Edda Fab. 1 at have været af Aſa

Ætt,

(20) Wadſkiærs Skueplads p. 121. 122. Danſke Atlas t. 3. p. 47. 80.

(21) P. 363.

(22) Ser. p. 226. 227. H. Norv. t. 1. p. 142.

Skiolds Hiſtorie.

Ætt, men jeg troer at hun kaldes kun saa, fordi hun ægtede en Æser, og hendes Giftermaal med en Jotiſk Mand gior mig det troligere, at hun og selv haver været af Jotiſk Ætt. Torfæus vidner og at han har fundet, at Skiold er bleven dyrket i Skaane som en Gud, men han veed ei om herved forstaaes denne Skiold, eller og den ældre Skiold, en Søn af Sceaf, som levede 9 til 10 Slægter forhen.

N. 2 er et aabenbare Udtog af Saxo udi denne Konges Hiſtorie. Lindenbrog haver udi sin Edition Skiola, men Stephanius, som haver havt et Manuſcript at gaae efter, retteligen Skiold. Dog maae den første Læsemaade være gammel, siden N. 3 har Skayola. N. 4 er kun en Overſættelse af Saxo. N. 5 har og sit af Saxo, men legger til at Skiold døde paa sote Seng. N. 6 er og et Slags Overſættelse af Saxo. N. 7 har og sit af Saxo, men overſætter Teutonia ved Thydesland, hvorved man let kunde tænke paa Thye i Jylland, som efter mine Tanker vel er en Levning af det Teutoniſke Navn, men derfore troer jeg dog ikke at Skiold haver havt noget at giøre enten med Thyboerne eller med Saxerne, heldst om de sidste, efter et vidst Systema, regieredes da af hans Brødre, hvilket jeg dog tviler paa at være rigtigt. N. 8 vil, at Skiold haver ladet frie for sin Søn Gram til Gro, en Dotter af den Svenske Kong Sigtrug, og synes det og at Saxo P. 6—8 lader den heele Handel mellem Gram og Sigtrug tildrage sig imedens Skiold endda levede. N. 9 kalder ham Skyld, og siger, at han var en Søn af Lödö, hvilket er rigtigt nok, naar ved Lödö forstaaes Odin, men hvormed han vel haver sigtet til Lother. N. 11 siger om Dan og Angull, Löther og Skiold; Hi omnes principatum tenebant tantum, hvilket kommer

Skiolds Historie.

overeens med hvad Saxo siger om Dan, og hvilket bør gielde om alle de Sielandske Regentere indtil Dan Mykillati. N. 13 udelader Skiold reent, og vidst nok er det gt han ei har Sted paa det Rum efter Lother, men at udelade reent een af vore mærkværdigste Regenter og Stifter af det Lethraeske Rige, er underligt. N. 17 udelader ham ogsaa, men har dog havt Underretning om ham, siden den siger om Gram, som den lader regiere efter Lother, at han var Scoldæ Søn, hvilket er maaskee en mork Levning af den Sandhed, at Gram var en Søn af Skiold eller Halfdan, thi Gram har virkelig regieret i Danmark, nemlig i et Stykke af Jylland, og hans Fader ikke. N. 16 og 18 have deres af Saxo. Petrus Olai (23) vidner, at Skiold regierede i mange Aar, og døde ældgammel; Men dette kan neppe forenes med Chronologien, naar man vil vedblive det Aar Odin er fød, som kommer ud efter Beregningen af 33 Aar, og tilligemed antage, at Christus er fød under Frode, den 4 fra Odin, ham iberegnet. I det mindste kunne hverken Skiold eller Fridleif have regieret længe, og efter Saxo og flere var Skiold ung, da han kom til Regimentet; hvorfore jeg troer at Skiold er her bleven blandet med den Norske Kong Halfdan den Gamle, som jeg forhen haver viist ogsaa at være bleven kaldet Skiold. Dog vil jeg gierne tilstaae at Skiold haver regieret længre end hans Søn Fridleif. Og denne Feiltagelse maae Saxo selv have giort, thi han (24) vidner, at da Skiold var bleven ældgammel, tog han sin Søn Gram til Med-Regent, men at Ring, en fornem Mand i Sieland, satte sig herimod, foragtende den enes Alder og den andens Ungdom, men blev overvundet og dræbt udi Krigen. Saafremt

(23) Ap. Lang. p. 78.
(24) P. 8.

Skiolds Hiſtorie.

ſeemt dette vedkommer Danmark, hvilket Sieland gior troligt, da maae det henhøre til Dan Myrkillati, ſom blev ældgammel, og ſom virkeligen var den første Konge over det heele Danmark, og derfore let kan blandes med Skiold, den første Konge i Lethra. Navnet Gram gior intet til Sagen, da det efter den Norſke Gram blev til et Nomen Apellativum for alle tapre Konger; Saa at derved gierne kan forſtaaes en Søn af Dan, og da Humble ſynes at være den ældſte, bør det maaſkee henføres til ham. Lyſchander (25) tillegger Skiold en Regiering af 80 Aar, og ſiger at han blev opdraget hos Vitto, hvilket ſidſte han har taget af Suffrido Petri (26), og ſom bør henføres til Angul og Frode, ſaafremt herudi ſkal være noget rigtigt. Irenicus (27) kalder denne Konge Stycius, hvilken Feil jeg tilſkriver Skiodesloshæden af hans Udgivere. Pontanus (28) henfører en Tildragelſe, ſom ſkal være ſkeet i Frisland, til Skiold, paa Grund af, at den Danſke, ſom var Meſter derfor, var kun 14 Aar, og at hans Styrke beſkrives af den Friſiſke Skribent Kempio med ſamme Ord, ſom Saxo beſkriver Skiolds Styrke; Dog jeg ſkal ſiden viſe af en anden Friſiſk Skribent, at dette vedkommer en Frode. Den lærde Gebhardi (29), en Mand af ſtore Fortieneſter i vor Hiſtorie, da han er den første, ſom haver i de nyere Tider givet os en god Hiſtorie af vort Land, ja af Norge med, paa et fremmed Sprog, holder for, at Odin er først kommet herind ved Slutningen af det 3 Sæculo, men man kan af mine Tabeller ſee, at dette ikke lader ſig forene med vore paalideligſte Slægtregiſtere.

(25) P. 132 og 131.
(26) P. 311.
(27) P. 111.
(28) P. 13.
(29) Allg. Geſ. t. 32. p. 318. not. T. p. 44.

Skiolds Historie.

Heele Bildfarelsen kommer meest deraf, at den skarpsindige Snorro selv haver henfort alting til een Odin, og ei skillet mellem vor sidste Odin og den Saxiske, hvis Levetid gierne kan henføres til det tredie Sæculum. Hvad Gebhardi beretter (30), at Skiolds Wens Tyrs Gravhoy skulde endnu være ved Leyre, kan jeg ikke finde hos Stephanium i hans Noter over Saxo, hverken paa det anførte Sted P. 41, ikke heller hvor han har en Afstegning af Leyre. I Henseende til Odins Levetid haver jeg vel selv forhen havt en anden Mening (31), nemlig, at han var kommet ind efter Taciti Tid; Men dette var grundet derpaa, at Odin havde ført de Danske først med sig hid ind, og som de ei nævnes hos Tacitum, men hos Ptolemæum, saa antog jeg, at de tilligemed Odin vare komne ind i det Mellemrum. Men endskiønt det er temmelig vidst, at de Danske udspire fra Gotherne, og at de ere ved en Odin, uden Tvil den mellemste, bragte ind, saa er det dog ikke sagt, at en Odin selv har strax ført dette Navn hid nord. Og for at lempe dette afkortede jeg af de 33 Avlings-Aar, hvilke dog komme saa vel overeens med Naturen, og fra hvilke ei bør viges uden paatidelige Vidnesbyrd haves. Desuden maae Navnet vel være endeel ældre end Ptolemæus, thi det er dog vel ei strax kommet til en Mand i Ægypten. I Höyers Catalogo finder jeg iblant Manuscripterne P. 50 in 4to n. 213 Diploma familiæ Skioldunger, datum Alholm 1360 in Vigilia Epiphaniæ Domini, hvilket er mærkeligt nok, thi efter Navnet at slutte skulde man domme, at denne Slægt havde stammet fra vore gamle Danske Konger, hvilket de mangfoldige Prindser og Prindsesser, som de ofte havde, gior troligt nok. Men maaskee og at Höyer, eller

(30) P. 354.
(31) K. S. Skr. t. 8. p. 33.

eller de, der have giort hans Catalogus, have feilet, og frembragt en Slægt, der aldrig har været til, thi i Catalogo staaer, at Diploma er forslidt og vanskeligt at læse, og Resten derfore erstattet af Pontano, og hos ham (32) findes et Diploma af samme Aar, Sted og Dag, men ei af nogen Skioldungisk Slægt, men af Christopher, Hertug i Lolland, Valdemari 3. Søn. Skulde nu dette være samme Diploma, saa kunde ingen Skioldunger have Sted, med mindre de stode i Underskriften, og den har Pontanus udeladt. Samme Diploma staaer hos Hvitfeld (33), men ogsaa uden Underskrift. At Skiold haver været Odins Søn, i det mindste Søn af en Gud, bekræftes ved den Tale, som Snorro (34) lader Arnvidur Blinde holde ved Pas Aar 1020 til den Svenske Kong Oluf, thi deraf sees at det da haver været en almindelig Troe, at de Svenske Konger stammede fra Guderne, og den da regierende Svenske Konge-Slægt stammede fra den Danske; Vel sandt at denne Danske Konge-Slægt stammede ikkun paa Moderne Side fra Skiold, og derimod paa Fæderne ved Rig, fra Heimdallur maaskee, som ogsaa blev holdt for en Gud, saa at man derover kunde falde paa de Tanker, at herved snarere beviises Heimdallurs end Skiolds Guddoms Ætt, men jeg svarer hertil, at den Slægt, hvoraf den Svenske Kong Oluf var, stammede ogsaa fra Heimdallur ikkun paa Moderne Side, og paa Fæderne derimod fra de Russiske Konger, hvis Ætt ei er bleven holdt for guddommelig, med mindre man vilde og kunde bevise, at den stammede fra Boe eller Vale, som var Odins Søn, og Konge i Rusland, hvorpaa jeg

Skiolds Historie.

(32) L. 7. p. 488 og 489.
(33) T. 1. p. 520.
(34) H. K. t. 1. p. 523.

Skiolds Historie.

dog tviler. Altsaa bliver det best at troe, at ved denne Herkomst fra Guderne sigtes til Skiold, Odins Son, allerheldst ogsaa Odin holdtes for en saa meget ypperligere Gud, end Heimdallur. Den Tydske Skribent Albericus Monachus (35) og mange Engelske Skribenter, samt Fortalen for vor trykte Edda, tale om en Skiold, Skialdus, Styld, Sceldius ꝛc., som den sidste gior til en Son af Modar, og de fleste andre til en Son af Sceaf eller Seaf, og Sonne-Son af Heremod, aabenbare den samme som Eddæ Mödar, hvoraf det bliver troeligt, at i vor Edda er eet Led udeladt. De berette alle om Sceaf, at han som Barn kom til Skaane, og derfra til Slesvig, og regierede der. Efter Leddene at domme, maae han være den mellemste Odin, men da de Engelske og Albericus lade ham komme til Slesvig og regiere der, saa troer jeg vist at de have blandet ham sammen med den Saxiske Odin, hvortil en liden Lyst, at giore deres Folk saa gammelt som mueligt, vel og har giort sit. Og troer jeg at vor sidste Odin har opkaldet sine Sonner Hermodr og Skiold efter disse sine gamle Forfædre, saafremt den sidste og har havt en af det Navn Hermodr, og dette Begreb tiener til at stadfæste, at der iblant den sidste Odins Forfædre have været Personer af de Navne. Og til denne ældgamle Skiold sigtes der nok, naar der siges at vore Fædre dyrke Skiold som en Gud. Antager man, at den sidste Odin virkeligen stammer fra den mellemste, (og ei haver maaskee kun selv udgivet sig derfor, eller og af sine Dyrkere og af Poeterne blevet siden anseet derfor, eller og, som nok bliver det rigtigste, udgivet sig for den selvsamme, fod paa nye, da det bliver rimeligst, at han ei haver stammet fra ham), saa maae man næsten troe, at den mellemste Odin haver ude ved Tanais

(35) P. 187.

nais aflet Skiold, og ladet ham der blive efter sig, eller og at nogen af hans Afkom haver siden forladt Scandinavien, og begivet sig der ud igien, og da finder jeg ingen beqvæmere til at gieve paa, end Geata eller Geta, thi med ham maae være skeet noget mærkeligt, siden han blev dyrket som en Gud (36), og er det vel derfore mueligt, at han ved Tanais haver paa nye bragt Riget til sin Slægt, med mindre man vil troe, at Ledderne ere her satte om hinanden, efterdi Beaf, Beau eller Bier udgives for hans Fader, hvilket Navn synes aabenbare at være det samme, som Bör, der efter Edda var Fader til (den ældste) Odin, og dette troer jeg snarest at være rigtigt, thi Navnet Geata, Geta, eller Jat, som i vor Edda synes kun at ville sige saa meget som en Jette, en Joter, en Jotun, passer sig vel paa den sidste Odin, som virkeligen var af det Folk, og blev anseet for dets Gud. Men hvorom alting er, saa er dette vidst, at denne sidste Odin er kommet fra Tanais, og at hans Forfædre fra Skiold af maae derfore enten ey have forladt den Egn, eller og have flyttet did ud igien. Naar jeg betragter, at fra Lother, Skiolds Fader hos Saxo og til Frode Fredegode, der siges at have levet ved Christi Tider, ere 17 Ledder, og fra Sceaf, Skiolds Fader hos de Engelske, som have de fleste Ledder, nemlig den Saxiske Krønike, Wilhelm af Malmesbury og Matthæus af Westmünster 10 Ledder, og hos den sidste 11 indtil Wodan, og i vort Langfedgetal og Edda 8, naar Sceaf sættes ind, som feiler der, og da til disse 11 vil legge de 3, som Islænderne have fra Wodan eller Odin til Frode Fredegode, hvorved da 14 Ledder kommer ud fra den mellemste Odin til Christi Fødsel, saa undrer jeg mig ikke over, at Saxo haver giort sin Skiold saa gammel, thi det var let at blande en yngre

Skiolds Historie.

(36) See Tavlen over Wodans Forfædre.

Skiolds Historie.

yngre Skiold med en ældre, allerheldst for den, der med Begiærlighed søgte efter, at giøre sit Folk og Rige saa gammelt, som mueligt. Forskiællen imellem 14 og 17 Grader er ei heller ret stor, allerheldst der i de 17 er et Qvinde Led. End ledere kunde Saxo forføres derved, at den ældste Skiold giøres til en Søn af Odin, ligesaavel som den yngre, og da kunde han tænke, at Islænderne vare derved bragte i Vildfarelse, og havde giort den første Danske Kong Skiold saa ung, hvilken Saxo derover maae ei have anseet for Konge. Da jeg forhen haver antaget, at der, for den sidste Skiold fik Sieland, boede Joter paa de Danske Øer, og legger hertil, at Hler boede paa Hlessøe, og var en Søn af Forniotur, Konge i Finland eller Jotland, da den sidste Odin kom hid ind, og at Odin og Aserne vare meget gode Venner med denne Hler, saa og at Gefion reiste fra Fyen, som en Udsending af Odin, og var af Asa Æt (37), og avlede 4 Sønner med en Jotun i Jotunheim, saa bringer alt dette mig paa de Tanker, at ved dette sidste Jotunheim forstaaes Finland, thi Hler kunde let, som en Ven af Odin, formaae sin Fader og Brødre, der regierede i Finland, til at slaae sig til Odins Partie; Og heraf slutter jeg ogsaa, at Odin haver havt Lands Folket paa de Danske Øer paa sin Side, saa og Hielp fra Joterne i Finland, og at dette haver giort meget til, at Gylfe saa godvilligen overlod Sieland til Skiold. Fremdeles slutter jeg heraf, at dette haver tildraget sig i Odins sidste Levetid, thi Gefion er som en Asisk Qvinde, om hun og har været en Aser, uden Tvil først kommet ind med ham, derpaa haver hun giftet sig, og fødet 4 Sønner, hvilke endeligen maae have været noget store, førend de kunde hielpe til, at bringe Sieland under Skiold. Og heraf

(37) Dæmes. 1.

heraf ſlutter jeg fremdeles, at Odin haver avlet Skiold i Norden, at de 15 Aar ſom Saxo (38) omtaler, at Skiold havde, da han var Mandsvoxen, bør forſtaaes om hans Alder, da han kom til Regieringen i Sieland, med mindre at man vilde ſige, at derved ſigtedes til Ankomſten af hans Regiering i Jylland, og at endelig den Strid, ſom han havde med en Biorn i ſin Ungdom, gandſke gierne kan være hændet ham i Sverrige, hvor hans Fader Odin havde ſit fornemſte Sæde, og hvor han venteligen altſaa er bleven opfød. Gefion maae uden Tvil have været til Aars, da Skiold ægtede hende, rimeligt derfore, at de ingen Børn have avlet ſammen. Da det Folk Odin førte med ſig, vare egentligen Gother, ſaa'er det rimeligt, at de først under Skiold have nedſat ſig paa Sieland, thi det er næſten vidſt, at der forhen boede Joter, men er det første rigtigt, da kan vor ſidſte Odin neppe være kommet til Saxen, thi da maatte han have bragt Gother med ſig did, og det Navn finder man dog aldrig at have været brugeligt i Saxen, men heraf flyder, at Vegdeg ꝛc. kunne ei have været Skiolds Brødre; Men har nu vor ſidſte Odin ei været i Saxen, ſaa har han ventelig ei heller været i Fyen, men gaaet fra Rusland lige over til Sverrige, og da kan Skiold være fød i Rusland eller ved Tanais, og ſaaet Sieland ei længe efter Odins Ankomſt, og derved kommer han til at regiere deslængere. Da Saxo lader Langobarderne gaae ud under Snio, og denne Snio har efter nogle af vore Danſke Efterretninger levet med Hler, og er død i Viborg, og jeg desuden haver viſt (39), at Langobarderne have været Tydſke, ere udgangne fra Venſyſſel, have ſom Tydſke alerede dyrket Wodan, Frygga, og mange Ting

Skiolds Hiſtorie.

(38) P. 6 og 5.
(39) T. 3. p. 56—58. T. 4. p. 560—569.

Skiolds Hiſtorie.

havt ſamme Begreb om dem, ſom vore Nordiſke, og endelig at de ved Chriſti Tider have alerede boet ved Elven, ſaa bringer alt dette mig paa de Tanker, at Langobarderne ere ei alene for Hungers Nød udgangne, men at Skiold haver og tildeels nødet dem dertil, ſaa at den Krig ſom Saxo (40) vidner, at Skiold førte imod Teutonerne eller Alemannerne om det Fruentimmer Alvilda, kan dog tildeels vedkomme vor Skiold, undtagen maaſkee Scatus, ſom vel ſnarere vedkommer den Norſke Konge Halfdan den Gamle, med mindre man vil anſee denne Scatus for en anden, end den han kort forhen haver giort til en Broder af Attalo, ſaa at maaſkee Scatus her er Snio. Saa meget ſynes at være vidſt, at man ei vel kan nægte, at Skiolds Sønne-Søn Frode Fredegode jo haver regieret over Jylland, i det mindſte over endeel deraf, om ei over det hele, hvorved dog maae iagttages, at han og hans Folk ei endda vare Danſke, men Gother; Og begge Dele ſtadfæſtes endnu mere derved, at i Eddæ Fortale, ſaa og i Rimbeigla ſiges, at Odin ſatte Skiold over Reidgotaland eller Gotland, hvorved det er aabenbart efter den Vey, ſom de lade Odin tage, at de her forſtaae Jylland; Saa og at i Wormii Codice af Snorroni's Edda, P. 174 efter mit Manuſcript, og i Fortalen for Grottaſaungur i den ældre Edda ſiges heel mærkeligen, at Skiold nedſatte ſig i det Land, ſom nu kaldes Danmark, men da Gotland. Og at der kom Krig op imellem Skiold, Gothernes Konge og de tydſke Joter, dertil har vel foruden ovenmældte Fruentimmer, ogſaa været Aarſag, at de tydſke Joter have ærgret ſig over, at et Folk, der var ſaa nær beſlægtet med dem, ſom de Nordiſke Joter, antog den ſidſte Odin og hans Lærdom, hvilken de Tydſke Joter derimod anſaae for en Bedrager, og holdte

(40) P. 6.

holdte stift over den mellemste, og maaskee ældste Odins Lærdom, og at noget saadant stikker herudi, bekræftes og ved de af vore Skribenter, som mænge den Kiæmpe Lee ind i Snios Historie, thi derved forstaaes aabenbare Hler, som levede med Odin. Dog troer jeg, at Langobarderne have først vandret ud for Hunger, og at denne Svækkelse haver just opmuntret Skiold til siden at angribe dem. Ja maaskee i den Fabel at Snio blev udi Viborg opædt af Lus, stikker at Skiold overvandt ham ved Viborg. Hvad det angaaer at Snio døde i Viborg, og jeg dog lader Langobarderne udgaae fra Vensyssel, da kan det vel gierne være, at Snios Herskab haver og strakt sig noget uden for Vensyssel og synden for Liimfiorden. Naar Erici Pomerani Kronike (41) siger, at Langobardi ginge ud fra Dannemark under Snio Aar 637, saa haver den vel denne grund-falske Chronologie fordi den følger Saxonis Orden af Konger, men Spørsmaal om Saxo selv ei haver den, fordi der virkeligen haver paa de Tider regieret en Konge i Danmark af det Navn Snio. Og befæstes jeg end mere udi den Tanke, ved det Ericus siger, at det var et Skaansk Fruentimmer af Navn Magge, som gav det Raad, at hver niende Mand skulde gaae ud af Riget, thi dette at hun var et Skaansk Fruentimmer, kunde let bringe en paa den Mening, at han haver tænkt at de ginge ud fra Skaane, hvilket og befæstes ved den Vey, som Saxo lader dem holde; Og dog haver jeg viist udi Langobardernes Historie, at de snarere ere gangne ud fra Vensyssel og igiennem Jylland. Dette og meget andet formaaer mig til at troe, at der haver omtrent paa de Tider, som Ericus sætter, regieret en Konge i Skaane af det Navn Snio, og da maaskee nogle gaaet ud for Hunger efter Maggee Raad. Skiolds Historie.

(41) Ap. Lind. p. 265.

Skiolds Historie.

Raad. Da Saxo (42) siger, at Skiold giorde de Tydske skatskyldige, saa er det rimeligt at derved sigtes til Tydske, som boede ham nærmest, og hvilke vare da nærmere end de i Jylland, hvor jeg forhen haver vilst at Tydske boede paa de Tider, allerhelst om man vil antage, at Skiold eyede Fyen, hvilket bliver troligt derved, at Odin efter Snorronis Fortælling udsendte Gefion, som siden blev Skiolds Kone, fra Fyen; Og kan hun gierne have været fra bemældte Land, og bragt det i Medgift til Skiold; endskiont vor Odin ei har været der, eller er kommet den Vey ind i Norden. Denne Skat haver maaskee giort de unge og stridbareste fortrydelig, og derover giort sit med til Langobardernes Udvandring, allerhelst Paulus Diaconus selv siger, at der og opgives andre Aarsager end Hungeren til Langobardernes Udvandring. Dog dette kan ei være rigtigt, saafremt de ere udvandrede forend Skiold angreb dem, med mindre man vilde troe, at der ere skeete adskillige Udvandringer kort efter hinanden, som ei er urimeligt. En gammel Dansk Krønike, som slutter med 1410 (43), siger, at de fleste udvandrede Langobarder vare Jyder, og ginge ud 686. Da nu hverken Saxo eller Paulus sige det første, og det dog uden Tvil er rigtigt, saa maae denne Autor, lige saavel som Ericus, have havt nogle andre og forskiællige, enten skriftlige eller mundtlige Vidnesbyrd, som vi nu ikke kiende, hvilket og stadfæstes ved det Ericus kalder Konen Magge, som gav det Raad, thi hvorvel det er urigtigt, da man heri snarere bør troe Paulo og Saxoni, som følger ham, saa viser det dog en anden Tradition, med mindre Navnet skulde være bedærvet ved Copiist-Fejl, eller det og være det Tydske Ord: Magd. Mærkeligt

(42) P. 6.
(43) Ludewig. rel. Mſſ. t. 9. p. 175. 176.

keligt er det, at i Volsunga Saga (44) siges, at i den Danske Kong Hialpreks Sal sadde Langbarder, Saxer og Franker, (thi dette synes at vise at de ere komne her fra Norden, allerheldst om han haver levet i det 6 eller 7 Sæculo, og efter al Ansеende regieret i Jylland, thi da tiener Landet, og den sene Tid, at saadan Omgang endda holdtes ved lige, til at stadfæste mine forhen yttrede Sætninger om disse Folks Herkomst. Dog kan det vel ogsaa være, at Hændelserne i Volsunga Saga bør for endeel henføres til ældre Tider; Dog tviler jeg noget paa at Hialprek har levet før det 7 Sæculum). Det eneste, som strider imod Langobardernes Tydske Herkomst, er Navnene af deres første Anførere, nemlig Ebbo hos Saxo, og Aggo hos ham, eller og Ayo og Agio hos Paulum, som synes at være Aage eller og Hakon, og alle disse Navne ere ældgamle Nordiske. Men jeg svarer hertil, at det ofte er skeet at enkelte Personer have brugt andre Folks Navne, og ei dem, som vare giængse hos deres eget Folk, og dernæst at man ei kan vide om ikke de Tydske have i saa ældgamle Tider havt fælles endeel Personers Navne med os, hvilket stadfæstes end mere derved, at de Tydske have og i gamle Tider brugt det Navn Ebbe. Da Snio haver efter al Ansеende regieret over mere end Vensyssel, hvilket sees deraf at han døde i Viborg, saa er det rimeligt at han og haver regieret over Thye, som de Gamle kaldte Thiod, og da kunde man falde paa de Tanker, at Saxo haver af Indvaanerne i Thiod giort Theutones, allerheldst de efter min Meening vare virkelige Tydske. Dog maae han i det mindste selv have taget det Tydske Navn i en almindelig Meening her, siden han strax efter kalder dem Alemanner; Men derfore er det vel mueligt, at han herudi haver for saavidt feylet. Skiold haver alt-

Skiolds Historie.

(44) P. 87.

Skiolds Historie.

saa ved Vaaben udbredet sit Herskab i Jylland, dog jeg troer ei ved Vaaben alene, men og ved Giftermaal, og deraf flydende Svogerskab og Overtalelse, thi jeg henforer til ham, hvad Saxo beretter om hans Fatfader Dan, at han var gift med Grytha, en anseelig Teutonisk Dame; Og dette gior jeg af følgende Aarsager: 1) Skiold synes kun at have været 15 Aar, da han ægtede Gefion; 2) Hun maae da have været til Aars, siden hun alerede havde 4 voxne Sønner, saa at Skiold rimeligen derover haver ingen Børn avlet med hende. 3) Fridleif var dog hans Søn, og venteligen derfore avlet med en anden efter hendes Død, thi 4) han var hende saa megen Tak skyldig, at han slutteligen ei haver taget een Kone til, imedens hun endda levede, og 5) Islænderne sætte Skiold i Spidsen af vore Konger, ligesom Saxo Dan, og hvad lettere, at han derfore haver tilegnet Giftermaalet med Grytha til den Konge, som han ansaae for den første, og bør derfore Grytha maaskee sættes hos Saxo P. 6, ind i Stædet for Alvilda, som er den Norske Halfdans Almveig, og for at faae Grythe, haver han maaskee stridet med Scato. Gebhardi i sin Danske Historie (45) vil, at Skiold er udi Norske Templer dyrket som en Gud, og anforer han for denne Meening Torfæi Norske Historie T. 2. p. 411, hvor det dog ikke findes, men derimod T. 1. P. 412. I Serie (46) fortæller Torfæus, at St. Oluf brød Skiolds Billede tilligemed andre Afguder; Men jeg tviler hoyligen paa, at derved forstaaes denne Skiold, men uden Tvil en ældre af hans Forfædre. Ligesaa urigtig anfores ogsaa Stephanii Noter over Saxo P. 141., at ved Leire skulde Tyre Hoy have Navn af det Skiolds Ven Tyr laae der begravet; en Sag, hvor-

(45) Allg. W. Ges. 32 Th. p. 354.
(46) P. 246.

hvorom jeg intet finder hos vore Skribenter. Udi sin Norske Historie (47) vil Torfæus ogsaa, at denne Skiolds Kone Gefion er blevet dyrket som Gudinde. Nu tales vel om den Gudinde Gefion i Edda, men hun udgives der for Jomfrue, hvilket ei passer sig paa Skiolds Gefion, som var gift tvende gange, og havde 4 Born med sin første Mand, og maaskee ogsaa Born med Skiold. Sperling (48) siger, at da Odin og Aserne komme ind, var en Hæner Konge i Danmark, og kaldtes Ør-Konge og Gudlung Dana; hvilke tvende sidste Bemærkelser han forklarer saaledes, at Hæner var Herre over Øre, det er Sieland, og var af den Gudlungiske Stamme. Hvad dette Øre angaaer, da staaer det nogenlunde i Kenningar udi Edda, men der kaldes det Aur-Kongar, og oversættes uden Tvil retteligen, ved Pile Konge. Om Gudlung Dana har jeg derimod ei fundet noget endnu, og ei heller, at Hæner var de Danskes Konge, da Odin kom herind, tvertimod udi Edda udgives ham for en As, en Gud, og en Medfølger af Odin; Udi Voluspa siges han tilligemed Odin og Lödur at have skabt Mennesket, og udi Kenningar gives ham Navne, hvoraf det ene betyder, at han var Odins Medfølger, og det andet, at han var hans Modstander; Hvilket sidste kan noget tiene til at bekræfte Sperlingii Meening. Dog er det mueligt at han først har været Odins Medfølger, og siden er blevet hans Fiende. Med mindre man vilde antage en Hæner i den mellemste Odins Tid, som havde været hans Medfølger, og blev giort til Gud, og en Hæner i den sidste Odins Tid, som var Konge et Sted i Danmark, maaskee paa Sieland under Gylfe, og Odins Modstander. Den lærde Islænder Finsen formodede, da

Skiolds Historie.

(47) T. 1. p. 412.
(48) De Konning p. 89.

Skiolds Hiſtorie.

da jeg ſpurgde ham til Raads herom, at her burde læſes Budlung Dane, i Stædet for Gudlung Dane; Er dette rigtigt, da vil det ſige ſaa meget ſom de Danſkes Konge, og naar dette legges ſammen med Hæners Tilnavn i Reſenii Edda og i Codice Wormiano P. 125 Odins Modſtander, da bliver det meget rimeligt, at han haver regieret et Stæd i Danmark, da Odin kom ind, og at han har ſat ſig imod ham. Men er dette rigtigt, da bliver Beviſet ſtærkere end Sperling har tænkt, thi at han har læſt Gudlung, kan man og ſee af Regiſteret hos ham. Peder Syv i Kiæmpe-Viſerne P. 424 ſkriver ſaaledes om denne Hener: Der findes Danſke Konger, ſom af een eller faa ere optegnede, for Exempel: Her regierede Kong Hener; der da Aſier komme hid. A. Mn. 116 i 800 P. 10, i det Skrift, ſom kaldes: Om Odin og Strid hans, og ſom egentligen er af Snorro, hvorvel med nogen Forandring, ſiges, at Odin ſatte ſin Søn Skiold i Danmark, og at han boede i Ledrum ɔ: Leyre, hvorimod Snorro P. 5 alene ſiger, at han boede i Hleiþre ɔ: Leyre. Mærkeligt er det, at Petrus Olai (49) ſiger, at paa et andet Stæd udgives Lothar for en Broder af Dan, (hvormed ſigtes til Lödur, ſom efter Voluſpa var Odins eller Wodans Broder), og Bögi Dans Søn at have regieret efter Lothar, og derpaa Skiold Bögi Søn; Af hvilket dog ſees ſaa meget, at mange af vore egne dog ei have anſeet Skiold for Lothars Søn. Vil man med vore gamle Skribenter troe, at Odin er gaaet fra Rusland (hvorunder man da og maae befatte Liſland,) til Saxen, ſaa har han ventelig giort det, fordi han endda ei driſtede ſig til at komme til Sverrige, ved det ſaa mange af

(49) I Lang. Scr. t. 1. p. 78.

af den mellemſte Odins Afkom herſkede der og i Gotland, og hans hele Syſtem beroede juſt derpaa, at han var den ſelvſamme Odin, der var bleven fød paa nye; Derfore begav han ſig forſt til ſaadanne Lande, hvor man ei havde Aarſag at beſtride hans Foregivende, ſom paa Scandinavien. Men da maae man og antage, at Vegdeg og flere af hans Sønner, ſom han ſatte i Saxen, have virkeligen været denne vor ſidſte Odins Sønner, ſaa og at Skiold haver eyet Jylland, hvorved dog maae mærkes, at vel ingen af dem haver eyet diſſe Lande i den Strækning, ſom de nu have, men at de kun have, ligeſom Odin giorde i Sverrige, ſneget ſig ind paa viſſe Stæder, og tilegnet ſig ſmaae Egne, meeſt under Paaſkud af Religionen. Dette Syſtem kan og udpyntes derved, at Gylfe reiſte til Asgard, ventelig det ved Duna, for at faae den rette Sammenhæng at vide, og fandt der Odin, og de flere, under det Navn Har, thi det viſer i det mindſte, at de da ei vare i Sverrige, men ogſaa at de ei vare i Saxen. Det rimeligſte bliver, at Rygtet om at Odin igien var oplevet, og agtede ſig til Sverrige, har udſpredet ſig did, og Gylfe derpaa foretaget ſig denne Reiſe. Af det ovenanførte af Rimbeigla om Grændeſkiæl mellem Skiolds og Freyrs Rige ſees, at den haver regnet Skaane til Skiolds Rige, og ſtrakt det Svenſke Rige lige til Danmark, hvilke begge Dele dog uden al Tvil ere urigtige. Skiolds Hiſtorie.

Skiolds Hiſtorie.

havt ſamme Begreb om dem, ſom vore Nordiſke, og endelig at de ved Chriſti Tider have alerede boet ved Elven, ſaa bringer alt dette mig paa de Tanker, at Langobarderne ere ei alene for Hungers Nød udgangne, men at Skiold haver og tildeels nødet dem dertil, ſaa at den Krig ſom Saxo (40) vidner, at Skiold førte imod Teutonerne eller Alemannerne om det Fruentimmer Alvilda, kan dog tildeels vedkomme vor Skiold, undtagen maaſkee Scatus, ſom vel ſnarere vedkommer den Norſke Konge Halfdan den Gamle, med mindre man vil anſee denne Scatus for en anden, end den han kort forhen haver giort til en Broder af Attalo, ſaa at maaſkee Scatus her er Snio. Saa meget ſynes at være vidſt, at man ei vel kan nægte, at Skiolds Sønne-Søn Frode Fredegode jo haver regieret over Jylland, i det mindſte over endeel deraf, om ei over det hele, hvorved dog maae iagttages, at han og hans Folk ei endda vare Danſke, men Gother; Og begge Dele ſtadfæſtes endnu mere derved, at i Eddæ Fortale, ſaa og i Rimbeigla ſiges, at Odin ſatte Skiold over Reidgotaland eller Gotland, hvorved det er aabenbart efter den Vey, ſom de lade Odin tage, at de her forſtaae Jylland; Saa og at i Wormii Codice af Snorroni's Edda, P. 174 efter mit Manuſcript, og i Fortalen for Grottaſaungur i den ældre Edda ſiges heel mærkeligen, at Skiold nedſatte ſig i det Land, ſom nu kaldes Danmark, men da Gotland. Og at der kom Krig op imellem Skiold, Gothernes Konge og de tydſke Joter, dertil har vel foruden ovenmældte Fruentimmer, ogſaa været Aarſag, at de tydſke Joter have ærgret ſig over, at et Folk, der var ſaa nær beſlægtet med dem, ſom de Nordiſke Joter, antog den ſidſte Odin og hans Lærdom, hvilken de Tydſke Joter derimod anſaae for en Bedrager, og holdte

(40) P. 6.

holdte stift over den mellemste, og maaskee ældste Odins Lærdom, og at noget saadant stikker herudi, bekræftes og ved de af vore Skribenter, som mænge den Kiæmpe Les ind i Snios Historie, thi derved forstaaes aabenbare Hler, som levede med Odin. Dog troer jeg, at Langobarderne have først vandret ud for Hunger, og at denne Svækkelse haver just opmuntret Skiold til siden at angribe dem. Ja maaskee i den Fabel at Snio blev udi Viborg opædt af Lus, stikker at Skiold overvandt ham ved Viborg. Hvad det angaaer at Snio døde i Viborg, og jeg dog lader Langobarderne udgaae fra Vensyssel, da kan det vel gierne være, at Snios Herskab haver og strakt sig noget uden for Vensyssel og synden for Liimfiorden. Naar Erici Pomerani Kronike (41) siger, at Langobardi ginge ud fra Dannemark under Snio Aar 637, saa haver den vel denne grund-falske Chronologie fordi den følger Saxonis Orden af Konger, men Spørsmaal om Saxo selv ei haver den, fordi der virkeligen haver paa de Tider regieret en Konge i Danmark af det Navn Snio. Og befæstes jeg end mere udi den Tanke, ved det Ericus siger, at det var et Skaansk Fruentimmer af Navn Magge, som gav det Raad, at hver niende Mand skulde gaae ud af Riget, thi dette at hun var et Skaansk Fruentimmer, kunde let bringe en paa den Mening, at han haver tænkt at de ginge ud fra Skaane, hvilket og befæstes ved den Vey, som Saxo lader dem holde; Og dog haver jeg viist udi Langobardernes Historie, at de snarere ere gangne ud fra Vensyssel og igiennem Jylland. Dette og meget andet formaaer mig til at troe, at der haver omtrent paa de Tider, som Ericus sætter, regieret en Konge i Skaane af det Navn Snio, og da maaskee nogle gaaet ud for Hunger efter Magges Raad. Skiolds Historie.

(41) Ap. Lind. p. 265.

Skiolds Hiſtorie.

Raad. Da Saxo (42) ſiger, at Skiold giorde de Tydſke ſkatſkyldige, ſaa er det rimeligt at derved ſigtes til Tydſke, ſom boede ham nærmeſt, og hvilke vare da nærmere end de i Jylland, hvor jeg forhen haver viiſt at Tydſke boede paa de Tider, allerheldſt om man vil antage, at Skiold eyede Fyen, hvilket bliver troligt derved, at Odin efter Snorronis Fortælling udſendte Gefion, ſom ſiden blev Skiolds Kone, fra Fyen; Og kan hun gierne have været fra bemældte Land, og bragt det i Medgift til Skiold; endſkiønt vor Odin ei har været der, eller er kommet den Vey ind i Norden. Denne Skat haver maaſkee giort de unge og ſtridbareſte fortrydelig, og derover giort ſit med til Langobardernes Udvandring, allerheldſt Paulus Diaconus ſelv ſiger, at der og opgives andre Aarſager end Hungeren til Langobardernes Udvandring. Dog dette kan ei være rigtigt, ſaafremt de ere udvandrede forend Skiold angreb dem, med mindre man vilde troe, at der ere ſkeete adſkillige Udvandringer kort efter hinanden, ſom ei er urimeligt. En gammel Dauſk Krønike, ſom ſlutter med 1410 (43), ſiger, at de fleſte udvandrede Langobarder vare Jyder, og ginge ud 686. Da nu hverken Saxo eller Paulus ſige det forſte, og det dog uden Tvil er rigtigt, ſaa maae denne Autor, lige ſaavel ſom Ericus, have havt nogle andre og forſkiællige, enten ſkriftlige eller mundtlige Vidnesbyrd, ſom vi nu ikke kiende, hvilket og ſtadfæſtes ved det Ericus kalder Konen Magge, ſom gav det Raad, thi hvorvel det er urigtigt, da man heri ſnarere bør troe Paulo og Saxoni, ſom følger ham, ſaa viſer det dog en anden Tradition, med mindre Navnet ſkulde være bedærvet ved Copiiſt-Fejl, eller det og være det Tydſke Ord: Magd. Mærkeligt

(42) P. 6.
(43) Ludewig. rel. Mſſ. t. 9. p. 175. 176.

keligt er det, at i Volsunga Saga (44) siges, at i den Danske Kong Hialpreks Sal sadde Langbarder, Saxer og Franker, (thi dette synes at vise at de ere komne her fra Norden, allerheldst om han haver levet i det 6 eller 7 Sæculo, og efter al Anseende regieret i Jylland, thi da tiener Landet, og den sene Tid, at saadan Omgang endda holdtes ved lige, til at stadfæste mine forhen yttrede Sætninger om disse Folks Herkomst. Dog kan det vel ogsaa være, at Hændelserne i Volsunga Saga bør for endeel henføres til ældre Tider; Dog tviler jeg noget paa at Hialprek har levet for det 7 Sæculum). Det eneste, som strider imod Langobardernes Tydske Herkomst, er Navnene af deres første Anførere, nemlig Ebbo hos Saxo, og Aggo hos ham, eller og Ayo og Agio hos Paulum, som synes at være Aage eller og Hakon, og alle disse Navne ere ældgamle Nordiske. Men jeg svarer hertil, at det ofte er skeet at enkelte Personer have brugt andre Folks Navne, og ei dem, som vare gængse hos deres eget Folk, og dernæst at man ei kan vide om ikke de Tydske have i saa ældgamle Tider havt fælles endeel Personers Navne med os, hvilket stadfæstes end mere derved, at de Tydske have og i gamle Tider brugt det Navn Ebbe. Da Snio haver efter al Anseende regieret over mere end Vensyssel, hvilket sees deraf at han døde i Viborg, saa er det rimeligt at han og haver regieret over Thye, som de Gamle kaldte Thiod, og da kunde man falde paa de Tanker, at Saxo haver af Indvaanerne i Thiod giort Theutones, allerheldst de efter min Meening vare virkelige Tydske. Dog maae han i det mindste selv have taget det Tydske Navn i en almindelig Meening her, siden han strax efter kalder dem Alemanner; Men derfore er det vel mueligt, at han herudi haver for saavidt feylet. Skiold haver alt-

Skiolds Historie.

(44) P. 87.

Skiolds Hiſtorie.

ſaa ved Vaaben udbredet ſit Herſkab i Jylland, dog jeg troer ei ved Vaaben alene, men og ved Giftermaal, og deraf flydende Svogerſkab og Overtalelſe, thi jeg henfører til ham, hvad Saxo beretter om hans Fatfader Dan, at han var gift med Grytha, en anſeelig Teutoniſk Dame; Og dette gior jeg af følgende Aarſager: 1) Skiold ſynes kun at have været 15 Aar, da han ægtede Gefion; 2) Hun maae da have været til Aars, ſiden hun alerede havde 4 voxne Sønner, ſaa at Skiold rimeligen derover haver ingen Børn avlet med hende. 3) Fridleif var dog hans Søn, og venteligen derfore avlet med en anden efter hendes Død, thi 4) han var hende ſaa megen Tak ſkyldig, at han ſlutteligen ei haver taget een Kone til, imedens hun endda levede, og 5) Islænderne ſætte Skiold i Spidſen af vore Konger, ligeſom Saxo Dan, og hvad lettere, at han derfore haver tilegnet Giftermaalet med Grytha til den Konge, ſom han anſaae for den førſte, og bør derfore Grytha maaſkee ſættes hos Saxo P. 6, ind i Stædet for Alvilda, ſom er den Norſke Halfdans Almveig, og for at faae Grythe, haver han maaſkee ſtridet med Scato. Gebhardi i ſin Danſke Hiſtorie (45) vil, at Skiold er udi Norſke Templer dyrket ſom en Gud, og anfører han for denne Meening Torfæi Norſke Hiſtorie T. 2. p. 411, hvor det dog ikke findes, men derimod T. 1. P. 412. I Serie (46) fortæller Torfæus, at St. Oluf brød Skiolds Billede tilligemed andre Afguder; Men jeg tviler høyligen paa, at derved forſtaaes denne Skiold, men uden Tvil en ældre af hans Forfædre. Ligeſaa urigtig anføres ogſaa Stephanii Noter over Saxo P. 141, at ved Leire ſkulde Tyre Høy have Navn af det Skiolds Ben Tyr laae der begravet; en Sag, hvor-

(45) Allg. W. Geſ. 32 Th. p. 354.
(46) P. 246.

hvorom jeg intet finder hos vore Skribenter. Udi sin Norske Historie (47) vil Torfæus ogsaa, at denne Skiolds Kone Gefion er blevet dyrket som Gudinde. Nu tales vel om den Gudinde Gefion i Edda, men hun udgives der for Jomfrue, hvilket ei passer sig paa Skiolds Gefion, som var gift tvende gange, og havde 4 Born med sin første Mand, og maaskee ogsaa Born med Skiold. Sperling (48) siger, at da Odin og Aserne komme ind, var en Hæner Konge i Danmark, og kaldtes Ør-Konge og Gudlung Dana; hvilke tvende sidste Bemærkelser han forklarer saaledes, at Hæner var Herre over Øre, det er Sieland, og var af den Gudlungiske Stamme. Hvad dette Øre angaaer, da staaer det nogenlunde i Kenningar udi Edda, men der kaldes det Aur-Kongar, og oversættes uden Tvil retteligen, ved Pile Konge. Om Gudlung Dana har jeg derimod ei fundet noget endnu, og ei heller, at Hæner var de Danskes Konge, da Odin kom herind, tvertimod udi Edda udgives ham for en As, en Gud, og en Medfølger af Odin; Udi Voluspa siges han tilligemed Odin og Lödur at have skabt Mennesket, og udi Kenningar gives ham Navne, hvoraf det ene betyder, at han var Odins Medfølger, og det andet, at han var hans Modstander; Hvilket sidste kan noget tiene til at bekræfte Sperlingii Meening. Dog er det mueligt at han først har været Odins Medfølger, og siden er blevet hans Fiende. Med mindre man vilde antage en Hæner i den mellemste Odins Tid, som havde været hans Medfølger, og blev giort til Gud, og en Hæner i den sidste Odins Tid, som var Konge et Sted i Danmark, maaskee paa Sieland under Gylfe, og Odins Modstander. Den lærde Islænder Finsen formodede, da

Skiolds Historie.

(47) T. 1. p. 412.
(48) De Konning p. 89.

Skiolds Hiſtorie.

da jeg ſpurgde ham til Raads herom, at her burde læſes Budlung Dane, i Stædet for Gudlung Dane; Er dette rigtigt, da vil det ſige ſaa meget ſom de Danſkes Konge, og naar dette legges ſammen med Hæners Tilnavn i Reſenii Edda og i Codice Wormiano P. 125 Odins Modſtander, da bliver det meget rimeligt, at han haver regieret et Stæd i Danmark, da Odin kom ind, og at han har ſat ſig imod ham. Men er dette rigtigt, da bliver Beviſet ſtærkere end Sperling har tænkt, thi at han har læſt Gudlung, kan man og ſee af Regiſteret hos ham. Peder Syv i Kiæmpe-Viſerne P. 424 ſkriver ſaaledes om denne Hener: Der findes Danſke Konger, ſom af een eller faa ere optegnede, for Exempel: Her regierede Kong Hener; der da Aſier komme hid. A. Mn. 116 i 8vo P. 10, i det Skrift, ſom kaldes: Om Odin og Strid hans, og ſom egentligen er af Snorro, hvorvel med nogen Forandring, ſiges, at Odin ſatte ſin Søn Skiold i Danmark, og at han boede i Ledrum d: Leyre, hvorimod Snorro P. 5 alene ſiger, at han boede i Hleiðre d: Leyre. Mærkeligt er det, at Petrus Olai (49) ſiger, at paa et andet Stæd udgives Lothar for en Broder af Dan, (hvormed ſigtes til Lödur, ſom efter Voluſpa var Odins eller Wodans Broder), og Bögi Dans Søn at have regieret efter Lothar, og derpaa Skiold Bögi Søn; Af hvilket dog ſees ſaa meget, at mange af vore egne dog ei have anſeet Skiold for Lothars Søn. Vil man med vore gamle Skribenter troe, at Odin er gaaet fra Rusland (hvorunder man da og maae befatte Liſland,) til Saxen, ſaa har han ventelig giort det, fordi han endda ei driſtede ſig til at komme til Sverrige, ved det ſaa mange af

(49) I Lang. Scr. t. 1. p. 78.

af den mellemſte Odins Afkom herſkede der og i Gotland, og hans hele Syſtem beroede juſt derpaa, at han var den ſelvſamme Odin, der var bleven fød paa nye; Derfore begav han ſig forſt til ſaadanne Lande, hvor man ei havde Aarſag at beſtrids hans Foregivende, ſom paa Scandinavien. Men da maae man og antage, at Vegdeg og flere af hans Sonner, ſom han ſatte i Saxen, have virkeligen været denne vor ſidſte Odins Sonner, ſaa og at Skiold haver eyet Jylland, hvorved dog maae mærkes, at vel ingen af dem haver eyet diſſe Lande i den Strækning, ſom de nu have, men at de kun have, ligeſom Odin gjorde i Sverrige, ſneget ſig ind paa viſſe Stæder, og tilegnet ſig ſmaae Egne, meeſt under Paaſkud af Religionen. Dette Syſtem kan og udpyntes derved, at Gylfe reiſte til Asgard, ventelig det ved Duna, for at faae den rette Sammenhæng at vide, og fandt der Odin, og de flere, under det Navn Har, thi det viſer i det mindſte, at de da ei vare i Sverrige, men ogſaa at de ei vare i Saxen. Det rimeligſte bliver, at Rygtet om at Odin igien var oplevet, og agtede ſig til Sverrige, har udſpredet ſig did, og Gylfe derpaa foretaget ſig denne Reiſe. Af det ovenanforte af Rimbeigla om Grændeſkiæl mellem Skiolds og Freyrs Rige ſees, at den haver regnet Skaane til Skiolds Rige, og ſtrakt det Svenſke Rige lige til Danmark, hvilke begge Dele dog uden al Tvil ere urigtige. Skiolds Hiſtorie.

Grams Historie.

5. GRAM.

Snorro (1) beretter, at da Dag regierede i Sverrige, kaldtes en Høvding, der forte Krig, Gram, og Krigsfolket Gramer, og kommer det Ord Gram for Konge adskillige gange for hos de gamle Poeter (2), og treffer dette ind med den Tid, da den Norske Prinds Gram, en Søn af Halfdan den Gamle, levede (3). Da nu Grams og hans Brødre deres Navne skulle være blevne saa berømte, at deres Navne ere udi alle Viser blevne ansеede for Hæders og Konge-Navne (4), og Saxo (5) siger ligeledes om sin Gram, at han var saa berømt, at Konger kaldtes udi de ældste Danske Vers efter ham, saa følger heraf, allerhelst de Islandske Monumenter ei regne Gram iblant de Danske Konger, at Saxonis Gram er den samme som denne Norske Gram, dog medgiver Schöning (6), at han kan have nedsat sig paa de Danske Kyster, og der besiddet et Rige; Og skal jeg siden af adskillige Grunde vise, at dette har været formodentlig i Jylland. Da nu Saxo, og de flere, kalde ham udtrykkeligen Skiolds Søn,

(1) T. 1. p. 21.

(2) Thiodolf i Heims-Kringla t. 1. p. 22. Hornklofur p. 84. Þordue Siarrecſſon p. 159. Eyvind p. 167 og Stephanius in Saxon. p. 32 og 33 af de 3 Poeter Arnor, Ottar den Sorte, og Halfrod og af Edda, hvilket dog alene findes i Codice Wormiano p. 342, hvori dog ei alene Grams, men og alle hans Brødres Navne udgives for Hæders Navne, ligesom Kongers og Jarlers.

(3) Schöning t. 1. p. 163.

(4) Fund. Nor. p. 10.

(5) P. 6.

(6) L. c. p. 166.

Grams Historie.

Son, saa sees, at de i dette Fald have ved Skiold forstaaet Halfdan den Gamle. Og om denne sidste siges, at han, da han plyndrede udi Østersøen, udi en Enekamp nedlagde Kong Sigtryg, hvoraf Schöning (7) slutter, at Gram haver fulgt med sin Fader paa dette Tog, siden Saxo P. 8 tillegger Gram dette. Det berettes at alle 9 Brødre fulde i een Strid, og efterlode ingen Børn (8), hvoraf jeg slutter, at de jævnlig have fulgt sammen, og heraf synes og at folge, at Gram ei har kunnet være Fader til Hadding. Men det er urimeligt, at de alle ere fødde paa een gang, og have ogsaa alle sat Livet til paa eengang. Men nu vil jeg give mig til at undersøge, hvad Saxo fortæller om Gram. Dog vil jeg ikke igiennemgaae hver en Post, saasom her intet findes, uden det jo vedkommer denne Norske Gram, og derfore henhører til den rette Historie, men alene disse Ting, som udfordre Oplysning. Naar Saxo gior P. 6 Sidrug til en Svensk Konge, da viser han selv strax efter, hvad han her forstaaer ved Sverrige, nemlig Gotland, naar han siger, at Gram, da han kom ind i Gotland, mødte Prindsessen Gro Sidrugs Dotter, hvorved Schöning (9) gior den rare Anmerkning, at naar Saxo nævner Gotland uden videre Tillæg, saa forstaaer han altid derved Øster-Gotland. Vel sandt at Saxo lader kort efter P. 7 Befus sige i Verset: Vi frygte ikke de Svenske Vaaben; Men Spørsmaal om der haver saa staaet i det gamle Vers, thi af de faae Levninger man haver af Biarkemal paa det gamle Sprog, sees, hvor stor Frihed Saxo haver som Poet taget sig til at for-

(7) L. c. p. 163. 168.
(8) Fund. Norv. p. 10.
(9) T. 1. p. 168. not. c.

Grams Historie.

andre de gamle Vers, og kun beholdt Meningen omtrent. I det mindste haver Siðrug ikke været Svensk Over-Konge, thi han forekomer ikke i Ynglinga Tal hos Snorro. Underligt er det, at Gro truer dem med sin Broders Krighær, hvorved Stephanius staaer i Tvil, om fratris ikke bor forandres til patris, hvilket synes mig meget rimeligt, thi Saxo taler ellers ikke om nogen Broder af Gro. Noget efter lader han atter Bessum i et andet Vers P. 8 kalde Siðrug, de Svenskes Konge, hvilket jeg dog forklarer ligesom det forrige. Derefter skal Gram i Tvekamp have overvundet Svarinum Gothiæ præfectum, uden Tvil Jarl, fordi han var mistænkt for at staae ham efter Riget; Og dette bekræfter atter, at Gram blev ved Siðrugs Død Konge i Gotland, og ikke i det egentlige Sverrige. Naar jeg betænker, at Gram kan omtrent have levet ved Aar 230 og senere efter 3 Tabelle i Schönings Skrift om de Norskes Oprindelse, eller ved 210 efter 2 Tabelle i hans Norske Historie 1 Tome, hvilket sidste passer sig med det, han der P. 162 lader Halfdan selv leve ved Aar 200, og at Swaran, Konge i Lochlin, hvorved i det Galiske Sprog forstaaes de 3 Nordiske Riger, maae og have levet først i det 3 Sæculo, efterdi der tales noget efter om en Caros (10), hvorved Machpherson retteligen forstaaer den bekiendte Britanniske Keyser Carausius, som levede ved 284; Saa slutter jeg heraf, at denne Swaran, som ellers er ubekiendt iblant vore Nordiske Konger, er denne Gothiske Jarl Svarin; Og kan da dette igien tiene til at bestyrke Rigtigheden af Ossians Troværdighed, og af hans Alde. Og at en Nordisk Swaran haver giort et Tog til Irland, bestyrkes ei alene ved Ossians Poema Fingal, men endog ved

(10) The works of Ossian p. 138. 264.

ved det Irſke Poems, Duan a Gharibh Mac-Starn (11), hvorefter Swaran, en Son af Starno, ſkal have overvundet alle Irlandſke Helte, undtagen Cuchullin. Og at Gram haver dræbt Svarin, det bekræftes i det Vers, Saxo kort efter P. 9 anfører af Gram ſelv. Derſom Kong Hodbrod, hvorom tales i Saxo, i Volſunga S., og i Helga Qvide 2 har regieret i Gotland, ſaa kan det og tiene til at ſtadfæſte, at Oſt-Gotland har været Svarins Rige, thi i Helga Qvide nævnes Svarings Haug, hvor Gudmund, Kong Hodbrods Broder boede, men i den trykte Volſunga S. kaldes den Svarms Haug P. 23, men det kan lettelig være en feilagtig Læſemaade, ſaaſom i N. 2. 3. 6. 7. 8 iblant Arnæ Mſſ., alle i Folio, læſes eenſtemmigen Svarins Haug; Dog maae jeg tilſtaae, at i N. 4 i Folio, ſom er en Verſion af Volſunga S., ſtaaer Sparinus tumulus, og i N. 281 i 4to Svarings Haug ligeſom i Qvædet. Men den ſtørſte Vanſkelighed herved bliver, at i Qvædet nævnes kort foran: Varins Fiord, og det, ſom den hele Sammenhæng viſer, i ſamme Land, hvor Svarins Høy laae. I trykte Volſunga S. ſtaaer Warms Fiord, hvor man gandſke vidſt har læſt m i Stædet for in, thi iblant Arnæ Mſſ. i Folio læſe N. 2. 3. 6. 7. 8 eenſtemmigen Warins Fiord, N. 4 Sinus Varinus, og N. 281 i 4to Varnons Fiord. Det ſidſte kan let bringe en til at troe, at Hoddbrodd har regieret over Varnerne i det Meklenborgſke; Og er jeg ſaa meget mere af den Meening, ſom derved falder den Forundring bort, at ingen af vore gamle Skribenter ſkulde have nævnet et ſaa mægtigt Naboe-Folk, ſom Varnerne. Dette kunde og let formaae mig til at læſe Varins

Grams Hiſtorie.

(11) Oſſian t. 2. p. 34. Diſſ.

Grams Hiſtorie.

Høy i Stædet for Svarins, eller Svarings Høy, dersom jeg turde gaae imod saa mange Mſſ. Efter Saxo's Fortælling har Gram ogsaa dræbt Svarin, imedens hans egen Fader Skiold endda levede; hvoraf jeg slutter, at dette er skeet imedens Halfdan, Grams Fader var endda i Live, allerhelst Halfdan skal have opnaaet en høy Alder, hvilket passer sig paa det, Saxo fortæller om Kong Skiolds høye Alder, hvilket ingenlunde kan henføres til en Dansk Skiold. Ja efter Edda og Fundin Norege maae Gram endog være død for hans Fader Halfdan, thi de berette, at da Gram og hans 8 Brødre vare omkomne, avlede Halfdan 9 andre Sønner med Alvig, og herved bliver det begribeligt, at Gram kan endnu have havt en Søster saa ung, at Svibdager voldtog hende, kort for Grams Død, som Saxo fortæller P. 8; og herved kan man desbedre forflytte Grams Levetid tilbage til Aar 191. Saxo giør P. 6 Alvilda til Grams Moder, ligesom forommældte Norske Skribenter Alveig, eller, som hun kaldes i Flateyar Bog Col. 9 Alfnya, en Dotter af Eymund, Konge i Holmgard. Dette viser, at Alveig og Alvilda have været een Person. Men levede Halfdan endda, da Gram omkom, saa har Svibdager ventelig kun indtaget et lidet Stykke af Alfheim, som han regierede over, maaskee og Vest-Gotland. Lokde Grams Broder har ventelig erobret en Deel af Jylland paa Grund af det hans Broder Gram eyede den, og dette er rimeligen skeet, imedens Svibdager levede, thi fra hans Broders Sønner Gutorm og Hadding har han vel ei villet tage noget. Efter alt dette skal Gram efter Saxo P. 8 og 9 have friet til Signe, den Finske Kong Sumbli Dotter, og dræbt den Saxiske Kong Henrik, som vilde gaae ham i Forkiøbet, men tilsidst bleven selv ihielslaget af den Norske Kong Suibdager, som havde Saxer til Hielp.

Schø-

Schöning (12) mener, at disse Finner have været Vender, og viser hvor ofte disse Navne ere blevne forbyttede sammen. Altsaa maatte dette være skeet ostен for Veixelen, thi vesten for den boede endnu ingen Vender; Og herved bortfalder et Argument for denne Forandring, nemlig at man derved fik Scenen flyttet nærmere til Gram og til Saxerne. Schöning mener og, at Halfdan og Gram have havt Besiddelser i Sieland, siden Saxo siger, at Skiold og Gram overvunde den Sielandsfarer Ring, men jeg haver forhen formodet, at dette vedkommer Dan Mykillati og hans Son Humble. Desuden eyede den gang Frode Fridsami Derne og Skaane, og synes ei at have været en ubetydelig Herre; hvorimod der gik broget til i Jylland, saa det bliver derfore best at sætte Grams Rige der. Naar jeg betænker, at Navnet Signe er Nordisk, og at Nordiske boede endda paa de Tider udi Finland, saa og at der upaatvileligen have endda iblant Venderne været mange Gother, Gepider ꝛc., der vare deels Nordiske, og deels beslægtede med de Nordiske, saa kan man heraf intet vidst slutte til Signes Fæderneland. Men Spørsmaal om man ei her bor tænke paa Fyen, hvilket laae baade Gram og Henrik saa meget nærmere, og om hvilket det ikke er utroligt, at det jo da kan have havt sin egen lille Konge; allerheldst Saxo kalder det her et Sted Phinnia, hvilket kommer noget nær Fyens Navn hos endeel Skribenter. Det Navn Henrik er ogsaa usædvanligt iblant de Saxiske Konger, men det er dog i sig selv det samme som Chenric, af hvilket Navn den anden Vest-Saxiske Konge var, og denne samme kalder just Bromton (13) Henrik, efter en blødere Udtale. Efter Tiden maae denne Henrik have levet med den

Grams Historie.

(12) P. 169. not. f.
(13) Col. 755.

Grams Hiſtorie.

den Saxiſke Odin, hvoraf ſees, at der da var mere end een Saxiſk Konge. Mærkeligt er det, at udi Edda forekommer Snepdeck eller Snipdag i den Oſt-Saxiſke Konge-Stamme, og ſom den 5 fra Odin, ſamt i lige Linie med Hengiſt, og da nu denne levede til 488, og Chenric eller Henrik, en Veſt-Saxiſk Prinds, kom til Britannien 495, ſaa kunde dette let bringe en paa de Tanker, at hvad Saxo fortæller om Gram, burde nedſættes til denne Tid, dog det gaaer umueligt an efter Ledderne; Svibdager var og en Normand, Svipdag derimod en Saxer; Chenric dode i Britannien paa ſote Seng 560, Henrik blev derimod dræbt af Gram. Men ſaa meget er det at man her igien finder Navnene; hvorvel Svipdag er intet rart Navn iblant vore Nordiſke, ligeſom man og finder, at en Sigtryg har i ſenere Tider været Konge i Vindle ɔ: Venſyſſel (14).

N. 11 udelader Gram reent, og ſætter Hading ſtrax efter Skiold, og har i Henſeende til Gram ret, thi endſkiont han vel kan have beſiddet noget i Danmark, ſaa kan han dog ikke regnes iblant de rette og Over-Konger. Petrus Olai (15) haver uden Overlæg ſamlet mange og adſkillige Meninger, hvoriblant dog findes endeel brugbart; Saaledes ſiger han at Gram dræbte Regem Gödingæ ɔ: Gothorum, & multos gigantes, (hvilket ſynes mig at beviſe, at Sigtryg var Gothernes Konge), og ſtrax efter lader han ham dog ogſaa dræbe Sictrugum, Konge i Sverrige. Han igientager mere end eengang at Svibdager var en Søn af Gram, og paa Faders Side en Danſk, og at han drev ſin Fader

(14) Snorro't. 1. p. 56.
(15) P. 78.

der ud af Norge, og regierede i hans Sted, samt at Saxo siger alene, at han var en Dansk paa Faders Side, men ikke en Søn af Gram; Da dog i Saxo, saaledes som vi nu have ham, Svibdager udtrykkelig kaldes Konge i Norge, hvorfore jeg troer at hos Petrum Olai bør staae Norvegus i Stædet for Dacus. Maaskee man herved kunde falde paa de Tanker at Gram regierede i Norge indtil Svibdager drev ham ud, at hans Handeler med Sigtryg og Svarin ere skeede imedens han regierede i Norge, at Svibdager haver da taget hans Søster og Dotter, og han derpaa søgt at sætte sig fast i Jylland, hvor han er gernadet i Krig med Kongen i Fyen og med Saxerne; Og dette kan siden have givet Anledning til, at flere af hans Brødre forsøgte deres Lykke paa de Jydske, Saxiske og Frankiske Kyster. Erici Kronike (16) vidner, at Suibdager var paa Faders Side en Dansk, og paa Moders en Norsk, og at han uddrev sin egen Fader, som regierede i Norge, og regierede i hans Sted, men den siger ikke at Gram var hans Fader (17); Men Petrus Olai siger det, som jeg nyeligen haver viist; Dog kan man rimeligen heraf slutte, at Svibdager haver fordrevet Gram fra Norge, og at dette haver givet Anledningen til Fiendskabet imellem dem. Ellers er det klart af Saxo, at Gram ei har været Suibdagers virkelige Fader, men kun Sviger-Fader, hvilket var nok for Rygtet og Sagn at blande Tingene sammen; Sagn, som vore Skribenter næsten alene have havt i disse gamle Tider at følge, naar endeel Viser undtages. Grams Historie.

(16) Ap. Lang. p. 150.
(17) Schöning t. 1. p. 169. not. ff.

Grams Historie.

Lyschander (18) vil, at Gram regierede i 31 Aar, men naar betragtes at Saxo (19) siger, at hans Søster blev kræn-ket af den Norske Kong Svibdager, saa kan man ikke troe, at han haver regieret saa længe, i det mindste efter sin Faders Død. Heraf sees ellers, at saafremt Gram er i alle Ting den Norske Gram, saa har hans Fader Halfdan dog ogsaa havt Døttre, hvilket og er rimeligt i sig selv, endskiønt Fundinn Noregs og Edda nævne ei andre end hans 18 Sønner. Suffridus Petri (20) udgiver Henrik for en Sønne-Søn af Jutho, hvilket synes at vise, at han skulde have været en Sønne-Søn af den Saxiske Odin, naar denne og Jutho ansees for een Person; Men Tiden tillader det ikke, thi det gaaer ikke an, enten at flytte den Saxiske Odin tilbage, eller at flytte Gram frem, med mindre man vilde anta-ge at den Saxiske Odin, Fader til Vegdeg, Vigler, havde været forskiællig fra Huglet, Olufs Søn, saa og fra vor sidste Odin, og levet enten med Havar eller med Fridleif 2., og at Hugleik, Olufs Søn, var da alene Angelitheow i de Saxiske Genealogier, og ikke været den Saxiske Odin. Han fortæller adskillige Krige mellem Gram og Saxerne angaaende Jylland, for hvis Rigtig-hed jeg vel ikke vil indestaae, men som synes mig dog at vise, at Gram egentlig haver havt sit Rige i Jylland, hvilket og bekræf-tes derved, at nogle af vore gamle Skribenter (21) bevidne, at Gram Herred udi Amtet Hadersleb haver Navn efter denne Gram. Suffridus tillegger ham kun en Regiering af 4 Aar med sin

(18) P. 133.
(19) P. 8.
(20) P 323 — 325.
(21) Erici Chron. p. 150. 89 n. 7 Mss.

ſin Fader, og 4 Aar efter ſin Fader, hvilket vel bliver alt for kort, men dog rigtigere end den ham af Lyſchander tillagde lange Regiering, thi da kunde han med Gro, om hun og har været Moder til hende og hans andre Børn, thi hun kan have været gift forhen, (hvilket ogſaa Saxo P. 6 udtrykkelig ſiger, naar han giver ham til Kone hans Foſter-Faders Roarii Dotter, ſom han ſiden overlod til ſin Ven og Medſtrider Beſſus; Siden han og havde i ſin ſidſte Levetid en Mand-voxen Dotter, ſaa er det troligt, at han har havt hende med Roarii Dotter, ſiden han ikke blev gammel. Men hvad hans Sønner angaaer, da vidner Saxo udtrykkelig P. 9 at Gro var Moder til Guttorm, og Signe til Hadding. Og herefter at domme kan Hadding vel neppe have været ældre end eet Aar da Faderen omkom; og ſom han levede i Frode Fridſami Ungdom, ſaa ſynes dette at viſe, at Gram maae ſelv have levet ved Aar 191), ey have havt en voxen Dotter. Adſkillige af vore gamle Skribenter (22) ſige, at af denne Gram er hos os kommet det Ordſprog, at naar nogen er meget haard og ſtærk, da ſiges om ham: Han er en Gram. J. Magnus (23) kalder Svarin Scarin, og fortæller heel vidtloftig alle Grams Handeler med Svenſke og Gother, dog uden at have ſynderlig andre Omſtændigheder end Saxo, undtagen at han gior den Norſke Kong Svibdager til en beſlægtet af Scarin, og til hans Efterfølger paa den Svenſke Throne, ſaa og den til hvilken Sigtrug vilde give ſin Dotter til en Broder af Sumble, Konge i Finland, og viſer ved begge Dele Grunden til Grams Fiendſkab imod Svibdager og Sumble; For Reſten ſeer det ud ligeſom han har villet giøre en Variation i en Skole-Stiil. Meſſenius (24)

 kalder

(22) Cornerus c. 476. Erici Chron. p. 150. n. 7.
(23) P. 80 — 86.
(24) T. 1. p. 9. 10. 28.

Grams Historie.

kalder den Finske Konges Broder Humble, og forklarer heel sindrig det, at Gram med en Guld-Kolle overvandt og ihielslog Kong Sigtrug saaledes, at han ved Guld bestak de fornemste Svenske Hovdinger, saa de i Slaget forlode deres Konge; Og lader han, tvertimod Saxo, Gram først ægte Signe og siden Gro, venteligen for des bedre at kunne følge sin Sætning, at Gram blev dræbt af forenede Svenske og Norske, og for at kunne sætte Saxonis Beretning til Side, at det skeede ved Saxer og Norske. Beringius haver i samme declamatoriske Stiil afhandlet Grams Levnet som J. Magnus, og er det endelig den han bruger allevegne. Torfæus (25) haver forend Schöning viist, at Gram er den Norske Gram, Halfdans Søn, men han yttrer sig og med den Mening, at Saxo haver maaskee blandet ham med hans Broder Lofde, som virkelig regierede i Jylland; Dog Navnet og mange andre Omstændigheder synes at stride herimod. Er den Svenske Dag kommet 191 til Regieringen, som Schöning sætter i Tabellen af sin Norske Historie, da har Gram kunnet leve for den Saxiske Odin, og Henrik altsaa ei været af den Odinianske Slægt. Dog kunde Henrik endda til Nod blive den Saxiske Odins Sønne-Søn, naar man lod den Saxiske Odin leve med Fridleif 2 og Havar; hans Søn nemlig den Saxiske Odins Søn med Frode 2. og Vermund, og hans Søn eller den Saxiske Odins Sønne-Søn Henrik igien med Vermund og Oluf, hvilken sidste levede med Dag i Sverrige. For at hielpe Ledderne noget maatte man da antage, at Gram og Henrik vare blevne dræbte i Begyndelsen af Dags og Olufs Regimente. Imidlertid bliver det maaskee slemt nok for Nors og deraf hængende Halfdan den Gamles og Borns Levetids skyld at flytte Gram tilbage til 191. Dog har

(25) Ser. p. 248—251.

har Hadding været Grams Søn, og han levet med Frode Fridfami, en Søn af Dan Mykillati, saa synes det at Gram maae have levet ved 191 og noget derefter. Hos J. Magnum (26) findes endnu, at Sigtrug ogsaa kaldtes Sigthun af nogle, at han var en Nepos af Gothilas (maaskee Gothil as, det er Gothernes Gud, eller Regent), og hans Eftermand i Regieringen, og at hans Guder i Upsal forsikrede ham om, at han aldrig skulde overvindes enten ved Jern eller Staal, men alene ved Guld; At om hans Dotter Gro vare endda i Magni Tid nogle Fæderne Vers tilovers. Dette synes at vise, at Johannes Magnus maae have havt noget andet for sig end Saxo alene, thi at han haver digtet alt dette tilhobe, driſter jeg mig ikke til at sige, i hvor slet Skribent han end er, og hvor slet, jeg gierne tilstaaer, at han sætter Tingene sammen. Ved at betragte, at Saxo lader Gram drage ind i Gothia for at snappe Gro bort, saa bestyrker det mig i den Tanke, at Sigtrug og hans Far-Fader Gothilas, om han og haver hedet saa, have regieret i Gotland, og ei i Sverrige, hvis Konger's Følge man haver troværdigen optegnet hos Snorro, og hvor ingen Sigtrug eller Gothilas forekommer; og vel teligen have de regieret i Øst-Gotland, saafremt Scarin haver efter J. Magnus (27) regieret i Vest-Gotland, hvilket er troligt, saafremt han er Ossians Swaran, thi da Vest-Gotland grændser til Cattegattet, saa er det troligere at dens Konge haver roret i Nordsøen, end en af Øst-Gotland, som ligger inde ved Østersøen. Allerheldst om det er sandt, som J. Magnus beretter paa samme Sted, at Scarin var beslægtet med den Norske Konge Svibdager, og at deres Lande grændsede sammen, thi dette gior det troligt, at Sca-

Grams Historie.

(26) L. 2. c. 5. p. 80.
(27) L. 2. c. 7.

Grams Historie.

rin eller Swaran haver paa sit Irske Tog ogsaa havt Norske med sig, og derved blevet saa meget des mere i Stand til at udrette saa store Ting i Irland, som Ossian skriver; Og herefter kunde man maaskee og sætte hvilke Lande i Norge Svibdager havde regieret over, nemlig ventesigen Alfheim, eller nu værende Baahuslehn, og maaskee endda mere til, høyere op i Landet. Har Gothilas været den Saxiske Odin, som jeg har formodet i min Undersøgning om Humble, saa haver han vidst ikke regieret i Sverrige eller Gotland, og hans Sønne-Søn Sigtrug neppe ei heller. Vil man sætte den Saxiske Odin med Fridleif og Havar, saa kan hans Sønne-Søn nok have levet med Gram, men neppe blive sin Farfaders Efterfølger i Regimentet. Men da kan Gothilas ei have havt noget at bestille med en Dansk Humble. Man maatte da og antage, at den Saxiske Odin var kommet fra Sverrige, eller i det mindste det Svenske Gotland, baade fordi J. Magnus lader Gothilas regiere i Sverrige, saa og fordi Navnet selv uden Tvil siger saa meget som Gothernes As eller Gud. Man kunde da deslettere føre did den Beretning hos de Engelske Skribenter, at Sceaf var kommet til Slesvig fra Scandinavien, eller fra Skaane. Men saa store Forandringer drister jeg mig ikke til at giøre alene paa saa utilforladelig og nye en Skribent, som J. Magnus hans Anseelse. Hvad derimod Giætningen af Svibdagers Rige i Alfheim angaaer, da bliver den saa meget rigtigere, som Halfdan den Gamle og hans Sønner eyede endeel af Alfheim, og deres egentlige Land Ringerige ogsaa regnedes til Alfheim, som Schöning beretter P. 162 i den 1 Tome af hans Norske Historie. Altsaa er Svibdager kommet til at regiere i Alfheim, efterat han havde jaget Gram ud, og da først faaet Rige i Norge, og bleven Naboe af Svarin, eller rettere af hans Rige,

thi

thi Svarin maae da have været død. Ved den Leilighed han jog Gram ud fra Norge, har han maaskee og faaet Vest-Gotland, og siden erobrede han Grams Rige i Jylland; Altsaa eyede han noget hist og her i alle de tre Nordiske Riger, men var langt i fra ikke Monark over dem alle tre. Udi den Svenske Riim-Kronike staaer intet om Sigtrug og Gro, hvorfore J. Magnus kan ei have sigtet til dem med de Vers i Fæderne Sprog, og maae derfore vel have havt andre. Meurſius (28) siger, at Sigtrug lærte af sin Afgud Vodan, at han skulde ei overvindes ved Jern, og dette har han efter Grams Vidnesbyrd (29) taget af den ældre Svaningii skrevne Historie. Imod den Meening, at Sigtrug har regieret i Gotland, strider, at Saxo i Versene lader ham to gange kaldes de Svenskes Konge, dog kan man og forklare dette saaledes, at Forfatteren af disse gamle Vers haver dog meent Gotherne, saasom de ofte, fra og til, stode under de Svenske. I Flateyar Bog Col. 9 siges Halfdan at have dræbt Sigtrug i Austurveg, forstaaes nu herved det Svenske Gotland, saa er dette et nyt Bevis for den Meening, at Norske og Islændere kaldte Sverrige og Gotland undertiden efter øster. Det er og at mærke, at det lader dog, som Saxo (30) selv lader Skiold overleve baade Sigtrug og Svarin, og altsaa Gram forrette mange af sine Helte-Gierninger, imedens Skiold endda levede, hvorfore J. Magnus gierne ved en Induction kan have sluttet af Saxo, at Skiold lod ved Gesandtere frie for Gram til Gro; Men det mærkeligste herved er, at J. Magnus (31) vidner, at den som Gro var forlovet med, var en Broder af den Finske Kong Sumble, og en meget tapper

Grams Historie.

(28) Col. 8.
(29) Ib. not. b.
(30) P. 8.
(31) L. 2. c. 5.

Grams Historie.

tapper og ædel Helt, da Saxo (32) derimod siger, at hun var forlovet med en Gigas, hvorved det er klart, at han paa de fleste Steder forstaaer en Joter, Jette eller Jotun, hvad man vil kalde dem; Og da Joter boede paa de Tider endda uden-al Tvil i Finland, saa tiener dette ei lidet til at bestyrke J. Magni Beretning, og at vise, at man ei bor beskylde ham for at have digtet, i det mindste allevegne, i den gamle Historie. Og herved bliver det og saa meget desbegribeligere, hvi Gram siden paaforte Samble Krig (33). Vil man antage, at Sumble haver regieret i Fyen, saa er det vel ikke saa gandske vidst, at Joter have endda paa de Tider boet udi Fyen, som det er om Finland, men dog er det troeligt, baade fordi det ligger Jylland eller Jotland saa nær, hvorhen i det mindste i dets nordre Deel ingen Gother vare endnu komne over fra Sieland med Dan Mykillati, saa og fordi Fyens og de andre Danske Oers Beboere havde fra gammel Tid været Joter, og maaskee Skiolds Gother endda ei faaet Tid nok tilovers, at fordunkle det Jotiske Navn der, allerheldst Fyen synes fra Skiold af indtil den Tid ei stedse at have staaet under Leyre Konger. Langebec (34) anmærker meget vel, at Gram betyder endnu paa Dansk, at være vreed, forstrydelig paa een, og paa Islandsk forrigsfuld, hvoraf endnu komme de Danske Ord, at græme, Græmelse. Den skrevne Danske Historie paa Tydsk i Folio vil, at Sictrug selv havde forlovet sin Dotter med en Gothisk Kiæmpe, som tiente ved hans Hof, for hans Tapperheds skyld; Hvorfra den haver alle disse Omstændigheder, veed jeg ikke, men det første synes at stride imod Gro's egne Ord hos Saxo

(32) P. 6.
(33) Saxo p. 8.
(34) Ser. t. 1. p. 150.

Saxo P. 6: Conſpicor inviſum Regi veniſſe Gigantem, og da Saxo gior denne Frier til en Jette, saa stemmer det ogsaa mere overens med alle vore gamle Sögurs Beretninger i lige Tilfælde, at Kongen ei vilde give sin Dotter til saadan en, end at han selv forlovede hende med ham. Dersom Sigtrug ihielslaget af Gram, er den samme Sigtryg, som efter Edda og Fundinn Noregs blev ihielslaget af den Norske Kong Halfdan, Grams Fader, saa maae man tilstaae, at Saxo herudi haver vildfaret, men derfore kan det ovrige vel have tildraget sig imellem ham og Gro, thi Saxo vidner udtrykkelig, at han ægtede Gro; I Versene hos Saxo P. 7 siger Beſſus og: Gram regit agmen, og siden P. 8 Gram ferus clavæ gerulus beatæ, paa hvilket sidste Sted Gram dog maae tages i den almindelige Meening af en Konge, thi det var Halfdan, som dræbte Sigtryg i Eenekamp. Og dette viser at disse Sange ei ere giorde af Gram ꝛc. selv, men af en senere Poet i deres Navn, hvorvel derfore meget gamle. Desuden er det ikke rimeligt, at Folk i saadanne Omstændigheder saa strax kunde giore Vers, heldst saa ofte og saa mange Folk, thi at det er skeet undertiden, kan ikke nægtes, men da er det skeet af ret store og fodde Poeter. Da og i disse Vers omtales, at Gram dræbte sin Fiende med en Guld-Kolle, saa indseer vel enhver, at dette er en Poetisk Digt, og opfundet længe efter Grams Tid. Dog skulde jeg ikke troe, at disse Vers om Gram, som Saxo her har oversat, ei vare ældre end fra Oluf den Helliges Tid, thi da levede Poeten Ottar, af hvilken i Codice Wormiano P. 342 og 343 anfores Stykker af Vers om nogle af Halfdans Sonner, og deriblant en Gram; Thi der anfores ogsaa Stykker af Vers om dem af Marcus, (maaskee den som levede i Erik Eyegodes Tid), af Eyvindur, (maaskee Skaldaspiller under Hagen Adelsten), af

Grams Hiſtorie.

Grams Historie.

Glumr, (maaskee Geirs Son under Harald Grafell), af Stefr, (under Harald Haardraade), og at Halfrodr, (maaskee Halfroder Vandraade Skald under Oluf Trygve Son), og heraf kunde man jo slutte, at nogen af disse kunde ligesaavel have giort dem, siden de besiunge Halfdans Sonner; Desuden taler Thiodolfur, som levede under Harald Harfager, alerede om Gram, og endelig ere Versene hos Saxo, saavidt man kan slutte af hans Oversættelse, af en gandske anden Beskaffenhed, end nogen af disse Poeters, og synes at være ældre, maaskee fra det 6 eller 7 Sæculo. Saxo haver ellers ikke allevegne forstaaet sin Original, thi P. 7 lader han Gram sige: A grip missus, og gior saaledes Grip til en Person, der falder ned af Skyerne, og ikke fremkommer hverken for eller siden, saa jeg tor vedde paa, at herved sigtes til det gamle Nordiske Ord Grip 5: Clenodier, saa at Meningen bliver denne, at han ved Foræringer vil vinde Gro's Yndest, hvilket ogsaa passer sig paa hans Fader Halfdan, da han i denne Begivenhed ihieslog Sigtryg med en Guld-Kolle, det er, fik hans Folk ved Gaver paa sin Side. Mærkeligt er det, at Gram hos Saxo P. 7 siger: Regum colla potentium Victrici toties perdomui manu, thi dette viser, at mange af Grams Bedrifter ere ei komne til os. Naar Gram der siger: Ne timeas rabidi Germanum, Virgo, Gigantis, saa har han vel Hensigt til Gro's forrige Ord: Ne venientis Conspicer audax Agmina fratris; og da sees heraf, at patris ei bor sættes i Stædet for fratris; Igientagelsen af Ne synes at vise denne Hensigt, men man maae da tilstaae, at Saxo har ladet Gro udtrykke sig paa en tvetydig Maade, thi ved hendes Ord kan ligesaa got forstaaes hendes egen Broder, som Kiæmpens Broder. Ved noye at eftertænke disse tvende Stæder, er jeg faldet paa den Mening, at de just ikke bevise, at Kiæmpen

har

har havt en Broder, men at Prindſeſſen haver af Skræk over den fæle Dragt, Gram havde ifort ſig, ſluttet ſig til, at han maatte være en Broder af Kiæmpen eller af Jetten, hvorfore og Gram ved ſine Ord vil troſte hende, og forſikre hende om, at han ei er Kiæmpens Broder, hvorfore han legger til: Me neqve continguum palleat eſſe ſibi. Mon J. Magnus har af dette taget Anledning til, at tillegge Kiæmpen en Broder, og ſelv ſluttet ſig til, at Sumble var hans Broder? hvilket ſidſte var i ſaa Fald en alt for driſtig Giætning af ham.

Den ovenmældte ſkrevne tydſke Kronike ſiger, at Rosrii Dotter, ſom ægtede Gram, hedde Nanna; Men har her uden Tvil blandet ind Hothers Nanna, Gevars Dotter; At de Svenſke og Gother overgave ſig til Svibdager, Konge i Norge, ſom havde Grams Søſter til ægte, imedens Gram var i Danmark, (hvilket ſtrider imod Saxo, og andre vore gamle Beretninger); At Grams Dotter, ſom Svibdager, efter hans Sigende, ægtede, var en Dotter af Gro, (hvilket vel kun er en Giætning, men kan beſtaae med hans Mening, at Gram var Skiolds Søn, og regierede 14 Aar med Faderen, og 14 Aar efter ham); At Saxo ſiger, at Gram blev ihielſlaget i Norge, (hvilket dog Saxo P. 9 ei egentlig ſiger, men kun at Gram angreb den Norſke Konge Svibdager, ſaa at Slaget derfore gierne kan være ſkeet i Danmark, hvor Svibdager ſynes at have giort Indfald, ſiden han rovede Grams Søſter og Dotter), at andre ſige at Gram blev ſlaget ved Hadersleb i Gram Herred, og endelig at Gram forte mange Krige med Saxer og Jyder, (hvilket ſidſte han altſammen har taget af Suffrido Petro P. 323—326). Dag, ligeledes en Søn af Halfdan den Gamle, og Broder til Gram, (med

Grams Historie.

mindre den Giætning skulde være rigtig, hvorom mere siden, at der havde været paa adskilte Tider tvende Halfdan Gamle), har og havt at bestille med de Danske, thi i Codice Wormiano af Edda P. 344 synger Poeten Grani: Doglingerne singe Ornens Afkom, at drikke Dansk Blod, (med mindre herved kan sigtes til senere Norske Konger, som ved Herald Harfager stammede fra Dag, thi denne Grani levede ved 1047, som kan sees af Snorro T. 2. P. 93, og Schöning T. 1. P. 186. N. 28 af Arnæ Manuscripter i Folio, og som forer den Titul: Loci communes rerum Danicarum per Regum nomina kalder Sumble Humble, maaskee efter blot Formodning. Jeg har ikke kunnet komme efter Forfatterens Navn; Men foran staaer den 23de Maji 1616, da Skriftet venteligen enten er begyndt eller fuldendt. Det er meest udskrevet af bekiendte Skribentere, Saxo, Crantzius, og det uden mindste Critique. Denne Historie slutter med 1592.

6. SVIBDAGER.

Saxo (1) beretter, at Grams Sonner Guthorm, fod af Gro, og Hading, fod af Signe, bleve ved deres Foster-Fader Brache forte fra Danmark til Sverrige efter deres Faders Død; hvoraf jeg slutter, at de endnu ei have været fuldvoxne, hvilket er tydeligt om Hading, og dette kan være Aarsagen hvi Islænderne skrive om Gram og hans første 8 Brødre, at de ingen Afkom efterlode sig, allerhelst de aldrig komme tilbage til Norge igien, og Guthorm slet ingen Afkom efterlod sig, som det lader, og

(1) P. 9 og 10 og 12.

og Hading ikkun een Dotter; At Svibdager efter Grams Død blev mægtigere ved det Danske og Svenske Herredomme, (hvilket ei bør udstrækkes, lige saa lidet som Norge, til begge Riger i den Forfatning de nu ere, men derved kun forstaaes de Deele Gram havde, nemlig noget af Jylland udi Danmark, og Vest-Gotland i Sverrige); og endelig at Svibdager efter jævnlige Anmodninger af sin Dronning kaldte Guthorm, hendes Broder, tilbage fra sin Landflygtighed, og satte ham over de Danske, imod Løfte at give Skat. (Dette kan vel og forholde sig rigtig, naar kun altid betragtes, at Guthorm fik ei mere end hvad hans Fader Gram havde besiddet af Danmark, og hvad Svibdager da selv besad; Af de Ord, at Guthorm var Broder til Svibdagers Dronning, kan ei med Vished sluttes at de havde Moder sammen, thi de vare dog Sødskende, siden de havde fælles Fader; Allerhelst Saxo legger til, at Hading foredrog sin Faders Hævn for den tilbudne Velgierning, hvoraf man maae slutte, at Svibdager har tilbudet ham Rige i Danmark paa samme Vilkaar som Guthorm, og at Dronningen ogsaa har talet got for ham, og Hading og Guthorm havde dog forskiællige Modre, kunne altsaa ei begge have været hendes fuld-Brødre). Svibdagers Historie.

Han fortæller videre, at Hading foredrog at hævne sin Fader, for at nyde Velgierning af sin Fiende, og at han, efter adskillige Bedrifter, vendte tilbage til Sverrige, traf Svibdager med en stor Flode ved Gulland, angreb, overvandt og ihielslog ham, og saaledes hævnede baade Fader og Broder; Af hvilke sidste Ord man maae slutte, at Svibdager haver og omkommet Guthorm.

Men ved alt dette møder en stor Vanskelighed, thi Edda og Fundinn Norege lade Gram og hans 8 Brødre blive i en Strid,

Svibdagers Historie.

og ingen Børn efterlade sig. Men da Grams Børn synes alene at have opholdt sig i Sverrige og Danmark, saa er det vel mueligt, at de ingen Efterretning have havt om dem, da begge disse Skrifter ere skrevne i Norge og paa Island; Vel mueligt, at ingen af Grams Brødre have efterladt sig Børn, og at bemeldte Skribenter have derved des lettere kunnet tænke det samme om Gram. Erici Kronike (2) siger alene, at Hadding dræbte Svibdager for at hævne sin Fader, men jeg holder dog for, at det er sikrere at følge Saxo, baade som ældre, saa og fordi man ellers ikke veed hvor Guthorm blev af. Den Plattydske Saxo gior og Swybdager paa Faders Side til en Dansk, og paa Moders til en Norsk, og siger at han fordrev sin egen Fader fra Norge; hvilket uden Tvil er giort af Gram, som var hans Sviger-Fader. Dette og forhen anførte Vidnesbyrd bevæge mig til at troe, at denne Svibdager maaskee virkeligen haver været en Dansk, der først haver eyet et lidet Rige, venteligen i Jylland, siden indtaget Grams Rige i Norge, og saa videre; Maaskee han paa sin Moders Vegne haver havt et Slags Paastand dertil. Riims-Kroniken gior Swibdarger til en Søn af Gram, og at han derved forstaaer en virkelig Søn, kan sees deraf, at han kort efter udgiver Guttorm og Halfdan for hans Halv-Brødre. Geysmer siger det samme om Swibdagers Slægt som den Plattydske Saxo (3). Det lader at n. 7 ei regner Sviibdaghær iblant vore Konger, thi den lader Gram drage imod ham og ihielslaaes der (i Norge, som det synes); Siger saa, at Swiibdaghær uddrev af Norge sin egen Fader, som var Konge der, og regierede i hans Sted; og drog derpaa ind i Danmark at regiere, men blev dræbt

(2) P. 150.
(3) Hos Langebec t. 2, p. 290.

dræbt af Hadding. Dog herudi er det sikkerst at holde sig til Saxo og de flere. N. 9 haver ellers og udeladt ham iblant vore Konger, n. 11 ligeledes, og n. 13 og 19 ogsaa; Ei at tale om n. 20, saa og Svend Aagesen, da disse have ganske andre Konge-Lister end Saxo. Dog bestyrker dette meget Torfæi Meening, at han ei bør regnes til vore rette Konger. Petrus Olai (4) har og en Hoben at bestille med, at Gurrorm og Svibdager vare Brødre, og Hadding hans Halvbroder. Hvad J. Magnus (5) har om Sibdager, som han kalder ham, det har jeg næsten altsammen forhen anført under Gram. nu vil jeg alene sige, at han tager alting lige efter Bogstaven, og udgiver ham for eeneste Hersker over alle 3 Nordiske Riger. Svibdagers Historie.

Suffridus (6) vil, at Svibdager haver havt Saxer, Friser og Phinner til Hielp, men det er ikke raadeligt, herudi at vige fra Saxo, da Norske og Saxer kunde være nok til at overvinde Gram. Meursius (7) vil kun tage det Saxo siger, at Hadding hævnede sin Broder, for at han hævnede hans Skam. Lazius (8) udelader baade Svibdager og Guthorm iblant vore Konger, hvoraf man snart skulde slutte, at han havde havt nogen anden at gaae efter, end Saxo. Torfæus (9) forkaster reent denne Svibdager, siden hverken Norske Skribenter kiende ham, ey heller Saxiske kiende noget til Henrik; Men mig synes, at da saa mange Skrifter ere bortkomne, og da dette gaaer saa langt tilbage i Tiden, man da just ikke kan troe, at Norske og Islandske Skri-

(4) Hos Lang. t. 1. p. 78.
(5) P. 85 og 86. l. 2. c. 8.
(6) P. 325.
(7) Col. 10.
(8) P. 646.
(9) Ser. p. 252.

Svibdagers Hiſtorie.

Skribenter have hart til Punkt og Prikke Efterretninger om alt hvad der haver tildraget sig i Danmark, og endelig da jeg forhen haver viist, at Gram, med hvilken Svibdager krigede, haver havt et Rige udi Jylland; Saa maae heraf følge, at man ei saa slet hen bør forkaste, hvad Saxo fortæller om Svibdager, men snarer troer, at han haver et Stæd herſket i Danmark, hvilket haver forført Saxo til, at giøre ham efter sin Hypotheſe til Konge over det hele. Schöning (10) er derfore ogsaa langt ifra, at forkaste, hvad Saxo fortæller om ham, og lader ham beherske udi Danmark de samme Lande, som Gram. Han formoder og, at han haver været af Othins Efterkommere udi det Tronhiemske eller paa Helgeland, allerheldst man finder Odin udi Langfedgatal, at have havt en Son ved Navn Svipdag, fra hvilken denne Svibdager kan have stammet, allerheldst den Odinianske Slægte-Linie udi Norge er meget ufuldstændig. Hvorved jeg dog maae anmærke, at den Svipdag, som i Edda stammer fra Odin, har efter Anseende været en Saxer, siden hans Forfædre regierede der, og levet omtrent 200 Aar efter Gram, hvad enten man vil antage Vodan der, for vor sidste Odin, eller og anſee ham for den Saxiske, efterdi Svipdag skal have været en Far-Broder af den berømte Hengist, som 449 førte Saxerne over til Britannien, men derimod i Langfedgatal hos Verelium i Noterne til Hervarar S. P. 44 udgives rigtig nok, som Schöning skriver, for en Son af Odin selv, og legges til, at Svia Rige har Navn efter ham. Men som han paa intet andet Stæd nævnes, er han mig meget mistænkelig, allerheldst han ei opregnes i Edda iblant Odins Sønner. Endelig mener Schöning, at denne Svibdager haver været Hoved for de paa de Tider fra de Tronhiemske og

(10) T. I. p. 169. 175. 191.

og Nordenfieldſke Kanter udvandrende Folke-Sværme, hvilke under Saxers og Frankers Navn da foruroligede Havet; Og tilſtaaer jeg gierne, at Norſke have foreget diſſes Antal, men de egentlige Franker boede dog paa de Tider udi Stift Bremen, og Saxer paa den Cimbriſke Cherſoneſo, og det ſtørſte Tilſtød af Norſke ſynes de at have faaet fra det Sondenfieldſke ved Hafdan den Gamles Sønner. Ramus (11) mener, at Svibdager haver enten været den, ſom levede med Hengiſt, eller og en Søn af Seming, eller Sønne-Søn af Odin, hvilket ſidſte dog kun er en pur Formodning uden mindſte Grund. Svibdagers Hiſtorie.

7. GUTTORM.

En ſtor Deel af hvad der kan ſiges om denne Konge, har jeg alerede anført under Svibdager. Erici Kronike (1) nævner ham aldeles ikke, ſaa og Cornerus (2), ligeledes N. 7, 11, ſom gaae baade ham, Gram og Svibdager forbi, N. 13 og 17, ei at tale om 19 og 20, om Svend Aagefen, og om Islænderne, ſaa at man derfore haver Aarſag nok at udelade ham iblant de rette Danſke Konger. Men da Saxo dog ſaa omſtændelig fortæller noget om ham, og tilligemed ſaa mange flere giøre ham til en Søn af Gram, ſaa bliver det dog rimeligt, at han haver beſiddet den Deel af Jylland, ſom hans Fader Gram eyede. Hvorimod Svibdager ſynes ſelv at have beſiddet Veſt- om

(11) Norv. ant. p. 26.
(1) P. 150.
(2) Col. 476.

Guttorms Historie.

ei og Østgotland, hvilket bestyrkes ved det Saxo lader hans Afkom herske udi Sverrige. Petrus Olai (3) siger, at Guttorm udgives af nogle for Konge, men af andre ei for Konge, saaforn han stod under Svibdag, og maatte give ham Skat. Lazius (4) forbigaaer Guthorm, ligesaavel som Svibdager. Torfæus (5) siger kort og got, at Guthorm aldrig har baaret det Danske Scepter; Schöning (6) derimod antager, og uden Tvil rigtig nok, med Saxo, at Guttorm blev af Svibdager giort til Jarl eller Stadtholder over den Deel af Danmark, som Gram havde besiddet. Den skrevne Danske Kronike paa Tydsk i Folio beretter, at Svibdager beholdt noget af Danmark for sig, og gav Resten til Guthorm, som, imedens Svibdager var i Norge, søgte at indtage hans Deel, men blev derover ihielslaget af ham, (hvilket sidste jeg forhen haver paa Grund af nogle Ord hos Saxo anseet for rigtig, men det ovrige er nok dannet i Skribentens egen Hierne, hvorvel ikke urimeligt), og at Svibdager tilligemed Guttorm regierede i 10 Aar, (hvilken Tid bor efter mine Tanker forlænges til nogle og tyve, saafremt Hadding var kun 1 Aar, da hans Fader dode, og har virkeligen giort endeel af de mange Bedrifter, som Saxo tillegger ham, allerheldst Hading maae alerede have været noget voxen, da Svibdager hos Saxo P. 10 tilbod ham sin Faders Rige, forend han satte hans Broder Guttorm did ind. Vil man antage, at Gram er omtrent død Aar 210 eller noget derefter, saa kan man troe, at Svibdager er død omtrent Aar 235, og da tillader Tiden at troe, at Saxerne have angrebet Jyderne, for at hævne Svibdager paa Hading, og

(3) P. 78.
(4) P. 646.
(5) Ser. p. 252.
(6) T. 1. p. 169.

og at de derover have kaldet Dan Mykillati til Hielp, som man, i Fald han er død Aar 240, da let kan tillegge 3 Aars Regiering over hele Danmark; Og herover troer jeg snarere, at Gram er død ved paa Aar 210, end 230, saasom efter den sidste Regning maae Svibdeger have overlevet Dan Mykillati, udi hvis allersidste Leveaar det neppe lader sig giøre, at sætte saa mægtig en Konge i Danmark, som Svibdeger dog har været. Gutternes Historie.

8. HADDING.

Saxo (1) giør denne Hadding til en Søn af Gram med Signe, og lader ham opfødes i Sverrige tilligemed sin Broder Guthorm. Torfæus (2) forkaster ham, fordi Islænderne ei regne ham iblant de rette Danske Konger, og som han finder adskillige af det Navn Hadding iblant de Haddingdalske og Thelamarkiske Konger, ja endog 3 efter hinanden af det Navn, Søn efter Fader, og af deres Afkom den bekiendte Helge Haddingiaskate, saa siger han ikke at ville være imod, om man tilskriver nogen af dem endeel af det Saxo tillegger sin Hadding, thi hvad som angaaer Odin maae høre til andre Tider; Den Vise Haddings Dronning Ragnhild siunger hos Saxo P. 18 tillegges ogsaa udi Edda Skade, Niords Hustrue; En Hunding haver og efter Islænderne levet med en Hadding, og er bleven slaget ihiel af Helge Hundingsbane, en Broder af Sigurd Fofnisbane, og heraf, saa og af det Saxo lader Hadding flye til Helsingeland, slutter Torfæus,

(1) P. 9.
(2) Ser. p. 253 — 254. 263. 264.

Haddings Historie.

fæus, at Hadding haver levet Regner Lodbroc nærmere end Odin. Og hvad Hundings Dødsmaade hos Saxo angaaer, da fortæller Snorro den om Fiolner. Og heraf mener Torfæus, at det er klart, at Saxo er ved et mørkt Rygte om Norske Tildragelser, og ved Navnene af Skiold, Gram og Hadding, der vare ved et nær Slægtskabs-Baand forenede sammen, bleven ledet i Vildfarelse. Schöning (3) mener og som Torfæus, at Saxo haver giort sin Danske Hadding af en Norsk Hadding, Konge i Haddingdalen, og falder han da paa den, som han selv kalder Hadding 4., og med hvilken fulgte den berømte Helt Helge Haddingia-Skate, det er de Haddingers Kiæmpe, en Søn af den Norske Kong Hiorvard, og mener han fremdeles at denne Hadding kan have været en Søster- eller Sviger-Søn af Gram, og Saxo derved bleven ledet i Vildfarelse, og giort ham til en Søn, allerhelst man haver Exempler paa, at de Gamle kaldte saadanne Sønner. Vel mueligt derfore at Hadding haver tilegnet sig Grams Eyendeele i Danmark, og giort sig frem for andre bekiendt paa de Kanter, og det maaskee i Selskab af sin Fader Hogne, hvorom han lover at handle ved en anden Leilighed, men som endnu ikke er skeet. Udi Tabellen synes han at sætte denne Hadding ved Aar 230, altsaa falder Tiden vel nok ind. Og som den Saxiske Odin levede paa de Tider, saa kan det gierne være, at Saxo haver fort en Odin ind udi sin Haddings Historie, fordi han havde hørt, at en Odin levede med en Hadding, hvorvel en Deel af det Saxo fortæller om Odin udi Haddings Historie synes at henhøre til Odin som Gud, og som en der aabenbarede sig, men det meeste vedkommer ham dog som Menneske. Men vil man med Saxo antage, at Hadding virkelig haver været en Søn

(3) T. 1. p. 174.

Haddings Hiſtorie.

Søn af Gram, ſaa kan han og gierne have levet med den Saxiſke Odin, allerhelſt, derſom han er fød af Signe, thi ſaa maae han have været ganſke ung, da Faderen blev dræbt. Vel ſandt, at Saxo (4) ei tænker paa den Saxiſke Othin, men udtrykkelig nævner den Upſalſke, hvorved han forſtaaer vor ſidſte Othin, hvilket ſees deraf at han lader ham boe i Upſal, og nævner Byzantium ɔ: Asgard, Friggs, hans Huſtrue, og Mit-Othin, ſom blev dræbt i Fyen, ved hvilket ſidſte uden Tvil ſigtes til den Saxiſke Odin; Men dette gior han alene, fordi han haver henført altſammen til een Othin, og da han gior ſine Konger ſaa gamle, og ſætter Hadding længe for Chriſti Fødſel, og han havde hørt at Othin levede og for Chriſti Fødſel, ſom vor ſidſte virkelig giorde, ſaa er det ingen Under, at han her maatte tænke paa vor Othin. Men at han dog ſelv haver havt et mørkt Rygte om mere end een Othin udi Haddings Tid, en ſom levede med ham, og en ſom maae have levet længe tilforn, og været død i Haddings Tid, og udviſt guddommelig Beſkiærmelſe imod ham, kan ſees deraf; At han (5) lader en gammel Mand med eet Øye, (og hvo kiender ei Othin her igien), komme til ham, og hielpe ham, og ſiden efter læge ham, og føre ham paa en Heſt over Havet, ſaa og ſpaae ham hans tilkommende Skiæbne forud; at han vidner, at tvende gamle og kiælde Mænd viſte ſig om Natten, den ene paa de Danſkes, og den anden paa de Svenſkes Side, (af hvilke Othin viſt maae have været den ene, og Thor eller Freyr den anden); At han lader Hadding ofre til Guden Frö, (og da nu Frö eller Freyr var i Sælſkab med Othin, og det er venteligt, at han først er bleven Gud efter ſin Død, ſaa viſer dette ogſaa, at Hadding haver le-

(4) P. 13.
(5) P. 12. 15. 16. 17.

Haddings Hiſtorie.

vet efter en Othin); Og at han lader ham udi levende Live fare ned til Valhalla, (hvoraf følger, at Lærdommen om den maae have været vel faſtſat udi Haddings Tid, ſeend Eftertiden har kundet falde paa at lade ham beſoge Valhalla); Og tale med en gammel Mand, ſom lærte ham en nye Maade at ſætte Krigshære i Orden paa, og ſpaaede ham hans Skiæbne, (hvor man atter kiender Othin igien). Hertil kan ogſaa legges, at Hærgrepa, Haddings Foſter Søſter, ſom var af Jotiſk Æt, brugte Runer (6), og at det er rimeligt, at der er nogen Tid bortgaaet efter Othin, ſom førte Runerne ind, inden de bleve nogenlunde bekiendte i Norden. Man ſeer ellers af det nyelig anførte hos Schöning, at han ikke vil med Torfæo ſlette Hadding ned til Sigurd Fofnesbanes Tid, fordi en Hunding da levede; Thi der kunne jo paa adſkilte Tider have levet mange af ſamme Navn. Efter alt dette holder jeg for, at det beſte bliver at troe, at der udi et Stykke af Jylland haver, da den Saxiſke Odin levede, regieret en Hadding, en Søn af Gram, thi naar Schöning vil troe Saxo derudi, at Guttorm haver været en Søn af Gram, ſaa ſeer jeg intet, der kan hindre en fra at antage, at Hadding og haver været en Søn af Gram, allerhelſt Saxo ſaa noye beſtemmer hvers Moder, hvortil kommer, at faſt alle vore Konge-Liſter have Hadding, og at mange regne ham iblant vore berømmeligſte Konger. Naar jeg betænker, at Saxo (7) ſiger, at Grams Sønner bleve opfødde udi Sverrige af de Gigantes; Vagnopht og Haphli, ſom tilligemed ſkulde forſvare dem, og derhos overveyer, at Gigantes, Jætter, Joter ere det ſamme, ſaa bekræfter det mig i den Mening, at Gram var en Søn af Halfdan den Gamle, thi han

(6) Saxo p. 11.
(7) P. 9.

han og hele Slægt stammede fra Joterne i Finland ved Nor, og paa den Tid Gram levede, ja længe efter, boede endda Joterne overalt adspredde i Norden; Saa længe varede det, inden Gotherne, Odins Følge, kunde reent fortrænge dem. Da jeg siden skal vise, at meget af det Saxo fortæller om Frode 3 Fredegode, heldst om hvad der haver hændet i hans Ungdom, hører til Frode 3 Fridsame, saa er jeg af de Tanker, at den Brache, som Saxo nævner P. 9, og den Brac eller Bracus han anfører P. 81 og 83, som ægtede Craca, Moder til Erik den Veltalende, efter hendes første Mands Regners Død, ere een og den samme Person, thi Brache levede med Hadding, og Hadding med Frode Fridsame. Haddings Historie.

Alt hvad Saxo har om Haddings Handeler med Harthgrepa; om hans Krige udi Østerlandene, ved hvilken Leilighed han nævner Hellesponten, hvorved jeg paa et andet Sted (8) haver viist, at Udløbet af Duna bør forstaaes; Om hans Feyde med Svibdager, Om Krigene med Asmund Svibdagers Søn, og Uffo Asmundi Søn, begge Konger i Sverrige, hvorved maae agtes, at da jeg har lagt Grams og Svibdagers Rige ikke i det egentlige Sverrige, men udi Vest-Gotland, saa maae og Asmundi og Uffonis Riger søges der; Kort sagt, alt hvad Saxo fra P. 10 til P. 19 fortæller om Hadding, vedkommer efter mine Tanker Grams Søn, og haver tildraget sig udi hans Tid, naar undtages hvad han fortæller om Othin, som Menneske, hvilket henhører til vor sidste Othin, der levede længe for Hadding; Imidlertid haver han henført det til Haddings Tid, fordi han havde hørt, at

(8) Philalethi Saml. T. I. p. 275 og 276.

Haddings Hiſtorie.

at Hadding levede med en Othin, (den Saxiſke nemlig), og Saxo kun kiendte een Othin. Vel sandt at hvad Saxo (9) fortæller om Maaden, Hadding erobrede Staden Duna paa, fortælles ogsaa om den bekiendte Soerøver Haſting, der levede i det 9 Sæculo, saa at man snart skulde troe, da Navnene Hadding og Haſting ligne hinanden saa meget, at Saxo her havde tilskrevet sin Hadding, hvad som tilkom Haſting, allerhelst han ellers mælder intet om denne sidste. Men jeg svarer hertil, at Hadding skal have giort det med Duna i Østerlandene, og Haſting med Cirenceſter i Engelland; Og at samme Krigspuds tilskrives den langt senere Norske Konge Harald Haardraade; Saa at det derfore er gandske mueligt, at det er bleven brugt mere end eengang, og at Hadding, som den ældste, er første Opfinder deraf. Naar jeg betænker, at Hadding ihielslog Svibdager, saa og hans Søn Asmund, og Asmunds tvende voxne Sønner Henrik og Uffo, og døde omtrent paa een Tid med den tredie Hunding, saa slutter jeg heraf, at Svibdager og Guttorm ei have regieret udi saa kort Tid efter Grams Død i Jylland og Vester-Gotland, allerhelst Hadding giorde imedens mange Bedrifter i Østerlandene, saa at man derfore vel maae tillegge dem en Regiering af nogle og 20 Aar, at Svibdager maae have været til Aars, da han omkom, at hans Søn og Sønne-Sønner maae ei være blevne ret meget gamle, og at Hadding maae i det mindste have levet 60 Aar efter sin Fader Gram. Men her møder en Vanskelighed, nemlig, at Saxo (10) lader Asmund begraves ved Upsal, hvortil Schöning (11) svarer, at Saxo har foreſtillet sig Sagen, som den var

(9) P. 12.
(10) P. 14.
(11) T. 1. p. 176. not. z.

var brugelig i de senere Tider, (og ligesom han ei kunde forestille sig en Dansk Konge, uden han maatte være Konge over det hele Danmark, saa kunde han ei heller forestille sig en Svensk eller Gothisk Konge, uden som Konge over det hele Sverrige, og da de rette Svenske Konger bleve begravne ved Upsal, saa maatte Asmund og have sin Plads der). Vel sandt at Schöning legger til, at man af Snorro (12) seer, at der og boede og herskede undertiden Under-Konger i Upsala selv; Men jeg svarer hertil, at om saa havde været udi Haddings Tid, da havde vel Hadding neppe undgaaet at komme i Krig med de rette Svenske Konger, og Saxo nævner dog ei et eeneste Navn, som passer sig paa nogen af dem hos Snorro. Vidst nok er det, at Saxo (13) lader i en Vise sige, at den Svenske Magt viger ei for nogen udvortes, og at Hadding derfore forgiæves foter Krig der; Men hertil svarer jeg, at vi ei have Visen paa sit eget Sprog, og at Saxo haver maaskee selv forandret dette efter sin Hypothese, da Gother og Svenske vare ham det samme. Men en af de storste Vanskeligheder udi Haddings Historie bliver denne, at Saxo lader ham flye til Helsingeland, eftersom det kunde synes for mange, at det ei haver været den Tid bebyet; Men naar man dog efterslaaer hos Torfæum (14), og Schöning (15), saa skal man finde, at det er bleven begyndt at bebygges noget hen i det 3 Sæculo, saa det just kan have havt Indvaanere, da Hadding levede. Naar Saxo (16) fortæller, at Hadding ægtede Regnild, en Dotter af den Mitheriske Konge Haqvin, og befriede hende fra en Gigas, saa vi-

Haddings Historie.

(12) T. I. p. 43. c. 38.
(13) P. 15.
(14) H. Norv. T. I. p. 172.
(15) T. I. p. 190, og Tabellen.
(16) P. 16.

Haddings Hiſtorie.

ſer Schöning (17), at Saxo haver ved Gigas forſtaaet Jotun, Riſe, Puſs, og mener at Nitherorum rex vil ſige ſaa meget ſom en der regierede over Nideret eller Thronder, men da Navnet Nidaros er meget yngre end Hadding (hvorvel jeg tilſtaaer alerede ſaa bekiendt og gammel i Saxo's Tid, at han derover er kunnet bleven ledet i Vildfarelſe, og have henfort det til ældre Tider end ſkee burde), og da man finder et Nythero i Rommerige, ſaa er jeg mere tilbøielig til at falde paa dette ſidſte, ſom jeg og paa et andet Sted (18) haver giort, og ſom Ramus (19) ogſaa biefalder. Noget efter vil Saxo (20), at Uffo ſøgte at forraſke Hadding udi Upſal; Vel mueligt, at Saxo kan have efter ſin Hypotheſe henfort til Upſal hvad ſom er hændet et andet Sted, men jeg tor dog neppe ſaa ofte beſkylde ham for at have ſat til, hvorfore det vel er mueligt, at Upſal, hvor den almindelige og ſtore Gudsdyrkelſe var, kan ved ſaadan Leilighed have imodtaget dem begge. De Vers derimod, ſom Saxo (21) tilſkriver Hadding og hans Huſtrue, tillegges udi Edda (22) Niord og hans Kone Skade; og det uden Tvil rigtigere, thi de viſe ſtridigt Sindelav, og Niord og Skade kilte ſig derpaa ad, hvorimod hos Saxo intet paafølger. Anledningen til Saxonis Vildfarelſe haver uden Tvil været denne, at han har ladet ſin Hadding leve med vor Othin, og Niord ſynes han ſlet ikke at have kiendt. Naar Saxo taler om Toko, ſom udi Jylland giorde Oprør imod Hadding (og er det mærkeligt at Jylland er det eeneſte Danſke Landſkab, ſom nævnes af Saxo udi Haddings

(17) T. 1. p. 194. not. d. p. 195. not. e.
(18) Tronh. Saml. t. 1, p. 281.
(19) Norſke Hiſt. p. 21. Norveg. ant. p. 27.
(20) P. 17.
(21) P. 17 og 18.
(22) Fab. 21. Schöning t. 1. p. 89.

Haddings Hiſtorie), og om hans Forbund med den Saxiſke Fyrſte Syfrid, ſaa vil Suffridus Petri (23) vide hvo denne Syfrid var, nemlig en Son af den Saxer Gerold, ſom var Saxonis Son, og Prindſeſſen, Engela, Anguli Dotter (og dette at Syfrid var en Dotter-Son af den Saxiſke Angul, paſſer ei ſaa ilde paa Haddings Tid, og hvo veed om Gerold ei er Gelder hos Saxo i Hothers Tid; Tiden kommer overeens, og Navnene ere ei ſaa meget vidt fra hinanden.) Syfrids Søſter var Grytha, ſom var Moder til den Henrik, der blev dræbt af Gram, og efter hvis Død Henriks Fader Ubbo overlod til denne Syfrid al ſin Ret til Jylland, hvilken derpaa giftede ſin Dotter med bemeldte Toke, hvorpaa de begge angrebe Hadding, ſom dog ſnart bragte den gamle Syfrid til Fred. Suffridus vil og at Suibdager og Gunorm regierede begge i 10 Aar, og Hadding i 13, men Omſtændighederne vise, at de alle maae have regieret langt længre. Derſom man kun bedre kiendte Suffridi Kilder, ſaa kunde man mere lide paa ham; Imidlertid vise dog Tingenes Sammenhæng, at det maae være noget rigtigt udi hvad han her fortæller. Hvad endelig Saxo (24) tilſidſt fortæller om Hundings Dødsmaade, nemlig at han nedfaldt udi et ſtort Fad Øll, da beretter vel Snorre det ſamme om Fiolner, men det ſkeede ei ved et Graver Øll, men ved et Beſog, ei heller udi Sverrige, rettere Gotland, men udi Sieland, og naar betragtes vore Fædres Tilbøyelighed til Drukkenſkab, ſaa feer jeg intet der kan hindre en fra at antage, at jo ſaadant kan være ſkeet mere end een gang. Haddings Hiſtorie.

(23) P. 326 — 328.
(24) P. 19.

Haddings Hiſtorie.

Erici Kronike (25) kalder denne Konge Hadding, og ſiger, at han undertvang Norge og Staden Dymin, og at han tilſidſt hang ſig ſelv for Berommelſes Kyld, for Efterkommernes Erindring, og for ei at doe ſom et Fæ udi Sengen. I dette ſidſte ſynes han vel at vige fra Saxo, men begge Aarſager, nemlig at han hang ſig for at erhverve Ære, ſaa og for ei at overleve ſin Ven, kunne vel ſtaae ſammen. Ved Dymin forſtaaes gandſke vidſt Staden Duna, og troer jeg ſnareſt at dette er en Læſe-Feyl, thi ellers ligger et Demmin i Pommern. Denne Duna eller Dunaborg har uden Tvil ligget ved Udlobet af Duna, og maſkee været det nyere Asgard; og rimeligt ſynes det at være, at Lettiſke, Finſke og Vendiſke Folke-Slægter begyndte at indſkrænke og angribe paa de Tider det Reid-Gothiſke Rige, efter ſom Gotherne vare i Hobetal derfra udvandrede, og havde nedſat ſig ved den ſorte Soe, og juſt paa de Tider anvendte deres ſtorſte Magt imod det Romerſke Herredom. Venteligen have de Danſke og flere Nordiſke Folk villet komme deres Landsmænd Gotherne til Hielp, og vel og ved den Leilighed ſiſke i rort Vand. Men naar Skribenten lader Hadding undertvinge Norge, da ſtaaer intet ſaadant i Saxo, og finder jeg heller ingen Anledning hos ham dertil, undtagen hans Egteſkabs-Handel med Regnild. Petrus Olai (26) har intet andet end Saxo, undtagen at han lader Hunding drukne i et Fad Miod, og maae jeg tilſtaae at Saxonis Udtryk: Cerealis liqvor, er tvetydig, og kan betyde lige ſaavel Miod ſom Oll. Cornerus (27), ſom ellers meeſt følger Erici Kronike, udelader baade Guttorm og Hadding, og tilſkriver Symb-

(25) P. 150.
(26) P. 79.
(27) Col. 476.

Symbdager, som skal være Svibdager, alle de Ting, som Erici Kronike fortæller om Hadding, ja gior endog Frothe til en Søn af Symbdag. Men det er klart, at han er her bedærvet, som og kan sees deraf, at han skriver: Hic etiam Hellespontem Regem Swociæ interfecit, og saaledes gior Hellesponten til en Svensk Konge. At Læsemaaden Dymin er gammel hos Ericum, kan sees deraf, at her staaer Dymmin. Den Plattydske Saxo kalder Haqvinus, hvis Dotter Hadding ægtede, Koninck van Ruesen, og kunde dette let bringe en paa de Tanker, at han havde læst hos Saxo: Ruthenorum i Stædet for Nitherorum. Dog bekræftes denne sidste Læsemaade derved, at der hos Geysmer staaer Niterorum, og at baade Geysmer, Saxo, ja den Plattydske Saxo selv sige, at Hadding reiste ved denne Leilighed til Norge. Dog staaer i et Exemplar af Geysmer: Rutenorum (28), og kunde man da tænke, at derved forstodes Ryefylke, ogsaa kaldet Rogaland. Noget efter forandrer den Plattydske Saxo Biarmer til Warmer og Warmenser, som vel kun er kommet af en forskiællig Udtale, thi man kunde ellers tænke paa Indvaanerne af Wermeland, hvis det ei var beboet senere, og paa de Lande i Norge, igiennem hvilke Elven Werma flyder, thi sandt at sige, synes Biarmeland at ligge noget vel langt borte, dog maae jeg tilstaae, at Saxo lader Hadding seyle forbie Norge, hvilket er Veyen til det rette Biarmeland. Desuden lader han dem og opvække Storm og Uveyr, en Egenskab, som vore Forfædre tillagde Finnerne, og de Folk, der boede ved Jishavet og den hvide Soe. Denne Oversættelse af Saxo eller rettere af Geysmer siger og at det var i et Fad Øl at Hunding druknede. Riim-Kroniken beretter, som ei staaer i Saxo, at Hunding og Hadding havde

Haddings Historie.

(28) Hos Langebec T. 2. p. 292.

Haddings Hiſtorie.

ſvoret ſig ſammen, at den ene ei ſkulde overleve den anden, og at Hunding derfore med Villie kaſtede ſig i et Fad Miod. Men endſkiønt ſaadanne Løfter ei vare ubekiendte i vort Norden, ſaa holder jeg det dog ikke for raadeligt ſaa meget at vige fra Saxonis og Erici Fortællinger. Geysmer (29) kalder ogſaa Biarmerne Warmenſes, og ſiger lige ſaa lidet ſom den Plattydſke Saxo, at Hadding ſeylede forbi Norge for at komme til dem. Ja forandrer og Navnet af Thuningus, der hos Saxo anfører Biarmerne, til Turingus. Dette kunde let bringe mig til den Mening, at i Stædet for Biarmenſes, Varmenſes, Warmer burde her læſes Varner, det bekiendte gamle og mægtige Folk i Meklenborg, allerhelſt det af deres og Anglernes Love ſynes at være klart, at de og Thüringer vare eet Folk, eller rettere Thüringerne en Green af dem, ſom jeg paa andre Stæder haver videre udført (30). Da Saxo lader alle de andre Haddings Bedrifter ſkee i Øſterſøen, Sverrige og Norge, og ſom det ſynes i dets ſydlige Dele, ſaa er det underligt nok, at han her lader ham foretage ſaa lang en Soereiſe. Dernæſt hielpes, ved at antage Varner, paa den Mangel i vore gamle Efterretninger, at de elſkers ei mælde om ſaa mægtigt et Naboe-Folk, ſom Varnerne, og blev da dette det andet Stæd, hvor de talte om dem, naar det forhen anførte om Helge Hundingsbane antages for rigtigt. Derimod er det Spørsmaal, om Geysmer og den Plattydſke Saxo have havt nogen anden at gaae efter, end Saxo, og hos ham kan ei tviles paa, at jo Thuningus og Biarmenſes ere altid blevne læſte, thi ſaa ſtaaer i Original Editionen af Aſcenſio, ja Texten ſelv, at Hadding ſeilede forbi Norge, viſer det ogſaa. Nu denne Om-

(29) Hos Langebec T. 2. p. 292.
(30) F. 4. p. 494. T. 5. p. 31.

Omstændighed lader vel de tvende andre ude, men Spørsmaal om de maaskee have giort det for Kortheds skyld, eller af Uagtsomhed; Eller og om de have havt nogen Skribent at gaae efter. Desuden har det og været let ved Læse- eller Skrive-Feyl at forandre Thuningus til Thuringus, og Biarmenses til Varmenses. Ei at tale om den Hexe-Konst, som de alle eenstemmigen tillegge her disse Biarmer eller Warmer. Geysmer siger og, at det var i et Fad Øl, at Hunding druknede af en Hændelse. N. 7 kalder denne Konge Heddingher, og taler om Staden Demyn. Er ellers her en pur Oversættelse af Erico. J. Magnus (31) har et Vers over Henrik, en Søn af Asmund, hans Tapperhed og Død, men om han selv har giort det eller oversat det af vort gamle Sprog, kan man ikke vide. Hos Saxo staaer det i det mindste ikke. Han meuer og, at intet Spøgelse, men en klog Mand haver ved et Vers raadet de Danske til at forlade Overtige. Hos Saxo P. 15 siges, at dette Vers var uden Autor, og noget efter kalder han det et Forvarsel, og heraf slutter jeg, at det er bleven giort af en, som har holdet sig skiult. Det Vers, som J. Magnus ved denne Leilighed anfører, er anderledes end det hos Saxo, dog Meningen den samme; Man kan ellers heraf slutte, at han selv haver givet sig af med at giøre Vers. Naar Saxo siger, at Uffo vilde forraade Hedding, da vender han det om, og paastaaer, at Hadding vilde forraade Uffo; Og det gior han uden at tvil paa sin egen Haand, af en urigtig Kiærlighed til Fædrenelandet. Han antager ogsaa, at Hunding og Hadding havde giort det høytidelige Løfte, at den ene ei skulde overleve den anden, og at Hunding i Følge deraf styrtede sig i et Fad Miød, og Hedding hang sig selv op. Dog dette om Løfter er vel kun digtet i senere Tider;

(31) L. 2. c. 10. p. 88. c. 12. p. 91. c. 13. 14. p. 93. 94.

Haddings Historie.

Tider, for at giøre deres Endeligt dεsto anseeligere; Dog kan man ei beskylde Magnum her for, thi det staaer alerede i vor Rim-Kronike, som er ældre end han. Mærkeligt er det, at hverken Ericus Olai eller den Svenske Rim-Kronike, have disse Svenske Konger, hvilket atter bestyrker den Sætning, at de ei have regieret i det egentlige Sverrige, men derfore kunne de vel have herskет i Vester-Gotland. N. 9 kalder ham Haddyngr; N. 10, Haddung; N. 11 siger, at han først af vore Regentere blev kaldet Konge, og ziret med Scepter og Krone; Da han gior ham til en Søn af Skiold, og Fader til Frode, saa troer jeg at han haver blandet ham med Dan Mykillati, der først var Konge over det hele, saa og maaskee Halfdan den Gamle, der af nogle blev selv kaldet Skiold, og i hvis Afkom var en Skiold; Og som Dan udi Skaane kaldtes alerede Konge, ligesom hans Fader og Farfader, saa troer jeg at han først haver bragt Konge-Navnet til Øerne, og til Jylland, og saaledes gierne kan siges at have været den første Danske Konge, forstaae over det hele. N. 13 kalder ham Hadinger, N. 16 Hadingarth, og siger, at han flyede til det Land Ponticum, indtog Dunaborgh, fangede der Kong Handuan, og foer derpaa af Østerrighe til Sverrige; Siden var han Konge i Danmark efter Guthorms Død. Hans Dronning heed Hartgretæ. Hunding lader han uforvarende drukne i et Fad Øl. Heraf kan man see, at denne Skribent haver taget Saxo efter Bogstaven, og ved Hellesponten tænkt paa det virkelige, men man kan og see af Dunaborg, og Østerrige, ɔ: Austur veg, Austur rike, at han og har havt en anden og sandere Tradition, men som han ei har forstaaet. Jeg skulde neppe troe, at her ved Dunaborg forstodes det nu værende, thi det ligger langt oppe ved Floden, og inde i Landet, og det Hadding

streed

ſtreed imod, har rimeligere ligget ved Flodens Udløb, og været Asgard; Men gierne ogſaa kundet hede Dunaborg, ſiden det var et Slot, en Fæſtning, en Borg ved Duna. Mærkeligt er det, at her ſiges, at Hadding blev først Konge i Danmark efter ſin Broders Guttorms Død, thi dette ſynes mig at bekræfte min Formodning, at Guttorm var død forend Svibdager. N. 18 kalder ham Hadringær, og Hunding, Hundring. Fortæller ellers alting, ligeſom N. 16, undtagen at den ſiger, at Kongen i Dynæburgh løſte ſig med 4 gange ſaa meget Guld, ſom han ſelv veyede, da Saxo derimod og de flere kun ſige, at han løſte ſig med net op ſaa meget Guld, ſom han ſelv veyede. Meurſius (32) ſiger, at af Hundings Navn er taget Anledning, at foregive, at de Danſke have ſat en Hund til Konge over de Svenſke, hvilket Gram (33) anmærker, at han haver taget af Johan Svaning den ældre, hvis Skrift om den Danſke Hiſtorie endnu ligger utrykt. Samme Hændelſe ſiges at have tildraget ſig i Norge, og ogſaa hos os, ſaa at det ene Nordiſke Folk haver villet ſætte det andet denne Klik paa. Bering (34) og Lyſchander (35) udgive Haddings anden Dronning for en Ruſſiſk Prindſeſſe, hvortil jeg ingen anden Anledning kan finde, end det forhen anforte Stæd af den plattydſke Saxo og af Geysmer. Irenicus (36) kalder denne Konge Vading, og ſiger at han ei efterlod uden en Dotter ved Navn Ulvilda, hvis Mand Vilo blev Konge efter ſin Svigerfader, og Fader ved hende til Frotho. Nu endſkiont dette ikke er rigtigt, ſaa troer jeg dog, at Irenicus derudi har truffet det

(32) Col. 13.
(33) Ib. not. a.
(34) Floro Danico p. 22.
(35) P. 135.
(36) P. 111.

Haddings Hiſtorie.

rette, at Frotho ei har været Haddings Søn, og at Hadding ei har efterladt Sønner. Lazius (37) legger Duna i Norge. Cranzius (38) er med Grund tvilraadig, hvad han ſkal giøre af Saxonis Helleſpont, men Meurſius, Lyſchander, Bering, ja endog Pontanus (39) giøre det uden Betænkning til det Thraciſke. Meſſenius (40) vil, at Hadding er med Liſero reiſt til Finland, ſin Moders Fæderneland, og haver ved Hielp derfra angrebet Curlænderne. Hvorfra han haver dette, veed jeg ikke, men urimeligt lader det ei, med mindre man giør Finnis til Fyen; Ligeledes maae jeg og ſige om dette, Hvitfeld (41) forkæller, at efter nogles Beretning ſkal Hunding have været en Søn af den Saxiſke Kong Sigfrid, ſom i et ſtort Slag overvandt Hadding; Thi om alt dette har jeg hidindtil ei fundet noget hos nogen anden Skribent. Antages at Indvaanerne i Finland vare i Haddings Tid, i det mindſte for den ſtørſte Deel, endda Joter, ſaa indſees lettelig, hvi de hiulpe Hadding imod Curlænderne, der vare af en anden, nemlig Lettiſk Slægt, og vilde fortrænge deres Landsmænd Gotherne. Naar Saxo P. 10 og 11 tillegger Hartgrepe Hexerie, ſaa og den Konſt at kunne giøre ſig ſtor og liden, ſaa ſtemmer dette overeens med vore Fædres Begreb om Joterne, og dem ſom de kaldte Flagdkoner; Men herved mener jeg at forſtaaes Hartgrepes beſynderlige Klogſkab, og Evne til at rette ſig efter alle Folk. P. 12 ſiger han, at Hartgrep blev af ſin Folkefærd dræbt, da hun nu efter P. 11 fulgte Hadding til ſit Fæderneland, (nemlig Jylland), ſaa tænker jeg at hun er bleven der af

(37) P. 646.
(38) Chron. p. 9.
(39) P. 15.
(40) T. 1. p. 28.
(41) T. 1. p. 6.

der af sine Landsmænd Joterne, de nemlig af dem, som holdte med Svibdager, omkommet, og det ventelig med flere af de Joter, som havde fulgt hende fra Sverrige, thi at Hadding haver givet sig med hende alene paa Reisen, er ikke rimeligt; Og dette Nederlag haver vel foraarsaget, at Hadding har maat forlade Danmark, og har derover slaget sig i Selskab med Liser. Og som Hadding var en mærkelig og fortrængt Dansk Prinds, heldst paa sin Moders Side, i Fald hun var fra Fyen, saa er det ingen Under, at Saxo lader Odin, som var de Danskes Skyts-Gud, hielpe ham. P. 13 lader han Mit-Othin dræbes i Fyen, som han her skriver Pheonia, ligesom forhen under Grom Phinni, hvilket bestyrker den Mening, at paa ovenmældte Stæd forstaaes Indvaanerne af Fyen. Ved Mit-Othin her forstaaes efter min Mening den Saxiske Odin, som jeg forhen haver tilkiendegivet. Men da Saxo blandede ham sammen med den Odin, som satte sig imod vor sidste Odin, eller snarere den mellemste, og hvis rette Navn var Oller, saa er det ingen Under, at Saxo haver hensort til Haddings Tid Ting, som vedkomme vor sidste Odin, og altsaa en anden Tid. Den Saxo P. 13 kalder Henric, kalder den plattydske Saxo og Geysmer: Eric. P. 14 berettes, at Hadding paakaldte sine bekiendte Guder, og at Vagnost kom ham til Hielp, hvoraf sees at Saxo beskriver ham som et Trol, og mere end et Menneske. Men da dette er en almindelig Beskrivelse hos vore gamle Skribenter over Jetterne, uden Tvil fremspiret af det Had, Gotherne bare til ham, saa vil dette vel ei sige andet, end at Vagnost kom Hadding til Hielp. Da Saxo lader Hadding føre alle Krigene imod Svibdagers Afkom udi Sverrige, det er at sige Vest-Gotland, saa slutter jeg heraf, at Haldan den Gamle selv, eller og hans Born have igien frataget Svibdager eller

Haddings Historie.

Afkom det Rige, som han havde erobret i Norge. Den Saxo P. 14 kalder Glumer, kalder den plattydske Saxo og Geysmer, Gunner, maaskee og rettere. Det Saxo noget efter kalder Lustrum, oversætte de ved 5 Aar. Ligeledes den han P. 16 kalder Tosto, kalde de Costo, men uden Tvil urigtigen.

Den skrevne Danske Kronike paa Tydsk i Folio beretter, at Uffo indbod Hadding til Upsal i Anledning af en stort Offer-Fæst. Nu troer jeg vel gierne, at han ikke haver fundet dette i noget Skrift for sig, imidlertid er det dog meget rimeligt, at de begge ere reiste did af den Aarsag, heldst om Uffo ei har regieret der.

Efter Schöning (42) maae Jamteland være bleven beboet i det 2, og Helsingeland i det 3 Sæculo, da nu min Hadding har omtrent levet i Midten af sidstbenævnte Sæculo, saa sees heraf, at han gierne kan efter Saxo have taget Flugten til Helsingeland.

9. FRODE I.

Frode 1. n. 16 gior den 22 Konge Frothæ til Othens Søn, hvilket synes at vise, at han haver blandet ham med den første Frode, som stammede i 3 Led fra Odin, eller og snarere med den

(42) N. H. T. 1. p. 189 og 190. Genealogiske og Chronologiske Tabelle.

den Frode, som var en Son af Dan Mykillati, og følgeligen le- Frodes 1. Historie.
vede i den Saxiske Odins Tid. Beninga (1), en Frisisk Skri-
bent, som døde 1552, beretter, at strax efter Friso var død,
noget efter Alexandri M. Tid, sendte Friserne, foragtende det
Raad han havde givet dem, til Frode 1., Konge i Danmark,
og underkastede sig ham, med mere, som han der vidtløftig for-
tæller. Men skal noget sandt være heri, saa hører det snarere
til Frode hin Fækne, den 13 Danske Konge efter Langfedgatal,
thi da begyndte de Danske mere og mere at udbrede deres Magt
uden for Skaane og Øerne, og denne Frode var en stridbar
Herre. Dette er ellers selv samme Tildragelse, som Pontanus
(2) fortæller efter den Frisiske Skribent Kempius, og henfører
selv til Skiold, thi Kempius har ei sat den Danske Konges Navn.
Saxo tillegger denne Frode 1. mange Bedrifter, som umueligen
kunne tilhøre den rette Frode 1., eller Fredegode, som levede ved
Christi Tider. Dette haver Torfæus (3) allerede indseet, og ret-
teligen sluttet af det Saxo tillegger denne Frode en Son ved Navn
Haldan, at han bør henføres til Frode 4., hvilket og bekræftes
derved, at Snorro lader Frode 4. giøre Bedrifter i Østerlandene,
men som dog maaskee hos ham burde tilskrives Frode 5. Dog
maae jeg tilstaae, at jeg ikke kan troe, at alt hvad Saxo beretter
om sin Frode 1., bør henføres til Frode 4. Thi naar jeg betæn-
ker, at han lader ham være ung, da han efter sin Fader besteg
Thronen, saa at han først efter hans Død blev til Karl, og der-
hos beretter, at han tilsatte sin Faders Skat paa Krigs-Folk,
men siden sandt paa en Øe en stor Skat, som en Drage ruge-

(1) A. Matthæi Annal. t. 4. p. 12 og 13.
(2) Hist. Dan. p. 13.
(3) Ser. p. 254. 283.

Frodes 1. Hiſtorie.

de paa, ſaa paſſer dette ſig baade paa Frode 1. og 3., thi jeg har forhen viiſt, at den ſidſte var kun et Barn, da hans Fader Dan Mykillati Dode, og efter Tiden kan Hadding gierne have været, om ei hans Fader, ſaa dog Sviger-Fader, og Hadding havde efter Saxo (4) en anſeelig Skat. Og diſſe ere Grundene for Frode 3., hvorimod jeg maae tilſtaae, at man ei finder, at Fridleif, Frode 1. Fader, haver havt noget Skatkammer. Men paa den anden Side er Hiſtorien fuld af at Frode 1. var en riig Herre, ſom derimod ikke findes om Frode 3, og her haver man da en Leilighed, hvorved Frode 1. kan have lagt Grundvold til ſin Rigdom, hvortil kommer, at Fridleif 1. ſkal have levet al ſin Tid i Roelighed. Og alt dette vel betragtet, ſaa holder jeg for, at alt det nu anforte ſnareſt vedkommer Frode 1. Nogen kunde vel ſynes, at det Frode tilſatte ſin Skat paa Krigs-Sager ei paſſede ſig hverken paa Frode 1., ſom kaldtes Fredegode, ei heller paa Frode 3, ſom forte Tilnavn af den fredſommelige; Men jeg ſvarer hertil, at Saxo tillegger dog Frode 1., ſom hos ham er 3, ſaa mange Krigs-Bedrifter, og at de ei finge diſſe fredelige Tilnavne fordi de ingen Krig forte, men fordi de holdte god Fred inde i Landet. Hvad Saxo fortæller om alle de Krige, ſom Frode forte i Øſten, da troer jeg for ovenmældte Aarſager, at de vedkomme Frode 4, thi om ham er det bekiendt at han var en meget ſtridbar Herre. Frode 3 kan det vel ikke vedkomme, thi udi Haddings Hiſtorie kalder Saxo (5) Curernes Konge Loker, og her (6) Dorno; og Haddings og Frode 3. Levetid løbe dog ſammen. Men dog maae jeg tilſtaae, at der baade kan have

(4) P. 14.
(5) P. 12.
(6) P. 20.

have været mere end een Curiſk Konge paa eengang, saa og at da Frode dog overlevede Hadding, og blev meget gammel, saa kunne Curerne gierne have faaet en nye Konge. Fremdeles taler Saxo (7) om Tranno, en Ruſſiſk Konge, hvilket ogsaa viser, saafremt han ikke her har anticiperet Ruſſernes Navn, at dette maae snarere høre til Frode 4 end 3, da man har Ont ved at tilstaae, at Ruſſernes Navn har alerede været til i Frode 4 Tid, mindre i Frode 3. Derimod maae jeg tilstaae, at den Krig, som Frode 1 skal efter Saxo (8) have ført med Kong Handuvan, maae tilhøre Frode 3., saafremt Hadding haver levet udi hans Tid, allerhelſt Saxo tydeligen siger, at denne Handuvan var den samme, som Hadding førte Krig med. Det samme maae jeg og sige om de Krige, som Frode 1 skal have ført med den Svenſke Kong Regner, og sin egen Søſter Suanhvide, thi har Regner været en Søn af Hunding, og er det rigtigt at Hunding og Hadding ere døde paa eengang, saa maae dette vedkomme Frode 3. Efter mit engang antagne Syſtem forstaaer det sig, at denne Regner ei har været Konge i Sverrige, men i Vest-Gotland. Men herved forefalder det Spørsmaal, om Suanhvide haver været en virkelig Søſter af Frode, og følgelig Dotter af Dan Mykillati, eller og om hun har været Haddings Dotter, og altsaa efter mit Syſtem en Søſter af Frodes Dronning. Naar jeg betragter, at hun i første Fald maatte have været alt for gammel, saa er jeg mere tilbøyelig til det sidſte. Hos den saa kaldte Aſtronomus (9), en Frankiſk Skribent, finder jeg, at i det 8 Sæculo haver en Bayriſk Prindſeſſe, som var gift med

(7) P. 21.
(8) P. 22.
(9) Ap. Reub. p. 15.

Frodes 1. Hiſtorie.

med den navnkundige Frankiſke Major Domus Carolus Martellus, hedet Svanehild, et Navn, ſom kommer ſaa meget overeens med Suanhvide, og hvilket viſer hvor megen Lighed, der haver været imellem de Nordiſke og Tydſke Folk. Hvad Saxo (10) beretter om Ubbo og Scotto, det hører og uden Tvil til Frode 3, ſaafremt de have været gifte med Ulvilda, Haddings Dotter. Det om Krigen med Friſerne og Britannierne (11) vedkommer derimod vor Frode 4.; Thi endſkiønt jeg ikke vil nægte, at Frode 3 kan efter ſin Sviger-Fader Hadding have beſiddet endeel i Jylland, ſaa ſynes han dog ikke at have været ſaa mægtig der ſom Frode 4., under hvilken det Danſke Navn er efter al Anſeende blevet forſt bekiendt i Veſterhavet, ſaafremt man vil følge en vis Chronologie, men vil man følge en anden, da ſynes alt dette endog at vedkomme Frode 6, hvorimod dog ſtrider, at denne kun raadde over Derne. Og dette tiener atter til at bekræfte, at hvad jeg forhen haver anfort om en Frode af de Friſiſke Skribenter, vedkommer Frode 4. Naar Saxo og lader en Britanniſk Ryter ſige, at han kiender de Danſkes Overdaad og Drukkenſkab, ſaa forudſætter det temmelig Bekiendtſkab til os, og gior det troligt, at Angel-Saxerne, ſom havde været vore Naboer her i Norden, vare da boſatte i Britannien, hvilket og Navnet Daleman af den, ſom var Hovedsmand i London, ſtadfæſter, thi det er et Angel-Saxiſk og ikke Britanniſk Navn. Ja Spørsmaal endog om ikke Tiden udfordrer at dette hører til Frode 5. Man ſeer og at Saxo (12) haver forſtaaet ved det Skotland, ſom Frotho bekrigede, det der laae i Britannien, og ikke det Irlandſke,

(10) P. 24.
(11) P. 25 — 27.
(12) P. 27.

landske, og dette Skotlands Navn var endda ikke til, da Frode 3 regierede. Vel sandt, at Saxo mænger her Ulvildæ Mand Scotrum ind, men herom kan jeg intet andet sige, end at han maae have feilet, ligesom han vidst kort forhen (13) gior, naar han af denne Scotro vil udlede det Skotske Navn; Og dette haver vel og været Aarsagen, hvi hgn haver ladet Scotrum komme til Skotland; Med mindre Frode 4. eller 5. haver og havt en Søster af det Navn Ulvilda, og hun en Mand der haver hedet Scotus. Schöning (14) mener vel, at denne Saxonis Frode 1., saa og 3., Bedrifter udi Britannien og Irland vedkomme den Norske Prinds Frode, en Søn af Harald Harfager, fordi den Irske Kong Kervil, synes at være den Kiarval, der regierede i Irland, da Island blev beboet. Men da Saxo fortæller dette under sin Frode 3, saa skal jeg der undersøge det. Alt hvad han derimod i dette Fald siger om Frode 1, synes mig heel vel at passe sig paa Frode 4, og ei paa den Norske Prinds. Han nævner og Melbric (15) præfectum Scoticæ regionis, af hvilket Navn jeg finder en Scotisk Jarl, en Værdighed der vel svarer til præfectus, udi det 9 Sæculo, som dog ikke stridde med nogen Frode, men med Porstein, en Søn af Oluf Hvidben, Konge i Dublin, og med Sigurd Jarl paa Orkenøerne (16). Derimod finder jeg ingen Melbric i Frode 4 Tid. Vilde man troe, at den Norske Frode havde havt med Melbric at bestille, hvorom Historien dog intet mælder, saa kunde man og i Henseende til Tiden falde paa, at troe, at han havde havt Hastings Dotter, og at Hasting for en stor Deel stak i Saxo's Hadding. Saxo (17) siger, at en Scato bød Frode til Giest, efterat han var kommet hiem; Og denne troer jeg at have været hans egen Søn, thi han

Frodes 1. Historie.

(13) P. 24.
(14) T. 1. p. 521. not. r.
(15) P. 25.
(16) Schönings Norske Hist. T. 1. p. 160.
(17) P. 27.

Frodes 1. Hiſtorie.

regner kort efter Scaro op iblant hans Sønner; Og har denne Scaro virkelig været Broder til Halfdan, ſom Saxo ſkriver, ſaa har han og været en Søn af Frode 4. Hvo veed om denne Scaro ei er den ſamme, ſom Scottus, og at han kan have ægtet Ulvilda, ſom da maae blive Haddings Dotter. Det vanſkeligſte bliver, at foreene Chronologien hermed, dog kan det ſkee ved at antage, at Frode 4 haver avlet Scatus først, og ſiden længe efter gift ſig med Haddings Dotter, ſom da maae blive den yngſte af hans Børn; Men da maatte man forflytte Haddings Levetid til Frode 4. Naar Saxo beretter, at Frode ſtroede ſmaae ſtodt Guld paa ſin Mad, da vedkommer det den virkelige Frode 1; Om hvilken udi Fortalen for Grottaſaungr noget ſaadant ſynes at fortælles; Om og om Indholden af Grottaſaungr vedkommer Frode Fredegode, thi deri tales om Hrolf Krake, ſaa man ſnarere kunde falde paa, at henføre det til Frode 5. Hvad Frodes Død udi Krigen imod Regner angaaer, ved Hede og ſine Vaabens Tyngde, da maae det vedkomme Frode 3., ſaafremt Regner og han have levet paa een Tid, og paſſer ſig ogſaa got paa Frodes høye Alder. Schöning (18) anmærker heel vel, at de mange af det Navn Frode i Danmark, heldſt 1. og 3., ſom begge kaldtes efter Fred, have foraarſaget ſtor Forvirring i den Danſke Hiſtorie; og hvor let kunde da Saxo, ſom ingen Chronologie og Critique havde, bringes herved i Vilderede.

For ret at komme ud af dette forvirrede Tøy om diſſe Froder, vil jeg opregne dem efter de adſkillige Skribenter, og ſætte hos deres Tilnavne og deres Fædres Navne, ſamt Tal, endſkiønt diſſe ſidſte ikke findes hos nogen af vore gamle Skribenter, men er dog den letteſte Maade at ſkille ved Folk af ſamme Navne fra hinanden. Dog vil jeg udelade den ſidſte Frode, ſom levede i det 10 Sæculo, da han ingen Forvirring kan opvække.

I. Saxo.

(18) T. 1. p. 136.

I. Saxo.

Frode I. Haddings Søn.

Frode II. vegetus Hugletbi Eftermand.

Frode III. Fridlevi I. S. Under ham fødtes Chriſtus.

Frode IV. Fridlevi II. S.

Frode V. Olavi Søn, og Haraldi Broder, ſom var Fader til Haldan og Harald.

Ericus Pomeranus kalder Saxonis Frode I. hin Fæmilde, Frode II. hin Frækne, Frode III. hin Fredegode, Frode IV. hin Frækne. Frode V, Rechbane. Cornerus giør Frode I. til en Søn af Svibdager, og tillegger Frode V. Navn af Rechbane. Riim-Kroniken kalder Frode I. hin Gavmilde; Frode IV. hin Tegne. Thomas Geysmer Frode IV. hin Thaghen. Den ſkrevne Danſke Krønike kalder Frode II. hin Frægne, (ſom dog uden Tvil ſkal være det ſamme, ſom hin Frækne), Frode IV. hin Frekne, og Frode V. Kæthbane. N. 17 kalder Frode I. hin Harde, Frode II, Kothæ hin Storlytnæ, Frode IV. hin Harde, og Frode V. hin Frækne. N. 19 giør Frode largus til en Søn af Fridleiff, og Dotter-Søn af Hrolf Krake, og Fader til Ingiald.

II. Jellerne.

Frode I. Fredegode, Fridlevi I. Søn. Under ham fødtes Chriſtus.

Frode II. Havars Søn og Fridlevi II. Sønneſøn

Frode III. Fridſami, Dans Mykillati Søn.

Frode IV. Frække Fridlevi III. Søn, Olufs Broder, og Ingialds Fader.

Frode V. Frode IV. Søn, og Ingialds og Halfdans Broder.

Frode VI. en Søn af Hræræk Hnaugvanbaug, og Sønne-Søn af Ingiald, og Fader til Halfdan.

III. Sveno Aggonis.

I. Frode Skiolds S. og Haldans Broder.

II. Frode hin Frække, en Søn af Rökil Slaghenback og Rolfs Sønne-Søn.

III. Frode Gamle, Dans Mykillati Søn.

IV. Frode hin Fridgode eller Gavmilde Fridlevi I Søn, og Frode III. Sønne-Søn og Ingialds Fader.

VII. n. 13.

I. Frode hin Harede Haddings Søn.

II. Frode hin Storletan Hugleks Søn.

III. Frode hin Fredegode Frithlefs Søn.

IV. n. 9.

I. Frode hin Frægæ.

II. Frode hin Frökne.

III. Frode hin Femilde.

IV. Frode Olafs Søn, og Haralds og Haldans Broder.

VIII. n. 16 og 18.

I. Frode hin Fregnæ eller Harthæ Hadingers Søn.

II. Frode hin Storlemmæ Hugleiks Søn eller Othens.

III. Frothe hin Fritgothe Frithlöffs Søn, Chriſtus fød.

IV. Frode hin Gavmilde eller hin Harthe Fritlöffs Søn.

V. Frode Olavs Søn.

V. n. 10.

I. Frode hin Frægbæ.

II. Frode hin Frökne.

III. Frode Fridgode.

IV. Frode hin Fæmilde.

V. Frode.

VI. n. 11.

I. Frode Haddings Søn.

II. Frode Frökne Hugleiks Søn.

III. Frode bonus.

IV. Frode largus Frithlephs Søn.

V. Frode Olavi Søn.

IV. Frode hin Harthe Frithlefs Søn.

V. Frode hin Frökne, Olafs Søn.

Frodes 1. Historie.

Heraf ſees, at de ſom antage fleſt Froder, nemlig Islænderne, antage dog kun 6. At der i Henſeende til Tilnavnene ere 9, nemlig hin Frække, thi Vegetus er det ſamme, hin Gamle, hin Fredegode, hin Gav- eller Fæmilde, thi bonus og largus ere det ſamme, og det forſte kun giort ved ilde at forſtaae det Ord; Milde, i vort gamle Sprog, ſom betyder den gavmilde, hin Fridſame, hin Harede, ſom jeg dog troer at være det ſamme, ſom hin Harde; hin Storletan, ſom jeg og mener at være det ſamme, ſom hin Storlemme og Storlytne, hin Tegne, og endelig en ſom forer Tilnavn af Rechbane, thi Rechbane er vel kun en Læſe-Feyl. Efter diſſe Tilnavne er det altſaa klart, at jeg gierne kunde antage efter den engang af mig fremſatte Hypotheſin 7 Froder; Allerheldſt der og ere 8, naar man vil regne efter deres Fædres Navne, nemlig en var Son af Hadding, en anden af Fridlev 1, eller og af Skiold, en tredie af Fridlev 2 eller 3, og af Haver, en fierde af Olav, en femte af Dan Mykillati, en ſiette af Frode 4, en ſyvende af Hrærek, og en ottende af Hugleik, thi at Cornerus giver Frode 1 ud for en Son af Svibdager, bor ei regnes, da jeg noget forhen haver viiſt, at det er en aabenbare Skiodesloshed eller Copiiſt-Feyl. Men herved maae agtes, at Islænderne og vore ſætte dem ei i ſamme Orden, og at vore ere ikke engang gandſke eenige herom med ſig ſelv, ſaa og at de vel give dem adſkilte Tilnavne, men derfore dog ofte meene een og den ſelvſamme Frode. Saa meget er klart, at vor Frode 3. er Islændernes Frode 1, thi vore give ham Tilnavne af Fredegode, og Islænderne kalde ham Fridfrode, og begge ere eenige deri, at Chriſtus er fod under ham. Men Skade kun at man derfore dog ei kan tillegge alt hvad Saxo fortæller om Frode 3. til Frode 1. Islændernes Frode 4. bliver og vor Frode 4, thi han var

efter

efter begge en Sønne-Søn af en Frode, og en Søn af en Fridleif, men vore have feilet derudi, at de udgive denne hans Far-Fader for Frode Fredegode, da han dog var Frode Fridſami, men Tilnavnens Lighed have forført dem. Vore kalde gemeenligen denne Frode 4. hin Gavmilde, men Islænderne hin Frække; Men da Torfæus (19) ſelv mener, at Snorro haver feilet i at tilſkrive Frode 4. noget, ſom tilkommer Frode 5, og Snorro giver dog denne Frode udtrykkeligen det Tilnavn Frække, ſaa ſlutter jeg heraf, at Frode 4. er bleven kaldet den Gavmilde, og Frode 5. hin Frække. Men i Henſeende til Frode 5. er ſtor Uorden; Islænderne tillegge Frode 4. en Broder, ved Navn Oluf, og giøre Frode 4. til Fader af Ingiald, Halfdan og Frode 5; Men vore derimod giøre Frode 5. til en Søn af Oluf, og Sønne-Søn af Ingiald, og blande ham altſaa med Frode 6, ſom virkelig var en Sønne-Søn af Ingiald, men ved Hrærek; Om hvilken vore intet have, med mindre han ſkulde ſtikke i nogen af Tilnavnene. Og troer jeg da ſnareſt, at hin Tegne eller Thaghen ɔ: den Myndige, eller høybaarne, hvilket ſidſte Tilnavn meget vel paſſer ſig paa ham i Danmarks da værende uſle Tilſtand, om han har været en Dotter-Søn af Hrolf Krake, tilkommer ham; dog ſtikker han uden Tvil i Sveno Aggonis Frode hin Frække, en Søn af Rörkil Slaghenbacк, thi dette ſidſte Navn er aabenbare Hrærec eller Roric Hnauggvanbaug, hvilket Tilnavn vore blandede med Slyngeband, eller Slaungveband; Han ſtikker vel og i N. 19 Frode largus, en Dotter-Søn af Hrolf Krake. Nogle af vore kalde Frode 5. Rechbane, hvilket Navn han maaſkee har faaet, fordi han ſlog Rekke eller Hrærek ihiel, eller og fordi han har overvundet en Rekke ɔ: Kiæmpe, eller maaſkee mange Kiæmper, og har da

Frodes 1. Hiſtorie.

(19) Ser. p. 283. 284.

Frodes 1. Hiſtorie.

dette Navn udtrykt ſamme Gemyts Beſkaffenhed, ſom hin Frækne. Saxo kalder Frode 2. vegetus, og giør ham til Hugleks Eſteremand, men ſiger ei, hvis Søn han var, men ſom han ſætter Dan kort for Huglek, og man af hans Beſkrivelſe kan ſee, at han menet Dan Mykillati, ſaa er det klart at herved forſtaaes Islændernes Frode 3. Fridſami, ſom var en Søn af Dan; og at nogle af vore have alene giort denne Frode til en Søn af Huglek, fordi Saxo ſætter ham ſtrax efter Huglek, den ſamme ſom den Saxiſke Odin. Men i Tilnavnet har Saxo grovelig vildfaret, thi Vegetus bliver uden Tvil det ſamme ſom Frökne, hvilket ei tilkommer Frode 2., men Frode 5. Om Frode Fridſami har Saxo ellers ikke meget, uden under Frode Fredegode, og er jeg næſten af de Tanker, at Islænderne og fortælle noget om deres Fridfrode, ſom tilkommer Fridſami, thi denne ſidſte har uden Tvil herſket over gandſke Danmark, og den forſte derimod kun over Øerne, og maaſkee noget lidet af Jylland. Hvad Saxonis Frode 1. angaaer, da haver jeg nu udforlig viiſt, til hvilken Frode hver af hans Bedrifter horer; Thi det er at mærke, at fordi hans Frode 2. er Islændernes Frode 3., hans Frode 3. deres Frode 1., ſaa horer dog ikke alle de Bedrifter han fortæller om ſin Frode til deres Frode, efterdi Saxo haver blandet de adſkillige Frodes Bedrifter ſammen, ja det ſom værre er, undertiden horer noget af hvad han fortæller om en Frode til ſlet ingen Frode, men til en Konge eller Høvding af et gandſke andet Navn. Naar Svend Aageſen udgiver Frode 2. hin Frække for en Sønne-Søn af Rolf, ſaa er det aabenbare urigtigt, men Spørsmaal om han ei har været en Dotter-Søn af ham, hvorved dog møde mange chronologiſke Vanſkeligheder. At n. 13 kalder Frode 2. hin Storlæran paſſer ſig vel nok paa Frode 3., en Søn af Dan Mykillati, thi Storlæran

ten og Mykillati bliver det samme, allerheldst Snorro selv P. 31 kalder denne Frode ogsaa Mykillati. Naar man noye sammenligner disse Lister, saa skal man finde, at det Tilnavn hin Harde tilkommer ogsaa Frode 4., foruden det af hin Gavmilde. Naar Ericus kalder Saxonis Frode 1 hin Fæmilde, saa haver han dertil taget Anledning af den Ødselhed, som Saxo tillegger ham, ei at tale om, at nogle af hans Bedrifter virkeligen høre til Frode 4., som forte Tilnavn af Fæ- eller Gavmilde. Hvad Islændernes Frode 2. angaaer, da tænker jeg at han har fort Tilnavn af den Tegne, som Riim-Kroniken og Geysmer tillegge Frode 4., thi ellers har han intet Tilnavn, og desuden veed man ikke til hvem anden man skal henføre dette Tilnavn, med mindre det skulde være til Frode 6. Hvad det Tilnavn Kothæ angaaer ved Frode 2. hos n. 17, da mener jeg at det skal sige den Gode, hvilket kommer smukt overeens med Fridsami, thi Frode 2. er her Frode 3., efter som han kalder ham hin Storlerad. Det Tilnavn Bonus, som n. 11 tillegger sin Frode 3., vedkommer da ogsaa Boda Fridsami. Svend Aagesen kalder Frode 3. den Gamle, hvilket passer sig heel vel paa den rette Frode 3., som efter Snorro blev meget gammel; Allerheldst Svend Aagesen selv gior ham ligesom Islænderne til en Søn af Dan Mykillati. Hvad nu de 8 Frøder angaaer efter deres Fædres Navne, da er den første, som var Haddings Søn, Frode 3.; Den anden Fridlevi 1. eller Skiolds Søn, Frode 1.; Den tredie Fridlevi 2. eller 3. Søn, er Frode 1., saa og 2.; Den fierde Olavs Søn, Frode 5; Den femte en Søn af Dan Mykillati, atter Frode 3.; Den siette en Søn af Frode 4., er Frode 5.; Den syvende Hræreks Søn, Frode 6.; og den ottende Hugleks Søn, ligeledes Frode 3. Altsaa hielper hverken Tilnavne eller Fædres Navne, til at antage

Frodes 1. Historie.

efter

Frodes 1. Hiſtorie.

dette Navn udtrykt ſamme Gemyts Beſkaffenhed, ſom hin Frækne. Saxo kalder Frode 2. vegetus, og giør ham til Hugleks Eftermand, men ſiger ei, hvis Son han var, men ſom han ſætter Dan kort for Huglek, og man af hans Beſkrivelſe kan ſee, at han mener Dan Mykillati, ſaa er det klart at herved forſtaaes Islændernes Frode 3. Fridſami, ſom var en Son af Dan; og at nogle af vore have alene giort denne Frode til en Son af Huglek, fordi Saxo ſætter ham ſtrax efter Huglek, den ſamme ſom den Saxiſke Odin. Men i Tilnavnet har Saxo grovelig vildfaret, thi Vegetus bliver uden Tvil det ſamme ſom Frökne, hvilket ei tilkommer Frode 2., men Frode 5. Om Frode Fridſami har Saxo ellers ikke meget, uden under Frode Fredegode, og er jeg næſten af de Tanker, at Islænderne og fortælle noget om deres Fridfrode, ſom tilkommer Fridſami, thi denne ſidſte har uden Tvil herſket over gandſke Danmark, og den forſte derimod kun over Øerne, og maaſkee noget lidet af Jylland. Hvad Saxonis Frode 1. angaaer, da haver jeg nu udforlig viiſt, til hvilken Frode hver af hans Bedrifter horer; Thi det er at mærke, at fordi hans Frode 2. er Islændernes Frode 3., hans Frode 3. deres Frode 1., ſaa horer dog ikke alle de Bedrifter han fortæller om ſin Frode til deres Frode, efterdi Saxo haver blandet de adſkillige Frodes Bedrifter ſammen, ja det ſom værre er, undertiden horer noget af hvad han fortæller om en Frode til ſlet ingen Frode, men til en Konge eller Høvding af et gandſke andet Navn. Naar Svend Aageſen udgiver Frode 2. hin Frækne for en Sonne-Son af Rolf, ſaa er det aabenbare urigtigt, men Spørsmaal om han ei har været en Dotter-Son af ham, hvorved dog møde mange chronologiſke Vanſkeligheder. At n. 13 kalder Frode 2. hin Storlerar paſſer ſig vel nok paa Frode 3., en Son af Dan Mykillati, thi Storle-

rar

ten og Mykillati bliver det samme, allerheldst Snorro selv P. 31 kalder denne Frode ogsaa Mykillati. Naar man noye sammenligner disse Lister, saa skal man finde, at det Tilnavn hin Harde tilkommer ogsaa Frode 4., foruden det af hin Gavmilde. Naar Ericus kalder Saxonis Frode 1 hin Fæmilde, saa haver han dertil taget Anledning af den Ødselhed, som Saxo tillegger ham, ei at tale om, at nogle af hans Bedrifter virkeligen høre til Frode 4., som forte Tilnavn af Fæ- eller Gavmilde. Hvad Islændernes Frode 2. angaaer, da tænker jeg at han har fort Tilnavn af den Tegne, som Riim-Kroniken og Geysmer tillegge Frode 4., thi ellers har han intet Tilnavn, og desuden veed man ikke til hvem anden man skal henfore dette Tilnavn, med mindre det skulde være til Frode 6. Hvad det Tilnavn Kothæ angaaer ved Frode 2. hos n. 17, da mener jeg at det skal sige den Gode, hvilket kommer smukt overeens med Fridsami, thi Frode 2. er her Frode 3., efter som han kalder ham hin Storlerad. Det Tilnavn Bonus, som n. 11 tillegger sin Frode 3., vedkommer da ogsaa Boda Fridsami. Svend Aagesen kalder Frode 3. den Gamle, hvilket passer sig heel vel paa den rette Frode 3., som efter Snorro blev meget gammel; Allerheldst Svend Aagesen selv gior ham ligesom Islænderne til en Son af Dan Mykillati. Hvad nu de 8 Froder angaaer efter deres Fædres Navne, da er den forste, som var Haddings Son, Frode 3.; Den anden Fridlevi 1. eller Skiolds Son, Frode 1.; Den tredie Fridlevi 2. eller 3. Son, er Frode 1., saa og 2.; Den fierde Olavs Son, Frode 5; Den femte en Son af Dan Mykillati, atter Frode 3.; Den siette en Son af Frode 4., er Frode 5.; Den syvende Hræreks Son, Frode 6.; og den ottende Hugleks Son, ligeledes Frode 3. Altsaa hielper hverken Tilnavne eller Fædres Navne, til at antage

Frodes 1. Historie.

efter

Frodes 1. Hiſtorie.

efter den Hypotheſe, ſom jeg engang haver yttret mig med, flere Froder end Islænderne have, og man kan altſaa ei hielpe den Danſke Tidsregning. Ericus (19) vidner, at det Land, hvor Frode ihielſlog Dragen, var Wændælyſſel. Vel ſiger Saxo at det var en Ø, men dette maae ei forvilde en, thi af Adamo Bremenſi ſeer man, at de Gamle have anſeet Vendſyſſel for en Ø. Nu ſiger Saxo vel ikke tydelig, at denne Ø laae uden for Frodes Rige, men da hán dog ei heller ſiger, at den hørte ham til, ſaa er det rimeligt at troe, at han ei haver beſiddet den. Og ſom Saxo ſiger, at Øen laae ei langt borte, og dette vel nok paſſer ſig paa Vendſyſſel i Henſeende til Sieland, ſaa ſlutter jeg heraf, at dette haver tildraget ſig med Frode 1., og at han ei haver regieret over mere end Øerne, i det mindſte ikke over Vendſyſſel. Ericus lader Frode undertvinge Britannien, Skotland, Tydſkland, Slavien og Rusland, da dog Saxo intet mælder om Slavia, med mindre Ericus vil regne Curland did, og Saxo ei heller lader Frode have at beſtille med andre Tydſke Folk end Friſer. Ericus ſiger, at Frode omkom i Skaane, hvilket bekræfter min Mening, at Regner har været en Veſt-Gothiſk Konge.

N. 15 ſiger og at Frode paalagde Tydſkland, Frisland og Britannien Skat, hvor Tydſkland aldeles ikke kan forſvares, ſiden Frisland desuden nævnes. Petrus Olai (20) lader og Frode dræbe Dragen i Vendelſyſſel, og gaaer ellers endnu videre end de andre, thi han lader ham eye Landene paa begge Sider af Rhin, og ſynes altſaa at blande ham med Saxonis Frode 3.

Naar

(19) Ap. Lang. p. 151.
(20) P. 79.

Maar Saxo siger, at Frode ægtede Handuvani Dotter, saa kan det være rigtigt, men han maae dog forhen, eller snarere siden, have havt Haddings; thi paa anden Maade kan man ei komme ud af den Sag, at han skal have været Haddings Son. Riim-Kroniken lader og Frode herske paa begge Sider af Rhinen; hvortil dog vel Anledningen er taget af Saxo, fordi han siger P. 25, at Frode gik med sin Flode noget op i Rhinen, (og kaldtes det Land, hvor den faldt ud i Havet, paa de Tider Frisland. (N. 7 har en besynderlig Feil, som dog maae skrives paa Copiisternes Regning, nemlig at Frode undertvang Britannia, som nu heder Frisland, thi det er klart, at Engelland er udeladt strax for Frisland. Den siger og at Frode satte Livet til i Skaane i et Soeslag; hvilket sidste er gandske troligt, da de fleste Slag skeede paa de Tider til Soes. Cornerus (21) gior Frode til en Son af Symbdager o: Svibdager, fordi han enten selv ved Skiodes losshed eller og Copiisterne haver udeladt Hadding. Til samme Aarsag maae og henføres, at han lader Frode ihielslaae Dragen i Weldal, saa og undertvinge Prucia, hvilket uden Tvil er skrevet i Stædet for Rucia. N. 16 lader Frode undertvinge Grattenland; Skal vel være Grækenland; og er uden Tvil giort af Helleſponten hos Saxo. Geysmer kalder den Skotske Præfectus Esbrit, og ei Melbric (eller og Melsbric; som der staaer i den trykte), som hos Saxo. J. Magnus (22) forbedrer Saxonis Fortælling om Krigen mellem Frode og Regner anseelig, ved at legge til at Regner fangede Frode, og lod ham ei los paa andre Vilkaar, end at han skulde tilgive sin Svoger Ubbo, som havde bemestret sig Danmark. Frodos 1. Historie.

(21) Col. 476.
(22) L. 2. c. 16. p. 97.

Frodes 1. Hiſtorie.

Meurſius (23) gior Dorno til en Søn af Loker, ſiger, at Draco var Navn paa en navnkundig Søerover (hvilket og maae være rigtigt, ſaafremt der ſkal være noget ſandt i Saxonis Fortællinger, og man i mindſte Maade ſkal kunne nytte dem, dog ſaaledes, at han ei hedde Drage, men var ſaa ond ſom en Drage). Meſſenius (24) ſiger, at Frode indtog den Stad Audun; Saaledes har han forandret Dunaborg. Irenicus (25) vil, at Ulvilda var Vadingi ɔ: Haddingi Dotter, og gift forſt med Gunthering ɔ: Guthorm hos Saxo, og ſiden med Vibo ɔ: Ubbo, til hvilken Vading overlod Riget, ſaaſom han ingen Sønner havde; og at hun ved Vibo blev Moder til Fronto ɔ: Frotho. Da Irenicus er en temmelig gammel Skribent, ſaa er dette heel mærkeligt. Skade kun, at man ei veed hvorfra han haver dette. Imidlertid ſees dog heraf, at han haver havt den Efterretning, at Hadding ingen Sønner har efterladt ſig, hvilket kommer overeens med min Hypotheſe; Men at han derimod gior Frode til Haddings Dotter-Søn troer jeg at være urigtigt, ſaaſom det ikke kan paſſe ſig paa nogen Frode, med mindre man vilde anſee Hadding for Haſting, og denne Frode for den ſidſte Frode, ſom regierede i Jylland under Harald Blaatand. Imidlertid er denne Beretning dog nok giort af Frode 3., ſom var en Dotter-Søn, ey af Hadding, men enten af Vermund eller af Oluf. Og tiener dette til at ſtadfæſte min Meening, at i Frode 1. ſtikker tildeels Frode 3., og at Hadding haver levet i hans Tid. Suffridus Petri (26) vil, at den Friſer Virho plyndrede i Danmark, for at hævne ſin Broders Henrike Død ved Gram; At Frode giorde Toget

(23) Col 15.
(24) T. 1. p. 30.
(25) P. 111.
(26) P. 328. l. 2. c. 6.

Toget imod ham i sit 8 Regierings Aar; At Frode regierede i alt 15 Aar; og at den Arm af Rhinen, som han kom til, var Lavica imellem Groningen og West-Frisland, hvilken nu er næsten gandske udtørret og opfyldt. Lyschander (27) tillegger Frode en Regiering af 77 Aar, som nogenlunde kan passe sig paa Frode 3. Möller (28) handler vidtløftig om Staden Rotala, eller Rutula, og viser at den har ligget i Estland, at en heel Egn ved Hapsal er bleven kaldet Rotalien, og at der ligger endnu en Kirke og Sogn ved Hapsal, kaldet Rotel. Han mener ellers, at da Saxo kalder Russerne Ruthener, saa har han her af Indvaanerne af Rotala, de Rutelske kaldne, uretteligen giort Russer, efterdi Esterne vare et Folk for sig, og havde deres egne Regentere. Men endskiønt saadanne Feilragelser og Forbytninger ere ei rare hos Saxo, saa duer dog den sidste Grund ikke, fordi man finder at Estland haver og ofte i gamle Dage, i det mindste i det 10 Sæculo, staaet under Russerne. Men da dette maaskee gaaer op til det 5 Sæculum, paa en Tid, da det Russiske Navn kanskee ei endda var til, i det mindste neppe saa langt nord, saa er jeg dog ikke utilbøielig til den Mening, at Saxo haver her af de Rutelske giort Ruthener, som han kalder Russerne. Imidlertid kalder Saxo dem vel først Ruthener, men kort efter Landet Ruscia. Vel sandt, at Boe, Odins Søn, siges at have regieret i Rusland, men herimod kan indvendes, at de nyere, thi Samlerne af Edda ere dog nye imod saa gamle Tider, have anvendt og brugt et nyt og bekiendt Navn i Stædet for et gammelt; Dog forstaae vore Fædre Russerne ved Riser, eller rettere, er dette sidste Navn kommet op af det første, saa falder alt dette

Frodes 1. Historie.

(27) P. 138.
(28) Beskr. ofver Estland p. 55 og 56, fornemmelig i Noten.

Frodes 1. Historie.

igien over Ende, og da blive Russerne meget gamle, endog nord paa. Hamconius (29) vil, at Schottus, en Sonne-Son af Friso ved Scholdo, som skal være død 245 Aar for Christi Fødsel, var Skotternes Stamfader, og kom geleydet af Danske til Albanien, thi han skal være reyst fra Schoterland lige til Danmark, og der have ægtet Ulvilda, Frothonis Søster, og derpaa med en stor Hær af Friser og Danske være først kommet til Belgium, derfra til Cantabrien, og tilsidst til Albania, hvor han bemestrede sig en god Deel af Landet, og kaldte det Schotia. Hamconius holder og for, at Saxo synes at giøre ham til en Dansk, maaskee alene for hans Ægteskabs skyld. Paa et andet Sted siger han, at han 220 Aar for Christi Fødsel blev jaget i Landsflygtighed, gik derpaa til Danmark, ægtede Kongens Søster, drog, geleydet af Danske, til de Armeniske Kyster, (hvor han, efter Navnet at domme, maae forstaae Armorica eller Nord-Kysterne af Frankerige, hvilket dog det følgende synes at kaste igien over Ende). Derpaa opkastede han sig til Anforer for de Albanske Rovere, og plagede Belgerne meget i 7 Aar, og derefter Cantabrien i 2, endelig angreb han Britannierne, og undertvang det Albanske Land, som han enten kaldte Schotia efter sit eget Navn, eller og efter sit gamle Sæde Schoterland. Tidsregningen er gandske urigtig, og alene bragt ud ved at regne Saxo's Konger efter. Dette kan giøre den heele Fortælling meget mistænkelig, og bringe en til at frygte for, at den er alene taget af Saxo, og Scottus giort til en Friser, fordi Saxo ei siger af hvad Folk han var, og fordi Hamconius selv var en Friser. Desuden viser Skotternes ældgamle Sprog uovervindeligen, at de ei kunne være enten af Tydsk eller Nordisk Herkomst endskiønt Tacitus

(29) Frisia f. 8. p. 1. f. 9. p. 1. f. 70. p. 1.

Tacitus allerede har villet ſlutte det første i Henſeende til Caledonierne, Skotlands ældgamle Beboere, af deres Lemmers Forlighed. Derſom en Scottus nogensinde har ægtet en Ulvilda, en Søſter (eller Kones Søſter) af en Frode, da maae det være Frode 3., ſom levede i det 3 Sæculo, og maaſkee den Frothal, ſom omtales i Oſſian, og da troer jeg ikke at hun haver ægtet en Mand af det Navn Scottus, men ſnarere en indfød Skotlænder, ſom Saxo derfore haver kaldt Scottus. Derſom man og vil antage den Mening, at Skotterne ei ere indfødde Caledonier, men gangne til Skotland fra Irland, og ei tvertimod, ſaa maae det efter al Anſeende være ſkeet i det 3 Sæculo, efter ſom man med Vished veed, at de allerede boede i Skotland udi det 4 Sæculo; og hvo veed da om ei Ulvilda juſt har ægtet den Mand, ſom først har fort Skotterne over fra Irland til Skotland, og dette givet Saxo Anledning til at mene, at han først haver givet Skotterne Navn. Maaſkee og at Danſke have herudi været en Hoben behielpelige for Svogerſkabs ſkyld, og at dette haver foraarſaget den Tanke hos adſkillige Skribenter, at Skoterne ſtammede fra vore Nordiſke. Saa meget er vidſt, at heele Oſſian er fuld af, at Nordiſke have i det 3 Sæculo bekriget Irland og Skotland. Ovenmældte Frothal kaldes af Oſſian (30), Konge i det flodrige Sora, og en Søn af Annir. Han forelſkede ſig, imedens hans Fader endda levede, i Comala, en Dotter af Sarno, Konge i Inistore d: Orkenoerne, egentligen Hvalfiſkenes Øe, men Cathulla overvandt og fangede ham i et Slag, ſendte ham tilbage, og ægtede Comala. Derpaa døde Annir, og en Steen

Frodes 1. Hiſtorie.

(30) T. 1. p. 279 og 280. i Carric-Thura p. 281 — 286. 278. 150 — 156. t. 2. p. 268. 230. t. 1. p. 158. 159. 161. 164. 165. 168 — 170.

Frodes 1. Hiſtorie.

blev opreiſt over ham (uden Tvil vore Baute-Stene); Strax angreb Frothal Carric-Thura, hvor Cathulla, Konge af Iniſtore, boede; Men Fingal, Konge over Morven o: Caledonierne, ſom boede paa Nordveſt-Siden af Skotland, kom uformodentlig Cathulla til Hielp. Thubar, Konge eller Hoved for det floderige Tora o: et Sted hvor Hvalfiſke findes (han ſtod under Frothal, men det er almindeligt hos Oſſian at give Anførerne Navn af Konger, ſee en Note af Macpherſon T. 1. P. 225), modte Fingal, men blev ſlaget paa Flugt; Derpaa beſluttede Frothal ſelv at angribe Fingal; Han bad Thubar at hilſe hans Kiæreſte Utha, en Dotter af Herman, ved Thano's Strom, og at hun ei ſkulde frygte at hans forrige Elſkov til Comala ſkulde opvaagne (thi hun var død, og troer jeg, at denne hans anden Kiæreſte har været fra Tydſkland, thi det ſynes mig Navnene Utha og Herman at vise, at Thano er maaſkee kun Dan, Don, et almindeligt Navn paa en Flod. Man kunde da falde paa at troe, at herved ſigtedes til Handuvan, ſom boede ved Duna-Floden). Men Utha var nær, og havde forklæd ſom en Mands-Perſon fulgt med; Saaſnart hun ſaae ſin Elſker i Fare, haſtede hun at bedække ham med ſit Skiold, dog hun faldt, Skiold og Hielm trillede langt fra hende, og man ſaae at hun var en Pige, thi hendes lange Haar flagrede om hendes Skuldre. Fingal blev herved vort, begge Konger bleve Venner, og Frothal drog ind i Carric Thura, og ſiden ſeilede han hiem til ſit Land. Utha ſiges at have været fra Tora, og Loda Gud af Frothal. Loda kalder Kongen af Sora ſin Søn, baade Uther og Frothal ſiges at have været i deres blomſtrende Alder. (Er Frothal Frode, ſaa ſynes Sora at maae blive Sieland, hvilket bekræftes derved, at det kaldes det Flode Rige, ſom ei bor forſtaaes om egentlige

lige Floder, men alene at Havet rundt omkring omgiver det, og paa nogle Steder ei er bredere end en Flod. Vil man antage, at Frode har været første gang gift med Haddings Dotter, saa maae Herman blive Hadding, og Tora Jylland. Annir maae da blive til Dan Mykillati. Dog jeg maae tilstaae, at alle disse Navne vige meget langt fra vore egne. Paa et andet Sted bettes, at Annir, Konge af Inis-Thora d: Bolgernes Ø, (hvilket passer sig paa Sieland), havde i sin Ungdom været en god Ven af Fingal; og at de havde hiulpet hinanden i Strid. Nu sendte Fingal ham sin Sønne-Søn Oscar til Hielp imod Cormalo, hans egen Svigerson, som havde giort Oprør imod ham. Annir beklagede sig, at hans Sønner Argon og Ruro vare døde, og hans Dotter hos Fremmede. (Disse Navne passe sig ikke paa Humble og Lother, som jeg anseer for Dan Mykillari; og som maae have overlevet ham; Men dette er mærkeligt, at Annir i sin høye Alder ei nævner Frothal, som dog efter Ossian selv var hans Søn, hvilket bekræfter min Meening, at Dan maae have aviet Frode i sin Alderdom, hvilket og rimer sig med de lange Regieringer, som Islænderne tillegge baade Dan og Frode.) Ved den Leilighed nævnes i Annirs Land en Havbugt ved Navn Runa. Cormalo skal have herskет over Lano, hvor af en Sø en vild Laage steeg op, (her tænker jeg at Lano er det samme Ord som Lama, en Morads). Cormalo og Annirs Sønner holdte Turnering sammen. (Dette viser, at vore Sögur ei have været, naar de giøre denne Skik heel gammel hos os). Cormalo dræbte Annirs begge Sønner, og tog hans Dotter bort. Men Oscar hævnede ham, dræbte Cormalo, og bragte Annirs Dotter tilbage. Ser noget rigtigt i dette, og kommer det vor Historie ved, saa maae Cormalo have regieret et Sted i Jylland, maaskee ved

Frodes 1. Historie.

Lim-

Frodes 1. Hiſtorie.

Liimſterden, og ſynes Navnet Lano at ſtikke deri). Ellers maae jeg tilſtaae, at en anden Annir forekommer paa et andet Stæd hos Oſſian, en Konge paa et Stæd i Lochlin, og Fader til Starno og Agandecca, til hvilken det lader at baade Fingal og Annir have friet, og Starno var igien Fader til Swaran, hvilke Omſtændigheder giøre, at jeg anſeer den anden Annir, Fader til Argon og Ruro, for at have været Frothals Fader. Ovenmældte Bugt Runa kaldes paa et andet Stæd Runar's Bugt. Paa et andet Stæd tales om Erragon 2: Bolgernes Raſen, Konge i det langt fraliggende Sora, Konge over Skibene, ſom blev fældet i Strid udi Skotland imod Fingal. Machperſon meener i en Note, at Erragon er kun et politiſk Navn, (og derudi kan han have ret), og at det betyder ſamme Perſon, ſom gemeenligen kaldes Annir, (men dette paſſer ſig hverken paa det Oſſian ſelv ſkriver, at Annir var i ſin høye Alder endda gode Venner med Fingal, ei heller paa min Sætning, at ved Annir forſtaaes Dan Mykillati; Jeg er derfore af de Tanker, at Erragon haver været en liden Konge paa Sora, og levet med Annir paa een Tid). Aldo, en Helt fra Morven, landede ved Lumar's Bugt, (her maae vel mærkes, at denne Bugt kaldes ikke Runa, hvilket ſynes at vise, at her tales om en anden Egn af Sora), og forelskede ſig i den ſkionne Lorma Erragon's Dronning, (dette paſſer ſig ei heller paa den gamle Annir), og forte hende bort. For at forſone dette, tilbød Fingal Erragon 100 Heſte, hundrede Piger af fraliggende Lande, hundrede Falke, hundrede Baand til at lette Qvinders Fødſel, ti Skiæl prydede med Ædelſtene, tagne fra Romerne. Men Erragon forlangede Fingals Faders Sværde, og hans Fædres Skiolde: alt dette have megen Lighed med de Fordringer, Hlaudur gier i vor Hervarar S. til ſin Broder Angantyr, og de

Svar

Frodes 1. Hiſtorie.

Svar han faaer). I det derpaa følgende Slag paa Morven fulde baade Erragon og Aldo, og Lorma sørgede sig til døde. (Hvad som hos nogen kunde opvække Tvil, at Sora og de flere Lande ei vedkom vort Norden, er dette, at de fleste af disse Navne kunne forklares af det Galiske Sprog, og ikke af vort; Men hertil svarer jeg, at Ossian haver forvendt vore fleste Navne, og givet dem paa sit Sprog, ligesom vore Fædre handlede med de fleste udenlandske Navne. Man kan og i Henseende til Annir og Frothal falde paa de Tanker, at ved den første forstaaes Hadding, Frodes Svigerfader, thi han efterlod sig, i Følge min Sætning, ingen Sønner, og han levede længe med Frode; Det er og sædvanligt, at Sviger-Fader kaldes Fader; Af alt dette bliver det ellers rimeligt, at Frode 3. haver havt i Skotland og Britannien at bestille, som Saxo fortæller om Frode 1. Ved at giøre Annir til Hadding, bliver det og fatteligt, hvi Annir ei taler med Oscar om Frothal, som sin Søn, thi da er han endnu ei bleven det, ved at have ægtet hans Dotter). Lhuyd' (31) anfører af de Britanniske Triader, (som da skulde være over 1100 Aar; nu omtrent 1180 Aar gamle), at den tredie Britanniske Hær kom til Gascogne under Anførsel af Beli, Gwennynnin og Gevanar, Sønner af Ainu af Nuire, og af Arinarhad, en Dotter af Beli; Den var 21000 Mand stærk, og komme disse Mænd fra Erch og Heledh, (hvad alt dette er, skal jeg ikke kunne sige; Ikke skulde jeg troe, at Nuire var Norge), her tales og om Kasvalo, en Oncle af disse tvende Anførere, (mon denne skulde være Cadvallo; Efter Tiden gaaer det nok an, thi han maae-

(31) I Oversættelsen af hans Waliske Fortale for hans Archæologie p. 25. i Malcolm's tracts, ogsaa kaldte essay on the antiqvities of Great Britain Edinburgh 1738 i 8vo.

Frodes 1. Historie.

maae have levet imellem det 7 Sæculum, som det foregaaende viser, og det 4, som det følgende viser). Den første Hær kom under Irp Lyidog til Norge, da Gaidhial levede, og den anden under Helen Lyidlig og Maxen (ɔ: Maximus) til Bretagne (i Frankerige). Af dette sees, at der i meget gamle Tider haver været Omgang mellem de Britanniske Øer og Norge, hvilket gior troeligt, hvad herom fortælles af Ossian. Mærkeligt er det i Anledning af ovenanførte Sora paa Lochlin, at Sari heder paa Finsk en Ø (32), thi det kan tiene dem, som meene, at Finner have i gamle Dage beboet gandske Norden, hvorimod dog kan indvendes, at i det 3 Sæculo er det ikke vel mueligt, at Finner have eyet Riger og Lande sønder paa Scandinavien, mindre i Danmark. Puffendorf (33) anfører, at Froe, Vrons betyder i det gamle Tydske Sprog en Dommer. Maaskee Frodes Navn vil i sin første Oprindelse ei sige andet, allerhelst Frode kaldtes ikke Konge, men kun Drot. Stephanius i sine Noter over Saxo (34) forklarer Peltisca retteligen ved Pleskow. Den skrevne Danske Historie paa Tydsk i Folio vil, at Kong Frode haver sat Livet til i Halland; hvorfra han haver dette veed jeg ikke, men det rimer sig heel vel med min Sætning, at han stridde imod en Vest-Gothisk Konge.

Arngrim i sit utrykte Supplement C. 7 om de Danske Konger P. 534 og 535 efter min Udskrift vil, at han har været gift med Inga, en Dotter af Ingo, Konge i Sverrige, som var en Søn af An Alviro, som det lader (thi dette sidste Ord kan jeg ikke

(32) Grönwall de Ostro-Bothnia p. 76.

(33) I Observ. juris t. 2. part. 2. App. p. 15. not. p. p. 270. not. **. p. 274. not. ***.

(34) P. 66.

ikke ret læse i Originalen). Denne Frode var skadt til Rostig- Frodes 1. Historie.
hed og ei til Vaaben (hvilket dog ei maae udstrækkes til hans heele Livs og Regierings Tid). Han forfulgte en Hiort paa Jagten, traf hann med sit Spyd, men blev med Hiortens Horn saaledes stødt i Maven, at hans Indvolde vældte ud, hvorpaa han døde, og blev begravet i Sieland. Med Inge avlede han Fridleif og Halfdan. (Denne Dødsmaade haver megen Lighed med den Saxo fortæller om Frode 3. Fredegode, at han er blevet stanget ihiel af en Koe. Her er samme Tal, og næsten samme Tilnavn. Paa det Kiøbenhavnske Kunstkammer vises et Hiorte-Hoved, og foregives at Hiorten haver havt et Halsbaand paa, givet den af Kong Frode den Fredegode. Af hvilken Digt dog sees saa meget, at det er en gammel Sagn, at Kong Frode haver havt med en Hiort at bestille. Imidlertid troer jeg dog, at denne Hiort eller Koe vedkommer den ældre Frode 1., og at Frode 3. er blevet i Krig mod Regner, som Saxo skriver om Frode 1. At Frode 3. skulde have egtet en Sønne-Dotter af den Svenske Kong An, kommer heel vel overeens med Synchronismerne hos Snorro, endskiønt ingen Inge nævnes der, men han kan være død længe for Faderen, hvilket Ans høye Alder gior meget troeligt. Men har Frode havt hende, da har hun nok været hans tredie Dronning. Skade at Arngrim aldrig nævner de Skrifter, hvoraf han haver saadanne Ting, der nu omstunder ei findes i de gamle Skrifter, som ere komne til os. Da Saxo P. 138. siger, at Alverus, Konge i Sverrige, døde, og at Harald Hyldetand derpaa dræbte hans tvende Sønner Olav og Ingo, men forligede sig med den tredie, Ingeld, som derpaa bortsnappede hans Søster, saa skulde Navnene Alver og Ingo, samt det at de vare Fader og Søn, snart bringe mig paa de Tanker, at de vare

Frodes 1. Hiſtorie.

de ſamme, ſom Arngrim lod leve under Frode 3.; Men ſkulde dette være rigtigt, da maatte man tilſtaae, at Saxo blandede Tingene alt for meget iblant hinanden; hvortil kommer, at de Grunde ſynes overvepende, ſom ere for den Mening, at Alver, Oluf, Ingeld &c. høre til Ivar Vidfame; Med mindre man vilde ſige, at Alver og Ingo alene for ſaavidt deres Navne angik, ved-kom Frode 3).

10. HALDAN I.

Saxo (1) gior denne Konge til en Søn af Frode 1, ſom han ſæt-ter længe for Chriſti Fødſel, og udgiver Roe og Scato for hans Brødre, hvilke han lader dræbe af ham, og ham derpaa dve fredeligen i en god Alderdom. Torfæus (2) derimod følgende ſine Islændere, gior vel Haldan til en Søn af Frode, og til Fa-der af Roe og Helgo, ligeſom Saxo, men kalder derimod denne hans Fader Frode den fierde i Ordenen, og lader ham leve længe efter Chriſti Fødſel; Tillegger ogſaa Frode 3 Sønner, Ingiald og Halfdan 2, efter Langfedgetal, og Frode 5 efter Hrolf Krakes Saga. Altſaa ſkulde i dette Fald Saxos Frode 1. være Islænder-nes Frode 4, ſiden han var Halfdans Fader, og Hroar's og Hel-go's Far-Fader, hvilket og for ſaavidt er rigtigt nok. Kunde man da tillegge enten Frode 4 eller Frode 1 alt hvad Saxo fortæl-ler om ſin Frode 1, ſaa var man lykkelig, men jeg haver nylig i hans Hiſtorie vliſt, med hvor megen Møye man maae udlede Sands

(1) P. 27.
(2) Ser. p. 254. 268. 284. 285.

Sandheden hos ham, og endda ikke være vis paa, at have Haldans 1. Historie.
truffet den allevegne. Noget tilhører Frode 1, noget Frode 3, og noget Frode 4. Men da Saxo's Halfdan 1. bliver nødvendig Islændernes Halfdan 2, hvilket hans Børn vise, som sees af det, at Ingiald har været Islændernes Halfdan 2. Broder, hvorledes Saxo haver sprunget om med sine Konger, heldst med Froderne, thi Ingiald lader han rigtig nok leve en Tid efter Christi Fødsel, og gior ham til en Søn af Frode 4, ligesom Islænderne, hvorvel han sætter denne Frode ei seent nok. Og Frode 5, som efter Islænderne var Broder til Ingiald og Halfdan 2, gior han til en Sønne-Søn af Ingiald, og giver ham en Harald til Broder, som han aldrig har havt, og lader ham indebrændes af denne Harald tvende Sønner Harald og Haldan, ligesom Islænderne lade Frode 5 dræbe sin Broder Halfdan 2, og derpaa indebrændes af hans Sønner Hroar og Helgo. Altsaa bliver Saxo's Harald Frode 5 Broder til Islændernes Haldan 2, og Saxo's Harald og Haldan til Islændernes Hroar og Helgo. Og følgelig er Saxo's Halfdan 1, for saavidt han er Islændernes Halfdan 2, og Fader til Hroar og Helgo, ei død Straae Død, som Saxo beretter. Torfæus tager derfore uden Tvil feil, naar han mener, at alle de Sønner, som Saxo tillegger Frode 1, bør tilegnes Frode 4, efterdi Frode 1. hos Saxo er Islændernes Frode 4, for saavidt han er Fader til Haldan 2. Man var endda mere end lykkelig, om man kunde tage Saxo paa denne Fod. Nøy, de tvende Sønner af Frode 1, Roe og Svato, tilhøre uden Tvil Frode 3, og ere Brødre af Haldan 1, om hvilken Snorro taler, og lader ham døe paa sin Sotteseng i Sverrige, thi ellers haver Frode 4. alt for mange Børn. Det er ellers mærkeligt, at Erici Kronike taler og om en Ro, som han gior til en Søn af

Haldans 1. Hiſtorie.

Halda 1, og lader bygge Roſkild, hvilket ſynes ei at paſſe ſig paa Islændernes Hroar, ſom meeſt opholdt ſig og døde i Nordhumberland. Denne Kronike gior og Haldan og Helgi til Sønner af Ro; og ſtrider altſaa baade imod Saxo og Islænderne. Cornerus følger ham heri, og begge ligeſom Saxo ſige, at Haldan 1. dræbte ſine Brødre, dog uden at nævne dem. Ericus ſiger ei hans Dødsmaade, men Cornerus lader ham dræbes af ſine Drabantere, hvilket maaſkee kan være hændet Islændernes Haldan 3, Fader til Helge og Hrærek. Og af denne Haldan, ſom var en Søn af Frode 6, og regierede i Sieland, tænker jeg at diſſe Kroniker have giort deres Haldan, og ſom han var Fader til Hrærek, hvilket Navn de maaſkee have blandet med Ro og Hroar, ſaa og Fader til Helge, ſaa have de derved bedragne giort deres Haldan til Fader af Ro, og Farfader til Helge og Haldan. Men da kunde man og let ſlutte, at denne Hrærek havde bygget Roſkild, og dertil afviger hans Navn dog for meget, ſom man ingenlunde kan tvile paa at have været Hrærek. Vel mueligt og, at ved den Halfdan, ſom dræbtes af ſine egne Drabantere, figtes til Halfden Ivar Vidfadmes Fader. Den platt tydſke Saxo følger gandſke Saxo. Th. Geysmer (3) kommer og overeens med Saxo udi alle Ting. Den ſkrevne Danſke Kronike, ſom ſlutter med 1314, følger Ericum Pomeranum. J. Magnus (4) ſynes i alting at følge Saxo, naar han ſkriver, at Ro, en Nepos af Frode, blev dræbt af den Svenſke Kong Hothebrot. Herved falder mig ind, om den rette Halfdan 1. ei har havt en Søn af det Navn Roe, hvilken kan have bygget Roſkild, og være bleven ihielſlaget af Hodbrod. Dette beſtyrkes derved, at jeg

(3) Langebek. t. 2. p. 295.
(4) L. 2. c. 17. p. 98.

jeg forhen i Dan 1. haver anført, at nogle tillegge Dan en Halvdans 1. Historie.
Søn ved Navn Ro, thi Vildfarelsen kan være kommet deraf, at man ikkun har beholdt den sidste Stavelse af Haldan. Da jeg i Gram haver antaget, at Hodbrod regierede i Øst-Gotland, og Saxo lader P. 28 denne Hodbrod dræbes af Helge, en Søn af Haldan 1, og dertil legger, at den bekiendte Helge Hundingsbane havde med Hodbrod at bestille efter som der staaer i hans Vise, saa, dersom man vil antage, at denne Helge haver levet med og efter Haldan 1., saa sees heraf Anledningen til Saxo's Vildfarelse. Man kunde og sige, at Helge Haddingia Skate havde bragt Saxo i Vildfarelse, thi det er vidst, at denne Helge levede med en Hadding, og forhen haver jeg antaget, at Hadding levede med Frode 3., Halfdans 1. Fader; hvor let har da ei Helge kunnet leve med Halfdan, og dette bragt Saxo i Vildfarelse. N. 9. sætter Haldan efter Frode, og saa Helgi; Men som den ei siger, om de vare Søn af Fader, saa kan det gierne være, at den følger Saxo. Det samme maae og siges om N. 10, som har Frode, Haldan, Roe, Helghi efter hinanden; Ligesaa N. 11, Frode, Haldan, og Helghi og Roe Haldans Sønner. Af samme Art er N. 12, som gior ellers Roe til en Søn af Haldan, og Fader til Helgo, ligesom Ericus. Wormii 1. Konge-Liste gior Haldan til Frodes Søn, og sætter Roe efter ham. Wormii 2. Konge-Liste siger, at Haldan var Frodes Søn, og dræbte sine Brødre, derpaa regierede Ro, Frodes Søn, og bygde Roskild, og saa regierede hans Broder Helhe. Her har altsaa Haldan mange Brødre, ligesom Islændernes Haldan 2. Dette bringer mig paa de Tanker, om ei Islændernes Haldan 3. Konge i Sieland, og Fader til Helge og Hrerek, har kunnet have Roe og Scaro til Brødre, og at denne Roe haver bygget Roskild, hvilket baade

kunde

Haldans 1. Historie.

kunde blive troligt derved, at han ventelig kunde ei reſidere i Leyre, hvor Haldan, ſom ventelig var den ældſte Broder, tog ſit Sæde, og han derfore haver bygget ſig en anden Stad til Bolig; Dernæſt bliver og Roſkild herved noget yngre, og anſeer jeg det for en afgiort Sag, at man i tvilſom Tid bor ſnarere antage den yngre, end den ældre, naar ei ſtærke Grunde ſtride derimod. Vel ſandt at en Haldan 3. regierede ogſaa i Skaane, og var Ivar Vidfadmes Fader, men Roſkilds Bygning viſer, at Roe har ſnarere været Broder af en Sielandſk, end af en Skaanſk Konge. Hertil kommer, at Saxo ſynes ei at have kiendt noget til den Sielandſke Halfdan 3., og derfore blandet ham med Halfdan 1. og 2., allerheldſt Halfdan 3. var lige ſaavel Fader til en Helge, ſom Halfdan 2. N. 16. lader Haldan Frodes Søn dræbe en vis Geſten, og ſiden ſin Broder Roe, og doe Straaedod; Nævner altſaa ei Scato. Han efterlod ſig tvende Sønner: Ro, og ſomme ſige Haldan, og en anden ved Navn Helgæ. Og denne Ro byggede Roſkild. Denne Skribent følger altſaa meeſt Saxo, og lader Erici Ro, Haldans Søn, og Fader til Haldan og Helge, ude. Synes dog at ville jævne begge Meninger ved at ſige, at nogle kalde Ro Helges Broder, og Haldans Søn ogſaa Haldan, en Mening, ſom han dog ei ſynes at give Biefald, ved det han lader Ro opkalde Roſkild efter ſit Navn. Haver Haldan 3. dræbt ſin Broder Ro, ſaa haver han vel og dræbt Geſten. N. 17 taler alene om Haldan, Frodes Søn, og gaaer Roe og Helge reent forbie; Som kommer uden Tvil deraf, at han ſætter Rakkæ fra Sverrige imellem Haldan og Hrolf Krake, og haver maaſkee for Navnenes Ligheds ſkyld anſeet Roe og Rakkæ for een Perſon, eller og af Had kaldet Frode 5. ſaa. Helge nævner han vel ikke

ſom

som Konge, men han siger dog at han var Fader til Rolf Krakæ; Haldans 1. Hiſtorie.
Saa at det paa den anden Side lader, lige som denne Skribent har været temmelig ſkiødesløs, eller og ei anſeet Helge for ret Konge. Har Halfdan 1. været en Søn af Frode 3., og ſtikker han i Saxo's Haldan Bierggram, ſom jeg ſiden ſkal viſe, ſaa er det troligt, ſiden Snorro vidner, at han jog An ud af Sverrige, og var ældre end hans Broder Fridleif, at han haver været en Søn af Haddings Dotter, thi hverken Tiden eller Fiendſkabet tillader at troe, at han haver været en Sønne-Dotter-Søn af Kong An. Da nogle af vore Skribenter beſkrive Helge, ſom en mægtig Konge, og andre ikkun ſom en Søe-Konge, der havde overladt Land-Herſkabet til ſin Broder Roe, ſaa tænker jeg, at i det første Fald forſtaaes Hrolf Krakes Fader, og i det ſidſte Den Helge, ſom var Broder til Hrærek. N. 18 kommer overeens med n. 16 i alle Ting, undtagen naar der hos den ſidſte ſtaaer i Begyndelſen af Haldans Regiering: Han drapp Geſten, ſiten ſin Brother Rö, ſtaaer der i N. 18: Han drap thagher ſin Brother Ro o: han dræbte ſtrax ſin Broder Ro, hvilket ſidſte jeg anſeer for rettere, thi derved kommer Geſten ud af Verden, ſom ingen anden kiender noget til, og maaſkee her ſkal ſige geniſt, det ſamme ſom ſtrax. Begge ere ellers eenige deri, at Kong Ro blev begravet i Leyre, hvilket ei paſſer ſig paa Islændernes Hroar, Kong Helges Broder, efterdi han døde i Northumberland. Alt dette befæſter mig alt mere og mere i den Mening, at der have været tvende af det Navn Roe, hvilket og kommer overeens med Saxo; Den første og ældſte, en Søn af Halfdan 2. og Broder til Helge, ſom døde i Northumberland, og ſom af n. 11 kaldes ikkun Dux, hvilket vel paſſer ſig paa Hroar, ſom af ſin Sviger-Fader Nordre i Northumberland havde kun Landet til Forſvar. Og den anden og ſidſte Roe en Søn af den Sielandſke Konge-Frode 6.,

Haldans 1. Hiſtorie.

og en Broder af Haldan 3., hvilken maae have bygget Roſtad. Og heraf følger at Saxos Feyl beſtaaer derudi, at han haver tillagt en ældre Roe det, ſom tilkom en yngre. Dog bliver altid denne Vanſkelighed herved, at Saxo fortæller om Roe, Helges Broder, at han blev dræbt af den Svenſke Kong Hothbrod, hvorom mere ſiden. Dog vil man antage, at Saxo haver ogſaa blandet Roe med Hrærec, fordi de begge havde en Helge til Broder, ſaa er det rigtigt nok, at den Roe, Ro, Roricus, Hroar eller Hrærec blev dræbt af en Svenſk Konge, men han hedde Ivar Vidfadme, og ei Hodbrod. Men Saxo forer Hodbrod ind, fordi han var Konge i det Svenſke Gotland, og fordi han levede med en Helge. Og i denne Mening befæſtes jeg end mere derved, at Saxo ellers ikke nævner en ſaa mægtig Konge, ſom Ivar, thi da har han dog hørt noget om hans Bedrifter, og alene henfort dem til urigtige Tider og Perſoner. At Ro blev begravet i Leyre, paſſer ſig meget vel paa Hrærec, ſom var Konge i Sieland, ſaa og paa Ro, Broder til Haldan 3. At Haldan dræbte Ro, ſin Broder, kan og være ved Feiltagelſe kommet deraf, at Hrærec eller Ro dræbte paa en Forræderſk Maade virkelig ſin Broder Helge, og Haldan bleven uretteligen indflikket her for ved det han var begges Fader; Dog kan det ogſaa være at Haldan 3. haver virkeligen dræbt ſin Broder Ro. Mærkeligt er det at n. 16 ſkriver: Haldan drapp Geſten, ſiten ſin Brother Ro, och ſcam oc therræ winær, og n. 18: Haldan drap Thagher ſin Brother Ro, oc ther fek han ſkam fore, oc therræ wenær, hvor i den ſidſte det ſidſte oc ſynes at bor forandres til af, thi da lader det at være tydeligt, at herved ſigtes til den ſørgelige Tildragelſe i Sogubrot p. 9, at Hrærec myrdte ſin Broder Helge. Dog maae jeg ogſaa tilſtaae at de begge, heldſt den forſte, kunne læſes ſaaledes:

lædes: Sin Brother Ro, och Scaro oc theræ winær, thi da have de begge fulgt Saxo, allerhelſt om man vil forklare Geſten ved ſtræx, lige ſom Tahgher, og troe, at det ved en Forſeelſe er blevet ſkrevet med et ſtort G. Overalt lader det at n. 18 følger meeſt n. 16, og er en Copie af den, dog ſaaledes, at dens Copiiſt har undertiden forandret og ſat noget til, hvor det ſyntes ham ei at være tydeligt nok, ei at tale om, at han har brugt en anden Orthographie. Saaledes har det Ord Scam ledet ham i Vildfarelſe, ſaa han har tænkt paa Skam, Vanære. Men hvad ſkal man ſige om Annales Eſromenſis (5), ſom frem for nogen afkorte vor Konge-Liſte, og lade Ro være en Søn af den første Kong Dan, bygge Roſkild, og efterlade Riget til Helghi og Haldan, ſamt Ro døe i Fred, og begraves i Leyre; og det med adſkillige Omſtændigheder, lige ſom han havde været meget vel underrettet. Helgi blev igien Fader til Rolf Krake, og Haldan til Siwardus Albus, der lod ſin Fader begrave i Leyre. Og i denne Siwardus Albus, tænker jeg at igien finde den navnkundige Konge Ivarus Vidfadme; Da Ivarus og Siwardus let have kunnet blive blandede ſammen, og Skribenten af Uvidenhed haver maaſkee tænkt, at den første Stavelſe Vid ɔ: Larus, var det ſamme, ſom hvid ɔ: albus. Vanſkeligheden er, at han lader Haldan begraves i Leyre, da han dog var en Skaanſk Konge. Men da det allerede var gandſke brugeligt, at begrave de Døde heel og holdne, ſaa kan gierne Ivar have ladet ſin Faders Legeme ſlotte til Sieland, da han efter Hræreks Død havde indtaget det, ligeſom man finder, at Svend Tveſkiægs døde Legeme blev i ſenere Tider ſlottet fra Engelland til Roſkild. Man kan og hæve dette paa denne Maade, om man med Saxo antager, at Haldan

Haldans 1. Hiſtorie.

(5) Ap. Lang. T. 1. p. 224 & 225.

Haldans Historie.

1. dan har sat Livet til i Sieland, dog dette synes at vedkomme den Siellandske Haldan, thi den Skaanske blev dræbt af sin Broder, og som det lader i Skaane. Efter denne Hypothese bliver Ro uden Tvil den Siellandske Ro, og Broder til Haldan 3. Man seer nok, at Skribenten haver havt Saxo, Ericus og maaskee flere, og deres stridige Meninger bragt ham i Vildfarelse. Men hvorfore han haver giort Ro til en Son af Dan, er vanskeligere at sige. Saa meget seer jeg vel, at hans Dan er i mange Maader Dan Mykillati. Da nu Frode 3. var Dans Son, og forte et roligt Regimente, lige som denne Skribents Ro, og Frode igien var Fader til Haldan 1., lige som denne Ro til en Haldan, saa troer jeg at alt dette, tilligemed de mange Froder og Haldaner, har bragt ham i Forvirring. Dog fornoyer dette svar mig selv ei tilfulde, og overalt er det umueligt at giore Rede for alting i saa gamle Ting. Det er og mueligt, at den sidste Stavelse Dan i Haldan har givet Anledning til at giore Dan til Ro's Fader. Turde man skyde ind, forflytte i Islændernes Konge- og Slægte-Linie, da kunde man undertiden hielpe sig, men da mistede man tilligemed den sikkerste Ledetraad i vor gamle Historie, og da blev alting uvidst, ved at ville giore alting for vidst. Sveno Aggonis (6), vor ældste indfødde Historieskriver, i det mindste af dem, der handle om saa gamle Tider; udgiver Haldan og Frode for Sonner af Skiold, og gior Haldan igien til Helghi Fader, og er i saa Maader næsten endda mere hengivet til at forkorte vor Konge-Liste end den nys anforte Skribent. Dette er uden Tvil kommet deraf, at han rigtig nok haver med Islænderne anseet Skiold for vor første Konge, men som han for det øvrige ei fulgte deres Liste, men tog noget af Saxo, og noget af andre os nu ubekiendte

(6) Ap. Lang. t. 1. p. 44.

kiendte Kilder, og satte det saa got sammen, som han kunde, og af Is- Haldans 1.
lændernes Monumenter havde maaskee lært, at Gram og Had- Historie.
ding vare Norske, og ei Danske Prindser, saa gik han dem for-
bi, og giorde derfore Saxos Frode 1. til en Søn af Skiold, og
det saa meget desnarere, som Islændernes Frode 1. virkelig var
en Sønne-Søn af Skiold. Af Islænderne lærte han og, at
Haldan og Frode vare Brødre; De lade vel Frode dræbe Hal-
dan; og han tvertimod; Men det kommer deraf, at Saxo har,
at Haldan dræbte sine Brødre. Nogen vil maaskee indvende, at
han er ældre end Saxo, og kan altsaa ei have betient sig af hans
Historie. Hertil svarer jeg, at Svend blev vel først færdig med
sin, fordi den var kortere, men at de ellers begge levede og skreve
paa een Tid, ja vare Contubernaler (7), saa at det vel ikke
feyler, at jo Saxo ofte har fortalt ham om sin Historie, hvis han
ikke just har seet den. Fremdeles da Helgo en Søn af Haldan,
blev siden Konge, saa har han tænkt, at han strax blev det efter
ham, og at Haldan altsaa maae have overlevet og dræbt sin
Broder Frode. Og som begge Roer efterlode ingen Børn, i det
mindste taler Saxo ei om dem, thi den Islandske Hroar havde dog
en Søn, saa har Svend i sin Korthed ei holdt det Umagen værd,
at tale om dem, saafremt han endog haver kiendt dem. Om Roe
Helgos Broder skriver Meursius (8), at han gav de Danske
først Love, og tog Retfærdighed i Agt. Islænderne skrive og
om Hroar, at han var stille og from. Og alle ere enige deri,
at han var mindre af Vext, end Helgo. Men da Saxo alerede
tillegger Frode Fredegode Love, saa kan Hroar ei udgives for vor
første Lovstifter, hvorvel han derfor kan have givet nogle Love.

(7) Ib. c. 2. p. 48. c. 5. p. 56.
(8) Col. 16.

Haldans 1. Hiſtorie.

Imidlertid bliver Roe dog den første Lovgiver, saafremt man med Meurſio antager, at han har levet for Frode Fredegode, og derhos ikke vil agte paa Skiold. Overalt kan ingen Stat tænkes uden Anordninger, og derfore finder man ogsaa, at Odin alerede haver givet saadanne. Irenicus (9) sætter Roe, en Søn af Fronto, skal være Frode, iblant Kongerne, og efter ham Scato, skal være Scato, og saa Haluinus, skal være Haldanus; Derefter Roe, efter hvilken Roeskild kaldes, saa hans Søn Helge, og derefter hans Søn Roe. Nu siger han vel korteligen, at have taget dette af Joanne Saxone Grammatico, med hvilket Fornavn det behager ham, at kalde denne vor Skribent, og kan man ogsaa see, at han haver taget det meste af ham, om ei altsammen, hvorfor det vel kun bliver en Uagtsomhed, at han haver dannet os den tredie Roe, og sat Scato ind iblant Kongerne. Virus Bering (10) vil, at Haldans Brødre imod Ret og Billighed paastode Deel af Riget, og at han derfore omkom dem. Dette kan vel være rigtigt, men han haver dog alene ved Slutning frembragt dette uden Autoritet. Desuden var det ei saa usædvanligt paa de Tider, at Kongens Brødre finge nogen Deel i Riget, i det mindste Krigsskibe til at drage ud med paa Soeroverie. Des Roches (11) vil, at det Forbierg Rosnæs, eller Roesnæs i Sieland, skal, som endeel mene, have faaet Navn af Roe, og det lige over for liggende Helgenæs i Jylland af hans Broder Helge. (Men Torfæus i sin første Udkast til sin Series udi Aar 1664 iblant Bartholini Mſſ. T. 5. P. 5. vil, at det haver Navn af Ros ɔ: Hest, og af Næs ɔ: Forbierg, fordi Heste græssede der.)

Nu

(9) P. 111.
(10) Flor. Dan. p. 27. 28.
(11) H. d. Danmarc t. 1. p. 50.

Nu har jeg vel endda ikke fundet nogen af vore Skribenter at sige dette, men imidlertid er Sagen ikke urimelig, da Helge sværmede meget om til Soes, og Roe gik herfra til Engelland, saa at des Roches har nok havt nogen Autoritet for sig. Imidlertid maae jeg dog tilstaae, at jeg ligesaa lidet veed, hvorfra han har taget det Navn Harald 1, som han kort efter (12) tillegger Hrolf Krage. Den skrevne Danske Kronike paa Tydsk i Folio vil, at alle 3 Brødre Haldan, Roe og Scate ere af Frode blevne avlede med Handuvans Dotter. (Ved denne Leilighed falder mig ind, om det ei kan være en Art af Bevis for den Mening, at Roe, Scato vare Brødre til Haldan 3, nemlig at Roe Helges Broder haver været den første af det Navn, og de senere blevne for hans Navnkundigheds skyld opkaldte efter ham, og om Haldan ei haver tilegnet sig alt Riget, og dræbt sine Brødre, saafremt herved sigtes til Haldan 1, fordi han baade paa Faders og Moders Side var en indfød Dansk, og de tvende andre derimod Udlændige ved deres Moder Handuvans Dotter. Man kunde da og falde paa at troe, at Fridleif 3, Haldans Broder, var avlet med den Svenske Prindsesse, hans Faders sidste Dronning, siden han efter Snorro var meget yngre end Haldan, og at han er kommet til Regieringen i Danmark, ved det hans Broder drog til Sverrig). Haldans 1. Historie.

(12) P. 55 og 58.

Roes og Helgos Historier.

11. ROE og 12. HELGO.

Ere efter Islænderne Sønner af den 15 Konge Halfdan hos dem. Udi disse Kongers Historie møder en stor Vanskelighed, thi Saxo (1) lader dem stride med den Svenske Kong Hothbrod, en Søn af Regner, og Svanhide, Frode 1. Søster, hvilket efter hans Tidsregning nok gaaer an; Og denne Hothbrod lader han dræbe Roe. Jeg vil ikke opholde mig ved at udi Snorronis sandfærdige Liste af de Svenske Konger forekomme ingen Regner og Hothbrod, thi da han kun haver Stoel-Kongerne, eller de øverste Regentere, saa kunne disse gierne have været smaae Konger, ja endog regieret i Gotland, som af og til stod under de Svenske Over-Konger. Men den største Vanskelighed bestaaer deri, at det Islandske Skrift om Hrolf Krakes Levnet lader Roe døe i Northumberland. Det vil vel synes mange, at Saxo altid bør foredrages en anonymist Skribent, hvis Levetid og Anseelse er uvis, men jeg svarer hertil ei alene, at da der i det mindste haver været tvende Roer, saa kan Saxo let have tillagt den Roe, som var Helges Broder, det som tilkommer Roe, Haldans Broder, men endog, at da Torfæus (2) haver gotgiort, at hvad Saxo fortæller om de tvende Brødre og Konger Harald og Haldan vedkommer, i Henseende til deres Ankomst til Regieringen Roe og Helgo, og derimod hvad han fortæller om Haldani Tog til Sverrige, Islændernes Halfdan 1, som var Broder til Fridleif 3, saa tager jeg ikke et Øyeblik i Betænkning at troe, at Saxo haver af een Tildragelse giort tvende, og at hvad han tillegger

(1) P. 28.
(2) Ser. p. 285 & 286. 303. 304.

tillegger Roe, nemlig at være bleven ihielslaget af den Svenske Kong Hothbrod, vedkommer Harald Haldani 1. Broder, som han lader (3) ihielslaaes af den Svenske Kong Eric, en Dotter-Son af Kong Sivard; Roe, beretter han videre, blev efter 3 Fægtninger ihielslaget, hvorpaa Helgo, som synes da at have været ude af Landet, vendte tilbage, og ihielslog Hothbrod; Og Harald blev ligeledes efter 3 Figtninger i den fierde, hvorpaa Haldan, som da var i Sverrige, vendte tilbage, og dræbte Eric. Enhver maae tilstaae, at udi disse tvende Tildragelser er megen Lighed, allerheldst Haldan regierede efter Snorro (4) virkeligen i Sverrige. Man finder og hos ham (5) en Eric, som var Over-Konge i Sverrige, tilligemed sin Broder Alrec, og hvis Levetid kan efter mine, Torfæi og Schönings Beregninger, have ei været ret længe for Haldani 1. Dog herimod strider, at Snorro lader Eric ihielslaaes af Alrec, og Saxo derimod Eric af Haldan. Man kunde og falde paa de Tanker, at Haldan 1. var den, som havde dræbt sine Brodre Roe og Scato, og at Haldan 3. i Sieland havde havt en Broder ved Navn Harald, allerheldst han var en Son af Frode 6, og fulgte altsaa en Frode i Regieringen, ligesom Saxo lader sine Harald og Haldan følge paa en Frode. Men herved forefalder den store Vanskelighed, at man ikke finder, at Halfdan 3. i Sieland har ført Krig med de Svenske, hvorimod man vidst veed, at Halfdan 1. har giort det. Dog hertil kunde svares, at man veed saa lidet om denne Halfdani 3. Bedrifter, at han gierne derfore kunde have ført Krig med dem. Dog vil man troe Sorle Sterkes S. (6), som dog er fuld af Fabler, saa har Halfdan Bra-

Roes og Helgos Historier.

(3) L. 7. p. 121 og 122.
(4) H. K. t. 1. p. 31.
(5) Ib. p. 24.
(6) P. 1.

Roes og Helgos Hiſtorie.

nefoſtre, ſom efter ſin egen Saga var en Danſk Konge, regieret i Sverrige, og der ere adſkillige Grunde, for at troe, at denne Halfdan Branefoſtre, og den Sielandſke Haldan 3. have været een Perſon, ſom endnu mere beſtyrkes derved, at i Saurla þattur (7) ſiges, at Haldan, ſom regierede efter en Frode, opholdt ſig i Roſkild, (juſt den Bye ſom jeg haver antaget at være bygget af hans Broder Roe). Imidlertid er Sörle Sterkes Saga et ſvagt Vidne, allerheldſt hvorken Saurla þattur, eller Halfdan Branefoſtres Saga lade denne Haldan, ſom jeg anſeer for den 3, have noget at beſtille i Sverrige, hvortil kommer at Amund og Ingiald Illdrade, mægtige Konger, regierede da i Sverrige. Da jeg og forhen haver antaget, at hvad Saxo fortæller om Regner og Svanhvide, haver tildraget ſig under Frode 3, og denne Frode 3. var juſt Fader til Haldan 1, ſaa er intet troeligere, end at Hothbrod, ſaafremt han haver været en Søn af Regner, haver levet med Haldan 1, og at følgelig hvad Saxo beretter at have tildraget ſig med Roe, Helge og Hothbrod, bør tilſkrives Harald, Haldan 1. og Hothbrod. Men heraf følger, at Haldan 1. haver havt endnu en Broder ved Navn Harald, foruden Fridleif 3, og om hvilken Islænderne ei tale, venteligen fordi han haver regieret kort, og ingen Afkom efterladt ſig. Men med det Saxo fortæller om Harald, Haldan og Eric er det ei ſaa let at komme tilrette, thi han lader Frodes, ſom er Islændernes Frode 6, Broder Harald være gift med Sygne, en Dotter af Carolo, præfecto Gothiæ, og Frode igien med Ulvilda, en Dotter af Sivard, Konge i Sverrige, og diſſe ſidſte avle en Søn ſammen ved Navn Eric, ſom var Konge i Sverrige efter Sivard. Hvo veed derfore, om ei Frode 6. haver havt en Broder ved Navn Harald, end-

(7) Ol. Tryg. S. S. part. 2. p. 51. c. 17.

endskiønt han maaskee haver ei slaget ham ihiel, og er derpaa selv bleven dræbt ved hans Broder-Sønner Harald og Haldan, dog ei paa den Maade, som Saxo fortæller, thi det horer aabenbare til Hroar og Helgo; Og denne Frode igien til Sønner Roe og Haldan, saa Saxo kun haver forvexlet Navnene i disse Kongers Historie; Thi man maae dog tilstaae, at det er fornemmelig af Saxo, at vi skulle øse Tildragelserne selv, og at vi deri have ikkun sielden Hielp af de Islandske Skribentere i vor Historie. Man maatte da ogsaa antage, at enten Frode 5. havde været gift med Ulvilda, en Dotter af Sivard, Konge i Sverrige, og avlet Eric, Konge i Sverrige med hende, og hans Broder Haldan med Sygne, en Dotter af Carolo præfecto Gothiæ, (hvorved falder mig ind, at Præfectus betyder her Jarl, og at Sivard haver maaskee været Konge i Gotland), og dette anseer jeg for det rigtigste; Eller og at Ulvilda havde været gift med Harald, og med ham avlet Eric Jarl eller Konge i Gotland, og Sygne med Haralds Broder Frode 6. Saa meget er vidst, at Sygne kan ei have været gift med Haldan 2, saaledes som Saxo P. 120 fortæller det om Harald, thi Haldans Dronning, som var Moder til Roe og Helgo, hedte efter Hrolf Krakes S. P. 15 Sigrid, hvorvel det er mærkeligt, at P. 2. tillegges hende en Dotter ved Navn Signy. Naar og Saxo siger, at Haldan flyede til Helsingeland, saa passer det sig bedre paa Haldani 3, end paa Haldani 1. Tider, hvorvel Helsingeland var alerede beboet under Haldan 1, endskiønt ei længe siden. Imidlertid er det og paa den anden Side vidst, at Haldan 1. var en meget berømt Konge, og førte Krig i Sverrige, og at Haldan 3. er ei nær saa navnkundig. Alting vel overveyet, saa troer jeg at det bliver sikkerst at mene, at Haldan 1. har havt en Broder ved Navn Harald, som er bleven

Roes og Helgos Historie.

Roes og Helgos Historie.

ihielslaget af den Vest-Gothiske Konge Hodbrod Regnars Søn, og at Saxo haver uretteligen sat Roe i Stædet for Harald; Og dernæst at Frode 6. haver været gift med Signy, og avlet Haldan og Roe med hende, som regierede i Danmark, og at Harald, en Broder af Frode 6, haver derimod havt Ulvilda, og at han haver dræbt sin Broder Frode 6, (hvis Navne Saxo haver forskyttet), og avlet Eric, som haver regieret et Stæd i Sverrige, med Ulvilda. Og derpaa er denne Harald igien bleven dræbt af sin Broders Frode 6. Sønner Roe og Haldan; Roe igien bleven dræbt af Eric Haralds Søn, og Eric af Haldan Roes Broder. Det værste herved er, at dette indtreffer udi den Tid, da Anund og Ingiald regierede i Sverrige, under hvilke Snorro opregner mange smaae Konger i Sverrige og Gotland, dog ingen af de Navne, Sivard, Carl, Eric. Men hertil svarer jeg, at Snorro selv siger, at Ingiald dræbte 12 smaae Konger, og dog navngiver han selv ei nær saa mange, saa at der, foruden de af ham nævnede, have været mange andre. Desuden falder og dette med Frode 6. og hans Broder egentligen ind med den Svenske Kong Ingvar, og det med Harald, Haldan og Eric med den Svenske Kong Anund. Spørsmaal om den Eric, som nævnes i Gautreks og Hrolfs Saga, og hvis Dotter Þorbiorg blev gift med Hrolf, Konge i Vest-Gotland, som var en Søn af Gautrek Konge, der levede med Hrolf Kraake, ei er denne Eric hos Saxo, som var en Søn af Frode 6. Følgende chronologiske og genealogiske Schema synes at bekræfte det:

1 Hrolf Krake, Konge i Danmark. † 540.
2 Frode 6. synes at være blevet Konge i Sieland ei længe efter Hrolf Krake. † 576. Hans Broder var
3 Roe dræbt af Eric. † 575. K. i Sieland, dræber Eric. † 600.
3 Haldan 3. 2 Harald. † 545.
4 Helgo. 4 Hrærec, dræbt af Ivar Vidfadme. † 635.
3 Eric, Under-Konge i Sverrige. † 580.

1 Eisten, Konge i Sverrige. † 550.
2 Ingvar, Konge i Sverrige. † 580.
3 Anund, K. i S. † 600.
4 Ingiald K. i Sverrige. † 630.
5 Ivar Vidfadme regierede efter ham. † 660.

1 Gautrek, Konge i Vestgotland. † 570.
2 Hrolf, Konge i Vestgotland. † 620.
3 Gautrek, Konge i Irland.
3 Eric, K. i Sverrige.

1 Sivard, Under-Konge i Sverrige, hans Dotter Ulvilda gift med Harald. † 540.
2 Ulvilda. † 560.
3 Eric. † 580.
4 Porbiorg.

4 Porbiorg, gift med Hrolf, fød 550. † 640.

Ved disse Synchronismer forefalde kun tvende Vanskeligheder, nemlig at der ere 5 Konger i Sverrige, imedens der kun ere 4 i Danmark, og 2 i Vest-Gotland. Men jeg haver forhen paa adskillige Stæder viist, at disse Svenske Konger have kun regieret og levet kort; Desuden overlevede den 1. og 5. i Sverrige den 1. og 4. i Danmark, saa dette gior ingen Vanskelighed. Vanskeligere er det, at der kun levede tvende Konger i Vest-Gotland i samme Tid, dog hertil svarer jeg, at efter Hrolf og Gautreks S. at domme, saa have disse Konger regieret længe. Den anden Vanskelighed er, at da den 1. i Danmark og 1. i Vest-Gotland levede sammen, saa skal den anden i det sidste Rige have ægtet en Prindsesse, som er den 4 i Danmark. Hertil svarer jeg, at Hrolf synes at være avlet i hans Faders Gautreks Alderdom, thi han havde en ældre Broder Ketil; Dernæst kan det og afhielpes ved at antage, at Harald haver været endeel Aar ældre end hans Broder Frode 6. (hvorvel jeg her maae tilstaae, at Saxo siger det, som er tvertimod, men da han aabenbare haver her indblandet Frode 5. og Haldan 2., saa er det Spørsmaal

Roes og Helgos Hiſtorie.

om han ei og haver giort det i dette Stykke, og da lader det at Frode haver været ældre end hans Broder Halfdan); Er dette rigtigt, da kan Harald være bleven dræbt ei længe efter Hrolf Krakes Død, og altſaa hans Søn Eric have levet med Gautrec og med Ingvar i Sverrige, og da er det ikke underligt at Erics Dotter Thorbiorg er bleven gift med Hrolf. Chronologien, ſom er ſat ved, indeſtaaer jeg ikke i alle Maader for, men den viſer dog Tingens Mueligheд.

Men nu at komme til Helgo igien, da beretter Saxo (8), at han ihielſlog Hunding, en Søn af den Saxiſke Konge Syric, og derpaa tog Jylland fra Saxerne; hvorved er at mærke, at det første tilkommer den Huniſke Konge ved Rhinen, Helge Hundingebane (9), men ved det ſidſte er det mærkeligt, at Saxo ſiger, at Jylland da blev taget fra Saxerne, og holder jeg for at Jylland da først blev forenet med det øvrige af det Danſke Rige, da det tilforn var beboet af et frit Folk, ſom ſtod i Forbund med Saxerne, hvorfor de og tilſammen ginge over til Britannien, men at ſaa faa Jyder ginge did over imod Saxer og Angler at regne, dertil var efter min Mening Aarſagen denne, at Jylland ei meget længe efter det Saxiſke Tog til Britannien blev erobret af de Danſke, og derved dets Sammenhæng med Saxerne adſplidet, og Jydernes Tog til Britannien følgelig ogſaa forhindret. Saxer og Angler vare alerede ſaa mandſtærke i Britannien, at de ei undte andre Rum hos ſig, heldſt de Danſke, ſom da vare deres Fiender, dog ſeer man, at nogle Danſke have ſat ſig med Magt nord paa i Northumberland, hvor Angel-

(8) P. 28.
(9) Torfæi Ser. p. 264.

Roes og Helgos Historie.

Angel-Saxerne endda ei vare saa mægtige. Stedes Beliggenhed ved Elven haver tilig giort det til en Station eller Stede for Skibe, og derved ogsaa givet Anledning til dets Navn. At Hunding blev der overvundet, bekræfter den Sætning, at Saxerne da allerede boede sønden for Elven, heldst om man vilde henføre dette til Helge Hrolf Krakes Fader, thi Helge Hundingsbanes Tid er uvis, og kommer an paa Sigurd Fofnesbanes. Om Saxo haver kaldet Saxerne Theutoner, fordi de i hans Tid begrebes under det almindelige Navn af Tydske, eller om han har fundet dem kaldte saaledes i de gamle Viser, er uvist; Er det sidste rigtigt, da er det mærkeligt, og kommer det overeens med min Sætning, at ved dem og Franker er det Teutoniske eller Tydske Navn bleven udspredet over gandske Tydskland. Saxo kalder den Pige Thora, som Helgo besov, og avlede Yrsa med, hvilken han siden uvidende ægtede, men i Hrolf Krakes S. P. 17. ꝛc. kaldes hun Olufa, og giores til en Dronning i Saxen; Og siden Helgo havde saa meget med Saxerne at bestille, saa er denne sidste Beretning troeligere, og bekræftes ogsaa ved Snorro, endskiønt han fortæller Omstændighederne anderledes. Maaskee Thora haver avlet Skuld med Helgo. Denne Handel haver maaskee og givet Anledning til Fiendskabet imellem Saxerne og de Danske. Saa meget er vidst, at alting om Þoræ, eller Olufæ, Besvangrelse, Fødselen af hendes Dotter Yrsa, og hvorledes Kongen besov sin egen Dotter, kommer fuldkommen overeens i Saxo og i Hrolfs Levnet, kun at Saxonis Fortælling er meget kortere og derhos simplere, saa at den i denne sidste Henseende synes at bør foredrages, og at Islænderen haver siden villet pynte den ud, og giøre den mere romansk; Dog paastaaer jeg derfor ikke, at Islænderen haver ingen anden Kilde havt end Saxo, da han end-

og

Roes og Helgos Hiſtorie.

og maaſkee aldrig har ſeet Saxo. N. 16 beretter, at Helge avlede Yrſe i Halland med Thore, Rolf Karls Dotter (og kan jeg ikke nægte, at jo den beromte Kong Hrolfs Navn ſynes at beviſe det ſidſte, men vel mueligt, at den Saxiſke Dronnings Fader har hedet Hrolf, i det mindſte har ingen Danſk Konge hedet Hrolf forend denne Konge). N. 18 ſiger det ſamme, hvilket er ingen Under, da det gemeenligen kommer overeens i alting med N. 16. Det Navn Carl viſer, at denne Hrolf haver været af ringe Herkomſt, hvorfore man og kunde falde paa de Tanker, at man haver i ſenere Tider giort Pora eller Olufa til en Saxiſk Dronning, for at ſkiule Nedrigheden af Kong Hrolfs Herkomſt, allerhelſt man ikke kunde nægte, at han var avlet af ſin egen Moder. Riim-Kroniken lader Roe ihielſlaaes af Halworth fra Sverrige, ſaaledes forvender den Hothbrods Navn. Den Platydſke Saxo kalder Pigen Chora, og giør hende til en Bonde-Dotter fra Loland, Lolland (hvilket bringer mig paa de Tanker, at i de 2 andre Numere bor og ſtaae Lolland, thi det ligger nær Thors), og deraf fik hun det Navn Thore. Nu er vel denne Beretning om Aarſagen til Navnet Thore latterlig, da Thore er et gammelt Danſk Navn, men dette ſynes dog at viſe ſaa meget, at hun haver havt tvende Navne, ſaa at hun derfore gierne kan ogſaa have hedet Olufa. J. Magnus (10) fortæller omſtændelig Krigene mellem Roe, og Hothbrod, lader den ſidſte regiere i nogle Aar roelig over Danmark, og tilſidſt omkomme i en Storm paa Havet, da han med en mægtig Flode ſeilede til Danmark, for at hævne de Danſkes Frafald. Dog jeg frygter meget for, at Kiærlighed til Fædernelandet haver her ført Pennen, da intet Spoer findes efter det meſte af dette hos nogen gammel Skribent.

(10) L. 2. c. 17. 18. p. 98 — 100.

bent. Da Halfdan 2. og Frode 5. vare Brødre, saa kunde man og falde paa de Tanker, allerhelst Halfdan virkeligen blev dræbt af sin Broder Frode, ligesom Saxo fortæller det om Harald ved Broderen Frode, at Halfdan havde havt Signy, og Frode Ulvilda, og at følgeligen Helgo havde giort de Bedrifter i Sverrige imod Eric, som Saxo tillegger Halfdan, men saa maatte han baade have figtet imod Hothbrod og Eric; Maaskee at Hothbrod haver været en Dotter-Søn af Regner, og Søn af Frode 5, thi derved kan disse smaae Svenske Kongers Genealogie bedre jævnes med de Danske, thi ellers bliver der 3 Ledder i de Danske, og kun 2 i de Svenske. Besynderligt er det, at Wormii 1. Konge-Liste sætter ei saadan Herre, som Helge, iblant vore Konger. Erici Kronike (11) siger, at Kong Helge besov Thora, en Bondes Rolf Carls Dotter, da han kom til en Havn i Lolland, og at Thorse haver Navn af hende, fordi hun er der begravet; hvorved Langebec gior den Anmærkning, at denne Øe ligger ved Svendborg i Fyhn, og at en anden af samme Navn ligger nær Assens. Han siger og, at Messenius (12) og Richardson (13) uretteligen legge Thorse ved Halland. Hertil have de havt Anledning deels af nogle Navnes Lighed, og deels Messenius af forhen anforte n. 16 og 18, hvilket viser, endskiønt de nok herudi have Uret, at man ei strax maae troe, at Skribenter, som ei anføre Vidner for sig, have taget af Luften hvad de sige, eller digtet det. Imidlertid sees dog heraf hvor slem en Ting det er, ei noye at anføre sine Vidner udi historiske Sager. Annales Esromenses (14)

Roes og Helgos Historie.

(11) Lang. t. 1. p. 157.
(12) T. 1. p. 30.
(13) Hall. t. 1. p. 17.
(14) Lang. t. 1. p. 225.

Roes og Helgos Hiſtorie.

ſynes at ſtrække det meget vidt hvad Saxo ſiger, at Ro regierede over Landet, og Helgi over Havet, thi det lader at de ei ville tilſkrive den ſidſte mindſte Land. De fortælle ellers om ham, at han drog mange udædiſke Mennesker til ſig, og kom engang, træt af Havet, til Lolland i ſin Broders Rige, og ſlog der ſine Telter op i 3 Dage, og lod hente til ſig den Barons, Baronis (jeg troer at her bor ſtaae Buronis, thi efter de andres Fortællinger var hendes Fader en Bur eller Bonde, hvorvel jeg maae tilſtaae, at en Bonde var i ſaa gamle Tider et Hæders-Navn), Rolf Karls Dotter Thora, med Faderens gode Villie. Længe efter blev hun, hendes Fader og Helge ſelv begravet paa Thoroe. Th. Geysmer (15), ſom dog ellers noye følger Saxo, legger til, at det var i Lolland, at han beſov Bonde-Dotteren Thore. Den ſkrevne Danſke Kronike, ſom gaaer til 1314, følger Ericum, men er her meget bedærvet. Lyſchander (16) vil, at Rouen, Rhotemag, ſom han vender til Roismag eller Rois Herre-Sal, den bekiendte Stad i Frankerige, ſkal have Navn deraf, at Kong Roe har bygget den; Men jeg frygter for, at han har intet andet at gaae efter end Navnet. Hvitfeld (17) ſiger og, at Helge beſvangrede Rolff Carlsſöns Dötter af Hallind; Og antager altſaa dette Carl ei for at betyde en gemeen Mand, ſom jeg, men mener, at Rolfs Fader haver hedet ſaa. Derſom man kan troe Volſunga Sega (18), da haver vor Helge hverken dræbt Hunding eller Hoddbrod, men ovenanforte Huniſke Helge, ſom var en Søn af Sigmund, og ſom, da han var 15 Aar gammel, drog

(15) Ib. t. 2. p. 295.
(16) P. 138.
(17) T. 1. p. 7.
(18) P. 20—25. 6. 13—15.

drog ud i Krig med Sinfiotl, ogsaa en Søn af Sigmund med hans egen Søster Signy, en Dotter af Wolsung (da Saxo haver blandet sammen Helge og Hroe, Harald og Frode, Haldan og Harald, saa er det vel mueligt, at det Signy var Moder til Sinfiotl, som var Helges Broder, haver bragt ham til at tillegge den første Harald en Kone ved Navn Signy, som var Moder til Haldan og Harald, og en Gothisk Prindsesse); I hvilken Krig han dræbte Kong Hunding, og siden hans Sønner Alf, Eiolf, Havard og Hagbard, hvilken sidste kaldes Hakvard i n. 281 i 4to i Arnæ Magnæi Bibliotheqve. Derefter fandt han i en Skov Sigrun, Kong Hognes Dotter (hvilken synes at være den Danske Kong Hogne, eller Ungvin, som ogsaa passer sig vel nok til Tiden, dersom man vil troe, at der nogle Ledder ere borte fra Sigmund til Aslaug, som fik Regnar Lodbroc, thi Hogne var efter Saurlaþattr i Oluf Tryggvesöns Saga Part. 2. P. 51. en Søn af Halfdan Branefostre, og naar man efter min Sætning antager denne sidste for den Sielandske Konge Halfdan 3, saa er det efter en vis Chronologie mueligt, at han kan blive den Danske Konge Ungendus, som omtales i S. Willibrordi Levnet, og som Saxo kalder Ungvin, men efter en anden Chronologie kan man og giore denne Hogne eller Ungvin, siden Saxo kalder ham en Gothisk Konge, til Haldani 3. Efterfolger, og Formynder for hans unge Sønner Helge og Hræreç, og da efter Tiden anse ham for en Sønne-Søn af Harald Frode 6. Broder ved Erik, eller og af Carl Jarl i Gotland ved Hedin, som N. 13. gior til Fader af Ungvin, eller og efter N. 13. til en Sønne-Søn af en Frode, den 6. som det synes, ved bemeldte Hedin; og i dette sidste Fald kan hans Alder end bedre passe sig med Willibrordus og Helge Hundingsbane, thi jeg vil sætte at hans Fader Hithin haver væ-

Roes og Helgos Historie.

Roes og Helgos Hiſtorie.

ret et Barn, da Frode 6. omkom, og derfore kunnet leve til 640, da er det ikke umueligt, at hans Son Hogni igien haver naaet til 700. Men da bliver Hogni i Volſunga Saga Saxo's Ungvin, og Willibrordi Ungendus vel een Perſon, men forſkiellig fra Hogni i Saurlaþattr. Schema kan da indrettes ſaaledes:

Frode 6. gift med Sygne, en Dotter af Carl i Gotland.

Haldan 3. Konge i Sieland. — Roe Hithin Jarl i Gotland. — Ungvin eller Hogni.

Hogni, Helge, Hrærec.

Harald en Breder af Frode 6, gift med Ulvilda, en Dotter af Sivard, Konge i Sverrige.

Eric, Konge i Sverrige.

Og da bliver det troligt, at Hogni Haldani 3. Son haver været ældſt af ſine Brodre, og de andre 2 ſmaae, da det tildrog ſig, ſom mældes i Saurlaþattr), ſom ſagde ſig af ſin Fader at være forlovet med Hoddbrodd, Kong Granmars Son, ſom hun ikke ſkiottede om. Strax ſamlede Helge ſine Folk ved Rodbierg, (af hvilket Navn findes et i Norge); hiede der til mange komme til ham fra Hedinsoe; (Udi Arnæ Mſt. N. 281. ſtaaer Hefniſey, men det andet er uden Tvil rettere, ſaaſom det findes i den gamle Viſe, Helga Qvida Hundingsbane 1, ſaa og i N. 2 og 8. og mit Exemplar ſtaaer Hiedinsey; Af N. 4 i Folio ſkal man ei blive klog, thi der ſtaaer: Hecinia inſula, og er det at mærke ved denne Codex, at den er paa Latin, og denne Overſættelſe giort Aar 1641 af Torfe Jons Son efter Biſkop Brynjolf Svendſöns Befaling. Den begynder forſt med diſſe Ord i den trykte Saga C. 1. P. 2: Nu fer hann heim um Kvelldid, og ſeigir ad Brede &c.) Og da kom paa ſtore og ſmukke Skibe meget Folk til ham fra

Niorfa

Roes og Helges Historie.

Niorfa-Sund, (i mit Exemplar staaer Niorfva-Sund, i N. 8. Niorva-Sund, i N. 2. Niaurua-Sund, og i N. 7. Norva-Sund. Da vore Fædre belagde med dette Navn det navnkundige Sund ved Gibraltar, saa er det mærkeligt, at der haver været her i Norden et Sund af samme Navn, thi paa det ved Gibraltar kan ingen her tænke. Skulde Scenen være i Norge, da kunde man let tænke paa Nordfiord. I det Norske Opland haver og regieret en Kong Niorfe, som man kunde tænke at have givet saadan et Sund Navn. Hans Levetid falder ind ved Aar 300. Niorfa-Sund kan maaskee og betyde et trangt Sund. Men maaskee alt dette falder bort, dersom de Læse-Maader i Helga Qvide 1. blive rigtige, nemlig i den i 4to P. 182: Aurva Song, og i den i Folio P. 150: Orva Sund, hvilket da enten betyder Krigens og Pilenes Sund, eller og rettere Øre-Sund, og er dette rigtigt, da har han neppe stridet med Hodbrod i Norge. Det lader og at Antallet af Folkene er bleven saa stor i Sagan, og voxet til 12000, ved ilde at forstaae disse Ord i Visen: Tolf tvidroþ trigra mana, da trigra er bleven taget for 10, og dog betyder trygge, paalidelige, brave Mænd. Vel muelige dog at Forfatteren af Sagan kan have havt andre Læsemaader i sin Codex af Visen, thi i Sagan C. 17. P. 22. siges, at Helge kaldte paa sin Skibs Styrmand Leifur, og bad ham tælle Hæren, og i Visen kaldes han Hiaurleif, hvortil dog atter kan svares, at det skeer ofte, at vore Gamle udelade den første Stavelse i Personers Navne); nemlig 12000, og vare de forrige halv saa mange. Derpaa seilede han med dem til Warmsfiord, (i N. 281. Varnonsfiord, hvorved Varnerne i Meklenborg falde mig ind, og staaer i Visen Varinafiord. I N. 2. 3. 6. 7. 8. staaer Warinsfiordur, og i N. 4. Sinus Varinus, hvori Warnemünde

Roes og Helgos Hiſtorie.

neimünde, Navn ſynes temmelig tydelig at ligge.) Derpaa mødte Sigrun Hognes Dotter dem med en ſtor Hær, og kom oven fra Landet, (hvilke Ord vise, at Dannmark kan gierne herved forſtaaes, ſaafremt de da vare i Meklenborg), og viſte dem ind i den gode Havn Gnypalund; (N. 209 7. og N. 281 har Gnipalund); Der kom Hoddbrodds Broder Grane, ſom noget efter kaldes Granmar, til dem, han raadde for Svarins Høy, (N. 281 Svarings Høy, hvormed ogſaa Viſen kommer overeens, ſaa det ſynes at man herved bør tænke paa det Svenſke Gotland, ſaafremt Oſſians Swaran haver herſket der, hvilket bekræftes end mere, ved det Viſen kalder Hoddbrodds Broder Goßborin Gudmond, ſom kan overſættes ved Gudmund, fød af Guderne, men og ved den Gother Gudmund); N. 2. 3. 6. 7. 8. har Svarins Høy, men N. 4. Sparinus tumulus, ſom er en aabenbare urigtig Læſemaade); Grane og Sinfiotle komme der i Skiænderie ſammen, og beſkyldte den ſidſte den forſte for at have været Volfann d: Spaae-Qvinde paa Varinnsey, (hvorved atter kan ſigtes til Varnerne, eller og Swaran. I N. 8. ſtaaer Varmſey, hvor kun Prikken over i er udeladt, lige ſom forhen i den trykte Volſunga S.; i N. 4 ſtaaer Varmia inſula), og ſiden Valkirie i Asgard, og derpaa have avlet med ham, da de begge vare Ulve, 9 Ulve-Unger paa Laganæs. (I N. 5. ſtaaer Langanes; kan ei troe at herved ſigtes til Langeland). Grane ſvarede, at det ei kunde være, ſiden han af Jotuners Dottre blev gildet paa Porsnæs. Og er du Kong Siggeirs Sted-Søn, (hvilke ſidſte Ord ſtaae ligeledes i Helge Qvide 1, og tiener til at ſtadfæſte hvad forhen er anført af den trykte Saga, og hvorfor ellers ingen Viſe haves; I N. 4 ſtaaer ellers Thrasnes, men i Viſen ogſaa Porsnes, ſom derfore vel bliver det rigtigſte). Sinfiotle ſpurgte igien, om han erindrede,

at

at have været Hoppe med Hesten Grane, og hvorledes Sinfiotle red ham paa Granvolden (N. 281 har Bravalle, hvilket og staaer i Visen, hvoraf man maae slutte, saafremt herved sigtes til det navnkundige Bravalla Slag, der skeede i det 8 Sæculo, at Visen kan i det høyeste ei være ældre end fra det 9 Sæculo; Allerheldst her begaaes saadan Feil i Tidsregningen, at Bravelle Slag nævnes længe forend det kan være skeet. N. 2. 3. 5. 6. 7. 8. har og Bravallæ, og N. 4. campi Ereonii), og siden blev du Gedde-Dreng hos den Jotun Golnir. Granmar red derpaa bort til sin Broder, og fandt ham i Solfiall, og beredte ham at Volsungerne laae med 12000 Mænd ved Den Sak, men den største Deel ved Grindur, (N. 281 har 12000 paa Landet og 8000 paa Den Sok, og dette sidste staaer ogsaa i N. 2. 3. 5. 7. 8, og i mit Exemplar, men N. 3. 4 og 7 have 7000 paa Landet, og dette sidste kommer overeens med disse Ord i Helga Qvide 1: Þo er i Sogn ur siau Þusundir, og heraf sees, at Forfatteren af Sagen har taget Sogn for en Ø af Navn Sak eller Sok, og oversat: Ganga fimtan folc upa land enten ved 7000 eller 8000; Men heraf synes dog at følge, at den forhen anførte Læsemaade Trigra i Visen ei just er den rigtigste, og at derved snarere bør forstaaes: tr, thi ellers lader det ei, at Visen selv kunde siden antage saa mange Folk). Hoddbroddr sendte da om alt sit Rige, og bad enhver at komme, der vilde stride; Iblant andre Grims Sønner, Atle, Inge og Alf den Gamle (N. 281. N. 2. 3. 5. 7. 8 og mit Exemplar har Himirs Sønner, og Kong Hogne og Alf den Gamle; hvorimod i Visen staaer Helge og Hrings Sønner, Atle, Yngve og Alf den Gamle, hvilket uden Tvil bliver rigtigt, og maa overalt mærkes, at Viserne ere Grundene til de sandfærdige Sögur; hvilket

Roes og Helgos Historie.

Roes og Helgos Hiſtorie.

ket i ſær maae mærkes om Volſunga Saga, ſom er intet andet end en Overſættelſe af mange gamle Viſer, og derfore af ſtor Værdie). Dog ſtaaer i min Afſkrift i Folio i Sæmundi Edda P. 156 Haugne i Stædet for Helge, og kommer dette overeens med den anden Viſe om Helge Hundingsbane. Men har Hogne Sigruns Fader været efter den med i Slaget, og ſat Livet til, da kan han neppe være den Hogne, ſom omtales i Saurlaþattr. N. 4, har Hrings Sønner og Kong Hogne, og Alf den gamle. N. 6 og 7 har Hryms Sønner. Slaget ſkeede ved Frekaſten. (Og da Helges Skibe laae efter Viſen uden for Gnipalund, ſaa ſættes baade Frekaſten og Gnipalund herved i Hodbrods Land, og deraf maae man enten ſlutte, at der haver været mere end eet Sted af det Navn Gnipalund, eller og at det er kun et Nomen Apellativum, og betyder Skoven paa det høye Fiæld. Overalt lader det, at mange Stæders Navne i denne Viſe ere forblommede. Helges Skibe, ſom laae efter Viſen uden for Gnipalund, ſiges at have været blaae, ſort og forgyldte). Midt i det kom Sigrun med en Hær af Skioldmøer Helge til Hielp. Hoddbrodd blev da fældet, og Helge indtog hans Lande, og ægtede Sigrun, og bliver der, ſiges her fremdeles, intet mere ſagt om ham i denne Saga. Ved denne Leilighed vil jeg indføre korteligen Indholden af det foregaaende i Volſunga S., ſiden det vedkommer Helges Forfædre, og tillige de Variantes, ſom jeg har fundet iblant Arnæ Mſſ. P. 1 ſiges at Sige (Siggeir eller Sige ſtaaer med en anden Haand i Siden af N. 8 i Folio, men jeg troer at Sige er rigtigere, baade ſiden det ſtaaer i alle andre Codices, ſaa og ſiden han kaldes ſaaledes i Edda, og giores der til Odins Søn, og Konge i Frackland) var en Mand, og Skade en anden mægtig og duelig Mand, dog var Sige af ſtørre Herkomſt, thi han ſtammede fra Guderne,

og

og kaldtes Odins Søn, saa vidt Folk kunde da huske (i N. 2 og 8 i Folio sattes de Ord: thi han stammede fra Guderne og kaldtes Odins Søn; Ligeledes sattes de i min Papirs Codex i Folio af denne og flere Sögur, som jeg har faaet fra Island, hvilken er skrevet af Ara Ioensön, og ei ældre end fra 1683 og 1684, som han selv har antegnet ved Enden af hver Saga, men dog gandske vidst udskrevet efter langt ældre og gode Codices; De Ord sattes og i N. 6 og 7 i Folio, hvilken sidste Torfæus haver eyet, dog staae de i Bredden antegnede, som en Varians Lectio. Heraf kunde man let slutte, at denne Sige havde været en yngre, som man havde blandet med den ældre, maaskee fordi han stammede fra ham, eller og udgav sig derfor). Sige dræbte Skades Træl Brede paa Jagten om Vinteren, og grov ham ned i en Snee-Drive, hvoraf store Snee-Driver ere siden blevne kaldte Brede Skafl, af det Skade paalagde denne Sneedrive saadant Navn (heraf sees at Skade og Sige maae have været Nordiske). Herover blev Sige erklæret fredlos, og maatte ei være hiemme hos sin Fader. Odin fulgte ham derpaa af Landet (da disse Ord staae i alle Codices, saa bliver det dog rimeligt, at en Odin haver været Fader til Sige, men den Odin maae endda ei have været sønderlig mægtig, eller i det mindste ei have havt meget at sige paa det Sted, hvor Skade boede), meget langt bort, og holdt ei op, forend han havde skaffet ham Krigsskibe. Sige foer da paa Roverie med det Mandskab, som hans Fader havde skaffet ham, var meget lykkelig, og tilsigtede sig endelig baade Land og Rige. Han blev Konge i Hunaland, (da Edda gior ham til Konge i Frackland d: over Frankerne, saa sigtes herved til de Huner, som boede iblant Frankerne, eller og vare en Green af dem, og hvis Sæde bor søges i den Westphalske Kreds; Roes og Helgos Historie.

Roes og Helgos Hiſtorier.

Den ovenomtalte Sneedrive, de Nordiſke Navne, det Soerovevrie Sige gik paa, ſynes at viſe, at han med ſine Folk er kommet fra vort Norden, men egentligen fra hvilket Land deri er vel umueligt at ſige), og blev Fader til Rerer, (ſom i min Codex kaldes Beirer og Berer, i N. 8. Bere, i Siden af den og i flere Codices Berir, hvilket herefter at domme nok bliver hans rigtige Navn). Da Sige blev gammel, overfulde de, ſom han beſt troede, ham, nemlig hans Kones Brodre, da han havde faae Folk hos ſig, og ikke tog ſig vare. De dræbte ham og alle hans Mænd. Hans Son Rerer var ikke derved, og fik ſaa ſtor Hielp af alle ſine Venner, at han blev Konge efter ſin Fader. Derpaa drog han med en ſtor Hær imod ſine Morbrodre, og dræbte dem alle. Derefter blev han en mægtig Konge, og mægtigere end ſin Fader. Han vandt meget Bytte i Krig. Men det giorde ham meget ſorrigfuld, at han havde ingen Born. Baade han og hans Dronning giorde da ivrige Bonner til Guderne, om at faae Born. Guderne og Odin hørte dem. Odin ſendte ſin Frille, i Texten ſtaaer egentlig ſin onſke Moe, (og om hvilken ellers, ſaavidt mig er bekiendt, ei vides noget), en Dotter af den Jotun Hrimnir, (hvilken i min Codex og i N. 2. kaldes Alhimnir, og i N. 8. Al himur), og gav hende et Eble med. Hun floy bort i en Krage Ham, og lod Eblet falde i Kongens Knæe, da han ſad paa en Hoy. (Af dette Eble ſlutter jeg, at det har været Idun, ſom forrettede dette Geſandtſkab, thi hun bevogtede Udodeligheds Eblerne i Asgard, ved hvis Nydelſe Guderne bleve fornyede, og af alt dette ſlutter jeg, at Frankerne, i det mindſte endeel af dem, have tilbedet vore Nordiſke Guder, i det mindſte er Iduns Fader ellers ikke bekiendt, ſaa hun derfore gierne kan have været en Dotter af Hrimnir). Kongen æder noget af Eblet,

Æblet, og derpaa bliver Dronningen frugtsommelig. Imidlertid maae Kongen paa Krigstog, for at værge sit Land, og kommer Efterretning, at han er død, og har hiemsøgt Odin, hvortil mange havde Lyst paa de Tider. Dronningen havde den Vanhæld, at hun ei kunde blive forløst, og varede det i 5 Aar. Tilsidst maatte de skiære Barnet fra hende, og siges Drengen at have kyst sin Moder, forend hun døde. Han blev kaldet Volsung, og regierede efter sin Fader i Hunaland. Han var vel skikket i alle mandelige Gierninger, og en stor og lykkelig Krigsmand. (Det er klart, at meget af dette er poetisk; Men nu omstunder haves intet Poema, som handler om dette første Stykke i Volsunga S.; og til saadan Vise troer jeg at sigtes i Helge Hundingsbane 2 i Sæmundi Edda, naar Volsungs-Qvæde den gamle anføres). Da han blev stor, sendte den Jotun Hrimner sin Dotter til ham, som for havde bragt Æblet til hans Fader. Han ægtede hende, (altsaa kan hun ei have været Idun, thi Idun var gift med Brage), og avlede de 10 Sønner og 1 Dotter sammen. Den ældste Son hedde Sigmund, og Dotteren Signy. De vare Tvillinger, og de fornemste og smukkeste af Volsungs Børn, hvorvel de alle vare anseelige og berømmelige Mænd, og mere for sig, end andre Mænd, som siges i de gamle Sögur. (Herved kan sigtes saavel til skrevne Historier, som alene til Sagn og mundtlige Beretninger). Siggeir, Konge i Gautland, en mægtig og folkrig Herre, friede til Signy; Saavel Volsung, som hans Sønner syntes vel herom, men hun gik nødig paa det. Til Brylluppet komme og Kong Siggeirs Sønner, (hvoraf sees, at han allerede maae have været en Mand til Alders, og var det vel Aarsagen, hvorfore Signy ei vilde have ham). Udi Salen hvor Brylluppet stod, vare antændte store Ildelangs efter;

Roes og Helgos Historie.

Roes og Helgos Hiſtorier.

Midt i det ſtod et ſtort Eble-Træe, hvis Grene ſtrakte ſig ud over Taget. Da kom en ukiendt Mand indgaaende, ſom havde en flekket Kappe over ſig, var barbenet, og hans Lin-Buxer knyttede ſammen om Benene, paa Hovedet havde han en ſid Hat, og Sværd i Haand. Han gik til Træet, ſtak Sværdet ind, lige til Hæftet, og ſagde: Hvo der drager dette Sværd ud, ſkal eye det, og da befinde, at aldrig haver nogen baaret bedre Sværd. Derefter gik han ud, og ingen vidſte hvor han blev af, (ved ham ſigtes uden Tvil til Odin). Enhver ſogte da at drage Sværdet ud, men ingen kunde rokke det. Dog Sigmund Volſungs Son tog det ud uden Moye. Siggeir bød ham ſaa meget Guld for det, ſom det veyede, men Sigmund vilde aldeles ikke, og ſvarede haanlig. Siggeir taug, og beſluttede hos ſig ſelv, ſom en underfundig Mand, det ſom noget efter kom op. Dagen efter drog Siggeir bort til Skibs, ſkyndende paa at Veiret var got, (ſaaledes har dette Hunaland enten ligget ved Havet, eller ved en Flod). Signy forſikrede ſin Fader, at dette Giftermaal ſtod hende ikke an, og at hun ved ſin hendes Slægt medfødde Spaadoms Aand forud ſaae, at det vilde blive til ſtørſte Skade, om det ei ſtrax blev ophævet. Men Volſung ſvarede, at hvad der var giort burde holdes. Ved Bortreiſen bad Siggeir Volſung, og ſaa mange han vilde tage med, at komme til ſig om tre Maaneder til Gieſt i Gautland. Til beſtemte Tid droge Volſung og hans Sønner til Gautland; Det gik noget langſomt, og kamme de ſildig om Aftenen did. Signy kom til dem ſamme Aften, og berettede, at Siggeir havde ſamlet en mægtig Hær, og agtede at følge dem; Raadde derfor til at de ſkulde drage hiem, ſanke Folk og hævne ſig. Men Volſung ſvarede, at han havde giort et Løfte, førend han blev fød, aldrig at fly

enten

enten Ild eller Sværd, saa havde han giort hidindtil, agtede ei at handle anderledes, nu han var gammel, og ikke heller skulde Jomfruer bebreyde hans Sønner i Leeg, at de frygtede for deres Død; Thi engang skal Menneſket dog dee. Jeg haver været i hundrede Figtninger og stundom havt flere, stundom færre Folk, og altid vundet Seyer. Dagen efter ginge de væbnede op paa Landet; Siggeir mødte dem med en utallig Hær, og endskiønt de værgede sig tapperligen, saa faldt dog Volsung og alt hans Folk, og hans Sønner bleve fangne og fængslede. Deres Straf blev opsat efter Signy's Begiæring. Derpaa følger en heel fabelagtig Fortælling, hvorledes de 9 bleve dræbte, hver sin Nat, og Sigmund frelst ved Signy, hvorpaa han længe opholdt sig forduligt i en Skov, og blev underholdt af hende, uden at Siggeir vidste det. Med Siggeir avlede hun tvende Sønner; Den ældste sendte hun, da han var 13 Aar, (i mit Exemplar staaer 12 Aar), til Simba, (i N. 8 og i N. 281. i 4to staaer Sigmund, hvilket er ret, og det andet deels en Contraction, deels en Skriver-Feil, at d er bleven vendt om, saa det seer ud som et b), for at være ham til Hielp i at hævne hans Faders Død. Men efterat han havde prøvet ham, og fundet, at han ei besad Tapperhed nok, hvilket fortælles med fabelagtige Omstændigheder, slog han ham ihiel efter Signy's Raad, og ligesaa gik det med den anden. Derpaa tog hun det Raad, at avle Barn med sin egen Broder, ham uafvidende, paa det at det Barn maatte faae Volsungernes sande Mod, til at hævne dem. Hun indrettede dette ved at bytte Skikkelse med en Troldkone, som i hendes Stæd lagde sig hos Kongen. Barnet blev kaldet Sinfiotl, og sendt til Sigmund, da han var næsten 10 Aar. Efter udviist Prøve af sit Mod, beholdt Sigmund ham hos sig, og drog ud med ham om Sommeren,

Roes og Helgos Hiſtorie.

ren, for at dræbe Folk, og erhverve Bytte, men Sigmund vidſte ei andet, end at han var Siggeirs Søn. Derefter bleve de til Ulve, og fore grummeligen afſtæd. Sinfiotl dræbte paa eengang 11 Mænd, (ved denne Forvandling til Varulve forſtaaes kun uden Tvil deres Grumhed og Mod). De giorde mange tapre Bedrifter i Siggeirs Rige, og da Sinfiotl var bleven fuld ſtor, ſyntes det Sigmund at være Tid, at hævne ſin Fader. Om Aftenen ginge de til Kongens Boelig, og ſkiulte ſig i Forſtuen, men de bleve opdagede af hans og Signy's to unge Sønner, ſom ſagde at der vare to grumme og ſtærke Mænd med ſide Hielmer og hvide Brynjer. Diſſe 2 Børn dræbte Sinfiotl ſtrax efter Signy's Raad, og kaſtede dem ind i Salen for Kongen. Vel værgede de ſig længe, men de bleve tilſidſt fangne, og indſatte i en huul Høy, med Væg imellem dem, for at ſvælte ihiel. Da juſt Torven blev lagt paa Høyen, kom Signy til, og kaſtede en Hielm ind til Sinfiotl, og bad Trællene ei at ſige det til Kongen, ſom de lovede. Inde i Hielmen laae Fleſk, og i den var Sigmunds Sværd indſtunget. Med det arbeydede de ſig forſt ſammen, og ſiden ud, hvorpaa til Bevis et kort Vers af 4 Linier anføres, (ſom uden Tvil er et Stykke af den forhen anførte Volſunga Qvæde den gamle). Derpaa ginge de til Kongens Sal, hvor alle ſove, lagde Ved derved, og ſatte Ild paa. Da den nu ſtod i lys Lue, ſpurgte Kongen, hvo der giorde dette. Sigmund ſagde da fra, og bad Signy gaae ud. Men da gav hun ham tilkiende, at Sinfiotl var hans og hendes Søn, og fortaalte alle Ting. Lagde til, at hun nu ei vilde leve længre, ſiden Hævnen var fremkommet; Vilde nu lyſtig doe med den, ſom hun nødig havde eyet. Derpaa kyſte hun Sigmund og Sinfiotl, og gik ind igien i Ilden, og brændte op med Siggeir og alle hans Hofmænd. Derefter

efter ſkilede de bort, og Sigmund begav ſig til ſin Fæderne Slægt, og fordrev den Konge, ſom havde ſat ſig der. Derpaa giftede Sigmund ſig, og avlede med Borghild 2 Sønner Helge og Hamund, og derpaa fortælles alting, ligeſom jeg forhen haver anfort. Men nu at komme til Viſen ſelv, da ſiges Helge at være bleven fød af Borghilldur i Bralund, (hvoraf jeg ſlutter, at Bravalla forhen anfort ei ſigter til det bekiendte Bravalla, men vil ſige en vanſkelig Mark ɔ: Strid, eller og en ſmuk Mark, ligeſom Bralund her maaſkee betyder det vanſkelige Sind ɔ: Barſelſeng, fordi det gaaer Konerne da vanſkeligt, og de derover blive vanſkelige i Sindet, eller og Bralund kan være et Steds Navn, og betyde en vanſkelig Lund; Ellers kan og Bravalle og Bralund overſættes ved den ſmukke Mark, den ſmukke Lund, og denne Forklaring bliver maaſkee den rigtigſte, thi kort efter tales der i Viſen om et Slot i Bralund, hvoraf ſees at det har været et Sted. Mærkeligt er det, at Helge her kaldes den Hoymodige, hin Hugum Store, ligeſom Helge der levede med Orvar Odd, hvoraf ſees hvorledes ſamme Tilnavn tillegges adſkillige Perſoner, hvilket gior ſtor Forvirring); At hans Skiæbne blev ſpaaet af Nornerne, at Faderen gav ham Navn, og i Navn-Fæſte Hringſtad, Solfiæl, Sneſiæll, Sigarsvold, Hringstaud, Hatun og Himinvang (af hvilke Ringſted og Sigerſted i Sieland ſynes at kiendes igien, og Hatun i Sverrige, med mindre de ere alle allegoriſke Navne, ſom Hatun, det høye Sted, hvilket og bliver troligt, da Sigmund regierede henne ved Rhinen). Det er ellers mærkeligt, at Solfiæl nævnes her, og ſiden forekommer ogſaa et Solfiæl, hvor Kong Hoddbrodd opholdt ſig. Tilſorn ſiges i Anledning af Nornerne, at de fæſtede deres Traad i Øſter og Veſter, fordi Kongen havde ſit Land der imellem;

Roes og Helgos Hiſtorie.

og

Roes og Helgoa Hiſtorie.

og fæſtede Nornen endnu en Kiæde hen til Norden, og bad Ey holde den. Og dette ſidſte, at ved Ey forſtaaes en Perſon, ſkylder jeg vor berømmelige Finſen, og maaſkee herved ſigtes til Eyr, ſom var Gudinde i Lægekonſten hos vore Fædre; Men hvorfore hun har været i Følge med Nornerne, ſkal jeg ikke kunne ſige. Den heele Fortælling er ellers allegoriſk, og forſtaaes ved den Kiæde Fæſtet til Norden, at Helges Navn ſkulde blive berømmelig i Norden, og hans fleſte mandige Bedrifter ſkee der. Da Helge blev 15 Aar dræbte han Hunding, ſom længe havde ſtyret Lande og Folk. Hundings Sønner krævede derpaa Penge for dette Drab af Helge, men han vilde ikke, hvorover de brode Frode Fred (i dette kunde ſynes at ſætte Scenen i den gamle Kong Frodes Tid, eller og i Frode 3. Fridſami, eller og, ſom jeg ſnarere troer, er al Fred bleven kaldet efter ham). Ved Logafiæld og Himinvanga mødtes de, og der bleve de dræbte, nemlig Alf, Eiolf, Hiaurward og Havard, og al Geyrmimis Ætt (jeg ſkulde ei troe, at herved forſtodes den gamle Mimur i Odins Tid, og at Geyr vilde kun ſige Mimur med Spydet). Da nu Helge ſtod træt ved Araſtein, ſaae han nogle Dyſir eller Alfer komme ſonden fra, ſom begiærte at han den Nat vilde fare med dem. Og iblant dem var Sigrun, Hognes Dotter, ſom ſad til Heſt. (Er hun kommet ſonden fra, ſaa maae enten Hunding ei have været Saxernes Anfører, eller og Hogne ikke regieret i Jylland, eller i Sieland, eller i det mindſte Slaget med Hunding ſtaaet norden for Danmark, og da kan Hunding ei efter Saxo P. 26 være bleven dræbt ved Stade. Siden kommer Viſen overeens med Volſunga S., undtagen at der i Stædet for Rodbierg ſtaaer Brandey, uden Tvil rettere end i Sagan, men i en Afſkrift i Folio af Sæmundi Edda, ſom jeg beſidder, og ſom ved

Arne

Arne Bodvar er Aar 1769 udskrevet efter en Codex i det Hytardalske Bibliotheqve paa Island, staaer P. 149: Brand Eyre. Stanses Nes, hvorfra Helges Skibe ginge ud, synes at være Stevns Nes i Sieland; Brandeyre, i Fald den Læsemaade er rigtig i Stædet for Brandey, og som staaer i Sæmundi Edda i Folio, synes at være Øre ved Helsingoer, hvoraf Øresund har Navn, allerheldst Brandeyre betyder det store Øre, et Navn, som passer sig meget vel paa Øret der, for sin Navnkundigheds skyld; Og bestyrkes det meget ved det i min Folio Afskrift i Sæmundi Edda nævnes P. 150 Orvasund, i Stædet for i den jeg haver i 4to P. 184 Aurva Song; Man kunde da troe, at i Orvasund stak den Læsemaade: Oraſund d: Øresund, hvorvel jeg tilstaaer, at Orvasund betyder: Pilesundet. Og alt dette kommer vel overeens med den Mening, at Hogni haver regieret i Sieland. Men da maatte man antage, siden Sigrun kom sonden fra, at Helge havde da været norden for Sieland, og at Striden mellem ham og Hundings Sønner havde staaet maaskee i Norge. Det kom an paa at finde Logafiæld d: Lunfiæld, og Ara Steen d: Ørne Steen der. Og at Øresund herved forstaaes, bekræftes end mere ved dette: at Hiaurleif svarede Helge, det bliver vanskeligt at tælle fra Trane Øre de langhovede Skibe, da de reiste uden for Øresund, (saafremt Læsemaaden: Orvasund er rigtig, eller og: Til Krigen, hvis Aurvasong skal læses). Vor berømmelige Finsen skylder jeg ellers denne Anmærkning, at Trane Øre skal Poetice være det samme som Helsing Øre, fordi paa Island findes en vis Fugl, kaldet Helsing, see Olavii Islands Beskrivelse T. 1. P. 64, og Spørsmaal derfore om Helsingør ei haver Navn af denne Fugl, som er et Slags Ænder, thi Udledningen af det Folk Helsinger haver altid fore-

Roes og Helgos Historie.

Roes og Helgos Historie.

kommet mig noget vanskelig). Hæren bestod af 12000 Mand, eller og af 1200 brave Mænd, som det snarere bør oversættes, og halv saa mange vare i Hatun o: den høye Borg, (hvorved det er uvidst om herved sigtes til samme Hatun, som Sigmund forhen gav sin Søn i Navn-Fæste, thi da synes hans Rige ogsaa at skulle have ligget i Sieland, hvilket dog strider imod alle andre Omstændigheder, hvoreffter han maae have herskет over de Huner, som regnedes til Frankerne. Herved falder mig ind, om ei Bornholm forstaaes ved Hedins ey, baade siden den synes at maae have hørt til Danmark, eller i det mindste ikke ligget langt derfra, siden det lader at Helge fik al sin anden Hielp fra Sieland. Udi Gange Hrolfs Saga C. 17. N. 152 i Folio af Arnæ Mss. siges, at Hedinsey laae mellem Garda-Rige og Tattara-Rige, og at der raadde en Jarl. Lærde Folk sagde, at Kong Hedin, Hiarande Søn, tog først Land ved denne Ø, da han seylede fra Indien til Danmark, og at den da fik Navn efter ham. Den Tatariske og Gardiske Konge stridde ofte sammen om denne Ø. Torfæus siger (19), at udi denne Saga anføres til Beviis herfor: Hiadningernes Saga, af hvilken han troer, at den Beretning vi endnu have om Hedin og Hogni kun er et Fragment (eller snarere Udtog). Men saadan Anførsel forekommer ei i N. 152, ei heller i N. 338 i 4to, hvorvel jeg maae tilstaae, at denne sidste kommer saa meget overeens med den første, at jeg næsten troer, at den ikkun er en Udskrift af den. Maaskee det kan have staaet i N. 567 i 4to, som er en Membrane, men hvoraf nu ikkun nogle Blade ere tilovers, ei at tale om saa mange Manuscripter brændte op for Arnas i Kiøbenhavns store Ildebrand, og at Torfæus desuden kan have havt dem, som Arnas ikke

(19) I Ser. p. 483.

ikke har havt. Saa meget er vidſt, at man aldrig kan tvile paa Torfæi Citationers Rigtighed. Skade at denne fuldſtændige Hiædningernes Saga er bortkommet, thi den har maaſkee været Grunden til, hvad ſom fortælles i Saxo, Edda, og i Oluf Tryggveſöns Levnet, hvoraf man kan ſlutte dens Elde, og at den maae have været fattet i Pennen i det 12 Sæculo, hvorvel ſelv grundet paa langt ældre Sagn og Viſer. Dog troer jeg neppe at Tatariet har ſtaaet nævnt i den, thi dets Navn er forſt bleven bekiendt noget hen i det 13 Sæculo, og da maatte bemeldte Sagn være meget yngre end jeg har formodet. For Reſten viſer Landenes Beliggenhed, at det er en Fabel, at Hedinsoe haver ligget imellem Tatariet og Garde-Rige d: Nord-Rusland. Udi Viſen kaldes Hoddbrod Iſongsbane; hvo denne Iſong haver været, ſkal jeg ikke kunne ſige. I Kiæmpe-Viſerne P. 114. tales om en Kong Iſald i Bertings Land, ſom ſtridde med Tidrich, Konge i Bratingsborg, og er det mærkeligt, at der P. 117 ſkilles mellem denne Tidrich og Tidrichs van Bern, ſom kun udgives for en Kiæmpe af den forſte Tidrich. Og denne Tidrich van Bern dræbte Kong Iſald. Men Forſkiællen imellem Iſong og Iſald er ſaa ſtor, at jeg ikke tor giore dem til een, allerhelſt Iſong blev dræbt af Hoddbrodd). Her tales og om, at Helge lagde en Aften ind i Unavog, (hvorved ſynes at ſigtes til Hunerne. Dog forekommer den og i Orvar Odds Saga paa Samſoe, og kaldes i nogle Codices Munar Vog, ſaa jeg derfore, ſnarere troer, at den haver intet tilfælles med Hunerne, og er maaſkee et Navn, ſom er bleven givet mange Voger eller Kyſter; Unavog betyder ellers en Soevog, ſaa og en fornoyelig Vog). Volſungerne kaldes og Ylſinger, og Siklinger, og ſiges at være komne oſten fra til Strid mod Hoddbrodd,

Roes og Helgos Hiſtorie.

Roes og Helgos Hiſtorie.

en Beliggenhed der vel paſſer ſig paa Saxen, ſaa og Sieland, og det Svenſke Gotland. (Paa dette ſamme Sted ſiges udtrykkeligen, at Helge og hans Folk vare komne fra Gnipalund, hvilket da ſynes at bør ſoges i Sieland eller i Saxen). I de Viſer ſom Sinfiotl og Godmund eller Grane efter Volſunga S. vexelviis qvæde, maas Sagan enten have havt meget forſkiællige, eller og ikke have ret forſtaaet dem, thi i Viſen tillegges ofte Sinfiotle det, ſom i Sagan tillegges Grane og tvertimod. I Stædet for en Jotuns Dotter ſiger Sinfiotle, at Purſa Moer have gildet Grane, (hvilket viſer at de Navne Puſſer og Jotuner ere af vore Forfædre blevne brugde i ſlæng ſom for eet Folk). Godmund ſiges at have redet tilbage til Solheim, hvor Hodbrod opholdt ſig. Helges Hær, i Sogn Ut, ſom jeg forklarer ved ude paa Landet, thi jeg ſkulde ikke tænke, at her ſigtedes til Sogn i Norge, beſtod af 7000 og i Leyren, og paa Landet ginge 15 Hobe ved Gnypalund, og i Nærheden laae hans Flode. Til Slutning faaer Helge Sigrun, ſom havde hiulpet ham i Slaget, og Ringſted med hende, ſaa og Sigarsland, (og diſſe Navne Ringſted og Sigarsland ſynes tydeligen at pege paa Sieland. Det er mærkeligt, at et Stæd i Viſen nævnes Sparins Hede, hvorvel i Sæmundi Edda i Folio P. 156 ſtaaer Sporins. Spørsmaal om ei dette bør forandres til Svarins. Mirkvider nævnes ogſaa, men derved ſigtes maaſkee til en tæt og tyk Skov i Almindelighed, og ei juſt til den i Holſteen). Foruden denne haves nok en Viſe om Helge, ſom kaldes Helga Hundingsbana Qvida 2. Foran ſtaaer i ubunden Stiil en Art af Fortale, ſom uden Tvil har Samleren af denne ſaa kaldte Sæmundi Edda til Forfatter, og ſiden forekommer ogſaa mere i ubunden Stiil imellem Viſerne,

dog

bog indtage Viſerne det ſtørſte Rum. I denne Fortale ſiges, at Kong Sigmund Vaulſongs Son var gift med Borghild af Bralund, (hvilket viſer at Bralund har været et virkelig Stæd); Deres Son hedte Helge, efter Helge Hiorvards Son, (er dette rigtigt, og denne ſidſte haver efter Schönings Mening levet omtrent 216 med den Svenſke Kong Agne, ſaa kan Helge Hundingsbane gierne have levet for Helgo, Roes Broder, og ſaa er det ikke urimeligt, at denne ſidſte er bleven opkaldt efter ham, maaſkee for Slægtſkabs ſkyld paa Moderne Side, da ſaadant Navn ei for kommer fore iblant vore Konger, og ſom Helge, Hiorvards Son, kan da gierne have levet med den Svenſke Kong Erik, og han desuden fulgte med den Norſke Prinds Hadding, der regierede i Jylland, ſaa kan alt dette give Miſtanke, at han har udrettet imod den Svenſke Kong Eric, hvad Saxo tilſkriver Haldan, derſom ei Erics Dodsmaade ſtod herimod, ſaa og at man da fik kun lidet hos Saxo at tillegge ſaa berømt en Konge, ſom Haldan I., og det dog ikke er troligt, at Saxo ſkulde næſten intet have hørt om ham. Heraf følger ogſaa, at Helge Hundingsbane er yngre end Helge Hadingia Skate. Men har Helge Hundingsbane levet for den Danſke Kong Helgo, Roes Broder, og havt Sigurd Fofnisbane til Broder, ſaa maae den Sigurd Fofnisbane, ſom levede med Sigurd Ring, have været en anden, og ſaa maae og en Sigurd Fofnisbane have levet for den Frankiſke Kong Sigebert), og blev han opfoſtret af Hegall; Hunding var da en mægtig Konge, og efter ham er Hundland kaldt (hvilket var forſkiælligt fra Hunaland, og maae man da troe, ſaafremt dette Navn har været til, at det kun har været en Deel af Sa-

Roes og Helgos Hiſtorie.

Roes og Helgos Hiſtorie.

ren, ſaaſom Saxo giør Hunding til en Sapiſk Prinds). Han havde mange Sønner, ſom fore ud paa Seeroverie, og krigede han med Sigmund, hvis Slægt kaldtes Volſunger og Ylfinger; de dræbte hverandres Frænder. Helge foer ionlig til Kong Hundings Bolig, og hans Søn Heming var hiemme. Da Helge drog bort, qvad han en Viſe for en Hyrde, ſom anføres. Derpaa ſiges i ubunden Stiil, at Hagals Søn heed Hamal (næſten ſamme Navn hvormed Jornandes belegger en af de Oſt-Gothiſke Kongers Forfædre, men hvis Levetid falder ind for denne Helges), Hunding ſendte til Hagall', for at lede efter Helge, men han tog Slavinde-Klæder paa ſig, og gik til Qværnen at male. Blindr den Bolviſe (Hundings Sendebud) qvad da en Viſe, hvoraf Meningen er, at denne Slavinde ſaae en Karl meget lig; Men Hagall ſvarede med en Viſe, at hun havde gaaet i Krig, at Helge havde fanget hende, og at hun var Sigars og Hognes Søſter (efter Schöning ſkal Helge Hundingsbane have levet ved Pas 240, og paa ſamme Tid Sigar 2., Konge i Sieland, til hvilken maaſkee herved kan ſigtes, men da kunde man og let falde paa de Tanker, at Hogne Sigruns Fader var denne Hogne Sigars Broder, og altſaa kunde han ei blive Saxonis Ungvinus, men derfore dog maaſkee have herſket et Stæd i Danmark, ſiden hans Broder regierede der. Og denne Mening kan og bekræftes derved, at Sigrun ſiger at bringe Helge til Medgift Sigars Land, thi da forſtaaer hun derved ſin Faders Land, ſom hun her kalder efter ſin Far-Broder; Da bortfalder ogſaa Vanſkeligheden, ſom opkommer ved Forſkiælligheden af Dods-Maaden imellem Hogne i denne Viſe, og Hogne i Saurlaþattr,

thi

thi da blive de tvende forskiellige Hogner. Dog lader det efter denne Mening, at Helge Haddingia Skade, og Helge Hundingsbane kan komme til at leve for nær sammen, ja næsten paa een Tid). Derefter fortælles i ubunden Stiil, at Helge undkom, drog paa Krigsskib, og ihielslog Hunding, og fik deraf Tilnavn, lagde siden ind i Bruna Vog, og brugte Strand-Hug; Hvor Sigrun, en Dotter af Kong Hogni, reed til ham. Hun var Valkyrie, (dette er kun et Hæders Navn, som blev tillagt Skiold-Moerne, og tilligemed gave at kunne hexe, see min 3 Tome. P. 285 — 288), og kunde ride i Luft og Vand, og havde, for hun blev fød igien, været Svava, (som uden Tvil er den samme, som Kari Haldans Dotter, og har Svava maaskee været hendes Navn fam. Valkyrie, dette Stæd er ellers mærkeligt for at bevise, at vore Fædre troede Siæle-Vandringen); Denne Svava var en Kiæreste af Helge Haddingia Scate, og deraf slutter jeg, at disse tvende Helger have ei levet hinanden saa nær, som Schöning vil, thi det lader baade at nogen Tid gik bort, inden vore Fædre kaldte deres Børn op efter Helte, som maatte være noget gamle, forend de kunde blive ret berømmelige, og end længere Tid synes det at der efter deres Tanker maatte gaae bort, inden en Siæl kunde fare fra det ene menneskelige Legeme i det andet, ligesom man seer derfore, at der var en rum Tid imellem Kong Oluf Digurbein, eller Geirstads Alf, og Kong Oluf den Hellige, som sagdes at have den forstes Siæl, men dette kan og hæves ved at antage, at den sidste Sigurd Fofnisbane ogsaa har havt en Broder af det Navn Helge, som man haver blandet med den ældre, og uretteligen givet det Navn Hundingsbane. Sigrun qvædede da en Vise,

Roes og Helgos Historie.

og

Roes og Helgos Hiſtorie.

og ſpurgte hvem de vare; Helge ſvarede i en Viſe, at de vare komne fra Leſſoe, og agtede ſig oſter paa, (heraf ſkulde man ſnart troe, at Helge havde været ſkiult paa Leſſoe, og at Sigmund havde ſendt ham ud af Landet, at opfoſtres, og dette bekræfter atter, at Hogne regierede paa Sieland). De qvædede adſkillige Viſer ſammen, og i en ſagde Helge, at han havde veſter paa dræbt en Biorn i Bragalund, (jeg kan ikke troe at det er ſamme Stæd ſom Bralund; Her forſtaaes vel ellers en Lund, indviet til Guden Brage). Derefter ſiunge Helge og Sigrun noget ſammen. Siden berettes i ubunden Stiil, at Granmar var en mægtig Konge, ſom boede paa Svarins Hoy, og havde mange Sonner, Hauþbroþþr, Guþmondr og Starkaþr. Den forſte var i Konge-Mode, og fæſtede ſig Sigrun Hognes Dotter, men da hun ſpurgte det, reed hun igiennem Luften med Valkyrier, for at finde Helge, ſom da var paa Logafiæld, og havde ſtridet mod Hundings Sonner, og fældet Alf, Ejolf, Hiorvarþ og Hervarþ, og ſtod da træt ved Araſten. Da løb Sigrun til ham, og faldt ham om Halſen, og ſagde ſit Erinde, ſaaledes ſom der ſtaaer i den gamle Volſunga Qvæde, (hvorved maae forſtaaes en nu bortkommet Viſe, og ſlutter jeg heraf, at de forrige i denne anforte Viſer ere og tagne af den). Derpaa følger deres Samtale i Vers, hvorudi de love hinanden Troeſkab, og Helge tilſtaaer hende Hielp imod Hauþbroþþr; Hvorpaa atter i ubunden Stiil følger, at Helge ſeylede ad Frekaſten, men at en ſtor Storm kom over ham, og at han i det ſamme ſaae 9 Valkyrier ride i Luften, og deriblant Sigrun. Granmars Sonner ſadde paa et Bierg, da Helge ſeilede til Landet; Gudmundr ſprang op, og

reed

reed paa Spejderie til Havnen, og sang da som for er skrevet i Helga Qvæde. (Dette synes at vise, at denne Vise er giort senere, end den første Helge Qvæde, hvor og det Vers, som begynder her saaledes: Hverr er silkir sa, begynder der saaledes: Hver er landreki, hvoraf man kan slutte, at de have anført disse Vers af Hukommelsen). Atter fortælles i ubunden Stil, at Sinfeotl Sigmunds Søn svarede, at Gudmund reed hiem med Beretning om Krigen, at Granmars Sønner samlede Krigshær, og at mange Konger komme dem til Hielp, hvoriblant Hogni Sigrunes Fader, og hans Sønner Bragi og Dagr. Derpaa skeede et stort Slag, hvorudi Granmars Sønner og alle disse Høvdinger fulde, undtagen Dagr, Hognes Søn, som blev givet Fred, og aflagde Eed til Volsungerne. Derefter gik Sigrun paa Valpladsen, og qvædede derpaa hun og Helge adskillige Viser, som anføres, udi hvilke følgende Ting ere de mærkeligste. Helge opregner at have dræbt om Morgenen ved Frekasten, Brage og Hogni, Kong Starkadr ved Styrkkant, (her have vi altsaa en Sterkoddr endnu, om hvilken jeg dog ikke troer at noget forekommer i Saxo), og ved Hlessoe Hraullogs Sønner, og legger til, at hun maae trøste sig ved at saa var Skioldungernes Skiæbne. (I Norge vare Skioldunger, som synes at have regieret der, og i Danmark vare ogsaa Skioldunger, hvoraf skulde flyde, at saafremt Hogne har regieret i Danmark, saa maatte han være af de Danske Skioldunger, men da jeg forhen har formodet, at han var Broder til den Sigar, som lod hænge Hagbard, og denne Sigar var en Norsk af Siklinge Etten fra Halfdan den Gamle, saa er det ei urimeligt, at de her Poetice kaldes Skioldunger, fordi der og vare Norske Skioldunger, og de og Siklinger stammede fra tvende Brødre, der vare Halfdan den Gamles Son-

Roes og Helgos Historie.

Roes og Helges Hiſtorie.

ner, hvortil kommer, at de nu regierede i Dannmark, ſom var Skioldungernes Land, og derfore maaſkee gierne lode ſig kalde Skioldunger, maaſkee og kunne paa Moderne Side have ſtammet fra dem, ligeſom den nu regierende Konge i Sverrige lader ſig kalde en Waſa, endſkiont han er en Oldenborger; Mærkeligt er det og, at i Fundinn Noregs P. 11 ſiges Siggeir at have været en Sonne-Son af Halfdan den Gamle, og have havt til ægte Signy, Wolſungs Dotter, og denne Siggeir kaldes Gothernes Konge i Volſunga S.; Hvoraf følger, at Sigmund, Wolſungs-Son, kan og maae have levet paa een Tid med Siggeir, og at altſaa hans Son Helge maae og kan have levet paa ſamme Tid ſom Sigar, en Broder-Son af Siggeir, hvoraf videre følger, at Hogne, ſiden han dog var Broder af en Sigar, har kunnet være denne Sigars Broder; Men en Knude moder her, thi da bliver fra Haldan til Sigar, ſom levede med Helge, kun 3 Ledder, Halfdan uberegnet; Nu komme alle vore gamle Beretninger deri overeens, at Sigurd Fofnisbane var en Broder af Helge, hvorvel meget yngre, og fød efter Faderens Sigmunds Død, ſaa at man gierne kan ſætte ham eet Led længere ned; og derimod er han paa Moderne Side i 7 Led fra Halfdan den Gamle, hvilket ei kan jævnes paa anden Maade end ved at lade hans Forfædre avle tilig, eller og Sigars ſildig, ſom jeg ſnarere troer. Schöning lader Halfdan den Gamle leve ved Aar 200, hvorefter Sigurd Fofnisbane kan have levet noget hen i det 5 Sæculo, men da kan hans Dotter Aslaug ei have ægtet Regnar Lodbrog; Og da det er meget rimeligere, at Ledder ere blevne glemte fra meget gamle Tider, end fra nyere, ſaa troer jeg ſnarere at de ere borte imellem Raum og Haldan, end imellem Haldan og Regnar Lodbroc, allerhelſt vore gamle Fortællinger tillegge Halfdan en Al-

der

der af 300 Aar, hvilket just er den Tid, som fattes, og efter dette kan Sigar og Hogne have levet sidst i det 7 Sæculo, ja maaskee først i det 8., og derefter Hogne endda blive Saxonis Ungvinus, og Ungendus i Willibrordi Vita). Har Helge, Hogni, Siggeir, Sigurd Fofnisbane levet sidst i det 3 Sæculo, da maae man antage, at Sige, Volsungernes Stamfader, har stammet fra den Saxiske Odin, thi Tiden treffer vel nok ind, saasom fra Odin til Helge og Sigurd ere 6 Ledder, begge iberegnede. Sætter man derimod Helge og Sigurd i det 8 eller sidst i det 7 Sæculo, og Halfdan den Gamle ved Aar 500, da er Sige falskeligen bleven udgivet for Søn af en Odin, og da maae man lade Ledderne fra ham leve længe, og avle seent. Da kan Sigar og Slægt have levet ei langt fra Regnar, for hvilken Formodning ere desuden adskillige andre Grunde, men indfalder den store Vanskelighed af Forskiællen mellem Dødsmaaden i Helge Qvide 2, og i Saurlaþattr. Og at Sige ei just haver været Odins Søn, kan og nogenlunde bekræftes ved Traditionens Vakkelagtighed, thi i Bodvar Biarkes S. P. 128 udgives Volsung for en Søn af Odin, da han dog her er den 3 fra ham, med mindre man vil sige, at han der kaldes hans Søn, fordi han stammede fra ham. Naar man vil efterse Tavle 4 af Fundinn Norege, da skal man finde, at fast alle Ledderne fra Haldan den Gamle lade sig godt forene med den Mening, at han haver levet ved Aar 500, undtagen den Linie fra Auþi, som maaskee endda kan hielpes ved at antage, at han haver været Haldans ældste Søn, og meget ældre end hans Brødre, saa og siden tiligere Avling end 33 Aar. Men da maae man og antage, at der have været tvende af det Navn Halfdan, og den senere stammet fra den ældre, og denne sidste maae man tillegge de 9 første Sønner, som siges at være

Roes og Helgos Historie.

Roes og Helgos Historie.

døde uden Børn, venteligen fordi man havde glemt deres Afkom, fordi de levede saa langt tilbage i Tiden, thi jeg har forhen giort det rimeligt, at den ene af dem, nemlig Gram, har været Fader til Hadding). Sigrun siger sig at være eller kommen fra Sefa Fiæld (skal dette forstaaes om hendes Fødsels-Sted, da passer det sig ei paa Sieland, men siden Striden stod i Svensk Gotland, saa kan og herved sigtes til Biergene mellem Sverrige og Norge, og hun gierne siges at være nu kommet fra dem; Men dette bestyrker at Plinii Sevo-Mons bor legges paa Scandinavien, vel mueligt at Kiølen havet i gamle Dage hedet Sefa Fiæld. Sevo eller Sefa Fiæld betyder ellers uden Tvil et Fiæld ved Soen). De Viser, som Gudmund og Sinfiotl qvæde, staae her paa det urette Sted, og burde staae for, da Gudmund spurgte, hvem der anforte Hæren, hvoraf følger, at enten den første Samler eller og Afskriveren have forsat disse Viser, med mindre man vilde sige, at Samleren havde sat det her, som noget han forhen havde forglemt, hvilket denne Overskrift: Þetta qvaþ Guþmundr, Granmars Son, synes at vise. Mærkeligt ellers at Gudmund sporger, hvad det er for en Skioldunge, som anforer Skibene, thi dette synes at vise, at Skioldunge sættes her i Almindelighed for en Konge, saa at Skioldungers Skiæbne forhen vil maaskee ei sige andet, end at Kongernes Skiæbne er saa, og dette troer jeg endda at blive den rigtigste Forklaring. Den første Vise Sinfiotl qvæder kommer meget overeens med den 3 Strophe i den 1 Vise han qvæder for Gudmund i Helga Qvida 1, men viger dog noget derfra, hvoraf sees, at vore Fædre have anfort dem af Hukommelsen. Derefter siges, at Helge fik Sigrun, og at de havde 2 Sønner sammen. Helge blev ikke gammel. Dagr, Hognes Søn, ofrede til Odin, for at hævne

sin

ſin Fader. Odin laante ham ſit Spyd, hvormed Dag igiennemſtak Helge i Fiotrlund. Derpaa reed Dag til Sefa Fiæld, og ſagde Sigrun det (altſaa ſkal hun have boet i eller paa Sefa Fiæld, og følgelig boet i Veſt-Gotland, ſaafremt Kiolen forſtaaes ved Sefa Fiæld; Vel mueligt, at Helge og hun ere blevne boende der, efter at han havde overvundet Kong Hoddbrodd). Derefter følge Viſer imellem Dag og Sigrun, ſom de vexelviis qvæde; hun ønſker alt Ont over ham, og han tilbyder hende forgiæves Bod. Derpaa blev en Høy kaſtet op over Helge, og da han kom til Valhalla bød Odin ham at regiere med ſig (hvor vore Fædres ſtærke Poetiſke Udtryk maae mærkes). En Slavinde gik da til Høyen om Aftenen, og ſaae Helge ride til Høyen med mange Mænd. Hun og Helge vexlede da Viſer; hvorpaa hun gav Sigrun dette forunderlige tilkiende; Hun gik ſtrax til Høyen, og bad rede Seng der, hvorpaa hun og Helge vexle nogle Viſer (af en fortreflig Poeſie, ligeſom denne hele Sang), hvori det er allermærkeligſt, at Helge i en Viſe ſiger, at Sigrun var fra Sevaſiæld, (thi det er aabenbare ſamme Navn, ſom Sevo mons hos Plinium, og da Forfatterne af diſſe Viſer vidſt ikke have læſt Plinium, ſaa beviſer det, at ſaadan et Navn virkeligen har været til, og det uden Tvil paa Scandinavien). Derefter reed Helge bort, og hun foer hiem, og lod Slavinden paſſe paa den anden Nat; Men da Dagen kom, og hun var gaaet til Høyen, og havde ved en Viſe ſpurgt hende, hvorledes tilgik, og fik ved en Viſe til Svar, at ingen havde ladet ſig ſee. (I hvilken ſidſte Viſe Sigrun kaldes Dis Skioldunga o: Skioldungernes Gudinde, hvilket nok kan forklares ſaa, at Sigrun ſelv var en Skioldunge, men ogſaa at hun kun i Almindelighed var en Prindſeſſe), ſaa ſiges til Slutning i ubunden Stiil, at Sigrun døde af Sorg, og

Roes og Helgos Hiſtorie.

Roes og Helgos Hiſtorie.

at man i gamle Dage troede, hvilket nu kun kaldes Kiærlinge-Troe, at Helge og Sigrun vare fødde igien, og han hedte Helge Haddinga Scate, og hun Kara, Halfdans Dotter (forhen har jeg anført, at hun ſkal have hedet Svafa), ſaaſom ſiges i Kara leoþom ɔ: Lyd, Viſe (hvilken Viſe er, ſaa vidt mig bekiendt, ikke mere til). Derſom diſſe Ord ſkal tages ſaaledes, at de bleve fødde paa nye, for hvilken Mening deres hæftige Kiærlighed er en god Grund, ſaa maae de have levet for Hadding, og ſaa kan han ei have levet med Frode Fridſami; Men bør de forklares ſaaledes, at de forhen havde været Helge og Kari, for hvilken Mening hele Følgen af den ældre Hiſtorie og Tidsregning ſynes at være, ſaa maae de have levet efter Hadding. I Bodvars Saga, hvoraf intet er trykt, uden et Uddrag ved Biörner bag ved Hrolf Krakes S., ſiges i Arnæ N. 286. C. 13. P. 121 efter min Udſkrift, at Odin Konge var Fader til Volſung, (altſaa udelades her Sige og Rerir), han til Sinfiotl, ſom med ſin egen Søſter Signy avlede Siggeir, (efter Volſunga S. derimod avlede Sigmund Volſungs Søn Sinfeotl med Signy, ſom ſiden blev gift med Siggeir, og da Volſunga S. fortæller alt dette meget omſtændeligen, og i meget deraf beſtyrkes ved Sinfeotl Lok i den gamle Edda, og ved Fundinn Noregs, hvor en gandſke anden Slægte-Linie af Siggeir gives, ſaa bør man ei tage i Betænkning at forkaſte dette, og at troe, at Autor er bleven forledet ved ſin Hukommelſe); Siggeir var Fader til Geſt, han til Ornolf Auſtman, han til Trolla Niorfa, han til Niot, han til Asmund, han til Lodmund Læpuhæl, han til Giuke Gulnef, han til Gormgellis, han til Guttorm, Konge i Ruſſia, og han til Ingialld og Hroe, og denne ſidſte til Hrolf Krake P. 124, ſom levede med Kong Frode hin Fridſami i Danmark, den 10 fra Odin Konge, P. 1. C. 1. Ved dette Slægs-

Regiſter

Regiſter falder at mærke: 1) At Hrolf Krake ſkal have været den 14 fra Odin, begge iberegnede, og Frode den 10, og dog Hrolf og Frode levet paa een Tid. Dog denne Vanſkelighed kan ved at tillegge nogle ſenere, og andre tilligere Levetid nok hæves. 2) Kongerne i Ruſſia maae efter dette have ſtammet fra Odin. 3) Da man af andre Skribenter veed at Sigurd Fofnisbane, og Helge Hundingsbane have været Brødre af Sinfeotl, ſaa maae de efter dette have levet i meget gamle Tider, og, naar man nøye vil følge denne Skribent, omtrent i det 1 Sæculo. Saa meget er vidſt, at endſkiønt det nok ſynes troeligt, at en Sigurd Fofnisbane haver levet i det 8 Sæculo, ſaa og at meget af hans Hiſtorie henhører til den Franſke Kong Sigebert, ſaa give dog alle andre Omſtændigheder ved Haanden, at der i meget gamle Dage maae have været Helte af de Navne Sigurd, Helge. For Reſten er denne Skribent her, ſom paa de flere Steder, meget urigtig, og ſkiller daarligen imellem Danmark, og Riget af Hleidergard ɔ: Lethra, hvilken Forſkiel havde i det mindſte ikke Sted i Hrolf Krakes Tid, men vel en 300 Aar tilforn, og kan altſaa Skribentens Feiltagelſe herudi endog tiene til at beſtyrke den Sandhed. Mærkeligt er det og, at han lader en Frode regiere i Danmark i Hrolf Krakes Tid, og end mere at han kalder ham hin Fridſame, thi endſkiønt dette ſidſte er urigtigt, ſaa tiener det det dog til at beſtyrke, hvad ſom ſiges i Grottaſoungr, at Hrolf Krake indebrændte paa Leyre en Frode, for at hævne Halfdan. I Fortalen for denne Viſe, ſom er paa ſolur Still, ſiges denne Frode at have været Fredegode; Hvoraf ſees, hvorledes ei alene Saxo, men og Islænderne og andre vore gamle Skribenter have blandet de adſkillige Froder ſammen. Mærkeligen ſiges og i bemældte Viſe, at Frode havde hiulpet Guthorm i Sverrige, og til

Roes og Helgos Hiſtorie.

2 Fruen-

Roes og Helgos Hiſtorie.

2 Fruentimmer derfra, ſom bleve Aarſag i hans Ulykke; nu udgiver Bodvars S. P. 122 Guttorm for Konge i Ruſſia, Biarmeland, det kaalde Sverrige, (hvorved uden Tvil Sverrige ſelv forſtaaes, hvoraf ſees at der paa de Tider haver været en Guttorm i Sverrige, hvorvel Bodvars Saga uretteligen gior ham til Hrolf Krakes Far-Fader, og heraf ſees igien, at denne Saga's Forfatter har, uagtet alle ſine Feil, havt gode Efterretninger, men ſom han har ilde brugt), Hundingialand og Morland, (hvorved jeg her forſtaaer Møre ved Blekind). Slægt-Regiſteret her fra Odin til Hrolf Krake er uden Tvil urigtigt, fornemmelig for ſaavidt hvad Hrolfs Perſon angaaer. Ellers kan det nok være, at Siggeir Konge i Gautland, ſom havde Signy, har efterladt Geſt og de flere, thi paa den Maade kan Guttorm have ſtammet fra ham, og regieret i Gautland, om ei i Sverrige ſelv. Mærkeligt er det ellers, naar Skribenten lader Frode Fridſami være den 10 fra Odin, thi der ſtemmer overeens baade med Langfedgatal, naar man antager Oluf, og med Flateyar Bogen, naar man med den antager Olufa for Vermunds Dotter; Men deraf følger, at Olufa ei har været en Dotter af Oluf, thi ellers bleve der 11 Ledder, og altſaa eet for mange. Lader man og Guttorm leve med Hrolf Krake, og ſtamme fra Odin, ſaa tillade Ledderne meget gierne, ved denne Odin at forſtaae den Saxiſke Odin, og da er det begribeligt, hvi Frankerne have meent at ſtamme fra de Danſke, thi deres Konger ſtammede da i det mindſte fra dem, ſaa og hvi de tilligemed have troet at være komne fra Tanais, thi vor ſidſte Odins Hiſtorie oplyſer da alt dette. Mærkeligen ſiges i de ſaa kaldte geſtis Danorum eller N. 18, at Ro, en Broder af Helge, kaldes af nogle Haldan; Derſom man vilde antage, at hans rette Navn havde været Haldan, ſaa var det vel

mueligt,

mueligt, at en Frode kunde have dræbt ham, og siden udi hans Stæd regieret i Leyre; Og at Hrolf havde siden, for at hævne sin Far-Broder, indebrændt Frode. Da det Ord: Frode Meel, i Stædet for Guld, alerede forekommer i det gamle Poema, kaldet: Eigils Hoved-Løsen, om hvilket man vidst veed, at det er skrevet i Midten af det 10 Sæculo; Og da Grottasaungr indeholder just den hele Fabel, som gav Anledning til dette Navn, saa er det meget rimeligt, at denne Sang er i det mindste ældre, ja langt ældre end det 10 Sæculum, hvilket og dens forblommede Indhold tydeligen viser. Imidlertid har det, at Frode kaldes Fridleifs Son i bemældte Sang, foraarsaget, at man har giort denne Frode til Frode Fredegode, da dog Poeten udtrykkeligen sætter ham med Hrolf Krake. Vel sandt at den Frode, som dræbte Halfdan, kaldes i alle vore Genealogier en Son af Frode; Men her tænker jeg at Poeten, som vidst er ældre end Forfatterne af disse Fortegnelser, bør mere troes end de, allerhelst det er tydeligt, som jeg forhen haver viist, at der maae fattes et par Ledder i vore Kongers Slægt-Registere. Arngrim i sit Supplement C. 10 og 11. P. 542—547 fortæller dette gandske anderledes, nemlig: at Frode 4 blev dræbt af den Jarl, (saa oversætter jeg hans Baro) Sverting, som var i Svogerskab med ham, og som derpaa ved Gesandtere stillede hans Son og Arving Ingiald tilfreds, som var gift med Svertings Dotter, men Halfdan Ingialds Broder, dog af en anden Moder, bemestrede sig Skaane, (og dette troer jeg at være rigtigt), og dræbte Svertings 12 Sonner, der med egne Hænder havde omkommet Frode. Derpaa forskiød Ingiald, efter Starkadrs Raad sin Dronning Svertings Dotter, og overlod den tredie Part af Riget til sin

Roes og Helgos Historie.

Roes og Helgos Historie.

Broder Halfdan. Efter Forskydelsen fødde hun Ingiald, en Søn ved Navn Agnar, (hvilket kommer overeens med hvad der siges i Bodvars Saga, at Agnar var en Søn af Ingiald, men der er det blandet med mange urimelige Fabler, her derimod fortælles det rimeligen og historisk, saa at Arngrim vidst har havt andre og bedre Kilder at gaae efter, end Bodvars Saga, hvis Forfatter vel og har hørt noget af det rette, men iblandet med utallige Urigtigheder). Halfdan blev ved Sigrid Fader til Signy, Roe og Helgo. Siden overfaldt Ingiald af Begiærlighed til at herske, Halfdan uformodentligen, og dræbte ham. Derved blev han eene Regent i Danmark, og ægtede sin Broders Enke, med hvilken han avlede Hræree og Frode. Signy opfoddes hos sin Moder, og Ingiald giftede hende med en ringe Baro, (som maaskee her skal oversættes ved Herse) udi Sieland, ved Navn Sævil. Men Roe og Helgo dræbte siden Ingialld paa en Ø i Skaane, (altsaa tilskrives her Ingialld, hvad i Grottasaungr, og Hrolf Krakes Saga tilskrives Frode, og det uden Tvil rettere, men herved falder det Spørsmaal mig ind, om den Frode som dræbte Haldan, ei snarere har været en Søn af Ingiald, end en Broder af ham og Haldan; Han kan have været ung, da Ingiald døde, og Haldan derved bemestret sig Riget, som han paa saadan Maade har søgt igien at erlange; Roe synes ei at have besiddet Lethra, og derfore maaskee bygget og opholdet sig i Roskild, og efter nogle af vore gamle Skribenter har Helgo kun været en Søe-Konge. Maaskee at Hrolf Krake har dræbt Frode, for at faae Riget, og for at hævne Haldans Død. Den største Knude er, at Frode kaldes i Grottasaungr en Søn af Fridleif; Maaskee han har været en Sønne-Søn af Ingiald. Men som han herved kommer noget langt ned i Tiden, saa kunde man maaskee antage, at

at Ingiald har dræbt Haldan, og Ingialds Sønne-Søn Frode Haldans Søn Roe, som efter N. 18 ogsaa kaldtes Haldan, og da kan Rolf Krake, en Broder-Søn af Roe eller Haldan, let have dræbt denne Frode. Saa meget sees heraf, at vi have mange skionne og gode Efterretninger, men at det er meget vanskeligt, nu at finde rede i dem, for de stridige Beretningers skyld). Derpaa fortæller han ligesom i Hrolfs Saga, hvorledes Helgo avlede Yrsa med den Saxiske Dronning Olava, og at Roe ægtede en Engelskmands Dotter; Men siden følger han Snorro i at berette, at Helgo bortførte Yrsa fra Sverrige, hvor hun var gift med Kongen, og derpaa, uafvidende at hun var hans Dotter, ægtede hende; men nu legger han noget til, som jeg ellers ikke har fundet hos nogen, og som synes ogsaa at være utroeligt, men som dog kan have den Nytte at vise, at Roe endda var i Live, nemlig: at Roe raadde ham derfra, sigende, at han paa hendes Ansigt kunde see, at hun maatte være beslægtet med dem. Da Olava fik dette at vide, drog hun 3 Aar efter Brylluppet til sin Dotter, og gav hende dette tilkiende, samt formaaede hende til at vende tilbage til sin Svenske Mand. Yrsa aabenbarede det derpaa for Helge, og fik hans Forlov. Fem Aar efter satte Helgo Livet til i Krig. Hrolf fulgte derpaa efter sin Fader, og var kun 8 Aar gammel. Kort efter blev Roe dræbt af Rærec og Frode, Ingialds Sønner. (Dette Vidnesbyrd er mærkeligt, og kan got forenes med Grottasaungr, naar de, i det mindste Frode, kun udgives for Fridleifs Sønner og Sønne-Sønner af Ingiald. Og da nogle af vore Kroniker sætte en Fridleif efter Hrolf, som de sige at være kommet fra Norge, saa tænker jeg at han har været en Søn af denne Frode, og bleven opkaldet efter sin Far-Fader, og denne Fridleif tænker jeg igien at have været

Roes og Helgos Historier.

Roes og Helgos Historie.

Fader til Frode den 6, som Torfæus kalder ham, thi det er rimeligt, og pleyer altid at skee, at Faderen kalder sin Son op efter sin Fader, ja N. 19 tillegger ogsaa udtrykkeligen denne Fridleif en Son ved Navn Frode, alene at han uretteligen kalder ham Largus, og giør ham til Fader af Ingiald, som igien var Fader af Oluf, udi hvilket sidste han følger Saxo; Dog Spørsmaal, om der ei haver været mere end een Ingiald, saa at Frode 6. haver foruden Halfdan 3. havt en Son af det Navn; thi Saxo siger, at Ingiald havde 4 Sønner, og nævner deraf ikke de 3, som han siger at have sat Livet til i Krig, og hertil kan maaskee være Aarsag, at han er kommet i Uorden med disse tvende Ingialder, og har ei kunnet nævne den første Ingialds 3 virkelige Sønner, nemlig Agnar, Reric og Frode, da han har henført dem til andre Tider og Fædre; Den 4 Oluf nævner han derfore alene, og siger, at han var fød af Ingialds Søster; Den første Omstændighed nævnes af ingen Islænder, og maae derfore efter N. 18 henføres til en langt senere Ingiald, som var kun den 3 for Harald Hilldetann, hvorvel N. 18 haver ogsaa selv feilet deri, at den kun haver kiendt een Ingiald, og den sidste Omstændighed veed heller ingen Islænder noget af at sige. Herved kan og de Slægtregistere af nogle, som beboede Island, reddes fra at være ufuldstændige, og som opfores til Ingiald, thi Uordenen og Leddernes tilsyne værende Mangel kommer alene deraf, at de have kun kiendt een Ingiald, og derfore kalde ham allevegne Starkader Fostre). P. 550 antager Arngrim med Bodvars Saga, at Agnar var Son af en Ingiald, men denne Ingiald har han forhen rigtig giort til Leyre Konge, og ei som bemældte Saga til Konge i Russia. Vel mueligt og at Fridleif, som regierede efter Hrolf, ei har været en Son af Frode 5., men af Rerec, thi derved følger man Langfedgatal.

gatal og Flateyer Bogen, efter hvilke Harald Hilldetann skal have stammet fra Rerec Hnaggvanbaug, og Frode 5. tillegge de ingen Sonner, thi deres Frode 5. og min Frode 5 blive een Person, hvorvel vi give dem adskilte Fædre, og lade dem leve paa adskilte Tider. Og ved dette Slægtregister komme og de tvende Linier af de Sielandske og Skaanske Konger bedre til at stemme overeens sammen, thi i den første blive da 7 Ledder, og i den sidste 6, hvilket bliver saa meget rimeligere om den, som der i den forekommer en Person, hvilken tillegges Navn af Gamle. Antager man og med Arngrim at en Haldan har regieret i Skaane, og at Ingiald har ægtet denne sin Broders Enke, saa viser det, at Langfedgatal har ret i at tillegge Ingiald en Son ved Navn Haldan, thi intet er rimeligere end at Haldans Enke lod sin Mand opkalde, og at Ingiald selv haver tænkt derved at stille sin Broders Aand tilfreds; Man begriber da og hvi Skaane just er faldet i denne Haldans og Efterkommeres Lod. Ingiald har altsaa rigtig nok havt tvende Sonner, som have efterladt sig Afkom; Arngrim har da allene feilet deri, at han har tillagt Ingialds Sonner de Navne, som tilkom hans Sonne-Sonner, og Langfedgatal kun begaaet denne Feil med den ene. Man kunde maaskee endog antage, at Langfedgatal har ingen Feil begaaet, og udelade Fridleif, Ingialds Son, samt giore den Fridleif, der regierede efter Hrolf, til en Son af Frode 5., og lade ham ingen Sonner efterlade sig, thi derved bleve Ledderne i begge Linier lige; men da maatte man giore Frode 5. til en Son af Ingiald, og saa havde Arngrim ingen anden Feil begaaet, end at udelade Halden, og dette gaaer aldeles ikke an, fordi denne Frode kaldes i Grottasaungr Fridleifs Son; maaskee hans Fader har været een af de Ingelli Sonner, som efter Saxo satte Livet til i Krig, hvil-

Roes og Helgos Historie.

Roes og Helgos Hiſtorie.

ket ogſaa heel vel paſſer ſig paa Agnar, og maaſkee ogſaa paa Haldan, thi efter Saxo ſatte Ingelli 3 Sønner Livet til for han ſelv døde. Naar Saxo ſiger at Ingel avlede Oluf med ſin Søſter, ſaa kan herved ſigtes til det han ægtede ſin Broders Haldans Enke, ſaa at Saxo da kun haver feylet i Navnet Oluf.

I Sinfeotla Lok i den gamle Edda, hvilken Beretning ikke er paa Vers, ſiges at Sigmund, Konge i Frakland (hvilket viſer, at Hunerne i diſſe Viſer have været Franker) ægtede Borghilldur fra Danmark, og opholdte ſig derover længe i Danmark, (og dette forklarer hvi han haver ladet ſin Søn Helge opfødes paa Leſſøe, thi Borghilld var fra Bralund, og paa Bralund fødtes Helge, og Bralund laae altſaa i Danmark. Spørsmaal derfore om Sigmund ei har faaet Ringſted ꝛc. i Medgift med Borghilld, og derfore givet Helge det, ſom hans Moderne Arv; men da Helge dog ſiden fik det med Sigrun, ſaa er det Spørsmaal om ei Ringſted er paa det første Sted anført paa en poetiſk Maade, og ved en Spaadom af Sigmund tillagt Helge). Hendes Broder var Gunnar, ſom blev dræbt af Sinfeotl, hendes Stif-Søn, fordi de begge friede paa eet Sted, hvorpaa Borghilld forgav Sinfeotl. Med hende avlede Sigmund Helge og Hamund. Siden giftede han ſig med Hiordis, Eilimis Dotter, og avlede Sigurd med hende. Sigmund blev dræbt i Krig af Kong Hundings Sønner (hvilket ſynes at viſe, at det meeſte af hans Sønners Bedrifter er ſkeet efter hans Død, ſom og kommer overeens med Chronologien af Hogne, Ungvinus eller Ungendus). Derefter blev Hiordys gift med Alf, Kong Hialpreks Søn, og Sigurd der opfød. I Volſunga Saga (20) fortælles det ſamme,

(20) P. 26—33.

samme, undtagen at der ikke mældes, at Borghild var fra Dan-
mark, og legges derimod til, at Sigmund jog hende bort efter
Mordet, og at hun kort efter døde, (og med dette ender det 18
Capitel i den trykte Volsunga Saga, saa og N. 4 i Arnæ. Mss.).
Der siges og at Kong Halfrek selv ægtede Hiordys. Naar jeg
betænker at Helga Qvida 1. er paa lutter Vers, og 2 derimod
mænget imellem med megen solut Stiil, og hvorudi staaer vig-
tige Ting, denne Tildragelse angaaende, saa anseer jeg den første
for en ægtere Overlevering af Alderdommen; Og da nu i den
første siges udtrykkelig, at Helge kom til at regiere over de Lan-
de, som vare for Hognes, nemlig Hringstad og Sigurs Lande,
hvilke tvende Lande gior det troeligt, at herved sigtes til Sie-
land; Da derimod i Helga Qvida 2 Helge synes at komme
til at regiere over Hoddbrodds Lande, som synes at have
ligget i det Svenske Gotland; Saa sees heraf, at Helge haver
været en liden Konge i Danmark, og derved bliver det saa me-
get desbegribeligere, hvi Saxo tilskriver sin Helge den andens Be-
drifter. Men om denne Helge haver levet i det 8 Sæculo, som
jeg snarest troer, eller og i det 3, dette kan jeg endnu ikke sige
med fuldkommen Vished, eller snarere at der haver været een
Helge i hvert af disse Sæculis. Udi Qviþa Helga Haddinga
Skata i den gamle Edda siges, at Kong Hiorvard, (som Schöning
(21) vel siger at have været en Norsk Konge, men tor ei bestem-
me hvor i Norge), havde 4 Koner; Med den første Alfhilld, en
Søn Hedin, med Særeide, en Søn Humlongr og med Sinreod,
en Søn Hymlingr. Derpaa giorde han det Løfte, at han vilde
ægte det deiligste Fruentimmer, og fik at vide, at Kong Svafnir
havde en Dotter, ved Navn Sigrlin, af den Beskaffenhed. Id-

Roes og Helgos Historie.

mun-

(21) N. H. t. 1. p. 174.

Roes og Helgos Hiſtorie.

mundur Jarl havde en Søn, hed Atli, ſom reiſte til Kong Svafnir, og opholdt ſig der hele Vinteren, for at frie til Dotteren paa Kongens Vegne; Hendes Foſter-Fader hedte Franmarr Jarl, og hans Dotter Alof. Det ſkeede at Atli Jarl hørte en Fugl ſiunge og tale, (hidindtil har alting været i ubundet Stiil, men nu kommer Viſen) udi en Lund, hvorudi ſagdes at Hiorvard ei ſkulde faae Sigrlin. (Det er klart, at ved denne Fugl, ſom paa mange Steder i vore gamle Vers, forſtaaes et Menneſke, der kun Poetice kaldes en Fugl. Derefter ſiges atter i ubunden Stiil, at Hiorvard og Atle anden gang reiſte did, og ſaae paa Svafa Land en ſtor Jordrog, (ligeſom naar en Krigshær marcherer), og funde paa Fiældene ved en Aae et Huus, hvorpaa ſad en ſtor Fugl til Vagt, men ſom ſov. Atle ſkiod den, og tog bort af Huſet Sigrlin og Alof. Franmarr Jarl havde paataget ſig en Orne Ham, og været der tilſtæde med en Krigshær, (for at vogte Prindſeſſen, hvilket gior det troligt, at ved ham forſtaaes og den forrige Fugl). Kong Hrodmar havde forhen friet til Sigrlin, men forgiæves; Derover brædte han nu Svafnir, og brændte Landet. Hiorvard fik Sigrlin; og Atli Alof. Sigrlin fødde en ſtor og ſmuk Søn; Og ſik han ikke Navn førend han ſiddende paa en Høy ſaae 9 Valkyrier ride, af hvilke en udi en Viſe, (hvorpaa de ſkifte adſkillige Viſer ſammen), giver ham det Navn Helge, opegger ham til at ſigte imod Hrodmar, og ſiger at et got Sværd ligger paa Sigars-Holm. Derefter ſiges i ubundet Stiil, at denne var Svafa, Kong Eylimes Dotter, ſom var en Valkyrie, red Luft og Vand, og ſtod ham ſiden ofte bi i Strid. Helge bad da i en Viſe ſin Fader om, at maatte hævne ſin Morfaders Død. Faderen gav ham Folk, og drog han afſtæd med Atli. Svafa viſte ham til Sværdet, og drab

han

han Hrodmar, og siden den Jotun Hate, med hvis Dotter Hrimgerdur han og Atli vexlede mange Viser. Derefter siges i ubunden Stiil, at den stridbare Kong Helge ægtede Svafa, som sad hiemme hos sin Fader, og forblev endda Valkyrie, lige som forhen, imedens Helge var i Krig. Hans Broder Hedin var hiemme hos Faderen, og paadrog sig en Trollkones Vrede, som paalagde ham at han skulde faae Attraae til Svafa, naar Brages Beggere bleve drukne om Aftenen, og Forsonings-Galten fremledet, paa hvilken Mænd lagde Hænder, og giorde da Løfter. (Dette Sted oplyser hvad der siges om Sonar Gaultanr i Hervarar Saga; Trolle og Trolkoner tillegges ellers kun saadant, deels af Overtroe, og deels for at undskylde Menneskernes Feyl, heldst naar de falde i sælsomme og meget utilborlige Laster). Hedin gik derpaa om i Vilde, og sønder paa Landet, og fandt sin Broder Helge; hvorpaa de vexlede Viser, hvorudi Hedin gav sin Kiærlighed tilkiende, og siges han da udtrykkeligen at være fra Norvegi. Atter fortælles i ubunden Stiil, at Helge sluttede at Døden forestod sig, siden Hedin havde seet Trollkonen ride paa en Ulv, og meente, at det var sine Fylgir. Tre Dage efter stod Striden, som aftalt var, paa Sigars Vold, mellem ham og Alf, Hrodmars Søn. Helge sang da en Vise, hvorudi han spaaede sig Døden; og i ubunden Stiil siges han der, at have faaet sit Bane-Saar. Derpaa vexle Helge, Sigar og Svafa endeel Viser, hvorudi siges, at Helge sendte Sigar til at ride efter Svafa, og hente hende, at Helge blev slaget ved Frekasten (samme Navn, om et Sted, hvor den anden Helge dræbte Hoddbrodd), at han endnu fik tale med Svafa, at han overlod hende til sin Broder Hedin, og at han lovede at hævne Helges Død. Til Slutning siges i ubunden Stiil, at Helge

Roes og Helgos Hiſtorie.

Roes og Helgos Historie.

og Svafa sagdes at være Endrborin o: fødde forhen, eller fødde de paa nye.

Underligt er det, at Hadding aldeles ikke nævnes i denne Vise, hvorved vi savne mange Oplysninger. Er Sigar her Saxonis Sigar og Hognes Broder, da maae denne Helge have levet kort forend den første. Er Eylimur her den samme som Eylimur i Volsunga Saga, da maae de begge have næsten levet paa een Tid. Da den Svenske Kong Adils, som Saxo kalder Atislus, virkelig levede med Hrolf Krake, som var en Son af Helgo, og Saxo blander denne Helgo med en anden Helgo, Sigmunds Son, hvilken dræbte Hoddbrodd, der efter al Anseende regierede i det Svenske Gotland, saa sees heraf hvi Saxo gior Hoddbrodd til Konge i Sverrige, og Atislus til hans Son, saa og hvi han kalder Hother, som levede med Helge Haddingia Skate, leve med Adils.

Naar jeg betragter at Snorro (22) kalder Yrsa, Rolfs Moder, være en Dotter af den Saxiske Dronning Alof, saa holder jeg dog for, at det er best at biefalde denne Mening, og at Thora derimod har været Moder til Skulld, thi efter vore Historier var det ved Soe-Siden at Helge laae hos hende, og efter Hrolf Krakes Saga (23) var det ligeledes ved Soe-Siden, at han laae hos en Alf-Kone, som blev Moder til Skulld Men at en Alf-Kone gives hende til Moder, det er giort af Poeterne, fordi hun var saa ond og forrædersk i sit Sind. Torfæus (24) og Schöning (25) tale om en Hodbrodd Hauds Son, og Raums Sonne-Son Konge i Hadeland,

(22) T. 1. p. 38.
(23) P. 33 — 35.
(24) H. Norv. T. 1. p. 173.
(25) N. Hist. B. 1. p. 319.

deland, hvilken Schöning dog mener ei at have været Hauds Søn, men stammet fra ham i senere Tider, hvorvel han i sin Tabelle sætter ham strax efter Haud, og giver ham Hrolf til Søn; Altsaa kan han efter den første Sætning ei være Saxos Hörhbrod, men vel efter den anden, naar man antager, at Helge og Hodbrod have levet i det 3 Sæculo, men have de levet i det 7 og 8, da bliver ogsaa den Norske Hodbrod gandske forskiællig fra Saxo's Hodbrod. Overalt forefalder Vanskeligheder ved at sætte Hodbrod i Norge, hvorvel adskillige Omstændigheder i Viserne ogsaa ere for den Mening. Torfæus (26) vidner, at vore Fædre troede, at Helge Hundingsbane havde forhen været Helge Hiorvards Søn, efter hvilken han var opkaldt, og at dennes Siæl havde faret i hins Legeme; Fremdeles troede de, at Helge Hundingsbane blev siden til Helge Haddings Scate, hvorefter Helge Hundingsbane maae have levet i meget gamle Tider, saafremt Helge Haddings Scate har levet i det 3 Sæculo; Og da denne høye Alder af Helge Hundingsbane ei kan bestaae med Tidsregningen, med mindre man vilde henføre Sigurd Fofnisbane til det 2 Sæculum, hvilket var at bringe alting i Forvirrelse, saa er jeg derfore tilbøyelig til, snarere at antage det modsatte, nemlig, at Helge Haddings Scate er blevet til Helge Hundingsbane, og at han er den samme som Helge Hiorvards Søn, thi ellers vides hans Fader ikke. Og at Helge Hundingsbane har levet sent, kan sees deraf, at hans Hustrue Sigruna skal forhen have været Suava, Kong Eylimi Dotter, der var forlovet med Helge Hiorvards Søn. Imidlertid er dette dog underligt, da Eylime levede paa samme Tid, som Helge Hundingsbane, og Lingve Hundings Søn ogsaa; Hvilket viser hvor stor Uorden her er i Tids-

Roes og Helgos Historie.

(26) H. N. t. 1. p. 461.

Roes og Helgos Hiſtorie.

Regningen. Sigruna ſkal og efter Døden være blevet til Kari Halfdans Dotter, men efter min Mening har hun først været Kari.

I Henſeende til det, at Helge tog Jylland fra Saxerne, maae jeg anføre, at udi Jylland haves en gammel Sagn (27), at de Danſke have ſtridet med de Engelſke under Kong Angel, udi Dyſon Sogn i Bovling Amt, i Vandfuld i Riber Stift, hvilke havde giort Landgang ved Bovbierg. I bemældte Sogn findes paa den østre Side en dyb Grøfte, som ſtrækker ſig i ſønder og nor næſten en ½ Fierding Vey, denne ſkal de Danſke have opkaſtet imod de Engelſke. De Danſke trukke ſig derpaa tilbage, og lokkede de Engelſke ind i Landet, og ſloge dem paa Gudum Hede ved en Moſe, ſom nu kaldes Anglans Moſe. Den Engelſke Anfører blev begravet paa det Stæd, hvor han faldt, i en Høy, der ligger ved Veyen, ſom løber igiennem Moſen, og kaldes den endnu indtil denne Dag Anglans eller Kong Angels Høy, (hvilket vel ikkun vil ſige, den Angliſke Konges Høy; Efter al Anſeende haver han været fra Angeln ſelv, hvorved dog forefalder den Vanſkelighed, hvi han kom til Skibs, og ei drog til Lands lige ind. Vel mueligt derfore at han haver været fra Engelland, og har villet hielpe ſine gamle Landsmænd. Andre derimod mene, at den Engelſke Prinds har ſtrandet ved Bovbierg, og ziret en Jydſk Kirke ud med Taarn, og en anden med Alter-Tavle; Dog Langebec mener, at her er blandet ſammen en ældre og en yngre Tildragelſe. Og troer jeg at denne ſidſte hører til det 11 Sæculum). Midt paa Gudum Hede, i Gudum Sogn, i Skiolbborg Herred, findes utallige Høye, og i den ſtørſte

(27) Danſke Atl. t 5. p. 819 og 828.

ſtørſte er det at bemældte Engelſke Prinds ſkal ligge. I mange Høye ere fundne Urner med brændte Been, og Stykker af Meſſing eller Kobber, og andre Ting. Da alle diſſe Stæder ligge saa langt op i Jylland, saa er det meget rimeligere, at Fienden er kommet til Skibs fra Engelland, end fra Angeln. I Wormii 2 Konge-Liſte udelades det Ord Kunung efter Ro, maaſkee med Villie, thi efter hans Broder Helhe ſtaaer det, og af den Aarſag, at han kanſkee ei ret haver regieret her, da han efter Hrolf Krakes S. gik til Northumberland.

I Henſeende til det, at Ro bygde Roſkild, ſiger Erici Kronike (28), at han flyttede den Kiøbſtæd Hokækoping fra det Stæd Hokæbyerg, og kaldte den Roekilde efter ſig og en Kilde; Herved har Langebec den Anmærkning, at i Stephanii Edition ſtaaer Hagekioping, og Hagebierg, (hvilket er og vore nyere Skribenters Skrivemaade). Annales Eſromenſes (29) kalde Stædet ligeſom Ericus, men i et gammelt Fragment af dem ſkrives det Hekebiarch, og Hekekoping; De ſige ellers at bemældte Bye laae midt i Sieland, og at Ro flyttede den til Havet, fordi det var ubeqvæmt for Kiøbmændene at lade af Skibene, og flytte alting did paa Vogne. Ro ſkal ellers have levet i Fred, og han ſelv intet Tog giort, og heller ingen have fort Krig imod ham. I Pontoppidans Atlas (30) berettes, at Hagekiøbing ſkal have ligget i Raarup Sogn, een Miil fra Iſefiorden, hvor nu Høybye er, og at Raarup eller Roerup ſkal have Navn af Kong

(28) I Lang. Scr. t. 1. p. 151.
(29) Ib. p. 224.
(30) T. 2. p. 332.

Roes og Helgos Historier.

Roe, hvis Grav skal være der paa Marken, (men da maae det ei være den Roe, som var Helgo's Broder). Arent Berntsen (31) siger og, at Roe nedlagde den gamle Kiøbstæd Høyby, eller Hagekiøbing, som laae ikke langt fra Hagebierg, og forflyttede den til Roskild.

Naar jeg betænker at Hroar og Helgo efter Hrolf Krakes Saga delte Landet mellem sig, og at de derimod efter Saxo delede det saaledes, at Helgo beholdt Herredømmet til Soes, og Roe til Lands, saa troer jeg at Saxo herudi haver feilet, og tilskrevet den Danske Helge, hvad som tilkommer Helge Hundingsbane, der fornemmelig synes meest at have været en Søe-Konge.

Naar Saxo P. 28 siger, at Helge forvarede sin Søn Hrolf paa Lethra Slot, saa mener Worm (32), at Byen endnu ei var da til, og at den først siden blev bygget af Hrolf.

Det vigtigste Skrift til Historien af Frode og Brødre, og af Helge og Roar er den saa kaldte Hrolf Krakes Saga, men jeg vil opsætte ret at betiene mig af den indtil jeg kommer til Saxo's Frode 5. og Harald og Haldan.

Torfæus har i det første Udkast til sin Series giort 1664, som findes i den 5 Tome af Bartholins Mss., tilstaaet P. 49, at Helge kunde nok føre Navn af Hoddbroddsbane, fordi han havde dræbt Hodbrod, som havde ihielslaget hans Broder Hroar; Men da maae han endnu ei have læst nogen af Helge Qvæderne, thi

(31) I Danmarks og Norges Herlighed p. 26.
(32) Mon. Dan. p. 22.

thi saafremt man vil troe dem, som Torfæus vidst havde giort, saa kan Helge Hodbrodsbane ei have været den samme, som vor Helge, men vel den samme, som Helge Hundingsbane. Roes og Helgos Historie.

Arngrim i sit skrevne Supplement iblant Bartholini Mss. fortæller P. 546, at Helge og Hroar skiftedes om hinanden at herske, snart til Lands, snart til Vands, hvilket jeg ikke finder optegnet hos nogen anden Skribent. Yrse ægtede han imod sin Broders Hroars Raad, som sagde, at han af hendes Aasyn kunde see, at hun var dem beslægtet. Fem Aar efter at Yrse havde forladt Helge, omkom han i Krig. Alt dette findes ei hos nogen anden.

13. HROLF KRAKE.

Henseende til Hovedsagerne om ham ere Saxo og Torfæus i Serie P. 288 enige. N. 16 kalder Hrolfs Bauemand Harrbarde, og gior ham til en Tydsker, hvilket opvækker den Mistanke hos mig, at han har været fra Angeln, og har ved denne Leilighed villet sætte sine Landsmænd i Frihed. I Bodvar Biarkes S., der dog ikke er saa gandske nye, giores P. 128 og 129 Helge, Hroar, Hrolf Krake til Konger i det kolde Sverrige (et Land, der maaskee neppe er bleven kaldet saa af vore Forfædre, men som efter Sagan maae have lagt i Sverriges nordligste Dele), Russia ꝛc. Kan saadan Urigtighed begaaes, og vore Konger flyttes

Hrolf Krakes Hiſtorie.

flyttes til fremmede Lande, saa kan og fremmede Konger være blevne urigtigen henførte til vort Land. Saxo (1) lader Hiartvar, Hrolfs Bane- og Eftermand, kun regiere een Dag. I Langfedgatal nævnes Hiartvar ikke, saaſom der ikkun opregnes dem, der vare af det Kongelige Blod, og ingenlunde Kongernes Følge. Imidlertid er det rimeligt efter Ledderne, at den Frode, som der nævnes, haver regieret i Sieland efter Hrolfs Død, dog venteligen ei strax, men efter nogen Forandring, thi Fridleif har nok regieret mellem ham og Hrolf. Hvad Troe der kan fæstes til N. 20, sees deraf, at saadan Konge, som Hrolf, nævnes der ikke. N. 9 har Hiarward efter Rolf, og derpaa Hothar, hvilket viser, at den heri følger ganske Saxo. N. 10 gior det samme, kun den kalder ham Jiarward. N. 11 følger og Saxo. Wormii 1 Konge-Liste udelader Hiarward. Wormii 2 Konge-Liste kalder ham Jarmar, men gior ham ei til Konge. Efter Navnet at domme skulde man snart holde ham for Saxónis Jarmaricus, allerhelst de begge regierede i Skaane; Dog var deres Dødsmaade uliig, men man kunde sige, at Saxo havde giort Jarmerici alene af Ermanarici. Sveno Aggonis (2) giver Hrolf en Søn ved Navn Rökil Slaghenback, hvilket Navn er aabenbare bedærvet af Rörik Slangenboge hos Saxo, som var Hothers Søn, og den anden Konge efter Rolf. Og da baade Saxo og Hrolfs Saga paa Islandsk ere enige i ei at tillegge Rolf Sønner, hvorover og Kongeriget gik fra hans Slægt, saa maae dette vel skrives paa Regning af Svend Aagesens Skiødesloshed. N. 12 følger Saxo her i Konge-Følgen, kun den, som mange andre, gior

(1) P. 38.
(2) Lang. t. 1. p. 45.

gior Hiartvar til Rolfs Sviger-Son, og ei til Sviger-Broder, ſom Saxo. Petrus Olai (3) ſiger, at Sculd var Rolfs Søſter, og at han gav hende, for at underholde ſine Piger, det Landſkab Hatis (Horns) Herred i Sieland, hvor den Bondebye Sculdelef fik Navn efter hende, fordi hun bygde den, hvorved Langebec gior den Anmærkning, at en Landsbye af det Navn er endnu til. Han beretter og, at Biarco ſlog Atislum ihiel, og at Rolf derpaa ſatte Hiartvar over de Svenſke, og gav ham ſin Søſter Sculd til ægte. Og udi alt dette ſidſte følger han Saxo; Men det er klart af Snorro, at Kong Adils fik en anden Død, med mindre denne Atislus ſkulde have regieret et Sted i Sverrige, maaſkee paa Øland, hvorom mere ſiden. Derpaa fortæller han ligeſom Saxo at Rolf blev dræbt af Hiartvar, og Hiartvar igien ſamme Dag af Wiggo, (ſaaledes kalder han ham, men dette har maaſkee ei været hans virkelige Navn, men kun et Øge-Navn af Vig ɔ: Cædes). Hiartvar ſkal kun have regieret fra om Morgenen til den første Time, eller, ſom andre ſige, til den tiende (hvilket er troligere, ſiden han anrettede et Giæſtebud). Efter Rolf ſkal ellers efter denne Skribents Beretning have regieret Haki, Hamundi Son, og Hagbarths Broder, ſom dræbte Hiartwar, hvilket viſer, at han her følger en anden Sagn. Og derefter Frithleff, ſom ægtede Hrolfs Dotter, og dræbte Hako, hvilket dog Saxo, bliver Petrus Olai ved, ikke har, og viger denne Kronike meget fra ham. Da Saxo lader den Danſke Kong Sywald dræbes af Hako, og der efter ham, lige ſaavel ſom efter Rolf, kun vare Fruentimmer af det Kongelige Blod (hvorvel der efter Rolfs Død levede Prindſer af Side-Linierne), ſaa troer jeg at dette har foraarſaget, at Hako er bleven ſat paa det urette

(3) Lang. t. 1. p. 81 og 82.

Hrolf Krakes Historie.

Sted, thi det er klart, at Viggo dræbte Hiartvar. Hvad Fridleif angaaer, da kiender jeg ham ikke, med mindre enten den Sielandske Frode 6. derved skal forstaaes, thi Tiden passer sig, og kan han maaskee have ægtet en af Rolfs Dottre, eller han og, som jeg forhen haver anfort, har været Fader til Frode 5. eller 6. Erici Pomerani Kronike (4) siger, at den Svenske Athislus paalagde de Danske Skat i Rolfs Barndom (hvilket ikke er utroligt, særdeles om endeel af dem, thi han har, som Rolfs Stedfader, ventelig mænget sig i de Danske Sager); At Rolf blev dræbt udi sin Seng i Leyre af Hiartwar (eller Hyeward, som Lindenbrog har) Greve (Jarl) i Skaane, som havde hans Søster til ægte, hvorpaa Hyarwar blev dræbt samme Dag ved den første Time af Haki, Hamundi Søn, som derpaa blev Konge i Danmark, og han blev igien dræbt af en vis Fridleif, der kom fra de nordre Kanter, ægtede Rolf Krakes Dotter, og blev derpaa Konge (og synes det at være denne Kronike, som Petrus Olai har fulgt). Dette sidste stadfæstes dog noget ved det der siges i Rolf Krakes Saga (5), at saavel Hrolf som Hiorwarder, og de fleste af deres Stridsmænd omkomme, saa at alene Skulld med nogle faa blev tilovers, hvorpaa hun en kort Tid regierede over Hrolfs Rige, men derpaa kom Elg Frode og Kong Porer Hundfot Biarkes Brødre, efter som der siges i Frode Fætte (et Skrift der nu omstunder er nok ikke mere til), og hævnede hans Død; Finge og Hielp fra Dronning Yrsa i Sverrige; og somme sige, at Woggur anforte denne Krigshær. De overfulde Skulld uforvarendes, dræbte alle hendes Folk, og pinte hende selv til døde, hvorpaa Riget faldt til Hrolfs Dottre. Da nu Elg

(4) Lang. T. 1. p. 151 og 152.
(5) P. 127.

Elg Frode opholdt sig i Upvalen i Norge, og Porer var Konge i det Svenske Gotland, saa sees heraf, at de med Foye kunde siges at komme nord fra. Porer var gift, men Elg Frode ikke; Om han eller den Sielandske Frode 6. har faaet en af Rolfs Døtre, er vel mueligt. Men hvorledes Navnet da er bleven forandret til Fridleif, er ikke let at sige. Det kommer mig og utroligt for, at Yrsa skulde endda have været i Live. Eisten, som da regierede i Sverrige, var og hendes Sted-Søn, og har vistnok ei ladet hende faae saadan Magt. Schöning (6) viser, at Halfdan Ylfing, en Norsk Konge (det er at sige Prinds, der eyede nogle Krigsskibe), har været af den Hringarikiske Konge-Stamme, og bleven tvunget af den berømte Norske Kong Half, samt været en af Hrolf Krakes Kiæmper, og efter hans Død ernæret sig paa Søeroverie, eller og bemægtiget sig endeel af Danmark, og været den Halfdan, som omtales i Alfs og udi Halfdan Brønn Fostres Saga, og Hiorvard, der blev gift med Kong Granmars Dotter Hildegun, været en Søn eller Sønne-Søn af denne Halfdan. Af dette sees, at Alf og Hrolf Krake have levet paa een Tid. I Sorle Sterkes Saga (7) vidnes, at Hogni, som levede med Sorle, havde Hrolf Krakes Sværd Sigurliani (maaskee det samme, som ellers kaldes Skofnungr (8),) hvilket viser, at disse Mænd have levet efter Kong Hrolf, og gior det troligt, at den Danske Kong Halfdan, som Sorle sloges med, haver været Halfdan 3. i Sieland. Annales Esromenses (9) giøre Skuld til en Dotter af Yrsa og Adils, (hvilket jeg dog neppe troer.

Hrolf Krakes Historie.

(6) No. H. t. 1. p. 336. 337—355.
(7) C. 18. p. 38.
(8) Hrolf Krakes S. p. 120.
(9) Ap. Lang. t. 1. p. 225—227.

Hrolf Krakes Historie.

at være rigtigt, hvorvel jeg maae tilstaae, at herved kan forklares, hvorledes Skulld og Hiartvar finge saa mange Svenske til at hielpe sig imod Rolf, saa at Saxo (10) derover giør dem alle til Svenske, hvorvel han, nidkiær for sit Folks Ære, slaaer en anden Vey ind, og lader Rolf undertvinge Sverrige, og sætte Hiartvar til Stadtholder derover; I Henseende til hvilken Undertvingelse de trykte Stykker af Bodvars Saga (11) synes at give Biefald, men lade den Svenske Kong Aale være gift med Skulld), og siges i bemeldte Annales, at hun var hos sin Halv-Broder Rolf, som gav hende Horns Herred i Sieland til at underholde sine Piger ved, hvor hun bygde Sculdelef. En Tydsk, ved Navn Hiarwarth, var da Greve i Skaane; Han friede til Sculd, men Rolf nægtede ham hende, hvorpaa han, med hendes Villie, snappede hende hemmelig bort. Derpaa overfulde de og dræbte Rolf, og Hiarward blev af Sielandsfarerne og Skaaningerne, som vare med ham, valgt til Konge, men regierede kun een Dag fra om Morgenen til Klokken eet; og da blev han dræbt af Haky Hagbradi Broder og Hamundi Søn. Imidlertid kom en Fridleff fra de Nordiske Kanter, ægtede Rolfs Dotter, avlede Frode den Gavmilde med hende, dræbte derpaa Aki, og blev Konge i hans Stæd. (Saafremt det ei strid imod Langfedgatal, da vilde jeg anse denne Fridleif for en Søn af Hrærek, og Fader til Frode 6., og sætte ham ind midt mellem dem begge; Og kunde det, at han kom nord fra, gierne forklares paa den Maade, at han engang havde begivet sig til Norge, eller Svensk Gotland, og kom nu derfra: Man kunde og tænke, at han var den samme som Hrærek, under et andet Navn.

(10) P. 31.
(11) P. 137—139.

Navn. Naar jeg betænker, at Frode 6 virkelig stammede fra Ingialld, og Harald Hilditann paa Fæderne Side igien fra denne Frode, og seer derhos at disse Annales lade efter Frode Gavmilde regiere hans Son Ingvald, saa dennes Son Olaus, og saa Olai Dotter Asa, om hvilken mange Ordsprog siges, og derpaa Harald Hyldetan, saa er jeg nær ved at troe, at Asa er den berømte Audur Ivar Vidfadmes Dotter, og at her opregnes Ingialids Slægt, endskiønt Autor, ved deels at følge Saxo, haver vendt op og ned paa Ordenen, og sat Ingvald for sent, saa og blander sammen Harald Hyldetans Fæderne og Moderne Linie, hvilket saa meget lettere kunde skee, som de begge stammede efter Langfedgaral fra Ingialld, og er da Asa Audur, saa maae Olaus blive Ivar Vidfadme, og kunde han da gierne paa en vis Maade kaldes Ingialids Son, siden han stammede fra ham. Og synes dette at bekræftes ved det Sveno Aggonis fortæller om en Olai store Seyervindinger, som ellers ikke forekomme hos nogen anden, men passe sig vel paa Ivar; Dog troer jeg at i Olao i Hensende til Navnet skiækker en virkelig Olav Son af Ingiald 2, og som haver levet paa een Tid med Ivar; Ja jeg vilde endog anse ham for Oluf Engellænder, Konge i Jylland, hvis denne i Oluf Trygvasöns Saga ei kaldtes Kymbrics Son. Og vilde dette have blevet saa meget des vissere, saafremt Sveno havde sat Harald Hildetann efter Olaus, men han siger selv, at gaae mange berømmelige Konger forbi af Mangel paa Veltalenhed, og at overlade dem til Saxo, hvorfore han med eet nævner Siward Regner Lodbroes Son; Og at han ved Olaus sigter til Ivar, bliver saa meget des troligere, ved det han skriver, hvorvel han strax derpaa sætter Oluf lige efter Ingialld: Post cujus (Ingialdi) tempora, longo multorum annorum intervallo, filii patribus in regno non succesſerunt,

Hrolf Krakes Historie.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

ceſſerunt, ſed nepotes, altera parte tamen regali ſtirpe echti: hvilke mærkværdige Ord ſynes meget vel at paſſe ſig paa Tilſtanden efter Ingiald, og fornemmelig efter Rolf Krake, da der vare mange Konger paa eengang, og da ſnart en af en Linie, ſnart af en anden ſynes at have været den fornemſte Konge, hvilke overſte Konger Skribenterne, der havde antaget det urigtige Syſtema, at der var kun een Kongs af gangen i Danmark, anſaae alene for de rette Konger, og bragte mere og mere i Vilderede, ved at ville lade Son regiere efter Fader, og derfore have nogle Liſter en Konge, og andre ham ikke. Imidlertid maae jeg dog tilſtaae, at Svend, ved det han kommer noget mere overeens med Saxo end Annales Eſromenſes giore, ſynes ſelv at have ved Frode den Gamle, Fridleif, Frode og Ingiald fulgt Saxonis Orden, hvorvel hans forſte Frode ei er Saxonis Frode Fredegode, ſom han ſlet ikke haver, i det mindſte ei paa ſit rette Stæd; Og maae jeg ogſaa ſige, at Annales Eſromenſes ſynes dog ogſaa at have taget denne Orden af Saxo: Fridlef, Frode Gavmilde, Ingvald, men Spørsmaal derfore, om dog en Fridleif ei har kunnet være Frode 6 Fader, eller maaſkee Stedfader, og Skribenten ikkun blandet ham med den, der ſtaaer hos Saxo. Da Aſa var en Dotter af Ingialld Ildrade, og Søſter til Oluf Træelge, og hun levede med Ivar Vidfadme, og kort for Harald Hildetan, og havde været gift med den forſtes Farbroder, ſaa haver dette maaſkee givet Anledning til Vilderede, allerhelſt det paſſer ſig meget vel paa hende, at der vare mange Ordſprog om en Aſa). Th. Geymer (12) følger gandſke Saxo i denne Konges Hiſtorie, og giver ogſaa Hother til Rolfs Eftermand. J. Magnus (13) fortæller meeſt

(12) Ap. Lang. t. 2. p. 295 — 297.
(13) L. 2. p. 100 — 107.

meest efter Saxo, kun at han kalder Hiartvar Hartman, gior ham til en fornem Svensk, og siger at de Danske og Svenske komme i Drukkenskab i Skiænderie sammen, og at de sidste da dræbte Rolf, hvilket dog uden Tvil er ikkun opfundet af ham, for at bedække sine Landsmænds Svig, hvorvel det efter Saxo selv er klart, at de Danske vare beskiænkede, og derpaa lader han den Svenske Konge Attilus undertvinge de Danske, og sætte dem sin Broder Hother til Konge, fordi de havde dræbt Hiartman. Den Svenske Riim-Kronike (14) lader Attila ogsaa undertvinge de Danske, men fordi de havde dræbt hans Frænde Halden Hvidben, hvorved maaskee sigtes til Roe, saa at dette horer til Rolfs Barndom. Den plattydske Saxo folger i alting den rette Saxo, undtagen at den kalder Rolfs Banemand Hyarbar. Den Danske Riim-Kronike folger meest Ericum, men legger til at Haky dræbte Hyartvar paa den Maade, som Saxo tilskriver Viggo, og at dette skeede Klokken to; At Haky derpaa blev Konge, og blev dræbt af Frydolff, som derpaa blev Konge, og ægtede Rolfs Dotter. (Maaskee at Haky har dog været det rette Navn paa Hiartvars Banemand, og Viggo kun hans Tilnavn, som forhen er sagt, af Vig o: Cædes; Blandingen kan saa meget lettere være skeet, da der maaskee har været skrevet Hako, Hago, Haggo, Aggo, hvoraf let siden er giort Viggo). Den skrevne Danske Kronike, som slutter med 1314, kalder Hrolf Krakes Moder Thore, og siger at hun var Helges Dotter, og kommer i begge Dele overeens med Erici Kronike; Lader Helge af Skam hænge sig selv op, da han fik at vide, at han havde ligget hos sin egen Dotter; Og Hrolf dræbes af sin egen Svoger Hiærward, Greve i Skaane, som blev igien samme Dag ved Prime Tid, o: ved

Hrolf Krakes Historie.

(14) P. 5.

Hrolf Krakes Historie.

ɔ: ved Midnat og noget efter dræbt af Haki Hamund Søn, som derpaa blev Konge, men da kom en fra Norden og fæstede Rolfs Dotter, og han hedde Frithlof, men han regierede ikkun kort. N. 16 lader Helgo af Skam dræbe sig selv i Østerrike, (Landene østen for Østersøen); Gior Haghen til Konge i Sverrige udi hans Tid, (hvorved enten sigtes til Sigurd Ring, som af nogle uretteligen kaldes Hagen Ring, eller og til Hako, som regierede næst for Jorund, eller og til den Hake, som skal have regieret næst efter Rolf Kraki, men hvilken af disse 3 Meninger man end antager, saa passer den sig ei paa Helgo's Tid, dog best den sidste) siger, at Harthbardh, af Fødsel en Tydsker, var Greve i Skaane, og Rolf skatskyldig. Han fik Rolfs Søster Skulda imod hans Villie, og nogle sige at han selv gav hende til ham, tilligemed Sverrige. Efterat Hartwar havde dræbt Rolf, saa blev han igien dræbt af Viggæ, men efter en anden af Ake Hartwars Broder, (dette Navn synes at være Aage, og skulde man snart slutte, at han havde været Broder til Hiartvar Rolfs Banemand, og at Haki, Hake, Hakon er ved en Feiltagelse giort af Ake, og som de Navne Hiartvar, Hiartbart og Hagbart ligne hinanden saa meget, han derover giort til at være en Broder af den bekiendte Hagbart, der var Hamundi Søn, da man maaskee ei haver vidst hans Fader), derpaa blev han Konge, og siden Hother. I N. 17 troer jeg vidst, at ved en Afskriver Forseelse er Helge udeladt, som Konge, siden han dog noget efter siges at have været Rolf Krakes Fader, og deri bestyrkes jeg end mere ved det Thore siges at have været Haldans Dronning, da det er uden Tvil den Thore, som Helgo besov; Men da maae man sige det samme om Wormii 1. Konge-Liste, hvor og Helgo udelades, og Thora udgives for Haldans Dronning. Med mindre at Helge

skulde

skulde aldrig have været Konge, men kun Søe-Konge. Efter Rolf sætter den Herwarth, og giver ham rigtig nok Sculda til Dronning. N. 20 siger, at der var en Tydsk Greve i Skaane ved Navn Rolf, som gav ikke Skat til nogen, og som Harth war d: var haard imod Skaaningerne, hvoraf han fik Navn, paa hvilken Udledelse jeg dog høyligen tviler, (allerhelst hans rette Navn har maaskee været Hiorward, som var meget brugeligt i Norden); Han fik Rolfs Søster Skulda imod hans Villie, men somme sige at han selv gav hende til ham, og Sverrige med. Siden dræbte han Rolf i Lethra, da han skulde fore ham Skatten, (hvoraf jeg slutter at det nylig anforte, at han ikke gav Skat til nogen Mand, er en urigtig Læsemaade). Hartwar blev dræbt af Wigge, eller som nogle sige af Ake Hauborths Broder, som derpaa blev Konge. Hrolf Krakes Historie.

I det trykte Udtog af Bodvar Biarkes Saga, som er udkommet i Sverrige, viges meget fra Saxo, Hrolfs Saga og alle vore Efterretninger, hvorfore man ei heller derudi kan folge denne Skribent, allerhelst han desuden er meget fabelagtig, og hans fleste Fabler smage af en nyere Alder. Imidlertid vil jeg dog, for ikke at udelade noget, anfore det vigtigste af ham, særdeles da noget kan tiene til at fylde de andres Beretninger, hvilket man derfore ei bor forkaste, helst naar det ikke indeholder noget urimeligt i sig. Der siges da, at Ingiald og Hroe vare Brødre, og Guttorm, Konge i Russia, deres Fader, som var Gorms Søn, og stammede fra Wolsung, Odins Søn. Disse Brødre vare ueenige med hinanden om Deelningen, nemlig om det kolde Sverrige, Nordland, Hundingeland og Russia, og særdeles om en Guldring, som dog Ingialld beholdt med Magt, ved det

Hrolf Krakes Historie.

han havde Russia, og Hroe det kolde Sverrige. Denne Ring kastede Hroe engang ved Leilighed i Havet. Ingialds Søn var Agnar, som bekrigede Biaamændene, og eyede Nordland og det halve af Russia; og Hroe derimod det kolde Sverrige, Biarmeland, Kyrland og Kalbaksside (noget af den Finske Soe-Kyst), og satte sin 16 Aars gamle Søn, Hrolf Krake, i Hiedre (efter dore Beretninger var Hrolf kun 8 Aar, da hans Fader døde, men vel muelig at han haver havt 16 forend han er bleven myndig, og imedens staaet under Formyndere), og gav ham halvdelen af Russia; Indtog og, imedens Agnar var borte, heele Russia; Men da Agnar siden blev af Skulld kaldet til Hielp imod Rolf, saa erobrede han igien heele Russia, og tog ogsaa Ringen op. Hroe seilede efter sin Dronnings Død til Biarmeland, og blev ved Storm drevet til Risaland det mindre, hvor han ægtede Skulld, men døde siden af Sorg, fordi hun vilde ene raade. Siden fortælles vidtløftig om Kong Hrolfs 2 berømte Kiæmper, Biarke og Hialte, omtrent det samme som i Hrolf Krakes Saga, undtagen at Bodvar Biarkes Far-Fader kaldes Bior, og Jarl efter i Skotland, i stædet for i bemeldte Saga Hring, og Konge i det Norske Updal; Saa og at Thorer, Biarkes Bröder, giøres her til Jarl paa Halogoland, og der til Konge i Gautland; At Biarke skal have faaet det lange Sværd Laufar (som Saxo (15) kalder Lövi, og hvoraf sees at han haver havt, om ei just denne Saga, som uden Tvil er yngre end Saxo, saa dog noget af samme Tradition), hvilket Biarkemaa Rise for havde eyet, og som havde den Egenskab, at det ei kunde tages ud af Skeden, med mindre man sang Biarkemaal (en Fabel, der uden Tvil er opfundet, for at giøre denne berømte Vise ældre end den er), og deraf

(15) P. 31.

deraf fik Bodwar det Tilnavn Biarke (om hvilket altſammen intet ſtaaer i Hrolf Krakes Saga); At Frode blev Jarl efter Bior, ſom havde avlet ham med Hwit, og at Biarke forſt i hans Tid ihielſlog Hwit (hvorimod i Hrolfs Saga ſiges, at det ſkeede imedens Faderen Hring endda levede, og tales ſlet ikke om Frode, men ſiges, at Biarke drog efter Hrings Død af Landet, og gifte de ſin Moder Bera, her kaldet Hilldur, med Ulfsleikur Jarl); At Biarke dræbte Berſerken Sot, ſom var af Landet Liberdon, og fiældet Morturam, havende med ſig 8 Kiæmper af Blaaland, af Solarbrune, ſom forhen havde overvundet Fortunatum, Konge i Aſia ꝛc., og ſom friede til Rolfs Dotter Snot (med meget andet urimeligt Tøy, ſom ikke findes i vore andre Beretninger, og ſom jeg derfore ikke gider afſkrive); At Hrolf reiſte til Sverrige til Kong Atle, for at hente ſin Arv, og havde Atle foromtalte Dronning Skulld til ægte; at Hrolf underkvang Kyrland, Kalbaks Side og Biarmeland. Elg Frode, en Broder af Biarke, blev dræbt, og han hævnede hans Død paa Jetten Jarnbard (hvorimod i Hrolf Krakes S. ſiges, at Elg Frode hævnede Biarkes Død). At Hrolf atter drog til Sverrige, men maatte flye; reddede ſig dog ved at udſaae Guld. Hrolf drog paa nye did, hvorpaa Skulld kaldte Agnar til Hielp, ſom kom med mange Blaamænd og andre ſlemme Folk, men blev dræbt af Biarke, ſom derover fik af Hrolf til Foræring 12 Slotte, og hans ældſte Dotter Snot til ægte; Den anden hedte Dagny. Siden ſtridde Biarke imod Skulld, ſom ſkabte ſig til en Drage, og giorde ſtor Skade paa Hrolfs Folk, i det hun vakte de Døde op (og forekomme lige ſaadanne Ting om Skulld i Saxo og Hrolf Krakes Saga, der dog kun ere poetiſk Digt, for at giøre Hrolf des ſtørre, og Skulld des afſkyeligere). Ved den Leilighed gior-

Hrolf Krakes Hiſtorie.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

de Hrolf Greppa, ſom var Hilldurs Foſter-Moder, og Dværgen Litur, ſom havde viiſt Biarke hvor Jetten Jernbard dode, til indlandſke i Sverrige, og gav dem det Land, ſom nu kaldes Finmark, og ligger ei langt fra Sverrige, hvorpaa de giftede ſig ſammen, og troe endeel, at fra dem ſtamme Lapſinner. Hialte fik Hrolfs anden Dotter Dagny, og blev Jarl. Om bemeldte Agnar vidner Saxo (16) at han var Ingelli Son (hvilket er taget af denne Saga's Tradition), og at han ſkulde ægte Hrolfs Soſter Ruta, men blev paa Bryllups-Dagen dræbt af Biarke udi en Eenekamp (hvorom dog intet tales i Hrolf Krakes S., hvor end og Agnar giores til en Son af Hroe, Helgo's Broder, hvilket maaſkee og kan være rigtigt, thi da kan man ſaa meget des bedre indſee, hvi han ſkulde have Rolfs Soſter, og kan det ogſaa bedre foreenes med Tiden), ſom derpaa fik Ruta tjl ægte (hvorimod ham i Hrolfs S. (17) tillegges Hrolfs kiæreſte Dotter Drifa, hvorimod man dog af Biarkemal hos Saxo (18) tydeligen ſeer, at hans Kone har hedet Ruta; han og taler om Agnars Dod, og kalder ham Kong Ingelli Son, hvilket bringer mig paa de Tanker, at han dog ei har været Hroes Son, men at der da have levet tvende af det Navn Agnar, og Ingel været en liden Konge enten i Norge, eller Sverrige, med mindre man vilde tænke paa Ingiald, Frode 4. Son; Men af alt dette ſlutter jeg ogſaa, at Hrolf, ſom efter mange af vore Beretninger efterlod ſig Dottre, virkelig haver havt dem, ſom og overlevede ham, og at de maaſkee have hedet: Snot, eller Drifa, og Dagny, eller og Skur, men ei blevne giftede for efter hans Dod, da den ene fik en vis Fridleif).

Iblant

(16) P. 30.
(17) P. 88.
(18) P. 37 og 36.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

Iblant Arnæ Manuſcripter N. 286 i 4to forekommer denne Bodvar Biarkes Saga, ſom i Hovedtingene ſtemmer overeens med det trykte Svenſke Udtog, hvorfore jeg nu kun vil anfore hvad ſom der ſynes at være udeladt, eller og her anderledes anfores. Der ſiges da at Frode den Fredſommelige, den tiende fra Odin, (hvilket vel nok kommer overeens med Langfedgatal, ſaaſmart man gior Olufa, der var gift med Dan Mykillati, og Moder til Frode, til en Dotter af Vermund efter vore gamle Beretninger, og ei til en Sonne-Dotter af Vermund, for desbedre at jævne Chronologien), regierede Danmark, og Hrolf den Mægtige, med navn Krake, regierede Hleidargard, (hvorved maaſkee forſtaaes Hleire, men her ere grove Feil, ſaavel i Tidsregningen, thi Frode levede en Tid for Hrolf, ſom og deri, at der vare to Konger paa eengang i Danmark, da dog Rolf vidſt regierede det hele, om nogen af vore gamle Konger have giort det for Gorm. Dog kan det ogſaa jævnes, om man troer, at Frode den Fredſommelige er bleven ſat i Stædet for Frode 5, og at denne ſidſte regierede i Leyre, og Hrolf paa et andet Stæd i Danmark, thi dette kan got foreenes med Grottaſaungr). Da Biörn formaner Bior til at gifte ſig udi Odins, Thors og alle Aſers Navn, legges her til: Aſtarotz' og Apollo's, (hvilke Ord Biörner maaſkee ei har villet indrykke i ſit Udtog, for ikke derved at robe denne uſle Skribents Nyhed, og Uvidenhed, men maaſkee de ei heller ſtaae i hans Codex) Frode boede i det kaalde Sverrige paa Heden Urdr Hede, ſom grændſede til Eyda Skov, og laae 6 Valſke Mile fra Hleidargard. (Da nu Eide Skov ligger imellem Norge og Vermeland, ſaa ſees heraf, at denne Autor forſtaaer ved det kaalde Sverrige, Norddelen af Sverrige; Biörner har kun 4 Miil, og lader Valſke ude, maaſkee atter for at ſkiule Autors

Hrolf Krakes Historie.

Nyhed; Han gior ellers en god Anmærkning (19), at ved Hleidre forstaaes hele Danmark, hvilket er og den eneste Maade at redde denne Skribent fra aabenbare Urigtighed, med mindre Grottasaungr bor gielde, som jeg nu troer, og da maae man endog antage, at Danmark har paa de Tider strakt sig langt ind i Bahus Lehn, hvorpaa jeg dog hoylig tviler), men kort efter siges dog, at Biarke var 6 Dage om at gaae fra Elg Frode til Hleidargard, (hvilket uden Tvil er rigtigere, og passer sig nogenlunde paa Leyre, men som derhos viser denne Skribents store Urigtighed og Ustadighed). Hrolf skal dagligen have havt ved sit Bord 800 Mænd, foruden dem som tiente, og stode for det. Det var med Blodet af en Elg, at Biarke gav Hialte saa store Kræfter, (hos Biörner staaer et Vild-Svin). Kiæmpen Sori sagde til Hrolf, at han vilde ægte hans Dotter Snot, siden han ingen Son havde, som efter ham kunde regiere hans store Land. Fortunatus kaldes her Konge af Assyria, (og ei som hos Biörner af Asia, og rober dette Assyria endnu mere Skribentens Nyhed og Uvidenhed). Ingiald's og Hroe's Forfædre regnes saaledes op: 1 Odin, 2 Volsung, 3 Siggeir, som med sin Soster Signy avlede Sinfiotl, 4 Gest, 5 Ornolf Austman, 6 Niot, 7 Trolla Niorfa, 8 Asmund, 9 Lodmund, 10 Gellir Giuki, 11 Gorm, 12 Guthorm, Konge i Russia, 13 Ingiald og Hroe, og 14 Hrolf Krake, (hvorefter Hrolf maae have levet 460 Aar efter Odin, hvilket er noget for lidet, men dette hele Slægt-Register er opdigtet). Foruden de Lande som Biörner tillegger Ingialld og Hroe, legges dem her til Biarmeland og Morland, i hvis Stæd Biörner uden Tvil har læst Nordland, og i Stædet for Kyrland skrives Kurland, hvilken første Skrivemaade mere kommer overens

(19) P. 133.

Hrolf Krakes Historie.

ums med Seyri. Atli giøres til Konge i Hundingialand, og fik Sverrige med Skulld, (enten maae det Ord kaalde være udeladt her, eller maaskee Skribenten derved forstaae hele Sverrige, i Modsætning af det store Sviþiod = Scythia, som laae sydligere, hvilket stadfæstes derved, at han kort efter kalder det samme Land Svia Rige). Hrolf drog imod Atli med 6000 Mand og 30 Skibe, men drog dog ind i Byen til ham kun med 300 Mand. Atli beholdt i Striden kun 400 tilbage, og Hrolf 600. I Hrolfs anden Tog til Sverrige skal han have havt 11000 Mand med sig, og være kommet i Land nær ved Kong Atli's Sæde. (Dette passer sig paa Sigtun, Birca, Upsal. Og maae jeg tilstaae, at alle disse Omstændigheder forekomme mig rimeligere, end de i Hrolf Krakes Saga). Da Agnar tog Ringen op, havde den ligget 80 Aar i Søen; (hvilket er noget for længe. Af det denne Saga lader Agnar Ingialds Søn tage Ringen op, og Hrolfs Saga ligesaa Agnar Roe's Søn skulde man snart troe, at begge disse Agnar's havde været een og den samme, og af Biarkemal sees dog, at Biarke har dræbt en Agnar, og han var Ingialds Søn, og saa meget lader des dog, at man maae tiltroe Hrolfs S., at Hrde haver havt en Søn af det Navn Agnar; Og troer jeg, at det er hann, som har taget Ringen op, og at der have levet tvende af Navn Agnar i Rolfs Tid.). Agnar lagde i Havn ved Annesteid og Næs i Sverrige, da han kom Skulld til Hielp, og der stridde han og Hrolf sammen, og havde Agnar 3 Mænd imod hver af Hrolfs. Men Biarke dræbte Agnar ved Hielp af Litur, som havde skabt sig i en hvid Biørns Skikkelse. Derefter kom det til Slag med Atle, i hvilket Hialte dræbte Atli, og Biarke, ved Hielp af Grepps og Litur, dræbte Skulld. I Stedet for Biörner siger, at Lapperne stamme fra Litur, saa siges

Hrolf Krakes Hiſtorie.

ſiges her ikkun Finner. Hrolf giorde Biarke til Hertug, (en Titul der neppe er ældre i Norden end det 12 Sæculum) Hialte fik Dagny, og blev Jarl. Noget efter giftede Rolf ſig anden gang, og fik Hertugens af Normandie Dotter, (da dog Normandie ei fik Hertuger før 400 Aar efter Hrolf), og avlede Erik med hende, ſom regierede efter ſin Fader, og avlede Þorbiorg, der blev gift med Hrolf, Kong Gautreks Søn, ſom man kan læſe i hans Sage, (hvilket viſer, at den er dog meget gammel, thi jeg tænker at denne kan omtrent have 400 Aar, og ſees heraf, at Erik ſkal have regieret i Sverrige. Endſkiønt nu her digtes aabenbare, da alle vore ægte Overleveringer fortælle Hrolf Krakes Hiſtorie meget anderledes, og den ſkarpſindige Snorro lader Adils døe paa en gandſke anden Maade, ſaa ſees dog heraf, at den Tradition, at Adils blev dræbt af Hrolf, er meget gammel, thi den forekommer alerede hos Saxo, og ere dog Saxo og denne Forfatter ellers ſaa forſkiællige, at man ikke kan troe, at den ene haver taget dette af den anden. Da nu Hroe, Hrolf, Ingialld, Agnar, Adils, Biarke, Hialte, Skulld have upaatvilleligen alle været til, og havt med hinanden at beſtille, ſaa ſees heraf, at denne Romanſkriver haver, ſom de fleſte af det Slags, lagt en ſandfærdig Hiſtorie til Grund, men taget fra, lagt til, forvendt efter Velbehag. Var nu intet om Hrolf og de flere tilovers, uden han, og man da for det fabelagtiges ſkyld vilde reent forkaſte det altſammen, ſaa tog man jo dog mægtig feil: Naar derfore ſaadant moder, at man haver intet andet end Fabler, da maae man ei forkaſte det altſammen, af Frygt for at kaſte det ſande bort med, men lade det ſtaae for ſin Værd, dog ſaa at man udelader, og i det mindſte ikke troer, om man end anfører det, for at viſt Tænkemaaden, aabenbare Fabler, ſom Troldom, Spøgelſer ꝛc.

Ellers

Hrolf Krakes Historie.

Ellers er det vel mueligt, at en Hrolf kan have været Fader til Erik, og de samtlig, tilligemed deres Forfædre regieret et Stæd i det Svenske Gotland; thi i det mindste regierede Siggeir der, den tredie i denne Slægt-Linie. Forvirrelsen er vel og bleven befordret herved, at denne Hrolf gierne kan have levet paa een Tid med Hrolf Krake. Men dette er en stor Feil, at Siggeir giores til en Son af Volsung, og siges med sin egen Søster Signy at have avlet Sinfeotl, thi i Volsunga Saga, og i Sæmundi Viser, hvor alt dette omstændeligen fortælles, siges ei hvo Siggeirs Fader var, men der ægter han Signy Volsungs Dotter, og denne Signy avler Sinfeotl med sin egen Broder Sigmund. I Fundinn Noregs siges derimod Sigar at have været Fader til Siggeir, og stammet fra Nor ved Haldan den Gamle). I dette Manuscript ere ellers 16 Capitler.

I Hrolf Krakes Saga (20), som staaer i Biörners Kämpa-Dater, berettes at Helge blev slaget i Sverrige ved Kong Adils Svig (hvilket vel uden Tvil er urigtigt, men som dog viser at Helgo er død da Adils regierede, og desuden er det dog efter Snorro vidst, at Helge faldt i Strid); Leire kaldes der og Hleidargard, og siges af Hrolf at være bleven giort til hans Hovedstad; Hiorward kaldes Konge; Hialte kaldes Höttur, og siges ved et Tilfælde at have faaet det Navn Hialte; Hrolf har kun giort een Reise til Sverrige, og fik han der af Woggur Tilnavnet Krake (er dette sandt, da har han maaskee været Ake, Hiartvars Broder, thi denne sidste synes dog at have havt meget med Sverrige at bestille), og siges udtrykkelig, at Hrolf og Adils efter denne Sammenkomst ei fundes mere (og synes Snorro (21)

(20) P. 37. 52 og 53. 75. 84. 90 — 100. 115. 121. 126.
(21) T. 1. p. 39.

Hrolf Krakes Historie.

ogsaa kun at have antaget en Reise til Sverrige af Hrolf). Hrolf og hans Kiæmper ofrede ei til Guderne, men troede paa deres egen Styrke (hvorfore vel Poeterne have digtet, at Odin stridde imod dem). Mærkeligt er det, at Biarke ei siger her hvis Son Agnar var, som han dræbte, hvoraf man maae slutte at Skribenten ei haver dristet sig til at udgive ham for Hro's Son, og Ingialld synes han ei at have kiendt. Imidlertid ere de Taler, som her anføres i solut Stiil af Biarke og Hialte, de samme i Henseende til Hoved-Indholden, som de der findes i Viserne hos Saxo. Til Slutning anføres en Mester Galerus, som var Christen, og som synes at have skrevet Hrolfs Historie (hvoraf jeg slutter, at denne Saga ei er skrevet før i det 13 eller 14 Sæculo, og at Galerus haver maaskee skrevet i det 12. I N. 283, 284 og 285 i 4to af Arnæ Samling kaldes han Galterus, som uden Tvil er rettere. Disse 3 Manuscripter ere alle paa Papiir, og vige ikkun lidet af fra Biörners trykte Exemplar. N. 284 er ikke inddeelt i Capitler, som synes at vise, at den er afskrevet efter en gammel Codex. Fra P. 43 i den trykte, og de Ord: og semia dramb þitt, og til P. 90 i C. 39 og de Ord: þeir komui, som dog staae noget forhen i den trykte, og baud þeim ollum þar ad vera er alting borte i N. 284; Til Slutning af Sagan staaer i denne Codice en Vise, som ikke findes i den trykte. N. 285 begynder egentlig med de Ord: Dottur er Signi hier, som findes P. 2 i den trykte, thi de foregaaende ere skrevne med en nyere Haand, ventelig ud af det trykte Exemplar; og med Slutningen fra P. 127 og de Ord: giornungum vid, oc alle hennar illhyde, har det sig ligeledes).

I Edda

Hrolf Krakes Hiſtorie.

I Edda Reſenii (22) ſiges, at Wöggur var en fattig Karl, hvormed Saxo (23) ſynes at komme overeens, naar han kalder ham Adoleſcens, og giør ei mere af ham; og giver Woggur Rolf det Navn Krake, fordi Kongen ſyntes ham saa liden, hvilket dog ſtrider baade imod Saxo, og faſt alle vore andre Beretninger, ſom eenſtemmigen vidne, at han fik det Navn fordi han var hoy og lige af Vært. Reſenius forer neden an af Eddæ Codice Wormiano, at Hrolf var da ung af Aar, og ſmal af Vært, hvilket ſidſte ogſaa ſiges i Hrolf Krakes S. I Edda (24) ſiges og, at Adils bad ſin Svoger Hrolf om Hielp imod den Norſke Kong Ale, men at Hrolf kunde ei ſelv komme for den Krig han havde med Saxerne, men ſendte 12 af ſine fornemſte Helte. I Striden blev Ale ihielſlaget, men Adils vilde derpaa ei give Kiæmperne, hvad han havde lovet dem, og derover var det, at Hrolf drog til Sverrige. (Da nu Snorro (25) beretter, at der vidtloftig tales i Skioldunga S. om denne Krig mellem Ale og Adils, ſaa er det rimeligt, at det er ſkeet, fordi Hrolf, ſom var en Skioldunge, haver havt med den at giore. Maaſkee og at denne Aarſag til Hrolfs Svenſke Reiſe er rigtigere, end den, ſom ſtaaer i hans Saga (26), at han reiſte did for at hente ſin Faderne Arv, med mindre herved ſigtes til det, ſom Adils ſkal have givet Helge, og ſiden taget til ſig igien, efterat han havde ſlaget ham ihiel (27). Men er nu denne Beretning taget af Skioldunga Saga, ſaa maae Samleren af Edda, ſom tildeels ſelv haver ſat endeel

(22) Dæme S. 3.
(23) p. 29.
(24) Dæmes. 64.
(25) T. 1. p. 39.
(26) P. 89.
(27) Ib. p. 37.

Hrolf Krakes Historie.

til, hvoriblant uden Tvil dette, have levet efter Autor af Skioldunga S.; ja her i Edda siges endog, at noget heraf staaer i Kenningar, hvilket viser, at disse sidste ere ældre end denne Samling af Edda, og staaer dette ogsaa virkelig i Kenninger i Guldets Navn. Dog er dette mueligen tilsat af Magnus Olai, som meget har forandret Ordenen i Edda. Mærkeligt er det og, at Hrolf siges at have kriget med Saxerne, thi dette har vel været en Følge af det hans Fader tog Jylland fra dem. Udi Kiæmpe-Viserne (28) forekommer en Vise om de tvende Konger Hake og Krake, hvor der siges, at Hake overvandt ved Sværd, og Krake underholdt ved Penge, og at Hake døde ved Sværd, og Krake ved Ild. Da nu Saxo og alle vore gamle Skribenter berette, at Krake blev ihielslaget, og ei indebrændt, saa maae dette enten være urigtigt, eller og ikke sigte til ham; Dog maae jeg tilstaae, at det passer sig got paa Skulds Forræderie, og det at hun angreb om Natten, at hun og haver grebet til Ild, da hun ei kunde komme ret afstæd med Sværd. Vil man ved Hake forstaae den Norske Prinds Hake, som blev Konge i Sverrige, da brændte han sig selv, og derover troer jeg, at denne Vise er ikke ret oversat, som det desuden undertiden er vanskeligt at sætte de gamle Viser ret over, formedelst Ordenes stærke Omflytning, og da bør der staae, at Krake faldt ved Sværd, og Hake ved Ild. Syv mener ellers, at ved Hake forstaaes her den Hake, som hævnede Hrolfs Død paa Hiartvar, og da kan dette gierne forstaaes saaledes, at Krake underholdt sine Hofmænd ved Penge, og at Hake hævnede Hrolf ved Sværd, samt at Krake døde ved Ild, da Skulld maaskee satte Ild paa Slottet, og Hake derimod døde ved Sværd, da han blev dræbt af Fridleif. Torfæus haver sat hele

(28) Syvs edit. p. 423 — 425.

hele Hrolf Krakes Saga paa Latin, og udgivet den i Kiøbenhavn 1705 i 8vo. Udi Fortalen taler han om en Magiſter Galterus, der har udgivet Faſti, og bivaanede 1215 det Lateranenſiſke Concilium, og mener at han har havt et geiſtligt Embede i Danmark. Er dette rigtigt, saa kan Hrolfs S. ei vel være ſkrevet før ſidſt i det 13 Sæculo. Det lader ellers at Torfæus ikke har kiendt Bodvar Biarkes S., eller og ikke agtet den. Denne Galterus ſtaaer dog ikke i Fabricii Bibliotheca Medii Ævi, ei heller har jeg kunnet finde ham i Samlingerne af Concilia. Naar Saxo (29) ſiger, at Sverrig maatte give Danmark Skat under Hrolf, og at Atislus derfore ægtede Urſa, Rolfs Moder, for at blive frie for Skatten, ſom han og blev, saa ſtrider dette imod endeel andre Beretninger, at Danmark ſtod i Rolfs umyndige Aar under Adils, saa og at Atislus havde Urſa, før Rolf blev Konge. Til det første haver uden Tvil givet Anledning, at Helgo rovede i Sverrige, imedens Adils var borte, og førte da Yrſa med ſig, og avlede Rolf med hende, ſom Snorro (30) beretter, og hvoraf tilligemed ſees, at Adils havde hende, imedens Helgo levede, og før Hrolf blev fød. Derſom man vilde følge Hrolf Krakes S. udpyntede Fortælling om Olufa og Helgo, frem for Snorronis ſimple, saa kunde man heri finde god Aarſag til Fiendſkabet imellem Danſke og Saxer, og troe at Adils haver bevogtet Danmark imod dem i Rolfs unge Aar, og at han derfore ſiden til Vederlag begiærte Hielp af ham imod de Norſke; Men om man end følger Snorro, saa kan man endda finde, at dette haver i det mindſte ei formindſket Fiendſkabet, men vedligeholdt det.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

(29) P. 29.
(30) T. 1. p. 38.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

Wadſkiær (31) anforer af det gamle Vers: Skyda-Rima, hvortil Einar Foſtre Biörn Jorſalafars Poet, var Autor, at Ivar (maaſkee Benlauſe eller Vidfadme), Kong Alf den Stærke, (kan være en Norſk Konge, eller og den Danſke Alf hos Saxo), og Hrolf Krake og hans Helte ſidde høyt oppe i Valhalla, ikke langt fra Odin; Og er det bekiendt at St. Oluf ſvarede, da man ſpurgde ham, hvilken af de hedenſke Konger han vilde efterfølge, at om det ſkulde være nogen, da Hrolf Krake (32), hvilket altſammen viſer, hvor høyt anſeet denne Konge haver været i gamle Dage. Biſkop Finnur Joenſen (33) kalder Forfatteren af Skida-Rima Sigurd Foſtre, og vidner at han levede ved 14 Sæculi Begyndelſe; Men af hvad han i paafølgende §. ſiger, er det klart, at han maae have levet i Begyndelſen af det 15 Sæculo. Wilde (34) paaſtaaer, at Rolf har levet noget ſenere, end Torfæus vil, fordi Adils og Godgeſt levede paa een Tid, og lader han Adils døe 538, og hans Søn Eiſten 558, udi hvis Tid Rolf døde efter Snorro (35). Af Gautreks S. (36) ſees, at Gautrek, Konge i Veſt-Gotland, og Ella, Konge i Engelland, have regieret paa ſamme Tid ſom Rolf, hvorom mere bedre frem; Ved denne Leilighed tales ellers om Kong Hrolfs ſtore Gavmildhed. Der tales ellers ogſaa om, at en Hring regierede i Danmark, da Gautrek regierede i Veſt-Gotland (37), ja at han levede ham

(31) Skueplads p. 109 og 110.
(32) Snorro t. 1. p.
(33) H. Eccl. Island. T. 2. p. 395.
(34) Indled. p. 185.
(35) T. 1. p. 40.
(36) C. 9. p. 48—54. c. 10. p. 54. 55.
(37) C. 14. p. 77.

ham over (38); og at Erik var da Konge i Sverrige (39). Saaſremt begge diſſe Dele ere rigtige, ſaa viſer det, at der end og under Rolf og Adils have været ſmaae Konger i Danmark og Sverrige. Denne Hring er maaſkee den, ſom efter Haldan Brana Foſtres S. var Fader til Haldan, hvilken da bliver den Norſke Haldan Ylfing, endſkiont fød i Danmark, men aldeles ikke Haldan 3. i Sieland, men heraf følger, at i Sorles Saga tillegges denne Haldan uretteligen det Tilnavn Brana Foſtre. Snorro (40) anforer Begyndelſen af Biarkemal, ſom Saxo haver ſat paa Latin, og ſeer man deraf, at han troligen haver overſat Meningen. I Ragnars Saga (41) tillegges den Viſe, ſom Kong Ragnar udgives for at have giort paa ſit yderſte, det Navn Biarkemal, hvoraf jeg ſlutter, at alle Viſer, ſom tillagdes Helte i deres yderſte, har ſaadant Navn efter den gamle Biarke, hvorvel i Bodvars S. (42) ſiges, at ſaadanne Viſer kaldtes Biarkemal, ſom bleve ſiungne ved Leilighed at ingen kunde ellers udtrage Sværd af Skede, hvilket jeg forklarer ſaaledes, at intet Feldtſlag blev holdt uden ſaadanne Viſer bleve qvædede, ſom juſt dertil vare indrettede, hvorfore og Þormodur qvad det rette Biarkemaal noget for St. Oluf gik i Striden ved Stiklaſtad; Men maaſkee og St. Oluf har af Hoyagtelſe for Rolf og hans Kiæmper meeſt ælſket denne Sang, dog maae jeg tilſtaae, at det lader, at Þormod ſang den af ſig ſelv. Herved maae jeg ellers erindre,

(38) Ib. c. 16. p. 87.
(39) Ib. c. 15. p. 84.
(40) T. 1. p. 771.
(41) P. 43.
(42) P. 133.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

erindre, at Snorro (43) anforer kun Begyndelſen af denne Viſe, ſom han ſelv ſiger, hvilket gior det troligt, at han ligeledes haver giort med de andre af Þiodolfur og flere, allerhelſt man ofte finder ei, eller dog kun tildeels, det i dem ſom Snorro ſiger; og dette har han giort fordi Viſerne vare da gandſke bekiendte, ligeſom Canoniſterne nu omſtunder anfore de forſte Ord af Pavernes Buller, og Legiſterne af Pandecterne. Bartholin (44) antager til Oplysning af det, at Rolf kaldes liden af Vært i Edda, at ved Krake forſtaaes der og en Krage, og anforer til Beviis et gammelt Vers, hvorudi han betegnes ved denne Fugl, nemlig:

Ek ſa fliuga
Fugla marga
. . . . . .
Budlung Dama.

Men endſkiont det altſaa ikke kan nægtes, at jo nogle af de Gamle have taget hans Tilnavn i denne Mening, ſaa ſynes mig dog i Henſeende til at Rolf beſkrives ſom en Kiæmpe, at Saxo og de flere have ſnareſt ret. Imidlertid antager dog ei alene Arpi (45), men endog Torfæus (46), ſom det ſynes, Udledningen af det Navn Krake for en Fugl. Saafremt det er rigtigt, ſom fortælles i Bodvar Biarkes S. om Hrolfs Magt i Sverrige, ſaa at han der kunde give hele Egne bort, ſaa er det vel ei ſkeet for efter Adils Død, da hans Søn Eiſten regierede, og har han vel alene bort-

(43) T. 1. p. 771.
(44) Ant. p. 671 og 672.
(45) Them. Cimbr. p. 124.
(46) Ser. p. 290.

bortgivet det, ſom tilhorte ham der, hvorvel det er uvidſt paa hvad Maade han er kommet hertil, endſkiont det ſiges at være tilfaldet ham i Arv efter hans Fader, hvorvel jeg maae tilſtaae, at i Hrolfs S. C. 22. P. 152 ſynes kun at tales om Clenodier, ſom Adils ſkal have taget til ſig efter Helgo's Drab, og dette være ret Anledning til Hrolfs Svenſke Reiſe. Da jeg antager at Adils var Formynder for Rolf, ſaa er det ikke urimeligt, at han haver taget dem til ſig, om ikke ſtrax efter Helgo's Dod, ſaa dog efter Roe's eller Haldans, og at han ſiden har villet beholde dem deels ſom Belonning for ſin Umag, deels og fordi han af nogle beſkrives ſom giærig. Og da Yrſa, Adils Dronning og Rolfs Moder, ſkal have overlevet Adils (47), og givet dem Hielp der hævnede Hrolfs Dod, og anfortes af Woggur, ſaa bringer mig dette næſten paa de Tanker, at Woggur har altid opholdt ſig i Sverrige; Men da kan han ei have dræbt Kong Hiorward, men denne maae være bleven i Slaget, ſom og en gammel Skribent beretter (48). Dog ved noye at overveye alt dette er jeg ſnarere af den Mening, at Woggur haver givet Hrolf Tilnavnet udi Danmark, og er derpaa bleven antaget iblant hans Hoffinder, og haver hævnet hans Dod paa Hiorvard, ſom Saxo og flere fortælle, og at Hake derimod har været den, ſom haver anfort Krigshæren fra Sverrige og dræbt Scuild. Er det vidſt at Hrolf har givet Finner Lande i Sverrige, ſaa kunde man falde paa Finveden, derſom ei ved Finnaithæ hos Jornandem ſigtes til dette Land, og Jornandes ſkrev maaſkee endog noget for Hrolf, i det mindſte ſtrax efter ham. Verelius (49) vidner at have fundet i de Svenſke Hiſtorier, at Atilus ſkal udi

(47) Hr. Kr. S. p. 127.
(48) Ib. p. 127.
(49) H. Suio-Goth. p. 23.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

nogle Slag have overvundet de Tydſke; Da nu Verelius var en meget lærd, flittig og kyndig Mand, saa troer jeg ikke paa, at han jo haver havt noget at gaae efter, endſkiønt jeg endnu ikke har fundet det, og dette bekræfter da, at Atislus har hiulpet ſin Stedſon Hrolf imod Saxerne. Saafremt han havde ihielſlaget hans Fader Helgo, da havde de vel ei i ſaa lang Tid været gode Venner. Den gamle Svenſke Kronike i ſolut Stiil (50) vidner dog, at Attil, ſom han uretteligen gior til Domärs Søn, vandt Danmark og Tydſkland, og tog Skat af de Danſke, efterat hans Frænde Kong Haldan var dræbt i Danmark, (og dette er vel det Verelius har havt at gaae efter, og ſynes at have, hvad Tydſkland eller Saxen angaaer, thi det ovrige er vidſt urigtigt, at have tildraget ſig i Hrolf Krakes Mindreaarighed), men naar han noget efter ſiger, at det findes i mange Kroniker, at Attil giorde mange andre ſtore Gierninger i Tydſkland, Valland og flere Lande, da har han vidſt blandet ham med den Huniſke Konge Atila. Derſom Haldan er Roe Helgo's Broder, og bleven dræbt af Frode, og denne igien af Rolf efter Grottaſaunge, efter hvilken Frode ogſaa hialp Guttorm i Sverrige, ſaa ſynes alt dette at bør ſættes ſaaledes ſammen. Adils tog ſig Rolf an i hans Mindreaarighed, og hialp ham ſiden med Folk, til at overvinde og ihielſlaae Frode; Guthorm var en liden Konge i Sverrige, og ham hialp Frode imod Adils, og denne Guthorm er uden Tvil den ſamme, ſom i Bodvar Biarkes S. C. 13 tillegges ſaa mange Lande, og deriblant det kaalde Sverrige, og Norland, ved hvilket ſidſte uden Tvil ſigtes til Mære i Sverrige. Siden efter (51) beretter

(50) Ex edit. Meſſ. p. 38.
(51) P. 50. 51. 56.

beretter denne Krønike adskilligt, som staaer ligedan i Annalibus Esromenſibus, dog siges her at den Dotter, som Helge avlede med Tora, hedde Wiisa, (som dog maaskee er kun en Copiist- eller Læse-Feil i stædet for Urſa), og at hendes Moder Tora, og Mor-Fader Rolwer vare alerede døde, og begravne paa Toroe, da Helgo besov hende; Siden efter Helgo's Død ægtede Wiisa den Gothiske Konge Attila, og avlede Skulld med ham. Rolff gives det Tilnavn Trabbe, i stædet for Krake, som er en aabenbare Læsefeil, hvilket bestyrker min forhen ytrede Mistanke om læsefeilen i Navnet Wiisa. Skulld blev gift med en Hertug i Skaane, som dræbte Rolff, og blev ved Prims Tider, det er Klokken omtrent 1, ihielslaget af Ebbe, (saa kalder han den, som andre kalde Hake), og han igien af Fridlem, (i stædet for Fridleif), som regierede efter ham, hvorpaa Frode milde regierede, som blev dræbt ved Sværd, og fik Danmark med Rolfs Dotter. Dette sidste bestyrker mig i den Mening, at det var Frode 6 i Sieland, som fik Rolfs Dotter, og at Fridleif kun giores af nogle til hans Fader, fordi Frode 4, som han sammenblandes med, virkelig havde Fridleif til Fader. Maaskee og at ajdeles ingen Fridleif bør staae paa dette Stæd, og at ved den Fridleif, som kom fra de nordre Kanter, og dræbte Hake, bør forstaaes Elg Frode, og at han haver dræbt Hake eller Ebbe, fordi han vilde tilegne sig Riget efter Skulds Død, endskiønt de i Forstningen begge holdte sammen, for at hævne Hrolfs Død, og at han derpaa haver givet Riget til Hrolfs Dotter, som var gift med Frode 6. Maaskee denne Hake er og den samme Hake, som noget efter Hrolfs Død findes at have regieret i Skaane, hvorom tales i Alfs S. C. 14. P. 28. Mærkeligt er det at den Frode, som havde Hrolfs Dotter, siges her at være bleven dræbt,

Hrolf Krakes Historie.

Hrolf Krakes Historie.

thi det passer sig vel i Hensende til Tiden med den Frode, som omtales i Saurla Þattur, og ogsaa der siges at være bleven dræbt. Botin (52) beretter, at Adils første Dronning hedde Aulrunna, og at han avlede Eisten med hende, hvilket siges i Fundinn Noregs (53), og der udgives Aulrun for en Dotter af Kar, som var Frodes Son, som var Audi Son, som var Halfdan Gamles Son, af Nors Æt, hvilken Audi regierede i Valland, som og siges om Kar eller Kiar i den skrevne Hervarar S. (Mærkeligt er det, at i Codice Flateyensi, som er paa Kongens Bibliotheque, holder Col. 9 Slægt-Registeret op med Aulrun, og at alt det, som siden siges i Biörners trykte Fundinn Noregs, indtil de Ord: Buþli hafdi Saxland, staaer ei i vor Codice, hvilket viser at den Codex, som er i Stokholm, og hvorefter Biörner har ladet trykke Fundinn Noregs, er ei af samme Indhold, som vor Codex Flateyensis, endskiønt de Svenske belegge den med samme Navn; Mueligt at begge ere komne fra Flatey paa Island). Og ved ovenmældte Valland forstaaer jeg Gallien, hvorved dog maae mærkes, at han ei regierede i hele Gallien, fordi han siges at have regieret i Valland, nei alene paa et vidst, og ventelig heel lidet Stæd, uden Tvil ved Soekysten, i de nordlige Dele af Gallien, og ei langt fra Rhinen, da hans Broder Budle, som satte sig ned i Saxen, ventelig ei har herskt langt fra ham, og disse Brodre efter Ansende indtager Flodbredderne af Rhinen. Og da Tidsregningen synes at vise, at Eisten maae ei have været meget ung, da han kom paa Thronen, saa er det ei urimeligt, at Adils første Dronning har været hans Moder. Messenius (54) har allerede faldet paa den Tanke, at Hacho, (Hake, som regierede

(52) Uek. t. Sw. H. p. 38 og 39.
(53) P. 12.
(54) Scond. T. 1. p. 31 og 32.

rede efter Hiartvar), var Hiartvari Broder; Men naar han vidt-løftigen fortæller Krigene mellem Hother og Hacho, saa haver han her tillagt den sidste, alt hvad Saxo fortæller om Balder, da dog Hother selv neppe horer til denne Tid, men deels til den mellemste Odins, og deels til den Saxiske Odins, hvilket sidste ogsaa Hoddbrodds Alder viser, som Saxo udgiver for Hothers Fader. Fremdeles fortæller Messenius, at Fridlev, uden Tvil af Dansk Konge-Slægt, ægtede Rolfs Dotter, og vilde derpaa tilegne sig Danmark i Hothers Fraværelse, men blev udjaget af ham, og siden ihielslaget, hvilket altsammen han ikkun sætter, fordi han med mange af vore gamle Skribenter antager, at denne Fridleif haver levet med Hother, hvorvel ingen af dem siger, at Hother haver havt noget med ham at bestille. Dalin (55) vil, at Alof Yrsæ Moder haver været avlet af Rolf Karlson i Halland, og citerer Hvitfeld derfor T. 1. P. 7, som dog er langt fra at sige dette, og alene skriver, at Yrsa var en Dotter af Rolf Carlsons Dotter, og mælder aldeles intet om Alof. Lige saa uefterretlig som Dalin er paa dette Sted, saa er han og den heele gamle Historie igiennem, hvorfore man uden Ubilligbed kan sige, at det vilde have været det samme enten hans første Tome havde været skrevet eller ei. Derimod er den Tanke ei ulykkelig af ham, at den Hielm Hildesvin eller Galt, som Kong Adils tog af den faldne Norske Kong Ale, haver ved sit Navn givet Anledning til den eventyrlige Fortælling i Hrolf Krakes S, om den fortryllede Galt, som Adils havde (allerhelst man veed hvilke besynderlige Kræfter vore Fædre tillagde deres Vaaben) og overalt forklarer han Hrolfs Reise til Sverrige ei ilde, ved det han var begavet med et stort Ingenium; Men naar han derimod lader Adils doe

Hrolf Krakes Historie.

(55) Swea R. H. p. 382. 385—388.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

Aar 685, og Hrolf Krake ved Paſ 690, da er hans Tidsregning uden Tvil i det mindſte 1 Sæculum for ſeent, hvilket kommer deraf, at han ſætter Bravalla Slaget ſaa meget ned i Tiden. Han gior Hiorward, Hrolfs Banemand, til en Son af Heidrik Ulfhammer, Konge i Reid-Gotaland, og henviſer til C. 12. §. 2. P. 355, hvor han dog alene nævner den ſidſte, og forer aldeles intet Beviis for at Hiorward var hans Son, ſom han ikke heller kan, da ſlet intet tales derom i vore gamle Hiſtorier, undtagen at man vilde did henfore, at i Oluf Tryggvaſöns Saga (56) tillegges denne Heidrek en Son ved Navn Hiorvard, hvis Dotter igien var Hervora, ſom blev gift med Hogni, og hertil legge, at Tiden paſſer ſig ei ilde, og at Hiorward herved kunde blive til en Tydſker, ſaafremt man vilde tænke paa det Tydſke Reidgotland. Heidrek Ulfhamur ſkal have havt Hilldur til Dotter, ſom efter Hervarar S. (57) var Moder til Halfdan Snialle, og han igien Fader til Ivar Vidfadme. Nu maae jeg tilſtaae, at Tiden, ſom denne Hiorvard levede paa, nok kunde jævnes med Hrolf Krakes, og derved ogſaa forklares hvi Hiorvard af nogle Gamle kaldes en Tydſk; Imidlertid tor jeg dog ikke antage det for fuldkommen vidſt ved det Olufs S. ei ſiger at denne Hiorvard var Hrolfs Banemand. Vilde man ellers antage dette, ſaa kunde man heraf ſlutte, ſaafremt man med Dalin (58) vilde anſee Preuſſen ꝛc. for Reidgotland, at dette Rige var bleven efter Heidreks Død ødelagt og indtaget af Finſke, Litthauiſke og Vendiſke Folk, allerheldſt Hervarar S. nævner ingen Konge der efter Heidrek Ulfhamur, ſaa og at de Danſke Konger havde ved Egteſkabet

(56) Part. 2. p. 54.
(57) C. 20. p. 179.
(58) Ib. p. 355.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

keſkabet med Hilldur faaet Paaſtand paa bemældte Rige. Men da der i Sogubrot (59) tales under Harald Hilldetann om en mægtig Konge ved Navn Hilldebrand i Reid-Gotland, og at han havde Hillder til Søn, og Hilldur til Dotter, ſaa troer jeg dog ſnarere at Riget er vedblevet, og at Hiorvard derfore haver regieret i Reid-Gotland, og Hilldebrand ſtammet fra ham, hvilket de Navne Hilldur ſynes at viſe. Men ſaa ſilde ſkulde man neppe troe at Gother endda havde boet i Preuſſen ꝛc. Vilde man derimod falde paa For-Pommern, ſaa gik det vel an, thi da kunde man des lettere begribe hvi Jomsborg blev ſiden af de Danſke anlagt der, og mange andre Ting paſſe ſig paa dette Land, ſaaſom Gothernes Strid med Holtn-Rügierne og Vandalerne, ſtrax efter at de havde giort Landgang i Tydſkland, Ivar Vidfadmes Sve-Reiſe fra Sieland ſonder paa til Reid Gotland, Hvidſerk, en Søn af Regnar Lodbrog, hans Beſiddelſe af Vinland d: Vendernes Land, og Reid-Gotland. Dog nægter jeg ikke herved, at jo Preuſſen ꝛc. ogſaa haver en Tid lang været Reid-Gotland, tvertimod jeg troer, at næſten den hele ſydlige Søekyſt af Øſterſøen har i ældre Dage været kaldet Reid-Gotland, og at det Reid-Gotlandi Hervarar S. har været Preuſſen ꝛc., men tilſidſt i det 7, 8 og ſenere Sæculis har det nok alene været indſkrænket til For-Pommern, efter ſom de andre Gothiſke Lande vare dog blevne indtagne af Finſke, Vendiſke og Lithauiſke Folk. Jeg medgiver og gierne, at et Land, ſaa ſtort ſom Reid-Gotland har vel aldrig ſtaaet under een Konge. Naar jeg betragter at de Folk, ſom Hiartvar havde med ſig imod Hrolf, kaldes af Hialte i Biarkemal hos Saxo, Svenſke og Gother, ſaa indſeer jeg let, hvorledes dette kan have bidraget meget til at forføre Saxo til at troe, at Hrolf havde ſat Hiartvar over de

(59) P. 16 og 17.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

de Svenſke, allerheldſt Hrolf kaldes kort efter i ſamme Vers: Dominus Hiartvari. Jeg maae og tilſtaae, ei at kunne forklare dette paa anden Maade, end ved enten at antage, at Hrolf haver ved Leilighed af Krigene med de Svenſke, indtaget en Deel af Sverrige, og da ſat Hiartvar over det, tilligemed Skaane, hvilken Mening jeg dog ikke tor give Bifald, da Hiſtorien tier gandſke herom; Med mindre Hiartvars egentlige og rette Land ſkulde have været Oland, hvorom mere ſiden; eller og at Skulld, Hiartvars Kone, haver virkelig været en Dotter af Adils, hvorimod dog ſtrider, at hun blev opfød hos Hrolf, og bortfæſtet af ham, med mindre at det er ſkeet, efterat hendes Fader Adils var død, og at Stedbroderen Eiſten og hun have ei kunnet forliges ſammen, ſom dog ikke er troligt, ſiden han og Stedmoderen Yrſa ſynes at have været gode Venner, og overalt lader det, at Thora haver været Moder til Skulld; Eller og for det tredie at troe, at Hiartvar og Skulld have faaet Hielpe-Tropper fra Sverrige og Gotland, hvilket bekræftes derved, at udi Hrolf Krakes S. (60) ſiges, at Skulld drog ſammen Mandſkab imod ſin Broder Hrolf af de næſte Herreder, (hvorved Gotland i det mindſte maae forſtaaes, ſaafremt Hiartvar har været Konge i Skaane), og at hun baade med Adil's og Yrſæ, ſamt Hrolfs Villie blev givet til Hiartvar, (hvilket gior det let begribeligt, hvorledes hun kan have havt Hielp fra Sverrige, hvorvel jeg maae tilſtaae, ikke let at indſee, hvi Adils og Yrſa ſkulde have med hendes Giftermaal at beſtille, naar de ei vare hendes Forældre, og i diſſe krigerſke Tider tilſtædde Kongerne letteligen deres Underſaattere at gaae i fremmed Tieneſte, og forſøge deres Lykke overalt. Men har Hiorvard været Konge i Skaane, ſaa falder det af ſig ſelv, at

(60) P. 114 og 53.

Hrolf Krakes Historie.

at han maatte staae under Hrolf, og da har man ikke nødig, at tro, at Hrolf har paa saadan skammelig Maade bragt ham til at være sin Mand, som der fortælles udi hans Saga (61). Med mindre han og haver nød ham til at blive hans Mand for Øland, hvorvel jeg troer af andre saadanne fine Distinctioner, at være eens Mand for et Land, og ei for et andet, vare endda ikke opfundne. Hvorvel jeg maae tilstaae, at man da best kunde forklare Skulds Had til sin Broder, men paa den anden Side er det og vidst, at Ærgierrighed nok kan formaae Mennesker til slige Laster. Da Skuld tilegnede sig Riget efter Hrolfs Død, saa er det meget rimeligere, at hun haver været en Dotter af Helgo, end af Adils, hvorvel Magten har giort, og altid vil giøre meget. Udi Biarkemal hos Saxo (62) tales om en Kong Röric Böki Søn, som Hrolf dræbte, indtog hans Bye og store Rigdomme, som han i mange Aar havde samlet paa, og ikke brugt. Om denne Tildragelse tales ellers ikke paa noget Sted. Erici Pomerani Kronike taler om en Boyo, Konge i Sverrige, som dræbte Hother, og at Roric var en Søn af denne Boye, og regierede i Danmark. Cornerus kalder ham Berich, Konge i Sverrige, og giør ham til en Søn af Beyo eller Beyy, Konge i Sverrige; Seggi, (uden Tvil den samme som Fengo, Konge i Jylland), udgiver ham for Berichs Broder. Nu er vel saa meget vidst, at disse 2 Skribenter sætte disse Konger efter Hother, og have giort dem af Boe og Rorik, begge Dele efter Saxo; Men saa meget følger dog heraf, at de selv maae have troet, at bemældte Konger ei have levet længe efter Hrolf, thi Hother var efter Saxo Rolfs Eftermand, endskiønt denne Hypothese er i sig

(61) P. 53.
(62) P. 34.

Hrolf Krakes Historie.

selv urigtig; Dernæst maae mærkes, at Saxo gior Roric til Hothers Søn, og Erici Kronike derimod til Boyo, hvoraf jeg slutter, at Erici Kronike haver blandet tvende sammen af det Navn Boyo og Roric. Har Berich eller Roric og Seggi eller Fengo været Brødre, som Cornerus vil, da maae de have regieret i Jylland, og da gior Erici Kronike Boyo (den samme som Biarkemals Bøki) uretteligen til Konge i Sverrige, alene fordi han blander ham sammen med Saxonis Beyo, som dog var fra Rusland, og forvexler ham heri med Saxonis Hother, som var fra Sverrige. N. 7 gior og Rorik til en Søn af Beyæ, Konge i Sverrige. Naar jeg og betænker at N. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10 tale om Hother eller Hather, og Roric som Jydske Regentere i det store Interregno efter Sivald, eller og Sigar (hvilket uden al Tvil er det samme, som havde Sted efter Hrolf, og her kun er sat paa et urigtigt Sted), saa sees heraf, at Regentere af de Navne have levet i og efter Hrolfs Tid, og er herved at mærke, at de, som have Roric, have ei Regner som nogle andre, og tvertimod, hvilket bringer mig paa de Tanker, at Roric haver regieret der et Sted udi Hrolfs Tid, og er blevet overvundet og dræbt efter Biarkemal, og at Regner derimod haver først regieret der efter Hrolfs Død. Dg end mere bliver jeg befæstet i denne Mening ved det N. 16 vidner, at Roric kaldes og Raxæ, thi deraf slutter jeg at han er den Rakko eller Hund, som Adils satte efter mange Kroniker over de Danske i Hrolfs Mindreaarighed, thi omendskiønt det synes at Adils selv var Formynder, saa har han dog for sit Svenske Riges skyld vel ikkun sjælden kunnet være her, og derfore maaskee betient sig af denne; hvilken de Danske af

Had,

Had, deels ventelig for hans slette Regiering, deels for hans Giæ- Hrolf Krakes Historie.
righed, saa han derfore er bleven lignet med en nidsk Hund, deels og maaskee fordi han var bleven indsat af en Svensk Konge, og endelig fordi han rimelig haver siden sat sig op imod Hrolf, og ei villet erkiende ham, hvorfore og Hrolf ventelig dræbte ham, saa at han haver hort til de Konger om hvilke i Hrolfs S. (63) siges, at Hrolf overvandt dem, og derfore er det vel og at Hrolf kaldes i Biarkemal Pius; i Anledning af det at han overvandt Rorie; Og for alle disse Aarsagers skyld mener jeg, at de Danske have kaldet denne Rorie en Hund eller Rakke. Dette bekræftes end mere herved at N. 17 kalder ham Rorix hin Rache. N. 13 sætter Rörekh i Lolland, og gior ham med flere til en Son af Regnar, hvoraf jeg slutter at denne Rörie er en anden, og at han haver levet efter Hrolfs Dod, saa og at der efter Hrolfs Dod haver ikke regieret nogen Rörie i Jylland. N. 18 sætter denne Rorie i Synder-Jylland, og kan det gierne være at han haver regieret der. En Vanskelighed moder herved, om og Fengo, Ambleth &c. have levet saa seent efter Hrolf Krake, hvilket jeg endnu ikke tor fast bejae; Imidlertid er jeg dog mere boyelig til at troe, end til at benægte det, saasom Ambleth haver efter al Ansende levet en god Stund efter at Angli vare gangne over til Britannien. Vel mueligt at Ories Fæderne Rige haver været i Synder-Jylland, og hans Fader Böki eller Beyo fra Forstningen en liden Konge i Sverrige, eller og Soe-Konge der, og at dette sidste haver just bevæget Adils til at forordne ham til sin Stadtholder i Dannark, som en Mand han kunde lide paa. Vel mueligt og at Hother haver været i Slægt med dem, og til

(63) P. 52.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

første Udspring ogsaa en Svensk, og at alt dette foruden flere Grunde har formaaet Saxo til at giøre Hother ei alene til en Svensk, men endog til Atisli Broder, hvilket dog viser saa meget, at en Hother haver levet med Adils. Saxo vidner at Fengo var en Son af Gervendil, og ægtede Rorics Dotter, hvilken Omstændighed og et morkt Rygte vel har givet N. 16 Anledning at giøre Fengo og Roric til Brodre. Bring (64) anforer en Sagn blant den Skaanske Almue, at denne Kong Hund skal ligge under en Steen i Hun-Skoven udi Skaane, paa det Sted hvor han blev omkommet af sine Fiender Olden-Svinene. Og skal en Dansk Konge have forordnet ham til sin Stadtholder, hvilken sidste Omstændighed bekræfter min Formodning, at han har været Stadtholder for Adils. Vilde man noye følge denne Sagn, da maatte Rolf have overvundet og dræbt ham i Skaane. Man seer ellers heraf hvorledes Sandhed kan forvendes, og saaledes indhylles i Fabler, at skarpsindige Mænd siden forkaste dem gandske; Men dette er farligt, og bor man saa meget mueligt afklæde den Fabler og Tillæg. Had har giort, at man først har forvendt Rorics eller Hrærecs Navn til Rakke, siden kaldet ham en Hund, med et Navn, som betydde det samme, derover forglemt hans rette Navn, og endeligen urimeligviis giort ham til en virkelig Hund, og derfore tilsidst tillagt ham et Endeligt, som passer sig paa en Hund.

Udi Biarkemal kaldes Hrolf nepos Frothonis, da han stammede dog saavel efter Saxo, som efter Langfedgatal, i tredie Led fra en Frode, men herved maae agtes, at Nepos ei altid noye

tages

(64) Swea Rik. Hist. t. 1. p. 112.

tages for en Sonne-Son, men ogsaa for en Afkom endog i længre bortværende Ledder. Gebhardi i sin Danske Historie (65) vil, at de Lethraiske Kongers Herskab har under Helgo taget gandske Ende, og setter da Lofde i Jylland (som dog hører til en ældre Tid) og Haralld samt flere af hans Eftermænd ligeledes der (om hvilke der dog i vore gamle Historier siges at de herskede i Reid-Gotland, saa det er meget tvilsomt om det her bør giores til Jylland, og om hvilke jeg desuden troer, at de ei saa lige have levet med Helgo og Hrolf Krake). Han taler og om Valdar, en Søn af Hroar, Helgo's Broder, at han skal have regieret i Sieland, og efter Helgo's Død have erobret Skaane, og citerer Torfæus derfor i Serie P. 501; Nu er det vel mueligt, at dette kan være skeet i Hrolfs Mindreaarighed, hvorvel han dog ventelig som saa mange andre Konger har maat siden bequæme sig til at staae under Hrolfs Herskab, men jeg troer dog snarere, at det er skeet efter Hrolfs Død, thi i Langfedgatal udgives han for, at have været en Søn af Hroar, der var en Sonne-Søn af Ingiald, og derefter kommer han et Leed længre ned, end Hrolf Krake; Dog maae jeg ogsaa tilstaae, at Slægt-Registeret i Langfedgatal har paa dette Stæd i Henseende til Tidsregningen næsten uovervindelige Vanskeligheder, hvorom mere paa et andet Stæd, saa at denne Valldan maaskee dog snarere har været en Broder-Søn af Helgo, og med alt det endda først indtaget Skaane efter Hrolfs Død, hvilket, i Henseende til den korte Alder, Hrolf opnaaede, nok kan jævnes med Tidsregningen. Gebhardi vil og at Hrolf har givet sine Døttre Skur og Drifa til Agnar Ingells Søn, og til Biarke;

Hrolf Krakes Historie.

(65) Forts. d. allg. Weltgesch. 32 Th. p. 363 — 367.

Hrolf Krakes Historie.

Hvilke begge Dele ere urigtige, men om det sidste haves dog Efterretning hos een af vore gamle Skribenter; Om det første derimod aldeles ikke. Saxo, den eneste som taler om Agnars Svogerskab med Hrolf, tillegger ham ei Hrolfs Dotter, men hans Søster Ruta. Imidlertid er det langt fra, at jeg herved vil formindske Gebhardi Roes, da det er stort af ham, som en Fremmed, at forstaae Dansk, og at benytte sig af saa mange Hielpe-Midler, som endog endeel af vore egne ikke have brugt; Men allerstørst, at han haver givet os den beste Danske Historie, som hidindtil haver seet Lyset. Magnus Matthiæ (66) beretter, at nogle tilskrive Roe Helgo's Broder Lethræ Anlæg; Hvilke nogle jeg dog ikke kiender. Han siger og at efter nogles Beretning skal Rolf være bleven dræbt af den Svenske Kong Hothbroth; Hvilket han dog uden Tvil har alene giort af det Saxo fortæller, at Hodbrod dræbte hans Farbroder Roe. Han anforer og den Mening, at Hiartvar, og Haki skulle have været Brødre. Stephanius (67) anforer 2 Viser om Hake og Krake i det gamle Sprog, hvoraf den sidste er den samme, som staaer i Kiæmpe-Viserne. Irenicus (68) gior Roe til en Søn og Eftermand af Helgo, og sætter Rolve efter ham igien; Hvilken Roe er uden Tvil alene ved Skiødesløshed indkommet hos ham. Lazius (69) vil, at Rolf er bleven dræbt i et Bryllup, hvorpaa Biardo, Konge i Sverrige, blev ogsaa Konge i Danmark; Men Biardo er uden Tvil giort af Biarco, og alting blandet sammen. Loccenius (70) bere-

(66) 3 Serie R. Daniæ i A. Magnæi Mss. n. 854 i 4to.
(67) P. 76 in Saxonem.
(68) P. 111.
(69) P. 646.
(70) P. 14 og 15.

beretter, at Urfa plyndrede sin Mands Arisli Skatkammer, og tog Flugten, men Rolf blev tilbage 3 Dage efter hende, for at skiule hendes Flugt. Efter nogles Mening skal Hiartvar have havt Hrolfs Dotter. Hvorfra han har taget alt dette, er mig ubekiendt. Hvitfeld (71) har det samme om Rolf, og Hiartvar, og Hake, som Magnus Matthiæ. Torfæus (72) veed ei hvad han skal giøre af den Agnar, som efter Saxo ægtede Ruta, Hrolf Krakes Søster; Altsaa anseer han ham ei for en Søn af Hroar, mindre af Kong Ingel. I samme Værk (73) vil han, for at jævne alting bedstobedre med Hrolf Krakes Levetid, at Sölve i Sverrige har regieret 16 Aar, og at 6 Aar bør borttages fra Braut Anunds Regierings Tid. Naar der i Alfs. S. siges, at Hiorleif satte sin Kones Broder over Sieland, (at forstaae en Deel), som Jarl, saa mener Torfæus, at enten Snorro har feilet, som anviser Sölve Rige udi Jylland, eller og at Sölve har ved denne Leilighed bemestret sig et Stykke i Jylland, hvilket sidste jeg anseer for rimeligst. Han mener og at Hrolf er død 522, Hreidar bleven dræbt 524, Sölve bleven Jarl i Sieland samme Aar, Alf dræbt 545, Sölve 547 efter 16 Aars Regierring, Ingvar 551, og Braut Anund 565. Nu nærmer dette sig vel uden al Tvil mere Sandheden, end hvad han herom har i sin Serie, imidlertid troer jeg dog, at det altsammen bør henføres til end senere Tider, hvilket ogsaa Schöning tildeels gior, men maaskee endda ei sent nok.

Hrolf Krakes Historie.

Udi

(71) T. 1. p. 7 og 8.
(72) H. N. T. 1. p. 288.
(73) P. 389 og 390.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

Udi Codice Wormiano af Edda P. 188, og egentlig i Skalda, efter min Afſkrift, forekommer et Stykke af Biarkemal, ſom ikke findes i Saxo, hvad enten at han ei har overſat det hele Biarkemal, eller og paa nogle Steder trukket den ſammen, ligeſom han paa andre har udvidet den, thi her gives Guld mange Navne, og tales om en Konge, ſom ikke agtede Guldet, men gav det til ſine Hofmænd, og hos Saxo P. 35 forekommer det Sted om Rolfs Gavmildhed: Cui nil tam pulchrum fuit, ut non funderet illud, aut charum qvod non Sociis daret, æra favillis Aſſimilans, famaqve annos non foenore menſus. Ikke ſkulde jeg troe, at herved ſigtedes til en anden Viſe, thi man finder og at andre kaldtes Biarkemal; Men da det her kaldes Biarkemal en forne, ſaa troer jeg at derved ſigtes til det rette og gamle. Men da udi dette Vers tales om Fofner, om Niflunger, hvilke ere gandſke indflettede i Sigurd Fofnisbanes Hiſtorie, ſaa maae man enten antage, at denne Sigurd haver ei levet forſt i det 8 Sæculo, eller og at Biarkemal er ſkrevet meget ſent, og ei forend i det 9, ja ſnarere 10 Sæculo, thi ſaa lang Tid behovedes der i det mindſte, inden Sigurds Hiſtorie kunde opfyldes med ſaa mange Fabler, ſom den er, og inden Poeter anforte den ſaaledes, thi i dette Stykke af Biarkemal ſigtes aabenbare til nogle af diſſe Fabler, iblant andet til den, at Fofner var en Slange. Men er Biarkemal forſt giort i det 9 eller 10 Sæculo, ſaa kunde den neppe i det 11 anſees for en gammel Viſe, ſom den dog bliver i St. Olufs Hiſtorie. Vel ſandt at ingen Fornuftig kan tænke, at Biarke og Hialte ſelv have giort denne Viſe, men da den er overmaade gammel, ſaa ſlutter jeg, at den er giort ſidſt i det 7 Sæculo, omtrent

1 Sæcu-

1 Sæculum efter Rolfs Død, som rimeligst indfalder enten først eller sidst i det 6 Sæculo. Hrolf Krakes Historie.

Den anførte Vise om Haki og Kraki staaer og i Codice Wormiano udi Skallda, og efter min Afskrift P. 310, og begynder saaledes: Haki Kraki, Hoddum broddum, og en anden P. 312, som begynder saaledes: Haki Kraki, hamdi, framdi; Begge ere kunstige, og høre derfore vidst ei til de allerældste, men ere maaskee giorde i det 11 Sæculo. Dersom man vil læse den første Vise saaledes, som Skalda vil, da kommer den Mening ud, at Haki faldt for Staal, og Kraki faldt for Jld, og maae det da lempes, som jeg forhen har anført paa den Hake, hvilken nogle af vore Kroniker sætte efter Hrolf, endskiønt Saxo ei har ham; Og maae jeg tilstaae, at det kommer mig rimeligst for, at her tales om tvende Konger, som levede paa een Tid sammen. Visen begynder saaledes:

Haki Kraki,
Hoddum broddum.

Og vidner Skalda udtrykkelig, at første og fierde Ord høre sammen, og andet og tredie, og saaledes alle Rader igiennem, og anforer han dette Vers som et Exempel paa den 4 Species i den Figur, kaldet Antiteton. Men vil man troe at herved sigtes til den berømte Norske Helt og Konge i Sverrige Hake, endskiønt han levede længe for Hrolf Kraki, eftersom hans Død ved Jld, da han brændte sig selv op paa sit Skib, er saa berømt i vor gamle Historie, og det synes lidet at passe sig paa Kong Hrolf, at tilegne ham en Død ved Jld, men snarere ved Sværd, saa

Rolf Krakes Historie.

maae man antage, at Forfatteren af Skalda haver feilet i dette Verses Forklaring, og med den værdige Islænder Finsen, en Son af Biskop Finnur Joensen, troe, at første og tredie, og andet og fierde Ord høre sammen. Hvad den anden Vise angaaer, da staaer den gandske vidst paa sit urette Sted, thi den kan aldeles ikke læses efter den Regel, som gives om den næst foregaaende Vise om Kong Hakon Magnus &c., og dette viser, tilligemed meget andet, at mange have skikket paa Edda og Skalda, og Udskriveren stundom fordærvet dem, saa vi ikke have dem fuldkommen saaledes, som de ere komne fra deres første Forfattere: Snorro Sturlesson og Oluf Hvitaskalld. Vil man følge Skalda i Hensende til den Mening at her tales om en Haki, som satte sit Liv til paa Baal, og om en Kraki, som faldt ved Sværd, saa maae første og tredie, siette og ottende Ord læses sammen, og ligeledes andet og fierde, og femte og syvende; Men vil man følge Finsen, da første og tredie, femte og syvende, og ligeledes andet og fierde, siette og ottende. Stephanius sætter derimod P. 16 i sine Noter over Saxo første og fierde Ord, og andet og tredie Ord sammen, og faaer derved den Mening ud, at Rolf baade blev brændt inde og dræbt ved Sverd. For desbedre at forstaae dette vil jeg anføre i hvad Orden han har sat Versene. Her er Visen:

Haki Kraki Hamdi framdi Geirum eirum. Gorni storms Hreytir neitir Hrodda brodda

Haki broddum særdi leggi Kraki hoddum nærdi leggi Veiter pella bali heitu Neiter volla stali beittu, og henfører han da de 3 sidste Vers til

Bren-

Kraki alene, men i det andet an-

ger

Brendiz endis Baali ſtaali — tager han, at Haxi faldt ved Sværd, og Kraxi ved Ild. — Hrolf Krakes Hiſtorie.

Jeg maae ellers tilſtaae ikke at have fundet nogen Troſt i nogen af alle de andre Codicibus af Edda, ſom findes iblant Arnæ Mſſ.; Da diſſe tvende Vers ei forekomme der, Rimene i begge diſſe Vers viſe og, at de ei hore til meget gamle Tider. Hvad den berømte Tildragelſe mellem Voggur og Kong Hrolf angaaer, da ſtaaer i N. 747 og 754, begge in 4to, at Kongen var da ung og ſmal af Vext. Og lige ſaa ſtaaer i Codice Wormiano P. 184 efter min Afſkrift. Reſenius vidner ved den 63 Fabel i ſin trykte Edda, at der har ſtaaet ligedanne i Codice Regio, ſom han havde faaet til Laans af Kongens Bibliotheque. Denne Membran var ufuldſtændig, men af alle Codices den allerældſte og beſte efter Bryniolf Svendſöns Dom. Men jeg tviler paa at den er mere til, i det mindſte er det mig ſaa bleven forſikret af den, der baade kan og bor vide det. Nu fattes vel diſſe Ord udi Reſenii Udgave, men da Texten og Verſionerne i den ere giorde efter Stephanii Afſkrift, ſom uden Tvil har ſin Udſpring fra Magnus Olavius, hvilken tvertimod alle gamle Manuſcripter, ſom nu ere tilovers, haver indrettet Edda efter ſit eget Hoved, og ſelv føyet en Latinſk Overſættelſe til, ſom er den Reſenius har ladet trykke, ſaa indſeer vel enhver, at Udeladelſen i denne Edition ei kan betage bemældte Ord noget af deres Troværdighed; Og derfore bliver det og høyſt rimeligt, at Voggur haver ſnarere givet Hrolf Det Tilnavn Krage efter et høyt ſmalt Træe, ſom er uden Grene, end efter den Fugl Krage. Efter N. 754 ſtaaer dette i den 69 Fabel, og efter Reſenius i den 63.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

Ved den 64 Fabel hos Reſenius finder jeg i Codices af Edda følgende mærkelige Tillæg: om Guldringen Sviagris ſtaaer i N. 747 og 754 at Adils Forfædre havde eyet den, og det ſamme ſkal efter Reſenius ogſaa have ſtaaet i en anden Codex, venteligen i Codice Regio, ſom han noget forhen har anfort. I Codice Wormiano P. 186 ſtaaer ligeledes. Og heraf følger, at denne Guldring ei har været iblant Kong Helgo's Skat. Hvad hos Reſenius kaldes Den Fyre, kaldes i 754 Aaen Fyre, eller og vil ſige ſaa meget, at han kom ind i Aaen med ſine Skibe, men ſlet intet heraf ſtaaer i Codice Wormiano P. 186. I N. 754, C. W. og i en hos Reſenius, ſom nødvendig maae være Codex Regius, da han ei havde flere end 2 Codices at betiene ſig af, foruden Stephanii, ſom han lod trykke efter, nemlig denne og Wormii; I dem alle ſtaaer: At Rolf reyſte med ſine Kiæmper til Upſal uden at have Leyde. Hos Reſenius kaldes Adils Heſt Slugner, men i N. 750, 743, 747, 754 og i Cod. W. p. 187 kaldes den Slungner. Til Slutning er Forſkiællen meget ſtor, thi Reſenius ender ſaaledes: Suo ſem ſeiger i Kenningum, og baade i C. W. og i 754 forekomme tvende Viſer, en af Eyvind Skaldaſpiller, en Poet af det 10 Sæculo, og en af Piodulf, uden Tvil ham i det 11, for at beviſe, at Guld er bleven kaldet Krakes Sæd. Seer man nu efter i Kenningar hos Reſenius paa Guldets Navn, da ere vel til Slutning mange Viſer anførte, og deriblant een af Piodulf, men ingen af diſſe. Overalt ere diſſe Kenningar, eller rettere Skalſkaparmal, ikke for ſig ſelv i nogen Codex af Edda, ſom jeg har ſeet, men alting ſtaaer blandet ſammen, Fabler og Skalda og Vers om hinanden. Men Magnus Olavius har ſaaledes forandret det, i Tanke derved at giøre alting des tydeligere. Diſſe tvende Vers vil jeg nu anføre med deres Forſkiælligheder:

Eyvind

Eyvind Skaldaſpillers.

Hrolf Krakes Hiſtoria.

I N. 754.	I Codice Wormiano.
Fiollum Fyris valla	Barum ullr um alla
Fræ Hakonar ævi	Imunlauks a hauka
Barum ullar um alla	Fiollum fyris valla
Ymu baugs i haugi	Fra Hakonar æfi.

Oyeſynet giver at Verſene ere de ſamme, kun at hos den ene ſtaaer forſt, hvad hos den anden ſtaaer ſidſt, og kan dette være lige meget. Der er ingen Tvil paa at jo fra er rettere end fræ, og æfi end ævi; Jeg holder og for at ymu baugs i haugi er ret, da imun lauks a hauka giver ingen ret Mening her.

Þiodolfurs.

N. 754.	C. W.
Eys landrexi lioſu	Eys landrexi lioſo
Laſtvar Kraka farri	Laſt varr Kraki barri
A hlidmilldar hollti	A heimilldar holldi
Hauks Kalfa mer ſialfum	Hauks Kalfor mer ſialfum
	Orþſær yrſu burþar
	Inndrott joſurr ſinni
	Biart flugu aþan
	Brattakr vala ſpakra.

Det er klart at de 4 forſte Vers ere bedre i N. 754, undtagen barri er bedre end farri; med de 4 ſidſte maae man tage til Takke efter C. W. Af det at en Codex forer mere an, end en anden af ſaadan Poet, er det klart, at Skribenterne, og undertiden Afſkriverne, have for at ſpare ſig Moye, allerheldſt diſſe Sange vare da bekiendte, ſom oftеſt ikkun anfort Begyndelſerne af dem,

Hrolf Krakes Historie.

saa at man derfore ofte ikke finder i saadanne Vers det Skriben-ten efter dem anforer, og saa gaaer det ofte med Snorro selv. Det var uden Tvil nok for dem i deres Tid, at anfore de første Ord af Poeterne, men for os nu omstunder er det ikke nok, da fast alle disse Poeter beklageligen ere bortkomne. I N. 754 kal-des denne 64 Fabel ogsaa den 59, og altsaa foyes sammen med den 63. Den fornemste Aarsag, hvorfor jeg har anfort disse tvende gamle Vers, er for at vise, at vi have gamle Vidnesbyrd for Rolfs Reise til Sverrige og Bedrifter der, saa at det ikke alene kommer an paa Vidnesbyrd af Hrolf Krakes S., hvis Forfatters Levetid er uvis, eller endog paa Snorro selv, som levede i det 13 Sæculo, men at de have bygget deres Beretninger paa langt æl-dre Poeters, hvilket samme ogsaa ofte haver Sted, hvor Poe-ter ei anfores, eller for hvilket vi ei nu omstunder have Vers.

Udi det Sted jeg forhen har anfort af des Roches, at Hrolf Krake ogsaa kaldtes Harald, falder mig nu ind, at Saxo kalder den ene af Frodes Banemænd Harald, og efter Grottasaungr dræbte Rolf en Frode, maaskee des Roches kan have fundet eller hort noget merkt herom, og derved være bleven ledet i Vild-farelse.

Udi Þordir Hredu S. (74) siges, at den Islænder Skegge, som levede i Midten af det 10 Sæculo, kom engang paa sin Sei-lads til Østersoen, for at kiobe Graaskind og Sabel ind, til Ley-re, og brod den Hoy op, hvori Kong Hrolf laae. Han borttog da Kongens Sværd Skofnunger, som var det beste Sværd, der nogensinde var kommet til Island, han borttog og Hialtes Øxe, men

(74) Sögu Þætter Island. 4to. p. 61. c. 3.

men Biarkes Sværd Löfe kunde han ikke faae, saasom han ei formaaede at bøye hans Armledder. Da man nu af denne Beretning seer, at Rolfs Gravstæd var bekiendt i Midten af det 10 Sæculo, langt over 350 Aar efter hans Død, saa er det ikke underligt, at Þiodolfur, som i det mindste levede 50 Aar for Skegge, som var en lærd Mand, og som med Flid opsøgte gamle Efterretninger, og som opholdte sig ved den mægtige Kong Harald Harfagers Hof, da Skegge derimod kun var en Kiøbmand og Søerøver, at han siger jeg har kunnet have mange Efterretninger om Konger endda langt ældre end Rolf, heldst om deres Begravelses Høye, der laae paa aabne Marker for alle Mands Øyne, og ikke i Afkroge udi Templer eller Kirker, som nu omstunder. Udi N. 163 g og 165 k, begge i Folio, og Codices af denne S. staaer Biörn i Stædet for Skegge, men det er aabenbare urigtigt, thi Biörn var hans Fader. Udi Landnama (75) fortælles det samme, men legges til at Biarke vilde have taget fat paa Skegge, men at Rolf hindrede ham derudi. Det er klart, at dette er digtet i Følge vore Forfædres Tanker, at Dødninger kunde gaae igien. Stephanius (76) eller rettere Bryniolf Svendson anfører dette samme med flere Omstændigheder, og citerer Skeggia Saga iblant andre derfor, som nok bliver den samme som Þordar Hrede S., og det første af den. Hrolf Krakes Historie.

At Saxo skulde have i Rolfs Historie fulgt Bodvars S. fremfor Rolfs (77), troer jeg paa, thi vel stemmer han i nogle Ting overeens med ham, men i mange viger han ogsaa fra, og udela-

der

(75) P. 88 efter den gamle Edition.
(76) In Sax. p. 73.
(77) Schöning N. H. t. 1. p. 463 — 469.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

der faſt alle fabelagtige Omſtændigheder, med mindre man vilde ſige, at Bodvars S. var bleven i ſenere Tider meget interpoleret, ſom dog om mange Ting i den, heldſt om Bodvars Herkomſt ei kan ſiges, da de ere Grunden til den hele Hiſtorie. Mærkeligt er det, at Biarke hos Saxo (78) ſelv ſiger, at han var fød paa en Ø, og mener Schöning, at heraf og af hans Navn er taget Anledning, til at lade ham fødes paa Biarkey i Senjen udi det Norſke Nordland, men dette har jeg endnu ikke fundet hos nogen Skribent, og maae derfore vel ikkun være en Sagn hos Almuen i den Egn. Schöning forklarer heel got de Fabler, at Elg-Frode ſkulde have havt Elsdyrs Fødder, og Þore Hund Hunde Kloer, af diſſe deres Øgenavne, og mener at den første har faaet det deraf, at han udi den Ørken, ſom han opholdte ſig udi, nærede ſig meeſt af Elgdyr; Han vil og at Þorer-Hund i Olavi Sancti Tid har maaſkee ſtammet fra denne ældre Þorer Hund, og at Bodvars S. har ladet den ældre boe paa Helgeland, ved det den yngre boede der. Saxo ſiger ellers ikke at det var Rolfs Dotter, men Søſter, Ruta, ſom Agnar ſkulde ægte. At det da har været brugeligt at kaſte de Been, hvoraf Kiødet var ædt, paa andre Hofmænd til en Straf, ſees af Kong Knuds Vitherlags Ret, og mener Schöning derfore, at Hottur eller Hialte maae have forſeet ſig i noget. Dog have maaſkee de andre giort det af Kaadhed, thi Rolfs Hof ſynes at have været i en maadelig Forfatning, da Biarke kom der. Det Dyr, ſom Biarke dræbte, beſkriver i Hrolfs S. at have havt Vinger og 4 Fødder, hvorved Torfæus (79 mener, at dets Raſkhed er bleven betegnet, og Schöning at Frygt og Indbildning har giort det ſaa forfærdeligt; Men

(78) P. 36.
(79) In hiſt. Hrolfi Krakii p. 120.

Men herudi synes mig, at det er sikrere at holde sig til Bodvars S., som gior det til en Biorn. Da Agnar kaldes Ingelli Søn udi Biarkemal selv hos Saxo P. 36, saa seer jeg ikke at man vel kan giøre ham til Hroars Søn. At ved den Biorn, som Biarke sendte i sit Stæd ud i det sidste Slag, forstaaes, som paa flere Stæder, det slags Genii, som vore Fædre kaldte Følger d: en hver Persons Genie, hvilke bleve borte, naar Personerne selv indfunde sig, er uden Tvil en rigtig og ypperlig Anmærkning af Schöning, saa og at det blev anseet for fornødent, at Krigs-Helte vare erfarne i Troldom, for at sætte Kogleriet imod Kogleri. Hrolf Krakes Historie.

Da ingen af vore gamle Skrifter siger, hvor Voggur gav Rolf det Øgenavn Krage, undtagen alene Hrolf Krakes S. (80), som vidner, at det skeede i Sverrige, saa bliver det vel best herudi at holde sig til den. De som svore sig sammen i Fostbrødre-Laug lovede tilligemed at hævne hinandens Død, men her skeede intet saadant; Uligheden af Stand imellem Kong Hrolf og Voggur synes ogsaa at have været alt for stor, hvorfore det ikke er urimeligt med Ancherſen (81) at anſee Voggur for en Art af en Soldurie, endskiønt vi ikke har havt dette Navn hos os. Dog lader det, at man snarere kan anſee dem, der tiente saadan Konge eller Herre for Soldurier, thi de stode i deres Sold, og mange af dem vilde ei overleve dem, som det og her skeede med Biarke, Hialte og alle Rolfs Kiæmper. Det Løfte Voggur giorde bør derfore maaskee anſees for en simple Heit-strenging d: Løfte, som vore Forfædre ofte giorde, heldst Kongerne ved deres Ankomst til Regieringen.

(80) P. 100.
(81) De Solduriis diſſ. 4.

Hrolf Krakes Historie.

Ved Biarkemal hos Saxo finder jeg at antegne P. 33: De Tydske Sværde. Har der staaet ligedanne i det gamle Vers, og ei Saxiske, saa sees heraf, hvor længe man i Norden har kiendt dette Navn, og udstrakt det til mange Folk, som et almindeligt Navn. Ellers troer jeg snarest, at udi Texten har staaet Welske Sværde, thi de forekomme ofte hos vore Gamle, og dernæst er det rimeligere at Frankerne, som beboede Valland eller Gallien, have havt gode Sværde, end andre Tydske Folk, thi de have lært af Romerne den Kunst at giore dem gode. Gode Sværd og Vaaben maae have været rare her i Norden, hvilket deels sees af den ugemene Hoyagtelse man bar for dem, saa at enkelte Vaaben havde deres egne Navne, og deels deraf, at de bleve indforte fra fremmede Stæder. At Leyre, eller Hleidargard, som Hrolfs og Bodvars Saga kalde den, har været mere end et Slot, sees af disse Hialtes Ord hos Saxo P. 34: & miseram fors ultima corripit urbem. At man og gierne kan tillegge Rolf en Død ved Ild, og derfore paa den Maade oversætte ovenmældte konstige gamle Vers, sees og af Hialtes Ord til Biarke paa bemældte Sted: aut exi, aut igne premeris. Den Læsemaade: Qvi Sirtvallinos agros, som forekommer P. 35, er uden Tvil urigtig, endskiont den findes ligeledes i Ascensii Udgave, og bor forandres til Firvallinos, thi det var paa Fyrisvall at Hrolf kastede Guld ud. Naar Hialte paa samme Side siger; Nos qvoqve læritiæ species extollat honesta Morte secuturos generosi fata parentis, saa maae man heraf domme, at Hialtes Fader har været en tapper Mand, og sat Livet til i Slag; Dog herimod strider hvad som berettes i Rolfs S., at hans Fader var en gammel Bonde, om hvis Endeligt intet siges der; Maaskee og at Rolf selv forstaaes her ved Parens. Har Hialtes Fader sat Livet til i Strid, saa er dette et

Bevis

Hrolf Krakes Hiſtorie.

Beviis for hvad man kan lide paa Hrolfs S., hvor vel de fornemſte Ting ere i Grunden ſande, men dog oyenſynligen udſpækkede med fabelagtige Omſtændigheder, ſom Autor uden Critique har paa god Troe og Love fulgt Poeterne og Sagnen i. Saxo derimod har paa mange Stæder ſogt at giøre de Gamles Beretninger troligere, og mere ſammenhængende, og Snorro har end mere giort det. Det Sted P. 36 Ecce mihi videor corvum penetraſſe ferocem har Vedel udeladt i ſin Danſke Overſættelſe, vente-ligen fordi han ei haver forſtaaet det, thi ſaa ſmuk Danſk, ſom den er i, ſaa utroe er den. Udi Aſcenſii Udgave ſtaaer cervum i ſtædet for corvum, ſom er en Tryk-Feil hos Stephanius, og en Feil, hvilken Klotz i ſin nye Udgave af Saxo ei har mærket, hvorvel han roſer ſig af at have renſet Saxo fra utallige Feil, ſom dog ei beſtaae eller kan beſtaae i andre end Stephanii Tryk-Feil, da intet Manuſcript er tilovers af Saxo, og Klotz ei har underſtaaet ſig at rette ham efter Giætning, hvorudi han har giort vel, ſaaſom Indſigt i vort Sprog og Hiſtorie manglede ham dertil. Stephanius har intet om dette vanſkelige Sted i ſine Noter. Biſp Thurah har i ſin poetiſke Overſættelſe af Saxonis Vers, hvilke ere indſorte i den ſidſte Danſke Overſættelſe af Saxo, fulgt P. 51 den rette Læſemaade, men uden at give tilkiende ved noget at han indſaae den rette Mening, ſom dog let kunde have ſkeet ved at legge, hin eller den, til moedig Hiort. Med faa Ord, herved ſigtes til Hiort- eller Hiartvars-Navn, og han forſtaaes ved denne ferox cervus. Mærkeligen kalder Biarke og her ſit Sværd Snyrtir, ſaa at det lader at han ei haver brugt Sværdet Lovi i det ſidſte Slag. Atter kaldes det og her et Tydſk Sværd. Foruden Agnar ſiger Biarco og at han havde dræbt en anden tapper og ung Mand, ſom var en Konge-Søn, og af fornemme For-

Hrolf Krakes Hiſtorie.

fædre; Men hvo denne haver været er nu ubekiendt, og ligger dette med saa mange andre tapre Gierninger skiult i Mørke. P. 37 findes dette Sted, da Ruta siger til Biarke: Adde oculum propius, & noſtras prospice chelas &c., som af alle i Biarkemal er det mørkeste og meest indviklede. Vedel gaaer det gandske forbi. Thurah vil P. 54, at Ruta beder sin Mand Biarke at see frem under hendes Arm, i Fald han vil kiende Odin. Stephanius opregner i Noterne over Saxo P. 78—81 mange Meninger herom, og det af ret lærde Mænd, hvoraf de fleste dog ere heel ugrundede, undtagen O. Wormii, hvorefter Chelæ skulle være Kar fulde af Vand, hvorudi man saae, for at spaae, en Mening, som Stephanius ei just er meget imod, undtagen at han vil forandre Vandet til Blod, men Stephanius selv bifalder den, hvorefter Biarko skulde see under Rutæ Arm, for at blive det man kalder fremsynet, hvorved man efter vore gamle Fædres Overtroe kunde blive i Stand til at see Aander, og alt det som ellers ikke viste sig. Og denne Mening bifalder ogsaa Bryniolf Svendsön paa samme Sted. Pontani Mening, som Stephanius anfører, findes og bag ved Alciati tractat contra vitam monasticam P. 85 og 86, men den er af de meest ugrundede, thi Pontanus vil, at Ruta beder ham foragte Odin, og derimod slaae sin Lid til deres egne og rette Guder, og til Himlen, da Ruta tvertimod er, som et Fruentimmer, overtroisk, og Biarco derimod, som en tro Tiener og Kiæmpe af Rolf, foragtede Odin; Thi i min 3 Tome P. 293 og 318 har jeg alerede vist, at Rolf og hans Kiæmper foragtede Guderne, og stolede paa deres egne Kræfter, og derfore haver vel og Poeten, som har forfærdiget Biarkemal, ladet Odin figte imod de Danske. Dersom ei Saxo selv P. 39 brugte Chelæ som et musicalsk Instrument, saa skulde jeg ikke være Stephanii Mening imod, men nu hælder jeg snarere

til

til Wormii, thi det er meget rimeligt, at diſſe Chelæ have været hule Kar, ſom man efter Tacten har ſlaget ſammen, og de kunde og tiene til at komme Blod i, thi efter al Anſeende har Ruta giort et Offer, for Sagens lykkelige Udfald, hvilket de følgende Ord: Ante ſacraturus victrici lumina ſigno, og ſaa viſe, thi dette Tegn er uden al Tvil Thors Hammer, hvormed vore Fædre ſaa ofte ſignede ſig, og ſom maaſkee ogſaa undertiden findes paa Rune-Stenene, hvorvel Bryniolf er P. 81 hos Stephanius af den Mening, at herved forſtaaes Sigruner, hvorved Seyer ſkulde erlanges, og at Biarco ſkulde tegne ſig med ſaadan en, forend han gik i Slag. At Biarke ſkulde i Biarkemal roſe ſig af at have været i 12 ſtore Feltſlage (82), ſtaaer der ikke, og tænker jeg at Anledningen hertil haver været, at Biarke ſiger P. 36: Biſſenas regi debebo rependere gentes, Quos titulis dedit ille meis, hvorved dog ſigtes til de 12 Herreder, ſom Rolf gav ham. Mærkeligen ſiger Saxo P. 38, at mange kunde endda i hans Tid Biarkemal uden ad, og at den var paa Danſk, thi dette er atter et Bevis, hvor længe Viſer kunne vedligeholde Tingenes Ihukommelſe. Det er mærkeligt, at Saxo haver udeladt de 4 forſte Linier af Biarkemal, ſom forekomme hos Snorro. Stephanius mener P. 82, at det er ſkeet, fordi de vare en Opmuntring af og til de Svenſke, at gribe til Vaaben, og at de Svenſke forſtaaes herved, ſlutter han af de Ord: Vilmogum; Men jeg anſeer diſſe 4 Linier ſom en almindelig Opmuntring til Strid, hvorfore og Saxo har forbigaaet dem, og begynder med de Ord i Hialtes Tale, ſom ſigte egentligen til Hrolfs Omſtændigheder. Vilmogum forklarer jeg ved at udrette, formaae, ſaa at Meningen er af: Mal er vil mogum Ad vinna erfide, denne: Der er Aarſag nok til at arbeyde

(82) Schön. M. H. t. 1. p. 468.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

for alle dem, der ville udrette noget, eller og ſom ere i Nod. Saxo tilſkriver P. 38 Udroddelſen af Sculdæ Hær, og Hrolfs Hævn til Sielandsfarerne, om hvilke jeg ikke heller vil nægte, at de jo have havt ſtor Deel derudi, men det er klart af alt det foregaaende, at andre have og giort noget hertil. At de Svenſke ellers have været ſaa villige til at følge Skuld imod Hrolf, dertil kan det Fiendſkab, ſom havde været imellem ham og Adils, have giort meget. Det beſynderlige Venſkab Saxo allevegne ytter for Sielandsfarerne, hvoraf jeg ſlutter at han har været fød i Sieland, og hvortil den Ære han bar for Biſp Abſalon, vel og kan have giort meget, haver vel her ſom paa flere Stæder giort ham partiſk i Henſeende til dem. Meurſius (83) gior vidt og bredt af Rolfs fredelſkende Sind, og vil at han fra Forſtningen af har af Kiærlighed til Fred ſkyet Krig, hvilket dog, hvad jeg forhen har anfort, vidſt imodſiger, hvorvel jeg derfore ikke nægter, at han jo i de ſidſte Aar har levet fredelig. Gram (84) gior en ypperlig Anmærkning over det Navn Lethra Konge, ſom vore gamle Konger belagdes med, nemlig at det var for at ſkille dem fra de andre Konger i Riget, ſom regierede i Jylland, og paa flere Stæder. Altſaa vil Lethra Konge ei juſt ſige ſaa meget, ſom en almindelig Over-Konge over hele Danmark. Mærkeligt er det, at de kaldtes efter Stædet, de boede paa, og ei efter Folket, ſom de herſkede over, hvilket og maae ſiges om de Svenſke Konger, ſom kaldtes Upſala Konger. Maaſkee de have fort Navn efter diſſe tvende Stæder, fordi de fornemſte og høytideligſte Offere ſkeede der. Jeg ſlutter ellers og heraf, at Lethræ Konger have regieret over

(83) L. 1. col. 21. 22.
(84) Not. b. col. 21.

over flere Øer end Sieland, thi ellers havde man vel kaldet dem Konger af Sieland. Bartholin (85) mener, at den Fortælling i Edda om Vøggur er taget af Skioldunga S. Jeg mener at Saxonis og Eddæ Fortælling om Oprindelsen af Ogenavnet Kraki nok kan foreenes, thi Rolf skal have været ung og smal, da Voggur saae ham, og derfore har han vel kunnet kalde ham en liden Konge, og derved ei forstaaet Fuglen, men et Træe med halv afhugne Grene, som Saxo vil. Vel siger Saxo derhos, at Rolf skal have været stor og høy, men det kan nok indskrænkes til hans Høyde alene, ligesom Smaaheden i Edda til hans Smalhed. I Edda staaer ikke heller, at ved Krage forstaaes her en Fugl. At en senere Poet hos Bartholin P. 672 gior det, beviser intet, saasom denne Poet har paa en ænigmatisk Maade samlet endeel Fugles Navne, og da vel ikke kunde undgaae at anvende Fuglen Krage paa Kong Rolf. Har Voggur seet Rolf i Sverrige, og han da været ung og smal, saa maae Rolf have giort Reisen til Adils i sin Ungdom, og er jeg da nær ved at troe, at han har giort tvende Reiser. Udi N. 738 og 743, begge i 4to, forekommer denne Vise heel og holden, og langt længre end hos Bartholin, og staaer foran udi solut Stiil, at en Bonde udsendte sin Huus-Karl, for at lede en Plads op at bygge paa, og som Huus-Karlen blev længe borte, og Bonden spurgte ham om Aarsagen hertil, saa var det Huus-Karlen fremsorte bemældte Vers. Neden under staaer med Arnæ egen Haand en Forklaring over de ænigmatiske Navne af Fugle, som her forekomme, og derudi forklares Budlung Dana ei ved Hrolf Krake, men ved Hæner, som ogsaa var Dansk Konge, og hvorved her sigtes til en Hone.

Hrolf Krakes Historie.

At

(85) Ant. Dan. p. 671.

[Hrolf Krakes] Hiſtorie.

At Odin og Hæner have fort Krig ſammen, og været ueenige, og ſynes dette Ordſprog at viſe: Allir ſæmitt Odin Kongur Hæner. Af Bodvars S. ere der desuden endnu tvende Mſſ. iblant Arnæ. I N. 287. a. kaldes den Biörn, ſom i N. 286 kaldes Bior; Tilnavnet hin Rike udelades i Cap. 2 ved Prandr Jarl. I C. 9 er udeladt de 60 Oxer, ſom Hrolfs Mænd hver Dag fortærede efter den anden, og tales alene om de 200 Faar. Dog da Benene vare ſaa ſtore at de kunde dræbe Folk, ſaa maae de vidſt have fortæret Oxer. Naar Navnene af Rolfs Kiæmper opregnes, ſaa ſluttes med Sori, og ſættes derpaa: og adrer oteliande dioflar, og ſynes det ogſaa at N. 286 har ſkrabet ſammen alle de Navne den har kiendt, thi deriblant forekomme digtede og Øgenavne, ſom Maus, Möttull, Rifbaldi, Jarnhaus, Jotun, hvorover jeg næſten ſkulde troe, at den anden Codex var bedre. Haldan Ylfing ſavnes og her, ſom dog har været en af Rolfs fornemſte Kiæmper, med mindre han forſt er kommet til ham efter denne Tid. I C. 12 udelades Dagni, den ene af Rolfs Døttre, men ſiges dog at han havde tvende; Berettes ogſaa ikke at Bodvar og Hialte vare ofte i Caſtellet hos Snot, men kun at Bodvar jævnligen talte med hende; hvilket og hænger bedre ſammen. Det Fiælb, ſom Sori var fra, kaldes i N. 286 Urturam, men i 287 a: Morturum. Fortunatus kaldes ogſaa her Konge i Aſſyrien; Dog er det ikke værd at opregne flere af Forſkiællighederne paa dette Sted, da det næſten altſammen er Digt, og om noget Sandt er deri, ſaa er det om Morland, hvis Møre derved forſtaaes, og ſaa har dette Navn bragt Autor til at tænke paa Morland og de flere Aſiatiſke Navne, hvilke ere ſaa vel parrede

med

med Helluland, som vore Fædre eenstemmigen legge henne ved Grønland. I det Vers, som tillegges Bodvar ved denne Leylighed, bør vel i den 3 Linie arnir umbun i 286 og 287 b beholdes i stædet for armur ønaud i 287 a, og derimod ſtrida i 287 a og b i ſtædet for ſtirda i 286. Det bør mærkes, at ved denne Leilighed tales om Trapper op til Bordet, hvor Kongen ſad, hvilket baade kommer overeens med vore nærværende Throner, ſaa og med fornemme Sæder hos vore Forfædre, ſom kan ſees af Kobberet i Gunnlaug Ormſtunges S. At Fanden nævnes i vor Bemærkning viſer, hvor lidet Begreb Forfatteren har giort ſig om de gamle Tider. Slægtregiſteret i det 13 C. oprægnes gandſke anderledes i 287 a, nemlig: Ingialld og Hroe vare Sønner af Guthorm, Konge i Ungaria, Beorns Søn Grillirs, Biarks Søn Gullneſs, Asmundar Søn Trolla, Torvs Søn Mors, Aurnolf Søn Auſtmans, Geſt Søn, Siggeirs Søn, ſom avlede Sinfiotle med ſin Søſter Skon, og Sinfiotle avlede Sigurd med ſin Søſter Signy. Volſung var deres Fader, og han var Odins Søn. Men det er klart at Ruſſia er meget mere paſſelig end Ungaria, og at Autor blander alting ſammen her udi Siggeir, og hans Forfædre og Afkom, og ſtrider tvertimod vore gamle Viſer. I 287 b ſiges Ingialld og Hroe at have været Sønner af Guttorm, Konge i Ruſſia, Biörns Søn, Geitis Søn Gullneſs, Godmundar Søn Lapuhæls, Asmundar Søn Trolla, Moufs Søn Nials, Fenalfs Søn Auſtmans, Gios Søn, Siggeirs Søn, ſom avlede Sinfeotle med ſin Søſter, og Sinfeotle avlede Sigurd med ſin Søſter Signy. Volſung var deres Fader, og han var Odins Søn. Hvorfra Skon er kommet, kal jeg ikke ſige, men viſt er det en Læſe-Feil. Slægtregiſteret bør uden Tvil ſaaledes indrettes: Guttorm, Konge i Rusland, Biörn Gellir,

Hroë Krakes Hiſtorie.

Hrolf Krakes Historie.

Grake Gullrek, Godmund Lapuhæl, Asmund Trolle, Niörfe Niot, Aurnalf Auslmen, Geft, Siggeir, thi det længste borte i Tiden er aabenbare urigtige. Og heraf fees, at ingen Codex er her fuldkommen rigtig, og at den ene kan rettes af den anden, hvoraf følger hvor vigtigt det er at have mange Codices, og at man ofte ei kan være vis paa den rette Læsemaade, naar man kun har een Codex. I 287 a staaer, at Hrolf Krake var 16 Aar da han blev Konge i Leyre, ligesom i 286, men i 287 b at han var 18 Aar, og eet af disse Aar tænker jeg han har havt, da han dræbte Frode. At Ingiald, Hroe, Hrolf, Guthorm, Agnar siges at have regieret egentligen i Sverrige, og dets østre Skatlande, og Hrolf dog siden i Hleidargard d: Leyre, dertil troer jeg at Aarsagen har været, at Adils i Sverrige, og Helge og Rolf i Danmark vare i nær Slægt- og Svogerskab sammen, og at den første havde en Tid meget at sige i Danmark, og som alle disse og havde at bestille med Agnar, Ingialds Søn, og Guthorm, som virkeligen regierede et Sted i Sverrige, saa var det let for ucritiske Skribentere, som finge fat paa bedærvede Sagner, at kaste alting sammen. Det samme sees og deraf, at denne Saga giør Atle, Konge i Sverrige, som efter dens urigtige foregivende ægtede Skuld, en Enke af Hroe; Hrolf Krakes Fader, da Adils, som her tildeels forstaaes ved denne Atle, ægtede Yrsa, som var Dronning af Helge, Hrolf Krakes Fader, at den giør, skriver jeg, samme Atle til Konge i Hundingia Land, og saaledes uhykkeligviis blander sammen Adils Konge i Sverrige med Atle, Hunernes Konge. Det har skadet mange at den have vidst for meget, og dog intet tilgavns. Baade i 287 a og b siges Ringen kun at have ligget 70 Aar i Soen, og derimod i 286 at have ligget 80. Begge Dele ere dog for længe.

Til

Til Slutning anføres i 287 a og b en Viſe, ſom Bodvar Kyl have ſiunget, da han dræbte Agnar, og imellem hvilke er kun liden Forſkiæl. Den har al Anſeende af en høy Alder. N. 287 b er udſkrevet af Eyolf, Grimolfs Søn, uden Tvil ſidſt i forrige, eller først i dette Sæculo, og er den bleven forandret efter det nyere Sprog. Hvitfeld (86) ſiger, at efter andre blev Rolf ihielſlaget af Horhbrod, Kong Regners Søn i Sverrige, da Horhbrod eyede Danmark; (Dog denne Beretning ſtrider faſt imod alle vore Skribenter). Skuld ſkal og efter nogle have været Rolfs Fader-Søſter (en Beretning, ſom jeg ingen Steds ellers finder). Hrolf Kraka Hiſtorie.

Arngrim i ſit ſkrevne Supplement P. 548 forklarer Kraki ved Fuglen Krage: Tillegger Rolf 2 Døttre Drifa og Skur, og lader ham give den første til Witſerk, en Svenſk Kiæmpe, ſom ved ſine Bedrifter var ikke mindre navnkundig end Sterkodder, thi han ſloges paa engang med 12 Kiæmper, og dræbte 6 af dem; Og her haver man atter et ubedrageligt Beviis paa, at Arngrim haver havt mange Efterretninger, ſom enten nu ere borte, eller og ligge ſkiulte i Mørket, thi om denne Witſerk findes ei det mindſte, langt mindre at han ſkulde have havt Rolfs Dotter, undtagen at i Bodvars S. C. 16 ſiges, at da Rolf figtede i Sverrige imod Atle og Skuld havde han faa Kiæmper, ſaaſom Hvitſerk, hans Høvding, var ude i Krig tilligemed hans fleſte Kiæmper, dog nævnes han ikke udi C. 9, hvor ellers alle hans Kiæmper opregnes. Det kommer mig derfore troligt for at Skuld haver taget Leilighed i Agt, da Witſerk og de flere Kiæmper vare borte; men om han haver havt Rolfs Dotter, det er en anden

(86) T. 1. 4to p. 9.

Hrolf Krakes Historie.

Sag, thi da skulde man troe at han havde giort Paastand paa Riget efter hans Død, hvorom dog intet findes. Bodvar udgiver Arngrim for at have været fra Norge, og det uden Tvil retteligen. Men feiler naar han tillegger ham Skur, Rolfs anden Dotter, thi Biarkemal tillader ikke at tvile paa, at han haver havt Ruts. Rolf skal have haft 10 fornemme Kiæmper, og været derved forskrækkelig for alle sine Naboer. Agnar var en Søn af Ingiald, og var Agnar Rolfs Faders Farbroder-Søn, hvilket viser, at Arngrim har anseet Agnar for en Søn af Kong Ingiaid Sterkader Fostre. Hervard, saa kalder han ham, var Konge paa Øland, og tog Rolf uafvidende hans Søster Sculd bort, som var en Dotter af Kong Adils i Sverrige, og af Yrsa, hvorover Rolf angreb og undertvang ham, og giorde sig ham skatskyldig. Intet kommer mig rimeligere for, end at Hiorvard virkeligen haver regieret paa Øland, og er det maaskee og rigtigt, at Sculd haver været Adils Dotter, og Hiorvard ægtet hende imod Rolfs Villie; Og derfore kan vel Rolf siden have giort Hiorvard til Jarl i Skaane, og Skuld være forhen bleven opfød i Dannmark, hvorhen hun har fulgt med sin Moder Yrsa, thi paa denne Maade kan man best begribe, hvi Sculd havde saa mange Svenske med sig imod sin Broder. Siden fortæller Arngrim efter Edda Anledningen til Uvenskabet imellem Rolf og Adils, og efter Hrolfs S. Fortsættelsen og Udgangen af dette Uvenskab. Hiorvard skal have forlangt af Rolf Skattens Opsættelse i 2 Aar, og have derpaa anvendt den til at erhverve sig Naboe Fyrsternes Venskab, og at overlade sig Folk. Det tredie Aar kom han derpaa til Lethra, og fortælles paa en rimelig Maade, hvorledes han overfaldt Rolf, allene at dette urigtige legges til, at efterat Rolf havde drevet ham ud af Staden, var han saa dum, atter at lade ham ind af

Por-

Hrolf Krakes Historie.

Portene. Derpaa faldt Rolf, da det alerede var Nat, og Hiorvard omkom Dagen efter ved Voggers Haand, efterat have kun regieret i 6 Timer. Dereſter kom Rærec, en Farbroder-Son af Helgo Rolfs Fader, til Regimentet, (altſaa har han kunnet være en Son af Ingiald). Men Valdar, en Nepos af Valdemar, om hvilken, bliver Arngrim ved, jeg ikke af den Hiſtorieſkriver, jeg nu bruger, kan erfare, hvorledes han var i Slægt med de Danſke Konger, paaforte Rærec Krig, ſom efter nogle Slag blev endt ſaaledes, at Rærec ſkulde være Konge i Sieland, og Valdar i Skaane, og fra ham nedſtamme de Skaanſke Konger. Og her afbrydes i Islændernes eller de Norſkes Beretninger, de Danſke Kongers Orden lige til Knud, en Sonne-Son af Regnar Lodbroch, ſom af Lodbrochs Efterkommere var den forſte, ſom havde ſit beſtandige Sæde i Danmark, da de andre, endog Lodbroch ſelv, lode det regiere ved Stadtholdere. Og derpaa følger en Liſte, næſten uden Bedrifter, over de Skaanſke Konger, ſom tilſidſt indtoge gandſke Danmark, og fra hvilke de navnkundigſte Danſke Konger ſtamme, nemlig Regner Lodbrok, hans Forfædre og Efterkommere. (Det er Skade, at Arngrim ei ſiger, hvad denne Hiſtorie haver havt for et Navn; Jeg ſkulde ſmart troe, at det havde været Skioldunga S. ſelv, men gandſke forkortet om de Skaanſke Konger. Her tales hverken om Aki eller Fridleif. Rærec og Valldar ſættes derimod ſtrax efter Rolf, hvilket Slægte-Linien i Langfedgatal og Codice Flateyenſi ogſaa ſynes at ſtadfæſte. Saxo P. 59 ſætter en Fialler, Stadtholder i Skaane ſtrax efter Rærec, og under hans Eftermand Vigler. Tiden og Stædet viſer, at des er denne Valdar, og af Langfedgatal ſees efter Ledderne, at han vel kan have levet med Rærec, men dog efter al Anſeende overlevet ham. Arngrim udgiver Valdar for en

Hrolf Krakes Hiſtorie.

Nepos af Valdemar; Ved Sønne-Søn maae det ei overſættes, thi da ſtrider det imod alle vore gamle Efterretninger, men vel ved Dotter-Søn, thi da kan hans Fader Hroar have været gift med en Dotter af en Valdemar, og troer jeg da ſnarere, at Valdar har efter Langfedgatal været en Sønne-Sons-Søn af Ingiald, end en Søn af Hroar Helgo's Broder. At Arngrim vil, at Regnars Forfædre og Efterkommere have ei opholdt ſig i Danmark ſelv, derudi har han vel nogen Ret, naar det kun ei udſtrækkes til altid, men indſkrænkes til ſielden. Derimod ſkulde jeg tvile paa, at Knud Regnars Sønne-Søn havde fæſtet ſit beſtandige Sæde i Danmark, i det mindſte har han ei regieret over det hele, ei heller altid).

N. 28 i Folio, ſom kaldes loci communes rerum Danicarum har det ſamme, efter Sædvane, ſom Saxo. Lyſchander P. 240 følger ligeledes Saxo, ligeledes Pontanus P. 17 og 18, ſom og Crantzius P. 19 og 388.

N. 284 i 4to, ſom indeholder Hrolf Krakes Hiſtorie, og ſom faſt ellers i alt kommer overens med den trykte, og udi hvis Midte noget er borte, har dog tvende Viſer om Hrolf Krake til Slutningen, hvilke dog ved deres Riim viſe, at de ei ere meget gamle, og tænker jeg at de ere forfattede til hans Ære af den, ſom har udſkrevet bemeldte Nummer.

N. 340 i 4to beretter C. 26. P. 535 efter mit Manuſcript udi Haldan Eiſtenſons S:, ſom er temmelig adſkilt fra den trykte ved Biörner, at i denne Haldans Tid regierede udi Geſtrekaland, og udi alle Lande øſtenfor Kiølen en Konge ved Navn Agnar. Den

Hrolf Krakes Hiſtorie.

ſt Navn, ſaa og hans Mige har nogen Lighed med den Agnar i Bodvars S.; Dog denne Agnar maae efter Halvdans S. have levet i det 10 Sæculo, og kan altſaa ikke være den, ſom levede med Hrolf Krake, ſaafremt og denne Agnar i Halvdans S. har nogenſinde været til, thi jeg ſkulde ſnart tvile paa, at Geſtrekalands Navn var ſaa gammelt. Dog maae man tilſtaae at Helſingaland, Jemteland vare da frie Stater, og ſtode hverken under Norge eller Sverrige, men da kan Agnar ei engang have været Konge der, kun en mægtig Mand, og Angermanlands Navn forekommer i det 13 Sæculo, og maaſkee i ældre Tider.

N. 116 i 8vo, i det Stykke ſom kaldes om Odin og Strid hans, ſiger udtrykkeligen, at Skuld var Kong Hrolfs Halv-Søſter, og at hun var af Alfa Æt, og meget erfaren i Hexerie, men da den anforer Hrolf Krakes S. herfor, ſaa bliver dens Vidnesbyrd kun eet med hins.

Den lærde Winding, Degn i Holtug, udi ſine ſkrevne Agnomina Regum Daniæ P. 198 og 199, ſom er iblant Arnæ Mſſ. N. 27 i Folio, anforer og de tvende Vers, ſom begynde ſaaledes: Haki Kraki, og henforer til Hrolf de Ord, at han blev brændt, men ſætter dog ſtrax ſelv til, at han ikke blev opbrændt, ſaaſom hans Legeme blev heelt og holdet nedſat i en Hoy. Og denne Omſtændighed gior, at man neppe kan antage at de Ord i Viſen, at han blev brændt, ſkulde henfores til ham, med mindre man vilde ſige, at han kunde ſiges at være bleven indebrændt, hvorvel han faldt for Sværd, og ſiden blev begravet, ved det at Slottet blev antændt, hvor han var paa. Gebhardi (87) vil, ſolgende Torfæum in Serie P. 501, at Valdar, en Søn af Hrodar, Helgo's Broder, nedſatte ſig i Skaane udi Rolfs Mindreaarighed, og tog hans Gods til ſig. Men det Vers han ſelv P. 364 Not. d. anforer, ſynes at ſætte Valdars Regimente efter Rolf, naar

(87) Alg. Welt-Hiſt. 32 Th. p. 365.

Hrolf Krakes Hiſtorie.

naar han vil gaae nøye efter Tiden, og det ſamme bekræfte andre Omſtændigheder.

Det er klart af Alfs S. P. 14 og flere Steder, at Hiorleif den Qvindſame har maat regiere i Sieland kort efter Rolf Krake; Men udi trykte Nials S. C. 101. P. 157 opregnes 9 af denne Hiorleifs Efterkommere, begge til den Islænder Gudleif iberegnede; Da nu denne ſidſte levede ved Aar 996, ſaa kommer omtrent det Aar 700 ud, da Hiorleif ſkulde have levet, naar man multiplicerer 9 med 33, og altſaa kommer man 100 Aar til kort, thi Hrolf maae vidſt have levet i det 6 Sæculo, det viſer baade den Engelſke Kong Ella han haver levet med, ſaa og Følgen af Kongerne i Danmark og Sverrige efter ham indtil Gorm og Harald Harfager. Udi Alfs S. C. 8. P. 14 opregnes ogſaa Hiorleifs Efterkommere, men anderledes end i Nials S., ſaafremt Signy og Efterkommere ſtaae i nogen Codex af Alfs S., hvilket viſer, at her ere Urigtigheder indſnebne. For at ſætte Læſerne i Stand til at domme herom, vil jeg anføre begge Slægtregiſterne.

Alfs S.		Nials S.
Hiorleif. —	Aſa.	Hiorleif.
Oblaud.		Oblaud.
Otrygg.		Otryg.
Hogne den Hvide.	Signy og Afkom — Oerlig.	Hogne den Hvide.
Ulf hin Skialge, fra hvilken Reykalſingar. ſtamme.	legger Biörner til, uvidſt om efter nogen Codex.	Ulf hin Skialge, i en Codex kaldes han hin Gamle.
	Keril Guſa, en af de første der foer til Island.	Atle.
		Maſs.
		Are.
		Gudleif.

Udi

Hrolf Krakes Hiſtorie.

Udi vore Codices af Alfs S. N. 202. a. b. c. d. e. f., alle i Folio, ſtaaer alene ſom i den Islandſke Text hos Biörner, uden hans Tillæg, hvorfore jeg tænker at han ei har fundet det i nogen Codex af Alfs S., men taget det af andre Skribenter. Derſom Signy og hendes Slægt ſtaae i en Codex af Alfs S., ſaa viſer det endnu mere, at her maae fattes noget, thi Ketil Guſa kan da ei have faret til Island, ſom han dog har giort omtrent ved 900, ſaafremt han er ei længere fra Hiorleif, der levede ved 700. Maaſkee de tvende Tilnavne, ſom Ulf faaer af hin Skialge, og af hin Gamle viſe, at Urigtigheden er begaaet i hans Perſon, og at hin Gamle haver levet omtrent 100 Aar for hin Skialge, men mellem Ledderne blevne forglemte, ved det begge diſſe hedte Ulf. Biörner legger til, at Hogni den Hvide var Fader til Erik, han til Geirlef af Burdaſtrand, han til Oddlef, han til Geſt den Spake. Denne ſidſte Genealogie forekommer i Landnama P. 67, og ſiges der at Geirleif var den første af den Slægt, ſom ſatte ſig ned paa Island. Udi Landnama P. 58 opregnes Hiorleifs Efterkommere ſaaledes:

Hogne af Niardey.

Aſa. ⌣ Hiorleif. ⌣ Hildur. Sölve.

Otrygg. Alfur. Konge i Biarmeland.

Oblaud. Hior. ⌣ Linfine.

Eyvind Auſtiman. Hogne den Hvide. Geirmundur. Hamundur, kaldtes begge Heliar Skin, og levede med Harald Harfager. P. 61.

Beörge. ⌣ Ulf hin Skialge paa Reykianes P. 63.

Atle hin Rode. Jorund. Orn. Geirridur.

Maur. Piodhildur. ⌣ Erik Rode.

Are. Porgils Illuge. Leifur.

Pioſtar. Ketil. ⌣ Yvar, Søſter til Orn.

Þormund. Od. Þorhildur.

Burkur. ⌣ Hallvore.

Hrolf Krakes Historie.

Efter Landnama C. 24. P. 65 var Signy, som var gift med Oerlyg, ei en Dotter af Otrygg, men af Oblaud, og Søster til Hogne den Hvide; Og var Ketil Gufa gift med Yr Geirmunds Dotter. Det er aabenbare at udi alle disse Genealogier feile Ledder, og er derfore Schönings (88) Mening ei at forkaste, at en yngre Hiorleif, dog af den ældres Slægt, er bleven blandet med den ældre. Spørsmaal dog om ei en yngre Geirmund er ogsaa bleven blandet med den ældre. Spørsmaal om ei Arngrim i sit utrykte Supplement P. 525 har faaet den Danske Kong Hiorleif fra denne.

Wilde (89) vil, at Adils har regieret fra 500 til 538, og Eisten fra 538 til 558; Men da det af Snorro er klart, at Rolf døde under Eisten, og af Hrolfs og Gautreks S., at han regierede tilligemed en Ella i Engeland, saa kommer Rolf til at regiere for længe, allerhelst alle Omstændigheder vise, at han ei er bleven gammel, saafremt man herved vil forstaae den Øst-Angliske Ella, thi han døde 514, og den Northumbriske kom først til Regieringen efter de flestes Mening 560, og efter nogles 558, kunde altsaa efter denne Tidsregning ei siges at have regieret paa een Tid med Rolf. Det bliver altsaa nødvendigt at flytte disse Svenske Konger enten høyere op eller ned i Tiden, og det sidste bliver uden Tvil det rigtigste.

(88) N. H. T. 1. p. 305. not. y.
(89) Indledning 2 Deel. p. 180 og 185.

14. HOTHER.

Hothers Hiſtorie.

Levet enten i vor Odins Tid eller den Saxiſke, henhører maaſkee til begge, muelig og at en Hoter, eller rettere Hater, har regieret i Jylland efter Hrolf Krakes Død. Vel og blandet med den 17 Svenſke Kong Ottar, ſom døde 481, altſaa levet kort for Hrolf, hvilket kan hielpe Saxo noget, ſom lader Hother følge efter Hrolf. Saxo gior ham til Hrærek Slyngebaands Fader, hvo veed om han ei har været Fader til Hrærek Hnauggvanbaug, ſom Schöning formoder kun at have været en Dotter-Søn af Ingiald. Er dette rigtigt, da har han været en liden Konge i Sieland. Naar Saxo gior ham og til Arisli Broder, da treffer Tiden vel nok ind med Hrærek Hnauggvanbaugs Fader. Maaſkee Arislus og Hother have kun havt Moder ſammen, thi Saxo kalder hans Fader Hothbrod, ſom maaſkee har regieret i Gotland; Og maaſkee han og er den ſamme ſom kaldes Böki af Saxo, og af andre Beyo, Konge i Sverrige, og giøres til Rorici Fader. Denne Beyo kan have havt Ingialds Dotter, thi Sveno Aggonis Ord P. 34 om Kongerne efter Ingiald ere dog meget mærkværdige: Poſt cujus tempora, longo multorum annorum intervallo filii patribus in regno non ſucceſſerunt, ſed nepotes, altera tamen parte regali ſtirpe editi, og dette paſſer ſig da juſt paa de Sielandſke, eller Lethra Konger; De Skaanſke derimod vare af Konge-Slægten paa Mands-Linien, og herover har maaſkee Ivar Vidfadme havt en Art af Paaſtand paa Lethræ Throne. Da Ruſſerne forte Krig mod Hother, ſaa Spørsmaal om de Huner, der forekomme i Hervarar S., ei ere diſſe Ruſſer; Dog

Hothers Historie.

Kongernes Navne ere langt andre, og efter Hervarar S. treffer Tiden heller ikke ind. Saxo udgiver Hother for en Sonne-Son af Svanhvide, Frodes Søster, venteligen Islændernes Frode 4., hvilket treffer got ind med Ledderne, som følgende Schema viser:

1 Frode 4.

Frode 5. 2 Halfdan. 2 Ingiald.

3 Hroar. 3 Helgo. 3 Dotter gift med Hother 3.

4 Hrolf Krake.

1 Svanhvide, hans Søster gift med Regnar, en Svensk Konge, ventelig fra Gotland.

2 Hothbrod. N. 3 paa Schönings Tab. forekommer en Hodbrod fra Odin ved Aar 26, men kan ei være den.

4 Hrærek Hnaugg-vanbaug.

5 Frode 6 regierede i Lyre efter Hrolf Krake. N. 2, 3, 5, 7 tale om en Fridlef, som fik Hrolf Krakes Dotter, og regierede kort efter ham; Maaskee det er denne Frode. N. 16 gior Hother til en Dotter-Son af Hadding; Er nu Hother Eddæ Haudur, da maae Hadding have levet noget før og i den sidste Odins Indkomst, og da hører han til Konger, som have herskет i Danmark for Odin, og som maaskee stamme fra den mellemste Odin. Men stikker i Hadding alene den Norske Prinds, som levede ved Aar 250, følgeligen med den Saxiske Odin, saa maae Hother for saa vidt og have levet paa den Tid. Paa et andet Sted gior N. 16 Snio til en Broder-Son af en Hother, og da den Snio rigtigen haver levet udi Jylland, og før Christi Fødsel, under hvilken Langobarderne udginge, saa bliver det herved troligt, at Saxo haver blandet sin Hother med Haudur i Edda, allerhelst han tillegger sin Hother mange Ting, som i Edda tilskrives Haudur; Dog har han og-

saa

Hothers Hiſtorie.

ſaa meget, ſom ei forekommer i Edda, og ſom viſer at han haver blandet mere end een Hother ſammen. Udi Edda udgives Nanna for Balldurs Kone; Saxo tillegger hende derimod Hother, og troer jeg, at derved ſigtes til den Hother, ſom levede med den Saxiſke Odin. At han ſkulde have givet Byen Horſens Navn, og dens egentlige være Hothers-Næs, ſvækkes meget derved, at den paa en gammel Solv-Bracteat, ſom menes at være fra Kong Svend Eſtritſöns Tid, kaldes forkortet Hors, af Snorro Hroſſanes, og i et Document af 1284 Horsnæs, ſamt, at den forer i ſit Vaaben en Hors, eller Heſt, ſaa den meget rimeligere haver Navn deraf (1). Udi Aarhuus Stigt, Skanderborg Amt paa Marken af Lynge Sogn viſes tvende Høye, den ene kaldet Ryſſers Høy, og den anden Boes Høy, og ſkal Hother ſelv ligge i en Høy ved Sveiſtrup, kaldet Kongens Høy, i ſamme Sogn (2), hvilken Grev Niels Friis (maaſkee omtrent ved Aar 1710) lod omkaſte, og befandtes 24 Kampe-Stene ſatte om Randen, inden for var en Muur af Kampe-Stene, 3 Alen høy og bred, neden under en anden, og under den igien den tredie Hvælving af lige Høyde og Brede, og i denne fandtes 3 ſtore Leer-Urner med Leer-Laag, glaſſerede uden og inden, med Aſke og Menneſke-Been udi (3), hvilket altſammen viſer, at her maae have liget en meget fornem Mand og hans Slægt begravet, og da nu Saxo P. 46 allerede ſiger, at den Ruſſiſke Krigshær opkaſtede en anſeelig Høy over Boe, og Traditionen kommer her til Hielp ogſaa, da bliver det rimeligt at Hother haver ført Krig med en Ruſſiſk Anfører Boe. Det eneſte, ſom ſtaaer herimod, er, at

(1) Danſke Atlas t. 4. p. 122, 123.
(2) Ib. p. 208.
(3) Ib. p. 218 og 219.

Hothers Historie.

dette maae have tildraget sig i meget gamle Tider, i det mindste under den Saxiske Odin i det 3 Sæculo, siden der alerede findes i Edda at Boe var Odins Søn, og at denne Historie er desuden saa indvævet der med vore Fædres Theologie, saa at den bær Mærker af den høyeste Alder, endog saa høy, at endeel af den maae langt overstige den Saxiske Odins Tid, saa at dette neppe kan henføres til den Hother, som levede med Hrolf Krake; Og paa den anden Side nævne de Byzantiske Skribenter Russerne saa seent, og de Russiske Annales selv gaae ei med nogen Sikkerhed længre tilbage i Tiden, end til Midten af det 9 Sæculo; Men hertil kan svares, at det Russiske Navn og Rige er maaskee opkommet ved Østersøen, og derfore bleven Byzantinerne seent bekiendt, hvilket Risaland, som laae der nord, synes at vise, og at Waregerne have maaskee med Flid søgt at udslette Hukommelsen af alle de gamle Russer, lige som Odin hos os af de gamle Nordiske, allerheldst de Russiske Annaler vide fast intet at sige før Waregernes Ankomst; Men da der og ere mange Grunde for at det Russiske Navn og Rige er først opkommet sønden ved Nieper, saa gior dette en stor Vanskelighed, med mindre man vilde flytte Tildragelsen med Boe meget seent ned i Tiden, som neppe lader sig giore, eller og antage at Saxo, ja Traditionen selv, haver kaldet dem Russer, fordi de i deres Tid kaldtes saa, og at de egentligen vare fra det gamle Garde-Rige eller Holmgard, som laae ved Østersøen, men hvis Indvaaneres rette Navn da ikke vides, naar det ei har været Russer. En Tanke falder mig herved ind, om de ei have hedet Huner, eftersom man finder Huner at have boet langt nord, som Navnet af Landet Kiænugard, og Hunernes Indfald i Reid-Gotland ved Østersøen viser, hvortil kommer, at endskiønt ved

Jøter

Jøter forſtaaes vel vore ældſte Forfædre, ſaa ſynes Navnet Jothuner, Gauthuner dog at viſe, tilligemed det Fiendſkab mellem Gother og Aſer paa den ene Side, og Huner og Finner paa den anden, ſamt Hunernes Bopæle, at Jøter og Huner have havt megen Samfund ſammen. Da en Hoddbrodd haver været Konge i Svenſk Gotland, ei længe efterat den Norſke Hadding var det i Jylland, ſaa er det vel mueligt, at Haddings Dotter har kunnet være gift med ham, og at deres Søn haver figtet imod den Saxiſke Odin. Hvad det angaaer, at N. 16 gior Snio til en Broder-Søn af en Hother, da kan derved vel ſigtes til den Hater, ſom regierede i Jylland efter Hrolf Krakes Død, hvilken Snio jeg formener at have herſket i Skaane, og altſaa maae en dobbelt Snio antages. Efter denne Chronologie gaaer det nok an, at han da kan ogſaa have ſtammet fra Frode 4 Søſter Svanhvide. Har en Hother bygget Horſens, ſaa maae det være den, der levede med den Saxiſke Odin. Men have den Hother, ſom levede med den Saxiſke Odin, og den Hoter, eller rettere Hater, ſom levede med Hrolf Krake, begge havt en Hoddbrodd til Fader, og begge diſſe Hoddbrodder maaſkee regieret i det Svenſke Gotland, og den ene Hoddbrodd været en Søn af Svanhvide, Frode 4 Søſter, og den anden været gift med Haddings Dotter; Saa og har denne Hadding regieret i Jylland paa ſamme Tid, ſom en Frode var Danſk Konge i Leyre, ſaa gior alt dette begribeligt, hvi Saxo haver giort en Hadding til Frodes Fader, og hvi han haver ſat Hrolf, og den eeneſte Hother, ſom han antager, ſaa langt tilbage i Tiden. Men efter alt dette bliver det Spørsmaal, om ei de Ting, ſom Saxo beretter at have tildraget ſig mellem hans Frode 1, Regner og Svanhvide, og ſom jeg forhen haver tilſkreyet Frode 3, om de ei tilhøre

Hothers Hiſtorie.

Fro-

Hothers Hiſtorie.

de 4, og derved kan den heele Fortælling blive i den Sammenhæng den er, og ei ſnart tilſkrives Frode 3. og ſnart Frode 4.

Nu agter jeg at giennemgaae alt hvad Saxo fortæller om Hother. Forſt ſiger han (4), at Hothbrod, Konge i Sverrige, avlede Atislus og Hother, og ſatte ſin Ven Gevar til deres Foſter-Fader, hvorpaa Hoddbrodd ſelv blev dræbt af Helgo, ſom deraf fik Tilnavn. Dette haver jeg forhen viiſt at vedkomme den Tydſke Helt Helge Hundingsbane; og var den Hoddbrodd, ſom havde med ham at beſtille, Fader til den Hother, der levede med den Saxiſke Odin; og for denne Hother har uden Tvil Gevar været Foſter-Fader, ſaaſom Saxo ſiden efter (5) ſiger, at Hother forelſkede ſig i Gevars Dotter Nanna, og deraf opkom Striden mellem ham og Balldur. Men Atislus derimod var ei en Broder af denne Hother, men af den ſenere Hother, ſom levede med Hrolf. Min Mening er denne: Den Danſke Kong Ingialds Dotter blev forſt giſt med Atisli Fader Ottar, og ſiden med Hoddbrodd, eller og tvertimod. Den forſte gang var hun 15 Aar, og blev Enke da hun var 30, ſiden ægtede hun Hoddbrodd, og fodde Hother da hun var 40 Aar. Man kan og lade hendes ægte Hother ſelv, ſkiont det er noget vanſkeligere for Chronologiens ſkyld, og da bliver Hother ogſaa ſnarere Atisli Stedfader end Broder. Altſaa maatte man ſige, at Saxo havde feilet deri at giore dem til Brodre. Men dette gior ei meget til Sagen, da ſaadant er ikke ſaa nyt hos Saxo, og da dog Hother og *Atislus* komme hermed i en noye Foreening. Men da maae man tillegge Hother en temmelig hoy Alder. Antager man ikke dette, da maae

(4) P. 28.
(5) P. 39.

maae man giøre Hrærek Hnauggvanbaug til en Dotters Sønne-Søn af Ingialld, hvilket viger for meget fra Texten i Langfedgatal, og da faaer man og eet Led mere i hans Linie, end man behøver. Desuden staaer Hoddbrodd i lige Grad med Ingialld, og det lader derfore noget underligt, i Hensende til deres Alder, at han skulde have ægtet Ingialds Dotter. Dog dette kunde vel endda jævnes. Naar Saxo siger (6) at Hother blev Konge baade i Danmark og Sverrige efter Hiartvar, og var Atisli Broder, da sigter han herved til den sidste Hother, thi Tiden kommer gandske overeens, og den Hothers Fader var uden Tvil Konge i Svensk Gotland. Og da Ottar var Konge i Sverrige og Adils Fader, og blev slaget af den Danske Kong Frodes Jarler i Vendsyssel, hvoraf en hedde Vottur (7), hvis Navn ligner Vodans, og end mere Hothers, saa har det og bragt Saxo i den Forvirring, at giøre Hother og Atislus til Brødre, og at lade dem leve paa een Tid, og det med en Vodan eller Odin. Og som Saxo forhen (8) havde ladet Atislum, hvorvel urigtigen, dræbes af Biarko under Hrolf Krake, saa var det naturligt at han lod hans Broder nu faae Riget, da Hrolf var død. Danmark maatte han og have, siden en Hother regierede i en Kant der efter Hrolf, og Saxo sielden kiendte andre Danske Konger end over det heele; men har Hother regieret efter Rolf, saa kan han ei være den samme som Böki, og saa kan hans Søn Hrærec Hnauggvanbaug ei være den samme som Rorie, Böki Søn, hvilken Rolf dræbte. Men hvad Saxo (9) siden fortæller om Hother og Ballder

Hothers Hiſtorie.

(6) P. 39.
(7) H. K. t. 1.
(8) P. 31.
(9) P. 39 — 46.

Hothers Historie.

hører til den første og 2 Hother, som levede med vor mellemste eller og sidste Odin, og med den Saxiske Odin. Og tænker jeg at den første Hother haver regieret i det Svenske Gotland, siden Odin boede tæt ved i det egentlige Sverrige, og den anden Hother derimod i Jylland, siden han havde med Saxerne at bestille. Endeel troer jeg og at være gandske mythologisk og physicalsk, og at vedkomme vore Fædres Theologie. Alt det meget Poetiske og underlige hører herhid, og maaskee og til vor mellemste Odin, og den første Hother. Derimod henregner jeg til den anden Hother, til den Saxiske Odin og til hans Søn Balldur hvad Saxo skriver om Gevar, om Hothers Konster, om at baade Hother og Balldur friede til Nanna, om Hothers Handeler med den Saxiske Konge Geldero, om Krigen mellem Hother og Balldur, om Hothers Ophold i Sverrige (hvor han, eller rettere i Gotland, har havt et Rige efter sin Fader Hoddbrodd), om hvorledes han saarede Balldur om Natten, af hvilket Saar han døde tredie Dag efter, og om den Hævn han tog over Gevars Død.

Det derimod Saxo (10) fortæller om den Helgolandske Konge Helgo, og hvorledes Hother hialp ham til at faae den Finske Konges Cusonis Dotter Thora til ægte, og siden bekiæmpede dem begge herligen, fordi de havde hiulpet ham (ei imod Balldur, som Saxo siger, men ventelig til at faae Sieland ind efter Hrolf Krakes Død), vedkommer efter mine Tanker Hother 3. Thi den Norske Helgo, som efter Saxo (11) fik ved Sterkodders Hielp Helga, en Søster af den Danske Kong Ingel til ægte, tænker jeg at have været Fader til denne Helge. Og at herved sigtes til den

(10) P. 40 og 41.
(11) P. 109 — 112.

den tredie Hother, giøres mig ogsaa derved troligt, at i Ketill Hængs S. (12) berettes, at denne Mand, som var Far-Fader til Orvar Odd, dræbte i sin Ungdom Guse, Finnernes Konge, og denne Orvar Odd skal, som der staaer udi Visen i hans Saga (13), have været med i Bravalla Slag. Vel sandt at fra Hother og til Harald Hylldetann ere 6 Ledder, og fra Ketill og til Orvar Odd ikkun 3, hvortil kommer at Orvar Odd skal have endda levet en Tid efter bemældte Slag; Men hertil svarer jeg, at Orvar Odd tillegges en høy Alder, at Ketill dræbte Guse, da han selv endnu var ung, og at Hother synes i sin sidste Tid at have havt med Helgo at bestille, thi det lader at Helgo har hiulpet ham til at indtage Sieland, og er derpaa bleven beskiænket af ham, og at Hother kort efter er bleven ihielslaget af Russerne; om dette og vedkommer ham, eller dog paa anden Maade kommet af Dage. Da den ene Helgo fik Ingialldz Søster, saa har hans Son let kunnet leve med Hother, som fik Ingialldz Dotter. Ved at eftertænke, at Adils Fader heed Ottar, saa er jeg nu af den Mening, at Adils ei har været Hothers Broder, eller beslægtede, og at Saxo haver kun i Anledning af disse Navne ført den Forvirring ind, og herved kan Tidsregningen meget hielpes. Da den anden Hother maae have levet i Frode 3 Mindreaarighed, saa tænker jeg at han haver været hans Formynder, og beskyttet Riget for ham imod den Saxiske Odin, og Balldur, og at Sislandsfarerne have været mere tilbøyelige til at have Balldur til Konge, siden han paa Mands Linie stammede fra deres Konger, end Frode, som kun gierde det paa Qvinde-Linien, eller hevdede i Balldur havde da deres egen Konge, som de vare vante til.

(12) C. 3. P. 5 og 6.
(13) P. 59.

Hothers Hiſtorie.

Hvorfore man og finder, at Balldur kaldes af nogle Konge i Sieland, ſaa at Krigen ſynes egentlig kun at være ført for Sielands og Øernes ſkyld. Forommældte tvende Helger have uden Tvil ſtammet fra den gamle Helge eller Haloge, Konge paa Helgoland, og Forniotuns Søn, ſom førte en Colonie af Joter fra Finland til Norges nordlige Dele, ligeſom hans Broder Hler til Danmark (14). Men derimod kan jeg ikke bifalde Schöning (15), naar han vil giøre den Helgo hos Saxo, ſom ægtede Cuſonis Dotter til denne gamle Haloge, grundende ſig paa, at Saxo ſætter ham i Odins og de andre Guders Tid, og før Chriſti Fødſel, (thi jeg haver alerede viiſt, hvad ſom haver bragt Saxo her i Vildfarelſe), og paa det at Saxo ſiger, at Helgo var grum, hvilket han mener at paſſe ſig paa det, at Haloge var af Riſe- eller Jotne Æt; Dog hertil ſvarer jeg, at det ſamme kan giælde om en ſenere Helgo, ſom ſtammede fra den gamle Haloge. Naar jeg betragter, at der tales om en Ottar, Jarl i Jylland, hvis Dotter Sigrid ægtede Ottar, Konge paa Helgoland, og avlede med ham den ſtærke Kiæmpe Asmund, hvis Søn Armodr ægtede Dordy, en Dotter af Hake Hamundar Søn, eller Hermundar i Sverrige, ſom han kaldes i den trykte Eigills S. (16), ſaa beſtyrker alt dette mig i den Tanke, at denne Ottar Jarl er den Hother, ſom foreſtod Danemark i Frode 3 Mindreaarighed, thi Frode 3 Søn Haldan udjog Aun af Sverrige, ſom var Jorunds Søn, der regierede ſtrax efter Hake, og Frode 3 levede meget længe, ſaa at Ottars Dotter-Søn kan gierne have levet med ham, og dennes Søn igien med Frode 3 Søn. J N. 582 i 4to. C. 10.

kaldes

(14) Schönings Norſke H. t. 1. p. 94. 95.
(15) Ib. p. 100.
(16) Ib. p. 433 — 475. Eigills S. p. 76.

kaldes Dordy Oddny, og Hakon Hamundur, som siges at have regieret i Danmark, ligeledes i 589 i 4to, som er en Membran saa og i N. 340 i 4to, saa at man kan anse disse Læsemaader for rigtige. Dog faaer alt dette en anden Anseelse, hvis man med Schöning (17) vil holde for, at dette har tildraget sig i Slutningen af det 6, og Begyndelsen af det 7 Sæculo, og antage en anden og senere Hake Hamundar Søn, thi da kunde man falde paa Hother 3, som levede i det 6 Sæculo, og som maaskee i Begyndelsen har ei været andet end Jarl. Guse, som Ketill Hæng nedlagde, vil og Schöning anse for Saxonis Cuso, men da kan den Helgo, som efter Saxo, havde at bestille med Cuso, neppe blive den gamle Heloge, om man end med Schöning vilde antage, at den Ketill Hæng ei har været den samme som Ketill Hæng Orvar Odds Farfader, endskiont deres Saga udtrykkelig siger det, men en af Orvar Odds ældste Oldefædre. Men paa den Maade vilde der blive 700 Aar imellem begge Ketill Hængs, hvilke dog vare ansete for een, og dette synes mig at være for stor Vildfarelse. Overalt holder jeg for, at det er best i tvilsomme Ting, at giøre Tildragelserne snarere nye, end gamle. Da Armod skal være bleven dræbt af Stærkodder, som maaskee her bor antages for den yngste, der var med i Bravalla Slaget, saa bestyrker ogsaa dette Schönings Chronologie, men da maae man dog tilstaae at der bliver for lang Tid mellem Hother 3, som kan have levet ved 580, og Sterkodder og Armod, som levede ved 730, hvorvel det noget kan hielpes ved at tillegge Asmund en lang Levetid.

Hothers Historie.

(17) Fb. p. 476. 205. not. q. q. p. 335. 479.

Hothers Historie.

Naar Saxo beretter (18), at Svenske Herrer førte Skatten til Danmark, og at Hother da blev af sine Landsmænd (uden Tvil de Svenske) anſtet for en Konge, saa viser dette som følger, at Hother fik at vide, at Danmark var da uden Regenter, og at Hiartvar var dræbt noget efter. At Saxo vil have, at alt det hidindtil af ham fortalte om Hother skal have tildraget sig imedens Hrolf Krake endda levede; Og at den Skat, som de Svenske maatte give, var den, som han P. 31 beretter at Hrolf lagde paa de Svenske. Nu er det klart, hvad denne sidste Omstændighed angaaer, at Saxo har af det den Svenske Kong Egil havde udlovet Skat til de Danske, hvilken hans Son Otar reent nægtede, og af Ligheden mellem de Navne Otar og Hother taget Anledning at anføre dette paa denne Tid; Men imidlertid troer jeg dog, at Saxo kan i det foregaaende for saa vidt have Ret, at det har tildraget sig for Hrolf Krakes Død, nemlig saa meget der vedkommer Hother 3, som maaskee ei alene af Jylland, men og af den Deel han eyede i Svensk Gotland, har givet Skat til Rolf. Men at Saxo haver anført saa meget andet, der hører til Hother 1. og 2, til samme Tid, dertil har været denne Aarsag, at han kun har foreſtillet sig een Hother. Dette bringer mig paa de Tanker, at det Saxo fortæller, at Hother efter Hrolfs Død blev udi Sieland antaget til Konge, ogsaa haver virkelig tildraget sig efter Hrolfs Død, og hører til Hother 3, eller Hater; Allerheldst man finder, at Hrærek Hnauggvanbaug, som jeg forhen haver antaget, at have været en Søn af Hother, og hans Efterkommere virkeligen have regieret i Sieland, og her taler Saxo alene om Sieland, og hvorledes Hother blev ved Isefiord udvalgt af de Danske til Konge. Har Hrærek, hvilket Navn

(18) P. 42.

Navn Saxo allevegne giver Roricus, vovet Hothers Søn, saa bliver det rimeligt, at Hothers Fader haver hedet ligesaa, og da været den Roricus Böki Søn, som efter Biarkemal hos Saxo P. 34 blev ihielslaget af Hrolf. Men da maae man enten antage, at Böki og har hedet Hoddbrodd, eller og at Hother 2 kun har havt Hoddbrodd til Fader, og at Böki og Atislus have været beslægtede og Landsmænd. Altsaa har Saxo herved atter havt en Anledning at komme i Vildfarelse, thi han siger her, at Hother fik Hævn over Rolf ved andre, da han selv burde have hævnet paa ham, det Rolfs Fader havde ihielslaget hans Fader; Nu sigter Saxo vel herved til Helgo og Hoddbrodd, men jeg haver forhen viist, at han gandske urigtig haver henført dette til Helgo, Hrolfs Fader, saa og hvorfore; Har nu, vel ei Helgo, men Hrolf selv, omkommet Hotheri 3. Fader, saa bliver her en nye Grund til Saxo's Vildfarelse. Dog forefalder herved denne Vanskelighed, at Tiden synes da at blive for sammenpresset, thi Ingialds Dotters Tid svarer til Helgo; Dog dette kan afhielpes derved, at man lader Hother være noget gammel, da hans Fader blev ihielslaget, saa og ved at tillegge Ingiald en høy Alder, og lade ham sent avle denne Dotter. Hothers Historie.

Saxo (19) lader Atislum overleve Rolf, og døe af Drukkenskab, som han var faldet i udi et Giæstebud, han af Glæde over Rolfs Død havde anstillet. Men her har Saxo forglemt sig selv, thi forhen haver han P. 31 ladet Atislum dræbes af Blarke i Rolfs levende Live. Og efter den troværdige Snorro (20) er og Adils, den

(19) P. 42.
(20) T. 1. p. 40.

Hothers Hiſtorie.

den ſamme ſom Atislus, virkeligen død imedens Hrolf levede. Derimod er det nok ei ſaa gandſke urigtigt, at Drukkenſkab kan have været en Medaarſag til Atisli Død, thi Snorro vidner (21) at Adils faldt af Heſten, da han giorde Offer til Diſerne, og reed om i dens Sal, og knuſede Hovedet paa en Steen. Da nu Adils ellers var en god Rytter, og der gemeenligen blev brav ſmauſet ved ſaadanne Offere, ſaa er det ikke urimeligt, at Adils kan da have havt noget i Hovedet, eller at man i det mindſte haver dog taget Anledning heraf, til at beſkylde ham herfor. Man ſeer heraf at Saxo haver havt adſkillige Efterretninger om Atisli Dødsmaade, og ſnart fulgt den ene, ſnart den anden, uden at agte, at han modſagde ſig ſelv. Jeg troer derfore at han haver været længe om at ſkrive ſin Hiſtorie, og givet een Bog ud af gangen. Saxo gior Hother ogſaa til Konge i Sverrige; Dette er vel urigtigt om nogen af dem, uden maaſkee om den ældſte Hother, men imidlertid er det vel mueligt, at Hother 3 kan have været udi Sverrige, og været iblant de mange Danſke, Norſke og andre Søe-Konger, ſom rovede der efter Adils Død under hans Søn Eiſten, og dette var nok for at lede Saxo i Vildfarelſe, tilligemed det at han anſaae Hother for en Svenſk Prinds, maaſkee og Hother 2, eller og 3, eller og begge, kunne have havt et lidet Rige i det Svenſke Gotland. Paa de Tider ſiger og Saxo, at Frö Deorum Satrapa, ſaaledes har det behaget ham at overſætte Drott, ſatte ſig ned ei langt fra Upſal, (Snorro ſiger (22) udi Upſal), og forandrede den Skik at ofre, ſom havde været fra Arrilds Tid iblant ſaa mange Folk, til en forgelig og vederſtyggelig, thi han befoel at ofre Menneſker. Det er klart at

(21) P. 39.
(22) P. 12.

at Saxo fører Frö eller Freyr her ind, fordi han haver meent, at Hother levede paa samme Tid som Odin og de andre Guder, hvilket ogsaa er rigtigt nok om den ældste Hother, og i visse Maader om den anden, men jeg troer dog ogsaa at dette er tildeels kommet deraf, at han urigtigen haver forstaaet Poeterne, hvilke kalde de gamle Svenske Konger, Freyrs Afkom, saa Þiodolfur (23) endog belegger Adils med Navn af Freyrs Attungur. Imidlertid troer jeg, saafremt det er rigtigt, hvad Saxo her fortæller, at herved sigtes til en ældre Freyr, som levede uden Tvil med den mellemste Odin. Thi Freyr, som kom ind med vor sidste Odin, haver neppe indført saadan Skik, men forefundet den for sig, thi Cimbrerne ofrede Mennesker længe for ham. Har derfore en Freyr indført denne Skik, da maae der have været mere end een Freyr, og en ældre end Niords Søn. Hothers Hiſtorie.

Hvad Saxo vidtloftig fortæller, hvorledes Odin avlede med den Russiske Prindsesse Rinda en Søn ved Navn Boe, som hævnede Balldurs Død, og dræbte Hother, men omkom dog selv; Det taler Edda noget kortelig om, men giver Boe Navn af Vale eller Vile, siger ei heller at Rinda var en Russisk Prindsesse. Jeg er derover faldet paa de Tanker, at Saxo haver her giort een Tildragelse af tvende. At Vale har været en Søn af Odin, og Rinda en Prindsesse fra Landene ved Østersøen, og at han har havt at bestille med Eddæ Hödur, og Saxonis Hother 1, synes mig rimeligt. Men Boe, en Russisk Prinds, har derimod dræbt Hother 3. eller 2, og er selv omkommet i Slaget, og ere de begge blevne begravne udi Jylland. Da der vises en Høy, kaldet

(23) P. 39.

Hothers Historie.

kaldet Ryssers Hoy, saa og Boes Hoy, saa tor jeg ikke nægte at Russerne under en Boes Anførsel have holdet et Slag der; Men med det Russiske Navn tor jeg ikke dog vel opgaae til den Saxiske Odins Tid, og allermindst til vor mellemste Odins, men da vides ei paa hvad Maade Hother 2. er død. Men heraf følger, at det er urigtigt, at Boe haver været Søn af en Odin, og maae man troe, at han efter de Tiders Viis har ført Krige til Soes, og da iblant andre Lande besøgt Jylland, hvor den Russiske Krigshær opkastede ovet og opnævnte efter ham en stor Hoy. Hother bad de Fornemste, som han havde ladet kalde til sig for han gik i Strid, at de vilde antage hans Søn Röric til Konge efter ham, paa det Riget ei skulde komme til Fremmede (24). Dette gior det rimeligt at herved forstaaes Hother 3, thi efter Edda finder man ei, at Hödur, eller den ældste Hother haver havt nogen Søn; Paa Hother 2. kan man ei heller vel tænke, thi hvad som Saxo noget efter fortæller om Amleth under Röric passer sig ei paa saa gamle Tider; og desuden haver Hrærec Hnauggvanbaug maat efter Langfedgatal leve kort efter Hrolf Krake. Men heraf følger videre, at man ikke veed noget om Hotheri 2. Dødsmaade, eller hans Afkom. Ved denne Leilighed falder mig ind, at hvad jeg forhen haver skrevet om Boyo, eller Beyo, horer ei saa meget til Böki, som til denne Boe, dog saa, at endeel deraf vedkommer Vale. Saaledes horer vel til Vale hvad N. 2 og 3 berette, at denne Boe var Konge i Sverrige, thi efter al Rimelighed har Vale regieret der efter sin Fader Odin. Riim-Kroniken beretter, at Hother stred med Guderne ved Roskild, og slog dem ved Ballders-Brønd, og dræbte Ballder ved Ballders-Sund, og regierede derpaa over Danmark, Sverrige (hvor-

(24) Saxo P. 46.

(hvorudi han dog haver feilet med Saxo) og Tydskland, hvorved nok sigtes til Angler og Saxer. Men siden fortæller den at Ballder, som Sielandsfarerne toge til Konge, blev dræbt af Kong Otthen, overvundet og druknet i Ballders-Sund, som fik Navn af ham; At Otthen blev derpaa Konge, men ihielslaget i Fyen, og begravet i en Hoy ved en Aae, hvor Odensee nu staaer. Det er klart, at denne Forfatter har her sammenblandet, forført ved Navnenes Lighed, Hother og Otthen, thi ellers siger ingen anden at Ballder blev dræbt af Odin, men alle ere enige derudi at han var hans Son. Og at han haver blandet dem sammen bekræftes og derved, at han gior Rörich til Otthens Son, da han dog var Hothers, men maaskee at Otthen er og alene her en Skriver-Feyl, og en Fordreyelse af Hother. Ved den Odin, som blev slaget i Fyen, sigter han uden Tvil til Mitothin, som Saxo taler om P. 13, og uden Tvil forstaaes herved den Saxiske Odin, thi efter min Sætning har han levet med en Hother. N. 14 setter heel mærkelig paa een Tid Hother, Konge i Sverrige (som dog var uden al Tvil tilligemed Konge i Danmark, da her ikke opregnes andre end Konger i Danmark), og Ballder, Konge i Sieland; Men naar han kalder den sidste Thouhms Son, kan jeg aldeles ikke forklare det, med mindre det er corrupt sat for Othin. N. 16 kalder Hothar en Son af Hothrod, som vel er en Skriver-Feil. Mærkeligt er det at N. 16 kalder den Skaanske Regent udi det store Interregno Boikær, som andre kalde Borcar; Dette kunde friste en til at troe, at Boe var Saxonis Borcarus P. 135, som stridde imod den Russiske Soerover Röthe, og udi hvilket Slag de begge satte Livet til. Her havde man altsaa Russer, og en Boe, thi Boikær bør maaskee forklares ved en som har Boekiær, og kunde han være bleven opkaldet efter denne

Hothers Historie.

Hothers Historie.

kaldet Ryssers Hoy, saa og Boes Hoy, saa tor jeg ikke nægte at Russerne under en Boes Anførsel have holdet et Slag der; Men med det Russiske Navn tor jeg ikke dog vel opgaae til den Saxiske Odins Tid, og allermindst til vor mellemste Odins, men da vides ei paa hvad Maade Hother 2. er død. Men heraf følger, at det er urigtigt, at Boe haver været Søn af en Odin, og maae man troe, at han efter de Tiders Viis har ført Krige til Soes, og da iblant andre Lande besøgt Jylland, hvor den Russiske Krigshær opkastede over og opnævnte efter ham en stor Hoy. Hother bad de Fornemste, som han havde ladet kalde til sig for han gik i Strid, at de vilde antage hans Søn Röric til Konge efter ham, paa det Riget ei skulde komme til Fremmede (24). Dette gior det rimeligt at herved forstaaes Hother 3, thi efter Edda finder man ei, at Hödur, eller den ældste Hother haver havt nogen Søn; Paa Hother 2. kan man ei heller vel tænke, thi hvad som Saxo noget efter fortæller om Amleth under Röric passer sig ei paa saa gamle Tider; og desuden haver Hrærec Hnauggvanbaug maat efter Langfedgatal leve kort efter Hrolf Krake. Men heraf følger videre, at man ikke veed noget om Hotheri 2. Dødsmaade, eller hans Afkom. Ved denne Leilighed falder mig ind, at hvad jeg forhen haver skrevet om Boyo, eller Beyo, horer ei saa meget til Böki, som til denne Boe, dog saa, at endeel deraf vedkommer Vale. Saaledes horer vel til Vale hvad N. 2 og 3 berette, at denne Boe var Konge i Sverrige, thi efter al Rimelighed har Vale regieret der efter sin Fader Odin. Riim-Kroniken beretter, at Hother stred med Guderne ved Roskild, og slog dem ved Ballders-Brond, og dræbte Ballder ved Ballders-Sund, og regierede derpaa over Danmark, Sverrige (hvor-

(24) Saxo P. 46.

(hvorudi han dog haver feilet med Saxo) og Tydskland, hvorved nok sigtes til Angler og Saxer. Men siden fortæller den at Ballder, som Sielandsfarerne toge til Konge, blev dræbt af Kong Otthen, overvundet og druknet i Ballders-Sund, som fik Navn af ham; At Otthen blev derpaa Konge, men ihielslaget i Fyen, og begravet i en Hoy ved en Aae, hvor Odensee nu staaer. Det er klart, at denne Forfatter har her sammenblandet, forført ved Navnenes Lighed, Hother og Otthen, thi ellers siger ingen anden at Ballder blev dræbt af Odin, men alle ere enige derudi at han var hans Son. Og at han haver blandet dem sammen bekræftes og derved, at han gior Röric til Otthens Son, da han dog var Hothers, men maaskee at Otthen er og alene her en Skriver-Feyl, og en Fordreyelse af Hother. Ved den Odin, som blev slaget i Fyen, sigter han uden Tvil til Mitothin, som Saxo taler om P. 13, og uden Tvil forstaaes herved den Saxiske Odin, thi efter min Sætning har han levet med en Hother. N. 14 setter heel mærkelig paa een Tid Hother, Konge i Sverrige (som dog var uden al Tvil tilligemed Konge i Danmark, da her ikke opregnes andre end Konger i Danmark), og Ballder, Konge i Sieland; Men naar han kalder den sidste Thouhms Son, kan jeg aldeles ikke forklare det, med mindre det er corrupt sat for Othin. N. 16 kalder Hothar en Son af Hothrod, som vel er en Skriver-Feil. Mærkeligt er det at N. 16 kalder den Skaanske Regent udi det store Interregno Boikær, som andre kalde Borcar; Dette kunde friste en til at troe, at Boe var Saxonis Borcarus P. 135, som stridde imod den Russiske Soerover Röthe, og udi hvilket Slag de begge satte Livet til. Her havde man altsaa Russer, og en Boe, thi Boikær bør maaskee forklares ved en som har Boekiær, og kunde han være bleven opkaldet efter denne

Hothers Historie.

Hothers Historie.

gamle Helt; Og paa denne Maade kunde man forklare de ovenmældte Høye i Aarhuus Stift, og flytte Russerne ned til det 7 Sæculum. Dog da Gravene vise, at Slaget maae være skeet i Jylland, og Boikær regierede i Skaane, saa er dette en Hindring. Man maatte da og antage, at Hother 3 ei var blevet i noget Slag imod en Boe, og at Høyen i Jylland var da ei hans, men Hotheri 2; Hvorimod dog strider, at saavel hans, som Russernes og Boes Høye findes i eet Sogn. Vidst nok er det ellers, at Tiden af Boikær passer sig ei saa ilde med Hother 3, hvis derfore ei Russer vare nævnte i Traditionen, og hos Saxo i Anledning af Boe og Borcar, saa skulde jeg snart falde paa de Tanker, at Boe, Konge i Skaane, og Hother i Jylland havde stridet sammen. Allerheldst de vare af forskiællige Konge-Slægter. Man kunde da og enten antage, at Borcar havde havt Russerne med sig imod Hother, eller og Hother imod Borcar, og at Saxo havde forqvaklet denne sidste Beretning ved at blande Hother 3 med Hother 1, som stridde med Boe eller Vale. Dog alting overveyet, troer jeg at det er best, at blive ved den anden Mening. Stephanius (25) mener, at Ballder ligger begravet i Sieland ved Ballders Brønd, midt imellem Kiøbenhavn og Roskild, udi en Høy med tvende Spidser; Anforer og at udi Jylland, i Fleskum Herred, i Gunderup Sogn, findes paa en stor Runesteen paa en Høy en Skrift, som han læser saaledes: Balldur reiste denne Steen efter den gode Kong Snigur hans Fader, og efter hans Moder Tufe. Worm (26) kommer hermed overens. Saafremt Stenen er rigtig, og rigtig læst, saa kan herved sigtes til Kong Snio, som Saxo omtaler, dog ei til den første, hvilken

(25) In Sax. p. 94 og 95.
(26) Mon. p. 317—322.

hvilken jeg sætter i vor sidste Odins Tid, men til den sidste Snio. Dog moder herved den Vanskelighed, at denne sidste Snio synes for adskillige Aarsagers skyld at burde sættes i Skaane, og ei i Jylland. Men hermed maae være, som det vil, saa lærer man dog heraf, at der haver engang levet en Balder, Son af en Jydsk Kong Snio, hvilken Balldur ellers er ubekiendt. Stephanius (27) mener og, at Hother er bleven begravet i en stor og anseelig Hoy, som sees paa Horlefs Kirkegaard, tæt ved Tryggevelde i Sieland, og at paa dens Steen har staaet et Vers til Hothers Minde, som han og anforer, men Sproget rober dets Nyhed og Urigtighed. Worm (28) holder for, at Horlef er sammentrukket af Hothersleif, og at Hother nok kan have være begravet der, saa og at han haver opholdt sig i bemældte Bye, (hvilket, om det er rigtigt, maae henfores til Hother 3, eller 2, saafremt 3 er omkommet i Jylland, enten imod Russerne, eller imod Borcar, Konge i Skaane). Han taler og om en anden Steen, som er bleven forflyttet fra den saa kaldte Keyser Hoy, omtrent 1570, til Tryggevelde, som ligger tæt ved, og hvilken nogle have villet anse for Hothers Gravsteen; Men dersom Wormii Forklaring over Runeskriften, som findes paa den, er rigtig, da indeholder den ei eet Ord om Hother. Jeg undres over at denne lærde Mand har meent foromtalte nye Vers at kunne have staaet paa Stenen ved Horlef. Han beretter ellers, at nu omstunder findes der paa det Stæd ingen Steen mere med Skrift paa; Og tænker jeg at der kanskee aldrig haver været nogen saadan. Stephanius og Worm (29) mene, at det Siskrum, som Hother efter

Hothers Historie.

(27) P. 97.
(28) Mon. p. 105 — 117.
(29) Wormii Ep. 175. p. 165, og Ep. 179. p. 169.

Hothers Hiſtorie.

Saxo ſpilte paa, har været en Mund-Harpe; Barbitos ſynes Vedel at forklare ved Hakkebret, og i Henſeende til Siſtrum, da lader det at han kalder den en Harpe.

Den Satyrus Mimring, Saxo P. 40 taler om, ſynes efter Navnet at være Mimer, hvis døde Hoved Odin brugte ſom et Oracle efter Snorro P. 4; Altſaa treffer Tiden og vel nok ind med den 1 Hother, ſom levede med Odin. Vel mueligt at Hother 3 har imedens Rolf levede, maat opholde ſig i Sverrige, ei hos Adils, men hos Eiſten, efterſom Saxo P. 42, ſaa udforlig ſkriver: Inter hæc Hotherus defectam Ducibus Daniam, Hiartvarumqve celere ſuperempti Rolvonis poenas dediſſe cognoſcens, qvod vix ſpe complecti poſſet, caſu ſibi collatum dicebat; Nam & Rolvonem, qvem qvod ab ejus patre ſuum interfectum meminiſſet, vita ſpoliare debuerat, aliena opera ſupplicium luiſſe, & ſibi potiendæ Daniæ copiam inſperato rerum beneficio patuiſſe. Qvippe regnum ejus avito ſibi jure competere, ſi rite majorum ſtemmata revolvantur, hvilket altſammen bliver ſaa meget des tydeligere, ſaafremt man antager at Hother 3 har været en Søn af Roric Böxi Søn, hvilken Rolf efter Biarkemal dræbte, og denne Roric en Dotter-Søn af Kong Ingiald. Men heraf følger at der og haver været 3 af det Navn Roric, og at der hiſt og her ere Ledder udeladte i Langfedgatal. Jeg foreſtiller mig at det er gaaet ſaaledes til efter Rolfs Død. Hother 3 har, ſaaſnart han hørte den og Hiartvars Endeligt, begivet ſig til Sieland, og er der bleven Konge, ſaa og i Jylland, imidlertid er Krigshæren ankommet under Haki, og de flere, og har dræbt Skuld, og ved denne Leilighed har Hother miſtet Sieland, og alene beholdt endeel af Jylland, og alting er kommet i Uorden. Dog derſom Navnene

ei

Hothers Hiſtorie.

ei vare for adſkillige, saa vilde jeg anſee ham for den Fridleif, der ægtede Rolfs Dotter. At Hother ſiges af Saxo at have eyet Sverrige, imedens Balder ſpillede Meſter i Danmark, ſynes mig at kunne forklares ſaaledes, at Hother 2, ſom Formynder for Frode 3, havde meget ſit Tilhold der, ved det Frode vat beſvogret med det Svenſke Kongehuus, og Hother ſelv havde et lidet Rige i Svenſk Gotland, maaſke oppe imod de Norſke Grændſer, ſiden han havde en Norſk Konge til Foſter-Fader. At han efter Saxo flyede til Jylland, har og ſin Rigtighed, hvis han der har havt et Rige efter ſin Mor-Fader Hadding. P. 43 forklarer Saxo Chelys ſaaledes, at det maae have været et muſicalſk Inſtrument med Strænger paa, og altſaa maatte den Forklaring, jeg forhen haver giort over Chelæ, at være hule Kar, falde bort. Dog maaſkee at Saxo har giort Forſkiæl imellem Chelæ og Chelys. At Oller, ſom var ſat i Byzantio, eller rettere i Asgard ved Duna, til at være Gud imod Odin, begav ſig efter Saxo P. 46, efterat Odin havde drevet ham fra Byzantium, til Sverrige, ſom til en nye Verden, og blev der dræbt af de Danſke, alt dette bringer mig paa de Tanker, at denne Tildragelſe med Hother, Odin, Balder, Rinda er ſkeet i den mellemſte Odins Tid, forend Aſerne endda vare gangne over til Scandinavien, at den Krig de have fort med Hother, er ſkeet ſonden for Oſterſoen, og at han maaſkee haver regieret over endeel af de gamle Joter, og forſt holdet med Aſerne, ſiden han i Edda regnes iblant Guderne, og ſiden ſat ſig imod dem, da han mærkede, at de vilde gribe for vidt om ſig, thi ellers kunde Sverrige ei anſees ſom en nye Verden af Oller, der var Pors Sted-Son, og ei heller kunde de Danſke der ihielſlaae ham, med mindre

Hothers Historie.

dre de boede der, og endda ei havde begivet sig saa langt sønder paa, som til Skaane. Knuden bliver, at om man alerede sætter Danske udi Sverrige i den mellemste Odins Tid, saa maae de enten alerede forud have boet der, og deres Navn derved blive overmaade gammelt, de ogsaa af Jotisk Herkomst, hvorvel de derfore siden kunne være blevne til Gother, ved det de holdte med Odin, eller og maae man antage, at Odin er gaaet over med dem fra Duna, og har med dem ihielslaget Oller, og da falder den Etymologie bort af deres Navn, som jeg forhen har antaget. Vel sandt at noget af dette falder bort, dersom man vilde antage, at alt dette vedkom den sidste Odin, fornemmelig blev den Vanskelighed ryddet af Veyen, hvorledes Efterretninger om saa meget gamle Tider ere blevne vedligeholdte; Men paa den anden Side lader det ikke, at den sidste Odin har ført Krig, og kommer det mig for, at han udi sin egen Tid er fornemmeligen bleven anseet for Præst af Guddommen Odin. Naar jeg noye overveyer, at Saxo P. 46 beretter, at den Russiske Krigshær begrov Boe herligen, og at den Høy, som de opkastede over ham, blev kaldet efter hans Navn, og at den tilligemed Hothers og Russernes findes igien i Jylland, saa synes mig den Mening at blive rettest, at Hother 3 har stridet med en Russisk Anforer ved Navn Boe, og at de begge ere blevne paa Pladsen; Men at Saxo haver uretteligen blandet ham med Rindæ Søn Vale, ved det han haver giort de 3 Hotheri til een, og heraf følger, at man ikke veed hvor, og hvorledes Hother 2 er død. Rimeligviis har Boe været en Søerover, og giort Landgang i Jylland.

Schöning (30) formoder efter Tiden, at Gevar hos Saxo kunde være Jofur, Konge i Hordeland, en Søn af den Rogalandske

(30) T. I. p. 274.

landſke Konge Haurd. Grunden er denne, at Jofur og Haurd levede med vor ſidſte Odin, og at Saxo ſetter Gevar og Hother med Othin. Men forſtaaes ved denne Othin enten vor mellemſte Othin, eller og i dette Fald ſnarere den Saxiſke, da falder dette Beviis, taget af Tiden, over Ende. Desuden ere Navnene alt for ulige. Schöning tilſtaaer og ſelv, at Tiden gior ei meget til at udfinde Saxo's Fortællinger, da han næſten aldrig, heldſt i de ældſte Tildragelſer, haver rettet ſig efter den. Hothers Hiſtorie.

Forhen (31) haver jeg antaget at i Hothers Hiſtorie ſtikker noget, ſom henhører til meget gamle Tider og til Odin, nemlig den ſidſte Odin og den Saxiſke; Saa og at Saxo haver giort Hother af den Svenſke Kong Ottar. Den gang tænkte jeg endnu ikke paa vor mellemſte Odin og paa den tredie Hother. Paa vor ſidſte Odin kan det ikke paſſe ſig hvad ſom Saxo fortæller om Krige mellem Odin og Hother, ſaafremt man antager, at den Odin ei har ført Krige her i Norden.

Jeg haver og antaget (32), at det Saxo (33) fortæller om Krigen mellem Thor og Hother, vedkommer den første Thor, ſom levede med den mellemſte Odin, og dette har jeg alene giort fordi man ei veed at vor ſidſte Thor haver kriget her i Norden, ei heller at nogen Thor haver levet med den Saxiſke Odin. Thi hvad Saxo ellers fortæller om Krigen mellem Othin og Hother, det hører uden Tvil til den Saxiſke Odin, hvilket den Saxiſke Kong Gelder uovervindeligen viſer efter mine Tanker, ſaaſom

(31) T. 3. p. 87.
(32) Ib. p. 168. 197. 198.
(33) P. 41.

Hothers Historie.

Sagen vel neppe vare til af Navn udi den mellemste Odins Tid. Fremdeles haver jeg forhen antaget (34), at da Nanna giores i Edda til Nefs Dotter og Ballders Kone, og af Saxo til Gevari Dotter og Hothers Kone, saa sees heraf at der tales om tvende forskiellige Nanner, hvoraf den ene har havt den mellemste Odins Son Ballder, og den anden Hother 2, som levede med den Saxiske Ballder. Dette sidste bestyrkes meget ved det Nanna hos Saxo (35) giver Ballder mange spodske Ord, hvorudi hun ei utydeligen driver Spot med hans Guddom, hvilket synes at vise, at hun ei haver anseet ham for en Gud; og dette passer sig vel paa et da levende Menneske af forskiellig Folk fra hende, som kun gav sig ud for Gud i Følge den Lærdom af Siæle-Vandringen, og hvis Guddom endda ikke var ret befæstet. Hvad jeg nu nyelig haver anført om Boe, eller Beyvo, at han i nogle af vore Fortegnelser udgives for Konge i Sverrige, kan tiene til at stadfæste det af nogle fortælles, at Odin sendte sin Søn Vile til Sverrige, saafremt Vile forstaaes i bemeldte Fortegnelser tildeels under Boe, og dette viser, at Vile haver været en Søn af den mellemste Odin, thi efter den sidste Odin regierede Niord og Freyr i Sverrige, og fra denne Vile eller og Svipdager tænker jeg at Gylfe stammer.

Torfæus (36) forkaster Hother gandske som Konge i Danmark, og henfører alting til Guden Haudur, som omtales i Edda, og som bor, hvis han har levet, henføres til den mellemste Odin, og ellers, som Gud, til naturlige Ting. Men paa denne Maade kan Torfæus ei giøre rede for mange Ting hos Saxo, og maae beskylde

(34) Ib. p. 202 — 203.
(35) P. 41.
(36) Ser. p. 293 — 301.

beskylde ham for aldeles at have feilet, ja næsten digtet, hvilket er let giort, og som jeg undgaaer ved at antage 3 af det Navn Hother, og at den Svenske Kong Ottar er slikket her ind, saa at Saxo kun haver giort mange af eet Navn til een. Hotherii Historia.

Efter at have saaledes til Ende bragt hvad Saxo siger om Hother, vil jeg nu undersøge hvad vore andre gamle Skribenter have om ham. Den ſkrevne Danske Kronike, som slutter med 1314, sætter Othæn efter Frithlof, hvilket dog er urigtigt, da den sidste haver levet efter Hrolf Krake, og den første med Dan Mykillati og Frode 3. Han beretter, at han døde hastig ved Odense og blev der begravet. Om dette er rigtigere, eller og Saxonis Beretning, at han blev dræbt, er vanskeligt at sige, dog troer jeg snarere det sidste efter de Tiders Omstændigheder. Efter ham kom hans Søn Ballder, og blev ihielslaget af Höther i Balderſund eller Belt, som blev opkaldet efter ham; Paa hvilken Etymologies Rigtighed jeg dog høyligen tviler. Hetherling skal have faaet Navn af Höthær, hvorimod i Erici Kronike (37), hvoraf denne egentlig er en Overſættelse, staaer Staden Othera, hvorved Langebec Note s forstaaer Landsbyen Hoyer i Amt Tondern, som forhen kaldtes Hother, hvilket maaskee passer sig paa Hother 2, og Stephanius derimod Hothersleſ eller Hadersleø, som maaskee har Hensigt til Hater, eller Hother 3. Navnet Hetherling synes ellers neppe at sigte til en Bye, men til en Mark, begroet med Lyng. Denne Skribent siger og at Hother fandt Sværdet Meming i en Skov udi Sverrige, hvormed han dræbte Ballder, hvorimod Saxo (38) kalder Skov-Trolden, som

(37) P. 152.
(38) P. 40.

Hothers Hiſtorie.

eyede Sværdet Mimring, hvilket vel er ſamme Navn. Sværdet Mimmering forekommer og i Kiæmpe-Viſerne (39), men tillegges der Vidrik Verlandſön, ſom ſynes at have levet i det 9 Sæculo, hvoraf ſees, at dette Sværd har været meget berømt i gamle Dage, og at venteligen nyere Sværde ere blevne opkaldte efter det. N. 16 kalder Boe, Both, hvilket kommer overeens med Buthar i nogle Fortegnelſer, ſom derved forſtaae Borcar. N. 17 har ikke Hother, hvilket bekræfter, at han ei haver været Konge over heele Danmark, thi diſſe Fortegnelſer ville alle levere Liſter af Konger over det heele. N. 16 og 18 komme deri overeens, at Hother blev Konge, fordi han var næſte Arving, og Haddings Dotter-Søn. Dette bringer mig til at troe, at han er blevet Konge i Jylland efter Haddings Død. Dette Nummer kalder og Boe Both. At han af ſaa mange kaldes Odins Søn, er maaſkee alene ſkeet fordi han var ſtridbar. Har Hading levet med Dan Mykillati, ſaa kan det gierne være, at han haver ladet ſig kalde Konge, da Dans Far-Fader havde allerede bragt dette Navn op, dog er han ei derfore den første af vore Regentere, ſom haver ladet ſig kalde ſaa (40), men dette ſiges kun efter en urigtig Tid at ſætte ham paa, maaſkee han dog har været den første i Jylland, ſom har optaget Konge-Navnet. Naar Wormii 1 Konge-Liſte giør Hylthaꝛ: Hilde til Hothers Dronning, da maae herved ſigtes til Hother 3, thi Hother 2 havde Nanna. Og dette viſer at vore Fædre have havt Tradition om mere end een Hother. Petrus Olai (41) vil, at Baldher er bleven dræbt af Höther i Baldhersbrynd eller Baldhersſundh.

Hvad

(39) P. 37.
(40) Lang. t. 1. p. 21.
(41) Ib. p. 82.

Hvad han fortæller om Othæn ved denne Leilighed synes at være, som mere, taget af den skrevne Danske Kronike, som slutter med 1314. Han lader Höther dræbes af Boo i Landsbyen Hotter, som var opkaldet efter ham (dog dette er for langt fra Hothers og Boes Høye). Balther gior han alene til Konge i Sieland. Erici Pomerani Kronike (42) kommer for det meeste overeens med disse; Den vil og have at Balderſund, mare Balticum, har Navn af Balder, fordi han stridde der, hvorved Langebec anmærker, at Saxo P. 41 og 42 taler kun om Balldershavn og Balldersbrond; Og er jeg ogsaa næsten af de Tanker, at de andre Skribenter have alene af den første taget Anledning at danne Sundet. Kun Skade, at man ei kan igien finde Balldershavn i vore Lande. Annales Esromenſes (43) forbigaae og Hother tilligemed mange andre Konger, hvilket viser, at de ei have anseet dem for rette Konger. Cornerus (44) har om Hrolf Krake, Hiartvar, Hake, Frithlef, Othin, Balder, Hother, som han kalder Hocher, det samme som Erici Pomerani Kronike. Hothers Hiſtorie.

Af vore nye Skribenter paastaaer Meurſius (45), at Ballder er bleven omkommet af Hother ved Runa, en Bondebye ved Roskild, hvorved dog Gram Not. d. anmærker, at den ei bor hedde Runa, men Tuna, og at Meurſius er bleven forført ved den Talemaade, som vi endnu have, nemlig Balde-Rune, af Balder og Rune d: Hexerie, Besværelse. Dersom det ellers er ret, at Balder er bleven slaget ved Tuna i Sielaud, da synes det

(42) Ib. p. 152.
(43) Ib. p. 227.
(44) Col. 477.
(45) Col. 23 & 24.

Hothers Hiſtorie.

te at viſe, at herved ſigtes til den Saxiſke Balder, ſom var Konge i Sieland. Fremdeles beretter Meurſius, at efter Hother regierede Bous, ſom havde dræbt ham, men hvor længe, og paa hvad Maade han kom af Dage, vides ei. Dette er tvertimod Saxonis Fortælling, hvoreftet Boe omkom i Slaget tilligemed Hother, og er dette taget af Erici Pomerani Kronike. Herved kunde man næſten komme paa de Tanker, at der havde været tvende af det Navn Boe. Den forſte, enten den ellers ſaa kaldte Vile eller Vale, den mellemſte Odins Søn, eller og en Søn af den Saxiſke Odin, og den anden maaſkee Barcar i Skaane, ſom maaſkee og haver havt med Hother 3 at beſtille. Derſom det var mueligt i vore gamle Efterretninger om de Norſke Konger, at finde noget om Kong Gevar, hans Sønner Herlet og Gerit, og Gunno, ſom dræbte ham, altſammen efter Saxonis Fortælling, da vilde det meget oplyſe Hothers Hiſtorie. Men nu har jeg hverken hos Torfæus eller Schöning kunnet finde noget om dem, uden hvad de have af Saxo; Alene den forſte (46) forkaſter Rami (47) Etymologie af det Stæd Herla ved Bergen, og af Sundet Herlufiord, af denne Herleit, og mener at de ſnarere have Navn af en Herleif. Ramus vil ellers giore Gevar til Jofur, og Gerit og Herlet til Hior og Hiorleif, men det alene fordi han ei kiender nogen anden Hother, end den ældſte udi Edda.

Hos de Svenſke Skribenter forekommer Hother forſt hos J. Magnum (48), thi de ældre Riim-Kroniker, den gamle Svenſke Kronike, og Ericus Olai nævne Hother aldeles ikke, ſaaſom han ei forekom i deres Kilder Snorro, Annales Eſromenſes, Wilkina Saga

(46) H. Norv. t. 1. p. 344.
(47) Norſke Kongers Hiſt. p. 22. 24.
(48) L. 2. p. 106 — 111. 98.

Saga. J. Magnus har sit egentlig af Saxo, men dog derhos brugt Ericum Pomeranum og flere; han har derfore indseet, at Balder var kun en Regulus, liden Konge i Sieland, og at han med Danskes og Saxers forenede Magt angreb Hother. Han mener og at Gelder blev ved at holde med Balder, og satte Livet til i Slag mod Hother, men jeg troer tvertimod, hvorvel jeg maae tilstaae, at Stædet er hos Saxo meget morkt. Ved denne Leilighed maae jeg anfore, at endskiont Hother vidst ikke har været Konge i Sverrige, hvorvel han maaskee har havt et lidet Rige i Svensk Gotland, saa er det dog rimeligt, at han, som den unge Frode 3 Forsvar, har havt megen Hielp fra Sverrige; for det nær Svogerskabs skyld, som var imellem Frodes Fader Dan, og de Svenske Konger, hvilken Omstændighed har været nok til at bringe Saxo i Forvirring. Den som dræbte Gevar, og af Saxo kaldes Gunno, kalder Magnus Gauto, af hvilket Navn forekommer en iblant Hrolfs Kiæmper (49), hvis Tid passer sig vel med Hother 3, og da levede ogsaa en Hiorolf i Rogaland, som var Hrolfs Broder, og deres Fader Hiorleif, som efter dette maatte blive Saxo's Gevar. Men paa de Tider levede ingen Odin og Ballder; Vilde man derfore følge denne Mening, maatte man enten sige, at der havde været tvende af det Navn Gevar, og at Hother 2 havde ægtet den første Gevars Dotter Nanna, og Hother 3 hævnet den anden Gevars Død, fordi han var hans Foster-Fader; Eller og at Saxo havde reent taget feil i den Omstændighed, at en Gevar havde været Nannæ Fader, hvoraf vilde flyde, at der kun havde været een Gevar, som havde levet med Hother 3, saa og at Hother 2 havde maaskee ei været til, og det meste

Hothers Historie.

(49) Schöning t. 1. p. 316.

Hothers Historie.

meste hvad Saxo fortæller om Hother, have tildraget sig mellem den ældste Hother, og den mellemste Odin. Men da maatte man og sige, at Saxo havde reent fordærvet Nannæ Historie, saafremt kun een Nanna da havde været til, og hun altsaa aldrig været gift med Hother. Men da Magnus haver uden Tvil ved Uagtsomhed forandret Gunno til Gauto, saa falder alt dette bort. Hvorfra Magnus har den Efterretning, at Hothbroti Dronning og Hothers Moder, hedte Gyritha, og var en Norsk Prindsesse, det skal jeg ikke sige. Dog er det vel mueligt. Messenius (50) vil, at Saxo haver blandet Hother med Lother, under hvilken Odin, Ballder og de flere Guder levede. Jeg haver forhen i Lothers Historie givet tilkiende, at jeg ikke er utilbøyelig til denne Mening; Men da falder Hother 2 bort, og bliver til Lother, og da kan dette dog være skeet under den Saxiske Odin. Mere herom paa et andet Stæd. Messenius vil og, at Christianus Petri haver forandret Upsala hos Saxo til Byzantium, af Had til de Svenske, og for ei at lade den fornemste Gudsdyrkelse holdes i Sverrige. Men havde han givet Agt paa Hellesponten hos Saxo, og hvad derved bor forstaaes, da havde han ikke skrevet dette. Han beraaber sig vel heri paa Crantzius, og mener at han har fulgt Saxo's Manuscript, som dog hverken Magnus eller Crantzius haver seet. Desuden forbigaaer Crantzius reent alle de Tildragelser med Odins Frierie udi Rusland hos Saxo i Hothers Historie, og har altsaa ikke Leilighed at nævne hverken Upsal, eller Byzantium. Den plattydske Saxo, og Th. Geysmar, som begge fast i alting følge Saxo, og have brugt ham længe forend han blev

(50) T. 1. p. 32.

Hothers Hiſtorie.

blev trykt, have og begge Byzantium. Loccenius (51) vil, at Balder har kun ſtammet fra Odin, og ei været hans Søn; Men dette ſiger han uden noget Vidnesbyrd af de Gamle, alene fordi han haver ikkun kiendt een Othin, hvis Levetid han ei kunde rime med Balders; Og den Saxiſke Odin haver han ikke kiendt, eller tænkt paa. Nogle (52) ville, at Bovenſe eller Bogenſe i Fyen ſkal have Navn af Boe, Odins Søn, da den dog ei forekommer i Hiſtorien for 1517, hvorvel den derfore kan være ældre. Den ſkrives ellers i alle Documenter Bogens, Bogenſe og Boens. Etats-Raad Langebec formoder ellers, at dens rette Navn haver været Bokenæs, eller Bogenes, og da betydet et Næs, bevoxet med Boge-Træer. Han ſynes og at have fundet Navnet ſaaledes i et Document, ældre end 1500, ſom han dog ikke kan finde. Naar i Wormii anden Konge-Liſte Ballder kaldes Thouhma Søn, ſaa er dette maaſkee hans Moders Navn. I Thomæ Geysmers Regiſter (53) kaldes Nanna Hanna, hvilket, naar det legges ſammen med det, at en anden Skribent kalder Viglets Dronning Anna, og at en Viglet var Ballders Broder, kan ſnart bringe en paa de Tanker, at den Jomfrue ſom Hother (og den Saxiſke) Balder ſtrede om hedte Anna, og ei Nanna; Dog have diſſe Skribenter maaſkee ſat et bekiendt Navn i ſtædet for et ubekiendt.

Stephanius (54) mener, at Balder, Odins Søn, ligger begravet i den Høy med tvende Spidſer, ſom ligger ei langt fra Balldersbrond midt imellem Kiøbenhavn og Roſkild.

(51) P. 16.
(52) D. Atlas t. 3. p. 465.
(53) I Lang. Scr. t. 2. p. 395.
(54) In Saxon. p. 95.

Hothers Historie.

Winding i hans skrevne cognomina Regum Daniæ mener, at Mistil Tein i Edda snarere betyder en ung Lind end Viscum quercinum; hvorudi han dog for saavidt feiler, at jo dette Træe, som maaskee lige saavel kan have været et Lind som et andet, skal og maae have voxet i et Eege-Træe, hvorhen det paa en besynderlig Maade plantes af Drosterne. Ved Mistel-Tein, eller det Sværd Mimring, som Ericus Pomerani kalder det, falder mig og ind, at i Kiæmpe-Viserne forekommer en Kiæmpe ved Navn Mimring Tand, som uden Tvil betyder lige saa stærk og hvas som Mimring. Winding har ellers Ret, naar han for Sprogets skyld tviler paa den høye Alder af Hothers Danske Gravskrift hos Worm.

Udi 576 C., som indholder Udtog af adskillige Sögur, giorde ved Arnas selv, forekommer Sagan af Sigurd og Signy, hvor Ballder giores til en Søn af Vile, Odins Broder, og et heelt Slægtregister, giort efter denne Saga. Men Arnas paastaaer, at denne Saga er skrevet i nyere Tider af J. Th. S., og altsaa er den til ingen Nytte. Dette om Balldur strider og imod alle vore ægte gamle Beretninger.

I den Plattydske Saxo kaldes Mimmink en Gud og en Herre af Skoven. Der siges og med tydelige Ord, at efter Kong Hother blev den Stad i Jylland, hvor han opholdt sig, kaldet Hother.

Th. Geysmer (55) kalder Mimring Miming, og bemeldte Stad Hother. Udi Saxo kalder Odin sig Wecha, da han 4 gang

(55) Hos Langebec t. 2. p. 298. 300.

gang kom til Rinda, men her Weta, dog vidner Langebec, at i Bartholins og Arnæ Udskrifter staaer: Perita, hvilket og kommer overeens med hvad der findes i den Plattydske Saxo: Und sede se Konde wol arstedyen; og om denne Oversættelse er jeg nu ganske overbeviist at det er ingen Oversættelse af Saxo selv, men af hans Epitomator og Continuator Thomas Gheysmer, dog med noget Tillæg i Slutningen. Og dette bestyrker noget den Læsemaade perita, som og Langebec synes at give Biefald. Men da i den Upsalske Udskrift af Geysmer, ja end mere i den gamle Membran paa runde Taarn her i Kiøbenhavn staaer Weta, og denne Læsemaade bestyrkes ved Saxonis Wecchæ, saa tviler jeg ingenlunde paa, at jo dette sidste er den rigtige, allerhelst det betyder en Veike d: en Pige. Saavel Gheysmer, som den plattydske Saxo kalde dem Herlet og Geric, som Saxo kalder Herlet og Gerit, og er dette sidste rigtigt. Saxo lader Boe doe Dagen efter Slaget med Hother, men disse tvende først 3 Dage efter. Hothers Historie.

N. 9, 10, 11 følge her i Kongernes Orden Saxo, alene N. 9 kalder Hother Hothbroddar Søn, og N. 11 Horthbrod Søn, som dog er en Skriver-Feyl, og N. 10 nævner slet ikke hans Fader. At N. 20 har ham aldeles ikke maae man ei undres over, da den forbigaaer de fleste Danske Konger. Ei heller maae det falde underligt, at Svend Aagesen gior det samme, da han baade er kort og kiedesløs. Lyschander fortæller P. 143, at Hother undertvang Curlænderne, som han selv maae vide hvorfra han har taget det, thi vel siger Saxo, at efter hans Død fulde de fra hans Søn Roric, men derfore kunde jo en anden af Forfædrene have undertvunget dem, og ikke just Roric.

Hothers Historie.

N. 28 i Folio beretter P. 14, at Gevarus skulde først have lovet sin Dotter til Balder, hvilket jeg ikke veed hvorfra det er taget; Dernæst vidner den udtrykkelig, at Gelder var i det sidste Slag, hvorudi han satte Livet til, paa Hothers Side; saa at jeg i at forstaae Saxo saaledes paa dette Sted har havt en Forgiænger.

Magnus Matthiæ i sin skrevne Serie Regum Daniæ beretter, at nogle anse Balderſund for Beltet.

Den skrevne Tydske Kronike i Folio, som hører mig selv til, og slutter med Canuti 6 Død, følger egentlig Saxo, men udelader dog mange Fabler. Giver ogsaa en langt rimeligere Aarsag til den Saxiske Konges Gelders Krig imod Hother, end som Saxo, nemlig at Gelder vilde have de Lande igien, som Helgo havde frataget Saxerne. Derimod lader det at den mener, at Gelder er blevet stridende for Balder.

Hvitfeld (56) gior ei andet end at oversætte af Latinen paa Dansk den Lundiske Biskops Magni Matthiæ Ord i hans Serie.

Pontanus (57) følger Saxo alene, udeladende dog alt det fabelagtige, en Maade, som vel giver Historien Anseelse af en større Troværdighed, men som i sig selv betager den al sin Troværdighed, ved at forandre vore Fædres Beretninger. En anden Sag er det, naar man fører disse Fabler an, men forklarer dem paa en troværdig Maade, og henfører dem til deres rette Tider. Meget synes og fabelagtigt, og er det dog ikke, da vore Fædres Levemaade og Sæder vare saa adskilte fra vore.

Berin-

(56) I 4to t. 1. p. 10 og 11.
(57) P. 18.

Beringius (58) forkorter efter Sædvane Saxo, og pynter ham ud med Phraſer, ſaa at han i viſſe Maader overgaaer Saxo ſelv. Hothers Hiſtorie.

Loccenius (59) følger i alting Saxo, udeladende Fablerne.

De nyere Svenſke Hiſtorieſkrivere forbigaae Hother reent, ſaaſom de aldeles følge Torfæum, og håve ſat ſig i Hovedet, at Saxo har digtet Konger og Omſtændigheder.

Irenicus (60) kalder ham ved en Skriver- eller Tryk-Fejl Horterus.

15. RORIC SLYNGEBAAND.

Regierede kun i Sieland omtrent ved Aar 640. Dog vel at forſtaae alene om den, ſom havde det Tilnavn Slyngebaand, hvilken Saxo haver blandet ſammen med flere af det Navn Roric. N. 16 har Roric eller Rakæ, Hothers Søn. Derſom man ei ellers vidſte, at Roric havde levet i ſene Tider, ſaa kunde det Navn Rakæ bringe en paa de Tanker, at han havde levet i Odins, ſaafremt Snio har levet da, hvilken efter mange af vore Kroniker ſkal være blevet Konge efter Hunden Rakæ. Men hvo veed om denne Rakæ dog ei har været en Søn af Hother eller Haudur, allerhelſt N. 7 kalder ham Hunden Hathi, hvor maa-

(58) P. 37—39.
(59) P. 16.
(60) P. 111.

Roric Slyngébaands Hiſtorie.

ſkee det Ord Son er udeladt, ſaa at dette ſkulde hede en Hund, Hathi d: Hothers Son, blev Konge, ſaaſom jeg ikke finder, at denne Hunde-Konge bliver ellers af nogen kaldet Hathi. Maaſkee hans rette Navn har været Roric, og at Odinianerne have af Foragt kaldet ham Rakke d: en Hund. Vil man troe, at der haver levet i den Saxiſke Odins Tid ogſaa en Roric, Son af en Hother, ſaa maae man antage at Ligheden mellem Navnene Rakkæ og Roric haver bragt denne, og de flere af vore Kroniker til at pakke ſammen i eet, og henføre til een Tid Roric, Hother, Rakkæ, Snio, Hrolf Krake, Hler, da dog Hler, Snio og Roric eller Rakkæ høre til vor ſidſte Odins Tid, i det mindſte de tvende forſte, nok en Roric og Rakkæ, maaſke til den Saxiſke Odins, og atter en Roric, og maaſkee en Snio til Hrolf Krakes. Vilde man antage Schönings Mening, at den Roric eller Hrærec, ſom efter Islænderne kom efter Hrolf Krake, og var Ingialds Son, at han havde været Ingiallds Dotter Son, ſaa kunde man falde paa de Tanker, at hans Fader havde hedet Hother, men da kan ingen Othin eller Balder have levet i hans Tid, og overalt er Schönings Formodning om Hrærek, at have været Ingiallds Dotter-Son, dog ſtridende mod alle vore gamle Beretninger. Hvad de ſmaae Konger i Jylland hos Saxo og de flere angaaer, da paſſe de ſig heel vel, i Henſeende til Landets rimelige Forfatning, baade paa vor ſidſte Odins, og maaſkee og den Saxiſke Odins Tid, ſaavel ſom paa Islændernes begge Hrærekers, Hnauggvanbaug, og Slauggvanbaug, hvis Tilnavnes Lighed haver letteligen kunnet giøre, at de ere blevne blandede ſammen. Men at N. 16 giør Rakæ og Roric Slyngebaand til een Perſon, og Hothers Son, det er uden Tvil en Vildfarelſe, foranlediget af de mange Roriker og Hotheri; men noget rimeligere kunde det

være

være med Rake og Roric Hnauggvanbaug, saafremt han er den Roric, Hrolf Krake dræbte, i det mindste gaaer det gierne an efter Tiden. Ellers lader det at Saxo haver tillagt Roric Slyngebaand de Krigs-Bedrifter, som Ivar Vidfadme haver giort, og hvilket Saxo saa meget lettere kunde giore, som Ivar og Hrærek levede paa een Tid, og begge vare Konger i Danmark, og den sidste i Leyre, hvilket den første bemestrede sig, ved at dræbe Hrærek paa en svigefuld Maade: Da nu Saxo ansaae dem, der havde Leyre inde, for Konger over gandske Danmark, saa er det ingen Under, at han ikke haver talet om Ivar, som han og synes at blande med en Haldan, hvilken han gior til Harald Hyldetands Fader. Saxo haver rigtig nok henført Horvendel, en lille Konge i Jylland, til Rorics Tid, naar derved forstaaes den Hrærec, som regierede efter Hrolf Krakes Tid udi Sieland, og iagttages, at Saxo haver af mange Roriker kun giort een. I dette Navn Horvendel synes ellers at stikke, at han haver været en Vendelboer, og formodentligen Konge i Vensyssel. Roric Slyngebaands Historie.

Men for nu noye at gaae Saxonis Historie om Roric igiennem, da bliver han ved (1) følgende sit urigtige Systeme om Hother, at have været Konge baade i Danmark og Sverrige, at efter hans Død fulde baade Curlændere, Svenske og Slaver fra, og vilde ei give mere Skat. De Svenske bør reent udelukkes her, og er: alene indflikkede i Anledning af de Handeler mellem Frode 4, Eigill og Ottar, saa og Hrolf og Adils. Hvad Curlændere og Slaver angaaer, da vil jeg derimod nok troe, at de Danske have en god Tid efter Hrolf Krakes Død ført Krig med dem; Dog have de neppe været skatskyldige, thi dertil var Danmark da

(1) P. 46.

Roric Slyngebaands Hiſtorie.

da for afmægtig, ved at være delet iblant mange ſmaae Konger. Imidlertid er det dog vel mueligt, at Curlændere og Slaver, at forſtaae tildeels, have ſtaaet under de mægtige Konger Helge og Hrolf Krake, og efter den ſidſtes Død veigret ſig for at give Skat. Men Krigen med Slaverne under Roric haver ei været en umiddelbar Følge deraf, thi den maae have gaaet for ſig en god Stund efter Hrolfs Død under Roric Slyngebaand, hvilken Islænderne giøre til Harald Hilldetanns Fader, og til hvilken den Tildragelſe, ſom Saxo (2) ſaa vidtløftig fortæller, om det miſtede Armbaand udi Krigen mod Slaverne bør henføres, eſterſom Saxo ſelv vidner, at han deraf fik det Tilnavn Slyngebond. Men denne Roric var ingenlunde Søn af en Hother, ſom Saxo vil, men, efter Islænderne, af Halfdan, men da dog baade Saxo og ſaa mange andre af vore Fortegnelſer, eenſtemmigen giøre Roric til Søn af Hother, ſaa er det rimeligt her at tænke paa Islændernes Hrærec Hnauggvanbaug, da endog hans Tilnavn har kunnet bringe Saxo til at blande ham med Slyngebaand. Vel ſandt at Islænderne giøre denne Hrærec til en Søn af Ingiallb, men han kan endda blive Hothers Søn, ved at antage med Schöning, at han har været Ingiallds Dotter-Søn. Torfæus (3) tilſtaaer derfor ogſaa, at Saxo's Roric bør ſtaae iblant Kongerne, men dog kun ſom Konge i Sieland, og ei over hele Danmark. Ved dette falder mig ind, at det bliver for Tidens ſkyld rigtigere at troe, at Hother haver været en Broder, end en Søn af den Roric, ſom Saxo lader dræbes af Hrolf Krake, og er det ikke utroeligt, at han haver opkaldet een af ſine Sønner efter ſin Broder, da han maaſkee kan have havt en ældre Søn, op-

(2) P. 46—48.
(3) Ser. p. 301.

opkaldet efter sin Fader Böki, som kan være død, uden at have giort noget mærkeligt, og altsaa maatte der have været trende af det Navn Roric i Hrolfs Tid, og noget efter. Den Islandske Oversættelse og Omskrivning af Saxo's Historie om Roric (4) siger, at efter Hottr blev Hrærekr Konge, uden at kalde ham hans Søn, hvilket dog uden Tvil er en Uagtsomhed. Og i den tillagde genealogiske Tabelle sætter den først Hotbrodd, Konge i Sverrig, derpaa hans tvende Sønner Adils i Sverrige, og Hroar i Danmark, og efter denne sidste Hrærekr. Dog dette med Hroar er atter uden Tvil en Uagtsomhed, thi ellers kunde man falde paa at tænke enten paa Hroar, Ingialds Sønne-Søn, eller og paa Hroar Helgos Broder. Hvilket jeg og vilde, saafremt den første Hroar fandtes i den Linie, hvorudi begge Hrærekr forekomme, men da det nu ikke er saaledes, saa falder denne Tanke bort. Imidlertid kan det dog give Betænkning, at efter nogle af vore gamle Beretninger har der været et særdeles Venskab imellem Adils og Hroar, og den første søgt at hævne den sidstes Drab. I denne Oversættelse forekommer og, at de Svenske og Curlændere satte en Konge over sig, til at føre Krig med Roric, men af Saxo er det klart, at han taler om Slaverne; Og reent urigtig er den, naar den kalder dem Tydske, som Saxo kalder Slaver, og som med saadan Glæde imodtoge deres Kiæmpe, fordi han havde overvundet den Danske. Fejlen er uden Tvil kommet deraf, at Oversætteren har levet paa en Tid, da Wagrien, Meklenborg, Pommern vare af Slaviske Kyster blevne reent til Tydske, ventelig hen i det 15, og maaskee 16 Sæculo, efterat Saxo var trykt. N. 9 kalder ham Roric Slanganbogi, og siger ei at han var Hothers Søn, hvilket vel kan være en

Roric Slyngebaands Historie.

(4) Arnæ Mss. n. 521. 4to.

Rorie Slyngebaands Historie.

Udeladelse, men og ligesaa snart vise, at denne Forfatter har havt Underretning om, at Roric Slyngebaand ei var Hothers Søn, (thi han var virkelig Halfdans), men derhos ei vidst hans Fader. Dette stadfæstes derved, at N. 10 gior det samme, og dog ellers viger saa langt fra N. 9, at Röric er den 16 Konge hos ham, og derimod kun den 13 i N. 9. N. 10 kalder ham og Röric, hvilket nærmer sig mere Islændernes Hrærkr, end Saxo's Roric gior. Hans Tilnavn skrives her og Slanggenböghi, hvilket kanskee viser, at han haver hørt noget om Hrærec Hnauggvanbaug. Da N. 9 gior Bögi til en Søn af Dan, og dette Navn ligner saa meget Böki, Rorici Fader hos Saxo, saa er det Spørsmaal om denne Böki ei har været en Søn af Halfdan, og Broder til Helgo og Hroar. Men da kunde Hrærek ei være hans Søn eller Sønne-Søn, thi han stammede fra Ingialld, med mindre man vilde falde til den ovenanførte Mening, at han var Ingialds Dotter-Søn. Der tales og kun i alle vore Historier om de 2 Brødre Hroar og Helgo. Man faaer derfore vel lade Böki Herkomst blive uafgiort, med mindre man vilde føre ham, som forhen, fra Sverrige. N. 11 udgiver Böki for Höthers Søn. N. 12 ligeledes. N. 13 giver Rorik det Tilnavn hin Raske, og sætter ham efter Hother, dog uden at giøre ham til hans Søn. Her have vi altsaa et Tilnavn paa enj Roric, som ei forekommer hos Saxo eller Islænderne, og herved mener jeg at sigtes til den Roric, som Saxo gior til en Søn af Böki, og uden Tvil er den samme, som Saxo selv, den plattydske *Saxo*, Riim-Kroniken, Th. Geysmer, N. 16 og 18 sætte som Konge i Jylland i det store Interregno efter Syvald, som dog skal være efter Hrolf Krake, hvorved dog en liden Vildfarelse er indløbet, thi denne Roric blev omkommet af Hrolf. Mærkeligt er det at

N. 18

N. 18 gior ham til Konge i Synder-Jylland, hvorved uden Tvil forstaaes Angeln, hvorefter at domme hans Fader Böki kan have været af den gamle Angliske Konge-Stamme, og have udspiret fra Viglet, Odins Son, og derover Saxo og de flere maaskee bleven ledet i Vildfarelse, og giort Viglet deels til en Efterfolger af Roric, og deels til en Son, da han derimod vär hans Stamme-Fader. Maaskee derfore at Angeln er for første gang bleven ved Magt undertvunget af de Danske under Hrolf. Men vilde man nøye følge endeel af vore Fortegnelser, og troe at Viglet havde været Rorics Son, da maatte man giore Roric til Odin selv, enten vor sidste, eller og den Saxiske, hvortil dog ellers er aldeles ingen Anledning. I N. 13, 17, 18, sættes i det store Interregno efter Syvald en Röric i Lolland, men da de og alle giore ham til Son af en Regner, saa kan han hverken være Roric, Böki Son, ei heller nogen af Islændernes tvende Hræreker. Da Valdar regierede over de Danske, skal en Alrek have regieret over de Engelske, hvorved uden Tvil forstaaes Anglerne; Maaskee han kan have stammet fra Roric. Hvad Höther 3 derimod angaaer, da stikker han uden Tvil i Hater, som N. 18 giør til Konge i Norre-Jylland, hvorvel jeg ikke nægter, at der og i senere Tider haver været en Hater i Norre-Jylland. Har nu den Angliske Roric foreſtaaet Danmark i Hrolf Krakes Mindreaarighed, og er han den Rakke eller Hund, som saa mange af vore og de Svenske Skribenter omtale, og af den Svenske Kong Adils bleven beskikket til Hrolfs Formynder, saa sees heraf at Adils rigtig nok har havt med Slesvigske Fyrster at bestille, som Saxo vil, hvorvel han sætter det i en urigtig Tid under Kong Vermund, og giver disse Fyrster urigtige Navne, og da Beyo, som jeg anseer for Böki, skal have været Konge i Sverrige, saa

Roric Slyngebaands Historie.

Roric Slyngebaands Hiſtorie.

er det vel mueligt, at han kan være kommet derfra, og derfore dog have ſtammet fra Viglet. N. 14 gior og Rodrik til Hothers Søn og Eftermand. Naar N. 16 tillegger Rorik Slangeboræ, ſom han der urigtig ſkriver i ſtædet for Slangenboge, Tilnavn af Rakæ, da ſigter han herved til Roric 1, ſom Hrolf dræbte; Men naar han lader ham undertvinge og ſkatſkyldig giore Kurer, Wender og Sverrige, da ſigter han til Roric 3 Slyngebaand, og blander ham med hans Sviger-Fader og Eftermand Ivar Vidfadme. Atter naar han lader ham ſætte Orvendel og Fæng til Regentere i Jylland, og give ſin Søſter til den forſte, da ſigtes uden Tvil herved til Hræreс 2 Hnauggvanbaug, ſaafremt han ei er den ſamme ſom Roric, Böki Søn, men hvis det ſkulde være, da til Röric Slyngebaand, udi hvis Tid jeg formener at diſſe Herrer og Amleth have levet. Maaſkee at de forhen have været ſmaae Fyrſter i Jylland, og ved Hrolfs Død ſat ſig i Frihed, og at Hræreс haver derpaa, for at giore ſig dem forbundne, overladt dem ſit Arve-Rige i Jylland til Lehn, thi jeg finder ei, at de Sialandſke Konger have egentlig havt noget ſiden i Jylland at ſige indtil Harald Hilldetanns Tid. Horvendils Arve-Rige har uden Tvil været Vendſyſſel, og han ſiden af Roric faaet Rige ſonden for Liimfiorden. Maaſkee at Roric Slyngebaand ſtikker i den Slange, ſom efter N. 14 blev omkommet af Orvendel, allerheldſt de efter Saxo levede paa een Tid, men da troer jeg at det bor henføres til Roric Hnauggvanbaug, ſom alle vore egne Liſter udelade, ved det de have giort ham til een Perſon med Slyngebaand. Skulde han være bleven dræbt af Horvendel, da kan han ei have været Roric, Böki Søn, og da maae det ventelig være ſkeet ved det han haver villet ſamle Danmark under eet. N. 17 kalder ham Roric hin Rache, hvorved maaſkee

ſkee baade kan ſigtes til hans Tilnavn Rakke o: Hund, og Raſke, og er maaſkee det ſørſte giort af det ſidſte, eller ſnarere tvertimod ved en Skriver-Feyl. Naar N. 18 ſiger, at det var Kong Hogun eller Hakun o: Hagen i Sverrige, ſom ſendte de Danſke en Hund til Konge, ſaa ſigtes maaſkee herved til Sigurd Ring, ſom nogle uretteligen kalde Hagen Ring, og hvilken giorde Hetha til Dronning over os, ſom de maaſkee af Foragt kaldte en Hund, thi jeg finder at N. 7 kalder denne Hund Hathi, og N. 16 kalder den Svenſke Konge ogſaa Haghen. Hvorledes diſſe Ord i N. 18 egentlig ſkal forſtaaes: Tha war Rörik Slængæborræ Konung. Hawar take hans Son Konung; Veed jeg ikke til viſſe; Meningen ſkal dog vel være: at Rörik var Son af Kong Hawar Take; Hvilket, om det ikke er en Læſe- eller Skrivefeil, ſom jeg dog ſnareſt troer, kunde bringe en til at tænke paa Hawar; Men, da ingen anden Skribent tillegger denne Konge en Son af det Navn, men alle vore Efterretninger give Roric en Hother til Fader, og Islænderne enten Ingiald eller Halfdan, ſaa bør man paa Grund af dette eene vanſkelige og mørke Stæd ei giøre Hawar til Fader af en Roric, og mindre til Roric Slyngebaand. Spørsmaal og om i det Navn Take ei ſtikker Rake. I de øvrige Ting kommer den overeens med N. 16. Sveno Aggonis (5) kalder ham Rökil Slaghenback, og giør ham til en Son af Rolf Krake. Navnet er uden Tvil bedærvet ved Udſkriveren, og bør hede Rörik, og til Rolf Krakes Son giør han ham vel alene, fordi Hrærek Hnauggvanbaug regierede i Sieland kort efter Hrolf, og maaſkee ogſaa fik hans Dotter til ægte, thi hans Fader Hother ſynes ei at have levet længe efter Hrolf. Petrus Olai (6)

Roric Slyngebaands Hiſtorie.

(5) Lang. p. 45.
(6) Ib. p. 83.

Roric Slyngebaands Hiſtorie.

ſynes at have hørt om mere end een Roric, thi han ſætter efter Hother hans Søn Roric ſom Konge, og ſigter herved vel til Hrærec Hnauggvanbaug, og efter Roric ſætter han Slanganbogi, ſom Konge i Danmark, hvorved tydelig forſtaaes Röric Slyngebaand, endſkiønt ſat paa ſit urette Stæd. Ericus (7) ſynes at have tænkt paa Saxo's Roric Böki Søn, naar han ſiger, at han var en Søn af Boyo, Konge i Sverrige, af hvilket ſidſte man dog kan ſlutte, at han og har hørt noget om Boe, Odins Søn hos Saxo. Men ſom han ſætter Orwendel efter Roric, ſaa viſer Tiden, at han og maae have hørt noget om Hrærec Hnauggvanbaug. Th. Geysmer (8) har i Korthed det ſamme, ſom Saxo, ligeledes den Plattydſke Saxo, undtagen at den, maaſkee ved en Trykfeil, kalder Kongen Kóricus, Slaverne Vender, og udelader Kurlænderne, ſom nok er en Forglemmelſe. Riim-Kroniken giør Rörich til en Søn af Otthen, og ſiger at denne ſidſte blev ſlaget i Strid udi Fyen, hvilket nok vedkommer den Saxiſke Odin. Men at han giør ham til Otthens Søn, er uden Tvil en Feiltagelſe og Blanding med Hother, thi dette findes ikke hos nogen anden. Han lader ham ellers døe af Sygdom.

Cornerus (9) kalder ham ved Udſkriverens Feil Berich, og giør ham til en Søn af Beyy, Konge i Sverrige, og vil at han haver erholdet mange Seyervindinger, og er tilſidſt bleven ihielſlaget af ſin Broder Segge. Men det er klart, at han ved loſelig at læſe ſine Fontes, Ericum Pomeranum og Th. Geysmer ſom det ſynes, maaſkee og Saxo, haver ſprunget Horwendil over, og at

(7) Ib. p. 252.
(8) Ib. t. 2. p. 300.
(9) Col. 478.

at Seggi er ved en Udskriver Feil blevet af Fegge eller Fenge, thi man finder dog, at han haver kiendt Horwendil, thi strax efter lader han Ambleth Orwendals Son ihielslaae Seggi, for at hævne sin Fader, hvilket viser, at hvad han fortæller om Berichs Død, bør henføres til Horvendils. Roric Slyngebaands Historie.

Af vore nyere Skribenter siger Meursius (10), at han var ung, da han kom til Riget, og at derfore Curland ꝛc. giorde Frafald. Han lader ham og overvinde den Vendiske Landmagt paa den Svenske Strandbred. Hvorfra han haver taget dette, skal jeg ikke sige, undtagen deels ved vrang at fortolke, deels ved Slutninger af Saxo. Hvitfeld (11) og M. Matthiæ mene, at hans Tilnavn Rake eller Rage skal betyde, at han haver været høy og stor. Lyschander (12) gior ved en Vildfarelse Herluf og Gert, som han kalder dem i Stædet for Herlet og Gerit, til Hothers Sønner, og Rorics Brødre, da dog Saxo, den eeneste som taler om dem, gior dem til Gevari Sønner, thi Geysmer haver kun skrevet Saxo ud. Han tillegger ham og Overvindelsen af den Norske Kong Coller, og hans Søster Sella, og tilskriver strax efter Horvendil dette, rigtig nok efter Saxo; Hvilket viser hans store Skiødesløshed, og hvor uefterrettelig han er. Ikke skulde jeg troe, at Rakke, Rage var giort af Regner, Reynir, og at Roric skulde altsaa være den, nogle kalde Regner Vaidghe, eller og en Son af ham.

De ældste Svenske Kroniker tale ei om denne Konge. J. Magnus (13) beraaber sig paa gamle Svenske Bøger, hvorefter han

(10) Col. 25.
(11) T. 1. p. 8.
(12) P. 145.
(13) P. 112—115.

Roric Slyngebaands Hiſtorie.

han ſkal have regieret baade over Sverrige og Danmark, og ſørſt undertvunget Ruſſerne, ſom havde dræbt hans Fader Hother, og ſiden Venderne, men jeg frygter for at han her har ſelv opſpundet dette, og gaaet efter Slutninger. Han ſiger og at nogle giøre den tapre Ubbe, ſom Saxo omtaler, til en Friſer, hvilket jeg dog neppe troer, men ſnarere at Magnus haver blandet ham med en anden Ubbo, ſom Friſiſke Skribenter omtale. Han ſiger og at Horvendillus giorde ſig til Konge i Danmark, ſaa at Rodericus derover forlod det, og maatte lade ſig noye med aarlig Skat. Imedens han opholdt ſig i Sverrige, regierede Horvendill, Fengo og Amlet i Danmark, og døde Roderic af Elde i Slutningen af den ſidſtes Regiering. Da Magnus følgende Ericum og flere har giort Horvendil ꝛc. til Konger i Danmark, og derhos meent, at Roderic ogſaa regierede i Sverrige, ſaa var det naturligt for ham, at ſlutte, at han begav ſig didhen. Men han havde giort bedre, heri at følge Saxo, ſom giør Roric ikke til Konge i Sverrig, og derimod Horvendil ꝛc. alene til Konger i Jylland. Ellers er det vel mueligt, at diſſe Jydſke Konger have givet Skat til Hrærec Hnauggvanbaug, Konge i Sieland, og at han kan være død af Elde, thi paa Slyngebaand paſſer dette ſidſte ſig aldeles ikke. Man maae ikke undre ſig over, at Meſſenius (14) heri følger ſin Landsmand. Foruden Ruſſer, Curlændere, Slaver lader han ham og overvinde Finner; Jeg kan tænke, fordi de boede med paa det Strøg. Loccenius (15) følger dem ogſaa. Verelius (16) kalder dem Sielændere, ſom efter Hothers Død fulde fra. Jeg frygter for at dette et en

Tryk-

(14) T. 1. p. 33.
(15) P. 17.
(16) P. 25.

Trykfeil, i ſtædet for Slaver. Skulde Verelius have fundet det i noget gammelt Skrift, da vilde det med temmelig Vished vise, at ved Roric ſigtedes til Hrærec Hnauggvanbaug, og at han maaſkee havde været Søn af en Hother, thi haver han og Faderen egentligen været Jydſke Konger, og efter Hrolfs Død paaſtaaet at burde være de fornemſte Konger, og eye Leyre, ſaa maatte heraf nødig opkomme Krig med Sielandsfarerne, ſom da ſtode under andre Konger. Og have Hother og Hrærec paaſtaaet at burde være Leyre Konger, ſaa have de vel giort det i Følge af Arv ved Slægtſkab, og da maae man ſlutte, at de have ſtammet fra nogle af vore gamle Konger, maaſkee Halfdan 2, thi 3. kan det ikke være, ſiden en af vore Skribenter giør Böghi til Søn af en Dan, og har da Slægtregiſteret været ſaaledes, Haldan 2, Böghi, Hother, Roric, eller og Haldan 3, Böghi, Roric. Roric Slyngebaands Hiſtorie.

Hvad Saxo (17) fortæller at have tildraget ſig med Horvendil, Fengo og Amleth under Roric, mener jeg at vedkomme Hrærec Hnauggvanbaug, ſom levede i det 6 Sæculo, og ei Hrærec Slynggvanbaug, ſom levede i det 7, og det af tvende Aarſager: 1) Horwendill ægtede Rorics Dotter Geruth; Dette paſſer ſig bedre paa den forſte end den ſidſte, hvilken udi Sogubrot kun tilſiges Sønnen Harald Hilditann; Vel ſandt, at han endda kan derfor have havt en Dotter, men hendes Søn har neppe kunnet føre Krig med denne Hrærecs Eftermand, ſom var Ivar Vidfadme, endſkiønt Saxo kalder ham Vigler, thi om ſaadan Krig havde vel Sogubrot mældet noget, allerhelſt Vidfadme ſynes efter den ei at have levet længe efter Hrærec. 2) Ægtede Amleth den Bri-

(17) P. 48 — 59.

Roric Slyngebændz Historie.

tanniſke Konges Dotter, hvorved uden Tvil forſtaaes en Angliſk Konge, thi med dette Folk havde Jyderne megen Omgang, og ei med Britannien, ſom da allerede havde længe været Chriſten; I det 6 Sæculo vare alle Angler endnu Hedninger, men i det 7 heldſt langt hen i det, da den ſidſte Hrærec har maat leve, vare de allerede alle Chriſtne, og det er ikke venteligt, at en Chriſten Konge vilde give ſin Dotter til en hedniſk Prinds. Naar Saxo ogſaa ſiger, at efter Gerwendilli Død bleve hans Sønner Horwendillus og Fengo ſatte af Roric til Regentere i Jylland, da paſſer dette ſig meget bedre paa den forſte Hrærec, om hvilken jeg har viiſt, at han og Fader havde formodentlig et Rige i Jylland forend de ſinge det i Sieland ogſaa; Da derimod den ſidſte Hrærec var, ſom det ſynes af Sogubrot, Konge i Sieland alene. Skade at man i den Norſke Hiſtorie finder ingen Underretning om den Norſke Kong Collo, og hans Søſter Sela, der efter Saxo ſigtede imod Horwendill, thi dette kunde maaſkee da mere have faſtſat Horwendills &c. Levetid. Efter Saxo maae Roric have regieret temmelig længe, thi det var allerede noget hen i Rorics Regiering, at han beſtikkede Horwendill til Regent, og denne havde forſt ſat 3 Aar hiemme, og derpaa været 3 Aar i Søerøverie, forend han ægtede Geruth, og Amleth, ſom han avlede med hende, havde allerede giort ſine fleſte Manddoms Bedrifter for Roric døde, ſaa man i det mindſte maae tillegge Amleth en Alder af 25 Aar ved Rorics Død, og denne derfor et Regimente af omtrent 35 Aar. Vil man antage, at den Hother, ſom ſtrede med den Saxiſke Odin, ogſaa haver havt efter Saxonis Fortælling at beſtille med Odins Søn Boe, lige ſaavel ſom med Balder, ſaa maae ham ventelig og tillegges en Regiering af 30 Aar, efter Dans Død. Den Islandſke Overſættelſe af Amleths Hiſtorie

ſorie hos Saxo kalder diſſe Prindſer Geyrvendill og Hardvendill, hvilket og kommer vort gamle Sprogs Natur nærmere end Navnene hos Saxo, og Hræreks Dotter kalder den Geyrhrudr. Naar Saxo ſiger, at Amleth førte med ſig Bogſtaver, udgravne i Træe, ſaa ſiger Overſættelſen, at han førte et forſeiglet Brev med ſig, forvaret i Træe, hvilken Beretning ſtrider gandſke imod vort Forfædres Skik herudi. Den beretter og at Amleth drog til Skotland med 200 af ſine egne Folk, og 300 Engelſke, hvilke Tal ei forekomme hos Saxo; og er det at mærke, at den ſætter allevegne Engelland og Engelſke, hvor Saxo Britannien og Britannier. Mærkeligt er det at den ſiger, at den Skotſke Dronning ſatte ſin Broder Dixin til at ſtyre Riget imedens hun var borte, og at Amleth førte 8000 Skotter med ſig til Engelland, hvilke tvende Dele ei findes i Saxo, hvorover man ſnart kunde falde paa de Tanker, at denne Overſætter havde havt en Codex af Saxo for ſig, ſom var mere fuldſtændig end den trykte. Den Saxo kalder Viglet kalder han Vigleg, og giør til Rorici Søn, begge Dele uden Tvil ved Uagtſomhed, thi Viglet er et bekiendt Navn; Det ſidſte kan han maaſkee og have taget af en anden Kronike. Men foruden denne Islandſke Overſættelſe af Saxo's Hiſtorie om Amleth, haves og en temmelig vidtløftig Saga om Amleth paa Islandſk iblant Arnæ Mſſ. N. 521 i 4to, hvilken er dog en ſkammelig og nye Digt, thi der tales om Tamerlan under hans eget Navn, og om Bajazeth under Navn af Baſtynus. Scenen ſettes i Cimbria, Spanien, Tatariet og Conſtantinopel. Torfæus (18) haver alerede efter Fortieneſte affærdiget denne grove Digt. Amleth kaldes i den Amlod og Ambales. Imidlertid er dog en ſtor Deel, heldſt udi Begyndelſen, taget af Saxo's Amleth,

Roric Slyngebaands Hiſtorie.

(18) Ser. p. 29. 302 og 303.

Roric Slyngebaands Hiſtorie.

leth, dog under andre Navne af Perſoner og Stæder. Naar Saxo (19) ſiger, at efter Amleth er endnu opkaldet en anſeelig Gravhoy og Mark udi Jylland, ſaa bor dette Navns Levning vel findes igien i Amlethede Bondebye udi Aarhuus Stift, Kaloe Amt, ſom man mener forhen at have hedet Amlets Hede, hvor en Bonde fandt 1629, da han ployede, en tynd Solv-Ring, ſom ſyntes at have hort til Grebet af et Sværd. Ved Viborg ſkal og findes en Amlets Hede, ſom maaſkee ſnarere bliver den rette, da Viborg er en meget gammel Bye, og har vemteligen været de Jydſke Kongers fornemſte Opholds-Sted, ſiden de Danſke Konger bleve altid ſiden hyldede der. Paa Den Mors findes en Hoy paa Fegge Klit, og derved Fegge Sund, ſom uden Tvil begge have Navn af Fengo, eller Fegge, Amleths Farbroder, hvoraf jeg med det foregaaende ſammenlignet ſlutter, at diſſe Konger have havt deres Rige i Jyllands nordre Dele, nemlig i Aalborg og Wiborg Stift, og de nordre Kanter af Aarhuus. Der ſiges og, ſom Reſenius har anfort i ſin ſkrevne Atlas, at paa en liden Holm, ſom udi Torring Sogn, Bodſling Amt, Riber Stift lober ud i Limfiorden, kaldet Hammerø, ſkal Amlet have ladet bygge en Fæſtning; Midt paa denne Holm ligger en Hoy, hvorudi Anders Lund fandt i Begyndelſen af forrige Sæculo ved Gravning en ſtor Deel Monter, nogle af Læder med Solv-Nagle i, og nogle af Guld med en Mands-Billede paa og Paaſkrift: Amleth Rex Anglorum (20); Men dette om Monterne er uden mindſte Tvil en Digt, og findes de ikke heller i noget Cabinet. Desuden, om vi end ſkulde have Monter fra

(19) P. 59.

(20) Danſke Atlas t. 4. p. 281. 597. t. 5. p. 531. 825. Pontop. Marm. t. 2. p. 81. Reſenii Deſcr. Jutiæ Mſſ. in Atlante ejus. Danico.

fra det 5 og 6 Sæculo, saa findes dog neppe nogen Skrift paa dem, og mindst Latinske Bogstaver, med mindre man vilde antage, at de vare slagne i Engelland, som Opskriften synes at vise. Vel mueligt, at der kan have staaet enten Anlav, eller Edvard &c. Rex Anglorum, og Ukyndige giort det til Amleth. Den Skotske Dronning, som Amleth giftede sig med, kalder Saxo (21) Hermuthruda, et Navn, som aldeles ikke er taget af det Skotske Sprog, men af vort Nordiske og det Tydske, hvilket bringer mig paa de Tanker, at hun haver regieret over en Colonie af Danske eller Norske, som havde nedsat sig i Skotland, og det saa meget des mere, siden hun strax kunde læse og forstaae det Brev, som den Engelske Konge havde tilskrevet hende, hvilket efter denne Sætning var ingen Under, saasom Engelsk og Nordisk var da næsten eet Sprog, hvorimod det havde sig da, lige saavel som nu, gandske anderledes med Engelsk og det rette Skotiske eller Galiske. Roric Slyngebaands Historie.

N. 9, 10, 17, 19 og 20 have aldeles ikke disse Jydske Konger, og N. 19 og 20 ei heller Hother og Roric, hvilket er ei at undres over, da de ikke have villet opregne andre Konger, end over det hele Danmark, og Saxo selv udgiver disse ei for mere end deels Konger i Jylland, deels i Sieland. Worms 1 Konge-Liste forbigaaer dem ogsaa. Den anden derimod har dem, ja endog flere, thi den nævner Slenge, Vege, Orvendel, og Amblathe; Og siger, at Slenge, og Amblathe drab Ater og Han; De vare Konger i Jylland, (hvilke Ord venteligen bør henføres til alle disse Herrer, og ei til de tvende sidste alene), og Vithlek

(21) P. 57.

Roric Slyngebaands Historie.

var hans Svigerfader, hvilket jeg forklarer her; hvorvel det ikke er historisk rigtig, da han var Amleths Morfader, at sigte til Ambiuthe (22). Det er klart, at i noget kommer denne Skribent overeens med Saxo, og i noget strider han ham imod, og desuden har han noget, som ei findes hos ham. Det første og sidste kan man let antage; Men det mellemste aldeles ikke, saasom Saxo saa omstændeligen fortæller disse Prindsers Historie, og denne, saa at sige, kun nævner dem. Altsaa bortfalder Slenge, Vege heder Fenge, og Orvendel draber ikke Slenge, men dræbes af Fenge, thi om man vilde antage, som forhen, at Hrærec Hnauggvanbaug stak i Slenge, saa strider det dog imod Saxo, som lader Roric længe overleve Horvendil. Derimod er det vel mueligt, at Amleth kan have dræbt Ater og Han, og maae da Ater blive Hather, den samme da, som Hother 3. Saxo (23) nævner i det store Interregno en Hater, Konge i Jylland, som blev dræbt af Harald Hilldiitann; Paa ham tor jeg ikke tænke, med mindre man vilde flotte alle disse Prindser need til den sidste Hrærec, hvorimod dog rigtigere Grunde stride. Maaskee Saxo's Hater haver stammet fra en ældre Hater, og de begge regieret i Jylland, thi det er at mærke, at dette store Interregnum haver varet paa den 5 Mands Alder, da Saxo kun lader det vare paa anden Mands. Ikke skulde jeg troe, at Amleth havde dræbt Hother, Hrærecs Fader, efterson Tiden neppe tillader det, thi Hother var efter mit System hans Moders Farfader eller Farbroder. Men vilde man antage dette, da maatte Amleth have fort de Krige imod Hrærec, som Saxo lader ham fore imod Viglet. Saa meget er vidst, at en Viglet kan neppe

have

(22) Lang. t. 1. p. 31 og 32.
(23) P. 133 og 138.

havt Stæd her. Hvad Han angaaer, da taler ogsaa Saxo (24) om en Hane, Konge i Fyen, udi det store Interregno; Den samme kan det ikke være; Ventelig han har stammet fra denne. Efter al Anseende bliver det altsaa rigtigt, at Ater og Han have været Konger i Jylland, og ere begge blevne dræbte af Amleth. Mærkeligt er det, at denne Fortegnelse vel nævner Vithlek eller Vithlesth, og gior hans Son Vermund til Dansk Konge efter Rodrik, men sætter dog Vithlek selv ei ind iblant vore Konger. Herved maae ellers mærkes, at den Maade som Worm læser dette Runiske Monument paa, og end mere hans Latinske Oversættelse af det, er paa mange Stæder ikke rigtig; Men nu har Langebecs Flid og Nøyagtighed erstattet dette, saa at Fremmede kunne ei mere herved ledes i Vildfarelse. Svend Aagesen gaaer og alle disse Prindser forbi, hvilket ikke er underligt, da han gior det med mange andre. N. 12 (25) nævner dem alle efter Roric i denne Orden: Horvendillus, Fengo, Ambletus, og derpaa Vigler; Og som dette er en blot Navne Fortegnelse paa vore Konger, saa synes heraf at følge, at den haver anseet dem for rette Konger, hvilket ogsaa Petrus Olai (26) gior, hvorpaa dog ikke er at undre, da forommældte Fortegnelse staaer hos ham, og han maaskee selv er Forfatter af den. Petrus Olai fortæller ellers gandske kortelig deres Historie efter Saxo, undtagen at han legger til, at Amleth dræbte Fengo i Viborg, hvilket befæster min forhen giorde Giætning. Mærkeligt er det, at han haver tvende Beretninger om Amlets Død; Efter den ene har Vicleht, Amleths Stedfader, eller og Svoger, dræbt ham; Men efter den anden

Roric Slyngebaands Historie.

(24) P. 133 og 135.
(25) Lang. T. 1. p. 61.
(26) Ib. p. 83.

Roric Slyngebaands Hiſtorie.

anden Roric ihielſlaget ham udi Jylland med en Krigshær af Skaane og Sieland, og derpaa taget hans Enke til ægte. Er dette rigtigt, da befæſter det min forhen ytrede Formodning, at den forſte Roric haver dræbt Amleth, og da bliver det ikke utroligt, at ſnarere Rorics Soſter, ſom nogle ville, har været Amleths Moder, end ſom Rorics Dotter, thi dette kan bedre jævnes med Tiden, og det var dog ikke ſaa unaturligt, at ihielſlaae ſin Soſter ſom ſin Dotter-Son, og da Roric og Valdar, ſom regierede i Skaane, ſkulle efter Arngrim have forliget ſig ſammen om Regieringen, ſaa er det ikke utroligt, at Valdar haver hiulpet Roric Hnauggvanbaug imod Amleth, og viſer dette da atter, at det var Hnauggvanbaug, og ei Slyngebaand, ſom dræbte Amleth, thi efter Ledderne kan Valdar have levet med den forſte, og ei med den ſidſte. Desuden fortæller Saxo (27), at Amleth overvandt Fialler præfectum Scaniæ, hvilket Navn kommer ſaa meget overeens med Valdar, Valder, og er kun ved Udtalen forſkiællig, og paa den Tid var Valdar virkelig Konge i Skaane, hvilken ellers ikke forekommer hos Saxo. Dog maae jeg tilſtaae, at i Hervarar S. P. 179 ſiges Ivar Vidfadme at have giftet ſin Dotter med Valdar, ſom da har maat leve med Slyngebaand, men da han gior ham til Fader af Harald Hilldiitann, ſaa er det klart, at han er den ſamme ſom Hrærec, hvilken alle vore andre Beretninger giøre til Hildetans Fader. Hrærec og Valdar blive da een Perſon, men hos Saxo ere de tvende, og Fialler eller Valdar kaldes præfectus Scaniæ, hvor Hrærec aldrig regierede. Men man kunde og ſige, at Valdar giøres i Hervarar S. urretteligen til Hildetans

(27) P. 59.

detans Fader, allerhelſt N. 203 og 582, begge i 4to, kalde den Ivars Dotter, ſom fik Valdar, Alfhilldr, da hun ellers ikke navngives i Hervarar S., og man veed at det var Audur, der havde Hrærec. Man kunde da troe, at Ivar havde ſat Valdar til Stadtholder i Skaane, hvilket præfectus hos Saxo ſynes at ſtadfæſte, og ſiden har hans Troſkab ſat ham over gandſke Danmark efter Hrærecs Død, og forhen givet ham Alfhild, maaſkee hans ældſte Dotter, ſom maaſkee var uægte. Han kunde maaſkee da og blive Regner Vaidghe, i det mindſte har det ſidſte Navn nogen Lighed med Valdar, og hans mange Sønner ſynes at have levet med Hildiran. Det Saxo lader Fialler flye til Odainsakur, ſom laae længſt nordlig borte i Sverrige, ja nordoſt for det, kunde da maaſkee være giort deraf, at Valdar flyede til Ivar, ſom fornemmeligſt ſynes at have opholdt ſig i Sverrige. Og efter alt dette kunde Amleth gierne have levet med Slyngebaand. Sandt nok at Saxo kalder Valdar ei Konge, men kun præfectus, dog dette gior han efter ſin Hypotheſe, at Lethræ Konger regierede over det hele; Og det lader ogſaa, at de ofte have paaſtaaet det. Ved denne Leilighed kan jeg ikke forbigaae, at indføre, hvi vore gamle Skribenter tillegge 3 forſkiællige Konger at have anlagt Lethra, nemlig Skiold, Dan, Hrolf Krake. Den første anlagde den virkelig, og var den da Hovedſtad over Herne alene. Ved den anden forſtaaes Dan Mykillati, ſom rimeligvis maatte tage ſit Ophold der, ſaaſnart han foreenede Herredømmet over Herne med ſit Fæderne Rige Skaane, baade for at holde det nye Rige i Tomme, ſaa og for at være i Midten af ſine Beſiddelſer. Og altſaa blev herved Lethra ſom anden gang til Ho-

Roric Slyngebaands Hiſtorie.

Roric Slyngebaands Hiſtorie.

vedſtad, og kunde derfore ſiges at være bleven anlagt af Dem; eller af ham valgt til Reſidence. Hvad Hrolf Krake angaaer, da forbedrede han virkeligen Lethra, og ſom han var den mægtigſte Konge, Danmark hidindtil havde havt, og hans Farbroder Kong Hroe opholdt ſig i den af ham nyelig anlagde Bye Roſkild, og hans Fader Helge beſtandig ſværmede om til Soes, ſaa kan han og ſiges paa en vis Maade at have anlagt den. Og Anledningen hertil var vel denne, at han fra ſin Barndom af var bleven opfod der, efterat hans Fader Helge havde ſat ham der ind, ſom paa et ſikkert Stæd imod fiendtlig Magt. Af det foregaaende om Roric ſlyder ellers ogſaa, at hvad Saxo beretter om Vigler, at han dræbte Amleth udi Jylland, ægtede hans efterladte Dronning Hermutrude, regierede længe og rolig, og dode paa ſin Soteſeng, bor altſammen ei tilſkrives ham, men enten Roric eller Valdar. Det lader ellers at Roric og Valdar have frygtet for, at Amleth tragtede efter det hele Rige, og derfore forbundet ſig ſammen mod ham; Have Slyngebaand og en Valdar levet paa een Tid, da kan til dem henføres, hvad Arngrim henfører til Roric og Valldar ſtrax efter Rolf Krake, at de delede Riget mellem ſig, thi da kan Ræric blive til den Roric, ſom Rolf dræbte, hvilket og kommer bedre overeens med Ledderne. Imidlertid troer jeg ſnareſt, at de Bedrifter ſom Rærec ſkal have giort imod Amleth, tilkomme hans Broder Helge, da han var langt ſtridbarere og anſeligere end han. Hvad Amleth havde giort imod de ſmaae Jydſke Konger, Fengo, Hater og Han, hvilke tvende ſidſte have uden Tvil herſket i Jyllands ſydlige Dele, kunde ei andet end giore dem opmærkſomme. Og denne Slutning ſtadfæſtes ogſaa ved Valldars Tilnavn den Milde, thi vigtige Aarſager maatte bevæge en Mand

af

af det Sindelag til Krig, med mindre at ved milde skal alene forstaaes gavmild; Eller og at denne Valdar er en senere, som ei forte Tilnavn af den milde. Erici Chronike (28) giør Orvendel, Feggi og Ambleth til Konger efter hinanden imellem Rorik og Wichleth. Og om Amleth siger han, at han herskede over Dacia, Anglia og Svecia, hvilket sidste vel er ved en Urigtighed sat i stædet for Scotia. Med mindre at herved sigtes til den berømte Ivar Vidfadme, med hvilken Amleth kan efter sidste Hypothese have levet. Han lader ham og dræbes af den Norske Kong Wichleth hans Stedfader, og det udi Øresund. Vilde man antage dette at være rigtigt, da maatte man sige, at Amleths Legeme var bleven ført til Jylland, thi der ligger han efter al Anseende begravet, og at Viglet var derpaa blevet ikkun Konge i Jylland, og af Saxone og Erico i Følge deres vrange Hypothese giort til Konge over det hele. Men maaskee Ivar stikker og i Viglet, og han var Rærecs Svigerfader, som let kunde giøres til Stedfader. Men da maae man og heri have giort Rærec til Amleth. Efter sidste Hypothese kan de have levet sammen. Underligt er det og, at hverken Saxo, Ericus, eller de fleste af vore Skribenter nævne ellers ikke Ivar, saa mægtig en Konge. Har Viglet ogsaa havt Amleths Moder til ægte, saa er det ingen Under, at han forskiød hende, for at ægte Hermutrude, som var yngre, og ventelig smukkere; Men Spørsmaal om Ericus ikke har alene ladet ham forskyde hende, fordi det var efter den Christne Lære forbudet, da denne Skribent levede, at have mere end een Kone, da vore hedniske Forfædre derimod giorde sig ingen Betænkning derover. Imidlertid da Saxo (29) skriver, at Viglet faldt Amleths Moder besværlig ved alle-

Rorik Slyngebaands Historie.

(28) Hos Lang. T. 1. p. 152.
(29) P. 59.

Roric Slyngebaands Historie.

allehaande Mishandlinger, omni petulantiæ genere, og berøvede hende de Kongelige Skatter (hvilket Islænderen oversætter ved skattgylti, og Vedel ved skattede), saa kunde man troe, at han saa meget des lettere kunde giøre det, naar han var hendes Mand; og da kunde man og udlegge de Ord: at han klagede over, at hendes Søn havde berøvet Lethræ Konger den Ret at give og tage Værdigheder ved at bemestre sig Jylland, saaledes, at han, som en Ven af Lethræ Konger, og der maaskee søgte Anledning til Krig, gav dette fore. Man maatte da og antage, at han havde slaget sig i Forbund med Roric og Valdar, som alene ei saae sig stærke nok til at imodstaae Amleth; og at han havde forud betinget sig Jylland til Belønning, hvilket man maae slutte deraf, at han roelig regierede der indtil sin Død, thi ellers havde Roric, som Amleths Morfader eller Morbroder, vel paastaaet det. Dog maae jeg tilstaae, at alt dette kan efter Saxo's Hypothese forklares saaledes, at Viglet forfulgte Amleths Moder imedens han var borte i Britannien. Dog paa dette Sted bliver Hypothesen gandske vidst urigtig, da der efter Islænderne haver ingen af det Navn Viglet været Konge over det Heele, eller udi Sieland, med mindre man, hvad det sidste angaaer, vilde troe, at under det Navn stak Frode, som var Hrærecs Søn. Men da Saxo er heel tilbøyelig til, at giøre alle dem, som paa noget Sted have regieret i Danmark, til Konger over det Heele, og Erici Kronike udtrykkelig vidner, at Viglet var en Norsk Konge, saa anseer jeg det for rimeligere at han virkelig haver havt det Navn Viglet, været en Norsk, og kun regieret i Jylland. Naar Erici Kronike skriver Fengo Fegge, saa tiener det til at stadfæste Udtalen Fæggesund og Fægge Klit paa Mors.

Da

Da Th. Geysmer (30) ogsaa siger, at Wiclet var Amleths Stedfader, og han meget nøye følger Saxo, saa er jeg næsten af de Tanker, at dette har staaet i Saxo udi hans Tid, med mindre at Geysmer haver sluttet sig det til af de forhen anførte Saxo's Ord, at Vigler mishandlede Amleths Moder. Ved den Mening at Vigler haver været en Norsk Prinds, forefalder dog den Vanskelighed, at saadan en forekommer aldeles ikke i den Norske Historie, men hvor meget andet fattes ikke i den gamle Historie. Den plattydske Saxo kalder den kun en Hertug i Britannien, som Saxo kalder en Konge. Ved denne Leilighed maae jeg erindre, at Amleth synes efter Saxo (31) at være gaaet til Lands fra Britannien til Skotland, hvoraf jeg slutter, at den Engelske Konge, som Amleth var hos, har herskет i Northumberland, og hans og den Skotske Dronnings Lande grændset sammen; Og dette bliver end troligere derved, at man finder, at de Danske gemeenligen i deres Tog til Engelland have først Landet i Northumberland. Den Danske Riim-Kronike siger, at Fegge Sund i Jylland havde Navn af Feggæ, at han blev ihielslaget i Viborg, og at Amleth var hans Broder, hvilket sidste dog er urigtigt, og siger den ogsaa selv kort efter, at Amleth var hans Broder-Søn. Det Brev Amleth førte med sig til Engelland vidner den at have været skrevet med Runer. Den beretter og, at da Amleth kom tilbage fra Engelland, fandt han sin Moder atter gift med Wytlæ; Saa kalder han Vigler. Alle disse Konger gior den, ligesom Erici Kronike, til Konger over heele Danmark. Den skrevne Danske Kronike, som slutter med 1314, gior det samme, udgiver Withlæ eller Witlæta for Konge i Nor-

Roric Slyngebaands Historie.

(30) Lang. t. 2. p. 304.
(31) P. 57.

Roric Slyngebaands Historie.

ge, og Amblæths Stedfader, og lader ham staae denne thiel i Strid i Aro Sund, hvilket dog vel er en Skrive-Feil i stædet for Øresund, som der staaer i Erici Kronike, hvilken denne følger fast i alle Ting. Vilde man holde Læsemaaden for rigtig, da maatte man enten tænke paa Aroe, eller og Alroe, som ligger ved Indgangen af Horsens Fiord, hvor baade Stædet, siden det ligger i Jylland, og Beskaffenheden, fordi det er en Fiord, der passer sig paa et Sund, gior dette troligt. Derimod viger Navnet for meget af, og desuden siden Amleth jog den Skaanske Regent ud, saa er det ikke utroligt, at han og kan have sat Livet til i et Slag udi Øresund. Imidlertid tilstaaer jeg, at man haver let kunnet giøre Øresund af Aresund. Vilde man derimod noye følge Saxo, saa maatte Amleth være bleven ihielslaget udi Jylland, og ventelig paa den Mark, hvor han blev begravet. N. 16 siger, at det var Rorics Søster, som Orwendell ægtede. Hermed kommer N. 18 overeens. Begge giøre de ham og kun til Konge i Jylland, og lade ham blive i Strid strax efter sin Hiemkomst, uden at nævne med hvem. Overalt komme disse Nummere overeens i de fleste Ting, undtagen i Slutningen, da N. 18 gaaer videre, men paa Riim. Cornerus (32) følger i alting Erici Kronike, undtagen at han kalder Fenge Seggi, som dog maaskee er en Læsefeil. Han gior og denne Fegge til Broder og Banemand af Berich, hvorved han forstaaer Roric, og blander ham altsaa med Horvendil; Dog viser Tallet af Kongerne, som han allevegne sætter ved, at Horvendil ikke er udeladt her.

Af

(32) Col. 478.

Af nyere Danske Skribenter følger Magnus Matthiæ i Korthed Saxo, Meurſius (33) med mere Vidtløftighed Saxo og Ericum. Han giør Vigleth kun til Stadtholder eller Jarl over Norre-Jylland. Gram forkaſter i ſine Noter aldeles Saxonis Fortællinger om Amleths foreſtilte Daarlighed, Skiold ꝛc., og mener, at han har faaet dem fra Islænderne; Til Beviis beraaber han ſig derpaa, at de nyere Islændere kalde endnu en Daare Amlode, hvortil han efter Torfæum (34) kunde endnu have lagt de Svenſke, thi i deres Riim-Kronike kaldes en Daare Amblode. Men juſt dette bekræfter mine Tanker, at Amleth har været til, og anſtillet ſig ſom en Daare. Desuden veed jeg ikke, om Saxo har faaet Underretning om Amleth ved Islændere, thi paa Islandſk er nu omſtunder kun en Overſættelſe af Saxo om Amleth, og dernæſt en høyſt fabelagtig og daarlig Fortælling, hvis Grund man dog tydelig kan ſee at være taget af Saxo. Jeg troer derfore ſnarere, at Saxo haver havt nogle gamle Vers at gaae efter, thi man maae ikke troe, at han ei haver havt flere end de, ſom hos ham findes overſatte paa Latin; Og diſſe Vers kunne ſaa lider kaldes Islandſke, ſom de i den gamle Edda, da de ere forfærdigede, før Island blev bebygget. I alt hvad Saxo fortæller om Amleth, forekommer intet umueligt eller mirakelmæsſigt, men det ſtemmer altſammen vel overeens med vort Folks gamle Sæder og Tankemaade. At mene, at Saxo, eller de han haver fulgt, have i Tildragelſen med Stokkene, ſom vare fyldte med Guld, villet efterligne Bruti Hiſtorie hos Livium, eller i Beſkrivelſen af Amleths Skiold, Æneæ Skiold hos Virgilium, det er let ſagt, men ikke ſaa let bevist. I vore ægte gamle

Kotic Slyngebaands Hiſtorie.

(33) Col. 25—30.
(34) Serie p. 302.

Roric Slyngebaands Hiſtorie.

le Vers, i de Eddiſke nemlig, forekomme ofte prægtige Beſkrivelſer, om hvilke man dog med Vished kan ſige, at de ere skrevne paa en Tid, da vore Folk ei forſtode Latin. Dog vil jeg derfore ikke nægte, at jo de Poeter, af hvilke Saxo har taget Amleths Hiſtorie, have i et og andet forbedret og poetiſk beſkrevet den, dog uden at tage det enten af Livio eller Virgilio, thi i en lang Tid kan det ei feile, at jo mange Ting i adſkilte Lande maae tildrage ſig, ſom ligne hinanden. Crantzius (35) gior Horvendelli Kone til Rorici Søſter, og troer jeg dog neppe, at han har ſeet de forhen anforte tvende Danſke Kroniker N. 16 og 18, ſaa han enten maae derfore have ſkrevet ſaaledes af Uagtſomhed, eller og havt en for os ubekiendt Kilde.

Hvorledes J. Magnus har indrettet diſſe Prindſers Hiſtorie efter ſin Sætning, at Roric regierede baade over Danmark og Norge, har jeg forhen anfort. Meſſenius (36) følger næſten Magnum, men kalder Fengo, Fugo; Dog det er maaſkee en Trykfeil. Loccenius (37) ligeledes. Verelius (38) gior og Horvendilli Dronning til Rorici Søſter, og har han ventelig taget dette af N. 16 og 18, thi de vare forend han ſkrev ſin Hiſtorie, bragte fra Danmark til Sverrige. Irenicus (39) ſkriver Amleth, Aculejus eller Auculejus, ſom maaſkee dog er en Trykfeil. Torfæus (40) mener, at Hrærek Hnauggvanbaug ei har regieret i Leyre efter ſin Fader Ingiald, fordi Halfdan Ingialds Broder, og ſiden

(35) P. 22. in Chron. Aqvil. c. 19.
(36) T. 1. p. 33.
(37) P. 17.
(38) P. 25.
(39) P. 111.
(40) Ser. p. 284. 285.

som hans Broder Frode udgives i Hrolf Krakes S. for Oven Konge, men at dog Hrærek haver regieret paa noget andet Sted i Danmark, hvilket jeg mener forhen at have udfundet, ved at anvise ham Plads i Jylland. Dog viser Hrærec Slaunggvangbaug, som stammede fra ham, og var Konge i Leyre, at det er siden kommet til hans Efterkommere, ja maaskee til ham selv. Verelius (41) er uden Tvil bleven ledet i Vildfarelse ved en urigtig Copie af Langfedgatal, naar han af denne Konge gior tvende, saaledes: Hrærekur Hnoggver, (og) Bauge (Ringo, saaledes forklarer han det) Ingialds Søn; Da han har skiftet Tilnavnet i tvende Parter. Rorie Slyngebaands Historie.

Min skrevne tydske Kronike i Folio, som ender med Canuti 6 Død, følger Saxo i Korthed, undtagen at den gior de Sclaver eller Vender, som fulde fra Rorie, til Vitlændere o: Jyder; Som dog vel kun er en blot Formodning, og det en Formodning uden Grund, da intet er forhaanden, som kan bringe en til at troe, at Saxo har uden Grund sat Sclaver her. Dernæst mener den, at Burg Vei ved Viborg skulde have været Fengos Residence; Dog for det første er dette Navn urigtigt skrevet, thi de tvende Brinker ved Viborg, neden ved Soen, hvor man mener at fordum et fast Slot skal have staaet, kaldes store og lille Borgevold (42); Og dernæst er der ingen Anledning til at troe, at de skulde være saa gamle, at de rakte til Fengos Tid. N. 28 i Folio gior alene Udtog af Saxo. Pontanus (43) følger og Saxo, undtagen at han gior Hermutruda til den Skotske Kon-

(41) N. in Herv. S. p. 40.
(42) D. A. t. 4. p. 595.
(43) P. 18 — 20.

Roric Slyngebaands Historie.

ges Daaden, vedtagen ved en Slutning, eller og Sammensværgelse. Feil, thi Saxo kalder hende Dronning i Skotland, og giver hende dog ud for Jomfrue. Beringius (44) følger og Saxo, men legger Sagen til de Folk, som fulde fra Roric, dog uden mindste Vidnesbyrd. Srephanius (45) er paa den rette Vei, naar han gior Amleth ikkun til Konge i Jylland.

Udi Nials S. (46) kaldes Harald Hilldetanns Fader Hrærec Slongenbauge, ligesom i Langfedgatal, Flateyar Bog og Sogubrot, saa at der kan aldeles ingen Tvil være paa, at jo dette er rigtigt, hvorved og Tiden af den Gierning, som Saxo fortæller at Roric fik det Tilnavn Slyngebaand, nogenlunde kan fastsættes. I N. 281 i 4to, hvorudi Regnars S. staaer først, og siden mange andre Stykker, iblant andet et som kaldes Ettar-Tal d: Slægt-Register, hvilket enten er taget af Eddæ Fortale, og af Flateyar Bog og Landnama, eller dog kommer overeens dermed, der staaer i mit Manuscript P. 221, at Hrærec Höggvanbaug var Fader til Harald Hilldetann, og Slaungvanbaug giores derimod til en Søn af Kong Ingiald. Dersom dette ei stred imod de andre Islænderes Beretninger, saa at man kan frygte for en Feiltagelse her, saa vilde jeg snarest falde til denne Mening, end til den anden, thi da kunde man med Saxo lade Roric leve ei længe efter Rolf Krake, og da fandt man vidst en Valdar til at leve med Amleth, da det derimod bliver et stort Spørsmaal, om den anden Valdar ei alene er skabt ved en Feiltagelse af Hervarar S.

Paa

(44) P. 39 — 42.
(45) Not. in Sax. p. 102.
(46) C. 25. p. 38.

Paa samme Sted P. 222 tillegges Harald Hilletaann en Søn ved Navn Hrærec, og hans Afkom opregnes igiennem 12 Ledder indtil den bekiendte Sæmund Frode. Da man nu vidſt veed at Sæmund er fød 1056, saa maae efter Regien af 33 Aar Harald Hilletaann være fød 693, et Aar, der nok meget nærmer sig Sandheden, men dog snarere for sent end for tiligt. Geysmer (47) gior Coller til Konge i Sverrige, men da han legger til at han drog ud af Norge, saa tænker jeg ikke at han har fundet anden Løsemaade i Saxo end den sædvanlige, og at Sverrige er en Skriverfeil hos ham. Roric's Slyngebaands Historie.

16. VIGLET.

Var efter N. 2 og 3 Konge i Norge, og Ambleths Stedfader. Ligeledes efter N. 5, og Konge i Norge efter N. 7. Men efter N. 11. 13. 16. 17 og 18 Rörics Søn. Efter N. 14 Ambleths Mah, (Mag, hvilket Ord betyder Frænde, og maaskee her Stedfader). Har han været Rörics Søn, og derved forstaaes Slyngebaand, saa har han maat regiere efter 650, og i Harald Hilletaanns Tid, ja maaskee været Hilletaann selv, da Viglet synes at være et Tilnavn, og kan betyde en som er færdig til Strid, en som har Stridens Skikkelse og Farve, saa at det kan betyde det samme som Hilditan. Saxo siger, at han regierede længe, og dode Straae Død. Han gior ham til en Fader af Vermund, som efter Islænderne derimod havde Frode 2 til Fader.

(47) Ap. Langebeck t. 2. p. 300.

Viglets Historie.

der. Maaskee det saa ofte forekommende Frode har hos mange kun været et Til- og Ærenavn. Hvorom alting er, saa synes Vigler kun at have regieret over Sieland og Skaane, i det mindste i Forstningen; Dog maaskee tilsidst ogsaa over Jylland. At han regierede længe, passer sig og paa Hilderann, og har Hilderann overvundet Amleth, og derved undertvunget Jylland, saa er det begribeligt, hvi Folk fra Slesvig fulgte ham til Bravalla Slag. Hos de Angel-Saxiske Skribenter forekommer en Withleig, den fierde fra Odin, og Fader til Vermund, ved Aar 264. Mærkeligt at Hother, som forte Krig med Balder, Odins Son, svarer i Linien til Frethegeath, Odins Son; Rörie Hothers Son til Wagon Frethegeaths Son; og Viglet Rörics Son efter adskillige, og efter de fleste Rörics Eftermand, til Withleig Wagons Son; Og at Saxo ligesom Angel-Saxerne tillegger Vermund en Son Uffo. See Schönings anden Tabel N. 5 i de Nordiske Folks Oprindelse. Da kan Vermund være fød 297, og Uffo 330; Og efter Islænderne Vermund 117, og Oluf eller Uffo 165. Efter min Mening kan den Saxiske Odin stamme fra dem, og hans Efterkommere, altsaa let have optaget Vermunds Navn. Spørsmaal derfore om ei Hother, Rörie, Viglet, Vermund, Uffo, have været Angliske Konger. Ved at overveye dette, synes mig nu at være klart, at Saxo har haft Efterretning om disse Angliske Regentere, og derved bleven forledet til at sætte Viglets Navn ind iblant de Danske Konger, allerheldst da han havde sammenstøbt alle Hothers og Roric's i een Person, og altsaa ladet Hother stride med Odin, og som han nu hos Anglerne fandt, at Vigler var Fader til en Vermund, og ei vidste, at

Frode

Frode 2 og hevde været Fader til en Vermund, saa maatte han nødvendigen føre Viglet ind iblant vore Konger. Efter Anseende har en Vithleg regieret i Angeln, hvad enten han har været Odins Søn, som jeg snareſt troer, eller og den tredie fra ham, og en Søn af Wagon, ellers maaſkee kaldet Roric, som jeg neppe troer. Da Saxo lader Sieland og Skaane ſtaae under Viglet, saa kan man ei vel alene giøre ham til en Angliſk Konge. Skal han endelig ſættes ind i den Danſke Konge-Liſte, da maae han blive Frode, Vermunds Fader, eller og Harald Hilldetann. I Sieland kan han i første Fald da gierne have regieret, men i Skaane ei vel, thi der regierede Rig; Ei heller ſiger Saxo det udtrykkelig, men taler kun om, at han fik Hielp derfra, og at Fialler var Præfectus der. Men bliver han Harald Hilldetann, da kan han have regieret baade i Sieland og Skaane. Kunde man kun faſtſætte Amlerhs Alder, da fik man den Danſke Viglets ogſaa ud: Har Viglet været Norſk, saa har han maaſkee ſtammet fra den Norſke Halfdan ved Skelver og Skiold, og derfore bleven ſat af Saxo blant de Danſke Konger, allerhelſt han ſynes at have eyet Leyre. Mærkeligt er det, at N. 2 udgiver Beyo, (Saxonis Bo, og Eddæ Vale) for en Svenſk Konge, og Hothers Banemand, (hvilket kan tiene til at ſtadfæſte den Mening, at dette haver tildraget ſig i Angeln, efterſom Bo var en Søn af den Saxiſke Odin, og Hother opholdt ſig ofte i Jylland), og giør Roric til Beyos Søn. N. 3 giør Seggi til en Broder af Berich, (det er Rorich), og lader ham dræbe ham, og ſiden dræbes af Ambleto Orvendals Søn, for at hævne ſin Fader. Det er klart, at Seggi bliver her den ſamme ſom

Viglets Hiſtorie.

Viglets Historie.

Fengo, og Roric den samme som Oevendil, (hvilket Navn synes ogsaa kun at betyde det samme som en fra Wendsyssel, og or eller hor at være hard). Herefter at domme, have Amler og Viglet levet kort efter Odin, enten vor eller den Saxiske, og heraf skulde jeg snart slutte, at Roric; Ambler og Viglet havde levet ved Aar 290, paa samme Tid som Frode 3 i Danmark. Men om Viglet har været Frode, eller om Frodes Regimente har været svag, skal jeg endnu ikke kunne sige. Krigene synes at have strakt sig da over alle Danske Landskaber og ind i Sverrige. Efter N. 5 og efter Saxo var Amleth en Dotter-Son af Roric. Vil man henfore denne Roric til Hrærec Haauggvanbaug, da indfaldet Amleth &c. ved Aar 550, hvilket best passer sig paa Danmarks da værende svage Tilstand. Og da kan Fiallar og Valdar i Skaane blive een Person. Det underligste er, at efter N. 5 skal Reres have været Odins Son, hvilket maaskee gior ham til Vegdeg eller og Vithleg. Maaskee Viglet har forestaaet Regieringen for Frode, Hrærecs Son, i hans Mindreaarighed. Maaskee han og virkelig har været Hrærecs Son, og regieret forend hans Broder Frode. Hrærecs Fader Hother giftede sig med den Russiske Prindsesse Nanna, maaskee Viglet kan have været beslægtet med hende, altsaa fra Norge, og at andre Omstændigheder have giort, at han er bleven kaldet Hrærecs Son, som iblant andre, i Fald han har ægtet Gerut, Hrærecs Dotter. Efter N. 14 synes Amleth vist at have levet efter Hrolf Krake, og dette kommer vel overeens med Tidsregningen. N. 16 gior Hother til Haddings Dotter-Son (dette kan være efter Saxo ved Svanhvide, men et Led er regnet for tidet; Men vil man see paa den rette

Norske

Norske Hedding, da han dette indfalde ved 270, og passer vel nok paa den Hother, som levede i den Saxiske Odins Tid). N. 18 giør ogsaa Hother til Haddings Dotter-Søn. Saxo taler P. 48 og 49 om en Norsk Konge Collerus. Med dette Navn overensstemmer Kiæmpen Koll Kroppe, som skal have levet ved Odins Tid, hvorom Schöning P. 131, 310, 442, og for saavidt vel nok kunde rime sig med Saxos Tidsregning. Men det synes ei at kunne være den samme, da Saxo lader ham ihielslaaes af Horvendil, og Schöning af Sturlaug. Schöning P. 282. 285. 286. 287 har en anden Kollur, og kaldet Hottur, som boede paa Kolleyen (i Hordeland) ved Aar 450. Navnet Hottur er mærkelige her. Men Koll var kun Jarl, og Tid og andre Omstændigheder synes ei at passe sig til nogen Amblechs eller Vigleks Alder. Imidlertid sees dog heraf, at det Navn Koll, Kollur, Collerus haver været brugeligt i Norge. Naar Saxo siger P. 52, at Fengo sendte Amleth til Kongen i Britannien, saa er det klart at han derved forstaaer Engelland, naar dette jævnføres med andre Skribenter, og da den rette store Omgang mellem Engelland og Jylland er vel først opkommet efter 449, saa stadfæster dette at disse Ting ere skeede efter den Tid. Jeg skulde ei troe, at Saxo forstod virkelige Britannier, thi han kalder dem aldrig her Angli. N. 16 kalder denne Konge Vigelæk, i hvis Navn synes efter Lyden at stikke Anglernes Vegdeg, eller og Beldeg, deres Odins Søn; Da nu vore Kroniker giøre Vigler til en Sønne-Søn af Hother, i hvis Historie upaatvileligen stikker noget af Haandurs i Edda, hvilken havde saa meget med Odin og Baldur at giøre, saa bestyrker det den Sætning, at Vigler er tildeels Vegdeg.

Vigleks Historie.

Mær-

Wiglets Historie.

Mærkeligt er det, at Wiglek havde efter N. 16 og 18 Nanna til Dronning, hvilket stadfæster, at han er bleven blandet med Baldeg eller Balder, som efter Edda var gift med Nanna; Og som Uthleg, Vithleg eller Vegdeg var Balders Broder, saa haver man let kunnet, baade for det nær Slægtskabs skyld, da de begge vare Odins Sønner, saa og fordi Navnene ere hinanden saa lige, blande dem sammen. Alt dette stadfæster ellers, at mange af Hothers og Rorics Tildragelser ere skeede under den Saxiske Odin. N. 13 kalder og Vithlesi, saa kalder han ham, Dronning Anna, hvilket er openbarligen giort af Nanna, et bekiendt Navn, sat i Stædet for et ubekiendt. Men hvorfor Saxo haver giort Nanna til Hothers og Baldurs Dronning, og Uvenskabet ladet opkomme af begges Frierie til hende, det er vanskeligt at sige, med mindre man vil antage, at han her haver feilet, som let kunde skee, ved det dog een af dem fik hende, eller man og vil sige, at den ældste Hother, som levede i vor sidste Odins Tid, haver havt en Nanna, eller og maaskee den Svenske Kong Ottar, hvilken Saxo og haver blandet med Hother, eller og allersnareſt at den Hother, som levede med den Saxiske Balder, har været gift med en Nanna. Af det berømte Vers i den skrevne Hervarar S. sees, at da Valldar regierede over de Danske, regierede Angantyr over Gotherne, (det er dem som boede i Reid-Gotland ved Duna), Gizur over Gauterne, (det er de Svenske Gother), Kiar over Vaulerne, (hvilke nok bør søges enten norden for Rhinen i det gamle Frisland, eller og strax sønden for den, i nu værende Flandern), og Alrekr over Engellænderne, (hvorved efter mine Tanker sigtes til de gamle Angler i det Slesvigske, da Torfæus (1) siger

(1) Ser. p. 93.

siger

alene har tænkt paa Engellænderne i Britannien). Nu har Valldar efter mine Tanker levet sidst i det 6 Sæculo, og kommer dette vel overeens med Alderen af Angantyr, Konge i Reid-Gotland, saafremt han efter min 10 Tavle af Hervarar S. er fød 563. Sandt nok at Torfæus haver opsporet paa den Tid en Ethelric, som Aar 589 blev Konge i Northumberland, og hvis Navn ei meget viger fra Alrec. Skulde man og antage en Brittisk Engellænder, da maatte det blive en fra Northumberland, hvor de Danske havde saa meget at giøre; Desuden var denne Ailric, som Florentius af Worcester, og det alene kalder ham, og hvilket er samme Navn som Alrec, en Søn af Ida, hvilken levede efter de Engelske Skribenter med Ella, og han igien med Hrolf Krake, efter Gautreks Saga, og af Ailrics Alder sees at Hrolf Krake, maae have levet med den sidste, og ei med den første Ella, thi Valdar overlevede Hrolf noget. Disse Omstændigheder forvolde, at jeg dog anseer Alrec snarere for en Brittisk Angler, end en Cimbrisk, allerhelst de sidste vare da, efter de Engelske Skribenters Vidnesbyrd, saa svækkede, at de vel ei mere havde nogen egen Konge. Dette bekræfter ellers meget vore gamle Skribenters Troværdighed, og er jeg vis paa, at den vilde blive sat uden al Tvil, og derhos meget oplyst om vi havde ældgamle Skrifter af Saxer, Vender, Sember, Polacker, Russer, Esther, Finner, Svenske ꝛc.; Thi dette at de have dog Ret i saa mange ældgamle Ting, gior det troligt om de øvrige. Hervarar S. (2) taler om nok en Valldar, som den siger at have ægtet Ivar Vidfadmes Dotter Alfhild, og med hende avlet Harald Hilldetann og Randver, men om end denne har

Vigleks Historie.

 væ-

(2) P. 179.

Viglets Historie.

været til, hvorpaa jeg tviler, saa kan han neppe være den Fiæller, som Saxo omtaler. Torfæus (3) gior sig stor Umag for at forsvare denne Valldar, men maae dog tilsidst tilstaae, at det seer meget rimeligt ud, at han maae alene takke en Copiist-Feil for sin Existence, hvilket vel og bliver det retteste, thi Ivars Dotter hedte Audur, og hendes Mand Hrærec. Torfæus (4) formoder, at Valldar haver hersket i Skaane, siden hans Son og Sønne-Søn herskede der. Han viser og at hans Levetid falder vel ind med Angantyrs; Og at Valdar haver hersket i Skaane, bekræftes ved det forhen anførte af Arngrimi Supplement.

Ved Viglet forefalder en stor Vanskelighed, da han efter Fortalen af vor Edda var Odins Søn, hvormed og de fleste Engelske Skribenter komme overeens, undtagen at nogle lade ham stamme i 4 Led fra Odin, denne iberegnet, hvilket sidste bedre passer sig paa den Mening jeg nu vil yttre, hvorvel der endda blive store Knuder i Tidsregningen tilbage, og maae man da troe, at ved Odin forstaaes her vor sidste Odin. Min Mening er kortelig denne, at Viglet har været Anglernes Konge, og maaskee Vermunds Sviger-Fader, hvorved Vermund er ogsaa bleven Regent over Anglerne, og det uden Tvil ved at giøre Vithlegs Sønner Uret, som da enten have været smaae, eller og ei i Stand til at staae ham imod. Og heraf er maaskee den Krig kommet, som Saxerne siden yppede imod Vermund i hans Alderdom, thi deres Konger vare beslægtede med Vithlegs Børn. I Wormii 1 Konge-Liste (5) kaldes Vithlefs Dronning Anna.

Her

(3) Ser. p. 314 og 315.
(4) Ser. p. 501.
(5) I Langebecs Script. t. 1. p. 27.

Her kunde man troe, at et N. var udeladt, og at hun havde hedet Nanna, men da maatte man anſee Vithlef for Ballder, hvilket Tiden ingenlunde tilſtæder; Derfore bliver det beſt at holde ſig til Anna, ſom da venteligen har været hans første Dronning, thi Amleths Enke ſynes han at have ægtet, da han var noget gammel, ſaafremt ei i Vithleg ſtikke tvende Perſoner; først en Angliſk Konge, og Vermunds Sviger-Fader, og dernæſt Harald Hilldetann, og denne ſidſte er det maaſkee, ſom har ægtet Amleths Enke, ſaa at Vigler maae lade ſig noye med Anna alene, med mindre at denne Wormii 1 Liſte har giort Anna af Hothers Nanna, ſom man neppe ſkulde troe, ſiden den giver Hother Hyltha til Dronning, hvorved maaſkee forſtaaes Hother 3. Vildfarelſen kan og være kommet deraf, at da Vithleg eller Vegdeg anſees af de fleſte for Ballders Broder, og Ballder havde Nanna til Egte, ſaa kan man have forvexlet Brødrene, og giort Nanna til Anna. Schöning (6) formoder, at ovenmældte Alfhild, Ivar Vidfadmes Dotter, ſkulde have havt til Moder en Prindſeſſe fra Alfheim; Men jeg tænker derimod, at om hun havde havt en ſaa hæderlig Herkomſt, ſaa havde vel Ivars Dotter Audur ei bleven anſeet for den eneſte Arving, ſom det ſynes af Sogubror. Naar han fremdeles ſiger, at Hervarar S. beretter, at Haralld Hilldetann ſatte Valldar over Danmark, ſaa har han uden Tvil begaaet her en Hukommelſe-Feil, thi den trykte, og ſaa mange Codices jeg har ſeet, tillegge det Ivar Vidfadme. Han tviler elſters ikke paa, at jo denne Valldar haver en Tidlang været Under-Konge i Danmark. Viglets Hiſtorie.

(6) N. H. t. 1. p. 370. not. m.

Viglets Hiſtorie.

Langhorn (7) mener, at den Beretning om den ſtumme Uffo, ſom var Vermunds Søn, og Vigleti Sønne-Søn er kommet fra Danmark til Engelland, hvorimod Torfæus (8) paaſtaaer, at den er kommet fra Engelland til Dannmark, med mindre, legger han til, at begge Folk have havt Sange om denne Tildragelſe, ſaa at baade Saxo og Matthæus Paris have oſet deraf. Men har Vermund, efter min Hypotheſe, regieret baade over Danmark og Angeln, ſaa falder denne Strid bort.

Den plattydſke Saxo følger noye Gheysmer, ſom kun her er et Udtog af Saxo uden nogen Forandring. N. 9 kalder ham Wiglath, og N. 10 Vinglet, ſom nok er en Skriver-Feil, og begge ſætte ham paa ſamme Sted ſom Saxo. N. 12 kalder ham retteligen Viglet, og ſætter ham paa ſamme Sted. N. 28 i Folio kalder det Land, hvor Amleth blev ſendt hen, allevegne Anglia, ſom Saxo kalder Britannien, maaſkee alene fordi det i hans Tid kaldtes Anglia, ſaa at den kun af et omtrent har truffet ret. I det ovrige ſtemmer den overeens med Saxo.

Magnus Matthiæ vidner, at han et Sted haver fundet diſſe Ord om Viglet: Hanndt haffide Freed og naade y ſine Dage. Og da han anforer diſſe Ord paa Danſk, da han ellers ſkriver paa Latin, ſaa maae han have fundet dem i en ſkreven Danſk Kronike, og ſtaae de virkeligen i N. 16 og 18, ſaa det er uden Tvil en af dem han har havt. De legge ellers til, at Viglet dode Straae-Død, og begge diſſe Dele mener jeg at paſſe ſig paa Viglet,

(7) Ant. Alb. App. p. 29.
(8) In Serie p. 502.

Vigler, Vermunds Stedfader. M. Matthiæ gior og Vigler til Rorici Søn; men beretter tilligemed, at han af nogle udgives for Amleths Sviger-Fader. Han fortæller og, at Viglers-Dronning kaldes paa et Sted Nauna, som der endnu staaer i N. 16, og paa et andet Anna, som i N. 17 og N. 13, og i N. 18 kaldes hun Nanna; Og mener han heel grundeligen, at her enten er feilet ved Navnenes Lighed, eller og Vigler tilskrevet hvad som tilkom Hother. Har Vigler været Vermunds Stedfader, saa er det let at begribe, hvorledes Saxo er kommet til, at lade ham have været Amleths Stedfader, efterat han havde begaaet den Feil, at sætte Amleth og den virkelige Vigler paa een Tid. Viglets Historie.

Min skrevne tydske Kronike, som slutter med Canuto 6, vil, at Roric efterlod sig tvende Sønner: Vigler, som blev Konge i Danmark, og Attils Konge i Sverrige og Gotland, hvilken sidste han haver taget af J. Magno (9), og denne igien af Saxo under Vermund, men hvorfra J. Magnus har, at Attils var Rorici Søn, det maae han selv vide. Andre derimod, siger den, udgive Vigler for en fornemme Dansk Herre, hvilket jeg dog ikke endnu har fundet hos nogle af vore gamle Skribenter. Det er vel og kun en Slutning, naar den udgiver Hermutruda, Amleths Enke, for Vermunds Moder; I det mindste er det urigtigt.

Af vore egne nye Skribenter, da udgiver Lyschander (10) Atislum, Konge i Sverrige, for Rorics ældste Søn, og Vigler for hans anden; Og denne lader han med Hermutrude avle Guitlach, Konge i Danmark, om hvilken han fortæller en lang Hi-

 storie,

(9) L. 2. c. 28. p. 115.
(10) P. 147 og 148.

Viglets Historie.

storie, taget af Galfrido Monemuthensi P. 16 og 17, og Guitlach giør ham igien til Vermunds Fader. Nu siger vel Galfridus, at Guitlach var Dansk Konge, og lader ham og leve i meget gamle Tider med Belinus og Brennus; Men at han var Viglets Søn, og Vermunds Fader, det haver Lyschander selv lagt til, saasom Tiden passede med hans Hypothese. Uden Tvil er Guitlach den samme, som Cochilaicus hos Gregorium Turonensem, og da hører han til Begyndelsen af det 6 Sæculo. Imidlertid vil jeg gierne troe, at Guitlach har været hans rette Navn, aabenbare det samme som Vitleg, Vigler, og haver dette maaskee og givet Saxo Anledning til at indføre Viglet blant vore Konger. Naar jeg betænker at Jyderne kaldes paa de Tider hos Engellænderne endnu med deres eget Navn; saa er jeg af den Tanke, at denne Cochilaicus, som Gregorius kalder en Dansk Konge, haver været en Under-Konge enten paa Øerne eller i Skaane, og det maaskee i Frode 4 Tid. Da Cochilaicus satte Livet til i Flandern, saa kan han let have havt med Brittannierne at giøre, allerhelst hans Landsmænd Angler, Saxer og Jyder spillede da saa stor en Rulle der; Maaskee han har villet hielpe dem, og sikke i vort Vand. Han siges at have været gift med den Norske Kong Elfingu Dotter, hvilket jeg forklarer ved en Konge fra Helsingaland. At han er blevet fanget i Britannien, og har maatt love Kongen der aarlig Skat, er vel mueligt, men uden Tvil har Kongen ei hedet Belinus, men Uther Pendragon, thi det viser Tiden. Denne Uthers Søn Arthur skal have ført Krige i Danmark, og bliver det begribeligt efter disse Omstændigheder, og denne Artur er det vel, som giorde Tog til Danmark, og ihielslog Kongen, fordi han ei vilde give meré Skat, og ikke en fabelagtig Gurgiunt Brabtruc Brennii Søn, som Galfrid skriver L.

3.

3. C. 11. P. 20. Mærkeligt er det og, at Uther havde en Dotter ved Navn Anna, thi den kunde man troe, at have været Viglets Dronning, dersom ei Galfrid L. 8. C. 20 og 21. P. 62. forsikrede, at hun blev gift med den Britannier Leir, uden Tvil samme Navn som Ler hos Saxo P. 28, ligesom hans Esca forekommer hos Angel-Saxerne, under Navn af Osca. Det lader vel at Galfredus P. 20 mener, at det var Guitlach, som blev dræbt, men det maae have været hans Son eller Efterfølger, saafremt Guitlach er Cochilaicus, om hvis Død paa de Flandriske Kyster Gregorius Turonensis ei tillader os at tvile. Viglets Historie.

Ved denne Leilighed vil jeg anføre, hvad videre findes om denne Guitlach, hvis Navn er bleven saa forhudlet af Skribenterne. Den berømte Wilhelmus, Abbed af Ebelholt, en særdeles Ven af Erkebisp Absalon, nævner ham (11) iblant vore Konger, men man kan ikke see, paa hvad Tid han sætter ham, da han anfører de faae Konger, som han nævner, iblant hinanden. Her kaldes han Guthlacus. Langebec mener, at hans rette Navn har været Gothilacus; Og retteligen holder han ham for den samme som Cochilaicus. Men naar han mener, at han maaskee kunde være Saxo's Hugleth, rettere vore andre Annalers Hugleik, saa haver jeg forhen paa mange Steder anført Omstændigheder, hvorfore denne snarere er den Saxiske Odin, og Guitlach derimod Viglet. Meursius (12) giver ved en dristig Giætning Goiric eller Godefrid det Navn Gotilacus, hvorfore og Gram i Note d. revser ham, og tilligemed yttrer de rigtige Tanker, at han ligesom Saxo har blandet adskilte Konger sammen, alene for Navnenes Lighed, og at mange af vore gamle Helte ere forglemte, fordi ingen Historie-

(11) Ap. Langebec. T. 2. p. 155. not. b.
(12) Col. 88.

Vigleis Hiſtorie.

Hiſtorieſkriver eller Poet har talet om dem. Meier (13) beretter ved Aar 509, at Phinibertus, en Søn af den lille Franſke Konge Rivacharius eller Reganarius, (ſom er retteſt), eller og Connacarius, der regierede i Cambrai, og over Artois og Flandern, og ſom blev dræbt af den Franſke Over-Konge Clodovæo, flygtede derpaa til Kong Chlochilacum i Danmark, fordi han vilde ei forlade ſin Fæderne hedenſke Troe, og derpaa giorde Clochilacus Aar 516 Indfald i Frankerige. Er dette rigtigt, da kan det have givet Guitlach Anledning til hans Franſke Tog. Naar denne tilligemed de forrige Omſtændigheder hos Galfredum noye overveyes, ſaa indſees letteligen, at naar de ſammenpaſſes med andre Skribenter, finder man næſten altid noget ſandt deri, og kan man være vis paa, at gamle Skribenters Beretninger, endſkiont ofte kun grundede paa Sagn, have dog noget virkeligt hos ſig. At forkaſte det altſammen, er en let Sag, hvortil ingen anden Grund er, end Magelighed og Uvidenhed. Vredius (14), en meget accurat og lærd Skribent, anfører mange gamle Vidnesbyrd for den Sætning, at Ragnocharius, Konge i Cambrai, ogſaa herſkede over Flandern, ja ogſaa hans Søn Alqvarius; Og henfører han Cochilaici Nederlag til 515 eller 517, og mener at det er ſkeet i Holland eller Zeeland, ved Udløbet af en af Rhinens Arme, men om Phiniberto har han intet.

Hos Gregorius Turonenſis L. 3. C. 3, af Freheri Edition (15), kaldes Kongen Chochilaicus, og ſiges de Danſke at have plyndret en Pagus i Theoderici Rige. Udi Epitome af ham C. 19.

(13) Annal. Flandriæ p. 4.

(14) Hiſt. Comit. Flandriæ liber alter. p. 91. 93 Prodromo ejusd. Flandria Chriſt. p. 16.

(15) P. 53.

19. P. 67 efter ſamme Edition kaldes han Chocilegus, og Pagus ſiges at have været Attuariernes. Hos begge ſættes denne Tildragelſe ſtrax efter Clodovæi Død, (ſom ſkeede 511). I et andet Udtog af ham, ſom Fredegarius kal have giort, C. 31. P. 102, af ſamme Edition ſees alene, at de Danſke giorde et Tog til Theuderici Rige, men i næſte C. 32, at Alani bleve ſlagne af Theudeberto Theuderici Søn, og miſtede Livet og alt Bytte; Men det er klart, at diſſe Alani ere her Dani, og hænge ſammen med det foregaaende; Allerheldſt Freherus vidner, at i et Manuſcript ſættes alt dette i eet Capitel, og nævnes ikke Alani. Gregorius efter Ducheſnes Edition (16) har i Bredden det Navn Rhodolaicus paa Kongen, og Udtoget paa ham kalder efter ſamme Edition Kongen Chochilegus, Chohilaicus og Cochilag, ſaa adſkillige ere Manuſcripterne, og Pagum tillegger den Attvarierne. Ruinarti Udgave (17) har Chlochilaichus, og antager desuden diſſe tvende Læſemaader: Hrodolaicus, og Chochilaicus. Den nyeſte Udgave af Bouquet (18) har endnu tvende andre Læſemaader Chochiliscus, og Chodilaicus. Da nu Gram forſikrer i ovenmældte Note til Meurſius, at Gregorius kalder ham Gothilacus, ſaa maae han have ſeet en anden Udgave af Gregorio, Udtoget af Gregorio har i Bouquets Udgave (19) Chochelaicus. Paa ſaa mange Maader er denne arme Konges Navn bleven lemlæſtet. Scheidt (20) ſiger ſig engang at have været af den Mening, at denne Konge haver hedet Oluf, og at de Franſke ved at hore Kong Olau have trukket dette ſammen til eet Navn; Men

Viglets Hiſtorie.

(16) T. 1. p. 294 & 706.
(17) Col. 106.
(18) Scr. Gall. t. 2. p. 187.
(19) P. 555.
(20) Præf. in orig. Guelf. p. 87.

Viglets Hiſtorie.

Men i Noten a holder han til den Mening, at her bør læſes Alani i Stædet for Dani, grundende ſig alene paa ovenmældte vene Sted hos Fredegarium, da han dog maae tilſtaae, at Hermanus Contractus og Sigebertus Gemblacenſis ved Aar 517 læſe begge Dani. Valeſius (21) formoder, at den Pagus, ſom de Danſke ødelagde, har været Batavien, og af Navnet Attuarier ſlutter han, at dette Folk af det gamle Francia, ſom boede ved Rhinen, har da, i det mindſte for en Deel, været boſiddende i Gallien, tæt ved Ripuarierne. Gilles (22) vil, at den Danſke Konge har hedet Haruld, thi ſaa kaldtes den, ſom da regierede. Dubos (23) formoder, at den Danſke Konge har villet betiene ſig af Clodovæi Død, for at fiſke i rort Vand. Maſcov (24) vil, at de Danſke ere løbne ind i Maas, og have ødelagt Gueldern, hvor Attuarii da boede, og anſeer han dem ikkun for en Sværm af Fribyttere, og henfører han dette med Pagio, le Cointe til Aar 517. Büuau (25) beretter det ſamme om Maas og Gueldern, og maae man og tilſtaae, at det ei kan blive ander end Gueldern, ſaafremt Attuarii da boede der. Schrieckius (26) lader ham lande ved Rhinen, og omdanner hans Navn til; Coggél-Iacht, efter ſin Nederlandſke Dialect. Fauchet (27) beretter, at efter nogles Sigende ſkal den Danſke Konge være bleven opegget af den Oſt-Gothiſke Theoderico. Vidſt nok var denne ſidſte en ſtor Fiende af Frankerne, og hans hele Hiſtorie viſer, at han har havt Omgang med Nordiſke Folk, ja endog med Scandinaviſke; ſaa at denne Beretning

(21) In geſt. Franc. t. 1. p. 326. 327.
(22) Chron. de Franc. f. 20. p. 2.
(23) H. d. l. Mon. Franc. t. 3. p. 73.
(24) Geſ. d. Teutſchen t. 2. p. 50. not. 1. 3.
(25) Teutſche K. H. t. 2. p. 11. 12.
(26) Orig. Celt.
(27) Ant. Gaul. p. 144.

Beretning ikke er utrolig, imidlertid havde det været at ønske, at en gammel Skribenes Vidnesbyrd havde kunnet følge med. Vor Venuſinus i hans ſkrevne Originibus Danicis, hvoraf findes Uddrage i Barthölini ſkrevne Antiqvitatibus Danicis i den 1 Tome, ſom gjemmes paa vort Univerſitets Bibliotheque over Runde eller Trinitatis Kirke, opregner P. 251 otte Danſke Konger, ſom Saxo har forbigaaet, og deriblant Gothilacus eller Gutlacus, om hvilken ſkal tales i en Optegnelſe af de Danſke Konger, ſom ſtod i en gammel chorographiſk Bog over Danmark, hvorved maaſkee ſigtes til den Membran, ſom efter Langebecs Beretning (28) opbrændte 1728, og hvorudi Wilhelmi af Ebelholts Danſke Kongers Catalogus fandtes, tilligemed Adamus Bremenſis, Solinus, Imago mundi &c. Men Venuſius anfører og, at om denne Konge ſkal tales i Cornelio Nepote, hvorved Barthelin retteligen anmærker, at han ikke kiender denne Nepos. Pontanus (29) kalder ham Gothilacus, og fortæller, at Aventinus vil, at den Oſt-Gothiſke Theodericus har ophidſet ham til Indfaldet i Frankerige, beraabende ſig paa, at Theodericus har tilſkrevet Indvaanerne ved Oſterſøen (da det dog kun er til Eſthierne), og at Meier haver berettet, at Clodio næſten eet Sæculum forhen havde fanget den Cimbriſke og Rutheniſke Anfører Goldverium, tilligemed hans Dotter, ſom han derpaa giftede med Flandeberto, hans Søſters Berindæ Søn, hvilken han derpaa giorde til Stadtholder over den Belgiſke Strandbred, hvor Cimbri boede, og hvorefter Flandern fik Navn. Om nu end dette ikke er Fabel, saa vedkomme diſſe Cimbrer dog ei de Danſke, og have uden Tvil været Advatici. Lyſchander lader ſig ikke nøye med at have indført

Vigleti Hiſtorie.

(28) T. 2. p. 154.
(29) P. 37. 87. 88.

Viglets Historie.

fort Guitlach imellem Viglet og Vermund, han indfører ham og paa et andet Sted (30) længe efter under Navn af Gotlach, og gior ham til en Søn af Kong Svend, og Fader til Kong Harald. Han siger, at han lagde en Deel af Frankerige under Fæ-Fod, og for at hævne sin Far-Broder Godefrid, som de Franske kaldte Gorgisit, og hans Søn Respendial, om hvilke han forhen taler P. 169 og 170. Men det er klart, at disse have regieret over Vandaler og Alaner, en Stund for den Tid Lyschander sætter. Valesius (31) beviser, at Atoarii Navn var endnu til i Germanien paa denne Side af Rhinen udi Ludovici Pii Tid, og mener at den Stad Halteren, fordum Hatterch, ved Lippe-Floden (i Stiftet Münster) haver vedligeholdt deres Navn; Imidlertid ere de længe forhen gangne over Rhinen, og have sat sig imellem Batavien og Pagum Mosanum, udi nu værende Gelldern ved Floden Nerse, hvor deres Navn endda var i fuld Brug Aar 870. Andre Attuarier findes og i medio ævo udi Burgundien, ei langt fra Langres (som jeg mener at stamme fra de første, og ved Constantiam Chlorum at være blevne did førte). Og heraf sees hvor langt vore Folk have vovet sig op ad Floderne ind i Landet, uden Tvil stolende paa deres Norske, Danske og Saxiske Landsmænd, der boede paa de Kanter. Schöning (32) anmærker, at Chochilagus er ikke andet end det gamle Norske Navn Godleik. Udi Breta Sögur P. 201—203 efter mit Eseript af Arnæ Membran N. 573 i 4to, som udi Begyndelsen er et Udtog af Virgilii Æneis, og siden en Oversættelse, dog forkortet, af Galfrido Monemuthensi, men som til

(30) P. 172.
(31) Not. Gall. p. 51 og 52.
(32) N. H. t. I. p. 451.

til Slutningen er defect, da den ender med Begyndelsen af hans 16 C. L. 8 P. 59, udi den berettes, at Berinus, saa kalder han Brennius, Konge i Northumberland og Albanien, drog til Kong Elpricius, saa kalder han Elsingius (men jeg troer urigtigen, lige saavel som Berinus, thi ved ham sigtes uden Tvil til Brennus, som tog Rom ind), for at frie til hans Dotter, som han og fik, mere Gudleik, Dane-Konge (her ligner Navnet meget Hugleikr, og bestyrker nylig anførte Giætning om Navnet Godleik), som elskede hende, forfulgte, naaede og borttog hende; Dog en Storm skilte hans Flode ad, saa han med Møye kom med 3 Skibe til Northumberland, hvor Belinus, Berini Broder, fangede ham og alle hans Folk, tilligemed Dronningen, og som Belinus ei vilde give hende fri, kom det til et Slag mellem begge Brødrene ved den Skov Kalayenus (som Galfridus L. 3. C. 3 kalder den Calateriske Skov, maaskee den Caledoniske), hvorudi fulde 15000 Mænd, og maatte de Norske flye til Skibene; Belinus lod derpaa Gudleikr med sin Kiæreste drage til Danmark, imod Løfte aarlig at betale Skat, og give de fornemste Mænds Sønner til Gisler. Galfridus nævner kun her Gisler, men legger til, at han maatte giøre Eed. Siden kalder denne Islænder P. 212 Belini Søn og Estermand Gurguit Barbaruch. Saafremt der er noget sandt i denne Beretning om Belinus, saa maae han have været Uther, Arthurs Fader, thi Tiden passer sig med Cochilaicus. Bemældte Fortegnelse Wilhelmi af Ebelholt opregner og blant vore Konger en Eskillus, om hvilken den siger, at han stridede med Arthur, den Brittiske Konge, imod Romerne. Det er klart, at denne Eskil er taget af Galfrido Monemuthensi (33), hvor der siges, at han tilligemed Lot, Konge i Norge, Viglets Historie.

(33) L. 10. c. 6. 9. l. 11. c. 2. l. 3. c. 11.

Vigleri Historie.

anførte den 3 Hob af Arturs Krigshær imod Romerne, i hvis Krigshær den Parthiske Konge stridde imod Aschil; og at denne Aschil blev siden i Slaget mod Modred, da han figtede for Arthur. Da nu Arthur dode i samme Slag, og det skeede 54[illegible], saa lære vi herved Aschils Dods Aar, og tilligemed at han g[illegible] ne kan have været en Son af Gorhilac; og herved kan den [illegible] ske Konge, som Gurgiunt Brabtruc, eller rettere Artur, [illegible] have været en Broder af denne Aschil. Venusinus (34) [illegible] Eskiil af samme Danske Fortegnelse, og at han stri[illegible] tur mod Romerne; hvilke Ord sætte det uden Tvi[illegible], [illegible] Fortegnelse er S. Wilhelmi. Han beretter og, at Alex[illegible] villus Norvicus, (om hvilken Nicolson (35) skriver, at han [illegible] forfattet en Bog de furoribus Norfolcensium duce Ketto, [illegible] skrevet tilligemed Staden Norwich, hvilken Bog er tryk[illegible] don 1575 i 4to; Og Tanner (36) vidner, at han er fød i Cam-bridge 1544, og død 1614, og at han har udgivet Tabulam heptarchiæ Saxonicæ, som Hollinsheand i sin Kronike anfører, hvoraf jeg slutter at denne Bog maae være meget rar, thi ellers havde Tanner vel anført Tid, Sted og Format, og udi den tænker jeg at han har talet om Gurgunth, og siden han efter Titlen har alene handlet om den Saxiske Periode, saa er det meget rimeligt, at han har henført Gurgunth til den), vil, at Gurgunth, Bellini Son, skal have dræbt den Danske Kong Guthlac, (hvilket er taget af Galfrido, men maae være urigtigt, saafremt Guthlac er Cochilaicus). Aluredus Beverlacensis (37) bereter det samme om Aschillus som Galfridus, og har taget alt sit af ham. Nu

(34) L. c. p. 251.
(35) English Hist. Library p. 19.
(36) Bibl. Britann. p. 543 og 544.
(37) P. 68. 73.

Viglets Hiſtorie.

Nu kan det vel ikke nægtes, at jo Gaſtrid er fuld af fabelagtige og falſke Fortællinger om Artur, hvortil fornemmeligen horer hans Krige mod Romerne; men dog er hvad han fortæller om hans Krige i Danmark og Norge ikke urimelig, og kommer vel overeens med mange andre Omſtændigheder, heldſt om man ſætter dem imellem Frode 4 og Helgo. For Nabolaugets ſkyld, ſaa og fordi de fleſte Saxer ꝛc. vare komne fra den Cimbriſke Cherſoneſo over til Britannien, ſaa og fordi Ingel, Halden &c. regierede paa Oerne, er jeg nu meeſt tilbøyelig til at troe, at Guthlac, Eskil have regieret i Jylland, thi det er rimeligt, at Artur har villet forflytte Krigen til Saxernes eget Land, baade for at hævne ſig over dem, ſaa og for at ſtoppe Kilden til deres Udvandringer. Lyſchander (38) gior Eschyld til en Sønne-Søn af Gotlach ved Harald, og ſom han efter Galfredum lader ham leve og doe med Artur, ſaa er det rigtigt nok, at han udgiver 542 for hans Dods-Aar.

Hvad nu Arthur angaaer, da maae han, ſaafremt man vil troe viſſe Skribenter, paa en vis Maade regnes blant vore Konger. Venuſinus (39) ſiger kun, at han af nogle berettes at have undertvunget Danmark. Lyſchander (40) lader ei Artur undertvinge Danmark, men ſiger alene at han igien indſatte der Harald, en Søn af Gotlach, ſom var fordrevet af Suartmand, Konge i Sverrige. Harald giorde Forbund med Artur 482, og 509 udjog han ved hans Hielp Torde Suartmans Søn. Hans Fader Gotlach lader han først doe 516, ſaa han enten maae have

(38) P. 172.
(39) L. c. p. 251.
(40) P. 172.

Vigleti Hiſtorie.

have været en ledig Tilſkuer af alt dette, eller og have beſtandig været ude i Krig. Men dette er ei den eeneſte chronologiſke Vanſkelighed. Nei, denne er langt ſtørre, at Artur først blev Konge i Britannien 518. Denne Harald lader Lyſchander dee 526, og hans Søn Eſchyld være saa meget paa Arturs Side, fordi han havde sat hans Fader ind igien. Det meſte heraf har han taget af J. Magno (41), og lempet efter sit Syſtem, thi Magnus ſkriver, at Suartman, saavelſom flere Svenſke Konger for ham, regierede over Dannmark, og efter Suartman hans Søn Tordo. Suartman udjog mangfoldige af de Danſke, og mange følgte han til Engelland, Frankerige og Tydſkland. En fornem Mand af dem, ved Navn Herold, eller ſom Magnus ſnarere troer, Harald, samlede en ſtor Hær sammen af Engelland, Holland og Frankerige, kom dermed uformodentligen over Tordo, og jog ham til Veſter-Gotland, men Tordo jog ham ſnart ud igien, saa han maatte flye til Engelland, hvor han fik mægtig Hielp af Artur, ſom i et 3 Dages Soeſlag i Cattegattet overvandt Tordo, men derpaa ei gav de Danſke Riget igien, ſom deres Agt var, men beholdt det for ſig ſelv, og tænker Magnus, at Dannmark haver da i mange Sæculis været undertrykket. Nogle berette, at Artur ſkulde og have regieret over Sverrige og Gotland, men dette bifalder Magnus ikke, og mener at Artur er bleven forvexlet med den indfødde Arthus Algothi Søn, ſom var den 7 Konge efter Tordo, og ſkal have regieret ved Aar 630 fra Tanais indtil Elven. Hvorfra Magnus har alt dette, maae han ſelv vide. Gamle Islandſke, Svenſke og Danſke Skribenter mælde aldeles intet herom, hvorfore Torfæus (42) ei heller tager i Betænkning,

(41) L. 8. c. 29. 30. 31. 41.
(42) Ser. p. 473. 474.

ning, at beskylde ham for, selv at have digtet alt dette. Den eneste som taler om Arturs Bedrifter i Danmark, er Galfredus (43), og hos ham lyde de gandske anderledes, og ere endogsaa indmængede med mange Urigtigheder; Saaledes lader han Artur undertvinge Island, som dog endda ikke var bebygget udi Arturs Tid; Derpaa komme Doldavius, Konge af Godland, (som man efter Navnet maae tænke, at han haver forstaaet Gotland ved, hvilket dog ei kan være, da han kalder det en Ø, og sammenfoyer det med Orkenoerne; Doldavius desuden ei hellet er et Nordisk Navn), og Gunkasius Konge af Orkenoerne, og underkastede sig frivilligen. Tolv Aar derefter drog Artur til Norge, for der at giore til Konge sin Søsters Mand Lot, en Nepos af den Norske Konge Sichelinus, som, doende paa den Tid, havde efterladt ham Riget. Men de Norske havde giort en vis Riculfum til Konge, og befæstet deres Stæder og Taarnene af dem, (og mage det ei her stode nogen, at her tales om Stæder og Taarne i Norge, da de første gemeenligen ei giores ældre end det 9 Sæculum, som maaskee kan være rigtigt nok, naar derved forstaaes egentlige Kiøbstæder, hvorvel det er vanskeligt at sige Tiden af Tønsbergs, Steenkiærs og fleres Opkomst, men herved bør forstaaes en Art af Fæstninger, didhen Indvaanerne i Krigs og Nøds Tid toge deres Tilflugt, efter hvilke findes Fodspor hist og her i Norge, og om hvilke ei vides, naar de ere anlagde, men som baade efter Befæstnings-Maaden at dømme, saa og efter den dybe Taushed, der hersker om dem i Historien, maae henhøre til ældgamle hedniske Tider. Hertil kommer at de ældgamle

Vigleks Historie.

(43) L. 9. c. 10. 11. 19. l. 10. c. 6. p. 9. l. 11. c. 2. 7.

Vigleis Hiſtorie.

gamle Steen Caſteller paa de Skotiſke og Iriſke Kyſter tilſkrives almindeligen der de Norſke efter en gammel Sagn; Ja Macpherſon (44) vidner, at de Norſke have forſt bygget Steenhuſe i Skotland. Ja end mere Oſſian ſelv, den Skotſke Poet af det 3 Sæculo taler om Laarne paa Lochlin d: Scandinavien). Udi det paafølgende Slag ſatte Riculfus Livet til, og derpaa undertvang Artur gandſke Norge, ſaa og Dacien (Danmark), og ſatte Lot til Konge i Norge. Paa det Tog, ſom Artur derpaa giorde imod Rom, havde han iblant andre med ſig 120000 Fodgiængere fra de 6 Oer Irland, Island, Godland, Orkenoer, Norge, Dacia, thi de havde ingen Ryttere, og da var det at han havde med ſig Lot, de Norſkes Konge, og Aſchil Dacier-nes Konge, ſom jeg forhen haver fortaalt, ſaa og at *Aſchillius* ſatte Livet til i det ſidſte Slag med Artur imod Modred, hvorudi ogſaa blev Olbricus, Konge i Norge, (ſaa at Lot maae da have været død). Noget efter berettes, at den Brittiſke Konge Malgo, ſom efter Galfredi egen Regning maae være kommet til Regieringen 551, ſkal atter have undertvunget bemældte 6 Oer i Oceano, Norge, Dacia ꝛc.

Enhver maae vel tilſtaae, at der er meget fabelagtigt hos Galfredum, heldſt om Arturs Tog til Gallien og Italien, hvorfore og Guillelmus Neubrigenſis, ſom ſkrev 50 Aar efter ham, erklærer ham for en Fabelhans. Det vilde meget afgiore Sagen i Fald man kunde overkomme det Brittiſke Skrift Galfredus beraaber ſig paa. Imidlertid ere diſſe Beretninger om Artur ogſaa komne til vort Norden, og have Islænderne meget beſtæf-

tiget

(44) Of the Caledonians p. 320—325. p. 329.

iget sig med dem, og skrevet heele Bøger om ham og hans Helte. Viglets Historie.

I Kirialax Saga, som dog er meget fabelagtig, og kan ei være skrevet tiligere end sidst i det 15 Sæculo, staaer i N. 532 i 4to i Forstningen af det 40 C., at da plyndrede Artus, Konge i Bretland, udi Italien, og undertvang sig heele Norden, hvor han satte sine Helte til at regiere; Men dette findes ikke i Membranen, N. 489 og N. 588 slutter med Begyndelsen af det 11 C. Udi 576 C., som er skrevet med Arnæ egen Haand, og er et Udtog ved ham af mange Islandske fabelagtige Sögur, siges Flovents S. at vedkomme Artur. Af denne Saga haves paa Membran trende Codices 570 A. B. C., som dog alle ere defecte, forudden 577 og 586 paa Papiir. Nu forsikres vel i dem at den er sandfærdig, efter som Mester Simon fandt den i Frankerige udi Lion (og han var uden Tvil en Norsk, og satte den over); Men enhver kan domme om dens Troværdighed, naar han faaer at vide, at Flovents giores til den første Christne Konge i Frankerige, og en Søster-Søn af Constantino M.

De Engelske selv have ikke heller nægtet Galfredo al Troværdighed, han følges af Aluredo Beverlacensi; Den lærde Leland har skrevet et heel Forsvar for Artur, og endeel af hans Bedrifter. En Wallisk Poet af 1390 taler om Garwy, en af Kong Arturs Helte, saa og om Trystan, Caswennan; En anden, som har skrevet for 1240, taler om Slaget ved Camlan, hvor Artur satte Livet til (45). Endskiønt nu disse ere yngre end Gal-

 frid,

(45) Evan's Welsh Bards 4to. p. 14. not. e. p. 15. not. f. g. p. 33.

Viglets Hiſtorie.

frid, ſaa kunne de dog anſees for rette Vidner, ſiden de have ſkrevet paa Walliſk, Britanniens ældgamle Sprog. Desuden kan man ei tvile om Artur at have været til, og en mægtig og berømt Konge, ſiden Lomarch, en navnkundig Poet, der levede i ſamme Sæculo, og i ſamme Land ſom Artur, taler berømmeligen om ham (46); Skade kun, at vi endnu ei have ham udgivet paa ſit eget Sprog, men ikkun hiſt og her noget anført af ham. Men derfore bliver det dog altid et Spørsmaal om Artur har giort Bedrifter uden for Britannien. I Henſeende til vort Norden mener jeg jo; Tiden og Omſtændighederne ſynes at vise det. Saxo (47) taler om en Arthorius, Konge paa Nord- og Sondmør, ſom blev dræbt af Roller, Erik den Veltalendes Broder, da Frode 3 regierede i Danmark, ſom han ſætter ved Chriſti Fødſel, og derpaa diſſe tvende Lande undertvungne. Efter Schönings Tidsregning (48) maae denne Artor have levet med Haldan Hvidben og Eiſten, ſom han ſætter ved 648 og 691, men da bliver det vanſkeligt at giøre ham til den bekiendte Britanniſke Konge Arthur, hvis Død man med Vished veed at have indfaldet 542; hvorfore og Schöning formoder at han har ſtammet fra ham, thi at han har været fremmed ſynes Navnet at vise; og har han levet i det 7 Sæculo, og er kommet af Dage paa den Maade ſom Saxo fortæller, da kan han ei være den bekiendte Brittiſke Konge; Men ſom en Frode, nemlig den 4, maae have levet kort for Arthur, ja maaſkee endog noget med ham, ſaa kunde man antage, at Roller og Erik den Veltalende havde levet

(46) Lhuyd's Arch. p. 260.
(47) L. 5. p. 89.
(48) N. H. t. 1. p. 344. og begge Tabeller p. 346 — 352.

vet med denne Frode, og at Saxo havde havt en urigtig Underretning om Arthurs Dodsmaade og Sted. Schöning anfører derpaa alle de Skribenter, som tale om Arthurs Bedrifter i Norden, hvilke dog beklageligen ere alle yngre end Galfredus, undtagen Sigebert. Gerasius Tilerienſis, ſom ſkrev ved Aar 1210, ſynes vel (49) at have taget ſit af Galfredo, men udelader ei alene adſkilligt hos ham, men har endog noget mere og andet, ſaaſom at Kongerne af de Oer, Guthland, (hvor Læsemaaden er rigtigere end Goland hos Galfredus), Vindland, (det er Hithland), og Ruthenenſium, (uden Tvil giort af Rude Jarler, det er Hertugerne i Normandie, ſom boede i Rouen), hoc eſt Flandrenſium, (hvorvel andre kalde Ruſſia, Ruthenia ꝛc.) bleve undertvungne. Sigebertus Gemblacenſis (50), hvis Kronike ſlutter med 1112, folgeligen 30 Aar for Galfredus ſkrev, hvoraf folger, at noget af det Galfredus ſkriver om Arthur, er ei digtet af ham, beretter ved Aar 482, at Artur ſkal have undertvunget Norge og Dacia, og at hans Hiſtorie fortæller at det ſkeede, da Leo var Keiſer, hvorpaa Artur gik over til Gallien, undertvang det, og holdt Hof i Paris, og kom efter 9 Aar tilbage til Britannien. Paa et andet Stæd beretter han, at nogle henfore den Engelſke Regierings Begyndelſe til 491, men at herom ere mange ſtridige Meninger, ſaaſom efter fornævnte Bog om de Britanniſke Konger Artur regierede endda, og det lige til 542, da han blev i Slaget imod Modred. Hvad dette er for en Bog om de Britanniſke Konger, bliver vanſkeligt at ſige, Galfredi kan det ikke være, da den er ſkrevet efter Sigeberti, og den Britanniſke

Viglets Hiſtorie.

(49) In Leibnitz Ser. Brunsv. t. 1. p. 936.
(50) Ap. Piſt. t. 1. p. 507. 508. 516.

Vigleti Historie.

Krønike, som Galfrid beraaber sig paa, kan det ikke heller vel være, da man næsten kan være vis paa, at Sigebert ei forstod Britanniſk, maaskee den derfore er en Latinſk Krønike, som enten nu er bortkommet, eller og ligger skiult i en Krog. Ved Aar 542 igientager Sigebert endeel af det, han forhen har sagt om Artur, og hans Galliske Tog, og Død; Anforer herfor Historia Britonum, og siger tilsidst, at alt dette synes ei at have nogen Troværdighed, naar man holder det imod andre Historier. Spørsmaal dog om denne Historia Britonum ei er Galfredi egen, og ved et Tillæg kommet af en fremmed Haand ind i Sigeberti Chronographie, allerhelst vi endnu have ingen god critisk Udgave af denne Autor. Udi Merlini Spaadom, som de Engelske Skribenter anfore paa Latin, og som vist maae være en Spaadom, saafremt dens Forfatter har levet i det 5 Sæculo, siges, at Artur skal undertvinge de vestlige Øer, og hans Endeligt være uvis. Denne saa kaldte Spaadom er gandske vidst meget gammel, maaskee fra det 9 eller 10 Sæculo; Mueligt at man af de vestlige Øer har giort siden Danmark, Norge. Den haves paa Islandsk under Navn af Merlins Spa, og er nok fra det 12 Sæculo. Matthæus af Westmünster (51) henforer Arturi Regierings Begyndelse til 516; Lader ham 525 undertvinge de Øer Irland, Holand, (maaskee Hetland), Guthland, og Orkenøer, og 533 Norge, 536, 537 og 539 Gallien, 540 vende tilbage til Britannien, 541 blive dødeligen saaret i Slaget mod Mordredum, og 542 derfore overgive Riget til Constantinum. Hvorfra Mathæus har disse saa omstændelige Aarstal, er mig ubekiendt, jeg frygter for at han haver sat dem til efter eget Tykke, for at have noget

(51) P. 97. 98. 99. 100.

noget at anføre ved hvert Aar. Schönings Giætning, at den Norske Kong Sichelin hos Galfredum er taget af det almindelige Navn Sikling, hvormed vore Poeter kaldte en Konge, er fortrefflig, saa og at Forfatteren af Arturs Historie maae her have raadført sig med en af vore gamle Skalders Viser. Derefter beviser Schöning, saa got som det er mueligt i saa forældede Ting, at Artur haver havt med de Norske at bestille, og undertvunget Sønd- og Nord-Mør, som er af hans Familie, og samme Navn haver endnu besiddet i det 7 Sæculo. Det ældste Vidne han anforer for Arturs Erobringer i Norge, er Edvardi Confessoris Love, hvilken Konge regierede fra 1042 til 1066. Han mener at de Lande, Gutland, Dacien, Winland, Roe d: Rügen ꝛc., som der opregnes ogsaa af ham at være blevne undertvungne, ere lagde til, ved det man haver anseet dem for Provincer af Norge, ved det den Norske Kong Magnus den Gode just paa den Tid besad ogsaa Danmark; Hvilket vidst nok giælder om endeel af dem, men dog neppe om Danmark, for hvilket jeg forhen har anført rimelige Grunde, at Artur har besiddet noget deraf udi Jylland. Baxter (52) vil reent etymologisere Artur ud af Verden, og gior ham til den samme som hans Fader Uthr Pendragon, og den Romerske Feltherre Aurelius Ambrosius, hvilken de Britanniske Skribenter sætte endnu for Uthr. Han beraaber sig ellers paa Alanus de insulis, som har overſat Merlin. Den bekiendte Lenglet du Fresnoy haver under Navn af Gordon de Percel (53) opregnet 31 Romaner, meest paa Fransk, som handle om Kong Artur, hvilken i de fleste af dem kaldes Arrus, lige-

Viglets Historie.

(52) Gloss. Ant. Rom. p. 346. voce Avalonia.
(53) Bibl. des Romans t. 2. p. 174 — 181. p. 228. 239.

Viglets Historie.

have da, lige saavel som nu, taget sig. Sigurdur Pögle skal have været en Søn af Hlodver, Konge i Saxland, som levede med den bekiendte Artus Bretta Konge, see 576 C. P. 260. Tristram og Isönds Saga, skal en vis Broder (Munk) Robert have oversat paa Islandsk Aar 1226 efter Kong Hagens Befalning. See 576 C. P. 267. Overalt lader det, at de fleste udenlandske Romaner ere blevne udi denne Konges Tid oversatte paa Islandsk. Flores, Konge i Frankrige, skal have levet tilligemed Lodrik, Konge i Saxen, og Artus, Konge i Britannien, ib. P. 305. Hvorledes vore Romanskrivere have forvirret Tingene, kan sees af Fertram's og Plato's Saga ib. P. 307, thi der siges, at Artus regierede i Frankerige og 12 Kongeriger, og var gift med Ingeborg, en Dotter af Korg Halfdan Eistenson (som skal have levet i Norge udi det 9 Sæculo), og tales om Ermenrekur, Konge i Grækenland, og om en Konge i Holsteen; Saa de ikke engang have taget mindste Sandsynlighed i Agt.

Men nu er det Tid at komme tilbage til Viglet. Th. Gheysmer (56) fortæller det samme om ham som Saxo, alene at han kalder ham Vicletus. N. 19 og 20 forbigaae ham, som saa mange andre Konger. Beringius (57) følger deres Mening, som giøre Wiglet til en Søn af Roric. Hvitfeld (58) følger M. Matthiæ. Pontanus (59) følger Saxo, undtagen at han ogsaa giør Viglet til Rorics Søn. Messenius (60) giør og Viglet til Rorici Søn, og ved Hermuntruda, Amleths Enke, til Vermunds Fader.

(56) Ap. Lang. t. 2. p. 304.
(57) Floro Danico p. 42.
(58) T. 1. i 4to p. 12.
(59) P. 20.
(60) T. 1. p. 14.

der. Crantzius (61) følger Saxo i alle Ting. Sveno Aggonis nævner aldeles ikke Vigler, hvilket kommer deraf at han har en gandske anden Chronologie og Konge-Følge end Saxo, hvilken vel ved første Øyekast synes bedre, baade fordi Skiold er efter den vor første Konge, saa og fordi den ei haver nær saa mange Konger som Saxo, men ikke desmindre har den saa mange indvortes Feil, og siger sig selv saaledes imod, at den lige saa lidet kan bestaae, som Saxonis Konge-Følge. Jeg vil legge Hrolf Krake til Grund, saaſom hans Levetid vides med Vished, og maae enten have været ved Aar 560, eller og ved 510, hvilket sidste jeg anseer for rigtigst, og beregne Kongerne før og efter ham. De første ere følgende: 1) Skiold. 2) Hans Sønner Frode og Halfdan. 3) Helgo, hans Søn og Hrolf Krakes Fader, og 4) Rolf. Vil man nu tillegge hver Konge en Regiering af 30 Aar, og antage, at 510 har været Midten af Rolfs Regiering, saa kan her efter det Danske Riges Begyndelse sættes omtrent først Aar 400. Vilde man følge deres Mening, som antage, at gandske Danmark har da strax været samlet under een Konge, saa synes denne Tidspunkt ei urimelig, allerhelst det første, at det Danske Folk forekommer hos udenlandske Skribenter at have giort Indfald i fremmede Lande, er Aar 511. Vel sandt, at det Danske Navn synes forhen at forekomme hos Ptolemæum, Plinium og Melam, men man kunde indskrænke det til Skaane, som det og lader at det bør gieres paa de Tider, og altsaa antage, at det først var gaaet uden for det ved Aar 400. Og dersom man kunde rykke dette Aar noget længre tilbage, hvilket ends og lader sig giøre, saaſom man kan antage 480 for Mellem-Aaret af Rolfs Regiering, efter som han levede med en Engelsk Kong Ella,

Vigletz Historie.

(61) P. 23.

Viglets Hiſtorie.

have da, ſige ſaavel ſom nu, taget ſig. Sigurdur Pögle ſkal have været en Søn af Hlodver, Konge i Saxland, ſom levede med den bekiendte Artus Bretta Konge, ſee 576 C. P. 260. Triſtram og Iſönds Saga, ſkal en vis Broder (Munk) Robert have overſat paa Islandſk Aar 1226 efter Kong Hagens Befalning. See 576 C. P. 267. Overalt lader det, at de fleſte udenlandſke Romaner ere blevne udi denne Konges Tid overſatte paa Islandſk. Flores, Konge i Frankrige, ſkal have levet tilligemed Lodrik, Konge i Saxen, og Artus, Konge i Britannien, ib. P. 305. Hvorledes vore Romanſkrivere have forvirret Tingene, kan ſees af Fertram's og Plato's Saga ib. P. 307, thi der ſiges, at Artus regierede i Frankerige og 12 Kongeriger, og var gift med Ingeborg, en Dotter af Korg Halfdan Eiſtenſon (ſom ſkal have levet i Norge udi det 9 Sæculo), og tales om Ermenrekur, Konge i Grækenland, og om en Konge i Holſteen; Saa de ikke engang have taget mindſte Sandſynlighed i Agt.

Men nu er det Tid at komme tilbage til Viglet. Th. Gheysmer (56) fortæller det ſamme om ham ſom Saxo, alene at han kalder ham Vicletus. N. 19 og 20 forbigaae ham, ſom ſaa mange andre Konger. Beringius (57) følger deres Mening, ſom giøre Wiglet til en Søn af Roric. Hvitfeld (58) følger M. Matthiæ. Pontanus (59) følger Saxo, undtagen at han ogſaa giør Viglet til Rorics Søn. Meſſenius (60) giør og Viglet til Rorici Søn, og ved Hermuntruda, Amleths Enke, til Vermunds Fader.

(56) Ap. Lang. t. 2. p. 304.
(57) Floro Danico p. 42.
(58) T. 1. i 4to p. 12.
(59) P. 20.
(60) T. 1. p. 14.

der. Crantzius (61) følger Saxo i alle Ting. Sveno Aggonis navner aldeles ikke Vigler, hvilket kommer deraf at han har en gandske anden Chronologie og Konge-Følge end Saxo, hvilken vel ved første Øyekast synes bedre, baade fordi Skiold er efter den vor første Konge, saa og fordi den ei haver nær saa mange Konger som Saxo, men ikke desmindre har den saa mange indvortes Feil, og siger sig selv saaledes imod, at den lige saa lidet kan bestaae, som Saxonis Konge-Følge. Jeg vil legge Hrolf Krake til Grund, saasom hans Levetid vides med Vished, og maae enten have været ved Aar 560, eller og ved 510, hvilket sidste jeg anseer for rigtigst, og beregne Kongerne for og efter ham. De første ere følgende: 1) Skiold. 2) Hans Sønner Frode og Haldan. 3) Helgo, hans Søn og Hrolf Krakes Fader, og 4) Rolf. Vil man nu tillegge hver Konge en Regiering af 30 Aar, og antage, at 510 har været Midten af Rolfs Regiering, saa kan her efter det Danske Riges Begyndelse sættes omtrent først Aar 400. Vilde man følge deres Mening, som antage, at gandske Danmark har da strax været samlet under een Konge, saa synes denne Tidspunkt ei urimelig, allerhelst det første, at det Danske Folk forekommer hos udenlandske Skribenter at have giort Indfald i fremmede Lande, er Aar 511. Vel sandt, at det Danske Navn synes forhen at forekomme hos Ptolemæum, Plinium og Melam, men man kunde indskrænke det til Skaane, som det og lader at det bør gieres paa de Tider, og altsaa antage, at det først var gaaet uden for det ved Aar 400. Og dersom man kunde rykke dette Aar noget længre tilbage, hvilket ends og lader sig giøre, saasom man kan antage 480 for Mellem-Aaret af Rolfs Regiering, efter som han levede med en Engelsk Kong

Vigletz Historie.

(61) P. 23.

Viglets Historie.

Ella, hvilken kom til Regieringen Aar 477, saa kunde det Danske Riges Begyndelse rykkes tilbage til 370, og herved kom man saa nær den Saxiske Odins Levetid, at det meget got kunde forenes med Hengisti Slægtregister hos Beda paa Latin, thi efter det kan den Saxiske Odin være fød Aar 317. End mere dette kunde meget vel forenes med Snorronis Beretning, at Odin kom først til Saxen, og derfra til Danmark. Vel sandt, at han og alle Islændere giøre Skiold til Søn af en Odin, som maae have levet før Christi Fødsel, men heri kunde man sige at de havde feilet, og blandet den sidste Odin sammen med en langt ældre, hvilket samme ogsaa maatte siges om de Engelske Skribenter, saavel som Saxo, der giøre Odin langt ældre end det 4 Sæculum. Og denne Odins Alder treffer just ind med den Gothiske Konge Ermanaric, som regierede fra Wolga og Tanais indtil Østersøen, hvorved en af hans Undersaatter, som Odin maae da have været, da han vist synes at have været en Gother, kan let være kommet fra Tanais hid nord. Man kunde troe, at han, som en Hedning, ei vilde blive under en Christen Arianſk Konges Herskab, eller og, da Tiden tillader det, at han havde været den Christen Audæus, som Dalin haver bragt for Lyset, og anseet for den samme, som Mit-Othin, der af de Danske blev ihielslaget i Sverrige, maaskee fordi han vilde fortrænge den hedenske Religion, hvorved dog den Betænkning bliver tilbage, hvi alle hans Efterkommere vare saa ivrige Hedninger. Men efter dette System maatte Ordenen af de Svenske Konger hos Snorro, og af de Danske i Langfedgatal og Flateyar Bog være urigtig, og Kongerne der satte meget om hinanden, thi man kunde nok endda beholde dem, ved at antage, at de havde fulgt i en anden Orden paa hinanden, og regieret deels i Skaane, deels i Sieland, og deels i

Sver-

Sverrige. Men ret at ordne dem vil jeg overlade til en anden, som anseer dette Syſtem for rigtigt. Vidſt nok kunne Slægtregiſterne i Hervarar S., og de korte i Fundinn Noregs bedre jævnes med dette Syſtem, end med det jeg haver antaget efter Snorro; Ja de i Volſunga S. lade ſig og nogenlunde bedre foreene dermed. Den Indvending, at om vore Kongers Stamfader, og vort Folk var kommet fra Saxen, da burde vi ſnarere være blevne kaldte Saxer, end Danſke, kan beſvares paa den Maade, at Skiold og Afkom haver i det forſte kun beſiddet Jylland og Øerne, og at de egentlige Danſke, hvilke have efter dette Syſtem ogſaa gierne fra det forſte af kunnet egentligen alene beboe Skaane, have ſiden under Dan Mykillati, hvilken Sveno ogſaa taler om, udbredet ſig, Navn og Rige over Øerne, og over Jylland. Viglets Hiſtorie.

Hidindtil haver jeg betragtet dette Syſtem paa den beſte Side, ved at overveye Kongerne, ſom have regieret for Rolf, men nu møde uovervindelige Vanſkeligheder, ved at betragte de Konger, ſom have regieret efter Rolf. Ved at give hver Konge en Regiering af 30 Aar, er Rolf død 495. Sveno opregner hans Eftermænd ſaaledes: 1) Rokil Sleghenback, Rolfs Søn, (hvilken han med Rette kan kaldes, derſom han har ægtet hans Dotter, hvortil er al Formodning. 2) Frode hin Fræxne, Rokils Søn. 3) Wermund, Frodes Søn. 4) Uffo, Wermunds Søn, ſom efter denne Tidsregning maae være kommet til Regieringen 585, og altſaa aldeles ei kan være Engellænndernes Uffo, om hvilken de dog fortælle ſamme Tildragelſer, ſom Sveno, thi efter Engellænderne er Creoda, den 6 fra Uffo, juſt kommet til Regieringen i Mercia ſamme Aar 585. 5) Dan Mixillati, og har han forſt udbredet det Danſke Navn til gandſke Danmark,

Viglets Hiſtorie.

hvilket bliver derved næſten vidſt, da baade Snorro, Saxo og mange flere af vore gamle Skribenttr tilſkrive en Dan det, ſaa ſynes han at ſættes for ſent, thi han kan efter denne Regning forſt være kommet til Regieringen Aar 615, og 511 havde de Danſke alerede plyndret i Frankerige. Nu om dem kunde man vel ſige, at de vare komne fra Skaane, ſiden de komme til Skibs, men det kan ei ſiges om dem, ſom i Midten af det 6 Sæculo hiulpe Saxerne imod Frankerne, og ſtridde imod dem udi Heſſen, ſom det ſynes. 6) Frode den Gamle, Dans Son. 7) Fridlev, Frodes Son. 8) Frode Fredegode, Fridlevs Son. 9) Ingild, Frodes Son, ſom efter denne Regning maae være død 765, hvorefter den Sterkodder, ſom levede med ham, gierne kan være den ſamme, der var med i Bravalla Slag. 10) Olaus, ſom da maae være død 795. Derefter regierede ikke Son efter Fader i mange Aar, men nepotes altera parte tamen regali ſtirpe editi, ved hvilke Nepotes vel forſtaaes Dotter og Søſter-Sønner. Sveno nævner ingen af dem, men tilſtaaer at han forbigaaer mange, ja berømmelige Konger, imellem hvilke der have været mange Aar; Og derpaa ſkrider han paa engang til Sivard, Regner Lothbroks Son. Hvad de følgende Konger angaaer, da vil jeg ikke opregne dem, men alene ſige, at Sivard ſkal have giftet ſig med Dotteren af den Danſke Konge, ſom han ihielſlog, og have avlet Haarde Knud med hende, ſom var den første af den Kongelige Stamme, ſiden ovenmældte Frode (Fredegode). Og denne Sivard maae enten have levet ſidſt i det 8 Sæculo, eller og langt hen, og langt over Midten af det 9. Udi første Fald bliver der ingen Tid at ſætte de mange Konger, ſom Sveno vidner, at han forbigaaer, og udi ſidſte er Tiden vel endda knap nok. Ovenmældte Olaus bliver det og efter denne Tidsregning heel vanſkeligt

feligt at udfinde, hvo han haver været. Ei kan man giøre ham til Ivar Vidfadme, det tilstæder ei Synchronismus med den Brittiske Konge Caſſivellaunus, hvorefter han maae have levet omtrent 670. Og paa den Tid denne Olaus sættes, omtale Frankiske Skribenter Sigefrid hos os. Ingen af vore Skrifter nævner heller nogen Oluf paa den Tid, undtagen Oluf Goddreng, om hvilken de dog ikke berette noget mærkværdigt, og efter Sveno maae hans Olaus have været en mægtig Seyerherre. Men maaskee at alting lod sig bedre foreene, om man antog et andet Aar af Rolfs Død; 580 for Exempel, en Tid der haver meget for sig, naar man betragter, at Rolfs Eftermand Valdar skal have levet med den Engelske Kong Alrec i Northumberland, som døde 595. Efter denne Regning er Skiold bleven Konge 460, og kan altsaa ikke have været en Søn af den Saxiske Odin, ja af ingen Odin, uden man vilde danne sig en gandske ubekiendt; Og Olaus maatte være død 880, hvilket gaaer langt ind i de rette historiske Tider, og hvorefter det ei heller blev mueligt at antage Svends fem Konger, Søn efter Fader, fra Sivard til den bekiendte Gorm, som man ei kan lade døe senere end 939, men maatte efter dette i det mindste være død 1030, om man end vilde antage, at der var ingen Tid forløbet imellem Olaus og Sivard, hvilket dog strider tvertimod Svenonis Beretning. Nu bør vel 2 af disse fem Konger udstryges af Ledderne, men de 3 gaae dog til 970, foruden Tiden som bør antages imellem Olaus og Sivard. Dan Mixillati kommer og efter dette først til Regieringen Aar 700, hvilket end mindre, end 615 lader sig foreene med det Danske Navns Navnkundighed. Men da 30 Aar er og den længste Tid, man kan tilegne hver Konges Regiering, saa vil jeg nu forsøge med den korteste Tid, som det paa den anden Side er mueligt at tilegge

Viglets Historie.

legge dem, nemlig 18 Aar efter Newtons Regning, en Regning, der dog i intet Land holder Stik. Legger man 495 til Grund, da maae Skiold være kommet paa Thronen 423, men legger man 580, da 508, og indseer vel enhver Urimelighederne og Vanskelighederne ved saadan Tidsregning, nemlig at der da ingen Odin findes, som kan have været Fader til Skiold, og at de Danske neppe kunne have giort Tog til Frankerige 511, dersom deres Rige først er stiftet 508. Efter 495 maae Olaus være død 675, og da kunde han blive Ivar Vidfadme, og Tid nok er da tilovers imellem Olaus og Sivard. Dan Mikillati var da død 585, og kunde altsaa have været den, der hialp Saxerne imod Frankerne. Efter 580 maatte Olaus være død 760, og da kunde han blive til Sigurd Ring, men da maatte man ogsaa antage, at de mange Konger, som i saa lang Tid havde regieret, burde indskrænkes til Tiden af eet Leed, nemlig Regnar Lobroes. Dan Mikillati maatte da være kommet til Regieringen 652. Skulde det nu synes nogen, at 30 ere for meget, og 18 for lidet, saa kunde man til en Prove antage Middel-Tallet 24. Derefter maatte, naar 495 antages, Skiold være kommet til Regieringen 399, som til Nod lod sig foreene med den Saxiske Odins Levetid hos Beda, Dan Mikillati 591, som uden Tvil bliver for sent, og Olaus være død 735, da han nok ogsaa kunde blive Harald Hilldetann, eller og Sigurd Ring; Men antages 580, da Skiold maae være kommet til Regieringen 484, som er for sent, Dan Mikillati 674, som og er for sent, og Olaus være død 820, da der kun bliver liden Tid tilovers for Svenonis mange Konger, og da man heller ikke veed, hvem man skal giøre Olaus til, med mindre man vilde falde paa Gotfrid. Vidst nok er det, at om man giør det Danske Rige saa nyt, og antager denne Orden hos Sveno, saa er det begribeligt, hvor-

hvorledes Jylland er faldet i deres Hænder, ved det Saxerne ei længe forhen vare vandrede ud til Britannien. Altsaa ere der baade Fordele, og Vanskeligheder ved Svenonis Systema; Men om Fordelene vare end flere, og Vanskelighederne end færre, saa var det dog tungt at antage det, da det strider imod de fleste og beste af vore Skribenter, thi for ei at fordølge noget, saa ere der tre, som i Henseende til Kongernes ringe Antal, endskiont ei Navne og Orden, stemme overeens med ham, nemlig N. 19 eller Annales Esromenses, som slutte med 1307, der ikkun haver 13 Konger fra Dan til Olaus, ligesom Sveno 14 fra Skiold til Olaus. N. 19 gior denne Olaus til Ingvalds Søn, maaskee han har af Sveno taget Anledning hertil, thi Sveno gior Olaus til Ingelli Estermand, hvorvel ikke til hans Søn; Og N. 20, som er skrevet omtrent 1220, har fra Dan til Gorm, som maaskee skal være den bekiendte Gorm, hvorvel han da er sat paa en uret Tid, ikkun 8 Konger, udi hvilket Tidsrum Sveno har 19 Konger, og vilde man gaae til den Tid, da Gorm virkeligen har levet, saa fandt man dog hos N. 20 ikkun 14 Konger. Begge disse Lister kunne sees paa Tavlen I. A. 2. Den tredie Liste er Wilhelmi af Ebelholt, som hos Langebec T. 2. P. 155 har fra Dan til Hemming, (hvis Dods-Aar 812 er af Frankiske Skribenter vel bekiendt), ikkun 11 Konger, men af andre Navne og Orden end N. 20. Men det er ingen Under, da han selv siger: Multi enim ante ipsum (Haraldum Blatan) fuerunt, de qvibus paucos (Reges) enumerabimus. Og det samme gielder om Sveno Aggonis, thi han skriver udi sin Fortale P. 3: Et qvia non omnium Regum par claruit victoria, nec simili exultarunt omnes triumpho — qvorum insignia gesta luce clarius perspexi, nos ad memoriam revocare conatus sum; illorum gestis modicam impendens operam, qvos

Vigleis Historie.

Viglets Historie.

qvos fama glorioſa circumvolans præterit. Altſaa have diſſe tvende ei ſelv havt i Sinde at opregne alle vore Konger. At jeg ſaa omſtændelig har underſøgt Svenonis Chronologie, er fordi han er en af vore ældſte Skibenter, omtrent 50 Aar ældre end Snorro, hvoraf ſees, at man ofte kan have bedre Efterretninger hos yngre end hos ældre Skribenter, naar de ſidſte have været ſluddervurne, eller og kun villet ſkrive Udtoge. Imidlertid da Snorro anforer Skioldunga S., ſaa er der ikke at tvile paa, at den jo i det mindſte er jævn gammel med Sveno Aggonis, og da de fleſte Islændere have uden Tvil taget af den, hvad de berette om vore Danſke Konger, ſaa ſees heraf, at den og i Henſeende til Alder bor ſtaae ved Siden af Sveno; Ja efter al Anſeelſe ere Slægtregiſterne i Langfedgatal og Codice Flateyenſi endnu ældre end Skioldunga S., hvorvel Codices af dem ere yngre, da den forſte er ſkrevet 1313, og den ſidſte 1387.

Udi Elis Saga, ſom er en Roman, tales ogſaa om tvende af Kong Artus Kiæmper: Nafer den Stærke, og Margant den Stridbare, og derhos ſættes Elis dog at have været Hertug i St. Gilles udi Langvedoc i Ludovici Pii Tid (62). Paa Cambriſk haves endnu en Roman paa Membran, ſom er fra Begyndelſen af Henrici 6 Tid, og kaldes: Lhyvyr y Greal (63), hvilket er aabenbare den ſamme ſom Gral, der er ſaa beromt hos de Franſke og Tydſke. Aluredus Beverlacenſis (64) folger i alting Galfredum, undtagen at han efter en anden Læſemaade kalder den Norſke Konge Rachulfus.

J N.

(62) Arnæ Magnæi Excerpta ur Saugum n. 576 B. p. 172. og 577 C. p. 292. efter min Udſkrift.
(63) Lhuyd's Arch. p. 262.
(64) P. 62. 65.

I N. 544 i 4to, som er en Membran, findes Enea S., som i det meste kommer overeens med N. 573 i 4to, er først taget af Virgilio, og siden et Udtog af Galfrido Monemuthensi. Men her møder dog følgende Forskiælligheder, saavidt mit Forehavende vedkommer. Den Norske Konge, hvis Dotter Brennius friede til, kaldes P. 228 efter min Udskrift, Elfog, thi Resten kan ikke læses, og strax efter kaldes han mærkeligen Konge i Hordaland, og siges at have opholdt sig der Vinteren over. Hordeland er et bekiendt Landskab i Norge, hvor nu Bergen ligger, og hvilket ved sin Beliggenhed ved Soen giorde det beqvemt for dets Konge at have med en Britaannisk Konge at bestille. Jeg finder ingen Konge her, hvis Navn mere ligner Elfog end Alfrek; Den 2 af dette Navn havde sit Sæde tet ved Bergen, og var en mægtig Konge, der sværmede meget om til Soes. Efter Schöning i hans Tabelle skal han have levet med Frode 4 i Danmark, og ved Aar 370. Og paa den Tid berette endeel Engelske Skribenter, at de Norske og Danske havde under Maximo med Britannien at bestille. Men vil man efter min Chronologie flytte Frode 4 ned til 5 Sæculum, da havde Nordiske Folk paa den Tid end mere med Britannien at giøre. Ja skulde man i Elfog ville igien finde den berømte Hordelandske Konge Half, saa maatte man efter Schönings Chronologie antage Brennius for Arthur selv, eller og for hans Fader Uther, og da kunde man let falde paa de Tanker, at Arthur havde havt en Norsk Prinsesse til Moder, og derved udfinde Aarsagen, hvi han bemestrede sig Lande i Norge. Men efter min Chronologie maae Alf have levet noget senere, og da kan hans Dotter være bleven gift med en af Arthurs Efterfølgere. Dog troer jeg at dette passer sig bedre paa Alfrek 2, og at ved

Virgils Historie.

Viglets Historie.

Brennius forstaaes en nu for os ubekiendt Brittisk Konge, hvis Navn ikke vides, og som haver regieret under Romerne; I Northumberland, som det synes: Om Arthur, og hans Bedrifter i Norge tale Skribenterne ellers, og skille de ham altid fra Brennius. Dog kan det vel være i Hensende til den Danske Cochilaicus, som skal have levet paa samme Tid, at Brennius er Uther. I N. 544. P. 229, kaldes den Danske Konge Gudrikr, og skal han med 8 Skibe være kommet til Northumberland; 3 ere dog rimeligere, siden han blev fanget. P. 230, Skoven kaldes Kalaterius, ligesom hos Galfridum. I Slaget blev 1500 Nordmænd, (et langt rimeligere Antal end 15000), og Brennir flyede til Saxen. I N. 573 siges, at Berinus flyede til Frackland, som vel ikkun er en Oversættelse af Galfridi Gallia. P. 230 i N. 544 forekommer noget endnu langt mærkværdigere, nemlig at Brenni plyndrede derpaa i Fion, men giorde der ingen Fremgang, (hvilket baade efter Navnet, og efter hans Opholds Sted i Saxen ei kan være andet end Fyen). Jeg forestiller mig Tingene saaledes. Den Britiske Brennus, hvilket Navn ei er et Proprium, men et Appellativum, og betyder en Anforer, flyede til Saxerne; (venteligen dem paa den Cimbriske Chersoneso, siden han derefter plyndrede i Fyen), Britternes svorne Fiender, hvilke kunde ei andet end tage vel imod ham, siden han stridde imod sin egen Broder, den Brittiske Konge. Danske og Saxer vare sielden Venner; Dette betiente han sig af, for at hævne sig over Cochilaicus, den Danske Konge, som havde borttaget hans Brud, og som han faldt ind i Fyen, og ikke i Jylland, saa slutter jeg heraf, at de Danske da ei have besiddet Jylland, hvilket og den nær Forbindelse, som endda vedvarede mellem Saxer, Angler og Jyder,

ogsaa

ogsaa synes at vise, og som Cochilaicus døde 511, saa maae dette være skeet for den Tid. Helgo tog Jylland fra Saxerne, hans Søn Hrolf Krake besad det siden, og efter den Tid er der ingen Tvil om, at jo Jylland haver bestandig været i de Danskes Hænder; Heraf følger, at Hrolf ei har levet med den første Ella, som døde 514, men med den sidste, som døde 590. Fremdeles slutter jeg heraf, at Cochilaicus haver været en liden Konge paa Fyen, og at Ingiald haver da været Over-Kongen, saa at Frode 4 maae da alerede have været død, thi han eyede Jylland efter Snorro, og saasom han blev efter Saxo dræbt af Saxerne, og hans Søn Ingiald lod sig gandske regiere af dem, saa er det rimeligt, at Saxerne have ved den Leilighed atter bemestret sig Jylland. Det Uvenskab som var imellem Britter og Saxer paa den ene Side, og Saxer og Danske paa den anden, haver vel og knyttet Venskabs Baandet imellem Belinus, som jeg anseer for Uther, og Cochilaicus, og siden imellem Arthur, Uthers Søn, og Aschil, Cochilaici Estermand, om ei Søn. Fremdeles, bliver N. 544 ved, drog Brennius derpaa til den Jarl Segnius, som raadde over Durgunia, hvilken tog vel imod ham, og efter nogen Stund gav ham sin egen Dotter, med Forord, at han skulde blive Jarl efter ham, saafremt han ingen Søn efterlod sig. Det er klart af alt dette, at N. 544 viger i Navnene meget fra Galfredus, og at han haver foruden ham hayt indenlandske og Nordiske Efterretninger, som giøre Tingene langt rimeligere, og mere sammenhængende. Moderen af Brenpir og Belin kalder den P. 232 Tonenia; Hos Galfredum L. 3. C. 7 kaldes hun Conuvenna, og i N. 573. P. 206 Gonovena, og sy-

Viglets Historie.

Viglets Hiſtorie.

nes dette Navn tydeligen at være taget af vort Sprog, og betyde en-væn d: ſmuk Kone. Hvad Durgunia angaaer, da bør det vel ſoges i Nærværelſen af Saxen, og ſynes mig Thüringens Navn at komme det nærmeſt, i det mindſte er det langt rettere end Allobrogia hos Galfredum. Skade kun at N. 544 følger Galfredum i den Urigtighed at Brennius er den Brennus, ſom indtog Rom, hvortil vel Navnet alene haver givet Anledning. Den Belini Søn Galfredus kalder Gurgiunt Babtruc kaldes her P. 236 Gyrgvin, men fortælles det ſamme om ham, ſom hos Galfredum. Ellers bliver dette N. ſiden paa de-fleſte Stæder ſnarere et Uddrag end en Overſættelſe af Galfred. P. 267 forer han den ſaa kaldte Merlinus Spa heel og holden ind, hvilken den Munk Gudlaug, ſom efter Biſkop Finnur Joenſens Kirke-Hiſtorie T. 1. P. 212 er død 1218, og ſom haver lagt den første Grund til Kong Oluf Tryggveſöns Hiſtorie, haver ſkrevet paa Islandſke Vers. Udi N. 573 ſiges vel, at Gudlaug Munk haver ſkrevet Merlins Spa, men den fores ikke ind der, hvilket viſer hvor ſtort Fortrin N. 544 haver for den. Dette Poema gaaer lige til P. 318. Om Arthur ſkrives P. 334 heel mærkeligen, at Valvein, en Søſter-Søn af Artur, havde til Fader Loth, Hordalands Konge, af Alrekſtad i Norge (hvilket tiener til at beviſe hvad jeg forhen har gieſtet om Kong Alfrek 2.) Artus Dronning heed Gunnvör, en Dotter af Hertug Kaddor. Navnet Gunnvör er ægte Nordiſk. Udi ſit andet Tog til Irland undertvang Artur det, tilligemed Orkenøer, Hitland, Syderøer, Danmark og Norge, Færøer og Gotland, og paalagde alle diſſe Lande Skat. P 335. Derefter døde den Norſke Sighialmr, en Broder af Loth, ſom var gift med Anna, Arturs Søſter. Sighialm havde ingen Søn, og

han

han havde opfostret Valvein, sin Broders Son. Derfore gav han dem Riget, men Nordmænd vilde ei have nogen Britter til Konge over sig, thi valgte de en Rikulfr til Konge. Herover drog Artur til Norge, overvandt og ihielslog Rikulfr, og indtog gandske Norge og Danmark, og bragte under Valvein. P. 341 siges, at Valvanus, Konge i Norge, og Askell, Konge i Danmark, stridde med Artur imod Romerne. P. 351. Udi Arturs Slag mod Modred satte den Danske Kong Askell og den Norske Loch Livet til. P. 353 tales om Malgo's Seyervindinger, ligesom hos Galfred. Denne Codex bliver saaledes ved at oversætte Galfredi Historie indtil Slutningen, udeladende dog hvad der siges om Ivor og Ini, og fortællende derimod noget om Dronning Sæborg, som fattes der. Viglet. Historie.

I samme Membran N. 573 findes Artus Saga. Der siges P. 5, at Lod var en Son af Gillomanius, Konge i Irland. P. 29. Artus undertvang Irland, Norge, Danmark, Hitland, Orkenoer, Færoer, Syderoer, Skotland, og lagde alle dem, som regierede der, i Skat. P. 30 og 31. Sigi regierede da i Norge, og var Farbroder til Loth, Arti Søster-Son; Han efterlod Riget til Loth; Men efter Sighialms Død toge de Norske en Rikulfr til Konge. Men Artus overvandt og ihielslog ham tilligemed mange Norske, og derpaa indtog han anden gang gandske Norge, og satte Loth derover, og i Danmark giorde han sin Søster-Son Valven til Konge, som da var 12 Aar gammel. I Slaget mod Romerne siges P. 41, at Loth, Norges Konge, og Askell, Dansk Konge, vare med (altsaa var Valven ei Konge der). P. 52. I Slaget imod Romerne havde han med sig Goter, Nordmen, Danske; og P. 54 de tvende Kon-

Vigleis Hiſtorie. Konger Loth og Askell. Imod-Slutningen fattes der endeel i denne Saga, ſom egentlig er en Overſættelſe af Galfrid, dog saaledes, at noget er taget fra og noget lagt til.

Efter alt dette ſynes det at være klart, at Artur ei har havt Morene inde, men Hordeland, og er han den ſamme ſom Saxonis Artorius, da maae det være Frode 5, en Farbroder af Helgo, ſom har havt med ham at beſtille.

17. VERMUND.

Har uden Tvil været Konge i Lethra. Han er Islænderne 8 Konge. Men Saxo har blandet ham med den Angliſke Vermund, saafremt den Angliſke og Danſke have været forſkiellige Perſoner, hvilket ſees deraf, at han gior ham til Vigleis Son, og at han lader ham ſtride ved Eideren med Saxerne, da det dog er meget rimeligt, at Lethræ og de Danſke Konger ei have for end en god Tid efter under Dan udſtrakt deres Herredomme til Eideren, hvilket og ſees deraf, at han lader ham leve med den Svenſke Konge Atisle. At Vermund gav den Slesvigſke Stadtholders Frovini Dotter til hans Son Uffo, kan maaſkee hore til vor Vermund, og paa den Maade ſtammede Hugleik eller den Saxiſke Odin, en Son af Uffo, fra vor ſidſte Odin baade paa Fæderne og Moderne Side. Dette Svogerſkab kan maaſkee ſiden have foranlediget Dans Broder, at gaae derover, og end mere, hvis han har været ei Dans Broder, men hans Kones Broder-Son. At Adils har rovet Saxen, ſees af H. K. P. 38.

Men

Men de andre Navne ere anderledes. Maaskee dette kan dog have givet Saxo Anledning, at blande adskillige Ting sammen. Maaskee og en Atislus kan have regieret over Gotherne, været Hothers Broder, og levet ved Aar 280 eller 480, hvilket bedre lader sig foreene med den Saxiske Odins Afkom, thi hvad Saxo fortæller om Atisli Død, passer sig ei paa Snorronis. At Jelling P. 60 hos Saxo tilhørte Vermund, kan vel passe sig paa en Angelsk og Jydsk Konge. Saxos Frowin er ellers aabenbare samme Navn som Eddæ, og Engellændernes Freovir, Frevin, Freawine, den 5 fra Odin ved Balder, ligesom Vermund ved Frethegeath, følgelig falder han ind i den Angliske Vermunds Tid ved 350, og da Vermund eiede Jelling, saa skulde jeg snart deraf slutte, at Frethegeaths Afkom havde regieret med i det Slesvigske, og maaskee over endeel af Jylland, siden Jelling hørte dit; Og Balders Afkom endda ved de Tider i Slesvig selv. Slægtregisteret hos Ethelwerdum P. 842 kan ei blive rigtigt, thi da skulde Balders Afkom have 480 endda regieret i Slesvig, da det dog synes at Vegdegg regierede der den gang, og desuden Balders Afkom, saafremt den haver stiftet Vest-Saxerne, maae længe før den Tid have draget til Westphalen. Dog maae jeg tilstaae, at 480 lader sig bedre foreene med Hræred Hnaugvanbaugs Levetid, end de andre Aar. Saxo kalder Wigo Frovini Søn; Aabenbare samme Navn som Wig, Wige, Yvig hos de Engelske og i Edda. Da nu Vermund siden førte Krig imod Saxerne, saa skulde jeg snart slutte, at det havde været imod Hengisti Forfædre, hvilke maaskee have da regieret over Saxerne sønden for Eideren, og stiftet, som Edda siger, Øst-Saxerne. Vel sandt at Hengist fæstede sit Sæde i Kent, og at de som nedsatte sig der, vare Jyder; Men deraf maae man ei slutte, at han haver regieret

Vermunds Historie.

Vermunds Historie.

over Jyderne, thi det giorde for en Deel, Frethegeath eller Uthleg, hvilken er glemt i Edda, hans Afkom. Vilde man domme efter de Folk, Hengist og hans Slægt regierede over i Britannien, da maatte man og giore ham til en Angler, thi hans Broder regierede i Northumberland, som blev beboet af Angliske Folk. Vegdeg synes at have været Odins ældste Son, og derfore har hans Afkom maaskee havt større Anseelse end de andres; Hvilket sees deraf, at Hengist haver været Hovedet for den hele Udvandring, og anfort Tropper af alle tre Folk. Beldegs Afkom haver Sæculo 4 dog ei alene regieret over Slesvig, men dierede maat udbrede sig i Holsteen og Westphalen, men uden Evil været deler i mange smaae Stater. Maaskee at de Jydske Konger have, i det mindste i Vermundi Tid, havt noget Herredømme over Slesvig, hvilket Saxos Ord synes at medføre. Ja det synes endog, at det egentlige Saxen, sønden for Eideren, er da bleven foreenet med Wermundi Rige. Maaskee at dette haver givet den rette Anledning til Forbundet mellem de tre Folk, og at Saxerne først fra den Tid have egentligen tiltaget i Styrke, og at Beldegs og Vegdegs Afkom have dog da først begyndt at regiere over dem. Anglerne ere altsaa først blevne Nordiske, og siden Saxerne, eller rettere, de have da først antaget Odins Lære. N. 3, 8, 9, 10, 16 sige ei, hvis Son Vermund var, hvilket tiener til at vise, at der og haver været en Tradition, som ei haver giort ham til Viglets Son. Torfæus i Serie P. 269 antager med Islænderne Vermund for en Son af Frode 2. Rossus (1) har meget om en Warremundus i Engelland, som regierede der, efterat Saxerne vare blevne befæstede i Riget, og havde sat en Konge i hvert Grevskab. Den Stad Cair-Guair faldt i hans Lod,

(1) P. 60 — 65.

Lod, som i Krigen mellem Saxer og Briter var næsten blevet forstyrret. Han kaldte den efter sit Navn Warwyk. Denne Efterretning findes, bliver Rossus ved, i Abbederne af St. Alban deres Bedrifter, (hvilket Skrift endnu er til, og har Matthæum Paris til Forfatter, dog staaer dette ei egentlig derudi, men i Kong Offæ 1 Levnet, som gaaer foran. Men der siger Paris (2) ei just med tydelige Ord, at dette er skeet i Engelland, men kun at Warmund var den navnkundigste iblant de Vest-Angliske Konger, og anlagde og bygde efter sig en Stad, paa Anglisk Sprog kaldet Warwick d: Curia Warmundi, hvorvel jeg maae tilstaae, at saadan Bye findes i Engelland, og ikke i Hertugdømmet Slesvig), og derpaa fortæller han korteligen, hvad som hændte denne Konge med hans Søn Offa, og hvorledes denne begrov sin Fader i Glocester, hvorledes han hialp Kongerne nord paa i Engelland imod Picter og Scoter, giftede sig med en stygtig Konge-Dotter, som hendes egen Fader havde vildet voldtage, og anforer derpaa en lang og fabelagtig Historie om hende, som smager efter de Catholske Munkers Digt. Fra ham stammede en senere Offa, som bygde St. Albani Kloster, hvilket den første havde lovet, og vare alle disse Tildragelser endda at see indvævede i Tapeter udi Abbedens Gemak. Og fra denne Waremund stammede Kongerne i Mercia i lige Linie og 10 Grad, indtil Offa 2. Dette sidste, da Offa døde 794, tilligemed Slægtregisterne af de Mercisse Konger hos Nennius, Matthæus af Westmünster, Henrik af Huntinton, og i den Saxiske Krønike viser tydeligen, at dette kan ei have tildraget sig med nogen Christen Konge, eller i Engelland; men udi det gamle Angeln med en

Vermunds Historie.

 hedniſk

(2) P. 961.

Vermunds Hiſtorie.

hedniſk Konge, og ſeneſt i det 5 Sæculo. M. Paris fortæller (3) alt dette omſtændeligere ſaaledes: Warmund var gammel, og havde ingen Born, uden een eeneſte Son, ved Navn Offa eller Offanus, ſom var blind til ſit 7 Aar, og ſtum til ſit 30, men fos Reſten hoy, vel voxen og ſmuk. En fornem Mand i Riget, ved Navn Riganus, (hvorved er en Note, uden Tvil af en gammel Forfatter, at Riganus hedte ellers ogſaa Aliel, og havde det andet Navn af Rigore, og hans Son Hildebrand, en ſtridbar Mand, af ſit Sværd; Hvorved maae mærkes, at da rigor er Latin, ſaa falder denne Fremledelſe bort af ſig ſelv; Uden Tvil har han hedet Reigin, et Navn meget brugeligt hos vore Nordiſke Forfædre, og ſom de ofte gave Guderne, dog ſom mig ſynes ikke i nogen hoy Forſtand, men fornemmelig naar de vilde til at ſpaae og trolle, og kommer det mig ogſaa for, at alle de Menneſker hos dem af det Navn Reigin have havt noget falſkt og underfundigt hos ſig), foreenede ſig med Mirunno, og ſtræbede efter Riget, og vilde deels ved det gode, og deels ved Magt formaae Kongen til at antage ſig til Arving. Og da alting ikke hialp, greb han endelig til Vaaben. I denne Nod greb Offa til Bonnen, og bad til Gud om ſit Maal, ved hvilken Leilighed Paris beſkriver ham ſaaledes, at der ingen Tvil kan være paa, at han jo har holdet ham for en Chriſten; Gud bonhorte ham ogſaa, og han talede mandelige Ord til alles Forundring. Paris lader ham her ſige, hvad maae Fremmede giore ved os, naar vore Beſlægtede og Venner handle ſaa; Og ligeledes, jeg kræver Gud, og alle det himmelſke Hoffes Overſter til Vidne, (af hvilke ſidſte Ord jeg ſlutter, at han har været en Hedning, hvorvel

(3) P. 961 — 969.

hvorvel jeg og tilstaaer, at de kan forklares paa en christelig Maade om Engler, og af de første slutter jeg, at Reigin haver været beslægtet med Wermund; Da nu Saxo lader Vermund og Offa stride ei imod egne Undersaatter, men imod Saxer, saa slutter jeg heraf, at Paris og han tale om adskillige Tildragelser. For de følgende Tings skyld, nemlig den Saxiske Odin, og Anglers og Saxers Foreening med Danske, slutter jeg at Saxo haver rettere end Paris, for saavidt det angaaer Vermund og Uffo, og at Angeln og Saxen ere just ved den Leilighed bleyne foreenede med de Danske, at jeg saa skal kalde dem forud; Derimod troer jeg at Paris og haver ret, men at det hører til nogen senere Tid, nemlig til den Saxiske Odin, og hans Strid med Frode udi hans Mindre-Aarighed. Anledningen til denne Blanding haver været, at Frode stammede fra Oluf og Vermund, at Reigin ɔ: Gud eller den Saxiske Odin foragtede Frodes Ungdom, ligesom den Saxiske Konge foragtede Uffos Uduelighed; thi Navnet Reigin synes mig at vise, at herved forstaaes en guddommelig Person, ligesom Mitunnus og viser det; thi det er uden Tvil en Forkortning af Mitothinus, eller Mituthinus, hvorved fornemmelig sigtedes til den Saxiske Odin, og troer jeg at Paris haver feilet, og giort af een Person tvende. Og disse mine Formodninger bestyrkes derved, at han lader Offa selv sige, at de som satte sig op imod ham, nemlig Reigin og Mitunnus, vare beslægtede med ham, hvilket Frode kunde med god Grund sige om den Saxiske Odin). Ved denne Tale forandrede de fleste sig, og fulde til Kongens Partie igien, undtagen Riganus, Mitunnus og deres Anhængere; og lavede den første sig til Strid, tilligemed sine tapre Sønner Otta (hvori synes mig atter at stikke Odins, Othins Navn, eller

Vermunds Historie.

Vermunds Historie.

og er det Hothers eller Lothers, som var en Søn af Dan Mikillati, og da bliver Reigin til Dan, giort af hans Far-Fader Rig; og Milio bliver maaskee Humble, Lothers Broder og Dans Søn, og giort til Milio ved en Skriver-Feil) og Milio, og udnævnte han og Kongen Dag og Sted naar Slaget skulde staae. Det skeede ved en Flod, over hvilken Offa gik, og var det alene hans Tapperhed, som rev Fienderne Seyeren af Hænderne. Noget efter mødte han ved en Hændelse Reigins tvende Sønner: Brutus eller Hildebrand, og Suen, og dræbte den ene efter den anden (her synes mig at kiende igien Hother, som dræbte den Saxiske Balder, ogsaa ved et ohngefærligt Mode, som Saxo skriver; Og har maaskee Hildebrand været hans Til- og Ære-Navn, men hvad jeg skal giøre af Brutus veed jeg ikke, ei heller af Suend, dog vel mueligt at den Saxiske Odin haver havt en Søn af det sidste Navn, og at Brutus d: Best, haver været et Navn givet Uffo, men som her uretteligen er giort til Reigins Søn. Svend kan og være et Tilnavn). Derpaa angreb han Fienden med saadan Styrke, at han tog Flugten, og Riganus selv med mange af sine druknede i Floden, som derefter blev kaldet Riganburne til en evig Erindring (hvilken ei findes i Engelland, i det mindste staaer den ei i Camdeni Britannia; Men udi det Slesvigske findes den ei heller. Da nu Burn er snarere en Kilde, en Brønd end en Flod, saa er det Spørsmaal om ei herved sigtes til Balders-brand, men da maae Riganus blive Balder, Hildebrand og Sueno Ballders Sønner, om hvilke vi ellers ingen Efterretning have, og da ere Tingene satte her om hinanden, og tilskrives urigtige Personer, hvilket ei er at undres over i Hensende til den høye Alderdom, med mindre Hildebrand stikker udi Brand, som efter de Engelske Slægtregistere var en Søn af Balder, men dog tilla-

der

der Tiden neppe at han kan være død for Faderen; Mitunnus Ballders Fader, den Saxiske Odin nemlig, og i denne Mening bestyrkes jeg ved det Mitunnus levede Riganum over, ligesom Odin levede Ballder over hos Saxo; Desuden skal Ballder efter nogle være omkommet i et Sund, hvilket passer sig paa Riganus). Derpaa blev Mitunus om Natten tilligemed den øvrige Deel af Krigshæren ihielslaget, og paa ham havde Riganus, som og kaldtes Aliel, sat sit største Haab. (Dette er dog vel hastig at Mitunnus døer, for at troe ham til at have været den Saxiske Odin, thi han overlevede Balldur; Aliel veed jeg ikke hvad jeg skal giøre af; Det er ikke Nordisk, og kan derfore ei have været den sidste Ballders eller hans Faders egentlige Navn). Offa lod alle de fornemme prægtig begrave paa et Sted, der med et Anglisk Navn kaldes Qvalmhul (hvilket Sted jeg hverken finder i Engelland eller i det Slesvigske), og blev den heele Slette rundt om, hvor Slaget havde staaet, kaldet Blodeweld (hvilket ei heller forekommer paa noget af Stæderne, dog ere begge Navnene saaledes, at de kunne forklares af vort gamle Sprog, og udtrykke de Ting, som ere skeede der). Derefter afstraadde Warmund i levende Live Riget til sin Søn Offa. Noget efter døde Faderen, og blev begravet i Kirken i Glocester (dette viser, at Paris dog vil have Warmund til at have været en Christen og Engelsk Konge). Derefter fortæller Paris Offæ Historie, hvorledes han fandt en tiden Konge af Yorck hans Dotter udi en Skov, som var flygtet fordi hendes Fader havde villet voldtage hende (dette viser, at Offæ Rige maae have ligget enten i eller tæt ved Northumberland, hvor der og findes et Warwick; saafremt man vil følge den Mening, at Warmund og Offa have regieret i Engelland, som dog Slægtregistret aldeles ikke tillader; Imidlertid tør jeg dog neppe anta- Vermunds Historie.

Vermunds Historie.

antage, at noget saadant er hændet med vor Uffo, i det mindste maatte man da troe, at det ei var hændet med en Prindsesse af Yotck. Imidlertid da dette skal have tildraget sig med Offa, da han var 34 Aar, og hans Fader Warmund er dod i det Tidsrum af 5 Aar, som var fra hans Sons 30 til 34 Aar; Da han først nogle Aar efter, som man gierne kan antage for 4, ægtede bemeldte Prindsesse; Da Warmund var meget gammel, da han dode, saa man derfore nok kan antage at han har været 50 Aar, da han avlede Offa, saa maae jeg tilstaae, at alt dette passer sig fortreflig paa det ringe Antal af vore Konger imod de Svenske i lige Tid, og kan treflig afhielpe vor Chronologies tilsyne værende Mangel. Hertil kommer at Paris vidner, at Offa avlede een af hvert Kion med denne Prindsesse, som maaskee har været en Saxisk eller Angliſk, og vor Uffo var Fader til Olufa og til Hugleik eller den Saxiske Odin. Siden fortæller Paris vidtloftig et Eventyr med Offæ Dronning, som aabenbare er digtet af de Catholske Munke, og af alt hvad han for det ovrige fortæller er intet brugeligt, eller kan paa nogen rimelig Maade vedkomme os, uden dette eene, at Offa levede i Fred, hvilket og Saxonis Uffo giorde. Fremdeles beretter Paris, at en Tuinfreth, som stammede af den Kongelige Slægt, havde længe efter een eeneste Son ved Navn Pinefred, som i sin Ungdom var contract, og næsten blind og dov; Men at hans Forældre trostede sig ved den store Offæ Exempel. Det skeede og at det altsammen forgik ham med Alderen, og at han blev udvalgt i samme Rige, nemlig i Mercia, til Konge imod Beornred, som da regierede. Han fik og Seyer, og blev derfore af Undersaatterne kaldet den anden Offa. Derpaa bygde han det Kloster, som den forrige Offa havde lovet,

vit, men ei fuldfort, hvorfore og alle de Fyrſter, ſom havde ſtaaet under ham, fulde fra ham og hans Afkom, ja foragtede ham i Alderdommen. Dette ſidſte kan maaſkee paſſe paa vor Uffo, thi i det mindſte fik hans Søn Hugleik ei nær alt ſit Fæderne Rige, maaſkee og at Dan Mykillati haver giort Oprør imod denne ſin Kones Broder. Til Slutning maae jeg anføre, at Udgiveren Wats anſeer den heele Hiſtorie om Offa 1. for et Eventyr. Intet er lettere. Mange Fabler ere der vidſt i den; Munkene af St. Alban have og urigtigen giort ham til en Chriſten, og foregivet ham at have villet ſtifte deres Kloſter, for at giøre det deſto ældre og herligere; Men derfore er Grunden af Hiſtorien dog ſand. Wats havde ei læſt vor Saxo, ſom omtrent har fortaalt det ſamme i et fremmed Land, og en Tid før Matthæus Paris, hvilket bekræfter Hovedſagens Rigtighed, thi det er klart at Paris ei har taget det af Saxo. Wats anfører vel og Wendover Munk af S. Albani Manuſcript, ſom ſynes og at have ſkrevet om Offa 1. Nu veed jeg vel ikke hvad Tid han har levet paa, men efter al Anſeende er han yngre end Saxo. Genealogien af Greverne i Warwick (4), ſom ſynes at være ſkrevet i det 15 Sæculo, giør og Waremund til Konge af Mercia, og opregner hans Slægt fra Woden. Men da de Merciſke Konger virkelig ſtammede fra denne Waremund, hvad var da lettere for ſenere Skribenter end at troe, at Warmund og havde regieret i Mercia. Ved denne Leilighed maae jeg dog indføre et Indfald, nemlig: At det ei er urimeligt, at Warmunds Efterkommere, ſom oprettede det Angliſke Rige i Mercia, have maaſkee kaldet det ſaaledes til en Erindring af deres ældgamle Fæderne Rige Danmark; Dog herimod ſtrider, at efter al Anſeende haver den

Vermunds Hiſtorie.

(4) I Lelandi Coll. t. 4. p. 125.

Vermunds Historie.

Deel af Dannmark, som Vermund besad, ei udi hans Tid fort det Navn; 2) er her kun den sidste Staveise Mark; 3) synes Mercia rimeligen at have faaet Navn deraf, at den var Angel-Saxernes yderste Grændse imod Britannierne. Otterbourne (5) opregner ogsaa Vermunds Slægt fra Woden, og komme de begge herudi overeens saaledes: Woden avlede Feolthulgeat (Leland har Frithgate, eller Bealdeg, den samme som Balder), denne Vaga (Leland har Wagon), denne Wicheleg (Leland har Witleg), og denne Vermund (Leland har Weremund). De Angel-Saxiske Skribenter have disse 7 Sønner af Woden, 1) Beldeg, som nogle af dem kalde Belder, og i Edda Balldur, som udgives der for Konge over Vest-Saxerne i Tydskland udi Vestphalen (ikke at han selv har regieret der, men hans Afkom, særdeles om dette henføres til vor Balder, og ei til den Saxiske, som maaskee kan have udstrakt sine Baaben sønden for Elven) fra ham stammede efter de Engelske Skribenter Kongerne af Northumberland, af Idæ Slægt og af Vest-Saxen (da nu Indvaanerne i det sidste Land vidst vare Saxer, og de i det første derimod Angler, saa sees heraf hvilket nøye Samfund der haver været imellem disse tvende Folk, og bliver det mig herved troligt, at Balder og nogle af hans Afkom have lige saavel regieret over Anglerne, eller i det mindste endeel af dem, som Withelgeat og hans Afkom, der vare de egentlige Angliske Konger udi Slesvig. 2) Guedolgeat, Feothulgeat, Withelgeat, Frithgate, som Leland mærkværdig siger at være den samme som Bealdeg d: Balldur (hvorved dog efter mine Tanker ei sigtes til den Saxiske, men vor Baldur, og altsaa bør ei regnes iblant den Saxiske Odins Børn; Fra ham stammede Kongerne i Mercia). 3) Withleg, fra hvilken Kongerne

(5) T. 1. p. 31.

gerne i Mercia stammede efter nogle Skribenter, men som uden al Tvil bliver den samme Withleg, som efter andre stammede fra Feothelgeat, eller Balldur. Mærkeligt er det, at Ida og Ella i Northumberland, og Creodda i Mercia, som alle vare Angler, ere komne did langt hen i det 6 Sæculo, just paa den Tid da de mægtige Danske Konger Helge og Hrolf Krake toge Jylland fra Saxerne, hvilket gior det troligt, at disse Fyrster og deres Folk have derover forladt Landet. Og er det vel og derfore man ei finder nogen ældre, som paa Mont haver kaldet sig Anglernes Konge, end just Edvin, en Son af Ella, thi da vare saa mange Angler gangne over til Britannien, og deres Navn saa udbredet der, at han egentligen kunde kalde sig deres Konge. Efter dette bortfalder ellers denne Withleg ei alene som en Son af vor Odin, men og som en Son af den Saxiske Odin, og han kommer til at stamme fra vor Odin ved Balder. Men efter denne Hypothese fattes nogle Ledder imellem Odin og Withleg, hvilket bekræftes end mere derved, at de fleste giore Vithleg strax til Odins Son, og udelade de 2 Ledder imellem dem, som de andre have. Ja siden efter maae atter fattes Ledder, rimeligen imellem Angelitheov og Eomer, thi ellers kommer den Saxiske Vermund, som uden Tvil var den samme som vor Vermund, for langt ned i Tiden. 4) Casser, fra hvilken Kongerne i Øst-Angeln stammede. Efter Ledderne kan han gierne være en Son af den Saxiske Odin; Men om han og Eftermænd have regieret noget Sted i Angeln, thi Angler vare de, derom kan intet siges. Maaskee de alene have været Soe-Konger. Han forekommer hos Nennius, og da denne Skribent er af det 9 Sæculo, saa tor jeg ikke nægte ham at have været en Son af Odin, endskiønt han ei forekommer i vor Edda, hvilket gior det troligt for mig at han og Afkom Vermunds Historie.

Vermunds Historie.

ikke have regieret i Tydskland, thi dem synes Forfatteren af Edda at opregne. Wilhelm, den 4 for Reodwald, skal have været første Konge i Øst-Angeln, og Reodwald regierede alerede 593, hvoreſter at domme Wilhelm er kommet til Britannien i det 5 Sæculo, paa den Tid, da Anglerne giorde deres ſieſte Udvandringer. 5) Wegdeg ogſaa en Angler, fra ham ſtamme Kongerne i Kent, og han er uden Tvil Fader til den, ſom i Scala Kronike kaldes Witeglis, og giores urettelig til Odins Søn, og udgives at ſtamme fra Hiring, første Konge, hvorved maaſkee ſigtes til Rig, Dans Far-Fader, ſom i nogen Maade var beſlægtet med den Saxiſke Odin, og efter det Syſtem at Dan og Angul, eller den Saxiſke Odin, vare Brødre, virkelig var hans Stamfader. Fra denne Witeglis ſkulle ved Hors de første Regentere i Northumberland have ſtammet. Hans Navn er aabenbare det ſamme ſom Vitrgils i Edda, hvilken ſiges at have været en Søn af Vegdek, en mægtig Konge i Øſt-Saxen. Men da hans Afkom, Hengſt og Hors regierede i Angeln, ſaa troer jeg ikke at han ſelv er kommet til Øſt-Saxen, hvorhen Saxerne vel neppe ere komne før i det 5 Sæculo, efter det Thuringiſke Riges Undergang, og troer jeg at dette er ſkeet ved Suepdeck eller Svipdeg, et Sødſkende-Barn af Hengſt, og at vor Edda haver derover bevaret hans Navn. Endeel Skribenter vidne, at fra Wegdeg ſtamme Kongerne i Northumberland af Ellæ Slægt; Da han nu aabenbare er den ſamme Wegdeg, fra hvilken Kongerne i Kent ſtamme, ſaa ſees af hans Afkom og Ledder, ſom rigeligen ſtrække til den Saxiſke Odins Tid, at Wegdegs Afkom hos Beda er meget for kort. Hos Nennius forekommer i hans Slægt en Sguerthing, ſom baade efter Tid, Navn og Folk kan være Saxo's Saxiſke Fyrſte Sverting, der dræbte den Danſke

Kong

Kong Frode 4, og maae man ei agte at Saxo kalder ham en Saxer, da han dog var en Angler, thi disse Folk ansaaes for eet. Denne Sguerthing eller Westerwalcna kan være fød 422. 6) Winta, fra hvilken de smaae Konger i Lincoln skal stamme. Han forekommer ei i vor Edda. Spørsmaal om han ei er den samme som Vegdeg, hvilken Ethelwerdus kalder Vuithar, og Wither, og Beda Witha og Vecta, Eanferthi eller Anfridi Fader, eller det næste Led for ham foregives at have været Beda, og hans Fader Bubba, hvilke begge jeg mener at være Bebbab Anfridi Moder, thi hans Fader Ealdfret stammede fra Beldeg, og ei fra Vegdeg, og i Gale foregives denne Anfrid at have været en Broder af Oslap, Oslac, Oswid ꝛc., som aabenbare ere de Northumbriske Konger og Prindser Osvald, Osviu, Oslac ꝛc., hvis Broder var Eanfrid, om hvis Afkom de andre Engelske Skribenter intet tale, og som rimeligen er bleven nedsat til smaae Konger i Lincoln. Men da deres Fader Ethelfrid siges af andre at have været gift med Acca, den bekiendte Ellæ Dotter, saa slutter jeg heraf, at han haver været gift tvende gange, og med Bebbab kun avlet Eanfrid. Fra Wegdeg stammede ogsaa Kongerne i Sussex, saafremt man vil troe Otterbourne, thi endskiønt han kalder ham Wegdam, saa vise dog alle de følgende Ledder, som komme overeens med de Northumbriske Kongers N. 2, 4, 8, 10, at han derved mener Vegdeg, men det er klart, at han haver forvexlet den Northumbriske Ellæ Slægtregister med den Sussexiskes, saa at vi derover ei vide den sidstes, med mindre man vilde troe, at han var af samme Slægt som Kongerne af Essex, hvilke Henrik af Huntindon fører fra Saxnat, som Otterbourne kalder Wodan, og Matthæus af Westmünster fra Saxnad, og Florentius Wigornienſis fra Eaxneta, som de begge giøre til en Søn af Woden, der altsaa bliver den 7. Det er

Vermunds Historie.

Vermunds Hiſtorie.

klart, at de forſtaae den Saxiſke Odin ved Saxnat, og troer jeg ogſaa at de kun giore ham til en Son af Odin, fordi han ſtammede fra ham, hvilket og maae være ſaa efter min Hypotheſe; Desuden er det ei rimeligt, at tvende Odini have fulgt paa hinanden. Efter al Anſeende har Andeſc været en liden Konge i Saxen, maaſkee Norden for Elven, efterſom han ei omtales i vor Edda, maaſkee fordi den kun har kiendt dem, fra hvilke Konger over mægtige Saxer regierede, og de boede alle ſonden for Elven. Mærkeligt er det, at Otterbournè kalder Andeſc ei ſaa, men Watelgeat, hvilket Navn ſtammer ſaa meget overeens med Withelgeat, ſom jeg forhen haver anfort, og anſeet for een med vor Balldur, da denne derimod maae være den Saxiſke Balldur, ſiden han udgives for en Son af den Saxiſke Odin, hvilket og gierne gaaer an efter Tiden, og ſnarere bliver noget for ſent, end for tiligt, thi efter Ledderne imellem denne Saxnad og Erkenwin eller Ercwin, kan han være fod Aar 269, da han efter mine Tanker maae være fod en 60 til 70 Aar for, hvilket maae afhielpes ved at lade nogle Ledder avle ſent, thi man kan neppe falde paa, at eet Leed er her udeladt, efterdi alle de Skribenter, ſom anfore denne Saxnats Afkom, ere eenige i Leddernes Tal. Det er ellers mærkeligt, at han her kaldes Saxnat, ligeſom i den abrenunciatio Diaboli, der i det 8 Sæculo forelagdes de Tydſke Saxer. Antager man Andeſc for den Saxiſke Balder, da maae man troe, at hans Son Geſac har været den yngſte, og er maaſkee fod ſamme Aar, ſom Faderen dode, og herefter bliver Andeſc ingen Son af vor Odin. Vil man fore Ella til dennè Linie, da maae han efter Tiden blive en Son af Bedecan. Men vil man for Navnet Ella ſkyld henfore ham til ſamme Linie ſom den Northumbriſke Kong Ellà, da har han ſtammet fra Wegdeg, men da meeſt

Angliſke-

Angliſke Regentere ſtamme fra ham, ſaa er det rimeligere at antage, at Ella haver ſtammet fra Beldeg eller Balder, ſiden de Veſt-Saxiſke Konger ſtammede fra ham, dog maae jeg tilſtaae, at deres Slægtregiſter ſynes ſnarere at ſigte til vor Balder, end til den Saxiſke, efterſom Freavin, den 5 fra Woden, og Vig den 6 forekomme hos Saxo, ſom Synchroni af Vermund, og denne Vermund ſynes at være den ſamme ſom Islændernes Vermund. Overalt lader det, at Woden hos de Engelſke Skribenter er vor Odin, og Saxnad og Angelthеu derimod den Saxiſke Odin. Men da maae man antage Huller i de fleſte Angel-Saxiſke Genealogier, og her i den Veſt-Saxiſke efter Give eller Gave, ſiden Edda ſlutter med ham. Vil man ei dette, da maae man troe, at Saxo haver henfort til ſin Vermund og Uffo, eller Olaf, hvad ſom vedkommer Angliſke Regentere af det Navn; Og da maae man antage, at ſaavel en Angliſk ſom Danſk Vermund have begge havt en Søn af det Navn Uffo, med mindre man vil troe, at Saxo haver kaldet vor Konge Uffo efter ſin Hypotheſe, og for den nogenlunde Lighed med Navnet Oluf, og at han alene haver heder Oluf, ſom Islænderne kalde ham; Man maae da og antage, at det Navn Litillati, ſom Islænderne give Oluf, haver ingen Sammenhæng med Uffos Bedrifter hos Saxo, ſom det dog ſynes, og at maaſkee dette, at vore give Oluf tvende Tilnavne af den Stærke og Litillati, viſer maaſkee at de have blandet tvende Perſoner ſammen. Denne Vermunds Fødſels Tid falder efter Tavlen af de Merciſke Konger N. 6 ind i Aar 411, efter N. 5 Aar 279, og efter N. 2 ligeledes, thi de have eens Ledder, og kunde maaſkee dette ſidſte Aarstal jævnes med vor Vermunds Levetid, thi efter de Engelſke Skribenter avlede Vermund Uffo, da han allerede var gammel, maaſkee 60 Aar, og endeel af de andre Ledder

Vermunds Hiſtorie.

Vermunds Hiſtorie.

Ledder kunde man og lade avle ſenere end 33 Aar, og dertil har man nogen Grund med Offa, ſom ſynes først at have gift ſig, da han var 38 Aar, hvorved tilſammen vindes i det mindſte 33 Aar. Men hvad 411 angaaer, da kan det ei jævnes med Islændernes Vermunds Levetid, og er dette Aar uden Tvil ogſaa urigtigt, ſaaſom det Nummer, hvori det ſtaaer, haver 2 Ledder mindre end 3 andre Nummere. Ellers maae jeg tilſtaae, at 411 kan vel nok jævnes med det Fødſels-Aar, ſom Torfæus og Schöning give den Svenſke Kong Adils, med hvilken Saxo lader ſin Vermund leve; Dog efter min Hypotheſe af Hrolf Krakes Alder haver Adils levet endeel ſenere. Overalt kan det Saxo fortæller om Adils, ei paſſe ſig paa den rette Adils, og er noget ſaadant gaaet for ſig med en Svenſk Adils, da maae han kun have været en hos os mindre bekiendt Under-Konge, uden Tvil i Gotland, hvis Levetid da bør faſtſættes efter Vermunds, og ei Vermunds efter hans. Mærkeligt er det, at Otterbourne kalder Vegdeg Wegdam, med hvilket Navn, thi Vegtamr er det ſamme, Odin kaldte ſig i den gamle Edda i Vegtams Quiþa, og gav ſig ud for Valtams Søn, thi heraf ſlutter jeg, at Vegtam og Vegdeg ere eet Navn, og kun adſkillige ved Udtalen. Vil man og antage, at Vegdeg haver været den Saxiſke Odins Søn, ſaa kunde dette bringe en paa de Tanker, at denne Odins egentlige og rette Navn havde været Vegdeg, eller og ſnarere at hans Fader havde hedet ſaa, hvilke tvende Sætninger dog ſtride imod alt, hvad jeg ellers haver antaget om ham, hvorfore den tredie maaſkee bliver den ſandeſte, nemlig, at hans Sviger-Fader haver hedet ſaa, og været Søn af en Valtam, og maaſkee en Saxiſk Konge, thi paa den Maade kan den Saxiſke Odin og hans Sønner have kommet til at beſidde Lande i Saxen, og at regiere over Saxer-

ne

ne, saa og Angler og Saxer være blevne forenede, thi da kan man antage, at de første have til den Tid været Suever. Ved alt dette maae Tabellerne over de Angel-Saxiske Konger i Britannien eftersees. Saxo selv siger, at Vermund havde ingen Børn i sine unge Aar, men da han blev gammel, Senior, fik han sildig sin Søn Uffo, da saa mange forbigangne Aar ikke havde kunnet frembringe ham Afkom; Altsaa kan man nok antage, at Vermund haver været 60 Aar for han blev Fader til Uffo, men naar han legger til (6) at han havde ingen andre Børn, saa maae det blive urigtigt efter den Hypothese, at Vermund var Fader til Olufa, ja efter al Anseelse maae hun have været ældre end Uffo, og gift med Dan for Uffo blev fød, thi derpaa maae Dan have grundet den Krig, som han efter den forhen af mig antagne Hypothese yppede mod Vermund og Uffo. Dog maae jeg tilstaae, at hvis ei Vidnesbyrd vare derimod, saa gjorde jeg Olufa heller til en Dotter af Uffo end af Vermund, baade for Chronologiens skyld af vore Konger, fordi Frode maae have været et gandske ungt Barn, da hans Fader Dan døde, saa og fordi Matthæus Paris siger, at Uffo blev Fader til en Søn og en Dotter. Og da maatte man ogsaa antage, at Dan havde ført Krigen med Uffo, og ei med Vermund, som M. Paris vil, maaskee fordi Uffo vilde nu gjøre sin Søn Hugleik, som var blevet ham seent fød, til Konge i stædet for Dan og Afkom. Naar jeg betænker at Saxo og M. Paris udgive Offa for stum til sit 3de Aar, og at han da begyndte paa engang at tale, ved det nogle vilde trænge hans Fader fra Riget, saa tænker jeg at dette Mirakel kan formindskes og til intet gjøres, ved at antage at Uffo har i den lange Tid været lige som stum og dum, og virkelig og-

Vermundi Historia.

(6) P. 59. 60.

Vermunds Historie.

saa ikkun talet lidet, hvorfore maaskee Islænderne have givet ham det Tilnavn Litillati: den lidet talende, med mindre det skulde betyde den ydmyge, og at han først haver begyndt ret at vise sig og at tale, drevet af den overhængende Fare. Og er det ikke nyt at visse Siæle, som ere begravede saa at sige i sig selv, ikke rores og sættes i Bevægelse uden ved store og besynderlige Tildragelser. Saxo vidner, at Vermund gistede sin Søn Uffo med Slesvigernes Stadtholders Frowini Dotter; og da jeg forhen har vist, at Vermund og Uffo have regieret i Danmark og ei i Britannien, saa er det meget rimeligere at Offa har faaet til ægte en Dotter af en Slesvigsk Stadtholder, end af en liden Konge i York, som M. Paris vil. Dette er ellers det ældste Sted hvor Staden Slesvig nævnes, i Anledning af den Svenske Kong Adils Krig med Frowin, naar jeg undtager hvad de Engelske Skribenter berette om Seeaf, at have regieret i Slesvig. Hvorvel det ei kan være anderledes end at denne Atislus maae kun have været en liden Konge i det Svenske Gotland, saa synes det dog af Saxo at være klart, at han haver holde ham for den rette Atislus, thi han udgiver ham for navnkundig i Krig, ærgierig og meget om om at have smukke Vaaben, lutter Egenskaber, som den rette Atislus havde. Det er og mærkeligt at Snorro lader den rette Adils eller Atislus ktige med Saxerne, ligesom Saxo giver her, hvorvel det er klart, at disse tvende Krige ere blevne førte af tvende adskilte Personer. Fremdeles beretter Saxo, at Vermund satte Frowini Sønner Keto og Wigo til Stadtholdere i deres Faders Sted (hvilket viser, at Vermund haver eyet det Slesvigske). Dersom det ikke var at Saxo (7) saa uderygtelig sagde, at det var en Saxisk Konge, som fordrede Riget af Vermund,

(7) P. 63 og 65.

mund, og at Slaget skeede ved Eideren, saa skulde jeg i Anled- Vermunds
ning baade af vore egne andre Skribenter, saa og af M. Paris, Historie.
saare st troe, at det havde været hans egen Sviger-Son Dan Mi-
killati, allerhelst Saxo selv lader den Saxiske Konge saa frisk
hen fordre Riget af Vermund, sigende: Qvod teneat regnum
præter ætatis debitum; Vermunds Svar til ham er og betænkelig:
Justius autem Saxoniæ Regi impatientiæ notam affeni posse, qvem
potius senis fatum opperiri, qvam imperium poscere decuisset, qvod
aliqvanto præster defuncto succedere, qvam vivum spoliare, thi
hvad Ret havde den Saxiske Konge til Danmark, da det der-
imod bliver nogenlunde begribeligt om en Sviger-Son, heldst
naar der ingen Son er for Haanden, eller og en stum og udue-
lig. Men nu nødes jeg dog til at troe, at Vermund haver stri-
det imod den Saxiske Konge, og Uffo derimod mod Dan, sin
Søster- eller Dotter-Mand. Med ikke mindre udtrykkelige Ord
siger Saxo (8), at ved den Leilighed faldt det Saxiske Rige i de
Danskes Hænder; og kan Angeln ei forstaaes herved, thi det
eyede Vermund forhen, men det virkelige Saxen eller Holsteen
sønden for Eideren, og da bliver det let begribeligt hvi Vermunds
Sønne-Son, den Saxiske Odin, eyede siden begge Lande, og
hvi man finder, at der siden haver været saa høye Forening mel-
lem Angler og Saxer. Dog maae at Saxen mellem Eider og
Elven ei da være faldet i de Danskes Hænder, efter som man i
den Saxiske Odins Tid finder en Saxisk Kong Gelder at have re-
gieret der, thi sønden for Elven tor jeg ikke sætte ham, saasom
Saxerne udbredede sig nok ikke saa tilig der. Og at Slesvigerne
da ere blevne regnede til de Danske (eller rettere til Lethra Rige,
da Saxo her bruger det Danske Navn efter sin urigtige Hypothe-

(8) P. 65.

Vermunds Historie.

ſis om Elben af dets Udſtrækning), ſees ogſaa deraf, at Saxo (9) lader Uffo ſige, at han vil ſtride imod 2 Saxer, for at udslette den Skam, ſom de 2 Frowini Sønner havde paadraget de Danſke, ved begge at ſtride imod Atislum.

Sveno Aggonis (10) ſiger, at Vermund blev for ſin Klogſkab kaldet Prudens, og her kommer han atter overeens med Islænderne, ſom kalde ham hin Vitre; Da mange af vore derimod kalde ham den Blinde, paa Grund af det Saxo beſkriver ham at være bleven blind i ſin Alderdom. Baade Saxo og han komme overeens, at Uffo kunde have talet, om han vilde, men taug med Villie, efter den forſtes Beretning, fordi han mærkede at hans Fader var nok til at forſvare Riget, og efter den ſidſtes, fordi Frowini Sønner havde paadraget de Danſke ſaadan Skam. Og dette beviſer at Uffo var ikke virkelig ſtum, ſaa og at han haver ei aldeles tiet, thi det var vel umueligt for noget Menneſke at holde ud til ſit 30 Aar, men at han kun haver talet lidet, og ei taget ſig nogen Ting an. Da det blev bekiendt, bliver Sveno ved, at Vermund var blind, bleve de Tydſke opblæſte, og kom Rygtet herom, ad regiones Transalbinas, thi ſaaledes mener Langebec (11) med rette, at der bør læſes i ſtædet for Transalpinas, ſom forhen ſtod. Men heraf kan ikke beviſes, at de Saxer Vermund ſtreed imod, boede da ſønden for Elven, thi Sveno har begrebet og foreſtillet ſig Tingene ſaaledes, ſom de vare i hans Tid, og derfore været underlig nok til at troe, at det var Keiſeren ſom vilde bekrige Vermund. Derfore lader han og hans Geſandtere ſige,

(9) P. 64.
(10) P. 9 — 13. 28 — 33.
(11) T. 1. p. 45.

Vermunds Historie.

ſige, at Vermund ſkulde opgive Riget til det Romerſke Rige, og betale Skat. Sveno beſkriver ellers Uffo meget ſlet indtil den Tid, og tillegger ham at have været hengivet til at fylde ſig med Mad og Drikke. For Reſten fortæller han Striden imellem Uffo og de tvende Tydſke, omtrent ligeſom Saxo, undtagen at han lader det Sværd Uffo først brugte, ſpringe, og den gamle Vermund derover legge ſig nærmere Floden, for at kaſte ſig i den, ſaaſnart hans Søn var overvundet. Dog dette er vel alene opfundet, for at giøre Tildragelſen desmere tragiſk. Den ſaa kaldte Erici Pomerani Kronike (12) giør Wermund Blinde til en Søn af Wichleth, og ſiger at han var en ſtridbar Mand, taler og fortelig om Athisli Død, ligeſom Saxo, men legger til at Uffo vilde ikke tale fra ſit 7 til ſit 30 Aar, og at han ſigtede imod den tydſke Konges Søn, og een Kiæmpe til ved Eideren, paa et Stæd, ſom endnu kaldes Kunengikamp (ɔ: Konge-Kamp), og at Tydſkland blev da Danmark 4 gang Skat ſkyldig. Langebec anmærker herved, at det Sogn Kampen var forhen bekiendt tæt ved Rendsborg, og at dets Kirke blev først nedbrudt 1690, da Chriſtian 5 udvidede Rendsborgs Feſtningsværker. Naar Saxonis Ord noye overveyes, at Striden ſtod paa en Ø i Eideren, ſaa kan det ei heller vel have ſkeet paa andet Stæd, end hvor Rendsborg nu ligger. Af diſſe Tillæg og Forſkiællighed der ſees ellers, at Erici Kronike har ei fulgt Saxo alene, men og havt andre Vidner at gaae efter, hvilket ſamme næſten maae ſiges om alle vore gamle Kroniker, og tiener til at ſtadfæſte deres Anſeelſe og Troværdighed. Cornerus (13) kalder ham urettelig

(12) Ap. Lang. t. 1. p. 152.
(13) Col. 478.

Vermunds Historie.

Wymund, og Stædet hvor Striden stod Koninghestap, endskiønt han har taget alting af Erico Pomerano; At de Tydske da bleve fierde gang de Danske Skat-skyldige, forandrer han til tredie gang. Disse Tydske maae indskrænkes til Saxer, norden for Elven, og har da Cornerus ret i Hensende til de 3 gange efter sin Hypothese, hvorvel det egentlig ikkun var den første gang. Den plattydske Saxo siger, tvertimod de andre, at Wermund regierede fredelig; Uffo's Svigerfader gior den til Foged i Slesswyk, (hvilket viser at han stod under Vermund). Følger ellers i alle Ting Saxo. I Riim-Kroniken kaldes Stædet hvor Kampen stod: Koningæs-Kamp, og siges der at Vermund selv udsendte Frowini Sønner, for at dræbe Atislum. Th. Geysmer (14) er egentlig Originalen, hvoraf den plattydske Saxo har taget sit. Han siger heel mærkeligen, at Uffo taug saa meget, at man troede ham at være stum; Vil og at Wermund havde lagt sig ved Enden af Broen, og rykkede nærmere den, da han ikke hørte noget til Lyden af sin Sons Sværd. Dog udi disse Omstændigheder bliver det vel best, at følge Saxo. Den skrevne Danske Kronike, som slutter med 1314, kalder denne Konge Wærmund Blinde, og tillegger ham at have været meget stridbar; Og Stædet, hvor Striden stod, Kuninkamp, og da den egentlig er en Oversættelse af Erico Pomerano, saa viser det at den Læsemaade Koninghæslap er urigtig hos den sidste. J. Magnus (15) gior Attilus til Rorics Søn, og fortæller med mange Tillæg Krigene mellem ham, Frovin og Vermund, som uden Tvil ere opfundne af ham selv, men som vare saa at sige nødvendige Følger af denne hans

(14) Ap. Lang. t. 2. p. 904.
(15) L. 2. p. 115 — 119.

hans Hypotheſe, at Attilus var Rorics Søn. N. 10 kalder denne Konge Vuermund Blinde, men N. 11 giver ham derimod Tilnavn Prudens, og kalder ham en fortreflig Konge. N. 14 ſkriver Fröthvins Sønner Göte og Vitu, og lader Tydſkland fierde gang blive Kattſkyldig (under de Danſke) ved Uffo. N. 19 og 20 forbigaae Vermund, ſom saa mange andre Konger, og da dette ſkeer saa ofte, saa vil jeg hereſter ei mere anføre det. I N. 16 er ved en Skriver-Feil Vermunds Navn udeladt, men noget efter kaldes han Wære eller Wermund, (hvorved falder mig ind om Værebroe i Sieland ei er bleven opkaldet efter ham). N. 18, ſom kan anſees næſten for den ſamme ſom N. 16, og ſom er uden Mangel paa dette Stæd, kalder ham Warmund, og ſiger at han levede fredeligen i Forſtningen. Den Saxiſke Konges Søn ſkal have begiæret Danmark, fordi Offa anſaae ſig ei ſelv at være oplagt til at være Konge i Danmark. Wilhelm af Ebelholt (16) nævner Wärmundum iblant de faae Konger han opregner. Lyſchander (17) kalder Vermund den Gode, Gamle og Blinde, og udgiver ham ſtrax for Konge baade i Danmark og Saxen, (hvilket ſidſte, naar det indſkrænkes til Angeln, er maaſkee rigtigere end Lyſchander ſelv har vidſt). Han beſkriver ham ſom ſagtmodig og fredelig. Vidner og at han har bygget Soborg i Sielands nordre Skove, (hvilket Lyſchander maaſkee har fundet i en Krønike, der endnu ligger ſkiult). Længe efter kommer Lyſchander atter frem med en Konge af Navn Vermund, hvortil han har alene taget Anledning af Wilhelm af Ebelholt, thi denne ſætter Vermund efter Eſchyld, og Lyſchander lader og denne Vermund

(16) Ap. Lang. t. 2. p. 155.
(17) P. 148. 173.

Vermunds Historie.

mund regiere næst efter Eschyld, ei betænkende at Wilhelm ikke nævner Kongerne i nogen Orden, og at han ikkun haver een Vermund. Desuden er Lyschanders Tidsregning her saa forvirret, at den ei fortiener nogen Giendrivelse, som enhver vil finde, der efterlæser hos ham selv. Denne sidste Vermund lader han sende de Langobarders Konge Alboin en mægtig Krigshær til Hielp til at erobre Italien, som han siden ilde aflagde, hvorover den vendte misfornøyet hiem. Men det er klart af Paulo Diacono, en indfød Langobarder, og Skribent af det 8 Sæculo, at dette er hændet med Saxer, og ei med Danske. Dog det var nok for Lyschander, at begge vare et Nordisk Folk, for at trække dette til os. Min tydske skrevne Kronike i Folio giør Frowin til Stadtholder ei i Slesvig, men i Witland (ɔ: Jylland), som i Henseende til senere Tider kan være rigtig nok, thi da var Slesvig Sønder-Jylland, men i det 2 Sæculo var dets rette Navn uden Tvil Angeln. Denne Kronike synes her ikke at have havt andet at gaae efter, end Saxo, og dog forøger den Talerne meget paa sin egen Haand. Arngrim (18) antager med de øvrige Islændere, at Vermund var en Søn af Frode, og lader ham regiere i Sieland, hvilket er rigtigt nok, men imidlertid lader han regiere Dan 1, Dan 2 og flere Konger i Jylland, hvilket hverken kan bestaae med de gamle Islændere vi have, thi de lade Skiold og Afkom regiere over Jylland med, ei heller med Saxo, thi i det mindste legger han Jelling i Vermunds Rige, og overalt er det nok vidst, at Dan 2, Mikillati, haver fra først af regieret i Skaane, og været den første, som haver bragt Nord-Jylland, i det mindste den største Deel deraf til det Danske Rige. Imidlertid bliver

(18) Suppl. p. 527.

bliver det vel et Problema, hvorvidt De Kongerne have regieret over Jylland for Dans Tid. Da nogle Islænderes Vidnesbyrd ere udtrykkelige for den Mening, at Odin satte sin Søn Skiold til Konge i Jylland, saavelsom i Sieland, og udi Fyen, som det lader, saa tor jeg ikke vel nægte det, men da Angli vare endnu i Taciti Tid Suever, og som det synes et frit Folk, saa maae her ved Jylland vel kun forstaaes Nord-Jylland, og det maaskee endda ikkun noget af Øst-Kanten. Vermunds Historie.

Af nyere indenlandske Skribenter mener vor store Gram (19), at Saxo og vore have taget alt det de fortælle om Vermund og Uffo af Engelske Skribenter, og at det med dem er skeet i Engelland, men han har ikke overveiet, at Vermund og Uffo have efter alle Engelske Slægtregistere ei maat leve i det nu værende Engelland, men i Angeln paa den Cimbriske Chersonese, og at dette gior det troligt, ja næsten unægteligt, at den Engelske Vermund og Offa er den samme Vermund og Uffo, som have regieret hos os. Og er det meget rimeligere at de Engelske her have feilet end vi, saasom M. Paris og flere trække disse Tildragelser til Engelland selv, tvertimod deres egne Slægtregistere, som ere langt ældre end Paris, og findes endog hos Ethelwerdum, en Skribent af det 10 Sæculo. Stædet, hvor Striden stod, kalder Meursius (20) Koningsfeld. Hvitfeld (21) beretter om Vermund intet andet end hvad Magnus Matthiæ har paa Latin, og er det hans Vane næsten i alle vore ældste Kongers Historie, og hvad M. Matthiæ fortæller er saa kort, og overeenstemmende med det for-

(19) In Meurs. col. 31. not. c.
(20) Col. 33.
(21) I 4to t. 1. p. 12.

Vermunds Hiſtorie.

hen efter andre anførte, at det ikke fortiener at anmærkes. Den ellers flittige og i ſin Korthed rigtige Pontanus (22) begaaer her en Feil ved at lade Uffo i Vermunds levende Live overvinde de Svenſke, da dog Uffo ingen Deel havde deri. Gebhardi (23) følger Torfæum og Gram efter i at troe, at Saxo haver her henført til Danſke Konger hvad ſom vedkommer Engelſke i Mercia, og haver ikke mærket, at Vermund og Offa have ingenlunde kunnet regiere i Mercia. Gebhardi begaaer og den Feil at lade Saxo ſige, at Atislus var Konge i Upſal, da han dog ikkun giør ham til en Svenſk Konge. Ved det Lyſchander foregiver at Vermund ſkal have bygget Soborg, har han maaſkee ei havt andet at gaae efter end dette bekiendte Vers:

Vixit Ariſtoteles & Alexander dominatur
Dum per gentiles caſtrum Söburg fabricatur.

Og har han uden Tvil anſeet det for gammelt og ægte, da dog Rimene alene robe dets Nyhed. Han har ſaa meget des villigere antaget dette, ſom Vermund efter Gaſſari og fleres Chronologie har ei maat leve langt fra Alexanders Tid.

Den Attila, ſom den Svenſke Riim-Kronike giør til en Son af Domar og Fader til Digna, kunde efter Tiden nok blive Atislus hos Saxo under Vermund. Men da han ikke forekommer hos Snorro, og Riim-Kroniken desuden indblander adſkilligt i hans Hiſtorie, ſom vedkommer den rette Adils, Ottars Son; ſaa tor jeg ikke antage ham paa denne Maade. Men Spørsmaal dog om han ei kan have været en Son af Domar, og Broder

(22) P. 21.
(23) P. 387.

der af Dyggve, som uretteligen i Riim-Kroniken kaldes Digna; Allerheldst Messenii liden Kronike (24) haver det samme om denne Attil, som Riim-Kroniken. Messenius (25) gior og Atislus til en Son af Roric og Broder af Vigler. Han beretter, at Frovin giorde Soen usikker, og da han maaskee havde tilfoyet Sverrige nogen Skade, saa drog Atislus til Slesvig med sin Flode, efter at han forst havde ofte forgiæves anmodet Frovin om at lade dette fare, og dræbte ham i Enekamp, og underlagde sig derpaa Jylland. Han antager og deres Mening, som lade Vermund dræbe Atislum ved Frovini Sonner. Uffo's Kone, Frovins Dotter, skal og have seet got ud. Men da jeg om alt dette intet finder hos ældre tor jeg ikke herudi folge Messenium, da han maaskee, i Folge visse Hypotheser om Slægtskab mellem Atislus og Frovin, haver ikkun selv forestillet sig alt dette saaledes. Vermunds Historie.

Af udenlandske Skribenter vil Crantzius (26) at den Saxiske Konge forelagde Vermund trende Vilkaar, enten at overlade Riget til Saxerne, eller og lade sin Son figte imod hans Son, eller ogsaa stride imod ham med al sin Hær, hvilket han, som alt det ovrige, haver taget af Saxo. Om Atislus siger han, at han vel var af Kongeligt Blod, men ikke rette Arving til Sverrige, saasom Roric, Hothers Son, burde have været Konge der, saavel som i Danmark, og herover opkom Krigen mellem Sverrige og Danmark. Atislus skal og i Tvekamp have ihielslaget Frovin. Nu er det vel rigtigere, at Atislus er har været Rorici Son, end at han har været det, som nogle nyere Sven-

(24) P. 32.
(25) T. 1. p. 14 og 34.
(26) Chron. regn. sqvil. p. 25. 390.

Vermunds Historie.

ſke foregive, men det øvrige ere kun Følger, ſom Crantzius haver trukket deraf, og ſom ingenlunde kan beſtaae med Tidsregningen. Lazius (27) kalder ham Bermundus i ſtædet for Vermundus. Gheysmer (28) kalder Frodvin advocatum Slesvicenſem. Heel underligt er det, at Cornerus kalder Vermund Wyrmund Blinde, og beretter, at han var meget ſtridbar, men regierede kort, ſaaſom han ei kunde være agtſom nok i Krigen, ved det han havde et ſvagt Syn, og derfore blev dræbt af Uffo, ſom indtog hans Rige. Nu er det vel ſandt, at denne Beretning ei kan være rigtig, ſaadan ſom den ſtaaer her, baade fordi Vermund paa eengang giores baade ſtridbar og uſtridbar, ſaa og fordi Cornerus ſelv ſtrax efter ſiger, at Uffo vilde ikke tale fra ſit 7 til ſit 30 Aar, hvorudi han følger Erici Kronike; Imidlertid er dette dog noget underligt, og maae Cornerus have havt nogen Grund for ſig. Man kunde anſee dette for en Bekræftelſe af den Mening, at vor og den Angliſke Vermund havde været tvende forſkiellige Perſoner, og Uffo en Søn af den ſidſte. Man kunde ved at antage Arngrims Leif, ſamt Sønner, og Aleif, hvilken Dan Mykillati overvandt, og ved nøye at holde ſig til Islændernes Beretning, at Oluſa var Vermunds Dotter, troe at Aleif havde dræbt Vermund, og var derfore ſiden bleven bekriget af Dan Vermunds Dotter eller Sviger-Søn. Og da maatte Oluf eller Uffo hos Cornerus nok blive til Aleif. Imidlertid tor jeg dog ikke antage dette, ſaaſom baade Chronologien bliver herved vanſkeligere, ſaa og Saxo og alle vore henfore Vermund og Uffo til os, med mange andre Grunde, ſom enhver, der haver læſt det foregaaende, letteligen kan udfinde.

Naar

(27) P. 646.
(28) Ap. Lang. t. 2. p. 395.
(29) Col. 478.

Vermunds Historie.

Naar jeg betragter disse Saxonis Ord P. 8 om Skiold og Gram: Hunc (Gramum nempe) pater, ultimæ jam ætatis, ob res egregie gestas, imperii consortione donavit, regnique summam cum sanguine suo communicare, qvam in occiduæ vitæ statu sine participe gerere, tum utilius, tum etiam commodius duxit. Igitur cum Ringo splendido Sialandiæ locó natus, alterum ex his honori intempestivum, alterum jam virium cursu defunctum putaret, infirmam utriusqve ætatem causatus, novarum rerum studio majorem Danorum partem solicitat; hunc puerilis, illum senilis animi deliramento regiæ potestati inhabilem protestando. A qvibus bello obtritus documento hominibus fuit, nullam ætatis partem virtuti incongruam existimari debere, saa slutter jeg at denne Ringo er Riganus hos M. Paris, eller den bekiendte Rig, thi 1) komme Navnene overeens, 2) viser Tidsregningen efter Ledder, at Skiold er ikke blevet gammel, 3) blev Vermund derimod gammel. 4) Ansaaes hans Son Uffo eller Oluf for uduelig og dum, hvilket ikke kunde siges om Gram, som allerede havde overvundet Sidrug. 5) Tilstaaer Saxo selv, at Ringo var af en fornem Slægt, hvilket med Grund kan siges om Rig, saa og om Riganus, der efter Paris var besvogret med Kongehuset. Det eeneste som efter Saxo's Fortælling strider herimod, er, at Rig siges at have været fød i Sieland, da han dog har efter mit Systema, som jeg troer at have giort temmelig rimeligt, haver regieret udi Skaane; Men hertil svarer jeg, at endskiønt han stammede fra Heimdallur, og regierede i Skaane, saa kan han dog gierne være fød i Sieland; Vel mueligt ogsaa at Saxo, som allevegne giver Sielandsfarerne et besynderligt Fortrin, har sluttet sig til at han maatte være fra Hoved-Landskabet, siden han paastod Riget. At Saxo haver hensørt dette til Skiold og Gram, dertil haver uden Tvil en Poet gi-

Vermunds Historie.

pet Anledning, som haver kaldet Fader og Søn med disse Poetiske Konge-Navne.

18. UFFO.

Saxo gior Uffo til Vermunds Søn, ligesom Engellænderne Offa; Islænderne kalde derimod Vermunds Søn Olaf. Dette synes at vise, at der have været tvende Vermundi. Saxo siger vel og, at han kaldtes Olavus; Men dette gior han, fordi han ei kiender mere end een Vermund. Han siger og at han kaldtes Manſverus, hvormed N. 6 kommer overeens. Ham mene og N. 4. 6 og 7, naar de kalde ham Olof hin Sturplatne eller Storlaten, men blande ham med Dan, og giøre ham til en Søn af Uffo eller Olav, hvilket synes snarere at vise, at Olufa har været Olavs Dotter, og enten Dans Kone eller Moder, end at hun skulde have været Olavs Søster. N. 2. 7. 13. 14. 16. 17. 18 kalde ham alle Uffo den Stærke, hvilket passer sig paa den Angliske. Engang har jeg været af de Tanker, at den 13 Svenske Konge Alf, og den 14 Hugleik, som var hans Søn, have maaskee været Saxonis Uffo, eller Olavus og Hugleik, som efter min Mening var en Søn af Olav. Tiden passer sig ei gandske ilde, Navnene og Slægtskabet af Fader og Søn stemme overeens. Men alt hvad man dog kan antage, er i det høyeste dette, at Saxo er herved bleven bragt i Forvirring, og har indført Hugleik iblant vore Konger, og giort ham til en Søn af Uffo. Heraf vilde flyde, at vi ei vidste den Saxiske Odins rette Navn, hvilket

hvilket vel er mueligt. Torfæus (1) vil at den Oluſa, ſom ſtaaer i et Slægtregiſter i Codice Flateyenſi, er ved Forſeelſe ſat i ſtæ-det for Oluf, og Dan Mykillati ved en Skriver-Feil udeladt. Dette kunde nok lade ſig høre, derſom de fulgte ſaaledes i Codice paa hinanden: Vermund, Oluſa, Frode; Men da der nu med tydelige Ord ſiges, at Oluſa var Moder til Frode, og dette ſiges paa mere end eet Stæd, ſaa ſees heraf, at Oluſa er med beraad Hue giort til en Qvinde, og Dan udeladt. Uffos Hiſtorie.

Naar jeg betænker at Saxo beretter, at denne Konge kaldes af de fleſte Olavus, med Tilnavn Manſuetus, og at alle de Islæn-dere, ſom giør ham til Konge og ei Dronning, kalde ham Oluf Liitlati, hvilket got nok overſættes ved Manſuetus, ſaa viſer dette klarligen, at Saxo ved de mange forſtaaer her Islænderne, ſaavelſom de af vore, der have kaldet ham Olav, af hvilke end-nu endeel ere tilovers. Men dette viſer at Saxo maae alerede i ſin Tid have havt endeel, og tilligemed forſkiællige Skribenter, at gaae efter. Naar jeg nu overveyer, at der uden Tvil haver kun været en Vermund, og at den Engelſke og Danſke Vermund have været een og den ſamme Perſon, ſaa og at Sønnen Offa eller Uffo hans Bedrifter ere ſaa indvævede med Faderens, at han nødvendig maae have regieret der, hvor Faderen regierede, ſaa kan jeg nu ikke andet end anſee Offa for en Danſk Konge, og den ſamme ſom Saxo kalder Uffo, og Islænderne Oluf. Men har Oluſa været Vermunds Dotter, og Uffo's Søſter, ſaa er det Spørsmaal, om Uffo nogenſinde er bleven kaldet Oluf, og om man ei har giort det af hans Søſters Navn; Spørsmaal og om hendes Tilnavn ei har været Liitlati: Manſuete, og hans derimod

(1) In Serie p. 269 og 214.

Uffos Hiſtorie.

derimod den Stærke, et Tilnavn ſom han forer i mange af vore Fortegnelſer. Sveno Aggonis kalder ham overalt intet andet end Uffo, og gior ham, ligeſom Saxo, til Fader af Dan Mikillati. Vilde man antage at Olufa havde været hans Dotter, ſaa kunde man let begribe, hvi han kaldtes Dans Fader, og vilde dette og ſaa hielpe paa Chronologien; Men da de ſom have Uffo, ei have Olufa, og de ſom have Olufa, ei heller Uffo, og begge giøre enten Uffo eller Olufa til Søn eller Dotter af Vermund, ſaa er det rimeligere, at Uffo og Olufa have været Søskende, end den ene Fader, og den anden Dotter.

Torfæus haver 1703 endnu været af ſamme Mening, ſom i ſin Series, at Dan er ved en Skriver-Feil bleven udeladt, og Olufa i ſtædet for Oluf derimod indkommet udi Codice Flateyenſi; Thi vel er hans Series først bleven færdig trykt 1705 i Kiøbenhavn, men den var længe forhen ſkrevet af ham, og gik det langſom med Trykken, ved det han var fraværende, og boede paa Den Karmen i Norge, hvor han og har yttret ſig med ſamme Mening om Dan udi Fortalen for Index af hans Series, og Additamenta til den, hvilke begge Dele endnu ere utrykte. Men forhen, nemlig 1664 haver han udi ſit første Udkaſt til ſin Series været af andre Tanker, nemlig, at Vermunds Søn, om han end har været til, er dog enten ikke kommet til Regieringen, eller og død ſtrax i ſin Regierings Begyndelſe, thi Olufa var gandſke vidſt en Dotter af Vermund, blev gift med Dan, og fik, fordi hun teede ſig venlig mod alle, Tilnavn af Manſueta, men at Saxo giør hende til en Mand, og kalder hende Oluf, det viſer at han har taget feil i Kiennet, thi Olufa var det første og ældſte Navn, og var et Qvinde-Navn, men efterſom Sproget for-

fordærvedes, saa blev det forandret til Oluf, og blev til et Mands-Navn; og at Saxo skriver, at Alderdommen ei har optegnet nogle af Olufs Bedrifter, det er ingen Under, siden han var en Qvinde, som hentede al sin Navnkundighed fra sin Fader og fra sin Mand; Og at Oluf ei har været Dans Fader, det skal jeg nu let bevise; og derpaa anfører Torfæus det berømte Sted hos Snorro om Dans Fader og Far-Fader, og forklarer det retteligen. Derimod holder jeg for at han haver feilet, naar han heraf slutter, at Uffo ingen Afkom efterlod sig. Dette kostbare Udkast til Torfæi Series findes i 5 Tome af Bartholins skrevne Antiqvitates Danicæ, P. 39, men efter min Udskrift P. 72. Torfæus er i sin Norske Historie (2), som er hans sidste Værk, endnu af den Mening, at der er Skriver-Feil her i Flat Eyar Bogen, opkommet derved, at man hos Snorro haver fundet, at Dans Søster Drott havde Danp til Fader, hvorover man har sluttet, at Danp var og Dans Fader, og at Oluf maatte giøres til Olufs, og Dans Moder. Forhen, bliver Torfæus ved, har jeg og været af denne sidste Mening, men siden har jeg, fordi de beste Membraner ere imod den Læsemaade Olufs, troet at Oluf og havde hedet Danp, og Vermund hedet Rig, men nu troer jeg at Drott har kun været Dans Halv-Søster, og at Dans Moder er tilsidst bleven gift med Danp, Rigs Søn, saa og at denne Danp haver et Sted havt et Rige forskiællig fra Lethræ Kongers, hvilket Rige Dan og haver faaet, og derpaa kaldet det heele Land efter sig. Danpstad i Hervarar S. mener han at have faaet Navn af denne Danp, og at have ligget i Jylland eller Holsteen; Altsaa maatte vel Dans og Forfædres Rige ogsaa have været der, men da maatte Dan ei fra Førstningen af have regieret over Skaa-

Uffos Historie.

(2) T. 1. p. 414.

Uffos Historie.

ne, hvor jeg dog af Ptolemæo har vist at det Danske Folk fra det første af haver boet, og det forend denne Dan var til. Da de nu ei haver kunnet faae Navn af ham, saa er det underligt hvi han efter dem skulde kalde det hele Folk, naar de ei var hans Fæderne Folk og Rige. Erici Pomerani Kronike (3) giver Uffo Tilnavn af den Stærke, og siger, at hans Søn Olaf fulgte ham, hvorimod i Stephanii Udgave staaer Dan, en Forandring, som jeg troer at Stephanius har giort paa sin egen Haand. Og efter Olaf sættes atter Olof, som kaldtes Dan hin Storlatene. Da nu denne sidste siges at have været en Søn af den foregaaende, saa synes dette at bekræfte mig i den Mening, at Olufa haver været en Dotter af Uffo, som her ved Vildfarelse er bleven giort til en Søn, og det Olaf igientages to gange, ja Olaf siges at være bleven kaldt Dan hin Storlatene (det er Dan Mikillati), beviser mig at Dan haver havt nøye Forening med en Olaf, eller rettere Olufa. Og hvad nøyere Forening end Ægteskab. De fleste af vore gamle Fortegnelser ere blevne bragte i Vilderede ved det deres Forfattere have troet, at Konge-Slægten har uafbrudt vedvaret vaa Mands-Siden. Cornerus (4) skriver saaledes om denne Olaf: Vicesimus sextus Rex Danorum Olaf dictus est, filius prædicti Uffonis. Iste per pauca tempora tenuit gubernacula regni, nec aliqva memoria digna per ipsum acta sunt. Derpaa sætter han strax Hugleik, forbigaaende saaledes Dan. Er nu Olaf her Olufa, saa er det ingen Under, at Dan er forbigaaet, saasom han egentligen fik Riget med hende. At Olaf ei siges at have giort noget mærkværdigt, passer sig paa et Fruentimmer. Gheysmer (5) giver Uffo eller Olavus Tilnavn af Manfuetus.

(3) Lang. t. 1. p. 152 og 153.
(4) Col. 478.
(5) Lang. t. 2. p. 306.

Uffos Hiſtorie.

ſuetus. I N. 7. ſtaaer ſaaledes: Olof hans (Uffæ) Søn kom efter ham (og derpaa i en nye Linie) Olof hin Storlatæn. Det er klart, at Erici Kronike følges her, kun at Dan udelades, ſom dog ſtikker i den ſidſte Olof. N. 9 kalder denne Konge Uffi, og ſætter ham efter Wermund. N. 10 Uffo, N. 11 og 12 Uffo, Wermundi Søn. N. 13 og 14 Uffi, Vermunds Søn. Lyſchander (6) kalder ham Uffo, eller, ſom nogle kalde ham, Olof den Spage (ſaa ſætter han Manſuetus over). Baade N. 16 og 18 giøre, lige ſaavel ſom Saxo, Uffo til Konge baade i Danmark og Saxen. Magnus Matthiæ (7) overſætter Manſuetus ved hin Spage, men ſiger og, at han af nogle kaldes hin Stærke. Irenicus (8) kalder ham Uffo, og ſætter efter ham Olannus eller Olavus, følgende uden Tvil her Ericum og ei Saxonem. Henninges (9) giver ham Tilnavn af Giges, ſom vel ſkal være en Overſættelſe af den Stærke.

Hvorvel jeg under Wermund har handlet om den mærkelige Tildragelſe med Warmund og Offa, ſom Matthæus Paris (10) beſkriver, ſaa vil jeg dog her endnu engang handle noget videre om den, og medtage endeel, ſom da er forbigaaet. Paris ſiger først, at iblant de Veſt-Angliſke Konger er Warmund den navnkundigſte, ei alene hos de Perſoner, ſom pleye at fortælle om Anglernes Hiſtorier, (det er at ſige Poeter og Saga Fortællere, ligeſom hos vore Fædre), men endog iblant dem, ſom ſkrive dem op, (det er Hiſtorie- eller Saga-Skrivere). Denne Warmunds Søn Offa

(6) P. 149.
(7) P. 26 efter min Udſkrift.
(8) P. 111.
(9) Geneal. t. 4. p. 196.
(10) P. 961 — 969.

Uffos Historie.

skal fra sin Fødsel af indtil han var 7 Aar, have været blind, og siden til han var 30, stum; Omstændigheder som Saxo og vore beste Skribenter ei have, og som de senere maaskee have taget af Saxo. Hvorvel jeg nu troer, at Vermund og Offa ere de samme Personer, som Vermund og Uffo, saa er det dog klart, at den Krig som de første førte med Riganus, Mitunnus og Anhang, og den de sidste førte mod Saxerne, aldeles ei ere een og den samme, thi Paris taler ikke om nogen ordentlig Tvekamp, beskriver og Riganus som en indfød fornem Mand. Jeg er derfore af de Tanker, at hvad Saxo fortæller, er skeet imedens Vermund endda levede, men hvad Paris beretter derimod efter hans Død, og at derudi stikker Krige, som Dan Mikillati haver ført med sin Svi-ger-Fader Uffo, ja som Dans Søn Lother haver paa sin Bro-ders Frodes Vegne ført med den Saxiske Odin, og hans Søn Balldur. Thi hvor tungt det end er at gaae imod Islænderne, som eenstemmigen giøre Olufa til en Dotter af Vermund, saa nøde baade Chronologien mig dertil, saa og det Saxo forsikrer, at Vermund havde intet Barn, uden Uffo, og endeligen denne Beretning hos Paris, at Uffo efterlod sig en Søn og en Dotter. Riganus bliver altsaa for en Deel til Dan, og har maaskee hans Tilnavn af den Rige og Prægtige givet Anledning til at skaffe ham dette Navn. Bel giøres Hildebrand til hans Søn, men han var en Sønne-Søn af den Saxiske Odin. Da alle disse le-vede omtrent paa een Tid, og Reigin betydde en Gud, guddom-melig Person, saa er hos Paris og noget henført til Riganus, som vedkommer den Saxiske Odin og Balldur. Efter Paris skal Riga-nus have forlangt af Vermund, at blive antaget i hans Sons Stæd, og erklæret for Arving, siden Offa var uduelig. Men efter min Hypothese har Dan giort dette ved Uffo, fordi han havde hans

Dot-

Dotter til ægte, og Uffo havde endda ingen Søn, thi den Saxiſke Odin maae være bleven fød, efterat Dan var erklæret til Arving, thi da man ikke vied, at denne Odin er nogenſinde bleven anſeet for uduelig, ſaa ſees ingen anden Aarſag, hvi Uffo ſkulde giøre ſin Dotters Mand til Arving, end denne, at han da endnu havde ingen Søn. Efter min anden Hypotheſe, at Dan havde Vermunds Dotter, ſaa kunde man nøyere følge Paris, og havde ei nødig imod hans Beretning, at lade Riganus eller Dan krige imod Offa efter Faderens Død. Men da jeg ſiden ſkal viſe, at Dan haver virkelig kriget imod Uffo, ſom Konge i Sieland, ſaa bliver det rimeligere, at dette er ſkeet efter Vermunds Død, thi det er troeligt at Vermund blev Konge i Sieland, ſaa længe han levede. Og at Paris haver uretteligen henført til Vermunds Leve-Tid, hvad ſom er ſkeet efter hans Død, ved det han, ſaaſom han havde hørt noget om den Tildragelſe med Offa og Saxerne, lader Offa ved denne Leilighed faae ſit Mæle, det bliver og klart deraf, at hans Tradition er ſaa bedærvet med Munke Fabler, ſaa han lader Vermund og Offa ei alene leve i Engelland, men giør dem endog til Chriſtne, da dog alle Engellændernes egne Slægtregiſtere viſe, at de maae have levet i Angeln længt tilbage i Hedenſkabet. Mærkeligt er det, at Paris lader Offa kalde Riganum &c. affines ɔ: Svogre, thi det paſſer ſig baade paa Dan og Uffo, ſaa og paa Lother, Frode, og Odin og Balldur. Uden al Tvil er Dan bleven først godvilligen antaget til Arving, ſaa længe Uffo havde ingen Søn, men ſiden har Uffo villet giøre det om; Derover er det kommet til Krig imellem dem, og derover have ſaa mange af Uffo's egne Underſaatter taget Dans Partie, ſom Paris fortæller her, at de toge Rigani. At Paris noget efter tillegger Rigano tvende Sønner Otta og Milio; er vel feil i Navnene,

Uffos Hiſtorie.

Uffos Hiſtorie.

men kommer dog overeens dermed, at han var Fader til Humble, og til Lother eller Horher, hvilket ſidſte Navn nærmer ſig Orta, ſom og ligner Othin; Thi dette maae mærkes, at der er vel meget rigtigt i diſſe gamle Beretninger, men at der er og meget forvirret, og er dette juſt Sagen at kunne rede det ud, og bringe det i Orden. Det er mærkeligt, at Paris ſelv ſiden overſætter Riganus ved dives: Rig, hvilket er af vort Sprog, og meget rigtigere end den anden Udledelſe af det Latinſke rigor. At han kalder Hildebrand ogſaa Brutus, dertil er vel ingen anden Aarſag, end at hans andet Navn Brand, ſom er en Forkortning af Hildebrand, ogſaa har været ham bekiendt. Det han lader Offa af en Hændelſe mode Rigani Sønner Hildebrand og Sveno, og dræbe dem, og ſiden jage deres Krigshær paa Flugt, ſaa at Riganus med mange af ſine druknede ſelv i Floden, har maaſkee Henſigt til hans Tvekamp med de 2 Saxer, hvorudi Navnet Sveno og beſtyrker mig, thi det vil maaſkee ei ſige andet end Svend, Følge-Svend, ſom den ene Saxer, der fulgte med Kongens Søn af Saxen, kan efter Saxonis Beretning gierne kaldes. Floden, hvorved dette ſkeede, blev kaldet Riganburne, hvilket Navn jeg hverken kan finde i Engelland, Holſteen eller Slesvig. I Bredden af Paris ſtaaer, at den med et andet Navn ogſaa kaldes Avene, af hvilket Navn i Clydesdale udi Skotland vel forekommer en Flod, men ſom ikke paſſer ſig paa dette Sted. Maaſkee hervved ſigtes til Avon, ſom paa Brittanniſk er et almindeligt Navn af alle Floder. Jeg haver forhen talet noget om Campen, hvor Tvekampen ſkeede mellem Offa og den Saxiſke Prinds, det ſtaaer paa Danckwerths Kort over Slesvig, ei langt fra Rendsborg, men norden for det. Vel mueligt ellers efter denne Paris Fortælling, at den Saxiſke Konge kan ſelv have ſat Livet til i et paa-

fol-

følgende Slag mod Offa. Imidlertid stikker og i denne Fortæl- Uffos
ling Krigen mellem Hother eller Lother, og Odin og Balldur; Historie.
Det vise Navnene Riganus, Hildebrand, Otta, men i sær det at Offa mødte Hildebrand Casu, ligesom Saxo siger at Hother mødte Balldur. De Navne Blodeweld og Qvalmhul forekomme ei heller hverken i Engelland, Holsteen, Slesvig eller Danmark, og tænker jeg at de ere pure poetiske, hvilket atter viser, at denne Sagn er meget gammel, og fra Skaldernes Tid. Det Paris P. 964 beretter, at den gamle Warmund overgav alle faste Stæder, som Fienderne længe havde besiddet, til sin Son Offa tillgemed Skatkamret, hensører jeg til Uffo, som overgav alt dette til sin Son Hugleik. Paris lader Warmund blive begravet i Gloecester, og Warwick kaldes efter ham, men begge Dele ere urigtige, og grundede paa den vrange Mening, at Warmund havde været en Christen Konge i Mercia, hvortil vel Endelsen af Danmark kan have givet Anledning. At Offa fik Herskab over alle Fyrster i Riget passer sig heel vel paa Danmarks Tilstand under Uffo og i al den hedenske Tid. Hvad Paris siden fortæller om Offæ Giftermaal kan neppe passe sig paa vor Offa, som havde Frowini Dotter, med mindre man vilde sige at hun døde, og at han derpaa ægtede denne, efter som han var efter Paris langt over 30 Aar forend han ægtede den han fandt i Skoven, og han derimod maae efter Saxo have ægtet Frovini Dotter forend han blev 30 Aar, saasom det skeede imedens han endnu var stum. Efter al Anseelse maae han da med Frovini Dotter have avlet Olufa, og med den anden Hugleik. At Paris tillegger den sidste begge Børnene gior intet til Sagen, saasom han ei haver kiendt den første. At ville henføre Hændelsen i Skoven til Vermund, Dan eller Hugleik gaaer neppe an, saasom man da bliver brydt

med

Uffos Hiſtorie.

med de tvende Børn de avlede ſammen, een af hvert Kiøn. At erklære det altſammen for en Fabel er let giort, dog nægter jeg ikke, at jo deriblant findes vrange og fabelagtige Omſtændigheder. At Paris, eller den Sagn han har fulgt, mænger Yorck, Skoter, Northumbri herind, er efter hans engang antagne Hypotheſe. Siden den Northumbriſke Konge bad om Offæ Dotter, og Dan efter min Sætning fik hende, ſaa kan man antage at Dan forſtaaes ved ham, og at denne Rex Scotiæ bør forandres til Rex Sveciæ, og da har man Anledningen hvi Uffo gav ſin Dotter til Dan, nemlig at denne ſidſte lovede at ſtaae under ham, imod at han hialp ham. I den følgende Fabel om Dronningens og hendes Børns Ulykke kan maaſkee ſtikke ſaa meget, at hun er død imedens han var henne at hielpe Dan. Den heele Tildragelſe kommer ellers overeens med den ſaa kaldte taalmodige Helenæs, ſom haves paa Danſk og Islandſk. Efter at Offa fandt ſin Dronning igien ſkal han have avlet mange Børn af begge Kiøn med hende, men ſiden overgivet ſig til Vellyſt, Efterladenhed og Giærighed, og ſkulle alle Fyrſter ſiden være faldne fra ham og Afkom. Alt dette maae jeg tilſtaae at paſſe ſig vel paa vor Uffo, thi efter min Sætning beholdt hans Søn Hugleik ikkun Angeln, og Saxo har intet vidſt at berette om Uffo uden den Saxiſke Krig; Vel ſkylder han paa Skribenternes Efterladenhed, men jeg tænker, at det ſnareſt bør tilſkrives Kongen, thi hvorfore ſkulde de ikke lige ſaavel have ſkrevet om ham ſom om andre. Rimeligt er det, at Uffo har efter den Saxiſke Seyer overladt ſig til Lediggang, ſom var ham medfød, og ſom ikke uden ved beſynderlige og ſtærke Drivgrunde kunde forjages. Og derfore er han vel og ſiden bleven overvundet af Dan.

Mærke-

Mærkeligt er det, at den Merciſke Konge Offa, ſom Paris kalder den anden, hedte forſt Pinefred, men blev af ſine Landsmænd kaldet Offa, efter den ældre, fordi han og ligeſom han havde i Forſtningen været ſvag, og af ſlet Syn og Horelſe. Det var ingen Under at de kaldte ham Offa, ſiden han ſtammede fra ham. Og da den yngre virkelig regierede i Mercia i Slutningen af det 8 Sæculo, ſaa kunde de let herved ledes i Vildfarelſe, og giore den ældre ogſaa til en Chriſten Konge i Mercia, allerheldſt han havde regieret i Danmark og Angeln, og de af Mercia vare Angler. Heraf ſees ellers hvor længe Erindringen af Offa og Vermund er bleven bevaret, nemlig fra det 2 til det 8 Sæculum, og ſom Skrift havde da længe været i fuld Brug blant Angel-Saxerne, ſaa var det ingen Under at diſſe tvende Kongers Bedrifter kunde der kriftligen bevares fra Undergang. Uffos Hiſtorie.

At Dan haver overvundet Uffo, ſom Islænderne kalde Oluf, bliver derved uden al Tvil hos mig, at Arngrim udi ſit Supplement P. 526 og 529 ſiger, at Havar-Handrame havde en Broder ved Navn Leif, og at han igien var Fader til 6 Sønner, hvoraf en hed Aleif, hvilke alle boede paa Lethra i Sieland, og vilde Aleif ingen anden Levemaade bruge end den alle hans Hofmænd brugte. Og ſom han veed intet at mælde om de andre, ſaa tænker jeg at de enten ikke have været til, eller og ei levet med Aleif paa ſamme Tid; hvilket ſidſte ogſaa beſtyrkes derved, at efter dem, ſiger han, regierede Frode, Havars Son, og derpaa Vermund, Frodes Son; at han ſelv mener, at den Aleif, ſom Dan ſtridde med, har været en anden Aleif, ſom og Tiden ſynes at viſe, og endelig at denne Opforſel af Aleif beſtyrker, at han maae

Uffos Historie.

have været den samme som Uffo eller Oluf, hvilken for sin Ydmyghed blev kaldet Litilati. Navnet Aleif, Oluf, eller Olafur, Aleifur, som de gamle skrive det, er og næsten det samme; Saaledes siges i Erik Rödes skrevne Saga C. 1 iblant Arnæ Mss. N. 563 i 4to, at en Kong Olafur kaldtes og Oleifur. Dersom bemældte Leif og hans 6 Sønner have været til, saa have de maaskee foreſtaaet Regieringen som Formyndere i Frodes Mindreaarighed, thi han var efter Saxo kun 12 Aar gammel, da Faderen døde. Fremdeles, bliver Arngrim ved, regierede en Dan 2. i Jylland, hvilket efter mine Tanker er urigtigt, da han var Dan 1, og regierede i Skaane; Denne Dan overvandt med megen Berømmelse Aleif, Konge i Sieland, og ægtede Olufa, en Dotter af Wermund. Nu sporger jeg, om ikke Tiden og alle Omstændigheder vise, at denne Aleif maae være den samme som Oluf eller Uffo, Wermundi Søn, og hvis Søster, rettere Dotter, Dan ægtede. Og dette beviser da, at Dan haver bekriget og overvundet Uffo. Har han ikkun ægtet hans Søster, da har han havt liden Ret hertil, og da havde han ventelig ikke faaet saa stor Medhold af de Indfødde. Men har han ægtet hans Dotter, engang bleven erkiendt for Arving, og siden skulet fortrænges for en senere fød Prinds, da er det ingen Under at han fik Medhold.

19. DAN 2.

Er Islændernes 10 Konge, den navnkundige Dan Mykillati. Saxo gior ham P. 65 til Uffonis Son; Hvilket gierne kan ſiges, ſaafremt han har ægtet hans Dotter. Torfæus P. 69 ligeledes. Saxo lader ham og ødelegge ſine Fædres Midler ved Pragt. Den Pragt ſtemmer overeens med hans Tilnavn og med Snorronis Fortælling. N. 2 kalder ham og Dan, og gior ham til Uffos Son. N. 3 lader ham reent ude. N. 4 kalder ham baade Dan og Olof og Uffos Son. N. 5 Offes Son. N. 6 Uffonis Son, og kalder ham ogſaa Olof. N. 7 alene Olof. N. 9. 10 ſætte ham efter Uffo, men uden at giøre ham til hans Son, og uden Tilnavn. N. 11 til Uffos Son, N. 12 ligeledes, og kalder ham Olavus. 13 Uffos Son. 14 gior den, ſom de andre ſætte efter, Huhlek nemlig til Dans Broder, og begge til Uffos Sønner. Det lader og at han lader dem begge regiere ſammen. Dette viſer at Huhlek er den Saxiſke Odin eller Angul, Dans Broder. N. 16. 17. 18 giøre alle Dan til Uffos Son. N. 19 ſætter en Dan i Spidſen af alle vore Konger, og har ingen anden Dan, men da han gior ham til Broder af Nor, ſom levede ei meget langt for Dan Mikillati, ſaa ſees heraf, at hans Chronologie duer ikke, thi den lader ſin Dan leve i Davids Tid, og har dog kun 15 Konger til Harald Hilldetan. Saadan Forvirring kan let forklares efter mit Syſtema, at Olafs Søſter eller Dotter har været Dans Moder eller Kone, Dan først regieret over Skaane alene, og efter Olavs Død ſiden over Øerne med; Ja tilſidſt i det mindſte ved ſin Broder over Anglerne, og endeel af

Dans 2. Hiſtorie.

Jylland, og maaſkee ved ſig ſelv over de nordligere Dele af Jylland. Og ſynes det at Horher har været Anglernes Konge, og Gelder Saxernes, da Dan Mykillati levede, og at de have ſat ſig imod Dans Broder Odin, og at en af dem, heldſt dog den forſte, er den Konge, ſom bekrigede Jyderne, hvilke derover kaldte Dan til Hielp; Hvorved næſten gandſke Dannemark blev foreenet ſammen, og det Danſke Navn ſtrækket til alle dets Provincer. Men de Danſke ſynes dog ei at have fæſtet ret Fodder i Jylland og Angeln, forend under Helgo og Hrolf Krake. Torfæus (1) vil at Dan ei haver egentlig levet med Domar, efterdi denne ſidſte maae efter Torfæi Tidsregning være død, da Dan endnu var et Barn. Han holder og for at Dans Soſter haver været Olafi Manſueti Sted-Dotter; Men efter mit Syſtem haver hun aldeles ikke været Olafi Dotter. Han gior (2) hende til en Dotter af Danp, og lader hende fodes Aar 92, og blive Moder til Dyggve Aar 106. Hendes Mand Domar tillegger han en Regiering af 22 Aar, hvilket er meget for kort, da Snorro (3) vidner, at han regierede længe. Han vil og at Drott og Dan have kun havt Moder ſammen. Dernæſt forkaſter han (4) den Genealogie, ſom har Olufa i ſtædet for Oluf, fordi, ſiger han, at den ſtrider imod alle andre. Han mener at Danps Dronning har efter hans Død ægtet Oluf, og avlet Dan med ham, og tænker at det kun er en Udeladelſe, naar Langfedgatal ei ſætter det Ord Son ved Dan, og man deraf ei kan ſlutte, at Dan ikke har været Olufs Son, allerheldſt dette Ord Son ſtaaer i Fundinn Noregs. Han vil

(1) Ꝺ Serie P. 224.
(2) P. 270.
(3) T. 1. p. 19.
(4) L. c. p. 269 — 272. 214.

vil og at Udſkriveren haver ligeledes udeladt Dan Mikillati i den ene Fortegnelſe i Flateyar Bogen, ſaa at Olufs ſkulde efter den have været Dans Moder. Han mener og at Danp og Rig have regieret over et vidſt Landſkab i Danmark, men faſtſætter ei, hvilket. Uden Tvil har han ret, naar han mener, at Saxo haver af det Tilnavn Mikillati taget Anledning, ſaa meget at laſte denne Konge, da han har meent, at det betydde ſuperbus; Hvorvel det og kan overſættes: Magnanimus eller Magnificus. Da Snorro ſiger (5), at Rig blev først kaldet Konge paa Danſk Sprog, og at hans Eftermænd siden holdte Konge-Navnet for det ypperſte Æres-Navn, saa synes mig dette at vise, at Dan haver stammet fra Rig og Danp, thi man finder at Dan og alle hans Eftermænd ere siden blevne kaldte Konger, og de have venteligen derfore været Rigs Ættmænd, hvilket de ei kunde kaldes, saafremt Dans Moder havde havt Danp i første Ægteskab, og i det andet først avlet Dan, thi paa denne Maade var Danp ei engang hans Stedfader. Have desuden Rig og Danp regieret i Skaane, saa kan Dan paa denne Maade neppe have kommet til at regiere derover, og da kan han ikke vel have samlet de fornemſte Danſke Landſkaber sammen. Ritter (6) anmærker heel vel, at mange nyere uden Grund nægte, at Folk og Lande have faaet Navn af deres første Stiftere og Regentere, da det dog er klart af Skriften, at Edomiter, Moabiter, Cananiter ere blevne opkaldte efter dem. Derfore vilde jeg ikke heller nægte, at Danſke ere blevne opkaldte efter Dan, dersom det ikke var klart af Ptolemæo og Mela, at de Danſke havde været længe til før Dan Mykillati levede.

Dans 2. Hiſtorie.

(5) T. 1. p. 20.
(6) Acta Societ Jablonsvianæ.

Dans 2. Hiſtorie.

levede. Udi den Norſke Hiſtorie vedbliver Torfæus (7) den Mening, at Dan og Drotta have kun havt Moder ſammen, og ei Fader, men han er uvis paa, om Dans Fader Oluf har været den forſte eller ſidſte Mand. Han holder og for at Fundinn Noregs haver giort Oluf til Olufa, fordi den fandt hos Snorro, at Dans Soſter Drott havde Danp til Fader, hvoraf den har ſluttet, at Danp ogſaa havde været Dans Fader. Dog denne Forklaring vilde have bedre Stæd, ſaafremt Fundinn Noregs giorde Olufa til Dans Moder, men da den nu gior hende til Moder af Frode Fridſame, ſom efter alle andre Genealogier var Dans Son, ſaa udgiver den altſaa Olufa for Dans Dronning. Torfæus tilſtaaer engang at have været i den Tanke, at Olufa havde været Dans Moder og gift med Danp, (hvilket dog ei ſtaaer i Fundinn Noregs, thi efter den maae hun have været Dans Kone), ſaa og engang troet, at Vermund og Oluf havde havt tvende Navne, nemlig at Vermund og havde hedet Rig, og Oluf Danp. Men nu tilſtaaer han at troe, at Dan haver været Olavi Son, og Konge i Leyre, og at Danp haver regieret paa et andet Stæd i Danmark, og Dan haver, ved at forøge ſit Rige med hans, ſiden underkaſtet ſig al Danmark, og givet det Navn af ſig og Mark. Men udi denne ſidſte Omſtændighed feiler han vidſt, ved alt for nøye at følge ſine Islændere, og ei erindre ſig Ptolemæi og Melæ Stæder om de Danſke. Af Danp mener han at Danpſtad, Daupſtad, Damparſtad, eller Danparſtad, thi paa ſaa mange adſkillige Maader ſkrives det i Codices af Hervarar S., haver Navn, og ſøger han det i Holſteen eller Jylland. Saafremt denne Bye eller dette Stæd endelig ſkal have Navn af Kong Danp,

(7) T. 1. p. 378. 414—416.

Danp, hvorudi jeg seer ingen Nødvendighed, saa vilde det være et stort Bevis, at Danps Rige der søges i Jylland, saafremt Reidgotland udi Hervarar S. kunde med Vished beviſes at have været Jylland, thi Danpſtad laae i Reidgotland. Men nu da Verelius siger det i det Svenske Smaaland, hvilket, saafremt det var rigtigt, hvorpaa jeg dog tviler, kunde befæste min Mening om Skaane, at have været Danps Rige, og jeg derimod ved Duna-Floden, saa bliver alt dette i det mindſte meget uvidſt. Torfæus gaaer ved denne Leilighed Indholden af Rigs Mal nøye igiennem, og viser at i den Fabel, at den fornemme Aa og Gud Heimdal paatog sig det Navn Rig, og først besov den ægte Qvinde Edda, hvilket Navn betyder Oldemoder, og avlede Trællene med hende; Derpaa den ægte Qvinde Avia, og avlede Bønderne med hende, og avlede endelig med et fornemme Fruentimmer hvis Mand hedde Fader, og hun Moder, Jarlerne d: Adelen, i dette stikker, at Rig var den første i Norden, som deelte Stænderne ind, og gav hver sine visse Forretninger og Friheder; Og endelig af det, at Danp og Dan nævnes tilsidſt, slutter han, at ved denne Rig forstaaes den, som var Danps Fader, og Dans Far-Fader, eller saa got som hans Far-Fader. Han anfører og, at Rig var den første, som i Norden lod sig kalde Konge af det Ord Kyn, som betyder Herskab, Adelskab. Om Dan skriver han, at han kaldte Danmark op efter sig, da det forhen hedte Gotland, hvilket sidſte er uden Tvil rigtigt. Og at Danmarks Navn ei er ældre end fra denne Dans Tid slutter han deraf, at det først 3 Sæculo efter ham blev bekiendt iblant Fremmede, og at det imidlertid haver behøvet denne Tid, før at befæste sig hiemme. Dans a. Historie.

me. Udi alt dette er noget rigtigt, thi om de Danſkes Bedrifter udenlands tales ei af fremmede Skribenter for i det 6 Sæculo, men ikke deſto mindre har jeg dog forhen viiſt, at det Danſke Navn og Rige har længe for Dan været til i Skaane; Men at de Danſke dog ei begyndte at giore ſig bekiendte ved Bedrifter udenlands for i det 6 Sæculo, dertil var Aarſagen denne, at deres Rige endnu ei var mægtigt nok, ſaa længe det var indſtrænket inden Skaane, og havde der kun at beſtille med de nærmeſte Naboer. Vel ſandt, at Dan udſtrakte det i 3 Sæculo over Oerne og over Jylland, men udi dette ſidſte Land finge dog de Danſke ei fuldkommen Overhaand over Angler og Saxer for i det 6 Sæculo, fra hvilken Tid af man og finder det Danſke Navn bekiendt for Fremmede alle Sæcula igiennem. Naar Torfæus vil, at Saxo har taget de Bedrifter han fortæller om ſin Uffo af dem, ſom tillegges en Merciſk Kong Offa hos de Engelſke, og ſiden legger Mærke til, at hos de Engelſke Skribenter opregnes denne Offæ Forfædre næſten ligeſom hos Saxo, nemlig Wodan, Werlac, Vermund, Offa og Dengelſten eller Angelſtean, eller Angeltheow, ſaa veed jeg ei om dette ikke bør vendes om, thi nu at ſætte til Side at Matthæus Paris er yngre Skribent end Saxo, da jeg gierne vil tilſtaae, at han haver taget dette af en gammel Tradition, ſaa 1) er det Spørsmaal om han ei har giort denne Offa til Konge i Mercia, deels fordi Kongerne i Mercia ſtammede fra ham, og deels fordi den ſidſte Stavelſe marc i Danmark er den ſamme ſom merc, meare i Angel-Saxiſk, allerhelſt 2) Matthæus ei har vidſt naar Offa levede, og det 3) er klart, at han maae have levet forend Riget i Mercia blev opret-

tet,

ste, saasom Creoda blev der efter Matthæus af Westmünster den første Konge Aar 585, og han var den 7 fra Offa, begge ibe-regnede, efter Henrik af Huntindon og den Saxiske Kronike, hvorefter Offa, naar man vil følge Reglen af 33 Aar, maae have levet ved Aar 350, altsaa 100 Aar før Anglernes Ankomst til Britannien, og da de komme did fra Angeln, saa maae jo dette have hændet ham i Angeln; hvilket 4) giver en stærk For-modning, at Saxo har Ret, og at Uffo eller Offa bliver den Danske Oluf, thi disse Ledder Viglet, Vermund, Offe ere de sam-me hos Engellænderne og hos Saxo. Vel sandt, at Offa havde efter Engellændernes Tidsregning da levet en 150 Aar senere end den Danske Uffo, naar man vil jævnføre de Danske og Svenske Konger, men derimod paa samme Tid som vor Offa, naar man noye vil holde sig til vor Konge-Liste, og derhos følge Reglen af 33 Aar, see min 6 Tome P. 344. 353. Men heraf følger intet andet end at der maae være nogle Ledder borte hos de Engelske Skribenter, hvilket bekræftes end mere derved, at da alle andre Engelske Skribenter giøre Vithleg til Wodans Søn, saa sætter Nennius derimod, som levede i det 9 Sæculo, 2 Ledder ind imel-lem Wodan og Vithleg, hvorefter Woden kan have levet ved Aar 200, en Tid der vel nok treffer ind med den Saxiske Odins; Imidlertid troer jeg dog, at Wodan der er snarere vor sidste Odin, og at Ledder mangle imellem ham og Vithleg. 5) Regne Islænderne ogsaa Vermund og Oluf iblant vore Konger. At Saxo giver Oluf Dan til Søn, og Engellænderne derimod Angel-theov, og at de derpaa fortsætte Linierne meget anderledes, giør efter mine Tanker ingen Vanskelighed, thi Dan var paa en vis Maade Olufs Søn ved det han havde agtet hans Dotter, og Angeltheov var hans rette Søn. Den store Vanskelighed be-

Dens 2. Hiſtorie.

ſtaaer deri, hvad man ſkal giøre af Vigler og hans Formænd, og hvorledes man ſkal paſſe ſammen Chronologien af vor og den Engelſke Vermund; Dog herom har jeg alerede handlet, og ſkal mere handle, nok at jeg haver viiſt, at Saxo ei har Uret i at henføre Uffo's Bedrifter til den Cimbriſke Cherſoneſus. Hovedſagen i Henſeende til Chronologien bliver om Vigler har været en Søn af vor eller af den Saxiſke Odin, og dernæſt om den Vigler, ſom efter Saxo var Vermunds Fader, ei har været ganſke forſkiellig fra Vigler, Odins Søn, hvortil Nennius kunde give Anledning, og endelig om der ei ere Ledder udeladte hos Engellænderne imellem Angeltheov og Creoda, thi at ſætte Vermund længere ned i Tiden gaaer neppe an før de Islandſke Konge-Liſters Skyld, hvorvel Frowin hos Saxo giver Anledning dertil, da han efter Engellænderne ſtammede fra deres Wodan. Man kunde og falde paa den Tanke, da Oluf haver intet andet Navn hos Islænderne, og Saxo alene ſiger at han og hedte Uffo, at denne haver blandet en ſenere Angel-Saxiſk Prinds, hvis Fader hedte Vermund, med den Danſke Oluf, og det ſaa meget des lettere, ſom de begge havde en Vermund til Fader, og den Saxiſke Vermund og Uffo ſtammede fra den Danſke Vermund og Oluf; Men da kunde Angeltheov ei blive den Saxiſke Odin, og da feilede intet i Engellænndernes Slægtregiſter af de Merciſke Konger; Da havde man ei heller nødig at antage de 2 Ledder hos Nennius. Saxo's Feil kom da til at beſtaae deri, at han havde giort tvende Konger paa den Cimbriſke Cherſoneſo til Konger over heele Danmark, hvilket ei er uſædvanligt hos ham; og da maatte man og troe, at Vigler havde aldrig regieret hos os, men at Saxo havde alene indfort ham, fordi han hos Engellænderne fandt, at han havde været Vermunds Fader.

Det

Det Hoved-Sted om Dan Mykillati hos Snorro, og de Ord: at Danmark er vidkend ved Dan, vil Bring (8) overſætte ſaaledes: at Danmark (forſtaae det heele) haver tilhort Dan, eller og at han haver giort det berommeligt. Men dette kan aldeles ikke beſtaae med vort gamle Sprog, hvorefter det er tydeligt, at Snorro har meent, at Danmark har faaet Navn efter Dan. Kun at han og flere vore gamle Skribenter have deri taget Feil, at de have udſtrakt dette til det heele Danmark, da det dog alene angik Øerne og Jylland, og Skaane ꝛc. længe forhen havde hedet Danmark, og dernæſt at de uretteligen have ledet Navnet af Kong Dan, da dog det øvrige Danmark blev kaldet ſaa, ei fordi han hedte Dan, men fordi han var de Danſkes Konge, og regierede over det gamle Danmark i Skaane ꝛc. Dans 2. Hiſtorie.

Wilde (9), en Mand, ſom ikke kan nægtes den Roes forſt af alle critiſk at have bearbeydet den Svenſke Hiſtorie, vil, at Dan Mikillati har udi Reid-Gotland været en Lensmand af ſin Sted-Fader Drotten Oluf. og ſiden, ſom hans Eftermand, indført baade Danmarks og Konge-Navnet i almindeligt Brug. De Sætninger at Dan regierede i Reid-Gotland d: Jylland efter Torfæi Mening, og var en Stif-Son af Oluf, har Wilde taget af Torfæo. Men hedte det Land, hvor Dan regierede, Reid-Gotland, ſaa hedte det ikke Danmark, og ſaa kunde Dan ei have, efter Wildes rigtige Mening, indført Danmarks Navn i almindeligt Brug, derfore er det langt rimeligere at han haver herſket i Skaane, hvor det Danſke Navn var til længe for Dan. Og at han ſkulde have været en Stif-Son af Oluf, det tillader

(8) De orig. & nom. gentis Danorum p. 16 og 17.
(9) Indl. til Puffendorf i Forbered. p. 309.

Dans 2. Hiſtorie.

ei de forhen af mig anførte Grunde. Ei heller troer jeg, at han har været en Lensmand af Oluf, thi i saa gamle, og tildeels barbariske Tider maae man vel vogte sig for at antage meget mægtige Konger, med mindre man haver ubedragelige historiske Vidnesbyrd for saadant. Alanus (10) mener, at Dan har faaet det Tilnavn Mikil Lati ei alene for sin Hoymodigheds skyld, men og fordi han eyede meget (saa at han strakte sig ud vidt og bredt). Men da Litillati betyder ydmyg, saa maae Mikillati betyde det som er tvertimod, nemlig stolt, og i en bedre Mening hoymodig og prægtig, hvorvel jeg gierne tilstaaer at Dan er bleven saaledes, fordi han var mægtigere end hans Formænd. At Dan haver ved sit Egteskab med Olufs Dotter lagt Sieland og de smaae Øer til sit forrige Rige i Skaane, det er meget rimeligt; Men Fyen tviler jeg noget paa, thi da den Jydske Lov gialdte ogsaa i Fyen, og derimod den Sielandske ikke (11), saa er det meget rimeligt at dette er skeet fordi begge disse Lande have i gamle Tider havt mere Samfund sammen end Sieland og Fyen. Naturlig Aarsag kan hertil ei være, thi da Fyen er lige saavel en Ø som Sieland og de smaae Øer, og de ligge alle temmelig tæt sammen, hvorvel jeg her maae tilstaae, at Fyen ligger Jylland nærmere end som Sieland, saa synes heraf at flyde, at der maatte være mere Overeenstemmelse i Sæder, og følgelig ogsaa i Love, imellem Øboer indbyrdes, end imellem Øboer og Indvaanere af det faste Land. Vel sandt, at den Jydske Lov ei er ældre end fra Valdemari 2. Tid, men denne vise Konge haver ventelig givet Jylland og Fyen een Lov, fordi deres Indvaanere stemmede overeens i Sæder, Skikke, ja endog

(10) Pro Saxone 8. p. 1.
(11) Kofods Lov-Hiſtorie p. 48. t. 1.

endog have venteligen forhen havt de samme skriftlige Love, thi Valdemar 2. lod, efter at han havde givet denne Lov, brænde alle de fortige Anordninger. Naar jeg overveyer, at vore gamle Kroniker nævne ei Fyen iblant de Lande, hvor Dan begyndte sin Regiering, saa stadfæster dette mig ogsaa i min Mening. Fremdeles, da Mirothin, som jeg anseer for den Saxiske Odin, blev ihieslaget i Fyen, hvor efter Snorro en Odin skal have opholdet sig, og given Odensee Navn, og da denne Saxiske Odin haver efter mit Systema været en Son af Olaf, som var Dans Svigerfader, saa er det meget rimeligt, at han haver regieret paa Fyen. Udi Sønder-Jylland haver han og efter al Anseende regieret. Men Nørre-Jylland skulde jeg snarere troe, at Dan først har erhvervet; Og synes det mig ogsaa rimeligt, at den Saxiske Odin haver været et Barn, da hans Fader døde, hvilket den Fabel om Seaf synes at bekræfte, og at Dan haver som Formynder forestaaet hans Rige Angeln nemlig, eller Sønder-Jylland, og Fyen, hvilket er blevet ham til Deel, fordi hans Fader og Far-Fader havde først erhvervet det; Og heraf slutter jeg, at han er blevet fød, efterat Dan var blevet gift med hans Søster Olufa, og at maaskee Arve-Følgen var da allerede overladt til Dan, hvorover man siden haver, for at fornøye ham, overladt ham Angeln og Fyen. Da nu Angeln og Jylland siden bleve forenede sammen, og Jyder besatte næsten hele Angeln, saa er vel ved den Leilighed Fyen vedblevet i Samfund med Jylland, ligesom det forhen var med Angeln. Ovenmældte Seaf eller Sceaf er efter nogle Beretninger kommet til Skaane, (venteligt giort, af det han stod under Dans Formynderskab, som fra første af var kun Konge i Skaane), men efter andre til en Ø i Oceano, (hvorved nok sigtes til Fyen, som var hans Rige, og

Dans 2. Historie.

Dans 2. Hiſtorie.

hvor han meget opholdte ſig); Han havde en Korn-Ring under Hovedet, og var omgivet med Vaaben, (hvorved ſigtes uden Tvil til de Landes Frugtbarhed, han herſkede over, og til hans Stridbarhed, eller og den Beſkyttelſe han ved andres Vaaben nod i Ungdommen, thi det lader at Dan ei altid har været hans Ven); Indvaanerne toge vel imod ham, (hvilket paſſer ſig paa den Beſkyttelſe han nod af ſine Underſaatter mod Dan), da han blev voxen, regierede han i Slesvig, (ſom var Angternes Hovedſtad, og heraf ſlutter jeg at han i ſin Ungdom ei er kommet did, men forſt imod Slutningen af Dans Regimente). Snorro ſiger, at Odin gav Reid-Gotland, hvorved han her forſtaaer Jylland, til ſin Son Skiold, og ſiden drog til Fyen, og gav Odenſee Navn. Dette ſidſte paſſer ſig uden al Tvil ei paa den Upſalſke eller Snorros Odin, men paa den Saxiſke. Og troer jeg at det forſte ei heller paſſer ſig aldeles og alene paa ham, men at herved ogſaa ſigtes noget til den Saxiſke Odin. Sheringham (12) antager Dan for den forſte Konge, og derpaa hans tvende Sonner Humle og Lother, og ſiden Skiold, Wodans Son, og mener han at Wodan har med Saxerne, ſom længe forhen havde ſtridet med de Danſke om Herredommet af Cherſoneſo, jaget de Danſke ud, og ſat ſin Son Skiold der til Konge; Og for at bevise dette ſidſte, anforer han Edda, (og ſtaaer det rigtigt nok i dens Fortale, at Odin ſatte Skiold til Konge i Reid-Gotland, ſom nu kaldes Jylland, men efter andre vore gamle Skrifter blev han Konge i Sieland, og troer jeg at han derfra er maaſkee gaaet over til Jylland, thi hans Fader, den Upſalſke Odin, ſynes udi Norden ei at have været paa mange flere Steder end i Sverrige, i det mindſte ei ſom Regent), og fra den Tid af mener

(12) P. 363 og 369.

mer haar at det langvarige Fiendſkab imellem Danſke og Saxer er opkommet. Af det Saxo ſiger, at Helgo tog Jylland fra Saxerne, ſlutter Sheringham, at diſſe ſidſte have beſiddet og en ſtor Deel af de hosliggende Oer fra Wodan af og indtil Helgo; og at de Danſke kun have regieret paa Scandzia. Hvorvel nu dette er for vidt drevet, ſaa har dog Sheringham vel for ſaavidt ret, at Saxerne have i den Tid mere beſiddet Jylland, end de Danſke have giort, eller rettere at Saxerne have ſtaaet i ſtørre Forbund med Jyderne, end de Danſke giorde.

I Henſeende til Dans Forfædre kunne tre Meninger antages, enten at han haver, i Følge Saxo og de flere ſtammet fra Humle, hvilken Mening atter deler ſig i tvende, nemlig nogle giøre denne Humle til Konge i Sverrige, og andre til Dommer eller Regent i Sieland. Min Mening herom er, at Dans Mor-Fader haver regieret i det Svenſke Gotland, og at man kun haver giort ham til en Sielandsfarer, deels af Kiærlighed til ſit Land, og deels paa Grund af den vrange Sætning, at Dans Rige begyndte i Sieland, hvortil og dette kan have givet Anledning, at Dans Svigerfader Oluf var kun Drott eller Dommer, og at Sieland var hans Hoved-Landſkab, og man haver forvexlet ham med Humle, Dans Mor-Fader. 2) Fra Skiold, ſom er en Mening, jeg kun ſelv har bragt paa Bane, fordi Skiold forekommer iblant Dans Forfædre; Men overalt kan han hverken paa Fædrene eller Mødrene Side ſtamme fra Skiold; men ſtammer han paa nogen Maade fra ham, ſom jeg ikke vil nægte, ſaa maae det være, at een af hans Forfædre har paa Mødrene Side ſtammet fra Skiold. Med mindre man med Torfæo vilde giøre Oluf til hans Fader. Den tredie Mening, at Dan ſtammer fra

Heim-

Dans 2. Historie.

Heimdal, bliver troværdig ved den gamle Vise Rigsmal. Da nu Heimdal ligesaavel var fra Sverrige, som Humle udgives derfor, saa kan dette og have givet Anledning til at ansee Dans Fader for en Svensk Konge.

Sperling (13) vil at Dan Mykillati har levet Aar 319, naar man vil følge den Islandske Hypotheſis. Men antager man derimod Saxonis Dan, og Konge-Følge, og derhos at Odin har efter Islændernes Hypotheſe flygtet her ind for Pompejo, saa mener Sperling at Saxo's Dan maae have begyndt at regiere 184 Aar for Christi Fødsel, efterdi Saxo sætter Odin at have levet med Hadding, som var den 5 fra Dan, begge beregnede. Men hertil svarer jeg, at Odin har efter Saxo's Hypotheſe levet længe før Islændernes Upsalske Odin, thi Saxo lader Christus først fødes meget længe efter Hadding, under Frode Fredegode. Fremdeles anfører Sperling af Snorronis Mſſ., som Ivar Rosenkrantz har eyet, at Dan Mykillati Søn Frode kaldes og Mikillati og Fridſami, (hvilket og forekommer i den saa kaldte Frisianske Codex, som nu er N. 35 f. iblant Arnæ Mſſ., og hvorover man ei maae undres, da det er den samme Codex, kiøbt af Jens Rosencrantzes Arvinger; Det er ellers en ypperlig Pergaments Codex. I min Snorro, som vel kun er paa Papiir, men som haver mange mærkværdige Læsemaader, og vidst er udskrevet efter en gammel og god Codex, gives Dan ei det Tilnavn Mikillati, men drambſame o: hoffærdige, hvilket viser at denne Udskriver har taget Mikillati i en ond Mening, og derfore sat et Tilnavn, som udtrykte samme Mening. Hans Søn Frode kalder han hverken Mikillati eller Fridſami, men Fridgode, og altsaa haver han her blandet

(13) De Konning p. 91 — 97. 102. 103.

det ham med Frode 1, under hvilken Christus blev fød, hvilket mange andre af vore Skribenter have giort, og deriblant Saxo). Iagiald Illrade sætter Sperling at have begyndt at avle Aar 654, hans Svigerfader Algaut 624, og Algauts Fader Gautrek 594, thi han tilskriver hvert Leed kun 30 Aar, og som denne sidste levede med den Engelske Kong Ella, der døde 590, saa slutter Sperling heraf, at denne Chronologie er rigtig. (Altsaa sætter han Gautrek og Hrolf Krake, thi de levede paa een Tid, med den sidste Ella, og ei med den første, som døde 514, og troer jeg ogsaa, at Sperling herudi har ret, omendskiønt han maaskee har sat disse Ledder noget for sent; Men naar Snorro vil, at Gautrek har været en Søn af Gaut, eller Jaut, som Sperling kalder ham, efter hvilken Gautland har faaet Navn, saa feiler han uden Tvil i dette sidste, thi vel gior trykte Gautreks S. P. 1 og 13 Gautrek ogsaa til en Søn af Gaut, Konge i Vester-Gautland, men den saavelsom alle vore Codices af den udelader de Ord, at Gautland har faaet Navn af ham, thi den Gaut var efter Edda meget ældre, og en Søn af Odin, saa at den sidste Gaue er venteligen opkaldet efter den ældre). Sperling forklarer Mixillari ved den Prægtige, hvilket ogsaa gaaer an efter Sproget, og passer sig heel vel paa Dans Opførsel. Endelig anfører Sperling, at det Ord Konge med liden Forandring forekommer i samme Betydning hos Danske, Norske, Islændere, Svenske, (hvilket ikke er at undre over, da de i Grunden have samme Sprog, og kunde han hertil have lagt Tydske, Schweitzere, Hollændere, Engellændere), Finner, Esther og Liver, Kurlændere, Preusser. Mærkeligst af dem alle kalde Esther og Liver en Konge Kunung As, thi i det sidste Ord synes mig at kiende de gamle Æser, og kan det tiene til en svag Bestyrkning af den Mening, at Æser

Dans 2. Hiſtorie.

have engang været der. Tilſidſt holder Sperling for, at Rig, Dans Farfader haver levet Aar 258. Sperling (14) vil og at Langobarder og Huner have faaet det Navn Konge af det Danſke Sprog. Men hvad de forſte angaaer, saa troer jeg ſnarere at de have faaet det af det Tydſke Sprog, thi Langobarderne vare efter min Mening Tydſke, og ginge ud fra Jylland forend de Danſke i Skaane brugte Konge-Navnet; Og hvad Hunerne, eller ſnarere Avarerne, angaaer, da har uden Tvil Bayer (15) ret, naar han nægter, at de have taget deres Kaan, Chan, Cham, Han eller Chakan af vort Konge, thi alle Tyrker og Tatarer have brugt det fra de ældſte Tider; Preuſſer udtale det Kunig, og Lithauer ligeledes, men de ſidſte forſtaae derved kun adelige Folk, og kalde Kongen Kurals, ſom er taget af det Polſke Sprog, ligeſom Preuſſer kalde Konge foruden Kunig, ogſaa Supan, (hvilke begge Ord ere tagne af det Slavoniſke Sprog), og Spørsmaal om Lithauer og Preuſſer ei have faaet deres Kunig ved den Tydſke Orden. I Ulphilæ Overſættelſe forekommer ei det Ord Konge, men Thiudans, (ventelig Thiudas o: Folkets Regent, og da de Norſke for Rigs Tid brugte Drott, ſaa tviler jeg næſten paa, om det Ord Konge er kommet fra de Tydſke til os, thi ellers havde vel de Tydſke Gother brugt det; Hvo ved om det ei ſenere er bleven indbragt ſaavel hos os ſom hos de Tydſke ved Hunerne). Dernæſt formoder Bayer, at maaſke den engang vil komme, ſom beviſer, at ſaavel Danſke ſom Svenſke have ei alene faaet Konge-Navnet fra Alanerne, Preuſſers og Litthauers Stamfædre, men endog Herkomſt. Og hvad dette ſidſte angaaer, da mener jeg at have bevidſt det, men det Ord Konge

(14) Ib. p. 27.
(15) Act. Boruſſ. t. 1. p. 286 — 289.

Konge have de vidſt ei fort ind med ſig, thi de komme længe hid ind, forend det kom i Brug hos hos, og det er meget rimeligt, at de aldrig ſelv have brugt det, ſiden Gotherne, der vare ſaa nær beſlægtede med dem, og ſom længe boede hos dem, ei brugte det. Desuden ſaa kunne Alaner ei have været Preuſſers og Litthauers Forfædre, naar de have været vore, thi dertil er Forſkiellen imellem vort Sprog, vore Sæder og Skikke, og Litthauers og Preuſſers alt for ſtor; Dog vil jeg ikke beraabe mig paa, at i det Litthauiſke Sprog findes endeel Latinſke Ord, thi de kunne være komne ind ved den Leilighed, da Vandaler, Gother, Huner ꝛc. bemeſtrede ſig Dacien, og de fleſte Romere flyede derfra, da maaſkee nogle have vendt ſig nord paa. Dog tilſtaaer jeg, at en Green af Alaner haver i meget gamle Tider boet i Litthauen, ligeſom deres Beſlægtede, eller rettere Afkom, Gotherne boede i Preuſſen, Curland, Lieſland, men diſſe Folk ere forgangne der, deels ved Gothernes Udvandring, deels ved Slaviſke og Finſke Folks Indflotning, og af diſſe tvende ſidſte Folk udſpire uden Tvil Preuſſer, Litthauer, Curer, Liver ꝛc. hvilket deres Sprog tydeligen ſynes at vise. Dog vil jeg ikke nægte, at der kan være nogle Spor efter Alaner og Gother, hos dem, efterdi de boede der ſaa længe. Lagerbring (16) mener, at Konge er det ſamme Ord, ſom Tatarernes Chan, hvilket jeg ikke vil nægte, men dog forefalder et ſtort Tvilsmaal herved, angaaende hvilket af diſſe tvende Folk, der haver taget dette Navn af det andet, eller af hvilket Folk de begge have taget det, efterſom Gother ikke brugte det, og rimeligen Alaner ei heller. Maaſkee Kyning hos Angel-Saxerne er kommet fra os til dem med

Dans 2. Hiſtorie.

(16) Svenſk H. 1. p. 86.

Dans 2. Historie.

med den Saxiske Odin. Hamconius (17) beretter, at den Frisiske Prinds Haron Ubbo blev af sin Fader Ubbo sendt, da han var 12 Aar gammel, til Danmark, for der at lære Krigstieneste, og at han ved det Danske Konge Hof giftede sig i sin Ungdom, og siden blev Konge efter sin Fader Aar 299. Saafremt Tildragelsen og Tiden er rigtig, saa maae den enten være skeet under Dan, eller hans Søn Frode. Cornelius Aurelius (18), hvis Historie slutter med 1565, fortæller det samme, og giør Haron til en Søn af den Frisiske Regent Ubbo, beretter, at han 250 blev sendt til Danmark, hvor Ubbo og længe tilforn havde boet. Denne Haron skal være død 335, da han var 97 Aar gammel. Han havde den Danske Konges Dotter til ægte.

Jeg haver forhen ytret mig med den Mening, at Wodan maaskee stikker i Saxos første Dan; Da nu Wodans eller Odins rette Sæde var i Sverrige, saa kan dette have givet Anledning til at giøre Dan til en Svensk, og hans Fader ogsaa ved Slutning, da dog Wodans Fader synes aldrig at have været i Sverrige.

Det er ikke alene rimeligt, at Dans Mor-Fader Humble haver været fra det Svenske Gotland, men endog at han haver været beslægtet med Nor, i det mindste passer Tiden sig nogenlunde, altsaa har han været en Joter, og af denne Aarsag har man maaskee udgivet Dan selv for en Gigas, en Jette, eller Joter. Førend jeg gaaer videre om Dan selv, vil jeg end mere undersøge hans Far-Fader Rig, hvorvel jeg forhen har ofte giort det paa mange Steder, hesdst i forrige Tome. Udi Hrings og Tryggvæ

(17) Frisia f. 18. p. 1.
(18) Chronyk van Friesland p. 19 og 21.

Tryggvæ Rimur, i N. 605, udi hvilken Ring jeg tilforn haver viist at Rig stikker, siges Hrings Fader. Dog at have været med Kong Oluf (den Hellige), da han blev jaget ud; men udi de saa kaldte Gedraimer om dem, som findes i N. 603, staaer intet saadant, hvorvel Arnas Magnæus selv i N. 576. c. udi et Udtog af dem beretter, at der skal staae, at Dag haver været med Oluf den Hellige i Stiklastad Strid; Hvoraf jeg slutter at han maae have havt en anden Codex. Heraf sees ellers, hvor stor Frihed disse Riim-Mestere have taget sig i at blande gammelt og nyt sammen, og i at forvende alle Ting.

N. 572 B. indeholder Sagan af Asmund Sebbs Fostre. Deri siges, at Olaf var Konge i Saxen, og at Erik den onde (om hvilken tales saa meget i Hrings og Tryggvs S.) kom til ham. Halfdan var da Konge i Upland udi Norge, hans Son hedte Eyvind, og Dotter Æsa. Erik formaaede Olaf til, at han blev sendt did i Gesandtskab for at bede om Æsa paa Kongens Vegne. Først drog han til Danmark til sit Rige, og var der nogen Stund (om der, da Rig levede, har været en Kong Erik et Sted i Danmark, kan for Mangel paa Efterretninger hverken bejaes eller benægtes). Æsa skal have bebreydet ham, at han bar sig saa ilde ad med Hring og Tryggve. Siden var Erik meest enten i Danmark eller hos Kong Olaf. Paa den Tid var en mægtig Soe-Konge ved Navn Guttorm, hvorom tales i Guttorms Fleck (et Skrift, der enten er ikke mere til, eller og ligger skiult i en Krog). Alrekr regierede da over Engelland, og Helga var hans Dotter (skulde han være den samme, som den der omtales i det berømte Vers i Hervarar S., da maatte han have

Dans 2. Hiſtorie.

levet efter Hrolf Krake, og følgelig en Hring, Tryggve &c. ogſaa; Men om end ſaa er, da kan intet heraf ſluttes til de andres Levetid, thi Romanſkrivere have altid taget ſig den Frihed, at legge noget Sandt til Grund, men derhos at forvirre Tiderne, Perſonerne og Tildragelſerne), og ſiden kommer det op, at en vis Asmund er og hans Søn, ſom hidindtil er bleven anſeet for en gemeen Mands Søn i Syrland, men dog opfoſtret hos Sebbe, Konge der (om herved forſtaaes Syrien ſkal jeg ikke kunne ſige, det er ellers vore Romanſkrivere ligt nok, at de blande ſaaledes alting ſammen. Iblant Kongerne i Eſſex forekommer en Sebbi ved Aar 673; men Landets Navn ligner ikke Syrland, og vil intet her i Norden falde mig ind, ſom kan fores did, thi paa den liden Ø Syroe kan ingen tænke). Olaf var ikkun Fylkes-Konge d: regierede i en vis Egn udi Saxen, men Tryggve var Thiod-Konge d: Over-Konge. Til Slutning giores Asmund til Ella, ſom dræbte Ragnar Lodbrok (og herved ſlyttes denne Tildragelſe til Slutningen af det 8 Sæculo, eller og Midten af det 9, efter ſom man her antager den ældre eller yngre Regnar).

N. 615 i 4to indeholder Rimur af Asmund og Tryggve, hvilke jeg for diſſe tvende Navnes ſkyld haver igiennemſeet, men intet fundet uden pure Fabel, eller noget ſom vedkommer den Tryggve jeg ſøgte efter. Tryggves Fader Helge giores her til Konge i Halogaland, og Asmunds Fader. Arngrim til Herſker. Siden forflyttes Scenen til Meſopotamien, Sicilien, Tarſia, ſom vel ſkal være Cilicien af Staden Tarſus. Min Umag har altſaa i Henſeende til min Henſigt været forgiæves, men det kan tiene andre baade i Henſeende til Underretning hvad Arna-

Codices

Codices indeholde, saa og for at hindre dem fra at læse saadanne Fabler i et historisk Øyemærke.

I en Islandsk Codex, som er kommet i vore Tider fra Hr. Oluf Gislesön paa Island, staaer P. 11 udi min Udskrift, som er i Folio, ved den Svenske Kong Dyggve, som vi kalde Triggve. Maaskee det er denne Triggve, som har ført Krig med Dag, og som ved en Feiltagelse er bleven giort til en Norsk Konge i Stæ-det for en Svensk. Tiden passer sig ei gandske ilde, hvorvel denne store Knude bliver altid tilbage, at hans Moder var en Dotter af Dag, saa at han skulde have ført Krig med sin Mor-Fader. Imidlertid kan man ei her i Norden finde nogen Kong Tryggve og Kong Dag, som have levet nærmere sammen; Tingen er ei heller umuelig, naar man lader Dag blive meget gammel, og stride i sin høye Alderdom med Tryggve, og dette hielper ogsaa meget til at jævne de faae Danske Konger med de mange Svenske Konger i det Tidsrum, og da maae Drott være fød længe for hendes Broder Dan Mikillati. Denne Codex er ikke paa Taarnet, og er en Blanding af Codice Flateyensi, af Eddæ Fortale og af Landnama, hvortil dog kommer noget, som jeg ikke veed hvorfra det er taget. Uden al Tvil er den sammensat i temmelig nye Tider. Dette samme om Diggve forekommer i Codice Flateyensi Col. 10, udi den saa kaldte Fundinn Noregs, naar man med Biörner vil strække den saa langt, og findes dette hos ham P. 15; da dog den egentlige Fundinn Noregs bør ansees at have Ende P. 14 med Goes Afkom. Dog det kan være lige meget med Navnet, naar man ikkun veed hvad derved forstaaes, allerhelst Autor til Fundinn Noregs ikke vides, hvorvel han maae

have

Dans 2. Hiſtorie.

have levet for 1387, thi da er Codex Flateyenſis ſkrevet, og uden Tvil en god Tid forhen, ſaaſom der vel ei findes noget i den, hvortil den, ſom har ſkrevet bemeldte Codex, er ſelv Autor, men altſammen beſtaaer i ældre Skribenter, hvoraf de fleſtes Levetid vel ei heller vides, men af hvilke dog de ældſte Forfattere af Oluf Tryggveſöns Levnet have levet forſt i det 13 Sæculo, til hvilken Tid man maaſkee ei gior Uret, om man henforer Samleren af Fundinn Noregs, jeg ſiger med Billie Samleren, thi da den indeholder lutter Genealogier, ſaa ere de vidſt langt ældre baade opſkrevne, og i Minde bevarede, da de tilligemed Viſerne udgiore vore ældſte Efterretninger. Dog kan vel være, at Skriveren af Codex har ſelv været Autor af den Liſte over Norſke Konger, hvormed Fundinn Noregs, om man vil, ſlutter, ſaaſom deri ſiges, at Olaf var Konge i Norge da denne Bog blev ſkrevet 1387.

Udi N. 116 i 8vo ſtaaer iblant mange andre Sögur en om Thangbrand Preſt, hvilken Kong Oluf Tryggeſön ſendte til Island for at chriſtne det; Denne Saga indeholder ellers meget mere end om Thangbrand Preſt, ſaaſom den fortæller hvorledes Chriſtendommen blev fuldkommen indfort paa Island, og derfore i det meeſte kommer overeens med Kriſtni S., hvorvel den undertiden tager fra, legger til og forandrer. Udi min Udſkrift, i hvilken Hrafnkells S. ſtaaer forſt, ſiges P. 436, at Kongerne af Norge og Danmark forte Krig ſammen, hvilket ſamme ſtaaer i Are Frodes Schedis, da derimod i Kriſtni S. deres Navne anfores, nemlig Dag og Triggve. Hvis de ei nævntes der, ſaa kunde man maaſkee falde paa Harald Blatan i Danmark, og Hagen

Jarl

Jarl i Norge, thi de levede kort for den Tid den Christne Troe blev indført paa Island, og det var meget timeligere at beraabe sig paa et Exempel af sin egen Tid, end at opsøge et mørkt og ubekiendt, som var hændet 800 Aar før, allerhelst naar man taler til den heele Almue. Af Snorro T. 1. P. 231 sees, at Harald og Hagen vare Uvenner, og at den sidste rovede i den forstes Rige. Vel sandt, at Snorro ikke siger, at Ufreden vedvarede, mindre at de bleve tvungne af deres Undersaatter til at giøre Fred; Imidlertid er det og vidst, at han siden mælder intet om Hagens Bedrifter i mange Aar indtil Jomsvikinga-Slaget, og ikke et Ord om hvorledes Harald tog op at Hagen havde rovet i hans Rige, og hvorledes denne Sag blev afgiort. At Hagen kaldes Konge kan heller ingen Hindring giøre, da han havde Kongelig Myndighed. Imidlertid tor jeg dog ikke for Kristni Sages skyld fastsætte denne Mening. Biskop Finnur Jonsen (19) tilstaaer, at man ikke finder en Dag i Danmark og Tryggve i Norge at have levet og ført Krig sammen, hvorudi han har Ret, men Tingen bliver anderledes naar Tryggve giøres til den Svenske Kong Dyggve. Dans 2. Historie.

Men da det saakaldte Rigsmal, som findes i den berømte Codice Wormiano af Edda, saa og i N. 755 i 4to, ligeledes udi Edda, hvorvel det beklageligen synes paa begge Stæder at være mangiende i Slutningen, handler om Rig ꝛc., saa vil jeg her noget nøyere igiennemgaae det, allerhelst mig er bleven meddeelt en Latinsk Oversættelse deraf, og Anmærkninger af den lærde Islandske Provst Gunnar Poulsön, som i at forstaae den gamle Nordiske Poesie haver nu omstunder ikke sin Lige. I bemældte Rigsmal siges

(19) H. eccl. Island. t. 1. p. 67. not. 6.

Dans 2. Historie.

Strophe 1: Den tapre og retskafne (aflgam, i Cod. Worm. stuagr eldgamle) meget kyndige Aa, den Stærke og hurtige Rig (Gunnar Poulsöns Anmærkning: Rigur betyder Stivhed, rigor, som for Exempel Halsens, eller paa et andet Sted af Legemet, saa og et maadeligt Uvenskab; hvorved jeg anmærker at dette synes at bekræfte den Engelske Udlegning af Rigani Navn udi M. Paris Offæ Levnet ved rigor, saa og at bestyrke min Mening at Rig, eller maaskee rettere hans Sonne-Son Dan Mikillari stikker i Rigenus, og kunde man i første Fald noye følge Offæ Levnet, og troe, at Rig havde paastaaet Danmark for sin Søn Dano, Dag eller Hildebrand, som var gift med Olufa, Vermunds Dotter, saafremt man vil giøre hende til Moder af Dan, eller og paa anden Maade besvogret med Konge-Huset, men at de begge omkomme i Slaget, hvorpaa deres Rettigheder fulde til Dan, eller og kunde man troe, at Dan, siden han var beslægtet med Konge-Huset, fik siden, for at giøre det got, Olufa, en Dotter af Uffo, til ægte, og derved end større Rettighed til det Danske Rige, saa han fordrev Uffo's Søn), som gaaer smukt frem, er fordum bleven sagt at have gaaet paa de grønne Stier (dette fordum viser, at Rigsmal er skrevet længe efter Rigs Tid). Derefter fortælles i adskillige Stropher hvorledes han kom ind i et fattigt Huus, hvor der vare de tvende gifte Folk Ai og Edda (proavus, proavia) og avlede han en fortagtig Dreng med den sidste, som blev øst over med Vand, og kaldet Træl (hvoraf sees Elden af den Skik her i Norden at døbe Børn, at jeg saa skal kalde det, thi Rigsmal er uden Tvil fra den hedenske Tid, og maaskee fra 6 eller 7 Sæculo). Denne blev siden gift med Þye d: Trælinde, og avlede de mange Børn sammen, alle hvis Navne udtrykke Træl-Arbeyd og Adfærd, og skal bruges af mig, saavel som alle

alle de andre Beſkrivelſer her, naar jeg kommer til den rette Hiſtorie, for at viſe Trællenes Tilſtand i gamle Dage hos os. De vare ellers fornøyede med deres Skiæbne, og fra dem ſtammede Trælle-Slægten. Strophe 16. Derpaa gik Rig den rette Vey, og kom til et Huus, hvor Afi og Amma (avus og avia) ſadde, og hun ſpandt. Hende ſov han og hos, og fødde hun Karl (d: Bonde), ſom og blev døbt. Han giftedes med Snör. De avlede og mange Børn ſammen, hvis Navne ligeledes udtrykke Bonde-Standens Handlinger. Og fra dem udſpringe Bonde-Slægten. Rig gik atter den lige Vey til et andet Huus, hvor de tvende gifte, Fader og Moder ſadde. Med hende avlede han Jarl, ſom han erkiendte for ſin Søn. Denne reed ſiden ud, og mødte Erne, en Herſes Dotter. Hende ægtede han, og avlede Børn med, og viſer hans Navn, ſaavel ſom Idrætter, ſom der opregnes, at Herreſtanden er kommet fra ham. En af Børnene hedte Konr, og mener Gunnar Paulſön, at af hans Navn er Kongur, Konning, Konge opkommet, hvilket bringer mig paa de Tanker, naar jeg herved jævnfører hvad Snorro ſiger T. 1. P. 20, at Ring (rettere Rig) var den første, ſom paa Danſk Sprog blev kaldet Konge, at herved ſigtes til Rig ſelv, thi at noget forvendes og bliver urigtigt og fabelagtigt i ſaa gamle Vers er ikke at undres over. Naar i den 50 eller ſidſte Strophe Kragen formaner Konr til at efterfølge Dan og Dampr, ſom ſeilede paa Havet, forſøgte Sværds-Odden og aabnede Saarene, ſaa giver dette tilligemed Navnet Konr mig Anledning til at troe, at dette er en Formaning til en da levende Danſk Konge, ſom ſtammede fra Dan, men ſom ei fulgte hans krigerſke Fodſpor, men lagde ſig efter fredelige Kunſter. Skade at man ei kan komme efter hans Navn, thi da vidſte man og naar Rigs Hatr eller mal var

Dens 2. Hiſtorie.

Dans 2. Historie.

skrevet. Foran for Rigsmal staaer i ubundet Stiil at der fortælles i gamle Sögur, at den As Heimdal giorde dette Tog langs ved Soen, og kaldte sig Rig. Udi alt dette kan ingen Mening blive, dersom man ei antager, at Rig, hvis Herredomme var i Halland og Skaane, følgeligen langs Soe-Kanten, har stammet fra Heimdal, og giort en anden Indretning iblant Stænderne end førhen var brugelig.

At Arngrim i sit Supplement P. 527 og 528 taler om tvende Dani, Fader og Son, eller dog stammende fra hinanden, dertil vilde jeg troe at han havde taget Anledning af en bedærvet Læsemaade i Snorro, thi det er ikke at tvile paa, at der ligesaavel har staaet i en Codice, som i Peringskiolds trykte Snorro Danur i stædet for Danpr, saafremt han ikke lagde til, at disse tvende Dani havde regieret i Jylland, og desuden talede om Danpir, Herre til Danpsted, hvis Datter Dana blev gift med Rig, en fornem Mand paa de Tider. De avlede en Son ved Navn Dan sammen. Siden fik Rig udi sit Landskab Konge-Navn. Da Dan kom til Regieringen i sin Faders Land, bleve alle hans Undersaattere kaldte Danske, Dani. Siden kaldte Dan 2, som stammede fra ham, alt Landet Danmark efter sig, efterat han først havde indtaget Sieland, og siden det gandske Rige. At Rigs Dronning siges at have hedet Dana, vil efter mine Tanker ei sige andet, end at han regierede over de Danske, og som han var den første, der i Norden tvd sig kalde Konge, saa er det ingen Under, at visse af vore gamle Skribenter, der anse Dan for vor første Regent, tillegge ham en Kone ved Navn Dania eller Dangina. Mærkeligt er det, at Arngrim tilstaaer, at det Folk som Dan, (rettere Danpr) herskede over, blev kaldet Danske forend

end de øvrige Indbyggere i Landet. Vel flotter han dette Folk til Jylland, men af Ptolemæo er det klart, at der have boet Danske i Skaane paa en Tid, da der vare Folk af gandske andre Navne i de øvrige Dele af vort Fæderneland. Da nu Danp er bleven giort til Dan endog af Islændere, og altsaa tvende Dani af dem antaget, saa er det ingen Under, at Saxo og haver tvende, og da der ikkun ere 2 Konger imellem dem hos ham, saa er det rimeligt, at han her har meent de samme 2 Dani, som Arngrim. Vel sandt at han endnu har den 3, som han sætter i Spidsen af alle vore Konger, men jeg haver ofte forhen handlet om Anledningen hertil, og hvem han herved forstaaer. Vel sandt ogsaa at han lader sin 3 Dan gaae over Elven, og stride med Saxerne, hvilket kulde synes at vise, at Arngrims 2 Dani havde snarere regieret i Jylland, end i Skaane. Men hertil svarer jeg, at endskiont Dan 3 hos Saxo er efter sit Navn og den Orden han staaer i en af Arngrimi 2 Dani, saa forestiller han dog, som saa mange Konger hos Saxo, mere end een Person, saa at uden Tvil en Haldan, eller snarere den Saxiske Wodan stikker ogsaa i ham. Arngrim gior Danp til Rigs Sviger-Son, men herudi er det sikrere at følge Snorro, som gior ham til Rigs Son. Da Rig var den første i Norden, som lod sig kalde Konge, og derfore paa en vis Maade bør staae i Spidsen for alle vore Regentere, allerhelst han herskede over de egentlige Danske, saa er det Spørsmaal, om han ei har ægtet den Tydske Prindsesse Grytha, og Saxo derover tillagt Dan det, som han giorde til vor første Konge. Man kunde da og falde paa de Tanker, saafremt man vil troe, at Konge-Navnet er ældre i Tydskland, end i Norden, at Rig havde ved denne Leilighed bragt Konge-Navnet hid ind.

Dans 2. Historie.

Dans 2. Hiſtorie.

Men nu er det Tid at komme til Dan Mykillati ſelv igien. Saxo (20) vidner, at Dan 2, en Søn af Uffo, udbredte ſine mange Seyervindinger til Fremmede, og udvidede derved ſit Herredomme, (men han nævner hverken hvad Fiende han havde at beſtille med, eller hvilke Lande han indtog, og det kunde han ikke efter ſin Hypotheſe, at Dan havde fra det forſte af regieret over gandſke Danmark, efterſom hans Krige ſkeede meeſt i Danmark, og de Lande han indtog, udgiorde ſiden det nu værende Danmark; Og for denne Meenings Rigtighed er Saxonis Uformuenhed, at nævne hvilke Lande Dan undertvang, atter et Bevis). Siden beſkriver han ham meget ilde ſom vdſel og hovmodig, og ikke tarvelig, ſom hans Fader. Hertil haver baade hans Tilnavn givet ham Anledning, ſaa og den virkelige prægtige Opførſel han viſte baade i Liv efter Arngrim, og i ſin Begravelſe og Død efter Snorro i Fortalen; Hvilket har faldet ſaa meget desmere i Øynene, ſom Aleif, Oluf eller Uffo, hvad man vil kalde ham, fort ſig meget ydmyg op. Hvorvel jeg nu ikke vil roſe Dans Opførſel, ſaa kunde hans Magt, og den Ærefrygt han nødvendigen maatte indprente Underſaatterne for ſig, let give Anledning hertil. Sveno Aggonis (21) forklarer hans Tilnavn ved elatus eller ſuperbus, og gior ham til en Søn af Uffo. Ericus (22) udtrykker hans Tilnavn ved Storlatens, hvilket er en Modſætning af hans Faders Olavi Tilnavn Litilati hos Islænderne. Mærkeligt er det, at Cornerus (23) nævner ikke Dan, men ſætter i hans Stæd Olaf, en Søn af Uffo, ſom regierede kort, og giorde intet mærkeligt; Hvilken Fortælling jeg meener at være kom-

(20) P. 65 og 66.
(21) Ap. Lang. t. 1. p. 47.
(22) Ib. p. 153.
(23) Col. 478.

kommet deraf, at han har hørt om Olufs, Uffos eller Vermunds Dotter, og Dans Dronning, ſom egentligen var den regierende. Den plattydſke Saxo beretter det ſamme ſom Saxo om Dans Stolthed og Ødſelhed. Naar han ſiger, at han ogſaa hedte Oleff, ſaa bekræfter det mig i den Tanke, at Dan var gift med Olufs, og at de derfore begge anſaaes for Regentere. Tilnavnet Sturplare er vel kun en vrang Skrivning af Sturlare. Riim-Kroniken beſkriver ogſaa Dan, ſom hovmodig og ødſel, til hvilket altſammen Saxo er Kilden. Gheysmer (24) har ſom Original alt det ſamme, ſom hans Overſætter, den plattydſke Saxo. Der er Storlaren ſkrevet ret, men til Slutning i Konge-Liſten ſtaaer og Storplare. N. 7 ſkriver det Storlatæn. N. 11. 12 og 13 have intet Tilnavn. Lyſchander (25) veed, hvad Saxo ikke vidſte, nemlig at Dan regierede i Dannmark, Sverrige, Slaven, Saxen og Curland, hvortil han uden Tvil haver taget Anledning af det Saxo forhen har fortalt om Roric, og Uffo. N. 16 taler og om Dans Hovmod, og giver ham Tilnavn af Sorleuæ ɔ; den, ſom lever ſtort. N. 17 ſætter Dan og Huglek efter hinanden, men gior dem begge til Uffo Søn; Hvilket jeg anſeer for et ſtort Bevis af min Meening, at Huglek haver været Angul. N. 20 kommer overeens med N. 18, dog med den Forſkiæl, at i den ſidſte ſiges Dan at have været: Myghet ubismæman, men i den forſte ſtaaer: Mekæt ubysnæman. Wilhelm af Ebelholt (26) ſætter Dan ſom den forſte Danſke Konge, og begaaer altſaa ſamme Feil ſom Saxo, og ſiger at de Danſke have faaet Navn af ham, (hvorved ſigtes til Dan Mikillati.)

Tor.

(24) Ap. Lang. t. 2. p. 306 og 396.
(25) P. 149.
(26) Ap. Lang. t. 2. p. 155.

Dans 2. Hiſtorie.

Torfæus i det første Udkaſt til ſin Series (27) giør ſig megen Umag for at beviſe, at Dan var ei Uffo's, men Danps Søn, og gift med Olufa, Vermunds Dotter; Og var altſaa den gang af langt andre og rettere Tanker, end ſiden. Hvad der fortælles i Meſſenii gamle Svenſke Kronike P. 47—49. og i N. 899 i 4to, er eet og det ſamme, og er det ingen Under, da den ſidſte er en Codex af den første, dog med nogen Forſkiæl, thi i den kaldes Dans Dronning Dania, men hos Meſſenius Grythe. Ligeſom det første ſtaaer i Annales Eſromenſes, af hvilken N. 899 er paa dette Stæd om de Danſke Konger kun en Overſættelſe. Om hvad der findes i Annalibus Eſromenſibus, vil jeg ikke handle mere, da jeg haver udforligen underſøgt det i min 6 Dome P. 34—36, men nu vil jeg jævnføre dem med Meſſenii trykte gamle Svenſke Kronike, og med N. 899 hos os. Det ſom ſtaaer i Annal. P. 223 om en Ypper, ſom havde 3 Sønner, ſtaaer hos Meſſ. P. 36, men Ypper kaldes Urbar, og giøres til en Søn af Fro, (ɔ: Freyr), han igien til en Søn af Inge, og denne atter til en Søn af Philmer, ogſaa kaldet Vilchinus, (ſom herefter maae blive til Odin, og Inge til Niord, efterſom Niord giøres af nogle til Odins Søn), ſom var en Søn af Goderich (ɔ: Gandaricus hos Jornandem), og han igien af Erik, den første Konge i Gotland, ſom lod først opredde Skaane, og derpaa de 5 Der kaldte Wethalahed, nemlig Sieland, Møen, Fyen, Lolland og Falſter. See P. 4. (Mærkeligt er det, at i Scala Kronike giøres hos Lelandum T. 2. P. 14 en Hring, første Konge til Wodans Fader, thi det er klart, at Goderic, og Philmer ere i Meſſenii Kronike indſatte paa et uret Stæd efter Jornandem, og Wilkinus efter Wilkina S., ſaa at Inge burde følge ſtrax paa Eric. Den ſamme Inge

(27) Mſſ. p. 40 og 41.

Inge uden Tvil, ſom Are P. 76 kalder Ingvi, Tyrkernes Konge og Niords Fader, hvorved han enten bliver en ellers ubekiendt Fader af Niord, eller og Odin ſelv, ſom nogle giøre til Niords Fader, og altſaa ſkulde en Erik have været Odins Fader; Men da Erik regierte her i Norden, og vor Odin kom udenlands fra, ſaa maae herved ſigtes til den Saxiſke Odin, og Hiring eller Erik blive den bekiendte Rig, fra hvilken den Saxiſke Odin vel ikke ſtammede, men dog var nær i Svogerſkab med Rigs Afkom). Annales udelade Fyen iblant de 5 Øer, ſom kaldtes Witheſleth, og ſige derfore og at det var kun 4 Øer, ſom Dan blev ſat over, da Meſſenius derimod ſiger 5, og nævner dem vel ikke, men da han ſiger, at de vare de 5 Øer, ſom kaldtes Wethalahed, ſaa er det klart at herved ſigtes til forhen anforte Sted hos ham P. 4. Her legger ellers Meſſenius til, at Danmark og Norge laae da under Sverrige, da Annales ikkun ſige, at Ypper befoel dem paa Witheſleth at overlade bemældte 4 Øer, ſom et Rige, til hans Son Dan (hvilken uden Tvil bliver her Skiold, Odins Son, om hvilken der er ingen Tvil at han jo fik Sieland af den Svenſke Kong Gylfe, og derfore vel mueligt de 3 andre ſmaae Øer med, thi Fyen ſynes han efter Edda og Snorro at have faaet med ſin Kone Gefion, hvorfore det og er mærkeligt at den udelades i Annales). I N. 899 P. 15 efter min Udſkrift ſtaaer det ſamme ſom hos Meſſenius, undtagen at de Ord om de 5 Øer udelades; Dog forekomme de længe efter P. 38, og opregnes Øerne ved Navn, og deriblant Fyen (det er klart af alt dette, at Ypper bliver den ſamme ſom Urbar, og ſiden han udgives for en Son af Freyr, og det altſaa gaaer meget nær Odins Tid, da ſaadant ſiderog ſig mellem Skiold og Gylfe, ſaa er det uimodſigeligt at Urbar eller Ypper ere her urigtige Navne, og Perſoner ſatte paa

Dens 2. Hiſtorie.

uret Tid, hvilket end mere deraf beviſes, at Meſſenius P. 36 og 37 giør öſten til en Søn af Urbar, og Siolm til en Søn af öſten, hvilket N. 899 ogſaa giør P. 16, thi det kan ikke nægtes at Siolm er Fiolner hos Snorro; Hans Dødsmaade, ſom er eens hos alle diſſe 3 Skribenter, viſer det, ſaa og de efterfølgende Svenſke Konger, hvilke paa nogle faa Mistagelſer nær hos Meſſenius og N. 899 ere de ſamme ſom hos Snorro; Urbar bliver altſaa Gylfe, ſat paa en uret Tid, og givet en urigtig Fader og Søn, og öſten forſvinder reent, og er vel alene et Nomen Appellativum giort deraf at Sverrige ligger imod Øſten, ſaa at öſten vel kun vil ſige ſaa meget, ſom den oſtlige Konge; Hos Snorro, eller rettere Hiodolfur, er Fiolner en Søn af Freyr, og der kan vel ingen Tvilsmaal være om at troe i gamle Ting mere en Skribent af det 9 end af det 15 Sæculo; Imidlertid ſees dog heraf, at man ei ſlet hen maae forkaſte hvad nyere Skribenter have om gamle Ting, thi iblant meget forvirret findes og noget rigtigt og ſandt). Annales P. 223 og 224, Meſſenius P. 47—49 og N. 899 P. 38—41 komme overeens, undtagen at hvad Annales berette om alle Danſke, at have ſat ſig imod alle, og at have været forhadte af alle, ſamt ikke undertvungne før af Ludovico (Pio), fattes i begge de andre, ligeledes om Valden Danæwirchi. Alle ſige vel at Dan blev, efter at han havde ſamlet det Heele, Konge i 3 Aar, og avlede Ro, men i Annales alene ſtaaer, at han først i det 3 Aar kiendte ſin Huſtrue Pania, og avlede Ro med hende. I Stedet for Annales ſige, at Høvdingerne foarede Dan, ſaa ſætte de tvende andre kun een Høvding. Angaaende de følgende Konger lige indtil Harald Hilldetand, hvor dog alle 3 ende at tale om vore Konger, komme de ſaaledes overeens, at man lettelig kan ſee, at de tvende andre ere kun Overſættelſer af

Anga-

Annales. Vel forekomme nogle ſmaae Forſkiælligheder, men ikke andre end ſaadanne der kan ſkrives paa Regning af urigtige Læſemaader og af Skriver-Feil, ſamt nogle Forkortelſer og Udeladelſer, naar undtages at de begge have en meget længre Fortælling om Kong Snio, Arila og Jetten Læs end ſom Annales, hvilken maaſkee er en Forøgelſe af de nyere, ſom efter deres Tanker have villet giøre dette mere behageligt. Af det de alle fortælle, at Dan ſiden ved Jydernes Hielp indtog Øerne, ſlutter jeg, at hans Sviger-Fader Uffo eller Oluf haver ſtridet imod dem, og Dan hiulpet dem, og de ſiden ham til at indtage Øerne og undertvinge Oluf. Meurſius (28) beretter, at Dan undertvang Saxerne paa nye, ſom giorde Oproer efter hans Faders Uffonis Død, men ſlog ſig derpaa til Hovmod og Vellyſt, blev ſyg og døde haſtig. Hvorfra han har taget alt dette ſkal jeg ikke ſige, tvertimod denne Konge blev vidſt meget gammel; Men at han har kunnet krige med Saxerne er ikke utroligt, ſaaſom han udvidede Danmarks Grændſer ſaa meget, og maatte derved nødvendigen opvække Misundelſe hos Naboerne. Hvor Gebhardi (29) er kommet til at kalde Dans Moder Domar veed jeg ikke, med mindre Feiltagelſen er kommet deraf, at Dans Søſter Drott var gift med den Svenſke Regent Domar. At han giør Danp til Konge i Sieland er vel kun efter Giætning. Stephanius (30) har engang været af den Tanke, at Storlatne betydde ſaa meget ſom af høy Legems Skikkelſe, men herudi haver han feilet. Floræus (31) vil, at Humle i Hervarar S. er Amalus den Gother

(28) Col. 34.
(29) V. Geſ. t. 32. p. 357.
(30) In Wormii Ep. p. 187.
(31) Ant. Scan. p. 71 og 72.

Dans 2. Hiſtorie.

hos Jornandem, og denne Fader til Dan ved Geſtur Blindes Enke, hvilken Geſtur Blinde han anſeer for Danp, og Gunnar hos Saxo P. 134, ikke 120, for Domar, fordi han ſiges at have havt Drott, da dog Saxo gior denne Drott ei til en Dotter af den Danſke Kong Danp, men af den Norſke Kong Regnald, og overalt ſkrives alt dette uden mindſte Grund. Worm (32) har et mærkeligt Sted om Dan, nemlig at i et Manuſcript de origine & geſtis Danorum ſkulde ſtaae: Hoc facto electus eſt in Regem, & poſitus ſuper lapidem, ubi nunc eſt Kovirke, in ſignum ſolidi-tatis Regni & Juſticiæ factus, thi 1) maae Dan herefter være bleven udvalgt til Konge ved det bekiendte Danevirke, hvis ældre Navn var Kovirke, og deraf ſlutter jeg at det er ſkeet ſtrax efter Seyeren mod Jydernes Fiender, hvilke da efter Beliggenheden at domme maae have været Saxerne, og derpaa troer jeg at han atter er blevet ſtadfæſtet ſom Konge ved Wiborg paa Danerliung, og hyldet af dem, ſom ikke havde hyldet ham ved Kovirke, og 2) at N. 16 og 18, endſkiont de i Manuſcriptet føre Navn af geſta Danorum, dog ikke ere dem, vel baade fordi de ere Danſk, og Wormii ſynes at have været paa Latin, men og fornemmelig fordi diſſe Ord om Kovirke ikke findes i dem. Wormii geſta Danorum maae derfore enten være bortkomne, eller og ligge ſkiulte i en Krog.

Petrus Olai (33) vidner, at den Dan, efter hvilken Riget fik Navn, regierede mange Aar over Derne forend han erhvervede Jylland; Hvorefter at domme han maae have overvundet Aleif forend Jyderne kaldte ham til Hielp. Snorro (34) bevidner,

(32) In Addit. ad Mon. Run. p. 8
(33) Ap. Lang. t. 1. p. 63.
(34) H. K. t. 1. p. 31.

ner, at denne Konge blev meget gammel. I Arnæ Magnæi N. 338 i 4:o forekomme adskillige Nordiske Slægtregistere fra Adam af, hvorudi ogsaa staaer, at Vermund hin Vitre var Fader til Alofa, som var Moder til Frode Fridsami (hvilket atter bestyrker den Sætning at Dan Mykillati var gift med Vermunds Dotter). Dans 2. Historie.

20. HUGLETHUS.

Saxo siger ei hvo hans Fader var. Det samme giøre ei heller N. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 9. 10. 12. 16. 18, hvorover man sikkert kan holde for, at han ei har været Dans Søn. De samme giøre ei heller hans Eftermand Frode til hans Søn, og af begge derfore slutter jeg, at han ei hører til vore rette Konger, alene N. 16 og 18 giøre Frode til Hugleks eller Othens Søn, hvilke Ord ere kostbare, thi endskiønt Frode har været Dans og ei Hugleks Søn, saa vise de dog at Huglek ogsaa er bleven kaldet Odin. Da nu N. 11 giør Huglec til Dans Søn, og Frode igien til Huglecs Søn; Og N. 13. 14. 17. Huglec til Uffo Søn og Dans Broder, og Frode igien til Huglecs Søn, saa stadfæster alt dette mig uovervindeligen i mit Systema om den Saxiske Odin, thi man har kun nødig at antage, at Huglec har virkeligen været Ölvi Søn, og fød ved Aar 200, saa bliver han Dans Broder, naar hans Søster har været giftet med Dan. Hans unge Aar have givet Dan Anledning til at bemestre sig hans Rige. Men ved hans tilvoxende Alder har Dan maat skaffe ham et andet Rige, og dette har været Angeln. Traditionen om Sceaf, der som et Barn kom til Skaane, Dans rette Rige, passer sig og herpaa.

Huglethus Historie.

For: har han venteligen ſværmet om paa Soen, og da efter Alberici Mening regieret paa Øen Gulland. Da han ſtammede fra Odin, giorde ſtore Krigs-Bedrifter, og kaldte op ſom det ſynes ſine Sønner efter vor ſidſte Odin, og førte hans Gudstieneſte ind iblant Anglerne, i Stædet for Herthæ, hvad Under at de Angel-Saxiſke Skribenter have blandet ham med den gamle Odin, ſaa og i Sceafs Person blandet ſammen, hvad ſom tilhørte vor, og den Saxiſke Odin. Herover troer jeg at de Engelſke Skribenter have udeladt alle Ledderne fra vor Odin og til ham; Allerheldſt de begge havde en Søn, hedte Beldæg eller Baldder. Og altſaa holder jeg Fridleif for vor Odins Fader, og igienkalder, hvad jeg forhen haver herudi ſkrevet anderledes, efterſom Engellændernes Wodan bliver vor ſidſte Odin, og Saxnad og Angelcheow hos dem den Saxiſke Odin. Altſaa kan Gear blive den mellemſte Odin, og udi Skeafing eller Sescef ſynes den ældſte at ſtikke. Men Genealogierne for vor ſidſte Odin ere meget urigtige, forkortede og ſammenblandede, thi ved Sceaf ſigtes uden Tvil til vor ſidſte og den Saxiſke Odin, og ved Beav eller Bior til Bore den ældſte Odins Fader, og udi Langfedgatal giøres han dog til Fader af Eat eller Gear, ſom jeg haver antaget for den mellemſte Odin; Og Sceaf ſættes endog oven for ham. Men i ſaa gamle Tider bliver det umueligt at finde Rede i alle Ting. Spørsmaal om det ei er den Saxiſke Odin, ſom Saxo P. 13 egentligen forſtaaer ved Mit-Othin; der blev ihielſlaget i Fyen, og ſom Snorro ſiger i Fortalen for H. K., at Othin var paa Fyen, eller i Odinsey, ſaa ſynes mig alle diſſe Omſtændigheder ogſaa beſt at paſſe ſig paa den Saxiſke Odin. Det ſynes at han haver giort endeel af de Folk, der beboede de Danſke Provincer, meget ont, og derfore kan det gierne være, at de have ihielſlaget ham i Fyen. Hans

rette

rette Navn bliver vel Huglec. Ved dette Tilstød fra Norden ere Saxerne først blevne ret mægtige, saa og Frankerne, og vise de sig ogsaa først med Anseelse efter den Tid. Mærkeligt er det, at Saxo P. 66 siger, at Froger, en Norsk Konge, som levede i Frodes Huglecs Eftermands Tid, holdtes for Odins Søn, thi vel kan dette maaskee være skeet, fordi alle tapre Folk, hvis Herkomst blev glemt, kaldtes Odins Sønner, men da Tiden treffer ind, saa kan han gierne have været denne Odins Søn. Hvo der veed, hvorledes vore Fædre da slakkede om, maae ei undres over, at een af Odins Sønner er kommet til at regiere i Norge. Den 14 Konge i Sverrig hedte vel Hugleik, ligesom denne, men han maae være fød over 100 Aar efter. I Viborg Stift, Aalborg Huus Amt, forhen kaldet Himmer-Syssel, Aads Herred i Hyllebierg Sogn, hvor Landsbyen fordum skal have hedet Hulle-Bierg eller Huglets-Bierg af Kong Huglet, skal han ligge begravet i Høyene paa det Bierg, hvorpaa Kirken staaer, som ere saa høye, at i hvor høyt Kirken end ligger, saa see de dog (saaledes mener jeg at der bør læses, og ei Bierget,) langt oven over Kirken (1). Og denne Huglets Begravelse i Jylland synes mig at stadfæste min Mening, at han haver været Konge i Jylland, hvorfore man maae slutte, at han ei alene haver regieret over Anglerne og i Sønder-Jylland, men langt ind i Nørre-Jylland, ikke at Anglerne selv have strakt sig saavidt, men at Regieringerne imellem disse beslægtede Naboe-Folk have ofte forandret sig. Imidlertid er det dog underligt nok, at han skulde være bleven begravet der, naar han døde i Fyen. Huglethus Historie.

Saxo

(1) Danske Atlas t. 5. p. 25.

Huglethus Historie.

Saxo lader ham i et Soeslag dræbe de 2 Svenske Tyranner Hömoth og Högrin, hvilken sidste Bryniolf Svendsön (2) vil have at bor skrives Hogrim. Torfæus (3) paastaaer, at denne Hugler er den Svenske Kong Hugleic, og slutter det deraf, fordi Saxo's Dan 3 er Halfdan, hvilken fordrev den Svenske Kong Aun, som regierede ei længe efter Hugleic. Saaftemt Saxo giorde, som Torfæus siger, den næstfolgende Frode 2 til en Son af Hugleth, saa kunde man meget mere paastaae, at han havde feilet i at indfore Hugleth blant vore Konger, men nu siger han kun, at Hugleth fulgte Dan, og Frode igien Hugleth, og dette bliver rigtigt, saaftemt Hugleth er den Saxiske Odin, thi han regierede over Angeln, eller Synder-Jylland, og synes at have paastaaet hele Danmark i Frodes Mindreaarighed, som var Dans Son. Torfæus kunde ellers have noget bestyrket sin Mening ved det Saxo selv fortæller, at Hugleth ihielslog 2 Svenske Tyranner, thi det viser at han haver havt i Sverrige at bestille, men paa den anden Side var den Svenske Hugleik aldeles ingen Stridsmand, og sad altid hiemme, efter Snorronis Vidnesbyrd. T. 1. P. 27. Derimod har Torfæus ret deri, at den Irske Kong Huglet, som Saxo omtaler P. 104 og 105, bliver (til deels) Snorronis Svenske Hugleik.

N. 2 kalder de Svenske Tyranner Heghmod og Hegrim (4). N. 3 legger til, at Hughele, saa kalder han ham, undertvang sig og Arvinger de Svenskes Rige med en stærk Haand, og holdt mange store Slag med dem (5), hvilket dog vel ikkun er en videre

(2) In Steph. not. p. 106.
(3) In Serie p. 274.
(4) Ap. Lang. T. 1. p. 253.
(5) Col. 478.

videre Udforſel af det Saxo fortæller. Den Svenſke Hugleie havde ei nodig at føre Krig med ſine Underſaatter, da han rolig og ſom retmæssig Arving beſteeg Thronen. N. 4 kalder denne Konge Hintler, og Tyrannerne Honmoth og Hogin, uden at ſige, hvorfra de vare. Navnet Hogin kommer overeens med Hagen, Haagen, ſom de Gamle ſkreve Hake. Nu havde vel en Hake at beſtille med Hugleic, men det var ſaa langt i fra, at Hugleic dræbte Hake, at Hake tvertimod dræbte Hugleic. J. Magnus (6) fortæller heel vidtloftig, hvorledes Botvildus da regierede i Sverrige, og hvorledes hans Admiraler Hernot og Hegrim bleve overvundne af den Danſke Konge Hugulind, fordi baade Kongen og de vare forhadte af Folket, og at Botvild maatte tilſidſt, efterat han og blev angrebet af Ruſſerne, flygte af Riget; Men da ingen ældre Skribent kiender denne Botvild, og diſſe Omſtændigheder, ſaa frygter jeg for at Magnus er her faldet i det Romanſke. N. 9 ſkriver denne Konge Hugleker, N. 10 Hugleker, og nærme ſig altſaa Navnet Hugleikur hos Snorro. N. 13 ſkriver ham Huthlef. N. 14 Hublek; Lyſchander (7) Huglet hin Lilde, og følger i Korthed J. Magnum. N. 16 og 18 berette alene, at han ſtridde imod den Svenſke Kiæmpe Högin, (hvilket kommer overeens med Haagen). Magnus Matthiæ (8) tilſtaaer, at det er uvidſt, om Huglet har været Dans Broder eller Søn; Han giver ham og Tilnavn af den Lille, ſaa er det venteligen af ham, at Lyſchander har taget dette Tilnavn, thi jeg finder det ikke hos nogen ældre. Hvitfeld overſætter her kun denne Skribent, ſom han ſædvanligen gior i de ældre Tider. Huglethus Hiſtorie.

(6) L. 2. c. 31 — 33. p. 119 — 123.
(7) P. 150.
(8) Mſſ. p. 27.

Hugletibus Historie.

Den ſtrevne tydſke Kronike i Folio følger J. Magnum i alt, hvilket ogſaa Beringius gior. Des Roches (9) gior ei alene det ſamme, men fortæller endog en omſtændelig Roman, hvorledes Hugleth ved Handel og Vandel ſat Danmark paa Fode igien, ſom Dan havde ødelagt. Cranzius (10) ſlutter, at efter Atisli Død er Sverrige ei bleven regieret af Konger, men kun af Duces, af hvilke de tvende, ſom Hugleth overvandt, have været, og at det har givet Danmark Skat, men alt dette er kun tos Giætning uden nogen Grund. Meſſenius (11) gior Hugler *til Dans* Broder og Eftermand, hvilket viſer at han haver havt nogle af dem iblant vore Kronikér, ſom giøre Hugler og Dan til Brødre, og at man derfore ei letteligen bør beſkylde en Skribent for at have digtet, ſom jeg er vis paa at mange have nok her giort ved Meſſenius, fordi de ikke have kiendt bemeldte Kronikér, ſom tildeels endnu ere utrykte. Iremcius (12) forbigaaer Hugler, hvilket viſer at han ikke altid eller alene følger Saxo, men hvilke andre Kilder han paa den Tid haver kunnet have, ſkal jeg ikke ſige. Dersom man vil ei alene henføre til den Saxiſke Odin Navnet Hugler, og den Tid og Sted han ſpaaer paa, men og de faae Bedrifter Saxo tilegner ham, ſaa maae den Saxiſke Odin have dræbt 2 Svenſke Kiæmper, og dette er alt hvad man herom kan ſige. Thomas Geysmer (13) kalder ham Hucletus.

(9) T. 1. p. 99 — 101.
(10) Chron. p. 406.
(11) T. 1. p. 34.
(12) P. 111.
(13) Ap. Lang. T. 2. p. 306.

FRODE.

21. FRODE.

Frodes Hiſtorie.

Giøres af Saxo og af N. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 9. 10. 12. til Huglecs Eftermand, men ei til hans Søn; Hvorimod 11, 13, 14, 16, 17 og 18 giøre ham til Huglecs Søn. Men da Huglec har været Dans Broder, eller rettere Dronnings Broder, saa indseer vel enhver hvad som haver bragt disse Skribenter i Vildfarelse, hvortil kommer, at Huglec havde regieret i Frodes Ungdom, saa han gierne kunde siges at have Frode til Eftermand. De have hørt, at Huglec var en Danſk Prinds, og at han haver regieret et Sted i Danmark. Efter deres forkiærte Sætning, at der stedse havde regieret een Konge over gandske Danmark, have de sat ham ret nok, og som nogle af dem have ei vidst at Dan var Frodes Fader, saa have de meent at Huglec, som regierede mellem Dan og Frode, maatte nødvendig være Frodes Fader. Islænderne derimod giøre ham til Dans Søn, og kalde ham Frode 3, hvilket vel og bliver det retteste, thi ellers vidste man ei hvor man skulde føre ham fra, og man har dog ingen Efterretning om, at den gamle Konge-Stamme skulde være uddøet med Dan. Islænderne kalde ham Frode Fridegodi, hvilket bestyrker mig i den Tanke, at den Gothiſke Odin og hans Partie have huseret om i Dannemark, i det mindste i Jylland og paa Øerne i hans Tid, hvortil hans alt for store Fredsommelighed har maaskee givet Anledning, og desuden er Odin fød Aar 200, og Dan død 250, saa maae Odin nødvendigen have levet temmelig langt ind i Frodes Tid, thi han maae

Frodes Hiſtorie.

være bleven gammel, efterdi han avlede saa mange Sønner. Saxo kalder Frode Vegetus, og N. 2. 4. 5. 6. 7. 9. 10. 11. hin Froene, hvilket er det samme paa Dansk, blandende ham altsaa i Henseende til Navnet med en senere Frode, nemlig den 4. N. 3 og 14 give ham intet Tilnavn. N. 13 kalder ham hin Storlætan, blandende ham med hans Fader. N. 11 kalder ham Frotha Kothæ hin Storlytnæ, hvilket sidste er giort af hans Faders Tilnavn, thi Storlytne bliver vel det samme som Storletan. Kotha mener jeg skal betyde den Gode, og tiener til at stadfæste Islændernes Tilnavn af den Fredelige, eller og er det skrevet urigtigt her i Stædet for Konge. N. 16 kalder ham Storleuenæ. Ligeledes N. 18, thi Storlemmæ er vel ikkun en Skriver-Feil. Maaskee dette kan være ved en Skrive- eller Læse-Feil giort af Storletnæ, men det er og mueligt at det er en Slags Oversætteise af Saxonis Vegetus, thi han skriver, qvi ipsam cognominis Speciem corporis animique firmitate testatus, og da vedkommer det Frode 4. Snorro T. 1. P. 31. vidner, at Frode ogsaa kaldtes hin Micillati, hvilket stadfæster de Krønike, som kalde ham hin Storlette, og synes at vise, at i Stædet for Storlemme bør læses Storletne. Saxo (1) fortæller intet andet om denne Konges Bedrifter end at han overvandt 10 Norske Dueds, og siden Kong Froger paa den Ø, som derefter fik Navn af Frode. Heel mærkeligen siger han, at denne Froger skal efter nogles Beretning have været Odins Søn, thi heraf sees 1) at Saxo haver havt adskillige Beretninger for sig, 2) passer dette sig heel vel efter Tiden paa den Saxiske Odin, som jeg forhen har sagt. Hvad Øen angaaer, da findes Frodoe endnu udi Norge i Trondhiems Stift tæt ved Chri-

(1) P. 66.

Frodes Hiſtorie.

Chriſtianſſund, hvoraf ſees, at Frode er gaaet temmelig høyt op, og at den Saxiſke Odins Børn have udbredet ſig langt nord paa. Cornerus (2) vil at Frode har undertvunget heele Norge, da det dog ikkun var en ſaare liden Part. N. 4 ſkriver Kongens Tilnavn hin Frona. N. 5 hyn Fracka. J. Magnus (3) beretter, at den Svenſke Kong Gotharus var gift med den Norſke Frogeri Dotter, og at Frode ved en ſkammelig Liſt dræbte Froger. Nu er vel den Maade han fortæller dette Nederlag paa rimeligere end Saxonis, men Saxonis, hvorvel fabelagtig, kommer dog mere overeens med vore Forfædres Tænkemaade, dog er det vel mueligt, at det er ſiden opfunder for at ſkiule den Danſke Konges Skam. Gotharus ſkal, for at hævne dette, have bekriget Frode, og ſlaget ham ihiel i Strid, og derpaa ſat hans Søn Dan, ſom var et Barn, til Konge. Petrus Olai (4) ſiger, at han kaldes hin Fræckæ, eller Sterkæ, eller Frögne, og paa Latin Vegetus. N. 14 overſætter Duces ved Hertuger. Lyſehander (5) følger J. Magnum. Maaſkee N. 16 Storlemmæ dog har Henſigt til det Saxo ſkriver om Frödes Styrke, og til det han af nogle kaldes den Stærke. Da Saxo beretter, at nogle udgave Froger for Othins Søn, ſaa gaar de Ord herom hos N. 16 og 18 maaſkee hen paa Froger, og ei paa Frode, og da gik et af mine Beviſer bort, at Hugleik var den Saxiſke Odin. Hos N. 16 lyde Ordene ſaaledes: Tha war hans (Hugleks) Sön Konung, Frothe hin Storlemmæ. Han drap Fröger, Konung aff Norghe, och thri Herrughæ meth hanum. Somma ſigha, ath hap war Othæns

(2) Col. 478.
(3) L. 4. c. 7. p. 160.
(4) Ap. Lang. t. 1. p. 64.
(5) P. 150.

Frodes Hiſtorie.

Sön. Hos N. 18 lyde de i det væſentlige ligeledes. Men dette kuldkaſter dog ikke min Mening, thi endda blive Dan og Hugleik Brødre efter nogle af vore Kroniker, ligeſom Dan og Angull efter Saxo, endda kommer Angelitheov ſtrax efter Uffo i de Angel-Saxiſke Genealogier, og endda maae Saxo's Dan 1 blive Dan Mikillati, ſom levede i det 3 Sæculo, og følgeligen hans Broder Angul eller Hugleik ogſaa forflyttes til den Tid. N. 18 kalder dem, ſom Frode ihielſlog, ti foltagæ Mænd, hvilket maaſkee ſkal betyde Kiæmper, ſtærke Folk. Sveno Aggonis (6) giver denne Konge Navn af Senex. Snorro (7) gior denne Konge til en Søn af Dan Mikillati, og giver ham Tilnavn af Micillati og af Fridſami. Efter al Anſeende har han vedligeholdt den Pragt, ſom hans Fader havde begyndt med. Peder Clauſons Danſke Overſættelſe af Snorro kalder denne Konge P. 19 Frode hin Fredegode (hvilket viſer hvorledes man har været vant til at ſammenblande, formedelſt Tilnavnenes ſkyld, Frode 1. Fredegode, og Frode 3. Fridſami, eller den Fredſommelige). I trykte Kongs Sagur P. 7 begaaes ſamme Feil. Det trykte Uddrag af Snorro ved Jens Mortenſön undgaaer F. 9. P. 2 denne Feil ved ei at give Frode noget Tilnavn. Af Manuſcripter af Snorro da kommer den prægtige Codex N. 45 i Folio overeens med Peringſkiolds trykte Snorro. Den ſkrevne Danſke Overſættelſe af Snorro udi Folio N. 93. F. 22. P. 2 kommer og hermed overeens, men N. 94 og 95 giver Frode intet Tilnavn, ligeledes N. 883 og 884 udi 4to. Min ſkrevne Danſke Snorro kalder ham Frode hin Fredegode, og ligeledes N. 116 i 8vo P. 52, ſom kaldes om Odin og Strid hans

Udi

(6) Ap. Lang. t. 1. p. 47.
(7) T. 1. p. 31.

Udi Langfedgatal (8) sættes Danr Mikillati efter Olafr Litillate uden at legge det sædvanlige hans Sun til (hvoraf jeg slutter, at han ikke heller har været hans Søn, men en Søn af Danp, som Snorro siger, dog maae jeg tilstaae, at dette Bevis meget svækkes ved det hans Søn ogsaa udelades ved Fridleifr, som fulgte paa Frode Fridsami, og som dog efter Snorro var en Søn af Frode, og vilde man nægte dette, da kunde man aldeles ikke sige, hvis Søn Fridleif var), og derpaa efter Dan Frode Fridsami hans Sun, en Sandhed som Snorro ogsaa bekræfter. Langfedgatal hos Verelium (9), som er en anden Codex, sætter hans Sun baade ved Danur Mikallatur og ved Frode Fridsame, men udelader det ved Fridleifur. I Fundinn Noregs hos Biörner (10) siges paa et Stæd Dan Mikillate at have været Søn af Olaf Litelate, og Frode Fridsame af Dan; men kort efter (11) giores Frode Fridsame til en Søn af Olaf, som var en Dotter af Vermund Vitre. Antages dette for rigtigt, saa kiende vi Frodes baade Fader og Moder. Begge disse Genealogier forekomme ligeledes i Fundinn Noregs hos os (12). Arngrim (13) antager, at Frode 3 var en Søn af Dan Mikillati, og af Olava Vermunds Dotter; Han var fød til Roelighed og ei til Krig, og gifstede sig med Inga, en Dotter af den Svenske Kong Ingo, som var en Søn af Arie Alvico, (saa staaer med typdelige Bogstaver i Manuscriptet, men da det ikke er skrevet med Arn-

Frodes Historie.

(8) Ap. Lang. t. 1. p. 5.
(9) In Hervarar S. p. 40.
(10) I Kämpa Dater p. 12.
(11) P. 15.
(12) I Flateyar Bogen Col. 10.
(13) Mss. Suppl. Hist. Norv. p. 532 — 535.

Frodes Historie.

Arngrims egen Haand, men udskrevet af en anden udi den yngre Thomæ Bartholins Tid, næsten 100 Aar efterat Arngrim havde skrevet dette, saa tviler jeg aldeles ikke paa, at her jo ere grove Læse- og Skriver-Feil, saa at Arie bor læses Ane, da en uret Prik sat over n, let haver kunnet giøre det til r og i; Og Alvico læses Alrico, da et r er bleven anseet for et v. Vel sandt at det Navn Ane foraarsager endda her nogle Vanskeligheder, men maaskee herved sigtes til Agne, som var Alrecs Fader), hvilken var den 18 Svenske Konge i Tallet; men som andre regne den 17. Hos Snorro (14) forekommer Yngve, som er den 16 Konge fra Odin, hvi iberegnet? Og denne Konge maae det være efter Navnet og Tiden, saa og hans Faders Navn, som var Alrek. Men efter hvilken Regning Arngrim har faaet den 17, ja endog den 18 Konge, skal jeg ikke kunne sige, med mindre han har anseet Freya, som overlevede Freyr, for at have hersket udi Sverrige. Denne Omstændighed viser ogsaa, at Dan er blevet meget gammel, som Snorro siger, og maae have levet med de Svenske Konger Dyggve, Dag, Agne, Alrec og noget med Yngve, hvoraf følger, at de igien maae have levet og regieret kort. Naar jeg derhos betænker, at Hialmar siges i Orvar Odds S. at have været forlovet med den Upsalske Kong Inges Dotter, og at Saxo P. 93 sætter Hialmer og Arvarodd under Frode 3 Fredegode, saa beviser dette mig, at det er skeet under Frode 3 Fridlami. Men heraf følger, at der haver levet en anden Orvar Odd, som og er bleven giort til Sterkodder, i meget senere Tider, eftersom han var med i Bravalla Slag. Arngrim beretter videre, at denne Frode blev paa Jagten af en Hiort, som han med sit Spyd havde igien-

(14) P. 25.

igiennemboret, ihieistukket af dens-Horn, og begravet i Sieland. Med Inge avlede han de 2 Sonner Fridleif og Halfdan. Saxo lader Frode 3 Fredegode ihielstanges af en Soe-Koe, hvis Skikkelse en Hexe havde paataget sig. Kongens Tilnavn og Taf, samt Dodsmaade haver megen Lighed med den, som Arngrim her tilskriver Frode 3 Fridsami. Vel mueligt dog at herved kan sigtes til den Dodsmaade, som en Frode fik efter Grottasaungr, nemlig at hans Dod kom fra Havet ved en Soe-Konge. Saa meget er vidst, at Saxonis Fortælling er taget af Poeterne, og er derfore forblommet. Da Halfdan, Frode 3 Son var en Dotter-Son af den Svenske Kong Yngve, saa har han maaskee paa denne Grund paastaaet nogen Rettighed til Sverrige, og derfore bekriget Kong Aun, som dog var en Sonne-Son af Yngve. Magnus Matthiæ (15) siger, at nogle ville, at Saxonis Frode 2 har været en Son af Huglet, andre af Othin; Og heraf sees, saafremt han ved de sidste forstaaer N. 16 og 18, at han haver henfort deres Ord til Frode, og ei til Froger, og derefter kunne Hugleik og Odin endda have været een Person. Han siger og at Frode ihielslog 12 Norske Duces, da Saxo derimod kun taler om 10. Torfæus (16) henforer de Tildragelser imellem Sigar, Hagbard og Hexe til Frode 3 Tid, hvorefter Sterkodder da alerede maae have været berømt, og som Guderne havde givet ham at leve i 3 Mands Alder, og han under Ingiald siger sig at være gammel, saa finder man rigtig disse 3 Mænds Alder ud, ved at lade ham leve noget under Frode 3, og under Fridleif 3 og Frode 4 gandske Regieringer, samt hen i Ingialds; Det værste er at

Frodes Historie.

(15) Mss. p. 27.
(16) In Serie p. 274 — 281.

Frodes Hiſtorie.

man maae tillegge alle diſſe Konger meget lange Regieringer, og derved utroligen udſtrække Sterkodders Levetid. Da maae man og antage, at Sivald Sigars Fader hos Saxo er Sigmund Sigars Fader i Fundinn Noregs; Og at Ungvin Syvalds Fader hos Saxo er ſat paa det urette Stæd, og er Ungvendus, ſom levede ved Aar 700, og hvorom tales i S. Willebrordi Levnet. Syvald og Sigar maae da kun have været ſmaae Konger i Sieland, og kan man ſætte dem begge under Frode 3. For Ungvin ſætter Saxo Halfdan, ſom i Henſeende til ſine Bedrifter bliver Halfdan, Frode 3 Søn, men i Henſeende til Ordenen og Tiden, og endeel andre Omſtændigheder bliver den Norſke Konge Halfdan den Gamle. At Ledder og Tid treffe ind, kan ſees af følgende 2 Liſter:

Hos Saxo.	I Fundinn Norege.
Haldan.	Halfdan den Gamle.
Ungvin.	Sigar.
Syvald.	Sigmund.
Sigar.	Sigar.

Fremdeles maae da den Omund Olo's Søn, i hvis Tid Sterkodder omkom, have levet med Ingiald, og ſom Sterkodder efter Saxo P. 148 dræbte Olo, ligeſom han efter Snorro P. 31 dræbte Ali, en Søn af den Danſke Kong Fridleif, og Broder til Frode 4, ſaa ſees heraf at alt dette paſſer ſig vel med Sterkodders og de da værende Danſke Kongers Levetid. Paa et andet Stæd ſkriver Torfæus (17) rettéligen, at af denne Hake have de Svenſke taget Anledning, at giøre deres Hagen Ring, ſom de lade ſtride med

(17) In addit. ad Seriem n. 146 Roſtgardi Mſſ.

med Harald Hilldetann, og give ud for Jormunds (o: Jorunds Søn), og derimod udelade den rette Jorunds Søn, nemlig Aun, og giøre Egil, som var Auns Søn, til en Søn af denne Hakon. Da en Sterkodder virkeligen levede med Hakon, og en anden Sterkodder med Sigurd Ring, saa haver dette ledet dem i Vildfarelse, og de heraf dannet Hakon Ring, og derimod udeladt den navnkundige Konge Sigurd Ring, samt forflyttet vor Harald Hilldetann til en uret Tid. Denne Feil begaaes baade af den mindre Riim Kronike, og af Erico Olai. Den Svenske Konge-Fortegnelse i Benzelii Monumentis P. 66 begaaer alene den, at kalde Jorunders Søn Haqvinus. Thomas Gheysmer kalder denne Frode, Frotho hin Fröne. Frodes Historie.

22. DAN 3.

Saxo, N. 4. 9 og 10 giøre ham vel til Frodes Eftermand, men sige ei hvis Søn han var. N. 2. 3. 5. 6. 7. 11. 12. 13. 14. 16. 17 og 18 giøre ham derimod til Frodes Søn. I Langfedgatal forekommer han ikke. Snorro taler derimod P. 31 om en Søn af denne Frode, som han kalder Halfdan, og af ham mener Torfæus P. 282, at Saxo kan have giort sin Dan. Hos de fleste har denne Dan intet Tilnavn. Men N. 9 kalder ham hin Storlærene, og giver derimod hans Far-Fader Dan, som kaldtes saa, intet Tilnavn. Det samme gior N. 10. N. 11 kalder ham Dan Superbus, hvilket er en Oversættelse af det Danske. N. 13

Dans 3. Hiſtorie.

kalder ham hin Dahefulli, 14 ligeledes, 16 hin Dat fullæ, 17 Dathfulli, ſom er det ſamme, og 18 Digfullæ, hvilket ſidſte ſynes at vilde ſige den Navnkundige, ligeſom det mellemſte fuld af Bedrifter. Begge Tilnavne paſſe ſig ei ilde paa Saxonis Dan, ſom ſkal, da han var 12 Aar gammel, have gaaet over Elven, og overvundet den Saxiſke Konge. Denne Dans Ungdom, thi lad end være at det er ſkeet ſtrax efter hans Ankomſt til Regieringen, har giort, at jeg længe har ſtaaet i Tvil, om han ſkulde være den foregaaende Frodes Son, hvilken ſaavel efter Chronologien, og Ledderne, ſom efter Svenonis Vidnesbyrd P. 33, hvor han kaldes Senex, maae være bleven gammel, og ſom uden Tvil ogſaa har været Fader til Fridleif, hvoraf følger at han maae have avlet Born meget ſent, da Halfdan ſkal have været meget ældre end Fridleif, eller og at de ældſte maae være døde, og Fridleif maae venteligen have været endda yngre end hans Broder, thi ellers havde de Danſke vel ei giort ſaa ungt et Barn ſom Dan til Konge, hvis han ei havde været den ældſte, hvilket og Snorro P. 31 ſiger. Men da Frodes Fader hedte Dan, ſaa er det rimeligt, at han har villet kalde ſin Fader op, og desuden tiener denne Beretning hos Saxo om Dans unge Aar til at komme tilrette med Chronologien. Herefter kan man lade Dan være fød 291, følgeligen 10 Aar gammel, da hans Fader døde. Broderen Fridleif vil jeg lade fødes 301. Men her møder dog den udi 6 Tome foromtalte Vanſkelighed, ſom ei kan hæves uden enten med Schöning at antage meget ſene Generationer, hvilket ſynes at være rigtigt nok i Henſeende til Frode, men vel haardt at antage ogſaa om hans Fader Dan og Son Fridleif, altſaa om 3 efter hinanden;

anden; Eller og med mig at troe, at Islænderne have ved de lige-lydende Navne forforte, udeladt 2 Ledder, og 2 Regieringer, en Frode Fridleifs Son, og en Halfdan og Fridleif, Frodes Sonner. Men beskylder man dem for saadanne vigtige Udeladelser, hvorledes kan man da troe dem for Resten. Det værste er at ingen af de andre Konge-Lister give Anledning hertil. At Frodes Fader hedte Dan, og ei Halfdan, synes noget, saa og at om en Frode haver havt tvende Sonner kaldte Dan og Fridleif, og en anden Frode hans Sonne-Son ogsaa tvende, kaldte Halfdan og Fridleif, saa kan dette have givet Anledning til Blanding og Udeladelse. Vist nok at Chronologien i Almindelighed, og de faae Ledder i de Danske Konge-Lister fra Dan Mykillati til den rette Frode hin Fræcne, og de mange derimod i de Svenske Konge-Lister, tilligemed Kong Auns lange Regiering synes at udfordre noget saadant. At ville nægte det sidste, gaaer ei an, da Snorro fortæller saa omstændeligen, hvad der haver tildraget sig under hans Regimente, og Biodolfur selv vidner, at han blev meget gammel. Dog altsammen kan hielpes ved at troe, at Dan haver ægtet Olufa sent, og efterat han havde overvundet hendes Fader eller Broder Aleif, og avlet med hende Frode, da han var 70 Aar, og at Frode igien har avlet Halfdan og Fridleif seent, da han var 70 Aar og derover; Saa og ved at antage, at der haver været en 30 Aar imellem de tvende Brødre Ali den Raske og Frode; Herved undgaaer man dog at lade Fridleif avle Frode saa sent, og har altsaa kun to sene Ledder i Stædet for tre. Vilde man med Schöning antage, at Olufa var Dans Moder, og ei Kone, da kunde alting endda bedre jævnes; Thi da blev Vermund fød 117, Oluf 150, Olufa 183, og saa kunde man lade hende føde Dan 208, og han igien Frode 241, og Frode Halfdan

Dans 3. Historie.

Dans 3. Hiſtorie.

291, og Fridleif 301; ſiden Halfdan var efter Snorronis Fødsnesbyrd ældre end Fridleif; Saa kunde Fridleif igien avle Ale 341, og Frode 360, og Frode ſine Sønner Ingiald 400, Halfdan 401 og Frode 405; Alting faldt da naturligt. Men da blev det Spørsmaal, hvi Islænderne ikke have ſat Olufs Søn Hugleik ind iblant Kongerne, thi har han været 8 Aar ældre end Dan; ſaa er det rimeligt at han er blevet Konge i Lethra, ſom og Saxo giør ham til. Dog dette kan afhielpes ved det Saxo ſelv ſiger P. 59, at Vermund avlede Uffo eller Oluf i ſin Alderdom, og Erici Pomerani Kronike P. 264, at Uffo ſtridde imod Saxerne, da han var 30 Aar, ſaafremt man kun kan være vis paa, at dette tilkommer vor Vermund, og ei den Angliſke, dog det er mueligt at Skribenterne kan have blandet Tingene ſammen, og at Giernингerne kan vedkomme de Angliſke Fyrſter og Aarene vore. Er nu Vermund fød 117, ſaa kan man gierne lade ham forſt avle Uffo 167, da han var 50 Aar; 30 Aar efter, det er 197, ſtridde Uffo med Saxerne; Da var Vermund gammel og blind, altſaa vil jeg ſætte at han er død 199. Uffo blev gift imedens hans Fader endda levede. Lad hans Dotter Olufa være bleven fød 190; Er hun Moder til Dan, ſom derefter ei vel kan være fød forend 205, ſaa er det det jo mueligt at Uffo kan have levet til 237, og avlet Huglec 227, hvis Barndom har giort at Dan er blevet Konge. Lader man nu Dan avle Frode 238, ſaa kommer alting ud paa næſt anførte Regning, thi de 3 Aar giøre ingen Forſkiæl. Men ved at giøre Olufa til Dans Moder ere diſſe Vankeligheder; forſt at ſaa bliver Huglec eller Angul ei Dans Broder, ſom dog Saxo udtrykkeligen ſiger, men Morbroder, dog Skribenterne blande ofte det Ord Broder, ligeſom Mag eller Frænde, Svoger, og tage det i en meget vid Mening; Dernæſt er det kun egentlig

Torfæus,

Torfæus, ſom ved Slutning gior Dan til en Søn af Oluf, og ingen gammel Skribent. Den eneſte, ſom har Olof eller Olufa, er det ene Slægtregiſter i Flateyar Bog, men det gior hende til en Dotter af Vermund, og Moder til Frode, følgeligen Dans Kone, da Dan var Frodes Fader, og udelader Dan. Udi Langfedgatal ſættes Dan ſtrax efter Olaf, men uden at ſige at han var hans Søn. Udi et andet Slægtregiſter i Flateyar Bog ſiges derimod udtrykkelig at Dan var Olufs Søn, og Oluf Vermunds. Vil man nu nøye følge det gamle Slægtregiſter, og giøre Olof til Vermunds Dotter og Dans Kone, da bliver man vidſt nød til med mig efter den 2 ſynchroniſtiſke Tab. P. 384 i min 6 Tome at ſætte baade Ledder og Konger ind mellem Fridleif 3 og Frode 4, hvilket er en haard Nødvendighed, thi har de Islandſke Konge-Liſter kunnet udlade heele tvende Konger, hvorledes kan man da forlade ſig paa dem. Da nu det ene Flateyar Bogs Slægtregiſter ſætter Olaf næſt for Dan, hvori ſaa mange af vore egne Slægtregiſtere ſtemme, ſaa er det ei urimeligt at han haver været hans Morfader (thi Fader kan han vidſt ei have været efter den ypperlige Snorro Sturleſön, hvis Vidnesbyrd altid fortiener Fortrin for alle andre Nordiſke Hiſtorieſkriveres, naar dets Urigtighed ei tydeligen kan vises) og at oftbemældte Olufa bør her indſættes. At Slægtregiſteret giør hende til Vermunds Dotter, og ei til Olufs, maatte nødvendig ſkee, ſaaſom det forbigaaer Oluf reent, vænteligen bragt i Vildfarelſe ved de Navne Oluf og Olof deres Lighed. Vel ſandt, at i det ene Slægtregiſter giøres Olufa ei til Dans, men til Frodes Moder, dog man kunde med Torfæo antage, at Dan var her udeladt, og da blev det ogſaa rimeligt, at Riganus og Sønner hos M. Paris havde været Rig og Danp, men for Chronologiens ſkyld maatte da-

anta-

Dans 3. Hiſtorie.

antages, at dette ei var ſkeet under Vermund, ſom Paris fortæller, men under hans Søn Oluf. Hvis ei Snorro var, ſom giør Dans Fader, og at der udtrykkelig ſtaaer i Slægtregiſteret; Vermundr hin Vitre: hans Dotter Olof, hon var Moder Frodæ ens Fridſama, ſaa kunde man have faldet paa de Tanker, at udi Slægtregiſteret var ved en Skrive- eller Læſe-Fejl giort Olof af Oluf. Den ſtørſte Knude er, at efter dette Slægtregiſter maae Olof have været Dans Kone og ei Moder. Vel mueligt at dette er rigtigt; Derved bliver Huglec til en Broder af Dans Kone, og i en egentligere Forſtand hans Broder, end efter den anden Mening, da han maae have været hans Morbroder; Derved er det og rimeligere, at Dan kan have været ældre end Huglec. Imidlertid kan den anden Mening, at Olof har været Dans Moder, bedre foreenes med Tidsregningen og Ledderne af Dans Afkom; og da Slægtregiſteret dog har uden Tvil taget Feil i at giøre Olufs til Vermunds og ei Olofs Dotter, ſaa kan det vel og have taget Feil deri, at giøre hende til Frodes og ei til Dans Moder. Saa meget er vidſt, at alle de gamle Slægtregiſtere, undtagen Ynglinga Tallet, og maaſkee Are Frodes, have nogle Udeladelſer, i det mindſte af Dottre. Frode kan efter det Syſtema, at Olof var Dans Moder, være fød 241, og efter det at hun var Dans Kone omtrent 220. Da han nu kan være død 302, ſaa ſees heraf, at efter det ſidſte kan han fuldkommen kaldes Senex, og efter det første kan det og nogenlunde gaae an, og vil man antage, at Dan er fød 205, og har avlet Frode 225, ſaa gaaer det og an efter det første. Den eneſte Vanſkelighed bliver herved, at da maae man lade Frode avle Sønner meget ſeent. Men er han blevet ſaa gammel, at han haver kunnet fortiene det Tilnavn Senex, har Dan hans Søn

kun

kun været 12 Aar, da han, noget efter hans Død som det synes, jeg vil sætte eet Aar, førte Krig imod Saxerne, ere Dan og Halfdan een Person, og følgeligen Fridleif Halfdans Broder, som var endeel yngre end han, ogsaa en Søn af Frode, og som Slægt-Linien synes at udfordre, omtrent 10 Aar yngre end hans Broder, saa maae Frode virkeligen have avlet Sønner meget sent, og da falder den hele Trætte bort. I Jylland, i Aarhuus Stift, Dronningborg Amt i Asferg Sogn er en Dige, kaldet Dan Diget, og derhos en Høy kaldet Dans Høy, hvorom siges at Kong Dan der skal være begraven, og strax derved en anden Høy, kaldet Dans Knos, hvor hans troe Tiener, som med ham blev slagen, skal ligge begraven (1). Da nu herved ei kan forstaaes Saxonis 1 og 2 Dan, som begge blive Islændernes Dan Mykillati, saa maae herved sigtes til hans 3 Dan, som efter min Mening haver været Frodes Søn, og Fridleifs Broder. Men da maatte man antage mine 2 indsatte Ledder, og ei anse Dan 3 for Halfdan, thi han blev slaget i Sverrige. Naar Saxo (2) siger, at Saxerne fordrede af de Danske, da Dan regierede, at de enten skulde give dem Skat, eller og stride med sig, saa passer dette sig ei alene paa en Konge af 12 Aar, men og vel paa Halfdan, som var en Søn af Frode 3, hvis fredelige Sindelag synes at have fødet det Danske Rige. Da denne Tildragelse med Saxerne synes omtrent at kunne sættes ved Aar 300, saa passer det sig vel nok paa Saxernes da alerede tilvoxende Magt sønden for Elven. Petrus Olai (3) følger de Kroniker, som give denne Konge Navn af Storleran. Erici Kronike (4) og N. 7 Dans 3. Historie.

 siger,

(1) Danske Atlas t. 4. p. 408.
(2) P. 66.
(3) Lang. T. 1. p. 84.
(4) Ib. p. 153.

Dans 3. Historie.

ſige, at denne Konge var ikkun 7 Aar, da han giorde Teutonia (Saxen) ſkatſkyldig, men her bliver det vel beſt for Chronologiens ſkyld at følge Saxo. Cornerus Col. 478 følger Ericum. Den plattydſke Saxo og Riim-Kroniken og N. 14 følge derimod Saxo. J. Magnus (5) beretter, at Götharus, Konge i Sverrige, ſatte den unge Dan til Konge, efterat han havde ſlaget hans Fader Frode ihiel, og hialp ham ſiden imod Saxerne; Men bekrigede derpaa ſiden hans Søn og Eftermand Adulphum, og det i Sælſkab af Saxer og Vandaler. Den Svenſke Konge vandt ſaaledes, at neppe en Baad af den Danſke Hær undgik, og derpaa undertvang han Danmark, ſom de Svenſke beſadde, ſige til Fridlevus Celer blev Konge der. Magnus legger til, at han undres over, at Saxo taler intet herom, hvad enten han ikke haver fundet det i ſine Kroniker, eller og villet fortie ſine Landsmænds Vanære. Selv forſikrer han at have fundet det i St. Birgittæ Kloſter i Rom iblant gamle Skrifter om Danſke og Engelſke Sager. Nu er vel ſaa meget vidſt, at Tingen ikke er rigtig, og giort af den Krig ſom den Danſke Kong Halfdan førte imod den Svenſke Kong Aun, ſom han overvandt og udjog efter den troværdige Snorro P. 31; Saa meget er og vidſt, at der ei forekommer det allermindſte om nogen Kong Adulph, mindre om hans Bedrifter, hos nogen hidindtil bekiendt Danſk, Svenſk, Engelſk, eller Islandſk Skribent, ſom er ældre end Magnus, og de ſaae, ſom efter ham mælde derom, beraabe ſig alene paa ham. Ikke desmindre tor jeg ikke beſkylde ham for at have ſelv digtet dette, hvorvel de efterfølgende Svenſke Konger, ſom og ſkulle have regieret i Danmark, giøre ham meget mistænkt, da

(5) L. 4. c. 7. 8. 9. p. 161 — 164.

da de ei forekomme hos nogen ældre. Skulde han have reent digtet alt dette, thi at han haver foroget det, derpaa tillader hans varme Indbildnings-Kraft, og Kiærlighed til sit Land, er ei at tvile, da kunde man ei kalde ham andet end en Logner. Torfæus (6) beskylder ham reent ud for at have digtet alt dette, og er det ogsaa vanskeligt her at forsvare ham. Lyschander (7) tillegger denne Konge Navn af Stoerplade, hvilket Gheysmer derimod tilegner Dan Mikillati. I Henseende til Dans Død følger han Magnum. Efter sin Chronologie lader han Cimbrerne drage ud under ham. Snorro (8) lader Halfdan, en Søn af Frode Fridsami bekrige den Svenske Kong Aun, og forjage ham til vester Gotland, hvorpaa Halfdan regierede i Upsal i 25 Aar, døde der af Sygdom, og blev lagt i en Høy. Jens Mortensøn (9) har det samme. Konunga Sögur (10) nævner derimod ingen Tid. Peder Clausøns Danske Snorro (11) sætter ikkun 20 Aar. Membranen N. 45 i Folio skriver det: Halfann þriþia tøug vetra, saa ingen kan tvile paa, at jo 25 er den rette Læsemaade i den. N. 93 har 30 Aar; N. 94 og 95 25; N. 883 og 884 ligeledes; N. 116 i 8vo har intet Aar. I min Papirs Snorro staaer 20 Aar. I Henseende til Membranen skulde jeg dog holde 25 for rigtigst, hvorvel man ellers maae knappe noget af Aarene hos Aun, hvis man ikke vil lade ham leve utroligen længe. Magnus Matthiæ Mss. og Hvitfeld T. 1. P. 13 med ham kalde Dan hin Stille, hvilket ikke

Dans 3. Historie.

(6) Ser. p. 458 — 461.
(7) P. 150.
(8) P. 31. T. 1.
(9) Fol. 9. p. 2.
(10) P. 7.
(11) P. 19.

Dans 3. Hiſtorie.

forekommer hos nogen anden Skribent, og uden Tvil ogſaa er urigtigt, da den datfulle bedre paſſer ſig paa Dan 3, ſom er Halfdan 1, der forte lykkelige Krige med Saxer og Svenſke. Torfæus (12) antager den Mening, at Halfdan har ikkun regieret 20 Aar i Sverrige. Stephanius (13) har paa Grund af Langfedgatal forladt Saxo i Henſeende til denne Konges Navn Dan, og antaget Halfdan. Gebhardi (14) vil at i Halfdans 24 Regierings Aar er det hændet med en anden Halfdan og Sorle, ſom fortælles i Oluf Tryggveſöns Saga, og ſom jeg henforer til den Halfdan, ſom var Harald Hilditanns Far-Fader. Han mener og at Cochilaichus har været Halfdans Under-Konge. Eccard (15) henforer Cochilaici Tog til Aar 517, ſom jeg dog troer at være for ſent. Gebhardi vil og at Semil, en Herre af Odins Blod, har paa denne Tid erobret en Deel af Northumberland. Denne Semil bliver nok Seomil, fra hvilken den Northumbriſke Kong Ella ſtammede, men baade maae han have levet en Tid lang for Hengiſt og Hors, og altſaa for Anglernes forſte Bopæl i Britannien, ſaa og finder jeg intet om hans Bedrifter hos nogen Engelſk Skribent. Gebhardi ſelv forer heller intet Vidnesbyrd an her. Cochilaici Tog ſætter han og uretteligen under Halfdan, ſom har levet længe tilforn, men det gior han i Følge ſin antagne Hypotheſe om vor Odins ſene Levetid. Crantzius (16) ſlutter heel grundigen, at Dan maae have været den foregaaende Kong Frodes Søn, ſiden han kom ſaa ung til Regimentet, thi ellers havde de Danſke

(12) H. Norv. T. 1. p. 383. Ser. p. 281.
(13) In Saxon. p. 196.
(14) W. Geſ. t. 32. p. 359. 360.
(15) Francia orient. T. 1. p. 53.
(16) H. Regn. aqvil. p. 29.

Danske vel udvalgt en voxen Mand, og ikke et Barn til Konge. Efter Frode springer Irenicus (17) alle vore Konger hos Saxo over, lige indtil Harald, en Broder af Haldan Bierggram. Om det er en Feil i Trykken, som let kunde indlobe, ved det Kongerne alene nævnes, og sættes i Rader paa Siden af hinanden, eller og om Irenicus selv har havt noget at gaae efter, det skal jeg ikke kunne sige. Gheysmer (18) siger, at det var Kongen af Saxen, som Dan stridede imod. Dans 3. Historie.

23. FRIDLEIF.

Mærkeligt er det, at Saxo gior ham til Dans Eftermand og ei til hans Son; Maaskee fordi han har hort tale om en Fridleif, Broder til en Dan eller Halfdan, og troer jeg ogsaa, at Bedrifterne tilkomme denne sidste Fridleif 3. Imidlertid bliver han dog ei for saavidt til denne sene Fridleif, men til Islændernes Fridleif, Skiolds Son og Fridfrodes Fader, efter som Saxo ogsaa gior ham til denne Frodes Fader. Hvad Saxo fortæller om hans Bedrifter mod Huyrvillum horer maaskee til den senere Fridleif, og for en Deel til hans Son Ali og Sonne-Son Omund, og det om Dublin og Britannien ligeledes til den senere, thi den ældste Fridleif skal have faaet Navnet af det han levede i Fred. J. Magnus sætter en Hoben Svenske Konger at have regieret i Dannemark mellem Dan og Fridleif; Dette indfalder i

(17) P. 111.
(18) Ap. Lang. T. 2. p. 306.

Fridleifs Historie.

Auns Tid; Maaskee de Svenske have ved Indfald i Skaane villet hævne de Indfald, som de Danske giorde i Sverrige under Dan eller Halfdan, og Ali. Dog da det rette Svenske Rige da ei grændsede til Skaane, ved det Gotherne laae imellem, og havde efter al Anseende deres egne Konger, saa kan dette maaskee vedkomme Gothernes, dog er det mærkeligt at Aun flyede efter Snorro P. 31 til Vester-Gotland; saafremt her er noget sandt i, thi endnu har jeg hos ingen gammel Skribent kunnet finde noget om disse J. Magni Konger, Adulphus, Algotus, Ericus og Lindormus, hvorfore og Laurentius Petri lader dem i sin skrevne Svenske Historie staae ved sit Værd. Dog tor jeg ei med Torfæo i Serie P. 458 — 461 beskylde J. Magnum for at have reent digtet dette, efterdi J. Magnus selv siger L. 4. C. 9. P. 163 at han haver fundet Efterretning herom i meget gamle Fragmenter om Danske og Engelske Sager udi St. Birgittæ Kloster i Rom. Dog er ingen Tvil paa, at hans Systema, at det Svenske Rige og Folk skulde være ældre end det Danske hos Saxo, har bragt ham til at agte disse Fragmenter, og at foye dem i Hob langt anderledes end de burde være. De Seyervindinger, som de skulde have erholdet over de Danske Konger, ere og meget mistænkelige, og vidst er det, at de ei have undertvunget det gandske Dannmark, men maaskee en liden Deel af Skaane eller Halland. Vel mueligt, at disse Konger have været Auns Feltherrer, eller og Konger i Vester-Gotland. Ingen af vore Konge-Lister, uden N. 13. 14. 16. 17. og 18. giore Fridleif til Dans Son, hvorimod N. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11 og 12 sige ei hvis Son han var, hvilken Udeladelse kommer deraf, at Fridleif, Fridefrodes Fader, virkeligen ei var nogen Dans, men Skiolds Son. Og hvad de andre angaaer, da have de nogenlunde Ret,

saasnart

saasnart Dan gjøres til Halfdan, og lagttages ikkun, at Fridleif ei var Halfdans Søn, men Broder. Vore og de Islandske Konge-Lister komme fra Vermund af overeens; thi de sætte først Vermund, saa Uffo, Islændernes Oluf, derpaa Dan og Huhlek, som begge ere efter N. 13. 14. og 17. Uffos Sønner, hvilket er rigtigt nok, thi Dan var maaskee Uffos Dotter-Søn. Mærkeligt er det, at Angel-Saxerne sætte efter Offa hans Søn Angelthau eller Angeltheu d: Angiernes Anforer, et Navn, der saa meget kommer overeens med Anguls hos Saxo. Da nu Beda regner kun fra sin Hengist til Voden følgende Ledder: Hengist, som kom til Britannien 449, og døde 488, hvorefter jeg vil sætte, at han er fød 415, Victgilsus 382, Witta 349, Vecta 316 og Voden 283 efter Reglen af 33 Aar, men vil man kun regne 25, da fødes Voden 315, og vil man regne 20, da 335, hvilket nærmer sig meget det Aar hos Matthæum Westmonasterienſem, som Angeltheen kan være fød i efter 33 Aar, nemlig 359, saa maatte man troe, at fra Vermund og til Skiold havde Angel-Saxerne udeladt Ledderne, og at deres, nemlig Matthæi, Ethelwerdi, kort sagt, alle deres Skribenters Wodan var vor sidste, undtagen dem, som opregne Hengisti Forfædre, hvis Woden blev de andres Angelthau. Denne Mening gjøres og noget rimelig derved, at vor Edda ei opregner Victgils eller Winthar iblant Odins Sønner; og saa havde man ei heller nødig at antage, at vor og den Saxiske Odin havde havt Børn af samme Navn Balder, Vegdeg. Dog strider herimod, at vor Edda gior Vegdeg til Hengists Stamfader, og til den samme som Bedæ Victgilsus. Da nu Kongerne og Folket af Mercia vare Angli, og Hengisti Broder regierede over Angler i Northumberland, saa kan, dersom Victgilsus gjøres til Angelthaus Søn, den

Fridleifs Hiſtorie.

Fridleifs Hiſtorie.

den Feil og Vanſkelighed bortfalde, at Hengiſtus ſkulde ei være en Angler. Derimod maatte man da antage, at vor Odin havde regieret over gandſke Danmark, hvilket endelig kommer overeens med Snorro; At Saxer og Angler havde faaet hans Sonner til Konger, og derved hans Dyrkelſe. Hvilket og gaaer an efter Tiden, da begge Folk forekomme hos Skribenter der levede ſenere end Wodans Levetid. Da maatte Saxos første Dan være alene Wodan, og dette kommer overeens med det alle vore Danſke Skribenter lade Dans Regimente begynde paa Sieland, og *Skiold*, Wodans Son, efter Islænderne ligeledes begyndte der. Da kunde det let fattes, hvi Dan fortes fra Sverrige, efter ſom der var Wodans fornemſte Bolig, og han døde der. Men da maatte man og ſige, at Vermund, Uffo havde foruden Herne ogſaa regieret over Jylland og Angeln, og hvo veed, om ei Fridfrode alevede, thi han ſynes at have været en mægtig Konge, maaſkee og da at Dan Mykillati haver ſtammet fra Wodan. Imidlertid maatte man dog holde ved den Mening, at denne ſidſte Dan haver dog forſt givet gandſke Dannemark Navn, og at det Danſke Navn og Rige er forſt opkommet i Skaane. Cimbrers og Teutoners Udvandring kan have givet Wodan en god Anledning at bemeſtre ſig det gandſke Land, og da ere venteligen Hothers Krige blevne førte i vor ſidſte Othins Tid. Men herved moder den Vanſkelighed, at efter alle Danſke og Islandſke Skribenter haver Vermund og de flere ſtammet fra Skiold, og derimod efter Angel-Saxerne fra Vegdeg, eller Frethegeath, og dernæſt bliver Angelthau i det mindſte 100 Aar yngre end vor Dan Mykillati, hvilket ei paſſer ſig paa en Broder, eller Kones Broder, eller Morbroder af ham; Med mindre man vilde anderledes indrette vor

Tids-

Tidsregning, og beregne den anderledes efter Ledderne, da det gierne gik an at sætte Dan i det fierde Sæculo, som det Schema udviser, der henhører til Tome 6 P. 461, men da maatte vor sidste Odin sættes at være fød efter Christi Fødsel, og da fandt man ingen Aarsag hvi han for Romernes Magt var veget hid nord, ei at tale om, at Christus da ei kan være fød under Frode Fredegode, hvilket jeg dog ikke meget vil paadrive, da vore Skribenter umueligen have kunnet vide dette sidste, uden efter en Slags Giætning og Beregning efter Ledder. Det eneste man i Henseende til den Indvending med Skiold og Vegdeg kunde sige, er dette, at Islændernes Frode er maaskee Saxernes Vegdeg, og Saxos Viglerus, som han udtrykkeligen gior til Vermunds Fader. Og maaskee man kunde følge Matthæum af Westmünster, som gior Withleig ei til Odins Søn, men sætter tvende Ledder imellem; Og er maaskee Vegdeg giort til hans Søn fordi han stammede fra ham. Men her maatte man endda sige, at Matthæus havde feilet, og sat to Ledder i Stædet for 6, thi saa mange ere hos Islænderne. At følge Ethelwerd gaaer aldeles ikke an, thi da skulde Angelthau først være fød 491. Ved at antage dette Systema vinder man og, at man ei haver nødig at sætte et Fruentimmer-Led ind imellem Hroar og Valdar, og imellem Ingiald og Hrærec, men man kan gandske noye følge her Islænderne. Efter Tidsregningen bliver Sigurd Ring da Frankernes Sigfrid i Caroli Magni Tid, og den Herioldus, hvis Nepos Anilo har efter Rhegino været ved Aar 812, bliver Harald Hyldetand. Navne og Chronologie treffe her got nok ind. De store indbyrdes Krige, som efter de Frankiske Scriptores vare i det 9 Sæculo imellem tvende Danske Konge-Slægter, blive da forte imellem Harald Hyldetands og Sigurd Rings Afkom. Dette sy-

Fridleifs Historie.

Fridleifs Historie.

nes og meget rimelige. Men derimod bliver man nød til enten at anſee Godefrid for Islændernes Regnar Lodbroe, ſom da kan efter Saxo komme til at ſtride med Carolo Magno, og følgeligen Godefrids Søn Oluf, eller og den ſenere Sigurd for Sigurd Snogöye, eller og maae man troe, at Regnar haver ſlakket rundt om, og at Godefrid haver imedens foreſtaaet Regieringen. Og da maae man antage, at Godefrid haver virkeligen været en Broder af Sigfrid; Og ſom Sigurd kan være fød 730, og Godefrid først døde 810, ſaa har han venteligen været meget yngre, og maaſkee fød 750. Den Vanſkelighed bliver og, at Odin maa da være fød efter Chriſti Fødſel omtrent 60, eller og 12, da dog Fridfrode, den 3 fra ham, ſkal efter en gammel Tradition hos os have regieret ved Chriſti Fødſel. Men maaſkee den Fred, ſom haver været i hans Tid, haver alene givet Anledning til denne Tradition. Er Odin fød 60, ſaa kan Trajani ſeyerrige Vaaben have nød ham til at flygte nord efter. De yttrede ſig meeſt i Dacien, men ſkulle og have ſtrakt ſig til Nordhavet, hvorved maaſkee Pontus og Mæotis forſtaaes. Viſt er det, at Trajanus og Hadrianus ſatte Konger ved Pontum, og at den ſidſte førte Krig med Alanerne, efter min Mening Odins Æfer. Altſaa havde Odin Aarſag nok at flygte nord. Snorro ſelv ſiger ei heller at Odin flygtede for Pompejus, men kun for Romerſke Høvdinger, og ei heller at Fridfrode levede ved Chriſti Tider. Da nu Gotherne kunne omtrent være uddragne af Norden i Begyndelſen af det andet Sæculo, ſaa er det vel mueligt, at det Herredomme, ſom Odin vilde tilegne ſig, haver bragt dem dertil. Vel ſandt, at Æſer eller Alaner, og Gother vare til første Herkomſt eet Folk, og at Odin ogſaa ſynes at have nedſat ſig blant Gotherne ved Øſterſøen, førend han drog til Scandinavien;

Men

Men dog synes han egentligen at have boet ved Duna, og de Nordiske Gother derimod at være landede ved Weixelen, eller maaskee i Meklenborg og For-Pommern, saa at nogle Gother have maaskee holdt med ham, og nogle været imod ham. Da man ei heller finder noget ret Beviis for sig, at de Gother, der angrebe Romerne, have brugt Runer, ei heller at de havde det rette Odinianske Systema, hvorvel jeg derhos tilstaaer, at de fra den mellemste Odins Tid kan have dyrket Odin for Krigens Gud, saa synes dette og at stadfæste denne Giætning. Imidlertid da disse gamle Ting ere meget morke, saa tor jeg ei udgive alt dette for en tilforladelig Sandhed, men jeg soger efter den, vender og dreyer derfore Tingene paa alle muelige Maader, og stræber at udfinde det Sande. Antages denne Mening, da seer jeg ei vel, at man kan tillegge den Svenske Kong Aun en længere Leve-Tid end af 100 Aar, hvilken og kan være tilstrækkelig nok; Men er Odin fød Aar 12, da kan ingen skiællig Aarsag gives til hans Vandring, som forhen er sagt. Nörmissom (1) fortæller, at hans Dronning skal have hedet Faltha, hvilket er næsten det samme som Falka i N. 13 (2), saa at den gode Nörmissom dog har havt noget for sig; Men naar han fortæller, at han skal have havt Forbund med Julius Cæsar, da veed jeg ikke anden Anledning hertil, end denne, at Jul skal efter nogles Mening være bleven kaldet af Julius Cæsar, og at andre ville, at denne Helt skulde have kaldet Danmark saa propter dapsilitatem gentis, hvoraf man kunde slutte, at han havde havt nogen Omgang med os. Nu er vel alt dette kun Fabel, men jeg anforer det dog, for at vise, at endog de allersletteste Skribenter,

Fridleifs Historie.

(1) Krønike p. 48.
(2) Lang. Scr. Dan. t. 1. p. 27.

Fridleifs Hiſtorie.

til hvilken Klaſſe Nörniſſom gandſke vidſt hører, have dog de fleſte Tider havt noget at gaae efter. Desuden kan og Fridleif, saafremt man lader Chriſtus fode under hans Son Frode Fredegode, have levet med Julius Cæſar.

Det Tilnavn Snare, Celer, ſom Saxo (3) giver denne ſin Fridleif 1, ſynes mig ei heller at paſſe ſig paa ham, ſiden han elſkede Fred, og var det saa meget des lettere for Saxo, at blande ham med Fridleif 3, saaſom de begge vare Fader til en Frode, hvorover ogſaa Saxo gaaer Fridleif 3 reent forbi. N. 2. 3. 4. 6. 7. 9. 12. 13. 14. 16. 17. 18 og 19 give Fridleif aldeles intet Tilnavn, hvorudi de ogſaa have ret, ſiden de forſtaae Fridleif 1 ved ham, og hans Tilnavn desuden ſtikker i den forſte Stavelſe Frid af Fred, da hans rette Navn fra Forſtningen var ikkun Leif. N. 5 kalder ham hynd Snare. N. 6 Celer. N. 10 Hovarhi, ſom maaſkee og ſkal være en Overſættelſe af Celer, eller og ſnarere tilkomme Fridleif 2, Fridfrodes Son, ſom af N. 5 kaldes hin Raſke. N. 11 kalder ham Celer, og N. 15 hin Snare. Hvorledes Fridleif ſelv ſkrives paa adſkillige Maader, behager Læſeren at efterſee i mine Tabeller I. A, og I. A. 2. Saafremt Ruſila, den Norſke Heltinde og Jomfrue, ſkal endeligen have levet med Huyrvillo og Fridleif, hvilket Saxonis Fortælling ſynes at medføre, saa viſer den Tid Ruſila har levet paa, at dette ei vedkommer Fridleif 1, men Fridleif 3, thi P. 139 taler Saxo atter om de Norſke Jomfruer Ruſila og Sticla, ſom førte Krig med den Tronhiemſke Kong Olao, og begge bleve nedlagde af Harald Hilldetann, (hvor jeg dog maae tilſtaae, ei let at kunne udfinde, hvorledes han er her kommet paa Hilldetann, med mindre han har blandet ham

(3) P. 66.

ham med Olo, hvis Historie han kort efter fortæller under Hilldetann, og som han gior til hans Søster-Søn, men hvorudi for det meste stikker den navnkundige Ali Fridleif 3 Søn), og forhen P. 91 sætter han den Norske Jomfrue Stikla under Kong Frode 3 Fredegode, Fridleifi 1 Søn, udi hvilken Frode her og paa mange flere Stæder stikker Frode 4, en Broder af Ali. Ja siden P. 148 og 149 taler han atter om den Norske Jomfrue Rusila, som stred med sin Broder Throndo om Riget, (hvor mig synes at see, at Saxo haver af Throndernes Konge giort en Mands Navn, og at han er den samme som den nylig anforte Tronhiemske Konge Olao), ved hvilken Leilighed hun faldt ind i Halland, hvilket haver Sammenhæng med det Saxo P. 66 fortæller om Forbund imod hende af Fridleif 1 og den Hallandske Regent Huyrvillo. Og da Saxo P. 149 beretter, at Throndus maatte for sin Søster flye over Dovrefield, saa bestyrker det min Formodning, at han haver regieret i det Tronhiemske. Men kort efter blev Rusila, elles Rusla, som uden Tvil er eet Navn, ihielslaget af sin egen Broder. Og dette sætter Saxo at være skeet under Omund, en Søn af Olo, og holder jeg for at denne Omund, en Søn af Ali, haver regieret i Skaane. Altsaa døde Rusila først under Omund, og ei under Haralld Hilldetann, som Saxo P. 139 synes at give tilkiende, ved at sige om hende og Stikla, utraque proſtrata, som da ikkun vil sige saa meget, at de bleve overvundne, endskiont det maaskee bør forstaaes om at blive ihielslagen i Henseende til Sticla, siden hun ikke siden forekommer i Historien. I den nye Danske Oversættelse af Saxo gives det P. 212 ved dræbes; Men Vedel retter at overvinde. Efter dette at domme maae Rusila være bleven temmelig gammel, thi hun levede baade med Fridleif 3, Ali og Omund, Fader, Søn og Sønne-Søn, dog kan hendes Alder

Fridleifs-Historie.

Fridleifs Hiſtorie.

endeel forkortes, ved at antage, at hun haver havt med Fridleif 3 at beſtille i hans ſidſte Regierings-Aar, og med Omund i hans første. Af alt dette ſees ellers, hvorledes Saxo haver ſprunget om med de meget gode Efterretninger han haver havt, og adſkilt og ſammenſøyet det, ſom ikke burde adſkilles eller ſammenſøyes, ſaa at det koſter en uendelig Møye, at ſamle noget ſammenhængende ud af ham. Udi Aſcenſii Edition af Saxo kaldes Huyrvillus Holandiæ Princeps, hvilket naturlig viis haver ledet Vedel og flere til at overſætte Holland, ſom man dog ikke bør tænke paa her, da det Navn er meget yngre end Fridleif 3, og Holland da ſtod endnu under Romerne. Stephanius haver paa egen Haand forandret Holandiæ til Hallandiæ, hvilket jeg forhen haver mere bifaldet, ſaa længe jeg troede at dette vedkom Fridlev 1, men nu da det uden Tvil henhører til Fridlev 3, ſaa kan jeg neppe indbilde mig, at Halland havde i hans Tid en Fyrſte ſaa uafhængig, at Fridlev 3 giorde Forbund med ham, allerhelſt Fridlevs Forfædre, Frode 3, Dan Mikillati, deres rette Fæderne Rige var Skaane og Halland. Stephanius (4) tænker paa Halogaland eller Helgeland, hvilket gaaer an baade i Henſeende til, at Rufila havde Rige i det Tronhiemſke, ſaa at ſaadant Forbund var bequemt for Fridlev, efterdi han derved kunde angribe hende fra tvende Kanter; Saa og i Henſeende til, at Helgeland er et ældgammelt Rige, og at Saxo ſelv taler paa et Stæd om Rex Halogiæ. Men paa den anden Side ſynes det da underligt, at Saxo ſkulde her ſaa tydeligen ſkille Norge fra Helgeland, da han dog heel vel vidſte, at det ſidſte var et Landſkab i det første. Man kunde og falde paa, at Holandia var Olandia d: Øland, og havde man i Henſeende til Skrivningen da ſamme Navn, ſaaſom

(4) In Saxon. p. 106.

ſom H var da ikkun ſat for ſom en Aſpiration. Men herimod ſtrider paa den anden Side, at Øland ſynes baade at være et alt for ubetydeligt og langt fraliggende Land til at Fridlev ſkulde deraf vente ſig megen Hielp imod Norge. Hvorimod man igien kan ſige, at det Huyrvillus angreb Sielands ſydlige Dele, ſynes bedre at paſſe ſig paa en Øiandſk, end Hallandſk, end ſige Helgelands Regent, med mindre man vilde troe, at han havde giort det, fordi han meente at finde mindre Modſtand der, da Hovedſtædet Leyre laae i Sielands nordlige Deel. Stephanius vil og af de Navne, Broddo, Bildus, Bugo ꝛc., ſom Brødrene have hos Saxo P. 66, at her ſnarere bor ſtaae Helgeland end Halland, thi, ſiger han, diſſe Navne ere Norſke, da de dog gandſke vidſt ere ligeſaavel Danſke, ſaa at Bugge endnu forekommer hos os i meget ſenere Tider. Hvortil kommer, at om end diſſe 5 Brødre have været Norſke, ſaa giore de dog derved ei Huyrvillum til en Nordmand, efterſom de tiente den Norſke Heltinde Ruſila for ham. Pontanus (5) forkaſter med rette Holland, og antager Halland. Da Saxo ſelv ſiger P. 149 under Omund, at Ruſila angreb Halland, ſaa er det rimeligt, at dette haver været en Følge af det Forbund, ſom den Hallandſke Regent indgik med den Danſke Konge. Da man og paa andre Steder i Saxo mærker, at Ruſila haver beſiddet Lande i ſyd Norge, ſom iblant andre Thelemarken, ſaa kunde Fridlev have god Nytte af Forbund med en Hallandſk Regent. Man maatte derfore troe, at under Frode 3. Regiering, ſom ſynes at have været ſvag, er Halland kommet fra Danmark, og under Fridlev 3. igien til det. Maaſkee og at Huyrvillus har været i Slægt med vore Regentere.

Saxo

(5) P. 22.

Fridleifs Hiſtorie.

Saxo (6) vidner, at Fridlev overvandt Huyrvillum i en Havn ſønder paa Sieland, ſom ſiden blev kaldet efter ham, og udi Danſke Atlas (7) berettes, at Biſſerups Havn kaldtes fordum Hurrilds eller Hvirvilds Havn af en Soe-Hane Hvirvild, ſom der havde ſit Tilhold, men ſom nu har ikke mere end 6 Fod Vand. Den liden Oe Glænoe bedækker den, og gior den for ſaavidt til en Havn. Den ligger tæt ved Holſtenborg Grevſkab, og imellem Skelſkior og Neſtved.

Efter dette lader Saxo P. 67 Fridlev beleyre Dublin i Irland, og indtage den ved Fugle, ſom ſatte Ild paa Staden, følgende Haddings Exempel. Og efter min Chronologie har og Hadding levet en Stund for Fridlev 3. Siden ſkal han og have ført Krig i Britannien, og der ladet de Døde reiſe i Veiret for at indbilde Fienden at hans Hær var meget ſtor. Saaſom Romerne endda, naar man vil følge en vis Chronologie, eyede Britannien udi Fridlevi 3 Tid, ſaa havde jeg ſtor Lyſt at forflytte dette Tog til en ſenere Fridlev, og finder jeg da ingen uden den Fridlev, ſom ſkal have ægtet Rolf Krakes Dotter, og om hvis udenlandſke Bedrifter intet findes optegnet, og Fridlev, en Søn af Regnar Lodbroc, og den Norſke Heltinde Lathgertha, men om hvis udenlandſke Bedrifter ei heller noget tales, hvorfore det vel bliver beſt at holde ſig til vor Fridlev 3, allerhelſt han efter en anden Chronologie kan have levet noget efter det Romerſke Herredoms Undergang i Britannien; Og overalt, ſaa kan man ikke tvile paa, at jo iblant de Saxer, ſom forurolligede Britannien under Romerne, have og ſtukket mange Danſke. Doctor Han-

(6) P. 66.
(7) T. 3. p. 6 og 7.

Hanmer i hans Irlandſke Hiſtorie (8) taler om Fridlevs Irlandſke Tog ligeſom Saxo, leggende dog til, at Kongen af Leinſter ſamlede ſine Folk, og gav de Danſke et Feltſlag, hvorudi bleve mange paa begge Sider, men ſom Fridlev ſaae at hans Hær tog af, og Fiendernes derimod til, ſaa flyede han af Landet, og drog til ſit eget. Men herom finder jeg ſlet intet i nogen anden Irlandſk Skribent, og ingen Under, da de ikke have brugt Saxo, ſom Hanmer allevegne anforer, men alene deres egne indenlandſke Efterretninger, hvoraf jeg ſlutter, at i dem intet findes om Fridlevs Tog, allerhelſt Hanmer haver endog med Saxo ſat det urigtigen for Chriſti Fodſel, hvorover jeg frygter, at det Hanmer mere har end Saxo, er hans eget Tillæg. Fridleifs Hiſtorie.

Hvorledes vore gamle Skribenter, drevne af Kiærlighed til Fædrenelandet, letteligen forøge vore Kongers Seyervindinger, kan ſees deraf, at udi Erici Kronike (9) ſiges denne Fridlev at have undertvunget Diſſlin og Britannien, hvilket aabenbare er taget alene af Saxo, og vel rigtigt i Henſeende til Dublin, men derimod urigtigt i Henſeende til Britannien; og haver nok Hanmer heraf taget Anledning at lade Fridlev flye fra Irland, henforende til Irland, hvad ſom Saxo fortæller om Britannien, og bringende Kongen af Leinſter paa Banen, fordi Dublin ligger i Leinſter. Cornerus (10) gaaer endnu videre, og lader Fridlev undertvinge gandſke Britannien, og tvinge den til at give de Danſke Skat. Her ſkrives ellers Diſſbuum i Stædet for Diſſlinum,

(8) Dublin f. 1633. p. 18.
(9) Ap. Lang. t. 1. p. 153.
(10) Col. 478.

linum, rettere Dufflinum, og udi Regiſteret igientages ſamme urigtige Navn, og alt dette har Udgiveren ſaa ladet gaae hen uden mindſte Anmærkning; Ja jeg tviler endog paa at det er en Skriver-Feil, men troer ſnarere at det er en Læſe-Feil. Og paa ſamme ſkiødesløſe Maade ere næſten alle Samlinger af Scriptores medii ævi udi alle Lande udgivne, naar Leibnitzii Scriptores Brunswicenſes, Bouquetii Gallici og Muratorii Italici undtages, hvor man dog haver vel ſørget for Textens Nøyagtighed, men langt i fra oplyſt dem med ſaa herlige Noter, ſom vor Langebec gior nu med de Danſke Scriptores, hvilke nu blive af alle medii ævi de beſt udgivne, og med ſaadan Rigtighed og Critique, at det er umueligt at legge noget til. Des ſkammeligere er den Kaaldſindighed, hvormed dette herlige Værk optages af mange, og at de fremmede Journaliſter ei have anmærket, at det er hidindtil det eneſte i ſit Slags, og at alle Samlinger af Scriptores medii ævi burde paa nye udgives ſaaledes, da man kan ſige om dem, undtagen de 3 forhen anførte, at de ſaa at ſige ikke ere udgivne, og ved deres mange Feil lede i ſaa mange Vildfarelſer, at det er heel uvidſt om de enten ſkade eller gavne meeſt.

Den Plattydſke Saxo gior Hvirvill til en Fyrſte i Hollam, hvoraf ſees denne Læſemaades Ælde hos Saxo. Den udgiver og de 5 Brødre og Norſke Helte, ſom Saxo omtaler, for Hvirvilli egne Brødre paa deres Faders Vegne. Da nu Saxo gior Fyn til deres Fader, ſaa maatte han og være Hvirvilli, og ſom han herved blev til en Nordmand, ſaa blev det og meget rimeligt, at Holandia burde forandres til Halogia. Imidlertid tviler jeg dog paa at Saxo ſelv har giort diſſe til Hvirvilli Brødre, efter ſom han

han vidner, at de vare udi Rufilæ Tieneſte. I den Plattydſke Saxo kaldes Dublin noget efter urigtigen Bullin. I Riim-Kroniken ſtaaer Hallandh, og da den er udgivet 1495, en rum Tid for Saxonis forſte Edition hos Aſcenſium, ſaa ſlutter jeg heraf, at ſaa har ſtaaet i en Codex af Saxo. Her tales ellers vidtloftig om hvorledes Julius Cæſar vilde bekrige de Danſke, men afſtod fra ſit Forſæt ved det de lovede ham at vilde aarligen holde en Hoytid ham til Ære, ſom blev kaldet Jul. Dog denne urigtige Fortælling er deels opkommet ved Ligheden af Navnene Jul og Julius, ved det vore Fædre vidſte at Cæſar havde kriget i Tydſkland, og endeligen ved det at Fridlev levede efter Saxo ei meget længe for Chriſti Fodſel, ligeſaavel ſom Cæſar. Saadanne Fabler ere ellers over Hovedet opkomne ved det vore Fædre vidſte noget af den udenlandſke og Latinſke Litteratur, men ikke tilgavns, og derhos vare meget ukyndige i det etymologiſke Studio. J. Magnus (11) beſkriver vidtloftig hvorledes de Svenſke Konger Adulphus, Algotus, Ericus og Lindormus regierede over Danmark efter Dans Dod, indtil at Fridlevus Celer af det gamle Danſke Konge-Blod giorde Opror imod Lindorm, med hvilken han var beſlægtet, og dette ſkal have givet Anledning til Krigen imellem de Danſke og Norſke, ſom Lindorm kaldte til Hielp, hvorvel han ſelv ſad ſtille, og ſiden opkom heraf Krigen mellem Fridlev og Huyrvillum, ſom Saxo beſkriver. Dog det er klart, at intet af alt dette paſſer ſig paa nogen af vore Fridlever, ſaa at det er og bliver urigtigt, da det ikke forekommer hos nogen gammel Skribent. Mærkeligt er det at N. 9 ſætter ſtrax efter Frithlever Frothi hin Femilde, og altſaa forbigaaer Fridfrode, Hiarne

Fridleifs Hiſtorie.

(11) P. 164—171.

Fridleifs Hiſtorie.

linum, rettere Dufflinum, og udi Regiſteret igientages ſamme urigtige Navn, og alt dette har Udgiveren ſaa ladet gaae hen uden mindſte Anmærkning; Ja jeg tviler endog paa at det er en Skriver-Feil, men troer ſnarere at det er en Læſe-Feil. Og paa ſamme ſkiødesloſe Maade ere næſten alle Samlinger af Scriptores medii ævi udi alle Lande udgivne, naar Leibnitzii Scriptores Brunswicenſes, Bouquetii Gallici og Muratorii Italici undtages, hvor man dog haver vel ſørget for Textens Nøyagtighed, men langt i fra oplyſt dem med ſaa herlige Noter, ſom vor *Langebec* gior nu med de Danſke Scriptores, hvilke nu blive af alle medii ævi de beſt udgivne, og med ſaadan Rigtighed og Critique, at det er umueligt at legge noget til. Des ſkammeligere er den Kaaldſindighed, hvormed dette herlige Værk optages af mange, og at de fremmede Journaliſter ei have anmærket, at det er hidindtil det eneſte i ſit Slags, og at alle Samlinger af Scriptores medii ævi burde paa nye udgives ſaaledes, da man kan ſige om dem, undtagen de 3 forhen anførte, at de ſaa at ſige ikke ere udgivne, og ved deres mange Feil lede i ſaa mange Vildfarelſer, at det er heel uvidſt om de enten ſkade eller gavne meeſt.

Den Plattydſke Saxo gior Hvirvill til en Fyrſte i Hollant, hvoraf ſees denne Læſemaades Ælde hos Saxo. Den udgiver og de 5 Brødre og Norſke Helte, ſom Saxo omtaler, for Hvirvilli egne Brødre paa deres Faders Vegne. Da nu Saxo gior Fyn til deres Fader, ſaa maatte han og være Hvirvilli, og ſom han herved blev til en Nordmand, ſaa blev det og meget rimeligt, at Holandia burde forandres til Halogia. Imidlertid tviler jeg dog paa at Saxo ſelv har giort diſſe til Hvirvilli Brødre, efter ſom han

han vidner, at de vare udi Rusilæ Tieneste. I den Plattydske Saxo kaldes Dublin noget efter urigtigen Bullin. I Riim-Kroniken staaer Hallandh, og da den er udgivet 1495, en rum Tid for Saxonis første Edition hos Ascensium, saa slutter jeg heraf, at saa har staaet i en Codex af Saxo. Her tales ellers vidtloftig om hvorledes Julius Cæsar vilde bekrige de Danske, men afstod fra sit Forsæt ved det de lovede ham at vilde aarligen holde en Høytid ham til Ære, som blev kaldet Jul. Dog denne urigtige Fortælling er deels opkommet ved Ligheden af Navnene Jul og Julius, ved det vore Fædre vidste at Cæsar havde kriget i Tydskland, og endeligen ved det at Fridlev levede efter Saxo ei meget længe for Christi Fødsel, ligesaavel som Cæsar. Saadanne Fabler ere ellers over Hovedet opkomne ved det vore Fædre vidste noget af den udenlandske og Latinske Litteratur, men ikke nøgavns, og derhos vare meget ukyndige i det etymologiske Studio. J. Magnus (11) beskriver vidtloftig hvorledes de Svenske Konger Adulphus, Algotus, Ericus og Lindormus regierede over Danmark efter Dans Død, indtil at Fridlevus Celer af det gamle Danske Konge-Blod giorde Oprør imod Lindorm, med hvilken han var beslægtet, og dette skal have givet Anledning til Krigen imellem de Danske og Norske, som Lindorm kaldte til Hielp, hvorvel han selv sad stille, og siden opkom heraf Krigen mellem Fridlev og Huyrvillum, som Saxo beskriver. Dog det er klart, at intet af alt dette passer sig paa nogen af vore Fridlever, saa at det er og bliver urigtigt, da det ikke forekommer hos nogen gammel Skribent. Mærkeligt er det at N. 9 sætter strax efter Frithlever Frothi hin Fredelige, og altsaa forbigaaer Fridfrode, Hiarne

Fridleifs Historie.

(11) P. 164—171.

Fridleifs Hiſtorie.

og Fridlev 2, hvilket maaſkee ikkun er en Feiltagelſe af Udſkriveren, ſom i en pure Navne-Liſte let kunde begaaes ved det 2 Fridlever og 2 Froder komme tæt paa hinanden. Petrus Olai (12) giver Fridlev begge Tilnavne af Raſke og af Snare, ſom dog begge lobe ud paa eet; Fortæller og den Fabel om Julius Cæſar, og har Holland. N. 13 vidner, at Fridlefs Dronning hedte Falka. Magnus Matthiæ kalder hende Faltha, og herudi følge Hvitfeld og Lyſchander ham, men det er ſikrere, heri at holde ſig til N. 13, allerheldſt Falk er en bekiendt Fugls Navn hos os. Og denne Falka har uden Tvil været Fridlevi 1 Dronning, thi jeg ſkal nu ſnart viſe, at Fridlevi 3 har hedet anderledes. N. 16 og 18 have dog Falta, og ere altſaa Kilder for Magnus Matthiæ. De have og heel mærkeligen i Stædet for Holandia: Olandz Høvding, og bekræfte derved min Giætning om Oland, ſom det maaſkee derfore endda bliver beſt at holde ſig til, og derfore kan Ruſila vel ſiden være faldet ind i Halland, baade fordi det laae Norge nærmeſt, ſaa og fordi det horte til Omunds Rige. De berette og, at efterat alt Fridlevs Folk var næſten faldet, ſlog han alene den Olandſke Høvding, og 3 mægtige af hans Kiæmper ihiel. N. 17 har Faltæ. Sveno Aggonis (13) forbigaaer heel mærkeligen Dan 3, ſom Saxo ſætter ind mellem Frode 2 og Fridlev 1, hvilket bekræfter mig i den Tanke, at Dan 3 er Halfdan, ſom tilſidſt vel neppe regierede over Danmark, i det mindſte opholdt ſig og døde i Sverrige; Derfore forbigaaes han og i Langfedgatal, eſterdi han ingen Børn efterlod ſig, i det mindſte ingen Sønner, og altſaa i fortſatte Linien, thi Langfedgatal

(12) Ap. Lang. t. 1. p. 85.
(13) Ap. Lang. T. 1. p. 47.

fedgatal er ei et egentligt Konge-Regiſter, men et Slægte-Regiſter af den Kongelige Stamme. Udi Rimbeigla (14) ſættes Skiold, Fridleif og Frode efter hinanden, og det Son efter Fader, ligeſom i Langfedgatal, hvilken derved meget bekræftes, allerhelſt Rimbeigla ei er en blot Navne-Fortegnelſe, men tilligemed en Beretning om diſſe Herrers Bedrifter. Om Fridleif ſkrives: Skiolds Son hedte Leifr, fordi Skiold efterlod ham Land og rorende Midler, (og er dette rigtigt, da vides ei hans forſte og rette Navn); Udi hans Dage var ſaa god Fred, at der ſkeede intet Drab, og derfore blev han kaldet Fridleifr. Han var en meget klog Mand. Og af dette Vidnesbyrd ſees, at man ikke vel kan tilſkrive den forſte Fridlev Krigs-Bedrifter, og ſynes det at alle vore forſte Regentere have heel klogeligen levet udi Fred, for at befæſte en nylig dannede Stat. Imidlertid troer jeg dog, at Fridlev 1 er ſnareſt bleven opkaldet efter ſin Olde-Fader Fridlev, Odins Fader. Lyſchander (15) beretter, at Fridlev fordrev Kong Gother af Norge, hvilket han har taget af J. Magno. Hans Huſtrue kalder han Genta eller Gertrud, (ſom jeg ikke veed hvorfra han har taget), men nogle kalde hende Falta og Hilda, Kong Alonis Dotter af Oplanden i Norge, (hvilken Hilda vedkommer Fridlev 3). Deres Dottre vare Gunder, gift med Erik den Veltalende, (men hun var en Dotter af Fridlev 3, og ei 1), og Marina, gift i Tydſkland med Antyr, Konge af Saxen, Meklenborg ꝛc., med hvilken hun avlede Hother, fra hvilken alle gamle Saxiſke og Meklenborgſke Herrer ſtamme. Foruden Frode ſkal Fridlev have havt en anden Son, ſom dode i ſine unge Aar, og

Fridleifs Hiſtorie.

(14) Mſſ.
(15) P. 151 og 152. 298.

Fridleifs Hiſtorie.

var Fader til Odde, der anforte ſin Farbroders Frodes Flode, (hvilket er taget af Saxo P. 68, og nogenlunde kan udledes af ham, hvorved falder mig ind, om ei denne Oddo er Saxonis Omund, en Son af Olo, ſom efter mine Tanker er Ali Frodes Broder, og maaſkee den ſamme ſom den Jarl Vöttur hos Snorro P. 36, ſom levede under Frode 4.) Noget efter fortæller Lyſchander, at den Anthyr ſom fik Marina, Kongens Dotter af Danmark eller Jylland, var den 3 af det Navn, og levede 34 Aar for Chriſti Fodſel. Hans Son Hotter blev gift med Judith, Kongens Dotter af Finland. De nye Navne Marina, Judith rode Urigtigheden heraf, og om man vilde nedſætte dette til ſenere Tider, ſaa kunde det dog ei blive for til det 11 Sæculum, og da veed man alt for vel Navnene af de Saxiſke og Meklenborgſke Regenterè, for at kunde finde Plads for en Anthyr. Imidlertid haver dog Lyſchander ei digtet dette, thi den Meklenborgſke Skribent Mareſchalcus Thurius (16) taler om en Anthyrio 2, ſom ægtede den Cimbriſke Konges Dotter, og deres Son Hutter, ſom giftede ſig med den Finlandſke Konges Dotter, og Bacmeiſter i Anmærkningerne over Mareſchalcus (17), ſom kalder Anthyrium den 3, hans Dronning Maria, og Hutteri Judith. Men det er ikke værd, længre at efterforſke denne Fabel.

Over den lærde Ole Worm undrer jeg mig meget, ſom i ſine Faſtis (18) giver temmelig Bifald til den urimelige Fabel om Julius Cæſar og om Jule Høytid.

Udi

(16) In Weſtphalii Monum. T. 1. col. 207.
(17) Ib. col. 473 og 474.
(18) P. 17 & 18.

Udi Edda Reſenii (19) ſiges kortelig, at efter Skiold kom hans Søn Fridleif, og efter ham igien hans Søn Frode; Og ſom ingen Bedrifter her antegnes om ham, ſaa bekræfter dette mig og i den Mening, at Fridlev 1 har levet i Fred. Det ſamme ſtaaer og i Codice Wormiano af denne Edda (20), ſaa og i Arnæ Magnæi N. 754 i 4to. Fridleifs Hiſtorie.

Udi Jylland findes adſkillige Spor efter Fridlev og hans Bedrifter. Saaledes findes i Aalborg Stift, Thye Land, i Haſſing Herred, Hordum Sogn, imellem Hordum Bye og Hovedgaarden Irup, den ſaa kaldte Hvirvils Hede, hvor der ved Veyen findes 3 Høye, hvorudi Hvirvel og hans 2 Stalbrødre Buge og Faning ligge begravne, og menes af den 3 Gunholm, at Gunnegaard, Gunnæs Bye, og Gunneſtrand ved Fiorden ſkulle have Navn. Paa Herregaarden Irup har fordum ſtaaet en Jern Gryde paa 250 Potter, ſom ſiges at være fundet i Hvirvils Grav. Men det allermærkeligſte er, at ei langt derfra ligger den Herregaard Øland udi Harring Sogn (21), hvilket tilligemed Gravhøyne bringer mig paa de Tanker, at Hvirvil haver regieret i Thye, og boet paa Øland, og ſtemmer dette meget vel overeens med Danmarks da værende Forfatning, hvorved den var fuld af ſmaae Konger; Fridlev kunde og have ſtor Hielp af Forbund med ham, thi fra Jylland kunde Hvirvil let ſtikke over til Norge. I det Poema, ſom Saxo uden Tvil her har fulgt, er maaſkee Øland bleven nævnet, ſom det Stæd hvor Hvir-

(19) Dæmel. 66.
(20) P. 174.
(21) D. Atl. T. 5. p. 465. 466. 483. 484.

Fridleifs Hiſtorie.

Hvirvil hoede paa, og Saxo deraf taget Anledning at kalde ham Princeps Olandiæ i Stædet for Thyæ. Den eeneſte Vanſkelighed er, at han faldt i Sieland, og ligger begravet i Jylland, men vel mueligt at hans Folk have ført ham did. Arngrim (22) beretter, at Skiolds Søn hedte Leif, men blev for den Fred og Rolighed, ſom var udi hans Dage, ſaa at ikke et eeneſte Drab blev imod Sæculi Sædvane begaaet udi hans Tid, kaldet Fridleifur. Arngrim haver ikkun 2 Fridleifer, ſaaſom han kalder Fridleif 2, Herleif, hvorved den 3 Fridleif bliver til den 2 hos ham. Om ham fortæller han at han var Frode 3 Søn; Og at han ikke vilde tilſtæde, at enten Afguds Billeder maatte dyrkes inden hans Riges Grændſer, eller Beſværelſer og Hexe-Konſter øves, thi han havde al Tillid til ſin egen Tapperhed, og til ſine Vaaben. Til ſit Riges Forſvar anſkaffede han ſig de ſtridbarſte Kiæmper, og udvalgteſte Krigsmænd, og lønnede dem rundeligen. Iblant dem var den bekiendte Starkoder, ſom nyligen var hiemkommet fra ſin Italienſke, Ruſſiſke og Ungerſke Reiſe, hvor han, ſom paa alle andre Stæder, havde allevegne efterladt ſig et ævigt Navn for ſin Tapperhed. Fridleif bortſnappede Hilda, en Dotter af Alf, Oplands Konge i Norge, og avlede Alo med hende, og Frode med en anden. Saavidt Arngrim. Det er Skade at han ei nævner, hvad Fridleifs anden Sons Moder hedte. Saxo tillegger Fridleif 2 Frogertha, en Dotter af den Norſke Kong Amund, ſom Schöning (23) anſeer for Hamund, Fader, til Hacon og Hagbard, og altſaa henfører dette til Fridleif 3. Hos Saxo kunde det gierne gaae an, ſaaſom han ikkun haver

(22) Mſſ. Suppl. p. 522 og 537.
(23) N. H. t. 1. p. 196.

haver 2 Fridleifer, og ikke nævner den forſtes Dronning, men derimod tillegger den anden 2, Frogertha Moder til Frode, og Grubbo's Dotter Moder til Ali. N. 13 tillegger Fridleif 2 Erida til Dronning, maaſkee hun har været Grubbo's Dotter, og Moder til Ali. Efter al Rimelighed er Navnet Erida urigtig ſkrevet i Stædet for Hilda, og troer jeg da at Saxo, ſom ikke haver vidſt Hildæ Faders Navn, haver derfore maaſkee kaldet ham Gubbo, (thi ſaa bor uden Tvil læſes hos Saxo, og ikke Grubbo), det er en gammel Mand, med hvilket Navn han haver betegnet ham, fordi han ikke haver kiendt ham, og anſeet ham for ringe. Altſaa kunne Frogertha og Hilda, (thi jeg vil ikke gierne vige fra Arngrim, da han haver havt overmaade gode Islandſke Efterretninger), gierne have været Fridlefi 3 Dronninger, og den forſte Moder til Frode 4, og den anden til Ali. Vel mueligt og at Erida haver været Fridlevi 2 Dronning, da man ellers ikke veed hans Dronnings Navn; Hvorvel jeg maae tilſtaae, at dette Navn ſynes ikke at være Nordiſk, og er mig ubekiendt. Man kunde og troe at Erida havde været virkelig en Dotter af Grubbo, eller Gubbo, men ikke Moder til Olav (eller Ali), ſom Saxo vil, efterſom Fridlev 2 ei var Fader til Ali, men Fridleif 3, og da kan Erida have været Moder til Havar, ſom Islænderne giøre til Fridlefi 2 Søn. Saxo navngiver dog ſtrax efter P. 102 Gubbo's Dotter, og kalder hende Juritha, uden Tvil ſamme Navn ſom Erida, hvilket ſidſte vel kun maae takke en Skriver-Feil ſin Være. Fridleif ſkal ſiden have gift hende med ſin Kiæmpe Avo. Og heraf, ſaa og fordi Ali ei ſættes iblant vore Kongers Tal, og af Snorro ei kaldes Danſk Konge, ſlutter jeg at han ikke haver havt en meget hæderlig Moder, og at Hilda haver været gift med Fridlev 2. Det Arngrim ſiger, at Starkader havde

Fridleifs Hiſtorie.

Fridleifs Hiſtorie.

kriget i Italien, gior det troligt for mig, at han haver fulgt Gother eller Heruler, ſom krigede der i 4 og 5 Sæculo, paa hvilken Tid ogſaa Fridlev 3 maae have levet. Og ſom man ſeer at Sterkodders Forfædre have havt i Alfheim o: Bahus Lehn at beſtille, og boet der, og det grændſer til Halland, hvorfra Herulerne uden Tvil ere komne, og til Weſter-Gotland, Gothernes Sæde, ſaa bliver det herved des rimeligere, at Sterkodder haver fulgt Gother eller Heruler. Men ſom Sterkodder ogſaa levede med Frode 4, Fridlevi 3 Søn, og med Ingeld, Frode 4 Søn, og uden Tvil langt hen i hans Tid, ſaa tor jeg ikke lade ham komme til Fridlev 3, forend i Slutningen af hans Regiering, thi ellers blev han alt for gammel.

Torfæus (24) undres over hvorfra Ramus har det at Fridlev 1. ægtede den Oplandſke Kong Clonis Dotter, og blev ved hende Fader til Frode 3. Han regner Saxo, Pontanus &c. op, og ſiger, at dette ikke findes hos dem; Hvoraf det er klart at han ikke har kiendt Arngrimi Supplementum, hvorvel det lader, at Ramus ikke heller har taget det derfra, thi ellers havde han vel ſat Fridlev 3, og ei 1; Og end mere beſtyrkes dette, at Torfæus ikke har kiendt Arngrimi Supplementum, derved at han ſiger, at af Fridleif 3 haves ikkun det blotte Navn, da dog Arngrim fortæller ſaa man-

(24) H. Norv. t. 1. p. 345.

mange mærkelige Ting om ham, men i Langfedgatal og i Fundinn Noreg udi Flateyar Bogen, hvor ikkun blotte Navneregistere forekomme, er det rigtigt nok. Fridleifs Historie.

Vitus Bering (25) siger, at Fridlev 1. havde altid staaende Tropper til rede, hvilket jeg ikke veed hvorfra han har, thi man kan nok mærke at han ikke har kiendt Arngrim. Han tillegger ham og en Regiering af noget over 20 Aar, venteligen efter pur Giætning. Pontanus (26) antager ogsaa at Fridlev 1. har havt tvende Sønner Frode 3, og en, hvis Navn ei vides, som blev Faber til Oddus. Crantzius (27) vil, at Halland haver staaet under Danmark indtil Fridlevi 1. Tid, da den fik sin egen Regent; Hvilket ikke kommer mig troligt for, thi da havde Fridlev vel ei giort Forbund med ham. Gheysmer (28) giver denne Konge Tilnavn af hin Raskæ og kalder Heviruillum Fyrste i Holland. Udi Arnæ N. 417, 4to, som indeholder Islandske Annaler, der vel slutte med 1427, men som dog ere skrevne meget senere, og i det tiligste ei forend sidst i det 16 Sæculo, saasom Lutherus, Brentius, Franch, Cario anføres der P. 13, siges P. 6, at Julius Cæsar bekrigede den Danske Kong Fridleif Snare, som regierede i 24 Aar, og var en tapper Herre,

(25) Floro Dan. p. 56 & 57.
(26) P. 22.
(27) Chron. reg. aqvil. p.
(28) Ap. Lang. t. 2. p. 306.

Fridleifs Hiſtorie.

og havde en Kiortel, ſom intet Jern kunde bide paa; Men da Cæſar ſaae den Danſke, Svenſke og Norſke Krigshær turde han ei ſtride, men giorde Forliig paa den Maade, at de ham til Ære ſkulde engang hvert Aar fire hans Fodſels-Dag med Glæde og Lyſt. Og ſom de Nordiſke ſunde ſelv Fornøyelſe heri, ſaa vedtoge de dette, og kaldte Fæſten Jol, eller Jule Dag. P. 11 ſiges Frode Fredegode at være blevet Konge 2 Aar for Chriſti Fodſel (og ſom han var Fridleifs Son, ſaa ſees heraf, at denne Skribents Chronologie kan ikke beſtaae med ſig ſelv). Noget af dette findes, hvor urigtigt det er, hos ældre Skribenter, men dog er det meget forbedret her.

Tillæg,

Tillæg, Fratagelser, Rettelser og Trykfeil

udi

de foregaaende 6 Tomer.

Tillæg i den 1. Tome.

P. 2. ved Slutningen. Burigny haver i Hiſtoire de l'Academie des Inſcriptions T. 14. p. 55—72, kort og ſmukt igiennemgaaet de fleſte Folks Paaſtand paa en ugemeen hoy Alder, hvorvel han ikke haver ſkilt imellem dem, der tilſkrive ſig en urimelig Alder, og dem der ikkun gaae op dermed til længe for Chriſti Fodſel, og uden Forſkiæl erklærer dem begge for fabelagtige.

P. 12 ved Becani Igiendrivelſe af Vandets Aftagelſe. Særdeles feiler Becanus deri, at han anſeer alle Forſteninger kun for Naturens Spil, en Meening ſom man dog maae holde ham til gode, da Natur-Kyndigheden ei var udi hans Tid nær ſaavidt drevet, ſom nu. Imidlertid forer han dog mange artige Exempler an af ſaadanne Forſteninger.

P. 12. §. 4. Om Ararat. Becanus i ſine Origines p. 479 anſeer Ararat for det Bierg Taurus, ſom han ſtrækker fra lille Aſien lige til Imaus, og det Caſpiſke Hav. Contarenus i ſin irer p. 494 taler om Noe Bierg udi Armenien, ei langt fra det Caſtel Reo, hvilket lige til Foden er bedækket med en ævig Snee.

(Efter

(Efter al Anseende er dette Bierg Masis, som mange holde for Ararat).

P. 18 om Babylons Beliggenhed ved Hella haver hidindtil ingen bedre skrevet end d'Anville udi Memoires de l'Academie des Inscriptions T. 48. p. 112—133, hvor han viser at den haver ligget ved Euphrat, 2 Dages Reise norden for Hella, eller Helleh, saa at Euphrat haver gaaet midt igiennem den. Længden fra dette Stæd til Seleucia, og de anseelige Levninger, som endnu findes paa begge Sider af Floden, viser, at Babylon haver staaet her. D'Anville har foyet et got Land-Chart til over de Egne.

P. 21. §. 7. Ved Jordens forrige og nu værende physiske Tilstand. Junker von der Beschaffenheit der Länder zwischen dem Don und Dnieper, in Müllers Sammlungen Rußischer Geschichte T. 9. p. 13. 14, vidner, at Vinteren begynder der almindeligen den 15 October, og varer til 15 April, at der er 6 Uger Slædebane, men Veiret i den Tid gemeenlig vaadt; Dog tilfryse Floderne Don, Dnieper ꝛc., endog hvor de ere bredest, saa at Træer, Qvæg og Mennesker lide.

P. 25. Om at Chineser stamme fra Ægypter. Deguignes haver udi Mem. de l'Acad. des inscriptions T. 50. p. 1—44 søgt udforligst at vise, at Chineserne ere en ægyptisk Colonie. Men Pauw har i Recherches sur les Egyptiens & les Chinois igiendrevet ham, og viist, at Chineserne ere komne ind nord fra Tatariet. Dog endskiont dette gierne medgives, saa er det derfore vel mueligt, at en Chinesisk Colonie kan siden have slebet dem, hvorvel jeg og troer at en Colonie er kommet ind fra Indien.

P. 26.

P. 26. l. 3 bag fra, legges det Ord, tilligemed, til efter det Ord, dog.

P. 29 Om Adspredelsen at være skeet, imedens Phaleg levede. Fourmont i reflexions sur l'origine des anciens peuples. T. 2. p. 393, 407 og 481 mener, at Adspredelsen har begyndt kort for Phalegs Fødsel, og blevet siden ved næsten hans hele Livstid, saa at Menneskerne have efterhaanden adskilt sig, og at Tildragelsen ved Babel haver været det sidste Forsøg, som en Konge paa de Tider giorde, for at holde Menneskerne sammen, (udi hvilket sidste jeg dog ikke bifalder ham, da jeg troer at ingen Adspredelse har begyndt for ved Babel), og at Jøderne almindeligen sætte i deres Kalendere, at Abraham fødtes 1994, og at Sprogenes Forvirring begyndte 1996, en Mening som Fourmont bestrider ved gode Grunde.

P. 51 ved §. 23. Macpherson i Critical dissertation of the Caledonians p. 21 og 22 vil, at Scandinavien har i det seneste blevet lige saa tilig beboet som Spanien, Italien og Gallien ved Asiatiske Colonier, at Skibsfart er seent kommet til nogen Fuldkommenhed, hvorover Menneskerne, da de ikke kunde komme over Hellesponten, vendte sig nord efter, og som Frosten lagde alle Moradser og Floder til i Rusland og Polen, saa komme de snart til vort Norden. Man kan derfore slutte, bliver han ved, at Scandinavien haver paa en vis Maade været bebygget forend Landene ved Middelhavet, og deraf kommer den store Forskiæl imellem Celterne i Gallien, og de Nordiske Folk. Men som deres Sæder og Sprog komme dog nogenlunde overeens, saa er det rimeligt, at de have i Forstningen udgiort eet Folk, hvorvel det maaskee har alerede udi Asien skilt sig ad. Ved det Caspiske

Hav er naturligviis denne Adskillelse skeet, saa at nogle have taget Veyen til Tatariet, og andre til lille Asien. Fra de første ere Scandinavierne komne, under hvilket Navn jeg begriber Danske, Svenske, Vest-Russer og Polakker, og fra de sidste ere Celterne i Gallien, Italien og Spanien. Da nu de sidste bredde sig siden ud nord efter, og de første sønder paa, saa mødtes de i Germanien, og som de ved Tidens Længde havde glemt fælles Udspring, saa geraadede de i Krige sammen, og heraf ere maaskee de blandede Sæder og Sprog opkomne i Tydskland. Saavidt Macpherson, hvis Betænkning er meget grundig, og er jeg eenig med ham i det meste, undtagen det sidste, da Sprogene tydeligen vise, at Tydske og Nordiske maae fra først af have været eet Folk, og at de og Celter have libet tilfælles sammen. Saa aldeles at forringe den første Skibsfart, tor jeg ikke heller; Efter al Anseende have og Asien og Europa forhen hænget sammen, og udi Ogygis Flod ved et mægtigt Indbrud først Hellesponten og Bosporus blevne til. Grækenlands tilige Beboning, og det og Italiens tilige Folkemængde, tillade ogsaa neppe at lade Scandinavien beboes, førend de.

P. 82. L. 9. Grækenland. Provst Gunnar Poulsön i Brev til Justice-Raad Erichsen mener, at det Ord Viin er kommet hid ind med Odin fra det sorte Hav, siden der udi Edda siges om ham, at han udi Valhalla drak Viin. Dette er mueligt, men ogsaa at vore Forfædre have siden tillagt ham det, efter at de lærte at kiende Vinen; Ja det er og mueligt, at dette Ord kan være kommet hid med de flygtige Cimbrer førend vor sidste Odins Ankomst.

P. 90.

P. 90. L. 16. efter (37). Vore gamle Islændere have og bekæftiget sig med at ville vide, hvor mange Sprog der opkomme ved Babel; Jon Præst i Arnæ N. 193 i 8vo lader P. 175 efter min Udskrift 72 Sprog blive da til.

P. 96. L. 16 efter Islandsk: saa kalder jeg det af Mangel paa noget andet almindeligt Navn; Dog kunde man vel og kalde det Scandinavisk. Islandsk kan det med rette ikke kaldes, saasom Island ei blev bebygget forend Dialecterne alerede vare opkomne; Desuden kaldte Islænderne selv deres Sprog aldrig i gamle Dage Islandsk, men enten Nordisk, Norsk, fordi de vare komne fra Norge, eller og Dansk, hvortil min gode Ven, vor lærde Justice-Raad Erichsen, haver uden Tvil givet den beste Aarsag, nemlig at de Nordiskes Sprog endtes for Islænderne udi Danmark, og et fremmed Sprog, nemlig det Tydske, tog derpaa ved. Mærkeligt er det, at Nordens almindelige Sprog kaldes aldrig af de Gamle enten Svensk eller Gothisk, endskiont de fleste Nordiske Hoved-Folk vare Gother.

P. 101. L. 13 (52). Becanus i originibus P. 377. holder for, at Hedningerne, og i sær Apollodorus udi Bibliotheca, have tillagt Japeto Sønner af hans Hustrue Asia, fordi han førte sine Sønner fra Asien over til Europa, og anseer han de Navne Prometheus, Epimetheus, Atlas, Menætius ikke for Personers Navne, men for allegoriske, hvilket og bekræftes derved at de og kunne forklares af det Græskiske Sprog, som paa de Tider vel endda ikke var til, i det mindste ei nær saaledes som det siden blev.

therne have ei været egentlige Scyther, thi Sogder ꝛc. vare ingen Scyther.

P. 146 ved det at Perſer ꝛc. vare væbnede paa Mediſk; Heraf ſkulde man ſnart ſlutte at de enten med Mederne ſtammede fra Madai, eller og at de have antaget Mediſke Vaaben i den Tid de ſtode under Mederne.

P. 147. §. 6. L. 4 bag fra, efter det Ord Stamfader. Vore Islændere giøre og Magog og Japhet til Stamfædre af de Folk der boede i Scythien udi en vid Mening. I Porfin Karlefnis S. P. 218 ſiges, at Japhet nedſatte ſig i Rusland. Udi Orvar Odds S. ſiges efter Biörn af Skardzöe hans Codex p. 305, at Garde-Rige er et ſtort Land, hvor der ere mange andre Landſkaber, og p. 306 Kiænugard iblant andre, hvor der C. 33 i en Papirs Codex, hvis Nummer jeg har glemt at antegne, ſegges til, at Magog, Japhets Søn, beboede det; I N. 342. p. 348 udelades dette Tillæg, ſaa og i den gamle Olavi Rudbeks trykte Edition. Derimod ſtaaer det i Membranen N. 471, udi en Papirs Codex N. 340. p. 304 i Membranen N. 343. p. 386; I N. 765, ſom er en Genealogie, ſiges det ſamme. Da nu ſaa mange Codices ere enige i dette Tillæg, ſaa ſkulde jeg ſnart troe at det haver fra forſt af ſtaaet i Sagan, men dette viſer tilligemed, at denne Saga er ei længe ſiden ſkrevet, hvorvel Verſene og den ſande Indhold kunne ved mundtlig Tradition være fra gammel Tid, og ſom Reval desuden nævnes i den, ſaa kan den ikke vel være ſkrevet før i det 13 Sæculo.

P. 153. L. 11 efter det Ord; mægtig: Da nu Slavi betyde glorioſi, og dette haver ſaa megen Overeenſtemmelſe med den

den her anførte Etymologie af Sarmater, saa bliver dette ogsaa et Slags Beviis for den Sætning, at Slaver og Sarmater ere ert Folk. Thunman in Untersuchungen der östlichen Europäischen Völker formoder P. 9, at Scytherne ere et Tyrkisk Folk, synes P. 10 at skille Sarmater fra dem, og at anse Jazyger og Rhoxolaner alene for Sarmater, og P. 61 lader det, at han gior Forskiæl mellem Sarmater og Slaver, en Sætning som jeg just ikke vil benægte, da jeg ikke veed hans Grunde, og derfore ei kan undersøge dem; Imidlertid kommer det mig dog mærkeligt for, at naar det Slaviske Navn begynder, slipper det Sarmatiske, og at de have tildeels havt Stæd i samme Lande. En ubekiendt udi Actis Societatis Jablonovianæ Lipsiæ 4to 1772 holder P. 195 for, at Slaverne ere blevne opkaldte efter den bekiendte Flod Elven, som Venderne kalde Laba, og af fra, hvilket de give ved Z, som da er bleven sat foran ved Laba, og dette mener han at være skeet i meget gamle Tider, da Vender boede ved Elven, Moldau og Sala. Han mener og P. 197, at Servierne i Illyrien ere komne fra Servierne eller Soraberne i Meissen, (da man dog finder Servier, eller Severier baade i Rusland og Polen, hvorved det bliver rimeligt, at saavel de Illyriske som Vendiske Servier ere komne fra dem): Ligeledes mener han, at det Ungarerne kalde Slaverne Tuti, er et Beviis paa: at Slaverne ere komne fra Tydskland til Donau, saasom Tuti vel vil sige saa meget som Teutones.

P. 154. §. 9 ved Zigeuner. Mere Efterretning om dem findes hos følgende Skribenter: Felleri otium P. 88. Herbelot Bibl. orient. v. Akuam. Peyssonnel p. 108. 109. Bell voyages t. 2. p. 108. Wagenseil diss. de Zigeunis.

P. 151.

therne have ei været egentlige Scythers, thi Sogder ꝛc. vare ingen Scythers.

P. 146 ved det at Perſer ꝛc. vare væbnede paa Mediſk; Heraf ſkulde man ſnart ſlutte at de enten med Mederne ſtammede fra Madai, eller og at de have antaget Mediſke Vaaben i den Tid de ſtode under Mederne.

P. 147. §. 6. L. 4 bag fra, efter det Ord Stamfader. Vore Islændere giøre og Magog og Japhet til Stamfædre af de Folk der boede i Scythien udi en vid Mening. I Porfin Karlefnis S. P. 218 ſiges, at Japhet nedſatte ſig i Rusland. Udi Orvar Odds S. ſiges efter Biörn af Skardzöe hans Codex p. 305, at Garde-Rige er et ſtort Land, hvor der ere mange andre Landſkaber, og p. 306 Kiænugard iblant andre, hvor der C. 33 i en Papiirs Codex, hvis Nummer jeg har glemt at antegne, leges til, at Magog, Japhets Søn, beboede det; I N. 342. p. 348 udelades dette Tillæg, ſaa og i den gamle Olavi Rudbeks trykte Edition. Derimod ſtaaer det i Membranen N. 471, udi en Papiirs Codex N. 340. p. 304 i Membranen N. 343. p. 386; I N. 765, ſom er en Genealogie, ſiges det ſamme. Da nu ſaa mange Codices ere enige i dette Tillæg, ſaa ſkulde jeg ſnart troe at det haver fra forſt af ſtaaet i Sagan, men dette viſer tilligemed, at denne Saga er ei længe ſiden ſkrevet, hvorvel Verſene og den ſande Indhold kunne ved mundtlig Tradition være fra gammel Tid, og ſom Reval desuden nævnes i den, ſaa kan den ikke vel være ſkrevet for i det 13 Sæculo.

P. 153. L. 11 efter det Ord; mægtig: Da nu Slavi betyde glorioſi, og dette haver ſaa megen Overeenſtemmelſe med

den

den her anførte Etymologie af Sarmater, saa bliver dette ogsaa et Slags Beviis for den Sætning, at Slaver og Sarmater ere ett Folk. Thunman in Untersuchungen der östlichen Europäischen Völker formoder P. 9, at Scytherne ere et Tyrkisk Folk, synes P. 10 at skille Sarmater fra dem, og at anse Jazyger og Rhoxolaner alene for Sarmater, og P. 61 lader det, at han giør Forskiæl mellem Sarmater og Slaver, en Sætning som jeg just ikke vil benægte, da jeg ikke veed hans Grunde, og derfore ei kan undersøge dem; Imidlertid kommer det mig dog mærkeligt for, at naar det Slaviske Navn begynder, slipper det Sarmatiske, og at de have tildeels havt Sted i samme Lande. En ubekiendt udi Actis Societatis Jablonovianæ Lipsiæ 4to 1772 holder P. 195 for, at Slaverne ere blevne opkaldte efter den bekiendte Flod Elven, som Venderne kalde Laba, og af fra, hvilket de give ved Z, som da er bleven sat foran ved Laba, og dette mener han at være skeet i meget gamle Tider, da Vender boede ved Elven, Moldau og Sala. Han mener og P. 197, at Servierne i Illyrien ere komne fra Servierne eller Soraberne i Melssen, (da man dog finder Servier, eller Severier baade i Rusland og Polen, hvorved det bliver rimeligt, at saavel de Illyriske som Vendiske Servier ere komne fra dem): Ligeledes mener han, at det Ungarerne kalde Slaverne Tuti, er et Beviis paa: at Slaverne ere komne fra Tydskland til Donau, saasom Tuti vel vil sige saa meget som Teutones.

P. 154. §. 9 ved Zigeuner. Mere Efterretning om dem findes hos følgende Skribenter: Felleri otium P. 88. Herbelot Bibl. orient. v. Akuam. Peyssonnel p. 108. 109. Bell voyages t. 2. p. 108. Wagenseil diss. de Zigeunis.

P. 151.

P. 151. Provst Gunner Poulsön mener, at Sarmater er samme Navn som vore Svart-Alfer; Ligeledes at de hvide og sorte Stammer iblant Tatarerne ere vore Lios- og Svart-Alfer; Saa og at Albaner ere de egentlige Alfer, fra hvilke Lios- og Svart-Alfur ere udgangne. Alt dette grundes paa Navnenes Lighed, og etymologiske Regler.

P. 155. L. 19 efter det Ord: Beretning. Den sorte og hvide Horde af Turcomaner regierede Sæculo 15 i Persien. De gamle Scoter og Irrer kaldte og de Danske de sorte Lochliner, og de Norske de hvide.

P. 159. L. 9 efter det Ord Budiner. Aristoteles T. 2. p. 717 nævner ogsaa Geloner, og Moller i Estlands Beskrivning p. 116 og 117 henforer Budiner til Botnen ved Sverrige, men Rudbeckilerer her for meget.

P. 159 nederst paa Siden, ved de Folk som aade Luus; Sandheden heraf bekræftes dog ved det Krescheninnikow beretter, at Folkene i Kamschatka endnu æde Luus.

P. 160. L. 10 efter det Ord nogen: Maaskee de ere det Folk, som Menander kalder Zaler, Theophylactus Sarselt, og Priscus Saragurer. See Thunmans Gesch. d. östl. Europ. Völker 1 Theil p. 42.

P. 162 ved Slutningen af §. 10. Af alt dette slutter jeg, at Sarmaterne have først bredt sig ud nord paa i Rusland, og siden vester paa ind i Polen, indtil Osterseen, hvilken Stamme kaldtes den Vendiske, og at de derimod, som boede ved Tanais, vare ikkun dem, der ödelagde Scytherne, og siden trukke sig alt

læn-

længre veſter paa ind i Syd-Polen, og i Ungarn, bleve ſig i Slaver og Anter, og joge Finnerne nord efter, hvilke forhen havde beſiddet den ſtørſte Deel af Polen. Maaſkee Litthauer ſtamme fra de forjagede Scyther, eller og ere en Blanding af dem, Vender og Finner.

P. 163. L. 22, efter; Folk: Thi Sprogene ere alt for ulige.

P. 163 ved Slutningen af §. 11. Videre om Scyther ſee: Beeani orig. p. 825. 826. 830. Jordani orig. Slav. Part. 4. p. 98. Herbelot B. Orient. v. Jagiouge, Mega p. 682. Sedd Jagioug. Seir. Aldheheb. Eccardi orig. Germ. p. 20. 129—131. 329. Otrokocsi orig. Hung. T. 1. p. 43. Leibn. Etym. p. 368. Spelmanni gloſſ. p. 504. Paſtorii orig. Sarm. p. 9. 14. Om Sarmaterne: Mediobarbi numi P. 129. 335. 426. Gruteri inſcript. T. 4. p. 81. 83. Zoſimus p. 161. 379. Cellarii Paneg. vet. p. 33. 90. 367. 375. Paſtorii orig. Sarm. p. 3. 5. 17. 19. 29. 61. Moſes Chorenenſis p. 355—357. Leibnitz i Miſc. Berol. T. 1. p. 6 anſeer Fenner, Turker, Tatarer, Sarmater for at være af Scythiſk Afkom.

P. 164. L. 12 efter, Mederne: Arnæ N. 765 vil, at Gardе-Rige er Kylfingsland, og bleven beboet ved Madai, Japhets Søn.

P. 165. L. 6 efter Iberer: thi de gamle Iberer ſtammede derimod fra Thubal.

P. 169. L. 3. efter Strandkanter: Michaelis har i Geogr. Hebr. P. 123—143 videre udført dette. Og vil jeg have Læſerne ombedet overalt at efterſee dette lærde Værk ved denne min første Tome. Een Ting kan jeg ikke finde mig i hos ham, nem-

lig, at finn strap: Begyndelsen nægter Sidon, Mose &c. at være Personers Navne af de første Stamfædre, men anser dem alene for Nationers, da det dog af Skriften selv er bevislige, at Nationer have faaet Navn efter deres Stiftere. Man kan ei heller undgaae at søge de Americanske Folks Oprindelse i 1 Mose Bogs 10. Capitel, siden Moses udtrykkeligen vidner, at alle Slægter paa Jorden stammede fra Noe 3 Sønner, med mindre man vilde nægte Syndfloden at have været almindelig, hvilket er en Sag af stor Vanskelighed, da der er baade meget for og imod den, og den er efter mine Tanker saaledes beskaffet, at man aldrig kan komme til nogen fuldkommen historisk Vished i den, hvorvel mig synes Rimeligheden at være større for Syndfloden Almindelighed. Dette giver jeg derimod Michaelis gierne Bifald i, at de første Stamfædre, efter hvilke Folkene ere blevne opkaldte, ei altid ere selv komne i det Land, som forer deres Navn, hvilket jeg og selv haver i denne første Tome tilstaaet P. 71. 73 og 104, hvoraf flyder, at endeel Folk have faaet Navn forend Landene, og siden meddeelt dem deres Navne.

P. 170 ved Slutningen af §. 15. Og da Hellenes synes at have været et Pelasgisk Folk, saa er det vel mueligt, at de have Navn af Elisa, og at det haver forandret sig saaledes: Elisser, Heliser, Helliser, Helleser, Hellener. Om Pelasgerne haver Abbed Geinoz skrevet en udførlig Afhandling i Memoires de l'Acad. des inscript. T 21. p. 260—303, hvor han dog alene fortæller og bringer i Orden hvad Grækerne have sagt om dem. T. 24. p. 517—539 fortsætter han den. De la Nauze er derimod T. 38. p. 189—212 af andre Tanker end jeg, og anseer Pelasger og Hellener for tvende adskilte Folk. Bougainville haver

ver T. 20. p. 44—199, og Freret i Hist. de l'Acad. des Inscr. T. 10. p. 7—28 skrevet lærde Afhandlinger om den ældste Grækiske Historie. I Storia ant. Etrusca part. 1. p. 178 & 179 paastaaes, at Thracierne have i de ældste Dage beboet Grækenland (hvilket vel og for en stor Deel er rigtigt nok). Leibnitz i Miscel. Berol. T. 1. p. 5 gior Grækerne til Scyther. Om Grækenlands Beboelse handles og i Loescheri Jon p. 23. 31. 35. 64. 75. 84. 87. 89. 96. Perizonii orig. Ægypt. p. 125. Stephani fragm. de Dodone p. 20. Montf. Palæogr. p. 556. Bibl. Uffenbach. Mss. p. 613. Schrieckii monita p. 36. Lettres de Leyer p. 318. Om Pelasger i sær handle Anonymus de incred. p. 85 i Gelii Script. Myth. Apollodorus p. 187. Varro L. 3. p. 95. Maffei orig. Etrur. p. 52. Cumberlands Orig. auf Teutsch p. 25. 32. 65. 394. 342. Ej. Sanchon p. 297. Og om Hellenes Thucydides p. 4. Apollodorus p. 24. Montf. Palæogr. p. 554. 560. 562. 565. 567. 572. Chishull Ant. Asiat. p. 3. 17. 24. 28. Mem. d. l'Ac. d. Inscr. T. 2. p. 305. Eccard i Orig. Germ. p. 24—26 vil, at Celter og Germaner have i de ældste Tider sendt Colonier til Grækenland. Bulley i Hist. de l'Acad. d. inscr. T. 15. p. 263 har og skrevet en kort Afhandling om Grækenlands første Beboere.

P. 172 ved Slutningen af §. 16: Og herved blive disse Folk til Grækernes Stamfædre.

P. 181 ved Slutningen af §. 19: Dolci de lingva Illyrica paastaaer p. 13. 15. 21. 26. 27. 35 og 37, at Illyrierne stamme fra Dodanim.

P. 185. L. 21 efter Mesech: Schöning i de Nordiske Folks Oprindelse p. 29 mener efter Lyden, at Massageter stamme fra

Mesech, og dem gior han igien til Hunernes, Calmuckernes, Finnernes Frænder og Stamfædre.

P. 185 ved Slutningen af §. 21: Pallasi Reise durch Rußland 1 Theil p. 333 og 334, formener, at den Lamaiske Religion er kommet fra Indien, hvilket jeg ikke vil nægte, men naar han og vil give Kalmuckerne selv en Indisk Udspring, da tviler jeg paa at han haver Ret.

P. 187 ved Slutningen af §. 22. Mærkeligt er det hvad Pallas fortæller i ovenmældte Reise p. 68—70, at en Stamme af Morduaner kaldes Makscha, og i plurali Mokschad, et Navn, som og udstrækkes til det heele Folk; og kalde de den anden Stamme Ersad eller Erdsad, hvilket Navn den og selv vedgaaer. Iblant disse Mokschad gaaer endnu den Sagn, at de have alle forhen boet ved Moksch-Floden ligt til Occa. Begge Stammer komme overeens i de fleste Ting, ogsaa i Sproget; Dog ere de skilte fra hinanden i Qvinde-Dragten, i Udtalen og ved visse Ord. Mokschanerne erindre sig, at forend de bleve Christne, tilbade de alle et usynligt høyeste Væsen, som de kaldte ligesom Himlen selv Schkai, da Ersanerne derimod kaldte ham Paas. Offer af Dyr brugte de- (Navnet og deres Flytning bringer mig paa de Tanker, at de ere de samme, som de gamle Moschi, hvilke af Folk, komne fra Osten, ere blevne nødte til at vige nord efter) Mere om Morduaner findes hos Müller i Rußische Sammlung T. 7. p. 43. T. 3. p 335, hvor han og vidner, at de kalde sig selv Mokscha. Mollers Estland p. 88 og 89, og Voyages au Nord T. 7. p. 363. 377. Descrivius, T. 1. p. 176.

P. 193

P. 193 ved Slutningen af §. 27. Om Sabirerne handler de Guignes i Memoire de l'Ac. d. inſcr. T. 47. p. 490 og 491, og forkaſter deres Etymologie hos Freret af Sabora, ſom i det Iberiſke Sprog betyder Norden, hvilket han ikke havde giort om han havde tænkt paa Herodoti Saſpires. Han mener og, at det de kaldes Samen hos Theophanes er en Copiiſt-Feil, da dog dette Navn kan ſaa vel forklares af det Finſke Sprog, ſom er beſlægtet med det Huniſke, af hvilket Folk Sabires vare, og tænker jeg, at juſt diſſe Sapires ere de Huner, ſom fra gammel Tid ſættes veſten for det Caſpiſke Hav.

P. 197. Provſt Gunnar Poulſön mener, at Iſſedoner bør læſes enten Iſajotner eller Iſadanir, allerhelſt det er bekiendt om Jotnerne, at de udgaves ogſaa for Menneſkeædere. Jotun mener han kan være kommet af vort eta eller jeta d: edere. Deres Naboer Arimasper anſeer han for at have maaſkee været Hrimbuſſer.

P. 198 ved Slutningen af §. 25. Moller i Eſtland forklarer p. 102 Iſſedoners Navn af det Finſke Sprog.

P. 199 ved Slutningen af §. 26. Om Hunerne handle de Guignes i Mem. d. l'Acad. d. inſcr. T. 47. p. 458, og i hans ſtore Hiſtoire des Huns. Bünaus Teutſche Hiſtorie T. 1. p. 56 &c. Euſtathius T. 3. p. 1058. Jordani orig. Slav. p. 58. Herbelot Bibl. orient. T. 1. p. 351. v. Haiathelah p. 680. Schwarz Alt-Teutſch Oeſterreich p. 220. Aſſemani Kalend. T. 1. p. 436. T. 3. p. 237. Om Sabires. Novus orbis regionum p. 460. Maſcov Geſ. d. Teut. T. 2. App. p. 221. Gatterers Hiſt. Bibl. T. 5. p. 313. 314. Deſericius Folio T. 1. p. 7. Om Ephthaliter.

ter. P. 70. 71. Om Acathyrer. P. 148. 149. Om Sabirer. P. 205. Om Ephthaliter. T. 2. p. 137. 150. 154. 155 om deres Bogſtaver.

P. 204. L. 20. efter, Mithridatem: Dette ſynes at viſe, at de ei have været Tibareni, thi diſſe ſidſte ſtode engang under Perſerne.

P. 220 ved Slutningen af §. 30. Om Maſſageter, ſee videre Becani orig. p. 673—675. Deguignes H. d. Huns. T. 1. part. 2. p. 21.

P. 227 ved Slutningen af §. 31. Om Sacer mælde deſuden: Burton leipſana lingvæ Perſicæ p. 75. Wachters gloſſ. v. Sacæ. Becani orig. p. 573. 574. 601. 637. Deguignes T. 1. part. 1. p. 81. 91. 93.

P. 228. Provſt Gunner Poulſön falder til den Mening, at Thracierne ere de Nordiſke Tyrker, baade for Navnets Ligheds ſkyld, ſaa og fordi Tyrker og Aſiæ Mænd ſiges at være komne hid nord, og endeligen fordi Virgilius i diſſe Ord Æneid. L. 3: Hoſpitium antiqvum Trojæ ſociiqve penates, bevidner den nære Omgang imellem Thracier og Trojaner, ſom vare Aſiæ Mænd.

P. 240 ved det, at de Thraciſke Konger ſtammede fra Mercurius: Da nu ſaa mange Udenlandſke, ja nogle af vore egne Gamle have lignet Odin med Mercurius, ſaa kan dette tiene dem, ſom anſee de Tyrker, der forekomme i vore Sögur, for Thracier.

P. 247 ved Slutningen af §. 35. Om Pyroner, ſee videre hos Euſtathium T. 1. p. 263. Cellarii Paneg. p. 96. Strabo P. 13.

P. 13. 255; og om Odomanter i Ariſtophanis Acharnenſes v. 155.

P. 256 ved Slutningen af §. 39. Om Geter og Dacier, ſee: Eccard orig. Germ. p. 236—238. Bruckeri hiſt. phil. L. 2. p. 351. Appianus Tollii p. 1195. 1224. Ayrmanni ſylloge p. 508. Caſaubonus de 4 lingvis p. 387. Muratorii inſcr. p. 1039. Cellarii Pan. p. 88. Peyſſonnel obſerv. hiſt. p. 21. Om Trajani Dacien handler d'Anville i T. 48. in Mem. d. l'Acad. inſcr. p. 435—466, og haver føyet et got Kort til.

P. 259 ved Slutningen af §. 40. Om Bessi og Beſſarabien, ſee: Cod. dipl. Poloniæ T. 1. p. 623. Ammianus p. 339. C. Byz. T. 2. p. 99. T. 6. p. 100.

P. 256 ved Slutningen af §. 39: Jones i the origin of Language and nations London 1764, 8vo, hvilket Værk ikkun er et Lexicon over diſſe Ting, paaſtaaer i det Ord Dacia, at Navnet Da-go er intet andet end en Omſkytning af Geta, og at det betyder et got Folk, eller og Folket fra Ida; og i Dani paaſtaaer han, at det er kommet af Da-en, det er de Gode og Gamle, eller og de gamle Dae, og mener han, at de ere de Dae eller Geta, ſom komme fra Phrygien og Ida.

P. 261 ved Slutningen af §. 41. Om Illyrier ſee: Schilteri theſ. v. Illyric. Miſc. Ber. t. 1. p. 10, hvor de gjøres til Celter Lettres de Cuper. p. 568, hvor der handles om Hieronymi Bogſtaver. Thunman in Unterſ. d. öſtl. Europ. Völker p. vil, at de nu værende Albaner i Europa ſtamme fra de gamle Illyrier, og Kuzo Vlacherne fra de gamle Thracier, om hvilket ſidſte jeg ikke kan domme, da han endnu ei har fremdragt alle ſine Grunde.

de. Vidſt nok er det, at det ikke er rimeligt, at saa mægtigt et Folk som Thracierne er gandske forgaaet, allerheldſt man finder, at de vare endnu vidſt til i det 4 og 5 Sæculo. Dog staaer dette mig for Hovedet, at jeg finder ingen Lighed mellem Celtiſk og Kuzo Vlachiſk, hvoraf vilde følge, at Celterne ei stammede fra Thracierne, og det derved blive ubegribeligt, hvad Vey de vare komne ind i Europa, og fra hvilket Folk de stammede.

P. 269 ved Slutningen af §. 45. Om Rhætier see videre Wegelini thes. rer. Suev. t. 1. p. 303. Mediobarbi numi p. 426. Cellarii Pan. p. 14. 33. Scheidts Reiſe A. 2. p. 2. A. 3. Schwandtneri Scr. Ung. t. 3. p. 313 Reyſe-Buch des heiligen Landes p. 516.

P. 270 ved Slutningen af §. 46. Om de Italienſke Folks Oprindelſe haver Freret i Hiſt. de l'Acad. d. inſcr. t. 9. p. 118—191 skrevet en meget god Afhandling. Ved denne Leilighed kan jeg ikke heller andet end anpriſe til Efterlæsning og Overveyelſe samme Autor om de gamle Folks Oprindelſe og Blandinger, og om Maaden at ſtudere deres Hiſtorie, ſom findes i ſamme Bind p. 69—118. Leibnitz i Miſc. Ber. T. 1. p. 5 gior de forſte Italiener til Celter, hvilket, naar det ret forſtaaes, kommer overeens med min Mening.

P. 270. §. 47. Provſt Gunnar Poulſön vidner, at den Islandſke Præſt Hr. Povel i Selardal, en bekiendt lærd Mand i forrige Sæculo, haver meent, at Italien er i Begyndelſen blev en kaldet Itaria, og har opſogt Navnets Grund i det Phoeniciſke Sprog af Veg og dets Mængde.

P. 273.

P. 273. Provſt Gunner Poulſön mener, at Tuſcers og Tydſkes Navne ere eet, og begge igien lige med Tyrſke, Thracier eller Tyrker. Etruki eller Truſci anſeer han og for ſamme Navn ſom Tuſci.

P. 273 ved Slutningen af §. 47. Navnet Italia forekommer ogſaa hos Andocides p. 131. Thucydides p. 378. Ariſtoteles T. 3. p. 583. Apollodorus p. 115. Strabo p. 407. Otrokocſi handler om det i orig. Hung. T. 2. p. 25. Om Oenotrier. Ariſtoteles T. 3. p. 583. Strabo P. 392. 393. 396. 408; og om Auſonier, Strabo p. 355. 356. 371. 392. og Baxter i Gloſſ. A. R. p 389.

P. 273. §. 48. L. 5 efter, Celter; imidlertid er det dog mærkeligt, at Zoſimus L. 5. C. 26. p. 579 vidner, at Ravenna, en Theſſaliſk Colonie, kaldes Rhene, fordi Vandet omgav den; og Gorii inſcr. T. 2. p. 366, at et Bierg i Etrurien kaldtes Pergus, thi begge diſſe Ord ſynes at være pure Tydſke.

P. 280 ved Slutningen af §. 49. Om Tyrrhenier, ſee: Thucydides p. 253. 434. Ariſtoteles T. 3. p. 464. Theophraſti hiſt. Plant. p. 1116. Dickiarzon Delphi Phoenicia. p. 34. Cumb. orig. p. 304. &c. Maffei Iſtoria Dipl. p. 206. Wachteri Gloſſ. v. Lucomones. v. Tuſci. Saggi di diſſ. T. 3. p. 1. Schwandtneri ſcr. Ung. T. 3. p. 307. 309. 311. Maffei orig. Etruſcæ & lat. Allevegne. Maffei Verona illuſtrata T. 3. p. 258.

P. 285 ved Slutningen af §. 50. Om Umbri, efterſee i Bullet Mem. eccl. T. 1. p. 9. Saggi di Diſſ. T. 3. p. 35. Om Lucanier: Iſocrates p. 169. Strabo p. 390. 392. Om Sabiner: Strabo p. 368. 383. Om Samniter: Strabo p. 383. 389. Saggi di diſſ. T. 2. p. 49. T. 4. p. 133.

P. 286. ved Slutningen af §. 51. Om Oscer see: Cellarii Not. p. 177. Morhof von der Teutschen Sprache t. 1. p. 49—52. 66. 68. 76. 82. 86. 105. 113 om deres Sprog.

P. 287. ved Slutningen af §. 52. Om Cycloper og Lestrygoner see: Thucydides p. 378.

P. 289 ved Slutningen af §. 53. Om Indvaanerne paa Sardinien see: Orphei Argonaut. v. 1246. Aristophanis Acharn. v. 112. Herodotus p. 69. 70. 438. Voyage de Boulaye p. 399. Caylus t. 3. p. 100.

P. 294 ved Slutningen af §. 55. Om Ligurier see: Aristoteles T. 1. p. 770. 803. Theophrastus p. 4. Dioscorides p. 9. d'Anville notice de l'ancienne Gaule p. 414. Pastorii orig. Sarm. p. 219.

P. 296 ved Slutningen af §. 56. Om Ligurier i Spanien see: Thucydides p. 378. Ved denne Leilighed maae jeg og anføre, at Abbed Vatry udi Mem. de l'Acad. de Inscr. t. 25. p. 493 ꝛc. nægter, at Æneas er nogensinde kommet til Italien, men paa Grunde, hvoreffer man i den ældgamle Historie kan nægte alting.

P. 303. L. 14. Mediolanum: Denne Stad mener Provst Gunnar Paulsön at være bleven kaldet paa Gellisk Sprog: Medalland, Miolenda, Moduland.

P. 308 ved Slutningen af §. 57. Om Celter see: Phurnutus p. 171. Aristoteles T. 1. p. 768. 850. T. 2. p. 438. 571. 719. T. 3. p. 438. 571. Gronovii Geogr. p. 128. 253. Zosimus p. 239. 579. Fragm. Stephani de Dodone p. 20. 21. Cluverii

verii Germ. p. 46 — 48. Og om Gallier. Cæsar p. 193. Salluſtius p. 63. 261. Varro L. 4. p. 29. 37. L. 5. p. 50. L. 7. p. 97. de re ruſtica L. 2. p. 73. 90. Servius in 8. Æneid. v. 660.

P. 321 ved Slutningen af §. 59. Om Iberer ſee Thucydides p. 378. Ariſtoteles T. 3. p. 571. Miſc. Berol. T. 1. p. 11. Om Cantabrier: Eccardi Hiſt. Stud. Etym p. 172. Lhuyd's Archæol. p. 31. Keyaleri ant. p. 145. Om Obscencer: Cæsar p. 393. Auguſtini dialogi p. 113. Om Vasconer: Wottoni conepect. Hickeſii in notis p. 60. Valeſii not. Gall. p. 381. Kortholt. Epiſt. Leibn. T. 1. p. 423. Ducange Gloſſ. Lat. T. 1. p. 499 v. Bascli. Chamberlayne orat. dom. p. 25. 141. Malcolm's tracts Fol. 88. p. 12. Miſc. Berol. T. 1. p. 11.

P. 321. §. 60. Bretland mener Provſt Gunnar Povelſön at have Navn af vort Ord brat, bratha, d: regio clivoſa.

P. 325 ved Slutningen af §. 60. Om Phoenicierne Handel til Britannien, ſee Melot i T. 25. af Mem. d. l'Ac. d. Inſcr. p. 56—84. hvor det han p. 63 ſiger, at Tin blev brugt til Tabernaklets Bygning, er uden Tvil en Feil. Og om Cimbrerne have beſeylet Britannien for Cæsar, atter Melot i ſamme Værk T. 29. p. 265—295, hvor han benegter det. Hvorvel Tacitus ſiger, at Caledonierne ſynes at vare Tydſke, hvoraf følger, at Picterne, ſaafremt de ere Caledoniernes Afkom, ogſaa maatte vare Tydſke, eller rettere Nordiſke, thi de gamle Romere tage Tydſke i en meget vid Mening, ſaa kuldkaſtes dog det forſte ved hvad der ſiges i Oſsian p. 11. 44. 152. T. 2. p. 223. Om Scoter tales der T. 1. p. 184, og om Picter T. 1. p. 329. T. 2. p. 283. 284. Det Macpherſon beretter i diſſ. of the Caledonians

4to p. 320—325 om at Norske have først bygget Steenhuse i Skotland, og P. 327, at de ogsaa først have giort lange Skibe bekiendte der, og endelig P. 331, at Øboerne ved Skotland have de Norskes Character, det tiener vel ikke til at vise, at de gamle Skoter stamme fra de Norske, men det viser dog fra hvor lang Tid Norske have havt Omgang i Skotland, og at de i meget gamle Tider have været for og mere sleben end Skoterne. I Erik Raudes Saga iblant Arnæ Mſl. N. 563 B i 4to p. 79 tales om en Skotsk Mand ved Navn Haki, og Qvinde Hækia udi det 10 Sæculo. Men dette kan ei tiene til at vise Skoternes eller Picternes Norske Udspring, thi ved den megen Omgang er det gandske naturligt at nogle optoge Norske Navne. P. 81. beskrives deres Dragt, som net op er den samme, som Berg-Skoterne endnu bruge. Whitaker haver i the genuine History of the Britons asserted p. 19, 54, 64, 77, 78, 209, 210, 287 i sær, og ellers overalt vist, at alle gamle Britanner kaldte sig Galer, at Skoterne ere fra Irland, og at Cymri i Britannien ei vedkomme de Nordiske Cimbri. Macpherson i Introduction to the History of Great Britanie p. 36. 37. 50 og 51 forklarer heel got endeel Brittiske Folks Navne af det Galiske Sprog.

P. 326 ved Slutningen af §. 61. I Parsons remains of Japhet p. 184. 378. &c., siges at være fundet i Siberien en Mont med Irlandsk Sprog og Bogstaver paa; Men jeg vil først være vis paa denne Sag førend jeg drager nogen Slutning heraf. I Malcolm's tracts F. 28. p. 2 giores og meget af de Walliske Bogstavers Ælde, og F. 112. p. 2 af Sprogets Overeenstemmelse med det Grækiske.

P. 330.

P. 330. L. 9 efter Cerberier: Naar Procopius i Corp. Byz. Tom. 2. de bello Gothico L. 4. C. 4. p. 184 skriver, at længer bort end Sagidæ boe adskillige Huniske Folk, og derpaa følger det Land Eulysia, som strækker sig til Mæotis og Tanais, og hvor Mæotis falder i Ponto; og at de Folk, som boe der, kaldtes for Kimmerii, men nu Uturgury, saa lader det ikke urimeligt, at dette Navn Eulysia er enten en Levning af det, at man troede, at Indgangen til Orcus var i Cimmeriernes Land, og følgeligen de Elysiske Marker ogsaa, eller og at dette Navn haver givet Anledning til at sætte de Elysiske Marker og Orcus der, hvilket sidste jeg snareſt vilde troe, saafremt Eulysia fandtes hos nogen ældre Skribent end Procopius. Man kunde og troe, at i det stikker Laziernes Navn, thi efter Procopii Beskrivelse maae det have været et stort Land.

P. 339 ved Slutningen af §. 2. Heel mærkeligt er og dette Sted hos Antigonus Caryſtius i hans forunderlige Fortællinger i den Græſkiske Text p. 143, og i den latinske Version p. 145, begge trykte i Strasborg 8vo 1590, nemlig at i Phrygien findes et Hul eller Aabning i Jorden, kaldet den Cimbriske, af det Slags som kaldes Charoniske, og om hvilket Eudoxus taler. Skulde nu Eudoxus selv have kaldet dette Hul det Cimbriske, saa viser det at han haver her kaldet dem Cimbrer, som giorde det store og gamle Indfald i Asien, og som af andre kaldes Cimmerier, thi endda havde Cimbrerne ikke udvandret fra Cherſoneſo, i det mindſte vare de ei komne Grækenland saa nær, at deres Navn har kunnet komme for Eudoxi Øren. At han siger dette Hul at have været af det Slags som kaldes de Charoniske, er maaskee, fordi der gik Rog af det, saa at man indbildte sig, at Indgangen til Helvede, og til Charons Færgested var der.

4to p. 320—325 om at Norske have først bygget Steenhuse i Skotland, og P. 327, at de ogsaa først have giort lange Skibe bekiendte der, og endelig P. 331, at Øboerne ved Skotland have de Norskes Character, det tiener vel ikke til at vise, at de gamle Skoter stamme fra de Norske, men det viser dog fra hvor lang Tid Norske have havt Omgang i Skotland, og at de i meget gamle Tider have været for og mere sleben end Skoterne. I Erik Raudes Saga iblant Arnæ Mſl. N. 563 B i 4to p. 79 tales om en Skotsk Mand ved Navn Haki, og Qvinde Hækia udi det 10 Sæculo. Men dette kan ei tiene til at vise Skoternes eller Picternes Norske Udspring, thi ved den megen Omgang er det gandske naturligt at nogle optoge Norske Navne. P. 81. beskrives deres Dragt, som net op er den samme, som Berg-Skoterne endnu bruge. Whitaker haver i the genuine History of the Britons asserted p. 19, 54, 64, 77, 78, 209, 210, 287 i sær, og ellers overalt vist, at alle gamle Britanner kaldte sig Galer, at Skoterne ere fra Irland, og at Cymri i Britannien ei vedkomme de Nordiske Cimbri. Macpherson i Introduction to the History of Great Britanie p. 36. 37. 50 og 51 forklarer heel got endeel Brittiske Folks Navne af det Galiske Sprog.

P. 326 ved Slutningen af §. 61. I Parsons remains of Japhet p. 184. 378. &c., siges at være fundet i Siberien en Mont med Irlandsk Sprog og Bogstaver paa; Men jeg vil først være vis paa denne Sag førend jeg drager nogen Slutning heraf. I Malcolm's tracts F. 28. p. 2 giores og meget af de Walliske Bogstavers Ælde, og F. 112. p. 2 af Sprogets Overeenstemmelse med det Græciske.

P. 330.

P. 330. L. 9. efter Cerberier: Naar Procopius i Corp. Byz. Tom. 2. de bello Gothico L. 4. C. 4. p. 184 skriver, at længer bort end Sagidæ boe adskillige Huniske Folk, og derpaa følger det Land Eulysia, som strækker sig til Mæotis og Tanais, og hvor Mæotis falder i Ponto; og at de Folk, som boe der, kaldtes for Kimmerii, men nu Uturgury, saa lader det ikke urimeligt, at dette Navn Eulysia er enten en Levning af det, at man troede, at Indgangen til Orcus var i Cimmeriernes Land, og følgeligen de Elysiske Marker ogsaa, eller og at dette Navn haver givet Anledning til at sætte de Elysiske Marker og Orcus der, hvilket sidste jeg snareſt vilde troe, saafremt Eulysia fandtes hos nogen ældre Skribent end Procopius. Man kunde og troe, at i det stikker Laziernes Navn, thi efter Procopii Beskrivelse maae det have været et stort Land.

P. 339 ved Slutningen af §. 2. Heel mærkeligt er og dette Sted hos Antigonus Caryſtius i hans forunderlige Fortællinger i den Grækiske Text p. 143, og i den latinske Version p. 145, begge trykte i Strasborg 8vo 1590, nemlig at i Phrygien findes et Hul eller Aabning i Jorden, kaldet den Cimbriske, af det Slags som kaldes Charoniske, og om hvilket Eudoxus taler. Skulde nu Eudoxus selv have kaldet dette Hul det Cimbriske, saa viser det at han haver her kaldet dem Cimbrer, som giorde det store og gamle Indfald i Asien, og som af andre kaldes Cimmerier, thi endda havde Cimbrerne ikke udvandret fra Cherſoneſo, i det mindste vare de ei komne Grækenland saa nær, at deres Navn har kunnet komme for Eudoxi Øren. At han siger dette Hul at have været af det Slags som kaldes de Charoniske, er maaskee, fordi der gik Rog af det, saa at man indbildte sig, at Indgangen til Helvede, og til Charons Færgested var der.

P. 342 ved Slutningen af §. 3. Mere om Cimmerier og Cimbrers Slægtskab hos dem see hos Eccard in orig. Germ. p. 106—109, Venusinus in orig. Dan. ap. Barthol. T. 5 Mſſ. p. 26, men i min Afskrift p. 45, som allerede haver med Posidonio anseet Cimmerier og Cimbrer for beslægtede: Peyssonnel observ. p. 98—100. 102. 105. Alanus i de gentium quarundam ortu §. 17, hvor han og troer at de stammer fra Gomer.

P. 347. §. 6. Provst Gunnar Povelsön forklarer Sindi Navn at betyde Sundboer, og Agathyrsi ved Aku Purser o: Thraces vel Turcæ Hamaxobii.

P. 353 om de 3 Tydske Hoved-Folk. See Eccard *orig.* Germ. p. 16 og 18. Jordani orig. Slav. p. 201—204. 206—214, og om Ingævoner i sær: Stiernhielmi Anticluverius p. 146. Rhyzelii Episcop. p. 4. Sperling de Konning p. 214. 219. Ancherſen orig. p. 69. 70. 179. 181. 189. Abels Chron. p. 78.

P. 355. L. 17 ved Sprog. De tvende Vandringer af den mellemste og sidste Odin fra Tanais til Østersoen, og derfra hid ind i Norden, have ogsaa tient til at blande Tydsk og Nordisk Sprog meget sammen.

P. 356. L. 6 ved Peuce. Eccard de orig. Germ. p. 22 leder deres Navn af det Grækiske Sprog, og mener at det betyder et Grane-Træe, fordi deres Land var bevoxet dermed; En Mening, som Schöning bifalder, men hvor kan jeg nu ikke finde.

L. 14 ved, 28: Om Bastarner, see Isidori Gloss. v. Basterna bag ved Martini Lex. Etym. Appianus p. 1196. 1224.

Jor-

Jordani orig. Slev. p. 14. Peyſſonnel obſerv. p. 18. 19. Ducange gloſſ. t. 1. v. Baſterna. Paſtorii orig. Samm. p. 49. 50. Prætorii orbis Goth. l. 2. p. 219.

Tillæg ved Tab. I. gandſke til Slutning: Eller og at Udbredelſen bor udi det ſtore Tatarie, og i Landene mellem Aſien og America fordobles.

Rettelſer i den 1 Tome.

P. 63. Ved Vandaler, Suever ꝛc. Nu anſeer jeg det for urigtigt, at alle diſſe Folk ſkulde have været af adſkilte Folkeſærde. Aarſagen til den min da fattede Mening var, at jeg anſaae Scyrer, Hirrer og Turcilinger for Finſke Folk, og Vandaler ꝛc. vare gandſke vidſt Tydſke; Men nu holder jeg Scyrer ꝛc. ogſaa for Tydſke, hvorvel Finſke og Lettiſke Folk have ſiden nedſat ſig i de af dem forladte Lande.

P. 109. L. 11 udſlettes Ordet, der, efter og. og ſættes L. 12 efter, kommet.

P. 117. L. 5. Ur i, udſlettes, og derimod legges til L. 6 efter Meſopotamien: og ſtrax efter at han drog ud af Chaldæa.

P. 136 ſidſte Linie, efter de Ord: blevne til eet Folk: nu tviler jeg meget herpaa, thi Philiſter boede ſynder paa ſaa langt, at man ikke veed at Phoenicier have nogenſinde ſtrakt ſig did. Efter deres Beliggenhed, ſaa og nogle morke Spor i Hiſtorien, ere de ſnarere blevne mængde med Joder og med Syrier. Desuden ere maaſkee de egentlige Phœnicier komne fra den Perſiſke Havbugt.

Havbugt, som de Gamle ogsaa regnede til det rode Hav, og hvor de Oer Tyrus og Aradus laae. See Strabo L. 16. p. 1110. 1111 og 1131.

P. 147. L. 8 efter de Ord Ryttere: Da Perserne bleve efter Herodoti Vidnesbyrd forst til Ryttere ved Cyrum, og Ezechiel, som er ældre end Cyrus, kalder dem alerede Perser, saa falder denne Etymologie bort, hvor god den end synes at være, med mindre man her vilde forkaste Herodotum, som ei gaaer an, da Persiens Bierge bestyrke hans Sætning.

P. 147. sidste Linie, hvilke kun have, i hvilke Ords Stæd bør læses, men de have kun.

P. 148. L. 13. Slaverne: Trællene ere bedre.

P. 210. L. 6. neden fra, efter Massageterne. Have Abasger været en Green af Alaner og de rette Aser, som jeg nu troer, saa kan dette ei have Stæd.

Trykfeyl i den 1 Tome.

Iblant Skribenternes Liste bør i W. Baxter læses

Romanarum	i stædet for	Romanorum
Udi Elenchus antiqvitatum Albionensium		
1673		1637
Eustathius		Eustatius.
Udi Nicephorus Bryennius		
Bryennius		Bryemius.
Sallustius		Sallistius
P. 10. l. 17. Skristers	læs	Skrister

P. 28.

P. 28. l. 15.	Arpachſad ſæs	Arphachſad
l. 17.	1733	1723.
p. 29. l. 8.	bredet ſig	rettet.
l. 9.	Ægypten	Egypten.
l. 10.	have boet	have da boet
l. 26.	mærkværdig	mærkværdig
p. 32. i Bredden af 10 Regel;	tildeels	deels
p. 40. l. 11.	forſte	forſte Skribenter
l. 18.	at ligge	ligge
p. 41. l. 13.	ſtrider	ſtride
p. 49. l. 12.	kom	kunne
p. 72. l. 20.	kommen	komne
p. 75. l. 1.	Skriſter	Skriſten
p. 77. i Bredden, 4		6
5		7
p. 78. i Bredden 6		8
p. 86. l. 2. neden fra:	Maſſegothiſke Antcheouſke	Maſſegethiſke Montcheouſke
p. 117. Not. 90. C. 2. v. 24.		C. 7. v. 4.
p. 126. l. 9.	Comæ	Carræ.
p. 148. l. 16.	eet	et
p. 150. l. 14.	Scytherne,	Scytherne.
p. 153. l. 4, neden fra,	Odici	Odiſci
p. 155. l. 17.	ſtammer	Stammer
p. 157. l. 15.	Drak	drukke
p. 164. §. 13. l. 1.	Sems	Japhets
p. 165. §. 14. i Bredden,	legges til	Mere herom.
p. 177. l. 2.	Japhets	Javans
p. 198. §. 26. l. 2.	Cronicum	Cronium
p. 211. l. 11.	af (udſlettes)	
p. 216. l. 7.	dem	Hunerne
l. 12.	de (udſlettes)	

Havbugt, som de Gamle ogsaa regnede til det rode Hav, og hvor de Oer Tyrus og Aradus laae. See Strabo L. 16. p. 1110. 1111 og 1131.

P. 147. L. 8 efter de Ord Ryttere: Da Perserne bleve efter Herodoti Vidnesbyrd først til Ryttere ved Cyrum, og Ezechiel, som er ældre end Cyrus, kalder dem alerede Perser, saa falder denne Etymologie bort, hvor god den end synes at være, med mindre man her vilde forkaste Herodotum, som ei gaaer an, da Persiens Bierge bestyrke hans Sætning.

P. 147. sidste Linie, hvilke kun have, i hvilke Ords Stæd bor læses, men de have kun.

P. 148. L. 13. Slaverne: Trællene ere bedre.

P. 210. L. 6. neden fra, efter Massageterne. Have Abasger været en Green af Alaner og de rette Æser, som jeg nu troer, saa kan dette ei have Stæd.

Trykfeyl i den 1 Tome.

Iblant Skribenternes Liste bør i W. Baxter læses

Romanarum	i stædet for	Romanorum
Udi Elenchus antiqvitatum Albionenſium		
1673		1637
Euſtathius		Euſtatius.
Udi Nicephorus Bryennius		
Bryennius		Bryemius.
Salluſtius		Salliſtius
P. 10. l. 17. Skriſters	læs	Skriſter

P. 28.

P. 28. l. 15.	Arpachſad ſes	Arphachſad
l. 17.	1733	1723.
p. 29. l. 8.	bredet ſig	rettet.
l. 9.	Ægypten	Ægypten.
l. 10.	have boet	have da boet
l. 26.	mærkværdig	mærkværdig
p. 32.	i Bredden af 10 Regel; tildeels	deels
p. 40. l. 11.	forſte	forſte Skribenter
l. 18.	at ligge	ligge
p. 41. l. 13.	ſtriden	ſtride
p. 49. l. 12.	kom	kunne
p. 72. l. 20.	kommen	komne
p. 75. l. 1.	Skriſter	Skriſten
p. 77.	i Bredden, 4	6
	5	7
p. 78.	i Bredden 6	8
p. 86. l. 2. neden fra:	Maſſegothiſke	Maſſegethiſke
	Antcheouſke	Montcheouſke
p. 117. Not. 90.	C. 2. v. 24.	C. 7. v. 4.
p. 126. l. 9.	Comæ	Carræ.
p. 148. l. 16.	eet	et
p. 150. l. 14.	Scytherne,	Scytherne.
p. 153. l. 4, neden fra,	Odici	Odiſci
p. 155. l. 17.	ſtammer	Stammer
p. 157. l. 15.	Drak	drukke
p. 164. §. 13. l. 1.	Sems	Japhets
p. 165. §. 14.	i Bredden, legges til	Mere herom.
p. 177. l. 2.	Japhets	Javans
p. 198. §. 26. l. 2.	Cronicum	Cronium
p. 211. l. 11.	af (udſlettes)	
p. 216. l. 7.	dem	Hunerne
l. 12.	de (udſlettes	

Tillæg i den 2 Tome.

P. 5. L. 1 ved Pytheas: Dog vilde alt dette falde over Ende, dersom Pytheas forstod Nord-Britannien og Vest-Oerne derved ved Thule, som Penant vil i hans Tour to Scotland and to the Hebrides, dog hans Grunde ere ikkun svage, thi derved vilde Britannien og Thule blive eet, om hvilke Pytheas dog taler, som om tvende adskilte Lande, og desuden kan man ei i Nord-Britannien finde de Folk igien, som Pytheas sætter paa Thule, og hvilke man finder paa vort Scandinavien.

P. 13. Not. 28. L. 2. ved, 74—og Act. liter. Sueciæ T. 2. p. 300.

P. 16. L. 9 neden fra, ved, Konge i Jotland: I Biörners Udgave siges vel Forniotur, Nors Stamfader og Esterkommere, at have været Konge i Jotland, og er denne Udgave trykt efter Oluf Tryggvasöns trykte Saga 1 Part. P. 214, hvilken almindeligen holdes for at være aftrykt efter Flateyar Bogen, men udi vor Flateyar Bog staaer det anderledes, saa at den trykte Oluf Tryggvasöns Saga har maaskee snarere fulgt Berg-Abbeds Bog, som er i Sverrige, og hvilken de Svenske ogsaa kalde Flateyar Bogen; Men med vor Flateyar Bog kommer overeens Arnæ N. 93 i 8vo, hvor der alene staaer Forniotur hiet madur, og derpaa er alt det øvrige hos Biörner udeladt indtil: arte þria Sonu. Nu er vel denne Codex kun paa Papiir, og Haanden er nye, og indeholder den desuden mange flere Ting, for endeel tagne af Snorro, synes og at tale om Sturle, som døde 1274, som om en

død

død Mand; Men imidlertid da intet nyere findes i den, saa man kan være vis paa, at den, for saavidt Fundinn Noregs angaaer, er afskrevet efter Flateyar Bogen, hvorvel den slutter længe forend den, da Afskriveren synes ikkun at have foresat sig at ville giøre et Udtog. Endog den lange Titul hos Biörner, hvilken findes paa samme Maade i vor Flateyar Bog, lyder her ikkun saaledes: Her skal segia dæme til hversu Noregur bygdest i fyrstu, eda hversu Konga-Ætter höfust þar. Imidlertid giver det dog ei meget til Sagen, at Forniotur ei kaldes Konge i Jotland, saasom Þorre, Norrs egen Fader, kaldes kort efter, Konge i Gottlande, Konlande og Fennlande; hvorvel jeg tilstaaer, at dette giver endog et gandske andet Begreb end Biörners Udgave, thi først staaer her Gotland, og ei Jotland, og for det andet skilles tydeligen Gotland, Konland og Fenland fra hinanden, og giøres til 3 Lande; maaskee at ved Gotland forstaaes her det i Lifland og Preussen. Imidlertid bliver det hereftter endog troligt, at alle disse 3 Lande have havt Nordiske Indbyggere, siden Regentere, som havde Nordiske Navne, herskede over dem, og siden den Sværm Norr og Gorr førte med sig til Norge vare eller bleve rette Norske, hvilket Navnene og Slægtregisterne vise; hvorvel denne Codex ender med disse Ord i Biörner p. 5: eru þar margar bygder. Og efter disse Ord staaer heel mærkeligen i samme Codex: Flateyar Kongabok var skrifud, þa lidet var fra hingad burde vors Herra Jesu Christi 1387 ar; hvilket atter bekræfter at Udskriveren har haft Flateyar Bog for sig. Arnæ N. 92 og 103, begge i Folio, komme overeens med Biörner. De ere paa Dansk, og egentligen en Oversættelse af Orkneyinga Saga, men begynde med Fundinn Noregs, og slutte hos Biörner P. 5 med disse Ord: hinns rika ok hinns rads vinna. Men de følgende

gende Ord: Rognvalldur geck til Lands med Haraldi hinum Hárfagra, og hvilke man tydeligen ved et ꝛc kan see, at Biörner haver afbrudt, fortsætte de, og fortælle derpaa de Orkenoeriske Jarlers Historie, hvilket er ingen Under, da Rognvalld var deres Stamfader. Og dette bekræfter mig i den Mening, at Biörn haver fulgt Berg-Abbeds Bog, hvilken han og P. 15 mener ved den Gothiske Bog i Antiqvitæts-Archivet. Hvorvel nu N. 92 og 203 ere ikkun heel slette Oversættelser af Orkneyinga Saga, saa ere de dog af yderste Vigtighed, fordi de 26 første Capitler ere endnu ikke opdagede paa Islandsk, undtagen at noget deraf staaer hist og her i Snorro, og at de første Capitler ere Fundina Noregs. Den lærde Etats-Raad Rosenerantz haver besiddet N. 103, og efter ham haver Arnas 1702 faaet det, som han selv haver anmærket. I det skrives vel Hetland i Stædet for Jotland, men det er en aabenbare Copiist-Feyl.

P. 20 ved Slutningen af §. 16. I en Islandsk Geographie udi Arnæ N. 281. 4to siges p. 152 og 153 i min Udskrift, at Tyras, Japhetz Søn beboede først Thracien, og fra ham er kommet det Folk, kaldet Tyrker: Mange, som have læst gamle Skrifter, sige og, at fra det Land er Sverrige bleven beboet, og Norge fra Sverrige, og Island fra Norge, og Grønland fra Island. Samme Geographie er trykt i Langebecs 2 Tome, men der tales vel p. 36 om Tyrker at være komne fra Tiras, men det øvrige udelades, saa den maae være trykt efter en anden Codex. Naar denne Geographie er skrevet, kan ikke med Vished siges, dog er den nok noget gammel, thi der tales, som Grækenland endda havde sin egen Keiser, og nævnes ikke det Tyrkiske Rige i Europa. Codex selv er paa Papiir, og ikke gammel, thi p. 206 forekommer et Stykke paa Spansk, hvor-

udi

udi 1583 nævnes. Den indeholder mange smaae Afhandlinger, og begynder med Porfin Karls efnes Saga. Heraf sees ellers, at vore Fædre have ladet Sverrige bebygges fer Norge, hvilket og Landenes Beliggenhed viser, at maae være sandt. Ja det synes endog efter dette, at de have ladet Indvaanerne komme ind giennem Finland, og ei giennem Tydskland. Lagerbring i sin Svenske Historie p. 50 og 310 anfører efter Benzelii Svenske Historie, at Upland synes af de Svenske Landskaber at være bleven først bebygget, siden de omkringliggende Lande, Westmanland, Sodermanland, Norland, hvilke synes og at have faaet Navn af deres Beliggenhed imod Upland, og legger Lagerbring til, at dette synes at bestyrkes derved, at Odin valgte sin Bopæl i Upland, for dets Frugtbarheds skyld, hvilket viser at det maae have været længere dyrket, end de sydligere Lande, thi i sig selv ere Fyen, Sieland og Skaane langt frugtbarere. Jeg anmærker herved, at denne Grund maae henføres til den mellemste Odin, og ei til den sidste, thi da havde ovenmældte Lande været saa længe bebodte, at de vidst da vare frugtbarere end Upland; Men at den sidste Odin dog nedsatte sig der, dertil var Aarsag, at Odin og de flere Guders fornemste Gudstieneste var der, saa og Odins Slægt og Afkom.

P. 22 ved Slutningen af §. 1. Nu Nestor selv haves oversat paa Tydsk, kan med bedre Grund skiennes, om han haver anseet Novogrods Indvaanere for det 9 Sæculum at have været Vareger; Thi at Oversættelsen er tro, tviler jeg ikke paa. At Varegerne ere fra Norden, deram er Nestor tydelig, men at de i gamle Tider have bebodt Novogrod, er derimod mærkt hos ham. P. 42 siges, at der var Vey fra Varegien til Grækenland,

kenland, og fra Grækenland langs Nieper, og oven for dens Udspring, til Lawoti, og fra Lawoti foer man ind i Ilmen Soe, fra hvilken Wolchow har sit Udspring, og flyder i den store Soe Newa (ɔ: Ladoga), hvis Munding falder ud i det Waregiske Hav, (nu er vel saa meget vidst, at denne Reisetour har været brugelig fra det 9 Sæculo af, og i senere Tider, men dette synes dog at sættes i meget ældre Tider, og maae derfore vel henføres til den Tid, da Gotherne droge ud fra Norden, og fremdeles i det mindste til det 5 Sæculum, thi da synes Samfundet imellem Norden, og Landene ved den sorte Soe at være bleven afbrudt, og ikke fornyet igien forend i det 9 Sæculo), fra det Chovalinskiske (ɔ: Caspiske) Hav kan man paa Wolga komme til Bolgarien og Chovalisca, og imod Østen naae Semi Beskiddelser, (nemlig Persien ꝛc., see p. 39), men paa Dwina kan man komme til Waregien. (Af alt dette sees, at der i meget gamle Tider haver været større Omgang imellem vore Nordiske og Indvaanerne i Rusland, end man almindeligen forestiller sig). P. 43 St. Andreas Apostel kom paa sin Reise til Slaverne, hvor nu Novogrod er, (altsaa var Novogrod endda ei bebygget, og da boede Slaver der); Derfra gik han til Waregien, (lad end være at denne Apostelens Reise er digtet, saa sees dog heraf, at Russerne have troet, at der ved Christi Tider haver været Omgang imellem dem og vore Folk). P. 44, hvor de adskillige Folk udi Rusland i gamle Tider opregnes, siges, at Slaverne i Novogrod havde deres egen Regiering. P. 45, at det Slaviske Sprog taltes udi Rusland alene af Polænerne, (ved Kiew), Derewlanerne, Novogoroderne, Polotschanerne, Dregwitscherne, Severo-Buschanerne ved Bog-Floden bag ved Wolinzien, (maaskee Volhynien, og som det lader paa begge Sider af Nieper). P. 49 ved Aar

859.

859. Warægerne, som boe paa hin Side Havet, toge Skat af Tschuderne (Lisländerne ꝛc.), Slaverne, Mæræcherne og alle Kriwitscher (ved Smolensko). Ved Aar 860, 861 og 862 komme Warægerne over Havet (til Rusland som det lader), og de gave dem ingen Skat, og de begyndte at herske over sig selv. (Dette Sted er meget morkt, men det lader at henhore til andre Wareger, som forhen boede i Rusland, saa at det, de herskede over sig selv, vel vil sige saa meget, at de Nordiske Waræger herskede over de Russiske Waræger). Men som indbyrdes Krige opkomme imellem dem (her forkorter jeg Nestor), saa ginge Russerne til Warægerne over Havet, thi disse bleve kaldte Russiske Waræger, ligesom andre Swiæ (ɔ: Svenske) andre Urmæner (ɔ: Normanner) Inglæner (ɔ: Engellændere) og endnu andre Gother (her nævnes Russer først, og synes ved dem at betegnes det Folk, som Warægerne siges forhen at have hersket over sig selv, hvoraf man maae slutte, at Russerne have været en Colonie af ældre Wareger, end den der kom med Rurie, og dette stemmer vel overeens med vore Skribenter, hvorefter de Nordiske have længe for Rurics Tid havt Omgang i Rusland; Men hvo blive nu de saa kaldte Russiske Wareger, som Russerne ginge til, og som skilles fra Svenske ꝛc., og som kaldes Russiske Wareger fordi de andre vare Svenske ꝛc. Wareger; De synes herved at skilles fra alle de andre Folk, og kunde man da efter Navnet falde paa at de vare fra Wagerland, som og Eccard haver meent, men hvorved den Vanskelighed indlober, at Wagrierne vare Slaver, da dog Rurics og Estermænds Navne ere pure Nordiske; Man kunde og falde paa de Danske, saasom de ellers ikke nævnes af Nestor, med mindre man troede at de vare skiulte under Normannerne; At Wareger skulde her være Sven-

ske synes at forskes derved at de Svenske desuden nævnes, men dette kan Nestor gierne have giort, fordi han ei var tilfulde underretter, som man seer af alle Ting. Beliggenheden af Sverrige giør det og troligt, at Svenske herved forstaaes; Danske og Norske havde desuden saa meget i Frankerige, Engelland ꝛc. at giøre, og de Svenske saa lidet, at det er troligt at de Svenske have kriget i Rusland. Lifland, Estland, Carelen ꝛc. ansaaes i 9 og 10 Sæculo for de Svenskes Skat-Lande. De Danskes og Norskes Bedrifter ere i det 9 Sæculo temmelig vel optegnede, og der findes intet Tegn til noget saadant Russisk Tog; Om de Svenske have vi derimod saare lidet, saa det er meget troligt at de have været disse Vareger. Naar jeg noye undersøger Orvar Odds Historie, skal jeg opgive flere Grunde for denne Mening. Dog kan vel ikke nægtes at endeel Norske og Danske have da og siden fulgt med paa Russiske Tog, ligesom endeel Svenske og Gother paa de Engelske ꝛc.) P. 50. Tre Brødre Ruric &c. traadde med deres Slægter sammen, komme først til Slaverne, og bygde Byen Ladoga (ɔ: Aldeigeborg, som uden Tvil er meget ældre end Ruric, men hvor han dog har residered forend i Novogrod), og af disse Waræger fik det Russiske Land det Navn Novogorod (Holmgard), thi de ere Indvaanere af Novgorod af Varægisk Slægt, men for Rurics Ankomst hedte de Slaver (dette Sted er meget morkt og sig selv imodsigende, thi vare de af Novgorod Waræger, saa vare de ikke Slaver, men maaskee det skal alene forstaaes saaledes, at de bleve Varæger, men havde forhen været Slaver, og da blive de i Egnen af Novgorod ikke Nordiske i de ældre Tider; og da maae man maaskee sætte de Varæger, af hvilke Russerne opkomme, ved Ladoga alene udi de ældre Tider).

P. 23 ved Slutningen af §. 2. Eccard vil i Orig. Germ. p. 39—41, at de Svenske ere fra Tydskland, men hans Grunde ere heel svage, og de samme, som jeg paa mange Steder i mit Værk haver giendrevet.

P. 26 ved Slutningen af §. 3. Moller i Estland p. 58 giør Alaner til Finner; Og mener at deres Navn er endnu tilovers i det Estniske Landskab Alentak, og at det kommer af det Estniske Ord Alo o: sumpig Land, og det igien af Alla o: under, neden. Thunman i Gef. der östl. Europ. Völker. P. 13. 14. 17. 21 sætter Aorser ved den østlige Side af Don, og formoder at de have været den fornemste Deel af Alanerne, (en Formodning, som faaer nye Styrke derved, at Strabo, som nævner Aorserne, derimod ikke nævner Alanerne), og anfører mange gode Grunde derfor. P. 21—23 mener han, at Sirakerne og ere blevne begrebne under det Navn Alaner, og at de ere samme Folk, som bleve kaldte Akatzirer, eller Chazarer, ja p. 26, at Barsilier eller Uzer og undertiden bleve befattede under det almindelige Navn af Alaner. Udi alt dette vil jeg ikke imodsige ham, men kun anmærke, at de, som først finge Navn af Alaner, fordi de boede paa Bierge, vare Aserne eller Abcasserne, et Folk som i Henseende til Herkomst og Sprog var gandske adskilt fra de nu nævnte, men hvis Navn blev, for os nu ubekiendte Aarsager, udstrakt til mange Folk, hvoraf de fleste vare ei engang beslægtede med dem.

P. 26. §. 4. L. 2 ved, Alaner: ved hvilke han nok sigter til Roxolaner.

P. 27. L. 3 neden fra, ved, Tanais: Dog tviler jeg ikke paa, at jo de rette Alaner have boet often for Mæotis.

P. 29. Not. 62. L. 9. Guder . . . Maaskee han gior disse tvende, Sprog ikkun til eet, fordi Alaner beboede Taurernes gamle Land.

P. 31. Not. 67. L. 2. De Alani som overvunde Gordianum, have vel fulgt med Gotherne.

P. 33 i §. 5, og ved det at Alani holdte dem for lyksalige, der dode i Strid: Ammianus L. 23. p. 254 og 255 fortæller det samme om Partherne.

P. 35. L. 2 neden fra, ved, Fædrift: maaskee ere de blevne kaldte saa af Bus d: en Oxe, og da alene hos Grækerne fort Navn af Budini.

P. 37 ved Slutningen af §. 7. Maaskee disse ere de Tyrker, som fulgte med Odin, thi Terki og Tarki ligge paa de Kanter. Og bekræftes dette ogsaa ved, hvad p. 47 anføres af Procopio om Alaner.

P. 43. L. 1. ved, Satagarii: Thunman i Gesch. d. östlichen Europ. Völk. p. 20 anseer Satagarii for Plinii Satarcheer, der boede i den östlige Deel af Crim.

P. 44. §. 12. L. 6. Procopius feyler, naar han lader Vandaler boe ved Mæotis.

P. 47 ved Slutningen af §. 12. Alt dette viser, at der have været mange Slags Alaner; Men de rette og egentlige vare Aserne ved Mæotis. Om Asbasgerne handles i Corp. Byz. T. 2. p.

2. p. 193. 194. T. 6. p. 206. 260, og ſees der af Theophanes, at under Juſtiniano 2 have Romerne endnu anſeet Alanerne for deres Venner, og ſogt ved Penge at ophidſe dem imod Abasger, Lazer og Iberer. Udi Büſchings Magazin T. 5. p. 309 ſiger Abulfeda, en Arabiſk Skribent af det 14 Sæculo, at Staden Abchas laae paa et Bierg ved Strandbredden af det Crimiſke Hav ved en Havbugt, norden for Staden Sactum fire Dages Reiſe, lige over for Kaſa, og at Indvaanerne af Abchas vare Rovere, ſom laae paa Veyene.

P. 49. L. 5 neden fra, ved, opholde ſig: Stählin i Büſchings Magazin T. 6. p. 457 ſkriver Landet Aſchaſien, og vidner at det og kaldtes Altikeſer; Deler det i Øvre- og Nedre-Aſchaſien, lader det grændſe til den Store og Lille Kuma-Flod, og det Ciſbaniſke Tatarie; Siger, at de nu værende Aſchaſer ere en Tatariſk Slægt, og deres Land det egentlige Tſchirkaſſien. Diſſe ere de nyeſte Efterretninger om dette Land, og fra 1772. Jeg vil gierne troe, at de mange Forandringer, ſom ere ſkeede i de Egne, have nu giort Indvaanerne til Tatarer, men de Gamle have vidſt ei været Tatarer, og ved noye Underſøgning er jeg vis paa, at man vilde der finde mange Spor efter vore Folk.

P. 50. L. 4 ved, Dage: og har denne Feſtning maaſkee været det gamle Asgard.

P. 52. L. 11 ved, Tyrkerne: Chazari beboede egentligen Nord- og Veſtdelen af Crim, og norden for Crim til Dnieper, Donetz og Don, ſaa og øſten for Crim udi Aſien, i det nu ſaa kaldte Cabardie.

L. 17. Venner: Heraf maae man ſlutte, at Alani have længe for Procopii Tid været Chriſtne.

P. 55. L. 8. Alaner: Ved hvilke han nok forſtaaer Abcaſerne.

P. 56. L. 10, neden fra, Gothia: Indvaanerne af dette Gothia vare uden Tvil Procopii Gothi Tetraxitæ.

P. 58 ved Slutningen af §. 15. Deguignes i Mem. d. l'Ac. d. inſcr. T. 47. p. 470—472 ſætter for Chriſti Fødſel Alaner i Egnen af Tobolsky, og mener, at derved Hunerne ere blevne nødte til at begive ſig ſønder paa, og derefter have boet norden for Circaſſien. Dog alt dette antager han uden nogen *tilſtrækkelig* Grund. Venuſinus i Bartholini T. 5 Mſſ. p. 48, og hos mig p. 83 vil, at Alanerne have været fra Venſyſſel, fordi de vare et Gothiſk Folk, og fulgte med Vandalerne, ſom han og henfører fra Venſyſſel. En vis lærd Mand ſkal have forſikret ham at have fundet i en Codice at Alaburgum blev ſkrevet Alanoburgum. Og ſelv holder han da Burgalanum (ɔ: Borium) for et ſtort Bevis for Alanernes Boplæle i de Egne. Abulfeda hos Büſching T. 5. P. 307 taler om Sarirer. P. 315 forklarer han dem ved Ol-Lan, hvilket Reiſke i Noten retteligen anſeer for Alaner. Det ſkal være et ſtort Land ei langt fra Jern-Porten (ɔ: Derbent) under Længdens 73 Grad, og Bredens 44. Hovedſtaden heder og Sarir ɔ: en Throne. Indvaanerne ſulle være blandede. Den ligger paa et Bierg, ſom grændſer til Sprogenes Bierg (uden Tvil Caucaſus) eller Kitak, hvor Porten findes (de Caucaſiſke Porte). Om Sprogenes Bierge taler han og P. 318, og kalder dem Lozkorum (Lesgernes) Bierge.

P. 364

P. 364 taler han om det faste Slot Kerkri, som paa Tyrkisk betyder 40 Mænd. Det er uovervindeligt, og ligger paa et Bierg, som ingen kan komme op paa. Det ligger fra Havet. Det Folk kaldet Ol-As beboer det. Derved ligger et meget høyt Bierg, kaldet Gather Tag, som Skibene kunne see langt borte. Kerkri ligger næsten een Dags Reise norden for Sarikannan, og denne sidste ligger lige over for Sinope (efter Omstændighederne anseer jeg Kerkri for den forhen beskrevne Abasgiske Fæstning). Rytschkow i samme Büschings Bog P. 472 beretter, at en vis Achun haver af Arabiske og Tatariske Bøger udskrevet, at Bucharіet hedte forhen Turkestan, og endda tilforn Essil (et Navn, som kan tiene de Lærde, der søge Odins Tyrker og Sæde i Turkestan). Descncis T. 1 de initiis Hungarorum P. 38 og 39 gior Alaner til Gother, og denne mærkelige Anmærkning, at Michael Villanovanus har i Ptolemæi Edition af 1541 havt den Lection Alaner i Stædet for Alauner. P. 170 anforer han den Dominicaner-Munk Richard hans Reise, som skeede omtrent 1240, hvor P. 171, 172 og 173 siges, at han kom fra Constantinopel over Havet i 33 Dage til det Land Sichia (Zichia); derfra igiennem en Ork i 13 Dage, og endeligen til Alania, hvor Christne og Hedninger boede blandede iblant hinanden. Der ere lige saa mange Regentere som Flekker, og staaer den ene ikke under den anden, hvorfore der og er bestandig Krig af den ene Regent og af den ene Flekke imod den anden. Søndagen alene er der Sikkerhed. Manddrab agtes for intet. Korn saaes. Om en Mus er død i et Kar, eller en Hund har spiist af det, saa æde og drikke de Christne der ikke af saadant Kar, forend det bliver helliget af deres Præst. For Kaarsel bære de stor Ærbødighed. Tatarerne sagdes at være i Nærværelsen. Efter 37

Da-

ges Reise igiennem et øde Land komme de derpaa til Saracenernes Land, som kaldes Veda, til den Stad Bundam. Derefter fortsatte de P. 174 deres Reise til det store Bulgarien og den Flod Ethel (ɔ: Volga). Herved anmærker jeg, at om Alanerne eller Aserne have fra gamle Tider af havt paa eengang mange Regentere, der have kriget sammen, saa vil det blive vanskeligt at finde Odins rette Opholds-Sted, og saa er det ikke underligt, at han og Folge vare saa hengivne til Krig.

P. 59 ved §. 17. Udi Oluf Tryggvasöns Saga 2 Part, p. 49. C. 17 siges ogsaa, at østen for Vanakvisl (ɔ: Tanais Udløb), kaldtes Asia Land eller Asiaheim, og Folket Aser, og Hovedstaden Asgard, og Odin var Konge der, og var der et stort Offer-Stæd.

P. 62 ved Slutningen af §. 18. Og dette bliver til en Vished, ved det Arrianus skriver p. 19 i periplo udi Geogr. Gr. min. t. 1, at Udløbet af Mæotis i Ponto kaldtes Tanais.

P. 63. L. 8. Hav. Eccard orig. Germ. p. 23 og 329 har allerede anmærket, at Sindi ere blevne tagne for Indi, hvorvel jeg tviler paa, at det Exempel han der anforer, er rigtigt. Og dette tænker jeg undertiden at være det Indien, som i vore Sögur forekommer, dog vil Torfæus H. Norv. t. 1. p. 196 og 197 giøre Indien i Porstein Vikingsons S. p. 15 til Inderøen i det Tronhiemske, allerheldst en Codex nævner siden Jarnber Land, hvilket ogsaa endnu findes i Arnæ N. 347 b. og 354, og mener Arnas selv, at Abbreviaturen viser, at her bør læses Jarnbera, og ei Marsya, Marsera eller Media, som i nogle, maaskee det kan være Morsoe, som i Snorro t. 1. p. 230 kaldes Marzey.

P. 63.

P. 63. L. 3 ved den Autor jeg ikke kan erindre: Har nu fundet at det er Ammianus Marcellinus L. 22. p. 217.

P. 65 ved Slutningen af §. 19. Mærkeligt er det og, at Diodorus T. 1. p. 348 skriver, at Gallierne kastede Breve paa de Dodes Baal, som de meente at deres afdøde Venner læste. Men det er mueligt, at disse Breve have ei været skrevne med deres egne Bogstaver, thi de have kanskee ingen havt, men med Grækiske, som Helvetierne, et Galliſt Folk, brugte efter Cæsars Vidnersbyrd. Men hvor let er det ikke mueligt, at disse Grækiske Bogstaver have fra Gallien kunnet komme til os, og hos os blevne forandrede til Runer; Og er det ikke urimeligt, at dette kan være skeet ved de tilbagevandrende Cimbrer, thi Cimbrerne havde paa deres Tog Tiguriner og Tugener, Galliske Folk, med sig. Ja dersom ei vore egne Skribenter saa udtrykkeligen førte Odin, enten fra Troja, som dog viſt er en Fabel, eller og fra Tanais, saa var det temmelig rimeligt, at antage ham for en af de tilbagevandrende Cimbrer, thi da kunde han gierne siges at have flygtet for de Romerske Feltherrer, og da var Veyen fra Saxen igiennem Dahmark til Sverrige, som Snorro lader ham holde, gandske naturlig; Tiden kan og heel vel jævnes, thi han kommer da kun nogle og 30 Aar for herind, end som almindeligen antages; Torfæus haver derfore ogsaa i sit første Udkast til sin Series af 1664. p. 45 og 47 antaget, at Odin kom hid nord, da Cimbrerne ginge ud, og fik just derved Leilighed til at udbrede sit Folk her; Men kort efter antager han, at Odin formaaede Cimbrerne til at bekrige Romerne, og siden at de Cimbrer, som sendte til Augustum, vare Othini Efterfølgere. Imidlertid bliver han dog ved den Sætning, at Odin var

fra Tanais. Men dersom man antog, at Odin var en Cimbrer, saa maatte man og antage, at Cimbrerne havde været Jøter og Nordiske, at de Folk, som Odin førte ind med sig, havde af Hoved-Stamme været Tydske, og i sær Saxer og Angler, Vandaler, som havde nedsat sig i Vendli, eller Vensyssel, Suaver, som vare gangne til Sverrige, Gother, som havde nedsat sig i Gotland; Da maatte man antage, at Asipitti iblant Vandaler havde været Æser, at Vaner havde været Qvader, og at det ikkun havde været den mellemste Odin, som var kommet fra Tanais igiennem Rusland til vort Norden, og havde opholdt sig i Liſland; Men at den sidste Odin havde og sagt sig at være derfra, siden han fandt den Lærdom, om Odin at være kommet fra Asgard, fastsat i Norden. Man maatte da og troe, at Norden var ved Cimbrernes Udvandring bleven meget blottet for Folk; At denne sidste Odin havde fort ind med sig de Beretninger om Troja, hvilke han havde hørt udenlands i Gallien og i Italien; At han havde indprentet de Tydske og Nordiske Folk et stort Had imod Romerne, og derved givet Anledning til de paafølgende store Folkevandringer, som synes virkeligen at have havt det Romerske Riges Ødeleggelse til sigte. Men da ingen af vore gamle Skribenter føre Odin fra Tydskland, som hans første Sæde, og da Forskiellen imellem Nordisk og Tydsk Sprog er saa stor, saa tor jeg ikke antage denne Mening; Men jeg anfører ikkun den og flere for at sætte andre paa Spor, om de maaskee kunne komme Sandheden i visse Poster nærmere end jeg.

P. 68. L. 1. Sindi: Maaskee vore Fædre have af Sindi giort Indi. See Porsten Vikingsons Saga P. 12, og Noterne P. 36, hvor der tales om 3 Indier; Biørners Kämpa-Dater

præf.

præf. P. 22. 23. Ammianus ſkriver L. 22. P. 217: Longo ex inde intervallo (fra Udlobet af Floden Borysthenes) bene (i en anden Udgave ſtaaer Pene) eſt inſula, qvam incolunt Sindi ignobiles, poſt heriles in Aſia caſus conjugiis potiti Dominorum & rebus; Valeſius har i Noterne P. 222 og 223 mere om dem. Heraf ſees, at de ſkal have ſtammet fra Scythernes Slaver.

P. 71 ved Slutningen af §. 22. Da og Snorro udi Heimskringla ei forer Aſerne fra Troja, men gior dem til et Folk ved Tanais, en Flod der vidſt ikke var overmaade meget bekiendt hos os, ſaa ſees heraf tydeligen, at han ei haver ſogt at give vore Forfædre en anſeelig Herkomſt.

P. 72. §. 24. L. 2. Skribenter: Hervarar S. P. 1. 5. 6. H. K. T. 1. P. 5. 15. Fundinn Noregs P. 14. Mærkeligt er det hvad Ludolphus de Suchen ſkriver i ſin Reiſe til det hellige Land C. 29, ſom han giorde 1336, og hvilken findes bag ved Mandevilles Reiſe, ſom er trykt uden Sted og Aarstal. Ordene ere diſſe: Et illa terra, qvæ olim Aſya minor dicebatur nunc Thurcia vocatur, nam Thurci ipſis græcis violenter abſtulerunt; Etenim ſciendum qvod Thurci ſunt homines longi & nigri & ſtrenuiſſimi Sarraceni non totum de genere Sarracenorum ſed potius Chriſtianorum negatorum & ſunt per omnia homines ut Friſones juxta mare verſus Septentrionem infortiſſimis caſtris habitantes & laſticiniis viventes & per omnia viles & mores habentes Friſonum. D'Anville i Tom. 52 af Mem. de l'Ac. d. inſcr. P. 201 anmærker, at Turcer er i ſin Oprindelſe et almindeligt Navn, og ei noget ſærdeles for en vis Nation, forer og an, at Chalcocondylas ſiger, at enhver Nomade, ſom levede paa en uhovlet Maade, kaldtes Turc.

P. 81. L. 4. Alanerne: Men dette beroer kun paa Navnets Lighed, thi Ulaner ere Slaver.

P. 83 ved Slutningen af §. 27. Mere om Alaner see hos Ammianum L. 23. P. 246. L. 31. P. 437, hvor der uden al Tvil bor i Stædet for: Achajam pervenit; Reſtant Maſſagetæ læſes: Alanos pervenit veteres Maſſagetas: Corp. Byz. T. 2. P. 179. 184. T. 3. P. 65. 82. 186. T. 6. P. 165. 260. T. 7. P. 27. 39. T. 24. P. 15. Geogr. Nub. P. 5. 263. 267. 260.

P. 84 ved Slutningen af §. 28. Herodotus nævner ei Alaner, dog ſtikke de uden Tvil i noget af de mange Folk han opregner. Budini hos ham regnedes ſiden til dem, og vare egentligen vore Vaner. Ved Odins Seyervindinger ſynes de først at være blevne foreenede med Aſerne eller Alanerne, og maaſkee ogſaa Neuri, Melanchlæni ꝛc., hvilke Ammianus regner til Alaner. Maaſkee Cimmerii er Alanernes rette gamle Navn, og at en tilbagekommende Sværm af Cimmerier fra Indfaldet i lille Aſien haver til Erindring heraf kaldet ſig Aſer, og været i Herodoti Tid et ubetydeligt Folk. Paa den Kant ſynes han og ei at have kiendt meget norden for Caucaſus.

P. 87. L. 7. været der: heraf kan man dog ikke med Vished ſlutte, at Dageſtanerne have af første Herkomſt været Cumaner, thi det er mueligt, ja endog troligt, at Cumanerne have i ſenere Tider blandet ſig med dem, og beboet deres Land; og derfra have vel Cumanerne ſiden giort Indfald i Aſien, og blevet Turcomanernes Stamfædre.

P. 90. L. 3. Lesgernes: Diſſe Lesgi ere maaſkee de gamle Lazier, og Herodoti Laxii Sarmatæ.

P. 90

P. 90 ved Slutningen af §. 4. Om Dageſtaner, ſee Nouv. Mem. d. Miſſions T. 3. P. 350. 365. Geogr. Nub. P. 244. Caſiri Bibl. Arab. P. 269.

P. 91. L. 2. Mari: Maaſkee de have været Hunernes Stamfædre eller Frænder, hvilket og Moller i Eſtland P. 89 formoder, og ſom kan faae nogen Vægt ved det Jornandes C. 24 de rebus Gotices fortæller om Hunernes Udſpring. Müller i Ruß. Samml. T. 3. P. 382 og 410 har noget om Czeremiſſernes Sprog.

P. 92. L. 7. Ar: Maaſkee de Gamles Arimi og Arimphæi.

P. 93. §. 6. L. 1 neden fra; Seithan: Maaſkee giort af Sathan.

P. 96. L. 4 neden fra; gaaer: thi have Permier kunnet forarbeyde ſaadant, ſaa have vel vore ogſaa kunnet giøre det.

P. 97 ved Slutningen af §. 8. Udi Mem. d. l'Acad. d. Inſcr. T. 54. p. 250 beſkriver de Broſſes et ſmukt Solv Kar, fundet i Permien udi Jorden. Det er klart at nu værende Permia er vore Forfædres Biarmeland, ſom de udſtrakte til det hvide Hav, og til Dwinæ Udløb. Det beviſes ogſaa af Arnæ N. 193 i 8vo p. 167, ſom fra p. 160 af indeholder et ſlags Geographie, thi der ſiges at Norden for Norge ligger Finmarken, hvorfra Landet gaaer nord efter, og ſiden øſter, forend man kommer til Biarmeland, hvilket er ſkatſkyldig under Garde Konge, og ſiden begynde Obygderne nord efter, og gaae lige til Ægypten ꝛc. Da nu Ruſſerne havde erobret Permia forend omtrent 1509, paa hvilken Tid Herberſtein havde været der, ſaa ſees heraf, at

denne Geographie kan ei være skrevet for i det 16 Sæculo, og at Islænderne paa de Tider endda kaldte den Russiske Regent Garde Konge. Lagerbring i sin Svenske Historie T. 1. p. 319—321 haver vel samlet endeel om Biarmeland, og viist, at dervved ei kan forstaaes Medelpad, som Biörner vil. At den Biarmiske Afgud Jumala hans Tempel blev forstyrret, og at Præsten flyede til Venden, kan ikke vel antages, saasom Hialmars S., hvor dette fortælles, er en Fabel.

P. 99 ved Slutningen af §. 10. De Folk, som i Crim talede tydsk, ere Levninger af Procopii Gothi Tetraxitæ.

P. 99. §. 11. L. 12. Norden: Dette henhører til den mellemste og sidste Odin, for saavidt det er skeet uden for Norden, men uden Tvil til den mellemste og hans Efterkommere, for saavidt det angaaer Strid med Joterne i Norden.

P. 100. L. 7 smukke Afhandling: Denne Afhandling havde jeg læst skreven, men han har siden omarbeydet den, og indfort den i sin Historie om de Nordiske Folks Oprindelse.

P. 100. Not 67. Allerheldst det er klart, at endeel Joter have holdt baade med den mellemste og sidste Odin; Det første viser Navnet Gother, som betyder Gode Joter, og det sidste, at Odin gistede sin Son med et Fynsk Fruentimmer, som havde havt en Joter, og hvis 4 Sonner hiulpe Skiold.

P. 101 ved de 3 slags Hexemestere i Norden: Ved det 2 slags forstaaes den mellemste Odin og hans Folge, men ved det 3 den sidste Odin, og dette viser at Odins Sælskab haver ei fordrevet og ødelagt alle Joter.

P. 101. L. 5 neden fra; Norden: saa og i Norden.

P. 102.

P. 102. L. 2. Norden: maaskee og i Norden, saafremt Cimbrer og Teutoner have været Tydske.

P. 102. L. 18. Thusser: thi saa langt nord have aldrig virkelige Tydske boet.

P. 102. L. 23. Tydske: venteligen tydske Gother.

P. 103. L. 6 bort: Schöning mener det samme, men da er Pusse kun et Navn, som af Foragt er bleven tillagt Joterne, og haver aldrig været deres egentlige Navn.

P. 103 ved Slutningen af §. 11. Lagerbring viser i den Svenske Historie T. 1. p. 319. at Jotland eller Jotunheim, (som det egentligst bor kaldes, da vore Fædre forstaae altid Jylland ved det første,) grændsede i meget gamle Dage ei alene til Sverrige, men begreb endog Sverrige, Norge og Danmark i sig. Derhos mener han, at Joterne have som et vandrende Folk i senere Tider nedsat sig ved Oby-Strømmen. Men jeg tænker at de fra de ældste Tider have beboet det sidste Land med, hvorvel jeg derfore ikke nægter, at det jo haver siden faaet flere Indvaanere, saasom det er meget rimeligt, at mange Joter ere for den mellemste Odins og Asernes Overmagts skyld flyede fra Norden.

P. 104. L. 2. Halv-Riser: det er Joter.

P. 105 ved Slutningen af §. 12. I Norden haver fra de første Tider af altid ikkun boet Folk af eet slags, men derfore dog deelte i adskilte Stammer, saa vare Aserne egentligen af samme Folkefærd, som Joterne, men dog derfore af Stamme adskilte fra dem, hvilket og Tidens og Rummets Længde nødvendigen medfører. Men da alting viser, at her stedse kun haver været eet

Hoved-

Hovedsprog, saa maae Forskiellen i deres Dialecter ikkun have været ringe.

P. 104. L. 6. Krige: Dette tilligemed det Mands Navn Asfi, og det Folks Assipitti hos Vandalerne, kunde snart bringe en paa de Tanker, at de vare de rette Æser, og Odin kommet fra dem, samt ligeledes Danske, Svenske og Norske; Hvoraf vilde folge, at Suevi horte og til dem, og at Chassi eller Hassi, et Suevisk Folk, vare maaskee de rette Æser; Fremdeles vilde synes heraf at folge, at Joter og Gother vare eet Folk, som Vandalerne krigede med. Og kunde dette end mere bestyrkes derved, at Jormandes C. 5 ex edit. Grotii p. 616 siger, at Gotherne skulle engang i Britannien, eller en af Oerne, (maaskee en af de Danske), være blevne bragte i Trældom, og frikiobte for Værdien af een Hest; Og denne Trældom kunde man da tænke at være bleven paafort dem af Æserne. Dog Jornandes selv erklærer dette for en Fabel. Desuden maatte efter denne Hypothese de Svenske Gauter være et gandske adskilt Folk fra Gotherne, thi de forste skulle have faaet Navn af Gaut, Odins Son, og Odin var en Æser.

P. 106. L. 5. Lapmarken: Biörn af Skardzoe i sin skrevne Forklaring over Runerne C. 11. p. 185 soger derimod i Grækenland det Jotunheim, som forekommer i Voluspa, hvilket kommer deraf, at han gior Asgard til Troya, og gior han de 4 Moer i Voluspa til Helena, og hendes Jomfruer.

P. 107 ved Slutningen af §. 15. Dette Navn Troll er ikkun bleven tillagt Gotherne af Vandalerne, for derved at tilkiendegive deres Ondskab, hvilket dog viser Vandalernes Slægtskab og Omgang med vore Nordiske.

P. 108

P. 108 ved Slutningen af §. 14. En Ubekiendt i Actis Jablonovianis Slavorum p. 198 vil, at Russerne ere de gamle Sarmater. Torfæus H. Norv. t. 1. p. 249 taler om en Ketill Kregds, Konge i Vest-Gotland og Nord-Rusland i det 6 Sæculo. Lagerbring i Svenske Historie t. 1. p. 599 og 600 siger, at om de gamle Finner have talet Ebraisk, (og mange giore dem til Jøder), saa er det vel mueligt, at Finnerne have kaldet de Svenske Routze, eller Lobere, af Rutz, et Navn, som han mener at være passeligt paa et Folk, som stod aldrig stille. Han mener og at Rysserne eller Rhos ere maaskee og af samme Aarsag kaldte af Grækerne Dromitæ ɔ: Lobere; hvilket jeg tænker at være givet dem for deres Hurtighed. En vidtloftig Afhandling om Russernes Origines af Müller staaer i Gatterers Hist. Bibl. Th. 5. p. 325. Mere om dem see i Fischers Sib. Ges. T. 1. p. 130. Script. Polon. f. T. 1. p. 57, hvor der handles om deres Etymologie. Duchowski i Act. Jablon. de Slavis p. 111 og 112 forsvarer Etymologien af den Mand Ros; hvilket jeg dog ikke bifalder. I Arnæ N. 738 i 4to, i et Skrift kaldet Ættartala fra Adam, siges p. 4 i min Udskrift, at Japhet satte sig ned øster i Ruscia, der som heder Kiænugard, og at mange Folk ere komne fra ham, som boe paa den Side af Grækenlands Hav. P. 8 siges den bekiendte Hauk Erlandsøn, (sidste Autor af Landnama, og som levede først i det 14 Sæculo), at have skrevet dette Ættartal. Dette anfører jeg kun, for at vise, hvad vore Fædre have tænkt herom.

P. 111 ved Slutningen af §. 16. Om Misimianer tales og i Corp. Byz. Tom. 3. p. 85, og om Apsiler T. 2. p. 195. T. 3. p. 65. 85. T. 6. p. 260. 262.

P. 133. L. 7. Havet: Torfæus H. Norv. T. 1. P. 149 kalder Alands-Havet paa Latin: mare Alanum, og af Overeenſtemmelſen imellem Aland og Alaner mene nogle at Dudo har taget Anledning at ſætte Alaner i Norden, da det dog er kommet deraf, at han haver blandet Dania og Dacia ſammen.

P. 144. L. 11. igien: For Odin ſynes de at have troet, deels at Siælene opholdte ſig ved deres Graver, deels i Glæſiswoll, og deels at de vandrede fra et Legeme til et andet, hvilken ſidſte Lære Odin haver ikke kunnet udrydde.

P. 145 ved Slutningen af §. 4. Hvad Procopius fortæller om Herulerne, beſtyrker dette.

P. 149. L. 6. Hirſe: Hvad κεγχρος hos Strabo angaaer, da overſættes det vel gemeenligen ret nok ved Hirſe, ſom vel udføres fra Archangel, men dog uden Tvil føres did fra Ruslands ſydlige Dele, men Lagerbring haver i ſin Svenſke Hiſtorie Tom. 1. p. 33 den Mening, at herved ſkulde forſtaaes Manna, ſom voxer vildt overalt i Skaane og Sverrige, hvortil jeg kan legge Danmark og Norge, hvorvel det intet Stæd voxer i ſaadan Overflodighed, og indſamles ſaaledes, ſom i Lolland, fordi det voxer paa ſumpige Stæder. Hvad jeg derfore ſiger, at de Norſke aflagde at ſaae Hirſe, fordi de funde at andet og bedre Korn kunde voxe, er kun en pure Giætning, der alene grundede ſig paa den almindelige Forklaring, at κεγχρος var Hirſe. Bougainville i Mem. d. l'Acad. d. inſcr. T. 30. p. 280 — 319 har ſkrevet en Afhandling om Pytheas, hvorudi han med gode Grunde forſvarer ham; Hvorover det har forekommet mig ſaa meget mere ſælſomt, at man i Göttingiſche Anzeigen haver udi Recenſionen af

denne

denne min 2 Tome atter beskrevet ham som en Fabel Hans, thi vel høre Strabo og Polybius til Alderdommens allerstørste og formistigste Mænd, men derfore have de dog kunnet feyle, allerhelst ingen af dem havde selv været i Europæ nordre Dele.

P. 150. L. 13. Aar: Han siger og at fra Britannien til Thule var 6 Døgns Seilads, og at der var ved Sommer Soel-Hverv ingen Nat, og ved Vinter Soel-Hverv ingen Dag, hvilket Biskop Finnur Jonsen i sin Islandske Kirke-Historie T. 1. p. 3 mener bedre at passe sig paa Island, end paa Norge, om hvilket Beda med Vished vidste, at det var ingen De; Men dette sidste er ei alene ikke troligt, men det Modsatte endog troligt. Og Sommerens lange Dag, og Vinterens korte passer sig ligesaavel paa Norge, som paa Island, allerhelst man ei veed, til hvad Stæd i Norge Seiladsen er gaaet fra Britannien, og man ei just maae tænke paa den allersydligste Deel.

P. 150. L. 3 neden fra, Topographie: hvis Forfatter levede i det 5 Sæculo.

P. 154. L. 1 neden fra; Hetland: Dette, saa og de Nordiske Folks ældgamle og idelige Krige med Christne, gior det begribeligt, hvi i deres Viser findes adskillige christelige Fodspor, og maae man deraf ei strax slutte, at de ere først skrevne efter Christendommens Indførsel her i Norden.

P. 155 ved Slutningen af §. 6. Moller i Estland p. 126 pynter videre ud Thules Afledning af det Finske Ord Tuli d: Ild, og mener at Fornioters anden Søn Loge, er paa Finsk bleven kaldet Tuli, og har optaget Lapland og Tylemarken i Norge. (Herved falder mig ind, at Thule, Tuli haver i sene

P. 81. L. 4. Alanerne: Men dette beroer kun paa Navnets Lighed, thi Ulaner ere Slaver.

P. 83 ved Slutningen af §. 27. Mere om Alaner see hos Ammianum L. 23. P. 246. L. 31. P. 437, hvor der uden al Tvil bor i Stædet for: Achajám pervenit; Reſtant Maſſagetæ læſes: Alanos pervenit veteres Maſſagetas: Corp. Byz. T. 2. P. 179. 184. T. 3. P. 65. 82. 186. T. 6. P. 165. 260. T. 7. P. 27. 39. T. 24. P. 15. Geogr. Nub. P. 5. 263. 267. 260.

P. 84 ved Slutningen af §. 28. Herodotus nævner ei Alaner, dog ſtikke de uden Tvil i noget af de mange Folk han opregner. Budini hos ham regnedes ſiden til dem, og vare egentligen vore Vaner. Ved Odins Seyervindinger ſynes de først at være blevne forenede med Aſerne eller Alanerne, og maaſkee ogſaa Neuri, Melanchlæni ꝛc., hvilke Ammianus regner til Alaner. Maaſkee Cimmerii er Alanernes rette gamle Navn, og at en tilhagekommende Sværm af Cimmerier fra Indfaldet i lille Aſien haver til Erindring heraf kaldet ſig Aſer, og været i Herodoti Tid et uberydeligt Folk. Paa den Kant ſynes han og ei at have kiendt meget norden for Caucaſus.

P. 87. L. 7. været der: heraf kan man dog ikke med Vished ſlutte, at Dageſtanerne have af første Herkomſt været Cumaner, thi det er mueligt, ja endog troligt, at Cumanerne have i ſenere Tider blandet ſig med dem, og beboet deres Land; og derfra have vel Cumanerne ſiden giort Indfald i Aſien, og blevet Turcomanernes Stamfædre.

P. 90. L. 3. Lesgernes: Diſſe Lesgi ere maaſkee de gamle Lazier, og Herodoti Laxii Sarmatæ.

P. 90

P. 90 ved Slutningen af §. 4. Om Dageſtaner, ſee Nouv. Mem. d. Miſſions T. 3. P. 350. 365. Geogr. Nub. P. 244. Caſiri Bibl. Arab. P. 269.

P. 91. L. 2. Marl: Maaſkee de have været Hunernes Stamfædre eller Frænder, hvilket og Moller i Eſtland P. 89 formoder, og ſom kan faae nogen Vægt ved det Jornandes C. 24 de rebus Gotices fortæller om Hunernes Udſpring. Müller i Ruß. Samml. T. 3. P. 382 og 410 har noget om Czeremiſſernes Sprog.

P. 92. L. 7. Ar: Maaſkee de Gamles Arimi og Arimphæi.

P. 93. §. 6. L. 1 neden fra; Seithan: Maaſkee giort af Sathan.

P. 96. L. 4 neden fra; gaaer: thi have Permier kunnet forarbeyde ſaadant, ſaa have vel vore ogſaa kunnet giøre det.

P. 97 ved Slutningen af §. 8. Udi Mem. d. l'Acad. d. Inſcr. T. 54. p. 250 beſkriver de Broſſes et ſmukt Solv Kar, fundet i Permien udi Jorden. Det er klart at nu værende Permia er vore Forfædres Biarmeland, ſom de udſtrakte til det hvide Hav, og til Dwinæ Udløb. Det beviſes ogſaa af Arnæ N. 193 i 8vo p. 167, ſom fra p. 160 af indeholder et ſlags Geographie, thi der ſiges at Norden for Norge ligger Finmarken, hvorfra Landet gaaer nord efter, og ſiden øſter, forend man kommer til Biarmeland, hvilket er ſkatſkyldig under Garde Konge, og ſiden begynde Obygderne nord efter, og gaae lige til Ægypten ꝛc. Da nu Ruſſerne havde erobret Permia forend omtrent 1509, paa hvilken Tid Herberſtein havde været der, ſaa ſees heraf, at

denne Geographie kan ei være skrevet før i det 16 Sæculo, og at Islænderne paa de Tider endda kaldte den Russiske Regent Garde Konge. Lagerbring i sin Svenske Historie T. 1. p. 319 —321 haver vel samlet endeel om Biarmeland, og viist, at dervved ei kan forstaaes Medelpad, som Biörner vil. At den Biarmiske Afgud Jumala hans Tempel blev forstyrret, og at Præsten flyede til Venden, kan ikke vel antages, saasom Hialmars S., hvor dette fortælles, er en Fabel.

P. 99 ved Slutningen af §. 10. De Folk, som i Crim talede tydsk, ere Levninger af Procopii Gothi Tetraxitæ.

P. 99. §. 11. L. 12. Norden: Dette henhører til den mellemste og sidste Odin, for saavidt det er skeet uden for Norden, men uden Tvil til den mellemste og hans Efterkommere, for saavidt det angaaer Strid med Joterne i Norden.

P. 100. L. 7 smukke Afhandling: Denne Afhandling havde jeg læst skreven, men han har siden omarbeydet den, og indført den i sin Historie om de Nordiske Folks Oprindelse.

P. 100. Not 67. Allerheldst det er klart, at endeel Joter have holdt baade med den mellemste og sidste Odin; Det første viser Navnet Gother, som betyder Gode Joter, og det sidste, at Odin giftede sin Søn med et Fynsk Fruentimmer, som havde havt en Joter, og hvis 4 Sønner hiulpe Skiold.

P. 101 ved de 3 slags Hexemestere i Norden: Ved det 2 slags forstaaes den mellemste Odin og hans Følge, men ved det 3 den sidste Odin, og dette viser at Odins Sælskab haver ei fordrevet og ødelagt alle Joter.

P. 101. L. 5 neden fra; Norden: saa og i Norden.

P. 102.

P. 102. L. 2. Norden: maaskee og i Norden, saafremt Cimbrer og Teutoner have været Tydske.

P. 102. L. 18. Thusser: thi saa langt nord have aldrig virkelige Tydske boet.

P. 102. L. 23. Tydske: venteligen tydske Gother.

P. 103. L. 6 bort: Schöning mener det samme, men da er Pusse kun et Navn, som af Foragt er bleven tillagt Joterne, og haver aldrig været deres egentlige Navn.

P. 103 ved Slutningen af §. 11. Lagerbring viser i den Svenske Historie T. 1. p. 319, at Jotland eller Jotunheim, (som det egentligst bor kaldes, da vore Fædre forstaae altid Jylland ved det første,) grændsede i meget gamle Dage ei alene til Sverrige, men begreb endog Sverrige, Norge og Danmark i sig. Derhos mener han, at Joterne have som et vandrende Folk i senere Tider nedsat sig ved Oby-Strommen. Men jeg tænker at de fra de ældste Tider have beboet det sidste Land med, hvorvel jeg derfore ikke nægter, at det jo haver siden faaet flere Indvaanere, saasom det er meget rimeligt, at mange Joter ere for den mellemste Odins og Asernes Overmagts skyld flyede fra Norden.

P. 104. L. 2. Halv-Riser: det er Joter.

P. 105 ved Slutningen af §. 12. I Norden haver fra de første Tider af altid ikkun boet Folk af eet slags, men derfore dog deelte i adskilte Stammer, saa vare Aserne egentligen af samme Folkefærd, som Joterne, men dog derfore af Stamme adskilte fra dem, hvilket og Tidens og Rummets Længde nodvendigen medforer. Men da alting viser, at her stedse kun haver været eet

Hoved-

get, saa tviler jeg paa, at Landet der omkring har forhen fort Navn efter Udlobet af Elven Nid, allerheldst man finder, at Indvaanerne kaldes stedse Thronder.

P. 192. L. 5. Solund . . . . . Solund eller Sialund.

P. 193. L. 4. Ælnothum; Venusinus i Bartholins Mss. Tom. 5. p. 20, og hos mig p. 34, vil, at Sieland haver Navn af de mange ferske Soer, som ere i det.

P. 193. L. 9. Lois-Land: Langebec Tom. 2. p. 118. Not. t. mener, at Laug i Edda er Lolland, og vil sige saa meget som Lauglandia, eller Laglandia, hvorved han bifalder den Udledning af det lave Land. Ved Aulmleingri og Laffud i Edda mener han at Langeland forstaaes, efterdi den ofte forhen skreves Lawind. Udledningen af Lollands Navn bestyrkes og derved, at Wulfstan skriver Læland. Falster forekommer og hos ham, og anmærker Langebec derved paa samme Sted, at det i et Diploma af 1173 kaldes Phalstre, og at A. Stobæus i diss. de Scania Antiq. p. 23 mener, at det egentlig betyder Fæ-Alster, fordi det er meget skikket til Fæ-Avling.

P. 193. L. 2 neden fra; Jylland: Magnus Olavius siger dette i enodatione cantilenarum p. 217 iblant Arnæ Mss. N. 762 i 4to.

P. 194. L. 8. Soemænd: Herved kunde Schöning bestyrke den Mening, han engang havde, at Cimbrer vare Celter. Det Navn Fyen kunde og tiene dem til at udpynte deres Mening, som holde for at Finner have først beboet det gandske Norden. At de Danske kaldtes de sorte Soemænd, synes at vise, at nigri

gri gentes i Kroniken af Man ere de Danſke. Udi Vilmund Viduræns Saga iblant Arnæ Mſſ. N. 586 4to, og ſom jeg haver afſkrevet i Folio, ſiges P. 62, at Skiold, en Søn af Rodian, Konge i Blaakumannaland, kom til Garde-Rige med Skibe, der havde ſorte Seyl. Nu er vel denne Saga en Fabel, men da Romanſkriverne have dog ofte fulgt ſande Omſtændigheder, heldſt i Henſeende til Sæderne, ſaa maae Blackumanna Land, ſaafremt det nogenſinde har været til, blive Blekind, thi Handlingen er ſkeet i Oſterſøen, og da det har i gamle Dage hørt til Danmark, ſaa bliver det troligt, at de Danſke ere blevne kaldte de ſorte Soemænd fordi de brugte ſorte Segl, og ventelig da ogſaa de Norſke de hvide Soemænd, fordi de brugte hvide Segl.

P. 196. Om Cimbrerne efterſees Macpherſon of the Caledonians P. 121. 377. Ditmarus in Tacitum P. 233 vil, at Arii ꝛc. hos ham ere fra Arse ꝛc., og udgangne med Cimbrerne. Nu troer jeg meget gierne at Cimbrer ꝛc., da deres Udvandring varede meget længe, have ſtroet og efterladt ſig Colonier rundt om i Tydſkland, og kunde man falde paa at Sueverne vare fra Scandinavien, da de i mange Henſeender ſynes at være adſkilte fra de andre Tydſke Folk, og ſom Fremmede ſenere indkomne; Imidlertid gaaer det dog ikke an blot for Ligheden af et Navn at ſige hvorfra i Norden viſſe Tydſke Folk ere komne. Carolus a S. Paulo og Goar ad Codinum edit. Venetæ P. 313 vidne, at Cimbri kaldtes κάμπροι, hvilket beſtyrker, ſaafremt det er rigtigt, Udledelſen af Kiæmper.

P. 199. L. 12. Udvandring: Meier i ſcr. Belg. T. 1. P. 1 og 4 gior Cimbrer og Ruthener til gamle Indvaanere af Flan-

dern; taler om deres Anforer Goldver, som ved Aar 445 blev overvundet af den Frankiske Konge Clodio, og hans Dotter gift med Flandberto, en Søn af Clodions Søster Blesinde, og af denne Flandberto skal Flandern have faaet Navn; Han gior ogsaa Saxer og Cimbrer til eet Folk, og skulle de, som Hector Boethius fortæller, have hiulpet den Britanniske Konge Guiderius imod Julius Cæsar (men Boethius L. 3. Hist. Scotic. F. 38. p. 2 kalder Kongen Ederus, og taler om Cambrer, indfødde Britanner, og ikke Cimbrer); Søe-Folk skulle endnu kalde den Flandriske Søe-Kyst Ruthen; Disse Rutheni ere komne fra Rusland. Noget efter gior han Indvaanerne af Cambray til Cimbrer, og siger, at Flandras betyde terras æstuarias. Det er klart, at fast alt dette om Cimbrerne er urigtigt. Anledning hertil haver vel givet Saxers og Cimbrers Slægtskab, og Advatici, som vare Cimbrernes Afkom, deres Bopæl i Belgio, venteligen i det Namurske. Men at Cimbrer have under deres eget Navn endda været tilovers i det 5 Sæculo, derpaa tviler jeg hoyligen.

P. 203 ved Slutningen af §. 1. Den ofte anforte Venusinus hos Bartholin P. 27, og hos mig P. 46 vil, at Cimbrerne have paa adskilte Tider snart boet norden for Elven, snart imellem Elven og Rhinen, og endeligen snart fra Cherſoneſus heele Havbredden indtil Belgium; Ja P. 30, hos mig 52, vil han at Sinus Germaniæ hos Tacitum, hvor Cimbrerne boede, er den Cimbriske Cherſoneſus eller Jylland, Slesvig og Holsten (en Forklaring over Ordet Sinus, som Schöning haver i Henseende til Plinius antaget, uden at have læst Venusinum; Saaledes kunne tvende store Mænd paa adskilte Tider, og af adskilte Grunde, falde paa samme Mening); Han vil og at Elven er den ripa hos

Taci-

Tacitus, hvor Cimbrerne leyrede sig (hvor det dog synes mig naturligere at falde paa Rhinen). Bochat i Mem. sur l'Hist. ane. de la Suisse T. 2. P. 364 og 365 er ei meget imod den Mening, at Gallierne stamme fra Cimbrer og Germaner; at de have maaskee faaet deres Religion fra Cimbrerne, og særdeles Solens Dyrkelse, og at Cimbrers Sprog og Skikke komme overeens med Grækernes. Men hertil svarer jeg, at Forskiællen imellem Celtisk, Germanisk og Nordisk er alt for stor til for at troe dem at have stammet fra hinanden, og at de Ord, som komme overeens i Græksk, Tydsk og Nordisk, ere meest om almindelige Ting, som alle Folk have fra det første af maat have Navne paa, som Maane, Feuer, Goe ɔ: Jord, Staur eller Stor ɔ: Stav ꝛc., saa de vidst derfore ere fra det første almindelige Japhetitiske Sprog. Derover kan den lærde Rector Steensen i Bergen hans Mening ei heller holde Stik, at disse Græksike Ord ere først komne ind i vort Sprog ved Varingerne, thi da de vel ikke komme i de Græksike Keyseres Tieneste for i det 10 Sæculo, saa have baade vi, Franker, Saxer, Alemaner langt ældre Skrifter, hvori saadanne Ord findes. Saafremt de Ord hos Tacitum, at man endda udi hans Tid saae Spor efter Cimbrernes Leyr ved utramqve ripam, skulde henføres efter nogles Mening til Ribe i Jylland, saa var det klart at Cimbrerne havde boet i Jylland, men Terpager, som anfører dette i Ripis Cimbricis P. 11 og 12, forkaster det selv, og mener at herved forstaaes begge Soe-Kysterne eller Strand-Breddene af Italien, men det er klart, at ripa er en Flod-Bredde, og littus en Strand-Bredde, og at de Romerske Skribenter forstode gemeenligen ved ripa en saadan Elv-Bredde, der var Rigets Grændse, som Donau, Rhinen, til hvilken sidste Tacitus her sigter, thi Cimbrerne

ginge over den, og kunde derved efterlade sig Leyre paa begge Sider.

P. 203 ved hvad der staaer i Bredden: Joter har været deres ældste Navn, og er derfore ogsaa blevet tilovers i Jotland eller Jylland, Cimbrernes første Sæde, men efterat Odin med sine Goder eller Guder kom iblant Joterne, bleve de som antoge hans Lærdom, efterhaanden kaldte Gode-Joter, eller Gother, og tilsidst fortrængede det Gothiske Navn det Jotiske *aldeles*, som tilsidst blev alene tilovers i Jotland eller Jylland.

P. 207. ved Slutningen af §. 6. Eccard haver i orig. Germ. p. 45 — 48. en underlig Mening, at Ptolemæi Scandinavia er den Cimbriske Chersonesus, de Danske Øer, og al Kysten sonden for Østersøen, lige til Liefland. Men hans Grunde ere saa, at de ei fortiene nogen Giendrivelse. Artigt er det p. 46 at læse, hvor forlegen han er med Gandvic.

P. 209. L. 16. Øer: Venusinus L. c. p. 31, hos *mig* p. 55, antager og den Meening, at Liimfiorden var i gamle Dage Jyllands Grændser nord paa.

P. 220 ved Slutningen af §. 9. Naar Cypræus de origine Saxonum i Slutningen af C. 2 holder for, at Saxer og Cimbrer have været eet Folk, da maae han have anseet de sidste for Tydske.

P. 222. L. 9. Francisca: Udi Rigs Þattr Stroph. 35 forekommer i Plurali Fröckun d: et slags Spyde, hvorved den lærde Islandske Provst Gunnar Paulsön udi sin skrevne Udledning af bemældte Poëma gior den Anmærkning, at det haver Fracka i Singulari, hvilket forekommer i Skalda iblant Spyds Navne, og

at

at det overmaade meget ligner det Tydske Folk Frackar, ligesom Sax Saxer, og heraf mener han at Fraekur ɔ: Alacer, ret som en der er i Stand til at fore sit Spyd, kommer. Da nu baade Frankers og Saxers Navne kan heel vel forklares af det Nordiske Sprog, saa giver det en nye Vægt til den Meening, at de have været fra Norden, og i sær fra Norge, fra hvilket Land vore egne indenlandske Efterretninger lade mange Sværme nedsætte sig paa de Jydske, Saxiske og Frisiske Kyster, men da Sprogene paa den anden Side vise mig, at disse Folk maae have været Tydske, saa kan jeg ikkun antage, at de have faaet Tilstød fra vore Nordiske, og vel mueligt ogsaa, at en Sværm tapre Nordiske Vovehalse have efter deres Vaaben fort Navne af Franker og Saxer, og nedsat sig iblant de overblevne Cimbrer og Teutoner, hvis Antal var ved Udvandringen bleven formindsket, og hvis Mod ved Nederlaget bleven svækket. Men derfore kunne dog de fleste af dem, som bleve kaldte Franker og Saxer, have været Cimbrer og Teutoner, det er Tydske Folk. Vidst nok er det mærkeligt, at de Cimbriske og Teutoniske Navne forsvinde i de Egne, og at Saxiske og Frankiske derimod opkomme der, thi det synes at vise, at der maae være gaaet anseelige Forandringer for sig, og nye Folke-Sværme komne til.

P. 224. L. 1. neden fra; Oceanum: Af Crispo Constantini M. Son haves en Guld-Mont med Francia paa, og neden under: Gaudia Romanorum. See Uffenbachs Reysen Tom. 2. p. 202, hvor der siges at den var i Eggelings Cabinet udi Bremen.

P. 230. L. 2, neden fra; Bedrifter: Særdeles i Anglernes Vandring til Brikannien.

P, 234 ved Slutningen af §. 10. Heel mærkeligen skriver Harigerus, der levede ved Aar 990, udi Chapeaville gestis Pont. Leod. t. 1. p. 47, at Franci stammede fra Antenor, og ligesom nogle af dem formerede sig i Venetia, saa formerede andre sig i Mauritania, hvilke og kaldtes Sicambri, eller af deres Anforer Moringi, og som de for Mængdens skyld ei kunde nære sig i deres Land, saa vankede de hist og her, og var Thüringen dem alene et Tilflugts Sted; Indtil Keyser Valens gav dem uden Skats Erleggelse Bopæle i Gallien, og kaldte dem først paa Attisk Sprog Franci. Navnet Sicambri, Ophold i Mauritania, og det de bleve kaldte Moringi, hvilke tvende Navne ere tydeligen komne af Meer d: Hav, og hvorved forstaaes Landene paa begge Sider af Elven, som laae ved Havet; Deres Omvandring, Ophold i Thüringen, naar derved forstaaes det ved Bester-Havet; Alt dette synes at pege paa deres Cimbriske Herkomst, og tilligemed vise, at Sicambri have været Levninger af Cimbrer, hvilke siden udgiorde den største Deel af Frankerne udi Begyndelsen, og forstaaer jeg dette saaledes, at til de Nordiske Franker sloge sig først Sicambri, og siden Attuarier, Chamaver og flere Folk. Jeg mener og at de egentlige Franker nedsatte sig siden ved Sale eller Yssel-Strommen, og bleve deraf kaldte Salii. Dog maae jeg tilstaae, at Mauritania, Moringi kan og forklares ved More i Norge, saafremt man vedbliver den Meening, at Frankerne i den nyeste Forstand ere komne fra Norge. Venusinus i Barth. Mss. tom. 10. p. 94, hos mig p. 115 slutter af det Ord Cappa, Wact, som forekommer hos de Frankiske Skribenter, at Frankernes Sprog haver været Dansk. Bring udi Sv. H. t. 1. p. 573 og 574 søger Frankernes første Bopæl i Alfheim eller Bahus Lehn, hvor han og finder Frækne Her-

Herred, og Geographi Ravennatis Maurigania finder han j Norge udi More, Vestmaur ꝛc. Dette lader sig vel nok høre, men naar han søger Patria Albis imellem Got-Elven og Rom-Elven, da strider det imod Geographum Ravennatem, thi han legger det aabenbare ved Elven i Tydskland. Det langt bortliggende Sæde Eumenius siger at Constantinus M. førte Frankerne fra, bør uden Tvil søges imellem Elven og Rhinen, thi det var altid langt nok for Romerne, og særdeles paa den Tid, saa man ei med Turnebo bør søge det i Skaane. Men om Frankerne have ellers engang boet i Skaane eller Scandinavien, er en anden Sag, og have Hunerne i Volsunga S. været Franker, hvortil er megen Anseende, og ere Hunerne engang gangne ud fra Sverrige, at sige disse Huner, saa bliver det ikke urimeligt, at Frankerne kunne være først komne fra Norge og Sverrige. P. 576 anfører han endeel Frankiske Prindsers Navne, for at vise, at de ere Svenske, eller rettere Nordiske. Han anfører og endeel gamle udenlandske Skribenter, for at bevise, at deres Navn betyder saa meget, som bevæbnet, stridbar, hurtig, dristig. Autor de castro Ambasiæ har og efter Brings Citation vidnet, at Sicambri ere siden blevne kaldte Franci. Hvad endeligen det Sted angaaer, som han p. 574. Not. 4 anfører af Idacio, da staaer det ikke i Balnagii-Canisio Tom. 2. p. 166, men Tom. 1, og er det ikke af Idacio, hvorvel det lyder saa paa Titulen, men af en langt senere Skribent af det 9 eller 10 Sæculo. Thi havde Idacius, som levede i det 5 Sæculo, og det udi Spanien, sagt, at Frankerne vare fra Troja, saa beviste det vel ei deres Trojaniske Herkomst, men viste dog, hvor overmaade gammelt det var, at Nordiske Folk skreve sig derfra. Men om Franker, særdeles deres Herkomst og ældste Historie, kan sees i Chron Ursperg. p. 66,

66, Bünaus teut. Hiſt. t. 1. p. 355 &c. 861 &c. t. 4. p. 424 &c. Vignier Sommaire de l'hiſtoire des François, hvor foran ſtaaer en Afhandling de l'origine des anciens François. Sirmondus T. 3. p. 4 &c. Libanius T. 2. p. 137. Mem. de l'Acad. d. inſcr. T. 4. p. 279. T. 33. p. 107, hvor Gibert vil beviſe, at deres forſte Bopæl haver været Mæhren, og Tom. 53. p. 317 — 347 beſtyrker han dette ved noye Grunde, og vil i ſær giore dem til Levninger af Marobodui Underſaattere; Man maae og tilſtaae, at han forſvarer en ſlet Sag, ſaavel ſom muelig; Moſes Chorenenſis p. 345. Bring. de orig. Franc. p. 3. 4. 7. 11. 14. Vrediigen. Comit. Flandriæ p. 112. Eccardi leg. Sal. p. 58. 106. Ortelli Synonymia. v. Phiræſi. De Germani Scaligers Euſebius p. 47 nævner, under Gallieno have maaſkee været Franker, vel mueligt og Alemaner.

P. 236. L. 6. Nordiſke; Vel mueligt og at Nordiſke Joter udjagne fra Scandinavien ved Gotherne have flyet til Halysen, og ſom de for deres Mængde ei finge Rum der, da ogſaa bidraget til Udvandringen.

P. 238. §. 13. Imod den Meening, at en Vandflod haver nodt Cimbrerne til at vandre ud, kan ſiges at det Argument, at denne Flod haver forandret Skikkelſen af Norden, og af Britannien tillige, ſvækkes noget derved, at Stukeley haver i Itinerary p. 87 temmelig vel viiſt, at den underlige Strækning, ſom Romerne have givet Britannien, ei er foraarſaget derved, at Landet haver lidet noget ved en Flod, men ſnarere ved Romernes underlige Begreb om dets Strækning, foraarſaget ved den ufuldkomne Maade, ſom man da havde til at giore Charter paa.

P. 243.

P. 243. L. 6. til: Denne Furu Skalld skal have skrevet Disa Saga (om hvilken Disa fortælles der det samme, som om Aslaug, Regnar Lodbroes Dronning, da hun første gang skulde møde ham), see P. Syvs Collectanea, som er N. 55 af Rostgaards Mss. P. 730 hos mig.

P. 243 ved Slutningen af §. 13. Andre ville igien at Vandet tiltager, see Danske Atlas Tom. 5. P. 804. 832. Winckelmann von den Herculan. Entdeck P. 7. 8; en Sætning, som jeg dog anseer for ligesaa urigtig, naar den giores almindelig. Men hvad den Cimbriske Vandflod i sær angaaer, og at Land jævnligen bortskylles fra Jylland, det bekræftes ved det Venusinus siger i Barth. Mss. Tom. 5. P. 77, og hos mig P. 125, at der er bortskyllet ved Vester-Havet over 30000 (geometriske) Skridt af Jylland.

P. 247 ved Slutningen af §. 14. Eggeling i Misc. diss. 1. p. 12—15 har adskilligt til Cimbrernes Historie. Strabo skriver P. 293, at Seqvani havde fra gammel Tid af været Romernes og Heduernes Fiender, og fulgt Germanerne i deres Indfald i Italien. Nu er det bekiendt, at indtil den Tid havde ingen uden Gallier og Cimbrer og Teutoner brudt ind i Italien. Et af disse Folkefærde maae Strabo altsaa kalde Germaner, og maaskee begge tildeels; Herved bliver det begribeligt hvi iblant de saakaldte Gallier, der brøde ind i Italien, Grækenland, Asien, findes saa mange Germaniske Spor, og iblant Cimbrer og Teutoner saa mange Celtiske. Rimeligst haver Strabo her sigtet til Cimbrerne, og maaskee til de Krige mellem Gallier og Romere fra de Puniske Krigers Tid af, og derefter, thi forhen var nøye Forbund mellem Heduer og Romere, og vidste maaskee det

ene af diſſe tvende Folk ei af det andet. Herved bliver det troligt hvad Faſti Capitolini have om Germaner i Marcelli Tid, og det Silius ſiger, at Virdomarus Gallus var fra Rhinen. Germanernes af Cæſar omtalte Indfald i Belgis har maaſkee bragt Gallierne til deres ældſte Italienſke Tog. P. 299 ſkriver Strabo: Gallier og Germaner ligne hinanden; De Gallier, ſom boe mod Norden og ved Oceanum ere de ſtridbareſte, og fornemmeligen Belgæ. De alene modſtode de Germaniſke Folk, Cimbrer og Teutoner deres Anfald. Og dette Sted, hvor Strabo kalder Cimbrer og Teutoner udtrykkeligen Germaner, viſer i det mindſte at de ei have været Celter.

P. 249. L. 16. Land. Hertil maae legges vel mærke, og bekræftes denne Sandhed, at mange Cimbrer undginge Romernes Sværd, og at mange af dem vare ogſaa blevne tilbage hiſt og her i Gallien, Germanien beſtyrkes ved mange andre Ting. Venuſinus, en Mand af ſtor Skarpſindighed, haver i Barth. Mſſ. T. 5. P. 79, hos mig P. 129, alerede anmærket dette; men naar han ſlutter, at der fra Striden imod Romerne ere blevne 150000 tilbage, ſaaſom deres gandſke Krigshær udgives for 300000, og der ikkun tales om 150000 Slagne og Fangne, ſaa begaaer han en Forſeelſe, og beregner alene Teutonernes Tab, og glemmer at beregne de egentlige Cimbrers.

P. 254. L. 13. Teutonoari; Maaſkee Teutovari, enten af Varni, eller og at de Tydſke Indvaanere af Wägrien have hedet Wari, Wagri, forend Venderne komme ind. Thunmen udi Unterſ. d. alt. Geſ. einig. Nord. Völker P. 40 og 41 vil, at den Endelſe Var, Vari ſkal betyde en Levning, en Overblivelſe

velſe udi det Tydſke og Nordiſke Sprog, saa og et Folk, som er fordrevet af ſit Fæderneland, og har ſat ſig anden Sted ned, og forer herpaa nogle Exempler an, ſom got paſſer ſig. Jeg maae tilſtaae, at det og paſſer ſig heel vel paa Teutonvari. Venuſinus i Barth. 5 Tome P. 32, 41, 43, 45, 46, 73 og 74 hos mig P. 56. 72. 76. 79. 120 og 121 mener, at Varini have og hedet Varii, og boet udi Warwithe Syſſel i Jylland, Staden Varde ſkal endnu have Navn efter dem, deres Land have begyndt ei langt fra Riber Bye; og de ſkulle egentlig udi Britannien have indtaget Vecta og Cantium, og kaldet ſig der Vectogrii og Cantuarii; Vapelvarii, ſom efter Tabula Peutingerima boede inde i Tydſkland, forer han og fra dem; Deres Navn, mener han, at de have faaet af et Sted, hvor Floden gaaer op, ſom paa Jydſk kaldes Varre, dog tviler han ſiden paa denne Udledning, efterat han havde faaet at vide, at en Stad heder paa Slavoniſk Vara, og endeligen mener han, at Anſivarii ville ſige ſaa meget ſom de fornemſte Varii. Men jeg driſter mig ei til at giore Varii til et Folk for ſig, mindre at fore dem fra Jylland, baade fordi de findes ſtroede rundt omkring i Europa, i det mindſte ſom et Tillæg til mange Folkes Navne, ſaa og fordi man desuden er nod til at fore Folk nok fra Jylland. Og hvad Cantuarii i ſær angaaer, da findes de længe i Britannien for Angel-Saxernes Ankomſt did, ſom dog er den rimeligſte Tid at lade Jyder komme didhen, men Venuſius, for at afværge dette lader Varii, i Barth. T. 10. P. 346, hos mig P. 391 og 392, gaae over til Britannien længe for Hengiſti Tid. Alting overveyet, ſaa troer jeg det bliver beſt at holde ſig til Thunmans Udledning.

P. 262. L. 15. Sueverne: der vare Herminoner.

P. 262. L. 23. ustadig: Venusinus i Barth. 5 Tome forandrer P. 111 hos mig Taciti Nuithones til Svartones, og Eccard i orig. Germ. P. 90 til Witthones, menende at de have boet ved Floden Nuitha eller Witta, ligesom Suardones ved Varte elter Svarte; en Mening, der baade efter Navnene og Stædernes Beliggenhed ei er at forkaste, og da faldt min Mening, at Nuithones bor læses Teutones, over Ende, som dog haver dette for sig, at ellers forekommer et saa mærkeligt Folk som Teutonerne, ikke hos Tacitum paa en geographisk Maade.

P. 263 ved Slutningen af §. 18. Macpherson i introduction to the history of great Britain P. 13 leder Teutonernes Navn ud af det Celtiske paa denne Maade: Tua er Norden, og Taoni Mænd, saa at de betyde det samme som Nordmænd. Udledningen er artig, vilde og være rigtig, saafremt de enten havde været Celter, eller og havde optaget dette Navn efter Celterne, men nu, da man finder en god Udledning i deres eget Sprog af Tiod, saa bliver det sikrere at holde sig til den; hvilket og Stiernhielm i Verelii Noter ved Hervarar S. P. 118 gior.

P. 264 noget mere om Dithmarschen forekommer hos Langebec T. 1. p. 347.

P. 265. L. 3 neden fra; Germanien. Med mindre det bekiendte Stæd hos Servium om Careja er ægte og gammelt, og at Claudianus bor saaledes forstaaes.

P. 268 ved Slutningen af §. 20: og Ambrones maaskee ikkun en Stamme af dem. Malbrancq i Tomo 1 de Morinis vil udi

udi Chronologien, at Cimbri, som og kaldtes Saxer, bemestrede sig 443 Aar efter Roms Bygning alt Morinernes Land imellem Havet Schelde og Livia.

P. 268: §. 21. L. 11. Sprog: Venusinus i Barth. T. 10. p. 94, hos mig p. 115, anforer af Plinio, at Ligurerne kaldte Po-Floden Bondingus, hvilket paa Dansk betyder uden Bund, bundlos, af Bund og ingen. Sporges herved, mon Ligurerne have talet Dansk. Dette kunde meget tiene i deres Kram, som for at forherlige deres Folk, finde det overalt, allerheldst naar Plutarchi Stæd om Ligurer og Ambroner, og Avieni i ora maritima om Ligurers ældre Sæde ved Nord-Havet, tilligemed bleve tagne i Betragtning.

P. 269 ved Slutningen af §. 21. Udi Isidori glossario p. 4, bag ved Martinii Lexicon etymolog. forklares Ambro ved devorator, consumtor patrimoniorum, decoctor luxoriosus, profusus; Men enten er dette Lexicon ikke af Isidorus, eller og er det bleven interpoleret af andre, hvilket altid har skeet, og altid vil skee med saadanne Boger, thi strax efter anfores Anclabeo d: lex Longobardorum, hvilken dog ei blev udgivet for af Kong Rotharit, som kom til Regieringen 638, da Isidorus Hispalensis alerede var død 636. Eccard i orig. Germ. p. 49 og 50 søger at vise, at Tydske i Almindelighed have udi ældre Tider besat Scandinavien, og i senere Saxer, af det at adskillige Stæders Navne ved Bergværkerne udi Sverrige, imellem Vermeland og Angermanland have Sax i sig, men jeg troer at dette hører til senere Tider, nemlig 11 og 12 Sæculum, da man forst begyndte med Berg-Arbeyde udi Sverrige, og til den Ende kaldte Bergmænd

ind fra Saxen, hvor man havde alerede i det 10 Sæculo begyndt at arbeyde i Bergværker.

P. 281 ved Slutningen af §. 23. Mere om Saxerne see i Schurzfleisch op. hist. polit. p. 653. Sheringham de Anglorum orig. p. 30. 51. Abels Sächs. Alt. p. 302 om Ambroner; Monum. hist. ined. 8vo p. 150 om Ambronen Strodtmans Idior. p. 338 om Saterländer Lelandi coll. T. 3. p. 49, om Ambroner; Voyages au Nord t. 7. p. 377 om Sasser imellem det sorte og det Caspiske Hav. Den hellige Ambrosius taler i sin 17 ep. p. 215 ogsaa om Saxer. Le Blanc i Monnoyes de France p. 126 taler om et Pays de Saxe au milieu de la France aux tems des Normans. Le Boeuf i Mem. de l'Acad. d. inscr. t. 37. p. 331 viser, at Saxerne have fra meget gammel Tid boet i Frankerige, udi Egnen ved Bayeux i Normandie, hvor de alerede forekomme 578. Ved 844 kaldes deres Land Otlingua Saxonia, (uden Tvil af Od en Eyendom, og ling et diminutivum). Da det nu er bekiendt, at længe for den Tid, først i det 3 og 4 Sæculum kaldtes al Nord-Kysten af Gallien litus Saxonicum, saa er det troligt, at Saxerne have siddet ved Bayeux længe for 578, og gior dette ogsaa troligt de Norskes tilige Soetoge til Frankerige, thi de ere da blevne begrebne under Navn af Saxer. Og som Normannerne siden nedsatte sig der i Begyndelsen af det 10 Sæculo, saa er det rimeligt, at de have faaet Tilstød af deres Landsmænd, de gamle Saxer og Norske, som boede der, og at dette haver lettet dem Erobringen af de Egne, ja vel og været en Aarsag med, hvi de have vendt sig did. Abbed Belley haver i Hist. de l'Acad. d. inscr. t. 15. p. 322 — 325 atter handlet om Saxerne ved Bayeux. Mærkeligt er det, at Normannerne nedsatte sig

der

der i saadan Mængde, at det Danske Sprog blev talet der, og lingua Romana derimod taltes i Rouen.

P. 281. §. 24. L. 12. Har-Syssel. I Danske Atlas t. 5. p. 831 og 832 beskrives Harbo-Ore, og hvorledes det 1717 og 1720 blev gandske oversvømmet af Havet, som jævnligen skiærer noget bort af det. Der findes undertiden Rav ved Havbredden. Der haves adskillige andensteds ubekiendte Folke-Navne. I gamle Skrifter skrives det Harthboorœ.

P. 288. L. 2. Fiælds: Paa tydsk betydde Mark en Grændse, et Mærke.

P. 314. L. 5. Folk. Menard i Mem. de l'Acad. d. inscr. T. 44. p. 353 og 354 viser, at Orange er først længe giort til en Romersk Colonie, efter Marii Slag mod Teutonerne, og mener han at kort efter Coloniens Anlæg er først denne Triumph-Bue bygget, og det til Ære for det Romerske Folk i Almindelighed.

P. 314 ved Slutningen: Disse Macpherson's Meeninger i Introduction to the history of Great Britain fortiene at anføres. Lusitanier og Waller var Cimbrer, og Cambrer ere og Cimbrer p. 12; Slaver boe i Scandinavien, og Indvaanerne der stamme for en stor Deel fra Slaverne, og ere blandede med dem p. 19, (en Sætning som viser stor Ukyndighed i vor Historie); Cimbrer og Gallier have og havt meget fælles sammen p. 28; Belgœ ere Cimbrer p. 31, Cimbrer have og boet i Britannien p. 34 og 35; Angler ere Vandaler, (da de dog vist ei kunne giøres til andre end enten Suever eller Saxer, med mindre man for Navnets skyld vil giøre Vandaler selv til Suever), og kom-

ne

ne fra Norden p. 273 og 275; Skoterne kalde Engellænderne Saxer, (et vigtigt Vidnesbyrd, thi da de i Northumberland, som boede Skoterne nærmest, vare egentlige Angler, saa seer heraf at Anglerne have været en Saxisk Stamme); Odin og Irminseul ere samme Guddom p. 278; Hertha og Freya ogsaa een Guddom, (hvilken sidste bor forandres til Frigga, saafremt noget rigtigt skal være herudi). Endeel Skoter paastaae selv, at stamme fra Tydskland p. 90; (hvilket kan tiene til at bekræfte hvad Tacitus skriver om Caledoniernes tydske Herkomst, og til at formode Picternes Scandinaviske Udspring). Don Martin har i sine Origines Celtiques i 8vo følgende Sætninger: Cimbrerne vare Gallier p. 142; Teutonerne have ei givet de Tydske Navn p. 170 og 172; Germani stamme fra Persien p. 184; Britanni have Navn af de Franske Britanni p. 207.

Rettelser i den 2 Tome.

P. 2. Letters, Livers, Semigallers, Samogeters, de gamle Preussers, Curlænderes og Litthauers Sprog ere ei eet med Finnernes, hvorvel der er nogen Lighed imellem dem, men dog langt mere imellem fornævnte Sprog og Slavernes, saa at de ere en Blanding af Finske og Slaviske Sprog, hvilken med Tiden haver lidet megen Forandring.

P. 43. L. 9 og 10. Her haver jeg forhusket mig, thi ingen gammel Autor, undtagen Plinius, nævner Hirrer, og han taler aldeles ikke om, at de gjorde Krigstoge, langt mindre at det skeede i Selskab af Scyri.

P. 81.

P. 81. L. 5. Sted: Litthauerne ere dog ikkun langt fra beslægtede med Finner, men des nærmere med Letter, Kurer, Samogeter, Semgaller.

P. 85. L. 4 neden frå: Vandaler have aldrig boet ved Tanais.

P. 89. L. 8, neden fra, beslægtede: Dette kuldkaster ikke deres Slægtskab med os, men viser alene, at de ere i senere Tider blevne overmaade stærk blandede med Cumaner, Turker, Tatarer. Og bekræftes dette ogsaa ved Pachymeres, som skrev først i det 14 Sæculo, at alle Folk i de Egne havde glemt deres Sprog, og vare blevne til Tatarer.

P. 90. L. 7. Forfatter: Han heder Bell.

P. 109. L. 8. Finnerne: Dette gielder fornemmeligen dog kun om Estherne.

P. 109. L. 6. underligt. Det er rimeligt efter Finnernes Levemaade, at de fra ældgamle Tider have beboet Fiældstrækningerne i Norge og Sverrige, og da Finaithæ hos Jornandem er uden Tvil Finveden, saa maae de, saafremt Rolf haver levet med den Engelske Ella, som blev Konge 560, have været langt sønder paa i Sverrige forend Rolf, og har han levet med den Ella, som døde 514, saa bliver Formodningen endda stærk, at Finner have boet der for Rolf, thi Jornandes haver skrevet Cassiodorus ud, og der vilde nogen Tid til, inden Esterretningen om disse Folks Bopæle kom til Cassiodorus, og vare de nyligen komne der, saa er det underligt, at Jornandes mælder intet herom.

P. 123. L. 7 neden fra; Nörnissom: Da alle disse Skribenter, saavel Nörnissom, som de følgende, indtil §. Ende, ere nye og

tildeels Skuddere, som Nörnillom og Perrejus, saa bevise de intet i gamle Ting.

P. 137. L. 2 neden fra: Det 9. Dette er urigtigt, thi Schöning haver giort det rimeligt, at Jemteland har alerede været beboet i det 3 Sæculo.

P. 153. L. 3 neden fra; Lande: Da den hele Saga er digtet i nyere Tider, saa kan intet beviſes af den.

P. 157. Om den Mont Keder haver tilegnet Odin: Bayer haver viſt om denne, at den er Thraciſk; Og hvad min angaaer, da ligner den nogle, som findes i P. Peravii Suppellectili antiqvaria, og som synes at være gamle Galliſke og Britanniſke, slagne for Romerne indtoge de Lande. De hos Peravius ere af Guld, og hans Skrift alerede trykt 1610.

P. 182. L. 11. brændt; Alle diſſe Udledelser falde bort ved den fortreflige og mere rigtige, som Schöning haver udi sin Norſke Hiſtorie anfort af Elven Verma.

P. 194. L. 7 neden fra; det: Nu mener jeg at det kaldes saa efter Herulerne, og har først hedet Harland.

P. 195. L. 9. Sæculo; Leſſoe nævnes alerede i Edda udi Odins Tid for Chriſti Fodsel.

P. 195 ved Slutningen af §. 8. Slesvig nævnes alerede af Beda, og Simeon Dunelmenſis siger om Sceaf, som synes at have levet for Chriſti Fodsel, at han regierede i Slesvig.

P. 205. §. 4 til Slutningen. Nu troer jeg tvertimod at det Danſke, Svenſke og Norſke Navn er ældre end Cimbrernes Udvandring, og er ikke utilboyelig til den Mening, at diſſe Gothiſke

ske Folks Indbrud i Norden haver været en medvirkende Aarsag til Jøternes eller Cimbrernes Udgang.

P. 210. §. 8. L. 3. derfor. Dette har han giort i et utrykt Skrift, som han reent har omstødt forend det blev trykt, og indført i de Norskes Herkomst, hvorfore denne Mening ei findes i noget af hans trykte Skrifter, hvor han derimod gior Cimmerier, Cimbrer og Cambrer i Britannien til een Folkefærd for sig.

P. 213. L. 7 neden fra; Uvidenhed: Dog har Pelloutier villet føre disse Celter fra Illyrien, Moesien ꝛc.

P. 216. L. 1 neden fra; Gothiske: Nu er jeg overbeviist om at det Jotiske haver været det almindelige ældste Navn for alle Folk paa den Cimbriske Chersoneso, og det Gothiske aldrig uden ved Misbrug, fordi Jøter og Gother vare beslægtede, og fordi deres Navne lignede hinanden saa meget. Siden efter blev det Danske paa en vis Maade det almindelige Navn for de fleste Folk paa Chersoneso, dog saaledes, at de og derhos beholdte det Jotiske eller Jydske Navn.

P. 218. L. 9 neden fra; Gother: Nordiske Jøter ginge dær over, thi det synes at det Gothiske Navn haver paa den Tid endda ei strakt sig til de Danske Øer.

P. 219. L. 10 neden fra; Guddom: Dette er nok rettere end naar jeg siden har antaget, at Teut og Odin have været een Guddom; hvorvel jeg tilstaaer at det da, naar man nægter dette, bliver en haard Knude at løse hvi Sueviske Folk dyrkede Odin og Herthe, med mindre man vilde enten antage, at Sueverne vare fra Scandinavien, hvorved atter maatte antages, at de

vare gangne ud derfra i meget gamle Tider, siden de alerede udi Taciti Tid kaldte Gudinden Terra, Hertho, og ei Jord, som vore Nordiske; Eller og troe, at vore vare komne fra Sueverne, og Asi i sær Chatti, men da vilde det blive heel vanskeligt at forklare Aarsagen til Forskiellen imellem vort og det Tydske Sprog, og desuden maatte man da reent forkaste alt hvad vore Nordiske fortælle om Stædet hvorfra Odin kom.

P. 225. L. 4 neden fra; Tessenderloo. Toxandria haver vel og strakt sig ind i Stigtet Lüttich.

P. 260. L. 8 neden fra; ud: eller og snarere at Romerne have didhen forlagt i Besætning nogle af de overvundne Teutoner.

P. 279. L. 6. gamle Sassen: Nu er jeg dog noget mere tilbøyelig til den Mening, at det haver Navn af Holt d: Skov.

P. 280. L. 17. Catterne: Dette viser at Foserne snarere bør søges ved Floden Fose i Neder-Saxen end paa Fosetisland, som rimeligere haver Navn af den Afgud Fosete.

P. 180. L. 1 neden fra; Navn: Vel mueligt og at der haver været en ældre Forsete, en Sønne-Søn af vor sidste Odin. Hans Dyrkelse er maaskee ellers først kommet i det 4 eller 5 Seculo til Saxerne, og har Fosetesland da maaskee først faaet det Navn.

P. 304. L. 2 neden fra; Hidkomst: Men derfore kan den mellemste Odin vel have indført denne Lærdom.

P. 306. §. 30. L. 7 i Stædet for, ordentligen, burde jeg have skrevet, med Orden.

P. 317. L. 4. neden fra; Værk: Denne Mening har jeg siden forandret, saa jeg nu troer, at de Navne ere opkomne strax efter den mellemste Odin.

P. 318. L. 8. Stat: Nu troer jeg, at det vi nu kalde Jylland haver i Odins Tid ei været samlet til een Stat.

Trykfeyl i den 2 Tome.

Iblant Skribenternes Liste bør sidst i Ausonius, legges til, 8vo.

Aneſtaſius	læſes	Anaſtaſius
I Gregorio Turonenſi, Rivinarti		Ruinarti
det sidste 4to bør slettes ud i Juvenalis		
Nouvea		Nouveau
Tzetzæ Chiliades in Poetis Græcis Tragicis f.		(slettes reent ud, da de ere anførte i den 1 Tome).
I Twisdenii legges ved Enden til, f.		
p. 2. l. 7. ogsaa		og saa
p. 3 i Bredden l. 4. i		(udslettes)
p. 10. sidste linie, nemlig		(udslettes)
p. 32. l. 8. kaldte		kaldtes
p. 39. l. 6. Vandler		Vandaler.
p. 45. l. 3. Gother.		Gother;
l. 8. neden fra: Alaneres		Alanernes.
l. 7. neden fra: een		en
p. 46. l. 4. 35		30
p. 47. l. 9. Agathius		Agathias.
p. 50. l. 9. neden fra: fortæller		fortæller.
p. 52. l. 8. til		til de
p. 54. l. 15. havde		have
l. 20. vedligeholdt		vedligeholde

P. 61. l. 11. cher Achaer	cher, det Folk Achaer
p. 63. l. 7. neden fra: Shetringham	Sheringham
l. 1. neden fra: Paphlagoniem	Paphlagonien
p. 71. l. 5. Are Skribenter	Are, Skribenter.
p. 74. §. 26. l. 5. Aſpurgianer	Aſpurgitaner
p. 76. §. 27. l. 14. hver	hvoraf
p. 83. l. 12. Cabaſta	Cabarda.
p. 92. l. 13. Det ſidſte	Det ſidſte Folk.
p. 97. §. 10. l. 1. Busbeq	Busbecq
p. 98. l. 2. neden fra: Busbeq	Busbecq
p. 99. l. 2. Busbeq	Busbeeq
p. 99. §. 11. l. 9. ſkriver	ſkrivere
p. 100. l. 7. ſmukke Afhandling	ſmukke ſkrevne Afhandling
p. 102. l. 6. Fiante	en Fiante
l. 15. Skribenter	Skribenter
p. 103. l. 10. havt	have havt
p. 104. l. 9. neden fra: Jarabard	Jarnbard
p. 107. l. 4. neden fra: hvilken	hvilket
p. 114. l. 12. neden fra: Adſpredelſte	Adſpredelſen.
p. 117. l. 9. begges	begge.
l. 1. neden fra: Königshofens	Königshofens
p. 132. i Brødden l. 5. 865	815.
l. 12. 1075.	1025.
l. 3. Euxinio	Euxino
p. 133. l. 10. 865	815.
l. 12. 970	920.
l. 16. 1075	1025.
p. 134. l. 4. for Aar 970	for ſamme Aar 920.
oven til ſættes i Stædet for 314, 134.	
p. 135. l. 9. ſvag	ſvagt.
p. 136. l. 2. neden fra: have	haver.

P. 138.	l. 11.	heres (udstrettes)	
p. 150.	l. 1.	neden fra; Givaldus	Giraldus
p. 151.	l. 5.	tre	tvende
p. 152.	l. 6.	Suerrige,	Sverrige;
p. 154.	l. 3.	neden fra; Christen	Christne
p. 155.	§. 7. l. 1.	hertil legges	til det sagde af Pythea legges
	l. 2.	Østyerne	Østyerne Land.
p. 156.	l. 12.	omteut	omtvent
p. 157.	l. 14.	Olav Celsius og det mere som staaer i Parentheß; bør staae i Not. 5.	
p. 158.	l. 6.	have	have enten
p. 170.	l. 6.	neden fra; kan	han
p. 172.	l. 4.	gammel	gammelt.
p. 181.	l. 12.	var saa	var, saa
p. 188.	l. 8.	neden fra; navner	nævnes
p. 189.	l. 13.	Der	det
p. 190.	l. 14 og 15.	som brugeligt	saa bruget
p. 192.	l. 9.	den	det
p. 196.	Not. 77.	Niggellus	Nigellus
p. 201.	l. 16.	lange	langt
p. 233.	l. 6.	perrexit	pererrent
p. 238.	§. 13. l. 3.	Strabo	Strabonis Tid.
p. 249.	l. 16.	Der	Det
	l. 21.	frugtesløs	frugtesløst.
p. 267.	l. 11.	neden fra; een	eet
p. 275.	l. 3.	Runer, dog	Runer; Dog
	l. 9.	een	en
p. 282.	l. 4.	bleve	blive
p. 284.	§. 25. l. 10.	de	de Folk.
p. 290.	§. 27. l. 7.	de der	de, der.

P. 291. l. 3.	til Cimbrerne, iblant andre Folk,	iblant andre Folk, til Cimbrerne
p. 293. l. 4.	neden fra; Omgang forſtaaet og talet,	læs, Omgang lært at forſtaae og tale.
p. 295. l. 10.	neden fra; Rhinen)	(Rhinen
p. 297. l. 10.	endelig	endelig ſiger Cæſar ſelv.
p. 304. l. 2.	beviſes	beviſes af Gaſſendo (b)
	l. 3 og 4. af Gaſſendo (6) en Mand der	thi Gaſſendus
p. 305. l. 7.	Trophærne	Tropærne
p. 306. Not. 11.	Darie	Diac
p. 308. l. 9.	de (udſlettes)	
p. 311. l. 16.	kan	kom
p. 316. l. 8.	neden fra; vor	vort
p. 317. l. 8.	at	af
p. 318. l. 8.	neden fra: 1075	1025
	2832	2782

Tillæg

Tillæg i den 3 Tome.

P. 4. L. 8 neden fra; Slægter: Det skader ei, at ved Aar 1085 var en Konge over Servierne, hvilke ere af Slavisk Herkomst, som hedte Wodin; See Thunmans Ges. d. östl. Europ. Völker T. 1. P. 284, thi dette Navn kan efter det foranførte gierne have været brugeligt iblant Slaviske Folk.

P. 4. L. 6 neden fra; een: Og betyder Edan det samme i det Slavoniske Sprog. See Scheidtii Bibl. Gott. P. 22.

P. 7 ved Slutningen af §. 2. Den lærde Thunman holder i Unters. alter Ges. einig. Nord. Völker P. 65 Not. a for, at Widwut, som udgives for Preussernes første Regent, skulde betyde saa meget som Widernes Anforer; Da han nu anseer Gother og Vider, eller Viter, for eet Navn, som udi Forstningen haver betydet eet og det samme Folk, saa kunde man anvende samme Etymologie paa Odin, helst naar man skrev det Godan.

P. 15. L. 6. Nocken: eller snarere Hler, ogsaa kaldet Ægir.

P. 15. L. 2, neden fra; Goldner &c.: Udi Edda Resenii kaldes han og Jolner, og udlegges det der, uden Tvil af Magno Olai, ved Pingvis. I Codice Wormiano P. 524 siges, at Guderne i Almindelighed kaldtes Jolner, og anfores til Bevis et Vers af Eyvind Skaldaspiller, som levede midt i det 10 Sæculo. Mon Jul eller Jol have faaet Navn af Jolner, som der menes i Arnæ N. 325 i 4to, som er en Membran, der bestaaer af lutter Stumper. Dette findes i min Afskrift P. 136, hvor der begynder et Stykke af Noregs Konge-Sage, og det med Harald Har-

fager, og ender, hvorvel med mange Defecter imellem, saa og med en Defect til Slutning, med P. 208, og med Regimentet af de 3 Brodre Sigurd, Inge og Eisten. Udi Arnæ N. 748. P. 189 hos mig, som indeholder fra P. 116 til P. 240 et stort Stykke af Edda, eller rettere Skallda, som er her i en gandske anden Orden end i Cod. Worm., og som haver undertiden mere, og undertiden mindre; Udi denne Membran opregnes P. 189 alle Odins Navne, men ikke efter Orden, som i Resenii Edda, og uden Forklaring. Her ere 114 Navne, hvoriblant Jolner, og hos Resenius 126.

P. 19. L. 2. Cirkel. Macpherson on the Caledonians 4to P. 312 vidner, at der ere endnu mange Steen-Cirkler paa Vest-Oerne ved Skotland, hvilke han med de fleste Engelske Antiquarier anseer for Druidiske Templer; P. 344 vidner han, at de og kaldes Pictiske Huse. Naturligt var det, ja fornodent forend Bygnings-Kunsten giorde nogen Fremgang, at forrette Gudstieneſten i Skove, eller paa aaben Mark, og der at samle Steen sammen for at ofre og sidde paa. Vel indforte Odin siden hos os Templer, men dog lod han ogsaa den gamle Maade staae ved Magt, allerhelst det var kostbart at bygge Templer. Da nu Tydske, Finner, Letter og Slaver ingen Templer havde, i det mindste alle dem der boede os nær, saa viser det at Odin er fra et andet Land kommet til os, fra et Land, hvor de forstode den Kunst at bygge Templer. Sacheverell beretter P. 142 i account of the isle of man, at paa Den Columb Kill have fordum staaet 3 runde Marmor-Kugler paa 3 Steen-Fodder, hvilke kaldtes af Almuen den yderste Doms Stene, thi den troede, at naar de shoede sig om, skulde Verden forgaae. Saafremt de ere fra hedenske

denſke Tider, thi faſt alle Monumenter der ere chriſtelige, saa have de maaſkee været Oſſians Magtens Steen, og foreſtillet en Afgud, thi denne Magtens Steen ſynes at have været ſelv en Afgud. Og var det almindeligt i de ældſte Tider at anſee Stene for Guder, da Stenhugger-Kunſten endnu ei var kommet saa vidt at man kunde danne dem, ſom Menneſker eller Dyr. Udi Irland er et Steen-Altar, ſom det kaldes i State of the county of Down 8vo Dublin 1757 P. 198, hvilket bærer Navn af Cromhägh d: Tilberedelſens. Vel mueligt og at Oſſians Magtens Steen haver været ſaadan et Altar.

P. 19. L. 12. nærmeſt: og den Indianſke Gud Brama bør man ei tænke paa.

P. 23. L. 8. Torul-Torro Det ſidſte Navn ſynes at være giort af Thor.

P. 24 ved Slutningen af §. 5; Mon det Navn Wyddno, ſom forekommer hos Talieſin i Evans Welsh Bards P. 150 ei er Wodan; og ſkulde det være ham, saa have vi her en udenlandſk Poet fra det 6 Sæculo, ſom taler om Odin.

P. 27. §. 7. L. 13. Skiæbnen: ſom vi foreſtille ved Nornerne. Denne Lærdom kommer ellers overeens med Stoicorum.

P. 30. L. 6. Ved victrici ſigno forſtaaes uden Tvil Thors Hammer.

P. 31 ved Slutningen af §. 8. Arnas i annot. Eddicis ibidem hans Mſſ. N. 739 i 4to P. 51 hos mig, anmærker heel vel, at Snorro (udi Heims Kringla) ſynes alene at have anſeet Odin for Krigens og Valhalle Gud, og aldeles ei for Himlens Skaber,

148. 407 og 649, og tom. 5. p. 319 og 322. Udi Fyen er Kiøbſtæden Aſſens bekiendt, fordum ſkrevet Aasnæs, og udi Sieland Bondebyen Aſtrup. Hvad Aſciburgium i Tydſkland angaaer, da haver den maaſkee enten Navn af Aſke-Træe, eller og af Aſe o: en Baad.

P. 40. §. 13. L. 10. Kant: Maaſkee det rette Navn af de Tydſkes øverſte Guddom har været As. Moller gior udi Eſtland p. 110 og 111 Tuiſco til en Finſk Gud af ſin Oprindelſe, eftersom Tuiſco betyder paa Finſk en hæftig Storm og Bevægelſe, hvilken efter deres Tanker haver ſat Materien i Rørelſe, og dannet Verden.

P. 46. §. 14. Macpherſon of the Caledonians ſiger, at Armin paa Tydſk, og Tiern paa Galiſk betyde eet, nemlig Hærens Anfører; Dette er mærkeligt, og kunde Tiern derfore bringe en til at tænke, at Armin eller Irmin var Thor, eller ſnarere Tyr, Krigens Gud.

P. 54 ved 6 Saxerne. Udi Eneas Saga i Arnæ n. 544 i 4to, paa Pergament, hos mig i f. p. 262, ſkrives heel mærkeligen. Der komme 2 Brødre til Britannien. Den eene hed Heimgeſtr, (den andens Navn kunde ei læſes i Codice, men bør vel hede Hors); Drik hed den tredie, (Begyndelſen af Navnet kan ikke heller læſes, men uden Tvil har her ſtaaet Cheodrik, det er Cerdic, ſom dog ikke var Broder til de andre, hvorved han levede ei meget længe efter dem). De droge til Kongen, og tilbøde ſig at forſvare Landet med 300 Mænd, og ſagde at Mercurius havde viiſt dem did. Kongen ſpurgde hvem Mercurius var. Heimgeſtr (o: Hengiſtus) ſvarer: Ham kalde nogle Odin, og have vore Forfædre havt megen Troe til ham, ſaa og til Thor

og

og Tyr, Frigg og Freya. Og troe vi at de raade för denne Verden, og Menneskernes Lykke; Og have vore Konger fattet det Raad, at tilegne hver een Dag i Ugen, paa det at de skulde være desmere forpligtede til at vogte alting, baade Mennesket og Aaret, og derfore kaldte de Odins Dag, Tys Dag og Freyiu Dag. Da nu denne Eneas Saga er en Oversættelse af Galfredo, hvorvel med vigtige Forandringer, saa bliver det værd at høre, hvad Galfredus siger L. 6. C. 10. p. 43: Han er her meget vidtloftigere, men fortæller ligeledes, at Hengist sagde: at de havde sogt Britannien Mercurio duce: og siden at de dyrkede Saturnus, Jupiter, (hvilke da blive Por og Tyr, og har jeg forhen aldrig fundet, at Tyr er bleven lignet med Saturnus, thi Por er Jupiter), men meest Mercurius, som vi paa vort Sprog kalde Woden. Vore Forfædre have tilegnet ham den 4 Dag i Ugen, og kaldet den indtil denne Tid Wodensdai. Efter ham dyrke vi den mægtigste af Gudinderne Frea, og kalde den 6 Dag efter hende Fridai. (Her forbigaaes Frigg, og er det mærkeligt, at de i Codice nævnes begge, og det som tvende adskilte Gudinder). Arnæ n. 281 i 4to indeholder samme Saga paa Papir, men er ikkun en Udskrift af 544.

P. 59. L. 8. Odin: Dog er det vel mueligt, at Juthungerne, som boede blant Sueviske Folk, og bleve til Suever, hvorvel de efter min Mening vare af Oprindelse Jyder, have indfort Odins Dyrkelse blant Sueverne.

P. 60. L. 4. Por: og Hessen havde i gamle Dage været en Deel af det store Thüringiske Rige.

P. 61. L. 7. Jomsborg: Men er Wineta Jomsborg, som Langebec vil, saa kan den endda have ligget i Leuticia.

P. 65.

148. 407 og 649, og tom. 5: p. 319 og 322. Udi Fyen er Kiøbstæden Aſſens bekiendt, fordum ſkrevet Asnæs, og udi Sieland Bondebyen Aſtrup. Hvad Asciburgium i Tydſkland angaaer, da haver den maaſkee enten Navn af Aske-Træe, eller og af Asc o: en Baad.

P. 40. §. 13. L. 10. Kant: Maaſkee det rette Navn af de Tydſkes overſte Guddom har været As. Moller giør udi Eſtland p. 110 og 111 Tuiſco til en Finſk Gud af sin Oprindelſe, eftersom Tuiſco betyder paa Finſk en hæftig Storm og Bevægelſe, hvilken efter deres Tanker haver ſat Materien i Rorelſe, og dannet Verden.

P. 46. §. 14. Macpherſon of the Caledonians ſiger, at Armin paa Tydſk, og Tiern paa Galiſk betyde eet, nemlig Hærens Anforer; Dette er mærkeligt, og kunde Tiern derfore bringe en til at tænke, at Armin eller Irmin var Thor, eller ſnarere Tyr, Krigens Gud.

P. 54 ved 6 Saxerne. Udi Eneas Saga i Arnæ n. 544 i 4to, paa Pergament, hos mig i f. p. 262, ſkrives heel mærkeligen. Der komme 2 Brodre til Britannien. Den eene hed Heimgeſtr, (den andens Navn kunde ei læſes i Codice, men bor vel hede Hors); Drik hed den tredie, (Begyndelſen af Navnet kan ikke heller læſes, men uden Tvil har her ſtaaet Cheodrik, det er Cerdic, ſom dog ikke var Broder til de andre, hvorvel han levede ei meget længe efter dem). De droge til Kongen, og tilbode ſig at forſvare Landet med 300 Mænd, og ſagde at Mercurius havde viiſt dem did. Kongen ſpurgde hvem Mercurius var. Heimgeſtr (o: Hengiſtus) ſvarer: Ham kalde nogle Odin, og have vore Forfædre havt megen Troe til ham, ſaa og til Thor

og Tyr, Frigg og Freya. Og troe vi at de raade för denne Verden, og Menneskernes Lykke; Og have vore Konger fattet det Raad, at tilegne hver een Dag i Ugen, paa det at de skulde være desmere forpligtede til at vogte alting, baade Mennesket og Aaret, og derfore kaldte de Odins Dag, Tys Dag og Freyiu Dag. Da nu denne Eneas Saga er en Oversættelse af Galfredo, hvorvel med vigtige Forandringer, saa bliver det værd at høre, hvad Galfredus siger L. 6. C. 10. P. 43: Han er her meget vidtloftigere, men fortæller ligeledes, at Hengist sagde: at de havde søgt Britannien Mercurio duce: og siden at de dyrkede Saturnus, Jupiter, (hvilke da blive Þor og Tyr, og har jeg forhen aldrig fundet, at Tyr er bleven lignet med Saturnus, thi Þor er Jupiter), men meest Mercurius, som vi paa vort Sprog kalde Woden. Vore Forfædre have tilegnet ham den 4 Dag i Ugen, og kaldet den indtil denne Tid Wodensdai. Efter ham dyrke vi den mægtigste af Gudinderne Frea, og kalde den 6 Dag efter hende Fridai. (Her forbigaaes Frigg, og er det mærkeligt, at de i Codice nævnes begge, og det som tvende adskilte Gudinder). Arnæ n. 281 i 4to indeholder samme Saga paa Papiir, men er ikkun en Udskrift af 544.

P. 59. L. 8. Odin: Dog er det vel mueligt, at Juthungerne, som boede blant Sueviske Folk, og bleve til Suever, hvorvel de efter min Mening vare af Oprindelse Jyder, have indført Odins Dyrkelse blant Sueverne.

P. 60. L. 4. Þor: og Hessen havde i gamle Dage været en Deel af det store Thüringiske Rige.

P. 61. L. 7. Jomsborg: [illegible] Vineta Jomsborg, som Langebec vil, saa kan den endv[illegible] i Leuticia.

P. 65.

P. 65. L. 8. Pythagoræerne og Stoici.

P. 67 ved Slutningen af §. 18: Dette om Kulden, saa og at Saxo lader Hother vende sig fra Solen, da han stod ved Mimrings Hule, og end mere, at hon lader p. 43 Hother saare Balder om Natten, og denne faae Kræfter ved Mad, bereed af 3 Nymphер, hvis Fodspor dryppede af Dug, hvorved uden Tvil forstaaes de Kræfter, som Solen samlede igien om Natten, efter de Gamles Meening: Alt dette tilhobe bekræfter *mig alt* mere i den Meening, at ved Hother forstaaes Natten, og ved Balldur Solens Skin. Provst Gunner Paulsön haver i et Brev til Justice-Raad Erichsen fremsat som en Giætning, om ei Odins Navn kan være kommet af det Hebraiske Adonai, eller og om hans Navn ei betyder saa meget i vort Sprog, som viis.

P. 70. L. 10. neden fra; Odin: Dog kan Mitothin ogsaa betyde en Odin, som levede med

P. 76. L. 9 neden fra; Havamal; De Sange af Sterkoddr, Biarkemal have vidst en gandske høy Alder; De første kunne ei være giorde senere end i det 9 Sæculo, og den sidste er uden Tvil fra det 8.

P. 80 ved Slutningen af §. 3. Arnas i annot. Edd. n. 739 i 4to p. 49 og 50 hos mig anmærker, at Eddæ Forfatter har sagt sig selv imod, ved først at giøre Odin til Priamum, og siden til Bors Søn. Heraf sees at Arnas haver anseet Forfatteren af Eddæ Fortale, og Samleren af Edda selv for een Person, hvilket jeg nu og holder for det rigtigste. I Trojamanna S. n. 544 i 4to kaldes Trojanerne Tyrker, (hvilket uden Tvil er giort af Teutoner, og som en gammel Overlevering havde bragt til de senere

Ti-

Tider, at Tyrker fulgte med Odin hid ind, saa er det uden Tvil dette, som haver bragt adskillige af vore Skribenter i Forvirring, og til at anse Trojanerne for Tyrker, Odin for Priamus, og Troja for Asgard). Denne Saga er meest en Oversættelse af Dares, med vore Fabler indmængede. I annot. Edd. p. 12 anmærker Arnas, at i en Papirs Codex af Edda, som er udi Engelland, staaer i Fortalen disse Ord: Romaborg, er vier köllum Trojo, (hvortil vel dette alene haver været Anledning, at Romerne holdtes almindeligen for at stamme fra Trojanerne). Udi Elis Saga, hvoraf findes et Udtog i Arnæ N. 576 C. 4to, som indeholder Udtoger af fabelagtige Sögur, giorde ved Arnas, tales P. 293 udi mit Exemplar, som er i Folio, om Trojæ Ødeleggelse, og Igientagelsen af Helena, som var Aarsag til denne Krig. Da nu Elis Saga handler paa en fabelagtig Maade om en Greve af St. Gilles i Languedoc, saa kan den ei vel være skrevet for i det 12 Sæculo, maaskee 13, da Troja var navnkundigst hos vore Fædre. I Kirialax S. Arnæ N. 489, 4to, P. 8 og 9 hos mig siges, at Kirialax drog engang til Levningerne af Troja, og fandt der Hectors og Achillis Graver, hvilke Alexander Magnus og Julius Cæsar havde ladet oprette over dem; og anføres Dares om Striden mellem Achilles og Hector. Denne Saga er gandske digtet, og kan i det tilligste ei være skrevet for sidst i det 15 Sæculo, thi i N. 532, 4to, anføres C. 29. P. 59 hos mig imago mundi, med mindre man vilde sige at dette var en Tilsætning, heldst det ikkun findes i en Papirs Codex, og ikke i Membranen N. 489. Men om end Sagen bliver ældre, saa bliver den dog derfore ikke desto bedre. Ved at eftertænke dette, saa kunde jeg let falde paa de Tanker, at Varingerne havde bragt de Trojanske Fabler hid ind, og at de Trojanske Lege, som spil-

tes i Constantinopel, havde de anseet for Giukungernes og Volsungernes Tildragelser, hvorom Snorro taler i Sigurd Jorsalafar; Saafremt man ei alerede fandt noget saadant hos Dudo, som levede sidst i det 10 Sæculo, thi endskiønt Varinger d: Nordiske havde i Følge af Russer været for den Tid i Constantinopel, saa havde det dog ei været saa ofte, at man kunde troe, at Normannerne havde fort saadanne Rygter som almindelige til Normandie. Ved Kirialax forstaaes ellers den navnkundige Græske Keyser Alexius Comnenus, og er det Kyrios alexios sammentrukket.

P. 80 ved Slutningen af §. 4. Hennings i sin Dissertation de legibus Danorum antiqvissimis mener udi Udtoget deraf i Selchows juristische Bibl. T. 1. P. 466 og 467, at Odin haver været en Dansk, som ved Rhinen haver anlagt Asciburg, og haver efter Cimbrernes Nederlag viget nord efter af Frygt for Romerne; Til Beviis anføres det Tacitus siger, at efter et Rygte skal Ulysses have anlagt Asciburg. Selchov synes, at dette lader sig nogenlunde høre, men da Rygtet gik med Asciburgs Alder op til Ulysis Tid, saa kan den vel ikke have været først anlagt omtrent 200 Aar for Taciti Tid.

P. 81. L. 4. Bör. I Fundin Noregs udi Cod. Flateyensi Col. 19, hos mig P. 26, siges heel mærkeligen, at Vodin, som vi kalde Odin, Tyrkernes Konge, hans Fader hedte Frialeifr, som vi kalde Bor, thi heraf slutter jeg, at den sidste Odins Fader haver virkeligen hedet Fridleif, men at han haver kaldet sig en Søn af Bor, som var Fader til den mellemste Odin, ligesom han selv udgav sig for at være den samme mellemste Odin.

P. 82

P. 82 ved Slutningen af §. 5. Stiernhielm i Verelii Noter ved Hervarar S. p. 23 mener, at Snorronis Tanais er Donau, thi han holder Geter og Gother for eet Folk. Bayer Comm. Petr. t. 5. p. 35 anseer og Othin og Geternes Deceneus for een Person. Eccard. orig. Germ. p. 391 sætter den første Odin ved Weixel-Strømmen, og anseer Aserne for en Vandalisk Slægt. Langebec i Scr. Dan. t. 1. p. 8 mener, at Geat eller Geta, som i de Angel-Saxiske Genealogier er den 7 fra Voden, begge iberegnede, er den ældste Odin, og af Goter, Geter, Joter have Navn af ham, allerheldst Beav udgives i dem for hans Far-Fader, og i vort Langfedgatal for hans Fader, om hvilken i Eddæ Fortale siges, at han af os kaldtes Biar eller Baur, hvilket synes at være samme Navn som Bör, der i Edda selv udgives for den ældste Odins Fader. Mig synes at Geta eller Gaut har kun været Odins Tilnavn, fordi han var Gothernes Anforer og Gud. Ellers kan det gierne være, at ved Geta forstaaes den ældste Odin, eller og maaskee den mellemste, da Tiden treffer bedre ind med ham, saa og det Tilnavn Geta eller Gaut passer sig bedre paa ham, da den Sværm, han anforte, blev siden kaldet Gother, og det, som det lader, imedens han endnu levede. Udi Hectors S. Arnæ N. 584, 4to, hos mig Folio p. 40, som er en Membran, siges at den Kæmpe Ingfer fra det kaalde Svibiod, hvis Fader Hermon var bleven dræbt ved Vanaqvisl ꝛc. Heraf sees hvor navnkundig Vanaqvisl har været her i Norden, at vore Fædre have endog i deres Romaner indfort den, thi denne Saga er intet andet end en Roman, og handler ei om den gamle Hector, men om en senere, som stammede fra ham, og levede i Asien 377 Aar for Christi Fødsel. Den er uden Tvil skrevet i det 14 Sæculo, thi da var Chevalerier i største Flor her i Europa, og i det 14 og

15 Sæculo have Islænderne skrevet deres fleste Romaner, ligesom Rimur i det 16 og 17. Til Slutning kalder Autor selvsit eget Skrift et Æfintyr, men forsikrer dog, at det er sandt. N. 181. D Folio, og 585 A 4to, begge paa Papiir, indeholde ogsaa denne Saga; De afvige ei ofte fra Membranen, men sætte dog undertiden noget til, og tage ogsaa noget fra, saa de ei ere skrevne ud efter den. Imellem sig komme de overeens. Jeg har ladet dem conferere ved den Islandske Student Isfold. Det lader ellers at Vanaqvisl sættes her i det kaalde Sviþiod, hvorved det bliver til Scythien, som ellers kaldes det store Sviþiod, da Sverrige gemeenligen forstaaes ved det kaalde Sviþiod.

P. 83. L. 11. Skabelse: Dette findes i hans Bog om Runerne C. 1. p. 5 og 6, og anforer han det efter Sæmundi Annales Oddenses, som dog falskeligen tillegges Sæmundo, hvorvel maaskee noget i dem kan være taget af ham.

P. 83. L. 22. At jo Perringskiold maae have havt saadan Codex, bevises deraf, at i Arnæ N. 614, 4to p. 7, 8 og 9 efter min Udskrift, som er i Folio, siges i Rimur af Hervaurur, at først boede i Norden Riser, og Halv-Riser, og derefter kom et andet Folk, som og var hedensk, men saae got ud. Det stammede fra Japhet, og seilede hid sønden fra Asien; Tvende Hexemestere og Konger anforte dem, og hedte Odinn og Alfr; Den sidste tog Austurrige, og Odinn Sviavællda; Og deraf blev den østre Deel kaldet Alfheim, hvor Folket var smukkest. Odinn lagde mange andre Lande under sig, og kaldte det altsammen Mannheim. Med Odinn kom og ind Tyrke Folket, som og vare Trojaner. Endskiont nu alle Rimur ere nye, og ingen ældre end

det

det 14 Sæculum, saa ere de dog gemeenligen bygde paa langt ældre Codices af Sögur, og paa Traditioner. Imidlertid, da det ikke findes hos nogen anden, at Austurrike er bleven kaldet Alfheim, og da Bahuslehn vidst kaldtes Alfheim, og Alfer ellers vare Aander, samt aldrig nogen anden Skribent siger, at Odin havde en Broder af det Navn Alfur, saa bliver vel Tingen i sig selv urigtig. I Arnæ N. 345, 4to, staaer efter den trykte Hervarar S. Linie 3, Alfheim i stædet for Jotunheim, men heele Sammenhængen viser at dette er urigtigt. Ingen af vore Codices af denne Saga, enten i Folio, eller i 4to, taler ellers om en Alfur, som var Broder til Odin.

P. 84. §. 7. L. 8. Vaner: I Arnæ N. 116, 8vo, P. 6 siges, at disse Vaner vare Skytier. Udi Büschings Fortale for Thunmans Nord. Gesch. P. 31 forklares Eddæ Tilnavn Vana dis om Freya at betyde saa meget, som en Vendisk Gudinde, og siger Thunman selv dette P. 274, hvor han og mener, at de Vaner Odin førte Krig med ude ved det sorte Hav have været Vender. Men da vore Fædre have kaldet Floden Tanais eller Tana, Vana, saa er det rimeligt at Vaner ere de samme som Grækerne kaldte Tanaiter, og hvilke vare deelte i mange Folk, hvoriblant Budiner, og en Grækisk Colonie, og som vore Folk bragte Bogstaver med sig derfra, saa tænker jeg at de have lært dem af Grækerne. P. 273 mener Thunman at Venderne have faaet Guden Wodha eller Odin fra Germaniske Folk, som for dem boede ved Østersøen, og af dem tænker han og P. 107, at de have faaet Rhadegast. Hvad de Vendiske Runer anbelanger, som Thunman P. 283 anmærker at Islænderne have omtalet under Navn af Vinda-Runir, da troer jeg at de tilligemed Odins og

Freyæ Gudstieneste ere ved den Nordiske Colonie Jomsborg blevne indførte iblant de Leuticiske Vender, om hvilke Ordericus Vitalis vidner, at de dyrkede bemældte Guder. Vidst nok er det en stor Opdagelse, at man udi vore Tider haver paa det Sted, hvor det gamle Rethra har staaet, fundet Nordiske Guder med Rune-Paaskrifter, til hvis Oplysning Masch haver bidraget en deel, og Thunman end mere.

P. 85. L. 14. Gylfe; hvilken Arnæ N. 116 8vo P. 11 siger at have regieret i det Svenske Gautland, hvorpaa jeg dog hoyligen tviler, i det mindste er det vidst at han regierede i det egentlige Sverrige, thi det vise alle Omstændigheder.

P. 87 ved Slutningen af §. 7. I Arnæ N. 765, 4to, som er en Slags Geographie, siges, at fra Tiras stammede Indvaanerne i Thracien, og fra ham ere komne Tyrker. Det er klart af det Sted, hvor Snorro sætter sine Tyrker og Odin, at han ei har tænkt paa Thracierne. Forfatteren af Edda forstaaer Trojaner ved sine Tyrker, og haver taget Anledning hertil af det Navn Teucri. Bemældte N. bliver fremdeles ved: Mange sige og, at fra det Land bebygdes Sverrige, og fra det igien Norge. Den første Sætning er omtrent rigtig, saasnart man antager at den ældste Odin er kommet fra Thracien, og den sidste viser en gammel Sagn, at Norden er bleven bebygget fra Sverrige af. N. 765 siger end videre: Tiras beboede Bolgara Land og Ungara Land, Saxland og Fraciand. Her er altsaa en anden Sagn, hvorefter vi ei stamme fra Thiras, thi efter denne sidste Sagn skal Tubal have beboet Spanien, Rumveria Land og Italien, Sverrig, Dannmark og Norge; Med mindre man

man vilde troe at herved sigtedes til vore første Indvaanere Joterne, og man da vilde holde dem for Celter, og at ved Thiræ Afkom og Tyrker sigtedes til den Folkefærd, som Odin senere førte ind. Men nu at sætte Tubal til Side, saa er det dog klart, at vi ei kunne have samme Herkomst som Indvaanerne i Spanien og Italien.

P. 90 ved Slutningen af §. 8. Lagerbring i Svenske Historie Tom. 1. P. 27 og 28 viser, at Forskiællen i Tiden mellem vore tilovers blivende Nordiske Skribenter, og de Engelske er ikkun liden, og at Thiodolfur vodvendigen maae have havt ældre Sange at gaae efter. Han mener ogsaa at Aarsagen, hvorfore de Engelske have saa faae Ledder imellem Odin, og Stifterne af deres Riger i Britannien, er denne, at de Saxiske Herrer have hiemme kun været smaae og ubetydende Prindser, saa man ei haver erindret sig uden den, som havde udrettet noget mærkværdigt, og siden troet at de havde fulgt paa hinanden, Søn efter Fader; Derimod vare de, som forekomme i vore Skribenters Lister, mægtige og regierende Herrer, hvorfore man haver erindret sig alle deres Navne og Følge. Denne Grund er visselig Karpsindig, og legger jeg til, at da der have været tvende Odini, fra hvilke Saxerne have ført deres Genealogier, een som var vor sidste Odin, og een, som var den Saxiske Odin, der stammede fra vor, og levede længe efter ham, saa haver dette ledet de Engelske Skribenter i Vildfarelse, saa at de ofte have sprunget deres egen Odin over, tilligemed alle de Ledder, der vare imellem ham og vor sidste Odin. Torfæus i sit første Udkast af Series p. 24, hos mig 47, i Bartholins Mss. t. 5, vil, at Odin haver begivet sig hid nord for Pompejus bekrigede Mithridates,

men

men at han sættes i Pompeji Tid, fordi Krigen varede længe, og fordi Pompejus bragte den til Ende. Odin bragte gandske Norden sammen, og deriblant ogsaa Cimbrerne, og stammede de Cimbrer (at sige Regenter) fra ham, som sendte til Augustus, og var Odin da alerede død. Venusinus ogsaa i Barth. Mss. tom. 5. p. 22, hos mig p. 38, vil, at Odin er 400 Aar før Christi Fødsel kommet fra Asien til Norden, (og da dette nærmer sig den Tid, da Schöning og jeg sætte den mellemste Odins Ankomst, saa seer deraf, at denne skarpsindige Mand haver alerede været paa Sporet af den mellemste Odin). Thunman mener i Gesch. Nord. Europ. Völker p. 273. at de Folk, som fulgte med Odin, vare Gother, og at hans Vandring ei er gaaet for sig, førend i Slutningen af det 2 Sæculo, da Gother alerede boede ved Nieper og Niester.

P. 91. L. 3. neden fra; ældre: Langhorn i Ant. Alb. p. 152 ꝛc. vil, at Odin er flygtet nord, da Scipio overvandt Antiochum.

P. 92 ved Slutningen af §. 9. Naar Eder aldrig haver hedet Tana eller Dena, saa falder dette bort af sig selv.

P. 94. L. 13. Odenpa: Moller i Estland p. 62—64 vidner, at Pä betyder paa Esthnisk Bo og Hoved, hvoraf han slutter at Odenpä har været Odins fornemste Bolig og Sæde der. Da de tydske Riddere komme did, var det Esternes fornemste Fæstning. I alle gamle Documenter skrives det Openpä, Odenpe og Odenpeh, hvorover han laster Arndt, som i Oversættelsen af den Livlandske Kronike skriver Odempä, og slutter sig til, at han gior det, fordi ingen skulde tænke paa Odin. Men Moller bliver næsten latterlig, naar han reent forkaster bemeldte Kronike,

ke, og kalder det en Papirs Kladde. Dette Pi mener han og at komme af det Svenske Bo eller Bye.

P. 95. L. 1. Bolig: Udi Grimnismal finder jeg ikkun 11 Steder; Der siges ei at de laae om Upsala; Ei heller udgives der Personerne for Odins Afkom, Freya, Niord nævnes deriblant. Freyr tillegges Alfheim, og Forsete Glitnir. Georgii og Westerdahl i deres Dissertation de causis Gothicarum in Romanum imperium expeditionum paastaae p. 7 og 8, folgende Wilde, at Odin har, som Snorro vil, taget Veyen igiennem Garderige, Saxen og Danmark til Sverrige, og det for at bringe alle disse Folk paa sin Side, for at udfore hans store Oyemærke, i at kuldkaste det Romerske Herredom. P. 10. §. 5 vil han og, at den Cimbriske Vandring, og Anfald paa Italien haver været en Frugt og Folge af Odins Lærdomme; P. 11 ansees Jornandes Beric, for at være den Cimbriske Konge Bojerix hos Plutarchum, hvilket Navn egentligen skal være sammensat af Be-her-rik, og betyde Anforer, Rik, af en Krigshær, Her, samlet af Byer, Be (hvilket sidste passer sig lidet paa Nordens ældgamle Tilstand, og tiener alene til at vise Opfinderens Sindrighed, og topleløse Imagination). Ja denne Beric skal have været den samme som Gylfe, hvilken, da han reiste til Asgard, kaldes i Edda Ganglere, og har Odin overtalt ham til dette Tog. Fiolner hos Snorro ansees for Jornandis Philimer, (da dog hvad Snorro fortæller om Fiolner, passer sig lidet paa Philimer, som nedsatte sig ved Mæotis; Og da Philimer var efter Jornandes en Søn af Gadaric den Store, saa maatte Freyr, Fiolners Fader, herefter blive Gadaric, imellem hvilke Navne dog ingen Lighed er, ei at tale om at

Philimer, Gardaric og deres Forfædre maae efter Jornandes have opholdt sig i Polen).

P. 101. L. 8 neden fra; Rimeligen har han altsaa gifset sig med Skade efter Friggæ Død.

P. 104. L. 5. Verden: Dette synes at vise, at de Danske have da boet i Sverrige.

P. 106. L. 2. Vils: Eigil Skallagrim, en Poet af det 10 Sæculo, kalder i sit Sorge-Vers over sine Sønner, *Odin*, Viles Broder. See Arnæ n. 761, 4to, efter min Afskrift P. 35, hvilken Codex er saa meget des ypperligere og rigtigere, som den er skrevet med den store Arnæ egen Haand. Þiodulf, en Poet af det 9 Sæculo, kalder ham og Viles Broder hos Snorro T. 1. P. 17. Vile kaldes Viler, saa og Vile i Arnæ n. 116, 8vo, P. 5 hos mig, i det Stykke kaldet: Om Odin og hans Strid, hvilket er Begyndelsen af dette Manuscript, og fortæller Historien fra Odin indtil Harald Harfager, næsten som Snorro, men dog er ikke af Snorro, men af en senere Forfatter, som det synes. Thunman i Gesch. Nord. Europ. Völker P. 78 beretter, at Letterne kalde Diævelen Welns eller Wels, og Littauerne Welinas, og formoder det at være samme Ord med Waland, af Wal o: ond, hvormed Svaberne kaldte ham. Hos de Svenske siger han at Wili og Wälne var de Underjordiskes, de Dødes Skyts-Gud. (Nu bemærker vel Wal et Nederlag, saa og et Liig, men Odin var Gud for alt dette, hvorfore han og kaldes Valfader; Sandt nok at jeg haver efter Rimelighed antaget, at Vile var en af de 3 store Guder, men hvor han egentligen haver hersket kan ei med Vished siges; Er og Morgenrøden bleven forstaaet ved ham, da har han rimeligen hersket i Himlen, og været an-

seet

ſtet ſom vore ældſte Forfædres Por eller Jupiter, ligeſom Odin for deres Mars og Pluto, og Ve bliver da maaſkee den ældſte Havets, og tilligemed Luftens Gud. De Ord vädder, eller veir, vaad have maaſkee deres Oprindelſe af ham. Men da We og betyder hellig, ſaa vel mueligt ogſaa at han deraf har faaet Navn). Ælnothus vil, at Viborg haver Navn af den Gud Vig, et Ord, ſom betyder ogſaa Krigen, hvorfore Odin ſelv kaldes Wigner. Udi gamle Documenter ſkrives beſtandig Wigberg, Viberg, Viberga, Vibergum, og hos Islænderne Vebiörg. Hvorfore det vel enten haver Navn af Ve ɔ: hellig, eller og af Ve, Odins Broder. Danſke Atlas Tom. 4. P. 596. Rimeligſt er det, at ved Vig forſtaaes Odin ſelv; Dog tor jeg ikke heller gandſke nægte, at jo Ve er en Tid derved bleven forſtaaet, efter ſom det er klart, at vore Forfædre have ſom alle Folk, der antage mange Guder, ofte ombyttet Gudernes Embeder, ved det endeel af dem have foreſtillet ſig alle Guderne, ſom een Guddom, deelt i adſkillige Perſoner og Kræfter. I Arnæ N. 576 C, 4to, ſom er ſkrevet med Arnæ egen Haand, og kaldes excerpta ur Saugum, anføres P. 263 i min Afſkrift, et Udtog af Sigurd og Signy Saga, hvor Vale, Broder af Odin, Konge i Sverrige, giores til Balldurs Fader, hvorhos er føyet en Slægte-Tavle over alle de Perſoner, ſom forekomme i denne Saga; Men Arnas gior P. 266 til Slutning denne Anmærkning, at J. Th. S. haver udi hans Tid digtet denne Saga. Denne Perſon er efter vor lærde Finſens Beretning Jon Porlakſön, en Søn af Biſkop Porlakus Skulonius i Holum, ſom levede ſidſt i det 17 Sæculo. Saafremt den Reiſe den Svenſke Kong Swegder giorde for at opſinde Odin har ſtrakt ſig til Tanais, ſaa er det ei urimeligt at de Frænder og Slægt, ſom han traf, have ſtammet

fra Ve og Vile, hvilke efter Snorro bleve tilbageboende i Asgard.

P. 108. L. 11 neden fra; Jorden: Brændingen har foraarsaget, at man finder sielden noget af Vigtighed i Høyene, og Udkastelsen i Vandet af Asken, at man finder saa faae Urner, imod den lange Tid at regne, som denne Skik har varet, hvortil kommer, at Almuens Urner bleve satte ned i Jorden, uden at opkaste Høyer over dem.

P. 108. L. 10. Stene: I Arnæ N. 716, 8vo, P. 21 kaldes de Seyers eller Strids-Stene.

P. 108. L. 9. efter: Altsaa ere ei Høye opkastede over alle, men Mængdens Aske kun nedgravet i Jorden, eller kastet i Vandet.

P. 108. L. 4. Tidender: Dette Godheim d: Gothernes Land laae sønden for Østersøen; Dog sigtes vel ogsaa herved til Landene ved Mæotis, hvor Gotherne temmelig tilig satte sig ned.

P. 108. L. 1. Venner: I Arnæ N. 116, 8vo. p. 22 siges, at Odin lod skiære 9 Huller i sit Hoved udi 9 Odder, og at Gudheim laae i Scythien. Dette samme staaer i Peder Clausöns Version af Snorro udgivet ved Worm, og synes han at have oversat efter en Codex, som haver havt mange Læsemaader tilfælles med denne.

P. 119 ved Slutningen af §. 16. I Arnæ N. 116, 8vo. P. 14 og 16 siges Odin og hans Hof-Guder, at være blevne kaldte Ophavsmænd, og Mestere for Digternes smukke Viser, og Sange. Odin siges og der at have udrettet alle Ting ved Poesi og ved Galdre-Konsten, og derfore bleve Aserne kaldte Guder, eller Runemestere.

P. 123

P. 123 ved Slutningen af §. 17. I Arnæ N. 116, 8vo. P. 19 siges heel mærkeligen, at Odin lærte Seid og Runer til alle sine Guder og Gudinder, og at det siden blev vidt udspredt, og var længe i Brug, indtil denne Dag. Ved hvilke sidste Ord dog ei kan sigtes, uden til Runerne, som synes endnu i det 14 Sæculo at have været i temmelig Brug udi Norden. Udi den Vise som tillegges Brynhild om Runer i Volsunga S., og udi Sæmundi Edda, udgives Odin for at have opfundet Runerne, nemlig det Slags som kaldres Hugruner, ved hvilke man kunde blive fuldkommere end en hver anden, og tales siden om allehaande Slags Bogstaver, som vare udskaarne paa det Horn Grimhild eyede. Torfæus i første Udkast af Serie slutter heraf i Barth. Mss. t. 5. p. 27, at Odin haver først bragt Runer og Magiske Characterer ind i Norden. Thunman i Gesch. d. Nordl. Europ. Völker P. 229—240, haver yttret sig med en Mening, som jeg og forhen haver tildeels havt i det Kiøbenhavnske Selskabs 8 Tome, nemlig at alle Europæiske Bogstaver ere Phoeniciske, og at Runerne ere meget lige med Celtiberers og Turdetaners Bogstaver, hvilke han troer at de snareſt have faaet fra Grækerne, og hvilke ere de samme som Gallier og Helvetier betiente sig af, og hvilken Skrift strakte sig langt nord, saa at Saxer, Angler, Jyder, og Indvaanerne paa de Danske Øer have kiendt den. Fra dem kunne Gotherne have faaet dem, den Skrift nemlig som de brugte, forend Ulphilas opfandt sin; Og Scandinaviernes Runer ere uden Tvil med nogen Forandring giorde af dem. Preusserne have siden faaet dem af Gotherne, som forhen havde boet i deres Land, og Venderne af Reidgotherne eller de Danske, som og forhen havde boet der. Og viser han virkeligen, at endeel Bogstaver i den bekiendte Preussiske Inscription, som Bayer hav

udgivet, ere virkelige Runer. Denne Runernes Udledning er meget sindrig, og vilde jeg ogsaa endnu bifalde den, dersom ei den anden, at Odin, som kom fra Tanais, og det sorte Hav, hvor Grækiske Colonier laae, nu befaldt mig bedre: 1) Fordi saa mange af vore gamle Monumenter tilskrive Odin Runernes Indførsel. 2) Fordi han efter dem kom fra Tanais. 3) Fordi der laae Grækiske Colonier. 4) Fordi Thunmon selv maae tilstaae, at Runerne ligne mere Grækiske end Phoeniciske Bogstaver. 5) Fordi næsten alle Rune-Monumenter findes i vore 3 Nordiske Riger, heel faae i Engelland og Preussen og blant Venderne, og ingen i Frankerige, og blant de Tydske, hvoraf jeg slutter, at Runer ere fra Scandinavien bragte til Biarmer, Saxer paa Halvoen, Vender i Meklenborg, Engellændere, og at de Tvditaniske Bogstaver have intet med dem at giore, hvorvel de ligne dem, fordi de have samme Kilde, nemlig de Græskiske Bogstaver; Og hvad Runer i Preussen angaaer, da kan Odin have paa sin Reise hid nord efterladt sig dem der, og da være blevne saa rare der, fordi Spetherne ginge under, og Preusser, *Folk af* en anden Herkomst, siden nedsatte sig i deres Sted; Ei at tale om at de Tydske Riddere forstyrrede alle gamle Monumenter under Skin af Religion. Den lærde Professor Murray haver udi adskillige Afhandlinger, oplæste i det Kongelige Gottingiske Videnskabers Sælskab, søgt at bevise, at Runerne ere først opkomne i Engelland ved at forandre de Latinske Bogstaver, men for at giore dette maae han svække og forringe Beviset hos Rimbertum af Kong Biörns Bogstaver i det 9 Sæculo; Mene, at Runerne hos Venantius betyde hemmelige Tegn, eller dog snarere Bogstaver af Naboe-Folk, end af Normanner, som endda vare Frankerne saa ubekiendte; Men jeg maae spørge: hvilke Naboe-

Naboe-Folk? i det mindste findes intet gammelt Folk i Tydskland, om hvilket man med saadan Vished kan sige at det haver bruget Runer, som om vore Nordiske; De Danske regnedes til Normanner af Fremmede, de Danske brugte Runer, i det mindste tilforladeligen i det 11 Sæculo, og efter al Formodning fra umindelige Tider, og de Danske vare, da Venantius levede, heel vel bekiendte med Frankerne, et Folk der vidst var kommet fra vort Nabolag. Rabani Mauri Vidnesbyrd svækkes paa den Maade, at flere saadanne Alphabeter findes i Angel-Saxiske Mss.; Nu vel, Angler og Saxer have boet paa vor Halvoe, mon de ei snarere haye fort Bogstaver, samt flere Overeenstemmelser med vore Nordiske, hiemme fra med sig, end siden opfundet dem i Britannien, og vore saa seent som i det 9 Sæculo taget dem der af dem, og i en kort Tid giort dem almindelige hos sig. At næsten ingen Runiske Monumenter findes paa Island det er sandt, men det er lige saa sandt, at der findes aldeles ingen gammel og egen Mont, fordi der blev aldrig slaget Mont, og næsten ingen Inscriptioner, hverken paa Islandsk eller Latin, hvilket maae tilskrives deels Landets Fraliggenhed, deels de jævnlige indbyrdes Krige, som have ødelagt alle Gravstene, hvilket saa meget des lettere kunde skee, som fast alle Kirker og Klostere vare af Træe. Imidlertid tales meget ofte i tilforladelige og gode Islandske Sögur om Breve og Vers, som med Runer vare udskaarne i Træe. Sandt nok, at dette ei forekommer for i det 10 Sæculo, men det maatte saa være, da Island er først bleven bebygget ved Aar 880. At Þ er Angel-Saxisk, er rigtig, men da Angler ere komne fra os, og vi havde i gamle Dage den Bogstav, lige som Islænderne endnu, hvis Sprog, der ikke er andet end det ældgamle Norske, haver aldrig kunnet undvære den, saa er det

lige-

ligesaa rimeligt at troe, at Anglerne have fort den hiemme fra med sig, som at vi have hentet den fra dem. At Snorro fører Odin fra Troja, skeer i det mindste ikke i hans Heims Kringla, som vidst er af ham, men vel i Edda, om hvilken jeg nu vel er overbeviist at han haver havt Part udi, men som dog er bleven forandret og forøget, og fuldfort af andre, saa at den Mening om Troja gandske vidst ikke er hans, men uden Tvil Olaf Hvitaskallds. Angaaende Runerne maae jeg og sporge hvi det kommer sig at vi have Monter af Kong Svend Estridsön med tydelige og nætte Runer paa, og andre Monter af samme Konge med gode Latinske Bogstaver paa. Det vil blive vanskeligt for den lærde Murray at besvare dette efter sin Hypothese, men er let for mig, thi de fremmede Bogstaver kunde ei saa snart fortrænge de indenlandske. Det er farligt at ville giøre alting gammelt, og at troe alting, men det er ligesaa farligt, at ville giøre alting nyt, og at tvile paa og forkaste det meste, thi herover blive de aabenbareste Sandheder satte til Side, man kommer aldrig videre i Historien, og det meste Gamle bliver uvidst. Tiden fører det nødvendigen med sig, at den efterlader os ikkun faae Monumenter; Dem bør man ei forkaste, eller vrangeligen udtolke, ved alene at agte det, som skeer i vor Tid, og at sætte Mis-Priis paa det Gamle; Nei, man bør af alle Kræfter sætte sig i den gamle Tid, sammenligne og overveye alle Omstændigheder, og forklare Poeter og Romaner og Traditioner paa den Maade, som det bør, nemlig at det Fabelagtige afkles dem, da det Sande efter megen Møye bliver tilovers, og da skal man finde, hvor utrolig meget Historien vinder ved at studere dem; Sandt nok, naar rette paalidelige Historier haves,

da

da formindskes meget deres Værd og Brug herudi, men de ere endda ikke uden al Nytte.

P. 127. L. 6. Norge: I Peder Syvs Collectaneis iblant Rostgaards Mss. N. 55, paa Universitetets Bibliotheqvet siges efter min Afskrift P. 667—670, at udi Holger Parsbergs Monte-Cabinet vare 1693 følgende Solv-Monter: En Arabisk fundet paa Gulland 1677, en Armenisk Penge paa samme Stæd, og i samme Aar, en gammel Spansk fundet paa Præstoe; Syv vidner og ved denne Leilighed, at mange Guld og Solv-Monter ere blevne fundne i Danmark og Norge, som vare slagne i Hedenskabet, hvoraf 6 ere paa Kongens Kunstkammer, (og af dette sidste seer man, hvilke han mener, nemlig saadanne, som have forunderlige Figurer paa sig, og ere uden Inscription, saa at man ikke veed, til hvilket Folk man skal henføre dem; Dog er en der med Runer paa). For nogle og tyve Aar siden fik jeg en Guldpenge af Leo Thrax, som er opløvet paa Bornholm, og i Aar 1774 en Arabisk fra Norge, fra Hedemarken, Vangs Sogn, Gaarden Vold, fundet 1773 udi en Urne med Aske, i en liden Høy, hvorpaa staaer en ulæselig Inscription.

P. 128 ved Slutningen af §. 19. I Danske Atlas t. 4. P. 541 og 542 vidnes, at Onsild Sogn i Mariager Amt, Aarhuus Stift, skrives i gamle Documenter af 1240 og 1403, Othenshylle, Othenshillæ, og Othens Hul, (hvoraf sees hvor ukiendelige Navne blive med Tiden), og det af den forbi løbende Strøm Othens Hul, hvor fordum er skeet en Dyrkelse til Othin; Othenshylle Broe er allerede bekiendt hos Sveno Aggonis P. 110, ved Aar 1133; Ved Trinderup Krat i Hornum Sogn i samme

Amt er en lang Rad Stene, som skal være Levning af Othins Alter; P. 730 Odinse Sogn og Bye ligger i Hindborg Herred, Skivehuus Amt, Viborg Stift; T. 5. P. 22 i Aars Sogn ved Aars Bye i Aars Herred, Aalborghuus Amt, Viborg Stift, er en Steen-Hob, som i de hedenske Tider skal, efter gammel Sagn, have forestillet Odins Billede.

P. 128. §. 20. L. 5. Jorden: I Rimbeigla, hos mig P. 57, giores tvertimod Odin til Thors Søn, og ligeledes i det Islandske Fragment hos Langebec t. 2. p. 34, som dog kommer der i alle Maader overeens med Rimbeigla.

P. 129. L. 15. Nætter: Denne Suttung boede efter Edda Fab. B. paa Hvidbierg, og som dette Navn synes, hvad den første Stavelse angaaer, at være en Oversættelse Balrikei, som skal være Sembernes rette Navn, og hvis Land ogsaa skal være bleven kaldet Vitland, see min Tom. 2. P. 161 og 164, saa slutter jeg heraf, at dette mellem Odin og Suttung haver tildraget sig i Preussen, hvor Joter boede i gamle Dage, og hvorfra det nye Asgard ikke laae langt.

P. 129. L. 23. Vale; Maaskee det er denne Vile, som Odin skal have sendt til Sverrige. Mærkeligt er det, at Saxo kalder ham Boe, og at nogle af vore gamle Skribenter udgive Boe for Konge i Sverrige, da vore Sögur vidne, at Norden var beboet af Riser, da Finnerne kalde de Svenske Rossolain, da Vargerne, Russernes Stamfædre, ere upaatvileligen komne fra Sverrige, saa bliver det Spørsmaal, om den Russiske Konge hos Saxo, som var Fader til Boe, ei har været Konge i Sverrige, ja den bekiendte Gylfe, som var en stor Tilbeder af Odin, og

som

som det synes meget ketroende; Men da maatte Hother og Boe, for det meste, sættes i vor sidste Odins Tid.

P. 131. L. 16. Semingur: I Halfdan Eistensons S. i Arnæ N. 340, 4to, bag ved Grims S. &c., opregnes P. 452 og 453 i min Afskrift Semings Slægt saaledes: Odin var Fader til Seming, som eiede Halogaland, og var gift med Naumu, efter hvilken Naumudalen blev opkaldt, han var Fader til Prandr, efter hvilken Prandheim har faaet Navn. Hans Kone var Dagmar, som var Søster til Svanhvite, der var gift med Hromundr Gripsson, (efter trykte Hromunds S. P. 18 var Hromund gift med Svanhvite, en Søster af Kong Olav i Garde-Rige, og en Dotter af Gnodar Asmund, see P. 1). Prandr var Fader til Eisten, og Erik Vidförle, som fandt Odainsakur. Eysten blev gift med Asa, en Dotter af Sigurd Hiort; Asas Moder var Aslaug, en Dotter af Sigurd Orm i öye. Eysten fik med hende Finmarken, Valdres, Potn, og Hadeland; han var Fader til Halfdan. Nu er det vel klart, at denne Genealogie er for kort, imidlertid er det dog mærkeligt, at Halfdan Eistenson siges at stamme fra Seming. Overalt viger denne Codex meget fra den trykte Saga, og har vigtige Tillæg. Torfæus opregner i H. Norv. T. 1. P. 146 fra Seming 27 Ledder til Hagen Lade Jarl den Mægtige. Mærkeligt er det, at Seming, som her og i Langfedgatal, samt af Snorro selv T. 1. P. 10, efter en Vise af Eyvind Skaldaspiller giores til Odins Søn med Skade, udgives derimod i Snorronis Fortale for Heims Kringsa P. 2 efter samme Eyvind Skaldaspiller udi hans Haleygia Tal, for en Søn af Yngve Freyr. Heraf slutter jeg, at der have levet tvende Seming, næsten paa een Tid, med mindre Snorro haver skrevet feyl paa dette sidste Sted.

P. 131. L. 23. Rymur. Torfæus H. N. T. 1. P. 146 opregner 28 af Odins Sønner ved Navn. Da jeg derimod kun har 26, thi han legger Sigurlame og Vegdeg til. I Arnæ N. 748, 4to, hos mig P. 192, opregnes i Snorro Edda 30 af Odins Sønner, men Þorr forekommer der 2 gange, og Vingþorr ligeledes. I Eddæ Codice Wormii nævnes derimod kun 15, og er Seming den sidste. I disse tvende udgives Yngve Freyr for en Søn af Odin, men den trykte ved Resenius, og i Arnæ N. 757 og 742 staaer han ikke. Og troer jeg at dette er retteſt, thi det var almindeligt, at udgive alle berømte Mænd for Odins Sønner; Naar man derfore kan finde andre Fædre til dem, er sikkerst, at holde sig dertil. Arnæ N. 757, 4to. P. 111 efter min Udskrift, navngiver 28 af Odins Sønner; N. 742. P. 8 hos mig, har ligesom den trykte 26, og ere de satte efter Alphabetet. Den er af Biörn af Skardsöe egen Haand, og indeholder intet andet end den trykte Deel af Edda, som kaldes Kenningar, og er uden Tvil den beste Codex af dem.

P. 134 ved Slutningen af §. 20. Til Slutning om Odin vil jeg endnu anføre et og andet, som jeg siden har fundet om ham. Torfæus i første Udkast af Serie i Barth. Mſſ. T. 5. P. 9, hos mig P. 18 anfører til Aarsag, hvi Islænderne ei fortælle om noget for Odins Tid, at de ei have vidst at sige af nogen Religion og Guder for Odin, og som Mennesker maae have Religion, saa have de ei heller kiendt noget for ham, (hertil legger jeg, at Tidens Længde og Odins Kunst og Politique haver bragt det ældre i Forglemmelse, hvoraf dog undertiden fremskinner noget); P. 22, hos mig P. 44. Forniotuns Genealogie er dog bleven bevaret, fordi hans Afkom besvogrede sig med Aserne. P. 24,

hos

hos mig P. 48, det lader ei at Odin er med Magt bleven drevet fra Asgard, siden han overlod Riget der til sine Brodre Ve og Vili. Mærkeligt er det, hvad Jornandes fortæller C. 44, at Hunerne saarede sig efter deres Sædvane i Ansigtet, da Atila var død; Thi dette kommer noget overeens med de Saar, som vore Heste lode sig give, forend de døde. Dog er der Forskiæl imellem, at lade saare sig selv, naar man skal dø, og at andre lade sig saare efter deres Anførereres Død. Overalt ligne barbariske Folk sig meget i Sæder, og tør jeg derfore ikke med Torfæo H. Norv. T. 1. P. 146 slutte, at Hunerne have lært dette af Odin. Lagerbring gior i Sv. Hist. T. 1. P. 57 den gode Anmærkning, at Odin drog nord efter, fordi han der allerbest kunde bedrage Almuen, og indbilde den sin Guddom, ved det den var lettroende, og ikke kiendte ham. Det er og mærkeligt, at Reigin, Ragn, Ragr, som paa Islandsk betyder en Guddom, og i senere Tider onde Aander, og forekomme alerede i Voluspa, i første Mening, betyder en Kobold en Aand hos andre Folk, men udtales af Littauer Raggaina, af Letter Raggana, og paa Svensk Ragge. See Thunmans Hist. d. nördl. Europ. Völker P. 78, og Ihres Gloss. v. Raggen og Rå

P. 135 sidste Linie: Uvidenhed i Physique, Kiærlighed til sine, og et Slags Begreb om Siælenes Udødelighed har vel giort det meste.

P. 138. L. 15. Freya — og maaskee Frigga.

P. 140 ved Slutningen af §. 2. Provst Gunnar Povelsön mener, fordi Por var et Menneske, og fra et Land hvor vort Sprog er gangbart, at hans Navn bør udledes af Pori eller

Poran d: audacia, animoſitas, og af det verbo ek Þori d: audeo. Han anſeer ham og for Lappernes Ayeke, om hvilken jeg handler T. 3. P. 143 og 164, for Lighedens ſkyld med Navnet Akuþor. Men uden Tvil har Lyden af Torden opvakt dette Navns Lighed hos ſaa mange adſkilte Folk, og er derfore Guden over Torden bleven opkaldet efter Torden ſelv, og ſiden have Mennesker kaldet ſig efter Guden. Paa Etruriſk betyder Tina, Tòrans, Torden, ſee Gorii Inſcriptiones T. 3. P. 288.

P. 142 ved Slutningen af §. 3. Macannley i the Hiſtory of St. Kilda. London, 8vo, 1764 mener P. 84, at Tavansey, en Oe ved Kyſten af Hanis, lige over for den Kant af St. Kilda, hvor Guderne om Foraarets Tider blev dyrket, haver Navn af den Celtiſke Guddom Tanais, hvilken han ſiden P. 85 ſynes at anſee for vor Þor. P. 86 og 87 anforer han, at paa en ſtor, hviid og firkantet Steen paa St. Kilda ſtænkedes fordum hver Søndag Mælk til en Under-Gud, kaldet Grimgach, hvilket Navn paa Celtiſk betyder en med fine Haar, eller lange Treſſer.

P. 145 ved Slutningen af §. 5. Den Galfridus L. 1. C. 11. P. 6 kalder Jupiter, overſætter A. N. 573 A og B, 4to, eller Breta Saga P. 27 ved Þor. Udi Trojomanna S., ſom er i Arnæ N. 544, 4to, tales P. 83 om Kritar Þor d: Þor fra Creta, det er Jupiter; P. 87 ſiges Þor at have dræbt Apollo, og ſynes der at giøres til en anden Perſon end Jupiter; Men P. 90 kaldes Hercules en Søn af Þor, og det er bekiendt at han var Jovis Søn. I Lagerbrings Sv. Hiſt. T. 2. P. 816 anføres af en Papirs Codex i det Upſalſke Bibliotheque, ſom indeholder Legendas de ſanctis, en Beſkrivelſe over Þor, Odin og Frigho, ſom er den ſamme der findes hos Adamus Bremenſis, hvilket Bring og

haver

haver anmærket. Mærkeligt er det og at den Islandske Biſp Brand kalder Capitolium i Rom Pors Hof d: Pors Tempel; See Finnæi H. eccl. Islandiæ T. 2. P. 7. Arnæ N. 281. P. 201 ſiger, at ſomme kaldte Jupiter, Saturni Søn, Por, og at alle Mænd af den Danſke Tunge ofrede meeſt til ham. Naar Ermoldus Nigellus hos Langebec T. 1. P. 399, 415 og 416 taler om Neptunus og Jupiter, ſom de Danſke dyrkede i Ludovici Pii Tid, og af hvis Billeder han raader til at giøre Potter, Kar og Tønder, hvoraf man mane ſlutte, at de have været af Kobber eller Jern, thi hvorvel det ſidſte ſynes ei gandſke rimeligt, ſaa lader det dog, at Autor har næſten ſelv troet det, ſaaſom han kort forhen taler om Jern, ſaa haver han ved diſſe Navne maaſkee ſigtet til Freyr og Thor, thi almindeligſt forſtodes Por ved Jupiter, men jeg haver forhen viiſt, at paa dette Sted er det tvilſomt, om ei Jupiter ſnarere betegner Odin.

P. 145 ſidſte Linie: Dog nogenlunde efter deres Begreb, ſom ikkun anſaae ham for en Heros, eller en Under- og Halv-Gud.

P. 151. L. 7 neden fra; Elivaga: maaſkee Vagi i Rusland.

P. 151. L. 2. Winur: maaſkee Wina eller Dwina ved Archangel.

P. 152. L. 1. Jorden: Udi Sueglu Halla S. i Arnæ N. 563 A, 4to, P. 71 hos mig ſiges den Norſke Kong Harald Haardraade at have bedet ſin fornemſte Skald Piodulf at ſynge om Por og den Jotun Geirraud, hvoraf ſees, hvor beromt Striden imellem diſſe tvende har endnu været i det 11 Sæculo.

P. 153.

P. 153. L. 3, neden fra; ſtive; I det 10 Sæculo var en Art af Syncretismus hos mange i Norden; Nogle troede paa Chriſtus, og nogle paa Guderne, men nogle paa dem begge: Saa ſiger i Erik Rödes S. udi Arnæ N. 563 B. Þorvalldur til Karlsefne, blev det ikke ſaa, at den Rodſkiæggede var mægtigere end eders Chriſtus, og ſkeede dette mig for det Poema, ſom jeg giorde om Þor.

P. 153. L. 2. Moder; Lagerbring maae i Sv. Hiſt. T. 1. P. 71 ei have mærket dette Stæd, ſiden han ikke nævner Þors Moder. Heraf ſlutter jeg ellers, at dette, at Þor har været Odins Søn, horer i det mindſte til den mellemſte Odin, thi det lader ei at man haver tillagt den ſidſte Odin Jorden til Kone; Ei heller ſynes det, at Þor har været hans Søn, hvorvel Efter-Tiden har giort ham dertil, ved at blande de adſkillige Odini og Þor ſammen.

P. 157. L. 16 og 17. Jordens: P. 248 har jeg viiſt, at Frigga udgaves for Fiörgvins Dotter; Herved kunde man dog let falde paa de Tanker, at Þor var Friggæ Søn, eller og Frigge den ſamme ſom Jorden, eller i det mindſte forvexlet med den. Men vel mueligt og, at Þor er bleven kaldet Fiörgvins Søn, fordi Fiörgvin var Fader til hans Stedmoder Frigga.

P. 157. L. 6 og 5, neden fra; Svarangs Sonner: Et Svrang her Svaran hos Oſſian, ſaa maae dette vedkomme den Sarſke Þor.

P. 159. L. 2. Vingþor: I Reſenii Edda er Wyngeþor en Sonne-Søn af Loride, og 11 fra Saturnus, men i Langfedgaal den 19; og Loride i Reſenii Edda en Søn af Þor, og 9 fra Saturn.

turnus, og derimod 17 i Langfedgatal. Da denne Wyngepor er den 16 for Vodan, eller vor sidste Odin, saa falder han ind i den mellemste Odins Tid.

P. 159. L. 20. Jotnerne: Altsaa ere Pusser og Jotner her eet Folk, og da baade Navnet og flere Grunde synes at vise, at Pusser have været Tydske, saa tiener dette til at bevise de Tydske Joters Virkelighed.

P. 160 ved Slutningen af §. 9. Biörn af Skardsöe mener i sin skrevne Forklaring over Runerne C. 15. P. 235., at Ok- eller Oku-Por er samme Person og Navn som Ector, og holder han for, at nogle Asernes Bedrifter ere de Trojanske Heltes Bedrifter. Og den sidste Por, nemlig Asa-Por, anseer han for Odin, som paa en listig Maade har tilegnet sig de gamle Trojaners Bedrifter, og vidst noget mere om dem, end som nu staaer i Dares Phrygius. C. 17. P. 245 gaaer han endnu videre, og gior Midgards-Ormen til Achilles, og Fenris-Ulven til Achillis Son Pyrrhus.

P. 161. L. 2. endnu. I Trojomanna S. P. 164 udi Arnæ N. 544 siges Por at være bleven dyrket i Troja.

P. 165. L. 2. Seitæ: Uden Tvil Sathan, eller og henhører det til Seid d: Troldom. Thunman vil i Gesch. d. nordl. Europ. Völker P. 271, at Por i Henseende til Udspring ei har været en Germanisk, men en Finsk Guddom, hvilket han beviser derved, at ingen andre Germaniske Stammer, end de, der boe i Scandinavien, have tilbedet ham, udi hvilket Land Finner have boet, forend Germaner komme der; En Meening, som og Leibnitz og Ihre have, men som jeg mener forhen at have afbeviist. Men

at ingen Tydske, eller boende i Tydskland have dyrket Por, uden Scandinavier, er ikke rigtigt; Thi Leuticier i Venden tilbade ham efter Ordericus Vitalis, men de kunne have lært det af de Danske Jomsborger; Saxer i Slesvig dyrkede ham, om hvilke maaskee kan siges, at de og have lært det af de Danske; Saxer og Thüringer tilbade ham, som abrenunciatio Diaboli viser.

P. 165. L. 15. Magtens Fader: Dette tilligemed hvad der staaer P. 162. L. 1 og 2 neden fra, at Por fulgte Skibet som en Ulykkes Fugl, saa og tillige at han regierede i Luften, og over Torden, kunde bringe en paa de Tanker, at han var Ossians Loda, dersom dette Navn ei saa meget lignede Wodans, allerhelst Ossian taler saa ofte om Magtens Steen, hvor Scandinavierne, eller de af Lochlin ofrede; Dog kan igien siges, at dersom Horangelis er Por, eller en Guddom af samme Embede, som Por, saa bliver det dog troligere, at den Dyrkelse som skeede ved Magtens Steen, sigtede snarere til Odin, end til Por, efterdi Horangelis kaldes her en Tiener af Magtens Fader.

P. 166 ved Slutningen af §. 10. Vore Fædre have nok først dyrket Por, og siden have Finske Folkefærde, som indkomme i de Lande, hvor vore Fædre forhen have boet, vedblevet den forefundne Gudstieneste. I Peder Syvs Collectaneis iblant Rostgaards Mss. N. 55. P. 782 opregnes følgende Byer at være opkaldte efter Por: Porstrup i Stevns Herred udi Sieland, Torup, Torslund, Torsted, Torslev, Torsager, Toroe, Torskilde, saa og disse Mands-Navne: Torimuth hos Procopium, Torbiörn, Torbrand, Torborg. Men, siger han og, mange Steder kunne og have faaet Navn af det deres Stiftere have havt det Tors.

P. 166.

P. 166. §. 11. L. 8. Fader: Dette horer maaſkee til den Thor, ſom fulgte med den mellemſte Odin.

P. 167. L. 14. Mode: I Langfedgatal og Edda Reſenii er Moda eller Möda en Sonne-Son af Vingethor.

P. 167. L. 16. Kone: Denne Uller horer maaſke til den mellemſte Odin, hvis ſaa er, da maae de Danſke alerede have været til paa de Tider.

P. 170 ved Slutningen af §. 12. Maaſkee der have været 3 Thor, ligeſom 3 Odini, foruden den Saxiſke, og at ved Tros i Edda og i Langfedgatal ſigtes til den ældſte Thor. I Jylland i Aarhuus Stift, Kallöe Amt, Nörre Herred, Volbye Sogn, ligger Torsöe Bye, ſom ſkal have Navn af Thor, der først ſkal have rydded og bygget der, og holdes for den ældſte af Byerne udi de 6 ſaa kaldte Uden-Kiers Kirke-Sogne; Torsager Sogn og Bye, ligger i Oſterlisbierg Herred, i ſamme Amt og Stift. I Dronningborg Amt, Aarhuus Stift ligger Friſenvold, ſom forhen hedte Torupgaard, og forhen Torop eller Thordorp Slot, under hvilket Navn det alerede nævnes i et Document af 1310. Torsgaard i Harlom Sogn, Aalborghuus Amt, Viborg Stift, Aars Herred, hvor Thor ſkal efter gammel Sagn være bleven meget dyrket. Torſted Sogn og Bye, i Hundborg Herred, Thye Land, Aalborg Stift ſkal have Navn af en anſeelig Hovding Thor, eller Tord, ſom ligger begravet i en ſtor rund Höy veſten for Byen kaldet Tors-Höy. Paa Thyholm, en Halv-Oe i Thye, ligger Thorsodde, ſom er en Odde der gaaer ud i Liimfiorden.

P. 172. L. 3 og 2 neden fra; Almindelighed: have vore ældſte Fædre for den ſidſte Odin, dyrket Ve og Vili, da maae det have været uden for Norden.

P. 173. L. 5. ældre: Dette beſtyrkes derved, at han og kaldtes Ingve, ſom ſynes at have været hans rette Navn.

P. 175. L. 1. neden fra; Venner: Rimeligen have de været af Yngl inge Slægten, ſom med Ingiald Ildraades Død miſte de den Upſalſke Throne, men hvorfore dog nogle under Ivar Vidfadme, Harald Hilldetann, Sigurd Ring &c. ſynes at have regieret hiſt og her i Sverrige og Gotland, ligeſom Ingiald Illrades Afkom virkeligen regierede i Vermeland, og hvorhen maaſkee nogle af de Svenſke Konger, ſom Saxo nævner i Harald Hilldetanns &c. Tid, bør henføres.

P. 176. L. 8. tilgaaen: Biſp Finnur Joenſen erindrer i ſin Islandſke Kirke-Hiſtorie T. 1. P. 11 og 12 heel vel, at diſſe Skyts-Guder ei maae forſtaaes ſaaledes, at ingen anden dyrkedes i ſaadant Land, og viſer han at Freyr blev meget dyrket i Island, ligeſaavel ſom Þor. I Hallfreds S. Arnæ N. 160 Folio, ſiges nogle Skibsfolk at have lovet Freyr Gaver, om de komme til Sverrige, og Þor eller Odin, om de komme til Island.

P. 181. L. 10. Hervarar Saga: I Siden af Arnæ N. 202. k. og 203, begge i Folio, ſaa og i N. 354, 4to, og 544, 4to, ſom er en Membran, ſtaaer: Skulldr þen gallti blota at Sonar blori d: til Forſonings Offer, og altſaa ikke til et Offer til Solen. Derimod: 582, 4to, 591 k, 4to, 355, 4to, og 193 s, Folio ere diſſe Ord aldeles udelukte. Hvis da det derfore end ſkal ſtaae, ſaa bliver det dog uden Tvil rettere, at læſe Sonar end Sunar.

nar. Dette viser ellers, at vore Fædre have ofret, for at forsone deres Synder, og stille Gudernes Vrede.

P. 182. Naar jeg kommer til at handle om Freyrs Dyrkelse ꝛc. Dette har jeg i denne 3 Tome ei giort paa noget Stæd for sig, men hist og her. See P. 322. 330. 331. 335. 337. 345. 347. 185. 186. 341. 342. 346 og 371.

P. 183 ved Slutningen af §. 1. I Knytlinga S. C. 115. P. 230 legges Freyrs Mose i Sieland. I Syvs Collect. P. 783 opregnes: Froslov, Froslund, Frorup.

P. 186 ved Slutningen af §. 2. Mærkeligt er det, at udi Trojamanna Saga i Arnæ N. 544, 4to. P. 77, efter min Udskrift giores Saturnus udtrykkeligen til Freyr, og til Fader af Jupiter eller Þor; Hvilket synes tydeligen at vise, at vore Fædre have havt Tradition om en dobbelt Freyr. Udi Cod. Worm. P. 358 hos mig, og det egentligen i den Deel, som kaldes Skallda, regnes Yngvi Freyr iblant Odins Sønner. Langebec i Scr. Dan. T. 1. P. 4. Not. s formoder, at Yngvi og Freyr have været 2 adskillige Personer, fordi de i Eddæ 2 Part adskilles (de saa kaldte Kenningar Cc Fol. 1), og dette bekræfter min Meening, at der haver været en ældre Freyr, efter hvilken den yngre, hvis rette Navn har været Yngve, har taget Navnet op.

P. 190 ved Slutningen af 91. Bircherod i de monetis Danorum P. 27 og 28 viser i hvor mange Sprog det Navn Tyr er antaget for at betegne en Oxe; og at den Tyrs Lignelse, som Cimbrerne førte med sig, betegnede uden Tvil Guden Tyr, men han blander ham med Þor. I Syvs Collect. P. 783 ansees Tyrsted og Tyrstrup for at have Navn af Tyr.

P. 193 ved Slutningen af §. 2. Nærum, en Bondebye i Sillerod Sogn udi Sieland kaldes i gamle Documenter Niord-Rum. Maaskee Niord haver havt et Offer-Stæd der. I Syvs Collect. P. 783 menes Niordrup at have Navn af Niord. I Eddæ Fortale efter Cod. Worm. P. 15 hos mig siges Odin at være bleven udi Sverrige kaldet Niord, og have været Fader til Yngvi, som blev Konge der efter ham. Nu lader det vel at Are selv i sine Schedis P. 76 er næsten af samme Meening, naar han siger, at Ingvi, Tyrkernes Konge, var Fader til Niordr, de Svenskes Konge; Men udi selvsamme Cod. Worm. P. 43 og 44 antages siden om Niord og Freyr, ligesom hos Snorro, dog uden at nævne ham, hvilket synes at vise, at Samleren af Edda, og Forfatteren af Fortalen ei have været een Person, med mindre man vilde sige, at der have været tvende Niord; Een den virkelige, og den anden været Odin, som havde kaldet sig op efter Niord, saa og at Yngve og Freyr havde været tvende forskiellige Personer, efterdi Cod. Worm. ei siger paa det sidste Stæd, at Freyr hedte ogsaa Yngve, og taler desuden alene om ham som Gud, og ei som Konge; Thi da kunde man troe, at Fortalens Forfatter og Eddæ Samler havde været een Person, hvilket og den hele Sammenhæng i Cod. Worm. synes at vise. End mere, den saa kaldte Skallda begynder P. 106, og forbindes aabenbare med Slutningen af den 62 Fabel i Resenii trykte Edda. Udi denne Skallda staaer P. 126 den 55 Fab. hos Resen. P. 133 den 57, og saa videre. Dog vel mueligt at noget af dette er ved Indbindningen kommet i Uorden. I den siges P. 107, at den er skrevet for unge Poeter, og endeligen forekommer i den, saavelsom i Fortalen og i Edda den Tanke allevegne, at Odin og Aserne have været Trojaner, hvilket dog ei bekræftes ved nogen Vise, med mindre

man

man didhen vil føre, at i Voluſpa ſtaaer, at Guderne ſamledes paa Ida Mark, af hvilket eeneſte Sted, ſom dog kan forklares anderledes, man ei maae ſlutte, at vore ældſte Forfædre have havt denne Meening; Men af det foregaaende kan man med temmelig Grund ſlutte, at Fortalen, Edda og Skallda have havt een Forfatter, hvorvel dermed mange Forandringer ere komne til os, ſaa at ikke een Codex kommer overeens med den anden. Da der nu i denne ſidſte ſiges P. 251, at den Danſke Kong Valdemar var hans, nemlig Forfatterens Herre, og da Snorro paa mange Steder anføres, ſaa ſynes dette at vise, at Snorre ei har ſkrevet den (i det mindſte ei ſaaledes ſom den nu er) thi han var aldrig i Danmark, men dette paſſer ſig meget vel paa hans Broder-Søn Oluf Hvitaſkalld, fød omtrent først i det 13 Sæculo, og død 1259, thi han kom 1236 til Valdemar 2. og ophvidt ſig nogen Tid hos ham; Han var en ſtor Poet, og derfor er det rimeligt at han har ſkrevet til de unge Poeters Beſte. Arnas har og været af den Mening, at Snorro ei har ſamlet Edda, paa diſſe Grunde, ſee Biſp Finnur Joensens fortrefflige Islandſke Kirke-Hiſtorie T. 1. P. 208 og 209, men han har og frademt Oluf Skallda, fordi deri nævnes ſaadanne, ſom have levet efter ham. Biſp Finnur ſvarer hertil, at diſſe ſidſte (ſom ikkun ere faa) kunne være ſatte ind af Afſkriverne, og mener han at der er ſaa ſtor Lærdom i Skallda, og Kundſkab til det Grækiſke og Latinſke Sprog, at det ei paſſer ſig paa nogen efter Olafs Tid, da ſlige Mænd ei mere fandtes paa Island. Nu tilſtaaer jeg gierne, at der i Skallda er temmelig Lærdom, men da man i Annaler, ſenere ſkrevne, finder Spor efter, at deres Forfattere have forſtaaet Latin, ſaa ſynes mig dette Beviis ei at være ſtærkt nok. Den almindelige og gamle Tradition tillegger Snorro Edda, og enten Snorro eller Olaf Skallda.

Snorro

Snorro kan ei have skrevet den sidste for ovenanforte Aarsager, rimeligen altsaa Olof, og for anforte Aarsager maae han og have samlet Edda, som vi nu have den, og derfore kan vel Snorro først have samlet den, ei for at give os noget Systema af vore Fædres Theologie, men for at danne Poeter, for hvilke Mythologien var umistelig, men derfore kan dog Edda tiene til at oplyse vore Fædres Theologie, da den indeholder saa meget af den, og er taget af lutter gamle Viser, som og jævnligen i Cod. Worm. anfores, og hvoraf vi endnu have de fleste, endskiønt utrykte, i den saa kaldte Sæmundi Edda, og fornemmelig er den taget af Voluspa, og er som en Art af Forklaring over den. Ellers forekomme i Sæmundi Edda adskillige Viser, som Samleren af den trykte Edda og i Cod. Worm., enten ikke har havt, eller dog ei brugt, maaskee fordi de ei nok tiente til hans Hensigt, da de for den største Deel indeholde lidet om Guderne, og handle meest om enkelte Personers Tildragelser. I Skallda anfores ellers mangfoldige Vers, som nu beklageligen ere reent borte, undtagen det lidet, som der anfores; Deels maaskee forlorede i den sorte Død, men meest ved Reformationen, da man giorde sig en Ære af at ødelegge Forfædrenes Skrifter. Biisp Finnur mener, at det dog er rimeligt, at Snorro har først begyndt at samle Edda, ja maaskee endog Skallda, efterdi i nogle Annaler, som ere skrevne for 1400, Edda udtrykkeligen tillegges ham, og mener han at Snorro ei har faaet den færdig, og derover overladt dens Fuldfærdigelse til sin Broder-Søn, og kiæreste Discipel Olaf. Vidst er det, at om Snorro har havt Deel i Edda, saa maae en anden have bragt den til Ende, som i Henseende til Aserne har havt en gandske anden Tænkemaade, end Snorro, og indført alt det Trojanske Tøy. I Codice Regio, thi i Cod. Worm. staaer det ikke, og ef-

ter

ter den i den trykte Edda udi Fortalen, siges udtrykkelig, at Edda er skrevet for Poeternes skyld, og har Navn af det Latinske Ord: edo d: jeg sætter sammen, forarbeyder noget, digter. Og denne Derivation er maaskee rettere end af det Islandske Ord Edda d: en Olde-Moder; thi det kommer overeens med den Latinske Erudition og Tænkemaade, som Forfatteren af Skallda besad. At Olaf haver skrevet Skallda bekræftes ogsaa derved, at der ikke anføres Vers af ham, da han dog var saa stor Poet, og dem kunde ingen anden udelade, uden han selv af Ydmyghed; allerheldst der anføres Vers af Snorro, som var hans Farbroder, og af Sturle, som var hans Broder. Foruden Codex Wormianus have vi følgende Codices af Edda, som deels indeholde det heele Værk i en vid Mening, deels kun nogle Stykker deraf, undertiden af Edda, undertiden af Kenningar, eller Skaldskaparmal, og undertiden af Skallda, men alle i hver sin Orden, og den ene ikke som den anden. Om 742, 4to, haver jeg forhen talet. Den indeholder Kenningar alene, kommer meest overeens med Refenii Edition, men har dog adskilligt mere. N. 756, 4to, kommer af alle meest overeens med Cod. Worm., undtagen i Orthographien, men er defect, og begynder først P. 30 i Cod. Worm. med disse Ord: du afla, oc þar til giordu þeir hamar ok taung ok stedia, og ender med P. 97 i Cod. Worm. og disse Ord: Æge þotte gofugligt þar um at siiazt. Vegg þile oll voni þar tiolldud med fog - - - - . Paa mange Stæder er Membranen ulæselig. Den indeholder egentlig kun et Stykke af Edda, og har ved Slutningen af den 49 Fabel et langt Stykke om Trojanerne, som der giores til Æser, og findes dette Stykke i Cod. Worm. P. 107, noget efter den 62 Fabel. Men her siges at Snorro, Hovedmand for Edda, haver lagt dette til, hvilket

uden Tvil er urigtigt, men dog viser hvor gammel den Sagn er, at Snorro haver været den første, som har lagt Haand paa Edda. N. 754, 4to, en Papirs Codex, hvorudi staaer antegnet, at Snorro Sturlesön haver dette tillagt. Den kommer og overeens med Cod. Worm., er defect paa nogle Steder, men kan bedre læses end den forrige. Den begynder med P. 109 i Cod. Worm., og disse Ord: Sögunne enn lætt var er þeir so - - - - at Midgardsormur fiengi þar bana, enn þattafærda þeir til. Þö at Akilliß bæri banord af Ectori. Fra P. 115 til P. 145 i Cod. Worm. sættes alt. Den slutter med P. 209 i Cod. Worm., og med denne Vise af Eylifur:

Hyrd litr himna dyrdar
Hæin Mariu Sveini
Mattvinr millding drottar.
. . . . . .

Den indeholder egentlig noget af Kenningar og af Skallda.

N. 757. 4to er en Membran, og begynder med C. Worm. P. 244, og disse Ord: et - - - - hliod þat - - - - - *kvikindes* eyra ma skilia - - - - - -. Hliod of hefur margar Kvinqvisler. Den har ikke alene ofte Tingene i en anden Orden end i Cod. Worm., saaledes anforer den P. 41 hvad som i Cod. Worm. staaer P. 188, men den viger og ofte gandske fra Cod. Worm., og folger N. 748. Membranen er paa nogle Steder ilde medhandlet, og fuld af Huller. Den ender med Fuglaheite, og disse Ord: heimgas gagl ok hel - - - - - - - -. Edda, Kenningar og Skallda staae iblant hinanden i den, som maaskee er skeet ved Indbindningen. N. 747, 4to, er en Papirs Codex, og begynder med: Nu um hrid hefur sagt verit hvorsu Kenna skal þa lute. Hist og her haver den adskilligt, som staaer

ſtaaer i Cod. Worm., men og meget, ſom ikke findes der. Hvorvel den er kun paa Papiir, ſaa er den dog gammel, og vidſt af det 15 Sæculo. Til Slutning har den Sogn er hinn minnſte. Lutur ſamann ladins &c., og derpaa har den ikkun 2 Blade, men Reſten er borte. Dette findes i N. 757. P. 18, og i Cod. Worm. P. 257, hvorvel af en anden Orthographie, og med nogle andre Ord. Og denne Codex troer jeg at være et Stykke af Olaf Hvitaſkallds ægte og uforfalſkede Skallda, thi P. 153 citeres Are, og ſiger Autor om ſig, at han haver jevnfort den Latinſke og Nordiſke Proſodie. N. 753, 4to, er en Papiirs Codex, og gaaer fra P. 217 til P. 242 i Cod. Worm., og indeholder Skallda, dog noget kortere, udeladende alle Verſene, og meget andet. Synes kun at være et Udtog, ſom en har giort til ſit eget Brug. Er dog paa nogle Stæder anderledes end i Cod. Worm. Begynder ſaaledes: Þau fornu Skalldinn og Ritmeiſtarar ſem Letirs hætti, og Runer tilſettu, og ender: i ſæmdok ſælu med gude ok hans aſtvinum. Amen. Finis. I ſamme N. 753 er og et andet Fragment af Skallda, men med en anden Haand, ſom begynder med P. 237 i Cod. Worm. og diſſe Ord: Þad giöra horpunær ok enn helldur hin meire Söngfilinn, og ender med P. 412, og diſſe Ord: enn i oþru, ok hinu fiorda alhendinger ok riþhent. Den er inddeelt i 14 Capitler, hvilket rober dens Nyhed. Den er baade kortere og længre end Cod. Worm., og i en gandſke anden Orden, og har noget, ſom ikke ſtaaer i Cod. Worm. Er defect baade i Begyndelſen og Slutningen. I N. 747, 4to, ere og nogle gamle og næſten ulæſelige Papiirs-Blade af Skallda, ſom begynder med P. 257 i Cod. Worm. og diſſe Ord: Sogn er hinn minſti lutr ſamarladins, og ender med: Þann er med ſer hefur XIX. lykla, ok VIII. radder. Ok nu eirna . . . . ., hvilket

jeg ikke kan finde i Cod. Worm., og maaskee ei staaer der. N. 748, 4to, er en Membran, indeholder først adskillige Viser af Sæmundi Edda, derpaa et Stykke af Skallda, som begynder saaledes: - - - gard er þat kallat æf længi ær talat um hit sama æfni sem Gudbrandr qvad i Svölu, hvilket jeg ei kan finde i Cod. Worm., men ikke længe efter kommer noget, som staaer der P. 244. Ved P. 295 i Cod. Worm., staaer i min Afskrift af denne Codex N. 748. P. 110 disse mærkelige Ord: Þær ær byrt þeim lutlikar ær Olafe Þordarson (hvitaskalld) hæfr samansætt. Upphæfr Skalldskapligar Kænningar æptir því sem fundizt hæfer i Kvædum hofud skallda, oc Snorri hæfer sidan samansætt oc sætt. Hereefter skulde først Olaf have skrevet Skallda, og siden Snorro fuldsat den, da det dog er efter mine Tanker tvertimod. Imidlertid da denne Codex synes at være skrevet sidst i det 14 Sæculo, saa er dette et overmaade vigtigt Beviis for den Mening, at disse tvende store Mænd ere Forfattere af Skallda. Disse Ord tillige med det følgende til P. 125, staaer ikke i Cod. Worm., men derpaa følger noget, som staaer der P. 188. Dette Stykke, *som tillegges* Snorro, synes ellers at være en Deel af Kenningar. Dereefter fortsættes Skallda, dog i en anden Orden end i Cod. Worm., og synes Læsemaaderne undertiden at være bedre. Noget er sat til, og meget udeladt. I Slutningen er den defect, og ender med Klede heiti, og disse Ord: Euphiona est bonus sonus, ut nobiscum & non cum nobis vel qvum littera Kribitur & non pronunciatur ut circum amicta. Denne Codex er een af de ypperste af Skallda, dog er den senere skrevet end hvad der staaer foran af Sæmundi Edda. Jeg haver ladet den udskrive ved den Islandske Student Isfold, og de andre ved Magnussen, som begge ere iblant de beste Islændere vi have, til at copiere rigtig, og til at læse Membraner

braner, N. 750, 4to, Papiir, nye, deelt i Capitler, indeholder Edda og Kenningar, hvilket og alle de følgende giøre. Jeg har ladet dem conferere ved Magnuſſen med Reſenii Edda. Denne legger endeel til, hvilket de og faſt alle giøre, og følge de omtrent Ordenen i Reſenii Edda. Mærkeligt er det, at Vinda heire udelade de alle. N. 751, 4to, nye, Papiir, delet i dæma Sögur, fattes i paa nogle Stæder. N. 743, i aflang 4to, ſkrevet med Ketill Jorunds Sons Haand, uden Tvil i forrige Sæculo, fattes noget i Edda; Er igiennemgaaet og rettet af Arna Magnæo, ved Slutningen ere nogle Viſer, deriblant nogle af Gunlaug Ormſtunga Saga, og een af Heidarviga Saga. N. 738 er i aflang Folio, hvorvel den regnes blant Qvarterne, Papiir, nye, da den indeholder et Stykke af Wormii literatura Runica, har af Eddæ Fortale intet, uden om Saturnus, ſiden noget af Eddæ forſte Deel, derpaa Eddæ ſidſte Deel, og derefter en Farrago, meeſt af Viſer, af Grettis Saga, Sæmundi Edda &c. N. 747, 4to, Papiir, nye, har forſt Edda, hvori fattes noget hiſt og her, ſiden Heimdalls for eller Rigs Þattr. Derpaa noget af Skallda, og ſiden det foranforte gamle Stykke af Skallda. N. 752. 4to, en Papiirs Codex, nye, meget galt ſkrevet, ſaa den næſten er uforſtaaelig. Indeholder ikkun den egentlige Edda, hvorudi endda fattes noget. N. 740, 4to, indeholder ogſaa ikkun den rette Edda, og begynder Kenningar forſt med Hovedets Tilnavne, hvorpaa den ikkun har et par Stykker, hvilke vige gandſke fra de andre, og ſaa ſlutter den. Den er Papiir, og nye, og meget galt ſkrevet. N. 754, 4to, er nye, Papiir, har foran Voluſpa, Havamal, Rigsþattur, og derpaa den egentlige Edda. Begynder forſt med Fab. 1. N. 758, 4to, Papiir, nye, begynder med Fab. 1; indeholder ikkun den egentlige Edda, men er defect.

N. 749, 4to, Papiir, nye, indeholder ikkun Kenninger, er gnavet og defect. N. 741, 4to, Papiir, indeholder Edda, er skrevet sidst i forrige Sæculo med den Islandske Præst Hr. Jon i Villingaholte hans Haand. N. 744, Papiir, nye, indeholder Skallda, er skrevet med Jon Olafs Sons Haand. (N. 745 og de følgende fores engang an, naar de ere confererede). N. 760, 4to, er en Dansk Version, giort ved den bekiendte Peder Syv efter en Codex, Stephanius har eyet, men som ei har været nogen *anden* end Magni Olavii interpolerede. Syv gav ei sin ud, fordi Resen forekom ham. N. 761, 4to, er skrevet med Arnæ Magnæi egen Haand, og indeholder endeel af Versene i Edda, udskrevne, og tildeels, hvorvel heel sielden, noget lidet forklarede ved Arnas. Tilsidst kommer Skallda Tal o: Liste over vore gamle Poeter, først udskrevet efter et Manuscript af Snorronis Norske Krønike, paa vort Universitets Bibliotheqve, hvor det staaer i Stumingen; og siden efter et Papiirs Manuscript af Edda, som er udskrevet efter en Membran, der forvares paa Upsala Bibliotheque, og endeligen det trykte, som staaer bagest i Peringskiolds *Heims* Kringla. Dette Skallda Tal fortiener vist al Opmærksomhed og en nye Udgave, hvorvel det ikke opregner uden de Skallder, som have været i Kongers og Jarlers Tieneste, forbigaaer og alle de Poemata, hvis Forfattere ikke vides, saa at her er ikke nær liste over alle vore Poeter, mindre Poemata. N. 739, 4to, skrevet med Arnæ egen Haand, indeholder hans Annotationer over Edda. Han anforer der en Membrane af Edda, som han har eyet i 4to, (og som uden Tvil er forgaaet i Kiobenhavns Ildebrand). En deel deri siger han at være taget af Snorronis Poetiske Værk, en deel af Olaf Þordarsons Poetiske Værk, og endeel af en anden Autor, som levede i det 14 Sæculo, og som anforer Olai Regler;

ler; Og ham mener han og at have samlet Fablerne. Alt dette anforer han efter Pagina Tal. Skade at denne kostbare Codex er borte: Den Upsalske Codex siger han at komme overeens med sin til P. 218, men at udelade Gulls Kenningar, Grottasaungr, og endeel Vers; Og derpaa at springe lige til P. 322 hos ham, og være siden lige med hans til P. 353. En Papirs Codex af Edda i Oxford gives derpaa Efterretning om. Den lærde Svenske Salan havde udskrevet den. Efter Eddæ Slutning i denne Codex følger Skalda Tal; Derpaa Afmaling af de 3 store Guder, ligesom hos Verelius i Noterne til Gautreks Saga, saa Ætartal fra Adam til Odin, og endeligen noget af Skallda. Da den trykte Saxo anfores i den, saa er den vel ikke skrevet for sidst i det 16 Sæculo. Om den Papirs Edda, som er i Wolfenbüttel, troer Arnas, at den er udskrevet efter Magni Olevii interpolation, og vidner han at de fleste, som nu haves paa Island, ere efter den, og endnu værre. Han taler og om en Codex af Edda, som han fik 1703 i Flatey skrevet med den Islandske Præst Jon Olafsön i Raudasand hans Haand, (og som jeg slutter at være N. 744, eller dog i det mindste, at N. 744 er en Deel deraf); Og den første Deel, nemlig Edda selv, udskrevet efter et Exemplar, som Ottar Gudmundsön i Biarney havde skrevet, og den sidste Deel, nemlig Skallda, udskrevet efter nogle gamle Papirer i 4to, skrevne, som der meentes af Gudmund Þordarsön, (hermener Arnas at det bor være Peter Þordar Son) i Borgarfiord eller Bredafiord. I samme gamle Papirer vare og nogle Viser, og Skallda Tal. Arnas mener at Samleren af Edda har kun skrevet den for Poeternes skyld, og ikke for at levere vore Fædres Theologie, (ved hvilken Leilighed dog det meste vi vide om den, er kommet til os). Om Codices af Edda i 8vo skal jeg handle ved

en

en anden Leilighed. Af det jeg siger i Slutningen af §. 2 om Odin og Niord ud af Vafþrudnismal, synes mig at have Hope til at slutte, at den sidste Odin blev ei af alle anseet for en Gud.

P. 197. L. 6. Hammer: Alt det, som ansaaes for helligt, maatte indvies ved Þors Hammer, eller ved at giøre den efter med Fingrene. See P. 160.

P. 198 ved Slutningen af §. 3. Naar herved sigtes til den Saxiske Odin, saa kan Russer maaskee nok antages.

P. 199. L. 15. Ballder: I Siælland ligger Ballderup.

P. 201 ved Slutningen af §. 4. I Codice Wormiano P. 122 siges, at Ulfr Ugga Søn haver i det Poema, kaldet Husdrapu, qvædet et langt Stykke om Ballder, efter Ballders Saga, (hvorved efter min Mening ei forstaaes nogen skreven Saga, men en mundtlig Fortælling. Denne Poet levede ved Aar 1000).

P. 202 sidste Linie; Hothers. Dette vedkommer den Saxiske Ballder.

P. 203. L. 17. Skribenter: Ethelwerdus P. 833 taler om Vuithar, Wodans Søn, og Beda endnu for ham om Vitta.

P. 204 ved Slutningen af §. 5. I N. 544 udi Breta eller Eneas S. siges, P. 362 hos mig, at den Brittiske Konge Kadall (Cadvallo) dræbte den Saxiske Kong Edvin, og hans Søn Usvid, og den Konge som hedte Ballder. Galfridus kalder denne sidste L. 12. C. 8 Godboldus Rex orcadum. Heraf sees ellers, hvor længe Ballders Navn blev vedligeholdt iblant Saxerne, thi dette Slag skeede Aar 640.

P. 206. §. 7. L. 9. Graders Langde: Maaſkee en Grad er det ſamme her ſom en Raſt, hvilken Beda de numerorum diviſione Op. T. 1. P. 163 ſiger at være ſaa meget ſom 2 Leucæ, eller 3 Mile og tænker jeg at Leuca er det ſamme, ſom Lieu nu i Frankrige.

P. 207 ſidſte Linie: eller og ſtammede fra hqm.

P. 208. L. 10. Herkomſt: Dette viſer, at Aſer og Vaner ere, i det mindſte i Norden, blevne ſammenſtobte til, og anſeede for eet Folk.

P. 208 ved Slutningen af §. 7. I Cod. Worm. P. 358 giores Heimdal til en Son af Odin.

P. 209. L. 16. Hirſe: og kommer dette overeens med vort: brygge.

P. 211 ved Slutningen af §. 8. I Syvs Collect. P. 785 menes Bragerup i Danmark at have Navn af Brage.

P. 212 ved Slutningen af §. 10. I Cod. Worm. P. 124 kaldes Hödur Odins Son, og paſſer dette ſig maaſkee paa den ældſte Hother, thi det er ikke urimeligt, at han haver af Avind dræbt ſin Broder Balldur, og at man derfore haver tillagt dette Lokes Indſkydelſe, ſom et ont Væſens, og tilſkrevet det en Vanvare. Diſſe Formodninger bekræftes derved, at man ikke læſer, at Hödur fik nogen Straf. Ved Hödur forſtaaes ellers uden Tvil Natten i en mythologiſk Mening: Derfor ſiges han at være blind, Ved-Vile eller Vale forſtaaes nok Morgenrøden; Hvorfore han og kaldes Ali, fordi han foder Dagen, af ala. Hans Moder hedte Rinda, fordi da ſtödes Dagen frem, eller rinder op, af

(Verbo rinda. I Vegtams Qvida udi den gamle Edda siges Rinda at have fød ham i Vester-Salen, (fordi Solen gaaer der ned, og han var een Dag gammel, da han kom op igien i Øster). Vile kaldes han uden Tvil af Verbo vila, fordi Solen ved sin gang likesom omgiærder Jorden. Da nu heraf sees, at een af Odins Koner, og 2 af hans Sønner vedkommer Solen, saa bekræftes derved den Mening, at ved Odin selv forstaaes Solen.

P. 212. §. 11. L. 2. Rinda. Udi Edda anføres alene hendes Navn, og siges ei hvo hun var. Saxo er den, som giør hende til en Russisk Prindsesse. Maaskee Saxo's Rinda ei haver hedet saa, og at han kun haver givet hende dette Navn, fordi han haver sammenblandet de adskillige Odini, Ballder og Hother,

P. 213 ved Slutningen af §. 11. I N. 742, 4to, F. 48 hos mig, hvilket indeholder Skallda, kaldes Vales Hest Vesteinn, (hvorved uden Tvil sigtes til den Fabel at han var fød i Vesten). Paa den reed han med de andre Guder til Things.

P. 214 ved Slutningen af § 12. Efter Skallda N. 742, 4to, P. 723 skal Uller have havt et Skib, som hedte Skiollder. Herved kunde man falde paa underlige Tanker, om ei i hans Person stak de Engelske Skribenters Sceaf, Seaf eller Sceoldvea, som i sin Ungdom kom til Skaane paa et Skib fuldt med Vaaben, og som var Saxernes Stifter. Da kunde man bedre begribe Aarsagen til Fiendskabet mellem Danske og Saxer, thi da havde de Danske ihielslaget Saxernes Gud og Formand. Men vil man giøre 2 Personer af Oller og Mitothin, saa maae man antage, at den første haver levet med den mellemste Odin, og er blevet ihielslaget i Sverrige af de Danske, og at den anden er

den.

den Saxiſke Odin, og bleven dræbt i Fyen. Oller har da maaſkee ſom en Indfød villet udgive ſig for den reete Odin, og beſtredet den Fremmede.

P. 214. §. 13. L. 10. Midgardsormen: I Arnæ N. 686, 4to, overſættes Leviathan ved Midgards-Ormen, udi et Stykke af en Islandſk Overſættelſe af Jobs Bog. Heraf ſees, at vore chriſtelige Forfædre have anſeet Midgards-Ormen for Diævelen.

P. 216. L. 7 og 8. Guddom. Det er uvidſt om der er Forſkiæl mellem Loke og Utgarde Loke, thi den ſidſte boede i Jotunheim, og Loke var en Jotun, hvorvel han regnedes iblant Aſerne.

P. 216. L. 21. Fortalen. Maaſkee han og der gieres til Ulyſſes for ſin Snildhed, allerheldſt jeg nu er overbeviiſt om, at den, ſom ſidſt haver lagt Haand paa Edda, haver bragt Fortalen, Edda Kenningar og Skallda omtrent i den Form vi nu have den udi Cod. Wormiano, undtagen den Uorden, ſom er kommet ind ved Indbindningen.

P. 217. §. 14. L. 2. Konge: Dette viſer, at der dog var Forſkiæl imellem Loke, og Utgarde Loke; Dog ere de maaſkee blevne blandede ſammen i ſenere Tider ved det de begge vare Jotuner.

P. 218. §. 15. L. 1. Æger: Mærkeligt er det, at paa det Waliſke Sprog kaldes Oceanus Eigion, og paa det Iriſke Aigein, ſee Lhuyd's Arch. Brit. P. 15. Maaſkee det Ægeiſke Hav hører ogſaa herhid. Paa Eſtniſk betyder Jeggi eller Joggi, og paa Finſk Joki, en Strøm. See Mollers Eſtland P. 125.

P. 218. §. 15. L. 2. Loge: Denne Loge et maaskee bleven blandet med Loke, allerheldst han og var en Joter, og ham tilkommer maaskee det Gode, som tillegges Loke. Lagerbring i Sv. Hist. T. 1. P. 48 mener, at Logerdag haver Navn af Loge; men da Islænderne skrive den Laugurdag, saa er det rimeligere at den haver Navn af Lauge d: Tørring, Vand, end af Loge.

P. 220. L. 7. Gymir: Torfæus H. Norv. T. 1. P. 156 og 157 anforer Skallda herfor. I Kenningar K K 2 P. 2 *synes han* og at kaldes Ymer, eller rettere sigtes herved maaske til Hrymthussen Yme, udi hvis Blod alle Hrymthusser druknede (saa Vandet, Havet, derfore gierne kan kaldes Ymes Blod). Freyr ægtede Gerdur, Gymers Dotter, ere nu Gymer og Hler een, saa sees heraf hvor nær Hler og Aserne have været besvogrede.

P. 222. L 4. om: Altsaa har Saxo dog havt noget at gaae efter i vore Forfædres Traditioner, i Henseende til den Mening, at Aserne dyrkedes over den gandske Verden.

P. 222 ved Slutningen af §. 16. I Voluspa Strophe 18 siges, at Odin gav Aanden til Askur og Embla, Hænir Forstanden, og Lödur Skikkelsen, Smukhed. Heraf sees, at disse 3 ere blevne ansete for at være de samme som Har, Jafnhar og Pridie, eller og Odin, Vili og Ve, og følgeligen Brødre. Altsaa horer Hænir til de ældste og fornemste Guder, endskiønt han siden er bleven sat ned, og Lödurs Guddom reent forglemt, hvorvel de adskillige Lother ere vel blevne opkaldte efter ham.

P. 223 ved Slutningen af §. 17. Om Nocken see Elsner i Mem. de l'Acad. de Berlin 1747. P. 472. Moller i Estland P. 125 vidner, at han paa Finsk kaldes Nåcke. Lagerbring vidner i Sv.

i Sv. Hiſt. T. 1. P. 484 at Blåkulla var hans Kone, og at de ſaa kaldte Sioraa vare hans Betientere.

P. 223 ved Slutningen af §. 18. Saxo taler i Anledning af Balder om Halv-Guder. I Danſke Atlas T. 5. P. 563 tales om Viſti, en Afgud i Aalborg Stift.

P. 224. L. 14. Skikkelſe. Dette kom af deres Lærdom om Siælevandringen.

P. 224. §. 20. Marbendil. Udi Alfs Saga hos Arnas N. 202 d, Folio, ſtaaer og Marbendil, men i 202, a, b, c, e, f, alle i Folio, ſtaaer marmendil, og marmennil, ſaa at jeg anſeer marbendil for urigtig.

P. 225. L. 7. ærlig: Om ſaadan Huliz Hielm tales i Foſtbrædra Saga P. 52 i Arnæ N. 132 f Folio.

P. 227. L. 2. dem: I Porſtein Uxafots S. udi Arnæ N. 563, b, P. 283 bag ved Erik Raudes S. ſiges en hvid Biorn at være ſeet af Geiter løbe for Porſtein, hvoraf han ſluttede, at Porſtein var af ſtor Slægt.

P. 227. L. 3 og 4. Landvætter: I Finnæi H. eccl. Isl. T. 1. P. 13 forekomme tvende ſaadanne Landvætter paa Island ved Navn: Sviafellsaas, og den Perſon Codran hans Armadur, ſom boede i en Steen. Denne Lærdom horer efter min Mening til de ældſte Tider, da man foreſtilte ſig heele Naturen beſiælet, og vedkommer ei Odins Syſtema, men har ei kunnet blive udrodet af Odin.

P. 228. §. 22. ved de ſorte Alfer: Lagerbring formoder i Sv. Hiſt. T. 1. P. 325 at de vare Bergmænd og Smedde, men det

er klart af Edda, at de have været Aander. Dog er det vidst, at der og var et Folk, som hedte Æser, og som tildeels synes at have fulgt ind med Æserne, siden de vare i Ægirs Giæstebud; Med mindre man vil sige at de boede forhen i Norden, og sloge sig til Æserne da de komme did.

P. 232. L. 6, neden fra; Konge: Maaskee han og havde Navn af Elv d: fluvius, fordi han opholdte sig i Elver.

P. 234 ved Slutningen af §. 22. Penant i tour in Scotland 1772 P. 215 skriver, at paa den vestlige Øe Jura pleye gamle Koner, naar de antage sig at helbrede et Menneske, at mumle nogle Hexe-Vers, og troe de at et Stykke af et Fiæld-Æsketræe beskytter imod Elver. Paa samme vestlige Øer sætte, P. 311, Malkepigerne Mælk hen i en rund flad Steen, som har 4 til 5 Fod i Omkreds, til Ghruagich, hvilke Penant siger at han ikke kiender (og som ere uden Tvil et Slags Aander ligesom vore Nisser, til hvilke den gemeene Mand, dog mere i forrige Tider end nu, hensatte altid hver Jule Aften sød Grød og Mælk).

P. 236. L. 5. Æserne: hvilket atter tiener til at bekræfte, at mange af Nordens gamle Indvaanere slogé sig til Odin.

P. 239. L. 7. Lirur: Saadant Navn havde og den, som Thor sparkede paa Balldurs Baal, og sigtes herved uden Tvil til Lappernes lave Statur.

P. 244. L. 4. Meklenborgske: Dog have de maaskee beboet endeel af Vagerland.

P. 247. L. 8. Sviin: Dette passer sig nogenlunde paa Freyrs Galt.

P. 247.

P. 247 ved Slutningen af §. 1. Spelman i Gloſſario P. 290 mener, at Stoneheng i Engelland har været Herthæ Tempel, og hendes Dyrkelſe indført af Angel-Saxerne, (dog er Stoneheng uden Tvil ældre, og i det 5 Sæculo have nok Angel-Saxerne ikke dyrket Hertha). Om hende handler Elsner i Mem. de l'acad. de Berlin 1747, P. 446—476; 1748 P. 441—464, hvor han anſeer Rügen for det Stæd hos Tacitus, hvor hun dyrkedes, og ſkriver imod Anchersens Mening, hvoreſter det ſkulle være Sieland.

P. 250. L. 7. Agnar: Dette hører uden Tvil til ſildigere Tider.

P. 252. ſidſte Linie; Gotnaland: Maaſkee Reid-Gotland. Spørsmaal dog om det forſtaaes, naar Gotner alene nævnes.

P. 254 ved Slutningen af §. 2. I Arnæ N. 544 udi Trojamanna S. P. 92 og 93 udgives Frygg for at have været Krigens Gudinde, og lignes med Pallas. Derimod udgives hun i ſamme S. af N. 281, 4to, P. 202 for Venus Jovis eller Thors Dotter, og Mercurii eller Odins Kone. Hun laae i med ſin egen Fader. Hedningerne kaldte hende Gidiu Sinu, (deres Gudinde), Guds Dotter, og P. 203, paa Danſk kaldtes hun Frig. (Men det er klart, at Frig blandes her med Freya, ſom temmelig vel kan lignes med Romernes Venus).

P. 255. L. 17. var Maanen: hvilket og beviſes deraf, at Maanen er Maſculini generis hos os, men da Solen er Foeminini, hvor kan da Odin være Solen, med mindre man vil troe, at vore Fædre have tillagt deres fleſte Guddomme begge Kion.

P. 258.

P. 258 ved Slutningen af §. 4. Ja Verelius i ſit Lexico i det Ord Diſa blott, vil, at Diis betyder baade Gud og Gudinde. Udi Iſidori Lexico forklares Duſius ved Dæmon, og vidner Auguſtinus de civ. Dei L. 15. C. 23, at Gallierne have brugt det i den Mening. Udi ſine Orig. L. 8. C. 11 i Slutningen forklarer Iſidorus end videre, at Galli ved Duſii forſtode incubi, hvilke Romerne kaldte Faunii ficarii. Altſaa komme de overeens med vore Alfer og Marer. Imidlertid tviler jeg ikke paa, at jo Navnet er det ſamme ſom Dis, og at det er en Levning af den ældſte hedenſke Religion, ſom var tilfælles for de fleſte Folk i nord Europa, og ſom her i Norden lidde ſaa ſtor Forandring ved vor Odin, hvilket ogſaa viſer, at han er kommet fra Egne, hvor andre Begreber herſkede, og hvad da rimeligere, end at troe, hvad vore gamle Skribenter ſige om hans Ankomſt fra Tanais. Paa Svenſk haves en trykt Saga om Diſa, hvilken tilſkrives Furu Skald, og vel derfore maae være forſt ſkrevet paa Islandſk. Der ere mange ei ilde ſtukne Kobber i den, og fortælles derudi det ſamme om Diſa, ſom om Krake, Regnars Dronning, at hun kom baade bedækket og ubedækket ꝛc. Dog der er ingen Tvil paa, at der aldrig haver været en Perſon til af det Navn Diſa, men at det kun var et almindeligt Hæders Navn for Gudinder. Ligeſom jeg troer, at Diar har været det for Guder, endſkiont den lærde Schlözer haver villet nægte, at Diar var Nordiſk, og anſeet det for ikkun at have ſtaaet paa det eene Stæd i Snorro P. 4. Men det er tungt for indfødde Islændere ſelv, da intet fuldſtændigt Lexicon endnu haves over Sproget, at ſige om et hvert enkelt Ord, om det er ægte Nordiſk, og hvad det betyder, med mindre de have en ugemeen Læsning i Manuſcripter, og hvor meget

mere

mere maae det da være tungt for Fremmede. For kort siden haver jeg ikke alene fundet dette Ord i Arnæ N. 116, 8vo, P. 4, i det Stykke om Odin og hans Strid, men endog med denne Forklaring: Diar, Þat er Gudir, edur gudliger menn; ja endog udi Codice Wormiano p. 324 i Skallda, hvor følgende Navne af Guder opregnes. Baund, for hvilket til Bevis anføres et Vers af Eyolfr; Haupt, belagt med et Vers af Þiodolf den Hvinverske; Raugn (eller Reigin) med et Vers af Einar; Jolner med et Vers af Einar Skaldaspiller; og endeligen Diar med et Vers af Kormakr, en Poet, som levede i det 11 Seculo, og om hvilken vi have en meget god utrykt Saga, som efter Tiden at domme er en af vore gamle Skrifter, og forfattet i det 12 Seculo. Altsaa er dette Ord, og dets Betydning uden al Tvil, begge Ord have maaskee eens Oprindelse med Deus, Dea, Dii, Theos. Celterne kaldte og Guderne Deu, og Indianerne et slags Aander Diw. Og af de Navne Diar, Disar slutter jeg at de høre til vor ældste Gudstieneste, da de ere saa vidtudbredte i Verden; Thi i den Odinianske Lære var God, Gud, As, Æsir i Brug. Og derfore er det maaskee, at Diar forekommer saa sielden. Dog maae jeg tilstaae, at Dis, Disir forekomme ofte.

P. 258. L. 9 neden fra; Odur: Saaledes reiste og Isis efter Osiris, for at lede Stykkerne af hans Legeme sammen.

P. 259. L. 9. Seiþ: I Arnæ N. 116, 8vo, siges hun først at have lært at galdre hos Aserne, og at det behagede Vanerne vel. Heraf synes det, at hun har lært et Slags Troldom af Aserne, og lært dem til Vederlag et andet igien.

P. 259. L. 19. Aar. Alt dette udelades i den utrykte Heidreks Þattur i Antiquitæts Archivet i Stockholm N. 15 i 4to. See min 6 Tome P. 425 og 426.

P. 262. L. 8 neden fra; Herre: Maaskee Frode betyder og en Herre, og at det da ofte kan hos os være et Nomen Appellativum, og ikke proprium. Det er bekiendt, at Frode betyder viis.

P. 262 sidste Linie; Thracier: Thracier vare ellers Celter, men nogle af dem boede længe i Asien ved Phrygierne. Provst Gunnar Poulsön giør fri guma o: en frie Mand, af Brigam. Bemærker og at Nör betyder et Skib, og vil derfore at Nöatun skal sige saa meget, som en Bolig ved Havet. Anseer ogsaa derfore Niord for Nereus, og mener at naus, navis er kommet heraf. (Mon man ei kunde lede alt dette fra Noah). Om Vanerne tviler han at de have været Græker, 1) fordi Tana og Vana qvisl ere meget gamle Navne, og række uden Tvil op til de ældste Guder. Hertil svarer jeg at Vana er uden Tvil giort af Tana, efter vore Folks Maade og Udtale, at fordreye fremmede Ord, og at der vare Græckiske Colonier længe for Herodotus, og at desuden hverken Schöning eller jeg anseer dem for pure Græker, men for en Blanding af Budiner og Græker. 2) Ikke troer han at Vanerne have meget beundret Grækernes Philosophie. Hertil svares, at man finder dog, at en Scythisk Konge har villet indføre den iblant sine Landsmænd, og at Anacharsis reiste til Grækenland. 3) Vanernes Viisdom bestod meest i Troldom, hvorom han intet finder hos Grækerne. Hertil svares, at Thessali vare bekiendte for Troldom, og at de ældste Græker vare ligesaa

gefaa overtroiske, som noget andet Folk. 4) De Vandiske Ord ere ei Græciske. Ingen Under, svares hertil, da de fleste Vaner have uden Tvil været Budiner, og nær beslægtede med vore Fædre.

P. 263 ved Slutningen af §. 5. Udi Cod. Worm. P. 182 og 183 anføres i Skallda Vers af Poeten Einar Skulesön, som levede ved Aar 1160; Hvorudi Freya kaldes Vana Brudur, og Niords Dotter. Snorro siger Tom. 1. P. 8, at Mandfolk skiæmtes over at bedrive Seid, og overlode det derfore til Gudinderne, hvilket Arnæ N. 116, 8vo. P. 18 videre forklarer saaledes, at det blev derover befalet Gudinderne, det er Qvindfolket, i Sverrige at bruge. I Arnæ N. 544, 4to, i Trojamanna S. p. 92—94, og i N. 573, a og b, 4to. P. 7, i Breta Saga, forklares Freya ved Venus. I Hidori glossario forklares Frea ved en Pige Myndling, som Forældre have efterladt.

P. 263. §. 6. L. 2. Trymheimur: Biörn af Skardzöe om Runerne gior det til Thracien, forført dertil ved at troe Eddæ Fortale, at Ásgard er Troja.

P. 264. L. 8 og 9, neden fra; Tronhiem: hvilket og bekræftes derved, at hendes Son Seming fik sit Rige der, saa og derved, at hendes Fader den Jotum Thiasse blev ihielslaget af Aserne, thi jeg haver forhen anført, at Thor skal have dræbt Jaterne, Norges gamle Indvaanere.

P. 265 ved Slutningen af §. 7. I Arnæ N. 573, 4to. P. 87, i Breta Saga, og i N. 544, 4to. P. 92 i Trojamanna Saga, og P. 195 og 196 i Enea S. forklares Gefion ved Diana.

P. 267. §. 9. L. 2. Aurboda: Altſaa er venteligen Gymer Hler, thi hans Kone hedte Ran.

P. 268. §. 13. L. 5. Por: Dette er nok den ældſte Por, Tror, Tros, en Dotter-Son af Priamus efter Edda og Langfedgatal. Dog udgiver Eddæ Fortale Jupiter endnu for en ældre Por.

P. 269 ved Slutningen af §. 13. I N. 573. P. 9 udi Breta S., og i N. 544. P. 92 og 93 lignes Sif ved Juno, (ſom hun og maatte, ſaafremt hendes Mand Por var Jupiter). Thurman i Geſ. d. Nord. Völker P. 274 og 321 vil giøre den Vendiſke Gudinde Siwa, og vor Sif, ja Freya til een Gudinde, fordi begge Ordene betyde Frue, det ene i Nordiſk, og det andet i Letiſk, (hvortil han kunde have lagt, at de begge vare Gudinder for Kiærlighed). Men heraf følger ei, at de have været een Guddom, eller at det ene Folk haver taget den af det andet; Allerhelſt Kiærlighed er ſaa almindelig en Paſſion, at ethvert afgudiſk Folk maatte have en Guddom, ſom foreſtilte den.

P. 270 ved Slutningen af §. 17. Er uden Tvil en allegoriſk Gudinde, og betyder Sovn.

P. 270 ved Slutningen af §. 24. Magnus Olavius i Anæ N. 762, 4to. P. 188 forklarer Na i Rognvalld Jarls Viſe, at være den ſamme ſom Gna.

P. 273. L. 3 neden fra; Mænd: Dette viſer at Balldur er død i Krig.

P. 275. L. 5. Holler: Synes at være ſamme Navn, ſom Oller eller Uller.

P. 276.

P. 276. L. 8. Rota: Rota var en Valkyrie, og have vel Lapperne enten laant dette Navn af vore Fædre, eller og vore Fædre af dem, da de komme hid ind under Odin, og maatte underveys nødvendigen omgaaes med mange Finske Folke-Slægter.

P. 279 ved Slutningen af §. 29. Udi Arnæ N. 748, 4to, i Skallda P. 192 og 193 opregnes de 12 store Guder eller Æser saaledes: Ygge (som er en af Odins Tilnavne, og hvormed Uggerus hos Saxo kommer overeens) og Þorr, og Yngvi Freir (hvoraf sees, at disse 3 sættes først), Vidarr og Balldr, Vali og Heimdalr, Tyr og Niordr, dernæst Bragi, Hodr, Forseti, og dernæst Loki (som er den 13, og over Tallet, venteligen er en af de andre kommet i hans Sted, da han blev afsat og fordømt). Det er mærkeligt at Hæner ei heller nævnes her. Hvad Asynier eller Gudinderne angaaer, da nævnes Frygg og Freyia først. Iblant Gudinderne sættes og Jord, Iluir, Jorun, hvilke tvende jeg ikke kiender, Nanna. Þrudr, som jeg ikke kiender, og Ransaae tilsidst. I Codice Wormiano P. 359 opregnes de ligeledes, men Iluir kaldes Ilmr, og Jorun Niorun. Og dette haver jeg til Slutning om Nordens Hoved-Guddomme villet legge til, for at vise Forskiellen imellem Mss. og den trykte Resenii Edda i Kenningar, hvor kun 12 Guder nævnes, endskiønt Yngve og Freyr giores uretteligen til tvende adskilte, thi Vali og Heimdal udelades, endskiønt siden deres Tilnavne opregnes, ja endog Ullers og Hæners, og det forend Lokes. Og iblant Gudindernes Personer sættes: Jord, Ilmur, Niörn og Þrudur, hvilke ikke, undtagen den første, nævnes i 30 Qæme Saga udi Edda selv, hvilket og gielder om Cod. Worm. P. 52, og om Göranssons Udgave P. 54.

P. 280 ved Slutningen af §. 30. Provst Gundar Poulsön siger, at udi Jætinden Hulds Historie, som nævnes i den Norske Historie (uden Tvil hos Snorro T. 1. P. 16 og 17), og som endnu er til, hvorvel defect, tales noget besynderligt om Porgerd Horgebrud. Jeg maae tilstaae, at jeg ikke haver seet denne Hulds Historie, og aldrig vidste, at saadan en var til, forend jeg lærte det af denne lærde Provst. Ligesom jeg endnu ei har kuunet faae fat paa Skyda Rima.

P. 280. §. 31. L. 4. blive: Biörn af Skardsöe giør i sin skrevne Bog om Voluspa en anden, underlig og urigtig Forklaring om dem.

P. 282. L. 5 neden fra; Volser: Om dette Ord see Verelii Lexicon i det Ord Vola. I Arnæ N. 563 B. 4to udi Eyrik Raudes S. C. 6. P. 29—40 tales om Porling, en Kone i Grønland, som var Spaakone, og kaldtes den lille Volve. Hun reiste allevegne til Giæst om Vinteren, og alle de, som vilde vide deres Skiæbne, bude hende gierne. Ved en vis Leilighed blev hun sat i Høy-Sæde paa en Pude, hvori var Hønse-Fiær. Hun havde en blaae Kappe paa, som var sat med Stene indtil nederst, paa Hovedet havde hun en Lammeskinds-Kyse, foeret med hvid Katteskind, i Haanden en Stav med Messing-Knap, som overst paa var omsat med Stene. Hun havde Bælte om Livet med en stor Pung ved, hvorudi hun havde de Ting hun behovede til at spaae. Hun havde lodne Kalvskinds-Skoe paa Fodderne med stærke Remmer i, og paa Hænderne sorte Katteskinds Vanter, som vare hvide inden i, og lodne. Hun blev tracteret med Grød af Giædde-Mælk, og Hierter af alle Slags Dyr.

Dyr. Hun brugte Messing Skee, og træskiæftet Kniv, som Odden var brækket af. Den første Dag vilde hun ei spaae, men gav for at hun maatte først sove. Men Dagen derefter blev alting sat i den Stand, som de behøve der ville seide. Men hun spurgte da om der var ingen Qvinde, som kunde den Vise Vardlokur, der behovedes til Seid. En vis Gudniu sagde da, at endskiønt hun ikke kunde spaae eller hexe, saa havde hun dog lært den i sin Ungdom paa Island af sin Foster-Moder, men hun vilde længe ikke synge, saasom hun var Christen. Endelig beqvæmede hun sig, og Porling sad paa Seid-Stolen, og de andre Qvinder sloge en Ring om hende. Derefter spaaede Porling alle Slags Ting, baade om Aaret, som da var, og enhvers Skiæbne, der vilde vide den.

P. 283. L 4. brændte: Dette synes at være taget af Fabelen om Meleager.

P. 283 ved Slutningen af §. 31. Biörn af Skardsöe i sin Bog om Runer leder underligen Nornernes Navn af Nyrer.

P. 284. L. 2 neden fra; anderledes: Dette viser, at vore Fædre have troet Valkyrier forend den sidste, ja maaskee mellemste Odin, thi sættes Scenen af dette udi den mellemste Odins Tid, da maae man efter denne Fortælling jo altsaa alerede have troet Valkyrier.

P. 288. §. 33. L. 3. Maren: Tzeremisi kalde sig selv Mares, maaskee de ere Hunernes Stamfædre, eller beslægtede, og at Gotherne have af dette Navn taget Anledning at digte, at Hunerne stammede fra onde Aander. Hos Herodotus forekommer alerede et Folk Mares, som stod under Perserne, og tilli-

gemed

gemeb Colchi ſigtede i Xerxis Krigshær. Efter al Rimelighed ere de Czeremisſi, ſom ſiden have trukket ſig længere nord paa; allerhelbſt de boede paa Iſthmo imellem den ſorte Soe og det Caſpiſke Hav, hvor og Saſpires boede, hvilke jeg anſeer for Sabires Huni. Uden Tvil ere Czeremisſi beſlægtede med Finner, og Huner ligeledes.

P. 288. §. 33. L. 9. Hulld: Synes at være *den ſamme*, ſom de Tydſkes Holde, maaſkee og ſom Hel. Hvis ſaa er, da maae vore ei alene have Navnet Hollb, men endog ſamme Begreb om hende, ſom de Tydſke, hvilket og bekræftes derved, at hun anſaaes for en Mare. I Norge tales endnu meget om uſynlige Væſener i Marken, og paa Biergene, kaldte Hulder: og deraf mener jeg at det Ordſprog er kommet: Hulder til Bulder, og at det vil ſige ſaa meget, ſom at diſſe Hulder opvække Bulder.

P. 294. L. 1. Edda: Hvortil kan legges, at nogle Norſke vilde med al Magt, at Oluf den Hellige havde forhen været den bekiendte Kong Oluf Digurbein, eller Geirſtads Alf, og ſagde dette til ham ſelv. Mærkeligt er det og, at de gamle Gallier have efter Diodori Vidnesbyrd T. 1. P. 348 antaget Pythagoræ Mening, at Siælene ere udodelige, og efter en beſtemt Tid komme ind i andre levende Legemer. Han kalder det Pythagoræ Lærdom, fordi Pythagoras havde lært det ſamme iblant Grækerne, og Diodorus ſelv var en Græker; Ligeſom de Chriſtne nu omſtunder kalde alt det chriſteligt, og mene det at være taget af den Chriſtne Lære, ſom de hos andre Folk finde at ſtemme overeens med den, thi ellers tviler jeg ikke paa, at jo Galli have havt denne Lære længe for Pythagoras. Da Siælene forſt efter en beſtemt

stemt Tid komme i andre Legemer, saa kan dette gierne forenes med vore Forfædres Tanker, at Siælene opholdte sig hos deres Legemer, og ved deres Graver. Men dette sidste saavelsom Siælevandringen synes gandske at stride imod Odins Systema, hvorefter Siælene strax komme til Valhalla eller Nifleheim, og dette er en stor Tvil imod den forhen af mig anforte Mening, at Odin skulde være kommet tilbage med de flygtige Cimbrer, thi da havde han vel snarere vedblevet Galliernes System, hvilket alerede længe for ham var antaget i Norden, og hvortil vel horer, at Baldder blev dræbt ved en Mistel-Tein ɔ: Viscus, som Druiderne gjorde saa meget af; Dog saaledes at da Baldder var en Nordisk Gud, og han blev just dræbt ved Druidernes helligste Ting, saa viser dette Striden imellem de 2 Religions Systemer af vort Norden, den Druidiske eller Galliske, og den Odinianske, og da kunde man og falde paa de Tanker, at Cimbrer og andre Nordens ældste Indbyggere havde været Celter, og til den Ende beraabe sig paa Cambri, Cymri i Britannien. Mærkeligt er det og, at man af Palissini Poemata, som ere fra det 6 Sæculo, kan endog see, at Druiderne have troet Siælens Omvandring, hvorvel det og er desuden bekiendt af Grækiske og Romerske Skribenter. See Evans Welsh Bards i 4to. P. 18. Not. h. Efter Dalai Lama Lære i Tibet antages og Siæle-Vandringen, dog skal den være skeet hyppigere i gamle Dage, end nu, da den Ære alene vederfares den øverste Geistlighed, og besynderlig hellige Personer. See Pallas Rußiſche Reise T. 1. P. 336. Er nu denne Religion kommet, som Pallas formoder P. 334, fra Braminerne i Indien, saa er det ei urimeligt, at de gamle Perser, som fulgte Zerduschts Lære, ogsaa have troet den, og da kan Odin, den ældste eller mellemste nemlig, let have faaet denne

Lærdom fra de Kanter, og fort den hid nord ind. Ovenmelder om Baldders Død gior det rimeligt, at Hother, som dræbte ham, haver været af Nordens gamle Indvaanere, og at den Strid imellem Hother og Baldder er opkommet over Forskiellighed i Religionen, hvorover det er ingen Under, at Guderne hos Saxo hiulpe Baldder. Det er ogsaa vidst paa den anden Side, at det lader, at den sidste Odin haver villet være anseet for at have været fød paa nye, og at den gamle Odins Siæl beboede hans Legeme. Maaskee dette ikkun var et fort Privilegium for visse store Helte og Lærere, hvis Nærværelse var hoy nødvendig i Verden; Saa og at de, der ei komme enten til Valhalla, eller Nifheim, have saaledes vandret om, og til det første Stæd synes kun de at være komne, som døde paa en voldsom Maade, og til det sidste Stæd kun alle de, der vare fær onde og ugudelige. Thunman vidner i Gef. d. nord. Folker P. 246, at de gamle Preusser troede Siæle-Vandringen, og at mange af den gemene Mand tro det endnu der.

P. 294 ved Slutningen af §. 1: og at manges Aske blev kastet i Havet, hvilket vidst ei var skeet, om man havde troet, at deres Siæle derved undergik.

P. 295. L. 16. Hel: Det lader ellers at Hel selv har været i Nifelheim, men dog at have havt der et Rum for sig.

P. 295. L. 14. Nifelheim: Dog anforer Biskop Finnur Joensen i H. eccl. Island. T. 1. P. 32, at ei alle troede dette, men beviser ved Exempler, at nogle meente at komme til Valhalla, endskiont de døde paa Soteseng.

P. 296. L. 9 neden fra; Stormen: Macpherson inter. to the hist. of Great Britain. 4to. P. 181 forklarer de hedenske Skotters Begreb om Paradiis.

P. 296.

P. 296. L. 8 neden fra; Nord-Lys haver vel givet Anledning hertil.

P. 297. L. 11 neden fra; Taage: Da de Nordiſke Lande ere meget taagagtige, ſaa er det inger Under, at de Afdøde der beklædes med Taage. I de ſydlige, ſom ere klare, beklædes Aanderne meer med Ild, Glands.

P. 298 ved Slutningen af §. 2. I Finæi H. eccl. Island, T. 1. P. 33 forekomme adſkillige Exempler af dem, ſom have troet at de efter Døden ſkulde boe i viſſe Bierge og Høye. De fleſte af diſſe have levet i det 10 Sæculo, og deraf ſees, hvor ſent denne oldgamle Lærdom haver ſtaaet ved Magt, og ſom Eventyrer om Spøgelſer endnu viſe, at ſtaae tildeels ved Magt hos Almuen. At diſſe Geiſter ere udi Skotland blevne almindeligen troede i gamle Dage, kan ſees i et Poema fra omtrent 1235 i Evan's Welsh Bards P. 35, hvor Lewelyns Fiender ſiges at have forſvundet ligeſom Caledoniens Geiſter.

P. 298. §. 3. I Bredden: og om diſſe Stæders geographiſke Beliggenhed.

P. 301. L. 11. Forſtand: Dette er en Beſkrivelſe over Velyſt, ligeſom Homeri i Circe's Perſon.

P. 304 ved Slutningen af §. 3. Arnas i Annot. Eddicis N. 739, 4to. P. 45 nægter, at vore Fædre have holdt Udainsakur for de Afdødes ykſalige Bolig, men ſiger at de derved have forſtaaet en Egn, hvor de Levende kunde ved de der voxende Urter forſkaffe ſig Udødelighed. Til Bevis anfører han, at paa Nordkanten af Island er endnu et Udainsakur, hvor man for ei længe ſiden meente, at ingen kunde døe, men at man døde, saa

snart man kom derfra. Hans fornemste Bevis er, at Udainsakur laae paa Jorden, og at den skal forgaae efter Edda. Men dette Bevis gielder jo og imod Valhalla; Det viser kun at alle disse Steder vare ikkun for en Tid de Lyksaliges Boliger. P. 46 mener han, at Brynjolf Svendsön er alene bleven forført ved den fabelagtige Saga af Erik Vidförle. P. 44 tilstaaer han heel mærkeligen, at de som vare hos Hel, havde ei meget ont, men temmelig got, skiönt ikke saa ærefuldt som i Valhalla, hvilket kommer overeens med min Meening. I Arnæ N. 340. 4to p. 453 siges i Halfdan Eistenssöns S. at Erik Vidförle drog til Odainsakur. Hvad Erik Vidförles S. angaaer, da er det klart, at den er en Fabel, digtet af en Christen, thi Erik kommer tilsidst i Paradiis. Men siden der dog digtes at han foer ud at lede efter Udainsakur, som Hedningerne kaldte det, saa er det dog Spörsmaal, om dette sidste ei er grundet paa en ældgammel Tradition. Denne Saga forekommer iblant Arnæ Folianter N. 193. b.

P. 305. L. 15. Jomfruer: Dette ligner meget Grækernes og Romernes Fabler om Pandora, hvilket bekræfter, at Odin er kommet fra Kanter, hvor Græckiske Colonier laae.

P. 305. L. 18. Einherier: Strahlenberg vidner P. 76, at Ostiakerne ogsaa troe, at de blive salige, som doe paa en voldsom Maade. Imidlertid er det dog underligt, at dette ei har giort dem til tapre Folk, hvilket vel maae tilskrives deres ringe Antal, Clima og Bopæl langt fra andre Folk.

P. 307. L. 3 neden fra; galede: Dette kommer overeens med Rampsiniti Historie hos Herodotum.

P. 308. L. 8 neden fra; Fiender; Altsaa horte Uvenskab op efter Doden.

P. 308,

P. 308, sidste Linie: I Syvs Collect. P. 693 anføres af Tenzels monathliche Unterredungen for 1690, at i Hertugdommet Crain ere over 400 hedenske Begravelser med Ligstene, og store Characterer paa. P. 696, ved Helleſtad i Stevns Herred ligger Hylde Hoy, i gamle Breve kaldet Jld Hoy. Den lod Baron Jens Juul 1698 d. 8 Nov. opgrave. Syv mener at den er bleven kaldet Jld-Hoy, fordi Jld brændte i den ved Koglerie, hvilket troværdige Folk have forsikret ham selv at have seet. (Saa længe har saadan Overtroe vedvaret). I bemældte Hoy fandtes halv brændte og forraadnede Been ved Stenene liggende, og midt i Hoyene en Grav, omsat med 4 Stene. Den hele Steendys vendte i øster og vester, men Graven i sønder og nor. Deri adskillige Krukker med Aske, nogle store, nogle smaae. De store vare sorte, som Jyde-Potter; de smaae røde. De store Stene vare næsten alle satte paa Kant, og under dem laae fiin rød Sand. Der fandtes og nogle af de saa kaldte Tordenstene, og Knive af Flint, og ved en Steen, som var sodig og roged, fandtes megen Aske og Kul. Endeligen fandtes 2 smaae Rogelse-Kugler, meest af Rav og Virak. P. 779 ved Krogbek i Stevns Herred skal være en Kumle, som ligner en Bager-Ovn, (uden Tvil et gammelt Begravelse-Sted), hvorom fortælles en Fabel om en Nisse. I Groses antiquities of England findes i den 1 Tome, Pagina og Signatur kan ikke anføres, da der ere ingen, et gammelt hedensk Begravelse paa Marken i Kent, af det Slags, som ofte findes i Engelland, men meest i Wales og Cornwall. Det skal være oprettet over Cartigere, en Broder af den Brittiske Konge Vortimer, som blev slaaet imod Saxerne Aar 455. Det kaldes almindeligen Ker's coity honse, og bestaaer af 4 store Stene, hvoraf 3 staae opreiste i Veiret, mod

den, Vesten og Sonden, og den fierde, som er den største, ligger over den sidste. Han mener, at Øst-Enden har og forhen havt sin Steen, da omtrent 70 Yards derfra ligger en Steen af samme Slags. Den største Steen er 11 Fod lang. I Pennants Tour in Scotland 1772 berettes P. 85 om en Obelisk i Ruthvell, som nu er i Stykker slaget, men kan i sin Velmagt have været 20 Fod høy, hvorpaa staaer paa de tvende Sider Dyr og Vin-Blade med Rune Characterer, og paa de tvende andre vor Herre Christus med Saxiske Bogstaver. Denne Obelisk er beskrevet og afstegnet i Gordon's iter septentr. P. 160 og 161. Pennant mener rigtigen, at de sidste Sider ere giorde af christne Saxer, og de første Sider af Danske o: Norske (Hedninger). Uvidst er det om denne Obelisque har været et Liig-Monument, eller og et andet Erindrings-Tegn. Paa Jedderen i Norge findes endeel saadanne Obelisquer, men tilbeets i tu, nogle af dem, de shv Søstre kaldte, ere satte til Erindring af Flokes Reise til Island i det 9 Sæculo, og nogle ere maaskee og Liig-Monumenter. P. 196. I Kilkerran udi Cantyre findes et Kaars med Blade paa, bragt did fra Jona, som Gordon har anseet for en Dansk Obelisque, ved det han ei havde iagttaget den Latinske Inscription, som stod derpaa, og hvorefter det er opsat af tvende Præster, Fader og Søn. (Uden Tvil er det meget gammelt; Skade, at Bogstavernes Figur ei er afsat).

P. 309. L. 9 og 10. Valhall. Dette bestyrker atter at de Svenske anføre et andet Langfedgatal end vi, eller rettere, at de giøre ligesom Gram og flere store Mænd hos os, hvilket Langebec har anmærket, at de kalde alt hvad som kommer efter Langfedgatal i samme Codice med det Navn, fordi det er uden Titul; Da dog Langfedgatal selv er et pure Slægtregister.

P. 310.

P. 310 næst sidste Linie; Pander: Da Alboin, den Langobardiske Konge giorde dette i det 6 Sæculo, endskiønt han var Christen, saa sees heraf at denne Skik har været indgroet hos Langobarderne, og bliver herved troligt, at de ere udgangne fra vor Norden.

P. 311. L. 1. Herianshall: Her er det klart at Valkyrier forstaaes ved Diser, hvilket bekræfter den Mening, at alle Gudinder, saavel de store, som de smaae, kaldtes Diser.

P. 312. L. 1. Sal: og er det vel denne Hane, Saxo taler om.

P. 314 ved Slutningen af §. 7. I Cod. Worm. P. 108 siges udi Skallda, at Ragnarocr er giort af den Trojanske Krig (og Undergang), og det at Þor drog Midgards Ormen paa Krog, af Hectors Kamp med Volocrontes. Skade at Forfatteren af Skallda ei har kiendt den Persiske og Stoiske Philosophie, thi da havde han kunnet giore rimeligere Forklaringer.

P. 314. §. 8. L. 2. Surtur: Heraf synes at folge, at nogle have holdt Surtur for Alfader.

P. 315. L. 4. Þart: Altsaa haver vel og Hænir hort til Nordens gamle Guder, eller og efter Sperlingii Mening været Konge i Danmark, og stredet med Odin og Aserne; Og er det da ikke urimeligt, at han ved Freden er bleven optaget i Asernes Collegium, og siden bleven regnet iblant deres Guder.

P. 316. L. 4 neden fra; Edition: I Arnæ N. 281, 4to. P. 263 forekommer den. Dog dette er kun en Papiirs Codex, og skrevet efter 1583, som man kan see af P. 206.

P. 318

P. 318 sidste Linie: Finboge troede og paa sig selv, som man kan see af hans Saga i Etats-Raad Sevels Codex P. 19.

P. 319 ved Slutningen af §. 10: Nogle flere Exempler anføres i Finnæi H. eccl. Islandiæ T. 1. P. 33. 35. 40.

P. 319. §. 11. L. 6. Døde. Mærkeligen skriver P. Diaconus i Hist. Lang. L. 2. C. 28, at Giselbert, Hertug i Verona, aabnede Kong Alboins Grav udi Pauli Tid, og tog hans Spaa o: Spyd, Sponton bort, og hans andre Ziirather; Qvi ob hanc causam vanitate solita apud indoctos homines, Alboin se vidisse, jactabat; Thi heraf sees, at den Lærdom om Drauger har været gammel og gængs hos Langobarderne, og finder jeg allevegne i vore Sögur, at neppe nogen siges at have aabnet en Grav, uden jo den Afdøde, det er Draugen, haver viist sig for dem, og at de ofte have maat stride med ham. Og var saadan Draug ei den afdødes Siæl, men de troede at det virkeligen var hans Legeme, og ham selv. I Anonymi salernitani chronicon, som er skrevet 980, og som staaer i 2 Tome af Historia Principum Langobardorum Camilli Peregrinii, og Fr. Mariæ Pratilli i 4to, fortælles p. 66, at en Kone i det Neapolitanske qvalte ved sin Hoer-Karls Hielp sin egen Mand; Men det blev bekiendt, og Morderen blev hundet paa den Døde, Ansigt imod Ansigt, og tredie Dag derpaa blev han eftersøet; Nu følger det forunderlige: Tunc reperierunt virum illum, qvi fuerat strangulatus, desuper stratum, os naresqve sui peremtoris corrosisse. Altsaa var han en Draug; og hermed komme og de saa kaldte Vampyrer udi Ungarn overeens; En Overtroe, som har giort saadan Opsigt i de nyere Tider.

P. 319

P. 319 ſidſte Linie; Luft-Legemer: Dette kommer overeens med Oſſians og Celternes Lærdomme.

P. 320. L. 2. Syne: Kommer og overeens med Oſſian.

P. 320. Not. 49. I Hervarar S. tales og om, at Ild lod ſig til Syne paa Graver.

P. 321. L. 6. Stene: Saadanne have vel Magtens Steen hos Oſſian været. Om Steens Dyrkelſe ſee Keysleri ant. P. 13. 23 og 49.

P. 322. L. 14. Tand: Dette ſtaaer i den ſkrevne Halfreds Saga udi Arnæ N. 160 Folio.

P. 326 næſt ſidſte Linie; Gudstieneſte: I Finnæi H. Eccl. Island. T. 1. P. 17 formoder, at hvert af de 12 Sysler i Island har havt ſit Tempel. Penant i tour of Scotland 1772. P. 179 taler om Steen-Altere i Engelland, Skotland, Wales, hvilke han dog ſnarere anſeer for Begravelſer, da Been-Rader ofte findes der. Men Spørsmaal om man ei ſiden har ofret til de Begravne der, eller om man ei har begravet mærkelige Folk der, ſom paa et ſært helligt Stæd. Saaledes finder man i Pauſanias &c., at Been af ſær navnkundige Grækere ere blevne bevarede i Templer. Saaledes finder man at Catholiker have ſat Helgenes Been paa deres ſtore Altare. Paa Orkenoerne findes og ſaadanne Offer-Stæder. See Wallace's Orkney P. 51—58.

P. 328. L. 5 deraf, I Knyilinga S. kaldes Odinſée, eller Odins Ey, Odinsve.

P. 328. L. 15. Kone, men ſom ſkal være Kiærre): og tog Hrap, ſom brændte Templet op, en Guld-Ring ſaavel fra Thor, ſom fra Thorgierd.

P. 329. L. 2. Kiødet: at forſtaae ikkun af Fæ, thi vore Fædre ofrede vel Menneſker, men aade dem dog ikke.

P. 329. L. 9 neden fra; glat: Dette kommer overeens med p. 309 i min 2 Tome, og det der anførte af Strabo, og med T. 3. P. 334 og 346, og det der anførte af Procopio. See Kriſtni S., nye Edition P. 93—95.

P. 329. L. 3, neden fra; Aſerne: I Arnæ N. 563 B, 4to ſiges udi Brodd Helga S. P. 151 og 152, at Steinvor var Hofgidia ved et Tempel eller Hof i Island, hvortil alle Bønder ſkulde betale Hof-Toll, men at Thorleif den Chriſtne betalte ingen.

P. 331. L. 14 neden fra; ofret: Maaſkee Magtens Steen hos Oſſian er det Altar, hvorpaa ofredes til Guderne.

P. 333. L. 12. Guder i: Altſaa maae mange af vore Guder være ubekiendte.

P. 333. L. 5, neden fra; bygget: Altſaa ſkulde vore Forfædre, i det mindſte i Norge, have havt Templer for Odin.

P. 334. L. 3. Aundveigs-Sulerne: d: Stytter under Templet.

P. 334. L. 4. Reigin-Nagler d: Gudernes Nagler, thi Reigin ere Guder: Ellers kommer det overeens med det ſom ſtaaer i Hrolf Krakes S., at Reigin ſlog Nagler; og har maaſkee denne Omſtændighed givet dem Navn, og kunde da dette tiene til heri at viſe denne Sagas Rigtighed.

P. 334.

P. 334. L. 5. Friðstaðar nikkil ɔ: en ſikker fri Stad.

P. 334. L. 10. Hlit-Bolle ɔ: Loſte-Bolle.

P. 334. L. 16. Helgiſtadur: I Kriſtni Saga P. 138 ſiges, at der af heele Island blev givet Told, hvilket i Noten * forklares, at være bleven anvendt til Templerne.

P. 338. L. 8. derover: Heraf ſynes ogſaa, at de, ſom troede paa deres egen Magt og Styrke, dog havde en ſærdeles Fortrolighed, og beviſte maaſkee ogſaa en Slags Dyrkelſe til Þor.

P. 340 ved Slutningen af §. 5. I min Afſkrift af Oluf Gisleſöns Codice N. 2 Folio P. 4 og 5 fortælles, at frem for Skur-Guden ſtod et Alter (Stallur) bekiædt med Jern, hvorpaa brændte en Ild, ſom aldrig ſlukkes, kaldet, den indviede Ild. Paa det Alter ſtod en Kobber-Kiædel, hvorudi kom det ſlagtede Qvæg& eller Menneſkers Blod. Denne Kiædel kaldtes Blutbolle. De Mænd, ſom ofredes, bleve kaſtede i en Morads tæt ved (ventelig efter at de vare ſlagtede). De Mænd, ſom pleyede Retten i Herrederne, ligeſom Syſſelmænd nu omſtunder, kaldtes Godar. I Danſke Atlas forekommer meget om Offer-Stæder hos os, nemlig T. 4. P. 291, i Nimtofte Sogn, Worm Herred, Kallöe Amt, Aarhuus Stift findes paa Svenſtrup Mark paa en meget ſtor Hoy, kaldet Dros, 2 ſtore hedniſke Altare, under det ene af hvilket Præſten 1736 fandt en Urne, med Been, Kul og Aſke, ſaa og en Kobber Sax, et Span lang, og to Kobber-Ringe, ſamt nogle Stykker Rogelſe, ſom lignede bruun Rav, men lugtede bedre; P. 546 i Svenſtrup Sogn, Onſild Herred,

Mariager Amt, Aarhuus Stift, er ved Veyen Norden for Kirken en stor rundagtig Steen, hvilende paa 5 andre store Stene, med en Aabning under paa den syndre Side, som af den gemene Mand kaldes Jyn-Ovnen, og paastaaes at en Konge ved Navn Sven ligger der begravet, (men efter al Anseende er det et Alter, og vel tilligemed en Begravelse; Jyn er uden Tvil Contraction af Jyde); P. 553. I Grynderup Sogn, Gislum Herred, og samme Amt og Stift, som forhen, ligger ved Skiellet i Heden mellem de 2 Bondebyer Kiemterup og Durup en meget stor Kampe-Steen, kaldet Myr-Steen, paa mindre Stene, deri ere 14 Huller af en Tommes Tykkelse radviis og krydsviis, og er den saa stor, at 18 have siddet om den, som et Bord, og spiset, (men det er klart, at dette har været et Alter); P. 655. I Hram Sogn, Rinds Herred, Halds Amt, Viborg Stift, findes paa Marken 2 saa kaldte Steen-Stuer, satte i en Omkreds, den ene nordost fra Byen i Heden, og den anden sydost; Stenene ere store, og midt paa dem ligger en stor flad Steen, hvorunder kan sidde 3 a 4 Personer, (saadan en Steen-Stue er og uden Tvil et Alter); P. 661 forekommer en Jyn-Ovn, i Lee Sogn, Medelsom Herred, samme Amt og Stift. T. 5. P. 53. I Synderholms Sogn, Hornum Herred, Aalborghuus Amt, Viborg Stift, findes paa Synderholms Bye Mark et Offer-Sted, hvorpaa findes en Steen af 20 Alens Omkreds; P. 287. I Hallund Sogn, Jersley Herred, Aalborg Stift i Vendsyssel findes paa Veyen mellem Oster-Brondsley og Hallund mange anseelige Dysser, heldst trende 66 til 70 Alen lange Jord-Høye tæt ved Siden af hinanden, strækkende sig i Længden fra syd til nord, alle 3 fælles indhegnede med store opreiste Stene neden om, ved Siden er og oven paa hver anseelige Offer-Stene, (jeg

tæn-

tænker at siden de ere 3, og fælles indhægnede, saa have de været bestemte til Dyrkelse for de 3 store Guder. Man seer ellers heraf, at Antiqvitæten haver været sig overalt lig herudi, saavel i Danmark, som i Egypten, nemlig at sætte Efterkommerne i Forundring ved store Arbeyder, da de endnu ei kunde giøre det ved skionne Arbeyder. Da og Menneskerne levede endnu ikke indsluttede i Kammere, men paa den aabne Mark, og saae der stedse det umaalelige og vide Rum af Jord, Luft, Hav, saa var det ingen Under, at de stedse i deres Gierninger sigtede til det store). Mærkeligt er det, at i Danske Atlas T. 4. p. 300 forekommer i Veilbye Sogn, Synder Herred, Kalloe Amt, Aarhuus Stift, ved Bondebyen Veilbye, sydvest fra den, Gild-Høy, med store Stene omsat, hvor de Gamle have holdt deres Offere og Lystigheder, (Gilder), og østen for den, Qvind Høy; og P. 411 i Glenstrup Sogn, Nørre-Hald Herred, Dronningborg Amt, Aarhuus Stift, ved Glenstrup Bye, sønden for den 2 Høye, den ene og mindre kaldet Qvinde Høy, og den anden større Glens Høy, (af dette slutter jeg, at Qvinderne have ved Ofringer været for sig selv, og skilte fra Mandkiønnet).

P. 342. L. 9. behøv: Dette viser at Freyr vat Kiærligheds Gud.

P. 343, sidste Linie; de: ved Lodkastning.

P. 344. §. 7. L. 3. dræbte: Da saadant Menneske-Offer skeede paa deres Altere, som vare af Steen, saa er det ingen Under at Ossian kalder den Magtens Steen. Finnæus i H. eccl. Island. T. 1. P. 22 skriver, at enten blev Ryghenet paa disse ulykkelige Slagtoffere brudt, eller de og nedstunkne i Moser, eller nedstyrtede fra høye Stæder.

P. 345. L. 10. Bialkeland: Maaskee Birkeynes Land i Rusland.

P. 346, sidste Linie; Slesvigske: I Westphalii Monum. Cimbr. T. 3. Col. 710, og in Tab. ad Col. 685 findes adskillige gamle Ting afstegnede, og i sær en Kniv, hvorpaa staaer Thors Navn med Runer (hvilken venteligen er bleven brugt i Offere til Thor.)

P. 347. L. 11. Freyr: Dette staaer om Hrafnkell i hans Saga C. 3. P. 10 i Arnæ N. 116, 8vo. Han bygde og et Tempel, som blev opbrændt af Thiostars Sønner. Da han spurgte dette, sagde han: Jeg holder det for Forsængelighed at troe paa Guderne, og siden ofrede han aldrig til dem. See C. 11. 12. P. 70—75.

P. 353 ved Slutningen af §. 11: Penant i Voyage in Scotland 1772. P. 311 vidner, at i Bygden af Trotterneff paa Den Skyl havde været denne Skik, endog siden Reformationen, at en Mand gik op, beklædt med en Oxe-Hud, under et stort Vandfald, paa et Sted, hvor der var Rum mellem det og Klippen, og der gav Svar som et Oracle, hvilket kaldtes Taghairm. Og var det en vis Slægt, som var i Besiddelse heraf.

P. 354 næst sidste Linie; Dyre-Hoveder: Dette kaldte vore Gamle at fare i Ham.

P. 361. L. 17. Skindene: Herodotus taler alerede om Var-Ulve.

P. 362. §. 14. L. 3. Arm: Dette oplyser det Sted hos Saxo i Biarkemal om Chelis, hvor Rinda beder Biarco at see Odin.

P. 365.

P. 365 ved Slutningen af §. 14. Finnæus i H. eccl. Islandi T. 1. P. 18 og 19 handler korteligen om de adskillige Slags Troldmænd og Troldqvinder.

P. 367 ved Slutningen af §. 15: Om Eder see Keyseri Op. Septr. P. 163 og 167.

P. 368. L. 17. Sværd: Heraf sees, at vore Fædre havde dog gemeenligen ei Lyst til at falde i Strid, men hellere at vinde Seyer. Man maae troe, at de tænkte tids nok at kunne lade sig mærke med Geirsodd, naar de laae paa deres Sote-Seng, for dog at komme til Valhalla, hvorhen vel de flestes Attraae gik.

P. 369 ved Slutningen af §. 16. I Finnæi H. eccl. Islandie T. 1. P. 23 paastaaes, at denne Skik er taget af Christendommen, ligesom der og menes, at mange Stæder i Edda ere tagne deraf, hvorvel bedærvede og forvendte. Men da nogle have og villet finde Treenigheden i Platonis Skrifter, der dog ere skrevne længe for den Lærdom var til, saa er jeg meget bange for denne Maade at slutte paa. Da og den hedenske Daab omtales i Runa-Capitlet, og alle Eddæ Sætninger forekomme i den saa kaldte Sæmundi Edda, hvis fleste Viser ere ældgamle, og fra de mørkeste hedniske Tider; saa kan jeg aldeles ikke bifalde disse Meninger. Ubi Caroli Magni og Ludovici Pii Capitulis L. 7. C. 317. P. 1107 i Lindenbrogii codice legum ant. forekomme disse mærkelige Ord: Præcipimus, ut qvi a paganis baptizati sunt, denuo a Christi sacerdotibus in homine sanctæ Trinitatis baptizentur, & postea ab Episcopis chrismentur, qvia aliter Christiani nec dici, nec esse possunt, og ligeledes C. 320. P. 1108: Qvod si, qvi

dubi-

dubitant utrum ſint baptizati an non, vel a presbytero Diis mactanti, vel immolaticiis carnibus veſcenti, fuerint baptizati, ut baptizentur præceptum eſt. Nu finder jeg at dette ei kan paſſe ſig bedre end paa Tydſke Folk, og fornemmelig Saxer; have de nu fra ſaa lang Tid, og venteligen længe tilforn, havt denne Skik, ſaa er det troligt, at vore Fædre og have havt den fra umindelig Tid. Imidlertid kunde vel de Tydſke endda have lært denne Skik af Frankerne, men af hvem have da Indianerne lært fra ældgammel Tid, at tvætte ſig i Ganges, for at blive af med deres Synder; Af hvem haver Johannes den Døber lært. Tingen er naturlig og ſymboliſk, thi ligeſom Legemet renſes ved Vand, ſaa ſkulde det og være et Billede paa Siælens Renſelſe.

P. 370. L. 8 neden fra; Höke Nat: Heraf haver Hockeday hos de Engelſke i Svend Tveſkiegs Tid gandſke vidſt ſaaet Navn.

P. 371. L. 12. Modſtand: Altſaa er den Skik i Norge, at gaae paa Fios-Giællen, fra de Tider.

P. 371. Not. 37, nederſt; Wormii Epiſt. p. 137—140. 142. 150. 248.

P. 380. L. 12. Solen, Maanen, Ilden: Ved den forſte forſtaaes uden Tvil Odin, ved den ſidſte Thor, og ved den mellemſte Freyr og Freya.

P. 380. L. 12. Vand-Kilder, Steen ꝛc. Dette kommer overeens med hvad Procopius beretter om Herulerne, og viſer at de ere her nord fra.

P. 382

P. 382 ved Slutningen: Herodotus fortæller alerede, at Geterne troede Sialenes Udødelighed, og at de komme til den Mand Gibuleizina, en Meening, som Zamolxes først skal have lært dem, der af nogle ansaaes for at have været Pythagoræ Discipel, hvorvel Herodotus selv (og det med Rette) mener, at han haver levet længe forhen. Det er mærkeligt, at man her finder de 3 Hoved-Meninger om denne vigtige Sag, som vore Fædre og have havt; Men dette viser ei at vi stamme fra Geterne, men ikkun at alle Folk, som tænke og philosopheve noget, kunne naturlig viis ei falde paa andre og flere Meninger, da der ei kan optænkes andre.

Rettelser i den 3 Tome.

P. 21. L. 11, neden fra; andet . . . . . tredie, og er det mærkeligt, at Frobal ligner saa meget det Danske Konge-Navn Frode.

P. 27. §. 17. L. 5. sidste, hertil legges maaskee og den mellemste (thi uden Tvil have de Joter, der ei erkiendte den mellemste Odin for Solens Gesandt eller Søn, anseet ham for en ond Mand, og siden for et ont Væsen).

P. 37. Not. 3. L. 3. Jeg haver gandske feylet i at giøre viscus til Galæble, som jeg og haver givet tilkiende i Fortalen for min 4 Tome.

P. 49. L. 4 neden fra; 2 . . . . eller snarere 3.

P. 74. L. 5. Efter Floden Vana, sættes Budiner ind.

P. 84. L. 2, neden fra: Da denne Stad laae i Budinernes Land, saa kunne Budini, tilligemed Grækerne, der boede iblant dem, forstaaes ved Vanerne.

P. 105. §. 12. L. 1. den sidste: maaskee snarere den mellemste.

P. 110. L. 6, neden fra; Odin: Men siden Ve og *Vili* Udgaves for Sønner af Bör, der var Fader til den ældste Odin, saa synes dog vore Fædre at have maat dyrke dem fra den ældste Odins Tid, eller rettere noget efter, hvorvel maaskee uden for Norden, og kommer det mig troligt for at de aldrig ere blevne dyrkede her i Norden, hvorfore de vel og siges at være blevne boende uden for Norden i Asgard udi Godheim; Dog er nogen Efterretning om dem bleven indbragt maaskee ved den sidste Odin.

P. 113. L. 9. Teutonerne: Dog haver det Vaaben Sax, hvoraf Saxerne uden Tvil have faaet Navn, og som de udtale Sas, været meget giængs her i Norden; Udi Sögu Þætt siges i Saga af Þordi Hredu P. 59, at den Norske Kong Gamle bar i det 10 Sæculo dagligen en Sax; P. 60 taler Þordur i en Vise om en Sax. Udi samme Samling siges i Grettis S. P. 141. C. 69 om Grettir, en Islandsk Kiæmpe i det 10 Sæculo, at han omgivet med en Sax (hvilken venteligen hang i et Bælte).

P. 126. L. 7. Odin: Bayer haver viist, at det er en Thraciisk Mont.

P. 132. L. 7 neden fra; Son: Her er jeg bleven forført ved det Odin staaer i den trykte Volsunga S., men i Qviþa Sigurdar Fofnisbana aunar udi Sæmundi Edda, baade i den Udskrift jeg har

i 4to

i 4to og den i Folio, staaer Oin o: Skræk; og herved bortfalder den Urimelighed, at Odin skulde have været Fader til en Dværg. Saa meget kommer det an paa gode Codices.

P. 149. L. 14, og 12 andre — og maaskee 11 andre.

P. 199. L. 16. Galæble — læs — smaae Træer, som indpodes i større ved Turdium o: Drosselen.

P. 199. L. 21. Galæblet — læs — Mistel o: viscum.

P. 201. L. 5. Manuscript: I S. Anscharii vita S. Willehadi hos Langebec T. 1. P. 356 staaer Pagus Ostarburg, hvorved Langebec Not. g anmærker, at den kaldes Asterburg i Tradit. Corbej. P. 10. 11, og legges i Grævskabet Schaumburg og Bispedømmet Minden. Hos Lang. T. 1. P. 490 i Rimberti vita S. Anscharii nævnes Pagus Ostargao i Fresia, hvorved Langebec N. u anmærker, at den ligger i Emdens District, og skrives Osterga, Asterga, Ostinga og Ostergaus. (Men det er klart, at ved Ostarburg forstaaes her ingen anden end den første. Ja Gerkens i Fragm. March. F. 5. P. 182 viser, at der ingen Pagus Osterburg haver ligget i Gammel-Mark, og at Staden Osterburg, om dens Alder end rekker op til den Tid, har ligget i Pago Belisem, og at de i Willehadi Levnet opregnede Landsbyer ikke findes der.

P. 203. L. 11. Engelske: Nu troer jeg at Fridleif haver vitterlig været vor sidste Odins Fader.

P. 203. L. 16. Hermod: Nu anseer jeg den ældre Hermod for Fader til den mellemste Odin.

P. 203. L. 23. Geta: ved hvilken forstaaes uden Tvil den ældste Odin.

P. 204 ved Slutningen af §. 5: Rigtig nok, men derved sigtes uden Tvil til en ældre Skiold, efter hvilken den sidste Skiold blev opkaldet, thi Skiold dyrkedes som en Gud af vore Fædre, og her finder man atter en Aarsag, hvi Saxo har giort sin Skiold saa gammel.

P. 218. Dwina — læs — Duna.

P. 219. L. 6. Son: Nu troer jeg ikke dette, men det hører nok til den sidste Odin.

P. 248. L. 4 alene — meest alene.

P. 258. L. 9 og 10: Men jeg finder det sidste ei om mere end to —— men jeg finder det sidste ei udtrykkelig om flere end to, hvorvel det dog synes, at flere have opvartet hende.

P. 255. L. 18. og Freya — leg til — eller og Frigga.

P. 270 ved Slutningen af §. 20: Ved Var i Hrolf Krakes S. forstaaes ei Gudinden Var, men en Smed af det Navn, og vil det vel allegorice sige, at Kongen skal tage sig vare: Sigter maaskee og til Gudinden Var, at hun skal straffe Kongen for hans Meeneed og Troloshed.

P. 271 ved Slutningen af §. 22. Jeg troer snarere, at vore Guder og Gudinder have Navn af saadanne Ord, end Ordene af dem, og at vort ældste Afguderie bør forklares physisk og allegorisk.

P. 273. §. 28. L. 7. Forræderie: forklares bedre ved hastig Undergang, eller Aarsag til Fald.

P. 278.

P. 278. §. 10. disse: — læs — de af denne sidste Mening.

P. 281. L. 12. Honning: Dette synes dog at vise, at herved forstaaes de 3 store Norner.

P. 282. L. 6. Hialmars Saga: Er en nye Digt, og bør ikke anføres.

P. 290. L. 5. og derfra til Nisiheim —— og Nisiheim, og siden til Nastrond.

P. 292. L. 4, neden fra; høyere . . . . . formere.

P. 294. §. 2. L. 4. i det sidste —— paa deres Yderste.

P. 304 ved Slutningen af §. 3. Schöning T. 1. P. 190. Nor. s viser, at Jemteland og Helsingeland ere blevne beboede midt i det 3 Sæculo.

P. 322. L. 16. bare —— alene.

P. 328. L. 14. sidste —— mellemste.

P. 341. L. 5, neden fra; Soel-Offer: Rettere et Forsoenings-Offer.

P. 354. L. 13. Lykken: oversættes nok bedre ved, Skiæbnen.

Fratagelser i den 3 Tome.

Udi Fortegnelsen af Skrifter udgaaer: Scriptores Anglici X. Tuisdeni f. Londini 1652, saasom de alerede staae i den 2 Tome.

Porstein Viking Sons Saga 8vo. Upsaliæ 1680, udgaaer ligeledes, fordi den og staaer i den 2 Tome.

Trykfeyl i den 3 Tome.

P. 2. l. 3. i Bredden	læs	neden under.
p. 17. l. 13. Anforer	"	anforer
p. 21. l. 5. med Stridere	"	Med-Stridere
p. 22. l. 7, neden fra: Baaben ſvage		Baaben-ſvage
p. 23. l. 14. det	"	dette
p. 38. l. 11. Heubelius	"	Heupelius
p. 43. l. 5. de	"	den.
de	"	den
l. 12. var	"	vor.
p. 49. l. 7, neden fra; er	"	en
p. 54. l. 7. vred	"	vrede
p. 71. l. 16. Cannut	"	Canut
p. 74. l. 2. være	"	de være
p. 85. l. 2, neden fra: og	"	ogſaa
p. 91. Not. 38. 5.	"	8
p. 94. l. 13. Peipus, det	"	Peipus det.
l. 14. Bugt, den	"	Bugt den
p. 95. l. 12 efter Ferociſſimæ, legges til		virkeligen *fandtes hos* ham.
Not. 61. l. 2, neden fra; ſyntes		ſynes.
p. 108. l. 8. underviſte	"	underviſte derfore.
p. 109. §. 13. l. 15. Odin;		Odin,
p. 110. l. 1. andre Thors	"	andre, Thors.
p. 115. l. 13. dem	"	den.
p. 131. l. 4 neden fra; Hlodide		Hloride
p. 141. l. 2. at de alerede have		og at de da alerede have.
p. 146. l. 4, neden fra; og alle		og til alle
p. 159. l. 4. bar	"	bur
p. 162. l. 8. Faſtres	"	Feſtres

P. 167. §. 11. sidste linie: Suntur » Surtur
p. 170. l. 3, neden fra; tenentis » teneatis
p. 172. l. 7, neden fra; det første, det, slettes ud.
p. 177. l. 7. neden fra; Thoeran » Thvéraa
p. 178. l. 8 neden fra; Skidbladur Skidbladne
p. 196. l. 8. Ballder » Ballder.
p. 205. l. 5. Fose » Foſi
Not. 45. l. 3. vitu » vita
p. 213. l. 16. hvilket » hvilken
p. 214. l. 12. troligt » timeligt.
p. 219. §. 16. I Bredden sættes: Hæner.
p. 222. l. 10. ham » han.
p. 228. §. XXI. » §. XXII.
p. 238. l. 2. ɔ: Troller (udslettes)
p. 254. l. 1. hvor » hvo
p. 260. Not. 50. Malmerb. » Malmesb.
p. 263. l. 4, neden fra; en » den.
p. 271. sidste linie: Bug » Bove.
p. 275. l. 10. af » hos
p. 287. l. 1. Hindars siall » Hindar ſiall
l. 16. Allaqviba » Atlaqviſa.
p. 290. l. 2. nu » een
de tvende ɔ: udslettes
p. 292. l. 9. Træer, » Træer, eller og pure Stene.
p. 297. l. 6, neden fra; hule » Hule
p. 311. §. 6. l. 13. Droplaugar » Droplaugar Sonom
p. 312. l. 7, neden fra; foer » faer.
p. 320. l. 4. vise » visse.
p. 325. l. 15. Sebelia » Sy-belia
p. 328. l. 9. Saga » samme Saga
l. 12. Mere » Mære.

P. 328. l. 15.	ſedes Thors Kone		ſebes var der Thors Kiærre.
	ogſaa	"	og ſaa
	Saga	"	Saga c. 89. p. 131.
l. 16.	Fingaard	"	ſin Gaard.
p. 329. l. 13.	Poril	"	Pyril
p. 330. l. 9.	More	"	Mære
p. 334. l. 5.	Mikl	"	Mikkil
	Hnus	"	Huus.
p. 338. l. 19.	More	"	Mære.
l. 24.	More	"	Mære.
l. 25.	men	"	dog
p. 339. l. 19.	More	"	Mære
p. 340. l. 9.	den	"	det.
p. 344.	første Linie: ved Lodkaſtning (udſlettes)		
p. 350. l. 14.	dem	læs	det
p. 353.	Gode.	"	Gode,
p. 355. l. 14.	ſiþe	"	ſeiþe.
p. 365.	nederſt: ſkade	"	ſkade.
p. 374. l. 1.	ſig alle	"	ſig om alle.
p. 376. l. 16.	Harder	"	Hiorder
p. 377. l. 4.	neden fra; af (udſlettes)		
p. 378. l. 16.	Bilæto	"	Bilæte
Iblant Trykfeylene p. 277. l. 7.			gimlu. Gimle
p. 307.	"	"	p. 305.

Tillæg

Tillæg i den 4 Tome.

I Fortalen P. 2. L. 1. Patzinakerne: Og om Geller eller Indvaanerne af Ghilan.

P. 3 ved Slutningen af §. 1. I Henseende til Folkenes Vandringer, og deres Aarsager, kunne følgende Steder tiene. I Rytschkows Orenborgske Topographie udi Büschings Magazin T. 5. p. 527 tales om tvende Kalmuckiske Prindser, som med deres Folk skilte sig Aar 1620 fra de andre Prindser, formedelst opkommen Uenighed, og droge til Jomba Floden, og derfra til Jaik, og sværmede siden en Tid lang om imellem disse tvende Floder og deres Arme, hvorfore ogsaa en af dem, kaldet Or, endnu omtales i Calmuckernes Sange, (hvilket tiener til at bekræfte, at historiske Tildragelser bevares udi Vers hos halv slebne Folk, og er det ogsaa mærkeligt, at disse Calmucker leirede sig altid ved Floder, formedelst Vandets skyld, thi dette viser at Nordens første Bebygning haver kunnet gaae hastigere, end man forestiller sig). Men der horte de, at Wolga var meget større end Jaik, hvorfore de udsendte Folk, for at udspeyde Omstændighederne, og da de funde at der vare Agre og Græsgange, saa droge de did. Bünau haver i sin tydske Rigs-Historie T. 4. p. 291—318 undersøgt Aarsagerne til de tydske Folks Vandringer, hvorudi forekommer meget, som kan passe sig paa alle Folks Vandringer. Om de Folk der ere gangne ud fra Scandinavien, handle: Irenicus i exegesi p. 38, som dog ikkun opregner dem, og sætter deriblant mange, om hvilke det er bevisligt, at de aldrig have sat deres Fod paa Scandinavien; Le Gendre i antiquité's de la nation Françoise p. 326, hvor han dog

egentligen igiendriver den Meening, at det øvrige Europa kulde være beboet fra Scandinavien; Peringſkiold i Noterne til Cochleri vita Theodorici p. 411—438. hvor han og gaaer noget for vidt, da han forer alle udvandrede Folk fra Scandinavien, og Rhyzelius fortteligen i Epiſcopoſcopia p. 1 og 2.

P. 4. L. 5. Gother. Naar jeg betragter at udi Edda ſiges, at Gefion fik Sieland paa denne Maade, at hendes 4 Sønner, avlede med en Jotun, bleve omſkabte til Oxer, og ployede Sieland bort fra Sverrige, ſaa at den Soe Mæler kom der i dens Stæd, og dertil legger, at i den Svenſke Viſe i Verelii Noter til Hervarar S. p. 113 ſiges, at den Gautiſke Kong Erik forſt lod beſætte og ploye paa Vitalum d: Sieland, (hvilket ſnarere boe ſkrives Vitalund, Vitaland), ſaa kunde man herved falde paa de tanker, at Indvaanerne af Sieland havde forſt lært Agerdyrkningen af de Svenſke; Dog hertil kan ſvares, at det neppe kan være ſkeet ſaa ſent, thi da Pytheas alerede fandt Agerdyrkning paa Thule d: Scandinavien, ſaa maae Sieland venteligen vel og da have været dyrket, allerheldſt den mellemſte Odins Ankomſt til Norden, og Phoeniciernes Skibsfart paa Thule og Oſterſoen maae uden al Tvil have giort Agerdyrkning længe for den ſidſte Odins Tid bekiendt her i Norden. Men at Joter vare de, ſom ployede, ſynes mig at viſe, at de fra Scandinavien af have bebygget Sieland, og ført Agerdyrkningen ind der, men uden al Tvil længe for den ſidſte Odins Ankomſt.

P. 9 ved Slutningen af §. 3. Thunman i Unterſ. d. nord. Völker p. 15 og 27 vil, at Eſtier have været den oſtlige Deel af Gotherne. P. 18 at Finner have fordum boet fra Duna til

Me-

Memel. P. 19 at Kurerne have været Finner, og ere for 1230 blevne til Letter. P. 20 at Oesel har altid været bebøet af Finner, og at der endnu boe hist og her Finner i Kurland og Semgallen, og at der er Spor efter dem. P. 23 i Preussen boede endnu endeel Finner ved Aar 1259. P. 36. 42. 43 og 66 Vidivarier have været Letter. P. 39 og 40, Gother have Navn af Gudr ɔ: en Mand, og With betyder i det Alemaniske Sprog ogsaa en Mand, flere Overeenstemmelser i andre Sprog kan eftersees hos ham. P. 37 og 38 Gother og Viter eet Navn. P. 67 og 198 Guddai nu omstunder et Øgenavn hos Preusser. P. 12 Codsanonia betyder Gothernes Land. P. 13 Reid Gotland betyder et Land med Vandløb igiennemskaaret, hvor Gother boe, af det Neder-Saxiske Ord Ride eller Riet ɔ: en Vand-Grav P. 16. 78. 79. 82 og 84 vises Overeenstemmelse mellem Gothisk, Finsk, Slavisk og Lettisk. P. 27 og 31, at Gother ved Østersøen ere blevne undertvungne af Finner og Slaver. P. 34 og 35 vil han, at Gepidernes insula vadis circumacta har ikke ligget i Weixelen alene, men og strakt sig uden for, og Pregel haver kile Vidivarier fra Estier. P. 38 formodes, at Brittia bør læses Bittia, og udtales Wittia, og at derved forstaaes Jylland med alt Landet ind til Elven. P. 41 Gottschenerne, eller Gottschewarier i Crain erklæres ved tilbageblevne Gother, og Endelsen var, deels ved ver ɔ: en Mand, og deels ved kwar ɔ: at blive tilbage. P. 45 og 46 forklares Procopii Spori ved Roe, og ved Roxolaner. P. 53—55 Witland har ligget imellem Weixel, det Friske Hav, Pregel. P. 56 Baltikkei ere Vidivarii. P. 56. 57 og 71 af Gother, Finner, Slaver opkomme Vidivarii, som siden blev kaldte Letter, og som have meest af Slavernes Sprog. P. 64 tales om Floden Owa, eller Choiwa,

som skal have Navn af det Estniske Owama ɔ: at flyde (hvorved falder mig ind, at Jornandis Owim er maaskee ei andet). P. 81 siges, at de gamle Preussers Anters er Gothernes Anthar, de Tydskes zweyte (vores anden, hvoraf maaskee Anterne have Navn, som det andet Folk iblant Slaverne). P. 117 og 118 de Lingi og Jlonges Ptolemæus sætter i Tydskland ere Silingi ɔ: Vandalerne, som han ellers ikke nævner, og bleve de siden i det 5 Sæculo undertvungne og udslettede af Thüringerne, som P. 120—123 opkomme Norden for Elven, bredede sig ud over halve Tydskland, blive af Procopio kaldte Varner, noget af deres Land blev borttaget af Anglerne, hvilke siden tilligemed dem singe fælles Lov af Frankerne, og blev den østligste Deel af det Thüringiske Rige ved dets Undergang overdraget til Slaverne imod en aarlig Skat. P. 130. De Huner, som Tydske og Nordiske tale om, have været Avarer. P. 131. Bedæ Huner ere Slaver, og saaledes ere de og undertiden blevne kaldte i Tydskland og i Danmark. P. 151. De Lande som Marcomaner og Quader havde besiddet norden for Donau, kaldtes, hvad den vestlige Deel angaaer, Affeld, og den østlige Rugiland. P. 152 og 153 bevises, at Heruler talte Gothisk. P. 171. Marcomannerne besatte under Vannio den Deel af Dacien, som ligger imellem Maroſch og Koroſch, og besadde den endda Aar 290. P. 172. Victwalerne satte sig ned ved Theiss efter at Vandalerne vare overvundne af Gotherne, Taifalerne ved Aluta, og Thervingerne videre imod Osten indtil den sorte Sø og Dniester. P. 173. Da Thervingerne ginge over Donau Aar 373, satte Greutungerne sig i deres Sted, ginge tildeels siden over Donau, og finge Aar 454 nye Bopæle af Keiser Marciano i Pannonien (endnu har jeg ikke kunnet finde hvor dette sidste i sær staaer).

staaer). P. 194 vises heel artigen hvor mange Folk der have havt den Sædvane at kalde gandske store Lande og Riger op efter et dem nær liggende lidet Landskab. P. 196. Dacier have været Thracier. P. 197. Gotherne forvandlede ofte de andre Tydskes R til S, og derved sluttes, at Østierne have været Gother, saasom de kaldte Bernsteen Gles, Glesum. P. 231 Not. m, Jyderne have været virkelige Angler, og de Danske ere komne seent did. P. 232. Indvaanerne i Jylland og paa de Danske Øer have brugt de gamle Spanske Bogstaver, og fra dem eller tillige med dem have Gotherne faaet de Bogstaver, som de brugte, da Ulphilas opfandt sine. P. 246. De gamle Preusser vare fredelige, og Agerdyrkere. P. 275. Heruli have boet i Meklenborg, og ere blevne ved de Danske derfra fordrevne, og i dette Danske Land var det, at Heruli ginge til Skibs til Scandinavien, og her var det at Danmark grændsede sammen med Mauringanien, og at Reid-Gotland har ligget. Saa vidt har jeg fundet fornødent at anføre af dette Thunmans Skrift, hvoraf det meeste vel vedkommer denne min 4 Tome, men dog ikke er sat paa sit rette Sted i Henseende til Paragraphen og Pagina-Tal, som det blev mig for vidtløftigt nu bag efter at opsøge, og paa nye at igiennemlæse min heele fierde Tome.

Udi Thunmanns Geschichte der östlichen Europäischen Völker findes følgende henhørende til min 4 Tome. P. 57. Not. u. Middelalderens Skribentere kalde adskillige Folk i flæng Geter, saasom Ungarer, Bulgarer, Slaver, fordi disse Folk beboede de gamle Geters Lande. P. 94 antages, at Avarerne ere ei alene i 6 og 7 Sæculo komne paa hin Side Elven, og have ødelagt Thüringen, men endog paa denne Side af Elven, (hvorved

han synes at forstaae temmelig langt nord paa, thi at de i Bohmen kunde komme paa denne Side Elven, er ikke forunderligt). P. 127 søger han Dory i Krim, det samme Land som de Gamles Taurica, ja tilmeligen det samme Navn, (dette, heldst det sidste, lader sig vel nok høre, men jeg haver dog i min 4 Tome anført nogle Grunde, som giøre det ligesaa troligt, at Dory bør søges sønden for Donau). P. 126. Chozarerne bemestrede sig gandske Crim, undtagen Gothernes Land, og de saae Soestæder Romerne besadde. P. 240. 323 antages, at de nu værende Albaner stamme fra de gamle Illyrier, og P. 240. 323. 339—343. 348. 351. Valacher fra de gamle Thracier. P. 271, da Justinianus Aar 535 begyndte at bekrige Gotherne, eyede de foruden Illyrien, ogsaa Epirus og Prævalis, og deraf ere de adskillige Gothiske Ord i det Albaniske Sprog. P. 333, endnu skulle der boe Gother i Silistria og tilgrændsende Stæder, (hvorom Professor Thunman har under 29de December 1774 tilskrevet mig saaledes: Professor Scherer har berettet mig, at Grøven af Vergennes, da han var Kongelig Fransk Ministre i Constantinopel, skal have troffet der nogle Gother fra Silistria. Jeg haver skrevet, baade om disse, saa og de Gother i Crim til Petersborg, men endnu intet Svar bekommet); P. 361, Geter ere ikke Gother, men stamme fra Thracierne. P. 369 og 370 antages, at alle Slaviske Folk fra de nordlige Galinder af indtil Anterne, og iblant Finske Folk, Tschuderne ved Duna, hvilke ere Theudi hos Jornandem C. 23, Weserne ved Bielo Ozero, (som da vel blive Jornandis Vasinabroncæ), Mererne ved den Rostowske og Kloschiniske Soe, Jornandis Marere; Mordvinerne, Jornandis Mordensimnis; og Ceremisserne, Jornandis Remnicans; Da nu Galinderne hedte Golthes og Goludy, saa blive de uden Tvil

Col-

Cosdas hos Jornandem, (naar jeg betænker at Jornandes og Cassiodorus have vidst saa god Besked om Folk, der i det 4 Sæculo boede i Polen og Rusland, hvilke de fleste og allerstørste Lærde neppe have kiendt forend i dette Sæculo, saa synes mig heraf at kunde med god Grund drage den Slutning, at de og maae have ret udi, hvad de sige om Gothernes Herkomst fra Scandinavien, allerheldst de og kunde beskrive Folkene der bedre, end nogen for dem, og de fleste efter dem i langsommelige Tider, saa at de uden Tvil have taget deres Efterretninger af gode og paalidelige Gothiske Monumenter). P. 369 antages, at Finske Slægter boede om Wolga og Duna, og Slaviske om Nieper, og ved Øvre-Don. P. 376, Slaverne i Novogrod og ved Polotscha ere komne fra Donau. P. 384, de Kuriske Finner, Finnerne i Estland, Liefland og de omliggende Lande; Mererne, et slags Finner ved Bielo Ozero; Novgoroder og Krivitziske Slaver maatte give Skat til Scandinavierne, og Aar 839 stode de under den Svenske Konge Erik Refilsön. P. 374, Spori ere Slaver, men Russer ere ikke Slaver af Herkomst. P. 374. 379—384 forsvares den Sætning, om de egentlige og første Russer at stamme fra de Svenske. P. 382 holdes for, at Erik Refilsön dode kort for 852, og P. 383, at Biörn paa Hauge blev derpaa eene Konge, som havde været Med-Regent siden 826, og levede til omtrent 860, og endeligen forklares P. 386—390 de Russiske Navne hos Constantinum Porphyrogennetam af Vandfaldene i Dnieper ved vort Nordiske Sprog, og der ikke ulykkeligen, alene at jeg er faldet paa den Giætning, at Struben ei bør forklares ved Strid og Buna d: et stridt Vandfald, men ved Strube, thi maaskee Vandfaldet har seet saaledes ud, og været trangt.

P. 13 ved Slutningen af §. 4: Hos Descricium de initiis Hungarorum Tom. 1. C. 1. p. 5 findes en daarlig Etymologie af det Gothiske Navn, givet ved Hunerne.

P. 17 sidste Linie; Folk: Nu vil jeg ligesaa gierne tænke paa Preussen, hvor det lader at det Gothiske Navn haver længe vedvaret.

P. 18. L. 12. Vendiske: Dersom man vil antage, at Gotherne fra Scandinavien have landet i Meklenborg og For-Pommern, og siden gaaet oster paa, saa bliver denne Meening endda ikke saa urimelig, saafremt man kan forklare disse Stæders Navne af Tydsk, Nordisk eller Gothisk, og ikke af Vendisk.

P. 18 ved Slutningen af §. 8. I Cod. Worm. p. 346 og 347 udi Skallda siges Gotnar at have faaet Navn af Kong *Goti*, og Gaut Odins Navn, som han var opkaldet efter, thi Gautland og Gotland havde Navn efter Odin. Derefter blev alt det faste Land, som han eyede, kaldet Reidgotaland, og alle *Der Eygot*taland, og det kaldes nu Danavælde, og Sulavælde. I Arnæ N. 281, 4to, udi en Geographie, siges p. 151 og 152 hos mig: Vindland er vestest næst Danmörk: Enn austr fra Polena er Reidgotaland, oc þa Hunland. (Da nu Venden begreb ogsaa i sig Wagerland, som grændsede til Danmark, og gik lige til Weixel, hvor Samland og Preussen toge imod, saa synes det heraf at være klart, at disse sidste ere Reidgotaland, og at Hunland bor da søges i Rusland). Ligedan staaer hos Langebec T. 2. p. 36, og i Arnæ N. 765, b. men i N. 764, som er en Membran, staaer: Austr af Saxlandi er Hunaland; Þat er litit riki, hvorved synes at sigtes til Ungarn. Bring i Sv. H. T. 1. p.

323

323—325 anfører de adskillige Meninger om Reid-Gotalands Beliggenhed, men erklærer sig selv for ingen.

P. 18. §. 9. L. 5. Skaldaspiller: I Rimbeigla siges, at Nordens gamle Indvaanere kaldte sig Godþiod.

P. 19 næst sidste Linie; Theodericum: Bring i Sv. H. T. 1. p. 562. Not. 3 vil, at det Folk Hrochiranni, som Rodulf regierede over, bør læses saaledes, og ei skilles ad, og giores til Arochi og Rannii, og mener han at de have boet i det Herred Hartåkr i Skaane, som efter den nyere Udtale kaldes Harjager.

P. 19 sidste Linie; Ostrogothæ og Vagoth: Venusinus i Barth. Mss. Tom. 5. p. 35. 36 og 37, hos mig p. 62—64 gior sig megen Umag for at vise, at Sidonii Apollinaris Vesi ere Visi Gother, (hvorudi jeg bifalder ham, men troer at Sidonius har tvunget af Metro, sagt Vesi alene, og ikke med ham), at Vesi betyder det samme som weisse, hvide, hvoraf han igien gior Viterne, som efter hans Meening vare Jyllands ældste Beboere, (dog kunde denne Meening udpyntes ved at giore Viterne i Preussen, hvor Gotherne have sikkerligen engang boet, til Visi-Gother, saa og Scoternes hvide Lochliner, og maae jeg selv tilstaae, at det dog er en stor Vanskelighed for den Mening, som jeg anseer for den rette, at de aldrig kaldes Vest- men altid Visi-Gother). Videre vil han, at det ei følger, at der og maae have været Vest-Gother, siden der vare Ost-Gother, thi da de første, nemlig Visi-Gotherne boede i Dacien, saa kaldte de de andre, som boede osten for dem ved Mæotis, Propontis og i Thracien Austro-Gother, og altsaa nægter han at de sidste ere nogensinde komne fra det Svenske Ost-Gotland, (en Sag som mig dog sy-

nes ei at kunne nægtes, saafremt man i mindste Maade vil troe Jornandes, Paulus Diaconus &c). Bring i Sv. H. T. 1. p. 554 og 555 tviler ei alene paa, at Visi-Gothi have Navn af Vester, men endog at Ostro-Gotti have Navn af Oster, allerheldst Jornandes selv tviler paa, at de have Navn af deres Konge Ostrogotha, (et Navn som jeg dog maae tilstaae synes mig ikkun at betyde Ost-Gothernes Konge), og mener han dette at beviises derved, at Ammianus kalder Ostro-Gother Gruthungi, og Visi-Gother Teruingi, saa at de andre Navne have vel derfore ei været almindeligen bekiendte i ældre Tider (da dog Pollio længe for Ammianus nævner Austro-Gother). Visi-Gother gietter han kunde have Navn af det Nordiske Ord: Visir d: Anforer, heldst om Austro-Gother havde Navn af deres Konge. Imod disse sidstes Navn af Oster anforer han og den Grund, at de efter Ermanarici Død boede lige saa langt i Vester, som Visi-Gothene (dog dette bortfalder, saafremt de have fort Navn af Vest- og Ost-Gother med sig fra Sverrige). Gruthungi forklarer han af det Nordiske Ord Grud d: Forbund, Forsikring, og anseer dem for Gothi foederati, (som Constantinus M. forst tog i Tieneste), men Teruingi vil han ikke paatage sig at forklare (og jeg ikke heller). Han forklarer ellers meget got mange Gothiske Kongers Navne af det Nordiske Sprog.

P. 24. L. 15. regierede: Petrejus i Orig. Cimbr. P. 106 henforer det til Aar 980, folgeligen under Erik Seyer.

P. 27. L. 1. endeel Joter: endeel Nordiske Joter.

P. 27. L. 5 neden fra; Dyemend: Derfore er det rimeligt, at den sidste Odin haver indprænted dem Had til Romerne, og

at

at dette haver længe efter hans Død beværget dem til at drage ud.

P. 29. L. 10. Gapt: Benzelius i Utkast til Svenska Historien p. 87 vidner, at Gruterus skal i Codicibus Palatinis have fundet Gaut i Stædet for Gapt (og maae de nu findes i Vatican, hvorhen det Heidelbergske Bibliotheque blev ført). Denne Opdagelse er vigtig, thi Gaut maae her enten være Odin selv, eller og hans Søn Gaut, og kan dette da tiene til at fastsætte hans Leve-Tid, allerhelst Jornandes, eller rettere Cassiodorus, bliver da den ældste Skribent, som anfører noget Slægtregister fra ham, og som derhos beraaber sig paa gamle Viser.

P. 31 ved Slutningen af §. 12. I Chronicon Paschale p. 21 udledes Gother tilligemed Sarmater og Scyther fra Magog.

P. 37. L. 5. Odin. De fleste af disse Meninger ere rigtige, og hvad den sidste angaaer, da er det ikke urimeligt, at mange Gother ere udvandrede, som ei vilde anse den sidste Odin for ægte. Imidlertid lader det at Æser eller Æsir ei have været et særdeles Folk, men at ikkun Guderne og Anførerne ere blevne kaldte saa. Og at Othin haver været en Gother bekræftes ogsaa derved, at han lagde Asgard i Godheim.

P. 32. L. 10. Weixelen: Det er vel mueligt at Gotherne kunne i Pytheæ Tid have boet i Meklenborg, og siden være gangne øster paa, og have boet udi Ptolemæi Tid i Preussen.

P. 33 ved Slutningen af §. 13. At Gotherne, som bestod med det Romerske Herredom, ere i Hensende til deres første Reise fra Scandinavien haver Ering i Sv. H. T. 1. P. 544 og 545 uovervindeligen vist af Jornande, og tilligemed herudi red-

det Jornandes Troværdighed. Torfæus tillegger i Serie P. 186 og 187 hver af Theoderici Forfædre en Avling af 40 Aar, og bringer derved 560 Aar ud, og altsaa Gothernes Udgang til 105 Aar for Christi Fødsel, men ved at tillegge hver Avling ikkun 30 Aar, 45 Aar efter Christi Fødsel; men P. 189 anføres af Jornande selv, at det Gothiske Rige havde staaet i 1300 Aar, da det under Vitiges Aar 540 gik til Grunde, hvilket gaaer op til 760 Aar for Christi Fødsel. P. 192 søger han at vise, at disse 1300 Aar tage deres Begyndelse fra den Tid det Gothiske Rige begyndte i Scandinavien. Dog anføres ogsaa en anden Læsemaade hos Jornandem, hvorefter 1300 Aar blive til 1030, og den findes og i Muratorii scr. Ital. Tom. 1. P. 221, hvorefter det Gothiske Rige maae ikkun have begyndt 490 Aar for Christi Fødsel (hvilket fortreflig kommer overeens med den Tid, da den mellemste Odin har maatt flye for Darius; thi de 20 Aar, som det falder senere ind, har han behøvet for at drage igiennem Rusland og Polen, og for at opholde sig ved Østersøen; og maae jeg tilstaae, at denne Opdagelse, som jeg ei haver giort forend nu, gior det, som for var Formodning hos mig, om den mellemste Odin og hans Levetid, næsten til en Vished.)

P. 35. L. 16. Landsmænd: Da de nedsatte sig i Pannonien.

P. 97 ved Slutningen af §. 14. I Chron. Paschale p. 202 staaer, at Aar 106 havde Romerne stor Krig med Perser og Gother, men det er klart at han har læmpet Benævnelser af ældre Tider paa ældre, kaldet Parther, Perser, og Geter eller Dacier Gother, ligesom og Jornandes de rebus Getieis C. 13 tilskri-

ver

der Gotherne de Krige, som Geter eller Dacier førte med Keiser Domitiano.

P. 38 sidste Linie; Thiudans ɔ: Þiod as, Folkets Gud eller Anfører, hvilket beviser, at Gotherne have kiendt Æser.

Ved Tavlen, som indeholder Genealogie og Chronologie af de Gothiske Konger; Vel mueligt at Gotherne have tildeels viget bort for de Danskes tiltagende Magt, see p. 43 i den 4 Tome, eller dog i det mindste, at de Danske have besat endeel af dem forladte Lande. Aarsagen til deres Fiendskab kan have været denne, at de egentlige Danske i Skaane synes ei at have erkiendt den sidste Odin for ægte, og derover have fortrødt paa, at Gotherne, der dog lige saavel som de, stammede fra den mellemste Odins Folkeførd, erkiendte ham. Den Dan derfore, som vore egne gamle Danske Skribenter sætte i Spidsen af vore Konger, er derfore uden Tvil den mellemste Odin. Og som Islænderne, der havde meest Omgang i Norge og Sverrig, hvor den sidste Odin var bleven anseet for den gamle, vidste derover intet om den ældre, saa begyndte de med Skiold, den sidste Odins Søn, og satte ham derover uretteligen i Spidsen af de Danske Konger, da han dog kun egentligen regierede over Gotherne paa de Danske Øer. Og som Angul eller den Saxiske Odin stammede fra vor sidste Odin, og Dan hans Broder, eller rettere Søsters Mand, derimod fra den mellemste Odin, eller i det mindste fra Heimdal, en af hans Følge, saa gav det Anledning til Krigen mellem den Saxiske Odin og de Danske, og er han uden Tvil den Mit-Othin, som de Danske ihielsloge i Fyen. Gigantes hos Saxo blive da Joter, Magi, den mellemste Othin, og hans Gother og Æsir, og de af dem afvede den sidste Odin og hans Partie. Af Tav-

len sees at Odins Levetid her gaaer temmelig nær ved sidste Odins Tid, hvorvel den maae efter Snorro have faldet noget for ind, hvilket kan hielpes ved at lade nogle Ledder avle senere. Da denne Linie er den Øst-Gothiske, og Gaut regierede i det Svenske Øst-Gotland, saa tiener det til at stadfæste den Sætning, at Gaut og Gapt have været een Person, saa og at Øst-Gotherne ere udgangne fra Sverrige.

Ved Winitharius legges til † 386. p. 383.

Imellem Winitharius og de Brødre Walamir og Theodemir sættes Wandalarius p. 273. 330.

Ved Walamir legges til: K. 430. † 461, for ham ingen Konge i 40 Aar. p. 383. 384. † 468. p. 461.

Ved Theodemir legges til i første Linie: 114; i anden Linie: 301. † 472. p. 384.

Ved Siden af de Brødre Walamir og Theodemir, sættes den tredie Broder: Widemir p. 269. 276. 288.

Ved Hunimundus legges til: † 388. p. 383.

Ved Thorismund legges til: † 390. p. 383.

Ved Geberich legges til: 114.

Ved Athanaric legges til: p. 353.

Under Ansila og Ediulf sættes: Vithimir p. 147, Konge over Øst-Gotherne efter Ermenarie.

Videric Konge efter sin Fader p. 147. 150.

P. 39. L. 3. Sæculo: Da den mellemste Odin synes saa nemmelig at have kaldt sig og sine Æsir, og ei saa meget Gother,

ther, hvilket derimod den sidste nok brugte mere, siden Navnet var saa vidt udspredt i hans Tid, da det derimod først opkom under den mellemste, saa synes herved Navnet As at være efterhaanden gaaet af Brug udi Norden, heldst i den Bemærkelse af en Anforer.

P. 40. L. 5. Joter: Er Berig uddraget omtrent Aar 70, da falder denne Foreenings-Maade bort, og da maae man sige, at Tacitus ei haver beskrevet Tingen, som den var i hans Tid, men efter ældre Skribenter, og dog kunne nogle Østyer eller Gother vel være blevne tilbage der. Benzelius i Utkast P. 90 vil, at Gothiscanzia bor søges paa Øen Gulland, hvis nordre Odde endnu heder Giothe Skandsen, (men jeg frygter for at dette Navn er opkommet i meget nye Tider). Ulmerugi søger han P. 91 paa Rügen, Spali i Polen. Han mener P. 96, at Gotherne have og udspredt sig i Meklenborg og Lüneborg, og anforer han til Bevis Helmstad, Anholt, Østervik ꝛc. I Gotlands Lagh ved Slutningen siges, at Gotherne droge fra Gotland til Duna, (hvilket derimod kommer dem til pas, som giøre Holmerugi til Holmgard).

P. 40. L. 10. igien: Derfore kunne nogle Gother endda have vedblevet at boe der.

P. 42. L. 10. paakom: Ere Gotherne uddragne Aar 70, da kan en Hunger i det 2 Sæculo ei have nødet dem dertil, men den kan vel have twunget flere Gother til at drage ud efter dem.

P. 43. L. 16. Folk: Ja endog Tacitus nævner ei Vandalerne, uden ved Leilighed.

P. 43.

P. 43, næst sidste Linie; alene: Dersom Gothérne havde landet ved Weixelen, saa burde de først have angrebet Vandalerne, og siden Rugierne. Men have de landet i Meklenborg, saa først Rugierne, og siden Vandalerne; Og dette have de giort, hvorover det synes, at man bør antage, at de have landet i Meklenborg. Dog herimod strider, at det synes underligt, at de ei strax foreenede sig med deres Landsmænd ved Weixelen, hvorvel hertil kunne have været mange Aarsager, som nu ere ubekiendte.

P. 44. L. 11. Folkeslag: Da Alaner og Vandaler vare Gothiske Folk, saa er det meget rimeligt, at Victovali have og saa været oprindelige Gother.

P. 44. sidste Linie; Provincer: Har den end begyndt før, saa kan dog nogen Tid være medgaaet, inden de have undertvunget og udjaget Rugier og Vandaler.

P. 45. L. 9. Dacien: Eccard i orig. Germ. P. 426 formoder, at Victovali ere de samme Folk som siden kaldtes Taiphali (Tovali), og at kun den første Stavelse er bleven bortkastet i deres Navn. Han siger, at Beatus Rhenanus haver alerede formodet det samme, og maae jeg tilstaae, at denne Giætning synes mig ikke at være ulykkelig.

P. 45. L. 16. Lemovii: Vandaler.

P. 45. L. 19. ældre: Dog ei for 70.

P. 45 ved Slutningen af §. 15: Naar jeg betragter, at i de Gothiske Evangelier er unægteligen meget Nordisk, saa kan jeg ikke andet end troe, at der virkeligen ere komne Nordiske Gother

ther til de Tydske, og have vandret ud med dem. Følgende Sted bor og tiene til at bekræfte dette. Theophanes skriver i Corp. Byz. T. 6. P. 147 ved Aar 539, at Akum, en fornem Huner, tiente Keiser Justiniano. Dette Navn er aabenbar Nordisk, og det samme som Hacon, Hacun, og maae dette ei synes underligt, thi Jornandes skriver, at Hunerne kaldte sig ofte med Gothiske Navne.

P. 45 næst sidste Linie; Mæotis: Ved Gothernes Nedsættelse i Egnen af Tanais, og deres der efterhaanden tilvoxende Magt, er det vel skeet, at det Alaniske Folk tog af, og at dets Navn blev alene indskrænket til visse Folk ostenfor den sorte Soe, hvorimod de Folk i Europa, som forhen vare blevne kaldte Alaner, bleve nu kaldte Gother.

P. 46. L. 17. her: og at de kun streifede omkring.

P. 46 næst sidste Linie; Gother: Seger i Actis Soc. Jablonov. de Slavis P. 151 anforer af Herodiani L. 6. C. 7, at Caracalla skal have stredet imod Gotherne i Dacien, men den 6 Bog handler om Alexander, og i den 4, hvor der handles om Caracallo, nævnes ikke Gother eller noget dem ligt.

P. 47. L. 13. Spaler: Maaskee de ere de samme som Spori d: Sarmater, Slaver, og at Spori er Græsk, og Spali Latinsk af palati, dispalati. Müller i Gatterers Hist. Bibl. T. 5. P. 294 anforer, at nogle, hvoriblant den store Bayer i Comment. Petrop. T. 8. P. 407. 411 og 415, have holdt for at Russerne have Navn af Adspredelse (venteligen fordi de ei boede i Byer, og maatte de da blive de samme som Spori og Spali, af hvilke de i det mindste maae have været endeel, saafremt Spali have

været Slaver). Procopius i Corp. Byz. T. 2. P. 130—132 handler om Spori. Ayrer i Hermanno P. 13, 8vo, har og noget om Sporer. Om Slaverne og deres Udspring er det ellers værd at eftersee Gelasii Noter til den nye Edition af Hagecio.

P. 50. L. 8. Sydlig. I den 4 Tome P. 503 sætter jeg Vandalerne i det 2 Sæculo udi Bohmen. Men hvo veed om Filimers Marche ei kan være skeet noget forend jeg her sætter, og altsaa imedens Vandalerne endda boede vesten for Weixelen.

P. 51, 1 Linie; culo: Harigarus, en Skribent, som levede ved Aar 990, siger i Chapeaville gestis Pontificum Leodiensium 4to Leodii T. 1. P. 26 og 27, at Bisp Jordanes beretter, at Filimer, eller Filimeth, som han i et Mss. af Harigerus kaldes, Gadarici den stores Son, Gothernes Konge, og den femte efter den, som var først gaaet ud af Øen Scantia, jagede nogle Hexe-Qvinder, som paa hans Fæderne Sprog kaldtes Haliorunnæ, fra sig, hvilke derpaa i Ørkenen havde Omgang med onde Aander, og avlede Hunerne med dem. Dette bekræfter, at man i det 10 Sæculo læste disse Navne hos Jornandes omtrent ligesom nu. Dog siger Harigerus P. 26, at de fleste mene, at Hunerne stamme fra de Joder, som i Keiser Claudii 5 Regierings-Aar blev efter Lucas udjagede af Rom. Han vidner og, at Ungarerne gave dette Rygte Biefald, og at de roste sig af at stamme fra Joderne (da Huner og Ungarer ere uden Tvil beslægtede med Finner, saa synes dette at kunne give nogen Formodning for den Mening, at Finnerne stamme fra Joderne). Og hvor megen Omgang vore Fædre have troet, at Hunerne have havt med de Nordiske, kan sees af Kiælax S. i Arnæ N. 489, 4to, P. 66 og

67,

67, hvor der siges, at Theodoricus, Gothernes Konge, som paa Dansk Maal kaldes Hidrekr, stridde imod Rom, hvorfra blev sendt Bud om Hielp til Atila, Hunernes Konge, fordi Hunerne vunde da megen Seyer udi Norden; men Atila vilde ikke; Og ligeledes i samme Saga udi Arnæ N. 532, 4to, P. 59, at Atila krigede da i Sieland (skal maaskee være Saxland) og Frackland. Nu er det vel klart, at den Øst-Gothiske Konge Theodericus er her bleven forvexlet med den Vest-Gothiske Theodericus, som levede og krigede med Atila, saa og at endeel heraf stemmer overeens med Wilkina S., om det ikke just er taget af den, men da Atila havde dog efter Priscus udstrakt sit Herredomme til Østersøen, saa er det vel mueligt, at hån og kan have havt med os at giore, heldst om Læsemaaden Sieland er rigtig; hvorvel jeg og haver en Mistanke, at dette kan være giort af den Svenske Konig Adils, som Saxo kalder Atislus.

P. 51. L. 3, neden fra; Huner: Venteligen have endeel Gother da føyet sig til Hunerne, og Gaut-Huner deraf bleven, ligesom forhen Jot-Huner. Og denne Udtale Gauthuner viser mig, at der iblant Gotherne ved Tanais have været Nordiske, ja Norske Gother, thi de Norske alene udtale Ordet: Gauter.

P. 52. L. 8. dem: Ritter i Actis Soc. Jabl. de Slavis P. 212 — 214 vil, at Øst-Gotherne ere først dragne til Donau og Dacien, og i Begyndelsen af det 3 Sæculo først nogle Vest-Gother, siden mange flere i Decii Tid, efterdi man finder, at Gotherne, som brode ind i det Romerske Rige, vare da saa talrige, og mener han at Heruli ere først da komne med Vest-Gotherne til Mæotis. Da Gotherne lede det store Nederlag ved Claudius, tænker

han at de ei havde kunnet reise sig igien, hvis ei mange Vest-Gother, som boede hos Venderne, havde stodt til dem.

P. 52. næst sidste Linie; Carperne: Duchowski i Actis de Slavis vil P. 118, at de Carpathiske Bierge kaldes efter den gamle Slaviske Udtale Gremnic d: et uveysomt, og ubeboeligt Stæd, hvilket skulde næsten bringe mig paa de Tanker, at Crim havde og Navn deraf, og havde fra meget gamle Tider været beboet af Slaviske Folk. I samme Actis P. 214 og 216 gior Ritter Carperne til et Slaviſk Folk, og viser at det gandske er bleven forflyttet af Diocletiano til øvre Pannonien eller Ungarn, hvorved lille Polen blev blottet for Indvaanerne, (og dette bestyrker mig i den Mening, at Crabaterne eller Croaterne stamme fra Carperne, og have de let fra øvre Ungarn kunnet drage til Croatien).

P. 53. L. 15. Bye: og endeligen fordi de i Caracalli Tid streifede alerede sonden for Donau.

P. 53, næst sidste Linie; Mecca: Ritter i Actis de Slavis P. 212 forklarer Meca eller Micca ved det tydske Ord Mücke d: en Myg, og slutter deraf at Gotherne have været Tydske, og af Ababa at Alanerne have været Slaver, fordi Baba betyder paa Nordisk og Polsk en Qvinde. Have Gotherne, hvorvel under et andet Navn, boet fra de ældste Tider ved Tanais, og i 1 Sæculo faaet et stort Tilstod af Gother fra Norden og fra Østersoen, saa haver dette kunnet lede Jornandem i Vildfarelse, og til at troe, at de fra de ældste Tider vare komne fra Norden.

P. 55. L. 5. neden fra; Geterne: Forhen har jeg dog i 4 Tome P 46 anfort en anseelig Romer, som alerede under Caracallo blandede Gother og Geter sammen.

P. 56.

P. 56. L. 7. Herkamst: Ja han har maaskee endog tænkt at udrette saa store Ting ved Gothernes Hielp.

P. 57. L. 8. Anses: Bring i Sv. H. T. 1. P. 548 beviser ret got, at Anser og Aser ere eet Navn. At Jornandes kalder Aserne Halv-Guder, er mærkeligt, thi da Aserne og Odin selv skulde efter Edda omkomme i Verdens Undergang, saa kunde de ei være Guder, men ikkun Halv-Guder.

P. 57. L. 11. efter; den mellemste.

P. 57. L. 20; 35: Men er Ostrogöths fød 180, saa maae Gapt være fød Aar 15.

P. 58. L. 4; 456: Da der fra Ostrogothæ Fødsel til Theoderici blive efter den ene Regning 256 Aar paa 9 Ledder, det er 28½ Aar paa hvert, saa maae Gapt, den 5 for Ostrogoths, være fød Aar 55½; men da der efter den anden Regning blive 276 Aar, saa maae Gapt være fød 44½.

P. 61. L. 16. General: De Gamle udgive ofte Anførere for Konger.

P. 65. L. 6. Eustesio: Ved hvilket bliver timeligt, at han haver trukket Besætningen af Eustesio til sig.

P. 66. L. 3. Donau: Det er mærkeligt, at Donau kaldes her Tanais, thi derved kunde deres Sætning bestyrkes, som føre Odin fra Lande ved Donau; Dog kan man ikke finde Aser der i Nærværelsen.

P. 67. L. 9, neden fra; forum Thembronii: maaskee Mesembria.

P. 69. L. 23. Dacia capta: hvilket viser at han og haver strideт med Gotherne norden for Donau.

P. 70. L. 7, neden fra; lovet: Disse Folk vare uden Tvil Borani, som jeg har antaget for Burii, men hvis Navn maaskee skal sige saa meget, som Boreades ɔ: nordlige Folk, og som maaskee have været Heruler.

P. 74. næst sidste Linie; igien: Denne Beleyring og mange andre vise, at de barbariske Folk forstode slet at angribe Fæstninger.

P. 78. L. 7. Historieskriverne: Barbarerne ere maaskee og saa gangne over Donau nær Havet, hvor Peucini boede, som holdte med dem.

P. 82. L. 7. forloren: Der nedsatte Alemanner sig.

P. 82. L. 5, neden fra; Østersøen: herefter maatte Viti ei have været Preusser eller Sember, men et Vendisk Folk.

P. 84. L. 11, neden fra; dode: Benzelius i sit Utkast P. 116 mener, at efter Slaget ved Naissum i Claudii Tid ere endeel Gether blevne tilbage i Egnen af Bierget Hæmus, og at Gothi minores have stammet fra dem.

P. 85. L. 3. Gother: Ved Gother forstaaes gemeenligen Øst-Gother, rimeligen altsaa ved Scyther, Vest-Gother.

P. 87. L. 6. Sirmio: hvilket kommer overeens med den Alexandrinske Kronike.

P. 93. L. 5. Fruentimmer: Dette kan tiene til at stadfæste vore Skiold-Moers Virkelighed.

P. 93. L. 11. Indfødde: De vare uden Tvil Geter, thi Gother haver Aurelianus vel ei forflyttet paa Romerſk Grund, efterſom de da vare Romernes Fiender, og juſt de ſom da ſøgte at rive Dacien fra dem, hvilket viſer at Geter og Gother vare forſkiellige Folk.

P. 94. L. 4, neden fra; Soeſlag: Eller og at Donau haver da været froſſen.

P. 99. L. 9. Folk: Dette er dog uvidſt, thi de Tydſke Burgundi boede da i Frankenland, og kunde altſaa letteſt faae Hielp fra Alemaner, til hvilke de grændſede. Det kommer dog an paa, om Læſemaaden Burgunder er her rigtig.

P. 101. L. 16. 330: Maaſkee Ovida, og Cnivida, eller Cniva ere een Perſon, eller og har Abbas Urspergenſis forvexlet Gaderen med Sønnen.

P. 103. L. 6, neden fra; Gothici: Maaſkee de ſamme, ſom forekomme i Conſtantini Ceremoniale.

P. 105. L. 6, neden fra; Land: ventelig Jazygernes.

P. 109. L. 4. erobrede: hvilket dog vel kun er en ironie, og bør forſtaaes ſaaledes, at Conſtantinus paaſtod at have indtaget det, fordi han havde giort Indfald deri.

P. 110. ved Slutningen af §. 29: Ritter i Actis de Slavis P. 216 vil, at de Krige, ſom Zoſimus beretter at Conſtantinus M. førte imod Sarmaterne, vedkomme Gotherne, ſaaſom han ofte ſkal blande diſſe tvende Folk ſammen.

P. 111. L. 1. Tid: (det er i Dacien).

P. 111. L. 3, neden fra; Skyld: thi da Ermanaric regierede, ſtode de under Gotherne.

P. 112. L. 3. Dacien: nemlig i deres Slaviſke Afkom, Polackerne.

P. 112. L. 9. Mariſia, (hvilket viſer hvor vidt Geberich havde da indtaget Vandalernes Land).

P. 116. L. 15. Erobringer: Det Folk Magiar, med hvilket Navn Ungarerne kalde ſig ſelv, boede i Cabarda. Rimeligt altſaa at Hungarer og Magiarer have været tvende adſkilte Folk, hvorvel af een Herkomſt, ſom have ſlaget ſig ſammen til eet, førend de droge til Dacien og Pannonien.

P. 117. L. 9. Jazyger: og derhos vare det yderſte Folk af Alanerne.

P. 117. L. 18. herved: Vore Sögur tale om et Land i den Egn, ſom de kalde Bialkeland, hvilket haver ſaadan Lighed med Blacher, Vlaher, Valacher, der i ſenere Tider vare i Sælſkab med Bulgarer, at jeg derfore næſten anſeer dem for en Bulgariſk Stamme. Dog maae jeg tilſtaae, at Profeſſor Thunman har og meget for ſig, naar han gior dem til indfødte Thracier.

P. 119. L. 9. Ermanarico: Ritter i Actis de Slavis P. 258 og 259 mener med nogen Rimelighed, at de Veſt-Gother, ſom endnu boede ved Weixelen, have kaldet Ermanaricum til Hielp, fordi Venderne ſogte at undertvinge dem, og P. 222, at de øvrige Viſi-Gother, Vandaler, Burgunder, Rugier, Heruler have for deres ringe Antals Skyld maat ſlaae ſig til Venderne, ſom vare talrige, fordi de ei havde udvandret, eller formindſket ſig i Krige med Romerne. Hertil legger jeg, at da Reid-Gotlands

lands Navn viser, at der haver endnu været et Gothisk Rige ved Østersøen i det 8 Sæculo, saa er det meget rimeligt, at mange Gother ere flyede nord efter til deres Landsmænd der, da Hunernes store Indfald skeede, hvorved Gotherne ved Østersøen ere blevne paa nye bestyrkede.

P. 121. L. 6; 428: Harigerus kalder P. 27 dem efter Jornandes: Alpidzuri, Acildzuri, Itimari, Tuncorsi og Boisci, hvilke ligne meget de nu værende Læsemaader i Jornande.

P. 125. L. 6, neden fra: Sigurds — den Huniske Kong Sigurds.

P. 126. L. 17. Brødre: Da Svanhilda var efter de gamle Vers i Sæmundi Edda en Sted-Dotter af Jonakur, saa bestyrker dette om Hellesponten, at Jonakur haver regieret i Kurland; Men vilde man da henføre Jornandes Roxolaner herhid, saa maatte de have strakt sig til Kurland, og venteligen altsaa været en Green, skilt fra de andre, som boede ved Nieper og Niester. Mærkeligt er det at Ptolemæi Alauni Scythæ maae i det mindste have boet op til Smolensko.

P. 126, næst sidste Linie: Guthrina, den samme som Gudrupa i Sæmundi Edda.

P. 127. L. 11. Sæculo: Men da Langobarderne virkeligen droge ud for Christi Fødsel, saa skulde Jarmeric efter dette ogsaa have levet for Christo. Vilde man nøye følge Saxonis Konger, og tillegge hver Regiering 33 Aar, saa maatte Langobardi først være dragne ud omtrent Aar 650 eller 660, hvilket er urimeligt.

P. 130. L. 4, neden fra; Sagn: Naar alene det mythologiske Sving undtages, som var vore Nordiske saa egen. Paa Tydsk haves en anden Vise om Kong Didrik, trykt til Nürnberg 1661, 8vo, som kaldes: Historia von dem allerkühnesten Weigande, Herr Dieterich von Bern; og indeholder dette, hvorledes Dieterich blev fanget af en Rise, og hvorledes Hildebrand befriede ham. Til Slutning findes en kort Vise om Hildebrand og Abelung, som stridde sammen, og blev *tilsidst* befundet at være hans Søn. Denne sidste staaer paa Dansk i Samlingen af vore Kiæmpe-Viser. Men endskiønt der findes meget i Wilkina S. om Didrik og Hildebrand, saa er der dog intet, som ligner denne Historie, og ligeledes gaaer det med Heldenbuch og vore utrykte Helten-Lieder iblant Arnæ Mss.

P. 131. L. 15, Wilkina Saga: og ere alle disse Sögur utrykte. Den første og sidste ere pure Digt, og nævnes Theoderic der kun ved Leilighed, og i den sidste i Anledning af det Syn, da Maus (ɔ: Magus) Jarl bragte de gamle Helte frem. Den mellemste er en sandfærdig Historie om noget, som haver tildraget sig paa Island, og findes i en Codex af den, som er Arnæ N. 164. C i Folio, et Slægtregister til og fra Sigurd Fofnisbane. Og er dette alt hvad som findes i bemældte Saga, der paa nogen Maade kan henføres til Heltene i Wilkina S. Heraf vil enhver see med hvor liden Grund Peringskiold kan beraabe sig paa disse Sögur, at omtrent ligedanne Fortællinger skulde findes i dem, som i Wilkina S. Men den Gang havde jeg endnu ikke læst disse skrevne Sögur, og kunde derfore ei giendrive ham. Mærkeligt er det ellers at foran for Blomsturvalla S. siges, at Mester Biörn fra Tronhiem, Gesandt fra den Norske Kong Hagen den Gamle

til

til Spanien, hørte denne Saga læses i Spanien paa Tydsk, og bragte den hiem med sig til Norge; hvilket dog, sandt at sige, var et slet Bytte.

P. 133. L. 4. Land: Imidlertid haver dog Lyschander i sin skrevne Fortale for sin Kronike antaget dette for Sandhed, og legger den rige Hr. Viding til, samt Jomfrue Huenild, af hvilken Huen skal have faaet Navn, og som blev giftet med Helt Hasgen, Grimilds Broder. Han beretter og, at der have været 4 faste Slotte Nordborrig, Sønderborrig, Carlshog og Hammer paa Huen. Saa meget er vel sandt i dette, at Huen har været et navnkundigt Opholdssted for Søerovere og Søe-Konger; Dets Beliggenhed midt i Sundet tillader ei at troe andet. I Arnæ N. 576 C, 4to, P. 217 i hans Extract af Befus S. tales om Kong Ermenakr, men han giores til Konge i Ægypten, og paa samme Tid sættes Keisere i Tydskland. Saaledes bleve de gamle Helte indflikkede i Romaner, og deres Bedrifter fordunklede. Lykke for Ermanarik, at han ellers omtales af Jornande og Ammiano Marcellino, thi ellers havde han af de nyere bleven giort til et non ens, ligesom mange af dem nu giøre ved Saxonis og fleres Konger, ei betænkende, at en Helt maae haver været meget navnkundig for Poeter og Romanskrivere give sig til at besynge ham. I Arnæ N. 428, 4to, som ere skrevne med Arnæ egen Haand, og som Biskop Bryniolf Svendsön haver kaldet Skalholtz Annaler hin forne, hvilke begynde med Aar 140, og slutte med 1357, siges P. 19 efter min Afskrift, at ved Aar 482 var Vidrekr Konge i Bern (hvoraf sees at vore Fædre have ved ham forstaaet den berømte Ost-Gothiske Konge Theodericus, og ved Bern Verona, saa det er feilagtigt, at

nogle nyere have tænkt paa Bern i Schweitz, og paa en anden Kong Pidrek der adskilt fra Theodoric, thi saadan Pidrek har aldrig været til i Verden).

P. 133. sidste Linie; Theys: hos Simocatta L. 8. C. 3 i Byz. T. 3. p. 276 kaldes den Tissus.

P. 134. L. 7. Taiphali, Victophali: Heraf følger at disse svende Folk ei have været eet, thi Eutropius skriver her *om* Ting, skeede i hans egen Tid. Heraf sees ellers, hvor bedragelige Slutninger af Navnets Lighed ere, naar man ei har andet at gaae efter, thi denne var endda meget rimelig.

P. 134. L. 13. Victohaler: Maaskee de da boede uden for Dacien, efterdi Vandaler boede der, saafremt disse sidste eyede det hele Dacien.

P. 134. sidste Linie; Øst-Gotherne: Efter disse Sætninger skulde Vandaler alene have eyet Wallachiet, men herimod synes at stride, at Slaget skeede ved Floden Marisia. *Maaskee* det derfore bliver best at troe, Victophali have boet uden for Dacien, thi da kunne Vandalerne have eyet Moldau ogsaa.

P. 139. L. 6. Audæum: Dalin gior i den tydske Version T. 1. p. 261 denne Mand til Mit-Othin.

P. 145. ved Slutningen af §. 34. I en Codex af Isidori Hispalensis Kronike, som findes udskrevet med en meget lærd Commentarius ved Udgiveren af Dexter Bivarius, om jeg ei bedrager mig, see P. 290 og 291 udi Arnæ N. 833, 4to, findes P. 52 disse mærkelige Ord: Sed Athanaricum Fridigernus Valentis Imperatoris suffragio superat, hvilket i Grotii trykte Isidoro P. 710

staaer

ſtaaer tvertimod. Overalt kan Iſidori Text meget forbedres ved denne Codex. Saavidt jeg og kan mærke, har Bivarius været en lærd og redelig Mand, ſom ved andre er bleven bedraget med den falſke Dexter. D'Anville i Mem. de l'Acad. d. inſcr. T. 52. P. 189 forklarer de Floder Mariſia og Griſſia, ved hvilke Vandalerne ſatte ſig ned ved Maros og Keres, ſom falde i Theiſſe.

P. 161. L. 14. Farnobium: (uden Tvil en Greuthunger).

P. 163. L. 16. Mand: (Rytteriet var dog ſiden Aarſag i Slagets Tab, og tog Victor da Flugten, ſaa det lader at han haver beſiddet mere Sindighed end Mod, og at Ammianus er her noget partiſk for Victor, og imod Sebaſtianus, hvorvel man maae tilſtaae, at Victors Raad var denne gang det beſte).

P. 164. L. 10. neden fra; Safrax: (Diſſe vare Greuthunger).

P. 168. L. 9. neden fra; tilbage: (Naar jeg overveyer dette, ſaa og at Victor tog ſkammeligen Flugten, og at Sebaſtianus derimod ſatte Livet til i Slaget, ſaa jeg er nær ved at miſtænke den ellers upartiſke Ammianum, at han haver været en af dem, ſom Sebaſtianus affatte).

P. 170. L. 12. Donau: Saa at det bliver vel Athanaricus, ſom har ført Krig imod dem.

P. 173. L. 4 og 3 neden fra; Fienden: De Folk Sebaſtianus førte an mod Gotherne, have maaſkee været Saracener. See min 4 Tome P. 167.

P. 176. L. 6. Romerne: Ammiani Fortælling er mere rimelig. Han levede og paa ſamme Tid, og Caſſiodorus 130 Aar efter.

P. 179. L. 9. aflivedes: Benzelius anforer i ſit Utkaſt P. 120 ſtærke Bevis af Chryſoſtomo, at der da have været Orthodoxe iblant Gotherne.

P. 181. L. 11. Gother: Diſſe mindre Gother ere vel de, ſom bleve tilbage, da Alaricus drog til Italien.

P. 196. L. 7, udtommes: thi det lader at Vendiſke og Finſke Folke-Slægter have fra umindelige Tider boet der mengde iblant Gothiſke.

P. 209. L. 1. Dacien: (ſonden for Donau).

P. 209. L. 9. Folk: (venteligen Jazyger, Vandaler, Geter).

P. 216. L. 12. Athanaricum: Og dette Uvenſkab, ſom var imellem dem, forend Fridigernus gik over Donau, haver vel givet Anledning til den urigtige Beretning, at Fridigernus uddrev Athanaricum, da han dog blev efter Ammianus uddrevet ved ſine Beſlægtedes Mytterie.

P. 222. L. 12 og 13, efter: Og ere Greuthungerne efter Zoſimus komne langt fra, ſaa maae man troe, at denne Stamme af Oſt-Gother haver i det mindſte endda boet ved Nieſter, eller og Nieper.

P. 223. L. 6 neden fra; Tauro: (maaſkee den Tauriſke Cherſoneſus).

P. 224. L. 12. Dacier: Altſaa have foruden Huner ogſaa Sarmater nedſat ſig i Dacien, og rette Dacier endda boet der, og det paa Biergene, hvilket ſidſte kommer overeens med Valacchernes Traditioner, ſaa at man næſten ſkulde anſee Valacherne for Afkom af de gamle Dacier, mengde med Romere.

P. 232.

P. 232. L. 4. Hielp: (maaskee Stilicho er først gaaet til Skibs til Grækenland, og har derpaa til Lands gaaet over Alperne, og overgivet denne sidste Krigshær til Gainas).

P. 233. L. 15. igiennemstreifet: Da dette efter Claudianus skeede, imedens Stilicho endnu levede, saa sees heraf, at Zosimi Orden i at fortælle disse Ting, bor følges.

P. 236. L. 4. Forræderie: Og han desuden ingen indfød var, men en Vandaler.

P. 238. L. 12. Slottet: (Omstændighederne synes at vise, at dette er en Digt).

P. 238. L. 7, næden fra; Land (ɔ: Dacien).

P. 239. L. 14. Slags: Dette viser at Romerne paa de Tider kaldte flere end Gotherne Scyther, maaskee de kaldte og Hunerne ꝛc. saa.

P. 240. L. 16. Laimomacellio: (disse vare de P. 238 anførte 7000 Gother).

P. 242. L. 1. Rhætien: (Heraf sees at Rom havde endda ikke mistet det, eller rettere at det havde igien erobret det).

P. 243. L. 9 mældes: (venteligen er dette skeet i Dacien norden for Donau).

P. 244. L. 10. Aasyn: (Dette kommer ikke overeens med Ammiani Beskrivelse).

P. 244. L. 8. Rytteriet: (efter hvilket Gotherne maaskee maae have lagt sig, siden de komme ind paa Romersk Bund under Valens, med mindre man vil ansee Juthungerne i Aureliani Tid for Ost-Gother).

P. 245.

P. 245. L. 4. Rhinen: (Altſaa ſætter Zoſimus Celter i Germanien).

P. 245. L. 8. ſige: Uden man vilde falde paa Ticinus eller og Po, ſiden Stilicho ſamlede Krigshæren ved Pavia.

P. 245. L. 12 neden fra; Odin eller og Thor.

P. 245. L. 2 og 3 neden fra: omkomme: Stilicho haver venteligen harceleret ham med ſmaae Partier, og afſkaaret ham Provianten.

P. 248. L. 7. Donau: Sarus har vel og ſom en Chriſten, og venteligen en Veſt-Gother, tient imod ham.

P. 249. L. 14. Bosporum: (altſaa have Gothi Tetraxitæ da havt deres egen Konge).

P. 249. L. 2, neden fra; Marſer: (maaſkee Marcomaner forſtaaes ved Marſi).

P. 252. L. 3. Tieneſte: Da Hunerne ſaa meget paa de Sider tiente for Sold, deels Gother, deels Romere, ſaa haver det vel hindret dem i reent at undertvinge Gotherne norden for Donau, indtil Balamber og den mægtige Atila bragte dem aldeles under Aaget.

P. 257. L. 6. hvilke: (uden Tvil dog Gallia Narbonenſis, ſom alerede var i deres Hænder).

P. 258. L. 5 og 6. Sextarie: (Denne Beretning horer maaſkee til hvad Jornandes de rebus Get. C. 5. fortæller, at Gotherne ere i Britannien, eller og maaſkee paa en anden Ø i Oceano, blevne giorde til Træle, og frikiøbte for een Heſt).

P. 261.

P. 261. sidste Linie; Nieſter: (Hvoraf ſees at der da endendnu have boet Gother norden for Donau).

P. 265. L. 8. fierde Aar: Kong Adefonſi eller Alphonſi Spanſke Kronike udi Hiſpaniæ i Arnæ N. 833, 4to, p. 132 tillegger Valia endog Regiering af 22 Aar til 439. Vilde man antage dette, efterſom bemældte Kronike er dog af det 9 Sæculo, saa kunde man lade Wideric fodes ſenere end 429.

P. 268. L. 8. Pannonien: Dog have Hunerne efter alle Omſtændigheder ikkun beſiddet endeel af Pannonien; og ikke meget længe efter 427 maae den Huniſke Kong Atila atter have indtaget Pannonien, hvor han dog har tilſtædet Oſt-Gotherne at blive boende.

P. 268. L. 11. Venſkab: Alt dette viſer det ſtore Fiendſkab imellem Gother og Vandaler.

P, 269. L. 12. Gother: Da Vidicula ſynes at have levet i Priſci Tid, ſaa ſees deraf at de Helte, ſom Gotherne efter Jornandis Beretning beſiunge, have ei alle levet i gamle Tider, thi da bliver Vidicula kun 100 Aar ældre end Jornandes; Med mindre baade Vidicula, og Fridigernus ere blevne opkaldte efter gamle Helte, ſom bliver derved troeligt, at Jornandes eller Caſſiodorus vidner, at de Helte havde levet i meget gamle Tider.

P. 273. L. 11. ham; nemlig Hunimund, bliver Jornandes ved.

P. 273. L. 17. Gotherne: Rhadagaiſi Nederlag har vel og giort ſit dertil, efterſom det betog Oſt-Gotherne deres Kræfter.

P. 273. L. 21. Wandalario: (uden Tvil har Wandalarius været Winitharii Søn, og Walamirs Fader; Winitharius dog

, Sigismund kun været Hunimundi antagne Søn, Thorismund, Hunimundi Søn, Thorismund død 401, Walamir blev Konge 441, Berismund forladt Gotherne omtrent 440, og da haver man ei nødig at indsætte noget Led i hans Linie. Bring haver i Sv. Hist. T. 1. P. 547 og 548 heel lykkeligen forklaret af det Svenske eller gamle Nordiske alle Navne af Theoderici Forfædre.

P. 275. L. 16. Pannonien: Rimeligen have Vest-Gotherne under Alarico nedsat sig i endeel af Pannonien, men mest i Illyrico. Og til disse Vest-Gother have maaskee endeel Øst-Gother begivet sig efter Thorismundi Død.

P. 276. sidste Linie; Sirmium: Efter al Anseende have Gotherne taget det fra de overvundne Huner, thi Atila eyede det.

P. 279 L. 17. Manuscripter: Man kan gierne lade disse Satager boe i Pannonien, thi Gotherne opfyldte venteligen ei det gandske Land.

P. 281. L. 4. Babai: Af Bab d: en Fader.

P. 281. L. 6 og 5 neden fra; Bajobarerne: Duchowski i Actis de Slavis p. 118 vil, at Constantini Porphyrogennitæ Bagibaria er Bayern, og at Bayrerne have været Suever, og ere, enten af deres Naboer Slaverne blevne kaldte Bogari eller Bojari for deres Tapperheds skyld, eller og af Bavara, som betyder at binde fast under Halsen det Linned, hvormed Krop bindes, hvormed de formedelst deres Vand ere behæftede.

P. 281. L. 4 neden fra; Frankerne: Da Frankerne paa den Tid endnu boede ei langt fra Rhinen, sønden og norden for dem

dem, i Westphalen, Lüttich, Lüneborg, Brabant, saa sees heraf at han haver regnet Alemannerne til Suever.

P. 285. L. 4 neden fra; Hurtighed: i at opvarte.

P. 287. sidste Linie; Babai: Som altsaa synes at have boet i Jazygernes Land.

P. 300. L. 14, ved Aar 482 ꝛc.: (Dette var altsaa Theoderici tredie Indfald).

P. 304. L. 3, neden fra; Godas: (maaskee God-As).

P. 305. L. 4. Besser: (maaskee de ved at folge Gotherne have nedsat sig i Bessarabien, og at det haver Navn efter dem).

P. 308. L. 4. boe: (nemlig i det Land hvor Øst- og Vest-Gother havde forhen boet).

P. 308 næst sidste Linie; Tanais: (det er Mæotis Udlob).

P. 309. L. 9. Dory: (som synes at være endeel af Crim).

P. 309. L. 15. Mure: (maaskee Muren eller Volden ved Precop).

P. 310. L. 3, neden fra; Giæstfrie: (maaskee Gothi Minores, der vare ustridbare, have strakt sig fra Hæmus did).

P. 311 ved Slutningen af §. 52: De Gother, som, efter at Justinianus havde overvundet Vitigin og Totilam, forekomme, at have tient de Græciske Keisere, kunne maaskee dog tildeels have været dem, der bleve forde fra Italien, thi Procopius de Bello Persico L. 2. C. 14 beretter, at Foraaret efter at Vitiges var fanget, blev han alene tilbage i Constantinopel, men alle de øvrige Gother droge af Sted med Belisario imod Perserne, og i denne Krig var det, som Procopius vidner L. c. C. 16, at Gotherne

therne ved deres lange og tæt hos hinanden satte Spyde bidrage engang det meeste til Seyeren.

P. 314. L. 6. Slaverne: og Finske Folk.

P. 314. L. 4 og 5, neden fra; Gascogner: Og her havde det Gothiske Navn vedligeholdt sig fra den Tid Vest-Gotherne besadde Spanien og de sydlige Landskaber af Frankerige.

P. 319. L. 1. sigtet: Stritter i Memoriis populorum e Scriptoribus Byzantinis T. 1. 4to Not. 293. P. 249—252 har en vidtloftig og lærd Note om disse Gothiske Lege, hvorudi han viser, at de i Henseende til Tingen selv ere fra de ældre Grækers Tider, og have været brugte i Vest-Europa i Middelalderen, ja skulle endnu undertiden bruges af Almuen i Saxen. Det mærkeligste er, at han af Codino de officiis C. 6. N. 12. P. 28 anforer, at udi Julen bleve Lege opforte for Keyseren, udi hvilke, efter mange andre, Barangi komme frem, onskede ham at leve længe, og det paa deres Fæderne Sprog, nemlig det Engelske, og giorde derpaa Bulder ved at stode deres Øxer sammen; Siden giorde alle Palatini (ɔ: Hof-Drabantere) det samme efter deres Orden lige til Bardarioter, som brugte deres Fæderne Sprog, nemlig det Persiske; Siden komme Sangere ind ꝛc. (Da nu Barangi have efter al Anseende fulgt Gotherne i at være Liv-Tropper, og Codinus haver levet i det 14 Sæculo, saa sees heraf hvor sent Levninger af de Gothiske Lege have endda været til i Constantinopel). Mærkeligt er det og at Stritter anforer af S. Eligii vita, at Jottiske Lege bleve forbudne at holdes paa Nyeaars Dag. Ducange i sit Glossario synes at forklare dette ved det Franske Ord Jeux, men Spørsmaal om det ei haver sin Oprindelse af de Folk Joter. Eligius levede i det 7 Sæculo. Og maaskee det er disse

disse Læge, som de Norske, der fulgte Sigurd Jorsalafar, have anseet for Giukungers og Volsungers Historie, allerheldst de bleve opforte af deres Landsmænd Barangerne.

P. 319 ved Slutningen af §. 53: Codinus in notitiis Græc. Episcop. p. 381 i Corp. Byz. edit. Paris siger, at efter Keyser Leo den Vises Foranstaltning var Gotthia det 34 Erkebispedom under Patriarchen i Constantinopel.

P. 321 ved Slutningen af §. 54. Codinus in not. Græc. Episc. p. 403 i C. B. edit. Paris siger, at efter Keyser Andronicus den ældre, som regierede fra 1283 til 1328, hans Foranstaltning blev Metropolis Gotthiæ, som forhen var et Erkebispedom, til en Metropolis, og ved dette Gotthia forstaaer han uden al Tvil, ligesaavel her, som paa forrige Sted, Gothia paa Crim. Chalcocondylas L. 3 skriver og, at den Tyrkiske Keyser Amurath, som kom til Regieringen 1422, sendte Galeyer til Colchis og det Trapezuntiske Keyserdom, som underveys landede i Gotthia, plyndrede en stor Strækning af Landet, og førte mange Fanger bort. Gregoras T. 1. L. 2. C. 5 beretter og, at Telepagus, (Tuli Chan eller Beg), en Søn af Cingis Kan, (som døde 1226), drog over Tanais Udspring, og imod de Europæiske Folk ved Mæotis og Ponti Kyster, nemlig Zinchi, Abasgi, Gotthi, Hamaxobii, Tauroscythæ og Borysthenitер. Da nogle af disse boe østen for Tanais og Pontus, saa bliver det Spørsmaal, om hans Tanais ikke her er Wolga.

P. 322. L. 7 neden fra; Rige: Det lader at Procopius ei har vidst, at Gotherne nedlode sig i Thracien under Valens; Og synes det at han alene taler om de Øst-Gother, over hvilke Theoderici Forfædre regierede, thi de boede først i Pannonien, og

nedsatte sig siden under Theodorico i Thracien, og droge derpaa til Italien.

P. 325. L. 3 neden fra; Joter: hvilket jeg slutter deraf, at de boede vesten for Oderen. Maaskee ogsaa Vandaler og Burgundier bør snarest ansees for Joter, siden de boede vesten for Weixelen, da alle de egentlige Tydske Gother synes at have boet osten for den.

P. 326. L. 2 neden fra; Begyndelse: (Dette viser at Thule er Norges sydlige Deel, og slutter jeg heraf, at Phœnicierne ey ere komne længere op, end omtrent til Høyden af Bergen).

P. 327. L. 4. ect: Spørsmaal om dette ei er feil skrevet, eller en Forvirring af Skribenten, og om derved ei sigtes til Scandinavien, hvor Ptolemæus sætter 7 Folk.

P. 328. L. 17. sidste: Venteligen haver han det af Missionarier.

P. 330. L. 3. Fodgiænger: (længe for Isidori Tid vare de bedre Fodgiængere end Ryttere).

P. 330. L. 14. dem: Dette kan dog ei siges om Ermanarico, men herved maae agtes, at han kun haver villet opregne Theoderici Forfædre.

P. 330. L. 20. Vandalaricus: Dette bestyrker at jeg P. 273 har ansect Wandalarius for Theoderics Fader.

P. 332. L. 9. Cassiodorum: Thi dette Navn er taget af den Amaliske Konge-Slægt, som regierede der, og havde Forfatterne af Wilkins S. læst Jornandem, saa havde de vel ei skrevet saa urigtig om Theoderico.

P. 333.

P. 333. L. 15. Gothica: (maaskee den samme, som forekommer hos Sabbatinum).

P. 334. L. 5. Bord: (Ingen troer vel nu omstunder, at det har tilhoret Salomon, men vel er det mueligt, at Titus kan have taget det i Jerusalem, og Vest-Gotherne siden i Rom).

P. 343. L. 6. dem: (det er at sige, at saadanne Vitter have været bygde der. Om Witland see Langebec T. 2. p. 119. Not. d).

P. 349. L. 15. dem: Ja om han end haver tænkt dette, saa er dog Jornandis Vidnesbyrd, som noget ældre, og af en indfod Gother, langt vigtigere, allerheldst der dog fra de allerældste Tider haver boet Gother i Norden.

P. 350. L. 8. tilig: Overalt maatte den efter denne Hypothese sættes for den mellemste Odins Ankomst til Norden, hvilket blev for tilligt, thi den Odin forte hid ind Asers, Odins, Thors &c. Dyrkelse.

P. 352. næst sidste Linie: Harjager: men de Danske eyede da hele Skaane, og Rani have maaskee snarere boet i Rane-Rige i Norge.

P. 355. L. 9. Folk: Ere Sithones, Githones, eller Gother, saa viser dette, at de i Taciti Tid bestode alerede af mange Folk, og at de altsaa neppe kunne være indkomne med den sidste Odin, som levede ikkun 150 Aar for Tacitus, men rimeligen med en ældre, som da bliver den mellemste. Dette bliver i det mindste vidst, at ere Gotherne indkomne med en Odin, saa kan den sidste Odin, saafremt de ere komne ind med ham, ei have levet under Trajano, thi da levede Tacitus.

P. 356.

P. 356 ved Slutningen af §. 59. Vil man efter nogle antage, at Vest-Gotherne ere, efter deres Beliggenhed ude ved det sorte Hav at domme, komne senere til Østersøen end Øst-Gotherne, saa kunde man falde paa, at det der siges i Fundinn Noregs P. 12, at Budle, en Søn af Halfdan den Gamle, en Norsk Konge i det 3 Sæculo, nedsatte sig i Saxland, kunde passe sig paa en Balth, som havde været de Vest-Gothiske Kongers Stamfader, thi som Vender endda ei vare komne ind i Tydskland, saa kunde man gierne strække Tydskland eller Saxland lige indtil Weixelen, thi ved Saxland forstode vore Fædre gandske Tydskland, og vel mueligt, at nogle Gother have boet vesten for Weixelen. Sandt nok, at denne Balth maatte da være kommet fra Norge, og ei fra Sverrige, men uden Tvil have der og været Norske iblant de Gother, som udginge fra Sverrige, og desuden er det bekiendt, at Gothernes Navn blev ofte udstrakt til Norge. Vel sandt, at efter Volsunga S. synes Budles Afkoms-Rige at bør søges nord i Tydskland, men intet er mueligere, end at nogle ere blevne tilbage, da de øvrige Vest-Gother ere dragne længre øster paa, hvoraf de første have med Tiden tabt det Gothiske Navn, og ere blevne til Saxer, fordi de boede iblant lutter Saxiske Folk. At vore Skribenter ei melde noget om de Budlunger eller Balther, som nedsatte sig i Landene ved den sorte Soe, derudi er vel de Landes vidt Fraliggenhed skyld. Vel sandt, at Brynhilldur af Budlunga Ætt synes at vise, at herved sigtes til de Vest-Gothiske-Regentere i Spanien, men det kan gierne være, at vore Efterretninger have sammenblandet den Vest-Gothiske eller Spanske Brynhilldur med en Gothisk eller Saxisk Brynhilldur, allerheldst de begge maaskee vare af Budlunga eller Baltha Ætten.

P. 358.

P. 358. L. 4. billigen: Imidlertid ligger dog maaskee heruddi en mork Tradition om Elden af Jyllands Navn.

P. 359. næst sidste Linie; Jylland: Men efter al Anseende boede paa de Tider endda Joter baade i Sverrige og i Norge.

P. 360. L. 13. Frisisk: Siden den Tid har jeg bekommet en Frisisk Kronike paa Hollandsk, trykt til Leuwarden, 4to, 1742. Den siges i de ældste Ting at være taget af Occam Scarlensis, som begyndte at skrive den 903, og endte den 970. Han skrev paa Latin, og var en Søster-Søn af Solcko Forteman, som under Carolo Magno havde skrevet den Frisiske Historie, og af hvis Papirer han meget betiente sig. (Enhver indseer vel, at denne Genealogie strækker ei til saa lang Tid, og at den lange Tid Occam skulde have anvendt paa sin Historie, ogsaa er utroelig). Siden laae Occams Historie længe skiult hos Familien, indtil en vis Vlytarp, Skriver hos den Potestat Martens fandt den i Stavorn, oversatte den paa Hollandsk, og lagde Beskrivelsen over Frisland til. (Denne Vlietarp skal efter Jöchers Lexicon have levet ved Aar 1370, og han kan og bor da ansees som Fader til den Frislandske Historie, saafremt man vil troe, at Occam ei har været til, og falder da megen Mistanke paa Vlietarp, at have digtet ham; En Sag som jeg dog langt fra ikke tor paastaae: Imidlertid var det at ønske, at Occams Latinske Original blev trykt, saafremt den er mere til). Efter Titulen skal Andreas Cornelius fra Stavorn have atter udgivet og fortsat denne Historie, og som han døde til Harlingen 1589, saa er det troligt, at han haver fortsat den til 1566, med hvilket Aar den ender. Ønskeligt var det, om man kunde faae en Edition ud, hvoraf kunde sees, hvad der tilhørte hver Autor, men det gaaer med denne

Historie, ligesom med den Waliske, hvor man ikke kan see, hvad Caradocus i det 12 Sæculo, Powell sidst i det 16, og Wynne sidst i det 17 have skrevet. Og noget nær ere vi i samme Tilstand med vore Skrifter, Edda og Landnama, ved hvilke dog er det gode, at man veed, at ingen Haand er lagt paa dem siden det 14 Sæculo, undtagen den Forandring i Orden, som Magnus Olavius haver giort med den første, og hvilket letteligen kan ved andre ubedærvede Manuscripter kiendes. Dette er mærkeligt, at i denne Frisiske Kronike tales aldeles ikke om Vitho eller Jutho, Bocchus eller Cumera, men vel om de 3 Brødre Friso, Saxo og Bruno, af hvilke den første var Frisernes Stamfader, men aldeles ikke udgives her for Jydernes Stamfader. Ei heller forekommer her noget, som i mindste Maade synes at være taget af vor Saxo. Dette bringer mig paa de Tanker, at her dog findes ægte og ældgamle Frisiske Beretninger, undtagen Aarstallene, som maaskee ere tilsatte af Vlierarp, eller rettere af Cornelio, og saa maaskee de allerførste Ting om Friso, og om Alexander M., hvilke i det mindste ei ere sande, om de end ere gamle.

P. 361. sidste Linie; Jyderne: Og rimeligen ogsaa Angler og Saxer, hvoraf jeg slutter at de og have været Joter, eller i det mindste ere da blevne regnede til dem.

P. 362. §. 61. L. 6 og 7. Bellagines: Om dem handle ogsaa Wachter og Schiker i deres Glossarier under det Ord.

P. 363. sidste Linie; Dem: Desuden vare Romerne de fleste i Tallet udi Spanien, og derfore maatte Gotherne mere blive besængede med deres Skikke, end de med Gothernes.

P. 369. L. 2. Tatarer: saa seer man ogsaa heraf Aarsagen, hvi Huner overvunde Gother.

P. 376. L. 12. omstunder; Og viser dette Elden af det Alamanniske Navns Udstrækning, saa og at Gotherne vare Tydske.

P. 378. sidste Linie; dem: og saa følger heraf, at Gotherne maae vidst være uddragne fra Norden i det 1 Sæculo.

P. 379. L. 3 neden fra; Land: hvilket sidste nok er rigtigt.

P. 380. L. 13. Afkom: Altsaa antager han og Gothernes tilige Vandring fra Norden.

P. 385. L. 4. dem: Dette viser at Gotherne maae have taget denne Skik af Geterne.

P. 386. sidste Linie; Russerne: Saa at Barangi have maaskee været som en Continuation af Foederatis.

P. 387. ved Slutningen af §. 62: Udi P. Petavii Suppellectili antiquaria forekommer en Guld-Mønt af Bellsario, paa hvis ene Side staaer Belisarii Hoved med Omskrift: Belisarius, og paa den anden en Victoria med Omskrift: Gothis devictis. Endskiønt nu denne Mønt ei er forekommet mig i nogen anden Samling, saa dog holder jeg den for ægte, siden saa stor en Kiender som Petavius har selv besiddet den, og agtet den værdig at indføres i sin Samling.

P. 390. sidste Linie; Osvin: (et Navn som var meget i Brug hos Angel-Saxerne).

P. 392. L. 7. Ring —— eller og Rig.

P. 393. L. 9. saae —— dette Ord.

P. 397. L. 12. Jonakur: Han har maaskee regieret i Curland, for saavidt han kommer vor Jarmeric ved, og over Roxolanerne, for saavidt han kommer Ermanaricum ved.

P. 398. L. 5. Fragmenta: hvilket er Skade.

P. 398. L. 6. Schilbune: I Helten-Lieder om Stærk Didric af Bern iblant Arnæ Mſſ. N. 32 i 4to, p. 73. 75. L. 2 kaldes han Schiltung, og bliver der sendt af Dværgenes Konge i Canaan ꝛc. Walberan til Stærk Didric, for at *ankyndige ham* Krig, fordi han havde fanget Laurein. Kanskee Skioldung stikker i Schiltung; Kan og være at han haver Navn af Schild.

P. 398. L. 10. Chriemhilde: I Edda, Dæmesaga 73 gieres Gudrun til Sigurds Dronning, og Grimhild udgives for hendes Moder.

P. 399. L. 4. Mænd: Mærkeligt er det, at Jormunrec eller Ermanric ei nævnes af de Tydske i Crimhildins Rache, Helden-Buch og de ſkrevne Helten-Lieder iblant Arnæ Mſſ., og ei heller i den trykte Tydske Viſe om Dietric von Bern. *Heraf slutter* jeg at han ikke haver levet paa samme Tid som Sigurd Fofnisbane, og de fiere, men at vore have alene indfort ham, fordi den Danske Jarmeric, hvis Navn ligner saa meget Ermanarics, havde med en Jonakur at giore.

P. 399. L. 17. Gunthers: Dette stadfæster ogsaa meget den Sætning, at de Nordiske Skribenters Huner have, for *en stor* Deel, været Franker ved Rhinen, hvor ogsaa de saa kaldte Hünen-Gräber vises.

P. 399. L. 4 neden fra; Stæder: I Helden-Buch 4 Th. Fol. 169 tales meget om Ditrich af Bern, og hans Strid med den

den Magus, Kong Laurin, hvilket og skeer i de skrevne Helten-Lieder paa Taarnet i 4to N. 32, hvis gandske 2 Deel dog ei forekommer i Helden-Buch, som handler om, hvorledes Laurein siden hialp Dietrich imod Kong Walberan, sin egen Oheim, o: Morfader.

P. 400. L. 21. Penne: Der synes at have været om disse Helte 3 Slags gamle Sagn: Den ene om Stærk Didrich af Bern alene. 2) Om ham, Sifrid, Brynhild, Etzel, Grimhild. Den 3) om Sigurd, Jonakur, Gudrun, Grimhild, Jormunrek, Brynhild, Atle, og som uden Tvil er den ældste. De som sætte Grimhild paa Hven ere meget senere. Man seer ellers heraf, at den vore kalde Sigurd, have de Tydske kaldet Sifrid.

P. 402. L. 17. Gepidos: Dette Navn vil vel sige saa meget, som Gepidernes os o: det Udlob af en Flod, hvorved Gepider boede, thi os betydde paa gammelt Nordisk en Flods Udlob, hvoraf Nidar-os o: Cronhiem, Udlobet af Floden Nid, Ar-os o: Aarhuus, Udlobet af Aaen, endnu have Navn, og betyder os endnu paa Norsk en Flods Udlob.

P. 406 i Bredden; ved Aar 400: eller 390.

P. 409. L. 14. Donau: hvilket vel her vil sige søyden for Donau, saasom Gepiderne herskede norden for den.

P. 412. L. 13. det: Jeg kan neppe troe, at Gepiderne have strakt sig saa langt vester paa ind i Tydskland.

P. 413. L. 11. Ouadibadon: (maaskee den samme som Asbasdus, der forekommer P. 415).

P. 414. L. 4. imod: Dette viser at Langobarderne have været Christne en rum Tid forend de ginge til Italien: Have de

P. 548. L. 4. Hungeren: (Vore Fædre dreke sig ind i visse Perioder).

P. 549. L. 1 og 2. indtagne: (Denne fornuftige L at være indført, for at afskaffe Fælledskab).

P. 557. ved Slutningen af §. 4: Om Burgu Sprog handles i Nouveau traité de Diplomatique T. 2. p

P. 561. L. 16. ogsaa: undertiden.

P. 568. L. 1. har: i dette.

P. 569. L. 18. Ebbo: (Aage eller maaskee Hacon, o ere Nordiske Navne, dog findes det sidste ogsaa hos de Tydske).

P. 571. L. 12. Suever: (Hvoraf jeg gior den Slutn at Langobarder have ei været egentlige Suever, siden han siger det samme om deres Sprog).

P. 575. L. 12; 768: og er en Blanding af Gregorio ronensi, Fredegario &c.

P. 579. §. 6. L. 1. Ebore: (hvilken sidste Læsemaade ner saa meget Ebbo hos Saxo).

P. 582. L. 5. neden fra; Rugiland: Og efter denne R ning maatte da Agilmund omtrent være kommet til Regie gen Aar 370.

P. 584. L. 10. skrives: ogsaa.

P. 585. ved Slutningen af §. 6. Samme Møye som han har giort sig med at udlede de Langobardiske Kongers Navne i det Finske Sprog, har han og giort sig med at udlede af samm Sprog Forniotur og hans Afkoms Navne, hvilket og saaer lø

som

en Rimelighed derved, at de have boet i det Land, som siden
kaldet Finland. Imidlertid maae jeg dog tilstaae, at de
saavel kunne udledes af vort Nordiske Sprog. Thi Forniotur
klarer jeg ved Forn-iotun, Nor ved Normand, Kare ved Kar
en Karl, og Goe ved Jorden Gav, Gau. Dog maae jeg
staae, at det er vanskeligere med Hler, og end mere med Gor.

P. 590. L. 2. neden fra; dertil: og bringer denne Skik
os et Nordisk Folk mig til at troe, at alle de som staae i Is-
landernes Konge-Følge, ei just have været Konger.

P. 595. §. 9. L. 2. Pannonien: Venusinus i Bartholins Mss.
T. 5. p. 21, hos mig p. 37, vidner, at i 2 Codices af Paulo Dia-
cono, den ene hos ham selv, og den anden i Odensee haver staaet
Stædet for Asipitti, Asuipihti, saa og Maruingia i Stædet
for Mauringia, (ved hvilket sidste man snart skulde falde paa
Ptolemæi Maruingi, eller og Merovingerne). Men da maatte
man ganske forandre deres Reise-Tour. Lagerbring redder i sin
Svenske Historie T. 1. p. 564 og 565 med stor Skionsomhed og
mange Grunde Pauli Diaconi Troværdighed i Henseende til Lan-
gobardernes Herkomst fra Scandinavien. Gaillard i Hist. de
l'Acad. d. inscr. T. 58. p. 198—224 viser, at det Stæd hos
Prosper om Langobarderne er ægte; anseer Langobardernes for-
ste Navn Winili, Winuli, for at være det samme som Wan-
dali. Scoringe forklarer han ved Jylland, Mauringe ved Hol-
steen, Meklenborg og Lauenborg, Gothland eller Rugiland ved
Kysten langs Østersoen, fra Oder til Weixel. Asipitti sætter
han i det Slesvigske. For Resten kommer han meget i Vilde-
rede, og veed ei selv, hvorledes han skal slippe derfra, ved det

P. 424. L. 12. Gother: have Herull været Gother, strax fulgt med dem i deres første Udvandring, og de Danske uddrevet Heruler, saa er det meget rimeligt, at Gotherne ere udvandrede for de Danskes, og maaskee Svenskes Overmagt, og have de rette Danske ei villet i Forstningen modtage den sidste Odin, og Gotherne derimod villet, siden hans Son Gaut var deres Konge, saa haver dette kunnet give Anledning til Fiendskab mellem dem, endskiønt de havde fælles Udspring.

P. 427. L. 8. Mænd: Altsaa vare 57 Mænd paa hvert Skib, og de følgeligen ikke saa smaae.

P. 427. L. 19. Stæder: I Scandinavien have de vel neppe boet, med mindre man vil giøre dem til Haruder, og troe at de, efter at have forladt Halland, have nedsat sig i Jylland, hvorfra de Danske have først sidst i det 5, eller først i det 6 Sæculo jaget dem, hvilket kunde bestyrkes derved, at de Danske synes først at have plyndret i Vester-Havet i Begyndelsen af det 6 Sæculo; Dog dette kuldkastes igien derved, at Procopius sætter noget hen i det 6 Sæculo Danske Folk i plurali paa den Cimbriske Halvoe.

P. 431. L. 11. Geloner: uden Tvil et Gothisk Folk, som dette gamle Navn er bleven tillagt.

P. 431. L. 17. Alaricus: (et Navn, som er gandske Gothisk, og hvilket ogsaa bestyrker noget den Sætning, at Heruler have været Gother).

P. 437. L. 9. herhid: Imidlertid var det dog ingen Skam i Norden at hænge sig selv op, og det des mindre som alle de, der døde paa en voldsom Maade, komme til Valhalla.

P. 444.

P. 444. L. 6, neden fra; 548: Altſaa maae Heige nogle Aar for 548 have drevet Saxerne fra Jylland, og efter al Anſeende beſiddet ogſaa Oſtdelen af Slesvig og Holſteen, hvorved det Danſke Navn er igien bleven udſtrakt til alle de Folk, ſom efter al Anſeende havde begyndt at bære det i det 3 Sæculo under Dan Mykillati.

P. 448. L. 6. Latinen: Men have de boet i Halland, og faaet Navn efter det, saa bortfalder denne Etymologie, med mindre man vil troe, at Halland haver Navn efter dem, hvilket kommer mig ikke urimeligt for.

P. 449. Not. 56. L. 4. sig: Da Hirri synes at have boet i Liefland, saa strider det, at Heruler ei droge den Vey til Thule, meest imod denne Meening.

P. 451. L. 4. urigtigt: Thi de vare ikkun sammen under Odoacer, og havde han endda med Magt tvunget Rugierne dertil, efterat han nogen Tid havde boet i Italien.

P. 459. L. 8. Joter: Dette viser ogsaa, at Odin er med sine Gother ei gaaet igiennem Finland, og altsaa snarere over Havet.

P. 459. næst sidste Linie; saaledes: Dog kaldte de ogsaa mange og adskillige Folk Scyther.

P. 461. L. 8. neden fra; Vulfo; Vulf eller Ulf er et Nordisk Navn.

P. 462. L. 9. Gother: Have de været Alaner, saa kan de ikke have boet i Liefland, med mindre man vil lade Alaner boe høyt oppe i Rusland.

P. 464. ved Slutningen af §. 2; Da man, siden de hiulpe Odoacer til Italien, ei hører noget videre om dem, saa er det roligt, at de ere blevne der blandede med Landets gamle Indvaanere, ligesom de i Moesien ere blevne det med de mindre Gother, og siden med Bulgarer.

P. 466. ved Slutningen af §. 3: Moller handler i Estland p. 57 om Wirland, p. 50 om Harjen og p. 56 om Jerven.

P. 468. L. 5. Italien: See min T. 4. p. 463. Da Sciri siges af Procopio, at have villet besidde den tredie Deel af Italiens Agre, saa maae de have været talrige, og da han fremdeles siger, at Odoacer var iblant dem, og at de giorde ham til deres Konge, saa synes mig heraf, jævnfort med p. 467, at slutte, at Odoacer var egentligen en Turcilinger, og de igien en Scyrisk Stamme.

P. 470. L. 4 neden fra; Gother: Maaskee disse Folk have under Navn af Scyrer, Hirrer, Turker fulgt den mellemste Odin, og da bliver det sær mærkeligt, hvad jeg *i min* 4 Tome p. 456 fortæller efter Bayer; Og da er det venteligt, at de først ved Østersøen have faaet Navn af Gother, fordi de blandede sig med Joterne. Efter al Anseende have Aserne ikkun udgiort en liden Deel, hvorvel den ypperste, af de Folk som fulgte hid ind med den mellemste Odin.

P. 475 ved Slutningen af §. 1: Da og Torfæus *i H.* Norv. T. 1. p. 120 vidner, at den berømte Norske Kong Augvald førte det Tilnavn Rage, hvoraf det Norske Rogaland fik Navn, og da han beretter efter Fundinn Noregs, og flere gamle Skrifter, at Nor var Fader til Gard, han til Rugalf, og han igien

igien til Rognvald, som var Augvalds Fader, hvorefter Augvald kan i det tiligſte ei have levet for midt i det 3 Sæculo, hvortil kommer, at Schöning lader Augvald endog ei fødes for ved Aar 390, saa seer vel enhver heraf, at da de Tydſke Rugier alerede boede i Taciti Tid ved Aar 100 udi Tydſkland, saa kunne de ei ſtamme fra de Norſke Rugier, saafremt diſſe ſidſte ere blevne opkaldte efter Augvalds Tilnavn.

P. 475. §. 2. L. 6. begge: egentligen.

P. 477. L. 8. Barbarer: maaſkee Heruler.

P. 477. L. 9 og 8. Frihed: Denne Fortælling beſtyrker Sandheden af endeel lige lydende i vore Sögur.

P. 483 ved Slutningen af §. 3: Om Rugi ved Narva handler Moller i Eſtland p. 60 og 64.

P. 484. L. 2 neden fra; Schweitz: Og uden Tvil have været Indvaanerne af Cärnthen.

P. 486. L. 8. Folk: Efter Navnet ſynes Uſipeter og Aſſipitter at have været eet Folk, og de ſidſte vare Vandaler.

P. 486. L. 4. Trave: Altſaa ſynes det at Saxerne have da alerede beſiddet alt Landet imellem Traven og Elderen, og Oſter- og Veſter-Havet.

P. 490. L. 18. ud: Heraf ſlutter jeg at de egentlige Gother, ſom og de der af Plinio regnes til Vandaler, have været Iſtævoner, og de egentlige Joter derimod Ingævoner. Da nu Joterne paa Halvøen dyrkede Odin, saa er det og troligt, at Friſer, Chaucer uden for Halvøen have giort det ſamme, ſiden de og regnedes til Ingævoner, og om Friſerne haver man desuden nogle Vidnesbyrd, hvorvel nye, at de have dyrket Odin.

P. 492. sidste Linie; Saxernes: og Frisernes.

P. 494. L. 4. Saxen: Og dette bliver saa meget des troligere, saasom Saxerne synes først efter Hermanfridi Død at have besiddet Nord-Thüringen, og de sydlige Dele af Neder-Saxen, hvoraf jeg slutter, at Saxerne have paa de Tider endda besiddet næsten intet af Neder-Saxen, undtagen en smal Strækning giennem det Lüneborgske til Vestphalen. Dog lader det at Saxer og Franker have forhen i det 3 Sæculo spillet Mester i Vestphalen ꝛc., men siden Varnerne en Tid lang, og maaske fornemmeligen fra den Tid, Saxerne ginge over til Britannien.

P. 495 ved Slutningen af §. 2. Nogle undre sig maaskee, at jeg regner Rugier, Varner, Vandaler til Gother, og dog selv udgiver dem for Joter, men hertil svarer jeg, at derudi er intet imodsigende, fordi Joter og Gother vare i Henseende til første Oprindelse eet Folk, og fordi Rugier og Vandaler regnes af mange gamle Skribenter udtrykkeligen til Gother, fordi de ved Donau, ja forhen, vare paa adskillig Maade blevne indblemmede med dem.

P. 496. sidste Linie; dem: Og da Varnerne virkeligen have strakt sig did, saa synes dette ei urimeligt.

P. 497. sidste Linie; Britannien: hvilket dog vel for saavidt bliver rigtigt, naar derved ikkun den Deel af Frisland forstaaes, som laae ved Rhinen.

P. 499. L. 3. Østersøen: dog ikkun vesten for Weixelen.

P. 499. L. 15. ham: Af dette Taciti Sted kan og sluttes, at Suevi have været egentlige Tydske, og et ældgammelt Folk i Tydskland.

P. 506. L. 7. Burier: Ved Aar 782 og 788 forekommer en Pagus Laras, Leri eller Largoe i Nord-Tydskland ved Weser-Strømmen og Floden Hunt, tæt ved det Oldenborgske. See Anſcharii vita S. Willehadi hos Langebec i Ser. Dan. T. 1. p. 347 og 349. Vil man antage at dette Navn har alerede været til i det 2 Sæculo, ſom komme de andre Ting, nemlig Navnets Lighed, og den ſtærke Formodning, at det haver været et Tydſk Folk, vel til pas. Men da maae man og troe, at deres rette Navn har været Laringi.

P. 508. L. 4. Igillo: (Dette Navn er vort Nordiſke Eigill).

P. 509. L. 8. Donau: (Altſaa have Marcomaner den gang trukket ſig ind i Ungarn).

P. 512. L. 14. Vandalerne: Og dette haver maaſkee formemmeligen forført Procopium til at ſætte Vandaler ved Mæotis, thi han vidſte at de rette Stam-Alaner boede der.

P. 516. L. 3 neden fra; Gallæcien: (Altſaa have der da været 3 ſlags Vandaler i Spanien, med mindre Alani have givet ſig under Beſkyttelſe af de Vandaler, ſom de forhen herſkede over, og da have der ikkun været 2 Slags Vandaler i Spanien).

P. 517. L. 17. Arianiſke: (Dog kan jeg ikke indbilde mig, at Vandalerne ere da forſt blevne Arianer; Rimeligen have de forhen været deels Arianer, deels Orthodoxe).

P. 518. L. 5. hinanden: Sampirius, en Skribent af det 11 Sæculi Begyndelſe, anforer hos Sandoval P. 62 et Brev af Kong Alphonſo Magno i Leon, givet Aar 884, hvorudi opregnes Grandſerne af Biſpedommet i Oviedo, og ſiges, at de

Vandaliſke Konger have anlagt det (ſaaledes forklarer jeg: Scubiliverunt), hvoraf ſees, at deres Herſkab haver ſtrakt ſig langt vord i Spanien, med mindre her er feiltagt, og at Sueviſke Konger burde ſtaae.

P. 518. L. 8. tilbage: (fra Italien nemlig).

P. 519. L. 7. Tydſkland: (hvilket vel ſigter til deres forſte Udgang, og ei til den ſidſte, da de fulde Gallien an).

P. 520. L. 5. rækker: Bivarius i Arnæ N. 833, 4to, udſ Hiſpanicis P. 239 efter min Afſkrift, anſeer Silinger for de ſamme ſom Vandaler, og troer at Vandalerne ei have været deelte i ſiere ſmaae Folk; P. 241 anſeer han Silingerne kun for et Tilnavn af Vandalerne, og retter Vandalos & Silingos i den trykte Iſidoro til Vandalos Silingos efter Pithoei Codex, og ſaa ſtaaer der og i Grotii trykte Iſidoro P. 716. Denne Pithoei Codex er ellers udgivet af Bonaventura Vulcanio tilligemed Jornande.

P. 524. L. 2, neden fra; ſig: (Dette viſer, at Barbarerne havde ei været i Stand til at indtage de Romerſke Lande, hvis Romerne havde været elſkede af deres Underſaatter).

P. 526. L. 1. i: (Africa udi).

P. 526. L. 9. Tildragelſe: (om den tilbageblevne Vandaler).

P. 526. L. 14. ved — enten i Pannonien eller ved.

P. 527. L. 15. tapre: (hvilket vel er giort deraf, at de bleve adſkillige gange overvundne af Gotherne).

P. 527. ſidſte Linie; ſig: (Herved bliver det troligt, at Asdingerne ei have ſtammet fra Aſerne, thi ellers maatte deres Adelſkab have været anſeeligt).

P. 529.

P. 529. L. 5, neden fra; dem: hvilket ſtadfæſter Leonis Africani forhen anforte Fortælling.

P. 532. L. 17. Dacien: Denne Saga beſkriver allegorice den Engelſke Konges Richardi Levnet; See Torfæi Series P. 12. 19—21, altſaa er den ſkrevet i meget ſene Tider, da Islænderne have uden Tvil læſt Jornandem, og af ham taget dette om Vandalernes Sæde i Pannonien.

P. 534 ved Slutningen af §. 7: Vendſinus i Bartholins T. 5. Mſſ. P. 56 hos mig mener, at Plinii Vindili ere Vendelboerne, og har P. 66 allerede indſeet, at Vandaler og Vender ikke have været eet Folk. Ritter i Actis Soc. Jablonow P. 215 anforer Euſebii Kronike at berette ved Aar 277, at mange Vandaler bleve ſendte i et fremmed Land, da dog ikke et Ord herom ſtaaer i bemældte Kronike.

P. 540. L. 3 og 4, neden fra; Armiclauſa: Iſidorus udi ſit Gloſſario, bag ved Martinii Lexicon Etymologicon, forklarer Arnelaus, ſaa ſkriver han det, ved Scapulare Monachorum.

P. 544. L. 4, neden fra; Burgi: (Da Plinius allerede taler om dem, ſom et Tydſk Folk, der boede ſaa langt oſter paa, ſaa er det ei mueligt, at de 80 Aar forhen ſkulde have boet ved Rhinen og været Romere.

P. 545. L. 4. ſig: Og har Atila uden Tvil bekriget dem, for at hævne Oſtars Nederlag. (See Tom. 4. P. 543).

P. 546. L. 7. dræbte: (uden Tvil af Hunerne).

P. 546. L. 6 neden fra; Gallien: (det nemlig, ſom Romerne endda eyede).

P. 548.

P. 548. L. 4. Hungeren: (Vore Fædre dvælte hø ind i visse Perioder).

P. 549. L. 1 og 2. indtagne: (Denne fornuftige & at være indført, for at afskaffe Fælledskab).

P. 557. ved Slutningen af §. 4: Om Burgun Sprog handles i Nouveau traité de Diplomatique T. 2. p

P. 561. L. 16. ogsaa: undertiden.

P. 568. L. 1. har: i dette.

P. 569. L. 18. Ebbo: (Ange eller maaskee Hacon, og ere Nordiske Navne, dog findes det sidste ogsaa hos de Tydske).

P. 571. L. 12. Suever: (Hvoraf jeg gior den Slutn at Langobarder have ei været egentlige Suever, siden han siger det samme om deres Sprog).

P. 575. L. 12; 768: og er en Blanding af Gregorio ronensi, Fredegaric &c.

P. 579. §. 6. L. 1. Ebore: (hvilken sidste Læsemaade ner saa meget Ebbo hos Saxo).

P. 582. L. 5. neden fra; Rugiland: Og efter denne R ning maatte da Agilmund omtrent være kommet til Regie gen Aar 370.

P. 584. L. 10. skrives: ogsaa.

P. 585. ved Slutningen af §. 6. Samme Møye som Bur har giort sig med at udlede de Langobardiske Kongers Navne i det Finske Sprog, har han og giort sig med at udlede af samm Sprog Forniotur og hans Afkoms Navne, hvilket og faaer ikk

ikke

en Ligheq derved, at de have boet i det Land, som siden
ev kaldet Finland. Imidlertid maae jeg dog tilstaae, at de
esaavel kunne udledes af vort Nordiske Sprog. Thi Forniotur
klarer jeg ved Forn-iotun, Nor ved Normand, Kare ved Kar
en Karl, og Goe ved Jorden Gav, Gau. Dog maae jeg
staae, at det er vanskeligere med Hler, og end mere med Gor.

P. 590. L. 2. neden fra; dertil: og bringer denne Skik
os et Nordisk Folk mig til at troe, at alle de som staae i Is-
landernes Konge-Folge, ei just have været Konger.

P. 595. §. 9. L. 2. Pannonien: Venusinus i Bartholins Mss.
T. 5. p. 21, hos mig p. 37, vidner, at i 2 Codices af Paulo Dia-
cono, den ene hos ham selv, og den anden i Odensee haver staaet
Stædet for Asipitti, Asuipihti, saa og Maruingia i Stædet
for Mauringia, (ved hvilket sidste man snart skulde falde paa
Ptolemæi Maruingi, eller og Merovingerne). Men da maatte
man ganske forandre deres Reise-Tour. Lagerbring redder i sin
Svenske Historie T. 1. p. 564 og 565 med stor Skionsomhed og
mange Grunde Pauli Diaconi Troværdighed i Henseende til Lan-
gobardernes Herkomst fra Scandinavien. Gaillard i Hist. de
l'Acad. d. inscr. T. 58. p. 198—224 viser, at det Sted hos
Prosper om Langobarderne er ægte; anseer Langobardernes for-
ste Navn Winili, Winuli, for at være det samme som Wan-
dali. Scoringe forklarer han ved Jylland, Mauringe ved Hol-
steen, Meklenborg og Lauenborg, Gothland eller Rugiland ved
Kysten langs Østersoen, fra Oder til Weixel. Asipitti sætter
han i det Slesvigske. For Resten kommer han meget i Vilde-
rede, og veed ei selv, hvorledes han skal slippe derfra, ved det

P. 424. L. 12. Gother: have Herull veret Gother, strax fulgt med dem i deres første Udvandring, og de Danske uddrevet Heruler, saa er det meget rimeligt, at Gotherne ere udvandrede for de Danskes, og maaskee Svenskes Overmagt, og hvi de rette Danske ei villet i Forstningen modtage den sidste Odin, og Gotherne derimod villet, siden hans Søn Gaut var deres Konge, saa haver dette kunnet give Anledning til Fiendskab mellem dem, endskiont de havde fælles Udspring.

P. 427. L. 8. Mænd: Altsaa vare 57 Mænd paa hvert Skib, og de følgeligen ikke saa smaae.

P. 427. L. 19. Stæder: I Scandinavien have de vel neppe boet, med mindre man vil giøre dem til Haruder, og troe at de, efter at have forladt Halland, have nedsat sig i Jylland, hvorfra de Danske have først sidst i det 5, eller først i det 6 Sæculo jaget dem, hvilket kunde bestyrkes derved, at de Danske synes først at have plyndret i Vester-Havet i Begyndelsen af det 6 Sæculo; Dog dette kuldkastes igien derved, at *Procopius* sætter noget hen i det 6 Sæculo Danske Folk i plurali paa den Cimbriske Halvoe.

P. 431. L. 11. Geloner: uden Tvil et Gothisk Folk, som dette gamle Navn er bleven tillagt.

P. 431. L. 17. Alaricus: (et Navn, som er gandske Gothisk, og hvilket ogsaa bestyrker noget den Sætning, at Heruler have været Gother).

P. 437. L. 9. herhid: Imidlertid var det dog ingen Skam i Norden at hænge sig selv op, og det des mindre som alle de, der døde paa en voldsom Maade, komme til Valhalla.

P. 444.

P. 444. L. 6, neden fra; 548: Altsaa maae Helge nogle Aar for 548 have drevet Saxerne fra Jylland, og efter al Anseende besiddet ogsaa Østdelen af Slesvig og Holsteen, hvorved det Danske Navn er igien bleven udstrakt til alle de Folk, som efter al Anseende havde begyndt at bære det i det 3 Sæculo under Dan Mykillati.

P. 448. L. 6. Latinen: Men have de boet i Halland, og faaet Navn efter det, saa bortfalder denne Etymologie, med mindre man vil troe, at Halland haver Navn efter dem, hvilket kommer mig ikke urimeligt for.

P. 449. Not. 56. L. 4. sig: Da Hirri synes at have boet i Liefland, saa strider det, at Heruler ei droge den Vey til Thule, meest imod denne Meening.

P. 451. L. 4. urigtigt: Thi de vare ikkun sammen under Odoacer, og havde han endda med Magt tvunget Rugierne dertil, efterat han nogen Tid havde boet i Italien.

P. 459. L. 8. Joter: Dette viser ogsaa, at Odin er med sine Gother ei gaaet igiennem Finland, og altsaa snarere over Havet.

P. 459. næst sidste Linie; saaledes: Dog kaldte de ogsaa mange og adskillige Folk Scyther.

P. 461. L. 8. neden fra; Vulfo; Vulf eller Ulf er et Nordisk Navn.

P. 462. L. 9. Gother: Have de været Alaner, saa kan de ikke have boet i Liefland, med mindre man vil lade Alaner boe høyt oppe i Rusland.

nede meer det Britanniſke. Hos følgende Skribenter haver jeg fun det Efterretninger om dette Folk. Strabo L. 1. P. 111, at Pytheas allerede har nævnet Oſtiæer, naar han talte om Landene fra Rhinen og til Scythien. Stephanius i det Ord Ὀστίωνες, at Pytheas og har kaldt dem Oſtiæer, og Artemidorus Koſſiner; Men ſelv kalder han dem Oſtioner, og ſiger at de boede ved Oceanus. Navnet og Omſtændighederne viſe, at herved forſtaaes Eſtherne. Artemidori Koſſiner, og Pytheæ Guttones hos Plinium L. 37. T. 5. P. 367 have bragt mig paa den Tanke, at de ældſte Eſther, i det mindſte de ſom boede nærmeſt Weixelen, have været Gother, følgelig Tydſke. Pytheas taler derom ſaaledes: Guttones accoli æſtuarium Oceani, Mentonomon nomine, ſpatio ſtadiorum ſex millium; illuc vere fluctibus advehi, & eſſe concreti maris purgamentum (electrum); incolas pro ligno ad ignem uti eo, proximisqve Teutonis vendere. Huic & Timeus credidit. Heraf ſees forſt, at Pytheas haver været ældre end Timæus, ſom levede paa een Tid med Agathocles og Pyrrhus, ikke fuldt 300 Aar for Chriſti Fødſel; At Guttones have beboet Preuſſen, hvilket Bernſtenen viſer; Lader man dem boe fra Odern af, hvortil man har temmelig gode Grunde, ſaa ſtrække diſſe 6000 Stadier, eller 180 Tydſke Mile, ſig til Lieflands yderſte Spidſe, hvor Scyri og Hirri have boet, ſom ſenere Skribenter udgive for Gothiſke Folk. Paa et andet Sted har jeg viiſt, at Teutones have formodentligen boet fra det Slesvigſke af langs Havet til Odern; Derved blive de efter Pytheæ Beretning Naboer af Guttones. Mærkeligt er det, at der ſtilles imellem diſſe tvende Folk; At Plinius regner Guttones til Germanien, og ſætter Teutones ſom et ſærdeles Folk, hvilket viſer at dette Navn har i Pytheæ Tid ei været tilfælles for alle Germaniſke Folk. Af alt dette kan

man

igien til Rognvald, som var Augvallds Fader, hvoreſter Augvald kan i det tilligſte ei have levet for midt i det 3 Sæculo, hvortil kommer, at Schöning lader Augvald endog ei fødes for ved Aar 390, saa seer vel enhver heraf, at da de Tydſke Rugier alerede boede i Taciti Tid ved Aar 100 udi Tydſkland, saa kunne de ei ſtamme fra de Norſke Rugier, saafremt diſſe ſidſte ere blevne opkaldte efter Augvallds Tilnavn.

P. 475. §. 2. L. 6. begge: egentligen.

P. 477. L. 8. Barbarer: maaſkee Heruler.

P. 477. L. 9 og 8. Frihed: Denne Fortælling beſtyrker Sandheden af endeel lige lydende i vore Sögur.

P. 483 ved Slutningen af §. 3; Om Rugi ved Narva handler Moller i Eſtland p. 60 og 64.

P. 484. L. 2 neden fra; Schweitz: Og uden Tvil have været Indvaanerne af Cärnthen.

P. 486. L. 8. Folk: Efter Navnet ſynes Uſipeter og Aſſipitter at have været eet Folk, og de ſidſte vare Vandaler.

P. 486. L. 4. Trave: Altſaa ſynes det at Saxerne have da alerede beſiddet alt Landet imellem Traven og Elderen, og Oſter- og Veſter-Havet.

P. 490. L. 18. ud: Heraf ſlutter jeg at de egentlige Gother, ſom og de der af Plinio regnes til Vandaler, have været Iſtævoner, og de egentlige Joter derimod Ingævoner. Da nu Joterne paa Halvøen dyrkede Odin, saa er det og troligt, at Friſer, Chaucer uden for Halvøen have giort det ſamme, ſiden de og regnedes til Ingævoner, og om Friſerne haver man desuden nogle Vidnesbyrd, hvorvel nye, at de have dyrket Odin.

ker, at Plinius har forhuſket ſig; at Pytheas har kaldet den Baltia, og Xenophon derimod Baſilea. Vidſte man den ſidſtes Alder, ſaa kunde man deraf ſlutte, om enten han eller Timæus have taget dette Navn af hinanden. P. 475 T. 1. ſiger Plinius, at Xenophon har beretret, at Øen laae 3 Dages Seylads a littore Scytharum. Siden baade Xenophon og Timæus have her talet om Scythien, hvilket Pytheas ei ſynes at have giort, ſaa kan dette maaſkee have givet dem Anledning til at forandre Øens Navn Baltia, ſom ſtod hos Pytheas, til Baſilea, tænkende paa de Kongelige Scyther, der forekomme hos Herodotum. Man kunde og ſnart falde paa de Tanker, at den Øe, ſom Plinius T. 1. p. 474 intet Navn giver, og T. 5. p. 367 kalder Abalus, og ſom han begge Steder ſiger kun at have lagt een Dags Seylads fra det faſte Land, og den derimod, ſom han kalder Baltia eller Baſilea, hvilken han legger 3 Dages Seylads derfra, have været forſkiellige. Antog man denne Mening, ſaa kunde man følge Bayer, og giøre den første til en Deel af Preuſſen.

Tacitus T. 2. p. 680 in Germania. Ergo jam dextro Suevici maris (Øſterſøen) litore Æſtyorum gentes alluuntur: qvibus ritus habitusqve Suevorum, lingua Britannicæ propior. Matrem Deum venerantur, inſigne ſuperſtitionis, formas aprorum geſtant: Id pro armis omniumqve tutela, ſecurum deæ cultorem etiam inter hoſtes præſtat. Frumenta ceterosqve fructus patientius qvam pro ſolita Germanorum inertia laborant. Sed & mare ſcrutantur, ac ſoli omnium ſuccinum, qvod ipſi gleſum vocant, inter vada atqve in ipſo litore legunt. Det er klart heraf, at han kalder dem Æſtyer, ſom Pytheas kalder Guttones. Han regner dem og P. 683 udtrykkeligen til Sueverne, naar han ſiger, efter at have talet om dem og Sitones, hic Sueviæ finis.

Plu-

Plutarchus T. 2. P. 557; at Indvaanerne ved Eridanus gaae i sort klædde over Phaetons Død; Henhører til Østyerne, saafremt Eridanus hører did.

Ptolemæus P. 80 begynder det Europæiske Sarmatien fra Weixelen. P. 81 sætter han Venedæ langs den hele Vendiske Bugt, som et Hoved-Folk, Sythones neden for dem, og P. 82 ved Siden af dem ved det øvrige af den Vendiske Bugt først Veltæ, (uden Tvil Vitæ), og dernæst Ostii, som jeg paa et andet Sted har formodet at bør skrives Ostii, og formodentligen at være samme Navn som Østyernes. Meh Spørsmaal om de ere Taciti, om i det mindste endeel af dem ei have foreenet sig med Guttones, og begivet sig længer sønder paa, og om de øvrige ei have viget nord efter, og der efter Haanden blevne mengde med Finske Folk. Det værste er, at man paa disse Tider ei endnu kan skille mellem de almindelige og særdeles Ester, om hvilke Ptolemæus synes at tale, og at sætte dem i Samogitien, særdeles saafremt de efterfølgende Karbones bør forandres til Curones. Cassiodorus P. 175 i Kong Theoderici Brev kalder dem Hester, og vidner at Bernstenen fandtes hos dem; Her maa det Esthniske Navn tages for et almindeligt, thi det er klart at disse Esther have boet i Preussen, og at der i det 2 Sæculo boede Vender, og at de særdeles Esther boede da længer nord efter. Nu kan vel i en Tid af 4 Sæculis Venderne have flyttet ud, og ere de ogsaa rimeligen tilforn gangne over Weixelen ind i Tydskland, men det er dog høyligen at tvile paa, at de virkelige Esther have atter vendet sig sønder efter, da man i det 10 Sæculo finder dem upaatvileligen paa det Sted, hvor de nu ere, og i det Land derimod, hvor de tilforn vare, og samlede Bernstenen, Sem-

ber

ber og Preusser. Det underligste er, hvorfor det Esthniske Navn, som var tilfælles for saa mange Folk, er blevet et vidst særdeles Folk siden tilegnet, allerhelst det ingen Grund haver i deres egit Sprog. Man kan og sige at alle de Folk, som Ptolemæus sætter i Sarmatien ved Østersoen, have i hans Tid været Vender, og at de andre Navne hos ham ere kun særdeles Navne af Vendiske Slægter, saa at hans Ostii blider samme Navn, som Taciti Æstyer, ja boende paa samme Stæd, hvorfra de fordrevne de Tydske Æstyer, som foyede sig til Gotherne; Og siden de Vendiske Æstyer satte sig ned i de Tydske Æstyers Land, saa beholdte de hos Fremmede deres Navn, men bare paa deres eget Sprog adskillige Navne. Veltæ høre maaskee altsaa til dem, og ere maaskee Indvaanerne af Others Witland, og Jornandis Vidivarii, hvorom Bayer handler. Jornandes siger, at de vare sammenlobne af adskillige Folk, hvilket derved kan forklares, at der maaskee ere blevne endeel Tydske tilbage, at Ptolemæus sætter der Vender, som vare af Sarmatisk Herkomst, og at de følgende Tider, vise, at Finske Folk have boet der. Disse 3 have maaskee i Jornandis Tid boet der om hinanden, og udgiort eet Folk.

Jornandes Grotii p. 616. post qvos (Vidioarii) ripam Oceani Itemæsti tenent, pacatum hominum genus omnino. (Det er klart at her bor læses: item Esti).

I Gruberi orig. Livoniæ p. 6. 7, sættes Esti der, hvor de nu boe.

Saxo p. 89, at Olimarus undertvang Hestiam, og sagde den under den store Frothonis Rige. Her siges og Oelandia at være undertvunget, tilligemed Curetia, & insulas Svetiæ præcenses; Hvoraf jeg slutter at her forstaaes ved Oland Osel. Fremdeles siges:

ſiges: Dago Heſtiæ regimen erogavit (Frotho) p. 103. Hunc (Starcatherum) in ea regione, qvæ Svetiam ab oriente complectitur, qvamqve nunc Eſtonum aliarumqve gentium numeroſa barbaries latis ſedibus tenet, originem duxiſſe memoriæ proditum conſtat. (Af dette Stæd ſkulde man næſten ſlutte, at Saxo ſelv haver holdt for, at der i de gamle Dage have boet andre Folk i Eſthland, end i hans egne). P. 145 i Beſkrivelſen af den Svenſke Kong Rings Krigshær paa Bravalla Hede: Cæterum alas globosqve maxime Curetum Eſtonumqve conſertior turma texuerat. P. 152 ſiunger Starcather i ſin Viſe: Obtrivi - - - - vel qvas alit Eſtia gentes. P. 212. Knud den Hellige adoleſcentiam egit Eſthonicis illuſtrem tropæis. P. 214 fortſatte denne Krig under ſin Broders Harald Heins Regimente, og endte den under ſin egen. P. 377, hvor ved en Trykfeyl ſtaaer 376, beſluttede de Danſke under Canuto 6 at giøre et almindeligt Tog mod Eſtones.

Heims Kringla T. 1. p. 41 og 42. Kong Yngvar plyndrede i Eiſtland (hvorved forſtaaes Eſtland, men ved Auſtur Rige, Auſturveg uden Tvil alt Landet oſten og norden for Veixelen), fordi dets Indvaanere havde plyndret i Sverige, og giorde det paa et Sted kaldet Stene (maaſkee det ſamme, ſom omtales p. 15) men blev der ſlaget og begravet ved Soe-Stranden i Adal Syſſe. P. 52. Ivar Vidfadmi lagde under ſig allt Auztur Riki. P. 109. Halfdan Svarte og Halfdan Hvite holdte en ſtor Strid paa Eiſtland, hvor den ſidſte faldt. De vare Harald Harfagers Sønner. P. 196 og 197 Eiſterne vare Soerøvere, og fangede Oluf Trygvaſon, de vare grumme, og betalte Skat til Kongen af Holmgaard. (Dette giør at jeg troer, at Sembi, Pruſſi

have egentligen været de fredelige, som kaldes af nogle Esthi). P. 274. Eisterne handlede, blant andet med Træller. P. 380. Oluf den hellige plyndrede i Eysyssel (hvorved forstaaes Oesel, Dagoe ꝛc.). P. 485. Erik Eymundson, Konge i Sverrige, undertvang Eystland. P. 318. Erik Jarl plyndrede Adal Syssel og Ey Syssel.

Speneri Not. Germ. ant. T. 2. P. 189 har samlet om Æstyerne.

Ligeledes Prætorius L. 1. P. 75.

Saa og Cluverius Germ. ant. L. 3. P. 191—194.

Venantius Fortunatus i Duchesnii script. Franc. T. 1. p. 505 Qvem (Chilpericum) tremunt. . . . Estio.

Langhorn ant. Alb. p. 43 og 44 forer dem fra Britannien, men derved kan ei forstaaes de nu saa kaldte Esther, som aabenbare ere Finner, men uden Tvil Preusser, Letter ꝛc., saafremt denne Meening er rigtig.

Strahlenberg p. 55 af Tomæ Hiærner skrevne Est- Liefs und Lettländische Geschichte, at Finnerne kalde gandske Ehstland Wira-Mah, fordi Wirrland ligger dem nærmest.

Scheidt de regio Vandalorum tit. Daniæ Reg. trib. p. 68 og 69 vil giøre Estherne til Slaver, og saa vidt om Esthernе.

P. 81. L. 3. neden fra; Gotherne: Andre Grunde have siden bevæget mig til, at ansee disse Juthunger for de Alemaniske.

P. 82. §. 24. L. 5. Greuthungi: Atter Juthungi, hvorved og den Feil bortfalder hos Skribenten, at han skulde have anfort Austro-Gother tvende gange under forskiællige Navne.

P. 90.

P. 90. L. 10. Folk: Dog ſtrider herimod, at G.therne havde ikkun lidet Ryttерie.

P. 110. §. 30. L. 7. langvarig: Ermanaric kan forhen have regieret over en Stamme af Oſt-Gother.

Ib. L. 8. Amaliſke —— læs —— Baltiſke.

P. 119. L. 11. Finner: vel tildeels, men dog ogſaa af Gother. Uden Tvil have vel og endda endeel Gepider boet ved Weixelens Udløb, og ſom de vare en Gothiſk Stamme, ſaa er det ingen Under, at vore Fædre have kaldet Landet der Gotland.

P. 121. L. 15. Wolga: Eller rettere neden for Tanais paa den oſtlige Side.

P. 123. ved Slutningen af §. 32. Bring gior det i Sv. Hiſt. T. 1. p. 321—323 meget troligt, at et Hunaland haver ligget i Sverrige, men feyler uden Tvil, naar han mener at Hunaland i Volſunga S. haver ligget i det Svenſke Nordland, thi ſaavel af Sagan ſelv, ſom af Viſerne i Sæmundi Edda er det klart, at det Hunaland haver ligget ſonden for Holſteen, og ſtikker dets Navn uden Tvil i Hunſingo, (da den ſidſte Stavelſe go er her det ſamme ſom gav d: Pagus), hvilket haver været en Deel af Frisland, og egentligen ligget i det Groningiſke. Den kaldtes og Hunaga. See Charterne i Schotani Uitbeeldinge der Heerlikheit Friesland i Folio. Endnu heder den Hunſingo, maaſkee af den liden Flod Hunſe, ſom flyder der igiennem. Vel mueligt og at den haver Navn af Huner, thi det ſynes baade vort Hunaland, og Hunaga at viſe; Siden kunde den med Tiden være bleven forandret til Hunſingo. Men om end ſaa er, ſaa have diſſe Huner dog ei havt noget tilfælles med de bekiendte Hu-

ner, men uden Tvil været en Frankiſk Stamme, og ſiden de boede ved Soeſiden, og ei langt fra Cherſoneſus, ſaa er det troligt, at de have været af de forſte Franker eller Cimbrer, ſom have forladt Cherſoneſum. Rette Nordiſke ere uden Tvil ſiden komne til dem, dog maaſkee ei for efter den Saxiſke Odins Tid, hvis Son Sigge ſynes at have været. Imidlertid troer jeg dog ikke, at Hunerne i Hervarar S. ere diſſe, hvorvel jeg maae tilſtaae, at de Huniſke Anforere have i den Nordiſke Navne, og at Reid-Gotland kuude da efter Beliggenheden vel nok giores til Jylland, men jeg troer ſnarere, at det Hunaland haver ligget oſten for Reid-Gotland, ved Weixel og Duna, ſaa at de Huner have maaſkee været de bekiendte Huner.

P. 124. L. 1. Jonakur: (om hvilken man efter Jornandes kulde ſnart troe, at han havde regieret over Roxolanerne).

P. 123. L. 6. Forretninger: Og dette ſtadfæſtes ogſaa ved Wilkina S. og ved Helden-Buch.

P. 125. L. 21. Gotherne: ved Tanais.

P. 255. L. 4. ſig: Dog da de maaſkee have regieret i Spanien, og altſaa været Veſt-Gother, ſaa er det endda ikke ſaa umeligt.

P. 255. L. 18. til: uden Tvil er den uægte.

P. 255. L. 21. Skat: Det er en Fabel, men vel mueligt, at Titus har fort diſſe Kar fra Jeruſalem.

P. 262. L. 3. neden fra; Helela er uden Tvil Hella.

P. 291. ſidſte Linie; Flugten: Ved denne Tid maae Balmer være dod, og vides ei Udfaldet af denne Krig. Det folgende hører til Theoderici ſenere Indfald.

P. 292.

P. 292. L. 9. Durazzo: Dette synes at være skeet senere efter Balamirs Død.

P. 294. L. 4. Norge efter ꝛc.: Dette er skeet uden Tvil forend det, som fortælles p. 292.

P. 362. §. 61. L. 13. Tider: Dog vel mueligt at Diceneus har givet dem, og at Gotherne have taget dem op efter Geterne, da de komme ind i deres Land.

P. 376. L. 6. igien: Dog har jeg forhen P. 297—299, men i sær P. 302 af Valesii Anonymo fortaalt det samme. Hadet imellem begge Theoderici, og at Triarii Søn understyttede Basiliscum, gior det ogsaa troligt, at den store Theoderic har hiulpet Zeno paa Thronen igien.

P. 384. L. 17. 9 Aar: Ellers troer jeg dog, at Sigeberti Tidsregning er i Henseende til de Ost-Gothiske Kongers Ankomst til Regieringen, og Døds-Aar, næsten rigtig, undtagen at han nok lader Theoderic fødes nogle Aar for tilig.

P. 385. L. 7, neden fra; Folk: thi Barangi, Varangi, Varingi have uden Tvil Navn af værge, beskytte.

P. 391. L. 8, neden fra; Antiqvitæter: Og er det næsten vidst, at disse afskaffede Gothiske Bogstaver have ei været andre end de Latinske saa kaldte Gothiske.

P. 426, næst sidste Linie; begge: Den Tid have vel neppe Heruler endda boet i Halland; Snarere vilde jeg giette paa Meklenborg, hvor dog den gang Varner boede.

P. 432. L. 9. Gauterne: Have de boet i Halland, saa kunne de og have strakt sig ind i Norge, det er at sige i

Bahuslehn, og deres Navn blevet der forandret, glemt og udsletter.

P. 457. L. 6. Hirrer: Herved falder mig ind; at Odins Gother og Aser have, efter at de forlode Tanais, og forend de ginge til Norden, boet i Lifland, hvor Hirrer og Scirer boede, og hvor Gother og Aser endda boede i meget sene Tider, saa at Hirri og Sciri, hvilke sidste ere uden Tvil et Gothisk Folk, blive maaskee Odins Gother i Lifland, og da kan det være at *Hirri* vil sige saa meget som Herrer, og at Heruler i Scandinavien ere de samme som Hirrer, saa og at Turcilinger kunne have boet i Lifland, og været Odins Tyrker. See T. 4. P. 468.

P. 457. L. 12. an: Vil man vedblive denne Etymologie, da er det meget rimeligere at lede deres Navn af det Tydske Ord: Irren o: vanke om.

P. 484. L. 7. Gothisk: Dog troer jeg nu at de snarere have været Joter end Gother.

P. 488. L. 9. Sæculo: (men have de nogensinde boet længer synder paa, saa maae de længe forhen have draget nord efter, fordi Tacitus sætter dem alerede ved Østersøen).

P. 495. L. 8. efter: eller og maaskee forhen, dog i det 6 Sæculo.

P. 505. L. 8. imod: Dog falder det noget utroligt, at Slaver skulde alerede have boet i Bohmen, da Marcomanner vare saa mægtige der.

P. 512. L. 3, neden fra; urigtigt: Dog er det ikke umuligt, at de have en sope Tid boet der, thi fra Pannonien til

Gal-

lien kunde deres Vey let falde der igiennem, allerhelst man ei maae tænke, at de ere uden Ophor dragne i eet Træk lige fra Pannonien af.

P. 512, sidste Linie: Fra de Ord: af Cassiodoro, til 2 Linie P. 513 og det Ord: Læsning: burde staae ved den §. om Vandalernes Sæder.

P. 526. L. 13. Vandalerne: disse Vandaler.

P. 555. L. 15. Burgundien: (og da de vare Celter, saa kunde man endda ei gandske mistvile om at forstaae den).

P. 575. L. 5. paa: (Maaskee disse Huner have snarere været en Green af Franker, om hvilke man næsten ikke kan tvile paa, at d: jo have boet i Westphalen og i det Grønningske).

Fratagelser i den 4 Tome.

P. 621. ved Slutningen af §. 12. Udi en —— Folk — Alt dette udelades, da det er forhen anført i 4 Tom. P. 610 og 611.

Trykfeyl i den 4 Tome.

P. 15. Not. 58.	Lumbardum	læs	Lamberdum
	Wilsinsuum	»	Wilkinsium
p. 28. l. 8.	neden fra; og	»	og man
p. 31. §. 13. l. 2.	først	»	fast.
p. 31. Not. 10. l. 2.	Hallenberg	»	Hachenberg.

P. 35.

P. 35. l. 11. Catualdum	Catualdam

I den Genealogiſke og Chronologiſke Tavle af de Gothiſke Konger forandres Eutharic, i Linie: 473 til 477.

p. 44 l. 19. giærende	giærede
p. 55. ſidſte Linie: gandſkt	gandſke
p. 74. l. 6. Zoſionum	Zoſimum
p. 92. l. 10. nævnes	nævner.
p. 102. l. 8. Anonynus	Anonymus
p. 107. l. 8. er, herom	er herom,
p. 107. l. 7, neden fra; vovede	vede
p. 114. l. 5. 378	376,
p. 118. l. 3. Folk, eller ſødde	Folk, ſom boede ved, eller vare ſødde
p. 121. l. 1. Anilſuri	Amilſuri
p. 131. ſidſte Linie; en	om
p. 133. Not. 34. enuncleatus	enucleatus
p. 134. l. 11. Molda	Moldau.
p. 147. l. 3. de	da
p. 170. l. 4, neden fra; deputatus	deportatus
p. 179. l. 10. Kilde	Kulde
p. 197. Not. 31. l. 2. Kritika	Kritiſka.
p. 207. Not. 50	60
p. 250. l. 2. orthodxe	orthodoxe
p. 255. §. 47. l. 1. Aſtaulphus	Athaulphus
p. 257. l. 10, neden fra; ſin (udſlettes)	
p. 270. l. 2, neden fra; ehi	thi
p. 276. l. 7. da	de
p. 285. l. 2. ſuperjacentum	ſuperjacentium
p. 295. l. 6, neden fra; Gotherne.	Gotherne. (
p. 301. l. 11. Moeſien.	Moeſien)
p. 301. l. 16. for (udſlettes)	
p. 314. l. 12. Sarmaterne	Sarracenerne.

P. 323

P. 323. l. 4. det » » den
p. 338. l. 6. Gothernes » » Scoternes
p. 342. l. 6, neden fra; sidste taler (udslettes)
p. 356. i Bredden l. 11 og 12. Reid-Gotaland » Gotland og Jotland.
p. 358. l. 7, neden fra; anden » andet
p. 364. l. 16. lyde » » lydt
p. 380. l. 5, neden fra; kede » ke
p. 388. l. 13. et » » en
p. 391. sidste linie; K, og ei C og Ch Ch og K, og ei C.
p. 395. Not. 16. Muscardi » Moscardi
p. 397. l. 4, neden fra; Sanger-Sang Sanger sang
p. 399. l. 1. Kiæmper, » » Kiæmper, (
p. 433. l. 2. Jalien » » Italien
p. 439. l. 7. voldtoge » » voldtage.
l. 10. udbrede » » udbede
p. 440. l. 19. en » » en levning
p. 444. l. 12. derfore » » derfra
p. 465. l. 12. Sheidt » » Scheidt.
p. 473. Not. 3. B. » » reb.
p. 499. l. 5, neden fra; om » som.
p. 506. l. 1. Romerne (» » Romerne
p. 516. l. 16 og 17. Constantius » Constantius, den som det synes
l. 17. som det synes (udslettes)
p. 542. l. 5, neden fra; Bye » Bye).
p. 552. l. 7. Tiberiensis » Tilberiensis
p. 562. l. 8. udgiver » » Udgiver
p. 590. l. 13. Grændsers » Grændser.
p. 571. l. 11. at Tacitus » og at Tacitus
p. 579. l. 6. trækte » » trække.
p. 580. l. 8, neden fra; Regieringen Regningen

P. 588. l. 16.	Palmericum	Palmerinum
p. 604. l. 7.	neden fra; taget	fanget
p. 611.	ſidſte linie; dem:	den.
p. 614. l. 4.	hvorpa	hvorpaa
p. 620. l. 2.	neden fra; Brynzier	Brynier
p. 624. l. 2.	Borbe	borde
p. 631. l. 7.	melſe	ſtemmelſe
Oven til p. 629, efter p. 632.		633
Oven til p. 630 efter den foregaaende		634
Udi Trykfeylene p. 611	Garta	Gaeta.

Tillæg

Tillæg i den 5 Tome.

P. 3. L. 16. Saxer, (og af denne Mening er Abel i Sächsische Alterthümer p. 322. naar han leder det Landskab Svansens Navn i det Slesvigske af Schwaberne, hvilket er ligesaa rigtigt, som naar han sætter Sviones i For-Pommern, ved Swyne-Floden, hvorvel han i begge Dele haver havt mange Forgiængere).

P. 3. L. 7. neden fra; Westphaliske: (Heel mærkeligen skrives Westphal Veskfold udi Bærings Saga i Arnæ N. 576 A, 4to. p. 75 efter min Afskrift. Denne Codex indeholder Udtoger af Sögur, giorde ved Einar Eyolfsön.

P. 5. L. 8. neden fra; Havet: Maaskee den Sueviske Konge, som Cornelius Nepos hos Plinium omtaler, har været en Angler.

P. 13. L. 13. Scepter: Dog synes Valget kun at være gaaet for sig imellem dem, som vare af Kongelig Slægt.

P. 14. L. 10. Irlænderne: fra hvilke Skoterne stamme.

P. 14. ved Slutningen af §. 3. Torfæus i Hist. Norv. T. 3. P. 15. L. 1. C. 10 anforer af Flateyar Bogen, at i Engellands nordre Deel laae et Slesfort; hvilket uden Tvil er efter mine Tanker opkaldet efter Byen Slesvic.

P. 15. L. 10. Horsa: (altsaa har Hengist neppe da kunnet havt voxne Born med sig).

P. 17. L. 6, neden fra; Øer: (og er det klart at nogle Angler ꝛc. have maat sætte sig nord i Engelland, for at sigte imod Skoter ꝛc.).

P. 20. ved Slutningen af §. 4. J Evan's Welsh Bards, 4to, p. 74 kaldes Engellænderne Lhoegr's; p. 85 Eingl, og p. 123 Saeson.

P. 21. L. 11. Elven: (Denne Saxernes Overgang til Britannien haver vel foraarsaget Standsningen af Saxernes Erobringer sonden for Elven, ja at de endog, som det synes, have tabt nogle af deres Erobringer der).

P. 21. L. 14, neden fra; vare: mere.

P. 23. L. 1. Konge: Antager man at Hrolf Krake har levet med den Northumbriske Kong Ella, og at Helge og Hrolf, Fader og Søn, have først fuldkommen bragt gandske Jylland i en vild Mening under det Danske Rige, saa kunne Anglerne gierne endda have havt deres egen Konge, da Theodebert regierede over Frankerne, thi Theodebert døde 548, og Ella 590.

P. 26. L. 7. der: Om Fæstningen Brittenburg og om Spøgelser i Brittannien handler Cannegieter de Brittenburgo P. 11. 20. 25. 38. 45. 63. 67. 74. 120. 124. Bartely in antiquitatibus Rutupinis 4to P. 44—46. Thunman i Gef. Nord. Völker P. 38 Not. w formoder, at Brittia er urigtig skrevet hos Procopius, og at der bor staae Bittia, som Grækerne da udtalte Wittia. Men endskiønt jeg selv troer, at Procopius haver hørt endeel om vor Cimbriske Halvøe, og haver blandet den ind i Beskrivelsen af sin Brittia, saa kan dog denne Forandring ei have Sted, da Viter have aldrig været til hos os, som et Folk. Vilde man forandre det til Joutia, Gauttia, da kunde det lettere forsvares, men saa driftig tør jeg ikke være, da Manuscripterne have Brittia og Brittones. Muren eller Volden tvert

over

over Den giver dog just ingen Vanskelighed, thi man kunde enten antage, at Danevirke er meget ældre end fra Gotfrieds Tid, hvortil og er temmelig Anledning, eller og snarere at Procopius haver dog henfort endeel Omstændigheder af det virkelige Britannien til sin Brittia.

P. 30. L. 6, neden fra; hid: (hvilket endnu meget vel passer sig paa Holsten og Slesvig).

P. 32. L. 3. Hud: hvilket sidste ogsaa viser, at ved Hals-fange forstaaes ikkun Halsjern, thi ellers blev Herren langt haardere straffet end Trællen.

P. 34 næst sidste Linie; Konger: Thi efter Tacitus synes det, at Svenske og Folkene ved Østersøen havde stadige Konger, i det mindste havde de mere Magt end andre Tydske, og dette kom maaskee deraf, at de regnede deres Herkomst fra Odin.

P. 37. L. 6. Saxerne: Herved moder dog den Vanskelighed, hvi Saxerne ei havde Billeder, saafremt deres Odin er i 2 eller 3 Sæculo kommet fra Norden, hvor Billeder alerede dyrkedes. Jeg svarer hertil, at han selv vel ei er kommet længre end Norden for Elven, og at de sydlige Saxer vare et for stort og talrigt Folk til, at antage Skikke efter et langt mindre (thi endskiont de vel i Henseende til Navnet stammede fra de første, saa vare dog de fleste af dem ei egentlige Saxer, men ikkun ved Forbund blevne indlemmede iblant dem).

P. 37 ved Slutningen af §. 7. Duchowski i Actis de Slavis P. 125 vidner, at Bohmerne kaldte Saxerne Sazici, fordi de ginge med sorte Klæder (er dette sidste rigtigt, saa kan det deraf være kommet, at Britannierne kaldte de Danske de sorte

Lochlyner, thi i meget gamle Dage have Danſke og Saxer uden Tvil gaaet ſammen paa Soeroverie; men jeg maae tilſtaae, at jeg tviler hoyligen paa Etymologiens Rigtighed af Sazici, og troer, at det ſnareſt er giort af Saxer).

P. 38. L. 12. Mirkvid: Lagerbring i Svenſke Hiſtorie T. 1. P. 578 viſer, at vid betyder Skov, og mirk mork, og at der i gamle Dage fandtes paa adſkillige Steder i Tydſkland Skove af det Navn.

P. 41. L. 15. Dyrkelſe: (Da Hertha var deres fornemſte Guddom i Taciti Tid, og Odin ſiden, ſaa ſees heraf at Nordiſke Folk have efter Taciti Tid indfort dennes Guddom, hvilket tiener til at ſtadfæſte den Tid, ſom jeg lader den Saxiſke *Odin* leve paa).

P. 43. L. 6. ywis: Svafa Rike forekommer i Porſten Vikingſons S. P. 23, men i Arnæ N. 341. 342. b. og 354 ſtaaer alene Svafa.

P. 45. §. 9. L. 1. Bogſtaver (Molboernes Sprog eller Dialect er meget forſkiællig fra de ovrige Jyders, ſee Danſke Atlas T. 4. P. 263.)

P. 46. L. 7. det: (hvilket altſammen tiener til at viſe, at Anglerne ere blevne ſtærkt blandede med Danſke, hvorover og det Danſke Sprog mere nærmer ſig det Tydſke, end nogen anden Nordiſk Dialect gior, da Svenſk, Norſk og Islandſk derimod kommer langt nærmere det rette gamle Nordiſke).

P. 47. L. 2. Brug; thi Þ er en Rune, og fra de allerældſte Tider.

P. 49 ved Slutningen af §. 9. Udi Cellarii epiſtolis Samaritanis P. 31 tales om Anglia urbs.

P. 55. L. 5, neden fra; Elven: (Og heraf kulde man slutte, at Dithmarſken havde da ſtaaet under de Danſke).

P. 56. L. 3, neden fra; frem: Med mindre det kan være ſkeet i Følge med Atila og Hunerne.

P. 57. L. 5, neden fra; Navne: (og ſaadanne have vel Friſiavones, Marſi, Sturii været).

P. 59. L. 17. Fleo: (o: Flie, Flevo, nu værende Zuyder-Soe).

P. 60. L. 3, neden fra; Oer: adſkillige Oer.

P. 61. L. 5. neden fra; Habola: o: Haveln.

P. 62. L. 7. Lande: (herefter at domme maae Saxers og Danſkes Lande have i det 5 Sæculo, og længe ſiden, grændſet ſammen).

P. 62. L. 9. tvende: (ſaaledes kan det have været i Marcomiri Tid, men noget ſenere var der mange flere; Dorſtad, Utrecht, Deventer).

P. 63 ved Slutningen af §. 2: (dog ſnareſt til de forſte).

P. 68. L. 3. det 8: Ja i Midten af det 7. See T. 5. P. 69.

P. 70. L. 13. ud: Paa Britanniſk heder ſkovagtig Wyllt, deraf kan baade Folk og Stæd have faaet Navn. See Evan's Welsh Bards p. 76. Von Loon i aloude Regierings wyſe van Holland 8vo. T. 1. p. 33 og 34 ſætter Wilti i Holland. Eyndius i Chronico Zelandiæ p. 143 og 144 har den underlige Formodning, at Witela ved Maasſtrommen er Wineta. Har et Folk ved Navn Wilter boet et Stæd i de 7 foreenede Provincer, og

have

have de været Slaver, og ere blevne førte did ved Atila, saa kun de man falde paa den Formodning, at de have været Hunerne i Hervarar S. og i Volsunga Saga, heldst i den sidste, som med Tiden ere blevne indlemmede iblant Frankerne.

P. 80. ved Slutningen af §. 1. Udi Taciti Tid bebaades det nu værende Schwaben af allehaande Folk. Enten der igiennem, eller og igiennem Bayern maae Sueverne dog være dragne, da de i Tiberii Tid angrebe Rhætien. See Tom. 5. p. 79. I Schwaben have nok Sueverne nedladt sig først i det 3 Sæculo.

P. 81. L. 1. Alperne: (Alemani synes da at have besiddet Rhætien).

P. 82. L. 10. sidste: uden paa eet Sted.

P. 85. §. 3. L. 3. Hermundurerne: (Leibnitz i *Eccardi legibus Salicis* p. 259 mener, at Frankerne have, efterat de forlode Østersøen, nedladt sig fornemmeligen i Hermundurernes og fleres gamle Land imellem Elven, Sala, Weser, Fulda, Maynen og de Hartziske Bierge, hvor de bleve til eet med de der boende Folk, og at de derfore siges af Hieronymo forhen at være blevne kaldte Germani, som var Hermundurernes egentlige Navn; Og derfore ginge de i det 3 Sæculo til Westphalen, men de tilbageblivende bleve overvundne af Thüringerne; Dog jeg er af den Tanke, at Frankerne snarere have fulgt Nord-Havet, og siden nedsat sig sonden for Friserne, hvorvel jeg tilstaaer, at Leibnitzii Mening haver ogsaa mange Grunde for sig).

P. 91. L. 10. igien: (Det Land Burgundi toge fra dem, var uden Tvil Frankenland).

P. 92.

P. 92. L. 13. Tubantes: (Da nu, vel ei alle, men dog nogle af disse Folk trukke sig saa langt sønder paa, saa haver dette givet Anledning til Franker, Saxer, Friser, Varner, Thüringer at udbrede sig saa meget i Nord-Tydskland. Det lader og, at mange Tydske Folk aflode da saa meget, som forhen, at bekrige Gallien, og derimod trukke sig nærmere til Italien, for at angribe Romerne i deres Hoved-Sæde).

P. 97. L. 4. neden fra; Person: (Regalis).

P. 99. L. 6. kunne: paa nogle Stæder.

P. 102. L. 10. Chroci: (Maaskee denne Chrocus er Polakkernes Cracus).

P. 103. L. 7. Alemanerne: (venteligen maae da Clodovæus ei have undertvunget dem alle).

P. 109. L. 12. Tydskland: (I min 2 Tome P. 265 og 266 kalder en Alemanner i det 9 Sæculo, dog selv sit Sprog det Tydske).

P. 117. Ved Slutningen af §. 3. I Kirialax S. N. 489, 4to, P. 123 hos mig kaldes det Almannia.

P. 127. L. 2. neden fra; været: Og heraf sees at Saxerne have for 530 ei været vidt udbredde sønder paa i Neder-Saxen, og at deres Land følgeligen haver strakt sig i et smalt Streg fra Elven af igiennem Neder-Saxen, og Westphalen til Rhinen.

P. 130. L. 4. Aar: det er 491.

P. 138. L. 12. Keyser: hvortil kommer, at Augustulus levede for nær Procopii Tid, til at denne Skribent kunde begaae saadan Feyl.

P. 139. L. 3. tolv: (Det samme som i vore gamle Love kaldes Tolter Eed, hvilket synes at vise, at Thoringi have været beslægtede med vore Nordiske).

P. 158. (allernederst sættes til:) Varner udbrede sig til Rhinen. T. 4. P. 492 omtrent —— 500.

P. 159. efter L. 7: Saxer og Franker indtage Varnernes Lande ved Rhinen. T. 4. P. 493 &c. omtrent — 600.

P. 159. L. 8. 55: og 59.

Rettelser i den 5 Tome.

P. 3. L. 1. Sæculo: Maaskee snarere 3.

P. 9. L. 7. Gotherne: eller rettere at man haver blandet Joter og Gother sammen.

P. 20. §. 5. L. 2. Einhardus: rettere Meginhard.

P. 30. L. 4. beginge: (venteligen fordi den var ligesom Moder til de paafølgende Aar og Dage).

P. 38. L. 6. Historie: Men da Angli boede allerede i det Slesvigske i Taciti Tid, og venteligen længe forhen; og da de paa Øerne boende Danske, om man saa vil kalde dem, eller rettere Gother, vare endda neppe saa mægtige, at de kunde stride med Saxerne om Jylland, saa falder vel dette bort, endskiønt jeg gierne tilstaaer, at det lader, at Skiold haver ført Krige der, og at Frode Fredegode haver øvet noget i Jylland, og man og saa kunde paa den Maade allerletteſt forklare, hvorledes Angler

være fra Suever blevne til Saxer. Imidlertid stode de i Taciti Tid endnu i Forbund med andre Folk. Men man maae og tilstaae, at der hørte Tid til, inden de kunde blive fra Suever til Saxer, og blive, saa at sige, indlemmede med de sidste. See 5 Tome P. 42. I Kroniken af Moissac, som slutter med Aar 818, forekommer udi Ducheſnes 3 Tome P. 145 ved Aar 804 de Pagi Wigmodia, Hoſtingabi og Roſogaui i Saxen, ved Aar 805 Maguedeborg, og den Pagus Genewana, ved Aar 806 Guerenaveld og Staden Halle; og udi Aarboggerne af St. Bertin, som slutte med Aar 882, P. 179 ved Aar 822 om den Søe Arnſeo i Øſt-Saxen ved Sorabernes Grændſer, og om det Stæd Delbende ved Elven. Diſſe Navne forer jeg an, for derved at viſe, 1) at der alerede i Begyndelſen af det 9 Sæculo haver været Stæder i Saxen, og 2) at de Saxiſke Ord paa de Tider mere lignede vort Nordiſke Sprog, end det nu værende Høytydſke, thi Hall var en Sal hos os, og Arn en Ørn. Man seer og heraf, at det Saxiſke i Tydſkland kom overeens med det Angel-Saxiſke i Engelland.

P. 49. Not. 1. Noget saadant siger la Croſe ingen Stæds i Chamberlaynii oratio Dominica, men jeg erindrer vidſt, at han har skrevet det, maaskee i Vindiciis adverſus Harduinum, hvilken Bog jeg nu ikke kan finde.

P. 73. L. 3 neden fra; paa: Dog kan det endda vel være, at endeel af dem ere dragne med Sueverne til Schwaben.

P. 77 sidſte Linie; Bierge: (venteligen de Carpathiſke Bierge).

P. 79. L. 2, neden fra; Spree: eller snarere Oder.

P. 83. L. 16. Brabant: Dog synes de at ligge Chilperic noget for nær; Maaskee at nogle Suever have endda boet i Westphalen op til Friserne, og at det er deres Land, som i vore Sögur kaldes Suava.

P. 89. L. 2. fredie: (maaskee Suevi have alerede først i det 3 Sæculo slaget sig til dem, og da begge kort efter besiddet Schwaben, i det mindste tildeels).

P. 106. L. 3. 407: (Udi Constantini juniorie Tid havde de alerede store Stykker af Gallien inde; Maaskee Anqvidus har da skrevet. Men herimod strider, at jeg neppe kan troe, at disse Gothiske Skribenter have skrevet forend Gatherne ret vare blevne Christne, og komne ind paa Romersk Bund, allerhelst de synes at have skrevet paa Latin).

P. 118. L. 5. Juthungerne: med mindre man vilde sige, at Juthunger havde boet her forend de komme til Schwaben, hvorefter de ei have kunnet være iblant de første Alemaner.

P. 119 ved Slutningen af §. 2. Maaskee Juthungi have først boet norden for Donau efter Tabula, og siden foreenet sig med Alemannerne, og boet sønden for Donau, og kanskee nær Noricum, og strakt sig fra den igiennem et Stykke af Bayern og Tyrol til Alperne, og Italiens Grændser. Maaskee Tutunçii hos Orator, og som jeg haver anført i min 4 Tome P. 539, ere Juthungi, og at Læsemaaden er bedærvet.

P. 10. Col. 1. L. 3 og 4 udi Registeret; beleyre og indtage Arzilla IV. 336: (dette vedkommer egentligen Normanner fra Engelland).

Trykfeyl.

Trykfeyl i den 5 Tome.

I listen af Skribenterne:	Abdrete	Aldrete.
I det første Land-Chart: oven til:	10 Periodus 2267	
	læs 10 Periodus 2767	
I det andet Land-Chart:	Czeremesi	Czeremissi
P. 13. næst sidste Linie;	Hiinen	Hünen
p. 50. l. 11.	avis	ovis
p. 51. l. 15.	deraf.	deraf).
p. 55. l. 6 neden fra;	Foik	Folk
p. 56. l. 3 neden fra;	fremt	frem.
p. 62. l. 6.	siges	synes.
p. 81. l. 10.	der	det
p. 89.		98
p. 121. l. 6.	nevnede	værende
p. 137. l. 5.	For	Far.
p. 138. l. 13.	Schörtgeri	Schörtgen
p. 139. l. 2.	Adalingi,	(Adalingi),
l. 12.	ven	den.
l. 19.	Romere	Romere.

p. 142. l. 5 neden fra; omtrent t. 1. p. 73. t. 1. p. 73 omtrent; (og maae dette agtes, at det Ord omtrent, bør allevegne udi Tids-Regningen, hvor det er sat for Citationen, sættes efter den).

p. 148. l. 6 neden fra;	Pohlen	Polen
p. 153. l. 18.	Ambroses	Ambrones

I Registeret.

p. 10. col. 2. l. 3 neden fra;	Apriil	April
p. 30. col. 1. l. 10 neden fra;	Chasliurn	Chasluim
p. 67. col. 2. l. 6 neden fra;	Javets	Havets
Paa det allersidste Blad; næst sidste Linie:		Autores
		læs Autorum.

Tillæg i den 6 Tome.

P. 5. L. 13. undertiden: Torfæus i Serie P. 97 anfører, af Langhorni Anr. Alb. P. 329, at Jyderne, et Gothisk Folk, ere under den Danske Konge Frode 3 gangne fra Skaane til Cherſoneſus, da Auguſtus og Tiberius regierede, og have overvundet Cimbrerne, og kaldet Landet efter sig; Naar her i Stædet for Skaane ſættes Sieland og Øerne, og dette endog udſtrækkes til Skiold, saa troer jeg nu at der er noget herudi, thi baade vare Cimbrerne da saa svækkede, at det let kunde ſkee, og desuden kan denne Sætning og vel foreenes med vore gamle Skribenter, Saxo, Snorro &c.; Dog troer jeg ikke at Skiolds og Efterkommeres Herredomme haver ſtrakt sig over heie Jylland, og maaſkee aldeles ei til Sønder-Jylland, hvor Anglerne boede udi Taciti Tid, og havde en anden Gude-Lære end Odins.

P. 6. L. 3 neden fra; Stikleſtad: Ja den Walliſke Poet Lhywarch, ſom ſkrev ved 1235, beretter i Evans Welsh Bards P. 31, at den Waliſke Prinds Lhywelyn den Store angreb ſine Fiender med Fordeel, da han var ikkun ti Aar, og var ſelv med i Slaget.

P. 9. §. 2. L. 2. Navn; i Følge den 5 Sætning.

P. 10. L. 11. Sudrige: (hvilken Forklaring bekræftes derved, at Snorro kalder Kong Oluf, ſom af andre har det Tilnavn Skaut Konung, med Tilnavn Sonſka, saa og at Poeterne Þiodulf, Þormod, og Sigvat ſkrive Sönſcriþiod, Kong Sönſcan, Her Söhſcan. See Langebec Script. T. 1. p. 12. Not. k, hvilket kommer saa gandſke overeens med ſonden).

P. 10.

P. 10. L. 2 neden fra; Folk: Med mindre man vilde falde paa Abels Mening i Sächſiſche Alterthümer p. 322, at Taciti Suiones havde boet i Pommern ved Suine-Floden, en Mening, ſom dog aldeles ikke kan foreenes med Taciti Ord, ei at tale om, at man ellers aldrig finder ſaadant Folk i den Egn. Med det Tacitus kalder dem Suiones, kommer Othars Sveoland, og Wulfſtans Sveon hos Langebec T. 2. p. 112 og 119 vel overens. Langebec opregner paa forſte Stæd Not. v. adſkillige Skrivemaader af Sverrige. Melæ L. 3. C. 3. Sueſia eller Sueſſa horer maaſkee herhen, thi da han ſiger, at Meſia eller Eſtia var en Palus, ligeſom den, og Voſſius mener p. 795, at det ſidſte bor forandres til Eſtia, ſom er bleven beromt ved Bernſtenen, ſaa tænker jeg at ved den forſte forſtaaes Mæleren, ſom han efter Folket haver kaldet Sueſia, hvilket er Ciaconii Mening p. 494.

P. 11. L. 3 neden fra; Læſemaader: Fornemmeligen ſiden Suiones ellers ikke forekomme hos Plinium og Ptolemæum.

P. 12. L. 15. Scyther: Cancellie-Raad Legerbring i ſin Afhandling de vero etymo Sueciæ 4to, p. 13—16 holder for, at Sverrige har Navn af Scythia, og at det forſt er kommet ind med Odin, hvilket ſidſte er min Mening, naar derved forſtaaes den mellemſte Odin. Torfæus er i forſte Udkaſt til ſin Series iblant Bartholins Mſſ. T. 5. p. 27, hos mig p. 53 af ſamme Mening, og mener at Odins Folke-Navn Svidur o: Scytha, har givet Anledning hertil. Det ſamme om Svidrir, Odins Navn, og Sverriges Navn derved, ſiges og i Arnæ N. 742, 4to, P. 73 hos mig, ſom indeholder Kenninger. Staaer og paa ſamme Stæd i Reſenii trykte Edda.

P. 13.

P. 13. L. 9. Søn: Men da nogle af vore gamle Skribenter giøre Odin og Niord til een Person, og Freyr til en Søn af Odin, tvertimod Snorro og Edda, saa tænker jeg at dette er gjort deraf, at man haver blandet de adskillige Odini sammen, og at Suifdager, den mellemste Odins Søn, haver virkelig været de Svenskes første Regent, og Gylfes Stamfader, og deraf kommer det nok ogsaa, at i Langfedgatal hos Verelium i Hervarar Saga P. 39 staae imellem Yngve Freyr og Fiolner disse Ord: hier vantar 2: her feyler, thi Autor har maaskee hørt noget om, at Freyr var Søn af Odin, og maatte altsaa høre til en ældre Tid, end at Fiolner kunde strax følge paa ham; og herved bliver det ikke utroligt at Svifdager haver og hedet Freyr.

P. 13. L. 4, neden fra; endnu: Langebec T. 2. P. 146 haver herligen oplyst hvi Torfæus og Gram have regnet historiske Efterretninger til Langfedgatal, som dog kun er et Navne- og Slægteregister af Konger, nemlig fordi de have fundet historiske Stumper og Efterretninger i samme Codex, hvor Langfedgatal stod skrevet; og ligeledes mener jeg at det er gaaet Verelio.

P. 14. L. 14. Tid: Imidlertid kan det dog tiene til at bestyrke den Sætning, at Gothernes Navn haver, endog i Skaane, været ældre end de Danskes, hvilket og kommer overeens med Petro-Olai hos Langebec T. 1. P. 74 og 75, at Gothi stamme fra og have Navn af Magog, ja at alle Scyther stamme fra ham, og komme overeens i Sæder, Skikkelse og Sprog, og at man ei maae lade sig forvilde, fordi et Landskab i Skaane kaldes Gothia, og ligeledes et andet i Sverrige, saasom alle Landene havde i lang Tid intet andet Navn end Gothia, indtil de

med

med Tiden fingе først almindelige Navne, Dania og Scythia, og siden særdeles, Norvegia og Svetia, men dog blev det gamle Navn Gothia ved Magt i de Egne, hvor de først havde sat sig ned. Noget efter siger han, at de bleve kaldte Gothi af Gog, Magogs Søn, og i Skaane Gødinger, fordi de først satte sig der, og derfra udbredede sig. (Og at det Gothiske Navn haver været det ældste og almindelige, dog at forstaae næst det Jotiske, er baade rigtigt og fornuftigt). I Arnæ N. 852, som er Chorographia Daniæ, skrevet 1591, siges P. 181, at ved Udgangen af Grønsund ligger en liden Ø, kaldet Danmark, (som endnu bær samme Navn, hvilket kan sees paa det sidste Chart over Sieland; Maaskee dette kan tiene med til at bevise, at de første Danske ere komne fra Skaane, men maaskee den og er ikkun bleven kaldet saa i senere Tider af Søefarende, ved det den var den første Deel af Danmark paa den Side, som viste sig for dem).

P. 15 ved Slutningen af §. 2. Torfæus i første Udkast til sin Series i Bartholins 5 Tome P. 53 er af den Mening, at Sverrige er bleven kaldet det kaalde Sviþiod til Forskiæl af det store Sviþiod d: Scythia. I Arnæ N. 563 a, 4to, udi Þorleif Spakes S. P. 21 hos mig nævnes og Sviþiod hin kaalde, dog uden at fastsætte dens Beliggenhed, hvilken i de ældre Tider synes mig at være bleven henført til Sverrige selv, saa længe nemlig det Systema gialdte, at Scythia var det store Sviþiod; Men siden synes mig det kaalde Sviþiod at være bleven lagt uden for det rette Sverrige og udi Lapland. Om Sverriges Ælde kan eftersees Stumpfs Schweitzer-Chronick F. 268. p. 1; om de Svenskes Sæde: Speneri Not. Germ. ant. T. 1. p. 307. 309.

T. 2. p. 27. Prætorii orbis Gothicus p. 49—51. Cluverii Germ. L. 2. p. 114. L. 3. p. 97. 173. Om de Svenskes Oprindelse: Becani origines p. 792. Bünaus Teutſche Hiſtorie T. 1. p. 41. Crantzii Chron. p. 379—393. Wilde Hiſt. Sueciæ p. 33. 115. Wildes Indledning p. 318. Om det Svenſke Navns Etymologie. Loccenii ant. p. 9. Prætorii orbis Goth. p. 49—51. Becani orig. p. 673. 675. 679. 682. 702. Wilde Hiſt. Sueciæ p. 34. 43. 65. 145. Wachters Gloſſ. v. Schweden, Sueones. I Arnæ N. 765 a, 4to, kaldes Ruczia udtrykkeligen det ſtore Sviþiod.

P. 19. L. 3. den: Maaſkee han og har tænkt paa Ved: Træe, og villet forklare Seveden ved Skov ved Soen, og Norveden ved Skov nord paa.

P. 19. L. 12. kommet: hvilket og ſiges i Kenningar udi Mænds Navne, ſaa og at Gautland havde Navn af Odins Navn Gaut, hvilket Navn Kong Gote (med nogen Forandring) ogſaa bar, og blev det efter ham kaldet Gotland.

P. 23. L. 5 neden fra; bort: Maaſkee vore Nordiſke Baringer have, da de tiente i Conſtantinopel, hort der det Navn Suidiad, bragt det hid nord, og at Snorro er derved ſiden falden paa den Formodning, at de udenlandſke Scyther havde noget fælles med de Svenſke, eller Indvaanerne af Sviþiod.

P. 25. L. 11. Finner: (hermed kommer overeens, hvad ſom er anfort T. 6. p. 14 af Meſſenii gamle Svenſke Kronike; Dog det ſom findes mere i den om Japhet, Scyther, Geter og Helſingeland er et urigtigt Tillæg, fremavlet af Slutninger, og en utidig Eruditon).

P. 25.

P. 25. L. 8. Gother: og heraf følger, at dersom den mellemste Odin haver først bragt Gotherne ind, saa maae det have varet noget, inden Svenske, Norske, og Danske med have udspiret og skilt sig fra dem.

P. 30. L. 2 neden fra; Udvandring: Og ere Joter fra Oerne saa tiligen gangne over til Jylland, saa haver det meget lettet Skiold og hans Gother i at sætte sig ned paa dem.

P. 40. L. 4 neden fra; den: Venusinus i Bartholins 10 Tome p. 251, hos mig p. 287, siger, at der ofte vare paa eengang mange Konger i Danmark, undertiden 2 i gandske Danmark, og undertiden 2 i Jylland, 1 i Fyen, 1 i Sieland, og 1 i Skaane. Og herudi haver Venusinus uden Tvil ret.

P. 44. L. 9 neden fra; Regiering: (hvilket sidste passer sig paa Rig, som synes at have indført en ordentligere Forfatning her i Norden, end forhen).

P. 44. L. 6 neden fra; Dommer: (Petrus Olai hos Langebec T. 1. p. 74 og 75 lader og Dommere regiere over os fra Sarugs Tid, indtil Gedeons, eller og Davids. Peder Syv i sine Collectaneis iblant Rostgaards Mss. N. 55. p. 992 — 1008 anfører en Bog, som han kalder H. Hanses i Glumsoe, og hvorom han siger, at han selv haver en bedre. Dens Titul var: En kort Fortegnelse paa nogle gamle Danske Antiqviteter, om hvis i Dannemark, Borringholm och Gulland, førend Dan er bleven første Konge i Dannemark, sig tildraget haver, hvilke ere bleune fundne paa Gulland paa Gotlandske og Tydske Sprok. Af den paafølgende Fortale sees, at det er egentligen Nicolai Petreji Gullandske Kronike paa Latin, som her er bleven oversat; Og gives siden udi Fortalen en artig Efterretning, hvorfra Petrejus

har taget dette, og hvoraf man kan see, at han ei haver digtet. Derefter citeres Lyschanders Slegtebog og Strelovs Gullandske Kronike, og anfores endeel, som staaer saavel hos dem, som hos Petrejum. Heraf sees at denne Version er giort temmelig langt hen i det 17 Sæculo, og at der haver været en ældre, forend Winslöw giorde sin.

P. 46. L. 14. Foreening: Arnæ N. 899. 4to, som indeholder samme Kronike, har disse Afvigelser: Lolland udelades iblant de Øer, som Erik lod besætte; Om Gödtrich siges, at han vandt Expedia, som nu kaldes Jylland; Og udelades, at dette skeede for Jephte var Dommer i Israel. Siden efter ere mange andre Udeladelser og Forandringer, men som jeg ikke her vil anfore, da de ei vedkomme dette Sted. Deriblant er meget i den trykte, som er taget af Wilkina Saga, og uden Tvil en Tilsætning af en yngre Autor, og ei af den forste Forfatter.

P. 46 ved Slutningen af §. 5. (Det er klart, at dette er tildeels taget af Fundinn Noregs, men forqvaklet, og at det tiener til at stadfæste den Sætning, at Danske, Norske og Svenske have stammet fra Gother, og været til forend den sidste Odin kom ind).

P. 47. L. 10. Godinga: Magnus Olavius i enodatione cantilenarum p. 215—217 iblant Arnæ Mss. N. 762, 4to, forklarer Giodinga at betyde optimates, og det rigtig nok; Men Spørsmaal derfore, om de ei igien have Navn af Gother, som til en Tid ansaae sig for det ypperste Folk, fordi de vare Gudernes Folk.

P. 48. L. 3, neden fra; Odin: den sidste Odin.

P. 50.

P. 50. L. 1. omſtunder: (venteligen fordi hvert Landſkab var en Stat for ſig).

P. 54. L. 12. Skiold: Herved falder mig ind, at om man i viſſe Maader vil anſee Dan for Wodan, ſaa maae Humble og Lother blive hans Sonner, og Brødre til Skiold; En gammel Tradition giør og en Lother eller Lödur til Broder af Wodan; Maaſkee dette kan henhøre til Dan Mykillati.

P. 59. L. 7. Udvandringer: (men det ei herved bliver troligt, at de Skaanſke Konger have i Forſtningen ſtaaet under Gotherne, og at Rig haver forſt giort ſig los fra dem, thi baade var Gothernes Udvandring ſkeet ei længe forhen, ſaa og ſtadfæſtes det derved, at Rig haver efter al Rimelighed drevet Herulerne et Gothiſk Folk ud, ſaa og at han forſt gav ſig Konge-Navn).

P. 59. L. 11. Anglia: (Da Dan og Angul faſt altid føyes ſammen, ſaa ſees heraf, at der fornemmelig ved Dan ſigtes til Dan Mykillati).

P. 59. L. 14. Nor: (Ramus i Fortalen for hans Norvegia antiqva p. 2 holder for, at Ericus Olai og Johannes Magnus give Nor de Fædre for derved at føre ham og alle Nordiſke fra Odin alene, da dog Edda i den 21 Fabel nægter, at Nor er af Aſa Slægten. Her ere lige ſaa mange Feil ſom Ord, thi 1) føre Ericus Upſalienſis og Johannes M. ſlædeles ikke deres Konger fra Odin, og have altſaa ei heller villet føre Nor fra ham, og 2) taler Edda ei om Nor, men om Niord. For Reſten er Tingen rigtig nok, at Nor ei ſtammer fra Odin. Udi Værket ſelv begaaer han p. 10 den Feyl at anſee Gylve, en Sonne-Søn af Gor,

Nors Broder, for den Svenske Kong Gylfe i Edda, som kvede med Odin, og p. 12 anseer han urigtigen Porre, Nors Fader, for Guden Por. Dog kunde alle disse Meninger pyntes noget ud og blive antagelige, 1) om man vilde anse Vender og Finner for at være nær beslægtede, da de dog ikkun ere noget, fordi Vender ere nærmere beslægtede med Slaver. 2) Om man da vilde antage, at vore Vaner havde været Vender, baade for Navnet, saa og fordi Odin boede engang ved Duna, hvoraf 3) flod, at Duna blev Tanais, og at Odin, Aser og Vaner aldrig havde boet der, i det mindste ei den Odin, som kom hid ind, og giorde saa store Forandringer i vort Norden. Da kunde man troe at Siff, Pors Kone, var den Vendiske Gudinde Siva, og da maatte man ei anse Por for en oprindelig Nordisk Guddom, men for en Vendisk og Finsk; Da blev det let at forklare, hvi Odin og hans Folge ansaaes for Hexemestere, thi endeel af dem vare da Finner; Det var da ikke underligt, at Vanerne havde den værste Art af Troldom, nemlig Seid; Ikke underligt, at Dværgen Litur var med i Balldurs Begravelse; Da er Odin ei flyet nord for Romerne, og da kan han sættes i senere Tider, maaskee langt hen i det 2 Sæculo. Dog da blede saa mange Spor efter Aser ved Tanais vanskelige at forklare, da maatte man have Moye med at foreene Ynglinga Tal, vor beste Genealogie, med de andre Genealogier, da vilde mode tusinde andre Vanskeligheder, som let kan findes ved at igiennemlæse alle mine Deele af dette Værk.

P. 65 ved Slutningen af §. 6. I Gesneri Bog, kaldet Historiarum & chronicorum totius mundi Epitome, trykt 1538, 8vo; og som Hans Høygrevelige Excellence Hr. Geheime-Raad

Thott

Thorr hor været saa gunstig at laane mig af sit hyperlige Bibliotheque, siges p. 60, at Dan, vor første Konge, begyndte at regiere ved Aar 597 for Christi Fødsel; p. 67 Gothermus Aar 465 (skal maaskee være Saxonis Guttorm, Grams Søn); p. 69 Frotho, Aar 424; p. 72 Roskild bygget af Roe Aar 380; p. 74 Surivintbarthericus, Britanniernes Konge, tvinger de Danske Aar 354, som nægtede at give ham Skat; p. 79 Hother regierer Aar 301; p. 82 Horvendillus dræbes Aar 249; p. 87 Vuermund regierer Aar 184; p. 88 Gother og Danske plyndre Saxen Aar 176; p. 93 Hugler regierer Aar 82; p. 98 Fridlev lever Aar 37; p. 100 Frode 2 regierer Aar 15; p. 108 Ingellus regierer Aar 84 efter Christi Fødsel; p. 114 Haldan 2 Aar 178; p. 119 Sygar Aar 241; p. 122 Dacien indtaget af de Scondiske Gother Aar 259; p. 127, de Danske afkaste Kongerne, og vælge sig Regentere af Almuen Aar 292; p. 135 Ring regierer Aar 367; p. 138 Olo Aar 388; p. 143 Syuard Aar 431; p. 149 Syuald 3, Aar 475. Danske plyndre Gotthiam; p. 153 Biörn regierer efter Snio Aar 518; p. 154 Andoynus af Schandia, Longobardernes 10 Konge Aar 522; p. 172. Harald 3 regierer Aar 711; p. 175 Gorm den 57 Danske Konge regierer Aar 741; p. 278 Gotrie regierer Aar 774; p. 184 Juarus Konge i Danmark og Engelland Aar 784 og 848; p. 189 Ericus Tyran i Danmark Aar 892; p. 196 Frode 6 dødes i Engelland Aar 949, men kan ei omvende alle sine egne Folk; p. 199 Harald 4 regierer fredsommelig efter sin Fader Gorm Engellænder Aar 972 ꝛc., thi videre vil jeg ikke anføre, saasom de følgende Tider ere klare i Henseende til Konge-Følgen. Det er aabenbare, at Gassarus har fulgt Saxonis Konge-Liste, men selv sat Tiden til efter eget Tykke, og

det

det urimelig nok, og udeladt mange af Saxo's Konger, maaskee paa det at man ei skulde mærke, at han lod nogle regiere for længe. Gallarus dode 1577, og har giort sig meest fortient ved sin Augsborgske Historie, som Mencke har udgivet. I denne har han fulgt Annium og andre urene Kilder. Hvad Pontanus anforer af ham, staaer ei i dette Skrift, men maaskee i et andet under denne Titul: Catalogus Regum omnium, qvorum sub christiana professione per Europam adhuc regna florent, som jeg ikke har kunnet faae at see. De Stæder, som Hvitfeld anforer, staae derimod i hans Epitome. Clytræus Vejanus i Arnæ N. 848, 4to stunger i sit Poëma om de Danske Konger, skrevet Aar 1593 saaledes L. 1. p. 25: Gotthica gens Danis qvæ fons & origo feratur.

P. 67. L. 12. Beboelse: Og Gothernes Navn og Folk igien uden Tvil ældre i Norden, end de Svenske.

P. 70. L. 2. Sverrige: I Arnæ N. 576. C. 4to forekommer et Udtog af Didrek af Berns Saga, giort ved Arnas selv, hvorudi P. 181 siges, at Wilkin var Konge i Wilkinaland, det er Svithiod, Gautland og alt Sviaveldi, Skaney, Sialand, Jotland, Vindland; Han avlede med en Soe-Kone en Son, heed Vadi, ham gav Vilkinus 12 Stæder i Saxland. Vilkini anden Son heed Nordian, som blev Konge efter sin Fader. Hans Sonner vare: Vidolf Mitumstang, Afpilian Rise, Aventrod og Eddgeir. Vada Smeds Son var Velent eller Völundur, som siden kom til Nidung, Konge i Jotland udi Hiod, hans Hof, blev hans Mand, besov hans Dotter Heren, og avlede Vidga med hende, som foer til Rom til Kong Hidrek, og blev hans Foster Broder.

Ef-

Efter Nidung blev hans Søn Nidung Konge i Jotland; P. 182 Vilkin, og Hernit Konge i Rusia stridde sammen, og blev Hernit skattskyldig under Vilkin. Men da Vilkin døde, gjorde Hernit Oprør imod hans Søn Nordian, og overvandt ham, og indtog hans Rige, og satte ham over Sialand. Hernits Sønner vare Osantrix og Valldimar, og en naturlig ved Navn Ilias. Efter Hernits Død blev Valldimar Konge over Russia og Polonia, og Osantrix over Vilkins Land, og tienede Nordian ham i Forstningen. P. 183 Ilias blev Jarl i Gotland. Efter Nordian sætter Osantrix hans Søn Aspilian over Sialand, og selv ægtede han Oda, en Dotter af Milias, Konge i Hunaland, og avlede en Dotter ved Navn Erka med hende, (og videre gaaer Arnæ Uddrag ikke af denne Saga, som har været delet i 6 Partur, da min Udskrift derimod af denne Saga, som er skrevet paa Island 1688, er delet i 219 Capitler, og har meget mere om Hernid og Aspilian, men derimod desmindre om Osantrix. Naar jeg betragter at efter Jornandis Udsigende kom Rodulf en Scandinavisk Konge til den berømte Theoderic i Italien, saa er det gierne mueligt, at en Vidga kan have fulgt ham did, allerhelst det nok kan rimes med Tiden, Vidga har kunnet leve paa, hvorvel jeg maae tilstaae, at der og ere stærke Grunde for, at der maae have levet en Vidge i det 9 Sæculo. Hvo der er ældst, enten Wilkins Saga eller Thidriks Saga, er vanskeligt at sige; Indholden stemmer meget overeens; Uden Tvil ere de oversatte af udenlandske Sprog, og det i Kong Hagen Hagensens Tid, ligesom saa mange andre Romaner, hvorpaa jeg hist og her haver i dette mit Værk anført Beviis, og hvoraf jeg nu atter vil anføre et, taget af samme 576 C., P. 145 og 146, hvor Arnas vidner, at i Fortalen for Mörtuls eller Skickiu Saga; (det er Fortælningen om Kaaben), siges

den at være af det Walske, hvilket Arnas forklarer ved det Franske, oversat paa Norsk efter Befaling af Kong Hagen Hagenssen. I Arnæ Pidreks Saga skrives allevegne Vilkinge og Vilkina Land. Udi Arnæ N. 527, 4to, som indeholder Blomstervalla Saga, tales P. 26 og 34 om en Kong Hermit, som maaskee skal være Hermit; Dog maae jeg tilstaae, at der berettes gandske andre Ting om ham, end i de tvende andre Sögur; Desuden legges hans Rige i Africa. Udi min Afskrift, som er efter Arnæ N. 523, 4to siges P. 5, at Kong Erminrekur den Mægtige, (i N. 526 staaer den Gamle), regierede over Rom og alle Lande sønden, (i N. 527, vesten) for Mundia Fiæld (d: Alperne; i N. 527 legges til: og hans Broder for Hunaland) og Flemingia Land, (d: Flandern; hvilket Land udelades i N. 527), han var Fader til Pidrik af Bern, (nemlig Hertmer Erminreks Broder, som siden omtales P. 86; saa at N. 527 har saavidt rettere, i at tillegge Erminrek en Broder, og nævnes ogsaa i N. 522 Erminreks Broder Hertmar, Konge i Bern). De vare Sønner af Samson den Sorte (den Rige i N. 527) Ridder. Naar man saaledes videre vil efterse denne Saga, skal man finde endeel Overensstemmelse imellem den og Wilkina S., men ogsaa en stor Deel Forskiellighed, som dog ere ikke værde at anføres, saasom man af det alerede anførte nokſom kan see, at naar nogle faae sande Navne og Ting undtages, saa have disse Forfattere vendt for Resten op og ned paa alle Omstændigheder, og det alene for, efter deres Tanker, at behage.

P. 70. L. 13 og 14. Filimer: (og herefter maatte Wilkinas og Philmer have været een Person).

P. 72.

P. 72. ved Slutningen af §. 7. Mærkeligt er det, at Ragnvald Jarl af Orkenoerne kalder i sin Vise sit Folk Giodinger, thi da den er paa Norsk eller Islandsk Sprog, saa viser det, at saadant Navn paa Gotherne haver været gammelt, og vidt udstrakt. See Arnæ N. 762, 4to. Magnus Olavius forklarer vel P. 217 i samme N. Giodinger ved Optimates, men om det end kulde have været Meningen her, saa er det dog Spørsmaal, om saadan Navngivelse ei først er kommet fra Gotherne, fordi de ansaae sig, eller bleve ansede for ypperligere, som Gudernes eget Folk, imod Nordens forrige Beboere Joterne at regne.

P. 77. L. 12. Epidauria: (See Messenii gamle Kronike P. 2 og 4, og Arnæ N. 899, 4to. P. 5. 7 og 38).

P. 81. L. 1. Gepider: Desuden lader det, at de Danske have antaget den sidste Odin for ægte, og at Gotherne have anseet ham for en Bedrager, nok Aarsag til Fiendskab imellem dem.

P. 81. L. 11. Sprog: eller Tunge; See Wormii Edda, eller Skallda, p. 221, 248, hvor endog Runerne siges at være 16 i den Danske Tunge, men kort efter p. 249 kaldes de dog de Norske Bogstaver, og p. 279 Poesien den Norske; hvilket sidste ei er underligt, siden fast alle Islændere vare fra Norge.

P. 90. L. 8. Jornandem: (et Ord, som maaskee vil sige saa meget som Sued-Ås, og da tiente til at bekræfte de Svenskes Herkomst fra Aserne).

P. 92. L. 7. efter: (Maaskee denne Urbar kan have været en Svensk Regent for Gylfe, og regieret tilligemed over Sieland, og alene giort til Dans Fader, fordi han levede ei ret længe for Skiold).

P. 100. L. 5, neden fra; Konge: (Dette Sted findes hos Malbrancq de Morinis T. 1. L. 2. C. 50. P. 242; Der staaer videre, at de Danske eller Saxer landede i Britannien udi en Havn lige over for Morini d: Flandrerne; Herfor anføres Beati Vulganii vita. Men i Archivet af Canonicis i Lens kaldes de alene Dani, og deres Konge Danus. Udi Bredden anføres desuden: Arnoldus de Raisse Canonicus Duacensis, hvorved vel sigtes til hans Belgica Christiana, trykt Duaci 1634, 4to, eller og ejusdem auctarium ad Molani natales sanctorum Duaci 1626, 8vo, og Monumenta Atrebatensia, hvilke sidste endnu ei ere udgivne, saavidt mig er bekiendt. Malbrancq siger og, at en Qvirinus var da Præsul Cantorberiæ, hvorved, om Biisp forstaaes, saa kan jeg lige til det 11 Sæculum ikke finde nogen af det Navn. Malbrancq siger ellers her meget mærkeligen: cæterum video, ut & in posterum videbitur, Hunnos, Saxones, Danos, Normannos promiscue apud vulgus, & inde apud auctores in usu fuisse, cum sæpe ex Septentrionalibus illis partibus hostem in se ingruentem egemerent Belgæ. Alfordus anfører dette forteligen i sine Annales T. 2. P. 66 under det Aar 556 efter Malbrancqs Index, men da Kent var hedniſt paa den Tid, og han intet finder herom hos Engelske Skribenter, saa tanker han, at det kan have tildraget sig i Irland. Vore fleste nyere havde gandske vidst strax erklæret det altsammen for en Digt. Udi en Tome af Bartholin Mſl., som uden Tvil er den første af de 8 Tomer, som han under Navn af octo sæcula Historiæ Ecclesiasticæ Danicæ har efterladt sig, thi den gaaer fra 800 til 900, saaledes som den første skulde giøre, undtagen at der foran ere 96 Sider under Navn af Primordia; I den skriver han P. 45 og 46 efter min Afskrift i 4to: S. Vulganius multos Danorum qvi Cantuariam obsidebant, convertit, Mala-

nus

nus Natales S. Belg. d. 2 Nov. P. 237. In Martyrologio Cameracenſi Epiſcopus vocatur propter Apoſtolatum inter Morinos & Danos. ib. P. 238. Og kort efter anforer Bartholin ovenmældte Sted af Malbranecq, men ſætter det urigtigt ved 556. Malbranecq i Tome de Morinis anforer udi Chronologien ved Aar 569, at da kom S. Vulgenius med Runric og Qvilian til den Havn Wiant hos Morinerne, og anfores til Beviis Membranerne af Lens og Myræus (ſkal vel være Miræus), og ved 570, at Vulgenius prædikede for Bonderne i Egnen af Boulogne, og ſiden af Tervuanne; Til Beviis anfores Vulgenii vita. Videre herom, og hvad Jertegn han da haver giort, indforer han L. 2. C. 54. P. 252—254.

P. 101. L. 2 neden fra; dette: Og hvad i forrige Paragrapher er anfort.

P. 107. Not. (77) L. 3. Sæculo: Langebec T. 1. p. 400. Not. e. anforer et Tydſk Diploma af 1152, og et gammelt Angelſaxiſk til Beviis paa denne Skrivemaade.

P. 121. L. 4 neden fra; Landet: ſom og kunde bekræftes ved den Sætning, at Folkenes Navne ere ofte ældre end Landenes.

P. 111. Not. (89) L. 2. Tanais: (ved hvilken vore Skribenter let kunde falde paa de Tanker, at de Folk, ſom fulgte ind ved Odin, forte efter den Navnet Dani med ſig).

P. 114. ſidſte Linie; ham: hvorved dog maae agtes, at Odſtiont det Svenſke Rige ved Mæleren er efter min Mening bleven ſaa meget tilig indrettet, ſaa har det dog i Forſkningen været det Gothiſke Rige, og forſt faaet Navn af det Svenſke, ſiterat det Norſke Rige var ved Odins Folge bleven indrettet.

P. 118. L. 17. mueligt: Dog kan hertil svares, at da Procopius alerede ved Aar 500 sætter Danske Folk paa den Cimbriske Halvoe, og det derhos er troligt, at Dan Mykillaei haver alerede i 3 Sæculo udbredet det Danske Navn til Jylland, ja Angeln med, saa er det ikke urimeligt, at Marcus Mirus haver talet om de Danske paa Halvoen, og dog levet sidst i det 5 Sæculo.

P. 116. L. 15. opkom: hos de udenlandske.

P. 126. L. 2 neden fra; Preussen; Da nu han og mange flere kalde Scandinavien Scythia, saa er det ingen Under, at Snorro, som yngre, haver herudi efterfulgt de ældre.

P. 128. L. 4. Foregivende; Og da disse Gothiske Skribenter have saa noye beskrevet vort Norden, hvilket endnu mere vilde vise sig, om deres egne Skrifter vare komne til os, saa holder jeg dette for et stort Bevis for den Mening, at Gotherne ere virkeligen gangne ud fra Norden.

P. 129. L. 2. Ord: Dersom Rig haver uddrevet Herulerne, saa haver han venteligen ikkun uddrevet de stetteste af dem, og dette kan have været Aarsagen, hvorfore dette Folk horer saa ude hos udenlandske Skribenter for sine slette Sæder; Den Vey de efter Aar 500 toge fra Donau nord paa, saa og deres Sæde i Meklenborg i det 3 Sæculo, giøre det og troligt, at de have draget over de Danske Øer, og i det mindste igiennem Jylland til Meklenborg. Er nu Rig de Svenske Skribenters Erik, saa kan dette have givet de Svenske Anledning til at fortælle om Erik, at han ved Udskud af Folk lod bebygge Skaane og Øerne, og at de Danske derved opkomme; Og saa meget des letteré kunde de falde herpaa, saafremt Herulerne have boet i Halland, hvilket,

da

de skreve, havde fra umindelige Tider været et Dansk Landskab. Skaane legge de urigtigen til efter deres vrange Sætning, at Erik var en Svensk, eller Gothisk Konge, og ei en Dansk i Skaane, hvortil de dog kunne være blevne forførte, ved det Erik eller Rig virkeligen stammede fra Svenske eller Gother. I Arnæ N. 747, 4to, ligge nogle gamle Papirs Blade, som indeholde den for noget anførte Heimdals For paa Vers, og er den i Slutningen manglende, ligesom den der staaer i Codice Wormiano af Edda. Jeg finder ingen Forskiæl mellem disse tvende Codices, undtagen at i denne staaer foran: Brunka. Heimdallur fór fordá .... og skal jeg ikke sige, hvad Brunka betyder paa dette Stæd, om det og her betyder noget, thi i sig selv er det en bruun Hoppe.

P. 129. L. 19. Skaane: Dog lader det efter alt det foranførte af Procopio, og om Dan Mykillati, at Jyder, og maaskee Angler med, deres almindelige Navn har været det Danske (at forstaae fra det 3 Sæculo af), dog ei da i saa jævnlig Brug, som siden, ved det de som oftest havde deres egne Konger, og ei bestandig stode under de rette Danske Konger i Skaane, og paa Øerne.

P. 131. L. 8. boe: Ved hvilke Ord hans synes at sigte til Avarer.

P. 133. L. 10. Derostat: (Denne Mældelse om Dorstat, saa og det forhen sagde, at Germania nu beherskes af Franker, og at Dania nu kaldes Normannernes Land, viser uovervindeligen, at Skribenten haver levet i det 9 Sæculo).

P. 134. L. 13. fra: hvorvel jeg derhos ogsaa tilstaaer, at mange Slaviske Folk ere komne øster fra.

P. 135.

P. 134. L. 4. Scythien: (den virkelige Beliggenhed af det gamle Scythien, som han heel mærkeligen kalder den, eller Scandinavien, kunde bringe en paa de Tanker, at han ved Roxolanernes Land forstod Nord-Delen af Rusland).

P. 146. L. 10. Bifald: Og har denne Herkomst fra Grækerne uden Tvil Sammenhæng med den fra Trojanerne.

P. 147. L. 6. Forvirrelse: Petrus Olai hos Langebec T. 1. p. 71 anfører af et gammelt Vers disse Ord: Dacia docta dare de dando dicitur, unde Ex re nomen habet, sua munera fundit habunde, hvoraf sees, at denne Versmager har meent, at Danmark havde Navn af det, at den gav megen Frugtbarhed af sig.

P. 149. ved Slutningen af §. 10. — Alanus i de gentium quarundam orru §. 45 har en nye Mening om de Danskes Herkomst, og leder den fra Dandarier, som tilligemed Sarmater boede efter Plinius ved Tanais, og forklarer han Strabonis Dandala i den Egn ved Danne-Dal.

P. 153. L. 12. 06: (hvilket kan tiene til at udpynte Ihres Mening, at ved de Marcomaner hos Rhabanum, som brugte Runer, forstaaes Nordalbingerne; Hvorimod den faaer igien et stort Stød ved denne Bartholins Anmærkning i den 1 Tome af hans 8 Sæcula hist. eccl. Dan. p. 87 og 88, at de Ord, qvi Normanni vocantur, som legges til Transalbiani hos Astronomum p. 31, ved Aar 708, staae ikke i MSS.; Hvorudi jeg dog atter maae anmærke, at de ei findes hos Astronomum i Ducheſnii Edition, men vel i de saa kaldte Eginhardi Annales.

P. 154. ved Slutningen af §. 11. Vernſinus i Bartholini T. 5. p. 86 og 87 har allerede vist, at Danmark ei har faaet den

den ſidſte Stavelſe i Henric Aucupis Tid, men havt den til-
forn.

P. 155. L. 3. Daunſkir: Doner, og det ſidſte af Piodolf Harald Haardraades, Poet i Magni Olavii enodatio cantilenarum p. 19 iblant Arnæ Mſſ. N. 762, 4to. I Gangs Hrolfs S. C. 35. p. 296. Arnæ N. 152 Folio kaldes vi Danir, og er dette Skrift efter mine Tanker fra det 14 Sæculo. Danir forekommer og p. 30 i Æfi. Noregs Konunga iblant Arnæ Mſſ. N. 306, 4to, men p. 32 kaldes de der Daunir.

P. 165. L. 4. Land: og fra denne Tid af er det, at Venderne ere forgangne i Wagrien.

P. 168. L. 13. Danmark: Og betyder Lochlinich i Almindelighed Fribyttere fra Øſter- og Nordſøen, ſaa maae de Danſke ogſaa nødvendigen forſtaaes ved dem. I et Walliſk Poema af 1244 udi Evans Welsh Bards, 4to, p. 123 finder jeg, at Nordmændene kaldes Nordmein, og begyndte da Navnet Lochlinich at gaae maaſkee tildeels af Brug paa de Kanter. Men mærkeligt er det, at i et og det ſamme Poema P. 25 og 127 nævnes baade Lochlynnichs og Norddmandi fra hin Side Havet, ſom tvende adſkilte Folk; Skulde de Norſke og ei de Franſke Normauner forſtaaes ved de ſidſte, ſaa maatte ved de første egentligen forſtaaes Danſke her. Dog troer jeg ſnarere, at ved de ſidſte forſtaaes de Franſke Normanner, og ved de første de Norſke, thi Poema er af 1157, og da finder man, at de Norſke havde endnu paa de Kanter at beſtille, men de Danſke ikke. Dog maae jeg tilſtaae, at de Franſke Normanner lidet paſſe ſig, ſaaſom de da regieredes af Kongen i Engelland, og venteligen ei turde uden hans Tilladelſe bekrige andre, og han havde vidſt

ogsaa sendt Folk ind i Wales, saafremt han havde havt Deel i Krigen. Men derimod havde for 1154 Normandie i nogle Aar sin egen Hertug, og Poema kan vel være giort først 1157, men derfore dog handle om noget, skeet for 1154, thi jeg har mærket, at Evans er ei gandske fast i sine Aartal, men sætter dem paa et omtrent. I Note d fores Williams Ord an, at her kaldes Normanni Frainc, og at derved sigtes til de Krigs-Folk, som Henric 2 sendte til Den Man 1157, hvoraf sees, at 1157 skal dog være det rette Aar, og de Franske Normanner her forstaaes, hvorvel jeg maae tilstaae, at Frainc ei forekommer i dette Poema, saa at Williams venteligen har sigtet til et andet Værk. Men i et andet Poema fra omtrent 1235 staaer P. 135 i Originalen Ffrainc, hvilket Oversætteren *har* udtrykt ved Normanner.

P. 170. ved Slutningen af §. 13. I en Codex, jeg besidder, udskrevet efter den Islandske Præst Oluf Gislelöd hans Exemplar P. 2 og 3 i Folio, siges, at nogle Islandske Træle *paa* Island flygtede til de Øer, som efter dem bleve kaldte Vestmanna-Øer, efter som Nordmænd kalde jævnligen Engelske, Jutske (d: Jydske), Skotter og Irrer med det Navn Vestmænd. Disse sidste Ord ere meget mærkelige, thi derved kan begribes hvi Norske kaldte sig Østmænd, naar de kómme til de Lande. For at kiende denne Codex igien, maae jeg mælde, at dens Titul lyder: Norskar Annalar um uppruna Nordmanna, og begynder den saaledes: Aull Norder Lönd fyrir Nordann Grickiands Haf ꝛc. Hvad dette Stæd i sær angaaer, da er det taget af Landnama S., ligesom det heele Stykke er taget ud af bemældte Saga, af Fundinn Noregs, og af Slutninger dragne ud af dem. Lager-

bring

ring formoder i Svenſke Hiſtorie T. 1. P. 590, at ved Oſt-
manner i Island forſtaaes de Svenſke, ſaaſom boende paa
Oſtre-Siden af Norge, men det er klart, at de Norſke vare
e egentlige Oſtmanner, hvorvel jeg derfore ikke nægter, at jo
ndeel Svenſke have kunnet være med iblant dem.

P. 171. L. 7, neden fra; Sæculo: Mærkeligt er det, at i
Drophaugar Sonners Saga P. 184 i Arnæ N. 116, 8vo, ſiges i
et 10 Sæculo, at den Jamt Vedorm og hans Brodre komme
ned 18 Skibe til Suder-Oerne, og brændte Asbiörn, Jarl
ver bemeldte Oer, inde med alt hans Folk. Have nu Jam-
erne, ſom boede inde i Lander, kunnet være ſaa mægtige til Soes
aa den Tid, ſaa er det ikke utroligt, at Helſingerne, ſom boe-
e ved Soen, have kunnet ſtrække deres Skibsfart til Oreſund.
'. 186 ſiges, at to af Vedorms Brodre have med 2 Knoreſkibe
lyndret om Sommeren i Sverrige. I trykte Nials S. C. 83
'. 122 kaldes Byen Helſingiaborg. Denne Saga er en af de
ilforladeligſte, og juſt den Torfæus anforer. I Gange Hrolfs
. C. 36. P. 314. Arnæ N. 152 F., forekommer et Helſingia-
org i Engelland. Skulde Navnet være rigtigt, da kunde man
et falde paa de Tanker, at Folk fra Helſingaland vare komne
id. Maaſkee det dog kan være den ſaa kaldte Holy-Island, el-
ers kaldet Lindisfarne, thi der havde vore Nordiſke meget at be-
ille. I en anden Codex af denne Saga i Arnæ N. 338, 4to,
aldes dette Sted Helſingia. Dog er denne Saga faſt lutter
Digt, undtagen i Slutningen, hvor det Geographiſke forekom-
ner. Ellers vidner Snorro ſelv T. 2. P. 176, at der ſkal have
æret i Engelland en Stad ved Navn Helſingaport, hvor Kong
Harald, Godvin Son, blev ſlaget af Wilhelm conqvæſtor. La-

gerbring i Sv. Hiſt. T. 1. P. 304 og 305 formoder, at Helſingborg og Helſinger have Navn af det Folk Helſinger, ſaa og at Helſinger have været med Kong Hagen Adelſten, da han plyndrede i Sieland og Skaane. Dog jeg er mere tilbøyelig til at lede diſſe Byers Navn af det Ord Hals ɔ: et ſmalt Stykke Land, ſom gaaer ud i Soen.

P. 172. L. 8. Skribent: men vel Kahn, ſom de Tydſke endnu bruge.

P. 172. L. 3 neden fra; delet: Imidlertid bifalder ogſaa Lagerbring i Sv. Hiſt. T. 1. p. 327 ſamme Udledelſe af Skan ɔ: Vaad; Hvorimod Langebec T. 2. p. 118. Not. u ſynes mere om Udledelſen af ſkion, ſaa Skaane vil derefter ſige ſaa *meget*, ſom den ſkionne Ø, og mener han, at det Wulfſtan ſkriver Scaney, bekræfter denne Udledelſe.

P. 173. L. 4. Liefland: hvilket ſidſte bekræftes derved, at i en gammel Islandſk Geographie i Arnæ N. 765, 4to, ſtaaer, at oſten for Polens (ɔ: Polen) er Reidgotaland, og ſaa Hunland, (thi vel nævner Skribenten forhen Eiſtland, Virland, Refeland, ɔ: Egnen ved Reval, Liefland, Kurland, og ſiger, at de laae ved Garde-Rige, men dette giør han uden al Tvil *efter* Inddeelningen i ſin egen Tid, og det andet efter gammel Tid, hvorvel han ſkriver, ligeſom det og var ſaa i hans Tid, der uden Tvil var det 13 Sæculum, og det formedelſt Mangel paa nøyagtig Kundſkab om diſſe Landes Strækning). I et Islandſk hiſtorico-geographiſk Fragment hos Langebec T. 2. p. 36, og ſom han efter Haanden ſlutter at være ſkrevet i det 14 Sæculo, og ſom er en Membran iblant Arnæ Mſſ., forekommer ſamme Ord, at oſten for Polen er Reidgotaland, og ſaa Hunaland.

P. 176.

P. 176. L. 1. Vitæ: I Bartholini T. 10. Mſſ., eller rettere T. 1. Antiqvitatum Danicarum vidnes p. 332, hos mig p. 373, at der i Stædet for Juthæ i dette Sted af den trykte Adamo: Dani, qvos Juthas appellant, usque ad Sliam lacum habitant, læſes, Widdas, i den ſtrevne.

P. 176. L. 4. Saxerne: ſom dog egentligen maae forſtaaes ſaaledes, at de ſnart have været foreenede med Danſke, ſnart med Saxer, og holder Venuſinus for i Bartholins T. 5. Mſſ. p. 92 hos mig, at de Danſke ei have eyet Jylland, da Saxer ginge over til Britannien, og herudi haver han uden Tvil ſtorſte Ret.

P. 182. L. 8. Sieland: Torfæus har i Serie p. 93 alerede været af den Mening, at det Baltiſke Rige er maaſkee alene bleven anlagt paa de Danſke Øer, og blevet, da det havde ſin egen Konge, ſnart kaldet det Sygothiſke, og ſnart det Danſke Rige.

P. 182. L. 16. andet: Desuden regierede Harald Hilldetann foruden Danmark ogſaa over det Svenſke Gotland.

P. 189. L. 6. til: Schöning beſtrider med ſin ſædvanlige Lærdom og Skarpſindighed, udi hans Anmærkninger over Jornandis Beſkrivelſe af Scanzia §. 22, ſom endnu ere utrykte, Læſemaaden cogniri i Stædet for cogeni, og mener at der bor læſes Goteni d: Gother, hvoraf flyder, at de Danſke ſkulde ſtamme fra diſſe Gotener, ſom Schöning mener at have boet i Bleking, Smaaland og de ſydlige Kanter af Veſt-Gotland, og i §. 23. troer han, at de høye Folk, ſom Jornandes omtaler, ei bor henføres til de Danſke, men til de Heruler. Dog maae jeg tilſtaae, at hans Grunde have ei bragt mig til at frafalde mine Meninger herudi, thi Sammenhængen af Jornandis Ord ſynes mig, hvad det ſidſte angaaer, ſnarere at gaae paa de Danſke, end paa He-

rulerne, og hvad det andet betreffer, saa synes ham at cogniti giver en tvungen og uforstaaelig Mening, som mig dog ikke synes, heldst hos saadan en Skribent, som Jornandes; Han mener og, at Gotheni bor antages, fordi Jornandes ellers ikke taler om Gother, da han dog selv tilstaaer, at ved hans Ostrogother bor forstaaes de Svenske Ost-Gother, ei at tale om Vagoth og Gautigoth, siden Schöning soger dem uden for Scandinavien. Han forkaster og cogniti, saasom han siger, at det da svarer til Suethidi, og at det vilde være urimeligt, at de Svenske kulde være bekiendte frem for og iblant Finni og Vinoviloth, da disse tvende ei vare Nordiske Folk. Hertil svarer jeg, at dersom ved Vinoviloth forstaaes Vendelboerne, saa vare de et Nordisk Folk, og desuden nævnes ogsaa foran Ostrogother, Ranerige, Raum- eller og maaskee Ringeriger, iblant og frem for hvilke de Svenske vare bekiendte. At Jornandes har regnet, som det synes, Finner iblant Nordiske Folk, maae man ikke undres over, og at han herudi haver feylet, siden han haver Ret i saa mange andre Ting, og sad dog saa langt fra os i Italien. Da og Finner virkeligen boede i Norden, saa kunde han let ledes i Vildfarelse.

P. 202. L. 6, neden fra; anfort: Mærkelige er det, at Price udi Evans Welsh Bards P. 53 beretter, at den Britanniske Poet Talieſinus, som levede i det 6 Sæculo, haver skrevet en Ode om sine vildfarende Reiser, og sagt, at han tilsidst kom til Levningerne af Troja. Da nu Romerne eyede Britannien i saa lang Tid, saa er det ingen Under, at Britannierne have ved dem faaet Kundskab om Troja; Og at Saxer, Angler og Jyder have siden bragt den fra Britannien hiem med sig til Norden.

P. 209.

P. 209. L. 12. Danſke: Saaledes kaldes det iblant andet i Arnæ N. 489, 4to i Kirialax S. C. 29. P. 67.

P. 209. L. 7, neden fra; Nordiſke: Dog kaldes det i Arnæ N. 116., 8vo, i Skriftet, om Odin og Strid hans, Norſke Mal, thi saa staaer der: Þat er galldra madr ok er galldra menirnir en nú kallaz a Norſkt Mál.

P. 215. L. 3. Romerne: Wynne i Fortalen for Hiſtory of Wales * 5. P. 1 og 2 vil derimod, at Saxerne i Engelland have taaet Bogſtaver fra Irrerne, da de ligne hinandens, og Irrerne igien fra de gamle Britannier. Han ſiger og, at hvis Saxerne have fort Bogſtaver med ſig fra Tydſkland, det da er unerligt, at intet andet Tydſk Folk bruger dem, thi Runer ligne de aldeles ikke, hvorimod mig dog ſynes, at Þ er aabenbare Runiſk. Vidſt nok er det efter mine Tanker, at det er ubegribeligt, hvi Saxerne ſkulde have forladt deres gamle Bogſtaver Runerne, og antaget andre i Engelland, hvis de i Tydſkland lærede have brugt Runer. Men et andet Spørsmaal bliver det, om de Angel-Saxiſke Bogſtaver, og de Irſke med, ei ere ordærvede Latinſke. Imidlertid ſynes Þ dog at viſe, at Angel-Saxerne maae have kiendt Runer udi Tydſkland, men maaſkee saadanne Perſoners Antal iblant dem haver været saa ringe, at Mængden derfore gierne kunde antage et andet Alphabet i Britannien.

P. 218 ved Slutningen af §. 16. Lagerbring i Sv. Hiſt. T. 1. P. 451. §. 2 viſer, at nogle af Runerne ligne Latinſke, nogle Grækiſke, andre Galliſke, og atter andre Joniſke og Samaritanſke Bogſtaver, hvoraf han retteligen ſlutter, at der blier

ver Folk nok at hente Runerne fra, uden at tage sin Tilflugt til Munkene (men i sig selv ligne de dog meest de Græskiske). P. 452 og 453 viser han uovervindeligen, at Runer have været i Brug udi Norden forend Island blev bebygget, og forend Christendommen blev rodfæstet hos os. P. 454 viser han og heel sindrigen, at Kaarsets Tegn paa de Svenske Runestene bevise, at disse sidste ere alle satte efter Christendommen; og hvad som gaar der om de Svenske Runestene, gaaer og om de Danske og Norske. Biskop Finnur Joensen vil i den Islandske Kirke-Historie T. 1. P. 163 og 164, at mange Nordiske Ord ere ved Varinger og ved Kiøbmænd bragte hid fra Grækenland, og tagne af det Græskiske Sprog; om nogle er det aabenbare, som om alle dem, der angaae Kirken, og dens Skikke, og om *Navne af* Græskiske Personer og Ting, men om mange Ord *tager* han upaatvileligen Feil, som om Otta, hvilket betyder det første Dagen begynder at vise sig tilligst om Morgenen, et Ord der allerede findes i den saa kaldte Sæmundi Edda, hvor fast alle Viserne ere begroede med det tykkeste Hedenskab, og hvilket Ord han dog vil lede af *Munkenes* (hora) matutina, som de forkortet skreve matut. Det samme siger jeg ogsaa om det Ord: dör, ɔ: janua, som han vil lede af δορυ, hasta, da dog ingen Lighed er imellem disse tvende Tings Betydning; Om skodda, som han leder af σκοτος, tenebræ, da dog vore Fædre vist maae have havt Navn paa en Sag saa almindelig hos dem, forend de kiendte Grækerne; Fatakr leder han af πτωχος, Pauper, da dog dets Oprindelse synes mig at være gandske Nordisk, af fa, lidet, og takr, jeg haver med at giøre, kan udrette; Seckr af Saccus, hvilket Ord findes i saa mange Sprog, at jeg anseer det for en Levning af det allerældste Sprog.

P. 226.

P. 226. L. 4. Tid: Imidlertid er det dog mueligt, at en ſenere Sigurd kan have herſket over Huner, et Slags Franker, udi Weſtphalen, eller ſnarere i Frisland, thi i Norna Geſts S. fortælles, at Sigurd Fofnisbane ſtridede imod Sigurd Ring, Regnars Fader, og denne er maaſkee den, ſom i vore Kiæmpe-Viſer kaldes Sigurd Snaren Svend, og i Codice Wormiano af Edda p. 170 og 172 Sigurd Svend, hvilket Tilnavn er udeladt i Reſenii Edda Fab. 76. Rigtigheden af de Ting med Randver, Giukunger, Jormunrek, Erp, Sorli, Hamder, Jonakur, Gudrun bekræftes og meget derved, at i ſamme Codice p. 172—174. 302. 303 anfores af Poeten Brage den Gamle, (ſom levede forſt i det 9 Sæculo), anſeelige Stykker af Vers herom, og det i den Sang, ſom han havde giort Regnar Lodbroc til Ære. Skade at denne Sang ei er fuldſtændig kommet til os. Imidlertid er det mærkeligt, at udi den, ſaavidt vi have den, ei meldes noget om Brynhild eller Sigurd; Da nu Saxo udi Jarmerics Hiſtorie, ſom dog er for det meſte den ſamme, ſom Jormunrekr, ei heller mælder det mindſte om diſſe tvende Perſoner, ſaa troer jeg at han har af ſin Islænder faaet Hiſtorien efter Brage, og ſelv ſat noget til af Sagn om den Skaanſke Kong Jarmeric, thi Brage ſelv kan han neppe have havt, efterdi han kalder hans Randver Broder. Da nu Brage giorde denne Sang Regnar til Ære, og ei længe efter hans Død, ſaa mener jeg at Aslaug haver maaſkee ved en yngre Sigurd ſtammet fra den ældre Sigurd, ſom Efter-Tiden ſiden haver ladet leve med Jormunrek, thi Brage ſelv turde ei være ſaa uforſkammet udi ſaa nye Ting, at udgive hende for en Dotter af den gamle Sigurd. Men ſenere Poeter have hørt om den Frankiſke Kong Sigebert, og ved en Vildfarelſe ladet ham leve med Ermanaric. Og vil man antage at denne Hiſtorie haver væ-

net først skrevet med Runer, saa kan derved være indkommet megen Vildfarelse, da nogle Runer ligne andre Runer saa meget. Torfæus mener i Serie p. 140, at der har indsneget sig Vildfarelse i Atle Gesandtskab til Giukungerne udi Volsunga S. p. 87. Skade, at han ei har nævnet, hvorudi denne Vildfarelse skulde bestaae. Torfæus antager ellers p. 123, at Sigurd skal have levet i det 8 Sæculo. P. 339 mener han, at Giukungerne gierne kunne have været Gungincerne, den Longobardiske Konge-Stamme hos Paulum Diaconum, da en ældre Giuke end den i Edda kan have givet dem Navn. Han forkaster og p. 331, hvad som siges i den Islandske Vita af Didric af Bern, at Sigurd, og de med ham levende Helte, have levet straks efter Constantini Magni Tid. Og dette har dog uden al Tvil været Meningen af de fleste vore gamle Viser, eftersom de lade dem leve med Jormunrekr, eller Ermanarico. P. 342 og 343 er Torfæus nær ved at antage tvende Sigurd, og tvende Regnar; De eene i det 4, og de andre i det 8 Sæculo, og det over den, deels Forskiæl, deels Overeenstemmelse, imellem Jornandis og vore Beretninger. P. 511—514 er han i samme Vildfarelse. Mærkeligt er det, at i den utrykte Sæmundi Edda siger Brynhild, da hun stiger paa Baalen, at Jormunrekr ved Bickes Raad ødelegger af Sigurds Æt, hvilket synes at vise, at Forfatterne af disse Sange ei have anseet Aslaug for at have stammet fra den ældre Sigurd, endskiønt Torfæus mener, at saadant kan have staaet i de Eddiske Sange, som øyensynligen ere borte i denne Historie.

P. 226. L. 16; 4 Sæculo: End mærkeligere er det, at en Normansk Krønike i Frankerige, som slutter med 896, sætter Huner, tilligemed Gother og Dacier paa Den Scanza, som

ſam kaldes Northuegia. See Ducheſne Script. Norm. p. 1. og Langebec T. 2. p. 1. Men Spørsmaal om han ei haver her blandet Scandinavien ſammen med Dacien, thi der boede virkeligen Huner, Dacier og Gother. Det Hunaland, ſom Arnæ N. 765, b. beſkrives at have været et lidet Rige, og have ligget øſten for Saxen, anſeer jeg derimod for Ungern, thi vore Fædre forſtode heele Tydſkland ved Saxen.

P. 228. L. 19. Ord: Maaſkee og herved kan ſigtes til, at Clotarius og Chilperic have virkeligen plyndret i Suevers og Friſers Lande indtil deres yderſte Grændſer, thi de andre, i det mindſte Danſke og Svenſke, eller Eſthier, have de ei overvundet i Dannmark og Sverrige ſelv, men uden for, udi Tydſkland, da de, ſom Hielpe-Tropper, havde ſtødt til Saxerne. Og herved kan Extremis komme til at betyde, ei at Suever og Friſer ware længre borte end Danſke og Svenſke, men at Chilperic haver jaget Skræk endog i dem af Friſer og Suever, ſom boede længſt borte.

P. 229. L. 5. Sviehiod: Og da Anaſtaſius var Munk paa Sinai Bierg, ſaa ſees heraf hvor vidt de Danſkes Navn var ekiendt iblant Grækerne i det 6 Sæculo, at det endog trængde ud til de eenſomme Munke.

P. 229. L. 10; 500: efter Chriſti Fødſel.

P. 230. Not. 19. L. 5. Skiold; Dog vil jeg ikke nægte, at en allerforſte Skiold kan have faaet Navn af et Skiold.

P. 231 ved Slutningen af §. 18. Den beromte Lhuyd i ans letter to the Welsh P. 25, ſom findes i Malcolm's tracts . 88. P. 1, anforer af de gamle Britanniſke Triades, ſom ſkulle

være skrevne for 1100 Aar siden, at den allerførste Krigshær gik ud fra Britannien under Anførsel af Irp-Lyidog, og kom til Norge, da Gaidhial levede (uden Tvil i Britannien), og som det andet siges at være skeet til det Franske Bretagne under Maxen (Maximus, omtrent 383), saa er det gierne mueligt, at det første ei kan have været meget ældre, og være skeet efter Christi Fødsel, og da bliver intet utroligt derudi, saasom man af Ossian seer, at der haver været Omgang imellem Scandinavien og de Britiske Øer i det 3 Sæculo. Det tredie Tog, som skeede til Gascogne med 21000 Mand, holder jeg for at være skeet noget hen i det 6 Sæculo, saasom Beli nævnes der, hvilken jeg anseer for den Belin, der levede med Cochilaicus. Mærkeligt er det, at denne Krigshær anførtes af en Brittisk Prinds og Prindsesse, Beli Born, og af tvende, som synes at have været Norske Prindser, i det mindste kaldes deres Fader Aiau ab Nuire, med mindre Nuire skal være en Mands Navn. Lhuyd beskriver i sin Archæologie P. 264 disse Triades, og siger sig at have seet en Membran deraf fra det 14 Sæculo, og at Vaughan havde efter Ussérii Begiæring dem færdig til Trykken med en Engelsk Version, og med Anmærkninger. Skade, at saa kostbart et Skrift er ei bleven bekiendtgiort ved Trykken, men det er en Skiæbne, som den har tilfælles med de beste og ældste Brittiske Monumenter, som ei er at undre paa; da saa mange gode Angel-Saxiske endog ligge utrykte. Disse Triades begynde efter Lhuyd saaledes: Den stridbare Yrp førte sin Flode til Lhychlyn, og forklarer Lhuyd der det sidste ved Sverrige, Danmark og Norge.

P. 232. L. 7. regnedes: med mindre man vilde sige, at Jylland havde da endnu sine egne Konger, og stod ei under de Danske.

P. 246. L. 6. Erik: som var Jorunds Bröder, og begge.

P. 249. L. 4. ude: (hvorefter Odin maae først fødes 67 Aar for Christi Fødsel, hvilket bliver noget for seent, men som let kan afhielpes ved at lade nogle Ledder avle senere).

P. 252. L. 4. seer: Ved denne Leylighed vil jeg anføre en deel Sætninger, vor gamle Historie angaaende, af den lærde Venusini meget rare Bog: De Fabula, qvæ pro historia qvam sæpissime venditatur. Hafniæ, 4to, 1605, som jeg haver faaet til Laans af Grev Thottes Bibliotheque, og som ogsaa er i Conference-Raad Lüxdorphs, men hverken i Conference-Raad Hielmstiernes eller i Etats-Raad Langebecs, endskiønt de begge indeholde de rareste Samlinger af vore Skrifter. Venusinus besad megen Skarpsindighed; han indsaae letteligen at Saxo havde feilet i mange Ting, og han opdagede ogsaa lykkeligen adskillige af hans Feil, men som de Islandske Kilder endnu ei vare ret bekiendte, saa foragtede han dem; Kort sagt, hans critiske Smag og store Skarpsindighed, men som var understyttet af alt for faae Hielpemidler, og af for liden Undersøgnings-Geist; bragte ham til dristigen at forkaste det Gode med det Onde. Den hele Bog er kun inddeelt i korte Theses, som gemeenligen grundes paa blotte Magt-Sprog, og paa visse Vanskeligheder, og undertiden Urimeligheder, Imodsigelser og Fabler i de vedtagne Meninger. I den XII. Thesis paastaaes, at det er en pure Fabel, at Dan var Rigets første Stifter. Thes. LXXVI. LXXVIII. LXXIX. og LXXX. tviles paa Sandheden af Saxonis 8 første Bøger, forkastes hans 30 Konger for Christi Fødsel, belees Gesserum, som har tillagt dem visse Aar. Thes. 84; Danmark er nogle Sæcula efter Christi Fødsel først kommet til den Storrelse

det i Venusini Tid havde. Thes. 89; Allemaner have Navn af Elle eller Elle-Træe; Allamand Syssel ved Ribe Navn efter dem. Thes. 114; De Danske, som stiftede det Danske Rige, boede engang i syddeelen af det gamle og rette Scandia (ɔ: Skaane). Thes. 116; Cimbrer og Teutoner eyede i Melæ Tid Øerne og Jylland: Thes. 117; De vare deelte i mange Folk og Konger: Thes. 118; Da Mela ei har kiendt uden Codanonia, saa er det slutteligt, at de Danske have da været mægtige til Lands og Vands: Thes. 119; De Danske maae da have været berømte Søerøvere, siden det hele Hav har faaet Navn efter dem: Thes. 122; Øerne mellem Scandia og Chersonesus kalder Ptolemæus ogsaa Insulæ Scandiæ; Denne Ptolemæus Geographus levede i Constantini Magni Tid; Imellem Mela og ham maae Folk fra den store Scandia være gangne til de smaae Scandier: Th. 132; 500, 600, ja maaskee flere Aar efter Christi Fødsel underkuvnge de Danske først Øerne og Jylland, (her har han ikke kiendt Procopii Stæd om de Danske Folk, som allerede ved Aar 520 beboede Chersonesum): Th. 142—161 udgives Fundin Noregs for lutter Digt; Nor og hans Forfædre forklares allegorice. Den forkastes og, fordi mange af Genealogierne der ere for korte; (Her har altsaa Ihre allerede en gammel og ærverdig Forgiænger, som noye gaaer hvert et Navn igiennem af Saxe &c. Men hertil svarer jeg, som jeg engang har giort forhen, at intet er rimeligere, end at vore Fædre gave deres Børn Navne efter de Ting, som de dagligen saae og omgikkes med, hvilket man og finder at de virkeligen have giort; Og om man end vilde forkaste Fædrene for Nor, hvilke dog saa høyligen befæstes ved Hler, hvorfore da ogsaa forkaste dem efter Nor, alene fordi nogle Genealogier ere mangiende; Da dog en sand Alderdoms-Forkyn-

sels

lle aldrig paastaaer, at alle vore gamle Efterretninger ere enten uldkomne, eller alle lige gode, men betiener sig af dem, uagtet eres Mangler, sammenligner, retter og forbedrer; og forkaster i det hele for nogle Feil i Delene; Desuden kan og denne Mangel i Genealogierne afhielpes paa tvende Maader; 1) Ved at tilaae, at der hist og her mangle virkelige Ledder, hvilket man aae, saafremt man med Slægtregisterne vil gaae op til Nor, g man derhos vil jævnfore dem med Ynglinga Tal hos Snorre, et paalideligste Slægtregister af alle vore, og hvoreffter de andre er rettes, og dette anseer jeg for det retteste, 2) om man end vil aae saavidt, at anseе Nor, Gor og deres Sønner for opdigte, eller og troe, at de senere levende Personer ei stamme fra em, men at Poeter og Hyklere have i senere Tider tillagt dem adan Herkomst, saa er det dog upaatvilleligt, at de have vidst eres nærmeste Forfædre, og saa har man ikkun nødig at regne a den sidste Person tilbage, og dersom man finder Linien for ort, da standse, naar man kommer til Nors eller Gors Søn, g ei troe at der ere Ledder udeladte, men at det er digtet, at den inie stammer enten fra Gors eller Nors Søn; Dette synes mig t være det høyeste, som den skarpeste Criticus kan forlange, men ed Venusino reent at forkaste hele Fundinn Norege, og alle Genealogier i den, det troer jeg at de skarpsindige og lærde Mænd ire, Murtay, Schlözer, selv ei forlange): Th. 162; Woden lest ved Aar 300, hvilket antages i Følge Hengisti Slægtregister os Beda, saa at Woden der og vor Odin ansees for een Person: h. 191; Heruler ere fra Scandien, endeel Gother ogsaa.

P. 252. L. 12. Sviger-Fader: eller Sviger-Broder.

P. 252. L. 20: Efter Rimur af Hring og Tryggva iblant Arnæ Mſſ. N. 605, 4to, paa Pergament, i den 1 Rimur, regierede Hertryg i Garde-Rige, var gammel og havde en deylig Dotter Brynhilldr. Med hende opfoddes Hringr, en Son af Kong Dagr i Grækenland. De forlovede ſig ſammen med hendes Faders Villie, og blev hende giort et ſtærkt Jomfrue-Bur, imedens Hring foer paa Soeroverie, hvor han lod fredelige Folk fare, og angreb alene de Onde. I 2 Rimur: Dagr doer, Hringr maae reiſe hiem til Grækenland, og bliver der Konge. 3 Rimur: Imedens kom den Soerover Harek den Onde did, og friede til Prindſeſſen; Han fik Nei; Det kom til et hæftigt Slag, ſom Hertrygr tabte; I det ſamme kom Tryggve, Konge af Sapland, med en Skibs-Flode, friede til Brynhild, og fik Ja, paa Vilkaar, at hielpe Faderen. 4 Rimur: Tryggve dræber Harek, og fanger hans Broder-Son Erik, ſom han tager i ſin Tieneſte. 5 Rimur: Ingeborg var Brynhilds Kammer-Jomfrue: Tryggve havde ſtor Umag med at overtale Brynhild, dog vandt han hende ved at love, at Hringr ſkulde faae hans Soſter Brynveig. Derpaa ſtod Brylluppet, hvorefter de ſeylede til Saxen. 6 Rimur: Svend, en Jarls Son, var meeſt i Anſeelſe hos Tryggve, ſaa og forommældte Erik den Onde. Imidlertid kom Hringr til Garde-Rige, og fik at hore hvordan ſtod til, ſeilede derpaa til Saxen, og vilde ikke tage imod noget Forlig med Tryggve. Der ſkeede et ſtort Slag, hvori begge bleve ſtærkt ſaarede. Beſten ligner det ved Bravalla, og med Brians Slag, og Striden paa Ilu Vold (i Suerres Tid). 7 Rimur: De laeges begge paa Tryggves Slot. 8 Rimur: De forliges, og Hringr forloves med Brynveig. 9 Rimur, ſværge Hringr og Tryggve ſig ſammen i Foſtbrodre-Lag, og at den ene ſkal hævne den anden

ens Død, hvorpaa Hringr seiler hiem, og Erik den Onde aaer ud paa Søeroverie med 5 Skibe, og giver sig i Tieneste hos n Saxisk Kong Olaf, som var Tryggves Ven, og han sendte rik til at frie for sig til Asa, en Dotter af Halfdan i Norge. rik drog did; men Asa lod ham jage bort, thi han var bekiendt or sin Ondskab: 10 Rimur: Erik plyndrer i Østersøen, og sæt- er om Natten Ild paa Tryggves Slot, og slaaer ham selv ihiel, a han gaaer ud. Men Svend freiste Brynhilld, og jog Erik paa flugt, som derpaa seilede til Øresund. Brynhilld sendte da Bud il Grækenland om Hævn, thi Hringr var reist hiem. 11 Ri- aur: Hringr kom til Saxen, for at hævne Tryggves Død, og gte Erik op. 12 Rimur: De stridde i Øresund. 13 Rimur: rik blev dræbt, og Hringr ægtede Brynhilld. Det er klart, t Forfatteren af disse Rimur har havt en fuldstændig Saga for sig, vorudi dog har feilet Beretningen om Eriks Forfædre, og hvad er skeede efter Hrings og Brynhilds Bryllop. I en anden Mem- rana af Arnæ Mss. N. 603, 4to, forekomme Gedraunir fra Hring og Tryggve i 13 Rim, som til Indholden ere ligesom de orrige, undtagen at Hrings Fader ei navngives, at Brynhilds Kammer-Jomfrue kaldes Ingigerdr, og at Erik siges alene at ave fulgt Harek, og ei omtales, at han haver været i Slægt ed ham. Disse Rimur ere ellers de samme, som de forrige, aa nogle faae Vers nær. Efter Hænderne at domme ere de egge skrevne i det 16 Sæculo. Begge fortælle, at Hring og Tryggve havde ingen Børn.

P. 254. L. 9, neden fra; hinanden: og dette viser ogsaa e anførte Rimur, giorde efter en fuldstændigere Codex, som ses ei at have været fuldt saa fabelagtig, som de andre.

P. 260. L. 8. saaledes: Torfæus i Serie P. 85 og 86 vil og paa denne Grund, at Vorva har lagt i Jylland, og at det er her Reidgotland. Han giør ellers den vigtige Anmærkning, at i et Mſl. af Snorro staaer Jorva i stædet for Vorva. Og da Jerven er et District i Estland, saa kunde dette atter bringe en paa de Tanker, at Dag havde giort sit Tog derhen. Vel sandt, at Jerven ligger midt inde i Estland, men det grændser til Odenpan, hvis Navn synes at have Samfund med Odin, og ligger ei langt fra den bekiendte Soe Peipus, hvor vore Fædre havde meget at giøre, og hvortil er Opgang fra Havet. Bring tilstaaer i Sv. Hist. T. 1. P. 87, at det er meget vanskeligt at udfinde til hvad Land Dags Tog er gaaet for sig. Langebec T. 3. P. 155 og 156 Not. b er ei meget imod den Mening, at det Stæd Vorva i Reid-Gotland, hvor den Svenske Kong Dyggve blev ihielslaget, er Varde i Jylland, som i gamle Skrifter kaldes Warwith, og den Aae Skiotans-vad, dens Navn formoder han at kunne stikke i Skads-Herred, som ligger op til Varde.

P. 270. ved Slutningen af §. 20. Udi Udtoget af Florents Fracka Kongs S. i excerptis af Sögur N. 576. C. 4to. p. 305 tales om en Dansk Kiæmpe ved Navn Rudent. Vel sættes denne Tildragelse i Constantini Magni Tid, men siden denne Saga er aldeles opdigtet og fabelagtig, og jeg har sat mig for, ei at forbigaae noget, som i mindste Maade angaaer os, saa har mig syntes at her var et beqvæmt Stæd at indføre det.

P. 270. L. 4 neden fra: Frankerige: Da herved sigtes til Rollo, som var fra Norge, saa sees heraf at ved Nortalbingi forstodes undertiden alle Folk, der boede Norden for Elven.

P. 274.

P. 274. L. 14. Tydſche: Og maae man ei forundre ſig over, at Normanner ſiges her at være komne fra Irland, thi de vare da boſiddende der, og kaldtes Oſtmanner.

P. 288. L. 5. Freſis: Da Friſer og Vandaler eller Vender ſoges ſammen, endſkiont ſaa mange Saxiſke Folk boede imellem dem, ſaa troer jeg at herved ſigtes til Wilterne i det Utrechtſke, og at de have været Vender.

P. 290. L. 5. yngre: thi Jornandes ſiger, at Dacia var omgivet med Fiælde, ligeſom med en Krands.

P. 291. L. 3. gode: Ellers er det rigtigt nok, at Pendtridde med Angler, men det var med Oſt-Anglerne i Engelland ſiar 640. See Roſſus p. 67.

P. 292. L. 3 neden fra; Tydſke: men kun villet ſige ſaa meget, at det Tydſke Sprog var i Grunden det ſamme, ſom det Nordiſke, og ſtammede fra det.

P. 294. L. 6. nærmeſt: Desuden er det klart, at de ved Nordalbingi have forſtaaet alle de Folk, der boede norden for Elven, ei alene i Danmark, men i gandſke Scandinavien, og det ved ligeſaa ſtor Fope, ſom andre have kaldet dem Normanner.

P. 296. L. 14. Stædet: De Slaver nemlig, ſom kaldtes Obotriter, efter Eccards Mening i Francia orientali T. 2. p. 35, dorpaa Langebec T. 1. p. 497. Nor. g dog tviler, folgende Ribey i Connaburgo p. 38, ſom mener at Obotriti have faaet Boger af Carolo paa begge Sider af Elven, og at Wagrien dernod da beboedes af Danſke og Slaver, hvilket ſidſte jeg vel ei andſke vil nægte, men dog troer at endeel af Wagrien er da bleven bebodt af Saxer. At Slaver alerede i Caroli Tid boede i

Wagrien, kan ſees i min 6 Tome p. 298, men at Abroditi blive dog af Carolo ſlottede til Wagrien, bekræftes p. 300. 301.

P. 298. L. 8 neden fra; Nordalbingerne: i det mindſte ei til dem, der vare beſlægtede med vore Folk.

P. 304 ved Slutningen af §. 21: Venuſinus tilſtaaer i Bartk. Mſſ. T. 5. p. 55, og hos mig p. 94, at Normanner vare Norſke, men viſer tilligemed at de og vare Danſke og Svenſke; Og herudi haver han ret, men vildfarer groveligen, naar han negter, at Hrolf var fra Norge. Men ſiden har han betænkt ſig, og ſeger i Bartholins 10 Tome p. 285—288, hos mig p. 325—330. hvilket ſkal efter Bartholins Sigende ſtaae i Venuſini eget Skrift p. 107 &c., (af hvilket i Bartholins 5 Tome ikkun ere indforte de 80 forſte Sider), at beviſe ved 60 Grunde, at de Normanner, ſom i det 9 og 10 Sæculo bekrigede, og igiennemſtreifede Frankerige og Tydſkland, vare egentligen Danſke, ſaa at de vare Ophavsmænd for alle diſſe Tog, og de Norſke og Svenſke, ſom have været deriblant, alene hvervede af dem. Dog alle hans Grunde ere forud beſvarte ved de Vidnesbyrd og Grunde, ſom jeg haver anfort i denne Paragraphe. Lagerbring haver og i Sv. Hiſt. T. 1. 580—582 og 589 grundigen viſt, at Svenſke forſtodes ved Normanner, at de fulgte dem paa deres Krigstoger, og at de havde ſtor Deel i deres Bedrifter; Hvorvel, ſom mig ſynes, uden Tvil mindre end Danſke og Norſke, da de Svenſkes fleſte Soetoge ſkeede til Landene ved Oſterſoen, og de overalt ſynes ei at have giort ſaa mange, ſom de tvende andre Folk, hvorfore det og lader, at de have været ſtærkere hiemme, de Danſke og Norſke derimod ſvækkede ſig ved jævnlige Udtoger, og ved det de vare delte i mange ſmaae Riger, heldſt de ſidſte. P. 584. Not. 2 anta-

antager Bring den rette Mening, at Hrolf var fra Norge, og p. 584 gior han den gode Anmærkning, at til den overnaturlige Umenneskelighed, som Normannerne mere end sædvanligen udøvede, har uden Tvil Caroli Magni Forhold imod Saxerne været Aarsag; Saxerne nemlig, som de tildeels ansaae for deres Brødre, og som havde omtrent samme Troe som de. Derfore have de anseet alle Christne for deres Fiender.

P. 310. L. 5 neden fra; (99): Naar Harigerus, som levede ved Aar 980, skriver i Chapeaville geſtis Pontificum Leodienſium T. 1. p. 47. C. 29, at Hunerne ødelagde Staden Tongern, og derpaa Wandalerne, og at man ei veed, hvor længe Tongern var efter den Tid uden Biſp, saa synes han ei ved Vandaler at kunne sigte til Normanner, thi da deres Indfald skeede i det 9 Sæculo, og altsaa nær hans egne Tider, saa kunde det ei være ham ubekiendt, hvor længe Tongern havde været uden Biſp. Jeg skulde ikke troe, at Avarerne i det 7 Sæculo komme saa langt frem; Men om saa er, da have maaskee Vender været med dem, og Wilter da nedsat sig i Frisland. Og er Historien af det 7 Sæculo saa mørk hos de Frankiſke Skribenter, at noget saadant ikkerne kan være skeet. Saa meget er vidst, at den Vendiske Konge Samo giorde, da Dagobert regierede over Frankerne, Indfald i Thüringen og flere Pagis. See Ducheſne Script. Franc. T. 1. p. 581 og 582. C. 31 og 32, og p. 760 og 762. C. 68 og 75. Urbierne sloge sig da til Venderne, hvilke Bouquet T. 2. Scr. Franc. p. 439. Not. h. mener, følgende Cointium, at have været Sorberne. Men heraf sees da, hvor gammel den Vildfarelse er, at blande Vender og Vandaler sammen.

P 315. L. 7 neden fra; Wilzi: Seger i Actis Societatis Jablonavianæ 1772. p. 170—172 giør sig stor Umag for at forsvare Wisternes Sæde i det Utrechtske, ved Maasen og ved Rhinen imod Altingius. Han vil og at Saxer og Vender have længe været gode Venner, og det efter mine Tanker, for at imodstaae Frankernes tilvoxende Magt. Ligeledes vil han bevise at mange Hollandske Stæders Navne hos Altingium ere Slaviske. Men alt dette belegger han ei med gamle Skribenters Vidnesbyrd, tvertimod han skriver meget, som strider gandske imod dem, hvorfore hans Sætninger bør med megen Indskrænkning antages. Dog havde han kunnet belegge noget deraf med gamle Skribenters Vidnesbyrd, som sees af det ved mig i 6 Tome anførte, hvis han havde kiendt noget til dem.

P. 321. L. 11. saaledes: eller og at Araberne *have giort* Ungarerne til Huner, og vidst at Huner enten boede i Norden, eller og tæt ved.

P. 321. ved Slutningen af §. 23. Becanus i orig. Antw. p. 768 skriver, at de Norske kaldes paa Spansk Norumbegi, hvilket jeg ikke kan finde i de Spanske Lexicis, som jeg besidder, ikke engang i Sobrino, hvor overalt intet Navn paa de Norske forekommer; Imidlertid da Spanierne eyede Nederlandene, hvor Becanus boede, saa troer jeg gierne at Sagen er rigtig, og at det intet andet er, end det bekiendte Navn Norbagge.

P. 322. L. 10. med: Da man i lang Tid efter Cimbrers, Langobarders, Gothers, Heruleers, Anglers Udvandring ei hører til nogen betydelig Udvandring fra vort Norden for i det 9 Sæculo, saa ere vore Fædre maaskee blevne saa svækkede ved de forrige, at de ei for have været i Stand dertil.

P. 327.

P. 327. ved Slutningen af §. 24. Cæsar skriver alerede, at Sueverne udsendte aarligen en Sværm.

P. 331. L. 4 neden-fra; Tider: Dog at Belyn har været et Britanniſk Navn, kan ſees af Evans Welsh Bards p. 8, hvor der tales om en Helt af det Navn i det 7 Sæculo.

P. 332. ved Slutningen af §. 26. I den plattydſke Kronike iblant Arnæ Mſſ. N. 29. Folio forekomme p. 184 diſſe beſynderlige Ord: Aurelianus wart Keyſer; — he was eynes Buren Sone, unde was geboren in Dennemarken in de Stad Rype. Det er beſynderligt nok, at her giøres Dacia Ripenſis til det Jydſke Ribe. Denne Kronike er udſkrevet i Dannemark Aar 1452, ſom kan ſees af Fortalen, og har intet ſenere end Aar 1313, ſee p. 615; Synes og at være forfattet kort efter den Tid. Lagerbring bifalder i Sv. Hiſt. T. 1. p. 587 og 588 de nyere Hollandſke Skribenter, ſom mene, at Holland har Navn af Halland, og Zeeland af Sieland, fornemmeligen paa de Grunde, at Nordiſke Folk have der havt deres Væſen, og at diſſe Navne ei komme op der forend de Nordiſke Folk foruroligede dem; Hvortil kan legges, at det er upaatvileligt, at i det 9 og 10 Sæculo kaldtes et vidſt Landſkab der Denemarca.

P. 339. L. 12. Beregninger: Lagerbring har i Fundamentis Chronologiæ Suio-Gothicæ p. 27 denne artige Anmærkning, at i det Kongelige Danſke Slægtregiſter ere fra Randver til Canutus Magnus ikkun 8 Ledder, og fra ſamme Randver i det Kongelige Svenſke derimod 10 til Oluf Skaut-Konung, ſom levede med Canuto M., og ſamme Regel vil han her at man ſkal følge tilbage i Tiden, ved at jævnføre de Danſke og Svenſke Ledder. Og hertil kan legges, at dette er nødvendigt, ſiden der ere færre

Ledder

Ledder i det Danſke Slægtregiſter end i det Svenſke, og dernæſt ſiden diſſe ſidſte Ledder fra Randver til Knud &c. ere i yngre og mere hiſtoriſke Tider, ſaa det ſynes, at man kan være gandſke vis paa dem. Men herved falder at mærke, at jeg faaer af Hervarar S. endog 11 Svenſke Ledder ud, hvorefter Ledderne maatte ſaaledes ſvare imod hinanden, at Odins Fødſel kom langt op over Niords, men da dette ikke bør ſkee, ſaa ſees heraf, at de Danſke Ledder gandſke vel kunne jævnes med de Svenſke, ſaa at man ei haver nødig i de gamle Tider at følge den Regel med 8 imod 11, thi i det Danſke Slægtregiſter ere fra Odin til Randver, ham uberegnet, 19 Ledder, eller og kun 18, om man gior Oluf a til Vermunds Dotter, og i det Svenſke fra Niord, ſom levede med Odin, til Randver, ligeledes uberegnet, 23 Ledder, hvilket gior, at $9\frac{1}{19}$ Led ſvarer imod $11\frac{1}{23}$ Led, det er at ſige 9 Ledder imod 11, eller og 9 Ledder imod $11\frac{1}{11}$ Led.

P. 339. L. 6 neden fra; vide: Langebec haver i ſine Script. T. 2 ved P. 266 indført en genealogiſk Tabelle, af ham ſelv udarbeidet, over Harald Harfagers Fæderne og Moderne Herkomſt efter vore gamle Skribenter, udi begge af hvilke der ere 11 Ledder, men hvorved maae mærkes, at det første Led i hans Fædrene Linie ſvarer ei til det første i hans Modrenſke, i Henſeende til Tiden, men er 4 Ledder ældre, hvilket dog hielpes meget derved, at i hans Fæderne Linie er kun 1 Fruentimmer-Led, og i hans Moderne derimod 3, og det øvrige maae jævnes ved at tillegge dem i det første Slægtregiſter ſenere Avlings-Tid. I Arnæ N. 193, 8vo, ſom iblant endeel Islandſke Breve og Domme, nogle Medicinſke Recepter og andre ubetydelige Ting, ogſaa har fra P. 87 til 112 i min Udſkrift en Art af Annales fra 801 til 1620 ſiges i

diſſe

disse sidste P. 87, at Aar 877 blev Island fundet og beboet, og da regierede og begyndte Harald Harfager sit Regimente i Norge, men denne Skribent er for ung og ulærd til at fortiene Opmærksomhed. Udi Arnæ N. 281, 4to, i et Stykke, som kaldes gamel Aonal, og Ættar-Tal, og som er meest taget af Landnama, Eddæ Fortale og Flateyar Bog, og gaaer hos mig fra P. 216 til 232, siges P. 225 og 226, at Harald var 20 Aar gammel, da han først lagde Sogn under sig, som Atle Jarl havde eyet, og aldrig givet Skat af, og siden lagde han gandske Norge under sig. Nu endskiønt denne Codex maae, som man kan see af P. 206, være skrevet efter 1583, og det af en temmelig ukyndig til sit eget Brug, saa ere dog mange Stykker deri, og iblant andre dette Ættar Tal udskrevne efter ældre og gode Codices, hvorfore man gierne kan heraf betiene sig til at vise, at Harald Harfager var mere end 20 Aar gammel, da han fuldendte Erobringen af gandske Norge, hvilket og Sagens egen Natur synes at fore med sig. Udi en Codex, udskrevet 1766 af Hr. Oluf Gislesön, og som handler om de Norskes Oprindelse, og er kun 5 Sider i Folio, og som roser sin Nyhed ved det deri regnes fra Verdens Skabelse efter Petavii Systema, siges p. 2, at Aar 878 var Harald Harfagers 12 Regiments Aar; Altsaa maatte han være kommet til Regieringen 866. I Skallholts Annaler i Arnæ N. 248 Folio, og som slutter med 1430, siges p. 20, at Harald Harfager fødtes Aar 852. I Arnæ N. 325, 4to, som er en Samling af mange Codices, og Stumper af Codices, alle paa Pergament, men af forskiellig Alder, siges i et Stykke, som er et Fragment af Norges Konga Saga, hvis Autor synes at have levet ved Aar 1170, see p. 186, gaaer hos mig fra p. 136 til 208 i Folio, og begynder saaledes: Oc var callaþr Haralldr Har-

fagre, og ender saaledes: Hon hefr oc þu buit hesta, annan vår fe, enn hon annan til reiþar, og det udi Historien af de 3 Brødre Harald Gilles Sønner; Men Skade at udi dette vigtige Værk er hist og her Blade borte, og efter Arnæ Mening p. 201, et Blad, og p. 204, 4 Blade; Desuden kan det paa nogle Steder vanskeligen, og paa nogle aldeles ikke læses; Der siges p. 137, at Harald var 20 Aar gammel, da han tilegnede sig Norge, og at det varede i 10 Aar, inden han blev Eenevolds Konge; p. 140, at han var i 60 Aar Eenevolds Konge, og p. 142, at hans Søn Hacon var næsten 20 Aar, da han 2 Aar efter hans Død kom til Norge. Dersom man vil beregne dette paa en vis Maade, da har Harald været 30 Aar, før han blev Eenevolds Konge, og opnaaet 90 Aar, men efter en anden Mening at tage disse Ord, har han i første Fald kun været 20 Aar, og i sidste 80, hvilket omtrent kommer overeens med Snorronis Regning. Torfæus haver T. 2. Hist. Norv. fra p. 72—76 anført de Gamles forskiællige Meninger, saa mange som vare ham bekiendte, om Haralds Fødsels-, Regiments- og Døds-Aar, og tilsidst søgt at befæste sin Regning. I Ættar-Tal fra Adam til Harald Harfager siges udi Arnæ N. 738, 4to, p. 13 og 14 det samme, som i N. 281, at Harald var 20 Aar gammel, da han undertvang Sogn, og at han siden indtog hele Norge, hvilket er intet Under, da det er selvsamme Stykke.

P. 340. L. 2. andet: Ved denne Beregning hos Torfæus er det at mærke, at Harald Hilldetanns Moderne-Linie smukt nok kommer overeens med Sandheden, thi derefter kan hans Broder-Søn Sigurd Ring fødes enten 770 eller 66; Men paa Harald Hilldetanns Fæderne Side seer det derimod ilde ud, thi derefter maae

naae Knud den Store fødes enten 910 eller 824, foruden mange andre betænkelige Ting, som enhver kan see af Tavlen, og heraf følger, at man vel i Almindelighed kan rette sig efter Reglen af 33 Aar, saasom de mange Ledder og Aar tilsidst jævne sig selv, men ikke i Særdeleshed, som for Exempels skyld sad N. 1 ødes 40, N. 2 fødes 70, og N. 3 fødes 99, saa komme dog 33 Aar ud paa alle 3 Ledder, endskiønt intet af dem er egentligen ød i det 33 Aar. Vil man derimod regne bag fra, og antage, om er omtrent rigtigt, at Canutus M. er fød 990, og tillegge vert Leed en Avling af 33 Aar, saa maae Odin efter Harald Hilletandes Fædrene Linie være fød 118 Aar efter Christum, og efter hans Moderne 50 Aar. Det første Aarstal kan nogenunde rimes med den Saxiske Odins Levetid, men da maatte man antage, at vor og den Saxiske Odin havde været een Person, og den Upsalske en anden, hvilket er ugiorligt, og hvorved alting ilde bringes i Uorden.

P. 341. L. 2. Skribenter: Desuden er intet almindeligere alle Folks Historier, end at senere Personer have baaret ældres Navne. Iblant de Islandske Studentere, som udskrive Manuscripter for mig, forekomme de Navne Isfold, Isfiord, Snæfield, hvoraf sees at det endnu ei er gaaet af Brug at kalde Folk efter Is, Snee. I Norge er en bekiende Slægt af det Navn Frost.

P. 342. L. 14: Jotunheim: Imidlertid viser dog Overeenstemmelsen af Navnene i den Sværm, som Nor førte med sig, og dem, som forhen boede i Norge, at de have været af een Herkomst, og har Nors Fader regieret baade over Gotland sønden for Østersøen, og over Finland og Qvænland, og ført Folk af alle disse Lande med sig, saa have de da rimeligen alle været Nor-

diſſe, allerhelſt Lapperne, ſom ere af Finſk Herkomſt, ſatte ſig imod hans Giennemmarche.

P. 351. L. 6. 419; Vel mueligt dog at Dans Søſter kan have været en 30 Aar ældre end han, hvoreſter hun kommer til at leve med Domald og Domar, og Dan med Domar og Dyggvi, ja for ſin høye Alders ſkyld med Dag, og Frode, Dans Søn, ſom da maae være bleven avlet ſeent med Dag, Agne, Alrec og Yngve, ſiden han blev gammel; Halfdan, Frodes ældſte Søn, med Yngve, Jorund og Ane.

P. 353. L. 10; 99: eller 189.

P. 355. L. 16; 23: at den 1 Codex af Oluf Gisleſön er paa mange Stæder intet uden en Udſkrift af Flateyar Bogen, kan ſees P. 12, hvor Oluf hin Lytillata giøres til Fader af Dan Mykillati, og P. 13 hvor Oluf, Vermunds Dotter, giøres til Moder af Frode hin Fridſame, hvilke begge ſig imodſtridende Genealogier forekomme begge i Flateyar Bogen; Og bekræftes dette uovervindeligen derved, at den ſiges at være ſkrevet Aar 1387; hvilke ſelv ſamme Ord ſtaae ligeledes i Flateyar Bogen.

P. 355. L. 7, neden fra; 577: Udi Oluf Gisleſöns 1 Codex P. 10 kaldes Valldars Fader Hiör, hvilket er gandſke vidſt en Skriver-Feyl, thi P. 13 ſkrives han rigtig nok Hröar.

P. 355. L. 3, neden fra; 680: Maaſkee Randver har egtet Hilldur, en Dotter af Hilldebrand, Konge i Reid-Gotland; Tiden treffer ind, og det maae uden Tvil have ſin Aarſag, hvi Sogubrot har ført hende ind i en Fortælling om Danſke Konger.

P. 356. L. 5. Aar: Men ved denne Indretning forefalder den Vanſkelighed, at da kan Frode ei have regieret, da Chriſtus

fødtes

fødtes, men derimod hans Fader Fridleif, dog denne Vanskelighed kan let hæves, ved at tillegge nogle Konger længere Regiering, som bliver saa meget mere fornødent, hvis Havar ei har været Konge.

P. 356. L. 5 neden fra; 313: eller 340.

P. 356. L. 2, neden fra; Odin: med mindre man vilde falde paa den Tanke, at ved Gylfe forstodes her den, som var en Søn af den Norske Kong Haldan den Gamle, og som besyngges af Eyvind Skaldaspiller, en Poet af det 10 Sæculo, i Skallda efter Wormii Codex P. 342. Vel sandt, at han skal ingen Børn have efterladt sig, men maaskee man ei haver regnet Dotteren Heidis. Om hans 8 Brødre siges det samme, og dog er det meget rimeligt, at hans Broder Gram haver været Fader til Hadding. Efter Schönings Tabelle er Haldan den Gamle fød 174 Aar efter Christus, hans Sønne-Dotter kan altsaa gierne have ægtet den Saxiske Odins Søn. Sandt nok, at man efter Hervarar S., og de Aarstal jeg har sat ved den, komme endda omtrent 100 Aar til kort, men det kan afhielpes ved at lade nogle Ledder avle senere. Hvad derimod Piasse Jotun angaaer, hvis Dotter Frydur skal efter Hervarar S. have ægtet Svafurlami, en Sønne-Søn af Odin, da gaaer det vel neppe an, at sætte en af det Navn med den Saxiske Odin, men man maae troe at herved er bleven sigtet til vor Odin, og Tiderne blandede sammen. Udi Edda i A. N. 748, 4to, P. 162 opregnes alle Halfdans 9 sidste Sønner, og de Slægter, som ere komne fra dem, og findes dette samme i Cod. Worm. P. 343, og P. 171 opregnes adskillige Navne af Flokker af Krigs-Folk, hvoriblant ere nogle opkaldte efter Personer, stammende fra Halfdan den

Gamle. Det samme staaer og i trykte Kenningar. Og udi Kenningar i Arnæ N. 742, 4to, P. 63—66 siges, at den drabelige Konge Halfdan den Gamle blev 300 Aar gammel. Han blev gift med Alvig den Vise, en Dotter af Eymund den Mægtige, Konge i Holmgard. Derefter opregnes alle deres 18 Sonner, hvoraf de 9 første fulde alle i Krig uden Born. Derefter opregnes de 9 senere, og de Slægter komme fra dem ligesom i trykte Kenningar.

P. 358 i Bredden L. 2. Odin; og Liste over Tabellerne.

P. 360. L. 4; 23: hvilke beløbe sig til 759 Aar.

P. 362. L. 4, neden fra; eller: Søster og Dotter.

P. 364. L. 8 neden fra; større: Vel kunde de endda blive Brødre paa den Maade, at Dan havde ægtet den Saxiske *Odins* enten Søster eller Fæster, men Tiden vilde dog blive en uovervindelig Hindring.

P. 366. L. 4. Verden: Desuden synes Alani at have været et Nomen Appellativum for alle Biergboere i Polen og Rusland, og givet dem af fremmede Folk, saa at man derfore ei strax bør slutte, at alle de, som have hedet Alani, have og været det samme Folk, eller i det mindste beslægtede med hinanden, allerhelst kun et maadeligt Folk iblant Alanerne kaldtes Æser, og de vare ikkun egentligen Odins Folk.

P. 369. ved Slutningen af §. 6. Lagerbring i Sv. Hist. T. 1. p. 137 nægter imod Peringskiold, at Harald Hilldetand har indsat sin Søster-Søn Magen Ring, en Søn af Ingiald, til Konge i Sverrige, og stridet mod ham paa Bravalla, og hol-

det

der Hagen Ring for den samme som Sigurd Ring, der var en Søn af Randver. At Haralld Hilldetann ei maae være blevet saa overmaade gammel, mindre opnaaet en Alder af 150 Aar, som foregives i Sogubrot, slutter jeg deraf, at hans Søn Eisten Beli overlevede ham længe, thi han overlevede ei alene Haralds Eftermand Sigurd Ring, men levede ogsaa langt hen i Sigurd Rings Søns Regnar Lodbrocs Regimente, og blev ihielslaget af hans Sønner i andet Giftermaal, som alerede maae have været voxne, saa at man derfore maae antage, at han i det mindste haver levet 30 Aar efter sin Fader. Det samme maae og siges om Ivar Vidfadme, nemlig at han ei maae være blevet overmaade gammel, efterdi hans Foster-Fader Horder levede endda, da han dode. P. 135 beviser Lagerbring rigtig nok, at det er ei alene de Islandske Skribenter, som have talet om Ivar Vidfadme, men ogsaa Svenske, nemlig den Svenske Konge-Liste i Benzelii Monumentis p. 69, som synes at være skrevet sidst i det 14 Sæculo, Ericus Olai p. 34, og den lille Svenske Riim-Kronike, hvilke tvende sidste ere skrevne i det 15 Sæculo; Og i de tvende Sæculis lader det, at de Islandske Efterretninger have ikkun været lidet bekiendte i Sverrige, hvorfore de ogsaa ofte stride imod dem, og det, hvorudi de komme overeens med dem, maae man anse som gamle indenlandske Overleveringer, grundede deels paa Sagn, deels paa Viser, deels magskee og Skrifter. Og denne Overeenstemmelse i adskilte Landes Skribenter beviser noksom, at Ivar haver virkeligen levet og regieret her i Norden, allerhelst de alle vidne, at Ingialld brændte sig selv op af Frygt for ham.

P. 375. L. 12. Søn: Sønne.

P. 376.

P. 376. sidste Linie; 40: Lagerbring i Sv. Hist. T. 1. p. 91—94 vil i Følge Riim-Kroniken, at Erik haver overlevet sin Broder Alrec, og at han er den Erik, som omtales i Gautreks og Hrolfs Saga, hvoreſter han forklarer disse Piodolfs Ord, at de begge sloge hinanden ihiel med Bidslerne saaledes, at de begge bleve optagne for døde, men at Erik kom sig igien; Og anderledes kan det ei blive, saafremt man vil troe, at den Erik i Gautreks Saga er denne Erik, men da Hrolf Krake sættes udi Sagan at have levet for den Erik, saa tillader, hvis man vil følge dette, Tiden ikke at anſee disse tvende Eriker for een, men man bør troe, at han haver været en Under-Konge eller Stadtholder der udi Eiſtens og Yngvers Tider. Det gaaer ei heller vel an at følge Riim-Kroniken, som er skrevet sidst i 15 Sæculo, i noget, som staaer anderledes i Piodolfur, der skrev i det 9. Men vilde man endelig følge dette, da maatte Chronologien noget forandres, og Erik leve en Stund efter Alrec.

P. 377. L. 3 neden fra; dem: Af det Lagerbring anfører i Sv. Hist. T. 1. p. 101 af den mindre Svenske Riim-Kronike, sees, at denne beskylder de Danske for at have med List besnæret Jorunder, dette er uden Tvil en Frugt af de Tiders Had imellem begge Folk, ligesom det der siges, at Jorunder tvang de Danske under Skat, og bliver det sikkerst herudi at følge Piodolfur.

P. 383. L. 4; 490: Maaskee man endda kan bedblive efter Langfedgetal at giøre Frode hin Frækne til en Søn af Fridleif, hvorved man vinder efter denne Chronologie 10 Aar, thi da kan Frode hin Frækne være fød 370, død 450, og hans Søn Ingiald fød 400, † 460, Halfdan fød 410, † 455, og Frode fød 415,

415, † 460; Helge, Halfdans Søn, fød 450, † 508, og Hroar, hans Broder, fød 448, † 495, og Hrolf, Helges Søn, fød 500, hvorefter hans Levetid, som ei var ret meget lang, dog ikke kan vel passes med nogen Engelsk Kong Ella; imidlertid er dog Forskiællen ikke saa stor, at den jo kan hæves ved at rykke hans Fødsel enten noget frem, eller og snarere tilbage.

P. 386. L. 19. Regieringen: thi da kan Ottar have regieret i 12 Aar.

P. 389. L. 13; 490: og til 514.

P. 390. L. 5, neden fra; Krig: Lagerbring i Sv. Hist. T. 1. P. 116 søger Adel Sysſel, hvor Yngvar krigede, ved Wolga, siden den kaldes Ethel af Turker og Tatarer, men saa langt ind i det faste Land troer jeg ikke at Yngvar haver trængt. Af Navnet Sten hos Snorro i denne Begivenhed, slutter han og at det har staaet i Østerlandene, eftersom samme Navn forekommer i Svegders Reise til Østerlandene, og herudi troer jeg at Bring haver Ret. De Runestene, hvorpaa tales om Yngvars Tog, henfører han, naar Kaars findes paa dem, til den senere Yngvar Vid-förle, men de uden Kaars til denne Yngvar. Han gior og den Anmærkning, at det Tilnavn Hærre d: Høye eller Store, som tillegges denne Yngvar i Fundinn Noregs, er en af Odins Tilnavne; og heraf slutter jeg denne Konges Magt og Storhed.

P. 394. L. 3. Tid: (og at Sigurd og Sigfrid ere eet Navn hos adskilte Nationer, sees deraf, at Lagerbring med Grund holder for i Sv. Hist. T. 1. P. 521, at Islændernes Sigurd er

den samme, som S. Sigfrid fra Engelland, der efter Legenden døbte den Svenske Kong Oluf Skautkonung.

P. 399. L. 9, neden, fra; 14: ja endog det tredie i Ludvig 15.

P. 402. L. 4. gamle: (Udi Arnæ N. 281, 410, P. 221 tilegges i Ættar Tal Harald Hilldetann en Son ved Navn Solge, som efter Reglen af 33 Aar og af 20 for Fruentimmer maae være omtrent fød 718, thi Vigaglums Dods-Aar 1003 veed man vidst; Solge var Fader til Rolf Frain, fød 751, han til Biörn, fød 784, han til Eyvind Austman, fød 817, han til Helge hin magre, fød 850, han til Ingialld, fød 883, han til Eyulf Ruge, fød 916, han til Vigaglum, fød omtrent 949, han til Vigfus, fød 982, han til Ring, fød 1015, han til Steinnunne, fød 1048, hun Moder til Þorstein Ranglat, fød 1068, han Fader til Gudrun, fød 1101, hun Moder til Hölle, fød 1121, hun Moder til Flose, fød 1141, han Fader til Valgerdur, fød 1174, hun Moder til Erland, fød 1194, han Fader til Hauk, fød 1227, men da han døde først 1334, see Finni H. eccl. Island. T. 1. P. 590. §. 11, saa sees heraf, at han maae være fød en god Del senere, og at man altsaa maae tilskrive de 4 Fruentimmer-Led der her findes senere Avlings-Tid, hvilket viser, hvorledes man og med Grund kan giøre det i ældre Tider. Tillegger man hver 10 Aar mere, saa fødes han 1267, hvilket er rimeligt, siden han 1306 blev udvalgt til Lagmand. Ved nøye at følge Reglen af 33 Aar kan Harald Hilldetann da være fød 685, men som Solge har uden Tvil ei været hans ældste Son, men rimeligen Eistein Beli, saa kan man gierne lade Hilldetann fødes en god Tid tilforn. Noget af denne Genealogie forekommer i Viga Glums Sa-

ga,

ga, ſom jeg i min 6 Tome P. 523 har anfort, ſaa og i Landnama Appendix P. 179 efter den gamle Edition, men ingen gaaer ſaa langt tilbage i Tiden ſom denne.

P. 402. L. 8 neden fra; Samme Slægtregiſter ſtaaer og i Arnæ N. 281, 4to, i Ættar-Tal p. 222, hvor og Ulfr Aurgoda ſtaaer ligeſom i Niala, men Slægtregiſteret fortſættes ſaaledes: Lopt var Fader til Jon, (fod efter Reglen 1122), han til Pal, Biſp, fod 1155 efter Reglen, hvilket paa en Forundrings værdig Maade treffer ind med hans rette Aarstal, nemlig juſt det ſelvſamme Aar 1155, udi Finni H. eccl. Island. T. 1. p. 300. §. 1. Der navngives og Pal's 3 Brodre, og ſom Sigurd ſættes ſidſt af dem, ſaa vil jeg troe at han er den yngſte, og altſaa fod 1158, ſaafremt man antager at de ere fodde paa hinanden hvert Aar; Han var Fader til Jon, fod altſaa 1191, han til Salgerd, fod 1224, hun til Steinun Hauks Kone, fod 1244, hvilket ikke ilde treffer ind med Hauks nu nyelig anforte Levetid, kun at man lader hende fodes noget ſenere, hvilket lader ſig giore uden nogen Vanſkelighed. Udi Ættar-Tal i Arnæ N. 738, 4to, p. 7 navngives Solge og endeel af hans Afkom anderledes, nemlig: Helge, Rolf fra Ane, og Floſe kaldes p. 8 Floke, og legges heel mærkeligen til, at Hauk Erlandſön ſkal have ſkrevet denne Ættar-Tal, hvilken gaaer lige fra Adam og Japhet ved Odin, og kommer i de ældſte Ledder indtil Hilldetann overeens med Langfedgetal, alene at den udgiver Hrærec Slaungvanbaug Hilldetanns Fader for en Son af Ingialld Starkaders Foſtre, hvilket uden Tvil er en Vildfarelſe, opkommet ved Ligheden imellem Hnauggvanbaug og Slaungvanbaug, en Feil ſom ikke begaaes p. 121 i N. 281, alleneſte af diſſe tvende ſættes paa urette Stæder, og den forſt, ſom ſkulde ſtaae ſidſt, og vice verſa.

P. 406. L. 18. for: Vel mueligt og at Pore kan have været en Dotter af Erie Refils Son, som efter min Regning i 6 Tom. p. 453 er død Aar 800, men efter en rettere jeg siden skal anføre, Aar 820, og som ei har efterladt sig Sønner, saavidt man veed, men derfore kanskee denne Dotter. Torfæus i Serie p. 369 forstaaer derimod herved Eric, en Son af Biörn Jernside.

P. 407. ved Genealogien fra Karlsefne; Udi Floamanna Saga i Arnæ N. 164. C. i Folio, og efter en Udskrift jeg har, men som jeg dog ikke veed, efter hvilken Codex den er udskrevet, forekommer et Slægtregister, som jeg nu vil anføre for dets egen skyld.

Atle Jarl (fød omtrent 871). Floamanna Saga p. 2.

Hastein f. 904.

Atle f. 937, død omtrent 979, p. 10.

Þordur f. 970. p. 12.

Þorgils f. 1007. p. 12. 61. ⌣ Helge.

Jorun f. 1045. Eyvor f. 1065. p. 61, blev ved Þorhall Moder til Bisp Þorlak.	Grim. Glumsdur. f. 1040.	Oddur. f. omtrent 1040.	Þordur.
	Ingialld f. omtrent 1073.	Jon f. 1073.	
	Grim f. 1106.	Giffur f. 1106.	efter 164 C. i Folio.
	Einar f. 1139.	Gunnlaug fød 1139.	Grim f. 1139.
	Halkatle f. 1172.	Gunlad fød 1172.	Gunnlaug f. 1172.
	Steinun f. 1192.	Jorund Bisp f. 1192.	Gudleig f. 1205.
	Herdur f. 1212.		Gunnlad f. 1238.
	Biörn f. 1245.		Jorund Bisp fød 1258.
	Giffur f. 1278.		
	Hakon f. 1311.		
	Jon f. 1344.		

Da nu Jorund blev Biſp 1267 efter Finni H. Eccl. Island. T. 2. p. 142, og dode forſt 1313, ſaa ſees heraf at det Slægtregiſter efter 164 C. maae være retteſt, men at han maae dog være fød endeel Aar for 1258, hvilket let kan rettes ved at lade nogle Ledder ovle tiligere. Af det ene Slægtregiſter ſees, at Floamanna S., ſom horer til de meget gode, kan være ſkrevet midt i det 14 Sæculo, hvilket og bekræftes derved, at den C. 2. p. 5 anforer Landnama, hvorvel det juſt ikke er ſagt, at herved forſtaaes den yngſte, ſamlet ved Hauk, da derved og kan ſigtes til de ældre ved Are &c. I Anledning af den Genealogie fra Biörn Jernſide, Regnar Lodbrocs Son, vil jeg tale om den Genealogie fra Sigurd Orm i öye, ſom Langebec T. 2. p. 415 har anfort, og derved anmærke folgende, at om Aslaug har været en Søſter af Haarde Knud, Sigurds Son, ſaa maae hun have været meget ældre, thi hendes Son Sigurd Hiort dode omtrent 852, og havde da en mandbar Dotter, og hendes Broder Haarde Knud er omtrent død 849. Det Slægtregiſter Langebec anforer fra Guthred, en Son af Horde Knud, er forfærdiget med ſtorſte Noyagtighed og Flid, og tænder et ugemeent Lys an i vor og den Engelſke Hiſtorie. I Arnæ N. 738 i Ættar-Tal opregnes Ragnar Lodbrocs Afkom ved Sigurd og ved Alof, ligeſom i Slægtregiſteret i min 6 Tome p. 408. Lagerbring i Sv. Hiſt. T. 1. p. 118 forkaſter med Billighed den af Peringſkiold opfundne Prinds Skira, en Son af Yngvar, og ſiden Konge i Holmgard, og Stamfader for Radbart, Regnars Oldefader.

P. 408 i Slægtregiſteret; i Regnar Lodbroc ſ. 715: eller 778.

P. 408. ved Teitur. Denne Giſſur-Hvides Fæderne og Moderne Slægte-Linie bekræftes ei alene i Arnæ N. 116, 8vo. p. 411 i Afhandlingen om Þangbrand Præſt, men der legges endogſaa til, at Teits Fader var Ketil Biörn. (Da nu Biſp Isleif er fød Aar 1006, ſee Are Schedæ p. 56, ſaa er Gizur efter Reglen fød 973, hvorvel alle Omſtændigheder medgive, at han er fød før, Teit 940, Ketil Biörn 907), og hans Fader Ketil, en rig Mand af Nummedalen, (fød 874). Ketil Biörns Moder var Aſa, (fød efter Reglen 887), hendes Fader Hacon Jarl fød 854, (og har han avlet en Dotter Aar 887, ſaa er det meget rimeligt, at han haver levet en god Stund efter, hvilket hans Søns Sigurd Jarls Døds-Aar gior troligt), og hans Fader Griotgard (fød 854); Teits Moder var Helge, (fød 920), hendes Fader Þordur, (fød 887), hans Fader Hrafn (fød 854), hans Fader Biörn (fød 821), hans Fader Bunevadrgrim (fød 788). Og denne Geneaologie bekræftes og i de fleſte Poſter ved Are Schedæ C. 7. p. 34, Kriſtni S. nye Edition p. 76 og 78, Oluf Tryggvaſöns S. Part. 2. C. 60. p. 222, ja i Heims Kringla ſelv T. 1. C. 87. p. 306.

P. 409. L. 5. rigtig: Hvorved man kommer den ældre Regnar 33 Aar nærmere, og hvoreſter Biörn, Regnars Dotter-Søn, kan være fød 797, hans Moder 777, og Regnar 744, hereſter kan man og lade føde Aſtrid 940, Erik 907, Vikingkare 874, Sigurd 841, Erik 808, og Hundeſtein 775. I Harald Harfagers Linie maae man da og forandre noget, og er intet ieuere, allerhelſt Alof maae være fød længe før 777, ſaaſom Regnar var kun 15 Aar, da han ægtede hendes Moder Þore, og det ikke ſynes at han længe haver havt hende, ſaa at man gierne kan lade Sigurd fødes 770, Aslaug 790, Sigurd Hiort 805; Og dette bliver

bliver endnu mere hiulpet derved, da Regnars virkelige Fødsels-Aar synes at have været 724, saa at Sigurd kan fødes 750. Men af alt dette er det dog klart, at der blive for faae Led der i Hundasteins Afkom til Asta.

P. 410. L. 7. Duna: Dog kan efter en anden Tids-Regning Helge og Hrolf ogsaa blive meget yngre, og nedsættes til Heidrek Ulf Hamurs Tid, men endog da kan Jylland ei blive Reid-Gotland.

P. 413. L. 14. yngre: Fremdeles viser den lange Levetid, som alle vore Gamle have tilskrevet Sterkodder, at der maae have været mere end eet af det Navn. Torfæus i Serie p. 278 henfører til den Starkader, som levede med Ingialld, hvad Saxo fortæller om Starkader, Haconis Følge-Svend udi Sigars Historie, og dette stadfæster han P. 279 og 499 ved 4 Synchroniſtiske Tabeller imellem Frode 3, Hugleik, som blev dræbt af Hake, Sigar og Starkader, deres Levetid, saa og Forfædre. Dog maae jeg tilstaae, at det synes temmelig urimelig at lade Starkader leve med Frode 3, hans Søn Fridleif, dennes Søn Frode 4, og hans Søn Ingiald, allerhelst man maae lade dem alle leve en temmelig lang Tid. Hvo veed om ei den ældste Oddur, som maae have levet med Frode 3, stikker i den første Sterkodder, og at den Sterkodder, som haver levet med Frode 4, har været en yngre, og maaskee Sønne-Søn af den første Sterkodder. Lagerbring beviser i Sv. Hist. T. 1. P. 479 meget vel, at vi have Sange ældre end fra den Sterkodder, som levede med Regnar Lodbroc, hvorvel han i Skalda-Tal udgives for den ældste Skald, som haver efterladt sig Arbeider, og siger han heel rigtig, at i Rolfs

og

og Gautreks S. anføres Viser af den Sterkodder, som levede med de Svenske Konger Erik og Alrec, nogle 100 Aar for Lodbroc. Hertil kan legges, som jeg engang forhen haver anmærket, at i Skalda-Tal opregnes ikkun de Skalder, som have opholdt sig hos Konger, Jarler og andre mærkelige Mænd.

P. 416. L. 4, neden fra; samme Son: Spørsmaal derfore, om denne Pialle ei endda kan sættes i den Saxiske Odins Tid, og at han maaskee haver stammet fra den ældre, eller det har og for en Tid været et almindeligt Navn for alle mægtige Jotunet.

P. 417. L. 7, neden fra; sammen: Hvorvel i bemældte Saga tydeligen skilles mellem Sterkodder og Oddur, saa *jeg* kun herved vil sige, at den haver herover sat dem for langt tilbage i Tiden.

P. 418. L. 13. hende: Og alt dette undgaaer man ved at giøre Svafurlami til den Saxiske Odins Sønne-Søn. Det synes ellers at Saxo har giort Svafurlami til Frode Fredegode, thi han lader dennes Dotter Osura ægte Arngrim, ligesom Hervarr S. lader Eyvor, Svafurlami Dotter, ægte Andgrim. Og dette har Saxo saa meget lettere kunnet giøre, efterdi Frode var den 5 fra Odin, ligesom Svafurlami den 2, og heraf er det vel og kommet, at Saxo haver tilskrevet Frode Fredegode meget af det, som hendte Eyvors Børn, og tildrog sig i Reid-Gotland. Har og en Andgrim levet med Svafurlami, vor Odins Sønne-Søn, saa seer jeg intet, som hindrer fra at antage Saxonis Beretning, at Frode Fredegodes Dotter Osura ægtede Andgrim, men da dette sidste bliver dog uden Tvil urigtigt, saa maae vel og det første være det.

P. 420.

P. 420. L. 3, neden fra; Øſterſøen: Stammede den Saſiſke Odin fra vor, ja gav ſig maaſkee ud for ham ſelv, og fød paa nye, ſaa har han let kunnet oprette et Rige i Reid-Gotland og Garde-Rige, og dette haver da lettet Heidrek i Hervarar S. p. 108 Adgangen til den Reid-Gothiſke Throne.

P. 420 ſidſte Linie; Odd: (Lagerbring i Sv. Hiſt. T. 1. P. 15 henfører diſſe tvende Kiæmpers Levetid til de Svenſke Konners Alf og Yngve).

P. 424, L. 15. Villie: (hvilket bedre kan foreenes med Saxo om Arngrims Giftermaal med Frode Fredegodes Dotter Oſura, end det ſom ſtaaer i den trykte).

P. 426. L. 2. Autor: I Arnæ N. 167, 8vo, P. 54—98 er et Stykke indfort af Heidreks Saga; Der ſiges at Galten var helliget til Freyr, og at den blev ofret til et Forſonings-Offer. Julе Aften blev den ledet ind, og lagde da Kongens Mænd deres Hænder paa hans Borſter, og giorde Løfter. Men om Feruario og Gautaland tales intet. Derefter følger Geiſte Blindes morke Taler, og ſom der neden under i Noten tales om Biörnaf Skardzöe Udlegninger over dem, ſaa ſees heraf, at Codex maae være ſkrevet langt hen i forrige Sæculo.

P. 429. L. 2. ſidſte: hvilket og ſtadfæſtes derved, at Kar, den 4 i Audi Linie, ſkal have levet med Angantyr, den 7 i Dagurs Linie.

P. 430 i Slægtregiſteret anføres Heidrek, ſom en Søn af Angantyr, og Angantyr igien af Heidrek, og er da denne ſidſte Angantyr i lige Grad med den Svenſke Kong Ingvar.

P. 433. L. 8, neden fra; vidtloftig: og omſtændelig.

P. 436, ſidſte Linie; Elſkere: Lagerbring i Sv. Hiſt. T. 1. P. 331 mener, at ved det Nederlag Angantyr giorde paa Hunerne, ſigtes til Herulernes Uddrivelſe ved de Danſke, ſom Angantyr omtaler; Dog da maatte man giøre Heruler til Huner, og antage for en afgiort Sag, at det Reid-Gotland, hvori Angantyr herſkede, havde været Jylland.

P. 439. L. 19, Tid: (Har Velint eller Volund levet med Aulrun, den Svenſke Kong Eiſtens Dronning, og Moder til Yngvar, og Sigurd Fofnisbane levet med ham, ſaa er det klart, at denne ſidſte maae have levet i det 6 Sæculo; Antager man nu derhos, at Hrolf Krake, ſom døde da Eiſten regierede i Sverrige, har levet med den ſidſte Engelſke Kong Ella, ſom regierede fra 560 til 590, ſaa er det klart, at Sigurd Fofnisbane har levet paa ſamme Tid, ſom den Frankiſke Kong Sigebert, og rimeligt derfore at han ſtikker udi hans Perſon. Som og de Danſke førte paa de Tider i Forbund med Saxerne Krig langt inde i Tydſkland imod Frankerne, ſaa paſſer det ſig meget vel, at Vade Reſe ſiges her at være omkommet langt inde i Tydſkland.

P. 441. L. 12. ſammen: Og denne Veland, Velint eller Volund kan have levet med en Sigurd Fofnisbane, ſaafremt man antager, at denne ſidſtes Dotter haver været gift med den ſenere Regnar Lodbroc; eller rettere dette, at vore gamle Skribenter have blandet ſammen de tvende Lodbroker og de tvende Volunder, det har giort, at man har ladet Sigurd Fofnisbane leve med Velint, ſom var den ſidſte Volund efter min Hypotheſe.

P. 442

P. 442. L. 8, neden fra; derfra: I vore Kiæmpe-Viser af P. Syv Edition P. 35 tales meget om den store Helt Vidrik Verlandſen, ſom ſkal have opholdt ſig hos Kong Sterk Tidrik af Bern. Hans Fader udgives P. 36 for en Smed, og hans Moder kaldes Bodild, en Konge Dotter. Han ihielſlog den ſtærke Kiæmpe Langben Riſer. P. 41 anmærker Syv, at nogle ville, at Vidrik Verlandſöns Tilnavn har været Villandſön, fordi han ſkulde være fød i Villands Herred udi Skaane, og ligge der begravet paa denne Side af Sylvisborgs Ore ved Siſebec Molle, hvor de ſtore Stene endnu ſees. Til Beviis anføres, at Herredet fører endnu en Hammer i ſit Vaaben, ligeſom Vidrik i ſit Skiold. Da Vidrik med Sterk Didrik og flere Kiæmper ſiges P. 42 at være redet ud fra Hald, og komne til Bratingsborg, hvor Kong Nilaus boede, og man haver mange Grunde til at troe, at denne regierede i Pye, ſaa ſynes heraf at følge, at Bratingsborg, dette i det mindſte, haver ligget i Jylland. Og heraf ſlutter jeg, at dette vedkommer den Vidrik, ſom haver levet i det 9 Sæculo, ſaafremt der haver været flere end een Vidrik til, thi den ældre Veland ſynes at have levet i Sverrige. Hvad Hald angaaer, da har det ligget i Viborg Stift i Halds Herred, og blev i det 14 Sæculo paa nye ſat i Stand af den bekiendte Hr. Bugge. See Danſke Atlas T. 4. P. 677. Men alt dette viſer, hvorledes mange af vore gamle Poeter og Hiſtorieſkrivere have blandet Perſoner, Tider og Stæder ſammen, alene for i eet Værk at indføre mange berømte Helte, og at lade dem handle paa eengang ſammen, thi Sterk Didric af Bern døde 526, og har aldrig været i Danmark. Udi Vendſyſſel ſiges et Bratingsborg at have ſtaaet. D. Atl. T. 5. P. 312. 338. I Viborg Stift i Rinds Herred ligeledes, ib. T. 4. P. 655, og dette bli-

ver maaskee det retteste, thi dertil kunde man ride lige fra Hald, uden at sætte over Limfiorden. I Aarhuus Stift, Kallöe Amt, Sønder-Halds Herred, Hørring Sogn, skal ei langt fra Randers Fiord ogsaa et Bratingsborg have ligget. Og efter Navnet af Halds Herred skulde man snart troe, at det rette Bratingsborg havde ligget der, allerheldst i Nørre-Hald Herred findes en Bye Hald. I Forklaringen over gamle Ord siger Syv, at Bratingsborg har ligget paa Samsøe, ja at den betyder hver en Fæstning, hvilket sidste jeg og troer for saavidt at være ret, naar det dog indskrænkes til dem, der ligge paa bratte og høye Stæder. Om det paa Samsøe taler Syv mere i Kiæmpe-Viserne P. 41; I Danske Atlas T. 2. P. 426 tales og om det. P. 42 taler Syv og om et i Skaane paa Ifvones, hvor det kommer mig rimeligst for at den ældre Veland haver boet.

P. 444. L. 12; 9: og heraf synes at følge, at den senere Angantyr, den 3 fra den ældre, maae efter hans Forfædre at regne, have levet først i det 5 Sæculo, eller og først i det 6 efter Ottars Forfædre at regne, og da kan man let lade ham leve midt hen i det 6; Men da maae dog antages, at nogle Ledder ere borte i hans eget Slægtregister.

P. 448. sidste Linie; dertil: Udi sin Norske Historie T. 1. p. 198 gior han Svasa i Thorsten Vikingsons Saga ogsaa til Schwabsted, som Reenhielm, Udgiveren af bemældte Saga den imod søger henne ved Rügen, uden Tvil i Anledning af de Svebiske Folk Tacitus der sætter, og af Floden Svevus; Og som dette Svasa synes at have ligget ved Østersøen, saa skulde jeg meget snarere falde til Reenhielms, end til Torfæi Mening, siden Schwabsted er temmelig nye, og ikkun et gandske lidet Landskab,

hvor

hvorvel jeg maae tilstaae, at Schwabsted har i gamle Dage vær-
ret meget større, end det nu værende Amt Schwabsted, og at
det desuden har ligget rundt om Slesvig, et Sted der fra umin-
delige Tider har været berømt i vort Norden.

P. 453. L. 6; 920: Den lærde Svenske Broeman antager
Ledderne af Ingvar Vidförles Saga, at Erik skulde være død 994,
om maaskee bliver det retteste, hvorefter alle de foregaaende
Aarstal i det efterfølgende Schema bør sættes 4 Aar senere, und-
tagen Regnar Lodbrocs og Faders Døds-Aar. At ellers Biörn
regierede i Sverrige, da Anscharius kom did ind, viser uovervin-
deligen, at den Regner, som døde 868, er ei Sigurd Snogöyes Fa-
der, thi vil man antage dette, da finder man hos alle vore inden-
landske Skribenter ingen Biörn, som passer sig til Anscharii Tid,
nen da maatte enten Regner selv, eller hans Fader Sigurd Ring
have regieret der.

P. 453. I Slægtregisteret ved Slutningen af Biörn Jernside:
død hos Langebec T. 1. p. 447 forend 815.

Ved Slutningen af Biörn 1, † C. 820: Langebec formo-
der l. c. at han kan have været Refils yngste Søn, og endda le-
vet 855. See p. 514. Not. 1. p. 546. Ann. 855. 859. p.
550. Ann. 858.

Ved Slutningen af Eric 2: Langebec l. c. formoder, at
han er død Børnløs.

I Eric 3. † C. 850: har levet længe efter Langebec l. c.;
været maaskee den, som de Svenske giorde til Gud. See Lang.
T. 474. Not. c.

Ved Slutningen af Biörn 2; † C. 860: Langebec l. c. og p. 473 gior den Olof, som regierede efter Rimbertus ved Anscharii anden Ankomst, til en Søn af Biörn, og Ring, som efter Adamus L. 1. C. 51 regierede i Birca ved Unnonis Ankomst Aar 935 til hans Søn eller Sønne-Søn; Formoder og at Amund og Biörn hos Adamum bør sættes imellem ham og Olof: Rings Sønner, vare Erik og Emund. Forskiællen mellem mig og Langebec kommer deraf, at jeg haver betraget disse Konger efter Hervarar Saga alene.

Ved Slutningen af Amund: Langebec l. c. viser efter Rimbertus, at han er bleven indsat igien af de Danske Aar 850, og gior ham til en Søn af Erik 3, en Broder af Biörn 2, hvilken blev P. 473, og P. 459 Not. b jaget ud af denne sin Broder-Søn. Men imod det at Amund skal have været en Søn af Eric 3, har jeg dog dette, at Oluf Skaurkonung blev da den 11 fra Sigurd Ring, da han dog efter sine egne Ord hos Snorro, T. 1. P. 463 maae kun have været den 10, som han og bliver, naar man lader ham stamme fra Refill.

Ved Slutningen af Olaf; † C. 960: Langebec l. c. lader ham døe 964.

Ved Slutningen af 9 Eric; † c. 990: Langebec l. c. lader ham blive Konge, som Barn, og døe 994.

P. 454. ved Slutningen af §. 11. I Langfedgatal hos Langebec T. 1. p. 12 opregnes de Svenske Konger saaledes: 1. Regnar Lodbroc. 2. Biörn Jernsida. 3. Eirikr Biarnar Sun. 4. Eirikr Ræfils Sun. 5. Emundr og 6. Biörn at Hauge, (hvor altsaa Eric Biörns Broder er udeladt, venteligen fordi han regierede

rede saa kort). 7. Eirikr Emundar Sun. 8. Biörn Sun hans (re-
gierede i L. Aar). 9. Eirikr Sigrsæli og 10. Olafr. 11. Olafr
Sænski. De følgende Konger komme nu ei mit Forehavende ved.
Da nu hereſter Oluf Skautkonung bliver den 10 Konge fra Si-
gurd Ring, begge iberegnede, naar Biörn at Hauge og Olafr reg-
nes fra, saaſom de ikkun vare Med-Regentere, og dette altſaa
mukt kommer overeens med Hervarar Saga, og med ovenmældte
Olavi Skautkonungs egne Ord, saa giver dette en ſtor Styrke til
den Islandſke Hypotheſis, i det mindſte for denne Tid af Hiſto-
ien, og beviſer at der haver været en ældre Regnar, faſtſætter
gſaa hans og Faders Levetid. Naar Olafs Ord ret overveyes,
t han er den 10 Enevolds Konge i Upſal, den ene efter den an-
en af hans Frænder, saa ſynes det at han ikke haver regnet
blant de rette Konger de tvende Brødre Erik og Biörn, den ſid-
te, fordi han var kun Med-Regent og boede paa Hauge, og den
ørſte ſynes at være bleven udjaget af Amund; Og denne For-
nodning beſtyrkes ogſaa ved den nyelig anførte Konge-Liſte af
angfedgatal. Skade at vi hos os ei have nogen Codex af Her-
arar S., hvorudi denne ſidſte og vigtigſte Deel af den befindes,
i den trykte ſynes her at være manglende; undtagen N. 345,
m P. 362 dog ſlutter med Biörn Jarnſide, og derpaa anfører
ans Søn Aslac, og Afkom til Þordur Landnama Madur paa
sland, ſom jeg forhen har anført i 6 Tome p. 406 efter Land-
ama Saga; Saa og N. 203, og N. 192, ſom er udſkrevet efter
en, og gaae lige saa vidt, ſom den trykte Hervarar Saga; Diſſe
ende komme faſt i alting overeens med den trykte, i det mindſte
ave de ingen bedre Læſemaader, og P. 180, ſom det egentligen
ommer an paa, aldeles ingen foranderlige. P. 181 kaldes den
umundur, ſom i trykte heder Eirikur, og ſtrax derpaa kaldes

Amun-

Amundar Eireks, og siden L. 8 staaer ønundar i Stædet for Erik, men disse Læsemaader blive efter alle vore andre gamle Skribenteres eenstemmige Vidnesbyrd urigtige. Af Torfæi Serie P. 361 kan sees at dette Manuscript har tilhørt den bekiendte *Biörn* af Skardzöe. P. 363 gior Torfæus en vigtig Forbedring i Hervarar S., og sætter i Stædet for Biarnar syner voru þeir Eirikur Upsali oc Biorn Kongur; Disse Ord: Eiriks syner, hvorved denne Biörn kommer ud af Raden, som og derved faaer et Skin, at der forhen i Hervarar Saga ei er talet om nogen Biörn. Og herved kan man bedre komme ud af Tids-Regningen, thi saa lader man Erik 1. døe 810, Eric Refils Søn 820, og ham er det maaskee, som de Svenske have giort til en Gud; Eric 3, døe 825, og da kan Biörn hans Broder gierne have regieret 829 ved Anscharii første Ankomst, Saa og stadfæstes dette derved, at man ved at udelade Biörn faaer da rigtig ikkun 10 Ledder fra Sigurd Ring til Oluf Skautkonung, som alle have regieret, og alle været Søn efter Fader. P. 364 forvilder derimod Torfæus sig ganske ved at giøre Biörn paa Hauge til en Søn af Eric, Refills Søn, ja det, som mere er, Eymund og Eric, en Broder af Biörn paa Hauge, til een og den samme Person, foranlediget hertil, deels ved en vrang Slutning draget ud af Langfedgatal, og deels ved ei at tænke paa det ovennævnte vigtige Sted hos Snorro. Dog anfører han det siden P. 360—368, og bestemmer noye alle disse Kongers Chronologie, faaer og rigtig 10 Ledder ud, men iagttager ikke, at Refil kan ei regnes iblant de regierende Konger. I Arnæ N. 761, 4to, udi Skallda-Tal P. 115 og 116 siges Bragi Skallds, den gamle Bodda Søn, at have levet med og været Poet hos Ragnar Lodbroc, Eisten Beli og Biörn paa Hauge; hvis dette er rigtigt,

maae

maae han være bleven meget gammel, og da maae den ældre Ragnar have levet paa den Tid Islænderne sætte ham, og Biörn paa Hauge, og ei Biörn Jernside været den Biörn, som regierede 129 ved Anscharii første Ankomst til Sverrige, thi vilde man da antage Biörn Jernside, og altsaa sætte Biörn paa Hauge senere ned, saa blev Brage alt for gammel. I Arnæ N. 739, 4to, udi Skallda-Tall, som staaer bag i den Engelske Codex af Edda, giøres P. 18 Forskiæl imellem Bragi gamle, Bodda Son, og Bragi Gamle, som var en anden, hvilken sidste sættes under Ragnar Lodbroc og Biörn paa Hauge, og den første under Ragnar Lodbroc alene; Men jeg troer, at disse tvende Brager ere alene blevne til ved en Copiist-Feil. I den første Codex anføres af et andet Exemplar af Skallda-Tall P. 131, Bragi Gamle, Bodda Son, under Ragnar Lodbroc, og P. 132 Bragi Gamle under Biörn paa Hauge, og P. 146 efter nok et Exemplar af Skallda-Tal Bragi Gamle, Bodda Son, under Ragnar Lodbroc, og Bragi Gamle under Eisten Beli og Biörn paa Hauge, uden at give tilkiende at disse skulde være forskiællige Personer. Maaskee denne Bragi har faaet Tilnavn af den Gamle, fordi der under Kong Sverre levede ogsaa en Poet Bragi, see N. 761. P. 138 i Skallda Tal. I Þorfinn Karlsefnes S. i Arnæ N. 284, 4to, P. 63 og 64, C. 6 tales om Þordr, en Son af Biörn Byrda Smiör, en Son af Þorvalld Hrigg, en Son af Aslac, en Son af Biörn Jernside, en Son af Ragnar Lodbroc; Þordr var Fader til Snorre, han til Þordr Hesthofde, han til Þorfin Karlsefne; Her ere altsaa 9 Led der, som udgiøre efter Reglen 197. Lader man nu Lodbroc fødes 724, saa gaaer dette hen til 1021. Da nu Karlsefne levede sidst i det 10 Sæculo, saa sees heraf at man maatte her bruge kortere Avlings-Tid end 33 Aar, og at Lodbroc endda

bliver fød 724, og dette viser, at denne Lodbroe kan ei have været den Engellænderne omtale i Midten af det 9 Sæculo. Udi Arnæ N. 114 A, 4to, P. 6 og 7 siges, at Herdalen blev først bygget af de Norske, da Kong Haldan Svarte levede i Norge, og Amund i Sverrige, og hermed kommer 114 B, 4to P. 5 og 6 overeens, hvilket er ingen Under, da det er en Oversættelse paa Dansk af foregaaende gamle Original, som synes at være først forfattet omtrent Aar 1300. Og at disse tvende Konger maae have levet paa een Tid, bekræftes og ved det Snorro beretter, at deres Sønner Erik og Harald Harfager vare Synchroni, dog saaledes, at den første var gammel, da den anden var ung, hvilket og gierne gaaer an at jævne med Chronologien; Dog troer jeg, at man ei maae giøre alt for stor Forskiel imellem deres Alder, baade fordi det synes at Harald Harfager har meget senere fuldbragt Norges Erobring, end almindeligen tænkes, saa og fordi den Svenske Kong Erik Seyer kommer ellers til at regiere alt for længe. Lagerbring i Sv. Hist. T. 1. P. 13 og 14 viser Forskiællen i den Tidspunct den Sigurdske Slægt regierede i Sverrige imellem Islændernes og indfødde Svenske Skribenters Beretninger, og at de første fortiene her meest Troværdighed. Han formoder og at de sidste ere med Villie blevne vrange, for ei at tilstaae, at Prindser af Dansk Blod have hersket i Sverrige; hvorimod jeg svarer, at de ikkun vare det paa Moderne Side, men derimod af Russisk Blod paa Fæderne, saa at man snarere haver for den sidste Aarsag villet giøre det, eller rettere at man er bleven ledet i Vildfarelse ved det at de 3 første i de Indfødde Beretninger, nemlig Oluf Trætelje, Haldan Hvidben og Inge vare af den gamle indfødde Ynglinga Æt, og ogsaa virkeligen regierede et Stæd i Sverrige; Og den 4 Erik Vederhat

nævnes

ævnes ei alene hos Saxo, men er maaskee og Erik en Søn af Refill, hvilken var en Soe-Konge, hvorfore man maaskee har tilladt hans Søn at befale over Veiret, allerhelst om han har været den Erik, som ved Krigs- og Soetoge giorde sig navnkundig, og blev derfore af de Svenske giort til Gud. Vel sandt at 7 Konger fra Oluf Trætelje til Oluf Skautkonung ere meget for faae i Henseende til Tiden, men de fleste Skribenter paa de Tider udi Sverrige, saa vel som i andre Lande, toge det ei saa nøye i Agt med Chronologien. P. 162 antages, at Emund og Biörn paa Hauge vare Brødre, hvorpaa jeg dog tviler; Siges og at man ei ved noget om den første, da han dog uden Tvil er Rimberti Amundus. Men naar Biörn paa Hauge ansees for den Biörn, som regierede, da Ansharius levede, saa bliver dette uden Tvil rigtig. P. 174 formodes efter den Svenske Riim-Kronike, at Erik Vederhat og Erik Segersæl have været een Person. P. 504. Not. 1. stadfæstes atter ved en nye Grund, at Biörn paa Hauge og den Biörn Ansgarius nævnede for, have været een og den samme Person. Ved denne Leilighed anføres Officia propria Patronorum Regni Sveciæ, trykt i Coln 1702, en Bog, som jeg ikke har seet, og hvor Ansgarii Biörn udtrykkeligen kaldes den anden, hvilket Biörn paa Hauge ogsaa er i den Sigurdske Slægt efter Langfedgarsl.

P. 470. L. 2. dem: Og heraf maae man slutte, at Cerdic med sine Vest-Saxer er kommet til Britannien fra Landene sønden for Elven; Dog er det ogsaa ei urimeligt, at Gewis kan have havt tvende Sønner, hvoraf den ene, hvis Navn da er ubekiendt, har nedsat sig sønden for Elven, og Esla den anden blevet norden for, hvilket sidste maaskee snarest bliver det rette

for det Slægtskab, som jeg siden skal vise, at have været imellem Cerdic og en Jydsk Prinds.

P. 471. L. 6 neden fra; vare Jyder: (Rimeligen haver Hengst ført med sig baade Angler og Jyder, sendt de fleste af de første til Northumberland, og beholdt de fleste af de sidste hos sig).

P. 475 ved Ædguin 512; Men da dette Aar af Ædguins Fødsel er urigtigt, og man vidst veed, at Ædguin er fød 590, saa bliver efter Reglen af 33 Aar Sguerthing fød 425, Sibald 320, og de foregaaende efter de Tal, som staae hos dem.

P. 484. L. 5, neden fra; Winta: Maaskee Cæsere, Wilgels, Vinta og Sigge have været Sønner af den Saxiske Odin, thi de 3 første nævnes ei af vore Skribenter, og den 4 nævnes vel, men giøres til Frankernes Stamfader; Venta, eller Vecta og Vegdeg synes at have været een, og Veorelgeat maaskee ei en Søn af nogen Odin, men kun en af hans Afkom.

P. 490. L. 6, neden fra; Søn: hvoraf skulde følge, at der ikkun havde været een Balder, hvilket dog ikke vel kan forenes med den rimelige Hypothese, at der i den Saxiske Odins Tid haver, i Anledning af Saxo, levet en Horher og en Balder. Ved Anledning heraf vil jeg anføre af Rostgaard N. 55 i Peder Syvs Collectaneis P. 742, hvor denne Mand formoder, at Baarup bør skrives Borup, og at det ligesaavel som Booslund har Navn af Boo; men dette er virkelig kun en Formodning, og det en heel los Formodning.

P. 491. L. 6. Elven: Rimeligen har Gevis været heel ung da hans Fader Vigga døde, derfore regierede Oluf og hans

Søn

Son Hugleik i Angeln, allerheldſt den forſte var gift med Frevins Dotter, en Soſter af Vigga, og hun Moder til Hugleik, og herved blev Angeln foreenet med Riget paa vore Oer, og ſiden med det Danſke Rige i Skaane. Efter al Anſeende har Gevis ei villet lide dette da han blev voxen, og derfore draget længre ſonder paa, og blevet Veſt-Saxernes Stifter.

P. 492. L. 13. Roric: Eller maaſkee ſnarere til Harald Hilldetann, ſom var en Son af Hrærec Slauggvanbaug.

P. 492. L. 21. Sæculo: Men efter Ledderne hos de Engelſke Skribenter maae Vermund &c. have levet 1 Sæculum ſenere, men her bliver Spørsmaal, om ei nogle Ledder kre udeladte hos dem.

P. 493. L. 3. borte: Maaſkee og Odin haver avlet Vitelgeta i ſin Alderdom, og herefter bliver Vithleg ei en Son af Odin, men den 3 fra ham; Dog kan den Saxiſke Odin gierne have havt en Vegdegg, Venta eller Vecta til Son, fra hvilken Kongerne i Kent ſtamme.

P. 493. L. 14. Rige: og derfore have vore Skribenter ei regnet Vitelgeta iblant Odins Sonner, heldſt om denne min Formodning er rigtig, at han er den ſamme ſom Beldeg eller Balder.

P. 498. L. 3, neden fra; ſigter: Men da kan Vermund ei have levet efter Vithleg, med mindre man vilde antage tvende af det Navn; En paa de Danſke Oer, og en anden og ſenere i Angeln.

P. 503. L. 16, B 2: N. 18.

P. 512. L. 10, neden fra; Stamfader: hvoraf synes at flyde, at vi ikke have taget vort Slægtregister af de Engelske.

P. 522. L. 9. Ting: og har Randver maaskee været gift med Ingelds Dotter, saa haver dette ogsaa kunnet give Anledning til Forvirring. Tiden tillader det gierne, og man veed desuden ellers ikke Randvers Dronning; og herved kan man og desbedre forklare, hvi Harald Hilldetann satte Randvers Son Sigurd Ring til Konge i Sverrige, thi han var da paa sin Moders Side af det gamle Svenske ynglingske Konge-Huus.

P. 524. L. 2. Aar: Og hermed kommer overeens hvad der siges i Landnamæ 1 C. og i et Islandsk Fragment hos Langebec T. 2. P. 31, nemlig at Adrianus var Pave, da Island blev fundet og besat, og han regierede fra 867 til 872.

P. 524. L. 8. Hvidben: I Arnæ N. 281, 4to, P. 6 siges, at Kong Olafr Hvide var en Son af Kong Ingialld (hvilken vanteligen haver ikkun været en Soe- eller Hær-Konge, ligesom Sonnen). Ketill Flatnef giores til en Son af Biörn Bune. Porstein Raudr var en Son af Olafr Hvidben, som faldt i Krig paa Irland.

P. 531. L. 15. regierede: Af Viga Glums Saga ere endnu flere Manuscripter iblant Arnæ, nemlig 164 A i Folio, som er ældre end 164 B, og hvorudi de ved skrevne Variantes ere af en anden Codex, som har tilhort Gyldenlöwe. I den siges ligesom i 582, at Helge Magre var en Son af Eyvind Austman, men Moderen kaldes i Varianten udi Siden Refaure, og ligeledes i N. 143 i Folio, men derimod Rafaura i N. 160 i Folio. Fremdeles siges i N. 164 A, 162, 143 og 217 B i Folio, at Raumsdal ligger i Raumsdale Fylko imellem Sudmær og Nordmær, og at Biörn Bune var en mægtig Mand og af stor Slægt, og at fra Helge Magre stammede

Ey-

Eyrbyggia. Udi Arnæ N. 539, 4to, kaldes Helges Moder Raſa-vedia, men N. 508, 4to, ſom er ſkrevet med Arnæ egen Haand, ſtemmer derimod overeens med den trykte, undtagen i nogle ſmaae Ting i Orthographien, og enkelte Ord. Naar der i den trykte P. 186. C. 4. i 1 Linie ſtaaer eitt ſinn, ſtaaer derimod i 508 og 509, begge i 4to, og i 193 B, 160, 164 A og 143, alle i Folio, eind ver. Derimod komme de alle overeens i det 5 Capitel, hvor Genealogien ſtaaer, alene at i N. 144 i Folio kaldes i den 3die Linie neden for Porkels Dotter for Porſteins Dotter. Capitlerne begyndes og endes i alle diſſe Codices meget anderledes, og hvorvel den trykte har 28 Capitler, ſaa have derimod 217 B, 143, 160, 164 A og 509 ikkun 27, og 164 B har ſlet ingen; Og heraf ſluttes jeg, at alle diſſe Codices, ſom ere temmeligen nye, ere udſkrevne efter ældre og forſkiellige Codices, og ventelig tildeels Membraner.

P. 534. ved Slutningen af §. 17. Udi Foſtbrödre Saga i Arnæ N. 132. Folio, ſom er en Membran, en Saga, ſom er ſandfærdig, og af et ikke uvigtigt Indhold anføres P. 4 og 5 denne Genealogie:

Hiorleif Kouan (Circa 784).	Sigurd Fofnisbane (Circa 704).
Oblaud (C. 847).	Aslaug (C. 737).
Otryg (C. 850.)	Sigurd Orm i öye (C. 757).
Hogne hin Hvide (C. 883).	Þora (C. 790).
Ulf hin Skialge (C. 916).	Frode (C. 810).
Olaf (C. 949).	Ingialld (C. 843).
Are (C. 982).	Oleif hin Hvide (C. 876).
Þorgils Ilhuge, (omtrent ved Aar 1015).	Þorſtein hin Rode (C. 909).
	Hilldur (C. 942).
	Alf af Dale (C. 962).
	Þorgerdur (C. 995).

Det

Det er klart, at Oluf hin Hvide er her den samme som Oluf Hvidben i min 6 Tome P. 524, hvis Fader hedte efter Are, og vore paalideligste Skribenter ei Ingialld, men Helge; Men da Ingialds Fader igien hedte Frode, saa har dette nok bragt Forfatteren af Foſtbrödre Saga i Forvirrelſe, og til at tænke paa vore gamle Konger Ingialld og Frode, hvorvel jeg maae tilſtaae, at han ei kalder dem Konger her. Og da Eyvind Auſtmans Dotter var gift med Porſtein, en Son af Oluf Hvidben, ſee min 6 Tome P. 524, og Eyvind Auſtman ſelv med en Dotter af Rolf, ſom var en Son af Ingialld, og Sonne-Son af Frode, ſee min 6 Tome P. 533, ſaa kan alt dette have bragt Foſtbrædre Saga i Forvirrelſe, og formaaet den til at indſætte en Frode iblant Oluf Hvidbens Forfædre. Bag i Arnæ N. 552 C, 4to, forekommer en Chronologie over Grettis Saga, ſkrevet med Arnæ egen Haand, og uden Tvil af ham ſelv forfattet, hvorudi ſiges at Grettir blev fod 986, dræbt 1031, og hans Drab hævnet 1033 udi Conſtantinopel paa hans Drabs-Mand öngull eller Aungull, (hvoraf ſees, at det Navn Angull har virkeligen været i Brug her i Norden, og det i ſene Tider), ved Grettirs Broder Dormund, og da var Harald Sigurds Son Hovding over Varegerne i Conſtantinopel, (hvilket Aarstal, om det er rigtigt, viſer, at Slaget ved Stiklaſtad kan ei være ſkeet 1033, ſaaſom Harald var med i det, og opholdt ſig ſiden en Stund i Rusland).

P. 541. L. 17. Uagtſomhed: I Arnæ N. 99, 8vo, ſom er udſkrevet af Flateyar Bog, tales intet om Ymir ꝛc., thi Stykket gaaer ei ſaa vidt; Men N. 103 i Folio forhelder det ſig ligeledes. Udi Flateyar Bogen Col. 10 ſiges det ſamme om Bure, Burs og Odin. I Tabellen efter Biörners Fundinn Noregr er Jorund udeladt,

udeladt, som derimod staaer saaledes i Flateyar Bogen: Jormfrode, som vi kalde Jorund.

P. 542 ved sidste Linie; Finmarken: Lagerbring viser i Sv. Hist. T. 1. P. 113, at den Vester-Gothiske Skik at vælge den til Konge, som med sit Legeme best opfyldte den ledige Throne, er efter de Tider ikke saa daarlig, da det kom an paa store og fore Lemmer; Mener og, at dette ikkun haver tildraget sig i en liden Deel af Vester-Gotland, da Gautes Afkom regierede i den største Part. I Arnæ N. 167, 8vo, P. 99 forklares i den Fabel om de Fugle Bondens Huus-Karl saae flyve; Budlung Dana ikke ved Hrolf Krake, men ved Hæner, Konge i Danmark.

543. L. 13. Ramund eller Remund er maaskee en anden end Hromund.

P. 543. L. 2, neden fra; Danmark: Maaskee at ved Hlaðeyar sigtes til Lade.

P. 546. L. 10, neden fra; Øer: med mindre Jylland ei forstaaes her ved Reid-Gotland.

P. 546. L. 3, neden fra, Normandie: Udi Alafleckz Saga N. 521, 4to, P. 29 siges Wilhelm, Konge i Valland, at have været en Søn af Alafleck, og i N. 182 Folio P. 1 Alafleck igien at have været en Søn af Halfdan Brane Fostre.

P. 548 ved Slutningen af §. 19. Udi en Edition af Manleville uden Aarstal og Sted, hvorefter følger itinerarium Ludolphi de Suchen, og M. Pauli Veneti, alle paa Latin, siges i et 27 Capitel at Florentia var Mormoder til Otgerius Danus, efter hvis Navn han bygde en Stad paa Den Lombe eller Tom-

bar, hvilken Bye siden forandrede Navn, og kaldtes i Mandevilles Tid Singlant; Og denne De synes Mandeville at legge i Æthiopien, eller og nedre Indien; Men der tales intet om at Florentia, eller Florentina var en Dotter af Samson; og heraf slutter jeg, at Mandevilles Reise er interpoleret. Udi den Franske Oversættelse af Mandeville ved Bergeron tales aldeles intet herom, hvilket er ingen Under, da han ikkun har giort et meget kort og ufuldstændigt Udtog.

P. 549. L. 4. fabelagtig: Dog var Ano paa sin Moders Side beslægtet med den bekiendte Oxvar Odd, hvilket kan tiene til at fastsætte den sidstes Levetid.

P. 554. L. 4, neden fra; Maade: Da man noget hen i det 11 Sæculo finder, at Svenske Prindsesser boede paa Ulleraker udi deres Faders levende Live, see Lagerbrings Sv. Hist. T. 1. P. 224, kan tiener dette til at stadsæste i denne Post Troværdigheden af Gautreks Saga.

P. 560. L. 19. Neri: Vilde man tro at Hrolf Krake havde levet med den Ella, som dode 590, og var død for ham, da maatte Frankernes første Sigefrid maaskee blive Sigurd Ring, og Islændernes og Engellændernes Regnar een og den samme, men det kan ikke bestaae med Regnars Slægt til Gorm og til Harald Harfager. 3) At Algaut maae have levet længe, siden han ægtede Dotteren af en Mand, som levede med Hrolf Krake, og selv levede endnu i 4 Led fra Hrolf Krake.

P. 563. L. 10, neden fra; Sæculo: Vilde man her tænke paa Hertug Wilhelm i Normandie, en Søn af Rollo, da maatte det være skeet i 9 og 10 Sæculo, hvortil ere adskillige Grunde,

de, see det i min 6 Tome P. 543—546 anførte af Sorlæ og Porðar Hredu Sögur.

P. 564. L. 15. Sverrige: I Arnæ N. 343, 4to, som er en Membran, i Sagan af Grim Lodinkinna, som var Fader til Orvar Odd, siges P. 82 og 83 i min Afskrift, at Ingialld, en Søn af Asmund, og som var en Ven af Grim, men noget ældre, ægtede Dagny, en Dotter af Gnodar Asmund, og Søster af Kong Olaf Hardstein, og avlede med hende Asmund, Fostbroder af Or hin Vidförle, eller Orvar Odd, som var med Sigurd Hring i Bravalla Slag. Da man nu af Illuges Saga seer, at han var med Gnodar Asmund, saa synes heraf at følge, at Illuge og denne Asmund have levet i Begyndelsen af Harald Hilldetanns Tid, eller og kort forhen.

Rettelser i den 6 Tome.

P. 9. §. 2. L. 9. dem: eller og maaskee snareſt vare de samme, og fødde paa nye.

P. 54. L. 9 neden fra; (92): og gandske, som han anfører Ordene i N. 16 og 18.

P. 54. sidste Linie; Humble: eller og Urbar.

P. 86. L. 4 neden fra; Tradition: Da Wallingford var fra Engelland, og Dudo fra Normandie, og den første, eller rettere den Anonymus, som han i sin 1 Deel haver fulgt, levede ei meget længe efter den sidste, saa bliver det Spørsmaal om han haver sit fra ham; Ja, det er ikke utroligt, at de Danske have først saaet sat paa denne Trojanske Herkomst udi Engel-

land, (og deſto lettere troet den, fordi de udi deres Volaspa fin-de, at der taltes om Ida Slette, hvilken de henſatte til Troja), ſaaſom Britannierne havde fra meget gamle Tider denne Grille i Hovedet, ſom allerede findes hos Nennium, en Skribent af det 9 Sæculo, og en gammel Saxiſk Poet, ſom Whelock har overſat paa Latin. See Wynne's Fortale for Hiſtory of Wales * 8. P. 1.

P. 89. L. 4. Svenſke: (Det retteſte bliver maaſkee, at troe, at de Danſke ſtamme fra de Svenſke, eller rettere de Gother, ſom beboede det egentlige Sverrige, og maaſkee endda ikke kaldtes Svenſke, og at de have trukket ſig til Skaane igiennem Oſt-Gotland).

P. 89. ſidſte Linie; Saafremt man ei antager den af Heruler, med mindre man vilde troe, at Folket havde Navn efter Landet, ſom ofte er ſkeet i gamle Dage.

P. 95. L. 8 neden fra; Mure: (eller ſnarere fældede Træer, hvilke endnu i Norge kaldes Braather, og ſom der ſiden ſættes Ild paa, for at rydde til Ager).

P. 99. L. 9. vore: (Imidlertid er det dog ikke urimeligt efter Lægden af og Omgangen mellem diſſe tvende Folk, at Friſer kunne have hiulpet Saxer i at angribe Angler og Jyder).

P. 99. L. 16. Nörniſſom: (hvilket dog omtrent ſtaaer i det forhen anforte Skrift af Gaſſaro, nemlig Aar 597, ſaa at det andet, om Pontanus ei haver feilet, maae ſtaae i hans andet Skrift, ſom jeg ikke haver ſeet).

P. 216. L. 6 og 7. Troværdighed: Iblant Arnæ Mſſ. har N. 354 Keſtu, men ſtrax efter Breſir, og i en Afſkrift af en Co-

der

dex fra Island, som jeg besidder, staaer og Brev. Desuden vise alle andre Omstændigheder, at denne Saga ei kan være skrevet forend i det 13 Sæculo, hvorvel jeg derfor tilstaaer, at endeel af dens Indhold er troværdig, og grundet paa gammel Sagn. Dog Skade at ingen Viser anføres i den.

P. 224. L. 8. Laugana: Udi Willibaldi vita Bonifacii tales om Floden Burdo i Frisland, saa det synes næsten at Borda bør søges der, men da maae jeg tilstaae, at det er mig ubegribeligt, at Frankerne have forfulgt Saxer og Danske lige til Coblentz, allerhelst det ikke var Veyen for de tvende sidste at komme hiem paa.

P. 237. L. 7 og 8. Regimente: Langebec T. 1. P. 4. Not. p. og P. 8. Not. i. vil, at vor Odin og den Angel-Saxiske Wodan have været een og den samme, fordi de have samme Forfædre, og fordi den Saxiske Wodans Søn Beldeg kaldes af vore Balder. Imidlertid er det dog mærkeligt, at i Edda, Snorro og Langfedgatal forekomme iblant Odins Sønner saa faae af dem, som Angel-Saxerne tillegge deres Wodan, og de, som vi tillegge vor Odin, have de ei et Ord om, undtagen Balider. Men dog er jeg nu ikke utilbøyelig til denne Langebecs Mening, naar derhos tilstaaes mig, at der haver været en anden og senere Angel-Saxisk Odin i det 3 Sæculo, som baade kan sees af abrenunciatio Diaboli, og af den Saxnets, som forekommer hos nogle Engelske Skribenter, og ham troer jeg at have været Fader til Wegdeg ꝛc., hvilke de Engelske Skribenter have ved Vildfarelse tilskrevet den ældre Wodan, som var vor sidste eller tredie Odin. Annales Oddenses i Finnæi H. eccl. Isl. T. 1. P. 200 Not. e berette, at Odin begyndte at regiere Aar 3449 efter Skabelsen, regierede kun i 8

Aar, og blev ihielslaget og begravet i Odense. Efter Tiden maae de have sigtet til den mellemste Odin, men Omstændighederne synes at passe sig paa den Saxiske, og har han maaskee ikkun regieret i 8 Aar, nemlig fra den Tid af han begyndte imod Frode at paastaae Herskabet over Oerne. Biskop Finnur Joensen forkaster vel alt dette, og paa denne Grund og flere fradommer Sæmund Frode reent disse Annaler. Imidlertid er det dog ei urimeligt, at noget i dem kan skrive sig fra ham. Hvorfra Lyschander i sin skrevne Fortale for hans store Kronike har det, at en Fyensk Kiøbstæd ved Navn Giertrudminde (nu Kierteminde), skulde have faaet Navn af Odin, hvorvel han selv bifalder en anden Oprindelse, det kan jeg ikke sige, uden Tvil er det af en gammel Sagn paa Fyens Land, hvoraf dog sees saa meget, at Fyenboerne have bevaret den Efterretning, at en Odin haver været hos dem. En anden Oprindelse til Navnet gives i Danske Atlas T. 3. P. 460. Med de 8 Aar Annales Oddenses tilskrive deres Odin, kommer overeens, at Saxo P. 45 tillegger Oller, som blev kaldet Odin, et Regimente af 10 Aar. Med Langebec istemmer og Torfæus P. 123 i Serie, at den Saxiske Wodan, og vor Odin have været een, og beraaber sig paa de Engelske Slægtregisteres Adskillighed. Lagerbring i Sv. Hist. T. 1. P. 580. Not. 2 viser af Othars Reise, at Anglerne ere komne fra flere Lande, end fra det Slesvigske, nemlig ogsaa fra Sieland og de andre Oer; Thi vel legger han og Skaane til, men det er uden Tvil ikke rigtigt, thi det gior han, fordi han oversætter i Othars periplus ved Skaane, da det dog bor oversættes ved Jylland. Denne Mening i den gamle Saxiske Kronike P. 7, som er skrevet 1489, og udgivet af Pomario og Dreslero, at Saxerne ere, da de komme til Thüringerne, først landede ved Stade, hvor de nedsatte sig,

sig, og hvoraf den fik Navn, er vel tildeels ikke urigtig, naar det anſees for den første gang, Saxerne satte sig ned sønden for Elven, thi Stade ligger lige over for det Holsteenske, Saxernes ældste Bopæl; Men hvad Navnets Oprindelse angaaer, da troer jeg snarere at det betyder et Skibs Stade.

P. 238. L. 4 neden fra; I Codice Wormiano af Edda P. 38 kaldes han udtrykkeligen Odins Søn.

P. 278. L. 15. om: Maaskee den samme som i 6 Tome P. 275 siger det samme, og som staaer først anført i Noten 97. Vel er der Forskiæl i Aarstallet, da den ene har 879, og den anden 881, men det er nok urigtigt hos Bosschaerts.

P. 284. L. 9. for det første: i Førstningen:

P. 303. L. 12. Friesland: Dog da Danske nedsatte sig i det 9 Sæculo i det rette og gamle Friesland, saa er det meget rimeligt, at Friser derfra have fulgt med dem paa deres Søetoge til Engelland.

P. 315. L. 14. Thüringen: Dog tviler jeg nu paa, at Samo har regieret over Venderne i Cärnthen, men snarere over dem i Böhmen og Nord-Tydskland, dog staaer mig dette imod, at de Frankiske Skribenter vidne, at hans Vender stode for hans Eid under Avarerne; Men vel mueligt at Avarerne have strakt deres Magt saa langt nord paa, da vi ingen rette Skribenter have om dem. Men da det og er vidst, at Langobardi hiulpe Frankerne imod Samo, saa synes det at være noget langt, at lade dem marchere til Böhmen. Har Samo derimod regieret i Cärnthen, saa er det og noget langt hen til Thüringen, og Sorabberne. Desuden synes Dagobert altid at have marcheret imod

ham

ham over Metz og Maynz, hvilket ei er Veyen til Cärnthen. Med denne Samo ere maaskee Venderne eller Viterne komne ind i Frisland.

P. 344. L. 8 neden fra; Regningen: Da man vidſt veed at Harald Harfager er død 932, saa maae Olufa efter dette være død Aar 291, og ladeſ Dan Myxillati ude, som han bor, da 328, og herefter er Skiold død Aar 97. I Ættar-Tal fra Adam udi Arnæ N. 281, 4to. P. 220 ſiges Olufa at have været Dotter af Vermund, og Moder til Frode Fridſame, men da dette hele Slægtregiſter er taget af Flateyar Bogen, saa kan det ikkun anſees for eet Vidnesbyrd med det i den. Det ſamme maae og ſiges om det Ættar-Tal, ſom findes i Arnæ N. 167. 8vo. P. 32 —38, thi det ſynes i de gamle Tider at være gandſke taget af Flateyar-Bogen.

P. 363. næſt ſidſte Linie; for ſin Herkomſt fra Guderne — fordi han ſtammede fra Guderne.

P. 390. L. 3. Gautrek: Dog Tiden tillader ei, at diſſe tvende Gautreker kunne have været een Perſon.

P. 414. L. 14. Anganters Sønner: Saxo nævner ei Faderens Navn, men ſiger, at Anganter var den ældſte af Brødrene, altſaa kan Faderen gierne have hedet Andgrim, og Saxo derved ſigte til ſamme Kamp, ſom han P. 93 lader under Frode Fredegode ſkee mellem Hialmar og Arvar Odd paa den ene Side, og Angantir og hans 11 Brødre, der alle være Arngrims Sønner, paa den anden Side. Dog maae jeg tilſtaae, at Kamp-Pladſen er forſkiællig, paa det ene Sted paa Samſøe, og paa det andet paa Roliung.

P. 420.

P. 420. L. 12. Ybyter: Dog dette bortfaldet, dersom Gylfe i Hervarar S. ei har været den Svenske Konge af det Navn. I bemældte Saga kaldes han og alene Gylfe, uden at der siges hvem han var, eller hvorfra.

P. 422. L. 6. hvor og — hos hvilken Skribent ogsaa.

P. 439. L. 16. lers: (nei, der er en anden Islandsk Saga under det Navn, som dog kommer meget overeens med den).

P. 443. L. 3, neden fra; Sverrige: (dog den Indvending om Gylfe falder reent bort ved det forhen af mig sagde, og da Jorun Hialfe, som levede med Svafurlami, maae dog have været en anden, end den der levede med vor Odin; Eller og snarere er Hialfe ved Vildfarelse bleven indbragt, fordi vore Sage-Skrivere ei kiendte flere end een Odin).

P. 451. L. 15. senere Biörn: Dette er en Feil af mig, thi Snorro taler der om Biörn, Eric Sigursæls Fader, men siger ei at han havde det Tilnavn paa Hauge.

P. 466. L. 3. Tydskland: Dog strider herimod, at da Hengist gik over til Britannien, vare maaskee endda ingen Saxer i Ost-Saxen, hvorover man og maae troe, at de, som da alerede beboede Westphalen eller Vest-Saxen, kaldtes ikkun slet og ret Saxer, og endda ikke Vest-Saxer. Ja da Cerdic endog gik over til Britannien Aar 495 troer jeg paa, at Ost-Saxer vare endda til, thi de synes fornemmeligen at være opkomne efter det Thüringiske Riges Undergang.

P. 471. L. 11. Troværdighed: Dog har Ida maat være meget ældre end 27 Aar da han kom til Northumberland, saasom han da havde 12 Sonner, hvilke af nogle Skribenter udgives da for at have været voxne. Man kan derfor gierne da tillegge ham en Alder af 50 Aar, hvoreſter Wodan maae være fød Aar 163.

Fratagelser i den 6 Tome.

P. 163. L. 11 og 12: da man ellers ei finder, at Marcomanni er et almindeligt Navn for de Nordiſke Folk (diſſe Ord ere urigtige, og udſlettes derfore, for det folgende ſkyld P. 165).

P. 452. L. 4 og 3, neden fra; Ham kalder Snorro Biörn paa Hauge (diſſe Ord udſlettes, ſaaſom de ere urigtige).

Trykfeyl i den 6 Tome.

P. 12. l. 2.	Melæ	læs	Mela
p. 20. l. 7.	Slægteſkab	"	Slægteſkab
p. 32. l. 8 neden fra;	Skribent	"	Skribenter
p. 39. l. 14.	troligere	"	troligt
p. 45. l. 14.	Ardar	"	Ardan
p. 47. l. 4 neden fra;	gaff	"	geff
p. 51. l. 16.	usqvæ	"	usqve
p. 53. l. 6.	alene	"	allevegne
p. 63. l. 9 neden fra;	Viſe	"	Reiſe
p. 70. l. 10.	dem	"	det.
l. 20.	ham	"	den
p. 71. l. 17.	indſende	"	udſende
p. 74. l. 2 og 3	Viger	"	Vigen
p. 77. l. 19.	Landsbyes	"	Landsbye
p. 83. l. 17.	noget	"	meget.
p. 85. l. 3.	cognonime	"	cognomine
l. 16.	gamle Veteri	"	gamle, Veteri.
Not. (35)	coll.	"	col.
p. 89. §. 9. l. 4.	ham	"	ham;
p. 90. l. 1.	kaldes	"	kaldtes.
p. 94. l. 16.	de	"	fra de
p. 99. l. 14.	Goſſarus	"	Gaſſarus
p. 109 l. 6 neden fra;	Betydning	"	Betydning)
p. 138. l. 4.	Marechalci	"	Mareſchalci
p. 140. l. 2.	Tretzes	"	Tzetzes.

P. 142.

P. 142. l. 6 neden fra;	Barbarerur	Barbarerne.
l. 5 neden fra;	nnder	under
p. 144. i Bredden-	15 Af Donia	17 Af Donia
p. 144. ſidſte Linie:	Arnoldus	Aluredus
p. 147. l. 6 neden fra;	Teutonis	Teutones
p. 148. l. 9.	Danumand	Danemand
p. 148. l. 8 neden fra;	Thedriſci	Theodtiſci
p. 149. §. 11. l. 7.	underſoge	udfinde
p. 157. l. 13.	Danubia (18),	Danubia (18), (
p. 159. l. 11.	Nordalbinger.	Nordalbinger,
l. 12.	Da	da
p. 165. l. 12.	trende	tvende.
p. 174. l. 1.	om	en
p. 187. Not. 9. l. 8.	Far (udſlettes)	
p. 198. l. 14.	ler	lien
p. 203. l. 1.	Donionum	Donunum.
p. 206. l. 12.	Venſkeligen	Vanſkeligere
p. 206. næſt ſidſte Linie;	Normannerne	Normannerne;
p. 110 (oven til)		210
p. 111 (oven til)		211
p. 215. l. 7.	bragt	brugt
p. 217. Not. (94) l. 2.	vocum, varia	vocum varia,
l. 6.	harmonia binis	harmonia, binis
l. 9.	lectante, uſu	lectante: Nec arte tantum, ſed uſu
l. 10.	gent	gens.
p. 227. l. 10.	hun	han
p. 231. §. 19. l. 14.	hugge	hugge
p. 235. l. 11.	Geſion	Geſion
p. 242. l. 13.	diſſe	forommældte
p. 254. l. 15.	vid	vidt
p. 257. l. 5.	det	den
p. 294. l. 16.	Modet	Modet.
l. 2, neden fra;	iil	til.
p. 306. l. 9.	lode	lade.
p. 351. l. 7.	ei	nu
p. 362. næſt ſidſte Linie;	kom	kommer.
p. 386. l. 6;	2	3
l. 17.	Regning	Regiering

P. 388. l. 7.	2	læs	3.
p. 393. l. 14.	618.	"	619
p. 395. l. 14;	790	"	798
p. 396. l. 6.	efter	"	for
p. 398. l. 7.	neden fra; ham	"	Are
p. 402. l. 7.	Landnama Aar	"	Landnama, Aar
p. 403. l. 11.	Loft	"	Lopt (og saaledes rettes Loft allevegne)

p. 404. i Slægtregiſteret:

I Ornulfur	913	"	903
	946	"	936
	936	"	946
I Ambiörn	927	"	936
	937	"	947
	910	"	904
I Arnoddur	928	"	938
	938	"	948
	913	"	915
	888	"	890
I Arnfridur	929	"	939
	919	"	929
	894	"	904

Slægtregiſtet i Vigaglum f. " død

p. 409 i Slægtregiſteret: Stregen under Regnar Lodbroc udſtryges, saavidt den staaer over Hundaſtein.

p. 409. l. 4.	Manuſcripter	"	Manuſcript
p. 411. l. 5;	267	"	257
p. 415 i Slægtregiſteret:	Valldur	"	Valldar
p. 451. l. 10.	Reſlils	"	Refils.
p. 453 i Slægtregiſteret	Eiric	"	Eiric 1.
	Biörn	"	Biörn 1.
5	Eric	"	5 Eric 2.
	Eric	"	Eric 3.
	Biörn	"	Biörn 2.
7	Eric	"	7 Eric 4.
8	Biörn	"	8 Biörn 3.
p. 560. l. 13.	tvende	"	trende.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
REFERENCE DEPARTMENT

This book is under no circumstances to be taken from the Building
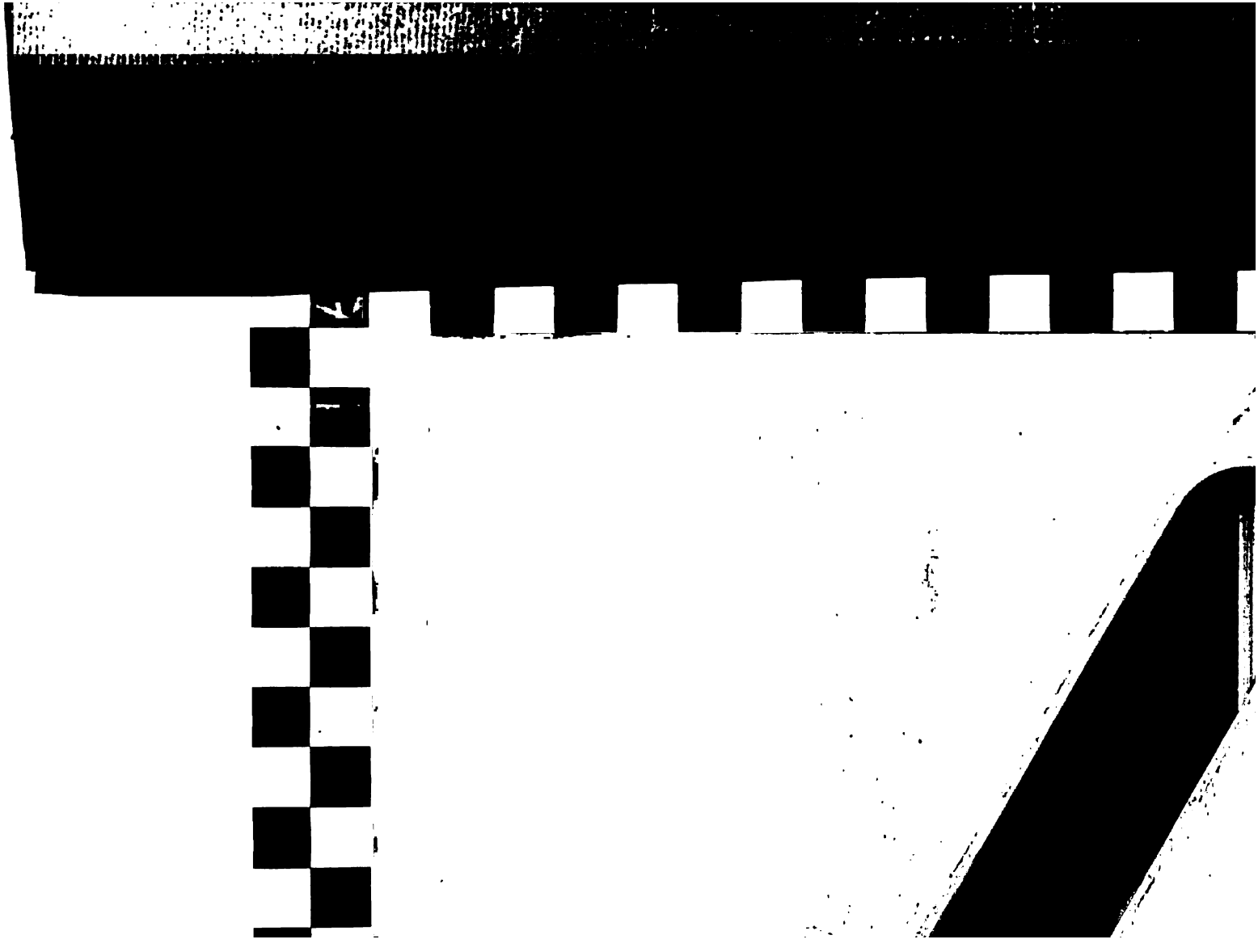
form 410